القرآن العظيم

KUR'ÂN-I 'AZÎM

ve SORU EDATLI KELİME MÂNÂSI

ALTINCI CİLT

26-30. Cüzler

(el-Câsiye Sûresi 33 – en-Nâs Sûresi 6)

İsmailağa Yayınevi

KUR'ÂN-I 'AZÎM
ve SORU EDATLI KELİME MÂNÂSI
(6. Cilt)

Hazırlayanlar
Ahmet Mahmut Ünlü
Ahmet Abdullah Kozlu
Yusuf Çelener

Redaksiyon ve Mizanpaj
Hasan Kuduoğlu

Baskı
1. Baskı: Şubat 2024
2. Baskı: Nisan 2024

ISBN
978-605-73821-0-8 (Tk)
978-625-94020-1-7 (6.c)

Siraç Yayınevi
Balat Mah. Murat Molla Sok. No: 10/1 34087
Fatih/İstanbul
Tel: 0 (212) 635 10 10 - 0 (552) 635 10 10
e-mail: iletisim@siracpazarlama.com
Yayıncı Sertifika No: 53053

Online Satış
www.siracpazarlama.com

Baskı-Cilt
Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Yolu No: 8
Davutpaşa-Zeytinburnu/İstanbul
Tel: 0 (212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No: 49687

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

26. Cüz

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّـَٔاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(وَبَـدَا) **Ve zâhir oldu** (belirdi), kim için? (لَهُـمْ) **onlar için,** ne? (سَيِّـَٔـاتُ مَـا) **o şeylerin kötü olanları ki,** (عَمِلُوا) **yaptılar,** daha ne oldu? (وَحَاقَ) **ve kuşattı,** kimi? (بِهِـمْ) **onları,** ne? (مَـا) **o şeyler ki,** (كَانُوا) **oldular,** ne ile? (بِهٖ) **onunla,** nedir oldular? (يَسْتَهْزِؤُنَ) **sürekli alay ediyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- Yapmış oldukları şeylerin kötü olanları(nın acı azapları) **böylece onlara belirmiştir ve kendisiyle sürekli alay eder oldukları** (cezâlar ve azaplarla ilgili) **şeyler onları kuşatmıştır.**

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسٰيكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَٓاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا وَمَأْوٰيكُمُ النَّارُ
وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(وَقِيلَ) **Ve denildi,** yâni denilecek, ne denilecek? (اَلْيَوْمَ) **bugün,** (نَنْسٰى) (azapta) **terk edeceğiz,** Allâh-u Te'âlâ hakkında "Unutma" tâbiri kullanılamayacağından dolayı buradaki "Unutma" tâbirinden maksad; "Unutanın bir şeyi bırakması gibi terk etmektir", *(el-Medârik)* kimi? (كُمْ) **sizi,** ne gibi? (كَمَا نَسِيتُمْ) **siz unuttuğunuz gibi,** neyi? (لِقَٓاءَ يَوْمِكُمْ) **gününüze kavuşmayı,** öyle gün ki, (هٰذَا) işte bu, (وَمَأْوٰيكُمْ) **ve sığınacağınız yer,** nedir? (اَلنَّارُ) **ancak o** (cehennem) **ateş**(i)**dir,** (وَمَا لَكُمْ) **ve sizin için yoktur,** kimlerden hiçbiri? (مِنْ نَاصِرِينَ) **yardımcılardan hiçbir kimse.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- (Kıyâmet günü kâfirlere) **buyruldu ki: "Siz** (dünyâda) **işte bu gününüze kavuşma**(nız için hazırlamanız lâzım gelen îmân ve takvâ)**yı unuttuğunuz gibi, bugün de Biz sizi** (azap içerisinde) **terk ediyoruz.** (Bundan sonra) **barınağınız ise ancak o** (cehennem) **ateş**(i)**dir, sizin için yardımcılardan hiçbir kimse de yoktur!**

ذٰلِكُمْ بِاَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَاۚ
فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(ذٰلِكُمْ) **İşte size! Bu** (azap), ne sebebiyledir? (بِاَنَّكُمْ) **şu sebepledir ki gerçekten siz,** (اِتَّخَذْتُمْ) **edinmiştiniz,** neyi? (اٰيَاتِ اللّٰهِ) **Allâh'ın âyetlerini,** ne edindiniz? (هُزُوًا) **bir alay** (konusu), daha ne sebebiyle oldu? (وَغَرَّتْ) **ve aldatmıştı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** (اَلْحَيٰوةُ) **o hayat,** öyle hayat ki, (اَلدُّنْيَا) **en alçak olucu,** (فَالْيَوْمَ) **artık bugün,** (لَا يُخْرَجُونَ) **çıkartılmayacaklar,** nereden? (مِنْهَا) **ondan,** yâni ateşten, (وَلَا هُمْ) **ve onlar olmadılar,** nedir olmadılar? (يُسْتَعْتَبُونَ) **kendilerinden** (Allâh-u Te'âlâ'yı) **râzı etmeleri istenecek** (kimse)**ler.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- İşte size! Bu (azap), **şu sebepledir ki; gerçekten siz Allâh'ın âyetlerini** (dikkatle dinleyecek yerde, onları) **bir alay** (malzemesi) **edinmiştiniz ve o en alçak** (dünyâ) **hayât**(ı) **sizi aldatmıştı** (da, ondan başka bir hayat yok sanmıştınız)."

Artık bugün onlar o (cehennem ateşinin azâbı)**ndan çıkarılmayacaklardır ve** (dünyâda olduğu gibi) **onlar**(a: "Tevbe edin de Rabbinizin rızâsını kazanın" denilerek) **kendilerinden** (Allâh-u Te'âlâ'yı) **râzı etmeleri istenecek** (kimseler) **olmadılar.**

فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(فَلِلّٰهِ) **Artık ancak Allâh'a âittir,** ne? (اَلْحَمْدُ) **bütün hamdler** (ve övgüler), öyle Allâh ki, (رَبِّ السَّمٰوَاتِ) **göklerin Rabbi,** daha? (وَرَبِّ الْاَرْضِ) **ve yerin Rabbi,** yine öyle Allâh ki, (رَبِّ الْعَالَمِينَ) **bütün âlemlerin Rabbi.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- Artık bütün (nîmetlerin sâdece Allâh-u Te'âlâ tarafından gönderildiği husûsu gün gibi ortaya çıktığına göre, tüm övgüler ve) **hamdler, göklerin Rabbi, yerin Rabbi ve tüm âlemlerin Rabbi olan Allâh'a mahsustur.**

وَلَهُ الْكِبْرِيَاۤءُ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(وَلَهُ) **Ve ancak O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na âittir,** ne? (اَلْكِبْرِيَاۤءُ) **büyüklük** (ve yücelik), nerede? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerde,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerde,** (وَهُوَ) **ve ancak O,** kimdir? (اَلْعَزِيزُ) **Azîz'dir,** daha kimdir? (اَلْحَكِيمُ) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- Zâten göklerde ve yerde (eserleri âşikâr olduğu üzere, mülk ve saltanat, hiçbir şeye boyun eğmeyen bir yücelik ve) **büyüklük ancak O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na âittir ve ancak O** (hiç yenilmeyecek yegâne güce sâhip bir) **Azîz'dir,** (kazâ ve kaderlerinin tümünde hikmet ve isâbet sâhibi bir) **Hakîm'dir.**

سُورَةُ الْأَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ خَمْسٌ وَثَلَاثُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

KIRK ALTINCI SÛRE-İ CELÎLE

el-AHKĀF SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Otuz beş âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

حٰمٓ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(حٰمٓ) **Hâ! Mîm!** Müfessirler bu gibi hurûf-u mukatta'anın tefsîrinde şöyle demişlerdir: (اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمُرَادِهِ بِذٰلِكَ) "Bu harfler müteşâbih âyetlerden olduğu için bunlardan murâdının ne olduğunu ziyâdesiyle bilen ancak Allâh'tır."

Meâl-i Şerîf - 1

1- Hâ! Mîm! (Bu harfler müteşâbih âyetlerden olup kesin mânâlarını ancak Allâh-u Te'âlâ bilir.)

تَنْز۪يلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَز۪يزِ الْحَك۪يمِ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(تَنْز۪يلُ الْكِتَابِ) **O** (yüce) **Kitâb'ın indirilişi,** kim tarafındandır? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh** (tarafın)**dandır,** öyle Allâh ki, (اَلْعَز۪يزِ) **Azîz** (olan), daha? (اَلْحَك۪يمِ) **Hakîm** (olan).

Meâl-i Şerîf - 2

2- O (yüce) **Kitâb'ın indirilişi, O** (saltanatında çok güçlü olup, Kitâb'ına inanmayanlardan intikam alma gücüne sâhip bir) **Azîz ve Hakîm** (olarak bütün hükümleri yerli yerince tâyin eden) **Allâh** (tarafın)**dandır.**

مَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَٓا اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُسَمًّىۜ
وَالَّذ۪ينَ كَفَرُوا عَمَّٓا اُنْذِرُوا مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(مَا خَلَقْنَا) **Biz yaratmadık,** neyi? (اَلسَّمٰوَاتِ) **gökleri,** daha neyi? (وَالْاَرْضَ) **ve yeri,** daha neyi? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** neredüdir? (بَيْنَهُمَا) **o ikisi arasındadır,** Allâh-u Te'âlâ ne ile mültebis olduğu hâlde? (اِلَّا بِالْحَقِّ) **ancak** (yaratılmalarını münâsip kılan) **hak**(lı bir hikmet) **ile mültebis olduğu hâlde,** bu mânâya göre (بِالْحَقِّ) kelimesi (خَلَقَ) fiilinin fâili olan Allâh-u Te'âlâ'ya râci zamirden hâl kabûl edilmiştir ki bu durumda, (بِالْحَقِّ) kelimesi gizli olan mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmüş olup takdîr-i kelâm: (خَلْقاً مُلْتَبِساً بِالْحَقِّ) yâni "Onları hikmete mebnî olan bir îcâd ile vâr etti" demektir. Bu terkîbin diğer bir takdîri için bkz.: (Zümer Sûresi:5), daha ne ile yarattık? (وَاَجَلٍ) **ve bir ecel** (ve süre takdîri) **ile,** öyle ecel ki, (مُسَمًّى) **adı konulmuş,** yâni belirlenmiş, (وَالَّذِينَ) **ama o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** (عَمَّا) **o şeylerden ki,** (اُنْذِرُوا) **uyarıldılar,** yâni korkutulmuş oldukları dirilme ve hesâba çekilme gibi şeylere inanıp önem vermekten, nedirler? (مُعْرِضُونَ) **yüz çevirici kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Biz göklerle yeri ve ikisi arasındaki şeyleri (boşu boşuna değil) **ancak** (mükelleflere imtihan yurdu olma vasfı gibi, yaratılmalarını uygun kılan) **hak**(lı bir hikmet) **ile ve** (sürelerinin son bulması için takdîr edilip) **adı konulmuş bir ecel** (ve süre) **ile yarattık. Ama o kâfir olmuş kimseler** (bunca âlemlerin ne hikmetle yaratıldığını hiç düşünmezler, üstelik) **uyarılmış oldukları** (dirilme ve hesâba çekilme gibi) **şeyler**(e inanıp önem vermek)**den yüz çevirici kimselerdir.**

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَرُونِى مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى السَّمٰوَاتِ اِيتُونِى بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هٰذَٓا اَوْ اَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (اَرَاَيْتُمْ) **gördünüz mü,** neyi? (مَا) **o şeyi ki,** (تَدْعُونَ) **tapıyorsunuz,** kimden başka olduğu hâlde? (مِنْ دُونِ اللّٰهِ) **Allâh'tan başka,** (اَرُو) **gösterin,** kime? (نِى) **bana,** neyi? (مَاذَا) **hangi şeyi?** (خَلَقُوا) **yaratmışlar,** nerede olanlardan? (مِنَ الْاَرْضِ) **yerde** (olanlarda)**n,** (اَمْ لَهُمْ) **yoksa onlar için var mıdır,** ne? (شِرْكٌ) **bir ortaklık,** nerede? (فِى السَّمٰوَاتِ) **gökler**(in yaratılışında ve yönetimin)**de,** (اِيتُو) **getirin,** kime? (نِى) **bana,** neyi? (بِكِتَابٍ) **bir kitâbı,** öyle kitap ki neden önce olan? (مِنْ قَبْلِ هٰذَٓا) **işte bu** (Kur'â)**ndan önce,** daha neyi getirin? (اَوْ اَثَارَةٍ)

ya da bir eseri (kalıntıyı), öyle eser ki neden ibâret olucu? (مِـنْ عِلْـمٍ) **en ufak bir ilimden,** (اِنْ كُنْتُمْ) **eğer olduysanız,** nedir olduysanız? (صَادِقِينَ) **doğru söyleyen kimseler**. Burada şartın cevâbı mahzûftur ki takdîri (فَأْتُونِى) şeklindedir.

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Habîbim! O müşriklere) **de ki: "Gördünüz mü; Allâh**(ı bırakıp da O'n)**dan başka tapmakta olduğunuz o** (âciz) **şeyleri?!**

Gösterin bana ki; onlar yerden hangi bir şeyi yaratmışlar yoksa onlar için gökler(in yaratılışında ve yönetimin)**de bir ortaklık mı var?!**

İşte bu (tevhîdi açıklayan ve şirki iptal eden Kur'â)**ndan önce** (dîninizin doğruluğunu gösteren İlâhî) **bir kitap** (varsa) **ya da** (putların ibâdeti hak ettiğine dâir evvelkilerin bilgilerinden) **en ufak bir ilim kalıntısı** (mevcutsa, onları) **bana getirin** (de göreyim)! **Eğer** (dâvânızda) **doğru söyleyen kimseler olduysanız** (bu konuda bana bir delil getirmeniz gerekir).

وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُٓ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
وَهُمْ عَنْ دُعَٓائِهِمْ غَافِلُونَ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(وَمَنْ) **Ve kim,** nedir? (اَضَلُّ) **daha dalâlettedir** (daha ziyâde sapıtıcıdır), kimden? (مِمَّنْ) **o kimseden ki,** (يَدْعُوا) **ibâdet ediyor,** kimden başka olduğu hâlde? (مِـنْ دُونِ اللّٰهِ) **Allâh'tan başka,** neye? (مَنْ) **o** (putlar, cinler, şeytanlar, melekler ve bâzı peygamberler gibi ilâh olmayan) **kimselere ki,** (لَا يَسْتَجِيبُ) **aslâ cevap veremeyecek,** burada mânâdaki ziyâdelik, fiilin istif'âl bâbından gelmesi hasebiyle harflerinin ziyâdeliği sebebiyledir, kime cevap veremez? (لَهُٓ) **o**(nun duâsı)**na,** ne zamâna kadar? (اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ) **kıyâmet gününe kadar,** (وَهُمْ) **hâlbuki o** (tapınıla)**n** (put)**lar,** neden? (عَـنْ دُعَٓائِهِمْ) **o** (tapa)**nların duâsından,** nedirler? (غَافِلُونَ) **gâfil** (ve habersiz şey)**lerdir.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Zâten kim o kişiden daha ziyâde (doğru yoldan) **sapıtıcıdır ki; Allâh'ı bırakıp da, kıyâmet gününe kadar kendisin**(in hiçbir isteğin)**e aslâ cevap veremeyecek olan** (putlar, cinler, şeytanlar, melekler ve bâzı peygamberler gibi ilâh olmayan) **kimselere ibâdet etmektedir?!**

Üstelik bu (tapınıla)**nlar o** (tapa)**nların duâsından bile gâfil** (ve habersiz şey)**lerdir!**

Tasavvuf ve tevessül karşıtı bâzı kimselerin bu ve benzeri âyetleri, mürşitlerine râbıta yapan veyâ Allâh-u Te'âlâ nezdinde yüksek mertebe sâhibi olduğuna dâir hüsn-ü zanda bulunulan kişilerin kabirlerini ziyâret edip, onların yüzü suyu hürmetine Allâh-u Te'âlâ'dan bâzı isteklerde bulunan kişilerin aleyhine bir delilmiş gibi ortaya atmaları, ilgisiz bir şeyi konuya katmaktan başka bir şey değildir. Zîrâ bu âyet-i kerîme Allâh'ı bırakıp da başkalarına tapanların, onlara yalvarışından bahsetmektedir.

Tevessül ehli ise, Allâh-u Te'âlâ'ya ibâdet ve duâyı hiçbir sûretle terk etmemekte, peygamberleri ve velîleri ise yine Allâh-u Te'âlâ'nın: "Sizi O'na ulaştıracak vesîle arayın" *(el-Mâide Sûresi:35)* emri gereği, Allâh-u Te'âlâ'ya yaptıkları duânın kabûlüne bir aracı edinmektedirler.

وَاِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ اَعْدَآءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(وَاِذَا حُشِرَ) **Ve haşrolunduğu** (kabirlerinden diriltilip çıkartıldığı) **zaman,** kim? (اَلنَّاسُ) **insanlar,** (كَانُوا) **o** (ibâdet oluna)**nlar olurlar,** kim için olduğu hâlde? (لَهُمْ) **özellikle onlar için,** yâni kendilerine ibâdet edenler için, nedir olurlar? (اَعْدَآءً) **kuvvetli düşmanlar,** daha? (وَكَانُوا) **ve o** (ibâdet oluna)**nlar olurlar,** neyi? (بِعِبَادَتِهِمْ) **özellikle onların ibâdetini,** nedir olurlar? (كَافِرِينَ) **inkâr edici kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bir de (kıyâmet koptuğunda) **insanlar** (diriltilip kabirlerinden mahşere çıkartılarak) **haşrolunduğu zaman, o** (ibâdet oluna)**nlar** (Allâh-u Te'âlâ'nın kendilerine vereceği bir idrâk ve konuşma kābiliyeti netîcesinde) **özellikle o** (kendilerine tapa)**nlara kuvvetli düşmanlar olacaklar ve onların** (kendilerine) **tapmasını**(n doğru bir şey olmadığını açıklayarak bu şirki) **inkâr ediciler olacaklardır.**

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْۙ هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌۜ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَاِذَا تُتْلٰى) **Ve peş peşe okunduğu zaman,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** ne? (اٰيَاتُنَا) **Bizim âyetlerimiz,** ne oldukları hâlde? (بَيِّنَاتٍ) **apaçık oldukları hâlde,** (قَالَ) **dedi,** yâni der, kim? (اَلَّذِينَ) **o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** ne için derler? (لِلْحَقِّ) **o hak** (olan Kur'ân âyetleri) **için,** ne zaman derler? (لَمَّا جَاءَ) **geldiği zaman,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi derler? (هٰذَا) **işte bu,** nedir? (سِحْرٌ) **büyük bir sihirdir** (büyüdür), öyle sihir ki, (مُبِينٌ) (sihir olduğu) **çok açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Bir de (mânâları) **çok açık oldukları hâlde âyetlerimiz onların üzerine art arda okunduğu zaman, o kâfir olmuş kimseler, kendilerine geldiği anda** (hiç düşünme ihtiyâcı bile hissetmeksizin) **o** (dinlemiş oldukları Kur'ân âyetlerinden ibâret bir) **hak** (ve hakîkat) **için: "İşte bu,** (büyü olduğu) **çok açık olan büyük bir sihirdir" dedi**(ler).

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُۜ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لٖى مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔاۜ هُوَ اَعْلَمُ بِمَا تُفٖيضُونَ فٖيهِۜ كَفٰى بِهٖ شَهٖيدًا بَيْنٖى وَبَيْنَكُمْۜ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحٖيمُ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اَمْ يَقُولُونَ) **Yoksa onlar diyorlar mı,** neyi diyorlar? (اِفْتَرٰى) **o uydurdu,** neyi? (هُ) **onu,** yâni Kur'ân'ı, (قُلْ) (Habîbim!) **söyle,** neyi söyle? (اِنِ افْتَرَيْتُ) (farz-ı muhâl) **ben uydurduysam,** neyi? (هُ) **onu,** (فَلَا تَمْلِكُونَ) **artık siz** (azâbı kaldırmaya) **mâlik olamazsınız,** kim için? (لٖى) **benim için,** kimden gelecek olduğu hâlde? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** neye mâlik olamazsınız? (شَيْـًٔا) **hiçbir şey**(i engellemey)**e,** (هُوَ) **ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَعْلَمُ) **çok iyi bilicidir,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تُفٖيضُونَ) **sürekli dalıyorsunuz,** neyin içerisine? (فٖيهِ) **onun içerisine,** (كَفٰى) **yeterli oldu,** kim? (بِهٖ) **O** (Allâh-u Te'âlâ), ne olduğu hâlde? (شَهٖيدًا) **tam bir şâhit olduğu hâlde,** nerede? (بَيْنٖى) **benim aramda,** daha nerede? (وَبَيْنَكُمْ) **ve sizin aranızda,** (وَهُوَ) **ancak O,** kimdir? (اَلْغَفُورُ) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (اَلرَّحٖيمُ) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Habîbim!) **Yoksa onlar** (senin getirdiğin Kur'ân'daki hak ve hakîkatler için)**: "Onu o uydurdu!" mu diyorlar?!**

De ki: "(Farz-ı muhâl) **ben onu uydurduysam,** artık siz benim için **Allâh'tan** (gelecek iftirâ cezâsından) **hiçbir şey**(i engellemey)**e güç yetiremezsiniz.** (Ancak) **O** (Allâh-u Te'âlâ Kendi âyetlerini tenkit için) **sizin** (onları kâh büyü, kâh uydurma ve kehânet diye adlandırarak) **kendisine sürekli dalmakta olduğunuz** (konularla ilgili) **şeyleri hakkıyla bilicidir! Benimle sizin aranızda gerçek bir şâhit olarak O yeterli olmuştur.**

Yine ancak O, (içinizden tevbe edip îmân edenleri çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** (kullarına çok acıdığı için, bu gibi sözlerinden dolayı onları hemen helâk etmeyip tevbe fırsatı veren bir) **Rahîm'dir."**

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَٓا اَدْرٖى مَا يُفْعَلُ بٖى وَلَا بِكُمْۜ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَیَّ وَمَٓا اَنَا اِلَّا نَذٖيرٌ مُبٖينٌ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (مَا كُنْتُ) **ben olmadım,** nedir olmadım? (بِدْعًا) **yenilik çıkaran biri,** öyle yenilik çıkaran ki kimlerden olucu? (مِنَ الرُّسُلِ) **rasüllerden,** (وَمَا اَدْرِى) **zâten ben bil**(e)**miyorum,** neyi? (مَا) **hangi şey,** (يُفْعَلُ) **yapılacak,** kime? (بِى) **bana,** daha neyi bilici olmadım? (وَلَا بِكُمْ) **size de** (ne yapılacağını bilen biri) **olmadım,** (اِنْ اَتَّبِعُ) **ben hakkıyla tâbi olmuyorum,** (اِلَّا مَا) **ancak o şeye** (tâbi oluyorum) **ki,** (يُوحٰى) **vahyolunuyor,** kime? (اِلَىَّ) **bana,** (وَمَا اَنَا) **ve ben olmadım,** (اِلَّا نَذِيرٌ) **ancak büyük bir uyarıcı,** öyle uyarıcı ki, (مُبِينٌ) (teblîği) **çok açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Habîbim! Senden inadına ilginç mûcizeler isteyen ve gaybla ilgili sorular soran o müşriklere) **de ki: "Ben rasüller** (içerisin)**den** (çıkıp, onlara muhâlif görüşler ortaya atarak) **yenilik çıkaran biri olmadım.**

(Bilakis ben onların getirmiş oldukları tevhîde dâvet yolunu aynen size getirmiş bulunmaktayım. Ben de onlar gibi ancak Allâh-u Te'âlâ'nın bana vermiş olduğu mûcizeleri açıklayabilirim yoksa sizin her istediğiniz mûcizeyi gösterme imkânına sâhip değilim.)

Zâten ben (Rabbim bildirmedikçe dünyâda) **bana ne yapılacağını bilemem, size de** (ne yapılacağını bilen biri) **değilim. Ben ancak bana vahyedilmekte olan şeye hakkıyla tâbi oluyorum ve ben ancak** (teblîği) **çok açık olan büyük bir uyarıcıyım!"**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in âhirette kendisine ne muâmele yapılacağını bildiği kesindir. Ama bu âyet indiği sırada henüz kendisinin ve ümmetinin dünyâda nelerle karşılaşacağını tam tafsîlâtıyla bilmemekteydi.

Kendisinin, diğer peygamberler gibi sürgüne mi gönderileceği yoksa şehit mi edileceği hakkında bir bilgiye sâhip olmadığı gibi, inanan ümmetinin başına neler geleceği, inkârcıların ise ne tür bir azâba çarptırılacağı husûsunda da ayrıntılı bir bilgiye sâhip değildi.

Bu âyetin inişiyle müşrikler sevinerek: "Seninle bizim ne farkımız var?! Demek senin de bize karşı bir meziyetin yok" deyince, Feth Sûresi'nin 2. ve 5. âyetlerinin inmesiyle, kendisinin geçmiş ve geleceğinin bağışlandığını ve îmân eden erkek ve kadınların âkıbetinin cennetle sonuçlanacağını öğrenmiş oldu.

Sonra yine rüyâsında hurmalık ve ağaçlık bir yer olan Medîne'ye hicrete zorlanacağı kendisine bildirildi. İsrâ Sûresi'nin 60. âyetiyle, kimse tarafından öldürülemeyeceğini; Feth Sûresi'nin 28. âyetiyle de, dîninin tüm dinlere gâlip geleceğini; Enfâl Sûresi'nin 33. âyetiyle ise, onun hürmetine inkârcılara da toptan bir azap yapılmayacağını öğrenmiş bulundu.

Dolayısıyla bâzılarının, bu âyetten yola çıkarak Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in şânına noksanlık getirmeyi hedefleyen konulara girmeleri aslâ câiz değildir. Zîrâ burada nefyedilen bilgi, vahye mazhar olmaksızın kendiliğinden bilebilmesidir. Yoksa bizim (Ehl-i Sünnet) îtikādımıza göre; bilinmesi üstünlük sayılacak tüm ilimler vefâtından önce Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e bildirilmiştir! *(el-Âlûsî, 25/64-67)*

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهٖ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنٖٓى اِسْرَٓاءٖيلَ عَلٰى مِثْلِهٖ فَاٰمَنَ
وَاسْتَكْبَرْتُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (اَرَاَيْتُمْ) **gördünüz mü** (söyleyin bana), (اِنْ كَانَ) **eğer o** (Kur'ân-ı Kerîm) **olduysa,** kimin nezdinden? (مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ) **Allâh'ın nezdinden,** sonra ne yaptıysanız? (وَكَفَرْتُمْ) **siz de inkâr ettiyseniz,** neyi? (بِهٖ) **onu,** daha ne olduysa? (وَشَهِدَ) **ve şâhit olduysa,** kim? (شَاهِدٌ) **çok değerli bir şâhit,** öyle şâhit ki kimlerden olucu? (مِنْ بَنٖٓى اِسْرَٓاءٖيلَ) **İsrâîloğullarından,** neye şâhit olduysa? (عَلٰى مِثْلِهٖ) **onun benzerine,** yani Tevrât'ta ondan bahseden âyetlere, (فَاٰمَنَ) **bu sebeple o îmân etmişse,** daha? (وَاسْتَكْبَرْتُمْ) **ama siz kibirlenmişseniz,** yâni büyüklük taslayarak ona îmân etmemişseniz, burada şartın cevâbı mahzûftur ki takdîri (اَلَسْتُمْ ظَالِمٖينَ) "Artık siz zulüm (ve haksızlık) yapan kimseler olmuş olmadınız mı?" şeklindedir, (اِنَّ اللّٰهَ) **çünkü şüphesiz Allâh,** ne yapmaz? (لَا يَهْدِى) **hidâyet etmez,** yâni doğru yola kavuşturmaz, kimi? (اَلْقَوْمَ) **o toplumu,** öyle toplumu ki, (اَلظَّالِمٖينَ) **zulüm işleyiciler.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Habîbim! O müşriklere) **de ki: "Gördünüz mü! Eğer o** (Kur'ân), **Allâh** (tarafın)**dan** (gönderilmiş bir kitap) **olduysa, siz de onu inkâr ettiyseniz, üstelik İsrâîloğullarından çok değerli bir şâhit** (olan Abdullâh ibnü Selâm) **onun benzeri** (olan Tevrât'taki Kur'ân'a uygun mânâlara ve âhir zaman peygamberinin gönderileceği)**ne** (dâir âyetlere) **şâhitlik etmiş ve bu sebeple** (Kur'ân'a) **îmân etmiş de, siz çokça kibirlen**(diğiniz için Müslüman olmayı kendinize yakıştıramayarak hâlâ îmân etme)**mişseniz** (peki, bu durumda siz zulüm ve haksızlık yapan kimseler olmadınız mı?)**! Şüphesiz ki Allâh o** (sizin gibi bile bile inkâr eden) **zâlimler toplumunu** (doğru yola) **hidâyet etmez."**

وَقَالَ الَّذٖينَ كَفَرُوا لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَٓا اِلَيْهِ
وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهٖ فَسَيَقُولُونَ هٰذَٓا اِفْكٌ قَدٖيمٌ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَقَالَ) **Ve dedi,** kim? (اَلَّذِينَ) **o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** kim için dediler? (لِلَّذِينَ) **o kimseler için ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** (لَوْ كَانَ) **şâyet o** (Kur'ân) **olsaydı,** nedir olsaydı? (خَيْرًا) **hayırlı bir şey,** (مَا سَبَقُو) (bu fakir Müslümanlar) **geçemezlerdi,** kimi? (نَا) **bizi,** neye doğru? (اِلَيْهِ) **on**(u bulmay)**a,** (وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوا) **zâten hidâyet bulamadıkları zaman,** neye? (بِهِ) **ona,** (فَسَيَقُولُونَ) **bu sefer muhakkak diyecekler,** neyi diyecekler? (هٰذَا) **işte bu** (Kur'ân), nedir? (اِفْكٌ) **bir uydurmadır,** öyle uydurma ki, (قَدِيمٌ) **çok eski olucu.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Ayrıca o kâfir olmuş kimseler, îmân etmiş olan kişiler için: "Eğer o (Kur'ân ve îmân) **hayırlı bir şey olsaydı, onlar** (gibi fakir ve düşük Müslümanlar) **ona doğru** (yönelip onu bulmakta) **bizi geçemezlerdi" dedi**(ler). **Zâten ona** (inanmaya) **hidâyet bulamadıkları zaman, bu sefer de muhakkak: "İşte bu** (Kur'ân) **çok eski bir uydurmadır" diyecekler.**

وَمِنْ قَبْلِهٖ كِتَابُ مُوسٰٓى اِمَامًا وَرَحْمَةًۜ وَهٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا
لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُواۗ وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(وَمِنْ قَبْلِهٖ) **Hâlbuki o** (Kur'â)**ndan önce vardı,** ne? (كِتَابُ مُوسٰٓى) **Mûsâ'nın Kitâb'ı,** ne olduğu hâlde? (اِمَامًا) **tam bir önder olduğu hâlde,** daha? (وَرَحْمَةً) **ve büyük bir rahmet** (vesîlesi) **olduğu hâlde,** (وَهٰذَا) **işte bu** (Kur'ân) **ise,** nedir? (كِتَابٌ) **büyük bir Kitâb'tır,** öyle Kitâb ki, (مُصَدِّقٌ) **tasdîk edici,** ne ile indirildiği hâlde? (لِسَانًا) **bir lisân ile,** öyle lisân ki, (عَرَبِيًّا) **Arapça olucu,** niçin tasdîk edici? (لِيُنْذِرَ) **uyarsın diye,** kimi? (اَلَّذِينَ) **o kimseleri ki,** (ظَلَمُوا) (şirk koşarak) **zâlim oldular,** daha niçin tasdîk edici? (وَبُشْرٰى) **ve müjde olsun diye,** kim için? (لِلْمُحْسِنِينَ) **güzel amel işleyenler için.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Hâlbuki o (Kur'â)**ndan önce** (dînî konularda kendisine uyulacak) **tam bir önder ve** (kendisine inananlar için) **büyük bir rahmet** (vesîlesi) **olarak Mûsâ'nın Kitâb'ı** (olan Tevrât) **vardı. İşte bu** (Kur'ân) **ise Arapça bir dille** (nâzil olup kendinden önceki İlâhî kitapları) **tasdîk edici büyük bir Kitâb'tır ki,** (şirk koşarak) **zâlim olmuş o kimseleri uyarsın diye ve güzel amel işleyenler için bir müjde olsun diye** (indirilmiştir).

اِنَّ الَّذٖينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(اِنَّ الَّذٖينَ) **Muhakkak o kimseler ki,** (قَالُوا) **dediler,** neyi dediler? (رَبُّنَا) **bizim Rabbimiz ancak,** kimdir? (اَللّٰهُ) **Allâh'tır,** sonra ne yaptılar? (ثُمَّ اسْتَقَامُوا) **sonra istikāmet ettiler,** (فَلَا خَوْفٌ) **artık hiçbir korku yoktur,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** (وَلَا هُمْ) **ve ancak onlar olmadılar,** nedir olmadılar? (يَحْزَنُونَ) **mahzun olurlar.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Şüphesiz o kimseler ki: "Rabbimiz ancak Allah'tır" dediler, sonra da (her işlerinde şerîatin emir ve yasaklarına riâyet ederek) **istikāmette bulundular; artık onların üzerine hiçbir korku yoktur ve** (herkesin üzüleceği kıyâmet gününde) **ancak onlar mahzun olmayacaklardır.**

اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدٖينَ فٖيهَاۚ جَزَٓاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Ancak onlar,** kimlerdir? (اَصْحَابُ الْجَنَّةِ) **cennet ashâbıdır,** ne oldukları hâlde? (خَالِدٖينَ) **ebedî kalıcı kimseler olarak,** nerede? (فٖيهَا) **onun içerisinde,** (جَزَٓاءً) **tam bir karşılık ile** (mükâfatlandırıldılar), **bu** kelime mahzûf bir (جُوزُوا) fiilinin mef'ûlü mutlakı olarak mensûbtur, *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* neye mukābil? (بِمَا) **o** (güzel) **şeylere ki,** (كَانُوا) **oldular,** nedir oldular? (يَعْمَلُونَ) **sürekli yapıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (Habîbim!) **İşte sana! Ancak onlar, içerisinde ebedî kalıcılar olarak o cennetin** (ayrılmaz) **ashâbıdır.** (Dünyâda iken) **sürekli yapar oldukları** (güzel) **şeylere yeterli bir karşılık olarak** (bununla mükâfatlandırıldılar).

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًاۜ حَمَلَتْهُ اُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًاۜ وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ
ثَلٰثُونَ شَهْرًاۜ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَبَلَغَ اَرْبَعٖينَ سَنَةًۙ قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنٖٓى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ
الَّتٖٓى اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ وَاَصْلِحْ لٖى فٖى ذُرِّيَّتٖىۚ اِنّٖى
تُبْتُ اِلَيْكَ وَاِنّٖى مِنَ الْمُسْلِمٖينَ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(وَوَصَّيْنَا) **Ve Biz emrettik,** burada vasiyyet fiili emir mânâsındadır, *(el-Beyzâvî, el-Medârik)* kime? (الْاِنْسَانَ) **insana,** ne ile ilgili? (بِوَالِدَيْهِ) **ana babasıyla ilgili,** neyi emrettik? (اِحْسَانًا) **tam bir iyilikte bulunmayı,** (حَمَلَتْ) **taşıdı,** kimi? (هُ) **onu,** kim? (اُمُّهُ) **annesi,** nasıl bir taşımakla? (كُرْهًا) **zahmetli,** bu kelime bir muzâf takdîri ile mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatıdır ki takdîri (حَمْلًا ذَا كُرْهٍ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* daha? (وَوَضَعَتْ) **ve doğurdu,** kimi? (هُ) **onu,** nasıl bir doğurmakla? (كُرْهًا) **meşakkatli,** bu kelime bir muzâf takdîri ile mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatıdır ki takdîri (وَضْعًا ذَا كُرْهٍ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* (وَحَمْلُهُ) **ve onu taşıması,** daha? (وَفِصَالُهُ) **ve onu** (sütten) **ayırması,** nedir? (ثَلٰثُونَ) **otuzdur,** ne cihetinden? (شَهْرًا) **ay cihetinden,** yâni bu sürenin tamâmı otuz aydır, (حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ) **netîcede o** (doğurduğu çocuk) **ulaştığı zaman,** neye? (اَشُدَّهُ) **en kuvvetli çağına,** daha? (وَبَلَغَ) **ve ulaştığı zaman,** neye? (اَرْبَع۪ينَ) **kırka,** ne cihetinden? (سَنَةً) **sene cihetinden,** yâni kırk yaşına ulaştığı zaman, (قَالَ) **dedi,** yâni der, ne der? (رَبِّ) **ey Rabbim,** (اَوْزِعْ) **düşkün kıl,** *(el-Âlûsî, 25/84)* kimi? (ن۪ى) **beni,** neye? (اَنْ اَشْكُرَ) **şükretmeme,** neye şükretmeye? (نِعْمَتَكَ) (sayısız) **nîmetine,** (الَّت۪ى) **o nîmet ki,** (اَنْعَمْتَ) **nîmet verdin,** kime? (عَلَيَّ) **bana,** daha? (وَعَلٰى وَالِدَيَّ) **ve anne-babama,** beni daha neye rağbet ettir? (وَاَنْ اَعْمَلَ) **ve işlememe,** neyi? (صَالِحًا) **değerli pek çok sâlih ameli,** burada "Tenvîn" tefhîm ve teksîr içindir, öyle amel ki, (تَرْضٰى) **Sen râzı olacaksın,** neden? (هُ) **ondan,** daha? (وَاَصْلِحْ) **ve salâhı** (takvâ ve iyi hâli) **sirâyet ettir,** ileride gelecek (ف۪ى) harf-i cerrinden dolayı bu şekilde "Sirâyet" mânâsı verilmiştir ki (وَاجْعَلِ الصَّلَاحَ سَارِيًا ف۪ى ذُرِّيَّت۪ى) şeklindedir, kim için? (ل۪ى) **benim için,** nereye sirâyet ettir? (ف۪ى ذُرِّيَّت۪ى) **zürriyetimin içerisine,** yâni çoluk-çocuğumu hâli düzgün olan sâlihlerden yap, (اِنّ۪ى) **muhakkak ben,** (تُبْتُ) (günahlarımdan) **tevbe ettim,** kime? (اِلَيْكَ) **Sana,** (وَاِنّ۪ى) **ve muhakkak ben,** kimlerdenim? (مِنَ الْمُسْلِم۪ينَ) **Müslümanlardan**(ım).

Meâl-i Şerîf - 15

15- Biz insana da, ana-babasına tam bir iyilikte bulunmasını kuvvetlice emrettik. Annesi onu meşakkatle (dokuz ay karnında) **taşıdı ve onu zahmetle doğurdu. Onu taşıması ve** (sütten) **ayırması ise otuz aydır.** (Nitekim hâmileliğin en az müddeti altı ay, emzirmenin en çok süresi ise iki senedir.)

Netîcede o (çocuk yaşayıp) **en kuvvetli çağı** (olan otuz-otuz üç yaşları)-**na ulaştığında ve** (bunun sonunda) **kırk seneye vardığı zaman: "Ey Rabbim! Bana ve anne-babama lütfetmiş bulunduğun o** (sayısız) **nîmetine şükretmeme, bir de kendisinden râzı olacağın değerli pek çok sâlih amel işlememe beni düşkün kıl.**

Ayrıca Sen benim için zürriyetim (ve çoluk-çocuğum) **hakkında salâhı** (takvâyı ve iyi hâli) **sirâyet edici yap** (ki bu hâl onlara da işlesin de sâlih kimselerden olsunlar). **Şüphesiz ki ben** (râzı olmayacağın şeyler yapmaktan) **Sana tevbe ettim ve muhakkak ki ben** (amellerini Sana tahsis eden) **Müslümanlardanım" dedi.**

أُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّـَٔاتِهِمْ
ف۪ٓي اَصْحَابِ الْجَنَّةِۜ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذ۪ي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(أُو۬لٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar ancak,** kimlerdir? (الَّذ۪ينَ) **o kimselerdir ki,** (نَتَقَبَّلُ) **Biz kabûl ederiz,** kimden? (عَنْهُمْ) **onlardan,** neyi? (اَحْسَنَ مَا) **o şeylerin en güzelini ki,** (عَمِلُوا) **yaptılar,** daha ne yaparız? (وَنَتَجَاوَزُ) **ve geçeriz,** neden? (عَنْ سَيِّـَٔاتِهِمْ) **onların kötü işlerin**(e cezâ vermek)**den,** onlar nerede oldukları hâlde? (ف۪ٓي اَصْحَابِ الْجَنَّةِ) **cennet ashâbı içerisinde,** (وَعْدَ الصِّدْقِ) **dosdoğru bir söz vermekle,** bu izâfet terkîbi (وَعَدَ) fiilinin mef'ûlü mutlakı düşmüştür ki takdîri (وَعَدَهُمُ اللّٰهُ وَعْدَ الصِّدْقِ) şeklindedir, (الَّذ۪ي) **öyle söz vermekle ki,** (كَانُوا) **olmuştular,** nedir olmuştular? (يُوعَدُونَ) **sürekli vaad olunuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Habîbim!) **İşte sana! Onlar ancak o kimselerdir ki; Biz onlardan yapmış oldukları şeylerin** (mübahlar gibi, sevap ve kabûl gerektirmeyenlerini değil de, ibâdetler gibi) **en güzel olanlarını kabûl ederiz ve cennet ashâbı içerisinde bulundukları hâlde onların da kötü işlerin**(e cezâ vermek)**den geçeriz.** (Allâh adına peygamberler tarafından iletilen) **o dosdoğru söz verme ile** (dünyâda müjdelenmiştiler) **ki, onlar sürekli** (onunla) **vaad olunuyorlardı.**

Bu âyet-i celîle Ebû Bekr-i Sıddîk *(Radıyallâhu Anh)* hakkında inmiştir. *(et-Taberî, Câmi'u'l-beyân, 22/115)*

Şöyle ki o, kendisinden iki yaş büyük olan Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ile, on sekiz yaşından îtibâren birlikte olmuş, ne yolculukta, ne de ikāmette ondan hiç ayrılmamıştır. Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* kırk yaşına ulaştığında peygamberlik şerefine nâil olunca, o an için otuz sekiz yaşında olan Ebû Bekr-i Sıddîk *(Radıyallâhu Anh)* hemen ona îmân etmiş, kendisi kırk yaşına varınca da âyet-i kerîmede geçen duâyı yapmıştır.

İşte bu duâsının netîcesi olarak, anne-babası İslâm'a girmekle şereflenmiştir ki, onun dışında bu şeref muhâcirlerden hiçbirine nasip olmamıştır. İstediği sâlih amele de muvaffak kılınmış, böylece Allâh uğrunda işkenceye mâruz kalmış dokuz mümin köleyi satın alarak âzâd etmiştir ki, onlardan biri de Bilâl-i Habeşî *(Radıyallâhu Anh)*dır.

Zürriyeti hakkındaki duâsı da kabûl olarak, bütün çocukları ve torunları îmânla şereflenmişlerdir. Buna göre babası Ebû Kuhâfe, Annesi Ümmü'l-Hayr, oğlu Abdurrahmân ve onun oğlu Muhammed *(Radıyallâhu Anhüm)*, hem İslâm ile hem de sahâbî olmakla şereflenmiştir ki, böyle bir saâdet Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)* dışında sahâbenin hiçbirinde toplanmamıştır. *(el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin,-Mecmû'atü't-tefâsîr-, 5/481)*

وَالَّذ۪ي قَالَ لِوَالِدَيْهِ اُفٍّ لَكُمَٓا اَتَعِدَانِن۪ٓي اَنْ اُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْل۪يۚ وَهُمَا
يَسْتَغ۪يثَانِ اللّٰهَ وَيْلَكَ اٰمِنْۗ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّۚ فَيَقُولُ مَا هٰذَٓا اِلَّٓا اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(وَالَّذ۪ي) **Ama o kimse ki,** (قَالَ) **dedi,** kime? (لِوَالِدَيْهِ) **ana-babasına,** neyi dedi? (اُفٍّ) **üf** (olsun), kime? (لَكُمَا) **ikinize,** (اَتَعِدَانِ) **ikiniz tehdit mi ediyorsunuz,** kimi? (ن۪ي) **beni,** ne ile? (اَنْ اُخْرَجَ) **çıkartılmamla,** yâni öldükten sonra kabrimden diriltilmekle mi beni korkutuyorsunuz, (وَقَدْ خَلَتْ) **hâlbuki muhakkak geçti,** ne? (اَلْقُرُونُ) **asırlar** (halkı), kimden önce? (مِنْ قَبْل۪ي) **benden önce** (ama onlar dirilmediler), (وَهُمَا) **o ikisi ise,** ne yapıyorlardı? (يَسْتَغ۪يثَانِ) **yardım istiyorlar,** kimden? (اَللّٰهَ) **Allâh'tan,** ne diyerek? (وَيْلَكَ) **helâk sana** (gelip çatacaktır), (اٰمِنْ) **îmân et,** (اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ) **çünkü şüphesiz Allâh'ın vaadi,** yâni bütün kulları diriltip hesâba çekeceğine dâir verdiği söz, nedir? (حَقٌّ) **kesinlikle bir haktır,** (فَيَقُولُ) **o da diyordu,** neyi? (مَا هٰذَٓا) **işte bu** (Allâh'ın sözü diye beni korkuttuğunuz şeyler), nedir? (اِلَّٓا اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ) **evvelkilerin yazdığı asılsız şeylerdir.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Ama o kimse ki (kendisini îmâna çağıran) **ana-babasına: "Üf ikinize** (bıktım sizden)**! Benden önce bunca asırlar** (halkı) **kesinlikle** (gelip) **geçmişken** (ve onlardan hiçbiri dirilip kabrinden çıkmamışken)**, ikiniz beni** (ölümümün ardından diriltilip kabrimden) **çıkartılacağımla mı tehdit ediyorsunuz?!" demişti.**

O ikisi ise (onun bu inkârından rahatsızlıklarını belirtmek üzere: "Senden Allâh'a sığınırız" diyerek) **Allâh'tan yardım istiyorlardı** (bir yandan da ona nasîhati elden bırakmayarak diyorlardı) **ki: "**(Senin gibi davranan kişi helâki hak etmiş olur, böylece) **helâk sana** (da gelip çatacaktır)**!** (Öyleyse kendine yazık etmeyi bırak da, dirilmeye) **îmân et. Şüphesiz ki Allâh'ın** (bütün kulları diriltip hesâba çekeceğine dâir) **vaadi kesin bir haktır."**

Yine de o (onlara inanmayarak)**: "İşte bu** (Allâh'ın sözü diye beni korkuttuğunuz şeyler)**, ancak evvelkilerin yazdığı gerçek dışı şeylerdir" diyordu.**

اُولٰٓئِكَ الَّذٖينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فٖٓى اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِؕ اِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرٖينَ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar ancak,** kimlerdir? (اَلَّذٖينَ) **o kimselerdir ki,** (حَقَّ) **hak oldu,** kim üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** ne? (اَلْقَوْلُ) **o** (azap) **söz**(ümüz)**,** nerede oldukları hâlde? (فٖى اُمَمٍ) **ümmetler içerisinde,** öyle ümmetler ki, (قَدْ خَلَتْ) **muhakkak geçmişti,** kimden önce? (مِنْ قَبْلِهِمْ) **onlardan önce,** yine öyle ümmetler ki kimlerden olan? (مِنَ الْجِنِّ) **cinlerden,** daha? (وَالْاِنْسِ) **ve insanlardan,** (اِنَّهُمْ) **çünkü şüphesiz ki onlar,** (كَانُوا) **olmuştular,** nedir olmuştular? (خَاسِرٖينَ) **hüsrâna uğrayıcı kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Habîbim!) **İşte sana! Onlar ancak o kimselerdir ki, kendilerinden önce** (gelip) **geçmiş bulunan birçok** (kâfir ve âsî) **cin ve insan toplulukları içerisinde** ("Andolsun; elbette cehennemi, cinler ve insanların kâfir ve âsîlerinden topluca dolduracağım" şeklindeki) **o** (azap) **söz**(ümüz) **kesinlikle bunlar üzerine de hak olmuştur. Çünkü gerçekten onlar** (ve bunlar, îmânı tercih ederek ebedî saâdet kazanacak yerde inkâra meylederek, telâfisi mümkün olmayan bir zarar ve) **hüsrâna uğramış kimseler olmuştular.**

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُواۚ وَلِيُوَفِّيَهُمْ اَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَلِكُلٍّ) **Ve** (mükelleflerin) **her biri için vardır,** ne? (دَرَجَاتٌ) **birtakım dereceler,** neden dolayı? (مِمَّا) **o şeylerden ki,** (عَمِلُوا) **yaptılar,** (وَلِيُوَفِّىَ) **bir de O** (Allâh-u Te'âlâ) **tastamam versin diye,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (اَعْمَالَهُمْ) **amellerini**(n karşılığını)**,** (وَهُمْ) **zâten onlar,** nedirler? (لَا يُظْلَمُونَ) **zulme uğratılmazlar.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Mükelleflerin) **yapmış oldukları** (iyi veyâ kötü) **şeylerden dolayı her biri için de** (cennette veyâ cehennemde elde edecekleri) **birtakım dereceler** (ve derekeler) **vardır.**

Tâ ki O (Allâh-u Te'âlâ) **onlara amellerini**(n karşılığını) **tastamam versin** (diye)! **Zâten onlar** (sevapları eksiltilerek ya da azapları artırılarak) **zulme uğratılmazlar.**

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ اَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِى حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا
وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَاۚ فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(وَيَوْمَ يُعْرَضُ) **Ve arz olunacağı gün** (denilecek), buradaki zarf mahzûf bir (يُقَالُ) fiiline müteallıktır, *(el-Beyzâvî)* kimin arz olunacağı gün? (اَلَّذِينَ) **o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** neye arz olunacaklar? (عَلَى النَّارِ) **o** (cehennem) **ateş**(in)**e,** o gün kendilerine şöyle denilecektir? (اَذْهَبْتُمْ) **siz giderdiniz,** neyi? (طَيِّبَاتِكُمْ) **lezzetli şeylerinizi,** nerede? (فِى حَيَاتِكُمْ) **hayâtınızda,** öyle hayat ki, (اَلدُّنْيَا) **en alçak olucu,** daha ne yaptınız? (وَاسْتَمْتَعْتُمْ) **ve iyice faydalandınız,** ne ile? (بِهَا) **onlarla,** (فَالْيَوْمَ) **işte bugün,** (تُجْزَوْنَ) **cezâlandırılacaksınız,** yâni yaptığınızın karşılığını göreceksiniz, ne ile? (عَذَابَ الْهُونِ) **alçaklık azâbı ile,** ne sebebiyle? (بِمَا كُنْتُمْ) **olmanız sebebiyle,** nedir olmanız? (تَسْتَكْبِرُونَ) **ziyâde kibirleniyorsunuz,** nerede? (فِى الْاَرْضِ) **yer**(yüzün)**de,** ne ile mültebis olduğunuz hâlde? (بِغَيْرِ الْحَقِّ) **hakkın ğayri ile,** yâni haksız yere, daha ne sebebiyle? (وَبِمَا كُنْتُمْ) **ve olmanız sebebiyle,** nedir olmanız? (تَفْسُقُونَ) (Allâh'ın tâatından çıkarak) **sürekli fâsıklık yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- O inkâr etmiş olan kimselerin de o (cehennem) **ateş**(in)**e arz olunacakları gün** (kendilerine denilecektir) **ki: "Siz bütün lezzetli şeylerinizi o en alçak** (dünyâ) **hayâtınızda** (tamâmen tüketip) **giderdiniz ve onlarla iyice faydalandınız** (artık sizin için burada zevk alacağınız hiçbir şey kalmamıştır).

İşte bugün siz, o yer(yüzün)**de haksız yere sürekli çokça kibirlenir olmanız nedeniyle, bir de** (Allâh'ın tâatından çıkarak) **sürekli fâsıklık yapar olmanız yüzünden alçaklık azâbıyla cezâlandırılacaksınız."**

وَاذْكُرْ اَخَا عَادٍ اِذْ اَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْاَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ اَلَّا
تَعْبُدُوا اِلَّا اللّٰهَ اِنِّى اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(وَاذْكُرْ) (Habîbim) **bir de anlat,** kimi? (اَخَا عَادٍ) **Âd** (halkın)**ın kardeşi** (olan Hûd nebînin târihçesi)**ni,** ondan bedel? (اِذْ اَنْذَرَ) **uyardığı zamânı,** kimi? (قَوْمَهُ) **kavmini,** nerede? (بِالْاَحْقَافِ) **Ahkāf** (adındaki mekân)**da,** (وَقَدْ خَلَتْ) **hâlbuki muhakkak geçmişti,** ne? (اَلنُّذُرُ) **uyarıcılar,** nereden gönderilmiş olduğu hâlde? (مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ) **onun iki eli arasından,** yâni öncesinden olduğu hâlde, daha nereden? (وَمِنْ خَلْفِهِ) **ve ardından,** kavmini ne diye uyarmıştı? (اَلَّا تَعْبُدُوا) **kulluk etmeyin,** (اِلَّا اللّٰهَ) **ancak Allâh'a** (ibâdet edin), (اِنّ۪ي) **muhakkak ben,** (اَخَافُ) **korkuyorum,** kimin üzerine? (عَلَيْكُمْ) **sizin üzerinize,** neden? (عَذَابَ يَوْمٍ) **bir günün azâbından,** öyle gün ki, (عَظ۪يمٍ) (dehşeti) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Habîbim!) **Bir de sen** (özellikle) **Âd** (halkın)**ın kardeşi** (olan Hûd nebînin târihçesi)**ni** (Mekke müşriklerine) **anlat. Bir zamânı ki o** (Hûd peygamberin uzun ve eğri büğrü yüksekçe kum yığınlarının bulunduğu) **Ahkāf** (nâmındaki mekân)**da bulunan kavmini:**

"Allâh'tan başkasına kulluk etmeyin! Şüphesiz ki ben (dehşeti) **çok büyük olan bir günün azâbın**(a mâruz kalmanız)**dan size karşı endişe duymaktayım" diye**(rek inkâr etmeleri durumunda başlarına gelecek dünyâ ve âhiret azaplarından) **uyarmıştı. Hâlbuki onun önünden ve ardından da** (nice) **uyarıcılar kesinlikle geçmiş** (ve hepsi de aynı uyarıyı ümmetlerine tebliğ etmiş)**ti.**

قَالُٓوا اَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَاۚ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِق۪ينَ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(قَالُٓوا) **O**(nu inkâr etmiş ola)**nlar dediler,** neyi dediler? (اَجِئْتَ) **sen geldin mi,** kime? (نَا) **bize,** niçin? (لِتَأْفِكَ) **çeviresin diye,** kimi? (نَا) **bizi,** neden? (عَنْ اٰلِهَتِنَا) **ilâhlarımız**(a tapmak)**dan,** (فَأْتِ) **öyleyse getir,** kime? (نَا) **bize,** neyi? (بِمَا) **o şeyi ki,** (تَعِدُ) **vaad ediyorsun,** yâni tehdit ediyorsun, kimi? (نَٓا) **bizi,** (اِنْ كُنْتَ) **eğer olduysan,** kimlerden? (مِنَ الصَّادِق۪ينَ) **doğru söyleyen kimselerden.** Burada şartın cevâbı mahzûftur ki, mâkablinin delâletinden çıkarılan takdîri (فَأْتِنَا) şeklindedir.

Meâl-i Şerîf - 22

22- **O**(nu inkâr etmiş ola)**nlar: "Sen bize, bizi ilâhlarımız**(a tapmak)-**dan çeviresin diye mi geldin?!**

Öyleyse (Allâh'a ortak koşmamız nedeniyle) **bize** (peşin azap olarak geleceğini) **vaad etmiş bulunduğun şeyi hemen getir. Eğer doğru kimselerden olduysan** (bunu yaparsın)" **dediler.**

قَالَ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاُبَلِّغُكُمْ مَا اُرْسِلْتُ بِه۪ وَلٰكِنّ۪ٓي اَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(قَالَ) **O** (Hûd *(Aleyhisselâm)*) **dedi,** neyi dedi? (اِنَّمَا الْعِلْمُ) **ilmin tamâmı ancak,** kimin nezdindedir? (عِنْدَ اللّٰهِ) **Allâh'ın nezdindedir,** (وَاُبَلِّغُ) **ama ben tebliğ ediyorum** (ulaştırıyorum), kime? (كُمْ) **size,** neyi? (مَا) **o şeyi ki,** (اُرْسِلْتُ) **rasûl gönderildim,** ne ile? (بِه) **onunla,** (وَلٰكِنّ۪ي) **velâkin ben,** (اَرٰى) **görüyorum,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nedir görüyorum? (قَوْمًا) **bir toplum,** öyle toplum ki, (تَجْهَلُونَ) **câhillik yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- O: "(Ne zaman azâba uğrayacağınızın bilgisi dâhil) **ilmin tamâmı ancak Allâh nezdindedir** (dolayısıyla onu çabuklaştırma ya da geciktirme husûsunda benim hiçbir katkım olamaz).

Ama ben size, kendisiyle rasûl gönderilmiş bulunduğum (vahiylerin emrettiği) **şeyleri ulaştırmaktayım. Velâkin ben sizi öyle bir toplum olarak görüyorum ki câhillik yapmaktasınız.** (Bunun netîcesidir ki: 'Azâbımızı çabuklaştır!' diyerek peygamberlerin vazîfelerinden olmayan şeyleri benden istemektesiniz)" **dedi.**

فَلَمَّا رَاَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ اَوْدِيَتِهِمْ قَالُوا هٰذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا
بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِه۪ ر۪يحٌ ف۪يهَا عَذَابٌ اَل۪يمٌ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(فَلَمَّا رَاَوْ) **Artık ne zaman ki gördüler,** neyi? (هُ) **onu,** yâni o gelmesini istedikleri azâbı, ne olarak gördükleri zaman? (عَارِضًا) **bir bulut olarak,** öyle bulut ki, (مُسْتَقْبِلَ اَوْدِيَتِهِمْ) **vâdîlerine yönelici,** (قَالُوا) **dediler,** neyi dediler? (هٰذَا) **işte bu,** nedir? (عَارِضٌ) **bir buluttur,** öyle bulut ki, (مُمْطِرُنَا) **bize yağmur yağdırıcı,** (بَلْ هُوَ) (O zaman Hûd *(Aleyhisselâm)* dedi ki:) **doğrusu o** (yağmur bulutu zannettiğiniz şey), nedir? (مَا) **o şeydir ki,** (اِسْتَعْجَلْتُمْ) **acele istediniz,** neyi? (بِه) **onu,** o şeyden bedel? (ر۪يحٌ) **büyük bir rüzgârdır,** öyle rüzgâr ki, (ف۪يهَا) **onda vardır,** ne vardır? (عَذَابٌ) **büyük bir azap,** öyle azap ki, (اَل۪يمٌ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Artık (uzun süre kuraklık çektikten sonra) **onu**(n akabinde gelecek azâbı rahmet sanıp), **vâdîlerine yönelen bir bulut olarak gördükleri zaman: "İşte bu, bize yağmur yağdırıcı bir buluttur" dediler.**

(O zaman Hûd peygamber dedi ki:) **"Doğrusu o** (rahmet bulutu sandığınız), **sizin kendisini acele istemiş olduğunuz** (azaplarla dolu) **şeydir;** (o) **öyle büyük bir rüzgârdır ki, içerisinde çok acı verici dehşetli bir azap vardır.**

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِاَمْرِ رَبِّهَا فَاَصْبَحُوا لَا يُرٰٓى اِلَّا مَسَاكِنُهُمْۜ
كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

Öyle rüzgâr ki, (تُدَمِّرُ) **bir daha düzelemeyecek bir şekilde helâk edecek,** neyi? (كُلَّ شَيْءٍ) **her bir şeyi,** ne ile? (بِاَمْرِ رَبِّهَا) **Rabbi**(si)**nin emri ile,** (فَاَصْبَحُوا) **böylece onlar oldular,** nedir oldular? (لَا يُرٰٓى) **görülmüyor,** (اِلَّا مَسَاكِنُهُمْ) **ancak meskenleri,** (كَذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Böylece** (fecî bir cezâ ile), bu terkîb önündeki fiilden alınan mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmektedir ki takdîri (مِثْلَ ذٰلِكَ الْجَزَاءِ الْفَظِيعِ) şeklindedir, *(el-Âlûsî, 25/101)* ne yaparız? (نَجْزِي) **cezâlandırırız,** kimi? (اَلْقَوْمَ) **kavmi,** öyle kavim ki, (اَلْمُجْرِمِينَ) **o suç işleyiciler.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- O (rüzgâr), **Rabbinin emriyle her şeyi bir daha düzelemeyecek bir şekilde helâk edecektir."**

Böylece (uğradıkları yedi gece sekiz gün aralıksız süren kasırga netîcesinde) **onlar o hâle geldiler ki,** (kendileri helâk olduğu için) **meskenlerin**(in izlerin)**den başka bir şey görülmüyordu.** (Habîbim!) **İşte sana! O suçlular toplumunu** (bundan aşağısıyla değil) **ancak böyle** (fecî bir azapla) **cezâlandırırız.**

وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَٓا اِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَاَبْصَارًا وَاَفْـِٔدَةًۘ
فَمَٓا اَغْنٰى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَٓا اَبْصَارُهُمْ وَلَٓا اَفْـِٔدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ اِذْ كَانُوا
يَجْحَدُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(وَلَقَدْ مَكَّنَّا) **Andolsun ki; elbette muhakkak Biz yerleştirmiştik,** kimi? (هُمْ) **onları,** nerede? (فِيمَا) **o şeyler içerisindeki,** (اِنْ مَكَّنَّا) **yerleştirmedik,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nerede? (فِيهِ) **onun içerisinde,** daha ne yapmıştık? (وَجَعَلْنَا) **ve vermiştik,** kime? (لَهُمْ) **onlara,** neyi? (سَمْعًا) **kulakları,** daha? (وَاَبْصَارًا) **ve gözleri,** daha? (وَاَفْئِدَةً) **ve kalpleri,** (فَمَا اَغْنٰى) **ama defedemedi,** kimden? (عَنْهُمْ) **onlardan,** ne? (سَمْعُهُمْ) **kulakları,** daha? (وَلَٓا اَبْصَارُهُمْ) **gözleri de** (giderir) **olmadı,** daha? (وَلَٓا اَفْئِدَتُهُمْ) **kalpleri de** (savuşturucu) **olmadı,** neyi? (مِنْ شَيْءٍ) (azaptan) **en ufak bir şeyi,** *(et-Teysîr; el-Hâzin)* bunlar niçin defedemediler? (اِذْ كَانُوا) **çünkü olmuştular,** nedir olmuştular? (يَجْحَدُونَ) **bile bile inkâr ediyorlar,** neyi? (بِاٰيَاتِ اللّٰهِ) **Allâh'ın âyetlerini,** daha? (وَحَاقَ) **ve kuşattı,** kimi? (بِهِمْ) **onları,** ne? (مَا) **o şey**(lerin cezâsı) **ki,** (كَانُوا) **oldular,** ne ile? (بِهِ) **onunla,** nedir oldular? (يَسْتَهْزِؤُنَ) **sürekli alay ederler.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Andolsun ki; elbette Biz o (sizden önce helâke uğratılmış ola)**nları** (kuvvet ve imkân bakımından) **öyle şeyler içerisinde yerleştirmiştik ki, gerçekten sizi onlar içerisinde mekân** (ve imkân) **sâhibi kılmamıştık.**

Ayrıca (uzuvlarını yaratıldıkları gâyeye uygun bir şekilde kullanarak ve türlü türlü nîmetleri fark edip sâhibini tanıyarak şükrünü edâ etmeleri için) **onlara kulaklar, gözler ve kalpler de vermiştik.**

Ama (onlar kulaklarını vahiy dinlemek için, gözlerini cihanda resmedilen âyetleri görmek için, kalplerini de Allâh-u Te'âlâ'yı tanıma uğrunda kullanmayarak) **Allâh'ın âyetlerini bile bile sürekli inkâr etmiş oldukları için kulakları onlar**(ın başına gelen azap)**dan en ufak bir şeyi dahî defedemedi, gözleri de** (azâbı onlardan savuşturucu) **olmadı, kalpleri de** (en ufak bir sıkıntıyı giderici) **olmadı.**

Böylece ("Nerede o azap?!" diyerek) **kendisiyle sürekli alay eder oldukları o şey onları kuşatmıştı.**

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرٰى وَصَرَّفْنَا الْاٰيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا) **Andolsun ki; elbette muhakkak Biz helâk ettik,** neyi? (مَا) **o şeyi ki,** nerededir? (حَوْلَكُمْ) **sizin etrâfınızdadır,** onlar da kimlerden ibâret olduğu hâlde? (مِنَ الْقُرٰى) **karyeler**(in ahâlisin)**den,** (وَصَرَّفْنَا) **hâlbuki türlü türlü** (farklı

ve etkili) **şekillerle tekrar tekrar iyice açıkladık,** *(el-Âlûsî, 15/114)* neyi? (الْاٰيَاتِ) **âyetleri,** niçin böyle yaptık? (لَعَلَّهُمْ) **tâ ki onlar,** ne yapsınlar? (يَرْجِعُونَ) **dönsünler.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- (Ey Mekke ehli!) **Andolsun ki; elbette Biz sizin etrâfınızda bulunan o** (Semûd kavminin yaşadığı Hıcr bölgesinin ahâlisini ve Sâlih peygamberin kavminin yaşadığı diğer) **karyeleri**(n halkını) **muhakkak helâk ettik.**

Hâlbuki Biz onlar (içine düştükleri kâfirlik ve isyan bataklığından kurtulup, îmân ve tâate) **dönsünler diye** (cihanda bulunan ve bir olduğumuza delâlet eden hârikulâde bunca mahlûkātı göstermiştik, ayrıca onlara gönderdiğimiz Rasûl'e vahyettiğimiz) **âyetleri türlü türlü** (farklı ve etkili) **şekillerle tekrar tekrar iyice açıklamıştık.**

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةً بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ
وَذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(فَلَوْلَا نَصَرَ) **Peki, yardım etmeli değil miydi,** kime? (هُمُ) **onlara,** kim? (اَلَّذِينَ) **o şeyler ki,** (اِتَّخَذُوا) **dönüştürdüler,** kimden başkasını? (مِنْ دُونِ اللّٰهِ) **Allâh'tan başkasını,** niçin? (قُرْبَانًا) **yakınlık olsun diye,** neye dönüştürdüler? (اٰلِهَةً) **birtakım ilâhlara,** bu mânâya göre (اِتَّخَذُوا) fiili, (صَيَّرُوا) mânâsında olup, ikinci mef'ûl olan (مِنْ دُونِهِ) lafzı takdîm edilmiştir, *(ed-Dürru'l-masûn, 7/453)* (بَلْ ضَلُّوا) **bilakis** (o taptıkları şeyler) **kayboldular,** kimden uzaklaşarak? (عَنْهُمْ) **onlardan,** (وَذٰلِكَ) **ve işte sana bu** (şekilde yardımsız kalmaları), nedir? (اِفْكُهُمْ) **ancak onların uydurması**(nın cezâsı)**dır,** daha neyin cezâsıdır? (وَمَا) **ve o şey**(in cezâsıdır) **ki,** (كَانُوا) **oldular,** nedir oldular? (يَفْتَرُونَ) **sürekli iftirâ ediyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Peki, Allâh'tan başkasını (O'na) **yaklaşmak için ilâhlara dönüştürdükleri o** (âciz) **şeyler o** (kendilerine tapa)**nlar** (helâke uğradıkları zaman onlar)**a yardım etseydi ya! Bilakis onlar** (en muhtaç oldukları bir anda) **bunlardan uzaklaşarak kayboldular** (ve en zor zamanda onlara hiç yardım edemediler).

(Ey insan!) **İşte sana! Bu** (şekilde yardımsız kalmaları) **ancak onların** (Allâh'a yakınlaşmak için ortak) **uydurmaları**(nın cezâsı)**dır ve** (Allâh'a karşı) **sürekli iftirâ eder oldukları şey**(in bir netîcesi)**dir.**

وَاِذْ صَرَفْنَٓا اِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَۚ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُٓوا اَنْصِتُواۚ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا اِلٰى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(Habîbim! Ümmetine anlat), neyi? (وَاِذْ صَرَفْنَٓا) **yönelttiğimiz zamânı da,** kime? (اِلَيْكَ) **sana,** kimi? (نَفَرًا) **bir topluluğu,** öyle topluluk ki kimlerden olan? (مِنَ الْجِنِّ) **cinlerden,** öyle topluluk ki, (يَسْتَمِعُونَ) **dinleyecekler,** neyi? (الْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı,** (فَلَمَّا حَضَرُو) **işte onlar ne zaman ki hâzır oldular,** neye? (هُ) **ona,** yâni sen Kur'ân okurken yanında bulundular, (قَالُٓوا) **dediler,** neyi dediler? (اَنْصِتُوا) **susun,** (فَلَمَّا قُضِيَ) **sonra ne zaman ki o bitirildi,** (وَلَّوْا) **döndüler,** kime? (اِلٰى قَوْمِهِمْ) **kavimlerine,** ne oldukları hâlde? (مُنْذِرِينَ) **uyarıcı kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Bir de (Habîbim! Ümmetine anlat) **o zamânı ki; Biz, cinlerden Kur'ân'ı dinleyecek olan bir topluluğu sana doğru yöneltmiştik. İşte onlar o** (Kur'ân'dan okuduğu)**nun yanında bulundukları zaman** (vahye karşı takındıkları edepten dolayı birbirlerine)**: "Susun** (da okunanı iyice duyabilelim)**" dediler. Sonra o** (kırâat) **bitirildiği zaman, uyarıcılar olarak kavimlerine döndüler.**

Rivâyete göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* cinleri uyarmakla ve onları Allâh-u Te'âlâ'ya dâvet edip onlara Kur'ân okumakla emrolununca, Allâh-u Te'âlâ birtakım cinleri ona gönderdi. Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ashâbına: "Ben bu gece cinlere Kur'ân okumakla emrolundum, hanginiz benimle gelirsiniz?" diye sorduğunda, Abdullâh ibnü Mes'ûd *(Radıyallâhu Anh)* ona eşlik etti.

Kendisi şöyle anlatıyor: "Yola koyulduk, Mekke'nin yukarı tarafına vardığımızda Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* (şu anda Mekke mezarlığı olan el-Ma'lâ Makberesi'nin bulunduğu) Hacûn Vâdîsi denen yere girdi. Bana da bir çizgi çizerek onun içinde oturmamı ve kendisi dönünceye kadar oradan çıkmamamı emretti. Kendisi gidip onların başında durdu ve Kur'ân okumaya başladı. O sırada ben kartal sûretindeki birtakım varlıkların ona doğru inişe geçtiğini gördüm ve çok şiddetli gürültüler duydum, hattâ Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e bir şey olacak diye endişelenmeye başladım.

Birden birçok karartı ortalığı kaplayarak benimle onun arasına girince artık onun sesini duymaz oldum. Sonra imsak vaktinin girmesiyle birlikte Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* onlarla işini bitirdiğinde, bulut parçaları gibi ayrı ayrı dağılmaya başladılar. Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* yanıma geldiğinde bana uyuyup uyumadığımı sordu. Ben: 'Hayır, yâ Rasûlellâh! Kaç defâ insanlardan yardım istemeye niyetlendimse de, senin onlara değneğinle vurarak: 'Oturun' dediğini duyunca rahatladım!' dedim.

O zaman Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* bana: 'O dâireden çıksaydın onlardan birinin seni kapmayacağına emin olmazdım' buyurduktan sonra: 'Onlar Nusaybin cinleriydi. Benden azık istediler, ben de onlara kemik, gübre gibi şeyleri azık olarak tâyin ettim' buyurdu.

Ben gürültüyü sorunca: 'Aralarında öldürülen biri hakkında çekişerek dâvâyı bana intikāl ettirdiler, ben de onların arasında hak ile hüküm verdim' buyurdu."

Bu cinler on iki bin kişi olup, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in onlara okuduğu sûre Alâk Sûresi idi. Gelen cinlerin sayısı, nerenin cinleri olduğu ve olay mahalli hakkında birçok rivâyet varsa da bunların her birini değerlendirme açısından, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in cinlerle bir kere değil, altı kere görüştüğünü kabullenmek ve böylece rivâyetler arasını cem etmek Hafâcî *(Rahimehullâh)* tarafından tercih edilmiştir. *(Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:4381; et-Taberî, Câmi'u'l-Beyân, 21/168-169; İbnü Ebî Hâtim, 10/3296; en-Nesefî; el-Hâzin, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 5/489-492; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 13/342-345; el-Hafâcî, Hâşiyetü'l-Beyzâvî, 8/255; el-Âlûsî, 25/108-111, Benzerî rivâyetler için bkz.: el-Buhârî, rakam:3859; Müslim, rakam:450; et-Tirmizî, rakam:3258)*

قَالُوا يَا قَوْمَنَآ اِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا اُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
يَهْدٖٓى اِلَى الْحَقِّ وَاِلٰى طَرٖيقٍ مُسْتَقٖيمٍ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(قَالُوا) (Kur'ân dinleyen cinler toplumlarına döndüklerinde) **dediler,** neyi dediler? (يَا قَوْمَنَآ) **ey kavmimiz,** (اِنَّا) **gerçekten biz,** (سَمِعْنَا) **işittik,** neyi? (كِتَابًا) **çok değerli bir Kitâb'ı,** öyle Kitâb ki, (اُنْزِلَ) **indirildi,** kimden sonra? (مِنْ بَعْدِ مُوسٰى) **Mûsâ'dan sonra,** daha öyle kitap ki, (مُصَدِّقًا) **tasdîk edici,** neyi? (لِمَا) **o şeyleri ki,** nerededir? (بَيْنَ يَدَيْهِ) **öncesindedir,** yine öyle Kitâb ki, (يَهْدٖٓى) **hidâyet ediyor,** nereye? (اِلَى الْحَقِّ) **hakka,** daha nereye? (وَاِلٰى طَرٖيقٍ) **ve bir yola,** öyle yol ki, (مُسْتَقٖيمٍ) **dosdoğru olucu.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Kur'ân dinleyen cinler toplumlarına döndüklerinde) **dediler ki: "Ey kavmimiz! Gerçekten Biz Mûsâ'nın ardından, öncesinde bulunan** (tüm İlâhî kitap)**ları tasdîk edici olarak indirilmiş çok değerli bir Kitâb işittik ki o** (Kur'ân), **hakk** (ve doğru olan inançlar)**a ve dosdoğru bir yola kavuşturmaktadır.**

يَا قَوْمَنَآ اَجٖيبُوا دَاعِيَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوا بِهٖ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلٖيمٍ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(Cinler şöyle devâm ettiler:) (يَا قَوْمَنَآ) **ey kavmimiz,** (اَجٖيبُوا) **icâbet edin,** neye? (دَاعِيَ اللّٰهِ) **Allâh'ın dâvetçisi** (olan Muhammed isimli peygamberi)**ne,** daha ne yapın? (وَاٰمِنُوا) **ve îmân edin,** kime? (بِهٖ) **O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na,** (يَغْفِرْ) **mağfiret etsin,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyi? (مِنْ ذُنُوبِكُمْ) **günahlarınızın bâzısını,** daha ne yapsın? (وَيُجِرْ) **ve korusun,** kimi? (كُمْ) **sizi,** neden? (مِنْ عَذَابٍ) **büyük bir azaptan,** öyle azap ki, (اَلٖيمٍ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- Ey kavmimiz! Allâh'ın dâvetçisi (olan Kur'ân'ın ve Muhammed isimli nebînin dâveti)**ne icâbet edin ve O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na îmân edin ki; sizin için** (geçmişe dönük olan ve kul hakkı barındırmayan) **bâzı günahlarınızı bağışlasın ve sizi** (kâfirler için hazırlanmış) **çok acı verici büyük bir azaptan korusun.**

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِى الْاَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَاءُ اُولٰٓئِكَ فٖى ضَلَالٍ مُبٖينٍ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(وَمَـنْ) **Zâten her kim,** (لَا يُجِـبْ) **icâbet etmezse,** kime? (دَاعِـىَ اللّٰهِ) **Allâh'ın davetçisine,** (فَلَيْـسَ) **artık o olmadı,** nedir olmadı? (بِمُعْجِـزٍ) (Allâh-u Te'âlâ'yı) **aslâ âciz bırakıcı biri,** nerede? (فِـى الْاَرْضِ) **yer**(yüzün)**de,** (وَلَيْـسَ) **ve olmadı,** kim için? (لَـهُ) **onun için,** kimden başka olduğu hâlde? (مِـنْ دُونِـهٖٓ) **O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**ndan başka,** kimler? (اَوْلِيَاءُ) **birtakım dostlar,** (اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar,** nerededir? (فِـى ضَـلَالٍ) **bir dalâlettedir,** öyle dalâlet ki, (مُبٖينٍ) (sapıklığı) **çok açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- Zâten her kim Allâh'ın dâvetçisine icâbet (etmeyip onun emir ve yasaklarına itâat) **etmezse artık o kişi yer**(yüzün)**de** (nereye kaçsa da, yerin derinliklerinde kaybolsa da, ona yapmak istediği azaptan Allâh-u Te'âlâ'yı) **aslâ âciz bırakacak biri değildir. Üstelik kendisi için O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**ndan başka birtakım dostlar da yoktur** (ki onu Allâh-u Te'âlâ'nın azâbından kurtarabilsinler).

(Habîbim!) **İşte sana! Onlar** (herkesin anlayabileceği derecede) **çok açık bir sapıklık içindedirler** (bu yüzden böyle bir dâvete icâbetten yüz çevirmişlerdir)."

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَلَمْ يَعْىَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُحْيِىَ الْمَوْتٰى بَلٰٓى اِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدٖيرٌ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(اَوَلَـمْ يَرَوْا) **Ve o** (dirilmeyi inkâr etmekte ola)**nlar bilmediler mi?!** Burada (رُؤْيَةٌ) fiili kalp görüşü mânâsında olduğu için ilim mânâsına gelmektedir,

(el-Âlûsî, 25/115) neyi bilmediler mi? (اَنَّ اللّٰهَ) **gerçekten Allâh,** (اَلَّذ۪ى) **öyle Zât ki,** (خَلَقَ) **yarattı,** neyi? (اَلسَّمٰوَاتِ) **gökleri,** daha? (وَالْاَرْضَ) **ve yeri,** daha? (وَلَمْ يَعْيَ) **ve yorulmadı,** ne ile? (بِخَلْقِهِنَّ) **onları yaratmakla,** işte O Allâh-u Te'âlâ kimdir? (بِقَادِرٍ) **Kādir'dir,** yâni gücü yetendir, neye? (عَلٰٓى اَنْ يُحْيِـيَ) **diriltmeye,** neyi? (اَلْمَوْتٰى) **ölüleri,** (بَلٰٓى اِنَّهُ) **evet, gerçekten O,** ne üzerine? (عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ) **her bir şey üzerine,** kimdir? (قَد۪يرٌ) (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- Bir de onlar (iyice düşünüp) **bilmediler mi ki; gökleri ve yeri yaratmış olan ve onları yaratmakla hiç yorulmayan O Allâh elbette ölüleri diriltmeye Kādir'dir. Evet, gerçekten O, her bir şeye** (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir.**

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِۜ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّۜ قَالُوا بَلٰى وَرَبِّنَاۜ
قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(وَيَوْمَ يُعْرَضُ) **Ve arz olunacağı gün,** kim? (اَلَّذ۪ينَ) **o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** neye karşı arz olunacaklar? (عَلَى النَّارِ) **o** (cehennem) **ateş**(in)**e karşı,** o gün kendilerine şöyle denilecektir? (اَلَيْسَ) **olmadı mı,** ne? (هٰذَا) **işte bu** (inkâr ettiğiniz azap), nedir olmadı mı? (بِالْحَقِّ) **hakkın ta kendisi,** (قَالُوا) **dediler,** neyi dediler? (بَلٰى) **evet,** (وَرَبِّنَا) **Rabbimize andolsun** (ki O'nun tüm müjde ve tehditleri hak ve gerçekmiş), (قَالَ) **O** (Allâh-u Te'âlâ da) **buyurdu,** neyi buyurdu? (فَذُوقُوا) **öyleyse tadın,** neyi? (اَلْعَذَابَ) **bu azâbı,** ne sebebiyle? (بِمَا كُنْتُمْ) **olmanız sebebiyle,** nedir olmanız? (تَكْفُرُونَ) **sürekli inkâr ediyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- O kâfir olmuş kimselerin o (cehennem) **ateş**(in)**e karşı arz olunacakları günde** (kendilerine denilir) **ki: "İşte bu** (inkâr ettiğiniz azap), **hakkın ta kendisi değil miymiş?!" Onlar: "Rabbimize andolsun ki; evet** (O'nun tüm müjde ve tehditleri hak ve gerçekmiş)**" dediler. O** (Allâh-u Te'âlâ da): **"Öyleyse** (dünyâda) **sürekli kâfirlik yapar olmanız sebebiyle tadın bu azâbı" buyurdu.**

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ اُو۬لُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْۜ كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَۙ
لَمْ يَلْبَثُٓوا اِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍۜ بَلَاغٌۚ فَهَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(فَاصْبِرْ) (Habîbim) **artık sen sabret,** ne gibi sabretmekle? (كَمَا صَبَرَ) **sabrettiği gibi,** kimler? (أُولُوا الْعَزْمِ) **azim** (ve ciddiyet) **sâhipleri,** onlar da kimlerden olduğu hâlde? (مِنَ الرُّسُلِ) **rasüllerden,** daha? (وَلَا تَسْتَعْجِلْ) **ve** (azâbın inmesini) **acele isteme,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** (كَأَنَّهُمْ) **sanki onlar,** ne zamanda? (يَوْمَ يَرَوْنَ) **görecekleri gün,** neyi? (مَا) **o şeyi ki,** (يُوعَدُونَ) **tehdit olunuyorlar,** (لَمْ يَلْبَثُوا) **durmadılar,** (إِلَّا سَاعَةً) **ancak bir saat,** öyle bir saat ki neden olan? (مِنْ نَهَارٍ) **gündüzden,** işte bu Kur'ân'da, özellikle de bu sûrede anlatılan vaazlar nedir? (بَلَاغٌ) **yeterli bir duyurudur,** bu kelime gizli bir ism-i işâretin haberi düşmüştür ki takdîri (هٰذَا الَّذِى وُعِظْتُمْ بِهِ بَلَاغٌ) şeklindedir, (فَهَلْ يُهْلَكُ) **artık helâk edilmez,** (إِلَّا الْقَوْمُ) **ancak o toplum,** öyle toplum ki, (الْفَاسِقُونَ) **fâsık olucu kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- (Habîbim! Kâfirlerin sonu böyle fecî olduğuna göre) **artık rasüllerden azim** (ve kararlılık) **sâhibi olanların sabrettiği gibi sen de sabret ve onlar için** (azâbı) **acele isteme.**

Onlar sürekli tehdit olundukları o şeyi görecekleri gün (azâbın şiddetine ve süresinin uzunluğuna şâhit oldukları zaman) **gerçekten onlar** (dünyâda) **sanki gündüzden ancak bir saat durmuş** (gibi olacak)**lardır.**

(İşte bu Kur'ân'da, özellikle de bu sûrede anlatılan vaazlar) **yeterli bir duyurudur. Artık** (vaaz-u nasîhat dinlemeyen ve Bize itâatten geri duran) **o fâsıklar toplumundan başkası helâk edilecek değildir.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; "Azm"; ciddiyet, gayret ve sabır anlamlarına gelmekte olup, burada geçen "Ülü'l-azm peygamberler" Allâh-u Te'âlâ'nın emrine, kazâ ve kaderine sabreden ve vahyi tebliğde hiçbir engel tanımayan rasüllerdir.

Sayıları ve isimleri hakkında birkaç rivâyet varsa da, en doğru görüşe göre sayıları beş olup, bunlar da; Nûh, İbrâhîm, Mûsâ, Îsâ ve Muhammed *(Salevâtüllâhi Alâ Nebiyyinâ ve Aleyhim Ecma'în)* Hazarâtıdır. Buna göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in, sabırlarını örnek alması emredilen peygamberler dörttür. *(el-Âlûsî)*

سُورَةُ مُحَمَّدٍ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ ثَمَانٍ وَثَلَاثُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

KIRK YEDİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

MUHAMMED SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Otuz sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ اَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اَلَّذِينَ) **O kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** daha? (وَصَدُّوا) **ve** (insanları) **engellediler,** neden? (عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolundan,** (اَضَلَّ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **boşa çıkardı,** neyi? (اَعْمَالَهُمْ) **onların amellerini.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- O kimseler ki kâfir olmuşturlar ve Allâh'ın yolu (olan İslâm inancı)**ndan** (insanları) **engellemiştirler; O** (Allâh-u Te'âlâ) **onların** (sıla-i rahim ve misâfir ağırlamak gibi iyi) **amellerini boşa çıkarmış** (ve âhirette sevapsız bırakmış)**tır.**

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى مُحَمَّدٍ
وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(وَالَّذِينَ) **Ama o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha ne yaptılar? (وَعَمِلُوا) **ve işlediler,** neyi? (الصَّالِحَاتِ) **sâlih amelleri,** daha ne yaptılar? (وَاٰمَنُوا) **ve îmân ettiler,** neye? (بِمَا) **o şeye ki,** (نُزِّلَ) **peyderpey indirildi,** kim üzerine? (عَلٰى مُحَمَّدٍ) **Muhammed'in üzerine,** (وَهُوَ) **zâten o** (indirilmiş olan), nedir? (اَلْحَقُّ) **hakkın ta kendisidir,** kim nezdinden indirildiği hâlde? (مِنْ رَبِّهِمْ) **Rableri** (nezdi)**nden,** îmân edip amel-i sâlih işleyenlerin durumu nedir? (كَفَّرَ) **örttü,** yâni örtecek, kimden? (عَنْهُمْ) **onlardan,** neyi? (سَيِّئَاتِهِمْ) **kötü işlerini,** daha ne yaptı? (وَاَصْلَحَ) **ve düzeltti,** neyi? (بَالَهُمْ) **hâllerini.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ama o kimseler ki îmân etmiştirler ve sâlih ameller işlemiştirler, özellikle de Muhammed'e indirilmiş olan (Kur'ân)**a inanmıştırlar ki zâten o** (Kitâb), **Rablerinden** (gelmiş) **olan hakkın ta kendisidir; O** (Allâh) **onlardan kötü işlerini örtmüş ve** (onları iki cihanda da güzel amellere muvaffak kılarak) **hâllerini düzeltmiştir.**

ذٰلِكَ بِاَنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَاَنَّ الَّذٖينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْۜ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Bu,** yâni bu şekilde kâfirlerin amelinin boşa çıkarılıp, müminlerin durumunun düzeltilmesi, ne sebebiyledir? (بِاَنَّ الَّذٖينَ) **şu sebepledir ki; gerçekten o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** yâni kâfir olmuş kimseler nedir? (اِتَّبَعُوا) **iyice tâbi oldular,** neye? (اَلْبَاطِلَ) **bâtıl** (olan ve asılsız vesveseler veren şeytan)**a,** *(el-Medârik; el-Kirmânî)* yine ne sebebiyledir? (وَاَنَّ الَّذٖينَ) **bir de şu sebeple ki gerçekten o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni îmân etmiş kimseler nedir? (اِتَّبَعُوا) **iyice tâbi oldular,** neye? (اَلْحَقَّ) **hakk** (olan Rasûl'e ve Kur'ân şerîatın)**a,** o hak kim nezdinden indirilmiş olduğu hâlde? (مِنْ رَبِّهِمْ) **Rableri** (nezdi)**nden,** (كَذٰلِكَ) **işte sana! Böylece** (eşsiz bir açıklama ile), (يَضْرِبُ) **beyân ediyor** (açıklıyor), kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kim için? (لِلنَّاسِ) **insanlar için,** neyi? (اَمْثَالَهُمْ) **ilginç hâllerini.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Habîbim!) **İşte sana! Bu** (şekilde kâfirlerin amelinin boşa çıkarılıp, müminlerin durumunun düzeltilmesi) **şu sebepledir ki; o kâfir olmuş kimseler şüphesiz tamâmen bâtıl** (olan ve asılsız vesveseler veren şeytan)**a uymuşturlar, o îmân etmiş olanlar ise Rableri** (nezdi)**nden** (indirilmesi hasebiyle) **hakk**(ın ta kendisi) **olan** (Kur'ân şerîatın)**a gerçekten hakkıyla tâbi olmuşturlar. İşte sana! Allâh insanlara** (herkesin) **ilginç hâllerini böylece** (eşsiz bir açıklama ile) **beyân etmektedir.**

فَاِذَا لَقٖيتُمُ الَّذٖينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِۜ حَتّٰٓى اِذَٓا اَثْخَنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَۙ فَاِمَّا مَنًّا
بَعْدُ وَاِمَّا فِدَٓاءً حَتّٰى تَضَعَ الْحَرْبُ اَوْزَارَهَاۚ ذٰلِكَۜ وَلَوْ يَشَٓاءُ اللّٰهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلٰكِنْ
لِيَبْلُوَا بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍۜ وَالَّذٖينَ قُتِلُوا فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُضِلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(فَاِذَا لَقِيتُمُ) **Artık** (savaşta) **karşılaştığınız zaman,** kimlerle? (الَّذِينَ) **o kimselerle ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** bu durumda ne yapın? (فَضَرْبَ الرِّقَابِ) **hemen o boyunları vurmakla** (onları öldürün), bu terkîb gizli bir fiilin mef'ûlü mutlakı düşmüştür ki takdîri (فَاضْرِبُوا الرِّقَابَ ضَرْبًا) şeklindedir, bu durumda fiil hazfedilip mef'ûlü mutlak onun yerine getirilmiştir, *(el-Beyzâvî)* (حَتّٰى اِذَآ اَثْخَنْتُمُوهُمْ) **nihâyet gâlip geldiğiniz zaman,** *(et-Teysîr)* ya da bu fiil, ağırlaştırma mânâsındadır ki, meâl-i şerîfteki mânâ buna göredir, kime? (هُمْ) **onlara,** ne yapın? (فَشُدُّوا) **hemen sıkıca bağlayın,** neyi? (الْوَثَاقَ) **ip**(lerin)**i,** (فَاِمَّا مَنًّا) **artık ya tam bir lütuf yapmakla** (onları salarsınız), bu kelime gizli bir fiile mef'ûlü mutlak düşmüştür ki takdîri (تَمُنُّونَ مَنًّا) şeklindedir, neden sonra? (بَعْدُ) **bundan sonra,** bu kelime izâfetten kesilerek zamme üzere mebnîdir ki, takdîri (بَعْدَ ذٰلِكَ) şeklindedir, daha? (وَاِمَّا فِدَآءً) **ya da iyi bir fidye almakla** (onları salarsınız), bu kelime gizli bir fiile mef'ûlü mutlak düşmüştür ki takdîri (تُفَادُونَ فِدَآءً) şeklindedir, *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* ne zamâna kadar onları öldürün ve esir edin? (حَتّٰى تَضَعَ) **bırakıncaya kadar,** ne? (الْحَرْبُ) **o savaş**(anlar), neyi? (اَوْزَارَهَا) **ağır yüklerini** (ve silahlarını), (ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Bunu** (böyle yapın), buradaki ism-i işâret mahzûf bir (اِفْعَلُوا) fiilinin mef'ûlüdür, (وَلَوْ يَشَآءُ) **ve eğer murâd etseydi,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** ne yapardı? (لَانْتَصَرَ) **elbette intikam alırdı,** kimden? (مِنْهُمْ) **onlardan,** (وَلٰكِنْ لِيَبْلُوَا) **velâkin imtihan etsin diye,** kimi? (بَعْضَكُمْ) **bir kısmınızı,** kim ile? (بِبَعْضٍ) **diğer bir kısımla,** (وَالَّذِينَ) **zâten o kimseler ki,** (قُتِلُوا) **öldürüldüler,** kimin yolunda? (فِى سَبِيلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolunda,** (فَلَنْ يُضِلَّ) **işte O** (Rabbiniz) **aslâ zâyi etmeyecek,** neyi? (اَعْمَالَهُمْ) **onların** (güzel) **amellerini.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Hakka uyanla bâtılın peşine gidenler eşit olmayacağına göre) **artık siz, o kâfir olmuş kimselerle** (harpte) **karşılaştığınız zaman hemen o boyunları vurmakla** (meşgul olarak onları katledin). **Nihâyet onları** (çokça öldürüp yaralayarak, bir daha harekete geçmelerine engel olacak şekilde) **ağırlaştırdığınız zaman hemen o** (esâret) **ip**(lerin)**i sıkıca bağlayın.**

Artık (bundan) **sonra ya tam bir lütuf yapmakla** (onlara iyi davranarak canlarını bağışlarsınız) **ya da iyi bir fidye almakla** (onları salarsınız).

Tâ ki o (müşriklerin güç kaybına uğramaları netîcesinde) **harp** (yapanlar) **ağır yüklerini** (ve silahlarını) **bırak**(ıncaya kadar onları öldürüp esir etmekten mücâhidler geri kalma)**sın.**

(Habîbim!) **İşte sana! Bunu** (böyle yapın)! **Zâten Allâh murâd etseydi elbette** (sizi onlarla savaş gibi zorluklara sokmaksızın) **onlardan** (göçük, zelzele ve boğulma gibi âfetlerle) **intikam alırdı, velâkin bir kısmınızı diğer bir kısımla imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **etsin diye** (size kâfirlerle cihâdı emretti ki, böylece sizi büyük mükâfatlara nâil kılsın, kâfirlerin kiminden sizin elinizle peşinen intikam alsın, kiminin de korkup öğütlenerek Müslüman olmasına imkân tanısın). **Zâten o kimseler ki Allâh yolunda öldürülmüştürler; işte O** (Rabbiniz) **onların amellerini**(n sevaplarını) **aslâ zâyi etmeyecektir.**

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(سَيَهْدِى) **Muhakkak O** (Allâh-u Te'âlâ) **hidâyet edecek** (ve cennete eriştirecek)**tir,** kimi? (هِمْ) **onları,** daha ne yapacaktır? (وَيُصْلِحُ) **ve düzeltecek,** neyi? (بَالَهُمْ) **onların hâlini.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Onları muhakkak hidâyet edecek (amellerinin sevâbı olan sonsuz cennetlere eriştirecek)**tir ve onların** (amellerini kabûl edip, hasımlarını râzı ederek âhiretteki) **hâllerini düzeltecektir.**

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Allâh-u Te'âlâ daha ne yapacaktır? (وَيُدْخِلُ) **ve girdirecektir,** kimi? (هُمْ) **onları,** nereye? (اَلْجَنَّةَ) **cennete,** (عَرَّفَ) **O** (Rableri) **tanıtmıştı,** neyi? (هَا) **onu,** yâni cennetteki yerlerini, kim için? (لَهُمْ) **onlar için.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bir de onları cennete girdirecektir ki, O (Rableri) **orayı onlara** (dünyâda yaşadıkları evlerinden daha iyi bir şekilde) **tanıtmış** (olduğu için onlar cennetteki makamlarına giderlerken kimseye yol sorma ihtiyâcı bile duymayacak)**tır.**

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** (اِنْ تَنْصُرُوا) **eğer yardım ederseniz,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh**(ın dînine, peygamberine ve Kitâb'ın)**a,** (يَنْصُرْ) **O yardım eder,** kime? (كُمْ) **size,** daha ne yapar? (وَيُثَبِّتْ) **ve sâbit kılar,** neyi? (اَقْدَامَكُمْ) **ayaklarınızı.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Siz Allâh(ın dînine, peygamberine ve Kitâb'ın)**a yardım ederseniz, O da** (düşmanlarınıza karşı) **size yardım edecek ve** (er meydanında da, İslâm yolunda da) **ayaklarınızı sâbit kılacaktır.**

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَاَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَالَّذِينَ) **Ama o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** (فَتَعْسًا) **yüzüstü düşmek,** yâni helâk olmak, kim için olsun? (لَهُمْ) **onlar için,** Allâh-u Te'âlâ daha ne yapmıştır? (وَاَضَلَّ) **ve boşa çıkartmıştır,** neyi? (اَعْمَالَهُمْ) **onların** (akrabâyı gözetme ve fakirlere yardım gibi güzel) **amellerini.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Ama o kimseler ki kâfir olmuşturlar; yüzüstü düş(üp helâk ve şerre eriş)**mek onlar için olsun. Bir de O** (Rableri) **onların** (akrabâyı gözetme ve fakirlere yardım gibi güzel) **amellerini** (sevapsız bırakarak) **boşa çıkartmıştır.**

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Bu** (kâfirlerin iyiliklerinin zâyi olması), ne sebebiyledir? (بِاَنَّهُمْ) **şu sebepledir ki gerçekten onlar,** (كَرِهُوا) **kerih** (ve çirkin) **gördüler,** neyi? (مَا) **o şeyi ki,** (اَنْزَلَ) **indirdi,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** (فَاَحْبَطَ) **bu nedenle O** (Allâh-u Te'âlâ) **iptâl etti,** yâni sevapsız bıraktı, neyi? (اَعْمَالَهُمْ) (iyi) **amellerini.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Habîbim!) **İşte sana! Bu** (kâfirlerin iyiliklerinin mükâfatsız bırakılması)**, şu sebepledir ki; gerçekten onlar Allâh'ın indirmiş olduğu o** (dosdoğru) **şeyi**(n beyanlarını, alıştıkları hayat tarzına ters buldukları için) **kerih** (ve çirkin) **görmüşler, bu nedenle O** (Allâh) **da onların** (hayır nâmına yaptıkları iyi) **amellerini**(n sevâbını) **iptâl etmiştir.**

اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
دَمَّرَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ اَمْثَالُهَا ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(اَفَلَمْ يَسِيرُوا) **Artık onlar yürü**(yüp gez)**mediler mi?** nerede? (فِى الْاَرْضِ) **yer**(yüzün)**de,** daha? (فَيَنْظُرُوا) **bakmadılar mı,** bu mânâya göre (فَـ) harfi, âtıfedir, sebebiyye için de olabilir ki meâldeki mânâ buna göre verilmiştir, neye? (كَيْفَ) **nasıl?** (كَانَ) **oldu,** ne? (عَاقِبَةُ الَّذِينَ) **o kimselerin** (fecî) **âkıbeti ki,** kimden önce olucu? (مِنْ قَبْلِهِمْ) **onlardan önce,** (دَمَّرَ) **helâk etti,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimi? (عَلَيْهِمْ) **onları,** burada (عَلٰى) harf-i cerri zâidedir. Nitekim Kurtubî *(Rahimehullâh)*: "(دَمَّرَهُ) ile (دَمَّرَ عَلَيْهِ) aynı mânâdadır" demiştir, *(el-Kurtubî, et-Tefsîr, 16/234)* nitekim İsrâ Sûresi'nin 16. âyet-i kerîmesinde mef'ûle harf-i cersiz tealluk etmiştir, (وَلِلْكَافِرِينَ) **bu kâfirler için de vardır,** ne vardır? (اَمْثَالُهَا) **onların benzerleri** (olan müthiş azaplar)**.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Artık o (müşrik ola)**nlar yer**(yüzün)**de gezip de, kendilerinden önceki o** (helâke mâruz kalmış Âd ve Semûd toplumları gibi inkârcı) **kimselerin** (fecî) **âkıbetinin nice olduğuna hiç bakmadılar mı?!**

Allâh onları helâk etti. (Onların yolunu izleyen) **bu kâfirler için de onların benzerleri** (olan müthiş azaplar) **vardır.**

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَاَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana!** (Kâfirlerin) **bu** (azaplara çarptırılması), ne sebebiyledir? (بِاَنَّ اللّٰهَ) **şu sebepledir ki; gerçekten Allâh,** kimdir? (مَوْلَى الَّذِينَ) **o kimselerin Mevlâ'sıdır ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** (وَاَنَّ الْكَافِرِينَ) **gerçekten o kâfirler ise,** nedir? (لَا مَوْلٰى) **hiçbir mevlâ** (ve yardımcı) **yoktur,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Habîbim!) **İşte sana!** (Kâfirlerin) **bu** (azaplara çarptırılması) **şu sebepledir ki; gerçekten Allâh o îmân etmiş olan kimselerin Mevlâ'sı** (yâr ve yardımcısı)**dır. O kâfirler ise, şüphesiz ki onlar için** (kendilerini savunacak) **hiçbir mevlâ yoktur.**

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَاْكُلُونَ كَمَا تَاْكُلُ الْاَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(اِنَّ اللّٰهَ) **Muhakkak Allâh,** ne yapacak? (يُدْخِلُ) **girdirecek,** kimi? (اَلَّذ۪ينَ) **o kimseleri ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha? (وَعَمِلُوا) **ve işlediler,** neyi? (اَلصَّالِحَاتِ) **sâlih amelleri,** onları nereye girdirecek? (جَنَّاتٍ) **çok değerli cennetlere,** öyle cennetler ki, (تَجْر۪ي) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) (ağaçlarının ve köşklerinin) **altlarından,** ne? (اَلْاَنْهَارُ) **nehirler,** (وَالَّذ۪ينَ) **ama o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** nedirler? (يَتَمَتَّعُونَ) **iyice faydalanıyorlar,** daha? (وَيَأْكُلُونَ) **ve yiyorlar,** ne gibi olduğu hâlde? (كَمَا تَأْكُلُ) **yediği gibi,** ne? (اَلْاَنْعَامُ) **davarlar,** (وَالنَّارُ) **o** (cehennem) **ateş**(i) **ise,** nedir? (مَثْوًى) **bir ikametgâhtır,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Muhakkak Allâh o kimseleri (ağaçlarının ve köşklerinin) **altlarından sürekli ırmaklar akmakta olan çok değerli cennetlere girdirecektir ki onlar îmân** (şartlarına şüphesiz bir şekilde îtikād) **etmiştirler ve** (namaz, oruç, hac, zekât gibi) **sâlih ameller işlemiştirler.**

Ama o kimseler ki kâfir olmuşturlar; onlar (bu cennetleri kazanma uğrunda hiçbir faaliyet göstermezler, ancak birkaç gün daha âdî dünyâ metâ'ıyla) **iyice menfaatlenirler ve davarların yemesi gibi** (düşüncesiz bir şekilde ve âkıbetlerinden gâfil bir hâlde) **yerler. Hâlbuki o** (cehennem) **ateş**(i) **onlar için bir ikāmetgâhtır.**

وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّت۪ٓي اَخْرَجَتْكَۚ اَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(وَكَاَيِّنْ) **Ve nicesi,** ne cihetinden? (مِنْ قَرْيَةٍ) **karye cihetinden,** (هِيَ) **o,** nedir? (اَشَدُّ) **daha güçlüdür,** ne cihetinden? (قُوَّةً) **kuvvet bakımından,** neden daha güçlü? (مِنْ قَرْيَتِكَ) (Habîbim) **senin karyen** (olan Mekke ehlin)**den,** (اَلَّت۪ي) **öyle karye ki,** (اَخْرَجَتْ) **çıkarttı,** kimi? (كَ) **seni,** (اَهْلَكْنَا) **Biz helâk etmiştik,** kimi? (هُمْ) **o** (geçmişte ola)**nları,** (فَلَا نَاصِرَ) **sonra hiçbir yardımcı yoktu,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Habîbim!) **O seni** (yurdun olan Mekke'den) **çıkartmış olan karyen**(in ehlin)**den kuvvet bakımından daha güçlü olan nice memleket** (halkı) **vardı ki, Biz onları helâk etmiştik. Onlar için hiçbir yardımcı da yoktu.** (Şimdi bu seni hicrete zorlayan çelimsiz kâfirleri mi helâk edemeyeceğiz?!)

اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّه۪ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوٓءُ عَمَلِه۪ وَاتَّبَعُٓوا اَهْوَٓاءَهُمْ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(اَفَمَنْ) **Artık o kimse mi ki,** (كَانَ) **oldu,** ne üzere? (عَلٰى بَيِّنَةٍ) **çok açık bir delil üzere,** öyle beyyine ki kimin nezdinden olan? (مِنْ رَبِّه۪) **Rabbisinden,** o kişi kim gibi midir? (كَمَنْ) **o kimse gibi ki,** (زُيِّنَ) **iyice süslü gösterildi,** kim için? (لَهُ) **onun için,** ne? (سُوٓءُ عَمَلِه۪) **kötü amelleri,** bu izâfet sıfatın, mevsûfuna izâfeti kabîlindendir ki takdîri (عَمَلُهُ السَّيِّئُ) şeklindedir, ayrıca "Amel" kelimesi cins kabûl edildiğinden cemî mânâsıyla terceme edilmiştir, daha? (وَاتَّبَعُوا) **ve iyice tâbi oldular** (uydular), neye? (اَهْوَٓاءَهُمْ) **kötü arzularına.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Artık kendi Rabbinden (gönderilmiş) **çok açık bir delil** (ve O'nun nezdinden indirilmiş yüce bir Kitâb ilmi) **üzere bulunan** (ve hidâyeti bulan bir) **kişi** (olan Rasûlüm), **o** (müşrik) **kimse**(ler) **gibi midir ki, kötü amelleri on**(lar)**a iyice süslü gösterilmiş ve böylece onlar** (herhangi bir delîle dayanmaksızın sâdece) **kötü arzularına tamâmen tâbi olmuşturlar.**

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّت۪ي وُعِدَ الْمُتَّقُونَۜ ف۪يهَٓا اَنْهَارٌ مِنْ مَٓاءٍ غَيْرِ اٰسِنٍۚ وَاَنْهَارٌ
مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِب۪ينَۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّىۜ
وَلَهُمْ ف۪يهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْۜ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ
وَسُقُوا مَٓاءً حَم۪يمًا فَقَطَّعَ اَمْعَٓاءَهُمْ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(مَثَلُ الْجَنَّةِ) **O cennetin acâyip sıfatı,** (اَلَّت۪ي) **öyle cennet ki,** (وُعِدَ) **vaad olundu,** kim? (اَلْمُتَّقُونَ) **o takvâ sâhipleri,** burada (مَثَلُ الْجَنَّةِ) terkîbinin haberi mahzûftur ki, Sîbeveyh'e göre takdîr (ف۪يمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ) şeklinde olup mânâ: "Takvâ sâhiplerinin vaad olunduğu o cennetin ilginç hâli size okunan bu âyet-i kerîmede açıklanmıştır" demektir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Âlûsî)* (ف۪يهَا) **ancak onda vardır,** ne vardır? (اَنْهَارٌ) **birtakım nehirler,** öyle nehirler ki neden olucu? (مِنْ مَٓاءٍ) **bir sudan,** öyle su ki, (غَيْرِ اٰسِنٍ) **bozulmayıcı,** yâni rengi, tadı ve kokusu değişmeyen, daha ne vardır? (وَاَنْهَارٌ) **ve birtakım ırmaklar,** öyle ırmaklar ki neden olan? (مِنْ لَبَنٍ) **bir sütten,** öyle süt ki, (لَمْ يَتَغَيَّرْ) **değişmez,** ne? (طَعْمُهُ) **onun tadı,** cennette daha ne vardır? (وَاَنْهَارٌ) **ve birtakım nehirler,** öyle nehirler ki neden olucu?

(مِنْ خَمْرٍ) **bir şaraptan,** öyle şarap ki, (لَذَّةٍ) **çok lezzetli,** bu kelime (عَلِمَ) bâbından gelen (لَذَّ) fiilinden sıfat-ı müşebbehedir, kim için lezzetli? (لِلشَّارِبِينَ) **içenler için,** daha ne vardır? (وَاَنْهَارٌ) **ve birtakım nehirler,** öyle nehirler ki neden olucu? (مِنْ عَسَلٍ) **baldan,** öyle bal ki, (مُصَفًّى) (peteğin mumu ve tortu gibi şeylerden) **tamâmen arındırılmış,** (وَلَهُمْ) **yine onlar için vardır,** nerede? (فِيهَا) **orada,** nelerden her biri vardır? (مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ) **meyvelerin her bir** (çeşid)**inden,** daha ne vardır? (وَمَغْفِرَةٌ) **ve büyük bir mağfiret** (vardır), öyle mağfiret ki kimin nezdinden? (مِنْ رَبِّهِمْ) **Rablerinden** (olucu), bu kişi kim gibi midir? (كَمَنْ) **o kimse gibi** (mi)**dir ki,** bu terkîb mahzûf bir terkîbin haberidir ki takdîri (اَفَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِى الْجَنَّةِ) şeklindedir, *(el-Kirmânî)* ki buna göre mânâ şöyledir: "Böyle bir cennette ebedî kalacak olan kişi o kimse gibi midir ki", (هُوَ) **o,** nedir? (خَالِدٌ) **ebedî kalıcıdır,** nerede? (فِى النَّارِ) **o** (cehennem) **ateş**(inin içerisin)**de,** daha? (وَسُقُوا) **ve suvarıldılar,** ne ile? (مَاءً) **bir su ile,** yâni Allâh-u Te'âlâ onlara bir su içirdi, öyle su ki, (حَمِيمًا) **çok kaynayıcı,** (فَقَطَّعَ) **o sebeple paramparça etti,** neyi? (اَمْعَاءَهُمْ) **bağırsaklarını.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (Emirleri tutup yasaklardan kaçan) **o takvâ sâhibi kullara vaad edilmiş olan o cennetin acâyip sıfatı** (şudur) **ki; orada hiç bozulmayan** (rengi, tadı ve kokusu değişmeyen) **bir sudan nehirler,** (dünyâ sütleri ekşiyip tadı bozulduğu gibi) **tadı** (hiç) **değişmeyen** (nefis) **bir sütten ırmaklar ve içenler için** (dünyâ şarapları gibi baş ağrısı yapmayan ve sarhoş ederek birtakım âfetlere sebebiyet vermeyen) **çok lezzetli bir şaraptan nehirler, bir de** (bal mumu, tortu ve arı artıkları gibi farklı şeylerden) **tamâmen arındırılmış** (süzme) **bir baldan ırmaklar vardır. Üstelik onlar için orada meyvelerin her bir** (çeşid)**inden mevcuttur.**

Bir de (günahlarını duyup utanarak ağızlarının tadı bozulmasın diye) **Rablerinden** (lütfedilecek) **büyük bir mağfiret** (ve bağışlanma vardır).

(Böyle bir cennette ebedî kalacak olan kişi) **o kimse gibi midir ki o kişi o** (cehennem) **ateş**(inin içerisin)**de ebedî kalıcıdır ve** (bunca lezzetli içeceğe mukâbil) **on**(un da aralarında bulunduğu inkârcı)**lara öyle kaynar bir su içirilmiştir ki,** (yüzlerine yanaştırıldığında suratlarını kebap etmiştir, kafalarının derisini soymuştur ve) **bağırsaklarını paramparça etmiştir.**

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَۚ حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ اٰنِفًاۗ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُٓوا اَهْوَٓاءَهُمْ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(وَمِنْهُمْ) (Habîbim) **o** (senin meclisine katıla)**nlar içerisinden vardır,** kim? (مَنْ) **o kimse ki,** (يَسْتَمِعُ) **kulak veriyor,** kime? (اِلَيْكَ) **sana,** (حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوا) **nihâyet çıktıkları zaman,** nereden? (مِنْ عِنْدِكَ) **senin yanından,** (قَالُوا) **dediler,** kime? (لِلَّذِينَ) **o kimselere ki,** (اُوتُوا) **verildiler,** neye? (الْعِلْمَ) **ilme,** yâni kendilerine ilim verilenlere, neyi dediler? (مَاذَا) **ne şeyi,** (قَالَ) **o** (Muhammed) **dedi,** ne zaman? (اٰنِفًا) **biraz önce,** (اُولٰٓئِكَ) **İşte sana! Ancak o** (sıfatla mevsuf ola)**nlar,** kimdir? (اَلَّذِينَ) **o kimselerdir ki,** (طَبَعَ) **mühür vurdu,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** neyin üzerine? (عَلٰى قُلُوبِهِمْ) **onların kalpleri üzerine,** (وَاتَّبَعُوٓا) **ve** (bu sebeple) **onlar iyice tâbi oldular** (uydular), neye? (اَهْوَٓاءَهُمْ) **kötü arzularına.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Habîbim!) **O** (senin meclisine katıla)**nlar içerisinden** (münâfık olan ve senin sözlerini önemsemediği hâlde) **sana kulak veren de vardır.**

Nihâyet onlar senin yanından çıktıkları zaman (seni iyice dinleyen sahâbe içerisinden) **kendilerine ilim verilmiş olan o kimselere** (alaylı bir üslûpla)**: "O biraz önce ne demişti?" dediler.**

İşte sana! Onlar ancak öyle (bedbaht) **kimselerdir ki; Allâh onların kalplerinin üzerine mühür basmıştır ve** (bu sebeple) **onlar** (hayırlı olan hiçbir şeye yönelmeyip dâimâ) **kötü arzularına iyice tâbi olmuşturlar.**

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَاٰتٰيهُمْ تَقْوٰيهُمْ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(وَالَّذِينَ) **Ama o kimseler ki,** (اهْتَدَوْا) **hidâyet buldular,** (زَادَ) **O** (Rableri) **artırdı,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne cihetinden? (هُدًى) **büyük bir hidâyet cihetinden,** daha ne yaptı? (وَاٰتٰى) **ve verdi,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (تَقْوٰيهُمْ) **takvâlarını**(n sevâbını). *(es-Sa'lebî; el-Beğavî)*

Meâl-i Şerîf - 17

17- Ama o kimseler ki (hak yola) **hidâyet bulmuşturlar, O** (Rableri, kendilerine yapmış olduğu ilhamlarla) **onları büyük bir hidâyet bakımından ziyâde etmiş ve takvâ** (sâhibi olma)**larını**(n sevâbını) **onlara vermiştir.**

فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَٓاءَ اَشْرَاطُهَا
فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَٓاءَتْهُمْ ذِكْرٰيهُمْ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(فَهَلْ يَنْظُرُونَ) **Artık o** (kâfir ola)**nlar beklemiyorlar,** (اِلَّا السَّاعَةَ) **ancak o** (kıyâmet) **ânı**(nı), ondan bedel neyi bekliyorlar? (اَنْ تَأْتِيَ) **gelmesini,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne olduğu hâlde? (بَغْتَةً) **birdenbire karşılaşıldığı hâlde,** *(ed-Dürru'l-masûn, 4/595)* (فَقَدْ جَاءَ) **işte muhakkak geldi,** ne? (اَشْرَاطُهَا) **onun** (küçük) **alâmetleri,** (فَاَنّٰى) **ama nerede,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** ne zamanda? (اِذَا جَاءَتْ) (kıyâmet) **geldiği zamanda,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne nerede? (ذِكْرٰيهُمْ) **öğüt almaları**(nın faydası).

Meâl-i Şerîf - 18

18- Artık o (kâfir ola)**nlar ancak o** (kıyâmet) **ânı**(nı)**; onun kendilerine ânîden gelmesini beklemektedirler. İşte onun** (küçük) **alâmetleri** (olan; âhir zaman peygamberinin gönderilişi, ayın yarılması ve Mekke ehlinin yerle gök arasında gördükleri duman gibi bâzı şeyler) **muhakkak** (meydana) **gelmiştir. Ama o** (kıyâmet) **onlara geldiği zaman onlar için öğüt almaları**(nın faydası) **nerede?!**

فَاعْلَمْ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰيكُمْ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(فَاعْلَمْ) (Habîbim) **o hâlde sen bil,** neyi? (اَنَّهُ) **şüphesiz o** (şânına önem verilmesi gereken şey), nedir? (لَٓا اِلٰهَ) **hiçbir ilâh yoktur,** (اِلَّا اللّٰهُ) **ancak Allâh** (vardır), daha ne yap? (وَاسْتَغْفِرْ) **ve istiğfâr et,** niçin? (لِذَنْبِكَ) (başkalarına nisbetle günah sayılmasa da, evlâyı terk etmek gibi) **kendi** (makāmının üstünlük farkına nisbetle) **günah** (sayılabilecek şeyleri yapman)**ın** (bağışlanması) **için,** daha kim için istiğfar et? (وَلِلْمُؤْمِنِينَ) **ve îmân eden erkekler için,** daha? (وَالْمُؤْمِنَاتِ) **îmân eden kadınlar için de,** (وَاللّٰهُ) **bir de** (şunu bil ki) **Allâh,** (يَعْلَمُ) **bilmektedir,** neyi? (مُتَقَلَّبَكُمْ) (dünyâda) **dönüp dolaştığınız yeri,** daha? (وَمَثْوٰيكُمْ) **ve** (âhiretteki) **ikāmet yerinizi.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Habîbim!) **O hâlde sen şu gerçeği bil ki; Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur! Bir de sen** (başkalarına nisbetle günah sayılmasa da, evlâyı terk etmek gibi) **kendi** (makāmının üstünlük farkına nisbetle) **günah** (sayılabilecek şeyleri yapman)**ın** (bağışlanması) **için, bir de îmân eden erkeklerle îmân eden kadınlar için istiğfâr et** (ve bağışlanma talebinde bulun).

Bir de (şunu bil ki) **Allâh** (dünyâda) **dönüp dolaştığınız yeri de,** (âhiretteki ebedî) **ikāmet yerinizi de bilmektedir.**

Burada geçen "Günahın için istiğfâr et" cümlesinde Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e nisbet edilen "Günah"tan maksad; başkaları hakkında günah sayılabilecek bir şey olmasa da, yüce makāmına nisbetle evlâ olanı terk etme gibi hususlardır ki böylece Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e, düşmanların tehditlerini önemseyip çekinmek gibi, şânına yakışmayacak şeylerden dolayı istiğfâr etmesi emredilmiştir. *(el-Mâtürîdî, et-Te'vîlât, 9/275; el-Beyzâvî; el-Hâzin, -Mecmû'atü't-tefâsîr, 5/359-; el-Âlûsî, 24/89, 25/163)*

وَيَقُولُ الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌۚ فَاِذَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فٖيهَا الْقِتَالُۙ رَاَيْتَ الَّذٖينَ فٖي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِۜ فَاَوْلٰى لَهُمْۚ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(وَيَقُولُ) **Ve der,** kim? (الَّذٖينَ) **o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** neyi der? (لَوْلَا نُزِّلَتْ) **indirilseydi ya,** ne? (سُورَةٌ) (cihâdı emreden) **bir sûre,** (فَاِذَٓا اُنْزِلَتْ) **ama indirildiği zaman,** ne? (سُورَةٌ) **bir sûre,** öyle sûre ki, (مُحْكَمَةٌ) **muhkem,** yâni mânâsı açıkça belli olup, değişik anlamlara çekilme ihtimâli bulunmayan, daha? (وَذُكِرَ) **ve zikredilince,** nerede? (فٖيهَا) **onda,** ne? (الْقِتَالُ) **savaş** (emri), (رَاَيْتَ) (Habîbim) **sen görürsün,** kimi? (الَّذٖينَ) **o kimseleri ki,** (فٖي قُلُوبِهِمْ) **kalplerinde vardır,** ne? (مَرَضٌ) **bir tür hastalık,** yâni nifak ve îmân zâfiyeti gibi mânevî hastalıklara mübtelâ kimseleri, ne oldukları hâlde görürsün? (يَنْظُرُونَ) **bakıyorlar,** kime? (اِلَيْكَ) **sana,** ne gibi bir bakışla? (نَظَرَ الْمَغْشِيِّ) **baygınlık gelenin bakışı gibi,** kimin üzerine gelen? (عَلَيْهِ) **kendisinin üzerine,** neden dolayı baygınlık gelen? (مِنَ الْمَوْتِ) **ölümden dolayı,** (فَاَوْلٰى) **artık helâk en yakın şey olsun,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Habîbim!) **O îmân etmiş olan kimseler de** (bol sevâba nâil olma arzusuyla cihâda düşkünlüklerinden dolayı): "(Cihâdı emreden) **bir sûre indirilseydi ya" der**(ler).

Ama mânâsı açık(ça belli olup, değişik anlamlara çekilme ihtimâli bulunmayan) **bir sûre indirilip de onda** (kâfirlerle) **savaş**(tan) **bahsedildiği zaman, kalplerinde** (nifak ve îmân zâfiyeti gibi) **bir tür hastalık bulunan o kimseleri, ölüm** (endişesin)**den dolayı üzerine baygınlık gelen bir kişinin bakışıyla** (ardında bırakacağı şeylere karşı hırslı ama göreceği kötü şeylere karşı endişeli bir şekilde) **sana bakarlarken görürsün. Artık** (şer ve) **helâk onlara en yakın şey olsun** (da, şerler peşlerini bırakmasın).

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَاِذَا عَزَمَ الْاَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(طَاعَةٌ) **İtâat etmek,** bu kelime mübtedâ olup haberi mahzûftur ki takdîri şu şekildedir: itâat etmek nedir? (خَيْرٌ لَهُمْ) "Kendileri için çok hayırlı bir şeydir", daha ne çok hayırlıdır? (وَقَوْلٌ) **ve bir söz,** öyle söz ki, (مَعْرُوفٌ) **mârûf,** yâni şerîata ve akla göre güzel olarak bilinen itâat sözünü söylemek onlar için çok hayırlıdır, (فَاِذَا عَزَمَ) **artık ciddileştiği zaman,** (اَلْاَمْرُ) **o** (cihâd) **iş**(i), burada zarfın cevâbı mahzûftur ki takdîri (لَمْ يَصْدُقُوا اللّٰهَ) "Allâh'a (verdikleri söze) sâdık olmadılar" şeklindedir, *(et-Teysîr)* (فَلَوْ صَدَقُوا) **ama onlar sadâkat gösterselerdi,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** (لَكَانَ) **elbette o** (sadâkat) **olurdu,** nedir olurdu? (خَيْرًا) **çok hayırlı bir şey,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Cihatla emrolundukları zaman o emre) **itâat etmek ve** (emir tutmayı ifâde eden, meşrû ve güzel olarak bilinen) **mârûf bir söz** (söylemek, elbette kendileri için çok daha iyi olacaktır)**. İşte o** (cihâd) **iş**(i) **ciddileştiği zaman** (münâfıklar sürekli karşı geldiler ve evvelce verdikleri sözleri bozdular)**! Ama onlar Allâh'a** (verdikleri sözde) **sadâkat gösterselerdi elbette bu** (söze sâdık kalmak) **kendileri için çok hayırlı olurdu.**

فَهَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَنْ تُفْسِدُوا فِى الْاَرْضِ وَتُقَطِّعُوا اَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(فَهَلْ عَسَيْتُمْ) **Artık siz umdunuz mu?!** (اِنْ تَوَلَّيْتُمْ) **eğer yönetimi üstlenirseniz,** neyi umdunuz mu? (اَنْ تُفْسِدُوا) **fesat çıkarmanızı,** nerede? (فِى الْاَرْضِ) **yer**(yüzün)**de,** daha? (وَتُقَطِّعُوا) **ve tamâmen parçalamanızı,** neyi? (اَرْحَامَكُمْ) **akrabâ ilişkilerinizi.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- (Ey münâfıklar! Sizin dünyâya düşkünlüğünüz ve makam-mevki hırsınız herkes tarafından bilindiği için insanlar sizin imkânlara kavuştuğunuzda neler yapacağınızı tahmin etmektedir.) **Artık** (insanların idârî işlerini ve) **yönetimi**(ni) **üstlendiğiniz zaman o yer**(yüzün)**de** (haksız kazançlar elde ederek, işinize gelmeyen insanları öldürterek ve birtakım günahlara bulaşarak) **fesat çıkarmanızı ve akrabâ ilişkilerinizi tamâmen parçalamanızı siz de umdunuz** (ve arzuladınız) **değil mi?!**

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ وَاَعْمٰٓى اَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(اُو۬لٰٓئِكَ) (Habîbim) **işte sana! Onlar,** kimlerdir? (اَلَّذ۪ينَ) **ancak o kimselerdir ki,** (لَعَنَ) **lânet etti,** kime? (هُمْ) **onlara,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** (فَاَصَمَّ) **akabinde sağır etti,** kimi? (هُمْ) **onları,** daha? (وَاَعْمٰٓى) **ve kör etti,** neyi? (اَبْصَارَهُمْ) **gözlerini.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- (Habîbim!) **İşte sana! Onlar ancak öyle** (mahrum) **kimselerdir ki; Allâh onlara lânet etmiştir** (rahmetinden ve cennetinden uzak etmiştir) **de akabinde onları** (hakkı işitmekten) **sağır etmiştir ve gözlerini** (hakîkati görmekten) **kör etmiştir.** (Çünkü onlar sâhip oldukları arzu ve gücü, gerçekleri dinleyip anlama yönünde sarf etmemişlerdir.)

اَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوبٍ اَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(اَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ) **Hâlâ inceden inceye düşünmüyorlar mı?** neyi? (اَلْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı,** (اَمْ عَلٰى قُلُوبٍ) **yoksa birtakım kalpler üzerinde var mıdır,** ne? (اَقْفَالُهَا) **kendi**(lerine has) **kilitleri.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Hâlâ onlar Kur'ân'ı inceden inceye hiç mi düşünmüyorlar (ki, bunca caydırıcı nasîhatlere rağmen bu duruma düşebiliyorlar)**?! Yoksa birtakım** (katı ve câhil) **kalpler üzerinde kendi**(lerine âit, uygun ve münâsip) **kilitleri mi var?!**

اِنَّ الَّذ۪ينَ ارْتَدُّوا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْۜ وَاَمْلٰى لَهُمْ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(اِنَّ الَّذ۪ينَ) **Muhakkak o** (münâfık) **kimseler ki,** (اِرْتَدُّوا) **irtidâd etti**(klerini açık etti)**ler,** yâni döndüler, nelerin üzere? (عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ) **arkalarının üzerine,** yâni eski kâfirliklerine geri döndüler, neden sonra? (مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ) **iyice belirdikten sonra,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** ne? (اَلْهُدٰى) **hidâyet**(e ulaştıran yol), *(el-Hâzin)* işte onların hâli nedir? (اَلشَّيْطَانُ) **şeytan,** ne yapmıştır? (سَوَّلَ) (büyük günahlar işlemeyi) **süslü göstermiştir,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** daha ne yapmıştır? (وَاَمْلٰى) **ve uzun uzun kuruntu vermiştir,** kime? (لَهُمْ) **onlara.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- O (münâfık) **kimseler ki, hidâyet**(e ve İslâm'ın hak olduğu inancına ulaştıran deliller) **kendilerine iyice belirdikten sonra arkaları üzere** (eski kâfirliklerine dönerek) **irtidâd** (ettiklerini açık) **etmiştirler, şüphesiz ki şeytan** (büyük günahlar işlemeyi) **onlara süslü göstermiştir ve** (türlü türlü vesveselerle) **onlara uzun uzun** (yaşayacakları ve birçok nîmetlere kavuşacaklarına dâir birtakım asılsız) **kuruntular vermiştir.**

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذٖينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ سَنُطٖيعُكُمْ فٖى بَعْضِ الْاَمْرِۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana!** (Onların) **bu** (şekilde dinden dönmeleri), ne sebebiyledir? (بِاَنَّهُمْ) **şu sebepledir ki, gerçekten onlar,** ne yaptılar? (قَالُوا) **dediler,** kime? (لِلَّذٖينَ) **o kimselere ki,** (كَرِهُوا) **kerih gördüler,** neyi? (مَا) **o şeyi ki,** (نَزَّلَ) **peyderpey indirdi,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi dediler? (سَنُطٖيعُ) **muhakkak itâat edeceğiz,** kime? (كُمْ) **size,** ne hakkında? (فٖى بَعْضِ الْاَمْرِ) **işlerin bâzısında,** (وَاللّٰهُ) **ama Allâh,** (يَعْلَمُ) **bilmektedir,** neyi? (اِسْرَارَهُمْ) **onların gizl**(ice söyl)**emesini.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Habîbim!) **İşte sana!** (Onların) **bu** (şekilde dinden dönmelerini açık etmeleri) **şu sebepledir ki, gerçekten onlar Allâh'ın peyderpey indirmiş olduğu şeyi**(n hak olduğunu bile bile kıskançlıkları yüzünden onu) **kerîh** (ve çirkin) **görmüş olan o** (Kureyza ve Nadîr Yahûdîlerinden olan) **kimselere: "**(Muhammed'in aleyhine ittifak gibi) **bâzı işler**(iniz)**de muhakkak size itâat edeceğiz" demiştiler. Ama Allâh onların** (bu sözü Yahûdîlere) **gizl**(ice söyl)**emesini** (çok iyi) **bilmekteydi.**

Bu âyet-i celîleler birtakım münâfıklar hakkında inmiştir ki; onlar önce Müslüman olmuştular, daha sonra ise kalplerine nifak girmişti. Nitekim Haşr Sûresi'nin 11. âyet-i kerîmesinde; onların Ehl-i Kitâb olan kâfir kardeşlerine: "Siz sürgün edilirseniz, elbette biz de sizinle çıkacağız, sizin hakkınızda ebediyyen kimseyi dinlemeyeceğiz ve sizinle savaşılırsa mutlaka size yardım edeceğiz" dedikleri zikredilmiştir.

فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(فَكَيْفَ) **Artık nasıl** (olacak), ne zamanda? (اِذَا تَوَفَّتْ) **vefât ettirdiği zaman,** kimi? (هُمْ) **onları,** kim? (اَلْمَلٰٓئِكَةُ) **melekler,** ne oldukları hâlde? (يَضْرِبُونَ) **vuruyorlar,** nereye? (وُجُوهَهُمْ) **onların yüzlerine,** daha? (وَاَدْبَارَهُمْ) **ve arkalarına.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Artık (ölüm meleği Azrâîl ve yardımcıları olan) **melekler** (demir kamçılarla) **onların yüzlerine ve arkalarına vura vura onları vefât ettirdikleri zaman** (onların durumu) **nasıl** (olacak, onlar o anda ne yapacaklar ve nasıl kurtulacaklar)**?!**

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَٓا اَسْخَطَ اللّٰهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Bu** (korkunç ölüm), ne sebebiyledir? (بِاَنَّهُمْ) **şu sebepledir ki; gerçekten onlar,** ne yaptılar? (اِتَّبَعُوا) **tamâmen uydular,** neye? (مَٓا) **o şeylere ki,** (اَسْخَطَ) **gazaplandırdı,** kimi? (اللّٰهَ) **Allâh'ı,** daha ne yaptılar? (وَكَرِهُوا) **ve kerih** (çirkin) **gördüler,** neyi? (رِضْوَانَهُ) **O'nun rızâsını** (kazandıracak amelleri), (فَاَحْبَطَ) **bu sebeple O** (Allâh-u Te'âlâ) **boşa çıkardı,** neyi? (اَعْمَالَهُمْ) **onların amellerini,** yâni iyilik nâmına yaptıkları şeyleri sevapsız bıraktı.

Meâl-i Şerîf - 28

28- (Habîbim!) **İşte sana! Bu** (korkunç ölüm), **şu sebepledir ki; gerçekten onlar Allâh'ı gazaplandırmış olan** (kâfirlik ve günahlar gibi kötü) **şeylerin ardına iyice düştüler ve O'nun rızâsını** (kazandıracak îmân ve tâatleri) **kerih** (ve çirkin) **gördüler de bu sebeple O da onların** (iyilik nâmına yapmış oldukları) **amellerini** (sevapsız bırakarak) **boşa çıkardı.**

اَمْ حَسِبَ الَّذٖينَ فٖى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ اَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ اَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(اَمْ حَسِبَ) **Yoksa zannetti mi,** kim? (اَلَّذٖينَ) **o kimseler ki,** (فٖى قُلُوبِهِمْ) **onların kalplerinde vardır,** ne? (مَرَضٌ) **bir tür hastalık,** neyi zannetti mi? (اَنْ لَنْ يُخْرِجَ) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken hüküm şudur ki) **aslâ** (açığa) **çıkarmayacak,** buradaki (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup ismi mahzûftur ki takdîri (اَنَّهُ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* yâni onların zannettikleri şey nedir? kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (اَضْغَانَهُمْ) **şiddetli kinlerini.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Yoksa kalplerinde bir tür hastalık (münâfıklık ve şüphecilik illeti) **bulunan o kimseler şunu sandı mı ki; Allâh onların** (Müslümanlara karşı taşıdıkları) **şiddetli kinlerini** (ve kıskançlıklarını birtakım alâmetlerle) **aslâ** (açığa) **çıkarmayacaktır.**

وَلَوْ نَشَٓاءُ لَاَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمٰيهُمْؕ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فٖى لَحْنِ الْقَوْلِؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(وَلَوْ نَشَٓاءُ) **Ve Biz dileseydik,** (لَاَرَيْنَا) **elbette gösterirdik,** kime? (كَ) **sana,** kimi? (هُمْ) **onları,** (فَلَعَرَفْتَ) **artık kesinlikle sen tanırdın,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne ile? (بِسِيمٰيهُمْ) **sîmâları ile,** (وَلَتَعْرِفَنَّ) **ama andolsun ki; elbette tanırsın,** kimi? (هُمْ) **onları,** nerede? (فٖى لَحْنِ الْقَوْلِ) **o** (târizli ve kapalı) **söz üslûbu içerisinde,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (يَعْلَمُ) **bilmektedir,** neyi? (اَعْمَالَكُمْ) **amellerinizi.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- Biz dileseydik elbette sana onları(n kalplerinde bulunan nifâkı açıkça) **gösterirdik de kesinlikle sen onları sîmâlarıyla** (ve birtakım alâmetleriyle) **tanırdın. Ama andolsun ki; elbette sen** (bundan sonra) **onları** (konuştukları) **o** (târizli ve kapalı) **söz üslûbu içerisinde tanıyacaksın. Zâten Allâh** (hepinizin) **amellerinizi bilmektedir** (ve niyetlerinize göre size karşılığınızı verecektir).

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدٖينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرٖينَۙ وَنَبْلُوَا اَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(وَلَنَبْلُوَنَّ) **Ve andolsun ki; elbette Biz imtihan** (eden birinin sınava tâbi tuttuğu kişiye yaptığı muâmelenin bir benzerine tâbi) **edeceğiz,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne zamâna kadar? (حَتّٰى نَعْلَمَ) **Biz ayırıncaya kadar,** müfessirlerin beyânı vechile; bu âyet-i kerîmede geçen "İlim" fiili; "Temyîz (seçme ve ayırma)" mânâsına gelmektedir, *(es-Semerkandî, Bahru'l-'ulûm, 3/303; el-Fîrûzâbâdî, Tenvîru'l-mikbâs, sh:430; el-Kurtubî, et-Tefsîr, 16/253)* kimi ayırıncaya kadar? (الْمُجَاهِدٖينَ) **cihâd eden kimseleri,** o cihâd edenler de kimden olduğu hâlde? (مِنْكُمْ) **sizden,** daha kimi ayırıncaya kadar? (وَالصَّابِرٖينَ) **ve sabredenleri,** daha ne yapıncaya kadar? (وَنَبْلُوَا) **ve Biz açığa çıkarıncaya kadar,** neyi? (اَخْبَارَكُمْ) **sizin haberlerinizi.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- Ve andolsun ki; elbette Biz sizi mutlaka imtihan (eden birinin imtihan ettiği kişiye yaptığı muâmelenin bir benzerine tâbi) **edeceğiz ve nihâyet** (sizi Allâh yolunda harbetmek gibi meşakkatli tekliflere muhâtap kılarak) **içinizden cihâd eden kimselerle, sabreden kişileri** (birbirinden)

ayıracağız ve sizin (güzel ve çirkin tüm) **haberlerinizi** (özellikle îmânınızda ve müminlerle dostluğunuzda samîmiyet derecenizi) **açığa çıkaracağız.**

İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edildiğine göre; bu âyet-i kerîmede geçen "İlim" fiili; "Temyîz (seçme ve ayırma)" mânâsına gelmektedir. *(el-Fîrûzâbâdî, Tenvîru'l-mikbâs, sh:430; el-Kurtubî, el-Câmi'u li-ahkâmi'l-Kur'ân, 16/253; es-Semerkandî, Bahru'l-'ulûm, 3/303)*

اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ وَشَٓاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى
لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔاۜ وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(اِنَّ الَّذٖيـنَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** (كَـفَـرُوا) **kâfir oldular,** daha? (وَصَدُّوا) **ve** (insanları) **engellediler,** neden? (عَـنْ سَـبٖيلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolundan,** daha ne yaptılar? (وَشَٓـاقُّوا) **ve karşı geldiler,** kime? (اَلرَّسُولَ) **o Rasûl'e,** neden sonra? (مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّـنَ) **iyice belirdikten sonra,** kim için? (لَهُـمُ) **onlar için,** ne? (اَلْهُـدٰى) **hidâyet**(e ulaştıran deliller, *(el-Hâzin)* bu sıfatlara sâhip olanlar nedirler? (لَـنْ يَضُـرُّوا) **aslâ zarar veremezler,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** ne ile? (شَيْـًٔا) **en ufak bir şeyle** (bile), (وَسَيُحْبِطُ) **zâten O** (Allâh-u Te'âlâ) **muhakkak boşa çıkaracak,** yâni sevapsız bırakacak, neyi? (اَعْمَالَهُمْ) **onların** (iyilik nâmına yaptıkları) **amellerini.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- O (Kureyza ve Nadîr kabîlelerinden olan Yahûdî) **kimseler ki kâfir olmuşturlar ve** (insanları) **Allâh'ın yolundan engellemiştirler, ayrıca** (âhir zaman peygamberinin Tevrât'taki vasıflarını okumaları ve açıkladığı mûcizeleri görmeleri sebebiyle) **hidâyet**(e ve İslâm'ın hak olduğu inancına ulaştıran deliller) **kendilerine iyice belirdikten sonra o Rasûl'e karşı bir şıkta** (ve muhâlif bir cephede) **yer almıştırlar; gerçekten onlar Allah'a** (da, peygamberine de) **en ufak bir şeyle** (bile) **aslâ zarar veremezler. Zâten muhakkak O** (Allâh-u Te'âlâ) **onların** (İslâm'ı iptal uğrundaki tüm çabalarını ve kendi dinlerinde sevap umarak yapmış oldukları iyilik nâmına yaptıkları) **amellerini** (sevapsız bırakarak) **boşa çıkaracaktır.**

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اَطٖيعُوا اللّٰهَ وَاَطٖيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُٓوا اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(يَـا اَيُّهَـا الَّذٖيـنَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُـوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (اَطٖيعُوا) **itâat edin,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** daha ne yapın? (وَاَطٖيعُوا) **ve itâat edin,** kime? (اَلرَّسُـولَ) **o Rasûl'e,** daha ne yapın? (وَلَا تُبْطِلُـوا) **ve iptâl etmeyin,** neyi? (اَعْمَالَـكُـمْ) **amellerinizi**(n sevâbını).

Meâl-i Şerîf - 33

33- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Allâh'a itâat edin, o Rasûl'e de itâat edin (her ikisinin de emirlerini tutun, yasaklarından kaçın) **ve amellerinizi**(n sevâbını) **iptâl etmeyin.** (Ey Müminler! Müslüman olmanızı Habîbimin başına kakarak, inanç konularında nifak ve şüphelere kapılarak, gösteriş, işittirme ve kendini beğenme gibi günahlara bulaşarak, özellikle de yaptığınız yardımları fakirlerin başına kakarak güzel amellerinizin sevaplarını bozdurmayın.)

اِنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(اِنَّ الَّذ۪ينَ) **Muhakkak o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** daha? (وَصَدُّوا) **ve** (insanları) **engellediler,** neden? (عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolundan,** (ثُمَّ مَاتُوا) **sonra** (Bedir'de) **öldü**(rüldü)**ler,** (وَهُمْ) **hâlbuki onlar,** nedirler? (كُفَّارٌ) **kâfir kimselerdir,** işte onların hâli nedir? (فَلَنْ يَغْفِرَ) **artık aslâ mağfirette bulunmayacak,** yâni günahlarını afv etmeyecek, kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- O kimseler ki kâfir oldular ve Allâh'ın yolu (olan İslâm inancı)**ndan** (insanları) **engellediler; sonra da kendileri kâfir kimseler olarak** (Bedir'de) **öldü**(rüldü)**ler; artık gerçekten Allâh onlar için aslâ** (günahlarını) **mağfirette bulunmayacaktır.**

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُٓوا اِلَى السَّلْمِۗ وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَۗ وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتِرَكُمْ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(فَلَا تَهِنُوا) (Ey müminler!) **Öyleyse siz gevşemeyin,** daha? (وَتَدْعُٓوا) **ve çağırmayın,** bu cümle bir önceki nehy cümlesine atfedildiği için böyle terceme edilmiştir, nereye çağırmayın? (اِلَى السَّلْمِ) **sulha** (barışa), (وَاَنْتُمُ) **hâlbuki ancak siz,** kimlersiniz? (الْاَعْلَوْنَ) (kuvvet bakımından) **en üstün kimseler,** (وَاللّٰهُ) **hâlbuki Allâh,** kiminle berâberdir? (مَعَكُمْ) **sizinle berâberdir,** (وَلَنْ يَتِرَ) **ve aslâ noksan etmeyecek** (eksik vermeyecek)**tir,** kime? (كُمْ) **size,** neyi? (اَعْمَالَكُمْ) **amellerinizi**(n sevâbını).

Meâl-i Şerîf - 35

35- (Ey müminler! Mâdemki Allâh-u Te'âlâ'nın kâfirleri iki cihanda da rezîl-ü rüsvâ edeceğini anladınız) **öyleyse gevşemeyin ve ancak siz** (kuvvet

bakımından) **en üstün kimselerken** (onları barışa ve) **sulha çağır**(arak güçsüzlük açıkla)**mayın.** (Her hâlükârda) **Allâh**(ın yardımı) **sizinle berâberdir ve O, amellerinizi**(n karşılığını) **size aslâ eksiltmeyecektir.**

اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌۜ وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ اُجُورَكُمْ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(اِنَّمَا الْحَيٰوةُ) **Ancak o hayat,** öyle hayat ki, (اَلدُّنْيَا) **o en alçak olucu,** yâni dünyâ hayâtı nedir? (لَعِبٌ) **basit bir oyundur,** daha nedir? (وَلَهْوٌ) **ve değersiz bir eğlence** (malzemesi)**dir,** (وَاِنْ تُؤْمِنُوا) **ama îmân ederseniz,** daha? (وَتَتَّقُوا) **ve** (haramlardan sakınarak) **takvâ sâhibi olursanız,** (يُؤْتِ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **verecek,** kime? (كُمْ) **size,** neyi? (اُجُورَكُمْ) **ecirlerinizi** (ve sevaplarınızı), daha? (وَلَا يَسْـَٔلْ) **ve istemeyecek,** kimden? (كُمْ) **sizden,** neyi? (اَمْوَالَكُمْ) **mallarınızı**(n tamâmını).

Meâl-i Şerîf - 36

36- O en alçak (dünyâ) **hayât**(ının hiçbir karar ve istikrârı yoktur, her an elden çıkabilir, o) **ancak basit bir oyundur ve değersiz bir eğlencedir. Eğer îmân ederseniz ve** (haramlardan hakkıyla sakınarak) **takvâ sâhibi olursanız, O** (Allâh-u Te'âlâ) **size sevaplarınızı** (tastamam) **verecektir ve sizden mallarınızı**(n tamâmını) **istemeyecektir.** (Bilakis kırkta bir gibi basit bir meblağı zekât olarak talep edecektir ki, bu da sizin kârınıza olacaktır.)

اِنْ يَسْـَٔلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ اَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(اِنْ يَسْـَٔلْكُمُو) **Eğer O** (Allâh-u Te'âlâ) **sizden isteseydi,** neyi? (هَا) **onlar**(ca malınızın tamâmın)**ı,** daha ne yapsaydı? (فَيُحْفِ) **böylece ısrâr ile yoracak olsaydı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne yapardınız? (تَبْخَلُوا) **cimrilik ederdiniz,** o zaman ne olurdu? (وَيُخْرِجْ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **da çıkarırdı,** neyi? (اَضْغَانَكُمْ) **şiddetli kinlerinizi.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- Eğer O (Allâh-u Te'âlâ) **sizden onlar**(ca malınızın tamâmın)**ı isteyecek olsaydı da böylece ısrâr ile sizi yoracak olsaydı** (mala karşı aşırı düşkünlüğünüzden dolayı) **cimrilik ederdiniz.**

(Bu sûretle) **O da sizin** (Allâh'ın nebîsine karşı) **şiddetli kinlerinizi** (meydana) **çıkarırdı.**

هَا اَنْتُمْ هٰؤُلَٓاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِۚ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُۚ وَمَنْ يَبْخَلْ فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهٖۜ وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَاَنْتُمُ الْفُقَرَٓاءُۚ وَاِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْۙ ثُمَّ لَا يَكُونُٓوا اَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(هَا اَنْتُمْ) **Dikkat** (ey kullarım!) **sizler,** kimlersiniz? (هٰؤُلَٓاءِ) **işte o** (kadar cimri) **kimselersiniz ki,** (تُدْعَوْنَ) **çağrılıyorsunuz,** niçin? (لِتُنْفِقُوا) **infâk edesiniz diye,** nerede? (فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolunda,** (فَمِنْكُمْ) **ama sizden vardır,** kim? (مَنْ) **o kimse ki,** (يَبْخَلُ) **cimrilik ediyor,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يَبْخَلْ) **cimrilik yaparsa,** (فَاِنَّمَا يَبْخَلُ) **işte o ancak cimrilik yapmış olur,** kimin aleyhine? (عَنْ نَفْسِهٖ) **kendi nefsinin aleyhine,** (çünkü onun zararı ancak kendisine dönecektir), burada (عَنْ) harf-i cerri (عَلٰى) mânâsındadır, *(et-Teysîr; el-Hâzin)* (وَاللّٰهُ) **hâlbuki ancak Allâh,** kimdir? (اَلْغَنِيُّ) **Ğaniyy'dir,** (وَاَنْتُمُ) **sizler ise,** kimlersiniz? (اَلْفُقَرَٓاءُ) **fakir** (ve muhtaç) **kimseler,** (وَاِنْ تَتَوَلَّوْا) **ama eğer** (infaktan) **yüz çevirirseniz,** (يَسْتَبْدِلْ) **yerine getirir,** kimi? (قَوْمًا) **bir toplumu,** öyle toplum ki, (غَيْرَكُمْ) **sizden başka,** (ثُمَّ لَا يَكُونُٓوا) **sonra onlar olmazlar,** nedir olmazlar? (اَمْثَالَكُمْ) **sizin emsâliniz.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Dikkat! (Ey kullarım!) **İşte sizler o** (kadar cimri) **kimselersiniz ki; Allâh yolunda** (zekât vermek, misâfir ağırlamak, cihâd, çoluk-çocuğa bakmak ve akrabâya yardım gibi hayırlara) **harcama yapasınız diye dâvet olunmaktasınız. Fakat içinizden cimrilik eden kimseler vardır.**

Ama kim cimrilik eder (de, Allâh-u Te'âlâ'nın emrettiği yolda yapması gereken harcamayı eksiltir)**se, o ancak kendi nefsinin aleyhine cimrilik yapmış olur.** (Çünkü cimriliğinin zararı iki cihanda ancak kendisine dokunur.) **Hâlbuki ancak Allâh** (hiçbir kimsenin yardımına muhtaç olmayıp yegâne zengin olan bir) **Ğaniyy'dir, ama siz tamâmen** (Allâh'a muhtaç olan) **fakir kimselersiniz** (dolayısıyla Allâh'ın size infâkı emretmesi, Kendi ihtiyâcından dolayı olmayıp sizi faydalandırmak içindir).

Ama eğer siz (Rabbinizin emirlerini tutmaktan) **yüz çevirirseniz, yerinize** (Fars ve Türk milleti gibi) **sizden başka bir toplumu getirir de, sonra onlar sizin gibi** (îmân ve takvâdan uzak) **kimseler olmazlar.**

سُورَةُ الْفَتْحِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

KIRK SEKİZİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-FETH SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Yirmi dokuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًاۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِنَّا) **Gerçekten Biz,** (فَتَحْنَا) **fetihle hükmettik,** *(et-Teysîr)* kim için? (لَكَ) **senin için,** yâni senin Mekke'yi fethedeceğine dâir karar verdik, ne yapmakla? (فَتْحًا) **büyük bir fetih hükmü ile,** öyle fetih ki, (مُبِينًا) (zaman geçtikçe eserleri daha) **ziyâde açık olucu.** Bu mânâya göre bu kelime (بَانَ) fiili mânâsında olup lâzım fiil kabûl edilmiştir, kendi bâbı üzere düşünülerek müte'addî de kabûl edilebilir ki o zaman mânâ: "(Hak ile bâtılı) ziyâdesiyle açıklayı(p birbirinden ayırı)cı" demek olur. *(el-Âlûsî, 25/235)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **Gerçekten Biz** (sana Hudeybiye antlaşmasını yaptırmak sûreti ile Mekke'yi fethetmenle ilgili olarak, eserleri zaman geçtikçe) **çok açık** (bir sûrette belirecek) **olan kesin bir fetih kararı ile senin için bir fetih hükmü verdik.**

لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ
وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًاۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

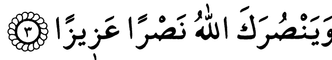
(Habîbim, o hâlde sen istiğfâr et), niçin? (لِيَغْفِرَ) **mağfiret etsin diye,** burada bulunan ve illet için olan (لِ) harfi mahzûf bir fiile müteallıktır ki

takdîri (فَاسْتَغْفِرْ لِيَغْفِرَ) şeklindedir, *(el-Kirmânî; el-Medârik)* kim için mağfiret etsin? (لَكَ) **senin için,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** neyi bağışlasın? (مَا) **o şeyi ki,** (تَقَدَّمَ) **geçti,** o geçen de neden ibâret olduğu hâlde? (مِنْ ذَنْبِكَ) **günahından,** yâni başkasına nisbetle günah sayılmasa da senin yüce makāmına nisbetle günah sayılacak evlâyı terk gibi şeyleri, daha neyi bağışlasın? (وَمَا) **ve o şeyi ki,** (تَاَخَّرَ) **sonraya kaldı,** daha niçin istiğfâr et? (وَيُتِمَّ) **ve tamamlasın diye,** neyi? (نِعْمَتَهُ) **Kendi nîmetini,** kimin üzerine? (عَلَيْكَ) **senin üzerine,** daha ne yapsın diye? (وَيَهْدِيَ) **ve ulaştırsın diye,** kimi? (كَ) **seni,** neye? (صِرَاطًا) **bir yola,** öyle yol ki, (مُسْتَقِيمًا) **dosdoğru olucu.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Habîbim!) **Allâh** (başkası yapsa günah sayılmayacak ama yüce makāmına nisbetle) **senin için günah** (sayılacak amel ve davranışlar)**ından geçmiş olan şeyi de, gelecek olan şeyi de bağışlasın diye, bir de** (dînini dünyâya yayıp yücelterek ve maddî-mânevî daha nice lütuflara mazhar kılarak) **nîmetini senin üzerine tamamlasın için ve** (elçilik vazîfeni teblîğ ve İslâm'ın hükümlerini tatbîk husûsunda) **seni dosdoğru bir yola ulaştırsın diye** (sen istiğfâra devâm et)**!**

Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* günahsız bir insan olduğu için, burada zikredilen günah, evlâ olan bir şeyi terk etmesi gibi kendi yüce makāmına nisbetle bağışlanması talep edilecek bâzı hususlardır ki aslında onlar ümmetinin diğer fertlerine nisbetle fazîletli ameller kabîlindendir. Diğer bir kavle göre buradaki mağfiret ifâdesinden maksad; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in günahının bağışlanması değil de günahlardan mâsum kılınmasıdır. *(el-Âlûsî, 25/238; 'Ömer en-Nesefî, et-Teysîr, 13/450)*

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha niçin istiğfâr et? (وَيَنْصُرَ) **ve yardım etsin diye,** kime? (كَ) **sana,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** ne yapmakla? (نَصْرًا) **büyük bir yardım etmek ile,** öyle yardım ki, (عَزِيزًا) **çok güçlü olucu.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Bir de Allâh (düşmanlarına karşı) **sana** (eşine az rastlanan) **çok güçlü bir nusret ile yardım etsin** (de ondan sonra hiçbir zillet görmeyesin) **diye** (sen istiğfâra devâm et).

هُوَ الَّذٖى اَنْزَلَ السَّكٖينَةَ فٖى قُلُوبِ الْمُؤْمِنٖينَ لِيَزْدَادُٓوا اٖيمَانًا مَعَ اٖيمَانِهِمْ
وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٖيمًا حَكٖيمًا ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذٖى) **öyle** (büyük) **Zâttır ki,** (اَنْزَلَ) **indirdi,** neyi? (اَلسَّكٖينَةَ) **sekîneti** (sâkinliği ve huzûru), neyin içerisine? (فٖى قُلُوبِ الْمُؤْمِنٖينَ) **müminlerin kalplerinin içine,** niçin indirdi? (لِيَزْدَادُٓوا) **ziyâdelik kazansınlar diye,** ne cihetinden? (اٖيمَانًا) **îmân cihetinden,** yâni îmânın nûru bakımından, öyle îmân ki ne ile berâber olucu? (مَعَ اٖيمَانِهِمْ) (sâhip oldukları) **îmânlarıyla birlikte,** (وَلِلّٰهِ) **zâten ancak Allâh'a mahsustur,** ne? (جُنُودُ السَّمٰوَاتِ) **göklerin orduları** (olan melekler), daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin** (ins-ü cinden vesâir canlılardan oluşan orduları), (وَكَانَ) **ve dâimâ oldu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimdir oldu? (عَلٖيمًا) **Alîm,** daha? (حَكٖيمًا) **Hakîm.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Ancak O (Allâh-u Te'âlâ), **öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki;** (sâhip oldukları) **îmânlarıyla birlikte tam bir îmân** (ve yakîn husûsunda nûr) **bakımından ziyâdeleşsinler diye müminlerin kalpleri içerisine sekînet** (rahmet, huzûr, Allâh'a ve Rasûlüne saygı, İslâm'ın hükümlerine karşı bir meyil ve yatışma) **indirmiştir** (ki; böylece içine düştükleri korku ortamından sonra Hudeybiye antlaşmasıyla büyük bir güven kazanmışlar ve bu sâyede Mekke fethine yol bulmuşlardır).

Göklerin ve yerin (meleklerden, ins-ü cinden ve diğer canlılardan oluşan tüm) **orduları ancak Allâh'a âittir.** (Nitekim bütün bu ordularına irâdesi ve hikmeti yönünde işler yaptırır, böylece O, bâzen çarpıştırarak, bâzen de barıştırarak tüm orduların işlerini yönetmektedir.)

Zâten Allâh dâimâ (her şeyi hakkıyla bilen bir) **Alîm ve** (her hükmü hikmet içeren bir) **Hakîm olmuştur.**

لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنٖينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرٖى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدٖينَ فٖيهَا وَيُكَفِّرَ
عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْۜ وَكَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا عَظٖيمًاۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Allâh-u Te'âlâ müminlerin kalplerine niçin sekînet indirdi? (لِيُدْخِلَ) **girdirsin diye,** burada (لِ) harfi bir önceki âyette geçen (اَنْزَلَ) fiiline müteallıktır, *(el-Beyzâvî)* kimi? (اَلْمُؤْمِنٖينَ) **îmân eden erkekleri,** daha? (وَالْمُؤْمِنَاتِ) **îmân eden kadınları da,** nereye girdirsin? (جَنَّاتٍ) **çok değerli cennetlere,** öyle cennetler ki, (تَجْرٖى) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) (köşklerinin ve ağaçlarının) **altlarından,** ne? (اَلْاَنْهَارُ) **nehirler,** onları ne oldukları hâlde girdirecek? (خَالِدٖينَ) **ebedî kalıcı kimseler**

olduklari hâlde, nerede? (فِيهَا) **orada,** daha ne yapsın diye sekînet indirdi? (وَيُكَفِّرَ) **ve tamâmen örtsün diye,** kimden? (عَنْهُمْ) **onlardan,** neyi? (سَيِّـَٔاتِهِمْ) **onların kötü işlerini,** (وَكَانَ) **ve oldu,** ne? (ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Bu** (nîmetlere mazhar olmak), kimin nezdinde? (عِنْدَ اللّٰهِ) **Allâh'ın nezdinde,** nedir oldu? (فَوْزًا) **tam bir kurtuluş,** öyle kurtuluş ki, (عَظِيمًا) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- O (Allâh-u Te'âlâ), **mümin erkekleri ve îmân eden kadınları,** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altlarından sürekli ırmaklar akmakta olan çok değerli cennetlere, içlerinde ebedî kalıcı kimseler olarak girdirsin ve** (beşeriyet gereği yapmış oldukları birtakım günahlarını ve) **kötü işlerini** (cezâsız bırakarak) **onlardan tamâmen örtsün diye** (müminlerin kalbine bu sekîneti indirip îmânlarını nur bakımından ziyâde ederek onları cihatta sâbit kılmıştır).

(Habîbim!) **İşte sana! Bu** (nîmetlere mazhar olmak), **Allâh nezdinde tam mânâsıyla çok büyük bir kurtuluş** (her isteğe nâiliyyet ve korkulan her şeyden güvence) **olmuştur.**

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّٓانِّينَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِۜ
عَلَيْهِمْ دَٓائِرَةُ السَّوْءِۚ وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَۜ وَسَٓاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Allâh-u Te'âlâ müminlerin kalplerine bu sekîneti daha niye indirdi? (وَيُعَذِّبَ) **bir de O** (Allâh-u Te'âlâ) **azap etsin diye,** kime? (اَلْمُنَافِقِينَ) **o münâfık erkeklere,** daha? (وَالْمُنَافِقَاتِ) **ve o münâfık kadınlara,** daha? (وَالْمُشْرِكِينَ) **ve o şirk koşan erkeklere,** daha? (وَالْمُشْرِكَاتِ) **ve o şirk koşan kadınlara,** öyle münâfık ve müşrikler ki, (اَلظَّٓانِّينَ) **zanda bulunucu kimseler,** kim hakkında? (بِاللّٰهِ) **Allâh hakkında,** nasıl bir zan ile? (ظَنَّ السَّوْءِ) **kötü bir zan ile,** (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine olsun,** ne? (دَٓائِرَةُ السَّوْءِ) **o kötü dâire** (ve felâketler), bu cümle duâiyyedir, ihbâriyye de olabilir, *(el-Âlûsî)* nitekim meâl-i şerîfte bu mânâ verilmiştir, (وَغَضِبَ) **üstelik gazap etti,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kime? (عَلَيْهِمْ) **onlara,** daha? (وَلَعَنَ) **ve lânet etti,** kime? (هُمْ) **onlara,** daha? (وَاَعَدَّ) **ve hazırladı,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** neyi? (جَهَنَّمَ) **cehennemi,** (وَسَٓاءَتْ) **o** (cehennem) **ne de kötü oldu,** ne cihetinden? (مَصِيرًا) **varılacak bir yer bakımından.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bir de O (Allâh-u Te'âlâ), **Allâh hakkında kötü düşünceyle zanda** (ve tahminde) **bulun**(arak: "Allâh peygamberine ve müminlere yardım etmeyecek ve onları mahcup edecek" şeklinde laflar konuş)**an o münâfık erkeklere ve o münâfık kadınlara, ayrıca o müşrik erkeklere ve o şirk koşan kadınlara azap etsin diye** (Müslümanların kalplerine sekînet indirmiş ve bu fethi takdîr etmiştir)**! -O** (müminler hakkında bekledikleri) **kötü dâire** (ve felâketler dönüp dolaşıp netîcede) **onlar üzerinde** (yerleşici)**dir** ***/o kötü dâire onlar üzerine çöksün/*****!-**

Ayrıca Allâh o (müminlerin yenilmesini uma)**nlara gazap etmiştir ve onları lânetlemiştir, üstelik onlar için cehennem hazırlamıştır. O** (azap yurdu)**, varılacak bir yer olarak ne de kötü olmuştur!**

Bu âyet-i celîlelerde; Hudeybiye Musâlahası ile, müminlerin kalplerinin teskîn edilmesinin ve Mekke fethinin kendilerine vaad edilmesinin hikmeti açıklanmaktadır ki, böylece müminler Allâh-u Te'âlâ'nın nîmetini takdîr edip şükrederek sevâba nâil olacaklar, kâfirler ve münâfıklar ise, hiç hoşlanmadıkları şeylerle karşılaşarak iki cihanda da azâba uğratılacaklardır.

وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَلِلّٰهِ) **Zâten ancak Allâh'a mahsustur,** ne? (جُنُودُ السَّمٰوَاتِ) **göklerin orduları** (olan melekler), daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin** (ins-ü cinden vesâir canlılardan oluşan orduları), (وَكَانَ) **ve dâimâ oldu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimdir oldu? (عَزِيزًا) **Azîz,** daha? (حَكِيمًا) **Hakîm.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Zâten göklerin ve yerin (meleklerden, ins-ü cinden ve diğer canlılardan oluşan tüm) **orduları sâdece Allâh'a âittir. Allâh dâimâ** (düşmanlarından intikam almak üzere azap ordularını harekete geçirme gücüne sâhip bir) **Azîz,** (tüm kazâ ve kaderleri yerli yerinde olan bir) **Hakîm olmuştur.**

اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اِنَّا) (Habîbim!) **Şüphesiz Biz,** (اَرْسَلْنَا) **rasûl** (ve elçi olarak) **gönderdik,** kimi? (كَ) **seni,** ne olduğun hâlde? (شَاهِدًا) **büyük bir şâhit olduğun hâlde,** daha? (وَمُبَشِّرًا) **ve çok değerli bir müjdeleyici olarak,** daha? (وَنَذِيرًا) **ve çok önemli bir uyarıcı olarak.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Habîbim!) **Şüphesiz Biz seni** (kendilerine gönderildiğin tüm âlemlerin inanıp inanmadıkları ve kurtuluşu hak edip etmediklerine dâir) **büyük bir şâhit, çok değerli bir müjdeleyici ve çok önemli bir uyarıcı olduğun hâlde rasûl** (ve elçi) **gönderdik** (ki; îmân edip itâat edenleri cennetle müjdeleyesin, inkâr edip isyân edenleri de cehennemle korkutasın)**!**

لِتُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُۜ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَاَصِيلًا ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Ey müminler böyle büyük bir Nebiyy-i zîşânı niçin gönderdik? (لِتُؤْمِنُوا) **îmân edesiniz diye,** kime? (بِـاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُـولِهٖ) **ve O'nun Rasûlüne,** daha ne yapasınız diye gönderdik? (وَتُعَـزِّرُو) **ve yardım edesiniz diye,** kime? (هُ) **o** (Rasûl-ü Zîşâ)**na,** daha ne yapın diye? (وَتُوَقِّـرُو) **ve tâzîm edesiniz için,** yâni saygı gösteresiniz diye, kime? (هُ) **o** (Rasûl-ü Zîşâ)**na,** buraya kadar gelen zamirler İbnü Abbâs, Katâde, Dahhâk ve Ikrime *(Radıyallâhu Anhüm)*den rivâyet edildiği üzere ve müfessirlerin cumhûruna göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e râci'dir, *(el-Mâverdî, en-Nüket, 5/313; el-Kurtubî, et-Tefsîr, 16/267; et-Teysîr, 13/455; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 7/516)* daha ne yapasınız? (وَتُسَـبِّحُو) **ve tesbîh** (ile tenzîh) **edesiniz,** kimi? (هُ) **O'nu,** yâni Allâh-u Te'âlâ'yı, ne zaman? (بُكْرَةً) **her bir sabah,** daha? (وَاَصِيلًا) **ve her bir akşam.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Ey müminler! İşte Biz size böyle büyük bir Nebî gönderdik) **tâ ki siz Allâh'a ve Rasûlüne îmân edesiniz, o** (Rasûl-ü Zîşâ)**na yardım edesiniz ve kendisine tâzîm ede**(rek saygı göstere)**siniz ve her bir sabah ile her bir akşam O** (Allâh-u Sübhânehû)**nu**(n yüce Zâtını şânına yakışmayan tüm noksan sıfatlardan tenzîh ve) **tesbîh edesiniz.**

اِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللّٰهَؕ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدِيهِمْۚ فَمَنْ نَكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهٖۚ وَمَنْ اَوْفٰى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ فَسَيُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(اِنَّ الَّذِيـنَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** (يُبَايِعُـونَ) **bîatleşiyorlar,** kiminle? (كَ) (Habîbim) **seninle,** (اِنَّمَا يُبَايِعُونَ) **ancak bîatleşmektedirler,** kiminle? (اَللّٰهَ) **Allâh ile,** (يَـدُ اللّٰهِ) **Allâh'ın kuvveti** (ve yardımı), Taberî, İbnü Keysân, Vâhidî, Ömer Nesefî, Kurtubî ve Kirmânî *(Rahimehümullâh)* gibi birçok müfessirin nakli vechile;

burada (يَدُ) tâbiri "Kuvvet" mânâsındadır, çünkü Allâh-u Te'âlâ uzuvlardan münezzehtir, neredesdir? (فَوْقَ اَيْدِيهِمْ) **onların ellerinin üzerindedir,** (فَمَنْ) **artık her kim,** (نَكَثَ) (sana verdiği bu sözü) **bozarsa,** (فَاِنَّمَا يَنْكُثُ) **işte o ancak bozmuş olur,** kim aleyhine? (عَلٰى نَفْسِهٖ) **kendi nefsinin aleyhine,** (وَمَنْ) **her kim de,** (اَوْفٰى) **îfâ ederse,** neyi? (بِمَا) **o şeyi ki,** (عَاهَدَ) **ahitleşti,** yâni anlaştı, ne üzerinde anlaştı? (عَلَيْهُ) **onun üzerinde,** kiminle? (اللّٰهَ) **Allâh ile,** (فَسَيُؤْتِيهِ) **artık O** (Allâh-u Te'âlâ) **muhakkak verecek,** kime? (هِ) **ona,** neyi? (اَجْرًا) **değerli bir mükâfâtı,** öyle mükâfât ki, (عَظِيمًا) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Habîbim!) **Şüphesiz o kimseler ki** (Kureyş'ten kaçmayacaklarına ve sana yardım husûsunda ölene dek savaşacaklarına dâir Hudeybiye günü) **seninle** (sözleşmek üzere el tutuşarak) **bîatleşmektedirler** (aslında) **onlar ancak Allâh ile bîatleşmektedirler.** (Zîrâ peygambere itâat sözü, ancak Allâh-u Te'âlâ'ya itâat ve emirlerine uyma maksadıyla verilmektedir.)

(Sen onlarla el ele tutuşurken) **Allâh'ın kuvveti** (ve yardımı) **onların ellerinin üzerindedir.** (Çünkü seninle yapılan bir sözleşme, arada hiçbir fark bulunmaksızın Bi'z-Zât Allâh-u Te'âlâ ile yapılan bir akit mesâbesindedir.)

Artık her kim (sana verdiği bu sözü) **bozarsa, işte o ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Ama her kim Allâh ile üzerinde** (antlaşarak) **ahitleşmiş olduğu o şeyi îfâ eder** (de Allâh'a verdiği sözü hakkıyla yerine getirir) **se, işte muhakkak ki O ona** (hiçbir göz görmedik, hiçbir kulak işitmedik, hiçbir beşerin kalbinden dahî geçmedik) **çok büyük bir ecir** (ve mükâfât) **verecektir.**

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ شَغَلَتْنَٓا اَمْوَالُنَا وَاَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَاۚ يَقُولُونَ
بِاَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فٖى قُلُوبِهِمْۜ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا اَوْ
اَرَادَ بِكُمْ نَفْعًاۜ بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبٖيرًا ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(سَيَقُولُ) **Yakında diyecek,** kime? (لَكَ) **sana,** kim? (اَلْمُخَلَّفُونَ) **arkada bırakılan o kimseler,** kimlerden oldukları hâlde? (مِنَ الْاَعْرَابِ) **bedevîlerden,** neyi diyecek? (شَغَلَتْ) **alıkoydu,** kimi? (نَا) **bizi,** ne? (اَمْوَالُنَا) **mallarımız,** daha? (وَاَهْلُونَا) **ve âilelerimiz,** (فَاسْتَغْفِرْ) **öyleyse** (afv-ü) **mağfiret talep et,** kim için? (لَنَا) **bizim için,** (يَقُولُونَ) **diyecekler,** ne ile? (بِاَلْسِنَتِهِمْ) **dilleriyle,** neyi? (مَا) **o şeyi**

ki, (لَيْسَ) **olmadı,** nerede? (فِى قُلُوبِهِمْ) **kalplerinde,** (قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (فَمَنْ) **artık kim,** ne yapacak? (يَمْلِكُ) **mâlik olabilecek,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** kimden gelici olduğu hâlde? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** neye mâlik olamazlar? (شَيْئًا) (azap nâmına gelecek) **herhangi bir şey**(i defetmey)**e,** (اِنْ اَرَادَ) **eğer O** (Allâh-u Te'âlâ) **murâd ederse,** kime? (بِكُمْ) **size,** neyi? (ضَرًّا) **bir zarar** (ulaştırmay)**ı,** (اَوْ اَرَادَ) **veyâ dilerse,** kime? (بِكُمْ) **size,** neyi? (نَفْعًا) **bir fayda** (ulaştırma)**yı,** (بَلْ كَانَ) **doğrusu dâimâ oldu,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz,** kimdir oldu? (خَبِيرًا) **Habîr.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Habîbim! Seninle birlikte Hudeybiye senesi Mekke'ye gitmek üzere çağrıldıkları zaman Allâh'ın sana yardım edemeyeceğini dillendirdikleri için Allâh tarafından muvaffak kılınmayarak) **arkada bırakılan o** (bâzı kabîlelere mensup münâfık) **bedevîler yakında** (Mekke'den sağ sâlim döndüğün zaman) **sana:**

"Mallarımız ve âilelerimiz bizi (seninle birlikte gitmekten) **meşgul etti, öyleyse sen bizim için** (Allâh-u Te'âlâ'dan afv-ü) **mağfiret talep et.** (Zîrâ bizim geri kalışımız, tembellikten dolayı değil, bir mâzeret yüzündendi)**" diyecek.** (Ama) **onlar kalplerinde olmayan şeyi dilleriyle söyleyecekler.**

(Habîbim!) **De ki: "Artık O** (Rabbiniz) **size** (evlerinizde bulunurken dahî) **bir zarar** (isâbet ettirmek) **murâd ederse ya da** (düşmana karşı gittiğinizde) **size** (ganîmet, yardım ve zafer gibi) **bir fayda** (ulaştırmak) **dilerse, sizin için** (azap nâmına) **Allâh'tan** (gelecek) **herhangi bir şey**(i defetmey)**e kim mâlik olabilir?!**

(Demek ki mallarınızın ve âilenizin yanında olmanız sizi kurtaramayacağı gibi Allâh yolunda cihâda çıkmanız da sizin için tehlikeli olmaz. Ama siz gerçekten îmân etmediğiniz için yalan mâzeretlere başvurdunuz.)

Doğrusu Allâh sizin yapmakta olduklarınızı(n görünen-görünmeyen tüm yönlerinden) **dâimâ** (hakkıyla haberdâr olan ve bu geri kalışınızın gerçek sebebini çok iyi bilen bir) **Habîr olmuştur.**

Âyet-i celîlede geçen bedevîlerden maksad; Cüheyne, Müzeyne, Ğıfâr, Eşca' ve Eslem gibi bâzı kabîlelere mensûb kimselerdir. Onlar: "Îmân ettik" deseler de henüz îmân kalplerinde yerleşmediği için, evvelce Hudeybiye senesi Mekke seferine dâvet edildikleri zaman: "Muhammed bizi yakın zaman önce Uhud'da, onunla kendi yurdunda savaşan ve ashâbını öldüren adamlara karşı sefere çağırıyor. Ne o, ne de ashâbı bu seferden sağ-sâlim dönemez" demişlerdi ama Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in selâmetle dönüşünü haber alınca lâfı çevireceklerini Allâh-u Te'âlâ bu âyet-i celîlesiyle önceden haber verdi.

بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ اِلٰٓى اَهْلِيهِمْ اَبَدًا وَزُيِّنَ ذٰلِكَ
فِى قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(بَلْ ظَنَنْتُمْ) **Doğrusu siz zannetmiştiniz,** neyi? (اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ) **gerçekten** (şânına önem verilmesi gereken hüküm şudur ki) **aslâ dönmeyecek,** kim? (اَلرَّسُولُ) **o Rasûl,** daha? (وَالْمُؤْمِنُونَ) **müminler de,** nereye dönmeyecek? (اِلٰٓى اَهْلِيهِمْ) **âilelerine,** ne kadar zaman? (اَبَدًا) **ebediyyen,** (وَزُيِّنَ) **ve süslen**(erek tamâmen yerleş)**di,** ne? (ذٰلِكَ) **işte sana bu** (düşünce), nerede? (فِى قُلُوبِكُمْ) **sizin kalplerinizde,** daha ne oldu? (وَظَنَنْتُمْ) **böylece zanda bulundunuz,** nasıl bir zan ile? (ظَنَّ السَّوْءِ) **kötü bir zan** (ve düşünce) **ile,** (وَكُنْتُمْ) **ve siz oldunuz,** nedir oldunuz? (قَوْمًا) **bir toplum,** öyle toplum ki, (بُورًا) **helâk olucular.** Bu kelime (هَالِكٌ) mânâsında (بَائِرٌ) kelimesinin cemisidir. *(el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Ey münâfık bedevîler!) **Doğrusu siz o Rasûl'ün ve müminlerin** (müşrikler tarafından tamâmen helâk edileceğini varsaydığınız için artık onların) **ebediyyen aslâ âilelerine dönemeyeceğini zannetmiştiniz!** (Ey münâfık!) **İşte sana! Bu** (düşünce) **sizin kalplerinizde iyice süslen**(erek tamâmen yerleş)**mişti** (de, bu yüzden Peygamberim'in ve müminlerin hâlini önemsemeyip kendi derdinize düşmüştünüz).

Böylece siz o kötü düşünce ile (Müslümanlar hakkında) **zanda bulunmuştunuz ve** (inancının bozukluğu yüzünden İlâhî gazabı üzerine çekerek) **kendileri** (hakkında) **helâk** (sözü hak) **olan bir toplum olmuştunuz."**

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ فَاِنَّٓا اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(وَمَنْ) **Zâten her kim,** (لَمْ يُؤْمِنْ) **îmân etmezse,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولِهٖ) **ve Rasûlüne,** (فَاِنَّا) **artık gerçekten Biz,** (اَعْتَدْنَا) **hazırladık,** kim için? (لِلْكَافِرِينَ) **o kâfirler için,** neyi? (سَعِيرًا) **çok alevli korkunç bir ateş** (olan cehennem)**i.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Zâten (bu bedevîler gibi) **her kim Allâh'a ve Rasûlüne îmân etmezse, artık şüphesiz Biz o kâfirler için çok alevli korkunç bir ateş** (olan cehennem)**i hazırladık.**

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحٖيمًا ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(وَلِلّٰهِ) **Ve ancak Allâh'a âittir,** ne? (مُلْكُ السَّمٰوَاتِ) **göklerin mülkü** (ve mülkiyeti), daha? (وَالْاَرْضِ) **yerin de,** (يَغْفِرُ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **mağfiret eder,** yâni günahlarını afv eder, kim için? (لِمَنْ) **o kimse için ki,** (يَشَٓاءُ) **diliyor,** daha ne yapar? (وَيُعَذِّبُ) **ve azap eder,** kime? (مَنْ) **o kimseye ki,** (يَشَٓاءُ) **murâd ediyor,** (وَكَانَ) **ve dâimâ oldu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** nedir oldu? (غَفُورًا) **Ğafûr,** daha nedir oldu? (رَحٖيمًا) **Rahîm.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Göklerin ve yerin mülkü (ve mülkiyeti, hükümranlığı ve yönetimi) **sâdece Allâh'a mahsustur.** (Dolayısıyla onlarda bulunan her şey hakkında dilediği şekilde yönetim yetkisi ancak O'na âittir.)

O dilediği kimseler için (günahlarını) **mağfirette bulunur, murâd ettiği kişilere de azap eder. Zâten Allâh dâimâ** (son derece bağışlayan ve acıyan) **Ğafûr ve Rahîm olmuştur.**

Allâh-u Te'âlâ'nın Ğafûr ve Rahîm oluşu; "Kim ne yaparsa yapsın, herkesi afv eder" demek değildir. Zîrâ hikmeti gereği O, ancak Kendisine ve peygamberine inananları bağışlamaya karar vermiştir. Kâfirliğini açığa vuranlar ya da münâfıklık yapanlar ise bu mağfiretten kesinlikle mahrumdurlar.

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ اِلٰى مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْۚ يُرٖيدُونَ اَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللّٰهِۜ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلُۚ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَاۜ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ اِلَّا قَلٖيلًا ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(سَيَقُولُ) **Yakında diyecek,** kim? (اَلْمُخَلَّفُونَ) (Allâh tarafından muvaffak edilmeyip) **arkada bırakılan o kişiler,** ne zaman diyecek? (اِذَا انْطَلَقْتُمْ) **gittiğiniz zaman,** nereye? (اِلٰى مَغَانِمَ) **ganîmetlere,** niçin? (لِتَأْخُذُو) **alasınız diye,** neyi? (هَا) **onları,** neyi derler? (ذَرُو) **bırakın,** kimi? (نَا) **bizi,** ne yapalım? (نَتَّبِعْ) **iyice tâbi olalım,** kime? (كُمْ) **size,** yâni peşinizden gelelim, (يُرٖيدُونَ) (böylece) **onlar isteyecekler,** neyi? (اَنْ يُبَدِّلُوا) **değiştirmelerini,** neyi? (كَلَامَ اللّٰهِ) **Allâh'ın kelâmını,** (قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (لَنْ تَتَّبِعُو) **aslâ tâbi olmayacaksınız,** kime? (نَا) **bize,**

yâni bizi tâkip etmenize müsâade etmeyeceğiz, (كَذٰلِكُمْ) **işte size böylece,** (قَالَ) **buyurdu,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** neden önce? (مِنْ قَبْلُ) **bundan önce,** (فَسَيَقُولُونَ) **bu sefer muhakkak diyecekler,** neyi diyecekler? (بَلْ تَحْسُدُونَ) **doğrusu siz hased ediyorsunuz,** kime? (نَا) **bize,** yâni bizi kıskanıyorsunuz, (بَلْ كَانُوا) **doğrusu onlar oldular,** nedir oldular? (لَا يَفْقَهُونَ) **anlamazlar,** ancak nasıl bir anlayışla anlarlar? (اِلَّا قَلِيلًا) **ancak çok az olucu.** Bu kelime mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmüştür ki takdîri (فَهْمًا قَلِيلًا) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* gerçi mef'ûlün bih olarak takdîr edilen mahzûf bir (شَيْئًا) kelimesinin sıfatı da olabilir *(el-Medârik)* ki, meâl-i şerîfteki mânâ da buna göredir.

Meâl-i Şerîf - 15

15- (Ey Habîbim ve ashâbı!) **Yakında siz** (Hayber'deki) **birtakım ganîmetlere, onları alasınız diye gittiğiniz zaman** (Allâh-u Te'âlâ tarafından seninle yola çıkmaları nasip edilmeyip) **arkada bırakılan o** (bedevî) **kişiler: "Bırakın bizi de** (Hayber Muhârebesi'nde) **sizi tâkip edelim" diyecektir.** (Böylece) **onlar Allâh'ın** ("Hayber ganîmetleri Hudeybiye'ye katılanlara mahsustur" şeklindeki) **kelâmını değiştirmek isteyeceklerdir.**

(Habîbim!) **De ki: "Siz** (kalpleri hasta olan münâfık kimseler olduğunuz sürece) **aslâ** (peşimize düşerek) **bizi tâkip etmeyeceksiniz. İşte size!** (Hudeybiye'den döndüğümüzde siz bizimle Hayber'e çıkmaya hazırlanmadan) **daha önce Allâh** (sizin hakkınızda) **böyle buyurmuştu."**

Bu sefer de: "Hayır! (Allâh'ın emri bu yönde değildir, bilakis) **siz bizi**(m ganîmetlere ortak olmamızı) **kıskanıyorsunuz" diyecekler. Doğrusu onlar** (dünyâ işleriyle ilgili) **çok az bir şeyden başkasını iyice anlamaz olmuşturlar.**

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْاَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ اِلٰى قَوْمٍ اُو۬لٖى بَأْسٍ شَدٖيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ
اَوْ يُسْلِمُونَۚ فَاِنْ تُطٖيعُوا يُؤْتِكُمُ اللّٰهُ اَجْرًا حَسَنًاۚ وَاِنْ تَتَوَلَّوْا
كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلٖيمًا ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** kime? (لِلْمُخَلَّفِينَ) (Allâh tarafından muvaffak edilmeyerek) **geri bırakılan o kimselere,** kimlerden oldukları hâlde? (مِنَ الْاَعْرَابِ) **bedevîlerden,** neyi söyle? (سَتُدْعَوْنَ) **yakında çağrılacaksınız,** kime? (اِلٰى قَوْمٍ) **bir kavm** (ile muhârebey)**e,** öyle toplum ki, (اُو۬لٖى بَأْسٍ) **savaş ehli,** yine öyle kimseler

ki, (شَـدِيدٍ) **çok güçlü,** yine öyle kavim ki, (تُقَاتِلُونَ) **savaşacaksınız,** kimlerle? (هُـمْ) **onlarla,** (اَوْ يُسْـلِمُونَ) **ya da onlar Müslüman olacaklar,** (فَـاِنْ تُطِيعُـوا) **artık itâat ederseniz,** (يُؤْتِ) **verecek,** kime? (كُـمْ) **size,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (اَجْرًا) **büyük bir ecri** (ve mükâfâtı), öyle ecir ki, (حَسَـنًا) **çok güzel olucu,** (وَاِنْ تَتَوَلَّـوْا) **ama yüz çevirirseniz,** öyle yüz çevirmek ki ne gibi olucu? (كَـمَا تَوَلَّيْتُمْ) **yüz çevirdiğiniz gibi,** neden önce? (مِنْ قَبْلُ) **bundan önce,** (يُعَذِّبْ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **azap edecek,** kime? (كُـمْ) **size,** ne yapmakla? (عَذَابًا) **büyük bir azaplandırma ile,** bu kelime (تَعْذِيبًا) mânâsındadır, *(Ebû Hayyân, 8/484)* öyle azap ki, (اَلِيمًا) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Habîbim! Allâh tarafından muvaffak edilmeyerek) **geri bırakılan o bedevîlere** (tevbelerine bir alâmet olsun diye bir fırsat daha tanınacağını açıklamak üzere) **de ki: "Yakında siz** (Mekke fethinden sonra Hevâzin ve Sakîf gibi) **çok güçlü savaş ehli olan bir kavim**(le muhârebey)**e çağrılacaksınız da; onlarla savaşacaksınız ya da onlar Müslüman olacaklar.**

Eğer (bu çağrıya) **itâat ederseniz Allâh size** (dünyâda ganîmet, âhirette cennetten ibâret) **çok güzel bir ecir** (ve mükâfât) **verecektir. Ama daha önce** (Hudeybiye'de) **yüz çevirmiş olduğunuz gibi** (bu dâvete icâbetten de) **yüz çevirirseniz** (günahınız katlanacağı için) **O** (Allâh-u Te'âlâ), **çok acı verici büyük bir azaplandırmayla size azap edecektir."**

لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ
وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(لَيْسَ) **Olmadı,** kimin üzerine? (عَلَى الْاَعْمٰى) **kör olan kimse üzerine,** ne? (حَرَجٌ) (cihattan geri kalırsa) **hiçbir günah,** daha? (وَلَا عَلَى الْاَعْرَجِ) **topal üzerine de yoktur,** ne? (حَرَجٌ) **hiçbir günah,** daha? (وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ) **hasta üzerine de yoktur,** ne? (حَرَجٌ) **hiçbir günah,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يُطِعْ) **itâat ederse,** kime? (اللّٰهَ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولَهُ) **ve Rasûlüne,** (يُدْخِلْ) **girdirir,** kimi? (هُ) **onu,** nereye? (جَنَّاتٍ) **çok değerli cennetlere,** öyle cennetler ki, (تَجْرِى) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) (köşklerinin ve ağaçlarının) **altlarından,** ne? (الْاَنْهَارُ) **nehirler,** (وَمَنْ) **her kim de,** (يَتَوَلَّ) **yüz çevirirse,** (يُعَذِّبْ) **azap eder,** kime? (هُ) **ona,** ne yapmakla? (عَذَابًا) büyük bir azaplandırma ile, bu kelime (تَعْذِيبًا) mânâsındadır, *(Ebû Hayyân, 8/484)* öyle azap ki, (اَلِيمًا) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Kör olan kimse üzerine (cihattan geri kaldığı için) **hiçbir günah olmamıştır; topal üzerine de hiçbir günah yoktur; hasta üzerine de hiçbir günah yoktur. Ama her kim** (anlatılan emir ve yasaklar husûsunda) **Allâh'a ve Rasûlüne itâat ederse, O** (Allâh) **onu** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altlarından sürekli ırmaklar akmakta olan çok değerli cennetlere girdirecektir. Her kim de** (itâatten) **yüz çevirirse, ona** (da) **çok acı verici büyük bir azaplandırmayla azap edecektir.**

لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ اِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَاَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَاَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(لَقَدْ رَضِيَ) **Andolsun ki; elbette râzı oldu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimden? (عَنِ الْمُؤْمِنِينَ) **o** (Hudeybiye'de bulunan) **müminlerden,** ne zaman râzı oldu? (اِذْ يُبَايِعُونَ) (sözleşmek üzere elini tutarak) **bîatleştikleri zaman,** kiminle? (كَ) **seninle,** nerede? (تَحْتَ الشَّجَرَةِ) **o ağacın altında,** (فَعَلِمَ) **böylece O** (Allâh-u Te'âlâ) **bildi,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** nerededir? (فِي قُلُوبِهِمْ) **onların kalplerindedir,** (فَاَنْزَلَ) **bu sebeple indirdi,** neyi? (اَلسَّكِينَةَ) **sekînet** (huzur, güven ve cesâret)**i,** kimlerin üzerine indirdi? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** daha ne yaptı? (وَاَثَابَ) **bir de mükâfât verdi,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (فَتْحًا) **bir fethi,** öyle fetih ki, (قَرِيبًا) **çok yakın olucu.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Habîbim!) **Andolsun ki; o ağacın altında** (elini tutarak) **seninle** (birlikte cihâd etmek üzere ölümüne söz verip) **bîatleştikleri zaman gerçekten Allâh o müminlerden elbette râzı olmuştur.**

Böylece O, onların kalplerinde bulunan şeyi (sadâkat ve ihlâsı) **bilmiş, bu sebeple onların üzerine sekînet** (huzur, güven ve cesâret) **indirmiştir. Bir de** (Hudeybiye'den döner dönmez Hayber fethi, daha sonra da Mekke fethinden ibâret) **çok yakın olan bir fethi onlara mükâfât** (olarak) **verdi.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; hicretin altıncı senesinde Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* umre niyetiyle Mekke'ye doğru yola çıkmıştı. Mekke'ye bir konak mesâfede olan Hudeybiye'ye varınca savaş için gelmediğini kendilerine bildirmek üzere Mekke ehline Hıraş adında bir elçi gönderdi. Fakat onlar bu zâtın devesini kestiler ve kendisini öldürmek istediler de o, onların ellerinden zor kurtuldu.

Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Hazret-i Osmân'ı aynı maksatla gönderdi ve Mekke'de bulunan müminlere gidip, onlara yakında Mekke'nin fethedileceğini müjdelemesini emretti. Derken Osmân *(Radıyallâhu Anh)* Kureyş'e varıp durumu arz ettiğinde onlar bu umreye izin vermediler ve onu alıkoydular. Ama bu durum Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e Hazret-i Osmân'ın şehit edildiği şeklinde ulaşınca, savaş karârı alarak bir münâdîye: "Cibrîl *(Aleyhisselâm)* inmiştir ve ölümüne dek savaştan kaçmamak üzere Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e bîati emretmiştir" diye îlân ettirdi.

Bunun üzerine Cedd ibnü Kays isimli bir münâfık dışında orada bulunan bin beş yüz civârında tüm sahâbe bir ağacın altında Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e bîat ettiler ve böylece onlar Allâh-u Te'âlâ'nın bu âyet-i celîlede anlatılan rızâsına, cehennemden berâata ve yer halkının en hayırlıları olma vasfına nâil oldular. İşte bu hâdise İslâm târihinde "Bey'atürrıdvân" diye adlandırılmıştır. *(et-Teysîr; el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin; el-Âlûsî)*

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

Onlara daha neyi mükâfât olarak verdi? (وَمَغَانِمَ) **ve ganîmetleri,** öyle ganîmetler ki, (كَثِيرَةً) **pek çok olucu,** yine öyle ganîmetler ki, (يَأْخُذُونَ) **alacaklar,** neyi? (هَا) **onları,** (وَكَانَ) **zâten dâimâ oldu,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kimdir oldu? (عَزِيزًا) **Azîz,** daha? (حَكِيمًا) **Hakîm.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Hayber'den ve Hecer'den temin edecekleri) **daha birçok ganîmetleri de** (onlara mükâfât olarak verdi) **ki, onları da** (gönül rahatlığıyla) **alacaklardır. Zâten Allâh dâimâ** (yenilmez güce mâlik bir) **Azîz ve** (îtirâz edilemeyecek hükme sâhip bir) **Hakîm olmuştur.**

وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهِ وَكَفَّ اَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ
وَلِتَكُونَ اٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(وَعَدَ) **Vaad etti,** kime? (كُمْ) (ey müminler) **size,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (مَغَانِمَ) **birtakım ganîmetleri,** öyle ganîmetler ki, (كَثِيرَةً) **çok olucu,** yine öyle ganîmetler ki, (تَأْخُذُونَ) **alacaksınız,** neyi? (هَا) **onları,** (فَعَجَّلَ) **hemen acele verdi,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyi? (هٰذِهِ) **işte bunları,** yâni Hayber ganîmetlerini, daha ne yaptı? (وَكَفَّ) **ve engelledi,** neyi? (اَيْدِيَ النَّاسِ) **insanların ellerini,** kimden? (عَنْكُمْ) **sizden,** Allâh-u Te'âlâ insanları sizden niye engelledi? (وَلِتَكُونَ) **ve o olsun için,** bu cümle, öncesinde hazfedilmiş bir cümleye atfedilmiştir ki takdîri (لِتَنْتَفِعُوا بِذٰلِكَ) şeklinde olup mânâ: "Siz bununla faydalanasınız, bir de o (engelleme ve

Hayber ganîmetlerini bağışlama) olsun diye" demektir. (وَلِتَكُونَ) cümlesindeki (وَ) harfinin zâide olduğu da söylenmiştir ki meâl-i şerîfteki mânâ buna göredir, *(el-Âlûsî)* nedir olsun diye? (اٰيَةً) **büyük bir alâmet,** yâni Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in verdiği haberin doğru çıkmasıyla onun hak olduğuna delil, kim için? (لِلْمُؤْمِنِينَ) **îmân edenler için,** daha? (وَيَهْدِيَ) **ve O** (Allâh-u Te'âlâ) **ulaştırsın diye,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nereye? (صِرَاطًا) **bir yola,** öyle yol ki, (مُسْتَقِيمًا) **dosdoğru olucu.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Ey müminler!) **Allâh size birçok ganîmetler vaad etmiştir ki siz** (kıyâmet gününe kadar) **onları alacaksınız. İşte** (ilk önce Hayber ganîmetlerini) **size** (lütfederek) **bunları peşin vermiştir ve o** (Hayber halkının ve antlaşmalıları olan Esed ve Ğatafânoğullarına mensup) **insanların ellerini siz**(e zarar vermek)**den engellemiştir.**

Tâ ki o (engelleme ve Hayber ganîmetlerini bağışlama), **îmân edenler**(in, rasüllerinin sözünün doğruluğunu ve kendilerinin Allâh nezdindeki değerlerini anlamaları) **için büyük bir alâmet olsun ve** (bu sâyede) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **sizi** (her konuda ancak Kendisine güvenme vasfına sâhip kılarak) **dosdoğru bir yola kavuştursun.**

وَاُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

Allâh-u Te'âlâ size daha hangi ganîmetleri vaad etti? (وَاُخْرٰى) **diğerlerini de,** yâni Huneyn Gazâsı'nda elde edeceğiniz Hevâzin kabîlesinin ganîmetlerini de size vaad etti, *(et-Teysîr)* öyle diğer ganîmetler ki, (لَمْ تَقْدِرُوا) (henüz) **güç bulamadınız,** ne üzerine? (عَلَيْهَا) **onların üzerine,** yâni onları elde etmeye, yine öyle diğer ganîmetler ki, (قَدْ اَحَاطَ) **muhakkak kuşatmıştı,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (بِهَا) **onları,** (وَكَانَ) **zâten dâimâ oldu,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** ne üzerine? (عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ) **her bir şey üzerine,** kimdir oldu? (قَدِيرًا) **Kadîr.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Huneyn Gazâsı'nda elde edeceğiniz) **diğer** (Hevâzin kabîlesinin ganîmet)**lerini de** (Allâh-u Te'âlâ size Hayber ganîmetlerinin ardından vaad etmiştir) **ki,** (henüz) **siz onlara** (sâhip olmaya) **karşı güç bulamadınız** (ama) **Allâh gerçekten onları** (size nasip etmeyi tam bir kudretle) **kuşatmıştı. Zâten Allâh dâimâ her bir şeye** (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr olmuştur.**

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(وَلَوْ قَاتَلَ) **Ve savaşsa,** kiminle? (كُمْ) **sizinle,** kim? (اَلَّذِينَ) **o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** ne yaparlar? (لَوَلَّوْا) **elbette çevirirler,** yâni size döndürürler, neleri? (اَلْاَدْبَارَ) **arkaları**(nı), (ثُمَّ لَا يَجِدُونَ) **sonra bulamazlar,** kimi? (وَلِيًّا) **hiçbir yakın dostu,** daha kimi bulamazlar? (وَلَا نَصِيرًا) **ve gerçek** (mânâda) **hiçbir yardımcıyı da** (bulacak) **olamaz**(lar).

Meâl-i Şerîf - 22

22- Bir de o (Mekke ehli içerisindeki) **kâfir olmuş kimseler sizinle** (barışa yanaşmayıp) **savaşacak olsa, elbette** (bozguna uğrayarak) **size arkaları**(nı) **döndürürler.**

Sonra (da kendilerini kurtaracak) **yakın bir dost bulamazlar ve gerçek** (mânâda) **hiçbir yardımcıyı da** (bulacak) **olamaz**(lar).

سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِى قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(سُنَّةَ اللّٰهِ) **Allâh'ın** (hiç değiştirilemeyecek bir) **sünneti olarak!** Buradaki izâfet terkîbi, kendisinden evvel takdîr edilen mahzûf bir (سَنَّ) fiili için mef'ûlü mutlak vâki olmuştur ki takdîri (سَنَّ اللّٰهُ غَلَبَةَ اَنْبِيَاءِهِ سُنَّةً) şeklinde olup mânâsı "Allâh, peygamberlerinin gâlip olmasını kānun yapmıştır" demektir, (اَلَّتِى) **öyle sünneti ki,** (قَدْ خَلَتْ) **muhakkak geçti,** neden önce? (مِنْ قَبْلُ) **bun**(lar gibi fesatçılar)**dan önce,** (وَلَنْ تَجِدَ) (Habîbim) **zâten sen aslâ bulamazsın,** ne için? (لِسُنَّةِ اللّٰهِ) **Allâh'ın sünneti** (ve kānunları) **için,** neyi bulamazsın? (تَبْدِيلًا) **hiçbir değiştirmeyi.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- Allâh'ın bun(lar gibi fesatçılar)**dan önce kesinlikle geçmiş olan** (bir) **sünneti** (ve sürekli âdeti) **olarak** (peygamberlerini gâlip edeceği husûsu O'nun kesin karârı olmuştur).

(Habîbim!) **Zâten sen Allâh'ın sürekli âdeti için aslâ hiçbir değiştirme bulamazsın.** (Zîrâ O'nun kānunlarını değiştirecek hiçbir güç yoktur, O da kurallarını bozmamaya ve bozdurmamaya karar vermiştir.)

وَهُوَ الَّذ۪ي كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْۜ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرًا ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(وَهُوَ) **Ve ancak O,** kimdir? (اَلَّذ۪ي) **O Zâttır ki,** (كَفَّ) **engelledi,** neyi? (اَيْدِيَهُمْ) **o** (müşrik ola)**nların ellerini,** kimden? (عَنْكُمْ) **siz**(e zarar vermelerin)**den,** daha? (وَاَيْدِيَكُمْ) **ve sizin ellerinizi** (de engelledi), kimden? (عَنْهُمْ) **onlardan,** nerede? (بِبَطْنِ مَكَّةَ) **Mekke'nin içerisinde,** neden sonra? (مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَ) **zafere erdirdikten sonra,** kimi? (كُمْ) **sizi,** kime karşı? (عَلَيْهِمْ) **onlara karşı,** (وَكَانَ) **ve dâimâ oldu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz,** kimdir oldu? (بَص۪يرًا) (hakkıyla gören bir) **Basîr.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Ve ancak O'dur O Zât ki; Mekke içerisinde (bulunan Hudeybiye'de) **sizi onlara karşı zafere erdirdikten sonra onların** (içerisinden Rasûlüme sûikast yapmak isteyenlerin) **ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan engellemiştir. Zâten Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri dâimâ** (hakkıyla gören bir) **Basîr olmuştur.**

Enes ve Abdullâh ibnü Ma'kil *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edildiğine göre; Hudeybiye günü Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*, ashâbıyla birlikte o ağacın altında otururlarken, Ten'îm Dağı tarafından gelen seksen kadar silahlı müşrik, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e ânîden baskın yapmak istediler. Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in bedduâsı üzerine işitmez ve görmez bir hâle geldiklerinde sahâbe-i kirâm tarafından yakalanıp Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e getirildiler, o da onları afv edip salıverdi. İşte bu âyet-i celîle bu hâdiseden bahsetmektedir. *(el-Âlûsî, 25/281)*

هُمُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا اَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُۜ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَٓاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ اَنْ تَطَؤُ۫هُمْ فَتُص۪يبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍۚ لِيُدْخِلَ اللّٰهُ ف۪ي رَحْمَتِه۪ مَنْ يَشَٓاءُۚ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا اَل۪يمًا ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(هُمْ) **Ancak onlar,** kimdir? (اَلَّذ۪ينَ) **o kimselerdir ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** daha? (وَصَدُّو) **ve men ettiler,** kimi? (كُمْ) **sizi,** neden? (عَنِ الْمَسْجِدِ) **o Mescid'den,** öyle mescid ki, (اَلْحَرَامِ) **Harâm** (ve hürmetli) **olan,** daha neyi engellediler? (وَالْهَدْيَ) **ve kurbanlıkları,** öyle kurbanlıklar ki, (مَعْكُوفًا) **engellenmiş,** neden? (اَنْ يَبْلُغَ) **ulaşmasından,** nereye? (مَحِلَّهُ) (özel kesim) **yeri** (olan Harem bölgesi)**ne,** (وَلَوْلَا رِجَالٌ) **ama birtakım erkekler olmasaydı,** öyle erkekler ki, (مُؤْمِنُونَ) **îmân**

ediciler, daha kim olmasaydı? (وَنِسَاءٌ) **ve birtakım kadınlar,** öyle kadınlar ki, (مُؤْمِنَاتٌ) **îmân ediciler,** öyle erkekler ve kadınlar ki, (لَمْ تَعْلَمُو) **siz bilmediniz,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne olmasından bedel? (اَنْ تَطَؤُ) **çiğnemeniz,** kimi? (هُمْ) **onları,** daha? (فَتُصِيبَ) **bu sebeple isâbet etmesi,** kime? (كُمْ) **size,** kimden dolayı? (مِنْهُمْ) **onlardan sebep,** ne? (مَعَرَّةٌ) **istenmedik bir meşakkat,** ne ile mültebis olduğunuz hâlde çiğnemeniz? (بِغَيْرِ عِلْمٍ) **herhangi bir ilmin ğayri ile** (mültebis olduğunuz hâlde), yâni bilmeyerek, âyet-i kerîmenin başında geçen (لَوْلَا)nın cevâbı burada mahzûftur ki takdîri (لَمَا كَفَّ اَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ) şeklindedir *(el-Medârik)* ki bunun mânâsı "Bilmeyerek onları da öldürmeniz sebebiyle dünyâ ve âhirette başınıza sıkıntı gelecek olmasaydı elbette Allâh sizin ellerinizi onlardan çekmez (ve sizi onlara musallat eder)di" demektir. Allâh-u Te'âlâ müminleri Mekke müşriklerine niçin saldırtmadı? (لِيُدْخِلَ) **girdirsin diye,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyin içerisine? (فِى رَحْمَتِهِ) **rahmetinin içerisine,** kimi? (مَنْ) **o kimseleri ki,** (يَشَاءُ) **diliyor,** (لَوْ تَزَيَّلُوا) **eğer** (mümin-kâfir birbirinden) **iyice ayrılsalardı,** (لَعَذَّبْنَا) **elbette bir azap ederdik,** kime? (اَلَّذِينَ) **o kimselere ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** kimlerden olduğu hâlde? (مِنْهُمْ) **onlardan,** ne yapmakla azap ederdik? (عَذَابًا) **büyük bir azap yapmakla,** burada (عَذَابًا) kelimesi (تَعْذِيبًا) mânâsındadır, *(el-Beyzâvî, 2/150)* öyle azap etmekle ki, (اَلِيمًا) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Ancak onlar o (zâlim) **kimselerdir ki;** (Allâh'ın dînini inkâr ederek) **kâfir oldular ve** (özel kesim) **yeri** (olan Harem bölgesi)**ne ulaşmaktan engellenmiş olan kurbanlıklarla birlikte sizi Mescid-i Harâm**(ı tavâf yapmak)**dan men ettiler** (bu yüzden de her türlü azâbı hak etmişlerdir).

Ama (Mekke'de gizli hâlde İslâmiyet'i yaşamaya çalışan, fakat) **sizin kendilerini**(n Müslüman olduklarını) **bilmediğiniz birtakım îmân etmiş erkeklerle, bir kısım îmân etmiş kadınlar** (bulunmasaydı); **sizin bilmeyerek onları çiğnemeniz ve böylece onlar yüzünden size** (dünyâda keffâret, âhirette vebal, bir de müşrikler tarafından kınanma ve sizin aşırı üzüntünüz gibi birçok sıkıntı ve) **istenmedik bir meşakkat isâbet edecek olmasaydı** (elbette Allâh-u Te'âlâ sizi onlara musallat ederdi).

(Lâkin) **Allâh** (gizlenmekte olan o müminleri sıkıntıya sokmamak ve yapmakta oldukları sâlih amelleri üzere dâim kılmak için, bir de müşriklerden) **dilemekte olduğu kimseleri** (îmân ile müşerref kılarak) **Kendi rahmetinin** (mahalli olan cennetin) **içerisine girdirsin diye** (şimdilik müminleri Mekke müşriklerine saldırtmamıştır).

Eğer onlar (birbirlerinden) **iyice ayrılmış olsalardı** (da, mümin-kâfir açıkça belli olsaydı), **elbette inkâr etmiş olan o kimselere, çok acı verici büyük bir azaplandırmayla azap ederdik.**

اِذْ جَعَلَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا ف۪ى قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَك۪ينَتَهُ عَلٰى رَسُولِه۪ وَعَلَى الْمُؤْمِن۪ينَ وَاَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوٰى وَكَانُٓوا اَحَقَّ بِهَا وَاَهْلَهَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمًا ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(Habîbim anlat), neyi? (اِذْ جَعَلَ) **yerleştirdiği zamânı,** burada zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiiline müteallıktır, *(el-Beyzâvî)* kim yerleştirdi? (اَلَّذ۪ينَ) **o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** nereye yerleştirdiler? (ف۪ى قُلُوبِهِمْ) **kalplerinin içerisine,** neyi? (اَلْحَمِيَّةَ) **hamiyyeti,** yâni tarafını körü körüne koruyup himâye etmeyi, *(el-Kirmânî)* ondan bedel neyi yerleştirdiler? (حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ) **câhiliyyet** (dönemindeki toplumun) **hamiyyetini,** burada (اَلْجَاهِلِيَّةِ) kelimesi mahzûf olan ve "Cemâat (toplum)" mânâsına gelen (اَلْمِلَّةِ) kelimesinin sıfatı düşmüştür ki takdîri (حَمِيَّةَ اَلْمِلَّةِ الْجَاهِلِيَّةِ) şeklindedir ki mânâ şöyledir: "Körü körüne putlara bağlanıp kibirleri yüzünden Allâh-u Te'âlâ'nın ibâdetinden geri durmayı kalplerine yerleştirdiler", sonra ne oldu? (فَاَنْزَلَ) **hemen indirdi,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (سَك۪ينَتَهُ) **sekînetini** (ve yatıştırıcı feyzini), kimin üzerine? (عَلٰى رَسُولِه۪) **Rasûlünün üzerine,** daha kim üzerine? (وَعَلَى الْمُؤْمِن۪ينَ) **ve müminlerin üzerine,** daha ne yaptı? (وَاَلْزَمَ) **ve gerekli kıldı,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (كَلِمَةَ التَّقْوٰى) **takvâ kelimesi** (olan tevhîd kelimesi)**ni,** (وَكَانُٓوا) **zâten onlar olmuştular,** nedir olmuştular? (اَحَقَّ) **daha ziyâde hak edici,** neyi? (بِهَا) **onu,** yâni takvâ kelimesini söylemeyi, daha nedir olmuştular? (وَاَهْلَهَا) **ve onun ehli,** (وَكَانَ) **ve dâimâ oldu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (بِكُلِّ شَيْءٍ) **her bir şeyi,** kimdir oldu? (عَل۪يمًا) (hakkıyla bilen bir) **Alîm.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Habîbim! Anlat) **o zamânı ki;** (Mekke ehli içerisinden) **o kâfir olmuş kimseler, kalplerinin içerisine bir hamiyyeti** (ve tarafgirliği); **o** (hiçbir ilme ve delîle dayanmaksızın) **câhiliyyet** (dönemindeki toplumun körü körüne putlara bağlanıp kibirleri yüzünden Allâh-u Te'âlâ'nın ibâdetinden geri durma) **taassubunu yerleştirmişti, Allâh da hemen Rasûlünün üzerine ve müminlerin üstüne sekînetini** (ve yatıştırıcı feyizlerini) **indirmiş, böylece** (şirkten sakınma mânâsındaki) **o takvâ kelimesi** (olan kelime-i şehâdeti ve tevhîd zikri)**ni kendilerine** (dâimâ) **gerekli** (olan ve onlardan hiç ayrılmayan bir zikir) **yapmıştı.**

(Bu yüzden Müslümanlar Hudeybiye musâlahasındaki kabûl edilmesi zor şartlara rağmen, Allâh ve Rasûlüne itâatte sebât edebilmiş ve bu hususta verdikleri sözde durabilmiştiler.)

Zâten onlar o (tevhîd kelimesinin telaffuzu)**na daha ziyâde hak edici ve onun ehliydiler.** (Onun için Allâh-u Te'âlâ hiçbir ümmete ve hiçbir millete vermediği fazîletleri kendilerine ihsân etmek üzere, dînine hizmet ve rasûlü ile sohbet şerefini onlara nasip etti.) **Zâten Allâh** (kimin neye lâyık olduğu husûsu dâhil) **her şeyi dâimâ** (hakkıyla bilen bir) **Alîm olmuştur.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Hudeybiye'ye indiğinde, Kureyş ona "Bu sene geri dönmeniz şartıyla, bir dahaki sene Mekke'yi üç gün boşaltıp umre yapmanıza izin vereceğiz" şeklinde bir teklif arz etmek üzere elçiler gönderdi. O bu teklifi kabûl edince aralarında bir antlaşma yazarlarken, câhiliyet taassuplarından dolayı, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in yazıya besmeleyle başlamasını ve "Allâh'ın Rasûlü" tâbirini kullanmasını kabûl etmediler.

Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* "Rahmân" ve "Rahîm" isimlerinin silinmesini kabûl etti ve kendisinin Allâh'ın Rasûlü olduğuna sözle şehâdette bulunduktan sonra, kendi ismini babasına nispetle "Muhammed ibnü Abdillâh" şeklinde yazdırdı. Müslümanlar bu durumdan çok rahatsız oldu iseler de, Allâh-u Te'âlâ'nın indirdiği sekînet ve yatışma sâyesinde vakarlarını muhâfaza ettiler. *(el-Beğavî; el-Hâzin)*

لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّۚ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ
اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ اٰمِنِينَۙ مُحَلِّقِينَ رُؤُ۫سَكُمْ وَمُقَصِّرِينَۙ لَا تَخَافُونَۜ
فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(لَقَدْ صَدَقَ) **Andolsun ki; elbette sâdık oldu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kime? (رَسُولَهُ) **Rasûlüne,** ne hususta sâdık oldu? (اَلرُّءْيَا) (göstermiş olduğu) **o rüyâ**(nın doğru çıkması husûsun)**da,** burada (فِى) harf-i cerri hazfedilmiştir, *(el-Beyzâvî)* o rüyâ ne ile mültebis olduğu hâlde? (بِالْحَقِّ) **hak ile,** yâni gerçeklik ve doğruluk ile iç içe olduğu hâlde, (لَتَدْخُلُنَّ) **andolsun ki; elbette gireceksiniz,** nereye? (اَلْمَسْجِدَ) **o Mescid'e,** öyle Mescid ki, (اَلْحَرَامَ) **Harâm** (ve hürmetli) **olan,** (اِنْ شَٓاءَ) **eğer dilerse,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** ne olduğunuz hâlde gireceksiniz? (اٰمِنِينَ) **güven içinde olan kimseler hâlinde,** daha ne olduğunuz hâlde? (مُحَلِّقِينَ) **tıraş edici kimseler olarak,** neyi? (رُؤُ۫سَكُمْ) **başlarınızı**(n saçını)**,** daha ne olduğunuz hâlde? (وَمُقَصِّرِينَ) **ve** (saçlarını) **kısaltıcı kimseler olarak,** daha ne olduğunuz hâlde? (لَا تَخَافُونَ) (hiçbir kimseden) **korkmadığınız hâlde,** (فَعَلِمَ) **nitekim O** (Allâh-u Te'âlâ tâ ezelden) **bilmişti,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** (لَمْ تَعْلَمُوا) **siz bilmediniz,** (فَجَعَلَ) **bu sebeple O** (Allâh-u Te'âlâ) **tâyin etti,** neden önce? (مِنْ دُونِ ذٰلِكَ) **işte sana o**

(rüyânın tahakkuku)**ndan önce,** neyi? (فَتْحًا) **büyük bir fethi,** öyle fetih ki, (قَرِيبًا) **çok yakın olucu,** yâni Hayber Fethi'ni.

Meâl-i Şerîf - 27

27- Andolsun ki; elbette Allâh (Hudeybiye'ye çıkışlarından evvel, Mekke'ye güvenli bir şekilde gireceklerine dâir) **Rasûlüne** (göstermiş olduğu) **o rüyâda** (müminle münâfığın durumunu belli etmekten ibâret bir) **hak** (ve üstün bir hikmet) **ile sâdık ol**(up sözünde dur)**du** (ve onun kesinkes çıkacağına dâir hüküm verdi).

Yemîn olsun ki; siz -Allâh dilerse- (Rasûlümün size anlattığı üzere) **güven içinde olan kimseler hâlinde ve** (hiçbir düşmandan) **korkmadığınız hâlde** (yapacağınız umreden sonra, kiminiz) **başlarınızı**(n saçını) **tıraş eden kimseler olarak ve** (kiminiz de) **kısaltıcı kimseler hâlinde Mescid-i Harâm'a elbette gireceksiniz.**

Nitekim O (Allâh-u Te'âlâ), **sizin bilmediğiniz şeyleri** (tâ ezelde) **bilmiş ve işte sana! Bu sebeple o** (rüyânın tahakkuku)**ndan önce çok yakın olan bir fetih** (olarak Hayber zaferini) **tâyin etmiştir.**

هُوَ الَّذٖٓى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدٖينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدّٖينِ كُلِّهٖۜ
وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهٖيدًاۜ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذٖى) **O Zâttır ki,** (اَرْسَلَ) **elçi gönderdi,** kimi? (رَسُولَهُ) **Rasûlünü,** ne ile? (بِالْهُدٰى) **hidâyet** (rehberi olan Kur'ân) **ile,** daha ne ile? (وَدٖينِ الْحَقِّ) **hak din** (olan İslâm) **ile,** âkıbet ne olsun için? (لِيُظْهِرَ) **netîcede üstün kılsın diye,** neyi? (هُ) **onu,** yâni hak din olan İslâm'ı, ne üzerine? (عَلَى الدّٖينِ) **dinler üzerine,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, (كُلِّهٖ) **hepsinin,** (وَكَفٰى) **zâten kâfî oldu,** kim? (بِاللّٰهِ) **Allâh,** ne cihetinden? (شَهٖيدًا) (hakkıyla şâhitlik yapan bir) **Şehîd olarak.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Ancak O (Allâh-u Te'âlâ) **O Zâttır ki; Rasûlünü hidâyet** (rehberi olan Kur'ân) **ve hak din** (olan İslâm) **ile elçi göndermiştir, netîcede O onu, dinlerin tümüne karşı üstün kılacaktır.** (Nitekim İslâm ile tüm dinleri yürürlükten kaldırmıştır. Îsâ *(Aleyhisselâm)*ın ineceği âhir zamanda da İslâm'dan başka bir din bırakmayacaktır.) **Zâten** (bunun böyle olacağına dâir hakkıyla şâhitlik yapan bir) **Şehîd olarak Allâh yeterli olmuştur.**

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِۜ وَالَّذ۪ينَ مَعَهُٓ اَشِدَّٓاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَٓاءُ بَيْنَهُمْ تَرٰيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًاۘ سِيمَاهُمْ ف۪ي وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِۜ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰيةِۚ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْج۪يلِۚ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْـَٔهُ فَاٰزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِه۪ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغ۪يظَ بِهِمُ الْكُفَّارَۜ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظ۪يمًا ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

O hak din ile gönderilen zât kimdir? (مُحَمَّدٌ) **Muhammed'dir,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هُوَ مُحَمَّدٌ) şeklindedir, ondan bedel kimdir? (رَسُولُ اللّٰهِ) **Allâh'ın Rasûlüdür,** bu terkîb sıfat da olabilir ki meâl-i şerîfteki mânâ buna göredir, (وَالَّذ۪ينَ) **ve o kimseler ki,** kiminle birlikte? (مَعَهُ) **onunla berâber,** nedirler? (اَشِدَّٓاءُ) **çok şiddetlidirler,** kime karşı? (عَلَى الْكُفَّارِ) **kâfirlere karşı,** daha nedirler? (رُحَمَٓاءُ) **çok merhametlidirler,** nerede? (بَيْنَهُمْ) **kendi aralarında,** (تَرٰى) (ey görebilen kişi!) **Sen görürsün,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne oldukları hâlde? (رُكَّعًا) **rükû edici kimseler olarak,** daha ne oldukları hâde? (سُجَّدًا) **secde edici kimseler oldukları hâlde,** daha ne oldukları hâlde? (يَبْتَغُونَ) **talep eder oldukları hâlde,** neyi? (فَضْلًا) **büyük bir fazl**(ı ihsân)**ı,** kimden? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** daha neyi isterler? (وَرِضْوَانًا) **ve değerli bir rızâyı,** (سِيمَاهُمْ) **onların sîmâları,** yâni alâmetleri, neredir? (ف۪ي وُجُوهِهِمْ) **yüzlerindedir,** o alâmet de neden ibâret olduğu hâlde? (مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ) **secde eserinden,** (ذٰلِكَ) **işte sana bu,** nedir? (مَثَلُهُمْ) **onların acâyip sıfatıdır,** nerede olduğu hâlde? (فِي التَّوْرٰيةِ) **Tevrât'ta** (yazılmış) **olduğu hâlde,** (وَمَثَلُهُمْ) **yine onların acâyip vasfı,** nerede olduğu hâlde? (فِي الْاِنْج۪يلِ) **İncîl'de** (yazılmış) **olduğu hâlde,** ne gibidir? (كَزَرْعٍ) **bir ekin gibidir,** öyle ekin ki, (اَخْرَجَ) **çıkarttı,** neyi? (شَطْـَٔهُ) **filizini,** sonra ne yaptı? (فَاٰزَرَ) **sonra o** (filiz) **kuvvetlendirdi,** neyi? (هُ) **onu,** yâni o ekinin kökünü kuvvetlendirdi, (فَاسْتَغْلَظَ) **bu sebeple o** (ekinin gövdesi) **iyice kalınlaştı,** sonra ne oldu? (فَاسْتَوٰى) **sonra o** (ekin) **dosdoğru durdu,** ne üzerinde? (عَلٰى سُوقِه۪) **kökleri üzerinde,** bu kelime (سَاقٌ) kelimesinin cemîsidir, *(et-Taberî, 21/331; et-Teysîr)* ne olduğu hâlde? (يُعْجِبُ) **hayran bırakıyor,** kimi? (اَلزُّرَّاعَ) **ekicileri,** Allâh-u Te'âlâ sahâbe-i kirâmı niçin böyle güçlü yetiştirdi? (لِيَغ۪يظَ) **öfkelendirsin diye,** ne sebebiyle? (بِهِمْ) **onlar**(ın çokluğu ve kuvveti) **sebebiyle,** kimi? (اَلْكُفَّارَ) **o kâfirleri,** (وَعَدَ) **vaad etti** (söz verdi), kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kime? (اَلَّذ۪ينَ) **o kimselere ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha

ne yaptılar? (وَعَمِلُوا) **ve işlediler,** neyi? (الصَّالِحَاتِ) **sâlih amelleri,** kimlere vaad etti? (مِنْهُمْ) **o kişilere,** burada (مِنْ) harfi beyâniyyedir, *(el-Beyzâvî)* neyi söz verdi? (مَغْفِرَةً) **tam bir mağfireti,** daha? (وَأَجْرًا) **ve kıymetli bir ecri,** öyle ecir ki, (عَظِيمًا) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- (O hak din ile gönderilen zât) **Allâh'ın Rasûlü olan Muhammed'dir. Onunla birlikte olan o** (mümin) **kimseler; kâfirlere karşı çok şiddetlidirler, kendi aralarında ise çok merhametlidirler.**

(Ey görebilen kişi! Habîbimin ashâbı o kadar çok namaz kılarlar ki) **sen onları sürekli rükû eden kişiler ve secde yapan kimseler olarak görürsün; onlar Allâh'tan büyük bir lütuf ve** (sevap, bir de) **değerli bir rızâ** (ve hoşnutluk) **aramaktadırlar.**

Secde eserinden (ibâret) **olan alâmetleri** (ve nurları) **ise yüzlerinde** (belirmiş)**dir. İşte sana! Bu** (anlatılan), **onların Tevrât'taki acâyip vasıflarıdır. Onların** (yetişmesi hakkında) **İncîl'deki ilginç sıfatları ise; filizini çıkarmış bir ekin gibidir ki, o** (filiz) **onu kuvvetlendirmiş, bu sebeple o** (ekin) **iyice kalınlaşmış ve derken kökleri üzerinde doğru düzgün durabilmiştir ki** (böylece o ekinin kısa bir zamanda iyice serpilip güçlenmesi ve güzel görüntüsü) **ekim yapanları hayran bırakmaktadır.**

(Evet! Allâh-u Te'âlâ onları bu örnekte geçen şekilde çoğaltmıştır) **tâ ki O** (Rableri) **onlar**(ın çok olması) **sebebiyle kâfirleri öfkelendirsin** (ve onları çatlatsın). **Allâh** (da), **kendileri îmân etmiş ve sâlih ameller işlemiş bulunan o kişilere** (beşeriyet gereği işleyebilecekleri günahlar için) **tam bir mağfiret ve çok büyük bir mükâfât vaad etmiştir.**

Bu âyet-i kerîmede sahâbe-i kirâmın kâfirlere karşı takındıkları şidddetli tutum methedilmiştir. Nitekim rivâyet olunduğuna göre; sahâbe-i kirâm, müşriklerin bedenlerine bile ellerini dokundurmazlardı, hattâ elbiselerinin onların giysilerine değmesinden dahî sakınırlardı.

Aralarındaki merhamete misâl olarak da birbirlerini gördüklerinde mutlaka musâfahalaştıkları ve kucaklaştıkları zikredilmiştir. Rükû ve secdeye devâm etme vasıfları hakkında ise: "Onları görenler geceleri uzunca secdede kalmalarından dolayı yüzlerinde kimsede görülmeyen bir nur ve parlaklık, heybet ve vakar, huşû ve tevâzu belirtileri fark ederler.

Nitekim ibâdet edenlerin içlerinden yüzlerine vuran bu nur, zencilerin yüzünde dahî görülebilen bir parlaklıktır. Kıyâmet gününde ise, secde yaptıkları uzuvlar ayın on dördü gibi parlayacak ve böylece onlar dünyâda Allâh'a secde etmiş olma vasfıyla tanınacaklardır" şeklinde îzahlar yapılmıştır.

Ekinlere benzetilmeleriyle ilgili İncîl-i Şerîf'te geçen misâl ise: "Allâh-u Te'âlâ bir tek Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ile başlatmış olduğu İslâm dâvâsını, Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)* ile filizlendirmiş, Ömer *(Radıyallâhu Anh)* ile güçlendirmiş, Osmân *(Radıyallâhu Anh)* ile sağlamlaştırmış, Alî *(Radıyallâhu Anh)* ile de gövdesi üzere durdurtmuştur. Daha sonra da diğer müminlerle takviye etmiştir" şeklinde tefsîr edilmiştir. *(et-Teysîr; el-Medârik; el-Âlûsî)*

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ ثَمَانِى عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

KIRK DOKUZUNCU SÛRE-İ CELÎLE

el-HUCURÂT SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
On sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(يَا اَيُّهَا الَّذِينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân eden kimseler, (لَا تُقَدِّمُوا) **öne geçme işini yapmayın,** burada "Takdîm" fiili "Tekaddüm" mânâsında kullanılmıştır, *(et-Teysîr; el-Medârik)* nerede öne geçme işini yapmayın? (بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ) **Allâh'ın** (emirlerinin) **önünde,** daha? (وَرَسُولِهٖ) **Rasûlünün de,** yâni Allâh ve Rasûlünün emir ve yasaklarını çiğneyerek önlerine geçmeyin, daha ne yapın? (وَاتَّقُوا) **ve hakkıyla sakının,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh**(ın haramların)**dan,** (اِنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz ki Allâh,** kimdir? (سَمِيعٌ) **Semî'dir,** daha kimdir? (عَلِيمٌ) **Alîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Allâh'ın ve Rasûlünün (emir ve yasaklarını çiğneyerek, onların) **önüne geçmeyin ve** (yapacağınız yâhut terk edeceğiniz herhangi bir konuda) **Allâh**(a karşı muhâlif bir tavır takınmak)**tan hakkıyla sakının.**

Şüphesiz ki Allâh, (sözleriniz dâhil tüm işitilebilen şeyleri hakkıyla duyan bir) **Semî'dir,** (işleriniz dâhil bütün mâlûmâtı çok iyi bilen bir) **Alîm'dir.**

Bu âyet-i kerîme bayram namazı kılınmadan önce kurban kesen, bir de Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* oruca başlamadan önce şüpheli günde oruç tutan kimseler hakkında nâzil olarak, onları Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*den önce herhangi bir amele başlamaktan nehyetmiştir. Dolayısıyla bu âyetin mânâsı genel olarak: "Kur'ân'a ve Sünnet'e uymayan hiçbir şey yapmayın" diye anlaşılmalıdır.

Ayrıca burada, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in ve halîfelerinin yanında bulunanlara, bir zarûret yokken onların önünde yürümemeleri, onlardan önce yemeye başlamamaları ve bir soru karşısında söze atılmamaları gibi konularda edep tâlimi hedeflenmiştir. *(el-Âlûsî; Rûhu'l-Beyân)*

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُٓوا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân eden kimseler, (لَا تَرْفَعُٓوا) **yükseltmeyin,** neyi? (اَصْوَاتَكُمْ) **seslerinizi,** nerede? (فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ) **o Nebî'nin sesinin üzerinde,** daha ne yapmayın? (وَلَا تَجْهَرُوا) **ve açık etmeyin,** yâni bağırarak söylemeyin, kime karşı? (لَهُ) **ona karşı,** burada (لَ) harf-i cerri (عَلٰى) mânâsındadır, *(et-Teysîr)* neyi söylemeyin? (بِالْقَوْلِ) **sözü,** öyle bağırarak konuşmak ki ne gibi olucu? (كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ) **bâzınızın** (bağırarak sözü) **açık etmesi gibi,** kime karşı? (لِبَعْضٍ) **diğer bir kısma karşı,** niye böyle yapmayın? (اَنْ تَحْبَطَ) **boşa gitmesin diye,** burada gizli bir (لَا) harfi vardır ki takdîr (لِئَلَّا تَحْبَطَ) şeklindedir, *(et-Teysîr)* ne boşa gitmesin? (اَعْمَالُكُمْ) **amelleriniz,** yâni amellerinizin sevapları zâyi olmasın diye, (وَاَنْتُمْ) **hâlbuki siz,** nesiniz? (لَا تَشْعُرُونَ) **farkında olmuyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ey o îmân etmiş olan kimseler! (Rasûlümün yanında bir şey konuşmanız îcâb ettiği zaman) **seslerinizi o Nebî'nin sesinin üstünde** (olacak şekilde) **yükseltmeyin, bir kısmınızın diğer bir kısma karşı** (bağırarak sözlerini) **açık etmesi gibi ona karşı** (gür sesle konuşarak) **sözü açık etmeyin ki,** (sonra) **siz farkında olmadığınız hâlde amelleriniz**(in sevapları) **boşa çıkar.**

اِنَّ الَّذ۪ينَ يَغُضُّونَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰىۜ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظ۪يمٌ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(اِنَّ الَّذ۪ينَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** ne yapıyorlar? (يَغُضُّونَ) **kısıyorlar,** neyi? (اَصْوَاتَهُمْ) **seslerini,** nerede? (عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ) **Allâh'ın Rasûlünün yanında,** (اُو۬لٰٓئِكَ) (Habîbim) **işte sana, ancak onlar,** kimdir? (الَّذ۪ينَ) **öyle kimselerdir ki,** (امْتَحَنَ) **imtihan etti** (ve imtihanı kazanmaları netîcesinde seçkin kıldı), kim? (اَللّٰهُ)

Allâh, neyi? (قُلُوبَهُمْ) **onların kalplerini,** ne için? (لِلتَّقْوٰى) **takvâ için,** (لَهُمْ) **ancak onlar için vardır,** ne? (مَغْفِرَةٌ) **büyük bir mağfiret,** daha? (وَاَجْرٌ) **ve çok kıymetli bir ecir,** öyle ecir ki, (عَظِيمٌ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Habîbim!) **Şüphesiz o kimseler ki; Allâh'ın Rasûlünün yanında** (edebe riâyet ederek) **seslerini kısmaktadırlar; işte sana! Ancak onlar öyle** (bahtiyar) **kimselerdir ki, Allâh onların kalplerini takvâ için imtihan etmiştir** (ve imtihanı kazanmaları netîcesinde o kalpleri yüce Zâtına karşı büyük bir saygıya mazhar kılarak bütün haramlardan sakınma vasfıyla seçkin kılmıştır). (Âhirette ise evvelce yaptıkları günahlar için) **büyük bir mağfiret ve çok büyük bir ecir de sâdece onlara âittir.**

اِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَٓاءِ الْحُجُرَاتِ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اِنَّ الَّذِينَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** ne yapıyorlar? (يُنَادُونَ) **nidâ ediyorlar,** yâni bağırıp çağırıyorlar, kime? (كَ) **sana,** nereden? (مِنْ وَرَٓاءِ الْحُجُرَاتِ) **o** (evinin) **odaların**(ın) **ötesinden,** böyle yapanlar nedirler? (اَكْثَرُهُمْ) **onların ekserîsi,** nedir? (لَا يَعْقِلُونَ) **akletmiyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Habîbim!) **O kimseler ki, o** (evinin) **odaların**(ın) **ötesinden sana** (bağırıp) **çağırıyorlar; şüphesiz** (bir kısmı bunu edepsizlik kastıyla değil de, cehâlet gibi bâzı nedenlerle yapmaktadırlar ama) **onların ekserîsi** (senin yüce makāmına karşı takınmaları gereken edepleri anlayıp) **akletmiyorlar.**

وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتّٰى تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(وَلَوْ اَنَّهُمْ) **Ve eğer gerçekten onlar,** ne yapsalardı? (صَبَرُوا) **sabretselerdi,** ne zamâna kadar? (حَتّٰى تَخْرُجَ) **sen çıkıncaya kadar,** kime? (اِلَيْهِمْ) **onlar**(ın yanın)**a,** (لَكَانَ) **elbette bu olurdu,** nedir olurdu? (خَيْرًا) **çok hayırlı bir şey,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** (وَاللّٰهُ) **ve Allâh,** kimdir? (غَفُورٌ) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (رَحِيمٌ) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Eğer sen onlar(ın yanın)**a çıkıncaya kadar gerçekten onlar sabretmiş olsalardı elbette bu onlar için çok hayırlı bir şey olurdu.**

Ama Allâh (tevbe edenleri çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** (Kendisine yönelenlere çok acıyan bir) **Rahîm'dir.** (Bu yüzden sana tâzimsizlik yapan bu kişilere peşînen cezâ vermeyip sâdece nasîhatle yetinmiştir ama yine de onlar tevbe edecek olsalar Allâh-u Te'âlâ'nın mağfireti ve rahmeti onları dışta bırakacak değildir.)

Bu âyet-i kerîmeler, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* kuşluk vakti istirâhat ederken hâneyi saâdetlerinin etrâfına gelen ve Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*i şiir ve iftihâr yarışına çağırmak için sesli bir şekilde bağırarak uyandıran Benî Temîm kabîlesinin bedevîlerinden bahsetmektedir. *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)*

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِنْ جَٓاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَاٍ فَتَبَيَّنُٓوا اَنْ تُص۪يبُوا قَوْمًا
بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلٰى مَا فَعَلْتُمْ نَادِم۪ينَ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُٓوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (اِنْ جَٓاءَ) **eğer getirirse,** bu fiil kendisinden sonraki harf-i cerr ile "Getirmek" mânâsına gelmiştir, kime? (كُمْ) **size,** kim? (فَاسِقٌ) **fâsık bir kimse,** neyi getirirse? (بِنَبَاٍ) **önemli bir haberi,** ne yapın? (فَتَبَيَّنُٓوا) **hemen iyice araştırın,** niye araştırın? (اَنْ تُص۪يبُوا) **musîbete uğratmamanız için,** burada (لَا) harfi mahzûftur ki takdîri (لِئَلَّا تُص۪يبُوا) şeklindedir, *(el-Medârik)* kimi? (قَوْمًا) **herhangi bir kavmi,** ne ile mültebis olduğunuz hâlde? (بِجَهَالَةٍ) **tam bir cehâlet ile,** yâni bilmeyerek, (فَتُصْبِحُوا) **sonra dönersiniz,** burada fiil (فَتَص۪يرُوا) mânâsındadır, *(el-Beyzâvî)* neye karşı olursunuz? (عَلٰى مَا) **o şey üzerine ki,** (فَعَلْتُمْ) yaptınız, kimlere dönersiniz? (نَادِم۪ينَ) **pişmân olucu kimselere,** yâni bu yapmış olduğunuz işten dolayı pişmanlık duyarsınız.

Meâl-i Şerîf - 6

6- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Eğer (günahtan sakınmayan, dolayısıyla yalan söylemeyeceğine güvenilemeyen) **fâsık bir kişi size önemli bir haber getirecek olursa** (onun mâhiyetini) **hemen iyice araştırın ki;** (suçsuz) **bir toplumu tam bir cehâletle birlikte** (bilmeden) **musîbete uğratırsınız da,** (suçsuzlukları ortaya çıktıktan) **sonra** (onlar hakkında) **yapmış olduğunuz şeye karşı** ("Keşke böyle bir hâdise meydana gelmemiş olsaydı" diyerek) **pişmân olan kimselere dönersiniz.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* tarafından Mustalikoğulları'na tahsildâr olarak gönderilen biri, câhiliyet devrinde aralarında bulunan hasımlıktan dolayı, kendisini karşılamaya çıkan kişilerin onu öldürmeye geldiklerini sanmış ve doğruca Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e dönerek, onların dinden çıktığını ve zekât vermediğini söylemiş, bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Hâlid ibnü Velîd'i göndermiş, o da onları namaz kılarken bulmuş ve zekâtlarını teslim almıştır. *(et-Teysîr; el-Medârik)*

وَاعْلَمُوا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِى كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِى قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ
وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَاعْلَمُوا) **Bir de** (iyi) **bilin,** neyi iyi bilin? (اَنَّ فِيكُمْ) **gerçekten içinizde vardır,** kim? (رَسُولَ اللّٰهِ) **Allâh'ın Rasûlü,** (لَوْ يُطِيعُ) **şâyet o itâat edecek olsa,** kime? (كُمْ) **size,** nerede? (فِى كَثِيرٍ) **birçoğunda,** öyle birçok ki neden ibâret olan? (مِنَ الْاَمْرِ) **işlerden,** burada (اَلْ) istiğrâk içindir, yâni birçok işte size itâat etseydi, ne olurdunuz? (لَعَنِتُّمْ) **elbette sıkıntı çekerdiniz,** (وَلٰكِنَّ اللّٰهَ) **velâkin Allâh,** ne yaptı? (حَبَّبَ) **iyice sevdirdi,** kime? (اِلَيْكُمْ) **size,** neyi? (اَلْاِيمَانَ) **îmânı,** daha ne yaptı? (وَزَيَّنَ) **ve iyice süsledi,** neyi? (هُ) **onu,** nerede? (فِى قُلُوبِكُمْ) **sizin kalplerinizde,** daha ne yaptı? (وَكَرَّهَ) **ve çok çirkin gösterdi,** kime? (اِلَيْكُمْ) **size,** neyi? (اَلْكُفْرَ) **kâfirliği,** daha? (وَالْفُسُوقَ) **ve fâsıklığı** (büyük günahlar işlemeyi), daha? (وَالْعِصْيَانَ) **ve isyânı** (küçük günahları dahî işlemeyi), *(el-Kirmânî)* (اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar,** (هُمْ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلرَّاشِدُونَ) **dosdoğru yolu bulan kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Hem (şunu iyi) **bilin ki; gerçekten aranızda Allâh'ın Rasûlü bulunmaktadır.** (O hâlde ona karşı yalan söylemeye kalkmayın, zîrâ Allâh ona doğruyu haber verdiği zaman yalan söylemiş olan kişi rezil olacaktır.) **Eğer o** (Rasûl-ü zîşân) **işlerin birçoğunda size itâat edecek** (ve sizin sözünüze göre hareket edecek) **olsaydı elbette sıkıntı çekerdiniz.**

Velâkin Allâh (yalancıyı tasdîk etmek, suçsuza saldırmaya teşvik etmek ve hakkı kendi görüşüne uydurmak gibi kötü hâlleri ekserînize benimsetmemiş, bilakis) **îmânı size iyice sevdirmiş, onu kalplerinizde çokça süslemiş; kâfirliği, fâsıklığı** (büyük günahlar işlemeyi, özellikle yalancılığı) **ve** (hattâ küçük günahlar yaparak) **isyan**(kâr olmay)**ı ise size çok çirkin göstermiştir.** (Habîbim!) **İşte sana! Ancak onlar, dosdoğru yolu bulmuş** (ve hiçbir sûretle istikāmetten ayrılmamış) **kimselerin ta kendileridir.**

فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَنِعْمَةً وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

Allâh-u Te'âlâ niçin size iyilikleri sevdirmiş, kötülükleri ise çirkin göstermiştir? (فَضْلاً) **büyük bir lütufta bulunmak için,** bu kelime (اِفْضَالاً) mânâsındadır, *(el-Medârik)* öyle lütuf ki kimden olucu? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** daha niçin böyle yapmıştır? (وَنِعْمَةً) **ve büyük bir nîmet vermek için,** bu kelime (اِنْعَامًا) mânâsındadır, *(el-Medârik)* (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (عَلِيمٌ) **Alîm'dir,** daha kimdir? (حَكِيمٌ) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Allâh (tarafın)**dan büyük bir lütufta bulunma ve çok büyük bir nîmet ihsânı olsun diye** (Allâh-u Te'âlâ size iyilikleri sevdirmiş, kötülükleri ise çirkin göstermiştir)**. Zâten Allâh** (müminler arasındaki üstünlük dereceleri dâhil her şeyi hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir,** (kime neyi sevdireceği ve kimi neden nefret ettireceği hususları dâhil, her yaptığını yerli yerince yapan bir) **Hakîm'dir.**

وَاِنْ طَآئِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَاَصْلِحُوا بَيْنَهُمَاۚ فَاِنْ بَغَتْ اِحْدٰيهُمَا عَلَى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِى تَبْغِى حَتّٰى تَفِىءَ اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِۚ فَاِنْ فَٓاءَتْ فَاَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَاَقْسِطُواۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَاِنْ طَآئِفَتَانِ) **Ve eğer iki tâife** (topluluk), öyle iki topluluk ki kimlerden olan? (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) **müminlerden,** (اِقْتَتَلُوا) **birbiri ile savaşsalar,** ne yapın? (فَاَصْلِحُوا) **hemen sulh yapın** (barış sağlayın), nerede? (بَيْنَهُمَا) **o ikisi arasında,** (فَاِنْ بَغَتْ) **ama azgınlık ederse,** kim? (اِحْدٰيهُمَا) **o ikisinden biri,** kime karşı? (عَلَى الْاُخْرٰى) **diğerine karşı,** bu durumda ne yapın? (فَقَاتِلُوا) **hemen savaşın,** kiminle? (اَلَّتِى) **o tâife ile ki,** ne yapıyor? (تَبْغِى) **azgınlık ediyor,** onunla ne zamâna kadar savaşın? (حَتّٰى تَفِىءَ) **o dönünceye kadar,** nereye? (اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ) **Allâh'ın emrine** (ve hükmüne), (فَاِنْ فَٓاءَتْ) **artık o dönerse,** (فَاَصْلِحُوا) **hemen sulh** (ve barış) **sağlayın,** nerede? (بَيْنَهُمَا) **o ikisi arasında,** ne ile mültebis olduğunuz hâlde? (بِالْعَدْلِ) **adâletle,** daha ne yapın? (وَاَقْسِطُوا) **ayrıca siz** (yapacağınız ve terk edeceğiniz her hususta) **adâletli olun,** (اِنَّ اللّٰهَ) **çünkü şüphesiz Allâh,** bu makam ta'lîl içindir, ne yapar? (يُحِبُّ) **sever,** kimi? (اَلْمُقْسِطِينَ) **adâlet sâhibi kimseleri.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Bir de eğer müminlerden iki topluluk birbiriyle savaşırlarsa, siz hemen (nasîhat ederek, varsa şüpheleri gidererek ve Allâh'ın hükmüne dâvet ederek) **aralarında sulh** (ve barış) **sağlayın.**

Ama onların birisi diğerine karşı azgınlık ederse artık o sürekli azgınlık eden (fırka) **ile** (onlar yaptıklarından vazgeçip) **Allâh'ın emrine** (ve hükmüne) **dönünceye kadar savaşın!**

Fakat o (azgınlık eden tâife sizinle savaşmayı göze alamayarak, Allâh'ın emrine) **dönerse** (savaşı bırakmalarıyla yetinmeyip) **hemen siz aralarında adâletle sulh** (ve barış) **yapın** (ki başka bir zaman yeni bir savaş çıkmasın).

Ayrıca siz (yapacağınız ve terk edeceğiniz her hususta) **adâletli olun. Şüphesiz ki Allâh adâlet sâhibi kimseleri sever** (ve onlara en güzel mükâfâtı verir).

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ) **Ancak müminler,** nedir? (اِخْوَةٌ) **kardeştirler,** (فَاَصْلِحُوا) **öyleyse sulh** (ve barış) **yapın,** nerede? (بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ) **kardeşleriniz arasında,** daha ne yapın? (وَاتَّقُوا) **ve hakkıyla sakının,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh**(-u Te'âlâ'nın haramların)**dan,** (لَعَلَّكُمْ) **umulur ki siz,** ne olursunuz? (تُرْحَمُونَ) **rahmet**(e mazhar) **olunursunuz.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Müminler ancak kardeştirler (hasım olamazlar). **Öyleyse kardeşleriniz arasında sulh** (ve barış) **yapın.**

(Her konuda olduğu gibi din kardeşlerinizin arasını bulmayı hafife alıp ilgilenmeme husûsunda da) **Allâh'tan hakkıyla sakının! Tâ ki siz** (O'nun tarafından) **rahmet olunasınız.**

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسٰٓى اَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَٓاءٌ مِنْ
نِسَٓاءٍ عَسٰٓى اَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُٓوا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْاَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ
الْفُسُوقُ بَعْدَ الْاِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(يَا اَيُّهَا الَّذِينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler! (لَا يَسْخَرْ) **alay etmesin,** kim? (قَوْمٌ) **bir kavim,** kimden bir kısmı ile? (مِنْ قَوْمٍ) **diğer bir kavimden,** niçin böyle yapmasın? (عَسٰٓى) **umulur,** ne? (اَنْ يَكُونُوا) **o** (alaya alına)**nların olmaları,** nedir olmaları? (خَيْرًا) **hayırlı** (daha iyi), kimden? (مِنْهُمْ) **o** (alaya ala)**nlardan,** daha kim alaya almasın? (وَلَا نِسَٓاءٌ) **kadınlar da** (alay edici) **olmasın,** kimden bir kısmı ile? (مِنْ نِسَٓاءٍ) **diğer bir kısım kadınlardan,** niçin?

(عَسٰۤى) **umulur,** ne? (اَنْ يَكُنَّ) **o** (alaya alına)**nların olmaları,** nedir olmaları? (خَيْرًا) **hayırlı** (daha iyi), kimden? (مِنْهُنَّ) **o** (alaya ala)**nlardan,** daha ne yapmayın? (وَلَا تَلْمِزُوا) **ve ayıplamayın,** kimi? (اَنْفُسَكُمْ) **kendi nefisleriniz** (mesâbesinde olan mümin kardeşleriniz)**i,** daha ne yapmayın? (وَلَا تَنَابَزُوا) **ve atışmayın,** *(el-Kirmânî)* ne ile? (بِالْاَلْقَابِ) (kötü) **lakaplarla,** (بِئْسَ) **ne kötü oldu,** ne? (الِاسْمُ) **anılmak,** o kötü olan anılmak nedir? (اَلْفُسُوقُ) **fâsıklıktır,** bu kelime mahsûsun bizzemdir, yâni fâsıklıkla anılmak ne kötü olmuştur, neden sonra? (بَعْدَ الْاِيمَانِ) **îmândan sonra,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (لَمْ يَتُبْ) **tevbe etmezse,** (فَاُو۬لٰۤئِكَ) **işte sana, artık onlar,** (هُمُ) **ancak onlar,** kimlerdir? (الظَّالِمُونَ) **zâlimlerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Ey o îmân etmiş olan kimseler! (Sizin içinizden) **bir kavim diğer bir toplum**(u hakir görüp onlar) **ile alay etmesin, zîrâ umulur ki o** (alaya alına)**nlar bu** (alaya ala)**nlardan** (Allâh nezdinde) **hayırlı olabilirler.**

Birtakım kadınlar da diğer bir kısım kadınlar ile (alay edici) **olmasın, çünkü umulur ki onlar bunlardan hayırlı olabilirler.** (Müminler tek bir vücut gibi olduklarına göre) **kendi nefisleriniz** (mesâbesinde olan Müslüman kardeşleriniz)**i** (ne sözle ne de işâretle) **ayıplamayın ve** (birbirinizi ayıplamak için aranızda istenmedik) **lakaplarla atışmayın.**

Îmân(la vasıflandık)**dan sonra** (birbirini ayıplayarak, sövüp sayarak ve kötü lâkaplar takarak yapacağınız) **fâsıklık ne kötü bir anılma olmuştur.**

(Habîbim!) **Ama her kim** (bu günahlardan) **tevbe etmezse, işte sana! Ancak onlar** (isyânı itâat yerine koyarak ve kendilerini azâba mâruz bırakarak nefislerine yazık eden) **zâlimlerin ta kendileridir.**

يَۤا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَث۪يرًا مِنَ الظَّنِّۘ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ
وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًاۜ اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَأْكُلَ
لَحْمَ اَخ۪يهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَح۪يمٌ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(يَۤا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (اجْتَنِبُوا) **uzak durun,** neden? (كَث۪يرًا) **birçoğundan,** öyle birçok ki neden ibâret olucu? (مِنَ الظَّنِّ) **zandan** (ve tahminden), (اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ) **zîrâ şüphesiz ki zannın bir kısmı,** nedir? (اِثْمٌ) **büyük bir günahtır,** daha ne yapmayın? (وَلَا تَجَسَّسُوا) **ve** (birbirinizin) **ayıp**(larını) **araştırmayın,** daha ne yapmayın? (وَلَا يَغْتَبْ) **gıybet de**

etmesin, yâni gıyâbında kötülemesin, kim? (بَعْضُكُمْ) **bâzınız,** kimi? (بَعْضًا) **diğer bir kısmı,** (اَيُحِبُّ) **sever mi,** kim? (اَحَدُكُمْ) **sizin biriniz,** neyi? (اَنْ يَأْكُلَ) **yemeyi,** neyi? (لَحْمَ اَخِيهِ) **kardeşinin etini,** o kardeşi de ne durumda olduğu hâlde? (مَيْتًا) **ölü biri,** (فَكَرِهْتُمُوهُ) **işte kerîh gördünüz,** neyi? (هُ) **onu,** (وَاتَّقُوا) **ve hakkıyla sakının,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh**(-u Te'âlâ'nın haramların)**dan,** (اِنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz ki Allâh,** kimdir? (تَوَّابٌ) (tevbeleri çokça kabûl eden bir) **Tevvâb'dır,** daha kimdir? (رَحِيمٌ) (yasaklardan sakınanları çok esirgeyen bir) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Zanların birçoğundan uzak durun. Zîrâ şüphesiz ki bir kısım zanlar (ve tahminler) **büyük bir günah**(a düşme vâsıtası)**dır. Bir de** (birbirinizin) **ayıp**(larını) **araştırmayın** (ve Müslümanların örtmeye uğraştıkları şeyleri açmaya çalışmayın)**. Ayrıca bir kısmınız diğer bir kısmı**(n arkasından kötü konuşarak onu) **gıybet etmesin.**

Sizin biriniz, ölmüş hâldeki kardeşinin etini yemeyi sever mi?! Tabî ki onu kerîh (ve çirkin) **gördünüz. Öyleyse Allâh'tan hakkıyla sakının** (da yasaklarına bulaşmayın)**. Şüphesiz ki Allâh** (tevbeleri çokça kabûl eden bir) **Tevvâb'dır,** (yasaklardan sakınanları çok esirgeyen bir) **Rahîm'dir.**

Bu âyet-i celîleden anlaşıldığı üzere; bir kısım zanlar ve tahminler günah olduğuna göre, diğer bir kısmı ise mübahtır, nitekim dünyâ işlerindeki tahminler bu kabildendir. Öyleyse bir Müslüman aklına gelen bir düşüncenin hangi kısımdan olduğunu iyice anlayabilmesi için, her düşündüğünü rahatça konuşmamalı, bilakis ihtiyatlı davranmalı ve kendisini günaha sokacağından emin olmadığı birçok zan ve düşünceden sakınmalıdır. *(el-Âlûsî, 25/377)*

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَاُنْثٰى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَٓائِلَ لِتَعَارَفُواۜ اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰيكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ) **Ey insanlar,** (اِنَّا) **muhakkak Biz,** (خَلَقْنَا) **yarattık,** kimi? (كُمْ) **sizi,** neden? (مِنْ ذَكَرٍ) **bir erkekten,** daha? (وَاُنْثٰى) **ve bir dişiden,** daha ne yaptık? (وَجَعَلْنَا) **ve yaptık,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nedir yaptık? (شُعُوبًا) (Arap ve Türk gibi) **birtakım büyük topluluklar,** daha? (وَقَبَٓائِلَ) **ve birtakım kabîleler,** niçin böyle yaptık? (لِتَعَارَفُوا) **tanışasınız diye,** (اِنَّ اَكْرَمَكُمْ) **şüphesiz ki en değerli olanınız,** kimin nezdinde? (عِنْدَ اللّٰهِ) **Allâh'ın nezdinde,** kimdir? (اَتْقٰيكُمْ) **en ziyâde takvâ sâhibi olanınızdır,** (اِنَّ اللّٰهَ) **muhakkak ki Allâh,** kimdir? (عَلِيمٌ) **Alîm'dir,** daha kimdir? (خَبِيرٌ) **Habîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Ey insanlar! Şüphesiz ki Biz sizi (Âdem adındaki) **bir erkekten ve** (Havvâ nâmındaki) **bir dişiden yarattık.** (Hepinizin anne-babası bir olduğuna göre; soyla sopla iftihârın ne anlamı olabilir?!)

Böylece Biz sizi (birbirinize karşı iftihâr edesiniz için değil lâkin) **tanışasınız** (da kimin kime vâris olacağını tespit edebilmek için soyları belirleyesiniz ve kimleri arayıp sormakla mükellef olduğunuzu anlayarak sıla-i rahim yapabilesiniz) **diye** (Arap ve Türk gibi) **birtakım büyük topluluklar ve** (onun altında bulunan küçük) **kabîleler yaptık.**

Şüphesiz Allâh nezdinde en değerli olanınız (en zengininiz, en güzeliniz, şu soydan ve bu boydan olanınız değil) **ancak** (Allâh-u Te'âlâ'nın haramlarından son derece sakınarak) **en ziyâde takvâ sâhibi olanınızdır. Muhakkak ki Allâh** (sizi de amellerinizi de hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir,** (görünen ve görünmeyen tüm hâllerinizden hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّاۜ قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُولُٓوا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْا۪يمَانُ ف۪ي قُلُوبِكُمْۜ
وَاِنْ تُط۪يعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـٔاًۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(قَالَتْ) **Dedi,** kim? (الْاَعْرَابُ) (Esedoğullarından olan) **o bedevîler,** neyi dedi? (اٰمَنَّا) **biz îmân ettik,** (قُلْ) (Habîbim onlara) **söyle,** neyi söyle? (لَمْ تُؤْمِنُوا) **siz** (kalbinizden) **îmân etmediniz,** (وَلٰكِنْ قُولُٓوا) **velâkin deyin,** neyi deyin? (اَسْلَمْنَا) **biz** (zoru görünce) **boyun eğdik,** (وَلَمَّا يَدْخُلِ) **zâten henüz girmedi,** ne? (الْا۪يمَانُ) **îmân,** neyin içerisine? (ف۪ي قُلُوبِكُمْ) **kalplerinizin içine,** (وَاِنْ تُط۪يعُوا) **ama eğer itâat ederseniz,** kime? (اللّٰهَ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولَهُ) **ve Rasûlüne,** (لَا يَلِتْ) **O** (Allâh) **eksik etmeyecek,** kime? (كُمْ) **size,** o eksik etmeyeceği şeyler nelerden ibâret olduğu hâlde? (مِنْ اَعْمَالِكُمْ) **amellerinizden,** neyi? (شَيْـٔاً) **hiçbir şeyi**(n ecrini), (اِنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz ki Allâh,** kimdir? (غَفُورٌ) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (رَح۪يمٌ) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (Esedoğullarından) **o bedevîler:** "(Biz içimizle ve dışımızla) **îmân ettik" dedi**(ler).

(Habîbim! Onlara) **de ki: "Siz** (kalbinizden) **îmân etmediniz velâkin: 'Biz** (zoru görünce kelime-i şehâdet okuduğumuzu açıklayarak ve sizinle harbe kalkışmayarak) **boyun eğdik' deyin.** (Bu daha doğru olur.) **Zâten îmân sizin kalplerinizin içerisine henüz girmemiştir.**

Ama eğer (münâfıklığı bırakıp) **Allâh'a ve Rasûlüne itâat ederseniz O** (Allâh), **amellerinizden hiçbir şeyi**(n ecrini) **size eksik etmeyecektir. Şüphesiz ki Allâh** (itâatkârların kusurlarını çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** (onlara çok acıyarak lütuflarda bulunan bir) **Rahîm'dir."**

Esedoğullarından bir fırka, bir kıtlık senesinde Medîne'ye gelip kelime-i şehâdet söylediler, fakat Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*den sadaka kopartmak amacıyla: "Felancalar seninle savaştığı gibi, biz seninle savaşmadan gelip Müslüman olduk, öyleyse kıymetimizi bil" diyerek Müslümanlıklarını Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in başına kaktılar. Bunun üzerine onların zemmi hakkında bu âyet-i celîleler nâzil oldu. *(el-Beyzâvî; et-Teysîr)*

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ) **Müminler ancak,** kimdir? (اَلَّذِينَ) öyle kimselerdir ki, (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولِهِ) **ve Rasûlüne,** (ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا) **sonra şüphe etmediler,** daha ne yaptılar? (وَجَاهَدُوا) **ve cihâd ettiler,** ne ile? (بِاَمْوَالِهِمْ) **mallarıyla,** daha? (وَاَنْفُسِهِمْ) **ve canlarıyla,** kimin yolunda? (فِى سَبِيلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolunda,** (اُولٰٓئِكَ) (Habîbim) **işte sana! Onlar,** (هُمْ) **ancak onlar,** kimdirler? (اَلصَّادِقُونَ) **doğru söyleyen kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Müminler ancak öyle kimselerdir ki; Allâh'a ve Rasûlüne (gerçekten) **îmân ettiler, sonra** (azıcık dahî) **şüphe etmediler ve Allâh yolunda** (hem kâfirler gibi görünen düşmanlarla, hem de nefis ve şeytan gibi görünmeyen düşmanlarla) **mallarıyla ve canlarıyla cihâd ettiler.** (Habîbim!) **İşte sana! Ancak onlar** (îmân iddiâsında) **doğru söyleyenlerin ta kendileridir.**

قُلْ اَتُعَلِّمُونَ اللّٰهَ بِدِينِكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (اَتُعَلِّمُونَ) **siz bildiriyor musunuz,** burada (تَعْلِيمْ) kelimesi (اِعْلَامْ) mânâsındadır, *(et-Teysîr)* kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** neyi? (بِدِينِكُمْ) **dîninizi** (ve îmânlı olduğunuzu), (وَاللّٰهُ) **hâlbuki Allâh,** nedir? (يَعْلَمُ) **bilmektedir,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** nerede olucudur? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerde,**

daha neyi bilmektedir? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** nerede olucudur? (فِى الْاَرْضِ) **yerde,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** neyi? (بِكُلِّ شَىْءٍ) **her bir şeyi,** kimdir? (عَلِيمٌ) (hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Habîbim!) **De ki: "Dîninizi** (ve îmânlı olduğunuzu) **siz Allâh'a mı bildiriyorsunuz?! Hâlbuki Allâh göklerde olan şeyleri de, yerde bulunan şeyleri de** (hakkıyla) **bilmektedir. Zâten Allâh** (îmânınızı ortaya koyarken, içinizde gizlediğiniz kâfirlik dâhil) **her şeyi** (hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir."**

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ
اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(يَمُنُّونَ) **Onlar büyük nîmet** (ve iyilik yapma) **sayıyorlar,** *(el-Âlûsî)* kime karşı? (عَلَيْكَ) **sana karşı,** neyi? (اَنْ اَسْلَمُوا) **Müslüman olmalarını,** burada (اَنْ) harfi masdariyyedir, (قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (لَا تَمُنُّوا) **büyük nîmet** (ve iyilik yapma) **saymayın,** kime karşı? (عَلَيَّ) **bana karşı,** neyi? (اِسْلَامَكُمْ) **Müslüman olmanızı,** (بَلِ اللّٰهُ) **doğrusu Allâh,** (يَمُنُّ) **büyük nîmet** (ve iyilik yapma) **sayıyor,** kime karşı? (عَلَيْكُمْ) **size karşı,** neyi? (اَنْ هَدٰى) **hidâyet etmesini,** kimi? (كُمْ) **sizi,** neye? (لِلْاِيمَانِ) **îmâna,** (اِنْ كُنْتُمْ) **eğer olduysanız,** kimler? (صَادِقِينَ) **doğru söyleyen kimseler.** Burada şartın cevâbı mahzûftur ki takdîri (فَلِلّٰهِ الْمِنَّةُ عَلَيْكُمْ) şeklinde olup mânâ "Eğer siz îmân iddiânızda doğru söyleyen kimseler olduysanız o zaman sizin üzerinizdeki minnet ancak Allâh'a âittir, yâni size îmân nasip etmesini O size yaptığı iyilik olarak sayıyor" demektir. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Habîbim!) **Onlar Müslüman olmalarını sana karşı büyük nîmet** (ve iyilik) **sayıyorlar.**

De ki: "Müslüman olmanızı bana karşı büyük nîmet saymayın! Doğrusu Allâh sizi îmâna hidâyet etmiş olmasını size karşı bir büyük nîmet (ve iyilik olarak) **saymaktadır.**

(Ama tabî ki îmân iddiânızda) **doğru söyleyen kimseler olduysanız** (Allâh size bu iyiliğini hatırlatmaktadır fakat sizde îmân ne arar?)**!"**

اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(اِنَّ اللّٰهَ) **Şüphesiz ki Allâh,** nedir? (يَعْلَمُ) **bilmektedir,** neyi? (غَيْبَ السَّمٰوَاتِ) **göklerin** (kimse tarafından bilinmeyen tüm) **gayb**(lar)**ını,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (بَصِيرٌ) (hakkıyla gören ve karşılığını verecek olan bir) **Basîr'dir,** neyi gören? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Şüphesiz ki Allâh göklerin ve yerin (kimse tarafından bilinmeyen tüm) **gayb**(lar)**ını** (ve gizliliklerini) **bilmektedir. Zâten Allâh yapmakta olduklarınızı** (hakkıyla gören ve karşılığını verecek olan bir) **Basîr'dir.**

سُورَةُ قٓ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ خَمْسٌ وَاَرْبَعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ELLİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

KĀF SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Kırk beş âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

قٓ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(قٓ) **Kāf!** Müfessirler bu gibi hurûf-u mukatta'anın tefsîrinde şöyle demişlerdir: (اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمُرَادِهِ بِذٰلِكَ) "Bu harfler müteşâbih âyetlerden olduğu için bunlardan murâdının ne olduğunu ziyâdesiyle bilen ancak Allâh'tır." (وَالْقُرْاٰنِ) **O Kur'ân'a yemîn olsun,** öyle Kur'ân ki, (اَلْمَجِيدِ) **çok şerefli olucu.** Burada kasemin cevâbı mahzûftur ki takdîri (اِنَّكُمْ لَمَبْعُوثُونَ) "Şüphesiz siz elbette diriltilecek kimselersiniz" şeklindedir. *(ez-Zeccâc, Me'âni'l-Kur'ân, 5/41)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- Kāf! (Bu harfler müteşâbih âyetlerden olup kesin mânâlarını ancak Allâh-u Te'âlâ bilir.) (Habîbim!) **O çok şerefli** (ve ziyâde bereketli olan) **Kur'ân'a yemîn olsun ki.**

بَلْ عَجِبُوا اَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(بَلْ عَجِبُوا) **Doğrusu onlar hayrete düştüler,** niçin? (اَنْ جَاءَ) **geldiği için,** kime? (هُمْ) **onlara,** kim? (مُنْذِرٌ) **değerli bir uyarıcı,** öyle uyarıcı ki kimden olucu? (مِنْهُمْ) **onlardan,** yâni kendi milletlerinden, onlar hayrete düşünce ne yaptılar? (فَقَالَ) **sonra dedi,** kim? (اَلْكَافِرُونَ) **o kâfirler,** neyi dedi? (هٰذَا) **işte bu** (şekilde Kur'ân'la bizi uyarması), nedir? (شَيْءٌ) **bir şeydir,** öyle şeydir ki, (عَجِيبٌ) **çok** (ilginç ve) **şaşırtıcı,** burada (فَعِيلٌ) vezni (مُفْعِلٌ) mânâsında olduğu için, (عَجِيبٌ) kelimesi (مُعْجِبٌ) mânâsındadır. *(İbnü'l-Cevzî, Zâdü'l-mesîr, 4/157)*

Meâl-i Şerîf - 2

2- Doğrusu onlar kendilerine içlerinden bir uyarıcı geldi diye şaş(akal)**dılar da, bu nedenle kâfirler dedi ki: "İşte bu** (şekilde Allâh'ın kullar içerisinden birini peygamber olarak seçip göndermesi ve onun bize, öldükten sonra diriltileceğimizi haber vermesi) **çok** (ilginç ve) **şaşırtıcı bir şeydir!**

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًاۚ ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(ءَاِذَا مِتْنَـا) **Biz öldüğümüz zaman mı?!** daha? (وَكُنَّـا) **ve olduğumuz zaman mı?!** nedir olduğumuz zaman? (تُرَابًـا) **un ufak** (hâle gelmiş) **bir toprak,** burada zarfın cevâbı mahzûftur ki takdîri (اَنُبْعَثُ) "Biz diriltilecek miyiz?!" şeklindedir, *(et-Teysîr)* (ذٰلِكَ) (ey işiten kişi!) **İşte sana! Bu** (diriltilme vaadi), nedir? (رَجْعٌ) **bir döndürülüştür,** öyle döndürülüş ki, (بَعِيدٌ) (akıl ve imkândan) **çok uzak olucu.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Biz öldüğümüz ve un ufak (hâle gelmiş) **bir toprak olduğumuz zaman mı** (yeniden diriltilecek mişiz)**?!** (Ey işiten kişi!) **İşte sana! Bu** (diriltilme vaadi akıldan ve imkândan) **çok uzak olan bir** (geri) **döndürülüştür."**

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ مِنْهُمْۚ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(قَـدْ عَلِمْنَـا) **Muhakkak Biz bildik,** neyi? (مَـا) **o şeyi ki,** (تَنْقُصُ) **eksiltiyor,** ne? (اَلْاَرْضُ) **o** (gömüldükleri) **toprak,** kimden? (مِنْهُمْ) **onlardan,** (وَعِنْدَنَا) **zâten ancak Bizim nezdimizdedir,** ne? (كِتَابٌ) **yüce bir Kitâb** (olan Levh-i Mahfûz), öyle bir Kitâb ki, (حَفِيظٌ) (her şeyin tafsîlâtını yazıp) **çok iyi koruyucu,** burada (فَعِيلٌ) vezni (مَفْعُولٌ) mânâsında olarak, (حَفِيظٌ) kelimesi (مَحْفُوظٌ) mânâsında da olabilir, *(el-Beyzâvî)* meâl-i şerîfte bu mânâ da verilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Müşrikler böyle deyip dursunlar) **Biz o** (gömüldükleri) **toprağın onlar**(ın etlerinden, kemiklerinden, hattâ kılların)**dan neyi eksiltmiş olduğunu** (ve hangi parçalarını çürüttüğünü) **muhakkak bildik. Zâten** (kendisinde yazılmış olan küçük-büyük her şeyin tüm tafsîlâtını) **çok iyi koruyucu olan** */(şeytanlardan ve değiştirilmekten)* ***çok iyi korunmuş olan/*** (Levh-i Mahfûz nâmındaki) **yüce bir Kitâb ancak Bizim nezdimizdedir.**

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِى اَمْرٍ مَرِيجٍ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(بَلْ كَذَّبُوا) **Doğrusu onlar yalanladılar,** neyi? (بِالْحَقِّ) **o hakk** (olan peygamberi ve Kur'ân)**ı,** ne zaman? (لَمَّا جَاءَ) **geldiği zaman,** kime? (هُمْ) **onlara,** (فَهُمْ) **artık onlar,** neredirler? (فِى اَمْرٍ) **bir iştedir,** öyle iş ki, (مَرِيجٍ) **çok karışık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Doğrusu onlar kendilerine geldiği anda (hiç araştırma lüzûmu bile hissetmeksizin) **o hakk** (olan peygamberi ve Kur'ân)**ı yalanladılar. Artık onlar çok karışık olan bir iştedirler.** (Bu yüzden nübüvvet makāmı hakkında kesin karar verememiş, kimi sihir, kimi kehânet demiş, âhir zaman nebîsine de kimi sâhir, kimi kâhin demiş, getirdiği Kur'ân-ı Kerîm hakkında da şiir ve sihir gibi çeşitli yorumlar yapmışlardır.)

اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اَفَلَمْ يَنْظُرُوا) **Artık** o (dirilmeyi yok saya)**nlar hiç bakmadılar mı,** nereye? (اِلَى السَّمَاءِ) **semâya,** yâni göğe doğru, semâ nerede olduğu hâlde? (فَوْقَهُمْ) **onların üzerinde,** ondan bedel neye bakmadılar mı? *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* (كَيْفَ بَنَيْنَا) **nasıl binâ ettik,** neyi? (هَا) **onu,** daha ne yaptık? (وَزَيَّنَّا) **ve iyice süsledik,** neyi? (هَا) **onu,** (وَمَا لَهَا) **hâlbuki onun için yoktur,** nelerden hiçbiri yoktur? (مِنْ فُرُوجٍ) **en ufak yarıklardan.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Artık o (dirilmeyi yok saya)**nlar üzerlerinde olan göğe hiç bakmadılar mı ki; Biz onu nasıl** (direksiz olarak sağlam ve yüksek bir şekilde) **binâ ettik ve onu** (yıldızlarla) **iyice süsledik?! Üstelik onun için yarıklardan hiçbiri de yoktur.** (Bilakis her türlü noksanlıktan ve bozukluktan tâmamen uzaktır.)

وَالْاَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَاَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِىَ وَاَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَالْاَرْضَ) **Yeri de,** ne yaptık? (مَدَدْنَا) **döşedik,** neyi? (هَا) **onu,** daha ne yaptık? (وَاَلْقَيْنَا) **ve koyduk,** nerede? (فِيهَا) **onun içerisinde,** neyi? (رَوَاسِىَ) **sâbit dağları,**

daha ne yaptık? (وَاَنْبَتْنَا) **ve bitirdik,** nerede? (فيهَا) **orada,** nelerden ibâret olan her bir şeyi bitirdik? (مِنْ كُلِّ زَوْجٍ) **her bir çiftten,** öyle çift ki, (بَهِيجٍ) **sevinç verici güzelliğe sâhip.** *(el-Medârik; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 7

7- Yeri de; onu (göz görebildiğince uzun olarak) **Biz döşedik ve onun içerisinde sâbit dağlar koyduk, bir de** (kendisine bakana) **sevinç verici güzelliğe sâhip her bir çift** (bitkiy)**i onda Biz bitirdik.**

تَبْصِرَةً وَذِكْرٰى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

Biz bunları niçin yarattık? (تَبْصِرَةً) **tam bir basîret** (ve kalp görüşüne kuvvet) **olsun diye,** daha? (وَذِكْرٰى) **ve bir öğüt olsun diye,** kim için? (لِكُلِّ عَبْدٍ) **her bir kul için,** öyle kul ki, (مُنِيبٍ) **inâbe edici,** yâni ibâdet ve zikirle Allâh'a yönelici.

Meâl-i Şerîf - 8

8- (İşte Biz bunları ibâdet ve zikirle sâdece Allâh'a yönelip) **inâbe edici her bir kul için tam bir basîret** (şuur, kalp görüşüne kuvvet) **ve bir öğüt olsun diye** (yarattık).

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَاَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَنَزَّلْنَا) **Ve Biz indirdik,** nereden? (مِنَ السَّمَاءِ) **gökten,** neyi? (مَاءً) **bir suyu,** öyle su ki, (مُبَارَكًا) **çok bereketli kılınmış,** sonra ne yaptık? (فَاَنْبَتْنَا) **sonra Biz bitirdik,** ne sebebiyle? (بِهِ) **onun sebebiyle,** neyi? (جَنَّاتٍ) **çok değerli birçok bostanları** (ve bahçeleri), daha neyi? (وَحَبَّ الْحَصِيدِ) **biçilecek dâneleri.** Burada (حَبَّ) kelimesi cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, (اَلْحَصِيدِ) kelimesi de (فَعِيلٌ) vezni olup (مَفْعُولٌ) mânâsında kabûl edilerek (اَلْمَحْصُودُ) diye tefsîr edilmiştir, izâfet terkîbi ise mevsûfun sıfata izâfeti kabîlinden olup takdîri (وَالْحَبَّ الْمَحْصُودَ) şeklindedir. *(et-Teysîr; el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 9

9- Yine Biz gökten çok bereketli (ve faydalı) **kılınmış bir su indirdik de sonra onun sebebiyle çok kıymetli birçok bostanlar ve** (buğday, arpa gibi) **biçilecek dâneler bitirdik.**

وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Daha neyi bitirdik? (وَالنَّخْلَ) **ve hurma ağaçlarını,** öyle ağaçlar ki, (بَاسِقَاتٍ) (boyları) **uzun uzun olucu,** yine öyle ağaçlar ki, (لَهَا) **onlar için vardır,** ne? (طَلْعٌ) **tomurcuklar,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, öyle tomurcuklar ki, (نَضِيدٌ) **birbiri üstüne dizilmiş.** Bu kelime (فَعِيلٌ) vezni olup (مَفْعُولٌ) mânâsında kabûl edilerek (مَنْضُودٌ) diye tefsîr edilmiştir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 10

10- Uzun uzun olan hurma ağaçlarını da (Biz yetiştirdik) **ki, onlara âit üst üste dizilmiş tomurcuklar vardır.**

رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَاَحْيَيْنَا بِهٖ بَلْدَةً مَيْتًا كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

Niçin böyle yaptık? (رِزْقًا) **bolca rızıklandırmak için,** kimi? (لِلْعِبَادِ) **kulları,** daha ne yaptık? (وَاَحْيَيْنَا) **ve hayat verdik,** ne sebebiyle? (بِهٖ) **onun sebebiyle,** yâni o su sebebiyle, neye? (بَلْدَةً) **bir beldeye,** öyle belde ki, (مَيْتًا) (kuraklık sebebiyle) **ölü olan,** (كَذٰلِكَ) (ey insan!) **İşte sana! Ancak böylece** (meydana gelecek) **dir,** ne? (اَلْخُرُوجُ) (kabirlerden) **çıkış.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (İşte bütün bunları) **kulları bolca rızıklandırmak için** (yarattık). **Ayrıca Biz** (hiçbir şey yetiştiremeyecek şekilde kurumuş) **ölü bir beldeye** (yağmur yağdırarak ona) **onunla hayat verdik.** (Ey insan!) **İşte sana!** (Kabirlerden) **çıkış da ancak böylece** (meydana gelecek)**dir.**

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَاَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(كَذَّبَتْ) **Yalanladı,** kimden önce? (قَبْلَهُمْ) **onlardan önce,** kim? (قَوْمُ نُوحٍ) **Nûh'un kavmi,** daha? (وَاَصْحَابُ الرَّسِّ) **ve örülmemiş o kuyunun ashâbı,** yâni peygamberlerini öldürüp örülmemiş bir kuyunun içine atan zâlim memleketin halkı), daha kim yalanladı? (وَثَمُودُ) **ve Semûd.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Onlardan önce Nûh'un kavmi (Nûh peygamberi), **o** (peygamberlerini öldürüp) **örülmemiş kuyunun** (içine atan memleketin zâlim) **halkı** (kendilerine gönderilen nebîyi) **ve Semûd da** (Sâlih peygamberi) **yalanlamıştı.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; (günümüzde Suûdî Arabistan'ın başkenti Riyâd'a bağlı olan) Yemâme şehrine Allâh-u Te'âlâ Hanzala ibnü Safvân isminde bir nebî göndermişti, onlar onu tekzîb edip öldürerek örülmemiş bir kuyunun içine attılar. İşte bu âyet-i kerîmede "Ashâbü'r-rass" diye bahsedilen toplum onun kavmidir. *(et-Teysîr; el-Medârik)*

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَاِخْوَانُ لُوطٍۙ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Daha kim yalanladı? (وَعَادٌ) **Âd** (toplumu) **da** (Hûd nebîyi tekzîb etti), daha? (وَفِرْعَوْنُ) **Firavun da** (Mûsâ peygamberi yalanladı), daha? (وَاِخْوَانُ لُوطٍ) **Lût'un kardeşleri de** (Lût nebîyi tekzîb etti).

Meâl-i Şerîf - 13

13- Âd (toplumu) **da** (Hûd nebîyi tekzîb etti), **Firavun da** (Mûsâ peygamberi yalanladı), **Lût'un** (evlilik bağları nedeniyle dünürleri olan ve) **kardeşleri** (sayılan kavmi) **de** (Lût nebîyi tekzîb etti).

وَاَصْحَابُ الْاَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍۜ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَع۪يدِ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Daha kim yalanladı? (وَاَصْحَابُ الْاَيْكَةِ) **o Eyke ashâbı da,** yâni sık ağaçlıklı korunun sâkinleri de Şu'ayb nebîyi tekzîb ettiler, daha? (وَقَوْمُ تُبَّعٍ) **Tübba'ın** (inkârcı) **kavmi de** (onu yalanladı), (كُلٌّ) **her biri,** ne yaptı? (كَذَّبَ) **yalanladı,** kimi? (الرُّسُلَ) **o** (kendilerine gönderilen) **rasülleri,** (فَحَقَّ) **bu nedenle** (onlar üzerine) **hak** (ve sâbit) **oldu,** ne? (وَع۪يدِ) **Benim** (azap) **tehdîdim**. Bu terkîbin aslı (وَع۪يد۪ي) olup, mütekellim yâsı hazfedilerek (دِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 14

14- O (sık ağaçlıklı korunun sâkinleri olan) **Eyke halkı da** (Şu'ayb nebîyi) **ve** (sâlih bir zât olan) **Tübba'ın** (inkârcı) **kavmi de** (onu tekzîb ettiler); **her biri o** (kendilerine gönderilen) **rasülleri yalanladı da, bu nedenle Benim** (azap) **tehdîdim** (onlar üzerine) **hak** (ve sâbit) **oldu.**

اَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْاَوَّلِ بَلْ هُمْ فِى لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَد۪يدٍ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(اَفَعَيِينَا) **Şimdi yoksa Biz âciz mi olduk,** aslında (اَلْعِىُّ) fiili "Yorgunluk" mânâsında ise de burada (عَيِينَا) fiili (عَجَزْنَا) mânâsındadır, *(el-Âlûsî)* neden âciz mi olduk? (بِالْخَلْقِ) **yaratmaktan,** burada (بَا) harfi (عَنْ) mânâsındadır, *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)* öyle yaratma ki, (اَلْاَوَّلِ) **ilk olucu,** (بَلْ هُمْ) **doğrusu onlar,** nerededirler? (فِى لَبْسٍ) **büyük bir** (şüphe ve) **karıştırma içinde,** öyle karıştırma ki ne hakkında? (مِنْ خَلْقٍ) **yaratma hakkında,** burada (مِنْ) harfi (فِى) mânâsındadır, *(el-Beyzâvî)* öyle yaratma ki, (جَد۪يدٍ) **yeni olucu.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Şimdi yoksa Biz (mahlûkātı yoktan vâr etmek istediğimiz zaman) **evvelki yaratış**(ı yapmak)**tan âciz mi kaldık** (ki, tekrar diriltmekten âciz kalalım)**?!**

Doğrusu onlar yeni olan bir yaratış(ın vâki olacağı hakkın)**da büyük bir** (şüphe ve) **karıştırma içindedirler.**

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِه۪ نَفْسُهُۚ وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَر۪يدِ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(وَلَقَدْ خَلَقْنَا) **Andolsun ki; elbette muhakkak Biz yarattık,** kimi? (اَلْاِنْسَانَ) **insanı,** (وَنَعْلَمُ) **ve Biz biliyoruz,** neyi? (مَا) **öyle şeyleri ki,** (تُوَسْوِسُ) **vesvese veriyor** (gizlice fısıldıyor), kime? (بِه۪) **ona,** kim? (نَفْسُهُ) **nefsi,** (وَنَحْنُ) **hâlbuki Biz,** kimiz? (اَقْرَبُ) **en yakın**(ız), kime? (اِلَيْهِ) **ona,** neden? (مِنْ حَبْلِ الْوَر۪يدِ) **şah damarından.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Andolsun ki; elbette insanı gerçekten Biz yarattık ve nefsinin ona gizlice vesvese verdiği şeyleri (çok iyi) **bilmekteyiz. Hâlbuki Biz** (ilmimizle) **ona şah damarından daha ziyâde yakınız.**

اِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَم۪ينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَع۪يدٌ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

Ne zamanda daha ziyâde yakınız? (اِذْ يَتَلَقَّى) **zapt edip yazdığı zaman,** *(et-Teysîr; el-Âlûsî)* kim? (اَلْمُتَلَقِّيَانِ) **o iki kavrayıp yazıcı,** ne tarafta bulundukları hâlde yazıyorlar?

(عَنِ الْيَمِينِ) **o** (insanın) **sağ**(ın)**dan,** daha nereden? (وَعَنِ الشِّمَالِ) **ve sol**(un)**dan,** o ikisi nedirler? (قَعِيدٌ) **karşılıklı oturucu.** Bu kelime (مُقَاعِدٌ) mânâsıyla tefsîr edilmiştir, nitekim (جَلِيسٌ) kelimesi (مُجَالِسٌ) mânâsına geldiği gibi!

Meâl-i Şerîf - 17

17- O (insanın) **sağ**(ın)**dan ve sol**(un)**dan doğru karşılıklı oturan o iki kavrayıp yazıcı** (melek insanın yaptıklarını izleyerek) **zapt edip yazıyorken** (Biz insana şah damarından daha yakınız).

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(مَا يَلْفِظُ) **Atmıyor,** neyi? (مِنْ قَوْلٍ) **hiçbir sözü,** yâni insan ağzından hiçbir lafız çıkartmaz ki, (اِلَّا لَدَيْهِ) **mutlaka onun yanında vardır,** ne vardır? (رَقِيبٌ) **bir gözcü,** öyle gözcü ki, (عَتِيدٌ) **hâzır olucu.** *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 18

18- O (insan), (hayır veyâ şer) **hiçbir sözü** (ağzından dışarı) **atmaz ki mutlaka onun** (konuştuğu lafın) **yanında** (onu hemen yazmaya) **hâzır** (bulunan) **bir gözcü bulunur.**

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَجَاءَتْ) **Ve getirdi,** bu fiil kendisinden sonraki harf-i cerr ile "Getirdi" mânâsına gelmiştir, ne getirdi? (سَكْرَةُ الْمَوْتِ) **ölümün sarhoşluğu** (ve zorluğu), neyi getirdi? (بِالْحَقِّ) **o gerçeği,** o zaman kötü insana şöyle denilir: (ذٰلِكَ) **işte sana bu,** nedir? (مَا) **o şeydir ki,** (كُنْتَ) **sen olmuştun,** neden? (مِنْهُ) **ondan,** nedir oldun? (تَحِيدُ) **sürekli kaçıyorsun.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Allâh-u Te'âlâ'nın kitapları ve peygamberleri vâsıtasıyla bildirdiği) **o gerçeği ise ölümün sarhoşluğu** (ve şiddeti son nefesinde olan insanın yanı başına) **getirdi.** (O zaman kötü insana şöyle denilir:) **"İşte sana! Bu** (ölüm), **kendisinden sürekli kaçmakta olduğun o** (korkunç) **şeydir."**

وَنُفِخَ فِى الصُّورِ ذٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(وَنُفِخَ) **Ve üfürüldü,** neyin içerisine? (فِى الصُّورِ) **o Sûr'un içine,** (ذٰلِكَ) (ey insan!) **İşte sana! Bu ancak,** nedir? (يَوْمُ الْوَعِيدِ) **o** (büyük) **tehdîd**(in gerçekleşme) **günüdür.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Ayrıca (İsrâfîl *(Aleyhisselâm)* tarafından tüm kulların diriltilmesi için) **Sûr'un içine** (ikinci defâ) **üfürüldü.** (Ey insan!) **İşte sana! Bu ancak, o** (büyük) **tehdîd**(in gerçekleşme) **günüdür.**

وَجَٓاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَٓائِقٌ وَشَه۪يدٌ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(وَجَٓاءَتْ) **Ve geldi,** kim? (كُلُّ نَفْسٍ) **her bir nefis,** ne olduğu hâlde? *(el-Medârik)* (مَعَهَا) **onunla berâber vardır,** ne? (سَٓائِقٌ) **bir sevk edici** (melek), daha kim vardır? (وَشَه۪يدٌ) **ve hakkıyla şâhitlik edici** (bir melek).

Meâl-i Şerîf - 21

21- Böylece (iyi ve kötü) **her bir nefis** (mahşere) **gelmiştir ki, onunla berâber** (kendisini mahşere sürükleyen) **bir sevk edici** (melek) **ve** (amellerinin iyi veyâ kötü olduğuna tanıklık yapacak meleklerden) **hakkıyla şâhitlik yapacak biri bulunmaktadır.**

لَقَدْ كُنْتَ ف۪ى غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَٓاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَد۪يدٌ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(O zaman her bir kâfire denilecek), ne denilecek? (لَقَدْ كُنْتَ) **Andolsun ki; elbette sen bulunmuştun,** nerede? (ف۪ى غَفْلَةٍ) **tam bir gaflet içerisinde,** neden gâfil? (مِنْ هٰذَا) **işte bun**(unla karşılaşacağın)**dan,** (فَكَشَفْنَا) **ama Biz açtık,** kimden uzaklaştırarak? (عَنْكَ) **senden,** neyi? (غِطَٓاءَكَ) (gaflet) **perdeni,** (فَبَصَرُكَ) **artık senin gözün,** ne zamanda? (اَلْيَوْمَ) **bugün,** nedir? (حَد۪يدٌ) (görmek bakımından) **çok keskin olucudur.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- (Dünyâdayken dirilmeye inanmayan her bir kâfir hakîkatleri gözüyle gördüğü gün ona şöyle denilecektir:) **"Andolsun ki; elbette sen işte bun**(unla karşılaşacağın)**dan tam bir gaflet içerisinde bulunmuştun. Ama şimdi Biz senden** (gaflet) **perdeni açtık da artık bugün senin gözün çok keskin** (görmekte)**dir."**

وَقَالَ قَرِينُهُ هٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(وَقَالَ) **Ve dedi,** kim? (قَرِينُهُ) (dünyâdayken) **onun yakını**(nda bulunup amellerini yazan melek Allâh-u Te'âlâ'ya dedi)**,** neyi dedi? (هٰذَا) **işte bu** (insanın amel defteri)**,** *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* nedir? (مَا) **o şeydir ki,** öyle şey ki nerede olucu? (لَدَيَّ) **benim yanımda,** o şey nedir? (عَتِيدٌ) **hâzır olucudur,** bu kelime ikinci haber olup kendinden önceki zarf buna müteallıktır. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 23

23- Bir de (dünyâda amellerini yazmakla görevliyken) **yakını**(nda bulunmuş olan melek onu mahşere sevk ederken Allâh-u Te'âlâ'ya) **dedi ki: "İşte bu** (insanın amel defteri)**; o şeydir ki** (hesâba arz edilmek üzere) **yanımda** (yazılı olarak) **hâzırdır."**

اَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(Allâh-u Te'âlâ her bir insanı mahşere getiren iki meleğe şöyle buyurur:) (اَلْقِيَا) **İkiniz atın,** nereye? (فِي جَهَنَّمَ) **cehennemin içine,** kimi? (كُلَّ كَفَّارٍ) **her bir azılı kâfiri,** öyle kâfir ki, (عَنِيدٍ) **çok inatçı.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Allâh-u Te'âlâ her bir insanı mahşere getiren iki meleğe şöyle buyuracak:) **"İkiniz** (birden O nîmet veren yüce Zâtı tanımayan ve hakka karşı direnen) **her çok inatçı** (ve) **ziyâde kâfir kimseyi cehennemin içine atın!**

مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

Yine öyle kâfir ki, (مَنَّاعٍ) **son derece engelleyici,** neyi? (لِلْخَيْرِ) **hayrı,** yâni insanlara faydalı olan şeyleri, yine öyle kâfir ki, (مُعْتَدٍ) **haddi aşıcı,** yine öyle kâfir ki, (مُرِيبٍ) (Allâh'ın dîni hakkında) **büyük bir şüphe sâhibi.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- (Sâhip olduğu malın hakkını aslâ vermeyerek) **hayra son derece mânî olan** (ve herhangi bir yardımın muhtaçlara ulaşmasına engel çıkaran)**ı, haddi aşa**(rak zulme bulaşa)**nı ve** (Allâh-u Te'âlâ'nın dîni hakkında) **büyük bir şüphe sâhibini** (o cehenneme atın)**.**

اَلَّذٖى جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَاَلْقِيَاهُ فِى الْعَذَابِ الشَّدٖيدِ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(اَلَّـذٖى) **O kimse ki,** (جَـعَـلَ) **tanıdı,** kiminle berâber olduğu hâlde? (مَـعَ اللّٰهِ) **Allâh ile birlikte,** neyi tanıdı? (اِلٰهًا) **bir ilâhı,** öyle ilâh ki, (اٰخَـرَ) **ziyâde geri kalıcı,** yâni ilâhlıkla hiç alâkası olmayan bir şeyi, bu kelime "Geri kaldı" mânâsına gelen (اَخَرَ) fiilinden ism-i tafdildir, sonra ne yapın? (فَاَلْقِيَا) (ey melekler) **hemen ikiniz atın,** kimi? (هُ) **onu,** neyin içerisine? (فِـى الْعَـذَابِ) **o azâbın içerisine,** öyle azap ki? (اَلشَّدٖيدِ) **çok şiddetli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- O kimse ki, Allâh ile birlikte olarak başka bir ilâh tanımıştır; (ey melekler) **haydi ikiniz** (birden) **onu** (acısı) **çok şiddetli olan o azâbın içerisine atın."**

قَالَ قَرٖينُهُ رَبَّنَا مَٓا اَطْغَيْتُهُ وَلٰكِنْ كَانَ فٖى ضَلَالٍ بَعٖيدٍ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(قَالَ) **Dedi,** kim? (قَرٖينُهُ) **o** (kâfirin sürekli) **yakını**(nda bulunan şeytanı)**,** neyi dedi? (رَبَّنَا) **ey Rabbimiz,** (مَٓا اَطْغَيْتُ) **ben azdırmadım,** kimi? (هُ) **onu,** (وَلٰكِنْ كَانَ) **velâkin o oldu,** nerede? (فٖى ضَلَالٍ) **büyük bir dalâlet içerisinde,** öyle dalâlet ki, (بَعٖيدٍ) (haktan) **çok uzak olucu.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- O (azâba düşen kâfir özür dilerken suçu şeytana atınca, dünyâdayken) **yakını**(nda bulunup sürekli onu azdırmış olan şeytanı) **dedi ki: "Ey Rabbimiz! Ben onu azdırmadım, velâkin** (zâten) **o** (haktan) **çok uzak olan büyük bir sapıtma içerisinde bulunmuştu** (ben de hiçbir zorlama yapmaksızın, kışkırtma yoluyla ona yardımcı oldum)**."**

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ بِالْوَعٖيدِ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(قَالَ) (Bunun üzerine Allâh-u Te'âlâ) **buyurdu,** neyi buyurdu? (لَا تَخْتَصِمُوا) **çekişmeyin,** nerede? (لَدَيَّ) **Benim nezdimde,** (وَقَدْ قَدَّمْتُ) **Hâlbuki muhakkak Ben önceden göndermiştim,** kime? (اِلَيْكُمْ) **size,** neyi? (بِالْوَعٖيدِ) **bu tehdîdi.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- (Bunun üzerine Allâh-u Te'âlâ) **buyurdu ki:**

"Benim nezdimde çekişmeyin. Hâlbuki muhakkak Ben (inkâr ve isyandan sizi caydırmak için peygamberlerim ve kitaplarım vâsıtasıyla) **önceden size bu** (cehennemle ilgili) **tehdîdi göndermiştim.**

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَآ اَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(مَا يُبَدَّلُ) **Değiştirilmez,** ne? (اَلْقَوْلُ) **o** (azap) **söz**(ü), nerede? (لَدَيَّ) **Benim nezdimde,** (وَمَآ اَنَا) **ve Ben olmadım,** nedir olmadım? (بِظَلَّامٍ) **aslâ azıcık dahî zulmedici,** kime? (لِلْعَبِيدِ) **kullara.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Benim nezdimde o (azap) **söz**(ü) **değiştirilmez, Ben aslâ kullara azıcık dahî zulmedici de değilim!** (Artık asılsız mâzeretlerle bu azaptan kurtuluş ummayın.)"

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(Habîbim anlat), neyi? (يَوْمَ نَقُولُ) **buyuracağımız günü,** neye? (لِجَهَنَّمَ) **cehenneme,** neyi? (هَلِ امْتَلَأْتِ) **doldun mu,** (وَتَقُولُ) **o da diyecek,** neyi diyecek? (هَلْ مِنْ مَزِيدٍ) (henüz dolmadım) **fazla**(sın)**dan bir şey var mı?**

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Habîbim! Kâfir ve âsîlerin tümünü) **cehenneme** (attıktan sonra ona)**: "Doldun mu?" diyeceğimiz günü** (insanlara anlat) **ki o da** (cevâben)**:** "(Henüz dolmadım) **fazla**(sın)**dan bir şey var mı?" diyecek.**

وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(وَاُزْلِفَتِ) **Ve yaklaştırıldı,** ne? (اَلْجَنَّةُ) **cennet,** kim için? (لِلْمُتَّقِينَ) **o takvâ sâhibi kimseler için,** ne olduğu hâlde? (غَيْرَ بَعِيدٍ) **hiç de uzak bir şey olmadığı hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- Böylece (kâfirlik ve günahlardan sakınan) **o takvâ sâhipleri**(nin değerini açıklamak) **için cennet hiç de uzak olmayan bir şey olarak** (kendilerine) **yaklaştırılmıştır** (ve onlar cennete doğru yürüme zahmetine dahî sokulmamıştır).

هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ اَوَّابٍ حَفِيظٍۚ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(O gün cennet ehline şöyle denilecektir:) (هٰذَا) **işte bu,** nedir? (مَا) **o şeydir ki,** (تُوعَدُونَ) **sürekli vaad olunuyordunuz,** müttakîlerden bedel kim için yaklaştırıldı? *(el-Âlûsî)* (لِكُلِّ اَوَّابٍ) (Allâh-u Te'âlâ'ya) **çokça yönelen her bir kimse için,** öyle yönelici ki? (حَفِيظٍ) (Allâh'ın sınırlarını) **iyice muhâfaza edici** (herkes için cennet yaklaştırıldı).

Meâl-i Şerîf - 32

32- (O gün cennet ehline:) **"İşte bu** (cennet), **o şeydir ki;** (dünyâdayken) **sürekli** (ona kavuşacağınıza dâir) **vaad olunmaktaydınız"** (denilecektir). (İşte cennet Allâh-u Te'âlâ'ya) **çokça yönelici** (olup), (Allâh'ın sınırlarını) **iyice muhâfaza eden her bir kimse için** (yaklaştırılmıştır).

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَٓاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

O (geride zikredilen) müttakîlerden bedel cennet kim için yaklaştırılmıştır? (مَنْ) **o kimse için ki,** (خَشِيَ) **korktu,** kimden? (اَلرَّحْمٰنَ) **O Rahmân**(a isyan)**dan,** ne ile mültebis olduğu hâlde korktu? (بِالْغَيْبِ) **gayb ile,** yâni ğıyâben ve görmediği hâlde, daha ne yaptı? (وَجَٓاءَ) **ve** (mahşere) **geldi,** ne ile? (بِقَلْبٍ) **doğru bir kalp ile,** öyle kalp ki, (مُنِيبٍ) (Allâh-u Te'âlâ'ya) **yönelici.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- (Kullarına son derece merhametli olan) **O Rahmân**(ı görmediği hâlde O'na karşı isyân)**dan ğıyâben korkmuş olan ve** (Allâh-u Te'âlâ'ya) **yönelici olan doğru bir kalple** (mahşere) **gelmiş bulunan kimse**(ler) **için** (cennet yaklaştırılmıştır).

اُدْخُلُوهَا بِسَلَامٍۜ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(O gün cennet ehline denilecektir ki:) (اُدْخُلُو) **girin,** neye? (هَا) **ona,** ne ile mültebis olduğunuz hâlde girin? (بِسَلَامٍ) **büyük bir selâmet** (ve kurtuluş) **ile,** *(et-Teysîr)* bu kelime "Selâm" mânâsında da olabilir ki meâl-i şerîfte bu mânâ da verilmiştir, (ذٰلِكَ) (ey takvâ sâhibi insan!) **İşte sana! Ancak bu**(gün), nedir? (يَوْمُ الْخُلُودِ) **ebedîlik günüdür.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- (O gün cennet ehline denilecektir ki:) "(Her türlü sıkıntıdan) **büyük bir** (kurtuluş ve) **selâmetle** */(Allâh-u Te'âlâ ve melekler tarafından)* ***çok değerli bir selâmla*** *(karşılanmak üzere)/* **o** (cennet bağları)**na girin.** (Ey takvâ sâhibi insan!) **İşte sana! Ancak bu**(gün), **ebedîlik günüdür.**"

لَهُمْ مَا يَشَٓاؤُنَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(لَهُمْ) **Onlar için vardır,** ne? (مَا) **o şeyler ki,** (يَشَٓاؤُنَ) **diliyorlar,** nerede oldukları hâlde diliyorlar? (فِيهَا) **o** (cennet bağları)**nda,** (وَلَدَيْنَا) **ve ancak Bizim nezdimizde vardır,** ne vardır? (مَزِيدٌ) **daha ziyâde çok şey,** burada tenvîn teksîr içindir.

Meâl-i Şerîf - 35

35- Onlar için o (cennet bağları)**nda dileyecekleri her şey vardır. Üstelik** (hiçbir göz görmedik, hiçbir kulak duymadık ve kimsenin aklından geçmedik nîmetler, özellikle de Cemâlimizi müşâhededen ibâret) **daha ziyâde çok şey ancak Bizim nezdimizdedir.**

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ اَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِى الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(وَكَمْ) **Ve nicesini,** (اَهْلَكْنَا) **Biz helâk ettik,** kimden önce oldukları hâlde? (قَبْلَهُمْ) **onlardan önce,** ne cihetinden? (مِنْ قَرْنٍ) **asırlar** (halkın)**dan,** (هُمْ) **onlar,** nedir? (اَشَدُّ) **daha güçlüdür,** kimden? (مِنْهُمْ) **onlardan,** ne cihetinden? (بَطْشًا) **şiddetli yakalama cihetinden,** (فَنَقَّبُوا) **bu sebeple** (Allâh'ın azâbından kurtulmak için) **yarıklar aç**(ıp onlara sığın)**mıştılar,** bu mânâya göre (فَا) harfi sebebiyye içindir, diğer bir mânâya göre bu fiil "(Ölümden kurtulmak için) çok gezmiştiler" şeklindedir ki bu durumda (فَا) harfi ta'kîb içindir, *(el-Beyzâvî)*

nerede gezmiştiler? (فِى الْبِلَادِ) **şehirlerde,** ne dedikleri hâlde gezdiler? (هَلْ مِنْ مَحِيصٍ) (Allâh'ın azâbından kurtulmamız için) **kaçış yer**(ler)**inden herhangi biri var mıdır?** Bu terkîb, öncesinde mahzûf kabûl edilen (قَائِلِينَ) cümlesinden hâl düşmüştür. *(ed-Dürru'l-masûn; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 36

36- Biz onlardan önce nice asırlar (halkın)**ı helâk ettik ki, onlar şiddetli yakalama bakımından bunlardan daha güçlüydü ki bu sebeple onlar** (güçlerinin bir göstergesi olarak Allâh'ın azâbından kurtulmak için) **şehirlerde** (dağlara taşlara varıncaya kadar her yerde) **yarıklar aç**(ıp onlara sığın)**dılar** ***/sonra onlar*** *(Bizim azâbımızı gördüklerinde, ölümden kurtulmak için)* ***şehirlerde çokça dolaştılar/*** **da** (acabâ Allâh'ın azâbından kurtulmamız için) **kaçış yer**(ler)**inden herhangi biri var mıdır?** (dediler.)

اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ اَوْ اَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(اِنَّ فِى ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Şüphesiz ki bu** (sûrede anlatıla)**n**(lar) **da vardır,** ne vardır? (لَذِكْرٰى) **elbette büyük bir öğüt vardır,** kim için? (لِمَنْ) **o kimse için ki,** (كَانَ) **var oldu,** kim için? (لَهُ) **onun için,** ne? (قَلْبٌ) **bir kalp,** ya da ne oldu? (اَوْ اَلْقَى) **yâhut o verdi,** neyi? (اَلسَّمْعَ) **kulağı**(nı), (وَهُوَ) **hâlbuki o**(nun kalbi), nedir? (شَهِيدٌ) **tam mânâsıyla hâzır olucudur.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- (Habîbim!) **İşte sana! Şüphesiz ki bu** (sûrede anlatıla)**n**(lar)**da elbette o kimse için büyük bir öğüt vardır ki, onun için** (gerçekleri idrâk melekesine sâhip olan) **bir kalp bulunmuştur yâhut o,** (gafletten uzak bir şekilde aklıyla ve kalbiyle) **hâzır bulunan bir kişi olarak** (okunan âyetlere) **kulak vermiştir.**

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(وَلَقَدْ خَلَقْنَا) **Andolsun ki; elbette muhakkak Biz yarattık,** neyi? (اَلسَّمٰوَاتِ) **gökleri,** daha? (وَالْاَرْضَ) **ve yeri,** daha? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** nerededir? (بَيْنَهُمَا) **o ikisi arasındadır,** ne kadar sürede yarattık? (فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ) **altı gün** (miktârına denk gelecek vakit)**de,** (وَمَا مَسَّ) **ve isâbet etmedi,** kime? (نَا) **Bize,** ne isâbet etmedi? (مِنْ لُغُوبٍ) **yorgunluktan en ufak bir şey.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Andolsun ki; elbette muhakkak Biz göklerle yeri ve (bunca yaratık türlerinden) **ikisi arasında bulunan şeyleri** (dünyâ günlerinden) **altı gün** (miktârına denk gelecek vakit)**de yarattık.**

(Hiçbir yaratılmışın güç ve kuvvetinin yetmeyeceği bunca büyük varlığı yoktan vâr ederken) **Bize yorgunluktan en ufak bir şey de isâbet etmedi.**

Katâde ve diğer müfessirlerden nakledildiğine göre; bu âyet-i kerîme, "Allâh-u Te'âlâ bu âlemi yaratmaya pazar günü başlamış, îcâd işini cumâ günü bitirmiş, cumartesi gününde ise Arş'ın üzerine uzanarak istirâhata çekilmiştir" diye iddiâ eden câhil Yahûdîlere bir reddiye olarak inmiştir. *(el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin)*

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(فَاصْبِرْ) (Habîbim!) **Öyleyse sen sabret,** neye karşı? (عَلٰى مَا) **o şeylere karşı ki,** (يَقُولُونَ) **söylüyorlar,** daha ne yap? (وَسَبِّحْ) **ve tesbîhde bulun,** ne ile mültebis olduğun hâlde? (بِحَمْدِ رَبِّكَ) **Rabbine hamd** (etmek) **ile mültebis** (iç içe) **olduğun hâlde,** yâni tesbîhi hamd ile birlikte yaparak O'nu noksan sıfatlardan uzak tutmaya devâm et, neden önce? (قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ) **güneşin doğmasından önce,** daha? (وَقَبْلَ الْغُرُوبِ) **ve batış**(ın)**dan önce.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- (Habîbim!) **Öyleyse sen onların** (dirilmeyi inkâr husûsunda ve Allâh-u Te'âlâ'yı yaratılmışlara benzetme konusunda) **söylemekte olduğu** (bu gibi) **şeylere karşı sabırlı ol.** (Zîrâ Biz onlardan intikam alacağız.)

Bir de güneş doğmadan önce (sabah namazını kılarak) **ve batış öncesi** (öğleyle ikindi namazlarını kılarak) **Rabbini hamd** (etmek) **ile** (meşgul olarak) **tesbîh** (ve tenzîh) **et** (ki böylece O'nun her türlü acziyetten, özellikle de vaatlerinin gerçekleşmemesi ve herhangi bir yaratığa benzemesi gibi noksanlıklardan son derece uzak olduğunu ifâde etmiş olasın).

وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَاَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(وَمِنَ الَّيْلِ) **Geceden bir kısımda da,** (فَسَبِّحْ) **yine tesbîh et,** kimi? (هُ) **O'nu,** daha hangi vakitlerde tesbîh et? (وَاَدْبَارَ السُّجُودِ) **ve namazların arkalarında.** Burada geçen (اَلسُّجُودِ) lafzı namaz mânâsındadır, *(el-Beyzâvî)* böylece namazın en büyük cüzü olan secde zikredilerek küllü (namazın tümü) murâd edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 40

40- Geceden bir kısımda da (akşam ve yatsı namazlarını kılarak) **yine O'nu tesbîh et, bir de** (peşi sıra nâfile kılınması meşrû olan farz) **namazların arkalarında** (son sünnetleri kılarak ve tesbihler okuyarak Rabbini tenzîh et).

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَر۪يبٍۙ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

Habîbim daha ne yap? (وَاسْتَمِعْ) **ve iyi dinle,** bir kavle göre bu cümleden sonra gelen terkîb, bu fiilin mef'ûlün bihi olarak mensûbtur. Diğer bir kavle göre ise cümle burada hıtâma ermiş olup, ileride gelen zarf cümlesinin müteallakı mahzûf bir cümledir ki, takdîri (يُخْرَجُونَ مِنَ الْقُبُورِ) şeklinde olup meâl-i şerîfteki mânâ buna göre verilmiştir, *(el-Âlûsî)* neyi iyi dinle? (يَوْمَ يُنَادِ) **çağıracağı günü**(n haberleri hakkında vereceğim bilgileri), burada zarftan önce hazfedilmiş bir cümle vardır ki, takdîri (لِمَا أُخْبِرُكَ بِهِ مِنْ أَحْوَالِ يَوْمَ يُنَادِ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî, el-Medârik)* kim nidâ ettiği gün? (اَلْمُنَادِ) **o nidâ edici** (olan İsrâfîl *(Aleyhisselâm)*), nereden nidâ edeceği gün? (مِنْ مَكَانٍ) **bir mekândan,** öyle mekân ki, (قَر۪يبٍ) (herkese) **çok yakın olucu.**

Meâl-i Şerîf - 41

41- (Habîbim!) **Bir de sen** (kıyâmet gününün dehşet verici haberlerini) **iyi dinle. O** (Sûr'a üfleyerek) **nidâ eden** (İsrâfîl)**in,** (herkese duyabileceği şekilde) **çok yakın olan bir yerden çağrıda bulunacağı gün** (tüm canlılar diriltilerek kabirlerden çıkarılacaktır).

Tefsirlerde nakledildiğine göre; İsrâfîl *(Aleyhisselâm)* ölülere: "Ey çürümüş kemikler! Parçalanmış uzuvlar! Darmadağın etler ve dağılmış kıllar! Şüphesiz Rabbiniz size büyük mahkeme için (dirilerek) toplanmanızı emrediyor" diye nidâ edecektir. *(el-Beyzâvî, Envâru't-Tenzîl; en-Nesefî, Medârikü't-Tenzîl -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/71-72 el-Âlûsî, Rûhu'l-me'ânî, 25/459)*

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّؕ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

Münâdînin nidâ edeceği günden bedel? (يَوْمَ يَسْمَعُونَ) **işitecekleri günde** (kabirlerinden çıkartılacaklardır), neyi işitecekleri? (اَلصَّيْحَةَ) **o** (kıyâmeti koparan) **nârayı,** ne ile mültebis oldukları hâlde? (بِالْحَقِّ) **hak** (ve gerçek olan bir işitme) **ile,** (ذٰلِكَ) **işte sana! Ancak bu** (gün), nedir? (يَوْمُ الْخُرُوجِ) (kabirlerden) **çıkış günüdür.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- O (kulların diriltilmesi için ikinci defâ Sûr'a üflenirken kopacak) **nârayı hak** (ve gerçek olan bir işitme) **ile** (yakînen) **işitecekleri günde** (elbette diriltileceklerdir). **İşte sana! Ancak bu** (gün kabirlerden) **çıkış günüdür.**

اِنَّا نَحْنُ نُحْيٖ وَنُمٖيتُ وَاِلَيْنَا الْمَصٖيرُۙ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

(اِنَّا) **Şüphesiz ki Biz,** (نَحْنُ) ancak Biz, ne yaparız? (نُحْيٖ) **diriltiriz,** daha? (وَنُمٖيتُ) **ve öldürürüz,** (وَاِلَيْنَا) **ve ancak Biz**(im muhâsebemiz)**edir,** ne? (اَلْمَصٖيرُ) **dönüş.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- Şüphesiz ki Biz, ancak Biz (istediğimizi) **diriltiriz ve** (dilediğimizi) **öldürürüz.** (Âhirette muhâsebe için) **dönüş de ancak Biz**(im muhâsebemiz) **edir.**

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْاَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعاًۜ ذٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسٖيرٌ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

Onların Bize dönüşleri ne zaman olacak? (يَوْمَ تَشَقَّقُ) **iyice yarılıp ayrılacağı gün,** buradaki zarf bir önceki âyet-i kerîmenin sonunda geçen (اَلْمَصٖيرُ) kelimesine müteallıktır, *(el-Âlûsî)* ne yarılacağı gün? (اَلْاَرْضُ) **o** (gömüldükleri) **toprak,** kimden uzaklaşarak? (عَنْهُمْ) **onlardan,** ne oldukları hâlde Bize dönerler? (سِرَاعًا) **süratli koşan kimseler hâlinde,** (ذٰلِكَ) (ey insan!) **İşte sana! Bu,** nedir? (حَشْرٌ) **büyük bir diriltip toplamadır,** öyle bir toplamadır ki, kime göre? (عَلَيْنَا) **ancak Bize göre,** nedir? (يَسٖيرٌ) **çok kolay olucudur.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- O (gömüldükleri) **toprak onlardan iyice yarılıp ayrılacağı gün** (insanlar kabirlerinden) **süratli kimseler hâlinde** (çıkarlar) **iken** (dönüşleri ancak Bizim hesap yurdumuza olacaktır). (Ey insan!) **İşte sana! Bu ancak Bize göre çok kolay olan bir diriltip toplamadır.**

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَخَافُ وَعٖيدِ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

(نَحْنُ) **Biz,** kimiz? (اَعْلَمُ) **çok iyi bilici**(yiz), neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (يَقُولُونَ) **söylüyorlar,** (وَمَٓا اَنْتَ) (Habîbim!) **Zâten sen olmadın,** kime karşı? (عَلَيْهِمْ) **onlara karşı,** nedir olmadın? (بِجَبَّارٍ) **aslâ azıcık dahî zorlayıcı biri,** (فَذَكِّرْ) **öyleyse öğüt ver,** ne ile? (بِالْقُرْاٰنِ) **Kur'ân** (âyetleri) **ile,** kime? (مَنْ) **o kimseye ki,** (يَخَافُ) **korkuyor,** neden? (وَعِيدِ) **Benim tehdîdimden.** Bu terkîbin aslı (وَعِيدِى) olup, mütekellim yâsı hazfedilerek (دِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 45

45- Biz onların (âhireti inkâr husûsunda) **söylemekte oldukları şeyleri çok iyi biliciyiz.**

Zâten sen onlara karşı aslâ azıcık dahî zorlayıcı biri değilsin (ki, onları îmâna mecbur edesin yâhut haklarında istediğini yapasın. Sen ancak bir uyarıcısın).

Artık sen Benim tehdîdimden korkmakta olan kimseye Kur'ân (âyetlerini okumak sûreti) **ile öğüt ver**(meye devâm et).

سُورَةُ الذَّارِيَاتِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ سِتُّونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ELLİ BİRİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

ez-ZÂRİYÂT SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Altmış âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًاۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالذَّارِيَاتِ) **Yemîn olsun o** (toprağı yerinden) **kaldırıp dağıtan** (rüzgâr)**lara,** ne yapmakla dağıtıcılar? (ذَرْوًا) **tam bir kaldırıp dağıtma ile.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Yemîn olsun tam bir kaldırıp savurma ile o (toprağı yerinden) **kaldırıp dağıtan** (rüzgâr)**lara!**

فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًاۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(فَالْحَامِلَاتِ) **Yine yemîn olsun o taşıyıcı** (bulut)**lara,** neyi? (وِقْرًا) **ağır bir yükü,** yâni tonlarca suyu.

Meâl-i Şerîf - 2

2- Peşi sıra o (tonlarca yağmurdan ibâret) **ağır bir yükü taşıyan** (bulut)**lara!**

فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًاۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(فَالْجَارِيَاتِ) **Yine andolsun o akıp giden** (gemi)**lere,** ne olmakla akıcı? (يُسْرًا) **çok kolaylık sâhibi.** Bu mânâya göre bu kelime başında (ذَا) ism-i muzâfı takdîr edildiği hâlde mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatıdır ki takdîri (جَرْيًا ذَا يُسْرٍ) şeklindedir. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 3

3- Ardı sıra tamâmen kolay bir şekilde (sularda) **akıp giden** (gemi)-**lere!**

فَالْمُقَسِّمَاتِ اَمْرًاۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(فَالْمُقَسِّمَاتِ) **Yine o bölüştüren** (melek)**lere** (yemîn olsun), neyi bölüştürücüler? (اَمْرًا) **işleri,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 4

4- Bir de o (yaratıklar arasında) **işleri** (emrolundukları şekilde) **bölüştüren** (melek)**lere!** (İşte bütün bunlara yemîn olsun ki)

اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Bütün bunlara yemîn olsun ki; (اِنَّمَا) **muhakkak o şey ki,** (تُوعَدُونَ) **vaad olunuyorsunuz,** yâni size söz verilen diriltilme vaadi nedir? (لَصَادِقٌ) **elbette doğru** (bir şekilde gerçekleşerek vâki) **olucudur.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Şüphesiz o (diriltileceğinize dâir) **sürekli vaad edilir olduğunuz şey elbette doğru** (bir şekilde gerçekleşerek vâki) **olucudur.**

وَاِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌۜ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(وَاِنَّ الدِّينَ) **Gerçekten de o cezâ** (günü), nedir? (لَوَاقِعٌ) **elbette vâki olucudur,** yâni gerçekleşecektir.

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bir de şüphesiz o (amellerin karşılığı olan) **cezâ elbette** (bir gün gerçekleşerek) **vâki olucudur.**

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَالسَّمَاءِ) **O göğe yemîn olsun,** öyle gök ki, (ذَاتِ الْحُبُكِ) **güzel yollar** (ve yörüngeler) **sâhibi!** Bu kelime "Güzel yol" mânâsına gelen (حَبِيكَةٌ) kelimesinin cemîsidir.

Meâl-i Şerîf - 7

7- O (rüzgâr esmesiyle su üzerinde beliren dalgalı çizgiler misâli) **güzel yollar** (ve yörüngeler) **sâhibi olan göğe** ***/sağlam yapı****(lı burç)****lar sâhibi olan göğe/*** **yemîn olsun ki;**

اِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اِنَّكُمْ) **Gerçekten siz,** neredesiniz? (لَفِي قَوْلٍ) **elbette bir söz içindesiniz,** öyle söz ki, (مُخْتَلِفٍ) **çelişkili olucu.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Gerçekten siz(den kiminiz Kur'ân'a "Sihir", kiminiz de "Şiir" derken; Peygamber hakkında da, kiminiz "Sihirbaz", kiminiz "Şâir", kiminiz "Deli" derken) **elbette** (gökteki yollar gibi birbirinden uzak ve) **çelişkili bir söz içindesiniz.** (Hâlbuki şiir ve sihir sanatlarını icrâ etmek çok akıl ister, bunlar delinin becerebileceği işler kabîlinden değildir.)

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ اُفِكَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(يُؤْفَكُ) **Döndürülür,** neden? (عَنْهُ) **ondan,** yâni din ve cezâ gününe inanmaktan, bu zamîr geride geçen (اَلدِّينَ) kelimesine râci'dir, *(el-Medârik)* buna göre öncesinde bir muzâf vardır ki takdîri (عَنْ إِيمَانِ الدِّينِ اَيِ الْجَزَاءِ) şeklindedir, kim döndürülür? (مَنْ) **o kimse ki,** (اُفِكَ) (haktan) **döndürüldü.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- O (dîn ve cezâ gününe îmâ)**ndan** (ise ancak), (bütün hayırlardan tam anlamıyla) **çevrilmiş olan kimse**(ler) **döndürülür.**

قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(قُتِلَ) **Katledilsin,** yâni lânet olunarak helâk edilsin, kim? (اَلْخَرَّاصُونَ) **o** (İslâm ve Kur'ân hakkında) **çokça yalan konuşanlar.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- O (İslâm ve Kur'ân hakkında, sihir, şiir ve kehânet diyerek) **çokça yalan konuşanlar katledilsin** (lânet olunarak helâk edilsin).

اَلَّذٖينَ هُمْ فٖى غَمْرَةٍ سَاهُونَۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(اَلَّذٖينَ) **Öyle kimseler ki,** (هُمْ) **onlar,** nerede? (فٖى غَمْرَةٍ) **kuşatıldıkları büyük bir cehâlet içerisinde,** nedirler? (سَاهُونَ) **gaflet edici kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- O kimseler ki onlar kuşatıldıkları büyük bir cehâlet içerisinde bulunan gâfil (ve câhil) **kimselerdir.**

يَسْـَٔلُونَ اَيَّانَ يَوْمُ الدّٖينِۜ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(يَسْـَٔلُونَ) (Müşrikler inadına ve alay ederek) **soruyorlar,** neyi? (اَيَّانَ) **ne zamandır,** ne? (يَوْمُ الدّٖينِ) **o cezâ günü.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- (İnadına) **soruyorlar ki: "O cezâ günü** (de) **ne zamanmış?!"**

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(يَوْمَ هُمْ) **O günde** (cezâ vâki olacak) **ki onlar,** burada (يَوْمَ) kelimesi zarf olup mahzûf bir (يَقَعُ) fiiline müteallikdır, *(el-Beyzâvî)* nerede? (عَلَى النَّارِ) **o** (cehennem) **ateş**(in)**de,** burada (عَلٰى) harf-i cerri (فٖى) mânâsındadır, *(ed-Dürru'l-masûn)* nedirler? (يُفْتَنُونَ) **yakılacaklar.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Onlar o (cehennem) **ateş**(inin içerisin)**de yakılacakları günde** (o hesap ve cezâ gerçekleşecektir).

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هٰذَا الَّذٖى كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(Onlara şöyle denilecek:) (ذُوقُوا) **tadın,** neyi? (فِتْنَتَكُمْ) **azâbınızı,** (هٰذَا) **işte ancak bu,** nedir? (اَلَّذٖى) **öyle bir şeydir ki,** (كُنْتُمْ) **olmuştunuz,** neyi? (بِهٖ) **özellikle onu**(n gelmesini), nedir olmuştunuz? (تَسْتَعْجِلُونَ) **acele istiyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (Onlara denilecek ki:) "(Hak ettiğiniz) **azâbınızı tadın! İşte ancak bu, öyle bir şeydir ki siz sürekli** (alay ederek) **özellikle onu**(n gelmesini) **acele istemekteydiniz."**

اِنَّ الْمُتَّقٖينَ فٖى جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(اِنَّ الْمُتَّقٖينَ) **Muhakkak takvâ sâhibi kullar,** nerededir? (فٖى جَنَّاتٍ) **çok kıymetli cennetler içerisindedir,** daha? (وَعُيُونٍ) **ve çok değerli gözeler içerisinde** (ikāmet edecekler)**dir.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- O (şirkten ve haramlardan sakınan) **takvâ sâhipleri** (var ya) **gerçekten** (onlar) **çok kıymetli cennetler ve çok değerli gözeler içerisinde** (ikāmet edecekler)**dir.**

اٰخِذٖينَ مَٓا اٰتٰيهُمْ رَبُّهُمْ اِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُحْسِنٖينَ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Ne oldukları hâlde? (اٰخِذٖينَ) **alıcı oldukları hâlde,** neyi? (مَٓا) **o şeyleri ki,** (اٰتٰى) **verdi,** kime? (هُمْ) **onlara,** kim? (رَبُّهُمْ) **Rableri,** (اِنَّهُمْ) **çünkü şüphesiz onlar,** bu makam ta'lîl içindir, (كَانُوا) **olmuştular,** neden önce? (قَبْلَ ذٰلِكَ) **işte sana bundan önce,** nedir olmuştular? (مُحْسِنٖينَ) **güzel amel**(leri lâyıkı vechile) **işleyici kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Rablerinin kendilerine vermiş olduğu şeyleri (hoşnutlukla) **al**(ıp faydalan)**an kimseler olarak** (cennetlerde ebedî kalacaklardır). **(Ey insan!) İşte sana! Çünkü şüphesiz onlar bundan önce** (dünyâda sâlih ve) **güzel amel**(leri lâyıkı vechile) **işleyen kimseler olmuştular.**

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ الَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(كَانُوا) **Onlar olmuştular,** ne zamanda? (قَلِيلًا) **çok az olucu,** bu kelime mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmüştür ki takdîri (زَمَانًا قَلِيلًا) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* öyle az bir zaman ki neden bir parça olucu? (مِنَ الَّيْلِ) **geceden,** nedir olmuştular? (مَا يَهْجَعُونَ) **az uyurlar.** Burada (مَا) harfi zâide olup (قَلِيلًا) kelimesini tekîd için gelmiştir. *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 17

17- Onlar geceden (birçok zamânı ibâdetle geçirdikleri için) **çok az bir zaman uyumakta idiler.**

وَبِالْاَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(وَبِالْاَسْحَارِ) **Özellikle** (imsâk vaktinden önceki) **seherlerde de,** burada harf-i cerr (فِى) mânâsındadır, *(ed-Dürru'l-masûn)* (هُمْ) **onlar,** ne yaparlardı? (يَسْتَغْفِرُونَ) **istiğfâr eder**(ek bağışlanma ister)**lerdi.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Bir de onlar özellikle (imsâk vaktinden önceki) **seher** (vakit)**ler**(in)**de istiğfâr eder**(ek günahları için bağışlanma ister)**lerdi.**

وَفِى اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَفِى اَمْوَالِهِمْ) **Onların mallarında da vardır,** ne vardır? (حَقٌّ) **bolca nasip,** kim için olucu? (لِلسَّائِلِ) (yardım) **isteyici için,** daha kim için? (وَالْمَحْرُومِ) **ve mahrum** (bırakılmış) **kimse için,** yâni utancından dolayı isteyemediği için zengin sanılarak kendisine sadaka verilmeyen.

Meâl-i Şerîf - 19

19- Ayrıca onların mallarında, (yardım) **isteyen ve** (iffetinden dolayı isteyemediği için zengin sanılarak sadakadan) **mahrum** (bırakılmış) **kimse için bolca nasip vardı** (ki, insanlara merhametlerinden dolayı Allâh rızâsı için bunu kendilerine zekât hâricinde gerekli kılmıştılar).

وَفِى الْاَرْضِ اٰيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَۙ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(وَفِى الْاَرْضِ) **O yer**(yüzün)**de de vardır,** ne vardır? (اٰيَاتٌ) **nice büyük âyet** (ve delil)**ler,** kim için? (لِلْمُوقِنِينَ) **yakîn** (ve şüphesiz îmân) **sâhipleri için.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Yakîn (ve şüphesiz îmân) **sâhipleri için o yer**(yüzün)**de de nice büyük âyet** (ve delil)**ler bulunmaktadır** (ki, türlü türlü mâdenler, bitkiler ve canlılar bunlardan bir kısmıdır).

وَفِى اَنْفُسِكُمْۜ اَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

Daha nerede âyetler vardır? (وَفِى اَنْفُسِكُمْ) **kendi nefislerinizde de** (nice büyük âyet ve alâmetler) **vardır,** (اَفَلَا تُبْصِرُونَ) **hâlâ görmeyecek misiniz?!**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Kendi nefislerinizde de (nice büyük âyet ve alâmetler) **vardır** (ki, bir su hâlinden düzgün bir insan şekli alıncaya kadar geçirdiğiniz evrelerden tutun da, güzel görünümünüz, uzuvlarınızın parçalarının ilginç bir şekilde bir araya getirilmesi ve eşsiz sanatlar yapma kābiliyetiniz buna dâir sâdece birer örnektir). **Hâlâ görmeyecek misiniz?!**

وَفِى السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(وَفِى السَّمَاءِ) **Ve göktedir,** ne? (رِزْقُكُمْ) **rızkınız**(ın takdîr ve tâyini)**,** daha ne göktedir? (وَمَا) **ve o şeyler ki,** (تُوعَدُونَ) **vaad olunuyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Rızkınız(ın takdîr ve tâyini, ayrıca güneş, ay ve yıldızlar gibi maddî esbâbı) **da göktedir,** (hayır ve şer nâmına) **size vaad edilmekte olan şeyler de** (semâdadır, cennet de gökte bulunmaktadır).

Tefsirlerde zikredildiğine göre; cennet yedinci kat semânın üstünde, Arş'ın altında şu anda mevcuttur. *(el-Beyzâvî, Envâru't-Tenzîl; en-Nesefî, Medârikü't-Tenzîl -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/78)*

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا اَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(فَوَرَبِّ السَّمَاءِ) **Artık semânın Rabbine yemîn olsun ki;** daha neyin Rabbi? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin,** (اِنَّهُ) **gerçekten o** (vaad olunduğunuz sevap ve azâbı açıklayan Kur'ân *(el-Âlûsî)*), nedir? (لَحَقٌّ) **elbette haktır** (ve gerçektir), öyle bir gerçek ki ne gibi? (مِثْلَ مَا) **o şey gibi ki,** (اَنَّكُمْ) **şüphesiz siz,** ne yapıyorsunuz? (تَنْطِقُونَ) **konuşuyorsunuz,** yâni konuştuklarınızın sizin sözünüz olduğuna dâir şüphe taşımadığınız gibi, size vaad edilenleri açıklayan Kur'ân'ın Allâh kelâmı olduğuna da şüphe etmeyin.

Meâl-i Şerîf - 23

23- Göğün ve yerin Rabbine yemîn olsun ki; muhakkak sizin konuşmanız(ın size âit olduğunda şüphe etmediğiniz) **gibi elbette o** (vaad olunduğunuz sevap ve azâbı açıklayan Kur'ân'ın Allâh kelâmı olduğu da) **şüphesiz haktır** (ve gerçektir. Konuştuğunuza dâir şüphe taşımadığınız gibi, buna da şüphe etmeyin).

هَلْ اَتٰيكَ حَد۪يثُ ضَيْفِ اِبْرٰه۪يمَ الْمُكْرَم۪ينَۘ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(هَلْ اَتٰى) (Habîbim!) **Geldi mi,** yâni geldi değil mi, kime? (كَ) **sana,** ne? (حَد۪يثُ ضَيْفِ اِبْرٰه۪يمَ) **İbrâhîm'in misâfirlerinin önemli haberi,** öyle misâfirler ki, (اَلْمُكْرَم۪ينَ) (Allâh nezdinde) **ikrâma mazhar edilmişler,** yâni meleklerden olan misâfirlerin haberi.

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Habîbim!) **İbrâhîm'in** (Allâh nezdinde) **ikrâma mazhar edilmiş o** (meleklerden olan) **misâfirlerinin önemli haberi geldi sana değil mi?!**

اِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًاۜ قَالَ سَلَامٌۚ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

Misâfirlerin ne zamandaki önemli haberi geldi mi? (اِذْ دَخَلُوا) **bir zamanda** (olan haberi)**ki girdiler,** burada (اِذْ) kelimesi bir önceki âyet-i kerîmede geçen (حَد۪يثُ) kelimesinin zarfıdır, *(el-Beyzâvî)* bu zarfın mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiili ile mensûb olduğu görüşü de vardır ki meâl-i şerifteki mânâ buna göredir, *(el-Medârik)* nereye? (عَلَيْهِ) **onun yanına,** yâni İbrâhîm *(Aleyhisselâm)*ın yanına, sonra ne yaptılar? (فَقَالُوا) **hemen dediler,** neyi dediler? (سَلَامًا) (seni) **selâmlamakla**

(selâmlıyoruz), buradaki (سَلَامًا) kelimesi mahzûf bir (نُسَلِّمُ) fiiline mef'ûlü mutlak düşmüştür, *(el-Beyzâvî)* (قَالَ) **o dedi,** neyi dedi? (سَلَامٌ) **selâm** (sizin üzerinize de olsun), bu kelime mübtedâ olup haberi (عَلَيْكُمْ) şeklinde takdîr edilmiştir, *(el-Beyzâvî)* onlar kimdir? (قَوْمٌ) **bir toplumdur,** bu kelime (هٰؤُلَاءِ) şeklinde takdîr edilen bir mübtedânın haberidir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Âlûsî)* öyle toplumdur ki, (مُنْكَرُونَ) **tanınmayan kimseler.** İbrâhîm *(Aleyhisselâm)* bu sözü misâfirlerinin yüzüne değil de ev halkına hitâben söylemiştir.

Meâl-i Şerîf - 25

25- (Habîbim! Ümmetine anlat) **o zamânı ki** (İbrâhîm *(Aleyhisselâm)*ın değerli misafirleri) **onun yanına girdiler de hemen** (ona bir ülfet bahşetmek üzere): **"**(Seni) **selâmlamakla** (selâmlıyoruz)**" dediler. O da: "Selâm** (sizin üzerinize de olsun)**" dedi.** (Sonra ev halkına hitâben dedi ki: "İşte bunlar buralarda hiç görülmediği için) **kendileri tanınmayan bir toplumdur."**

فَرَاغَ اِلٰٓى اَهْلِهٖ فَجَٓاءَ بِعِجْلٍ سَمٖينٍۙ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(فَرَاغَ) **Derken gizlice gitti,** nereye? (اِلٰٓى اَهْلِهٖ) **ehline,** yâni âilesinin yanına, (فَجَٓاءَ) **sonra** (misâfirlerinin yanına) **getirdi,** bu fiil kendisinden sonraki harf-i cerr ile "Getirdi" mânâsına gelmiştir, neyi getirdi? (بِعِجْلٍ) **bir buzağıyı,** öyle buzağı ki, (سَمٖينٍ) **besili** (ve pişmiş).

Meâl-i Şerîf - 26

26- Derken (İbrâhîm *(Aleyhisselâm)* misâfirlere belli etmeden) **gizlice ehline** (ve âilesinin yanına) **gitti sonra da besili** (ve pişmiş) **bir buzağı getirdi.**

فَقَرَّبَهٗٓ اِلَيْهِمْ قَالَ اَلَا تَأْكُلُونَۘ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

Sonra İbrâhîm *(Aleyhisselâm)* ne yaptı? (فَقَرَّبَ) **hemen yaklaştırdı,** yâni önlerine koydu, neyi? (هٗ) **onu,** kime yaklaştırdı? (اِلَيْهِمْ) **onlara,** ama yemediklerini görünce, *(el-Beyzâvî)* (قَالَ) **dedi,** neyi dedi? (اَلَا تَأْكُلُونَ) **yemiyor musunuz?!**

Meâl-i Şerîf - 27

27- (İbrâhîm *(Aleyhisselâm)*) **hemen onu onlara yaklaştırdı** (ama yemediklerini görünce)**: "Yemiyor musunuz?!" dedi.**

فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةًۜ قَالُوا لَا تَخَفْۜ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(فَاَوْجَسَ) **Sonra gizledi,** kimden? (مِنْهُمْ) **onlardan,** neyi gizledi? (خِيفَةً) **bir korkuyu,** (قَالُوا) **onlar** (onun bu endişesini fark edince) **dediler,** neyi dediler? (لَا تَخَفْ) **korkma,** daha ne yaptılar? (وَبَشَّرُو) **ve müjdelediler,** kimi? (هُ) **onu,** ne ile? (بِغُلَامٍ) **bir oğul ile,** öyle oğul ki, (عَلِيمٍ) **çok ilim sâhibi** (olacak).

Meâl-i Şerîf - 28

28- Sonra o (İbrâhîm *(Aleyhisselâm)* yemediklerini görünce) **onlardan bir** (tehlike sezerek bunun) **korku**(sunu içinde) **gizledi. Onlar** (onun bu endişesini fark edince): **"Korkma!" dediler ve onu** (İshâk adında) **çok ilim sâhibi** (olacak) **bir oğul** (sâhibi olacağı haberi) **ile müjdelediler.**

فَاَقْبَلَتِ امْرَاَتُهُ فٖى صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقٖيمٌ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(فَاَقْبَلَتْ) **Bunun üzerine yöneldi,** kim? (اِمْرَاَتُهُ) **hanımı,** ne içerisinde olduğu hâlde? (فٖى صَرَّةٍ) **bir bağırtı içinde,** (فَصَكَّتْ) (şaşkınlığından dolayı) **hemen** (eliyle) **vurdu,** nereye? (وَجْهَهَا) **kendi yüzüne,** daha ne yaptı? (وَقَالَتْ) **ve dedi,** neyi dedi? (عَجُوزٌ) **bir kocakarı** (doğurabilir mi), bu kelime mahzûf bir (أَتَلِدُ) fiilinin fâilidir, *(el-Hâzin)* öyle kocakarı ki, (عَقٖيمٌ) **kısır olucu,** yâni benim gibi kısır olan bir kocakarı nasıl doğuracak?!

Meâl-i Şerîf - 29

29- Bunun üzerine hanımı (Sâre) **bir bağırış içerisinde yöneldi ve** (şaşkınlığından eliyle) **yüzüne vurdu da:** "(Benim gibi) **kısır bir kocakarı** (nasıl doğuracak acabâ?)**!" dedi.**

قَالُوا كَذٰلِكِۙ قَالَ رَبُّكِۜ اِنَّهُ هُوَ الْحَكٖيمُ الْعَلٖيمُ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(قَالُوا) (Melekler) **dediler,** neyi dediler? (كَذٰلِكِ) "(Ey Sâre!) **İşte sana! Bunun mislini** (sana müjdelediğimiz gibi *(el-Beyzâvî)*), (قَالَ) **buyurdu,** kim? (رَبُّكِ) **senin Rabbin,** (اِنَّهُ) **şüphesiz ki O,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (اَلْحَكٖيمُ) (her işi yerinde olan) **Hakîm'dir,** daha kimdir? (اَلْعَلٖيمُ) (her şeyi hakkıyla bilen) **Alîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- O (meleklerden İbrâhîm *(Aleyhisselâm)*a misâfir ola)**nlar:** "(Ey Sâre!) **İşte sana!** (Bir erkek çocuk vereceği hakkında) **Rabbin**(in) **böyle buyurdu**(ğunu biz sana bildirmekteyiz). **Şüphesiz ki O;** (her işi yerinde olan) **Hakîm de,** (her şeyi hakkıyla bilen) **Alîm de ancak O'dur.** (O hâlde buyruğu haktır, işi de sağlamdır, artık bu hususta hiçbir şüpheye mahal yoktur)" **dediler.**

27. Cüz

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(قَالَ) (Sonra) **o** (İbrâhîm kulumuz) **dedi,** neyi dedi? (فَمَا) **işte ne şey,** nedir? (خَطْبُكُمْ) **sizin** (gönderilmenizi gerektiren) **önemli işinizdir,** (اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ) **ey** (vazîfeli) **gönderilenler!**

Meâl-i Şerîf - 31

31- (Sonra) **o** (İbrâhîm kulumuz): **"Ey** (vazîfeli) **gönderilenler! Peki, sizin** (gönderilmenizi gerektiren) **önemli işiniz nedir?" dedi.**

قَالُوا اِنَّا اُرْسِلْنَا اِلٰى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(قَالُوا) **Dediler,** neyi dediler? (اِنَّا) **muhakkak biz,** (اُرْسِلْنَا) **gönderildik,** kime? (اِلٰى قَوْمٍ) **bir kavme,** öyle kavim ki, (مُجْرِمِينَ) **suç işleyici kimseler**.

Meâl-i Şerîf - 32

32- Dediler ki: "Muhakkak biz, (Lût nebîye karşı isyan içerisinde bulunan, özellikle de livata günahını işledikleri için) **suç işleyici kimseler olan bir topluma** (azap etmek için) **gönderildik.**

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

Niçin gönderildik? (لِنُرْسِلَ) **yollayalım diye,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** neyi? (حِجَارَةً) **birtakım taşları,** öyle taşlar ki neden ibâret olan? (مِنْ طِينٍ) **çamurdan.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- O (livata suçunu işlemiş ola)**nların üzerine çamurdan** (pişirilmiş kaskatı) **taşlar yollayalım diye** (gönderildik).

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

O taşlar ne olduğu hâlde? (مُسَوَّمَةً) **iyice alâmetlenmiş olarak,** bu kelime bir önceki âyet-i kerîmede geçen (حِجَارَةً) kelimesinden hâl düşmüştür, sıfat da olabilir ki meâl-i şerîfteki mânâ buna göredir, kimin nezdinde? (عِنْدَ رَبِّكَ) **Rabbinin nezdinde,** kim için alâmetlenmiş? (لِلْمُسْرِفِينَ) **o haddi aşıcı kişiler için.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- (Helâllerle kanâat etmeyip) **haddi aşan o kişiler için** (üzerinde helâk edeceği kimsenin ismi) **net bir şekilde** (yazılı olarak) **Rabbin nezdinde alâmetlenmiş olan** (taşları üzerlerine salalım diye gönderildik)."

Tefsirlerde zikredildiğine göre; Lût kavmine gönderilen taşlar gökte kimsenin ulaşamayacağı gizli yerlerde bulunduğu için ve beyaz-kırmızı gibi alâmetlerle, bir de atılacağı kimsenin ismiyle damgalanıp yollandığı için bu âyet-i celîlede "Rabbin nezdinde alâmetlenmiş" tâbiriyle anılmıştır.

فَاَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَۚ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(فَاَخْرَجْنَا) **Biz hemen çıkarttık,** kimleri? (مَنْ) **o kimseyi ki,** (كَانَ) **oldu,** nerede? (فِيهَا) **orada,** kimlerden olduğu hâlde? (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) **müminlerden.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Biz de hemen müminlerden orada bulunanları (azaptan kurtarmak için o memleketten) **çıkarttık.**

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَۚ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(فَمَا وَجَدْنَا) **Zâten Biz bulmadık,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (غَيْرَ بَيْتٍ) **bir evden başkasını,** öyle ev ki sâkinleri kimlerden olucu? (مِنَ الْمُسْلِمِينَ) **Müslümanlardan.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- Zâten Biz orada bir hâne dışında Müslümanlardan hiçbir kimse bulmadık.

وَتَرَكْنَا فِيهَا اٰيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْاَلِيمَۜ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(وَتَرَكْنَا) **Ve Biz bıraktık,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (اٰيَةً) **büyük bir âyet** (ve alâmet)**i,** kim için? (لِلَّذِينَ) **öyle kimseler için ki,** (يَخَافُونَ) **korkuyorlar,** neden? (الْعَذَابَ) **o azaptan,** öyle azap ki, (الْاَل۪يمَ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- Bir de kendileri (hiçbir şeyden ibret almayan katı kalplilerden olmayıp) **o çok acı verici azaptan korkacak kimseler için orada** (gerçekleşen ilginç azâba delâlet eden) **büyük bir âyet** (ve alâmet) **bıraktık** (ki, pişmiş taşlar ve kokuşmuş su onlardan bâzılarıydı).

وَف۪ي مُوسٰٓى اِذْ اَرْسَلْنَاهُ اِلٰى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُب۪ينٍ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(وَف۪ي مُوسٰٓى) **Mûsâ** (kulumuzun kıssasın)**da da** (çok açık bir âyet ortaya koymuştuk), burada (وَف۪ي مُوسٰٓى) zarf cümlesi mukadder bir âmil olan (وَجَعَلْنَا) fiili ile (وَتَرَكْنَا ف۪يهَا) cümlesine mâtûftur ki takdîri (وَجَعَلْنَا ف۪ي مُوسٰٓى اٰيَةً اِذْ اَرْسَلْنَاهُ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* ne zamanda çok açık bir âyet ortaya koyduk? (اِذْ اَرْسَلْنَا) **gönderdiğimiz zaman,** kimi? (هُ) **onu,** kime? (اِلٰى فِرْعَوْنَ) **Firavun'a,** ne ile gönderdik? (بِسُلْطَانٍ) **güçlü bir delille,** öyle delil ki, (مُب۪ينٍ) (mûcizeleri) **çok açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Mûsâ (kulumuzun kıssasın)**da da** (büyük bir âyet yapmıştık)**! Bir zamandaki onu** (mûcizeliği) **çok açık olan güçlü bir delil ile Firavun'a göndermiştik.**

فَتَوَلّٰى بِرُكْنِه۪ وَقَالَ سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(فَتَوَلّٰى) **Ama o** (Firavun) **çevirdi,** neyi? (بِرُكْنِه۪) **yanını,** *(el-Beyzâvî)* yâni maiyyetiyle birlikte îmândan yüz çevirdi, daha ne yaptı? (وَقَالَ) **ve dedi,** neyi dedi? (سَاحِرٌ) (o Mûsâ) **büyük bir büyücüdür,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هُوَ سَاحِرٌ) şeklindedir, yâhut nedir? (اَوْ مَجْنُونٌ) **veyâ cinnet geçir**(erek delir)**miş biridir.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- Ama o (Firavun îmâna yanaşmayıp ona karşı) **yanını çevirdi de:** "(Eğer Mûsâ bu gösterdiği hârikulâdelikleri kendi irâdesiyle yapmaktaysa) **büyük bir büyücüdür yâhut cinnet geçir**(erek delir)**miş biridir" dedi.**

فَاَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِى الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(فَاَخَذْنَا) **Bu sebeple Biz yakaladık,** kimi? (هُ) **onu,** daha kimi? (وَجُنُودَهُ) **ve ordularını,** (فَنَبَذْنَا) **hemen attık,** kimi? (هُمْ) **onları,** neyin içerisine? (فِى الْيَمِّ) **o** (Kızıl)**denizin içine,** (وَهُوَ) **hâlbuki o** (Firavun), kimdir? (مُلِيمٌ) **tenkit edilecek iş yapan biridir.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- Bu sebeple Biz onu ve ordularını (azapla) **yakaladık ve onları o** (Kızıl)**denizin içine attık. Zâten o,** (övülecek tek bir işi dahî bulunmayan ve sürekli) **tenkit edilecek iş yapan biri idi.**

وَفِى عَادٍ اِذْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

(وَفِى عَادٍ) (Hûd nebîyi inkâr eden) **Âd** (toplumun)**da da** (çok açık bir âyet ortaya koymuştuk), burada (وَفِى عَادٍ) zarf cümlesi mukadder bir âmil olan (وَجَعَلْنَا) fiili ile (وَتَرَكْنَا فِيهَا) cümlesine mâtûftur ki takdîri (وَجَعَلْنَا فِى عَادٍ اٰيَةً اِذْ اَرْسَلْنَا) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Âlûsî)* ne zamanda çok açık bir âyet ortaya koyduk? (اِذْ اَرْسَلْنَا) **bir zamandaki saldık,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** neyi? (اَلرِّيحَ) **o rüzgârı,** öyle rüzgâr ki, (اَلْعَقِيمَ) **kısır olucu,** yâni hayırsız ve bereketsiz olan.

Meâl-i Şerîf - 41

41- (Hûd nebîyi inkâr eden) **Âd** (toplumun)**da da** (çok açık bir âyet ortaya koymuştuk)**! Bir zaman ki onların üzerlerine o** (hayırsız ve bereketsiz olan, ne bir yağmur, ne de bir aşlama faydası sağlamayan) **kısır rüzgârı salmıştık.**

مَا تَذَرُ مِنْ شَىْءٍ اَتَتْ عَلَيْهِ اِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

O rüzgâr ne olduğu hâlde? (مَا تَذَرُ) **bırakmıyor,** neyi? (مِنْ شَيْءٍ) **hiçbir şeyi,** öyle şey ki, (اَتَتْ) **geldi,** neyin üzerine? (عَلَيْهِ) **onun üzerine,** (اِلَّا جَعَلَتْ) **ancak yapmıştı,** neyi? (هُ) **onu,** yâni üzerine uğrayıp vardığı her şeyi, ne gibi yapmıştı? (كَالرَّمِيمِ) **çürüyüp dağılmış bir şey gibi.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- O (rüzgâr), **herhangi bir şeyin üzerine** (uğrayıp) **vardıysa, mutlaka onu çürüyüp dağılmış bir şey gibi yapmadan bırakmıyordu.**

وَفٖى ثَمُودَ اِذْ قٖيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتّٰى حٖينٍ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

(وَفٖى ثَمُودَ) (Sâlih nebîyi inkâr eden) **Semûd** (toplumun)**da da** (çok açık bir âyet ortaya koymuştuk), burada (وَفٖى ثَمُودَ) zarf cümlesi mukadder bir âmil olan (وَجَعَلْنَا) fiili ile (وَتَرَكْنَا فٖيهَا) cümlesine mâtûftur ki takdîri (وَجَعَلْنَا فٖى عَادٍ اٰيَةً اِذْ اَرْسَلْنَا) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* ne zamanda çok açık bir âyet ortaya koyduk? (اِذْ قٖيلَ) **denildiği zaman,** kime? (لَهُمْ) **onlara,** ne denildiği zaman? (تَمَتَّعُوا) **iyice faydalanın,** ne zamâna kadar? (حَتّٰى حٖينٍ) (üç günlük) **az bir zamâna kadar.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- Semûd (toplumun)**da da** (çok açık bir âyet ortaya koymuştuk)**! Bir zaman ki onlara** (peygamberleri olan Sâlih nebî tarafından): **"**(Üç günlük) **az bir zamâna kadar** (daha dünyâ hayâtında) **iyice yaşayın" denilmişti.**

فَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

(فَعَتَوْا) **Ama onlar çokça büyüklendiler,** neden? (عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ) **Rablerinin emrin**(i yerine getirmek)**den,** (فَاَخَذَتْ) **bu sebeple yakaladı,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne? (الصَّاعِقَةُ) **o yıldırım,** (وَهُمْ) **hâlbuki onlar,** nedirler? (يَنْظُرُونَ) **bakıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- Ama onlar Rablerinin emrin(i yerine getirmek)**den çokça büyüklenmiştiler de, kendileri bakmakta oldukları hâlde o** (helâk edici) **yıldırım onları yakalamıştı.**

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَۙ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

(فَمَا اسْتَطَاعُوا) **Böylece onlar güç yetiremediler,** neye? (مِنْ قِيَامٍ) **hiçbir** (hareket ve) **kalkmaya,** daha? (وَمَا كَانُوا) **ve onlar olamadılar,** nedir olmadılar? (مُنْتَصِرِينَ) (başkalarından) **yardım alabilen kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 45

45- İşte (böylece) **onlar** (öyle bir yıkıma uğradılar ki, artık ondan sonra) **hiçbir** (hareket ve) **kalkmaya en ufak bir güç dahî yetiremediler,** (başkalarından) **yardım alabilen kimseler de olamadılar.**

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُۜ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ۟ ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

Daha kimi helâk ettik? (وَقَوْمَ نُوحٍ) **Nûh'un kavmini de,** bu terkîb mâkablinin delâlet ettiği gizli bir (اَهْلَكْنَا) fiilinin mef'ûlüdür, *(el-Beyzâvî)* neden önce helâk ettik? (مِنْ قَبْلُ) **bundan önce,** yâni bu helâk edilen kavimlerden önce, (اِنَّهُمْ) **şüphesiz ki onlar,** (كَانُوا) **olmuştular,** nedir olmuştular? (قَوْمًا) **bir toplum,** öyle toplum ki, (فَاسِقِينَ) **fâsıklar,** yâni sâdece kâfirlikle yetinmeyip, her konuda isyan husûsunda sınır tanımayan kimseler.

Meâl-i Şerîf - 46

46- (Helâk edilen bunca toplumdan) **daha önce Nûh'un kavmini de** (helâk etmiştik). **Şüphesiz ki onlar** (sâdece kâfirlikle yetinmeyip, her konuda isyan husûsunda sınır tanımayan ve Rablerinin emirlerinin dâiresinden dışarı çıkmaları sebebiyle) **fâsıklar**(ın ta kendisi) **olan bir toplum olmuştular.**

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِاَيْدٍ وَاِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

(وَالسَّمَاءَ) **Göğü de,** (بَنَيْنَا) **Biz binâ ettik,** neyi? (هَا) **onu,** ne ile? (بِاَيْدٍ) **büyük bir kuvvetle,** bu kelime "Kuvvetlendi" anlamına gelen (اٰدَ) fiilinden mastardır, (وَاِنَّا) **ve şüphesiz ki Biz,** kimleriz? (لَمُوسِعُونَ) **elbette** (her şeye) **güç yetiriciler**(iz), bu kelime tâkat ve güç bulma mânâsındaki vüs' masdarından alınmıştır, *(el-Beyzâvî)* gerçi (وُسْعَة) mastarından alındığı kabûl edilirse genişletici mânâsıyla da tefsîr edilmiştir ki, meâl-i şerîfte bu mânâ da verilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 47

47- Göğü ise; Biz onu büyük bir kuvvetle binâ ettik. (Zîrâ onu yaratmak, sonsuz bir güç ister.) **Şüphesiz ki Biz elbette** (her şeye) **güç yetiricileriz** */(gökle yer arasını)* ***sürekli genişleticileriz*****/.**

وَالْاَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

(وَالْاَرْضَ) **Yeri de,** ne yaptık? (فَرَشْنَا) **döşedik,** neyi? (هَا) **onu,** (فَنِعْمَ) **işte ne güzel oldu,** kimler? (اَلْمَاهِدُونَ) **o döşeyiciler** (olan Bizler).

Meâl-i Şerîf - 48

48- Yeri de; onu (halı gibi) **Biz döşedik! İşte ne güzel oldu o döşeyici** (olan Biz)**ler.**

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

(وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ) **Ayrıca her bir şeyden,** ne yaptık? (خَلَقْنَا) **yarattık,** neyi? (زَوْجَيْنِ) **eş olan ikiyi,** (لَعَلَّكُمْ) **tâ ki siz,** ne yaparsınız? (تَذَكَّرُونَ) **iyice düşünürsünüz.**

Meâl-i Şerîf - 49

49- Ayrıca Biz her şeyden eş olan ikiyi yarattık. Tâ ki siz iyice düşünesiniz (de, her şeyi çift yaratanın Kendisinin tek olduğunu anlayabilesiniz).

Müfessirler, her şeyin çift olduğuna misal olarak; erkek-dişi, gece-gündüz, gök-yer, siyah-beyaz, hidâyet-dalâlet, saâdet-şekāvet, sağlık ve hastalık gibi örnekler zikretmişlerdir.

فَفِرُّوا اِلَى اللّٰهِ اِنّ۪ي لَكُمْ مِنْهُ نَذ۪يرٌ مُب۪ينٌۚ ﴿٥٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 50

(Habîbim! Kullarıma de ki:) (فَفِرُّوا) **o hâlde kaçın,** kime? (اِلَى اللّٰهِ) **Allâh**(ın azâbından uzaklaşıp mükâfâtın)**a,** (اِنّ۪ي) **şüphesiz ki ben,** kim için? (لَكُمْ) **özellikle sizin için,** neden? (مِنْهُ) **O'n**(un azâbın)**dan,** neyim? (نَذ۪يرٌ) **büyük bir uyarıcı,** öyle uyarıcı ki, (مُب۪ينٌ) (uyarısı) **çok açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 50

50- (Habîbim! Kullarıma de ki:) **"O hâlde** (İslâm'a sarılarak) **Allâh**(ın azâbından uzaklaşıp mükâfâtın)**a kaçın. Şüphesiz ki ben** (anladığınız bir dille) **sizi O'n**(un azâbın)**dan çok açık bir** (şekilde) **uyarıcıyım.**

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَۜ اِنّ۪ي لَكُمْ مِنْهُ نَذ۪يرٌ مُب۪ينٌۚ ﴿٥١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 51

(وَلَا تَجْعَلُوا) **Ve edinmeyin,** kimle birlikte? (مَعَ اللّٰهِ) **Allâh ile birlikte,** kimi? (اِلٰهًا) **bir ilâhı,** öyle ilâh ki, (اٰخَرَ) **en geri kalıcı,** yâni başka bir ilâha, bu kelime "Geri kaldı" mânâsına gelen (اَخَرَ) fiilinden ism-i tafdîl olup "Başka biri" mânâsında kullanılmıştır, (اِنّ۪ي) **şüphesiz ki ben,** kim için? (لَكُمْ) **özellikle sizin için,** neden? (مِنْهُ) **O'n**(un azâbın)**dan,** neyim? (نَذ۪يرٌ) **büyük bir uyarıcı,** öyle uyarıcı ki, (مُب۪ينٌ) (uyarısı) **çok açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 51

51- Bir de siz Allâh ile birlikte başka bir ilâh edinmeyin! Şüphesiz ki ben (anladığınız bir dille) **sizi O'n**(un azâbın)**dan çok açık bir** (şekilde) **uyarıcıyım.**

كَذٰلِكَ مَٓا اَتَى الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌۚ ﴿٥٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 52

(كَذٰلِكَ) **İşte sana!** (Rabbinin işi hârikulâde bir şekilde) **böylece** (gerçekleşmekte)**dir.** Bu terkîb mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (اَلْاَمْرُ كَذٰلِكَ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* (مَٓا اَتَى) **gelmedi,** kime? (اَلَّذ۪ينَ) **öyle kimselere ki,** kimden önce olucu? (مِنْ قَبْلِهِمْ) **onlardan önce,** kimden hiçbiri gelmedi? (مِنْ رَسُولٍ) **rasülden hiçbiri,** (اِلَّا قَالُوا) **ancak dediler,** neyi dediler? (سَاحِرٌ) (o) **bir büyücüdür,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هُوَ سَاحِرٌ) şeklindedir, yâhut nedir? (اَوْ مَجْنُونٌ) **veyâ cinnet geçir**(erek delir)**miş biridir.**

Meâl-i Şerîf - 52

52- (Habîbim!) **İşte sana!** (Rabbinin işi hârikulâde bir şekilde) **böylece** (gerçekleşmekte)**dir! Onlardan önce bulunan o** (kâfir) **kimselere** (de) **rasûl**(ler)**den hiçbiri gelmemişti ki, mutlaka** (onun hakkında da)**: "Büyük bir büyücüdür yâhut cinnet geçir**(erek delir)**miş biridir" demişlerdi.**

اَتَوَاصَوْا بِه۪ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَۚ ﴿٥٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 53

(اَتَوَاصَوْا) **Onlar birbirine vasiyet mi ettiler,** ne ile? (بِه۪) **onunla,** yâni bu sözleri söylemekle, (بَلْ هُمْ) **doğrusu onlar,** nedirler? (قَوْمٌ) **bir kavim,** öyle kavim ki, (طَاغُونَ) **azgın olucular.**

Meâl-i Şerîf - 53

53- Onlar bunun (gibi sözler konuşmak)**la birbirine vasiyet mi ettiler** (ki, aralarında birçok asır bulunan kimseler ağız birliği yapmış gibi aynı lafları söyleyebildiler)**?! Doğrusu onlar azgınlar**(ın ta kendisi) **olan bir toplumdur.** (Bu yüzden birbirlerini hiç görmemiş olsalar da, sâhip oldukları sınır tanımama özelliği onları aynı noktada birleştirmiştir.)

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَٓا اَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 54

(فَتَوَلَّ) (Habîbim!) **Öyleyse yüz çevir,** kimden? (عَنْهُمْ) (şimdilik) **onlar**(la tartışmak)**dan,** (فَمَٓا اَنْتَ) **artık sen** (böyle yaptın diye) **olmazsın,** nedir olmazsın? (بِمَلُومٍ) **aslâ kınanmış biri.**

Meâl-i Şerîf - 54

54- (Habîbim! Mâdemki bunca tebliğlerine rağmen onlar kâfirlikte inadına ısrarcı oldular) **öyleyse onlar**(la tartışmak)**dan** (bir süreliğine) **yüz çevir. Artık sen** (böyle yaptın diye) **aslâ kınanmış biri olmazsın.**

وَذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرٰى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 55

(وَذَكِّرْ) **Yine de öğüt ver**(meye devâm et), (فَاِنَّ الذِّكْرٰى) **çünkü şüphesiz ki vaaz**(-u nasîhat), nedir? (تَنْفَعُ) **fayda verir,** kime? (اَلْمُؤْمِنِينَ) **îmân edici kimselere.**

Meâl-i Şerîf - 55

55- (Habîbim!) **Yine de sen öğüt ver**(meye devâm et). **Çünkü vaaz**(-u nasîhat), **îmân eden kimselere** (ve Allâh'ın îmân nasip edeceklerine) **gerçekten fayda verecektir.**

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 56

(وَمَا خَلَقْتُ) **Ve Ben yaratmadım,** kimi? (اَلْجِنَّ) **cinleri,** daha? (وَالْاِنْسَ) **ve insanları,** (اِلَّا لِيَعْبُدُو) **ancak kulluk etsinler diye,** kime? (نِ) **Bana.** Burada mütekellim yâsı hazfedilerek (نِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 56

56- Zâten Ben, cinleri ve insanları (başka hiçbir hikmetle değil) **ancak** (ve ancak Beni tanısınlar ve) **Bana** (hakkıyla) **kulluk et**(mekle mükellef edil)**sinler diye yarattım.**

مَٓا اُر۪يدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَٓا اُر۪يدُ اَنْ يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 57

(مَٓا اُر۪يدُ) **Ben istemiyorum,** kimden? (مِنْهُمْ) **onlardan,** neyi istemiyorum? (مِنْ رِزْقٍ) **rızıktan hiçbir şeyi,** daha? (وَمَٓا اُر۪يدُ) **ve yine istemiyorum,** neyi? (اَنْ يُطْعِمُو) **yedirmelerini,** kimi? (نِ) **Beni.** Burada mütekellim yâsı hazfedilerek (نِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 57

57- Ben (diğer mâliklerin, kölelerini çalıştırıp) **onlardan** (istifâde ettikleri gibi, kullarımdan kendileri veyâ başkaları için) **hiçbir rızık** (yaratmalarını) **istemiyorum, Beni**(m kullarımın rızıklarını yaratıp onları) **yedirmelerini de arzu etmiyorum.**

(Bilakis kimseden hiçbir hizmet ve karşılık beklemeksizin herkesi ancak Ben rızıklandırıyorum.)

اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَت۪ينُ ﴿٥٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 58

(اِنَّ اللّٰهَ) **Çünkü şüphesiz Allâh,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (الرَّزَّاقُ) (rızka muhtaç olan her canlıyı rızıklandıran) **Razzâk'tır,** daha kimdir? (ذُو الْقُوَّةِ) (eşsiz güç ve) **kuvvet sâhibidir,** daha kimdir? (اَلْمَت۪ينُ) (hiçbir işinde Kendisine en ufak bir zorluk ârız olmayacak şekilde sonsuz kudret sâhibi olan) **Metîn'dir.**

Meâl-i Şerîf - 58

58- Şüphesiz ki Allâh; (rızka muhtaç olan her canlıyı rızıklandıran) **Razzâk da,** (eşsiz güç ve) **kuvvet sâhibi de,** (hiçbir işinde Kendisine en ufak bir zorluk ârız olmayacak şekilde sonsuz kudret sâhibi olan) **Metîn de ancak O'dur.**

فَاِنَّ لِلَّذ۪ينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِثْلَ ذَنُوبِ اَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 59

(فَاِنَّ لِلَّذٖينَ) **Artık o kimseler için vardır ki,** (ظَلَمُوا) (şirk koşarak) **zâlim oldular,** ne vardır? (ذَنُوبًا) **bolca nasip,** öyle nasip ki ne gibi? (مِثْلَ ذَنُوبِ اَصْحَابِهِمْ) **arkadaşlarının bolca nasîbi gibi,** (فَلَا يَسْتَعْجِلُو) **öyleyse** (o azâbı) **çabuklaştırmayı istemesinler,** kimden? (نِ) **Benden.** Burada mütekellim yâsı hazfedilerek (نِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 59

59- Artık (geçmiş ümmetlerdeki müşrik) **arkadaşlarının** (helâk ve azaptan aldıkları) **bolca nasîbi gibi,** (Allâh'a ibâdeti terk ederek, yaratıldıkları gâyeye hizmet etmeyip şirk koşarak) **zâlim olmuş bulunan o kimseler için de gerçekten büyük bir nasip vardır.**

Öyleyse (o azâbı) **çabuklaştırmamı Benden istemesinler** (zîrâ vakti geldiğinde onlar istemese de başlarına azap gelecektir).

فَوَيْلٌ لِلَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذٖى يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 60

(فَوَيْلٌ) **İşte büyük bir helâk olsun,** kim için? (لِلَّذٖينَ) **öyle kimseler için ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** öyle helâk ki neden dolayı olucu? (مِنْ يَوْمِهِمْ) **günlerinden dolayı,** (اَلَّذٖى) **öyle günleri ki,** (يُوعَدُونَ) **tehdit olunuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 60

60- İşte böylece tehdit olundukları o (azâba çarptırılacakları Bedir ve kıyâmet) **günleri** (gibi yıkım mevsimlerinde uğrayacakları azapları hak etmeleri)**nden dolayı, o kâfir olmuş kimseler için çok büyük bir helâk** (ve şiddetli azap) **olsun!**

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ تِسْعٌ وَاَرْبَعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ELLİ İKİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

et-TÛR SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Kırk dokuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالطُّورِۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالطُّورِ) **Tûr** (Dağı'n)**a andolsun.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Mûsâ kulumuzun üzerinde bulunuyorken kelâmımızı işittiği) **Tûr** (dağın)**a andolsun!**

وَكِتَابٍ مَسْطُورٍۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha neye yemîn olsun? (وَكِتَابٍ) **Yüce bir Kitâb** (olan Kur'ân)**a da** (yemîn olsun)**,** öyle kitap ki, (مَسْطُورٍ) **düzenli şekilde yazılmış olan.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Yine (kulların amelleri kendisinin üzerine) **düzenli şekilde yazılmış yüce bir Kitâb** (olan Kur'ân)**a** (andolsun)**!**

ف۪ي رَقٍّ مَنْشُورٍۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Nerede yazılmış? (ف۪ي رَقٍّ) **ince bir deri içinde,** öyle deri ki, (مَنْشُورٍ) **neşredilmiş,** yâni okunmak için yayılıp açılmış.

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Ehli tarafından kolayca okunsun diye) **yayıl**(ıp açıl)**mış ince bir deri içerisinde** (yazılmış olan Kur'ân'a da andolsun)**!**

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha neye kasem olsun? (وَالْبَيْتِ) **O Beyt'e de** (kasem olsun)**,** öyle Beyt ki, (اَلْمَعْمُورِ) (melekler tarafından ibâdetlerle) **ma'mûr** (kılınmış).

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Yedi kat semânın üzerinde, Kâ'be'nin hizâsında ve Arş'ın altında bulunan ve her gün farklı yetmiş bin meleğin tavâfıyla ma'mûr kılınan) **O Beyt-i Ma'mûr'a da** (kasem olsun)**!**

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha neye andolsun? (وَالسَّقْفِ) **o tavan** (olan semây)**a da** (yemîn olsun)**,** öyle tavan ki, (اَلْمَرْفُوعِ) **yüksek yapılmış.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- O yüksek yapılmış tavan (olan semây)**a da** (yemîn olsun)**!**

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Daha neye yemîn olsun? (وَالْبَحْرِ) **o denizlere de,** öyle denizler ki, (اَلْمَسْجُورِ) (kıyâmet günü) **tutuşturulmuş.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bir de o (kıyâmet günü tandır gibi) **tutuşturulmuş** (ve kendisiyle cehennem kızdırılmış olan) **denizlere** (yemin olsun) **ki;**

اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Bütün bunlara yemîn olsun ki, (اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ) **şüphesiz ki senin Rabbinin azâbı,** nedir? (لَوَاقِعٌ) **elbette kesin vâki olucudur** (gerçekleşicidir).

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Habîbim!) **Şüphesiz ki senin Rabbinin azâbı elbette kesinkes gerçekleşici bir şeydir!**

مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(مَا لَهُ) **Onun için yoktur,** kimlerden hiçbiri yoktur? (مِنْ دَافِعٍ) **defedici**(ler)**den hiçbiri.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (O öyle bir azaptır ki) **onu savuşturacak hiçbir şey yoktur!**

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًاۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Bu azap ne zaman gerçekleşecek? (يَوْمَ تَمُورُ) **sallanacağı gün,** ne? (اَلسَّمَاءُ) **gök,** ne olmakla? (مَوْرًا) **acâyip bir çalkantı ile.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Göğün acâyip bir çalkantıyla sallanacağı gün (azap başlayacaktır)**!**

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًاۜ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Daha ne olduğu gün? (وَتَسِيرُ) **ve yürüyecek,** ne? (اَلْجِبَالُ) **dağlar,** ne olmakla? (سَيْرًا) **görülmemiş bir yürüyüşle.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Dağların da (yerlerinden kopup) **görülmemiş bir yürüyüşle** (havada bulut gibi) **yürüy**(üp, savrulan bir duman hâline gel)**eceği** (gün azap gerçekleşecektir).

فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(فَوَيْلٌ) **İşte büyük bir helâk olsun,** ne zamanda? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (Kur'ân'ı) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- İşte o gün o (Kur'ân'ı) **yalanlayıcılar için büyük bir helâk** (ve şiddetli azap) **olsun.**

اَلَّذِينَ هُمْ فِى خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(اَلَّذِينَ) **Öyle kimseler ki,** (هُمْ) **onlar,** ne içerisinde? (فِى خَوْضٍ) **bâtıl** (ve yalan yanlış konular)**a tam mânâsıyla dalma içerisinde,** ne yapıyorlar? (يَلْعَبُونَ) **sürekli** (eğlenip) **oynuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- O kimseler(in başına büyük azap gelsin) **ki onlar bâtıl** (ve yalan yanlış konular)**a tam mânâsıyla dalma içerisinde** (ömürlerini tüketerek eğlenip) **oynamaktadırlar.**

يَوْمَ يُدَعُّونَ اِلٰى نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّاۜ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(O kıyâmetin kopması için göğün çalkalanacağı gün azap vâki olacaktır), o günden bedel? (يَوْمَ يُدَعُّونَ) **itilecekleri gün,** nereye? (اِلٰى نَارِ جَهَنَّمَ) **cehennem ateşine,** ne olmakla? (دَعًّا) **şiddetli bir itilişle.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Elleri boyunlarına bağlı ve perçemleri ayaklarıyla birleşik bir hâlde) **şiddetli bir itilişle cehennem ateşine itilecekleri gün** (azap gerçekleşecektir)**!**

هٰذِهِ النَّارُ الَّتِى كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(O anda onlara şöyle denilecek:) (هٰذِهِ) **işte ancak bu,** bu ve sonrası mahzûf bir (يُقَالُ) fiilinin mekûlüdür, *(el-Beyzâvî)* nedir? (اَلنَّارُ) **o ateştir,** (اَلَّتِى) **öyle ateş ki,** (كُنْتُمْ) **siz oldunuz,** neyi? (بِهَا) **özellikle onu,** nedir oldunuz? (تُكَذِّبُونَ) **sürekli yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (O gün onlara şöyle denilecektir:) **"İşte ancak bu, o ateştir ki siz özellikle onu sürekli yalanlamakta olmuştunuz.**

اَفَسِحْرٌ هٰذَٓا اَمْ اَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(Sonra onlara şöyle denilecek:) (اَفَسِحْرٌ) **işte bir sihir midir,** ne? (هٰذَٓا) **işte bu** (gördüğünüz azap), (اَمْ اَنْتُمْ) **yoksa siz mi,** (لَا تُبْصِرُونَ) **görmüyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (Sonra onlara şöyle denilecek: Dünyâdayken size bu azâba düşeceğinizi haber veren âyetlere büyü diyordunuz, onların doğruluğunu gösteren) **işte bu** (manzara) **da bir büyü müdür, yoksa siz** (evvelce gerçekleri görmediğiniz gibi, burada da) **görmüyor musunuz?!**

اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُٓوا اَوْ لَا تَصْبِرُواۚ سَوَٓاءٌ عَلَيْكُمْۜ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(Sonra onlara şöyle denilecek:) (اِصْلَوْ) **girin,** neye? (هَا) **o** (cehennem azâbı)**na,** (فَاصْبِرُٓوا) **artık** (ister) **sabredin,** (اَوْ لَا تَصْبِرُوا) **ya da sabretmeyin,** ikisi de nedir? (سَوَٓاءٌ) **eşittir,** buradaki (سَوَٓاءٌ) kelimesi mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (صَبْرُكُمْ وَتَرْكُهُ سَوَٓاءٌ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* kimin üzerine eşittir? (عَلَيْكُمْ) **sizin üzerinize,** (اِنَّمَا تُجْزَوْنَ) **siz ancak cezâlandırılıyorsunuz,** ne ile? (مَا) **o şeyler**(in karşılığı) **ile ki,** (كُنْتُمْ) **siz oldunuz,** nedir oldunuz? (تَعْمَلُونَ) **sürekli yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Akabinde onlara şöyle denilecek: Şimdi) **o** (cehennem azâbı)**na girin** (bakalım). **Artık** (cehennemdeki azaplara) **sabredin ya da sabretmeyin,** (bir şey fark edecek değildir, her iki durum da) **size göre eşittir.**

Çünkü siz ancak sürekli yapar olduğunuz şeylerle cezâlandırılacak (olduğunuza göre hiçbir haksızlığa uğratılmayacak)**sınız."**

اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(اِنَّ الْمُتَّقِينَ) **Şüphesiz ki o** (haramlardan hakkıyla sakınan) **takvâ sâhipleri,** nerededir? (فِى جَنَّاتٍ) **çok değerli cennetler içerisinde** (ikāmet edecek)**dirler,** daha? (وَنَعِيمٍ) **ve çok büyük nîmetler içinde.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Şüphesiz ki o (haramlardan hakkıyla sakınan) **takvâ sâhipleri, çok değerli cennetler ve çok büyük nîmetler içerisinde** (ikāmet edecek)-**dirler.**

فَاكِهِينَ بِمَآ اٰتٰيهُمْ رَبُّهُمْۚ وَوَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

Ne oldukları hâlde cennettedirler? (فَاكِهِينَ) **lezzetlenici kimseler oldukları hâlde,** ne ile? (بِمَا) **o şeylerle ki,** (اٰتٰى) **verdi,** kime? (هُمْ) **onlara,** kim? (رَبُّهُمْ) **Rableri,** daha ne oldu? (وَوَقٰى) **ve korudu,** kimi? (هُمْ) **onları,** kim? (رَبُّهُمْ) **Rableri,** neden? (عَذَابَ الْجَحِيمِ) **şiddetle tutuşturulmuş o** (cehennem) **ateşin**(in) **azâbından.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Takvâ sâhipleri) **Rablerinin kendilerine vermiş olduğu şeylerle lezzetlenici kimseler olarak** (cennetlerde ikāmet edeceklerdir). **Zâten** (dünyâda her türlü belâdan kurtarmış olan) **Rableri onları şiddetle tutuşturulmuş o** (cehennem) **ateşin**(in) **azâbından korumuştur.**

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(Cennete girdiklerinde onlara şöyle denilecektir:) (كُلُوا) **yiyin,** bu cümleler mahzûf bir (يُقَالُ) fiilinin mekûlüdür, *(ed-Dürru'l-masûn)* daha ne yapın? (وَاشْرَبُوا) **ve için,** nasıl bir yiyip içmekle? (هَنِيٓـًٔا) **sıkıntısız olucu,** bu kelime mef'ûlü mutlak olarak hazfedilmiş (اَكْلًا وَشُرْبًا) kelimelerinin sıfatı olarak vâki olmuştur, hâl düşmesi de câiz görülmüştür, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* ne sebebiyle yiyin-için? (بِمَا) **o şeyler sebebiyle ki,** buna göre (بَا) harfi sebebiyye içindir, mukābele için de olabilir *(el-Beyzâvî)* ki meâl-i şerîfteki mânâ da buna göre verilmiştir, (كُنْتُمْ) **oldunuz,** nedir oldunuz? (تَعْمَلُونَ) **sürekli yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Cennete girdiklerinde kendilerine denilecektir ki:) "(Dünyâdayken) **sürekli yapar olduğunuz** (güzel) **şeylere karşılık** (şimdi burada mîde ağrısı, hazım sorunu ve dışarı çıkma sıkıntıları çekmeden hiç zahmetsiz ve) **meşakkatsiz bir hâlde yiyin için** (hazmı âsân olsun, âfiyet olsun)."

مُتَّكِـِٔينَ عَلٰى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍۚ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

Ne oldukları hâlde cennetler içerisindedirler? (مُتَّكِـِٔينَ) **yaslanıcı kimseler oldukları hâlde,** nelerin üzerinde? (عَلٰى سُرُرٍ) **çok değerli tahtlar üzerinde**(ki yastıklara), tahtlar üzerindeki öyle yastıklar ki, (مَصْفُوفَةٍ) **düzgünce dizilmiş,** bu kelime mahzûf bir (نَمَارِقَ) kelimesinin sıfatı düşmüştür ki takdîri (عَلٰى نَمَارِقَ مَصْفُوفَةٍ عَلٰى سُرُرٍ) şeklindedir, *(el-Kirmânî)* (وَزَوَّجْنَا) **ve Biz çiftleştirdik,** kimi? (هُمْ) **onları,** kimlerle? (بِحُورٍ) **çok değerli hûrîlerle,** yâni göz bebekleri çok siyah, etrâfı da çok beyaz olan eşlerle, öyle eşler ki, (عِينٍ) **iri gözlü olucular.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Böylece onlar) **düzgünce yerleştirilmiş çok değerli tahtlar üzerinde** (kurulup oradaki yastıklara) **yaslanan kişiler olarak** (o cennetlere yerleşeceklerdir). **Üstelik Biz onları** (göz bebekleri çok siyah, etrâfı da çok beyaz olan) **iri gözlü** (beyaz tenli) **hûrîlerle çiftleştirdik.**

وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِا۪يمَانٍ اَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَٓا اَلَتْنَاهُمْ
مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍۜ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَه۪ينٌ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(وَالَّذ۪ينَ) **Ve o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha? (وَاتَّبَعَتْ) **ve iyice tâbi oldu** (uydu), kime? (هُمْ) **onlara,** kim? (ذُرِّيَّتُهُمْ) **zürriyetleri,** ne ile tâbi oldu? (بِا۪يمَانٍ) **tam bir îmân ile,** (اَلْحَقْنَا) **Biz** (cennette) **kattık,** kime? (بِهِمْ) **onlara,** kimi? (ذُرِّيَّتَهُمْ) **zürriyetlerini,** daha ne yaptık? (وَمَٓا اَلَتْنَا) **ve eksik etmedik,** kime? (هُمْ) **onlara,** nelerinden olduğu hâlde? (مِنْ عَمَلِهِمْ) **amellerinden,** neyi? (مِنْ شَيْءٍ) **hiçbir şeyi,** burada (مِنْ) harfi zâidedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* (كُلُّ امْرِئٍ) **her bir kişi,** neye karşılık? (بِمَا) **o şeye karşılık ki,** (كَسَبَ) **kazandı,** her bir kişi nedir? (رَه۪ينٌ) **bir rehindir** (ve ameliyle tutsaktır).

Meâl-i Şerîf - 21

21- Bir de o kimseler ki; (inanılması gereken hususlara) **îmân ettiler, zürriyetleri de** (babaları ve dedeleri kadar iyi amel işleyememişlerse de) **tam bir îmânla onlara hakkıyla tâbi oldu**(lar); (işte) **Biz zürriyetlerini onlara kat**(ıp cennette aynı derecede yerleştirme karârı al)**dık ama** (bu iyiliğimiz nedeniyle) **onlar**(ın ataların)**a da amellerin**(in ecrin)**den hiçbir şeyi eksik etmedik.**

(Zâten) **her bir kişi** (iyi veyâ kötü) **kazanmış olduğu şey karşılığında bir rehindir** (ve âhirette tutsak kalacaktır. Artık sâlih amel sâhibi olan kişi, bu rehinini ödeyerek canını cehennemden âzâd ettirecek, kötü amel sâhibi ise, bu tutsaklığını hiçbir şekilde kaldıramayacaktır).

وَاَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(وَاَمْدَدْنَا) **Ve Biz ziyâdeleştirdik,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne ile? (بِفَاكِهَةٍ) **türlü türlü meyveler ile,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, daha ne ile? (وَلَحْمٍ) **ve lezzetli etler ile,** öyle meyve ve etler ki neden ibâret olan? (مِمَّا) **o şeylerden ki,** (يَشْتَهُونَ) **canları çekiyor.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Biz onlara canlarının çekmekte olduğu şeylerden türlü türlü meyveleri ve lezzetli etleri de (bunca nîmetlerine ilâveten) **fazlaca verdik.**

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَاْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَاْثِيمٌ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(يَتَنَازَعُونَ) **O** (cennet ehli ola)**nlar alıp verirler,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (كَاْسًا) **şarap dolu bir kadehi,** öyle kadeh ki, (لَا لَغْوٌ) **hiçbir boş söz yoktur,** nerede? (فِيهَا) **on**(un içimi esnâsın)**da,** daha? (وَلَا تَاْثِيمٌ) **bir günaha sokma da yoktur.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- (Birbirlerine karşı sevgi ve kaynaşmanın bir netîcesi olarak) **onlar orada şarap dolu öyle bir kadehi** (aralarında) **alıp verirler ki;** (dünyâ şaraplarında olduğu gibi) **on**(un içimi esnâsın)**da hiçbir boş söz yoktur, bir günaha sokma da yoktur.**

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَاَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(وَيَطُوفُ) **Ve dönüp dolaşacak,** nerede? (عَلَيْهِمْ) **onların yanında,** bu terkîb (حَوْلَهُمْ) mânâsındadır, *(el-Âlûsî)* kim? (غِلْمَانٌ) **birtakım genç** (hizmetçi)**ler,** öyle genç hizmetçiler ki kim için tahsis edilmiş? (لَهُمْ) **onlar için,** (كَاَنَّهُمْ) **sanki onlar,** nedir? (لُؤْلُؤٌ) **birer incidir,** öyle inci ki? (مَكْنُونٌ) (sedefinde) **saklanmış.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Kendilerine has olan birtakım genç (hizmetçi)**ler de onların etrâfında** (pervâne gibi dönüp) **dolaşır ki, sanki onlar** (sedefinde) **saklanmış birer inci** (gibi, ak-pâk, berrak ve tertemiz)**dir.**

Tefsîr ehlinin beyânı vechile; cennet ehlinin etrâfında hizmet için dolanacakları bildirilen bu gençler dünyâ ehlinden olmayıp cennette sâdece hizmet için yaratılmış, gençlikleri ve güzellikleri hiç bozulmayacak özel birtakım kullardır ki cennet ehli onların sâdece güzel sûretine bakmakla nîmetleneceklerdir. Hûrîler ise hem cemâllerine bakılarak hem de cinsî birliktelik yoluyla istifâde için yaratılmışlardır. *('Ömer en-Nesefî, et-Teysîr, 14/83)*

وَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَتَسَٓاءَلُونَ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(وَاَقْبَلَ) **Ve yöneldi,** kim? (بَعْضُهُمْ) **onların bir kısmı,** kime? (عَلٰى بَعْضٍ) **diğer bir kısma,** ne oldukları hâlde? (يَتَسَٓاءَلُونَ) (birbirinin hâl ve hatırından) **soruşuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Bir de (cennet ehli bir muhabbet ve sohbet esnâsında) **aralarında** (birbirinin hâlinden ve cennete hangi amelleri sebebiyle girdiklerinden) **soruşurlarken, onların bâzısı diğer bir kısma yöneldi.**

قَالُٓوا اِنَّا كُنَّا قَبْلُ فٖٓى اَهْلِنَا مُشْفِقٖينَ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(قَالُٓوا) **Dediler,** neyi dediler? (اِنَّا) **şüphesiz ki biz,** (كُنَّا) **olmuştuk,** neden önce? (قَبْلُ) **bundan önce,** nerede? (فٖٓى اَهْلِنَا) **âilemiz içinde** (evimizde, ocağımızda bulunuyor) **iken,** nedir olmuştuk? (مُشْفِقٖينَ) (azâbından) **korkucu kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Dediler ki: "Şüphesiz biz bundan önce (dünyâda) **âilemiz içinde** (evimizde, ocağımızda bulunuyor) **iken** (Allâh'a isyandan kaçan, yumuşak kalpli, O'nun tâatına önem veren ve âkıbetimizin ne olacağından) **korkan kimselerdik.**

فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَوَقٰينَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(فَمَنَّ) **Bu sebeple lütufta bulundu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimin üzerine? (عَلَيْنَا) **bizim üzerimize,** daha ne yaptı? (وَوَقٰى) **ve korudu,** kimi? (نَا) **bizi,** neden? (عَذَابَ السَّمُومِ) **gözeneklerin içine kadar nüfûz eden o** (cehennem) **ateşin**(in) **azâbından.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Bu sebeple Allâh bize lütfetti ve gözeneklerin içine kadar nüfûz eden o (cehennem) **ateşin**(in) **azâbından bizi korudu.**

اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُۜ اِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(اِنَّا) **Çünkü gerçekten biz,** (كُنَّا) **olmuştuk,** neden önce? (مِنْ قَبْلُ) **bundan önce,** nedir olmuştuk? (نَدْعُو) **sürekli ibâdet ediyoruz,** kime? (هُ) **O** (Allâh-u Azîmüşşa)**na,** (اِنَّهُ) **şüphesiz ki O,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (اَلْبَرُّ) (sonsuz iyilik sâhibi olan) **Berr'dir,** daha kimdir? (اَلرَّحِيمُ) (büyük rahmet sâhibi olan) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Çünkü gerçekten biz daha önce O (Allâh-u Azîmüşşâ)**na sürekli ibâdet etmekteydik** */(ve bizi bu ateşten koruması için)* ***duâ etmekteydik/.***

Şüphesiz ki O (Allâh-u Te'âlâ); (sonsuz iyilik sâhibi olan) **Berr de,** (büyük rahmet sâhibi olan) **Rahîm de ancak O'dur.** (Bu yüzden ibâdetlerimize mükâfat vermiş ve duâlarımızı kabûl etmiştir.)"

فَذَكِّرْ فَمَا اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍۜ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(فَذَكِّرْ) (Habîbim!) **Öyleyse sen öğüt ver**(meye devâm et), (فَمَا اَنْتَ) **zâten sen olmadın,** ne sebebi ile? *(ed-Dürru'l-masûn)* (بِنِعْمَتِ رَبِّكَ) **Rabbinin** (lütfettiği üstün akıl ve peygamberlik) **nîmetleri sebebi ile,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, nedir olmadın? (بِكَاهِنٍ) **aslâ** (kendi kafasına göre ğayptan haber veren) **bir kâhin,** daha? (وَلَا مَجْنُونٍ) **cinnet geçir**(erek delir)**miş biri de olmadın.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- (Habîbim!) **Öyleyse sen** (onların lüzumsuz konuşmalarına hiç önem vermeyip) **öğüt ver**(meye devâm et). **Rabbinin** (lütfettiği üstün akıl ve peygamberlik) **nîmetleri sebebiyle sen aslâ ne** (kendi kafasına göre gaybtan haber veren) **bir kâhin, ne de bir deli değilsin.**

اَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(اَمْ يَقُولُونَ) **Yoksa onlar diyorlar mı,** neyi diyorlar? (شَاعِرٌ) (o) **bir şâirdir,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هُوَ شَاعِرٌ) şeklindedir, öyle şâir ki, (نَتَرَبَّصُ) **bekliyoruz,** kimin hakkında? (بِهِ) **onun hakkında,** neyi bekliyoruz? (رَيْبَ الْمَنُونِ) **uzun zamânın huzursuz eden hâdiselerin**(e çarpılıp ölmesini ve böylece bir an önce kendisinden kurtuluşa ermey)**i.** Burada geçen (اَلْمَنُونِ) kelimesi "Uzun zaman" mânâsına gelen (اَلدَّهْر) demektir, *(et-Teysîr; ed-Dürru'l-masûn)* (رَيْبَ) kelimesi ise "Istırap veren hâdiseler" mânâsındadır. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 30

30- Yoksa onlar (senin için)**: "**(O) **bir şâirdir ki; biz onun hakkında,** (ömürleri tüketen) **uzun zamânın huzursuz eden hâdiselerin**(e çarpılıp ölmesini ve böylece bir an önce kendisinden kurtuluşa ermey)**i bekliyoruz" mu diyorlar?!**

قُلْ تَرَبَّصُوا فَاِنّ۪ي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّص۪ينَ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (تَرَبَّصُوا) **bekleyin,** (فَاِنّ۪ي) **zâten şüphesiz ben** (de), kiminle berâber olduğum hâlde? (مَعَكُمْ) **sizinle berâber,** kimlerdenim? (مِنَ الْمُتَرَبِّص۪ينَ) (helâkinizi) **bekleyici kimselerden.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- (Habîbim!) **De ki: "**(Siz benim helâkimi) **bekleyin** (bakalım)**, artık şüphesiz ben** (de) **sizinle birlikte** (helâkinizi görmeyi) **bekleyenlerdenim."**

اَمْ تَأْمُرُهُمْ اَحْلَامُهُمْ بِهٰذَٓا اَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَۚ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(اَمْ تَأْمُرُ) **Yoksa emrediyor mu,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne? (اَحْلَامُهُمْ) **akılları,** neyi? (بِهٰذَٓا) **işte bun**(ca çelişkili mevzuy)**u,** (اَمْ هُمْ) **doğrusu onlar,** burada (اَمْ) harfi (بَلْ) mânâsındadır, *(et-Teysîr; ed-Dürru'l-masûn)* nedir? (قَوْمٌ) **bir toplumdur,** öyle toplum ki, (طَاغُونَ) **azgın olucular.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- Yoksa işte bun(ca çelişkili mevzuy)**u onlara akılları mı emretmektedir** (de, bundan dolayı Benim Rasûlüm hakkında kesin bir karar veremeyip, ona bâzen kâhin, bâzen şâir, bâzen de mecnûn gibi birbirine zıt vasıflar yakıştırmaktadırlar).

(Nitekim kâhinlik ve şâirlik tam bir zekâ ve fetânet gerektirmekte, delilik ise bunlara tamâmen zıt düşmektedir. Böylece onlar Rasûlüme karşı yürüttükleri câhilâne düşmanlıktan dolayı, farkında olmadan kendi kendilerini yalanlamaktadırlar.) **Doğrusu onlar bir kavimdir ki azgınlardır** (ve haddi aşmaları yüzünden çelişkiye düştüklerini bile fark edemezler).

اَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُۚ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَۚ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(اَمْ يَقُولُونَ) **Yoksa onlar** (Kur'ân hakkında) **diyorlar mı,** neyi diyorlar? (تَقَوَّلَ) **o** (Muhammed) **uydurdu,** neyi? (هُ) **onu,** (بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ) **doğrusu onlar** (inatlarından dolayı) **îmân etmiyorlar**.

Meâl-i Şerîf - 33

33- Yoksa onlar: "Onu o (Muhammed) **uydurdu?" mu diyorlar. Doğrusu onlar** (Kur'ân'ın uydurulma bir şey olmadığını bilakis Allâh tarafından bir vahiy olduğunu biliyorlar ama inatlarından dolayı ona) **îmân etmiyorlar.**

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهٖٓ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَۜ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(فَلْيَأْتُوا) **Öyleyse getirsinler,** neyi? (بِحَدِيثٍ) **biz sözü,** öyle söz ki, (مِثْلِهٖٓ) **onun benzeri,** (اِنْ كَانُوا) **eğer olduysalar,** nedir olduysalar? (صَادِقِينَ) **doğru söyleyen kimseler.** Burada şartın cevâbı mahzûftur ki takdîri (فَلْيَأْتُوا بِكَلَامٍ مِثْلِهٖ) "Haydi, onun benzeri bir kelâm getirsinler" şeklindedir. *(el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 34

34- (Mâdemki onun bir insan sözü olduğunu söylüyorlar) **öyleyse** (hem lafız hem de mânâ yönünden) **onun benzeri bir söz getirsinler. Eğer doğru söyleyen kimseler olduysalar** (böyle bir şey yapmalıdırlar, zîrâ Benim Peygamberim ile onlar insanlıkta ve Arap olmakta müşterek olmalarına ilâveten, onlar konuşma dilini ve şiirleri, düz yazı ve nesir üslûblarını ayrıca önemli olaylara sahne olmuş günlerin târihçelerini daha iyi bilmektedirler).

اَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ اَمْ هُمُ الْخَالِقُونَۜ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(اَمْ خُلِقُوا) **Yoksa onlar yaratıldılar mı,** neden? (مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ) **herhangi bir şeyin ğayrinden,** yâni hiçbir yaratıcı bulunmaksızın kendi başlarına, (اَمْ هُمْ) **ya da onlar mı?** kimlerdir? (اَلْخَالِقُونَ) (kendilerini) **yaratıcı kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Yoksa onlar (yaratılışlarını ayarlayıp, onları yoktan vâr eden) **bir şey olmaksızın** (kendi başlarına) **mı yaratıldılar ya da** (onları) **yaratanlar** (yine) **ancak kendileri midirler** (ki, Allâh ve peygamber tanımıyorlar)?

اَمْ خَلَقُوا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَۚ بَلْ لَا يُوقِنُونَۜ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(اَمْ خَلَقُوا) **Yoksa onlar mı yarattılar?** neyi? (اَلسَّمٰوَاتِ) **gökleri,** daha? (وَالْاَرْضَ) **ve yeri,** (بَلْ لَا يُوقِنُونَ) **doğrusu onlar yakînen inanmıyorlar,** yâni her şeyi yaratanın kim olduğu sorusuna "Allâh" diye cevap veriyorlar, demek ki bu söylediklerine gerçek mânâda inanmıyorlardı, inansalardı O Allâh'ın gönderdiği dîni de kabûl ederlerdi.

Meâl-i Şerîf - 36

36- Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattılar?! Doğrusu onlar (her şeyi yaratanın kim olduğu sorusuna "Allâh" diye cevap veriyorlar, demek ki bu söylediklerine) **yakînen** (ve gerçek mânâda) **inanmıyorlar** (inansalardı O Allâh'ın gönderdiği dîni de kabûl ederlerdi).

اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَآئِنُ رَبِّكَ اَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَۜ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(اَمْ عِنْدَهُمْ) **Yoksa özellikle onların yanında mıdır?** ne? (خَزَآئِنُ رَبِّكَ) **senin Rabbinin** (peygamberlik ve rızık) **hazîneleri,** (اَمْ هُمْ) **ya da ancak onlar mı?** kimlerdir? (اَلْمُصَيْطِرُونَ) **ezici güce sâhip kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- Yoksa senin Rabbinin (peygamberlik ve rızık) **hazîneleri sâdece onların yanında mıdır** (ki, istediklerine diledikleri kadar verebiliyorlar)?!

Ya da ancak onlar mı ezici güce sâhip kimselerdir (de, âlemlerin yönetimini keyiflerine göre yürütüyorlar)?!

اَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِۚ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍۜ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(اَمْ لَهُمْ) **Yoksa sâdece onlar için var mıdır,** ne? (سُلَّمٌ) **bir merdiven,** öyle merdiven ki, (يَسْتَمِعُونَ) (Allâh'ın meleklere vahyettiği kelâmını) **dinliyorlar,** ne

üzerinde? (فِيهِ) **onun üzerinde,** burada (فِى) harf-i cerri (عَلٰى) mânâsındadır, *(el-Bahru'l-muhît, 8/152; el-Medârik)* (فَلْيَأْتِ) **öyleyse getirsin,** kim? (مُسْتَمِعُهُمْ) **onların dinleyicisi,** neyi getirsin? (بِسُلْطَانٍ) **güçlü bir delîli,** öyle delil ki, (مُبِينٍ) (Allâh kelâmı olduğu) **açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Yoksa onlara âit (ucu göğe dayalı) **bir merdiven mi vardır ki, onun üzerinde** (Allâh'ın meleklere vahyettiği kelâmını) **dinlemektedirler?!**

Haydi, onların dinleyicisi (kimse, o bu hususta) **açık olan güçlü bir delil getirsin** (de, Allâh'ın kelâmını duyduğunu herkese tasdîk ettirsin).

اَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(اَمْ لَهُ) **Yoksa özellikle O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na mı âittir?** kim? (اَلْبَنَاتُ) **kızlar** (sandığınız melekler), (وَلَكُمْ) **ve sâdece size** (mi) **mahsustur,** kim? (اَلْبَنُونَ) **oğullar.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- Yoksa o kızlar (sandığınız melekler) **özellikle O** (Allâh-u Azîmüş-şâ)**na âittir de, oğullar sâdece size mi mahsustur?!** (Böyle saçma bir gö-rüşe sâhip olan kişinin, melekût âlemine yükselip İlâhî kelâmı duyması bir yana, akıllı bile sayılması olacak şey değildir.)

اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(اَمْ تَسْـَٔلُ) (Habîbim!) **Yoksa sen istiyor musun?** kimden? (هُمْ) **onlardan,** neyi? (اَجْرًا) **bir ücreti,** (فَهُمْ) **bu sebeple onlar,** neden sebep? (مِنْ مَغْرَمٍ) **büyük bir borçtan sebep,** nedirler? (مُثْقَلُونَ) **ağır yük taşıtılan kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- (Habîbim!) **Yoksa sen** (elçilik vazîfeni tebliğe karşılık) **onlardan** (yüklü) **bir ücret mi talep ediyorsun da, bu nedenle onlar büyük bir borçtan sebep** (kendilerine) **ağır yük taşıtılan** (ve bunu ödeyemedikleri için sana îmân etmeyen) **kimselerdir?!**

اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

(اَمْ عِنْدَهُمْ) **Yoksa sâdece onların yanında mıdır?** ne? (اَلْغَيْبُ) **gayb**(a âit ilimlerin kendisinde yazılı bulunduğu Levh-i Mahfûz), (فَهُمْ) **işte onlar,** ne yapıyorlar? (يَكْتُبُونَ) **yazı**(p bildiri)**yorlar.**

Meâl-i Şerîf - 41

41- Yoksa gayb(a âit ilimlerin kendisinde yazılı bulunduğu Levh-i Mahfûz) **sâdece onların yanındadır da, işte onlar** (insanlara meşrû ettikleri uydurma düzenleri ondan) **mı yazı**(p bildiri)**yorlar?!**

اَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًاۜ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَۜ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

(اَمْ يُرِيدُونَ) **Yoksa onlar istiyorlar mı?** neyi? (كَيْدًا) **bir hîle yapmayı,** (فَالَّذِينَ) **ama o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** (هُمْ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلْمَكِيدُونَ) **hîleye uğratılmış kimselerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- Yoksa onlar (sana ve dînine karşı Dârü'n-Nedve'de toplanıp) **bir hîle yapmak mı arzuluyorlar?! Ama o kâfir olmuş kimseler** (var ya), (tuzakları başlarına geçirilerek) **hîleye uğratılmış kimselerin ta kendileri ancak onlardır.**

اَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِۜ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

(اَمْ لَهُمْ) **Yoksa onlar için var mıdır?** ne? (اِلٰهٌ) **bir ilâh,** öyle ilâh ki, (غَيْرُ اللّٰهِ) **Allâh'ın ğayri,** (سُبْحَانَ اللّٰهِ) **Allâh'ı** (eş ve çocuk gibi şeylerden) **tesbîh ile** (tenzîh eder ve uzak tutarım), *(et-Teysîr)* neden? (عَمَّا) **o** (putlar gibi âciz) **şeylerden ki,** (يُشْرِكُونَ) (O'na) **ortak koşuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- Yoksa onlar için Allâh'tan başka bir ilâh mı vardır (ki, onları O'nun azâbından koruyabilsin)**?! Onların ortak koştukları** (putlar gibi âciz) **şeylerden Allâh'ı tesbîh ile** (tenzîh eder, eş ve çocuk gibi şeylerden de uzak tutarım)**!**

وَاِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَٓاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

(وَاِنْ يَـرَوْا) **Ve onlar görseler,** neyi? (كِـسْـفًا) **büyük bir parçayı,** öyle parça ki nereden gelici? (مِـنَ السَّـمَّاءِ) **gökten,** ne olduğu hâlde? (سَـاقِطًا) (üzerlerine) **düşücü,** (يَقُولُوا) **derler,** neyi derler? (سَـحَابٌ) (işte bu) **bir buluttur,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هٰـذَا سَـحَابٌ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* öyle bulut ki, (مَرْكُومٌ) **üst üste yığılmış.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- Yine o (kâfir ola)**nlar** (kendilerine azap etmek için) **gökten düşen büyük bir parça görseler** (inatlarından dolayı)**: "**(İşte bu) **üst üste yığılmış bir buluttur" derler.**

فَذَرْهُمْ حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذٖى فٖيهِ يُصْعَقُونَۙ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

(فَـذَرْ) (Habîbim) **öyleyse sen bırak,** kimi? (هُـمْ) **onları,** ne zamâna kadar? (حَتّٰى يُلَاقُوا) **onlar kavuşuncaya kadar,** neye? (يَوْمَهُمْ) **günlerine,** (اَلَّذٖى) **öyle günlerine ki,** (فٖيـهِ) **sâdece onda,** neye uğrayacaklar? (يُصْعَقُـونَ) (İsrâfîl isimli meleğin nârası ile) **çarpılıp öldürülecekler.**

Meâl-i Şerîf - 45

45- (Habîbim!) **O hâlde sen onları** (hiç önemsemeyip öylece gaflet içinde) **bırak, tâ ki onlar sâdece kendisinde** (İsrâfîl isimli meleğin nârası ile) **çarpılıp öldürülecekleri o günlerine kavuşsunlar.**

يَوْمَ لَا يُغْنٖى عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَۜ ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

O helâk edilecekleri günden bedel? (يَـوْمَ لَا يُغْنٖـى) **defedemeyeceği** (savuşturamayacağı) **gün,** kimden? (عَنْهُـمْ) **onlardan,** ne? (كَيْدُهُـمْ) **hîle yapmaları,** neyi defedemeyeceği gün? (شَيْـًٔا) **hiçbir şeyi,** (وَلَا هُمْ) **ve özellikle onlar olmadı,** nedir olmadı? (يُنْصَرُونَ) **yardım olunuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 46

46- (Sen onları) **o güne kadar** (bırak) **ki, hîle yapmaları onlardan** (azap nâmına) **hiçbir şeyi savuşturamayacak ve onlar** (hiç kimse tarafından) **yardım olunamayacaklardır.**

وَاِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذٰلِكَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

(وَاِنَّ لِلَّذِينَ) **Ve gerçekten o kimseler için vardır ki,** (ظَلَمُوا) **zâlim oldular,** ne vardır? (عَذَابًا) **birçok azap,** burada tenvîn teksîr içindir, öyle azap ki, (دُونَ ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Bu** (âhiret azâbı)**ndan önce,** (وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ) **velâkin onların ekserîsi,** nedirler? (لَا يَعْلَمُونَ) (bu gerçeği) **bilmezler.**

Meâl-i Şerîf - 47

47- (Habîbim!) **İşte sana! O** (şirk koşarak) **zâlim olmuş kimseler için, gerçekten bu** (âhiret azâbı)**ndan önce de** (kıtlık, katliâm ve kabir azâbı gibi) **birçok azap vardır. Velâkin onların çoğu** (bu gerçeği) **bilmezler.**

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

(وَاصْبِرْ) (Habîbim) **ve sen sabret,** neye? (لِحُكْمِ رَبِّكَ) **Rabbinin** (onlara bir zaman daha mühlet vermesi husûsundaki) **hükmüne,** (فَاِنَّكَ) **çünkü muhakkak sen,** neredesin? (بِاَعْيُنِنَا) **Bizim** (korumamız altındasın ve sürekli Bizim) **gördüğümüz** (ve gözettiğimiz) **yerde**(sin). Aslında "Gözler" mânâsına gelen bu kelime "Müteşâbih âyetler"den olduğu için burada (بِمَرْأًى مِنَّا) mânâsıyla tefsîr edilmiştir, *(et-Teysîr; el-Kirmânî)* daha ne yap? (وَسَبِّحْ) **ve tesbîh et,** ne ile birlikte olduğun hâlde? (بِحَمْدِ رَبِّكَ) **Rabbini hamd** (etmek) **ile birlikte olarak,** burada (بَا) harfi musâhabet içindir, *(ed-Dürru'l-masûn, 1/256)* yâni tesbîhi hamd ile birleştirip "Sübhânellâhi ve bihamdihî" diyerek, ne zaman? (حِينَ تَقُومُ) **kalkacağın zaman,** yâni oturduğun herhangi bir meclisten kalkacağın vakit, özellikle de namaza kalkacağın zaman.

Meâl-i Şerîf - 48

48- (Habîbim!) **Böylece sen Rabbinin** (onlara bir zaman daha mühlet vermesi husûsundaki) **hükmüne sabret. Çünkü muhakkak sen Bizim** (korumamız altındasın ve sürekli Bizim) **gördüğümüz** (ve gözettiğimiz) **yerdesin! Bir de sen** (oturduğun herhangi bir meclisten kalkacağın vakit, özellikle de namaza) **kalkacağın zaman hamd** (etmek) **ile birlikte** (övgülerde bulunarak ve 'Sübhânellâhi ve bihamdihî' zikri ile meşgul) **olarak Rabbini** (her türlü noksan sıfattan) **tesbîh** (ve tenzîh) **et!**

وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَاِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

(وَمِنَ الَّيْلِ) **Geceden bir kısımda da,** ne yap? (فَسَبِّحْ) **hemen tesbîh et,** kimi? (هُ) **O'nu,** daha ne zaman tesbîh et? (وَاِدْبَارَ النُّجُومِ) **ve yıldızların dönüp gitmesinde** (ve kayboldukları sabah namazı vaktinde).

Meâl-i Şerîf - 49

49- Geceden bir kısımda da hemen (Rabbine hamdederek) **O'nu tesbîh et, bir de** (sabahın ilk ışıklarının belirmesiyle) **yıldızların dönüp gitmesinde** (ve kayboldukları sabah namazı vaktinde yine O'nu zikret).

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اثْنَتَانِ وَسِتُّونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ELLİ ÜÇÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

en-NECM SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Altmış iki âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰىۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالنَّجْمِ) **Yıldızlara yemîn olsun,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* ne zaman? (اِذَا هَوٰى) **düştüğü zaman,** yâni gökten haberler kapmak için birbirinin üstüne binen şeytanları taşlamak için peşlerine düştüğü anda yıldızlara yemîn olsun. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Gökten haberler kapmak için birbirinin üstüne binen şeytanları taşlamak için peşlerine) **düştüğü zaman yıldızlara yemîn olsun ki;**

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوٰىۚ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(مَا ضَلَّ) **Dalâlete düşmedi** (haktan ayrılmadı), kim? (صَاحِبُكُمْ) **arkadaşınız** (olan Muhammed), daha? (وَمَا غَوٰى) **ve bâtıla inanıp cehâlete düşmedi.** *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 2

2- Arkadaşınız (olan Muhammed hak yoldan ayrılarak) **sapmamıştır ve bâtıla inanıp cehâlete düşmemiştir.**

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰىۜ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَمَا يَنْطِقُ) **Ve o** (âhir zaman nebîsi) **konuşmaz,** ne ile? (عَنِ الْهَوٰى) **nefsânî bir arzu ile,** burada (عَنْ) harf-i cerri (بَا) mânâsındadır. *(et-Teysîr; el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (âhir zaman nebîsi) **nefsânî bir arzu ile konuşmaz.**

اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُوحٰىۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اِنْ هُوَ) **O**(nun söyledikleri) **değildir,** (اِلَّا وَحْيٌ) **ancak çok değerli bir vahiydir,** öyle vahiy ki, (يُوحٰى) (kendisine) **vahyediliyor.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- O(nun söyledikleri) **ancak çok değerli bir vahiydir ki** (Allâh-u Te'âlâ tarafından Cebrâîl vâsıtasıyla kendisine) **vahyedilmektedir.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in din adına söylediği her şey bu âyette geçen "Vahy" mefhûmuna dâhildir. Dolayısıyla hadîs-i şerîfler de vahiydir. *(el-Beyzâvî, Envâru't-Tenzîl; el-Hâzin, Lübâbü't-te'vîl, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/99)*

Mâtürîdî *(Rahimehullâh)*: "Sana vahyolunana tâbi ol" *(Yûnus Sûresi:109'dan)* âyet-i kerîmesinin tefsîrinde: "Bu vahiy Kur'ân'la sınırlı değildir, sünnete (hadîs-i şerîflere) de şâmildir" demiştir. *(Te'vîlâtü Ehli's-Sünne, 6/93)*

Bu hususta geniş mâlûmât için bakınız: *Rûhu'l-Furkān Tefsîri, 19/799-803*

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوٰىۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(عَلَّمَ) (Kur'ân'ı) **öğretti,** kime? (هُ) **ona,** kim? (شَدِيدُ الْقُوٰى) **kuvvetleri çok şiddetli olan** (Cebrâîl).

Meâl-i Şerîf - 5

5- Ona (Kur'ân'ı) **o kuvvetleri çok şiddetli olan** (Cebrâîl) **öğretmiştir.**

Tefsirlerde Cibrîl *(Aleyhisselâm)*ın kuvvetine misal olarak, Lût kavminin vilâyetlerini tek kanadıyla kökünden söküp göğe kaldırdıktan sonra ters çevirmesi özellikle zikredilmiştir. *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)*

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوٰىۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Öyle kuvveti şiddetli olan ki, (ذُو مِـرَّةٍ) **sağlam görüş** (ve doğru anlayış) **sâhibi,** sonra ne yaptı? (فَاسْتَوٰى) **derken o** (Cibrîl ayakta durur hâlde) **dosdoğru belirdi.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Sağlam görüş sâhibi (olan Cibrîl ona vahyi indirmiştir)**! Derken o** (Cibrîl her zaman süratle hareket ederken bu sefer Hirâ Mağarası'nda o Nebî'nin karşısında ayakta durur hâlde) **dosdoğru belirdi** (ve her biri ufku kapatacak kadar büyük olan altı yüz kanadıyla ufku kapattı).

وَهُوَ بِالْاُفُقِ الْاَعْلٰىۜ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَهُـوَ) **Hâlbuki o** (Cibrîl), nerede idi? (بِالْاُفُـقِ) **ufukta,** yâni doğu cihetinden göğün kenarında, öyle ufuk ki, (الْاَعْلٰى) **en üst olucu.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Hâlbuki o (Cibrîl, Rasûlüllâh'a göre göğün doğu tarafına düşen) **en üst ufukta idi.**

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰىۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(ثُـمَّ دَنَـا) **Sonra** (Cibrîl) **yanaştı,** sonra ne yaptı? (فَتَدَلّٰى) **sonra** (havadan aşağı doğru) **sarkıp yanına indi.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Sonra (Cibrîl, Rasûlüllâh'a) **yanaştı, akabinde** (havadan aşağı doğru) **sarkıp yanına indi.**

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰىۚ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(فَـكَانَ) **Artık o** (Cibrîl ve peygamber arasındaki mesâfe) **oldu,** nedir oldu? (قَـابَ قَوْسَـيْنِ) **iki zirâ' miktârı,** yâni iki arşın kadar yakın, İbni Abbâs ve İbnü Mes'ûd *(Radıyallâhu Anhüm)*den nakledildiğine göre "Kavs" kelimesi "Zirâ'" mânâsındadır, *(et-Teysîr; es-Sa'lebî; ed-Dürru'l-mensûr, 14/16)* ya da ne kadar oldu? (اَوْ اَدْنٰى) **yâhut** (bakan kimseye nisbetle) **daha yakın olucu.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Artık (Cibrîl ile Rasûlüllâh arasındaki mesâfe) **iki zirâ' miktârı** (ve iki arşın kadar yakın) **yâhut** (bakanın nazarında) **daha yakın oldu.**

فَاَوْحٰٓى اِلٰى عَبْدِه۪ مَٓا اَوْحٰىۜ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(فَاَوْحٰى) **Sonra o** (Cibrîl) **vahyetti,** kime? (اِلٰى عَبْدِه۪) **O** (Allâh-u Sübhânehû)-**nun** (şerefli) **kulu** (olan Muhammed Mustafâ'sı)**na,** neyi? (مَٓا) **o şeyleri ki,** (اَوْحٰى) **vahyetti.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Akabinde o (Cibrîl), **vahyetmiş olduğu** (çok önemli) **şeyleri O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun** (şerefli) **kulu** (olan Muhammed Mustafâ'sı)**na vahyetti.**

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَاٰى ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(مَا كَذَبَ) **Yalan kabûl etmedi,** yâni doğru kabûl etti ve gerçek olduğunu anladı, *(Ebû Hayyân)* ne? (اَلْفُؤَادُ) **o**(nun) **kalb**(i), neyi? (مَا) **o şeyi ki,** (رَاٰى) (gözüyle) **gördü.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- O (Rasûlüllâh'ın) **kalb**(i Cibrîl'i asıl sûreti üzere gördüğü zaman) **görmüş olduğu o şeyi yalan kabûl etmedi** (ve ona: "Seni tanımadım" demedi, bilakis onu hakîkaten gördüğünü idrâk etti).

اَفَتُمَارُونَهُ عَلٰى مَا يَرٰى ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(اَفَتُمَارُونَ) (Ey Mekke müşrikleri!) **Şimdi siz mücâdele mi ediyorsunuz?** kiminle? (هُ) **onunla,** neye karşı? (عَلٰى مَا) **o şeye karşı ki,** (يَرٰى) (gözüyle) **görüyor.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Ey Mekke müşrikleri!) **Şimdi siz,** (Rasûlümün gözüyle) **gördüğü şeye karşı mı onunla mücâdele ediyorsunuz?!**

وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً اُخْرٰىۙ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(وَلَقَدْ رَاٰ) **Andolsun ki; elbette muhakkak o** (Nebî sonra bir daha) **gördü,** kimi? (هُ) **onu,** yâni Cibrîl'i, ne zamanda? (نَزْلَةً) **bir iniş**(in)**de,** öyle iniş ki, (اُخْرٰى) **başka olucu,** bu kelime "Geri kaldı" mânâsına gelen (اَخَرَ) fiilinden ism-i tafdîlin müennesi olup "Başka bir şey" mânâsında kullanılmıştır.

Meâl-i Şerîf - 13

13- Andolsun ki; elbette o (Nebî, Cibrîl ile sonra bir daha karşılaştı ve) **onu** (Mi'râc Gecesi'ndeki) **diğer bir iniş**(in)**de de** (asıl yaratıldığı şekli üzere) **gerçekten gördü.**

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Nerede gördü? (عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى) **Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında.** Buradaki izâfet terkîbi bir şeyin mahalline izâfeti kabîlindendir ki mânâ: "Müntehâ'da (ilimlerin ulaştığı son noktada) bulunan Sidre ağacı" demektir. *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 14

14- Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında (o Nebî Cibrîl'i bir daha gördü)**!**

Tefsirlerde zikredildiği üzere; "Sidre" Arabistan kirazını andıran bir ağaçtır ki yedinci kat semâda Arş'ın sağında bulunmaktadır. O ağaç bütün kulların ilimlerinin ve amellerinin ulaştığı son nokta, şehitlerin ve müminlerin ruhlarının da son durağı olması hasebiyle "Müntehâ" sıfatıyla anılmıştır. Zîrâ ondan ötesi hakkında Allâh'tan başka kimsenin bilgisi yoktur. Mi'râc hadîsinde yapraklarının filkulağı gibi, meyvelerinin de büyük küpler gibi olduğu ve at koşturan kimsenin, gölgesinde yüz sene gidebileceği kadar büyük olduğu zikredilmiştir. *(el-Beyzâvî, Envâru't-Tenzîl; el-Hâzin, Lübâbü't-te'vîl; en-Nesefî, el-Medârik; -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/103)*

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوٰىۜ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

O Sidretü'l-müntehâ ne olduğu hâlde? (عِنْدَهَا) **Onun yanındadır,** yâni O Sidretü'l-Müntehâ'nın yanındadır, ne? (جَنَّةُ الْمَأْوٰى) (takvâ sâhiplerinin barınağı olan) **Me'vâ cenneti.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (O Sidretü'l-Müntehâ ki takvâ sâhiplerinin barınağı olan) **Me'vâ cenneti onun yanındadır.**

اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰىۙ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Ne zamanda Cibrîl'i gördü? (اِذْ يَغْشَى) **bir zaman ki kaplıyor,** neyi? (اَلسِّدْرَةَ) **o Sidre'yi,** ne? (مَا) **o şeyler ki,** (يَغْشٰى) **kaplıyor.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Bir zamanda (o Nebiyy-i zîşân Cibrîl'i gördü) **ki; kaplayan** (o acâyip) **şeyler o Sidre'yi kaplıyordu.**

Hadîs-i şerîflerde o ağacı kaplayan şeyler hakkında: "Allâh-u Te'âlâ'nın nûru, yeşil kuşlar, altın çekirgeler, inci, yâkut, zebercedler ve her yaprağına konup tesbih eden melekler" şeklinde rivâyetler zikredilmiştir. *(et-Teysîr, 14/117; el-Beyzâvî, Envâru't-Tenzîl; el-Hâzin, Lübâbü't-te'vîl; en-Nesefî, el-Medârik; -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/103-104)*

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(مَا زَاغَ) **Kaymadı,** ne? (اَلْبَصَرُ) **o** (Rasûl'ün) **göz(ü),** daha ne yapmadı? (وَمَا طَغٰى) **ve aşmadı,** yâni ondan başkasına geçmedi.

Meâl-i Şerîf - 17

17- O (Rasûlün) **göz**(ü bakmakla emrolunduğu şeyleri görmekten başka bir tarafa doğru) **kaymadı ve** (kendisi için tâyin edilen sınırı) **aşmadı.**

لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(لَقَدْ رَاٰى) **Andolsun ki; muhakkak o** (Nebiyy-i zîşân) **gördü,** o gördüğü şeyler neden bâzısı olduğu hâlde? (مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ) **onun Rabbinin âyetlerinden,** öyle âyetler ki? (اَلْكُبْرٰى) **en büyük olucular.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Andolsun ki; o (Nebiyy-i zîşân), **Rabbinin en büyük olan âyetlerinden önemli bir kısmını** (Mi'râc Gecesi'nde) **elbette görmüştür.**

اَفَرَاَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزّٰىۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(اَفَرَاَيْتُمْ) **Şimdi siz gördünüz mü?** neyi? (اَللَّاتَ) **o** (taptığınız) **Lât'ı,** daha? (وَالْعُزّٰى) **ve Uzzâ'yı,** yâni taptığınız o iki putu gördünüz mü?

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Ey müşrikler!) **Şimdi siz gördünüz mü o** (taptığınız) **Lât ve Uzzâ'yı?!**

وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ الْاُخْرٰى ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

Daha neyi gördünüz mü? (وَمَنٰوةَ) **ve Menât'ı,** öyle Menât ki, (اَلثَّالِثَةَ) **üçüncü olucu,** öyle üçüncü ki, (اَلْاُخْرٰى) **o ziyâde geri kalıcı.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Bir de o (sıralamada) **çok geri kalmış üçüncü** (put) **olan Menât'ı** (da gördünüzse söyleyin bakalım, onlar Allâh-u Te'âlâ'nın sâhip olduğu sonsuz kudret karşısında en ufak bir güce sâhip midirler?)**!**

اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(اَلَكُمُ) **Özellikle size mi âittir,** ne? (اَلذَّكَرُ) **erkekler,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, (وَلَهُ) **ve sâdece O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na** (mı) **âittir,** ne? (اَلْاُنْثٰى) **dişi** (sandığınız melek)**ler.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Yoksa) **erkekler** özellikle size âittir **de, o** (hoşlanmadığınız ve) **dişi** (sandığınız melek)**ler O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na mı mahsustur?!**

تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ ضٖيزٰى ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(تِلْكَ) (Ey müşrik insan!) **İşte sana! Bu** (yaptığın taksîmât), (اِذًا) **o takdirde,** nedir? (قِسْمَةٌ) **bir taksimdir** (paylaştırmadır), öyle taksim ki, (ضٖيزٰى) **ziyâde adâletsiz olucu.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- (Ey müşrik insan!) **İşte sana! O takdirde bu** (yaptığın paylaştırma), **ziyâde zâlimâne bir taksimdir.**

اِنْ هِيَ اِلَّٓا اَسْمَٓاءٌ سَمَّيْتُمُوهَٓا اَنْتُمْ وَاٰبَٓاؤُكُمْ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍۜ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُۚ وَلَقَدْ جَٓاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدٰىۜ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(اِنْ هِىَ) **O**(tapı)**n**(dığınız put)**lar olmadı,** (اِلَّٓا اَسْمَٓاءٌ) **ancak birtakım isimler,** öyle isimler ki, (سَمَّيْتُمُوهَا) **isim olarak verdiniz,** neyi? (هَا) **onları,** yâni o isimleri taktınız, *(el-Âlûsî)* kim? (اَنْتُمْ) **siz,** daha kim onlara isim taktı? (وَاٰبَٓاؤُكُمْ) **ve babalarınız,** yine öyle isimler ki, (مَٓا اَنْزَلَ) **indirmedi,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** ne hakkında? (بِهَا) **onlar**(ın ilâh olduğu) **hakkında,** neden hiçbir şey indirmedi? (مِنْ سُلْطَانٍ) **hiçbir delilden,** (اِنْ يَتَّبِعُونَ) **o** (şirk koşa)**nlar tâbi olmuyorlar,** ancak neye tâbi oluyorlar? (اِلَّا الظَّنَّ) **ancak zanna** (ve tahmîne uyuyorlar), daha neye tâbi oluyorlar? (وَمَا) **ve o şeylere ki,** (تَهْوَى) **arzuluyor,** ne? (الْاَنْفُسُ) **o** (kötü şeyler isteyen) **nefisler**(i), (وَلَقَدْ جَٓاءَ) **hâlbuki andolsun muhakkak geldi,** burada vav harfi hâliyyedir *(el-Âlûsî),* kime? (هُمْ) **onlara,** kimden? (مِنْ رَبِّهِمُ) **Rablerinden,** ne geldi? (الْهُدٰى) **hidâyet** (rehberi olan Kur'ân).

Meâl-i Şerîf - 23

23- (Ey müşrikler!) **O**(tapı)**n**(dığınız put)**lar ancak, sizin ve babalarınızın kendilerini ad olarak taktığınız** (ama hâriçte karşılığı olmayan) **birtakım isimlerdir ki, Allâh onlar**(ın ibâdete lâyık ilâhlar olduğu) **hakkında delillerden hiçbir şey indirmemiştir.**

(Demek ki) **o** (şirk koşa)**nlar ancak zanna** (ve birtakım varsayımlara tâbi olmaktadırlar)**, bir de o** (kötü şeyler isteyen) **nefislerin**(in) **arzulamakta olduğu şeylere harfiyyen uymaktadırlar. Hâlbuki andolsun; Rablerinden onlara gerçekten hidâyet gelmiştir.**

اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنّٰىۘ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(اَمْ لِلْاِنْسَانِ) **Yoksa o** (kâfir) **insan için var mıdır,** *(el-Beyzâvî; el-Medârik)*, ne? (مَا) **o şey ki,** (تَمَنّٰى) (putlarının şefâati husûsunda) **temennî etti.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Yoksa (putlarının şefâati husûsunda) **temennî ettiği şey o** (kâfir) **insan için var mıdır?!**

فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاُولٰى ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(فَلِلّٰهِ) **İşte sâdece Allâh'a âittir,** ne? (الْاٰخِرَةُ) **âhiret,** daha? (وَالْاُولٰى) **ve o en ilk olan** (dünyâ).

Meâl-i Şerîf - 25

25- (Kâfirler taptıkları ilâhların şefâatine ulaşamayacaktır) **çünkü âhiret** (de), **o en ilk olan** (dünyâ) **da sâdece Allâh'a âittir.** (Dolayısıyla sizin arzunuz değil, O'nun dilediği olacaktır.)

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِى السَّمٰوَاتِ لَا تُغْنٖى شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا اِلَّا مِنْ بَعْدِ
اَنْ يَأْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَرْضٰى ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(وَكَمْ) **Ve nicesi,** ne cihetinden? (مِنْ مَلَكٍ) **melek cihetinden,** öyle melek ki nerede olan? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerde,** yâni göklerde nice melekler vardır ki, nedir? (لَا تُغْنٖى) **defedemez** (savuşturamaz), ne? (شَفَاعَتُهُمْ) **onların şefâati,** neyi? (شَيْـًٔا) **hiçbir şeyi,** bu kelime mef'ûlün bihtir, *(el-Âlûsî, 24/445)* mef'ûlü mutlak da olabilir *(ed-Dürru'l-masûn)* ki meâl-i şerîfteki mânâ buna göredir, (اِلَّا مِنْ بَعْدِ اَنْ يَأْذَنَ) **ancak izin vermesinden sonra,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kim için şefâat etmelerine? (لِمَنْ) **o kimseler için ki,** (يَشَٓاءُ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **diliyor,** daha? (وَيَرْضٰى) **ve râzı oluyor.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Ayrıca göklerde meleklerden nicesi vardır ki, onların şefâatleri (bile) **hiçbir şeyle** (hiçbir kimseye) **yararlı olamayacaktır. Ancak Allâh'ın dilemekte ve rızâ göstermekte olduğu** (îmân ehli) **kimseler**(e şefâat etmeleri) **için izin vermesinden sonra müstesnâ!** (Îmân etmeden meleklerin şefâatini bekleyenlerin bile durumu böyleyken ya putlardan medet umanların hâli nice olur!)

اِنَّ الَّذٖينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(اِنَّ الَّذٖينَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** (لَا يُؤْمِنُونَ) **îmân etmiyorlar,** neye? (بِالْاٰخِرَةِ) **âhirete,** o îmân etmeyenler ne yapıyorlar? (لَيُسَمُّونَ) **elbette isimlendiriyorlar,** kimi? (اَلْمَلٰٓئِكَةَ) **melekleri,** ne yapmakla? (تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى) **dişi adı takmakla.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Şüphesiz o kimseler ki, âhirete îmân etmemektedirler, elbette onlar melekleri ("Allâh'ın kızları" diye niteleyerek onlara) **dişi adı takmak** (sûreti) **ile** (birtakım bâtıl adlarla onları) **isimlendirmektedirler.**

وَمَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍۜ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّۚ وَاِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْن۪ي مِنَ الْحَقِّ شَيْـٔاًۚ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(وَمَا لَهُمْ) **Hâlbuki onlar için yoktur,** ne hakkında? (بِهٖ) **onun** (doğruluğu) **hakkında,** neden hiçbir şey? (مِنْ عِلْمٍ) **ilimden hiçbir şey,** (اِنْ يَتَّبِعُونَ) **onlar hiç-** (bir şeye) **tâbi olmuyorlar,** (اِلَّا الظَّنَّ) **ancak zanna** (ve tahmîne uyuyorlar), (وَاِنَّ الظَّنَّ) **hâlbuki gerçekten zan,** (لَا يُغْن۪ي) **defedemez** (savuşturamaz), neden? (مِنَ الْحَقِّ) **Hakk**(ın azâbın)**dan,** bu mânâya göre "Hakk" kelimesi Allâh-u Te'âlâ'nın ismi olup evvelinde bir "Azap" lafzı takdîr edilmiştir, *(el-Kirmânî; Tenvîru'l-mikbâs; el-Hâzin)* "Hakk" kelimesi "Bâtılın zıttı (olan asılsız şeyler)" ile de tefsîr edilmiştir ki meâl-i şerîfte bu mânâ da zikredilmiştir, neyi defedemez? (شَيْـٔاً) **hiçbir şeyi.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Hâlbuki o (melekleri Allâh'ın kızları kabûl ederek şirk koşa)**nlar için bu hususta ilimden hiçbir şey yoktur. Onlar ancak tamâmen zanna** (ve boş kuruntulara) **uymaktadırlar.**

Oysa şüphesiz zan (ve tahminler Cenâb-ı) **Hakk**(ın azâbın)**dan hiçbir şeyi defedemez. */Hâlbuki gerçekten zan* *(ve kuruntular)* *haktan yana hiçbir şeyle* *(kimseye ilim nâmına)* *faydalı olamaz!/***

فَاَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلّٰى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ اِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَاۜ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(فَاَعْرِضْ) (Habîbim!) **O hâlde sen yüz çevir,** neden? (عَنْ مَنْ) **o kimseden ki,** (تَوَلّٰى) **yüz çevirdi,** neden? (عَنْ ذِكْرِنَا) **Bizi zikretmekten,** bu terkîbte mef'ûle izâfet vardır, o kimse daha ne yaptı? (وَلَمْ يُرِدْ) **ve arzulamadı,** (اِلَّا الْحَيٰوةَ) **ancak o hayâtı,** öyle hayat ki, (اَلدُّنْيَا) **en alçak olucu.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- (Habîbim!) **O hâlde sen Bizi zikretmekten** (ve gerçek bilgi sağlayan kitâbımızdan) yüz çevirmiş bulunan ve o en alçak (dünyâ) **hayât**(ın)**dan başka bir şey arzulamamış olan kimseler**(i önemseme ve onları îmâna getiremediğine üzülmek)**den yüz çevir!**

ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِۜ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ
عَنْ سَب۪يلِه۪ۙ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Ancak bu** (zan ve tahminler), nedir? (مَبْلَغُهُمْ) **onların ulaştıkları yerdir,** neden? (مِنَ الْعِلْمِ) **ilimden,** yâni bilgi nâmına, (اِنَّ رَبَّكَ) **şüphesiz senin Rabbin,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (اَعْلَمُ) **çok iyi bilicidir,** kimi? (بِمَنْ) **o kimseyi ki,** (ضَلَّ) **saptı,** neden? (عَنْ سَبِيلِهِ) **Kendi yolundan,** (وَهُوَ) **yine ancak O** (Rabbin), kimdir? (اَعْلَمُ) **en iyi bilicidir,** kimi? (بِمَنِ) **o kimseyi ki,** (اهْتَدٰى) **hidâyet buldu.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Habîbim!) **İşte sana! Ancak bu** (zan ve tahminler), **onların ilimden ulaştıkları** (son) **noktadır. Şüphesiz senin Rabbin;** (ancak) **O, Kendi yolundan sapmış olan kimseleri çok iyi bilicidir. Yine** (ancak) **O** (Rabbin) **hidâyet bulmuş kimseleri de çok iyi bilicidir.**

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۙ لِيَجْزِىَ الَّذِينَ اَسَاۤؤُا بِمَا عَمِلُوا
وَيَجْزِىَ الَّذِينَ اَحْسَنُوا بِالْحُسْنٰىۚ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(وَلِلّٰهِ) **Ve sâdece Allâh'a âittir,** ne? (مَا) **o şeyler ki,** nerededir? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerde,** daha ne Allâh'a âittir? (وَمَا) **ve o şeyler ki,** nerededir? (فِى الْاَرْضِ) **yerde,** Allâh-u Te'âlâ sapıtanı ve hidâyet bulanı niçin çok iyi biliyor? (لِيَجْزِىَ) **netîcede O** (Allâh-u Te'âlâ) **cezâlandırsın diye,** buradaki (لِ) âkibet için olup, bir önceki âyet-i kerîmede geçen (اَعْلَمُ) kelimesine müteallıktır, gerçi mahzûf bir (خَلَقَ مَا فِيهِمَا) cümlesine tealluk ettiği de zikredilmiştir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Âlûsî)* kimi cezâlandırsın? (اَلَّذِينَ) **o kimseleri ki,** (اَسَاۤؤُا) **kötü iş yaptılar,** onları neye mukābil cezâlandırsın? (بِمَا) **o şeylere mukābil ki,** (عَمِلُوا) **işlediler,** daha ne yapsın diye? (وَيَجْزِىَ) **ve mükâfatlandırsın diye,** kimi? (اَلَّذِينَ) **o kimseleri ki,** (اَحْسَنُوا) **güzel amel işlediler,** ne ile mükâfatlandırsın? (بِالْحُسْنٰى) **o çok güzel olan** (cennet) **ile.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- Göklerde olan şeyler de, yerde bulunan şeyler de sâdece Allâh'a âittir. (Ne müstakillen ne de müştereken hiçbir varlığın bunlarda en ufak bir hissesi yoktur. Allâh-u Te'âlâ bunları yaratmıştır ve) **nihâyet O** (Allâh-u Te'âlâ), **kötü işler yapmış olan o kimseleri işledikleri şeylere karşılık cezâlandıracak, güzel amel işlemiş olan o kişileri de, o çok güzel** (bir karşılık) **olan** (cennet) **ile mükâfatlandıracaktır.**

اَلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٓائِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَۜ اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِۜ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فٖى بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْۚ فَلَا تُزَكُّٓوا اَنْفُسَكُمْۜ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

O hidâyet bulanlar kimlerdir? (اَلَّذِينَ) **o kimselerdir ki,** bu kelime mahzûf bir (هُمْ) mübtedâsının haberidir, *(ed-Dürru'l-masûn)* (يَجْتَنِبُونَ) **sürekli sakınırlar,** neden? (كَبَٓائِرَ الْاِثْمِ) **günahların büyüklerinden,** burada (الْاِثْمِ) kelimesi cins tutularak cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, daha neden sakınıyorlar? (وَالْفَوَاحِشَ) **ve** (zinâ gibi) **çok çirkin işlerden,** (اِلَّا اللَّمَمَ) **ancak küçük günahlar müstesnâ,** (اِنَّ رَبَّكَ) **çünkü şüphesiz senin Rabbin,** kimdir? (وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ) **mağfireti çok geniş olandır,** (هُوَ) **O** (Rabbiniz), kimdir? (اَعْلَمُ) **en iyi bilicidir,** kimi? (بِكُمْ) **sizi,** ne zaman? (اِذْ اَنْشَا) **yarattığı zaman,** kimi? (كُمْ) **sizi,** neden? (مِنَ الْاَرْضِ) **topraktan,** daha ne zaman? (وَاِذْ اَنْتُمْ) **ve bir zaman ki siz** (idiniz), neler? (اَجِنَّةٌ) **ceninler,** yâni rahimde bulunan çocuklar, nerede? (فٖى بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ) **annelerinizin karınlarında,** (فَلَا تُزَكُّٓوا) **öyleyse temize çıkarmayın,** kimi? (اَنْفُسَكُمْ) **kendi nefislerinizi,** (هُوَ) **O** (Rabbiniz), kimdir? (اَعْلَمُ) **en iyi bilicidir,** kimi? (بِمَنْ) **o kimseyi ki,** (اِتَّقٰى) **günahlardan hakkıyla sakındı,** yâni takvâ sâhibi oldu.

Meâl-i Şerîf - 32

32- (O hidâyet bulanlar) **günahların büyüklerinden ve** (özellikle zinâ ve eşcinsellik gibi) **çok çirkin olan şeylerden sürekli sakınmakta olan kimselerdir. Ancak küçük günahlar müstesnâ!** (Habîbim!) **Şüphesiz ki senin Rabbin,** (afv-u) **mağfireti çok geniş olan** (bir Zât)**dır. O** (Rabbiniz) **sizi**(n babanız Âdem'i) **topraktan** (sizi de toprakta yetişen gıdâlardan oluşan menîden) **yaratmış olduğu zaman, bir de sizler annelerinizin karınlarında ceninler hâlinde bulunuyorken sizi çok iyi bilendir.**

Öyleyse ("Büyük günahlardan sakınıyoruz, küçük günahlar da zâten bağışlanır" diye, kendinizi hepten günahsız sayarak) **nefislerinizi temize çıkarmayın. O** (Rabbiniz bütün günahlardan hakkıyla sakınarak) **takvâ sâhibi olan kimseyi çok iyi bilendir.**

Hadîs-i şerîflerde büyük günahlar; başlıca yedi tâne olarak zikredilmiştir ki bunlar da; "Şirk koşmak, bir canı öldürmek, büyü yapmak, harpten kaçmak, fâiz yemek, yetim malı yemek ve nâmuslu kadınlara iftirâ atmak" olarak açıklanmıştır. *(el-Buhârî, rakam:2615, 3/1017; Müslim, rakam:89, 1/128)*

Lâkin İbnü Hacer el-Heytemî ve Zehebî *(Rahimehümellâh)* gibi âlimler; zinâ, livata ve lezbiyenlik gibi sayıları yetmişe varan günah diğer âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerin beyânıyla bunlara ilhâk edilmiştir.

Burada istisnâ edilen "Lemem" ise tefsirlerde; nâmahreme bakmak ve kalpten geçen kötü şeyler gibi beşeriyet gereği herkesin düşebileceği günahlar olarak açıklanmıştır. *(et-Teysîr; el-Medârik)*

اَفَرَاَيْتَ الَّذٖى تَوَلّٰىۙ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(اَفَرَاَيْتَ) (Habîbim!) **Şimdi sen gördün mü?** kimi? (اَلَّذٖى) **öyle kimseyi ki,** (تَوَلّٰى) (haktan) **yüz çevirdi.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- (Habîbim!) **Şimdi sen gördün mü o kimseyi ki;** (hakka uyup sebât etmekten) **yüz çevirdi?!**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; bu ve peşisıra gelen âyetler Velîd ibnü Muğîre hakkında nâzil olmuştur. Bu kişi Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in vaazını dinleyerek İslâm'a ısınmış, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* de onun îmân edeceğine ümit bağlamıştı. Sonra müşriklerden biri ona: "Babalarının dînini nasıl bırakırsın?! Çabuk dînine dön ve sebât et! Bana şu kadar mal vermen karşılığında âhirette korktuğun her şeyi ben üstlenirim" deyince Velîd onunla anlaştı ve İslâm'a girmekten vazgeçti. Böylece o adama söz verdiği malın bir kısmını verdi, sonra da cimriliği tutarak ondan da vazgeçti! *(el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin; el-Âlûsî)*

وَاَعْطٰى قَلٖيلًا وَاَكْدٰى ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

O kimse ki daha ne yaptı? (وَاَعْطٰى) **ve verdi,** neyi? (قَلٖيلًا) **çok az bir şeyi,** daha ne yaptı? (وَاَكْدٰى) **ve vermeyi kesti.** *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 34

34- Bir de o çok az bir şey verdi ve (daha sonra cimriliği tutarak) **vermeyi kesti** (de söz verdiği meblağı tamamlamadı).

اَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرٰى ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(اَعِنْدَهُ) **Özellikle onun yanında mıdır?** ne? (عِلْمُ الْغَيْبِ) **gayb ilmi** (geleceğe dâir bilgiler), (فَهُوَ) **bu sebeple o,** nedir? (يَرٰى) **gör**(üp bil)**mektedir.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- (Yoksa) **gayb ilmi** (ve geleceğe dâir bilgiler) **onun yanında mıdır ki, bu nedenle o** (kişi arkadaşının onun günahını yüklenebileceğini) **bilmektedir?!**

اَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فٖى صُحُفِ مُوسٰى ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(اَمْ لَمْ يُنَبَّأْ) **Yoksa o kişi haberdâr edilmedi mi?** ne ile? (بِمَا) **o şeylerle ki,** nerede yazılıdır? (فٖى صُحُفِ مُوسٰى) **Mûsâ'nın sahîfelerinde.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- Yoksa o (günahlarını başkasının taşıyacağını düşünen) **kişi, Mûsâ'nın sahîfelerinde bulunandan haberdâr edilmedi mi?!**

وَاِبْرٰهٖيمَ الَّذٖى وَفّٰى ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

Daha kimin sahîfelerinde olandan haberdâr edilmedi mi?! (وَاِبْرٰهٖيمَ) **ve İbrâhîm'in** (sahîfelerinde), (اَلَّذٖى) **öyle kimse ki,** (وَفّٰى) (vazîfelerini) **tamâmen îfâ etti** (yerine getirdi).

Meâl-i Şerîf - 37

37- Bir de (vazîfelerini) **tamâmıyla îfâ etmiş** (ve hakkıyla yerine getirmiş) **olan o İbrâhîm'in** (sahîfelerinde yazılan şu hakîkatlerden haberdâr edilmedi mi?)

اَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

O sahîfelerde yazılandan bedel? (اَنْ لَا تَزِرُ) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken hüküm şudur ki) **yüklenmeyecek,** buradaki (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup ismi olan şân zamîri mahzûftur ki takdîri (اَنَّهُ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* kim yüklenmeyecek? (وَازِرَةٌ) **hiçbir ağır günahı yüklenici,** *(el-Âlûsî, 14/77; Tenvîru'l-mikbâs, 4/26)* neyi? (وِزْرَ اُخْرٰى) **diğer birinin ağır günah yükünü.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Şüphesiz (şânına önem verilmesi gereken şudur) **ki; hiçbir ağır günahı yüklenici, diğer birinin ağır günah yükünü taşımayacaktır.**

وَاَنْ لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعٰىۙ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

O sahîfelerde yazılan daha nedir? (وَاَنْ لَيْسَ) **bir de şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken şey şudur ki; faydalı) **olmadı,** buradaki (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup ismi mahzûftur ki takdîri (اَنَّهُ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* kim için faydalı olmadı? (لِلْاِنْسَانِ) **insan için,** (اِلَّا مَا سَعٰى) **ancak sa'y**(-ü gayret)**i,** burada (مَا) harfi masdariyyedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 39

39- Yine şüphesiz (şânına önem verilmesi gereken şudur) **ki; insan için, kendi sa'y**(-ü gayret)**inden başkası** (faydalı) **olmamıştır.**

وَاَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰىۖ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

Yine şundan haberdâr edilmedi mi ki? (وَاَنَّ سَعْيَهُ) **ve muhakkak ki onun çalışması**(nın karşılığı), nedir? (سَوْفَ يُرٰى) **çok yakında** (kendisine) **gösterilecektir.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- Yine (o insan peygamberlerin sahîfelerinde bulunan şu gerçekten haberdâr edilmedi mi ki) **muhakkak ki onun çalışması**(nın karşılığı) **çok yakında** (âhirete gittiği zaman amel defterinde ve mîzânında kendisine) **gösterilecektir.**

ثُمَّ يُجْزٰيهُ الْجَزَٓاءَ الْاَوْفٰىۙ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

(ثُمَّ يُجْزٰى) **Sonra mükâfatlandırılacak,** neye karşılık? (هُ) **ona** (karşılık), yâni yaptıklarına karşılık, burada zamîr (عَلَيْهِ) mânâsında kullanılmıştır, nitekim (جَزَاهُ عَمَلَهُ) denildiği gibi (جَزَاهُ عَلٰى عَمَلِهِ) de denilmektedir, *(et-Teysîr)* ne ile? (اَلْجَزَٓاءَ) **bir karşılık ile,** bu mânâya göre (بِـ) harf-i cerri hazfedilmiştir, *(el-Beyzâvî)* öyle karşılık ki, (الْاَوْفٰى) **ziyâde bol olucu.**

Meâl-i Şerîf - 41

41- Sonra (İslâm yolunda gayretle çalışan insan) **o** (yaptıkları)**na mukābil en bol karşılık ile mükâfatlandırılacaktır.**

وَاَنَّ اِلٰى رَبِّكَ الْمُنْتَهٰىۙ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

Yine sahîfelerde bulunan şu ilimden haberdâr edilmedi mi ki?! (وَاَنَّ اِلٰى رَبِّكَ) **ve** (Habîbim!) **Gerçekten ancak senin Rabbinedir,** ne? (اَلْمُنْتَهٰى) **son varış.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- (Habîbim!) **Bir de** (o insan peygamberlerin sahîfelerinde bulunan şu gerçekten haberdâr edilmedi mi ki) **şüphesiz** (bütün yaratılmışların) **son varış**(ı) **ancak senin Rabbin**(in muhâsebesin)**edir.**

وَاَنَّهُ هُوَ اَضْحَكَ وَاَبْكٰىۙ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

Yine o insan haberdâr edilmedi mi ki? (وَاَنَّهُ) **ve muhakkak O** (Rabbin), (هُوَ) **ancak O,** ne yapmıştır? (اَضْحَكَ) (dilediğini) **güldürmüştür,** daha? (وَاَبْكٰى) **ve** (istediğini) **ağlatmıştır.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- Yine (o insan peygamberlerin sahîfelerinde bulunan şu gerçekten haberdâr edilmedi mi ki) **muhakkak O** (Rabbin)**, ancak O** (dilediğini) **güldürmüştür ve** (istediğini) **ağlatmıştır** (çünkü sevinç ve hüznü O yaratmıştır).

وَاَنَّهُ هُوَ اَمَاتَ وَاَحْيَاۙ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

Yine o insan haberdâr edilmedi mi ki?! (وَاَنَّهُ) **yine gerçekten O,** (هُوَ) **sâdece O,** ne yaptı? (اَمَاتَ) (dilediğini) **öldürdü,** daha? (وَاَحْيَا) **ve** (istediğine) **hayat verdi.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- Yine (o insan peygamberlerin sahîfelerinde bulunan şu hakîkatten haberdâr edilmedi mi ki) **gerçekten O** (Allâh-u Te'âlâ)**, sâdece O** (dilediğini) **öldürmüştür ve** (istediğini) **yaşatmıştır** (zâten hayâtı ve ölümü O yaratmıştır).

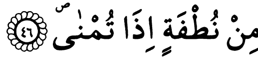
وَاَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰىۙ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

Yine o insan haberdâr edilmedi mi ki?! (وَاَنَّهُ) **ve şüphesiz ki O** (Allâh-u Te'âlâ)**,** ne yaptı? (خَلَقَ) **yarattı,** neyi? (الزَّوْجَيْنِ) (birbiri ile) **eş olan ikiyi,** ondan bedel? (اَلذَّكَرَ) **erkeği,** daha? (وَالْاُنْثٰى) **ve dişiyi.**

Meâl-i Şerîf - 45

45- Yine (o insan peygamberlerin sahîfelerinde bulunan şu hakîkatten haberdâr edilmedi mi ki) **şüphesiz** (her tür canlıdan birbiri ile) **eş olan ikiyi; erkek ve dişiyi** (de) **O** (Rabbiniz) **yaratmıştır.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

Neden yaratmıştır? (مِنْ نُطْفَةٍ) **o** (menî denilen suyun) **sâfî** (ve süzme olan) **çok az bir su**(yun)**dan,** ne zaman? (اِذَا تُمْنٰى) **o** (su ana rahmine) **atıldığı zaman.**

Meâl-i Şerîf - 46

46- (Ana rahmine) **atıldığı zaman, o** (menî denilen sıvının) **sâfî** (ve süzme olan) **çok az bir su**(yun)**dan.**

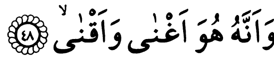

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

Yine o insan haberdâr edilmedi mi ki?! (وَاَنَّ عَلَيْهِ) **ve gerçekten sâdece O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na âittir,** ne? (اَلنَّشْاَةَ) **o yaratma,** öyle yaratma ki, (اَلْاُخْرٰى) **en son olucu.**

Meâl-i Şerîf - 47

47- Bir de (o insan peygamberlerin sahîfelerinde bulunan şu hakîkatten haberdâr edilmedi mi ki) **o en son** (diriltip) **yaratma da gerçekten ancak O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na âittir.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

Yine o insan haberdâr edilmedi mi ki?! (وَاَنَّهُ) **yine muhakkak O** (Allâh-u Te'âlâ)**,** (هُوَ) **ancak O,** ne yaptı? (اَغْنٰى) (dilediğini) **zengin etti,** daha ne yaptı? (وَاَقْنٰى) **ve** (fakir edip kanâat) **rızâ** (ve hoşnutluk) **verdi.** *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 48

48- Bir de (o insan peygamberlerin sahîfelerinde bulunan şu hakîkatten haberdâr edilmedi mi ki) **muhakkak O** (Allâh-u Te'âlâ), **ancak O** (dilediğini) **zengin etmiştir ve** (kimini de fakir etmiş ama ona sabır) **rızâ** (ve hoşnutluk) **vermiştir.**

وَاَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرٰىۙ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

Yine o insan haberdâr edilmedi mi ki?! (وَاَنَّهُ) **şüphesiz ki O,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (رَبُّ الشِّعْرٰى) **Şi'râ** (yıldızı)**nın Rabbidir.**

Meâl-i Şerîf - 49

49- Yine (o insan peygamberlerin sahîfelerinde bulunan şu hakîkatten haberdâr edilmedi mi ki) **şüphesiz O** (Allâh-u Te'âlâ); (âlemde kendi başına etkisi olduğu sanılan ve bu nedenle kendisine tapılan) **Şi'râ** (yıldızı)**nın Rabbi de ancak O'dur.**

وَاَنَّهُٓ اَهْلَكَ عَادًاۨ الْاُولٰىۙ ﴿٥٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 50

Yine o insan haberdâr edilmedi mi ki?! (وَاَنَّهُ) **ve muhakkak O** (Allâh-u Te'âlâ), ne yaptı? (اَهْلَكَ) **helâk etti,** kimi? (عَادًا) **Âd'ı,** öyle Âd ki, (اَلْاُولٰى) **ilk olucu,** yâni Hûd nebînin kavmi olanı kastetmiştir, ikinci Âd ise Sâlih peygamberin Semûd kavmidir. *(el-Bahru'l-muhît; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 50

50- Yine (o insan peygamberlerin sahîfelerinde bulunan şu hakîkatten haberdâr edilmedi mi ki) **muhakkak O** (Allâh-u Te'âlâ Hûd peygamberin kavmi olan) **evvelki Âd'ı da helâk etmiştir.**

وَثَمُودَا۬ فَمَٓا اَبْقٰىۙ ﴿٥١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 51

Daha kimi helâk etti? (وَثَمُودَا) (Sâlih peygamberin kavmi olan) **Semûd'u da** (helâk etti), bu kelime bir önceki âyet-i kerîmedeki (اَهْلَكَ) fiilinin mef'ûlüne mâtûftur, *(ed-Dürru'l-masûn)* (فَمَٓا اَبْقٰى) **artık** (onlardan bir fert bile canlı) **bırakmadı.**

Meâl-i Şerîf - 51

51- (Sâlih nebînin kavmi olan) **Semûd'u da** (yıkıma uğratmış)**! Artık** (onlardan bir fert bile canlı) **bırakmamıştır.**

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُۜ اِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ اَظْلَمَ وَاَطْغٰىۜ ﴿٥٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 52

Daha kimi helâk etti? (وَقَوْمَ نُوحٍ) **Nûh'un kavmini de** (tûfan ile helâk etti)**,** bu kelime önceki âyet-i kerîmedeki (اَهْلَكَ) fiilinin mef'ûlüne mâtûftur, *(ed-Dürru'l-masûn)* neden önce? (مِنْ قَبْلُ) **bun**(lar)**dan önce,** (اِنَّهُمْ) **çünkü şüphesiz onlar,** nedir? (كَانُوا) **olmuştular,** (هُمْ) **ancak onlar,** nedir olmuştular? (اَظْلَمَ) (diğer kâfirlere nispetle) **daha ziyâde zulmedici,** daha? (وَاَطْغٰى) **ve daha azgın olucu.**

Meâl-i Şerîf - 52

52- Bun(lar)**dan önce Nûh'un kavmini de** (tûfanla helâk etmiştir)**. Zîrâ şüphesiz onlar** (diğer kâfirlere nispetle) **daha zâlim ve daha azgın kimselerin ta kendileri olmuştular.**

وَالْمُؤْتَفِكَةَ اَهْوٰىۙ ﴿٥٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 53

(وَالْمُؤْتَفِكَةَ) **O** (Lût nebînin) **ters döndürülen memleketleri**(ni) **de,** (اَهْوٰى) **O** (Allâh-u Te'âlâ, Cebrâîl'in kanadıyla göğe kadar yükselttikten sonra yere) **düşürdü.**

Meâl-i Şerîf - 53

53- O (Lût nebînin) **ters döndürülen memleketleri**(ni) **de O** (Allâh-u Te'âlâ, Cebrâîl'in kanadıyla göğe kadar yükselttikten sonra yere) **düşürmüştür.**

فَغَشّٰيهَا مَا غَشّٰىۚ ﴿٥٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 54

(فَغَشّٰى) **Artık kaplattı,** nelere? (هَا) **onlara,** yâni o şehirlere, neyi? (مَا) (azaplardan) **o şeyleri ki,** (غَشّٰى) **kaplattı.**

Meâl-i Şerîf - 54

54- Artık onlar(ın yaşadığı diyâr)**a** (dehşetli azaplardan) **kaplattığı şeyleri kaplatmıştır.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰى ﴿٥٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 55

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكَ) (Ey insan!) **Artık sen Rabbinin hangi nîmetleri hakkında,** (تَتَمَارٰى) **şüphe ediyorsun.**

Meâl-i Şerîf - 55

55- (Ey insan!) **Artık sen Rabbinin hangi nîmetleri hakkında şüphe edi**(p duru)**yorsun?!** (Hâlbuki O sana nice ibretlik kıssalar açıklamıştır.)

هٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النُّذُرِ الْاُو۫لٰى ﴿٥٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 56

(هٰذَا) **İşte bu** (size gönderilen Nebiyy-i zîşân)**,** nedir? (نَذِيرٌ) **çok önemli bir uyarıcıdır,** öyle uyarıcı ki kimlerden olan? (مِنَ النُّذُرِ) **uyarıcılardan,** öyle uyarıcılar ki, (اَلْاُو۫لٰى) **en önce olucular.**

Meâl-i Şerîf - 56

56- İşte (size gönderilen) **bu** (Nebiyy-i zîşân)**, en önceki** (zamanlarda yaşamış peygamberler ve) **uyarıcılardan** (olan) ç**ok önemli bir uyarıcıdır!**

اَزِفَتِ الْاٰزِفَةُ ﴿٥٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 57

(اَزِفَتْ) **Yaklaştı,** ne? (اَلْاٰزِفَةُ) **o** (sürekli) **yaklaşıcı olan** (kıyâmet)**.**

Meâl-i Şerîf - 57

57- O (sürekli) **yaklaşıcı olan** (kıyâmet artık) **yaklaşmıştır.**

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 58

(لَيْسَ) **Olmadı,** ne için? (لَهَا) **onun için,** yâni kıyâmeti ortadan kaldırmak için yoktur, kimden başka olduğu hâlde? (مِنْ دُونِ اللّٰهِ) **Allâh'tan başka,** kim olmadı? (كَاشِفَةٌ) **aç**(ıp kaldır)ıcı **hiçbir kimse,** yâni vakti geldiğinde onu ortadan kaldıracak hiçbir güç yoktur, bu kelime mahzûf bir (نَفْسٌ) kelimesinin sıfatıdır. *(el-Beyzâvî; et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 58

58- (Kıyâmetin vakti geldiğinde) **Allâh'tan başka onu aç**(acak ve ortadan kaldır)**acak hiçbir kimse olmamıştır.**

اَفَمِنْ هٰذَا الْحَد۪يثِ تَعْجَبُونَۙ ﴿٥٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 59

(اَفَمِنْ هٰذَا) **Şimdi işte bundan dolayı mı?** bundan bedel? (اَلْحَد۪يثِ) **bu** (İlâhî) **kelâmdan,** (تَعْجَبُونَ) **şaşı**(p kalı)**yorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 59

59- Şimdi siz, işte bu (Kur'ân'dan ibâret en önemli) **kelâmdan dolayı** (onu ciddiye alarak doğru yolu bulacağınız yerde inkâr ederek) **şaşı**(p kalı)**yor musunuz?!**

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَۙ ﴿٦٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 60

Daha ne yapıyorsunuz? (وَتَضْحَكُونَ) **bir de** (alay edip) **gülüyorsunuz,** daha? (وَلَا تَبْكُونَ) **ve** (ağlanacak hâlinize) **ağlamıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 60

60- Bir de (alay edip) **gülüyorsunuz ve** (ağlanacak hâlinize) **ağlamıyorsunuz.**

وَاَنْتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 61

(وَاَنْتُمْ) **Hâlbuki siz,** kimlersiniz? (سَامِدُونَ) (Kur'ân okunduğunda onu bastırmak için) **şarkı söyleyici kimseler.** Bâzı müfessirler bu kelimeye (لَاهُونَ) mânâsı vermişlerdir ki bundan maksat: "Oynayıp eğlenen gâfil kimseler" demektir, *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* bu kelimenin masdarı olan (اَلسُّمُودُ) kelimesi İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan nakledildiği üzere "Şarkı söylemek" mânâsındadır. *(el-Kirmânî; et-Teysîr; el-Beyzâvî; el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 61

61- Bir de siz (îmân edip Rabbinizi zikredeceğiniz yerde gaflet içinde) **oynayan** */(Kur'ân okunduğunda onu bastırmak için)* ***şarkı söyleyen*****/kimselersiniz.**

فَاسْجُدُوا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 62

(فَاسْجُدُوا) (Öyleyse) **hemen secde edin,** kime? (لِلّٰهِ) **Allâh'a,** daha ne yapın? (وَاعْبُدُوا) **ve** (sâdece O'na) **ibâdet edin.**

Meâl-i Şerîf - 62

62- Haydi (bu gafletten kurtulup putlara tapınmayı bırakın da) **Allâh'a secde edin ve** (sâdece O'na) **ibâdet edin.**

سُورَةُ الْقَمَرِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ خَمْسٌ وَخَمْسُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ELLİ DÖRDÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-KAMER SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Elli beş âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِقْتَرَبَتْ) **Çok yaklaştı,** ne? (اَلسَّاعَةُ) **o** (kıyâmet) **ân**(ı), daha ne oldu? (وَانْشَقَّ) **ve yarıldı,** ne? (اَلْقَمَرُ) **ay.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- O (kıyâmet) **ân**(ı cidden) **çok yanaştı ve ay yarıldı.**

Sahîh hadîs-i şerîflerde belirtildiği üzere; hicretten beş sene kadar önce müşriklerin mûcize talebi üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in parmağıyla işâreti netîcesinde ay ikiye yarılmış ve böylece uzun bir zaman kalarak herkes tarafından Hirâ Dağı ayın iki parçası arasında görülmüştür. *(el-Buhârî, rakam:3868; Müslim, rakam:2802; İbnü Kesîr, el-Bidâye ve'n-nihâye, 4/303)*

Bu hususta birçok hadîs-i şerîf mevcut olup İbnü's-Sübkî gibi ulemânın tercîhi vechile; bu konu (inkâr edenin kâfir olmasından korkulan) mütevâtir mûcizelerden sayılmıştır. *(Seyyid Şerîf el-Cürcânî, Şerhu'l-Mevâkıf, 8/259; el-Âlûsî, Rûhu'l-me'ânî, 26/176-177, 182)*

وَاِنْ يَرَوْا اٰيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(وَاِنْ يَرَوْا) **Ve** (müşrik ola)**nlar görseler,** neyi? (اٰيَةً) **herhangi bir âyet** (ve mûcizey)**i,** ne yaparlar? (يُعْرِضُوا) (inanmaktan) **yüz çevirirler,** daha? (وَيَقُولُوا) **ve derler,** neyi derler? (سِحْرٌ) (bu) **büyük bir sihirdir,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هٰذَا سِحْرٌ) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* öyle sihir ki, (مُسْتَمِرٌّ) **kuvvetli olucu,** yâni sağlam bir büyüdür.

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ama o (müşrik ola)**nlar herhangi bir âyet** (ve mûcize) **görseler** (ona inanmaktan) **yüz çevirirler de: "**(İşte bu) **kuvvetli** (sağlam ve etkili) **olan büyük bir büyüdür" derler.**

İbnü Mes'ûd *(Radıyallâhu Anh)*ın rivâyetine göre; Mekke müşrikleri ayın yarılma mûcizesi karşısında şaşırınca: "Uzaklardan gelenleri bekleyelim. Muhammed bütün insanları da büyüleyecek değil ya!" dediler. Sonra yolculara sorduklarında, onlar da bunu tasdîk edince kâfirlerin bu mûcizeye büyü demeleri üzerine bu âyet-i celîle nâzil oldu.

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا اَهْوَآءَهُمْ وَكُلُّ اَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَكَذَّبُوا) **Ve onlar** (mûcizeleri) **yalanladılar,** daha? (وَاتَّبَعُوا) **ve iyice tâbi ol**(up uy)**dular,** neye? (اَهْوَآءَهُمْ) **kötü arzularına,** (وَكُلُّ اَمْرٍ) **ama her bir iş,** nedir? (مُسْتَقِرٌّ) **yerleşicidir,** yâni bir noktaya varıp orada durucudur.

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (müşrik ola)**nlar** (âhir zaman peygamberini ve mûcizelerini) **yalanladılar ve kötü arzularına iyice uydular.** (Bu nedenle kimi: "Ayı büyüledi", kimi de: "Ay yerinde duruyor, bizim gözlerimizi büyüledi" dediler.)

Ama her bir iş (eninde sonunda bir noktaya varıp orada) **yerleşicidir.** (İşte o zaman haklı ve haksız meydana çıkacaktır.)

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْاَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(وَلَقَدْ جَاءَ) **Andolsun ki; elbette muhakkak geldi,** kime? (هُمْ) **onlara,** o gelenler de nelerden ibâret olduğu hâlde? (مِنَ الْاَنْبَاءِ) **o** (geçmiş milletlerin kıssalarından ve âhirete âit) **haberler içerisinden,** ne geldi? (مَا) **öyle şeyler ki,** (فِيهِ) **özellikle on**(lar)**da vardır,** ne vardır? (مُزْدَجَرٌ) **tam bir men etme** (ve engelleyicilik)**.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Andolsun ki; elbette (bu Kur'ân'da) **onlara, o** (geçmiş milletlerin kıssalarından ve âhirete âit) **haberler içerisinden muhakkak öyle** (uyarıcı) **şeyler gelmiştir ki, özellikle on**(lar)**da** (inkâr ve isyandan) **tam bir men etme** (ve engelleyicilik) **vardır.**

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(İşte bu âyetler) nedir? (حِكْمَةٌ) **üstün bir hikmettir,** bu mânâya göre bu kelime mahzûf bir (هٰذِهِ) ism-i işâretinin haberidir, *(et-Teysîr)* öyle hikmet ki, (بَالِغَةٌ) (doğrulukta zirveye) **ulaşıcı olan,** (فَمَا تُغْنِ) **ama fayda vermedi,** ne? (اَلنُّذُرُ) **o** (kendilerine gönderilen) **uyarıcılar.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (İşte bu âyetler doğrulukta zirveye) **ulaşmış bulunan üstün bir hikmettir** (ve azâba sürükleyecek şeylerden caydırma vasfında kendisine uyanlar için çok isâbetli öğütler ihtivâ etmektedir)**. Ama** (inadına inkâr edenler hakkında) **o** (kendilerine gönderilen) **uyarıcılar fayda vermemiştir.**

فَتَوَلَّ عَنْهُمْۢ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ اِلٰى شَيْءٍ نُكُرٍۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(فَتَوَلَّ) (Habîbim!) **Bu sebeple sen yüz çevir,** kimden? (عَنْهُمْ) **onlardan** (Habîbim! Bekle), neyi? (يَوْمَ يَدْعُ) **çağıracağı günü,** buradaki zarf mahzûf bir (اِنْتَظِرْ) fiiline müteallikdir, *(el-Âlûsî)* kimin çağıracağı? (اَلدَّاعِ) **o çağırıcı** (İsrâfîl isimli meleğin çağıracağı günü bekle), nereye çağıracağı? (اِلٰى شَيْءٍ) **bir şeye,** öyle şey ki, (نُكُرٍ) (misli) **görülüp tanınmamış çok korkunç bir şey** (olan mahşer)**e.** *(et-Teysîr; el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Habîbim!) **Bu sebeple sen onlar**(la savaşmak)**dan** (bir süreliğine) **yüz çevir. O** (İsrâfîl adındaki) **çağırıcının,** (misli) **görülüp tanınmamış çok korkunç bir şey** (olan mahşer)**e** (toplanmaları için insanları) **çağıracağı** (kıyâmet) **günü**(nü bekle)**!**

خُشَّعًا اَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ كَاَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Ne oldukları hâlde? (خُشَّعًا) **zelîl** (ve korkucu) **kimseler oldukları hâlde,** bu kelime ileride zikredilecek (يَخْرُجُونَ) fiilinden hâl düşmüştür, *(et-Teysîr)* neleri zelîl olduğu hâlde? (اَبْصَارُهُمْ) **gözleri,** ne yapacaklar? (يَخْرُجُونَ) **çıkacaklar,** nereden? (مِنَ الْاَجْدَاثِ) **o** (yattıkları) **kabirlerden,** daha ne oldukları çıkacaklar? (كَاَنَّهُمْ) **sanki onlar,** nelerdir? (جَرَادٌ) **birtakım çekirgelerdir,** öyle çekirgeler ki, (مُنْتَشِرٌ) **yayılıcı.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Yaşadıkları dehşet nedeniyle) **gözleri zelîl** (ve korkarak bakan) **kimseler hâlinde o** (yattıkları) **kabirlerden** (kalabalık ve dağınık bir şekilde) **çıkacaklardır ki** (o zaman) **sanki onlar** (delicesine ortalığa) **yayılmış olan birtakım çekirgelerdir.**

مُهْطِع۪ينَ اِلَى الدَّاعِۜ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

Daha ne oldukları hâlde kabirlerinden çıkacaklar? (مُهْطِع۪ينَ) **boyun uzatıp süratlice koşan kimseler hâlinde,** *(el-Beyzâvî)* nereye doğru? (اِلَى الدَّاعِ) **o çağırıcıya doğru,** (يَقُولُ) **diyecek,** kim? (اَلْكَافِرُونَ) **kâfirler,** neyi der? (هٰذَا) **işte bu**(gün), nedir? (يَوْمٌ) **korkunç bir gündür,** öyle gün ki, (عَسِرٌ) **çok zor olucu.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (İsrâfîl isimli meleğin Sûr'a üfleyerek onları mahşer sahasında toplanmaya dâvet ettiği zaman) **o çağırıcıya doğru boyun uzatıp süratlice koşan kimseler hâlinde** (kabirlerinden çıkacaklardır)! (O gün) **kâfirler diyecek ki: "İşte bu, çok zor** (geçecek) **olan korkunç bir gündür."**

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(كَذَّبَتْ) **Yalanladı,** kimden önce? (قَبْلَهُمْ) **o** (Mekke'deki müşrik ola)**nlardan önce,** kim yalanladı? (قَوْمُ نُوحٍ) **Nûh'un kavmi,** (فَكَذَّبُوا) **işte onlar yalanladılar,** kimi? (عَبْدَنَا) **Bizim** (o şerefli) **kulumuzu,** daha ne yaptılar? (وَقَالُوا) **ve dediler,** neyi dediler? (مَجْنُونٌ) (o) **cinnet geçir**(erek delir)**miş biridir,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هُوَ مَجْنُونٌ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* daha ne oldu? (وَازْدُجِرَ) **ve** (tebliğ görevini yerine getirmekten) **engellendi.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Onlardan önce Nûh'un kavmi de yalanlamıştı. İşte onlar (Bizim o şerefli) **kulumuzu yalanlamıştılar ve: "**(O) **cinnet geçir**(erek delir)**miş biridir" demiştiler ve böylece o** (türlü türlü eziyetlere mâruz bırakılarak tebliğ görevini yerine getirmekten) **engellenmişti.**

فَدَعَا رَبَّهُ اَنّ۪ي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(فَدَعَا) **Bunun üzerine o** (Nûh kulumuz) **duâ etti,** kime? (رَبَّهُ) **Rabbine,** ne diye duâ etti? (اَنّ۪ي) **gerçekten ben,** kimim? (مَغْلُوبٌ) **mağlup** (ve yenik düşmüş) **biri**(yim), (فَانْتَصِرْ) **o hâlde Sen** (benim adıma onlardan) **intikam al.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Bunun üzerine o (Nûh kulumuz), **Rabbine duâ etti ki: "Ben gerçekten** (kavmim tarafından) **mağlûb** (edilmiş ve yenik düşürülmüş) **biriyim. O hâlde Sen** (benim adıma onlardan) **intikam al."**

فَفَتَحْنَٓا اَبْوَابَ السَّمَٓاءِ بِمَٓاءٍ مُنْهَمِرٍۘ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(فَفَتَحْنَٓا) **Bunun üzerine** (Nûh kulumuzun duâsını kabûl ederek) **Biz açtık,** neyi? (اَبْوَابَ السَّمَٓاءِ) **göğün kapılarını,** ne ile açtık? (بِمَٓاءٍ) **bir su ile,** öyle su ki, (مُنْهَمِرٍ) **bolca dökülücü.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Nihâyet Biz (bardaktan boşanırcasına) **bolca dökülen bir suyla göğün kapılarını açtık.**

وَفَجَّرْنَا الْاَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَٓاءُ عَلٰٓى اَمْرٍ قَدْ قُدِرَۚ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha ne yaptık? (وَفَجَّرْنَا) **ve fışkırttık,** neyi? (اَلْاَرْضَ) **yeri,** ne olduğu hâlde? (عُيُونًا) **gözeler hâlinde,** (فَالْتَقَى) **böylece** (birbiriyle) **kavuştu,** ne? (اَلْمَٓاءُ) **o** (gök ile yerin) **sular**(ı), bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, o sular niçin toplandılar? (عَلٰٓى اَمْرٍ) **mühim bir iş**(in meydana gelmesi) **için,** bu mânâya göre (عَلٰٓى) harf-i cerri ta'lîl içindir, *(el-Âlûsî)* öyle iş ki, (قَدْ قُدِرَ) **muhakkak o** (iş Bizim tarafımızdan ezelde) **takdîr edildi.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Yeri de gözeler hâlinde (kırk gün) **fışkırttık da, böylece** (yerle gök sularının karışımından toplanan) **o sular, gerçekten** (ezelde) **takdîr edilmiş olan mühim bir iş**(in meydana gelmesi ve dünyâyı suya gark edecek tûfânın gerçekleşmesi) **için** (birbiriyle buluşup) **kavuştu.**

وَحَمَلْنَاهُ عَلٰى ذَاتِ اَلْوَاحٍ وَدُسُرٍۙ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Daha ne yaptık? (وَحَمَلْنَا) **ve Biz yükledik,** kimi? (هُ) **onu,** yâni Nûh kulumuzu, ne üzerine? (عَلٰى ذَاتِ اَلْوَاحٍ) **enli tahtalara sâhip olan bir şey üzerine,** daha? (وَدُسُرٍ) **ve çivilere** (sâhip), yâni Nûh kulumuzu çivilerle çakılan tahtalardan yapılan gemiye bindirdik.

Meâl-i Şerîf - 13

13- Böylece Biz onu enli tahtalara ve çivilere sâhip bir şey (olan gemi) **üzerine yükledik.**

تَجْرٖى بِاَعْيُنِنَاۚ جَزَٓاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Öyle gemi ki, (تَجْرٖى) **o akıp gidiyor,** ne ile mültebis olduğu hâlde? (بِاَعْيُنِنَا) **Bizim gözetimimizle,** "Gözler" mânâsına gelen bu kelime "Müteşâbih âyetler"den olduğu için burada (بحفظنا) mânâsıyla tefsîr edilmiştir, *(el-Beyzâvî, el-Medârik)* bunu niçin yaptık? (جَزَٓاءً) **tam bir karşılık verme olsun diye,** kim için? (لِمَنْ) **o kimse için ki,** (كَانَ) **oldu,** nedir oldu? (كُفِرَ) **inkâr edilmiş,** yâni Nûh kulumuz için.

Meâl-i Şerîf - 14

14- O (gemi) **Bizim gözetimimizle** (suda) **akıp gitmekteydi. İnkâr edilmiş olan kişi için tam bir karşılık olsun diye** (Nûh kulumuzu gemiye bindirip tûfandan kurtardık).

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَٓا اٰيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(وَلَقَدْ تَرَكْنَا) **Andolsun ki; elbette muhakkak Biz bıraktık,** neyi? (هَا) **onu**(n bindiği geminin kalıntısını), ne olduğu hâlde bıraktık? (اٰيَةً) **büyük bir âyet** (ve mûcize) **olarak,** (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) **ama hiç iyice öğüt alıcı biri mi** (vardır), burada (مِنْ) harfi zâidedir, (مُدَّكِرٍ) kelimesinin haberi ise (مَوْجُودٌ) kelimesi olup, takdîri (فَهَلْ مُدَّكِرٍ مَوْجُودٍ) şeklindedir. *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)*

Meâl-i Şerîf - 15

15- Andolsun ki; elbette Biz onu(n bindiği geminin kalıntısını uzun bir süre) **bir âyet** (ve mûcize) **olarak muhakkak bıraktık. Ama hiç iyice öğüt alan biri mi** (vardır)**?!**

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(فَكَيْفَ) **Şimdi nasıl,** (كَانَ) **oldu,** ne? (عَذَابِى) **Benim azâbım,** daha? (وَنُذُرِ) **ve uyarılarım** (ile tehditlerim). Bu kelime (نَذِيرٌ) kelimesinin cemîsi olup (نَذِيرٌ) ise (اِنْذَارٌ) mânâsındadır. *(el-Medârik, 3/402)*

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Ey insan!) **İşte Benim azâbım ve uyarılarım nasıl olmuş** (bir bak, işte o zaman tehditlerimin anlatılamayacak derecede müthiş bir keyfiyet üzere gerçekleştiğini göreceksin).

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(وَلَقَدْ يَسَّرْنَا) **Andolsun ki; elbette Biz gerçekten çok kolay ettik,** neyi? (الْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı** (okumayı ve anlamayı), niçin kolay ettik? (لِلذِّكْرِ) (kendisiyle) **öğütlenilsin diye,** (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) **ama hiç iyice öğüt alıcı biri mi** (vardır). Bu terkîbin i'râbı için 15. âyet-i kerîmenin kelime mânâsına bakınız.

Meâl-i Şerîf - 17

17- Andolsun ki; elbette Biz Kur'ân'ı (okumayı ve anlamayı kendisiyle) **öğütlenilsin diye gerçekten çok kolay ettik. Ama hiç iyice öğüt alan biri mi** (vardır)**?!**

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(كَذَّبَتْ) **Yalanladı,** kim? (عَادٌ) **Âd** (kavmi, Hûd nebîyi), (فَكَيْفَ) **şimdi nasıl,** (كَانَ) **oldu,** ne? (عَذَابِى) **Benim azâbım,** daha? (وَنُذُرِ) **ve uyarılarım** (ile tehditlerim). Bu kelime (نَذِيرٌ) kelimesinin cemîsi olup (نَذِيرٌ) ise (اِنْذَارٌ) mânâsındadır. *(el-Medârik, 3/402)*

Meâl-i Şerîf - 18

18- Âd (kavmi kendilerine gönderilen Hûd nebîyi) **yalanlamıştı.** (Ey insan!) **İşte Benim azâbım ve uyarılarım nasıl olmuş** (bir bak, işte o zaman tehditlerimin anlatılamayacak derecede müthiş bir keyfiyet üzere gerçekleştiğini göreceksin).

اِنَّٓا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فٖى يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(اِنَّـا) **Muhakkak Biz,** (اَرْسَلْنَا) **gönderdik,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** neyi? (رِيحًا) **kuvvetli bir rüzgârı,** öyle rüzgâr ki, (صَرْصَرًا) **çok soğuk,** ne zamanda gönderdik? (فٖى يَوْمِ نَحْسٍ) **uğursuz bir günde,** öyle uğursuzluk ki, (مُسْتَمِرّ) **sürekli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Şüphesiz ki Biz, uğursuzluğu sürekli olan (ve ayın son çarşambasına denk gelen) **bir günde üzerlerine çok soğuk ve şiddetli bir rüzgâr gönderdik.**

تَنْزِعُ النَّاسَۙ كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

Öyle rüzgâr ki, (تَنْزِعُ) **söküp çıkarıyor,** kimi? (اَلنَّاسَ) **o insanları,** ne oldukları hâlde? (كَاَنَّهُمْ) **sanki onlar,** nedirler? (اَعْجَازُ نَخْلٍ) **birer hurma kütükleridir,** öyle kütükler ki, (مُنْقَعِرٍ) **kökünden sökül**(üp yere düş)**ücü.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- O (rüzgâr, yerde kazdıkları oyuklara girip birbirine sıkıca tutunan dünyânın en uzun ve en güçlü) **insanları**(nı yerlerinden) **söküp çıkarıyor** (sonra onları havaya fırlatırken kafalarını bedenlerinden ayırıp, başsız cesetler hâlinde yere çalıyor)**du. Sanki onlar kökünden sökül**(üp yere düş)**müş birer hurma kütükleriydi.**

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابٖى وَنُذُرِ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(فَكَيْفَ) **Şimdi nasıl,** (كَانَ) **oldu,** ne? (عَذَابٖى) **Benim azâbım,** daha? (وَنُذُرِ) **ve uyarılarım** (ile tehditlerim). Bu kelime (نَذِيرٌ) kelimesinin cemîsi olup (نَذِيرٌ) ise (اِنْذَارٌ) mânâsındadır. ***(el-Medârik, 3/402)***

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Ey insan!) **İşte Benim azâbım ve uyarılarım nasıl olmuş** (bir bak, işte o zaman tehditlerimin anlatılamayacak derecede müthiş bir keyfiyet üzere gerçekleştiğini göreceksin).

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(وَلَقَدْ يَسَّرْنَا) **Andolsun ki; elbette Biz gerçekten çok kolay ettik,** neyi? (الْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı** (okumayı ve anlamayı), niçin kolay ettik? (لِلذِّكْرِ) (kendisiyle) **öğütlenilsin diye,** (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) **ama hiç iyice öğüt alıcı biri mi** (vardır). Bu terkîbin i'râbı için 15. âyet-i kerîmenin kelime mânâsına bakınız.

Meâl-i Şerîf - 22

22- Andolsun ki; elbette Biz Kur'ân'ı (okumayı ve anlamayı kendisiyle) **öğütlenilsin diye gerçekten çok kolay ettik. Ama hiç iyice öğüt alan biri mi** (vardır)**?!**

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(كَذَّبَتْ) **Yalanlamıştı,** kim? (ثَمُودُ) **Semûd** (kavmi), kimi? (بِالنُّذُرِ) **tüm uyarıları,** bu kelime (نَذِيرٌ) kelimesinin cemîsi olup (نَذِيرٌ) ise (اِنْذَارٌ) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 23

23- Semûd (kavmi Sâlih nebînin kendilerine teblîğ ettiği) **tüm uyarıları yalanladı.**

فَقَالُوا اَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ اِنَّا اِذًا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(فَقَالُوا) **Bu sebeple dediler,** neyi dediler? (اَبَشَرًا) **sâdece bir beşere mi,** öyle beşer ki kimin cinsinden olucu? (مِنَّا) **bizden,** yine öyle beşer ki, (وَاحِدًا) **tek olucu,** ne yapacağız? (نَتَّبِعُ) **uyacağız,** kime? (هُ) **ona,** (اِنَّا) **gerçekten biz,** (اِذًا) **o zaman,** nerede oluruz? (لَفِي ضَلَالٍ) **elbette büyük bir dalâlet** (ve sapıklık) **içerisinde,** daha? (وَسُعُرٍ) **ve delilik** (ve çılgınlık) **içerisinde.** *(et-Teysîr; el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 24

24- Bu nedenle demişlerdi ki: "İçimizden (hiçbir etrâfı olmayan) **tek** (başına kalmış) **bir insana mı; biz sâdece ona mı uyacağız?!** (O bize: "Bana itâat etmezseniz elbette haktan ayrı düşersiniz" diyor ama aslında) **o**(na uyduğumuz) **zaman şüphesiz ki biz elbette büyük bir sapıtma ve delilik**(ten de öte büyük bir çılgınlık) **içerisinde oluruz.**

ءَاُلْقِىَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ اَشِرٌ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(ءَاُلْقِىَ) **Bırakıldı mı,** ne? (اَلذِّكْرُ) **o** (gönderildiğini iddiâ ettiği) **vahiy,** kimin üzerine? (عَلَيْهِ) **onun üzerine,** o kimin arasından olduğu hâlde? (مِنْ بَيْنِنَا) **bizim aramızdan,** (بَلْ هُوَ) **doğrusu o** (Sâlih), kimdir? (كَذَّابٌ) **çok yalancı biridir,** daha kimdir? (اَشِرٌ) **çok kibirli ve şımarık biridir.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Aramızda (bunca liyâkatli insan dururke)**n o** (gönderildiğini iddiâ ettiği) **vahiy** (hiç adam seçilmeden alelacele) **onun üzerine mi bırakıldı?! Doğrusu o** (Sâlih)**, çok yalancı, çok kibirli ve şımarık biridir."**

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْاَشِرُ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(Bunun üzerine Allâh-u Te'âlâ şöyle buyurdu:) (سَيَعْلَمُونَ) **muhakkak bilecekler,** bu cümle mahzûf bir kavlin mekûlüdür ki takdîri (قَالَ تَعَالٰى) şeklindedir, *(el-Âlûsî; ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* ne zaman bilecekler? (غَدًا) **yarın,** neyi? (مَنْ) **kim,** kimdir? (اَلْكَذَّابُ) **çok yalancı o kişidir,** öyle yalancı ki, (اَلْاَشِرُ) **çok kibirli ve şımarık.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Bunun üzerine Allâh-u Te'âlâ Sâlih peygamberi müjdelemek ve kavmini tehdit etmek üzere şöyle buyurdu:) **Muhakkak onlar -o ziyâde yalancı ve çok kibirli şımarık kimmiş- yarın** (üzerlerine azap indiği zaman) **bilecekler.**

اِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(اِنَّا) **Muhakkak Biz,** ne yapıcıyız? (مُرْسِلُوا النَّاقَةِ) **o** (kayadan çıkarmanı istedikleri) **dişi deveyi göndericiler**(iz), niçin? (فِتْنَةً) **bir imtihan olsun diye,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** (فَارْتَقِبْ) (ey Sâlih!) **Artık sen iyice gözle,** kimi? (هُمْ) **onları,** daha ne yap? (وَاصْطَبِرْ) **ve çok sabırlı ol.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- (Ey Sâlih!) **Şüphesiz Biz onlara bir imtihan olsun diye o** (kayadan çıkarmanı istedikleri) **dişi deveyi göndericileriz.**

Artık sen onları(n ne yapacaklarını ve sonra başlarına gelecekleri) **iyice gözle ve** (eziyetlerine karşı) **çok sabırlı ol.**

وَنَبِّئْهُمْ اَنَّ الْمَٓاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْۚ كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(وَنَبِّئْ) **Bir de haber ver,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (اَنَّ الْمَٓاءَ) **gerçekten o su,** nedir? (قِسْمَةٌ) **taksim edilmiştir,** nerede? (بَيْنَهُمْ) **aralarında,** (كُلُّ شِرْبٍ) **sudan her bir nasip,** *(el-Beyzâvî)* nedir? (مُحْتَضَرٌ) (sâhibi tarafından yanında) **hâzır bulunulmuştur.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Bir de onlara haber ver ki: "Gerçekten o (kendi kuyularının) **su**(yu, bir gün onlara, bir gün deveye âit olmak üzere) **aralarında bölüştürülmüştür. Sudan her bir nasip,** (sâhipleri tarafından kendi nöbeti geldiği vakit yanında) **hâzır bulunulmuştur.** (Dolayısıyla herkes sırasına riâyet etsin, haddini ve hakkını aşmasın.)"

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطٰى فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(فَنَادَوْا) **Sonra çağırdılar,** kimi? (صَاحِبَهُمْ) **arkadaşlarını,** (فَتَعَاطٰى) **o** (bedbaht kişi) **hemen** (kılıcı) **ele aldı,** burada mef'ûl mahzûftur ki takdîri (فَتَعَاطَى السَّيْفَ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* (فَعَقَرَ) **hemen** (deveyi) **boğazladı.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Derken onlar (bu nöbete bir süre riâyet ettiler sonra bıkarak o deveyi kesmeye karar verdiler ve en cesurları olan Kudâr ibnü Sâlif adındaki) **arkadaşlarına çağrıda bulundular da, o** (bedbaht kişi, kesim işinin büyük vebâline aldırış etmeyip) **hemen** (kılıcı) **ele aldı ve** (deveyi) **boğazladı.**

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابٖي وَنُذُرِ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(فَكَيْفَ) **Şimdi nasıl,** (كَانَ) **oldu,** ne? (عَذَابٖي) **Benim azâbım,** daha? (وَنُذُرِ) **ve uyarılarım** (ile tehditlerim). Bu kelime (نَذٖيرٌ) kelimesinin cemîsi olup (نَذٖيرٌ) ise (اِنْذَارٌ) mânâsındadır. *(el-Medârik, 3/402)*

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Ey insan!) **İşte Benim azâbım ve uyarılarım nasıl olmuş** (bir bak, işte o zaman tehditlerimin anlatılamayacak derecede müthiş bir keyfiyet üzere gerçekleştiğini göreceksin).

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(اِنَّا) **Muhakkak Biz,** (اَرْسَلْنَا) **gönderdik,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** neyi? (صَيْحَةً) **çok dehşetli büyük bir nârâyı,** öyle nârâ ki, (وَاحِدَةً) **tek olucu,** (فَكَانُوا) **bu sebeple oldular,** ne gibi? (كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ) **ağıl sâhibinin** (hayvanları için topladığı) **kuru çalı çırpısı gibi** (darmadağın oldular).

Meâl-i Şerîf - 31

31- Muhakkak Biz onların üzerine çok dehşetli büyük bir nârâ yolladık da, (Cibrîl'in kopardığı) **bu** (çok büyük gürültü) **sebeb**(iy)**le onlar ağıl sâhibinin** (hayvanları için topladığı) **kuru çalı çırpısı gibi** (darmadağın) **oldular.**

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(وَلَقَدْ يَسَّرْنَا) **Andolsun ki; elbette Biz gerçekten çok kolay ettik,** neyi? (الْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı** (okumayı ve anlamayı), niçin kolay ettik? (لِلذِّكْرِ) (kendisiyle) **öğütlenilsin diye,** (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) **ama hiç iyice öğüt alıcı biri mi** (vardır). Bu terkîbin i'râbı için 15. âyet-i kerîmenin kelime mânâsına bakınız.

Meâl-i Şerîf - 32

32- Andolsun ki; elbette Biz Kur'ân'ı (okumayı ve anlamayı kendisiyle) **öğütlenilsin diye gerçekten çok kolay ettik. Ama hiç iyice öğüt alan biri mi** (vardır)?!

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(كَذَّبَتْ) **Yalanlamıştı,** kim? (قَوْمُ لُوطٍ) **Lût'un kavmi,** kimi? (بِالنُّذُرِ) **tüm uyarıları,** bu kelime (نُذُرُ) kelimesinin cemîsi olup (نَذِيرٌ) ise (اِنْذَارٌ) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî, 5/166; el-Medârik, 3/402)*

Meâl-i Şerîf - 33

33- Lût kavmi (Lût nebînin kendilerine teblîğ ettiği) **tüm uyarıları yalanladı.**

اِنَّٓا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا اِلَّٓا اٰلَ لُوطٍۜ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍۙ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(اِنَّا) **Muhakkak Biz,** (اَرْسَلْنَا) **gönderdik,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** neyi? (حَاصِبًا) **taş fırlatan şiddetli bir kasırgayı,** (اِلَّٓا اٰلَ لُوطٍ) **ancak Lût'un** (hanımı dışındaki) **âilesi** (bu fırtınaya tutulmaktan) **müstesnâ** (kılındı), (نَجَّيْنَا) **Biz kurtardık,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne zamanda? (بِسَحَرٍ) **seher** (vaktin)**de,** burada (بَا) harf-i cerri (فِى) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 34

34- Şüphesiz Biz taş fırlatan şiddetli bir kasırgayı onların üzerine yollamıştık (ve onları helâk etmiştik). **Ancak Lût'un** (hanımı dışındaki) **âilesi müstesnâ! Seher** (vaktin)**de onları kurtarmıştık.**

نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَاۜ كَذٰلِكَ نَجْز۪ي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

Lût peygamberi ve âilesini niçin kurtardık? (نِعْمَةً) **büyük bir nîmet olsun diye,** kimin nezdinden? (مِنْ عِنْدِنَا) **Bizim nezdimizden,** (كَذٰلِكَ) (ey insan!) **İşte sana! Ancak böyle** (mükemmel bir mükâfatlandırma ile), bu terkîb önündeki fiilden alınan mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmektedir ki takdîri (مِثْلَ ذٰلِكَ الْجَزَاءِ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* ne yaparız? (نَجْز۪ي) **mükâfatlandırırız,** kimi? (مَنْ) **o kimseyi ki,** (شَكَرَ) **şükretti.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Bizim nezdimizden büyük bir nîmet olsun diye (Lût nebîyi ve âilesini kurtardık)**!** (Ey insan!) **İşte sana! Şükretmiş olan kimseyi ancak böyle** (eşsiz bir karşılıkla) **mükâfatlandırırız.**

وَلَقَدْ اَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(وَلَقَدْ اَنْذَرَ) **Andolsun ki; elbette muhakkak o** (Lût kulumuz) **uyarmıştı,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne ile? (بَطْشَتَنَا) **Bizim şiddetli yakalamamızla,** (فَتَمَارَوْا)

fakat onlar şüpheci bir tavırla yalanladılar, neyi? (بِالنُّـذُرِ) **o uyarıları** (ve tehditleri), bu kelime (نُذُرُ) kelimesinin cemîsi olup (نَذِيرُ) ise (اِنْذَارْ) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî, 5/166; el-Medârik, 3/402)*

Meâl-i Şerîf - 36

36- Andolsun ki; elbette o (Lût kulumuz) **gerçekten onları Bizim şiddetli yakalamamızla korkutmuştu, fakat onlar şüpheci bir tavır içerisinde o uyarıları** (ve tehditleri) **yalanlamışlardı.**

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَآ اَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(وَلَقَـدْ رَاوَدُو) **Andolsun ki; elbette muhakkak tekrar tekrar** (kendilerine teslim etmesini) **istediler,** kimden? (هُ) **ondan,** neyi istediler? (عَـنْ ضَيْفِـهِ) **misâfirlerinden uzaklığı**(nı ve onları kendilerine teslim etmesini), burada (عَـنْ) harfi (vaz' edildiği aslî mânâ olan) "Bu'd" için kullanılmıştır, *(Hâşiyetü'l-Cemel 'ale'l-Celâleyn, 12/476)* (فَطَمَسْـنَا) **Biz hemen silme kör ettik,** neyi? (اَعْيُنَهُـمْ) **gözlerini,** onlara şöyle buyurduk: (فَذُوقُـوا) **şimdi tadın,** neyi? (عَذَابِـى) **Benim azâbımı,** daha? (وَنُذُرِ) **ve uyarılarımı**(n fecî âkıbetini).

Meâl-i Şerîf - 37

37- Yemîn olsun ki; elbette onlar (genç ve yakışıklı delikanlılar şeklinde Lût peygambere gelen melekleri çok beğenip onlarla livata yapmak istedikleri için) **muhakkak ondan misâfirlerinden uzaklığı**(nı ve onları kendilerine teslim etmesini) **tekrar tekrar istediler ama Biz hemen onların gözlerini**(n çukurlarını alınları gibi dümdüz yaparak) **silme kör ettik.** (O zaman melekler vâsıtasıyla onlara:) **"İşte azâbımı ve uyarılarımı**(n fecî âkıbetini) **tadın"** (buyurduk).

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(وَلَقَـدْ صَبَّـحَ) **Andolsun ki; elbette muhakkak sabah sabah baskın yaptı,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne zamanda? (بُكْـرَةً) **gündüzün evvelinde,** ne? (عَذَابٌ) **büyük bir azap,** öyle azap ki, (مُسْتَقِرٌّ) (başlarına) **yerleşici olan.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Andolsun ki; elbette (üzerlerine) **yerleşici** (olup, onları cehenneme teslim edinceye kadar kendilerinden hiç ayrılmayacak) **büyük bir azap, gündüzün evvelinde sabah sabah onlara baskın yaptı.**

فَذُوقُوا عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(Ve onlara şöyle buyurduk:) (فَذُوقُوا) **şimdi tadın,** neyi? (عَذَابِى) **Benim azâbımı,** daha? (وَنُذُرِ) **ve uyarılarımı**(n fecî âkıbetini).

Meâl-i Şerîf - 39

39- (O zaman Biz onlara:) **İşte Benim azâbımı ve uyarılarımı**(n fecî âkıbetini) **tadın!** (buyurduk.)

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(وَلَقَدْ يَسَّرْنَا) **Andolsun ki; elbette Biz gerçekten çok kolay ettik,** neyi? (الْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı** (okumayı ve anlamayı), niçin kolay ettik? (لِلذِّكْرِ) (kendisiyle) **öğütlenilsin diye,** (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) **ama hiç iyice öğüt alıcı biri mi** (vardır). Bu terkîbin i'râbı için 15. âyet-i kerîmenin kelime mânâsına bakınız.

Meâl-i Şerîf - 40

40- Andolsun ki; elbette Biz Kur'ân'ı (okumayı ve anlamayı kendisiyle) **öğütlenilsin diye gerçekten çok kolay ettik. Ama hiç iyice öğüt alan biri mi** (vardır)?!

وَلَقَدْ جَاءَ اٰلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

(وَلَقَدْ جَاءَ) **Andolsun; elbette muhakkak geldi,** kime? (اٰلَ فِرْعَوْنَ) **Firavun'un âline** (ve hânedânına), kim geldi? (اَلنُّذُرُ) **uyarılar** (ve tehditler), bu kelime (نَذِيرٌ) kelimesinin cemîsi olup (نَذِيرٌ) ise (اِنْذَارٌ) mânâsındadır. *(el-Medârik)* "Uyarıcı rasüller" mânâsında da kullanılmıştır ki meâl-i şerîfte bu mânâ da verilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 41

41- Andolsun; elbette Firavun'un hânedânına gerçekten (Yûsuf, Mûsâ ve Hârûn gibi) **uyarıcılar gelmişti** */(îmân etmemeleri hâlinde başlarına gelecek azâba dâir)* ***uyarılar*** *(ve tehditler)* ***gelmişti/*****.**

كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كُلِّهَا فَاَخَذْنَاهُمْ اَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

(كَذَّبُوا) **Onlar yalanladılar,** neyi? (بِاٰيَاتِنَا) **Bizim âyetlerimizi,** (كُلِّهَا) **onların hepsini,** (فَاَخَذْنَا) **Biz de yakaladık,** kimi? (هُمْ) **onları,** nasıl bir yakalayışla? (اَخْذَ عَزِيزٍ) **Azîz olan** (yüce Zâtımız)**ın** (kuvvetli) **yakalayışıyla,** yâni ziyâde ulu ve kavî olan yüce Zâtımızın yakalayışıyla, öyle Azîz ki, (مُقْتَدِرٍ) **Muktedir,** yâni ziyâde kudret sâhibi.

Meâl-i Şerîf - 42

42- Onlar Bizim (Mûsâ nebî vâsıtasıyla kendilerine göstermiş olduğumuz mûcize niteliğindeki dokuz adet) **âyetlerimizin tamâmını yalanlamıştılar.**

Bu sebeple Biz de (hiçbir şey tarafından âciz bırakılamamış ve hiçbir konuda mağlup edilememiş) **bir Muktedir ve Azîz olan** (yüce Zâtımız)**ın** (kuvvetli) **yakalayışıyla onları yakaladık.**

اَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكُمْ اَمْ لَكُمْ بَرَٓاءَةٌ فِى الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

(اَكُفَّارُكُمْ) (Ey müşrikler!) **Sizin kâfirler mi,** nedir? (خَيْرٌ) (kuvvet bakımından) **daha iyidir,** kimden? (مِنْ اُولٰٓئِكُمْ) **İşte size! O** (evvelce kâfir ola)**nlardan,** (اَمْ لَكُمْ) **yoksa sizin için var mıdır?** ne? (بَرَٓاءَةٌ) **bir berâet,** yâni mesûliyetten ve azaptan uzak kalacağınıza dâir bir karar, nerede? (فِى الزُّبُرِ) **o** (semâvî) **kitaplarda.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- (Ey müşrikler!) **İşte size! Sizin kâfirleriniz o** (evvelce kâfir ola)**nlardan** (kuvvet bakımından) **daha mı iyidir** (ki, onların başına gelen felâketlerin bir benzerine çarpılmayacaklarından emîn olabiliyorlar)**, yoksa sizin için** (yaptıklarınızdan sorumsuz olacağınıza ve azaptan uzak kalacağınıza dâir) **o** (semâvî) **kitaplarda bir berâat** (kararı) **mı var?!**

اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

(اَمْ يَقُولُونَ) **Yoksa onlar diyorlar mı,** neyi diyorlar mı? (نَحْنُ) **biz,** neyiz? (جَمِيعٌ) **bir topluluk,** öyle topluluk ki, (مُنْتَصِرٌ) **yardımlaşıp yenilmeyen.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- Yoksa onlar: "Biz yardımlaşıp yenilmeyen bir topluluğuz" mu diyorlar?!

سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

(سَيُهْزَمُ) **Muhakkak bozguna uğratılacak,** ne? (اَلْجَمْعُ) **o** (kâfir) **topluluk,** daha ne olacak? (وَيُوَلُّونَ) **ve çevirecekler,** neyi? (اَلدُّبُرَ) **arkaları**(nı), yâni size arkalarını dönüp kaçacaklar, bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 45

45- O (kâfir) **topluluk muhakkak bozguna uğratılacaktır ve arkaları**(nı size doğru) **çevir**(ip mağlup bir hâlde dönüp gid)**eceklerdir.**

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ اَدْهٰى وَاَمَرُّ ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

(بَلِ السَّاعَةُ) **Doğrusu o** (kıyâmet) **ân**(ı), nedir? (مَوْعِدُهُمْ) **onlara vaad edilen** (en büyük azâbın) **zamân**(ı)**dır,** (وَالسَّاعَةُ) **o** (kıyâmet) **ân**(ı) **ise,** nedir? (اَدْهٰى) çâresi bulunamayacak derecede **dehşetlidir,** daha nedir? (وَاَمَرُّ) **ve** (dünyâ azâbından) **daha acıdır.**

Meâl-i Şerîf - 46

46- (Müşriklerin azapları bununla da bitmeyecektir) **doğrusu o** (kıyâmet) **ân**(ı) **onlara vaad edilen** (en büyük azâbın) **zamân**(ı)**dır. O** (kıyâmet) **ân**(ı) **ise, çâresi bulunamayacak derecede fecîdir ve** (dünyâ azâbından) **daha acıdır.**

اِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِى ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

(اِنَّ الْمُجْرِمِينَ) **Şüphesiz o** (şirk gibi en büyük günahı işlemiş olan) **mücrimler** (suçlular), nerededir? (فِى ضَلَالٍ) (haktan) **büyük bir sapıtma içindedir,** daha? (وَسُعُرٍ) **ve şiddetle alevlendirilmiş ateşler içerisindedir**(ler).

Meâl-i Şerîf - 47

47- Şüphesiz o (şirk gibi en büyük günahı işlemiş olan) **suçlular** (hak-tan) **büyük bir sapıtma ve şiddetlice alevlendirilmiş ateşler içerisinde-dirler.**

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِى النَّارِ عَلٰى وُجُوهِهِمْؕ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

(Onlara denilecek), ne zamanda? (يَـوْمَ يُسْـحَبُونَ) **sürüklenecekleri günde,** buradaki zarf mahzûf bir (يُقَـالُ) fiiline müteallıktır *(el-Âlûsî)*, nerede? (فِـى النَّـارِ) **o** (cehennem) **ateş**(inin) **içerisinde,** ne üzerine? (عَلٰى وُجُوهِهِمْ) **yüzlerinin üzerine,** ne denilecek? (ذُوقُوا) **tadın,** neyi? (مَسَّ سَقَرَ) **Sekar** (tabakasın)**ın dokunuşunu.**

Meâl-i Şerîf - 48

48- O (cehennem) **ateş**(inin) **içerisinde yüzlerinin üzerine sürük-lenecekleri gün** (onlara): **"**(Bir adı) **Sekar** (olan cehennem tabakasın)ın **dokunuşunu**(n verdiği acıyı) **tadın** (bakalım)**!"** (denilecektir.)

اِنَّا كُلَّ شَیْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

(اِنَّا) **Muhakkak Biz,** neyi? (كُلَّ شَـیْءٍ) **her bir şeyi,** ne yaptık? (خَلَقْنَا) **yarattık,** neyi? (هُ) **onu,** yâni her bir şeyi yarattık, ne ile? (بِقَدَرٍ) **bir kader** (ve takdîr) **ile.**

Meâl-i Şerîf - 49

49- Biz her bir şeyi; şüphesiz ki Biz onu (daha meydana gelmeden önce Levh-i Mahfûz'da yazılmış) **bir kader** (ve takdîr) **ile yarattık.**

وَمَٓا اَمْرُنَٓا اِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 50

(وَمَٓا اَمْرُنَٓا) **Ve Bizim emrimiz** (ve bir şey hakkındaki buyruğumuz) **olmadı,** ancak nedir oldu? (اِلَّا وَاحِـدَةٌ) **ancak tek olucu bir şey,** ne gibi olduğu hâlde? (كَـلَمْـحٍ) **hızlı bir bakış gibi,** ne ile olan bakış? (بِالْبَصَرِ) **gözle.**

Meâl-i Şerîf - 50

50- Bizim (yaratmayı dilediğimiz bir şey hakkındaki buyruğumuz ve) **em-rimiz ancak tek bir şeydir** (ikilenmez), (sizin) **gözle** (yaptığınız) **hızlı bir bakış**(ınızın alacağı en kısa bir zaman dilimi) **gibi** (süratle gerçekleşici)**dir.**

*/**Bizim** (yaratma) **işimiz ancak tek bir şeydir,** (sizin) **gözle** (yaptığınız) **hızlı bir bakış**(ınızın alacağı en kısa bir zaman dilimi) **gibi** (süratle meydana gelici)**dir** (farklılık arz etmez, zorlanma ve zahmet içermez).*/

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَٓا اَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٥١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 51

(وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا) **Andolsun ki; elbette muhakkak Biz helâk ettik,** kimi? (اَشْيَاعَكُمْ) **sizin benzerleriniz** (olan geçmiş ümmetler)**i,** (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) **ama hiç iyice öğüt alıcı biri mi** (vardır)?! Bu terkîbin i'râbı için 15. âyet-i kerîmenin kelime mânâsına bakınız.

Meâl-i Şerîf - 51

51- Andolsun ki; elbette Biz (kâfirlikte) **sizin benzerleriniz** (olan geçmiş ümmetler)**i muhakkak helâk ettik. Ama hiç iyice öğüt alan biri mi** (vardır)**?!**

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِى الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 52

(وَكُلُّ شَيْءٍ) **Zâten her bir şey,** öyle her bir şey ki, (فَعَلُو) **yaptılar,** neyi? (هُ) **onu,** nerede olucudur? (فِى الزُّبُرِ) **o** (yazıcı meleklerin) **sayfalar**(ın)**da** (kayıt altına alınmış)**dır.**

Meâl-i Şerîf - 52

52- Zâten (kâfirlik ve isyanlar nâmına) **kendisini yapmış oldukları her şey o** (yazıcı meleklerin) **sayfalar**(ın)**da** (kayıt altına alınmış)**dır.**

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 53

(وَكُلُّ صَغِيرٍ) **Yine** (amel bakımından) **her bir küçük şey,** daha? (وَكَبِيرٍ) **ve büyük bir şey,** nedir? (مُسْتَطَرٌ) **yazılmıştır,** yâni amel defterlerinde melekler tarafından yazılmıştır. *(el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 53

53- Yine (amellerden) **küçük ve büyük olan her şey** (tüm tafsîlâtıyla birlikte Levh-i Mahfûz'da ve amel defterlerinde) **yazılmı**ştır!

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى جَنَّاتٍ وَنَهَرٍۙ ﴿٥٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 54

(إِنَّ الْمُتَّقِينَ) **Muhakkak takvâ sâhipleri,** neredEdir? (فِى جَنَّاتٍ) **çok değerli cennetlerdedir,** daha? (وَنَهَرٍ) **ve çok kıymetli ırmaklar**(ın kenarların)**dadır,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir. Gerçi "Genişlik, ziyâ ve nûr" mânâsına geldiği de birçok müfessir tarafından nakledilmiştir ki (نَهَارْ) kelimesi de bu mânâda "Gündüz"e isim olarak takılmıştır. *(et-Teysîr; el-Beyzâvî; el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 54

54- (Kâfirlikten ve günahlardan hakkıyla sakınan) **o takvâ sâhibi kimseler gerçekten de çok değerli cennetlerdedir ve çok kıymetli ırmaklar**(ın kenarların)**dadır */çok büyük genişlik ve aydınlık içerisindedir/.***

فِى مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 55

Müttakîler daha neredEdir? *(ed-Dürru'l-masûn)* (فِى مَقْعَدِ صِدْقٍ) **tamâmen doğruluktan ibâret** (çok beğenilen) **bir mekândadır,** yâni kendisinde boş şeylerin konuşulmadığı ve geçici bâtıl şeylerin bulunmadığı cennetlerdedir, öyle makam ki kimin nezdindedir? (عِنْدَ مَلِيكٍ) **çok büyük bir Melîk** (olan Allâh-u Zü'l-celâl)**in nezdindedir,** bu terkîb üçüncü haberdir, *(el-Âlûsî)* öyle bir Melîk ki, (مُقْتَدِرٍ) **ziyâde Muktedir,** yâni eşsiz bir kudrete sâhip olan.

Meâl-i Şerîf - 55

55- (O takvâ sahipleri dünyâ meclisleri gibi zevk-ü sefâları geçici ve boş şeylerin konuşulduğu mekânlara hiç benzemeyen, bilakis her şeyi hakkın ve) **doğruluğun ta kendisi olan bir mekândadır; çok büyük bir** (mülke ve eşsiz bir kudrete sâhip olan O) **Melîk-i Muktedir'in nezdinde** (sonsuz nîmetler içerisinde)**dir**(ler).

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ ثَمَانٍ وَسَبْعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ELLİ BEŞİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

er-RAHMÂN SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yetmiş sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اَلرَّحْمٰنُ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اَلرَّحْمٰنُ) **O Rahmân!**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Dünyâda mümin-kâfir ayırmaksızın her yaratığa son derece acıyan ve o rahmetine göre nîmetler veren) **O Rahmân!**

عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

O Rahmân ne yapmıştır? (عَلَّمَ) **O** (Rahmân Te'âlâ) **öğretmiştir,** neyi? (اَلْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- O (Rahmân Te'âlâ dînî ve dünyevî bütün saâdetlerin kaynağı olan) **Kur'ân'ı** (insana) **öğretmiş** (ve böylece ona en büyük nîmetini bahşetmiş)**tir.**

خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

O Rahmân daha ne yapmıştır? (خَلَقَ) **yaratmıştır,** kimi? (اَلْاِنْسَانَ) **insanı.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (Rahmân Te'âlâ) **insanı** (kendisinde hiçbir hayır barındırmayan yokluktan kurtarıp) **yaratmış** (ve böylece bütün hayırların kaynağı olan varlık sahasına çıkarmış)**tır.**

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

O Rahmân daha ne yapmıştır? (عَلَّمَ) **öğretmiştir,** kime? (هُ) **o** (hiçbir şey bilmeyen insa)**na,** neyi? (اَلْبَيَانَ) **beyânı** (ve içinden geçenleri düzgün bir şekilde ifâde etmeyi)**.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- O (Rahmân Te'âlâ) **beyânı** (ve içinden geçenleri düzgün bir şekilde ifâde etmeyi) **o** (hiçbir şey bilmeyen insa)**na öğretmiştir.**

اَلشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(اَلشَّمْسُ) **Güneş,** daha? (وَالْقَمَرُ) **ve ay,** ne ile akıp gitmektedir? (بِحُسْبَانٍ) **mükemmel bir hesap ile** (akıp gitmekte)**dir,** harf-i cerr, (اَلشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) kelimelerinin haberi düşen mahzûf bir (يَجْرِيَانِ) fiiline müteallıktır. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Güneş de, ay da (hiç şaşmayan) **mükemmel bir hesap ile** (burçlarında ve yörüngelerinde akıp gitmekte, böylece mevsimlerin değişikliği ve yılların hesaplanması gibi birçok iş düzene girmekte)**dir.**

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(وَالنَّجْمُ) **Bitkiler de,** daha? (وَالشَّجَرُ) **ağaçlar da,** nedirler? (يَسْجُدَانِ) **ikisi** (de) **secde etmektedir.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bitkiler ve ağaçlar, ikisi de secde etmektedir!

İnsan dışındaki mahlûkâtın secdeleri müfessirler tarafından iki şekilde açıklanmıştır:

a) Şuursuz varlıkların, Yaratıcının koyduğu tabîat kurallarına boyun eğerek, vazîfelerinde hiçbir aksama göstermemeleri, "Tam bir boyun eğme" anlamına gelen "Secde" tâbiri ile ifâde edilmiştir.

b) Her bir yaratılanda hakkânî ve mânevî bir hayat mevcut olup, bizler tarafından anlaşılamayan bir şekilde her şeyin kendilerine göre secde ve tesbîhleri vardır. Nitekim ağaçların yaptığı secdenin, gölgeleriyle olduğu rivâyet edilmiştir. İsrâ Sûresi'nin 44. âyet-i kerîmesi de bu görüşü tercîhe şâyân kılmaktadır. *(el-Kirmânî, 9/112; ed-Dürru'l-mensûr, 14/105; Rûhu'l-beyân, 7/251)*

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَالسَّمَاءَ) (Allâh-u Te'âlâ) **göğü de,** ne yaptı? (رَفَعَ) **yüksek olarak O yarattı,** neyi? (هَا) **onu,** daha ne yaptı? (وَوَضَعَ) **ve O yerleştirdi,** neyi? (اَلْمِيزَانَ) **tartı âletini** (kullanmayı). Burada (وَضَعَ) kelimesi asıl lügati olan "Koyma" mânâsında da tefsîr edilmiştir ki bundan maksad Allâh-u Te'âlâ'nın tartı âletini yeryüzünde meşrû etmesidir, ayrıca (اَلْمِيزَانَ) kelimesini "Adâlet" ile tefsîr edenler de olmuştur. *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 7

7- Göğü de; onu yüksek olarak O (Rahmân Te'âlâ) **yaratmıştır. Ayrıca** (kulların alışverişlerinde kullanacakları) **tartı âletini de** (yeryüzüne) **O yerleştirmiştir.** */(Her işte doğruluğu ve hak sâhibine hakkını vermeyi emrederek)* ***adâleti de O meşrû etmiştir./***

اَلَّا تَطْغَوْا فِى الْمِيزَانِ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

O tartı âletini niye yeryüzüne koydu? (اَلَّا تَطْغَوْا) **haddi aşmayasınız diye,** nerede? (فِى الْمِيزَانِ) **tartıda.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Siz adâlet husûsunda haddi aşmayasınız diye */(ve eksik-fazla alıp vererek)* ***tartıda haksızlık yapmayasınız diye/*** (Allâh-u Te'âlâ yeryüzünde adâleti ve tartı kullanmayı emretmiştir).

وَاَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Allâh-u Te'âlâ daha ne buyurdu? (وَاَقِيمُوا) **ve dosdoğru yapın,** neyi? (اَلْوَزْنَ) **tartma işini,** ne ile birlikte olduğunuz hâlde? (بِالْقِسْطِ) **adâlet** (ve doğruluk) **ile,** daha ne yapmayın? (وَلَا تُخْسِرُوا) **ve eksik yapmayın,** neyi? (اَلْمِيزَانَ) **tartıyı.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Ayrıca siz (alışveriş yapacağınızda) **tartma işini adâletle dosdoğru yapın ve** (terâzinin iki kefesini denk tutun da aslâ) **tartıyı eksiltmeyin.**

وَالْاَرْضَ وَضَعَهَا لِلْاَنَامِۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَالْاَرْضَ) (Allâh-u Te'âlâ) **yeri de,** ne yaptı? (وَضَعَ) **düşük yarattı,** *(el-Kirmânî, el-Âlûsî)* neyi? (هَا) **onu,** kim için? (لِلْاَنَامِ) **canlılar**(ın rahatça üzerinde yaşayabilmeleri) **için.** Bu kelimenin kendi lafzından müfredi yoktur ve burada: "Rûh sâhibi her canlı" ile tefsîr edilmiştir. *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 10

10- Yeri de; canlılar(ın rahatça üzerinde yaşayabilmeleri) **için O** (Rahmân Te'âlâ) **onu** (göğe nispetle) **düşük yaratmıştır.**

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْاَكْمَامِ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(فِيهَا) **O** (yeryüzünün toprakları)**nda vardır,** ne vardır? (فَاكِهَةٌ) **türlü türlü meyveler,** daha? (وَالنَّخْلُ) **ve hurma ağaçları,** öyle hurma ağaçları ki, (ذَاتُ الْاَكْمَامِ) **tomurcuklara sâhip.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- O (yeryüzünün toprakları)**nda türlü türlü meyveler ve tomurcuklara sâhip hurma ağaçları vardır.**

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

O yeryüzünde daha ne vardır? (وَالْحَبُّ) **ve dâneler,** öyle dâneler ki, (ذُو الْعَصْفِ) **yaprak sâhibi,** daha ne vardır? (وَالرَّيْحَانُ) **ve hoş kokulu bitkiler.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Bir de (toprakta buğday arpa gibi) **yapraklı** (ve samanlı) **dâneler ve hoş kokulu bitkiler** (vardır).

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

Bu sûre-i celîlede: "Öyleyse her ikiniz de, Rabbinizin hangi nîmetlerini yalan sayabilirsiniz?!" âyet-i kerîmesinin otuz bir kere tekrarlanmasının birçok hikmeti varsa da, birkaçını sayalım: Bu tekrar vesîlesiyle dînî ve dünyevî her bir nîmetin ardından, o nîmeti bahşeden Allâh-u Te'âlâ hatırlatılmış ve bu nîmetlerin şükrünün ihlâl edilmesi kınanmıştır. Nîmetlerin farklılığı da bu tekrâra ayrı bir güzellik katmıştır.

Nitekim bir adam diğerine yapmış olduğu iyilikleri sayarken: "Ben sana mal verdiğim zaman iyilik etmemiş miydim, ben sana şöyle şöyle yaptığımda ihsanda bulunmamış mıydım?!" gibi sözleri tekrarlar ki; ikrâr ettirmek istediği konular farklı olduğu için bu tekrar çok güzel ve yerinde olur. Yedi yerde azap âyetlerinden sonra bu cümle-i celîlenin zikredilmesi ise, hiç haberi olmadan felâketlere sürüklenmesin diye kişinin önündeki tehlikelerden uyarılmasında bulunan büyük iyiliğe işâret etmektedir.

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِۙ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(خَلَقَ) **O** (Rahmân Te'âlâ) **yarattı,** kimi? (اَلْاِنْسَانَ) **insanı,** neden? (مِنْ صَلْصَالٍ) **ses çıkaran kuru bir çamurdan,** öyle çamur ki ne gibi? (كَالْفَخَّارِ) **pişirilmiş saksı gibi.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- O (Rahmân Te'âlâ), **insanı** (hayat eseri barındırmayan katı bir topraktan ve) **pişirilmiş saksı gibi ses çıkaran kuru bir çamurdan yaratmıştır.**

وَخَلَقَ الْجَٓانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍۚ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(وَخَلَقَ) **Yine O yarattı,** kimi? (اَلْجَٓانَّ) (cinlerin babası olan) Cânn'ı, neden yarattı? (مِنْ مَارِجٍ) **hiç dumansız hâlis bir alevden,** öyle alev ki neden alınan? (مِنْ نَارٍ) **ateşten.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (Cinlerin babası olan) **Cânn'ı da ateşten alınan hiç dumansız hâlis bir alevden O** (Allâh-u Te'âlâ) **yaratmıştır.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِۚ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

O Rahmân kimdir? (رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ) **iki doğunun da Rabbidir,** bu terkîb mahzûf bir mübtedânın haberidir, daha kimdir? (وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ) **ve iki batının Rabbidir.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Sayılan nîmetlerin sâhibi olan Allâh-u Te'âlâ) **iki doğunun da Rabbidir, iki batının da Rabbidir!**

Tefsirlerde beyân edildiğine göre; yaz ve kış îtibârıyla güneşe âit doğuş ve batış yerleri farklılık arz ettiğinden bu âyet-i kerîmede doğu ve batı, iki mevsim îtibârıyla tesniye olarak zikredilmiştir.

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(مَـرَجَ) **O** (Rahmân Te'âlâ) **saldı,** neyi? (اَلْبَحْرَيْـنِ) **iki denizi,** ne oldukları hâlde? (يَلْتَقِيَانِ) **birbirine kavuşur oldukları hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- O (Rahmân Te'âlâ), (tatlı ve tuzlu) **iki denizi salıvermiştir ki, o ikisi** (göz görüşünde aralarında hiçbir fâsıla bulunmayacak şekilde) **birbirine kavuşmaktadır.**

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِۚ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(بَيْنَهُمَـا) **İkisi arasında vardır,** ne vardır? (بَـرْزَخٌ) **bir engel,** öyle engel ki, (لَا يَبْغِيَـانِ) **ikisi birbirine taşkınlık** (edip karışarak, farklı özelliklerini iptal) **edemez.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Ama) **ikisi arasında** (kudretten) **bir engel vardır ki, ikisi de birbirine taşkınlık** (edip karışarak, farklı özelliklerini iptal) **edemez.**

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından lutfedildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından lutfedildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُۚ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(يَخْـرُجُ) **Çıkar,** nereden? (مِنْهُمَـا) **o ikisinden,** ne? (اَللُّؤْلُؤُ) **inciler,** daha? (وَالْمَرْجَانُ) **ve mercanlar.** Bu iki kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 22

22- (Bir süs olmaktan öte, nice faydaları bulunan) **inciler ve mercanlar o ikisinden çıkmaktadır.**

İnci ve mercan sâdece tuzlu sudan çıktığı hâlde bu âyet-i kerîmede "Tatlı ve tuzlu iki denizden de çıkartıldığı"nın beyân edilmesi, tuzlu suya karışan tatlı suların onların yetişmesinde aşılama vazîfesi gördüğüne işâret etmektedir. Nitekim çocuğu sâdece kadın doğurduğu hâlde: "Çocuk erkekten ve kadından çıkar" denilmektedir. *('Ömer en-Nesefî, et-Teysîr, 14/193)*

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- (Ey insanlar ve cinler!) **Şimdi her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَاٰتُ فِى الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِۚ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(وَلَهُ) **Ve sâdece O** (Rahmâ)**na âittir,** ne? (اَلْجَوَارِ) **akıp giden** (gemi)**ler,** öyle gemiler ki, (اَلْمُنْشَاٰتُ) **yelkenleri yüksekçe açılmış,** *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)* o yelkenler nerede açılmış? (فِى الْبَحْرِ) **denizde,** o gemiler ne gibi olduğu hâlde? (كَالْاَعْلَامِ) **uzun dağlar gibi olduğu hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Yelkenleri denizde yüksekçe açılmış uzun dağlar gibi akıp giden (gemi)**ler de sâdece O** (Rahmâ)**na âittir.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍۚ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(كُلُّ مَنْ) **Her bir kimse,** ne üzerinde olan? (عَلَيْهَا) **onun üzerinde,** yâni yeryüzünde bulunan tüm canlılar, nedir? (فَانٍ) **fânîdîr** (yok olucudur).

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Yeryüzünde yaşayan ve) **onun üzerinde bulunan herkes fânîdir** (ve yok olucudur).

وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِۚ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(وَيَبْقٰى) **Ve bâkî kalacak,** kim? (وَجْهُ رَبِّكَ) **Rabbinin Zâtı,** öyle Zât ki, (ذُو الْجَلَالِ) **celâl sâhibi,** daha? (وَالْاِكْرَامِ) **ve ikrâm** (sâhibi olan).

Meâl-i Şerîf - 27

27- (Hiçbir şeye muhtaç olmayıp, her şeye tam anlamıyla lütufta bulunan) **O celâl ve ikrâm sâhibi** (olan) **Rabbinin Zâtı ise bâkî olacak** (ve sürekli kalacak)**tır.**

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından lutfedildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından lutfedildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

يَسْـَٔلُهُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فٖى شَأْنٍۚ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(يَسْـَٔلُ) **İster,** kimden? (هُ) **O** (Rahmâ)**ndan,** kim? (مَنْ) **o kimseler ki,** nerededir? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerdedir,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerde,** (كُلَّ يَوْمٍ) **her bir anda,** *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* (هُوَ) **O** (Rahmân Te'âlâ), nerededir? (فِى شَأْنٍ) **önemli bir iştedir.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Göklerde ve yerde bulunan (meleklerden, insanlardan ve cinlerden) **herkes** (var olmaları ve hayatlarını sürdürebilmeleri için vesâir tüm hâllerinde kendilerine lâzım olan şeylere kavuşmak için, kimi diliyle, kimi hâliyle) **O** (Rahmâ)**ndan istekte bulunmaktadır.**

O (Rahmân Te'âlâ) **her an önemli bir iştedir** (ki, bu cümleden olarak; duâları kabûl etmekte, sıkıntıları gidermekte, kimilerini yaratmakta, kimilerini yok etmekte ve üstün hikmetlerine mebnî irâdesi gereği, her an birtakım hâller ortaya çıkarmakta, diğerlerini ise ortadan kaldırmaktadır).

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

سَنَفْرُغُ لَكُمْ اَيُّهَ الثَّقَلَانِۚ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(سَنَفْرُغُ) **Yakında yöneleceğiz,** kime? (لَكُمْ) **size,** (اَيُّهَ الثَّقَلَانِ) **ey** (dünyâda) **iki ağırlık** (sâhibi olan insanlar ve cinler).

Meâl-i Şerîf - 31

31- Ey (dünyâda) **iki ağırlık** (sâhibi olan insanlar ve cinler)**! Yakında** (dünyânın ömrü sona erdiği zaman, uzunca bir süre mühlet vermemizin ardından hesâbınızı görmek için) **size yöneleceğiz.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُواۜ لَا تَنْفُذُونَ اِلَّا بِسُلْطَانٍۚ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ) **Ey cinler topluluğu,** daha? (وَالْاِنْسِ) **ve insanlar** (topluluğu), (اِنِ اسْتَطَعْتُمْ) **eğer güç yetirirseniz,** neye? (اَنْ تَنْفُذُوا) **çıkmanıza,** nereden? (مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوَاتِ) **göklerin kenarlarından,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin,** (فَانْفُذُوا) **haydi çıkın,** (لَا تَنْفُذُونَ) **çıkamazsınız,** (اِلَّا بِسُلْطَانٍ) **ancak üstün bir güçle.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- (Mahşerde melekler tarafından kuşatıldıklarını gören cinler ve insanlar kaçış yeri arayınca onlara denilecektir ki:) **Ey cinler ve insanlar topluluğu!** (Benim hükmümden kaçıp kurtulmak için) göklerin ve yerin kenarlarından çıkışınıza güç y**etirebildiyseniz, haydi çıkın** (da görelim). (Ama) **üstün bir güç olmaksızın** (bu kuşatmayı aşıp bir yere) **çıkamazsınız.** (Bu güç ise sizde ne arar?!)

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından lutfedildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından lutfedildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(يُرْسَلُ) **Salınacak,** kimin üzerine? (عَلَيْكُمَا) **ikinizin üzerine,** ne? (شُوَاظٌ) **dumansız bir alev,** öyle dumansız alev ki neden alınan? (مِنْ نَارٍ) **büyük bir ateşten,** daha ne salınacak? (وَنُحَاسٌ) **ve** (eritilmiş) **bakır,** (فَلَا تَنْتَصِرَانِ) **artık ikiniz birbirinize yardım edemeyeceksiniz.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- (Ey insanlar ve cinler!) **İkinizin üzerine** (de) **büyük bir ateşten alınma dumansız bir alev ve** (eritilmiş) **bakır salınacaktır. Artık her ikiniz** (de) **birbirinize yardım edemeyeceksiniz!**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

فَاِذَا انْشَقَّتِ السَّمَٓاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(فَاِذَا انْشَقَّتْ) **Nihâyet yarıldığı zaman** (ey insan çok büyük dehşet göreceksin), burada (اِذَا) şartının cevâbı mahzûftur ki takdîri (رَأَيْتَ هَوْلًا عَظِيمًا) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* ne yarıldığı zaman? (اَلسَّمَٓاءُ) **gök,** (فَكَانَتْ) **artık o**(nun rengi) **olduğunda,** nedir olduğunda? (وَرْدَةً) **bir gül** (rengi gibi), öyle gül ki ne gibi olan? (كَالدِّهَانِ) **o** (bir saat içinde farklı renklere giren zeytin)**yağlar**(ı) **gibi.** Bu kelime (اَلدُّهْنُ) kelimesinin cemîsi olup (اَلْ) ise ahd-i hâricî kabûl edilip zeytinyağı kastedilmiştir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 37

37- Nihâyet (kıyâmet günü) **gök yarıldığı zaman ve** (cehennemin harâreti ona ulaştığında) **o** (göğün rengi), **artık o** (zeytin)**yağlar**(ı) **gibi** (akıcı bir hâl alıp mavi rengi kırmızıya dönüşen) **bir gül** (rengi gibi) **olduğunda** (meydana gelecek dehşetli hâdiseleri hiçbir söz anlatamaz).

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْـَٔلُ عَنْ ذَنْبِه۪ٓ اِنْسٌ وَلَا جَٓانٌّۚ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(فَيَوْمَئِذٍ) **İşte o** (göklerin yarılacağı) **gün,** (لَا يُسْـَٔلُ) **sorulmayacak,** neden? (عَنْ ذَنْبِه۪ٓ) **günahından,** kim? (اِنْسٌ) **hiçbir insan,** daha? (وَلَا جَٓانٌّ) **hiçbir cin de** (sorulacak) **olmaz.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- İşte o (kabirlerden insanların çıkarılacağı) **gün** (herkes sîmâsıyla ve karalık ve beyazlık gibi kendisine has alâmetiyle tanınacağı için) **hiçbir insan**(a) **günahından sorulmaz, hiçbir cin de** (sorulacak) **olmaz.** (Ama mahşere toplandıkları zaman sorgu-suâl ve büyük muhâsebe başlar.)

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Hıcr Sûresi'nin 92. ve Sâffât Sûresi'nin 24. âyet-i kerîmelerinde ifâde buyrulan; "Kâfirlerin sorgu-suâle tâbi tutulacakları" husûsu ile bu âyet-i kerîme ve Kasas Sûresi'nin 78. âyet-i kerîmesinde ifâde buyrulan "Kâfirlere günahlarının sorulmayacağı" mevzûu arasında bir çelişki yoktur, zîrâ burada ifâde edilmek istenen şey; kabirden çıkıp mahşere giderken yolda hesâbın başlamayacağı konusudur. Diğer âyet-i kerîmelerde ise mahşere toplandıklarında sorgu-suâlin ancak o zaman başlayacağı ifâde edilmiştir. *(el-Beyzâvî)*

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمٰيهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِى وَالْاَقْدَامِۚ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

Kabirden mahşere giderken müşriklere niçin sorgu-suâl yapılmayacak? (يُعْرَفُ) **çünkü tanınacak,** *(el-Âlûsî; et-Teysîr)* kim? (اَلْمُجْرِمُونَ) **o** (şirk suçunu işlemiş olan) **mücrimler,** ne ile tanınır? (بِسِيمٰيهُمْ) (kendilerine has) **sîmâlarıyla,** (فَيُؤْخَذُ) **hemen tutulacak,** ne? (بِالنَّوَاصِى) **perçemler,** bu terkîb kendisinden önceki mechûl fiilin nâibü fâ'ilidir, *(ed-Dürru'l-masûn)* daha? (وَالْاَقْدَامِ) **ve ayaklar,** yâni alın saçlarından ve ayaklarından tutulup cehenneme atılacaklar.

Meâl-i Şerîf - 41

41- (Kabirden mahşere giderken müşriklere sorgu-suâl yapılmayacak.) **Çünkü o** (şirk suçunu işlemiş olan) **mücrimler** (mâvi göze siyah surat şeklindeki korkunç) **sîmâlarıyla tanınacaktır da artık** (onlar) **perçemler**(i) **ve ayaklar**(ı birleştirilip alın saçlarından ve ayaklarından) **yakalana**(rak yaka paça cehenneme atıla)**caktır.**

فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

(فَبِاَىِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de)**, Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini)**,** ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de)**, Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِى يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَۘ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

(Onlara şöyle denilecek:) (هٰذِهٖ) **işte bu,** bu ve sonrasındaki cümle mahzûf bir (يُقَالُ لَهُمْ) cümlesinin nâibü fâ'ilidir, *(ed-Dürru'l-masûn)* nedir? (جَهَنَّمُ) **cehennemdir,** (اَلَّتِى) **öyle cehennem ki,** (يُكَذِّبُ) **yalanlıyordu,** neyi? (بِهَا) **onu,** kim? (اَلْمُجْرِمُونَ) **o** (şirk suçunu işlemiş olan) **mücrimler.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- (Müşrikler ateşe atılırken onlara şöyle denilecek:) **İşte bu** (atılacağınız yer) **o cehennemdir ki, o** (şirk suçunu işlemiş olan) **mücrimler onu yalanlıyordu.**

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ اٰنٍۚ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

(يَطُوفُونَ) **Onlar sürekli dönüp dolaşacaklar,** nerede? (بَيْنَهَا) **onun** (ateş tabakaları) **arasında,** daha? (وَبَيْنَ حَمِيمٍ) **ve ziyâde kaynayıcı bir su arasında,** öyle kaynar su ki, (اٰنٍ) **nihâyete ulaşıcı,** bu kelime: "Nihâyete erdi (sonuna geldi)" mânâsında olan ve ikinci bâbtan gelen (اَنٰى يَأْنٖى) fiilinden ism-i fâ'ildir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 44

44- Onlar onun (ateş tabakalarıy)**la,** (yine onda bulunan ve harâretle) **nihâyete varmış kaynar bir su arasında sürekli dönüp dolaşacaklar.** (Böylece onlar ateşte yakılırlarken su istedikleri zaman, eritilmiş tunç gibi olan fecî bir suya götürülecekler.)

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de)**, Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini)**,** ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 45

45- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de)**, Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından bahşedildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ جَنَّتَانِۚ ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

(وَلِمَنْ) **Ve o kimse için vardır ki,** (خَافَ) **korktu,** neden? (مَقَامَ رَبِّهٖ) **Rabbinin makāmında** (hesap vermekte)**n,** onun için ne vardır? (جَنَّتَانِ) **iki cennet.**

Meâl-i Şerîf - 46

46- Ama Rabbinin (kendisini durduracağı muhâsebe) **makāmında** (hesap vermekte)**n korkmuş olan** (ve bu nedenle farzları yerine getirip haramları terk eden mukarreb) **kimseler için** (altından mâmul) **iki cennet vardır** (ki onlardan biri îmânlarına mukābil, diğeri ise sâlih amellerine karşılık kendilerine verilecektir).

Hadîs-i şerîflerde zikredildiğine göre; bu sûre-i celîlede takvâ sâhibi müminlere dört cennet vaad edilmiştir ki, bunlardan ikisi bu âyet-i kerîmede zikredilmiş olup onların kaplarının, çanaklarının, takılarının ve kendilerinde bulunan her şeyin altından olduğu açıklanmıştır. Yine bu sûrenin 62. âyet-i kerîmesinde zikredilen diğer iki cennetin ise bütün eşyâsının gümüşten olduğu bildirilmiştir. *(el-Buhârî, rakam:4878, 6/145; Müslim, rakam:180, 1/163; et-Tirmizî, rakam:2528; İbnü Mâce, rakam:186; Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:19682, 32/460)*

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 47

47- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

ذَوَاتَٓا اَفْنَانٍۚ ﴿٤٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

Öyle iki cennet ki, (ذَوَاتَٓا اَفْنَانٍ) **ikisi** (de ağaçlardan, meyvelerden ve lezzetlerden) **türlü türlü** şey**lere sâhip.** Bu mânâya göre (اَفْنَانٍ) kelimesi (فَنٌّ) kelimesinin cemîsidir, gerçi "İnce ve yumuşak dal" mânâsına gelen (فَنَنٌ) kelimesinin cemîsi de olabilir *(et-Teysîr; el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* ki meâl-i şerfîte bu mânâ da verilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 48

48- (Rabbinden korkanlar için öyle iki cennet vardır ki) **ikisi** (de ağaçlardan, meyvelerden ve lezzetlerden) **türlü türlü şeylere sâhip**(dir). */(Gölge yapan ve meyve veren)* ***ince ve yumuşak nice dallara sâhip*** *(cennetlerdir)/.*

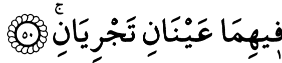
فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 49

49- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

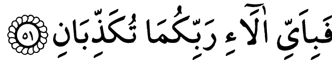

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 50

(فِيهِمَا) **O** (cennetlerin) **ikisinde** (de) **vardır,** ne vardır? (عَيْنَانِ) **iki göze** (ve pınar), öyle iki göze ki, (تَجْرِيَانِ) **ikisi** (de) **sürekli akıyor.**

Meâl-i Şerîf - 50

50- O (cennetlerin) **ikisinde** (de birinin adı Tesnîm, diğerinin ismi ise Selsebîl olan) **iki göze bulunmaktadır ki** (yukarı aşağı, istenilen tarafa doğru) **ikisi** (de) **sürekli akmaktadır.**

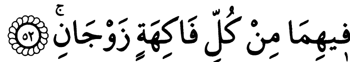

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 51

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 51

51- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 52

(فِيهِمَا) **O** (cennetlerin) **ikisinde vardır,** neden ibâret olduğu hâlde? (مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ) **her tür meyveden,** burada tenvîn, tenvî' (tür mânâsını ifâde etmek) içindir, ne vardır? (زَوْجَانِ) **iki sınıf.**

Meâl-i Şerîf - 52

52- O (cennetlerin) **ikisinde her tür meyveden** (dünyâda bilinen ve bilinmeyen) **iki sınıf vardır.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 53

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 53

53- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

مُتَّكِـِٔينَ عَلٰى فُرُشٍ بَطَٓائِنُهَا مِنْ اِسْتَبْرَقٍۜ وَجَنَا الْجَنَّتَيْنِ دَانٍۚ ﴿٥٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 54

O cennet ehli ne oldukları hâlde orada bulunacaklar? (مُتَّكِـِٔينَ) **yaslanıcı kimseler oldukları hâlde,** nelerin üzerine? (عَلٰى فُرُشٍ) **çok değerli birtakım döşekler üzerinde**(ki yastıklara), bu kelime mahzûf bir (نَمَارِق) kelimesinin sıfatı düşmüştür ki takdîri (عَلٰى نَمَارِقَ عَلٰى فُرُشٍ) şeklindedir, *(el-Kirmânî, Lübâbü't-Tefâsîr, 9/14)* öyle döşekler ki, (بَطَٓائِنُهَا) **onların astarları,** neden yapılmıştır? (مِنْ اِسْتَبْرَقٍ) **çok kıymetli kalın bir ipekten,** (وَجَنَا الْجَنَّتَيْنِ) **ve o iki cennetin meyveleri,** burada geçen (جَنَا) kelimesi, (قَبَضْ بِمَعْنٰى مَقْبُوض) olduğu gibi mef'ûl mânâsına gelen (فَعَلْ) vezni olup, "Koparılmış" mânâsına gelen (مَجْنِيٌّ) mânâsındadır, *(ed-Dürru'l-masûn)* iki cennetin meyveleri nedir? (دَانٍ) (cennet ehli için) **çok yakın olucudur,** bu kelime (دُنُوٌّ) masdarından ism-i fâ'ildir.

Meâl-i Şerîf - 54

54- (Cennet ehli) **astarları kalın ipekten olan çok değerli birtakım döşekler üzerine** (kurulup onların üstünde bulunan yastıklara) **yaslanan kimseler olarak** (zevk-ü sefâya gark olacaklardır). **İki cennetin meyveleri de** (oturanın, hattâ yatanın bile kolayca uzanıp alacağı kadar) **yakındır.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 55

(فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 55

55- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٥٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 56

(فِيهِنَّ) **Onlarda vardır,** yâni o döşeklerin üzerinde vardır, *(et-Teysîr)* ne vardır? (قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ) **bakışları**(nı sâdece eşlerine) **tahsis eden kadınlar,** öyle kadınlar ki, (لَمْ يَطْمِثْ) **cimâ ederek bekâret bozmadı,** *(el-Medârik, 3/417)* kiminle cimâ ederek? (هُنَّ) **onlarla,** kim? (اِنْسٌ) **hiçbir insan,** neden önce? (قَبْلَهُمْ) **onlardan önce,** yâni kocalarından evvel, daha kim dokunmadı? (وَلَا جَانٌّ) **ve hiçbir cin de** (dokunur) **olmadı.**

Meâl-i Şerîf - 56

56- Onlar(ın bulundukları döşek ve yataklar)**da, bakışları**(nı sâdece eşlerine) **tahsis eden kadınlar vardır ki, kendi** (eş)**lerinden önce hiçbir insan onlarla cimâ ederek bekâret**(lerini) **bozmamıştır, hiçbir cin de** (onlara dokunur) **olmamıştır.**

فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 57

(فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 57

57- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

كَاَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 58

Öyle kadınlar ki, (كَاَنَّهُنَّ) **sanki onlar,** nedirler? (اَلْيَاقُوتُ) **yâkuttur,** daha? (وَالْمَرْجَانُ) **ve mercandır.**

Meâl-i Şerîf - 58

58- Sanki onlar(ın yanakları ve ciltleri pembe) **yâkuttur ve** (parlak ve beyaz) **mercandır.**

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 59

(فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 59

59- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

هَلْ جَزَاۤءُ الْاِحْسَانِ اِلَّا الْاِحْسَانُۚ ﴿٦٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 60

(هَلْ جَزَاۤءُ الْاِحْسَانِ) **Güzel amel işlemenin karşılığı olmadı,** (اِلَّا الْاِحْسَانُ) **ancak güzel mükâfat vermektir.**

Meâl-i Şerîf - 60

60- Güzel amel işlemenin karşılığı ancak güzel mükâfat vermektir! (Bu nedenle îmân ve tevhîdin karşılığı ancak cennettir.)

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 61

(فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 61

61- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِۚ ﴿٦٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 62

(وَمِنْ دُونِهِمَا) **Bu ikisinden başka da vardır,** ne vardır? (جَنَّتَانِ) **iki cennet.**

Meâl-i Şerîf - 62

62- (Defterini sağ elinden alan diğer kullar için ise) **bu ikisinden başka** (ve onlardan daha aşağı mertebede bulunan gümüşten yapılma) **iki cennet daha vardır.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۙ ﴿٦٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 63

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 63

63- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

مُدْهَآمَّتَانِۚ ﴿٦٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 64

Öyle iki cennet ki, (مُدْهَآمَّتَانِ) **ikisi siyaha çalacak derecede koyu yeşildir.**

Meâl-i Şerîf - 64

64- İkisi de siyaha çalacak derecede koyu yeşildir.

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ ﴿٦٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 65

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 65

65- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِۚ ﴿٦٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 66

(فِيهِمَا) **O ikisinde** (de) **vardır,** ne vardır? (عَيْنَانِ) **iki göze** (ve pınar), öyle iki göze ki, (نَضَّاخَتَانِ) **ikisi**(nin de suları) **çokça fışkırıcı.**

Meâl-i Şerîf - 66

66- O ikisinde (de suları) **çokça fışkıran iki göze vardır.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ ﴿٦٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 67

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 67

67- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌۚ ﴿٦٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 68

(فِيهِمَا) **O ikisinde vardır,** ne vardır? (فَاكِهَةٌ) **türlü türlü meyveler,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, daha ne vardır? (وَنَخْلٌ) **ve eşsiz hurma ağaçları,** daha? (وَرُمَّانٌ) **ve çok leziz narlar,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 68

68- O ikisinde türlü türlü meyveler ve (dünyâdakilere hiç benzemeyen) **eşsiz hurma ağaçları ayrıca çok lezzetli narlar vardır.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ ﴿٦٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 69

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 69

69- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌۚ ﴿٧٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 70

(فِيهِنَّ) **Onlarda vardır,** dört cennette ne vardır? (خَيْرَاتٌ) **çok hayırlı** (ve huyları iyi) **kadınlar,** bu kelime (خَيْرَةٌ) kelimesinin cemîsidir ki bu da ikinci bâbtan gelen (خَارَ) fiilinin sıfat-ı müşebbehesi olan (خَيِّرَةٌ) kelimesinden tahfîf edilmiştir *(el-Kirmânî; et-Teysîr)* öyle kadınlar ki, (حِسَانٌ) (yüzleri) çok güzeller.

Meâl-i Şerîf - 70

70- (Zikredilen bu dört cennet var ya) **onlarda öyle kadınlar vardır ki;** (huy bakımından çok) **hayırlıdırlar,** (yüz bakmından ise) **ziyâde güzeldirler.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِۚ ﴿٧١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 71

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 71

71- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِى الْخِيَامِۚ ﴿٧٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 72

O güzel kadınlardan bedel o dört cennette ne vardır? (حُورٌ) **çok değerli hûriler,** yâni göz bebekleri çok siyah, etrâfı da çok beyaz olan eşler, öyle hûriler ki, (مَقْصُورَاتٌ) **perdelenmişlerdir,** *(el-Beyzâvî)* nerede? (فِى الْخِيَامِ) o (içi boş inciden yapılmış gerdek) **çadırlar**(ın)**da.**

Meâl-i Şerîf - 72

72- (O hayırlı kadınlar) **öyle değerli hûrilerdir ki;** (onlar içi boş inciden yapılmış gerdek) **çadırlar**(ın)**da perdelenmiş** (olup şereflerinden dolayı kocalarından başkalarına gösterilmeyen kıymetli eş)**lerdir.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 73

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 73

73- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَٓانٌّ ﴿٧٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 74

Öyle kadınlar ki, (لَمْ يَطْمِثْ) **cimâ ederek bekâret bozmadı,** *(el-Medârik, 3/417)* kiminle cimâ ederek? (هُنَّ) **onlarla,** kim? (اِنْسٌ) **hiçbir insan,** neden önce? (قَبْلَهُمْ) **onlardan önce,** yâni kocalarından evvel, daha kim dokunmadı? (وَلَا جَٓانٌّ) **ve hiçbir cin de** (dokunur) **olmadı.**

Meâl-i Şerîf - 74

74- Kendi (eş)**lerinden önce hiçbir insan onlarla cimâ ederek bekâret**(lerini) **bozmamıştır, hiçbir cin de** (onlara dokunur) **olmamıştır.**

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 75

(فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini), ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 75

75- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de), **Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

مُتَّكِـِٔينَ عَلٰى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 76

Ne oldukları hâlde cennette nîmetlenecekler? (مُتَّكِـئِينَ) **yaslanıcı kimseler oldukları hâlde,** bu kelime mahzûf bir (يَتَنَعَّمُونَ) fiilinden hâl düşmüştür, *(el-Âlûsî)* ne üzerine yaslanıcılar? (عَلٰى رَفْـرَفٍ) **çok kıymetli yastıklar üzerine,** bu kelime (رَفْرَفَةٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Beyzâvî; et-Teysîr)* öyle yastıklar ki, (خُضْرٍ) **yeşil olucular,** daha ne üzerine yaslanıcı oldukları hâlde? (وَعَبْقَـرِيٍّ) **ve** (güzel işlemeli) **ilginç nâdir döşekler,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, *(el-Beyzâvî)* öyle döşekler ki, (حِسَانٍ) **çok güzel olucular.**

Meâl-i Şerîf - 76

76- Yeşil yastıklar ve (güzel işlemeli) **ilginç nâdir döşekler üzerine yaslanan kimseler olarak** (o cennetlerde nîmetleneceklerdir)**!**

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 77

(فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا) (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de)**, Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini)**,** ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبَانِ) **ikiniz** (de) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 77

77- (Ey insanlar ve cinler!) **Artık her ikiniz** (de)**, Rabbinizin hangi nîmetlerini**(n size O'nun tarafından verildiğini) **yalanlıyorsunuz?!**

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِى الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 78

(تَبَارَكَ) **Dâimâ çok** (hayırlı ve) **bereketli oldu,** *(el-Fîrûzâbâdî, Tenvîru'l-mikbâs, sh:453)* ne? (اِسْـمُ رَبِّـكَ) (Habîbim!) **Senin Rabbinin ismi,** öyle Rab ki, (ذِى الْجَـلَالِ) **celâl sâhibi,** daha? (وَالْاِكْرَامِ) **ve ikrâm** (sâhibi).

Meâl-i Şerîf - 78

78- (Habîbim!) **Senin** (hiçbir şeye muhtaç olmayıp, herkese tam anlamıyla iyilik yapan) **celâl ve ikrâm sâhibi Rabbinin ismi** (kendisini zikredenler için) **dâimâ çok** (hayırlı ve) **bereketli olmuştur.**

(Nitekim bu sûrede sayılan bunca nîmetlere ancak O'nun ismi zikredilerek yapılan duâlar sâyesinde ulaşılabilir. Yüce Zâtına delâlet eden ism-i şerîfi böyle bereketli olduğuna göre, ya O yüce ve mukaddes olan Zâtının hayırlarının ve bereketlerinin büyüklüğü nasıl idrâk edilebilir?!)

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ سِتٌّ وَتِسْعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ELLİ ALTINCI SÛRE-İ CELÎLE

el-VÂKI'A SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Doksan altı âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِذَا وَقَعَتْ) **Vâki olduğu** (ve gerçekleştiği) **zaman,** ne? (اَلْوَاقِعَةُ) **o** (kıyâmet) **Vâkı'a**(sı).

Meâl-i Şerîf - 1

1- O (mutlaka meydana gelecek kıyâmet) **Vâkı'a**(sı gerçekleşerek) **vukû bulduğu zaman!**

لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(لَيْسَ) (Mevcut) **olmadı,** ne zamanda? (لِوَقْعَتِهَا) **onun vukûu zamânında,** burada (لِ) harf-i cerri (فِى) mânâsındadır, *(el-Kirmânî; el-Beyzâvî)* ne bulunmadı? (كَاذِبَةٌ) (kıyâmeti inkâr ederek) **yalancı olan hiçbir nefis.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Onun vukûu zamânında (herkes hakîkati göreceği için Allâh'a karşı) **yalan** (uydurarak kıyâmetin vukûunu inkâr)**cı** (olabilecek) **hiçbir nefis** (mevcut) **olmadı.**

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

O kıyâmet nedir? (خَافِضَةٌ) (kimilerini) **çok alçaltıcıdır,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هِيَ خَافِضَةٌ) şeklindedir, *(el-Medârik)* daha nedir? (رَافِعَةٌ) (bâzılarını ise) **ziyâde yükselticidir.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Kıyâmet, dünyâda yükseklik taslayan birtakım insanları) **çok alçaltıcıdır,** (haksız yere alçak tutulan bir kısmı ise) **ziyâde yükselticidir.**

اِذَا رُجَّتِ الْاَرْضُ رَجًّاۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Ne zaman alçaltıp yükseltecek? (اِذَا رُجَّتِ) **hareket ettirildiği zaman,** bu cümledeki zarf bir önceki âyet-i kerîmede geçen (خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ) kelimelerine müteallıktır, *(el-Beyzâvî)* ne? (اَلْاَرْضُ) **yer**(yüzü), nasıl bir sarsıntı ile? (رَجًّا) şiddetli bir zelzele ile.

Meâl-i Şerîf - 4

4- O yer(yüzü) **şiddetli bir zelzele ile tamâmen sarsıl**(arak üstünde bulunan dağ-taş her şey yıkıl)**dığı zaman** (vukû bulacak kıyâmet kimini alçaltıp, kimini yükseltecek).

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّاۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha ne olduğu zaman kıyâmet alçaltıp yükseltecek? (وَبُسَّتِ) **ve parça parça edildiği zaman,** *(el-Kirmânî)* ne? (اَلْجِبَالُ) **dağlar,** ne yapılmakla? (بَسًّا) **iyice ufalanmak** (sûreti) **ile.** *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Dağlar da iyice ufalanmak (sûreti) **ile parça parça edildiği zaman!**

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّاۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(فَكَانَتْ) **Bu sebeple onlar oldu,** dağlar nedir olduğu zaman? (هَبَاءً) **bir toz,** öyle toz ki, (مُنْبَثًّا) **darmadağın olucu.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Yeryüzü paramparça edilince üstünde dağlar dâhil hiçbir şey kalmaz da) **bu sebeple onlar darmadağın bir toz olmuştur.**

وَكُنْتُمْ اَزْوَاجًا ثَلٰثَةً ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Daha ne zaman kıyâmet alçaltıp yükseltecek? (وَكُنْتُمْ) **ve siz olduğunuz zaman,** nedir olduğunuz zaman? (اَزْوَاجًا) **sınıflar,** öyle sınıflar ki, (ثَلٰثَةً) **üç.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Ey insanlar!) **Siz de üç sınıf olduğunuz zaman** (vukû bulacak kıyâmet kimini alçaltıp, kimini yükseltecek)**!**

فَاَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا اَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(فَاَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) **İşte o** (zaman) **sağın ashâbı**(nın durumu var ya), **nedir?** (مَا) **ne acâyip şeydir,** ne? (اَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) **o sağın ashâbı,** yâni amel defterini sağ elinden alanların durumu ne acâyip güzeldir.

Meâl-i Şerîf - 8

8- İşte o (zaman amel defterlerini sağ ellerinden alacak olan) **sağın ashâbı** (var ya); **ne acâyip** (güzel) **bir şeydir o meymene ashâbı**(nın sonsuz saâdeti, biliyor musunuz)**?!**

وَاَصْحَابُ الْمَشْـَٔمَةِ مَا اَصْحَابُ الْمَشْـَٔمَةِ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَاَصْحَابُ الْمَشْـَٔمَةِ) **O solun ashâbı**(nın kötü durumu) **da** (var ya), **nedir?** (مَا) **ne acâyip şeydir,** ne? (اَصْحَابُ الْمَشْـَٔمَةِ) **o solun ashâbı**(nın fecî hâli).

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Amel defterlerini sol elinden alacak olan) **o solun ashâbı ise; ne acâyip** (kötü) **bir şeydir o meş'eme ashâbı**(nın sonsuz felâketi, biliyor musunuz)**?!** (İşte bu iki fırkanın âhiretteki durumları size bu sûrede okunacaktır.)

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَالسَّابِقُونَ) **Ve o** (ibâdetlerde) **öne geçen kimseler,** kimdir? (اَلسَّابِقُونَ) (cennete giderken) **öne geçici kimselerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Bir de o (hicret, cihâd, namaz, mescide gidiş ve tevbe gibi hayırlı amellerde) **öne geçen kimseler** (var ya); **ancak** (onlar Allâh'ın rahmetine ve cennetine doğru giderken) **öne geçici kişilerdir.**

أُولٰٓئِكَ الْمُقَرَّبُونَۚ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(أُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Ancak onlar,** kimlerdir? (اَلْمُقَرَّبُونَ) **mukarreblerdir,** yâni Allâh-u Te'âlâ'nın rızâsına çok yakın edilmiş kimselerdir. Allâh-u Te'âlâ mekândan münezzeh olduğu için burada mekân yakınlığı söz konusu olmayıp, cennette mertebe ve derece yüksekliği kastedilmiştir. ***(et-Teysîr)***

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Habîbim!) **İşte sana! Ancak onlar o** (İlâhî rızâya çok yakınlaştırılan ve Arş'ın gölgesinde ikrâma mazhar kılınan) **mukarreblerdir.**

فٖي جَنَّاتِ النَّعٖيمِ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Mukarreb kullar nerededirler? (فٖي جَنَّاتِ النَّعٖيمِ) **o Na'îm cennetlerindedir**(ler).

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Mukarreb kullar) **o** (nîmetlerle dolu) **Na'îm cennetlerinde** (yerleşecek)**dir**(ler).

ثُلَّةٌ مِنَ الْاَوَّلٖينَۙ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Mukarrebler nedir? (ثُلَّةٌ) **büyük bir topluluktur,** bu kelime mahzûf bir (هُمْ) mübtedâsının haberdidir, öyle topluluk ki kimlerden olucu? (مِنَ الْاَوَّلٖينَ) **evvelki** (ümmet)**ler** (içerisin)**den.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Peygamberler ve onları görerek îmân eden sahâbîleri eski ümmetlerde fazla olduğu için mukarreb kullar) **evvelki** (ümmet)**ler** (içerisin)**den büyük bir topluluktur.**

وَقَلِيلٌ مِنَ الْاٰخِرِينَۜ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Daha nedir? (وَقَلِيلٌ) **ve ziyâde az olucudur,** öyle az ki kimlerden olucu? (مِنَ الْاٰخِرِينَ) **sonrakilerden.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (Âhir zaman nebîsinin ümmeti olan) **sonrakilerden ise ziyâde azdır.**

عَلٰى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍۙ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

O mukarreb kullar nelerin üzerinde oturacaktır? (عَلٰى سُرُرٍ) **çok değerli tahtlar üzerinde** (yerleşecekler)**dir,** bu terkîb, geride geçen (ثُلَّةٌ مِنَ الْاَوَّلِينَۙ) âyet-i kerîmesinde mahzûf olan (هُمْ) mübtedâsının ikinci haberidir, *(el-Beyzâvî)* öyle tahtlar ki, (مَوْضُونَةٍ) (altın ve mücevherlerle) **güzelce işlenmiş olan.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (Onlar altın ve gümüş, inci ve yâkut gibi mücevherlerle) **işlenmiş çok değerli tahtlar üzerinde** (yerleşecekler)**dir.**

مُتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Ne oldukları hâlde? (مُتَّكِـِٔينَ) **yaslanıcı kimseler oldukları hâlde** (cennette yerleşeceklerdir), nelerin üzerinde? (عَلَيْهَا) **onların üzerinde,** burada bir muzâf mahzûftur ki, takdîri (عَلٰى نَمَارِقِهَا) şeklindedir, *(el-Kirmânî, Lübâbü't-Tefâsîr, 9/14)* yâni o tahtların üzerindeki yastıklara yaslanıcı oldukları hâlde, daha ne oldukları hâlde? (مُتَقَابِلِينَ) **karşılıklı duran kimseler hâlinde.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Karşılıklı (vaziyette yerleştirilmiş tahtlara kurulmuş) **olan kimseler hâlinde onların üzerinde**(ki mücevherlerle bezenmiş yastıklara) **yaslanan kişiler olarak** (cennette nîmetleneceklerdir).

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(يَطُوفُ) **Sürekli dönüp dolaşacak,** nerede? (عَلَيْهِمْ) **onların etrâfında,** bu terkîb (حَوْلَهُمْ) mânâsındadır, *(el-Âlûsî)* kim? (وِلْدَانٌ) **birtakım çocuklar**(ın şekli üzere yaratılmış hizmetçiler**),** bu kelime (وَلِيدٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Kirmânî)* öyle çocuklar ki, (مُخَلَّدُونَ) **ebedî** (hayâta mazhar) **kılınmışlar.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Gençlikleri ve güzel hâlleri hiç bozulmamak üzere cennette yaratılmış ve) **ebedî** (hayâta mazhar) **kılınmış birtakım çocuklar** (hizmet için) **onların etrâfında sürekli dönüp dolaşacaktır.**

İmâm-ı Nesefî'nin nakli vechile; bu âyet-i kerîmede geçen: "Vildân" tâbiri; dünyâ ehlinden olmayıp, dünyâdaki çocukların şeklinde cennette sâdece hizmet için yaratılmış ve cinsel mânâda kendilerinden istifâde söz konusu olmayacak birtakım çocuklardır ki, bu âyet-i kerîmede onların hiç yaşlanmayacak oldukları bildirilmiştir. Hûrîler ise hem hizmet, hem cinsî istifâde için yaratılmıştır. *('Ömer en-Nesefî, et-Teysîr, 14/240)*

بِاَكْوَابٍ وَاَبَارِيقَ وَكَاْسٍ مِنْ مَعِينٍۙ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

Ne ile dönüp dolaşırlar? (بِاَكْوَابٍ) **birçok sapsız kaplarla,** daha? (وَاَبَارِيقَ) **ve ibriklerle,** daha? (وَكَاْسٍ) **ve nice kâselerle,** öyle kâseler ki neden doldurulmuş? (مِنْ مَعِينٍ) **şarap pınarından.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (O hizmetçiler) **şarap pınarından** (doldurulmuş) **birçok sapsız kaplarla, ibrikler ve nice kâselerle** (cennet ehlinin etrâfında dönüp duracaktır**).**

لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(لَا يُصَدَّعُونَ) **Onlar baş ağrısına tutulmayacaklar,** neden dolayı? (عَنْهَا) **ondan dolayı,** burada (عَنْ) harf-i cerri, sebebiyye mânâsındadır ki (مِنْ) mânâsında kullanılmıştır, yâni içtikleri şaraptan dolayı, daha ne olmayacaklar? (وَلَا يُنْزِفُونَ) **sarhoş da olmayacaklar.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Cennet ehli şarap içtikleri zaman) **ondan dolayı** (dünyâda sarhoş olanların ayılırken çektikleri ağrı gibi) **baş ağrısına tutulmayacaklar, zâten sarhoş** (da) **olmayacaklardır.**

وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

O hizmetçiler daha ne ile onların etrâfında dolaşacaklar? (وَفَاكِهَةٍ) **ve türlü türlü meyvelerle,** öyle meyveler ki neden ibâret olan? (مِمَّا) **o şeylerden ki,** (يَتَخَيَّرُونَ) **seçip beğenecekler.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (O hizmetçiler cennet ehlinin hayran kalıp) **seçip beğendikleri türlü türlü meyvelerle** (onların etrâfında pervâne olacaklar).

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

O hizmetçiler daha ne ile onların etrâfında dolaşacaklar? (وَلَحْمِ طَيْرٍ) **ve çok lezzetli kuş etleriyle,** öyle kuş etleri ki neden ibâret olan? (مِمَّا) **o şeylerden ki,** (يَشْتَهُونَ) **canları çekiyor.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Bir de canlarının çekecek olduğu çok lezetli kuş etleriyle (onlara ikramda bulunacaklardır).

وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

O cennet ehlinin etrafında daha kim dönüp dolaşacak? (وَحُورٌ) **ve çok değerli hûrîler,** yâni göz bebekleri çok siyah, etrâfı da çok beyaz olan eşler, öyle hûrîler ki, (عِينٌ) **iri gözlü olucular.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- (Göz bebekleri çok siyah, etrâfı da çok beyaz olan) **iri gözlü,** (beyaz tenli) **çok değerli hûrîler de** (etraflarında dönüp dolaşacak).

كَاَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِۚ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

Öyle hûrîler ki ne gibi? (كَاَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ) **incilere çok benzeyiciler,** burada (كَ) harfi mübâlağa içindir, *(el-Âlûsî)* (اَللُّؤْلُؤِ) kelimesi cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, öyle inciler ki, (اَلْمَكْنُونِ) (sedefi ile) **gizlenmiş.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- (O Hûrîler beyazlıkta, berraklıkta, parlaklıkta ve el değmeme husûsunda sedefinde) **saklanmış incilerin çok benzerleridir!**

جَزَٓاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

Onlar ne yapılmakla mükâfatlandırılacaklar? (جَزَٓاءً) **tam bir karşılık verilmekle,** bu kelime mahzûf bir (يُجْزَوْنَ) fiilinin mef'ûlü mutlakıdır, *(el-Âlûsî)* neye mukābil? (بِمَا) **o şeylere ki,** (كَانُوا) **oldular,** nedir oldular? (يَعْمَلُونَ) **sürekli yapıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Sürekli yapar oldukları (sâlih amellere ve güzel) **şeylere tam bir karşılık verilerek** (cennet ehli bu nîmetlere mazhar kılınacaktır)!

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًاۙ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(لَا يَسْمَعُونَ) **İşitmeyecekler,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (لَغْوًا) **boş bir sözü,** daha? (وَلَا تَأْثِيمًا) **ve günah** (yapma ve) **yaptırma**(larına sebep olacak bir iş de yapacak) **olmaz**(lar). Burada bir fiil mahzûftur ki takdîri (وَلَا يَفْعَلُونَ تَأْثِيمًا اَىْ مَا يَأْثَمُهُمْ) şeklindedir.

Meâl-i Şerîf - 25

25- Onlar orada boş bir söz işitmeyeceklerdir. Ve günah (yapma ve) **yaptırma**(larına sebep olacak bir iş de onlardan sâdır) **olmayacaktır.** (Zîrâ cenette günah nâmına bir şey olmadığından dünyâdaki gibi günaha düşme derdi çekmeyeceklerdir.)

اِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(Cennette işitmezler), ancak ne işitirler? (اِلَّا قِيلًا) **ancak bir sözü** (işiteceklerdir), öyle sözü ki, (سَلَامًا) **selâmet** (içeren sözler)**i,** *(el-Medârik)* ondan bedel? *(el-Kurtubî)* (سَلَامًا) **selâm** (lafızlarıyla dolu kelâmlar)**ı,** yâni karşı tarafı ayıplamadan arınmış sözleri duyacaklar.

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Cennet ehli orada) **ancak bir sözü** (işiteceklerdir) **ki;** (bütün ayıplamalardan ve kınamalardan) **selâmet** (içeren sözler)**i** (ve esenlik duâsı içeren) **selâm** (lafızlarıyla dolu kelâmlar)**ı.**

وَاَصْحَابُ الْيَمِينِ مَٓا اَصْحَابُ الْيَمِينِۜ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(وَاَصْحَابُ الْيَمِينِ) **Ve o sağın ashâbı**(nın durumu var ya)**,** nedir? (مَٓا) **ne acâyip şeydir,** ne? (اَصْحَابُ الْيَمِينِ) **o sağın ashâbı,** yâni defterini sağ elinden alanların durumu ne acâyip güzeldir.

Meâl-i Şerîf - 27

27- Bir de o (defterlerini sağ ellerinden alacak olan) **sağın ashâbı** (var ya)**; ne acâyip** (güzel) **bir şeydir o yemîn ashâbı**(nın sonsuz saâdeti, biliyor musunuz)**?!**

فٖى سِدْرٍ مَخْضُودٍۙ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

Onlar nerededir? (فٖى سِدْرٍ) **çok değerli kiraz ağaçları**(nın gölgesi altı)**ndadır**(lar)**,** burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (فٖى ظِلَالِ سِدْرٍ) şeklindedir, *(Tenvîru'l-mikbâs)* bu kelime (سِدْرَةٌ) kelimesinin cemîsidir, *(et-Taberî, 17/550)* öyle kiraz ağaçları ki, (مَخْضُودٍ) **dikeni yolunmuş.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- (Onlar Allâh tarafından) **dikeni yolun**(up, her bir diken yerine farklı farklı tatlarda ve renklerde meyveler konul)**muş çok değerli kiraz ağaçları**(nın gölgesi altı)**ndadır.**

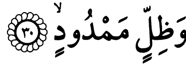
وَطَلْحٍ مَنْضُودٍۙ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

Daha neredediler? (وَطَلْحٍ) **ve çok kıymetli muz ağaçları**(nın gölgesi altı)**ndadır**(lar), bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, öyle muz ağaçları ki, (مَنْضُودٍ) (meyveleri) **aşağıdan yukarı doğru dizilmiş.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Bir de (cennet ehli, meyveleri) **aşağıdan yukarı doğru dizilmiş çok kıymetli muz ağaçları**(nın gölgesi altı)**ndadır**(lar).

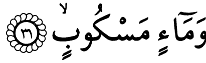

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

Daha neredediler? (وَظِلٍّ) **ve koyu bir gölgededir**(ler), öyle gölge ki, (مَمْدُودٍ) **uzatılmış.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- Ayrıca (orada bulunan bir ağacın altında at koşturanın yüz senede bitiremeyeceği kadar) **uzatılmış koyu bir gölgededir**(ler).

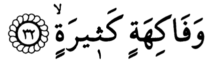

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

Daha neredediler? (وَمَاءٍ) **ve çok kıymetli sular**(ın yanıbaşın)**dadır**(lar), bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, öyle sular ki, (مَسْكُوبٍ) (istedikleri yere) **dökülmüş.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- Üstelik (her istediklerinde zahmetsiz bir şekilde diledikleri yere) **dökülen çok kıymetli sular**(ın başın)**dadır**(lar).

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

Daha neredediler? (وَفَاكِهَةٍ) **ve türlü türlü meyveler içerisindedir**(ler), öyle meyveler ki, (كَثِيرَةٍ) (cinsleri) **ziyâde çok olucu.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- Yine (o cennet ehli, cinsleri) **ziyâde çok olan türlü türlü meyveler** (içerisin)**de** (nîmetlenecekler)**dir.**

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

Öyle meyveler ki, (لَا مَقْطُوعَةٍ) **kesintiye uğratılır olmamış,** daha? (وَلَا مَمْنُوعَةٍ) **engellenir de olmamış.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- (Mevsimlere göre) **kesintiye uğratılmamış ve** (herhangi bir şekilde etrâfı kapatılarak ve ücret istenerek) **engellenmemiş.**

وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

O cennet ehli daha neredededirler? (وَفُرُشٍ) **ve çok kıymetli birtakım döşeklerdedir**(ler)**,** öyle döşekler ki, (مَرْفُوعَةٍ) **çok yüksek** (ve değerli) **tutulmuş.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- Yine (onlar) **çok** (değerli ve) **yüksek tutulmuş** (ve gökle yer arası kadar yukarı bir mesâfeye yerleştirilmiş ve istediklerinde yukarı aşağı inip çıkabilen) **çok değerli döşekler** (üstün)**de** (hûrilerle eşleşecek)**dir**(ler).

اِنَّا اَنْشَأْنَاهُنَّ اِنْشَاءً ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(اِنَّا) **Muhakkak Biz,** ne yaptık? (اَنْشَأْنَا) **yoktan yarattık,** kimi? (هُنَّ) **onları,** yâni hûrîleri, ne yapmakla? (اِنْشَاءً) **tam bir îcâd ile.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Gerçekten Biz onları (evlendireceğimiz hûrîleri bir anne babadan doğum söz konusu olmaksızın) **tam bir yoktan yaratışla îcâd ettik.**

فَجَعَلْنَاهُنَّ اَبْكَارًا ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

Sonra ne yaptık? (فَجَعَلْنَا) **böylece Biz yaptık,** kimi? (هُنَّ) **onları,** nedir yaptık? (اَبْكَارًا) **bâkireler.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- Böylece Biz onları (kendileriyle ne kadar cimâ edilse de bekâretleri bozulmayan) **bâkire** (eş)**ler yaptık.**

عُرُبًا اَتْرَابًاۙ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

Öyle bâkireler ki, (عُرُبًا) (eşlerine) **âşık olucular,** *(et-Taberî)* bu kelime (عُرُوبٌ) kelimesinin cemîsidir, *(et-Teysîr)* yine öyle hanımlar ki, (اَتْرَابًا) **yaşıt** (kadın)**lar**, bu kelime (تِرْبٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 37

37- (Biz hûrîleri) **kendileri** (eşlerine) **âşık olan** (cilveli, nazlı ve hepsi otuz üçünde) **yaşıt** (kadın)**lar** (olarak yarattık).

لِاَصْحَابِ الْيَمِينِۜ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

Bunları kim için îcâd ettik? (لِاَصْحَابِ الْيَمِينِ) **o sağın ashâbı için** (yarattık).

Meâl-i Şerîf - 38

38- (İşte Biz bütün bunları) **o sağın ashâbı** (olup amel defterini sağ elinden alacak kimseler) **için** (yarattık).

ثُلَّةٌ مِنَ الْاَوَّلِينَۙ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

Onlar nedir? (ثُلَّةٌ) **büyük bir topluluktur,** bu kelime mahzûf bir (هُمْ) mübtedâsının haberidir, öyle topluluk ki kimlerden olucu? (مِنَ الْاَوَّلِينَ) **evvelki** (ümmet)**lerden.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- (Defterini sağ elinden alacak olanlar) **evvelki** (ümmet)**lerden büyük bir cemâattir.**

وَثُلَّةٌ مِنَ الْاٰخِرِينَۜ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

Onlar daha nedir? (وَثُلَّةٌ) **yine büyük bir topluluktur,** öyle topluluk ki kimlerden olucu? (مِنَ الْاٰخِرِينَ) **sonraki** (ümmet)**lerden.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- (Defterleri sağ ellerinden verilecek olanlar âhir zaman nebîsinin ümmeti olan) **sonrakilerden de büyük bir topluluktur.**

وَاَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا اَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

(وَاَصْحَابُ الشِّمَالِ) **O solun ashâbı**(nın kötü durumu) **da** (var ya), nedir? (مَا) **ne acâyip şeydir,** ne? (اَصْحَابُ الشِّمَالِ) **o şimâlin ashâbı**(nın fecî hâli).

Meâl-i Şerîf - 41

41- Bir de (amel defterlerini sol elinden alacak olan) **o solun ashâbı** (var ya)**; ne acâyip** (kötü) **bir şeydir o şimâlin ashâbı**(nın sonsuz felâketi, biliyor musunuz)**?!** (İşte bu iki fırkanın âhiretteki durumları size bu sûrede okunacaktır.)

فِى سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

Onlar ne içerisindedir? (فِى سَمُومٍ) **gözeneklerin içine kadar işleyecek büyük bir ateşin harâreti içindedir**(ler), daha? (وَحَمِيمٍ) **ve son derece kaynar bir su içindedir**(ler).

Meâl-i Şerîf - 42

42- (Onlar) **gözeneklerin içine kadar işleyecek büyük bir ateşin harâreti ve son derece sıcak bir su içindedir**(ler).

وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

Daha neredediler? (وَظِلٍّ) **ve bir gölge içerisindedir**(ler), öyle gölge ki neden ibâret olan? (مِنْ يَحْمُومٍ) **kapkara bir dumandan.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- Bir de (defterini sol elinden alanlar) **kapkara bir duman gölgesinde** (eziyet çekecekler)**dir.**

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

Öyle gölge ki, (لَا بَارِدٍ) **soğuk olucu değil,** daha ne değil? (وَلَا كَرِيمٍ) **hiç fayda verici de olmamıştır.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- (Onların içinde bulunduğu gölge) **soğuk olmamıştır, hiç fayda verici de olmamıştır.** (Bilakis gölgeden beklenen bütün faydalardan boş olup sıcak ve zararlı olacaktır.)

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

Onlar niçin bu duruma mâruz kaldılar? (اِنَّهُمْ) **çünkü gerçekten onlar,** nedirler? (كَانُوا) **olmuşlardı,** neden önce? (قَبْلَ ذٰلِكَ) **işte sana! Bundan önce,** nedir olmuştular? (مُتْرَفِينَ) **geniş nîmetlere sâhip kılınan kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 45

45- (Habîbim!) **İşte sana! Şüphesiz ki onlar bundan önce** (dünyâda iken) **geniş nîmetlere sâhip kılınan kimseler olmuştular.**

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

Daha ne idiler? (وَكَانُوا) **yine olmuşlardı,** nedir olmuşlardı? (يُصِرُّونَ) **ısrâr ediyorlar,** ne üzerine? (عَلَى الْحِنْثِ) **o günah üzerine,** öyle günah ki, (اَلْعَظِيمِ) **çok büyük olucu** (şirk günahına ısrâr ediyorlardı).

Meâl-i Şerîf - 46

46- Yine onlar o en büyük günah (olan şirk) **üzere de ısrâr eder olmuştular.**

وَكَانُوا يَقُولُونَ اَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

Daha ne yapmışlardı? (وَكَانُوا) **yine olmuşlardı,** nedir olmuşlardı? (يَقُولُونَ) **diyorlar,** neyi diyorlar? (اَئِذَا مِتْنَا) **biz öldüğümüz zaman mı?** daha? (وَكُنَّا) **ve olduğumuzda,** nedir olduğumuzda? (تُرَابًا) **un ufak bir toprak,** daha? (وَعِظَامًا) **ve birtakım** (çürümüş) **kemikler,** (ءَاِنَّا) **gerçekten biz mi?** ne olacağız? (لَمَبْعُوثُونَ) **elbette diriltilmiş kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 47

47- Üstelik onlar demekteydiler ki: "Biz öldüğümüzde mi, un ufak bir toprak ve birtakım (çürümüş) **kemikler olduğumuz zaman mı, gerçekten biz mi elbette diriltilmiş kimseler**(miş)**iz?!**

اَوَاٰبَٓاؤُ۬نَا الْاَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

(اَوَاٰبَٓاؤُ۬نَا) **Babalarımız da mı** (diriltilecekmiş), öyle babalar ki, (اَلْاَوَّلُونَ) **evvelkiler.**

Meâl-i Şerîf - 48

48- Evvelki babalarımız (ve atalarımız) **da mı** (diriltilecekmiş)?!"

قُلْ اِنَّ الْاَوَّلٖينَ وَالْاٰخِرٖينَۙ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

(قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (اِنَّ الْاَوَّلٖينَ) **şüphesiz ilk öncekiler,** daha? (وَالْاٰخِرٖينَ) **ve en sonra olucular.**

Meâl-i Şerîf - 49

49- (Habîbim!) **De ki:** "(Değil siz ve atalarınız) **şüphesiz ilk öncekiler ve en sonrakiler**(e varıncaya kadar herkes).

لَمَجْمُوعُونَ اِلٰى مٖيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٥٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 50

Evvelkiler ve sonrakiler nedirler? (لَمَجْمُوعُونَ) **elbette bir araya getirilmiş kimselerdir,** nerede? (اِلٰى مٖيقَاتِ يَوْمٍ) **büyük bir günün muayyen vaktinde,** bu mânâya göre (اِلٰى) harf-i cerri (فٖى) mânâsındadır, *(et-Teysîr)* öyle gün ki, (مَعْلُومٍ) (sâdece Allâh tarafından) **bilinmiş.**

Meâl-i Şerîf - 50

50- Elbette (bütün insanlar diriltilmelerinden sonra sâdece Allâh tarafından) **bilinmiş olan büyük bir günün muayyen vaktinde** (bir araya getirilerek mahşerde) **cem edilmiş kimselerdir."**

ثُمَّ اِنَّكُمْ اَيُّهَا الضَّٓالُّونَ الْمُكَذِّبُونَۙ ﴿٥١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 51

Habîbim daha neyi söyle? (ثُمَّ اِنَّكُمْ) **sonra gerçekten siz,** (اَيُّهَا الضَّٓالُّونَ) **ey dalâlette olan kişiler,** öyle kişiler ki, (الْمُكَذِّبُونَ) (dirilmeyi) **yalanlayıcılar.**

Meâl-i Şerîf - 51

51- (Mahşerden) **sonra**(sında ise)**; ey** (hak yoldan saparak) **dalâlette olan ve** (dirilmeyi inkâr eden) **yalanlayıcılar! Gerçekten de siz** (var ya).

لَاٰكِلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زَقُّومٍۙ ﴿٥٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 52

Siz kimlersiniz? (لَاٰكِلُونَ) **elbette yiyici kimseler**(siniz)**,** neden başlayarak? (مِنْ شَجَرٍ) **bir ağaçtan** (başlayarak)**,** ondan bedel? (مِنْ زَقُّومٍ) **zakkumdan.**

Meâl-i Şerîf - 52

52- Elbette (cehenneme girer girmez hemen) **zakkum ağacından yemeye başlayıcı kişiler**(siniz).

فَمَالِؤُ۫نَ مِنْهَا الْبُطُونَۚ ﴿٥٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 53

Sonra kimlersiniz? (فَمَالِؤُ۫نَ) **sonra doldurucu kimseler**(siniz)**,** neden? (مِنْهَا) **o** (zakkum ağacı)**ndan,** neyi doldurucu? (اَلْبُطُونَ) **o karınları**(nızı).

Meâl-i Şerîf - 53

53- Sonra (siz yakalandığınız şiddetli açlık nedeniyle mecbûren) **ondan o karınları**(nızı) **doldurucu kimseler**(siniz).

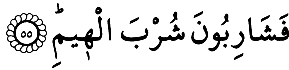
فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَم۪يمِۚ ﴿٥٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 54

Sonra kimlersiniz? (فَشَارِبُونَ) **sonra içici kimseler**(siniz)**,** ne üzerine olduğu hâlde? (عَلَيْهِ) **onun üzerine,** yâni yediğiniz zakkumun üzerine içeceksiniz**,** neden? (مِنَ الْحَم۪يمِ) **o son derece kaynayıcı sudan.**

Meâl-i Şerîf - 54

54- Hemen onun üzerine (size ârız olan harâretten dolayı susuzluğunuzu gidermek için mecbûren) **o kaynar sudan içici kimseler**(siniz).

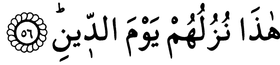

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 55

Sonra kimlersiniz? (فَشَارِبُونَ) **böylece içici kimseler**(siniz), ne gibi içmekle? (شُرْبَ الْهِيمِ) **susuzluk hastalığına tutulmuş o develerin içmesi gibi.** Burada (شُرْبَ) kelimesinin başındaki (كَافْ) harfi hazfedilmiştir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 55

55- Hem de susuzluk hastalığına tutulmuş (olduğu için çatlayıncaya kadar su içmeden duramayan) **o develerin içmesi gibi** (o cehennemdeki kaynar sudan) **içici kimseler**(siniz).

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 56

(هٰذَا) **İşte ancak bu** (zikredilen türlü türlü yiyecekler), nedir? (نُزُلُهُمْ) **onların** (ilk) **ziyâfetidir,** ne zamanda? (يَوْمَ الدِّينِ) **cezâ gününde.**

Meâl-i Şerîf - 56

56- İşte cezâ gününde ancak bu (azaplar ve cehennemde pişmiş yakıcı yiyecekler) **onların** (ilk) **ziyâfetidir.**

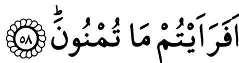

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 57

(نَحْنُ) **Biz,** ne yaptık? (خَلَقْنَا) **yarattık,** kimi? (كُمْ) **sizi,** (فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ) **öyleyse tasdîk etmeli değil misiniz!**

Meâl-i Şerîf - 57

57- Sizi Biz yarattık, öyleyse (sizi diriltecek güce de sâhip olduğumuzu) **tasdîk etmeli değil misiniz?!** (Yoktan yaratmaya Kādir olanın, tekrar diriltmeye daha ziyâde güçlü olduğunu anlamıyor musunuz?!)

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 58

(اَفَرَاَيْتُمْ) (Ey insanlar!) **Şimdi** (söyleyin bakalım), **gördünüz mü?** neyi? (مَا) **o şeyi ki,** (تُمْنُونَ) **menî olarak** (rahimlere) **akıtıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 58

58- (Ey insanlar!) **Şimdi** (söyleyin bakalım); **menî olarak** (rahimlere) **döktüğünüz şeyi gördünüz mü?!**

ءَاَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُٓ اَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 59

(ءَاَنْتُمْ) **Siz mi?** ne yapıyorsunuz? (تَخْلُقُونَ) **yaratıyorsunuz,** neyi? (هُ) **onu,** (اَمْ نَحْنُ) **yoksa sâdece Biz mi?** kimiz? (اَلْخَالِقُونَ) **yaratıcılar**(ız).

Meâl-i Şerîf - 59

59- O (rahimlere döktüğünüz insan suyu)**nu** (bütün uzuvları yerinde bir insan olarak) **siz mi yaratıyorsunuz, yoksa** (hiçbir şeyin müdâhalesi olmaksızın) **sâdece Biz mi yaratıcılarız?!**

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَۙ ﴿٦٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 60

(نَحْنُ) **Biz,** (قَدَّرْنَا) **takdîr ettik,** nerede? (بَيْنَكُمْ) **sizin aranızda,** neyi? (اَلْمَوْتَ) **ölümü**(nüze kadar yaşayacağınız vakitleri), *(et-Teysîr)* (وَمَا نَحْنُ) **zâten Biz olmadık,** nedir olmadık? (بِمَسْبُوقِينَ) **aslâ** (kimse tarafından) **geçil**(ip âciz duruma düşürül)**enler.**

Meâl-i Şerîf - 60

60- Sizin aranızda ölümü(nüze kadar yaşayacağınız vakitleri) **Biz takdîr ettik** (ve üstün hikmetlere dayalı irâdemiz gereği herkesin ölümü için belirli bir vakit tâyin ettik)**. Zâten Biz aslâ** (kimse tarafından) **geçil**(ip âciz duruma düşürül)**enler olmadık.**

عَلٰٓى اَنْ نُبَدِّلَ اَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ ف۪ي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 61

Neye karşı âciz kalmadık? (عَلٰٓى اَنْ نُبَدِّلَ) **yerin**(iz)**e getirmemize karşı,** bu terkîb bir önceki âyet-i kerîmede geçen (بِمَسْبُوقِينَ) terkîbine müteallikdır, *(ed-Dürru'l-masûn)* yâni sizin yerinize yaratmaktan âciz kalmadık, neyi? (اَمْثَالَكُمْ) **benzerlerinizi,** daha neye karşı âciz kalmadık? (وَنُنْشِئَ) **ve yeniden yaratmamıza karşı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne şekiller içerisinde? (ف۪ي مَا) **o** (değişik sûretlere âit) **şeyler içindeki,** (لَا تَعْلَمُونَ) (şu anda siz onları) **bilmiyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 61

61- (Sizi yok edip) **benzerleriniz**(den olup da sizin gibi müşrik olmayan kimseler)**i yerinize getirmemizden, sizi de bilmemekte olduğunuz** (taş ve kaya gibi donuk varlıklara dönüştürmekten veyâ canlılar içerisinde ve insan şekilleri arasında hiç alışık olmadığınız maymun ve domuz sûretleri gibi) **şeyler içerisinde yeniden yaratmamızdan** (asla âciz kalmış değiliz).

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْاَةَ الْاُو۫لٰى فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 62

(وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ) **Andolsun ki; elbette muhakkak bildiniz,** neyi? (اَلنَّشْاَةَ) **o îcâdı,** öyle îcâd ki, (اَلْاُو۫لٰى) **ilk olucu,** yâni yoktan yaratıldığınızı bildiğinize göre, (فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ) **o hâlde iyice düşünmeli değil misiniz.**

Meâl-i Şerîf - 62

62- Andolsun ki; elbette siz o ilk (defâ menî hâlinden başlayıp tavırdan tavıra değişen eşsiz bir) **îcâd** (ile yaratıldığınız)**ı gerçekten bildiniz. O hâlde iyice düşün**(erek buna gücü yeten Zâtın ikinci defâ yaratışa haydi haydi Kādir olduğunu idrâk et)**meli değil misiniz?!**

اَفَرَاَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَؕ ﴿٦٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 63

(اَفَرَاَيْتُمْ) **Şimdi** (söyleyin bakalım), **gördünüz mü,** neyi? (مَا) **o şey**(ler)**i ki,** (تَحْرُثُونَ) (tohum atarak) **ekiyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 63

63- Şimdi (söyleyin bakalım); **o** (tohumunu) **ekmekte olduğunuz şeyi gördünüz mü?!**

ءَاَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُٓ اَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 64

(ءَاَنْتُمْ) **Siz mi,** ne yapıyorsunuz? (تَزْرَعُونَ) **bitir**(ip yetiştir)**iyorsunuz,** neyi? (هُ) **onu,** yâni o ektiğiniz tohumları, (اَمْ نَحْنُ) **yoksa sâdece Biz mi?** kimleriz? (اَلزَّارِعُونَ) **bitir**(ip yetiştir)**iciler**(iz).

Meâl-i Şerîf - 64

64- Onu siz mi bitir(ip yetiştir)**iyorsunuz, yoksa ancak Biz mi** (ektiğiniz tohumları) **bitiri**(p yetiştiri)**ciler**(iz)?!

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 65

(لَوْ نَشَاءُ) **Biz dileseydik,** ne yapardık? (لَجَعَلْنَا) **elbette yapardık,** neyi? (هُ) **onu,** ne yapardık? (حُطَامًا) **un ufak olan kırık bir şey,** (فَظَلْتُمْ) **bu sebeple devamlı** (günboyu) **olurdunuz,** bu kelimenin aslı (ظَلِلْتُمْ) olup (لَ) harfinin bir tânesi tahfîf için hazfedilmiştir, *(et-Teysîr)* nedir olurdunuz? (تَفَكَّهُونَ) **hayret ediyorsunuz,** yâni şaşıp kalıyorsunuz.

Meâl-i Şerîf - 65

65- Biz dileseydik (sizi o mahsulden beklentili bir hâle soktuktan sonra) **elbette onu un ufak olan kırık bir şey yapardık da, bu sebeple siz** (gördüğünüz kötü manzara karşısında yaptığınız masrafı da düşünerek günboyu) **şaşıp kalmakta olurdunuz.**

اِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 66

Ne dediğiniz hâlde şaşıp kalırdınız? (اِنَّا) **gerçekten Biz,** bu terkîb ve sonrası bir önceki âyet-i kerîmede zikredilen (تَفَكَّهُونَ) fiilinin fâ'ilinden hâl düşmüş mahzûf bir (قَائِلِينَ) kelimesinin mef'ûlüdür, biz kimleriz? (لَمُغْرَمُونَ) **elbette borçlandırılmış kimseler**(iz).

Meâl-i Şerîf - 66

66- (Bir yandan da derdiniz ki:) **"Gerçekten biz** (rızkımız eksiltilerek) **elbette borçlandırılmış kimseleriz.**

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 67

Daha ne dediğiniz hâlde şaşıp kalırdınız? (بَلْ نَحْنُ) **doğrusu biz,** kimleriz? (مَحْرُومُونَ) (rızıktan tamâmen) **mahrum** (bırakılmış) **kişiler**(iz).

Meâl-i Şerîf - 67

67- Doğrusu biz (rızıktan tamâmen) **mahrum** (bırakılmış) **kişileriz."**

اَفَرَاَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذٖى تَشْرَبُونَۜ ﴿٦٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 68

(اَفَرَاَيْتُمْ) **Şimdi** (söyleyin bakalım), **gördünüz mü,** neyi? (اَلْمَاءَ) **o** (tatlı) **suyu,** (اَلَّذٖى) **öyle su ki,** (تَشْرَبُونَ) **içiyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 68

68- Şimdi (söyleyin bakalım); **içmekte olduğunuz o** (bal gibi tatlı) **suyu gördünüz mü?!**

ءَاَنْتُمْ اَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ اَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 69

(ءَاَنْتُمْ) **Siz mi,** (اَنْزَلْتُمُو) **indirdiniz,** neyi? (هُ) **onu,** nereden? (مِنَ الْمُزْنِ) **buluttan,** (اَمْ نَحْنُ) **yoksa sâdece Biz mi,** kimleriz? (اَلْمُنْزِلُونَ) **indiriciler.**

Meâl-i Şerîf - 69

69- Buluttan onu siz mi indirdiniz, yoksa sâdece Biz mi indiriciler?!

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ اُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 70

(لَوْ نَشَاءُ) **Biz dileseydik,** ne yapardık? (جَعَلْنَا) **yapardık,** neyi? (هُ) **onu,** nedir yapardık? (اُجَاجًا) **tuzlu bir şey,** (فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ) **o hâlde şükretmeli değil misiniz.**

Meâl-i Şerîf - 70

70- Biz dileseydik, onu (içilemeyecek derecede) **tuzlu bir şey yapardık! O hâlde** (bunca nîmetimize karşı Bize) **şükretmeli değil misiniz?!**

اَفَرَاَيْتُمُ النَّارَ الَّتٖى تُورُونَۜ ﴿٧١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 71

(اَفَرَاَيْتُمْ) **Şimdi** (söyleyin bakalım) **gördünüz mü,** neyi? (اَلنَّارَ) **o ateşi,** (اَلَّتٖى) **o ateş ki,** (تُورُونَ) **çak**(ıp çıkar)**ıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 71

71- Şimdi (söyleyin bakalım); **o** (dalları birbirine sürterek) **çak**(ıp çıkar)**makta olduğunuz ateşi gördünüz mü?!**

ءَاَنْتُمْ اَنْشَاْتُمْ شَجَرَتَهَٓا اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِؤُنَ ﴿٧٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 72

(ءَاَنْتُمْ) **Siz mi,** (اَنْشَاْتُمْ) **vâr ettiniz,** neyi? (شَجَرَتَهَٓا) **onun ağacını,** (اَمْ نَحْنُ) **yoksa sâdece Biz mi?** kimleriz? (اَلْمُنْشِؤُنَ) **vâr ediciler**(iz).

Meâl-i Şerîf - 72

72- Onun ağacını siz mi vâr ettiniz, yoksa sâdece Biz mi îcâd edenleriz?!

Bu âyette ve Yâsîn-i Şerîf'in 80. âyetinde zikredilen ağaçtan maksad; "Merh ve Afâr" nâmında iki ağaçtır ki bunlar çöllerde var olup ateş yakmak isteyenlerin çakmak yerine kullandıkları ağaçlardır.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوينَۚ ﴿٧٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 73

(نَحْنُ) **Biz,** (جَعَلْنَا) **yaptık,** neyi? (هَا) **onu,** yâni o ağaçtan çıkan ateşi, nedir yaptık? (تَذْكِرَةً) **önemli bir hatırlatma,** daha ne yaptık? (وَمَتَاعًا) **ve çok faydalı bir şey,** kim için? (لِلْمُقْوينَ) (özellikle) **boş arâziye girenler için,** *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)* bu kelime if'âl bâbından ism-i fâ'il olup masdarı "Boş arâzi" mânâsına gelen (اَلْقَوَاءُ) kelimesidir, buradaki hemze "Duhûl (girmek)" mânâsında olup takdîri (لِلَّذِينَ دَخَلُوا الْقَوَاءَ) şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 73

73- Biz (dünyâ hayâtını ateşe bağımlı kılarak) **onu** (cehennem ateşi için) **bir hatırlatma ve** (özellikle) **boş araziye girenler için faydalı bir şey yaptık.**

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 74

(فَسَبِّحْ) (Habîbim!) **Sen hemen tesbîhte bulun**(maya devâm et), neyi zikretmek ile? (بِاسْمِ رَبِّكَ) **Rabbinin ismi**(ni zikretmek sûreti) **ile,** burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (بِذِكْرِ اسْمِ رَبِّكَ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî, 5/182; el-Âlûsî, 26/360)* öyle Rabbin ki, (اَلْعَظِيمِ) **Azîm** (olan).

Meâl-i Şerîf - 74

74- (Habîbim!) **Artık sen O** (çok büyük ve) **Azîm** (olan) **Rabbinin ismi**(ni zikretmek) **ile** (meşgul olarak, O'nun Zâtını ve sıfatlarını tüm noksanlıklardan berî olduğunu ifâde etmek üzere tenzîhte ve) **tesbîhte bulun.**

فَلَآ اُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 75

(فَلَآ اُقْسِمُ) **İşte elbette yemîn ediyorum,** burada (لَآ) harfi mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir, neye yemîn ederim? (بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ) **yıldızların düşüş** (ve batış) **zamanlarına.**

Meâl-i Şerîf - 75

75- İşte elbette o yıldızların düşüş (ve batış) **zamanlarına yemîn ediyorum.**

Yıldızların batış zamanlarından maksad; gecenin son üçte birine rastlayan ve rahmetlerin yağdığı an olan seher vaktidir ki şerefine binâen ona yemîn edilmiştir. *(el-Medârik)*

وَاِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 76

(وَاِنَّهُ) **Gerçekten de o** (yemîn), nedir? (لَقَسَمٌ) **elbette mühim bir kasem** (ve yemin)**dir,** (لَوْ تَعْلَمُونَ) **şâyet bilseydiniz,** burada şartın cevâbı mahzûf olup takdîri (لَوْ تَعْلَمُونَ ذٰلِكَ لَانْتَفَعْتُمْ بِهِ) şeklindedir, ki aynı zamanda bu cümle sıfatla mevsûf arasında mu'terizadır, *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)* öyle yemîndir ki, (عَظِيمٌ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 76

76- Yine şüphesiz ki bu (kasem), **elbette çok büyük bir yemindir; eğer siz** (bundaki hikmetleri) **bilseydiniz** (elbette bundan faydalanırdınız).

اِنَّهُ لَقُرْاٰنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 77

(اِنَّهُ) **Muhakkak ki o** (sana indirdiğimiz Kitâb), nedir? (لَقُرْاٰنٌ) **elbette yüce bir Kur'ân'dır,** öyle Kur'ân ki, (كَرِيمٌ) **çok keremli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 77

77- Muhakkak ki o (sana indirdiğimiz Kitâb)**, elbette çok keremli olan** (makbul, çok faydalı, çok değerli ve şerefli) **yüce bir Kur'ân'dır.**

فِى كِتَابٍ مَكْنُونٍ ﴿٧٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 78

Öyle Kur'ân-ı Kerîm ki nerede olucudur? (فِى كِتَابٍ) **yüce bir Kitâb** (olan Levh-i Mahfûz)**dadır,** öyle Kitâb ki, (مَكْنُونٍ) **gizlenmiş olan,** yâni mukarreb olmayan meleklere bile gösterilmeyen.

Meâl-i Şerîf - 78

78- (Mukarreb olmayan meleklere bile gösterilmeyip herkesten) **gizlenmiş yüce bir Kitâb** (olan Levh-i Mahfûz)**da** (yazılı)**dır.**

لَا يَمَسُّهُٓ اِلَّا الْمُطَهَّرُونَۜ ﴿٧٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 79

Öyle Kitâb ki, (لَا يَمَسُّ) **dokunamaz,** yâni dokunmasın, bu cümle nefy olup, nehy mânâsındadır, *(el-Beyzâvî)* neye? (هُ) **o** (Kur'â)**na,** ancak kim dokunabilir? (اِلَّا الْمُطَهَّرُونَ) **ancak tertemiz kılınan kimseler,** yâni küçük-büyük bütün abdestsizliklerden temiz olan kimseler.

Meâl-i Şerîf - 79

79- (Küçük-büyük bütün abdestsizliklerden) **tertemiz kılınan kimselerden başkası o** (Kur'â)**na dokunamaz!**

Bu âyet-i kerîmede geçen (لَا يَمَسُّ) nefy cümlesi, nehy mânâsında olup: "Gusül abdesti ve namaz abdesti olmayanlar Kur'ân'a dokunmasın" demektir. Nitekim hadîs-i şerîfte geçen: "Temiz olmayan (abdestsiz olan) Kur'ân'a dokunmasın" *(Mâlik, el-Muvatta', rakam:297, sh:106; ed-Dârimî, es-Sünen, rakam:2312, 3/1455)* ifâdesi de bu hükmü beyân etmektedir ki hayızlı ve nifaslı kadınlar da bu hükme dâhildir.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 80

Yine öyle Kur'ân-ı Kerîm'dir ki, (تَنْزِيلٌ) **peydeppey indirilmiştir,** burada masdar ism-i mef'ûl mânâsındadır, *(et-Teysîr)* öyle indirilen ki kim tarafından olucu? (مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ) **bütün âlemlerin Rabbinden.**

Meâl-i Şerîf - 80

80- (O Kur'ân öyle yüce bir Kitâb'tır ki) **bütün âlemlerin Rabbin**(in nezdin)**den peyderpey indirilmiştir.**

اَفَبِهٰذَا الْحَد۪يثِ اَنْتُمْ مُدْهِنُونَۙ ﴿٨١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 81

(اَفَبِهٰذَا) **Şimdi özellikle işte bunu mu?** bundan bedel? (اَلْحَد۪يثِ) **bu kelâmı mı?** (اَنْتُمْ) **siz,** nesiniz? (مُدْهِنُونَ) **hafife alıcı kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 81

81- Şimdi siz özellikle işte bu (kadar önemli Allâh) **kelâmı**(nı) **mı hafife alan** (ve haberlerine ehemmiyet vermeyen ve yalanlayan) **kimselersiniz?!**

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ اَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 82

Daha? (وَتَجْعَلُونَ) **ve siz yapıyor musunuz,** neyi? (رِزْقَكُمْ) **rızkınızı,** yâni hazzınızı ve nasîbinizi, *(et-Teysîr)* nedir yapıyor musunuz? (اَنَّكُمْ) **gerçekten siz,** ne yapıyorsunuz? (تُكَذِّبُونَ) **sürekli yalanlıyorsunuz,** yâni siz Kur'ân'dan istifâde edecek yerde ondan nasîbinizi, inkârdan ibâret yapıyorsunuz.

Meâl-i Şerîf - 82

82- Üstelik siz gerçekten (Kur'ân'dan âzamî derecede istifâde edecek yerde, ondan) **rızkınızı** (ve nasîbinizi sâdece onu) **yalanlamanız mı yapıyorsunuz?!** (Hâlbuki onda bulunan âyetlere îmân edip gereğiyle amel etseydiniz elbette iki cihanda felâha ererdiniz.)

فَلَوْلَٓا اِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَۙ ﴿٨٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 83

(فَلَوْلَٓا اِذَا بَلَغَتْ) **Haydi o** (rûh) **ulaştığı zaman** (siz onu bedene geri döndürebilir) **olsaydı**(nız) **ya,** burada fiilin altındaki zamîr nefse râci' olup, nefsten maksad ise ruhtur, *(et-Teysîr; el-Medârik)* nereye ulaştığı zaman? (اَلْحُلْقُومَ) **boğaza,** buradaki (اِذَا) şartının müteallakı üç âyet-i kerîme sonra gelecek olan (تَرْجِعُونَ) fiilidir ki mânâ "Boğaza dayanan rûhu geri döndürsenize" demektir. *(el-Beyzâvî; ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 83

83- Haydi (ölüm ânında) **o** (rûh), **boğaza ulaştığı zaman** (siz onu bedene geri döndürebilir) **olsaydı**(nız) **ya!**

وَاَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَۙ ﴿٨٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 84

(وَاَنْتُمْ) **Hâlbuki siz,** ne zaman? (حِينَئِذٍ) **işte o zaman,** ne yapıyorsunuz? (تَنْظُرُونَ) **bakıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 84

84- İşte o zaman siz (ölüm döşeğinde olan kişiye çâresizlik içinde sâdece) **bakı**(p duru)**yorsunuz.**

وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 85

(وَنَحْنُ) **Hâlbuki Biz,** kimiz? (اَقْرَبُ) (ilim ve kudretimizle) **daha yakın olucu**(yuz), kime? (اِلَيْهِ) **o** (ölmek üzere olan ca)**na,** kimden daha yakınız? (مِنْكُمْ) **sizden,** (وَلٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ) **velâkin siz** (ölenin gördüklerini) **göremiyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 85

85- Hâlbuki Biz (ilmimiz ve kudretimizle) **ona sizden daha yakınız, lâkin siz** (ne ölüm meleğini ve yardımcılarını, ne de ölenin gördüklerini) **göremiyorsunuz.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Allâh-u Te'âlâ mekândan münezzeh olduğu için buradaki yakınlıktan maksad; Allâh-u Te'âlâ'nın ilminin ve kudretinin vefât eden kişiye olan yakınlığıdır. *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)*

فَلَوْلَٓا اِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَۙ ﴿٨٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 86

(فَلَوْلَٓا اِنْ كُنْتُمْ) **Peki, ya siz olduysanız,** nedir olduysanız? (غَيْرَ مَدِينِينَ) **cezâlandırılacak kimselerin ğayri,** yâni cezâlandırılmayacaksanız.

Meâl-i Şerîf - 86

86- Peki, ya siz (kıyâmet günü diriltilerek) **cezâlandırılacak kimseler olmadıysanız** (ve siz kendinizi yöneten müstakil kimseler olduysanız).

تَرْجِعُونَهَٓا اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ ﴿٨٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 87

(تَرْجِعُونَ) **Döndürsenize,** neyi? (هَا) **onu**(n rûhunu), (اِنْ كُنْتُمْ) **eğer olduysanız,** kimler? (صَادِقٖينَ) **doğru söyleyen kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 87

87- Onu(n boğazına dayanmış olan rûhunu bedenine geri) **döndürsenize! Eğer** (kimsenin yönetimi altında bulunmayan özgür kişiler olduğunuz görüşünde) **doğru söyleyen kimseler olduysanız** (ölenin ruhûnu geri çevirerek bunu ispat edin! Mâdem bunu yapamıyorsunuz öyleyse elinizde bir şey olmadığını bilin ve tüm işlerin sâhibine îmân edin).

فَاَمَّٓا اِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبٖينَۙ ﴿٨٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 88

(فَاَمَّٓا اِنْ كَانَ) **Artık imdi o** (ölecek kişi) **olduysa,** kimlerden? (مِنَ الْمُقَرَّبٖينَ) **mukarreb** (kimse)**lerden.**

Meâl-i Şerîf - 88

88- Artık şimdi (şunu iyi bilin ki, ölüm ânında herkes eşit değildir)**; eğer o** (ölecek kişi), (îmân edip amel-i sâlih işleyerek Allâh'a mânen yakınlaştırılmış olan) **mukarreb** (kimse)**lerden oldu ise.**

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعٖيمٍ ﴿٨٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 89

Onun için ne vardır? (فَرَوْحٌ) **artık tam bir istirâhat,** bu kelime mübtedâ olup haberi mahzûftur ki takdîri (فَلَهُ رَوْحٌ) şeklindedir, *(et-Teysîr)* daha onun için ne vardır? (وَرَيْحَانٌ) **ve hoş bir rızık,** daha onun için ne vardır? (وَجَنَّتُ نَعٖيمٍ) **ve Na'îm cenneti,** yâni nîmetler sâhibi olan cennetler. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 89

89- Artık (onun için) **tam bir istirâhat, hoş bir rızık ve** (nîmetler sâhibi olan) **Na'îm cenneti** (vardır).

وَاَمَّٓا اِنْ كَانَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمٖينِۙ ﴿٩٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 90

(وَاَمَّا اِنْ كَانَ) **Ama bir de o** (ölecek kişi) **olduysa,** kimlerden? (مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِينِ) **sağın ashâbından.**

Meâl-i Şerîf - 90

90- Ama bir de o (ölecek kişi), (defterini sağ tarafından alacak olan) **sa-ğın** **ashâbından oldu ise.**

فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 91

Melekler tarafından ona ne denilir? (فَسَلَامٌ) **artık çokça selâm,** kim içindir? (لَكَ) **senin içindir,** yâni sana selâm var, kimlerden? (مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِينِ) **o sağın adamları** (olan arkadaşları)**ndan.**

Meâl-i Şerîf - 91

91- (Amel defterini sağ elinden alacak kimse öleceği zaman melekler tarafından ona şöyle denilecektir:) **"Artık o sağın adamları** (olan arkadaşları) **ndan çokça selâm senin içindir."**

وَاَمَّا اِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 92

(وَاَمَّا اِنْ كَانَ) **Ve ama eğer olduysa,** kimlerden? (مِنَ الْمُكَذِّبِينَ) (dirilmeyi) **yalanlayıcı kimselerden,** öyle yalanlayıcılar ki, (اَلضَّالِّينَ) **dalâlette olanlar.**

Meâl-i Şerîf - 92

92- Ama bir de o (ölecek kişi), **yalanlayıcılardan ve sapıtmışlardan oldu ise.**

فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 93

Onun için ne vardır? (فَنُزُلٌ) **artık kötü bir ziyâfet** (vardır), bu kelime mübtedâ olup haberi mahzûftur ki takdîri (فَلَهُ نُزُلٌ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* öyle ziyâfet ki neden olucu? (مِنْ حَمِيمٍ) **son derece kaynar bir sudan.**

Meâl-i Şerîf - 93

93- Artık (ona da, yediği zakkumun peşine içeceği) **kaynar sudan kötü bir ziyâfet** (vardır).

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 94

Onun için daha ne vardır? (وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ) **bir de şiddetle tutuşturulmuş** (o cehennem) **ateş**(in)**e girdiriliş** (vardır).

Meâl-i Şerîf - 94

94- Bir de şiddetle tutuşturulmuş (o cehennem) **ateş**(in)**e girdiriliş** (vardır).

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِۚ ﴿٩٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 95

(اِنَّ هٰذَا) **Muhakkak işte bu** (sûrede anlatılanlar), nedir? (لَهُوَ) **elbette o,** nedir? (حَقُّ الْيَقِينِ) şüphesiz gerçek olan bir hakkın (ve hakîkat olan bir haberin) **ta kendisidir**. Bu terkibteki izâfet mevsûfun, sıfatına izâfeti kabîlindedir ki, takdîri (حَقٌّ يَقِينٌ) şeklindedir. *(ed-Dürru'l-masûn, 10/232)*

Meâl-i Şerîf - 95

95- Muhakkak işte bu (sûrede anlatılanlar), **elbette şüphesiz gerçek olan bir hakkın** (ve hakîkat olan bir haberin) **ta kendisidir.**

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 96

(فَسَبِّحْ) (Habîbim!) **Sen hemen tesbîhte bulun**(maya devâm et), neyi zikretmek ile? (بِاسْمِ رَبِّكَ) **Rabbinin ismi**(ni zikretmek sûreti) **ile,** burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (بِذِكْرِ اسْمِ رَبِّكَ) şeklindedir *(el-Beyzâvî, 5/182; el-Âlûsî, 26/360)* öyle Rabbin ki, (اَلْعَظِيمِ) **Azîm** (olan).

Meâl-i Şerîf - 96

96- (Habîbim!) **Artık sen O** (çok büyük ve) **Azîm** (olan) **Rabbinin ismi**(ni zikretmek) **ile** (meşgul olarak, O'nun Zâtını ve sıfatlarını tüm noksanlıklardan berî olduğunu ifâde etmek üzere tenzîhte ve) **tesbîhte bulun.**

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ELLİ YEDİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-HADÎD SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Yirmi dokuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(سَبَّحَ) **Tesbîh etti,** kimi? (لِلّٰهِ) **Allâh'ı,** burada (لِ) harfi zâidedir, *(el-Kirmânî, 9/194; ed-Dürru'l-masûn, 10/235; el-Medârik, 3/432)* ne? (مَا) **o şeyler ki,** nerededir? (فِي السَّمٰوَاتِ) **göklerdedir,** daha nerededir? (وَالْاَرْضِ) **ve yerdedir,** (وَهُوَ) **zâten ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلْعَزِيزُ) **Azîz'dir,** daha kimdir? (اَلْحَكِيمُ) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Göklerde ve yerde bulunan her şey Allâh'ı (noksan sıfatlardan tenzîh etmek üzere) **tesbîhte bulunmuştur.**

Zâten ancak O (kasıtlı olarak tesbîh etmeyenden intikam alma gücüne sâhip olan bir) **Azîz'dir,** (isteyerek tesbîh edene de hikmeti gereği mükâfat veren bir) **Hakîm'dir.**

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ يُحْيِي وَيُمِيتُۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(لَهُ) **Sâdece O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na âittir,** ne? (مُلْكُ السَّمٰوَاتِ) **göklerin mülkü** (ve saltanatı), daha? (وَالْاَرْضِ) **yerin de,** (يُحْيِي) **O diriltir,** daha? (وَيُمِيتُ) **ve öldürür,** (وَهُوَ) **ve O** (Allâh-u Te'âlâ), ne üzerine? (عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ) **her bir şey üzerine,** kimdir? (قَدِيرٌ) **Kadîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Göklerin ve yerin mülkü (ve hükümrânlığı) sâdece O'na âittir! O (dilediğini) **diriltir ve** (istediğini) **öldürür ve O** (sonsuz bir güce sâhip olduğu için) **her bir şeye Kadîr'dir.**

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلٖيمٌ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلْاَوَّلُ) **Evvel'dir,** daha kimdir? (وَالْاٰخِرُ) **ve Âhir'dir,** daha kimdir? (وَالظَّاهِرُ) **ve Zâhir'dir,** daha kimdir? (وَالْبَاطِنُ) **ve Bâtın'dır,** (وَهُوَ) **yine O,** neyi? (بِكُلِّ شَيْءٍ) **her bir şeyi,** kimdir? (عَلٖيمٌ) **Alîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Ancak O Evvel'dir (başlangıcı olmayandır), **Âhir'dir** (her şeyin helâkinden sonra bâkî kalacak olandır), **Zâhir'dir** (eserleriyle gün gibi âşikâr olandır), **Bâtın'dır** (Zâtı ile gizli olan ve duyularla idrâk edilemeyen bir Zâttır). **Yine O her şeyi** (hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.**

هُوَ الَّذٖي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فٖي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِۜ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَٓاءِ وَمَا يَعْرُجُ فٖيهَاۜ وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصٖيرٌ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذٖي) **öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki,** (خَلَقَ) **yarattı,** neyi? (اَلسَّمٰوَاتِ) **gökleri,** daha? (وَالْاَرْضَ) **ve yeri,** ne kadar zamanda yarattı? (فٖي سِتَّةِ اَيَّامٍ) **altı günde,** yâni dünyâ günlerinden altı gün miktârına denk gelecek vakitte, (ثُمَّ اسْتَوٰى) **sonra istivâ** (ve istîlâ) **etti,** neyi? (عَلَى الْعَرْشِ) **Arş'ı,** yâni sonra en büyük cisim olan Arş dâhil tüm yaratılmışları hükmü altına alıp, ilmen kuşatıcı şekilde hepsini istîlâ etti ve her şeye hükmünü kabûl ettirdi, (يَعْلَمُ) **O bilmektedir,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** (يَلِجُ) **giriyor,** neyin içerisine? (فِي الْاَرْضِ) **yerin içerisine,** daha? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** (يَخْرُجُ) **çıkıyor,** nereden? (مِنْهَا) **oradan,** daha neleri biliyor? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** (يَنْزِلُ) **iniyor,** nereden? (مِنَ السَّمَٓاءِ) **gökten,** daha neleri biliyor? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** (يَعْرُجُ) **yükseliyor,** nerede? (فٖيهَا) **onun içerisinde,** (وَهُوَ) **zâten O,** kimle berâberdir? (مَعَكُمْ) (ilim ve kudreti ile) **sizinle berâberdir,** nerede? (اَيْنَ مَا كُنْتُمْ) **her nerede bulundunuz ise,** (وَاللّٰهُ) **ve Allâh,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz,** nedir? (بَصٖيرٌ) (hakkıyla gören bir) **Basîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Ancak O (Allâh-u Te'âlâ), **öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki; gökleri ve yeri** (dünyâ günlerinden) **altı gün** (miktârına denk gelecek vakit)**de yaratmıştır, sonra O**(nun emir ve yasakları, nurları ve tecellîleri) **Arş**(a yönelmiş ve böylece Allâh-u Te'âlâ'nın hükümranlığı en büyük cisim olan Arş dâhil tüm yaratılmışlar)**ı istivâ** (ve istîlâ) **etmiş** (de hepsine hükmünü kabûl ettirmiş)**tir.**

O (Rabbiniz), **yerin içerisine girmekte bulunan** (ölüler, defîneler ve yağmur tâneleri gibi) **şeyleri de, ondan çıkmakta olan** (bitkiler, gözeler, mâdenler ve diriltilecek ölüler gibi) **şeyleri de, gökten inmekte olan** (yağmurlar, karlar, çiseler, dolular, yıldırımlar, melekler, kitaplar, kaderler ve rızıklar gibi) **şeyleri de, onun içerisinde yükselmekte olan** (buharlar, dumanlar, melekler ve kulların duâları ve sâlih amelleri gibi) **şeyleri de bilmektedir. Zâten siz her nerede bulunursanız O** (Rabbinizin ilim ve kudreti) **sizinle berâberdir. Bir de Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri** (hakkıyla gören bir) **Basîr'dir.**

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(لَهُ) **Sâdece O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na âittir,** ne? (مُلْكُ السَّمٰوَاتِ) **göklerin mülkü,** daha? (وَالْاَرْضِ) **yerin de,** (وَاِلَى اللّٰهِ) **ve ancak Allâh**(ın âhiretteki hesap yurdun)**a,** (تُرْجَعُ) **döndürülecek,** ne? (اَلْاُمُورُ) **bütün işler.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Göklerin ve yerin mülkü (saltanatı, hükümrânlığı ve yönetimi) **sâdece O'na mahsustur. Zâten bütün işler ancak Allâh**(ın âhiretteki hesap yurdun)**a döndürülecektir.** (Netîcede O herkese amellerinin karşılığını verecektir.)

يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِۜ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(يُولِجُ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **girdiriyor,** neyi? (اَلَّيْلَ) **geceyi,** neyin içerisine? (فِى النَّهَارِ) **gündüzün içerisine,** yâni gecenin saatlerinden bir kısmını gündüze katarak gündüzü uzatır, daha ne yapıyor? (وَيُولِجُ) **ve girdiriyor,** neyi? (اَلنَّهَارَ) **gündüzü,** neyin içerisine? (فِى الَّيْلِ) **gecenin içerisine,** bâzen de gündüzün bir kısmını geceye katarak geceyi uzatır, (وَهُوَ) **ve O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (عَلِيمٌ) **hakkıyla bilicidir,** neyi? (بِذَاتِ الصُّدُورِ) **göğüslerin** (barındırdığı kalplerin) **sâhip olduğu şeyleri.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- O (Rabbiniz), (gündüzü uzatıp geceyi kısaltarak) **geceyi gündüzün içerisine girdiriyor,** (geceyi uzatıp gündüzü kısaltarak) gündüzü(n saatlerini) **de gecenin içerisine girdiriyor. Yine O** (Rabbiniz), **göğüslerin** (barındırdığı kalplerin) **sâhip olduğu şeyleri** (ve onlarda bulunan tüm sırları, niyet ve inançları hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.**

اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَاَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَف۪ينَ ف۪يهِۜ فَالَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوا لَهُمْ اَجْرٌ كَب۪يرٌ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اٰمِنُوا) (Ey müşrikler!) **Îmân edin,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولِه۪) **ve O'nun Rasûlüne,** daha ne yapın? (وَاَنْفِقُوا) **ve infâk edin** (harcama yapın), neden? (مِمَّا) **o şeylerden ki,** (جَعَلَ) **yaptı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nedir yaptı? (مُسْتَخْلَف۪ينَ) **halîfe kılınmış** (emânetçi) **kimseler,** nerede? (ف۪يهِ) **on**(lar)**da,** (فَالَّذ۪ينَ) **artık o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** kimden oldukları hâlde? (مِنْكُمْ) **sizden,** daha ne yaptılar? (وَاَنْفَقُوا) **ve infâk ettiler,** (لَهُمْ) **sâdece onlara âittir,** (اَجْرٌ) **eşi benzeri olmayan bir mükâfât,** öyle mükâfât ki, (كَب۪يرٌ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Ey müşrikler! Allâh-u Te'âlâ'nın varlığına ve birliğine, kudretinin ve ilminin sonsuzluğuna delâlet eden bunca âyetleri anladığınıza göre artık) **Allâh'a da Rasûlüne de îmân edin ve o şeylerden** (O'nun yoluna) **harcamada bulunun ki** (aslında onlar sâdece O'na âit olup) **sizi** (ise) **kendisinde halîfe kılınmış** (olmanız hasebiyle harcama yetkisine sâhip emânetçi) **kimseler yapmıştır.**

Artık içinizden o kimseler ki, îmân etmiştirler ve (Bizim yolumuzda) **infakta bulunmuşturlar; eşi benzeri olmayan çok büyük bir mükâfat sâdece onlara âittir.**

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ
وَقَدْ اَخَذَ م۪يثَاقَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَمَا) **Ve ne şey,** kim içindir? (لَكُمْ) **sizin içindir,** yâni ne mâzeretiniz var, burada (مَا) mübtedâ, (لَكُمْ) onun haberidir ki takdîri (اَىُّ عُذْرٍ ثَبَتَ لَكُمْ) şeklindedir,

(el-Kirmânî) ne olduğunuz hâlde? (لَا تُؤْمِنُونَ) **îmân etmez olduğunuz hâlde,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** (وَالرَّسُولُ) **hâlbuki o Rasûl,** ne yapıyor? (يَدْعُو) **sürekli dâvet ediyor,** kimi? (كُمْ) **sizi,** neye? (لِتُؤْمِنُوا) **îmân etmenize,** burada (لِ) harfi sıledir, yâni zâidedir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Âlûsî)* kime îmân etmenize? (بِرَبِّكُمْ) **Rabbinize,** (وَقَدْ اَخَذَ) **hâlbuki gerçekten O** (Rabbiniz) **almıştı,** neyi? (مِيثَاقَكُمْ) (îmân edeceğinize dâir) **sağlam sözünüzü,** (اِنْ كُنْتُمْ) **eğer siz olduysanız,** kimler? (مُؤْمِنِينَ) (delille sâbit olan herhangi bir gerçeğe) **inanıcı kimseler.** Burada şartın cevâbı mahzûf olup takdîri (اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ فَمَا يَمْنَعُكُمْ مِنَ الْاِيمَانِ) "Eğer siz (delille sâbit olan herhangi bir gerçeğe) inanma kābiliyetine sâhip kimseler olduysanız, (bunca delille sâbit olan İslâm'a) inanmaktan sizi engelleyen şey nedir" şeklindedir *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 8

8- Bir de (mâzeret olarak) **sizin için ne şey vardır ki,** (hâlâ) **Allâh'a îmân etmiyorsunuz?! Hâlbuki o Rasûl, sizi sürekli Rabbinize îmân etmeye dâvet etmektedir.**

Üstelik gerçekten O (Rabbiniz îmân kazandıracak bunca delilleri ortaya koyup, size onları araştırma imkânı vererek hem ruhlar âleminde, hem de dünyâda) **sizin** (O'na îmân edeceğinize dâir) **sağlam sözünüzü almıştır.**

Eğer (aklî veyâ naklî herhangi bir delîli anlayıp, gereğine) **inan**(ma kābiliyetine sâhip ol)**an kimseler olduysanız** (bunca delille sâbit olan İslâm'a inanmaktan sizi engelleyen şey nedir? Oysa Rasûlümüz sizi iknâ etmeye yeterli olacak kadar mûcize göstermiştir).

هُوَ الَّذٖى يُنَزِّلُ عَلٰى عَبْدِهٖٓ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ
اِلَى النُّورِ وَاِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَؤُفٌ رَحٖيمٌ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذٖى) öyle (kudretli) **bir Zâttır ki,** (يُنَزِّلُ) **peyderpey indirmektedir,** kimin üzerine? (عَلٰى عَبْدِهٖٓ) **kulu üzerine,** neyi? (اٰيَاتٍ) **birçok âyetleri,** öyle âyetler ki, (بَيِّنَاتٍ) (mânâları) **çok açık olucular,** niçin indirmektedir? (لِيُخْرِجَ) **çıkarsın için,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nereden? (مِنَ الظُّلُمَاتِ) **o** (kâfirlik ve münâfıklık gibi türlü türlü) **karanlıklardan,** nereye çıkarsın diye? (اِلَى النُّورِ) **o** (îmân) **nûr**(un)**a,** (وَاِنَّ اللّٰهَ) **ve gerçekten Allâh,** kime? (بِكُمْ) (ey müminler) **özellikle size,** kimdir? (لَرَؤُفٌ) **elbette** (çok esirgeyici olan bir) **Raûf'dur,** daha kimdir? (رَحٖيمٌ) (çok acıyan bir) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Ancak O (Allâh-u Te'âlâ)**, öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki; sizi o** (kâfirlik ve münâfıklık gibi türlü türlü) **karanlıklardan o** (îmân) nûr(un)**a çıkarsın diye kulu** (Muhammed Mustafâ'sı)**na kendileri**(nin mânâları ve mûcizeleri) **çok açık olan birçok âyetler indirmektedir.**

(Ey müminler!) **Zâten şüphesiz ki Allâh siz**(in gibi müminler)**e karşı elbette** (çok esirgeyici olan bir) **Raûf'dur,** (ziyâde acıyan bir) **Rahîm'dir.**

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوا فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مٖيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ لَا يَسْتَوٖى مِنْكُمْ مَنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَۜ اُو۬لٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذٖينَ اَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُواۜ وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰىۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبٖيرٌ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَمَا) **Ve ne şey,** kim içindir? (لَكُمْ) **sizin içindir,** yâni ne mâzeretiniz var, burada (مَا) mübtedâ, (لَكُمْ) onun haberidir ki takdîri (اَىُّ عُذْرٍ ثَبَتَ لَكُمْ) şeklindedir, *(el-Kirmânî)* ne hususta? (اَلَّا تُنْفِقُوا) **infâk etmemeniz husûsunda,** burada (فٖى) harfi takdîr edilmiştir, *(el-Beyzâvî)* nerede infâk etmemeniz husûsunda? (فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolunda,** (وَلِلّٰهِ) **hâlbuki sâdece Allâh'a âittir,** ne? (مٖيرَاثُ السَّمٰوَاتِ) **göklerin mîrâsı,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin,** (لَا يَسْتَوٖى) **eşit olmaz,** kimden olduğu hâlde? (مِنْكُمْ) **sizden,** kim? (مَنْ) **o kimse ki,** (اَنْفَقَ) **infâk etti,** neden önce? (مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ) **o fetihten önce,** yâni Mekke Fethi'nden evvel, daha ne yaptı? (وَقَاتَلَ) **ve savaştı,** (اُو۬لٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar,** nedir? (اَعْظَمُ) **daha büyüktür,** ne cihetinden? (دَرَجَةً) **derece bakımından,** kimlerden daha büyüktür? (مِنَ الَّذٖينَ) **o kimselerden ki,** (اَنْفَقُوا) **infâk ettiler,** neden sonra? (مِنْ بَعْدُ) **bundan sonra,** daha ne yaptılar? (وَقَاتَلُوا) **ve savaştılar,** (وَكُلًّا) **ve her birine,** yâni fetihten önce ve sonra infâk eden ve savaşanların hepsine, (وَعَدَ) **vaad etti,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (اَلْحُسْنٰى) (sevap olarak) **o en güzel olan şeyi,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz,** kimdir? (خَبٖيرٌ) (hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Ey Habîbimin ashâbı!) **Bir de** (mâzeret olarak) **sizin için ne şey vardır ki, Allâh'ın yolunda** (mallarınızı) **infakta bulunmuyorsunuz?! Hâlbuki** (sizi öldürmesinin ardından bırakacağınız mallar dâhil) **göklerin ve yerin mîrâsı sâdece Allâh'a âittir.**

(Ama şunu bilin ki) **sizin içinizden o fetihten önce** (İslâm ehli zayıf ve yardıma muhtaç durumdayken) **infâk etmiş olan ve** (kâfirlerle) **savaşmış bulunan kimseler** (ile Mekke fethiyle gelen zenginlikten sonra yardım yapan ve cihâd eden kimseler fazîlet bakımından) **eşit olmaz.**

(Habîbim!) **İşte sana! Onlar derece bakımından o kimselerden daha büyüktür**(ler) **ki kendileri daha sonra infakta bulunmuşlar ve** (kâfirlerle) **savaşmıştırlar.**

Yine de Allâh (derece farklılıklarına rağmen sahâbe-i kirâmın) **hepsine** (cennet mükâfatlarından ibâret) **o en güzel şeyi söz vermiştir. Zâten Allâh sizin yapmakta olduğunuz şeyleri**(n görünen-görünmeyen tüm yönlerinden hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

مَنْ ذَا الَّذ۪ي يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُٓ اَجْرٌ كَر۪يمٌ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(مَنْ) **Kim,** nedir? (ذَا) **şudur,** ondan bedel? (اَلَّذ۪ي) **öyle kimsedir ki,** (يُقْرِضُ) **ödünç verecek,** kime? (اللّٰهَ) **Allâh**(-u Te'âlâ'y)**a,** ne yapmakla? (قَرْضًا) **bir ödünç vermekle,** öyle ödünç vermek ki, (حَسَنًا) **güzel olucu,** yâni kim Allâh'a güzel bir ödünç verecek de, sonra Allâh ne yapacak? (فَيُضَاعِفَ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **da katlayacak,** neyi? (هُ) **onu**(n verdiğini)**,** kim için? (لَهُ) **o kişi için,** (وَلَهُ) **üstelik sâdece onun için vardır,** ne vardır? (اَجْرٌ) **büyük bir mükâfât,** öyle mükâfât ki, (كَر۪يمٌ) **çok değerli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Kim şu (bahtiyâr) **kimsedir ki;** (ihlâs ve gönül hoşluğuyla dînî hizmetlere harcama yaparak veyâ borç isteyene fâizsiz para vererek) **güzel bir ödünçle Allâh'a borç verecek de, O da kendisi için o** (bağışta bulunduğu)**nu birçok katlara katlaya**(rak artıra)**caktır, üstelik** (buna ilâveten) **onun için çok değerli büyük bir mükâfat da var** (olacak)**dır?**

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِن۪ينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعٰى نُورُهُمْ بَيْنَ اَيْد۪يهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ بُشْرٰيكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِد۪ينَ ف۪يهَاۜ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظ۪يمُۚ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(Habîbim anlat), neyi? (يَوْمَ تَرَى) **göreceğin günü,** bu zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiiline müteallıktır, *(el-Beyzâvî)* kimi? (اَلْمُؤْمِن۪ينَ) **îmân eden erkekleri,** daha? (وَالْمُؤْمِنَاتِ) **ve îmân eden kadınları,** ne oldukları hâlde görürsün? (يَسْعٰى) **koşar**

olduğu hâlde, ne? (نُورُهُمْ) **nurları,** nerede? (بَيْنَ اَيْدِيهِمْ) **ellerinin arasında,** yâni önlerinde, daha? (وَبِاَيْمَانِهِمْ) **ve sağlarında,** melekler tarafından onlara şöyle denilecek (بُشْرٰيكُمُ) **sizin müjdeniz,** bu terkîb ve sonrasındaki cümle mahzûf bir (يُقَالُ) fiilinin mekûlüdür, ne zaman? (اَلْيَوْمَ) **bugün,** nedir? (جَنَّاتٌ) **çok değerli cennetlerdir,** öyle cennetler ki, (تَجْرٖى) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) (köşklerinin ve ağaçlarının) **altlarından,** ne? (اَلْاَنْهَارُ) **nehirler,** ne oldukları hâlde? (خَالِدٖينَ) **ebedî kalıcı oldukları hâlde,** nerede? (فٖيهَا) **orada,** (ذٰلِكَ) (ey cennete giren) **işte sana! Bu,** nedir? (هُوَ) **ancak o,** nedir? (اَلْفَوْزُ) **kurtuluştur,** öyle kurtuluş ki, (اَلْعَظٖيمُ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Habîbim!) **O günü** (ümmetine anlat) **ki; îmân eden erkeklerle îmân eden kadınları,** (cennete giderken koştukları zaman) **önlerinde ve sağlarında nurları** (da onlarla birlikte) **koşar hâlde göreceksin.**

(İşte onları o hâlde gören melekler:) **"Bugün sizin müjdeniz, içerisinde ebediyyen kalacak kimseler olarak** (içine gireceğiniz) çok **değerli cennetlerdir ki, onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altlarından sürekli ırmaklar akmaktadır.**

(Ey cennete giren!) **İşte sana ancak bu** (sâhip olduğun nur ve cennetler), **çok büyük bir kurtuluşun ta kendisidir"** (diyeceklerdir).

Tefsirlerde zikredildiğine göre; mahşer günü kötüler defterlerini sollarından ve sırtlarının arkasından alacakları gibi, iyiler de önlerinden ve sağlarından alacaklardır. Böylece müminlerin bu iki yönlerine yerleştirilen nur, cennete giden bu kişilerin Sırat'tan geçerken ve diğer mevkilerde tanınmaları için bir nişan olacaktır. *(el-Medârik)*

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا انْظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ
قٖيلَ ارْجِعُوا وَرَٓاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًاۜ فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌۜ
بَاطِنُهُ فٖيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُۜ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(Habîbim anlat), neyi? (يَوْمَ يَقُولُ) **diyeceği günü,** bu zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiiline mütealliktır, *(el-Âlûsî)* kim? (اَلْمُنَافِقُونَ) **münâfık erkekler,** daha, (وَالْمُنَافِقَاتُ) **ve münâfık kadınlar,** kime diyeceği? (لِلَّذٖينَ) **o kimselere ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** neyi diyeceği? (انْظُرُو) **bekleyin,** kimi? (نَا) **bizi,** ne yapalım? (نَقْتَبِسْ) **bir parça alalım,** neden? (مِنْ نُورِكُمْ) **sizin nûrunuzdan,** (قٖيلَ) (müminler tarafından onlara)

denildi, yâni kesinlikle denilecek, ne denilecek? (ارْجِعُوا) **dönün,** nereye? (وَرَاءَكُمْ) **arkanız**(da bıraktığınız dünyây)**a,** sonra ne yapın? (فَالْتَمِسُوا) **hemen arayın,** neyi? (نُورًا) **bir nûru,** (فَضُرِبَ) **hemen araya konuldu,** bu fiil (جُعِلَ) mânâsındadır, *(el-Kirmânî)* nerede? (بَيْنَهُمْ) **aralarında,** araya ne konuldu? (بِسُورٍ) **büyük bir sûr,** burada (بَا) harfi zâidedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* öyle sûr ki, (لَهُ) **onun için vardır,** ne? (بَابٌ) **bir kapı,** öyle kapı ki, (بَاطِنُهُ) **onun içi**(nde kalan tarafta), (فِيهِ) **özellikle onda vardır,** ne? (اَلرَّحْمَةُ) **o rahmet**(in mahalli olan cennet), (وَظَاهِرُهُ) **onun dışı**(nda kalan taraf) **ise,** nereden? (مِنْ قِبَلِهِ) **sâdece onun cihetinden** (münâfıklara yönelecektir), ne? (اَلْعَذَابُ) **o** (cehennemdeki) **azap.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Habîbim!) **O** (müthiş) **günü** (ümmetine anlat) **ki münâfık erkeklerle münâfık kadınlar**(ın Sırat köprüsüne varmadan önce nurları söndüğü zaman onlar) **o îmân etmiş olan kimseler**(in şimşek hızıyla cennete götürüldüğünü görünc)**e: "Bizi bekleyin de sizin nûrunuzdan bir parça alalım" diyecek**(ler).

(Müminler tarafından da onlara:) **"Dönün arkanız**(da bıraktığınız dünyây)**a da** (böyle) **bir nûr**(u kazandıracak îmânı ve sâlih amelleri orada) **arayın" denildi.**

Hemen onların arasına (cennetle cehennemi birbirinden ayıran) **bir sûr konulmuştur ki, ona âit bir kapı vardır** (ve cennet ehli ondan cennet tarafına geçecektir). **Onun içi**(nde kalan taraf var ya); **o rahmet** (mahalli olan cennet) **ancak oradadır, onun dışı**(nda kalan taraf) **ise; o** (cehennemdeki) **azap** (münâfıklara) sâdece onun cihetinden (gelelecek)**dir.**

يُنَادُونَهُمْ اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ
الْاَمَانِيُّ حَتّٰى جَٓاءَ اَمْرُ اللّٰهِ وَغَرَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(يُنَادُونَ) **O** (münâfık ola)**nlar seslenirler,** kime? (هُمْ) **o** (mümin ola)**nlara,** ne diye seslenirler? (اَلَمْ نَكُنْ) **biz bulunmadık mı,** kiminle berâber? (مَعَكُمْ) **sizinle berâber,** (قَالُوا) **o** (mümin ola)**nlar dediler,** neyi dediler? (بَلٰى) **evet,** (وَلٰكِنَّكُمْ) **velâkin siz,** ne yaptınız? (فَتَنْتُمْ) **fitnelendirdiniz,** yâni sıkıntıya soktunuz, *(el-Medârik)* kimi? (اَنْفُسَكُمْ) **kendi nefislerinizi,** daha ne yaptınız? (وَتَرَبَّصْتُمْ) **ve beklentiye girdiniz,** daha? (وَارْتَبْتُمْ) **ve şüpheye düştünüz,** daha? (وَغَرَّتْ) **ve aldattı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne? (اَلْاَمَانِيُّ)) o boş kuruntular, (حَتّٰى جَٓاءَ) **nihâyet geldi,** ne? (اَمْرُ اللّٰهِ)

Allâh'ın (ölüm) **emri,** daha ne oldu? (وَغَرَّ) **ve aldattı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne sebebi ile? (بِاللّٰهِ) **Allâh**(ın acele cezâ vermemesi) **sebebi ile,** burada (بَا) harfi sebebiyyet içindir, ayrıca bir muzâf da mahzûftur ki takdîri (بِحِلْمِهِ) şeklindedir, *(el-Vâhidî, el-Vecîz, 1/1068; et-Tahrîr ve't-Tenvîr, 27/387)* kim? (اَلْغَرُورُ) **o çok aldatıcı** (olan şeytan).

Meâl-i Şerîf - 14

14- O (münâfık ola)**nlar** (mahşerde müminlerle aralarına çekilen duvarın ötesinden) **bunlara seslenirler ki: "Biz** (görünüşte) **sizinle berâber değil miydik?!"**

Onlar (da) **dediler ki: "Evet! Lâkin siz** (münâfıklık yaparak) **kendi nefislerinizi sıkıntıya soktunuz,** (müminlere kötülükler ulaşacağına dâir) **beklentiye de girdiniz, ayrıca** (dînî konularda) şüpheye düştünüz ve (İslâm'ın zayıflayacağı beklentisine dâir) **o boş kuruntular sizi aldattı.**

O çok aldatıcı (şeytan) **da Allâh**(ın acele cezâ vermemesi) **sebebi ile sizi** (günahlara sürükleyip "Ne yaparsanız yapın Allâh afv eder, zâten O son derece afv edicidir" şeklinde vesveseler vererek sizi) **aldattı, nihâyet Allâh'ın** (ölüm) **emri** (ânîden başınıza) **geldi** (de sizi bugün düştüğünüz felâketin içine sürükledi).

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوٰيكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلٰيكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(فَالْيَوْمَ) **İşte bugün,** (لَا يُؤْخَذُ) **alınmaz,** kimden? (مِنْكُمْ) **sizden,** ne? (فِدْيَةٌ) **herhangi bir fidye,** daha kimden alınmaz? (وَلَا مِنَ الَّذِينَ) **o kimselerden de** (alınacak) **olmaz ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** (مَأْوٰيكُمْ) **sığınacağınız yer,** nedir? (اَلنَّارُ) **ancak o** (cehennem) **ateş**(i)**dir,** (هِيَ) **ancak o** (cehennem), nedir? (مَوْلٰيكُمْ) **size en lâyık olan** (ve çok yakışan bir mekân)**dır,** burada (مَوْلٰى) kelimesi (أَوْلٰى) mânâsındadır, *(el-Beyzâvî; el-Kirmânî)* (وَبِئْسَ) **ve ne kötü oldu,** ne? (اَلْمَصِيرُ) **o varış yeri** (olan ateş).

Meâl-i Şerîf - 15

15- İşte bugün ne siz(in gibi münâfık kimseler)**den, ne de o** (açıkça) kâfir olmuş kişilerden (azaptan kurtarılma karşılığında) **herhangi bir fidye alınmayacaktır. Sığınağınız ancak o** (cehennem) **ateş**(i)**dir.**

Ancak o size en lâyık olan (ve çok yakışan bir mekân)**dır. O varış yeri ne kadar da kötü oldu."**

اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ اٰمَنُٓوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّۙ
وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ
فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْۜ وَكَث۪يرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(اَلَمْ يَأْنِ) **Vakti gelmedi mi,** *(el-Beyzâvî)* kim için? (لِلَّذِينَ) **o kimseler için ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** neyin vakti gelmedi mi? (اَنْ تَخْشَعَ) **huşû' sâhibi olmasının** (saygıyla yumuşayıp etkilenmesinin), ne? (قُلُوبُهُمْ) **kalpleri,** neye karşı? (لِذِكْرِ اللّٰهِ) **Allâh'ın zikrine,** daha neye karşı? (وَمَا) **ve o şeye ki,** (نَزَلَ) **indi,** neden ibâret olduğu hâlde? (مِنَ الْحَقِّ) **haktan,** daha neyin vakti gelmedi mi? (وَلَا يَكُونُوا) **ve olmamalarının** (vakti gelmedi mi), kim gibi? (كَالَّذِينَ) **o kimseler gibi ki,** (اُو۫تُوا) **verildiler,** neye? (اَلْكِتَابَ) **kitaplara,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, yâni kendilerine Tevrât ve İncîl kitapları verilmiş olan o Yahûdî ve Hristiyanlar, neden önce verildiler? (مِنْ قَبْلُ) **bu** (Kur'â)**ndan önce,** (فَطَالَ) **sonra uzun oldu,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمُ) **onların üzerine,** ne? (اَلْاَمَدُ) **o** (yaşadıkları) **süre,** (فَقَسَتْ) **bu sebeple katılaştı,** ne? (قُلُوبُهُمْ) **kalpleri,** (وَكَث۪يرٌ) **zâten birçoğu,** öyle birçok ki kimlerden olucu? (مِنْهُمْ) **onlardan,** kimlerdir? (فَاسِقُونَ) **fâsık kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Mekke'deki darlığın ardından Medîne'ye hicretle refâha kavuşarak eski hâllerine göre biraz gevşekliğe kapılan) **o îmân etmiş kimseler için, kalplerinin Allâh'ın zikrine ve** (Kur'ân âyetlerinden) **inmiş olan o hakka karşı huşû' sâhibi ol**(up da onlardan etkilenerek yumuşa)**masının ve daha önce kendilerine** (Tevrât ve İncîl) **kitaplar**(ı) **verilmiş olan o** (Yahûdî ve Hristiyan) **kimseler gibi** (katı kalpli) **olmamalarının vakti yanaşmadı mı?!**

(Nitekim) **sonra o** (yaşadıkları) **süre o** (Kitap Ehli ola)**nlara uzun gelmişti de bu sebeple** (Allâh'a itâat hâlini uzun süre muhâfaza edemeyip, sonunda nefislerinin kötü isteklerine uyarak) **kalpleri katılaşmıştı. Zâten onlardan birçoğu** (kendi kitaplarını da bir kenara bırakan ve din dâiresinin dışına çıkan) **fâsık kimselerdi.**

اِعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ قَدْ بَيَّنَّا
لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(اِعْلَمُوا) **Bilin,** neyi? (اَنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz Allâh,** ne yapıcıdır? (يُحْيِ) **hayat verir,** neye? (الْاَرْضَ) **o yer**(yüzün)**e,** neden sonra? (بَعْدَ مَوْتِهَا) **ölümünden sonra,** (قَدْ بَيَّنَّا) **gerçekten Biz iyice açıkladık,** kim için? (لَكُمُ) **sizin için,** neyi? (الْاٰيَاتِ) **âyetleri,** (لَعَلَّكُمْ) **umulur ki siz,** ne yaparsınız? (تَعْقِلُونَ) **aklınızı kullanırsınız.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Ama şunu iyi) **bilin ki; şüphesiz Allâh** (kurumuş) **toprağa ölümünün ardından hayat vermektedir.** (O hâlde zikir ve Kur'ân tilâvetiyle meşgul olmanız durumunda, Rabbiniz sizin kaskatı ve ölü kalplerinizi de yumuşatır ve canlandırır.)

Gerçekten Biz sizin (akıllarınızın kemâle ermesi) **için âyetleri iyice açıkladık, tâ ki siz** (dünyâ ve âhiret saâdetini temin edecek hakîkatleri kavrama husûsunda) **aklınızı kullanabilesiniz.**

اِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَاَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا
يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ اَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(اِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ) **Gerçekten o çokça sadaka veren erkekler,** daha? (وَالْمُصَّدِّقَاتِ) **ve o çokça sadaka veren kadınlar,** daha ne yaptılar? (وَاَقْرَضُوا) **ve ödünç verdiler,** kime? (اللّٰهَ) **Allâh**(-u Te'âlâ'y)**a,** ne yapmakla? (قَرْضًا) **bir ödünç vermekle,** öyle ödünç vermek ki, (حَسَنًا) **güzel olucu,** (يُضَاعَفُ) (sevap bakımından) **katlama yapılır,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** (وَلَهُمْ) **üstelik sâdece onlar için vardır,** ne vardır? (اَجْرٌ) **büyük bir mükâfât,** öyle mükâfât ki, (كَرِيمٌ) **çok değerli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- O çokça sadaka veren erkeklerle, bolca sadaka veren kadınlar ki; bir de onlar, (hak sâhiplerine yardımda bulunmuşlardır veyâ borç isteyene fâizsiz para verip bu yaptıkları iyiliği de başa kakmayarak) **güzel bir ödünç vermekle Allâh'a borç vermiştirler; şüphesiz onlar için** (sevap bakımından) **katlama yapılacaktır. Çok değerli olan büyük bir mükâfat** (olan cennet yurdu) **da sâdece onlara âittir.**

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِه۪ٓ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الصِّدّ۪يقُونَ وَالشُّهَدَٓاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ اَجْرُهُمْ
وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَٓا اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَح۪يمِ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَالَّذِينَ) **Ve o kimseler ki,** ne yaptılar? (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَرُسُلِهٖٓ) **ve rasûllerine,** (اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar,** nedirler? (هُمْ) **ancak onlar,** kimdirler? (الصِّدِّيقُونَ) **sıddîklardır,** daha? (وَالشُّهَدَٓاءُ) **ve şehitlerdir,** kimin nezdinde? (عِنْدَ رَبِّهِمْ) **Rablerinin nezdinde,** (لَهُمْ) **ancak onlara âittir,** ne? (اَجْرُهُمْ) **ecirleri** (ve mükâfatları), daha? (وَنُورُهُمْ) **ve nurları,** (وَالَّذِينَ) **ama o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** daha ne yaptılar? (وَكَذَّبُوا) **ve yalanladılar,** neyi? (بِاٰيَاتِنَٓا) **Bizim âyetlerimizi,** (اُولٰٓئِكَ) **işte sana, onlar ancak,** kimlerdir? (اَصْحَابُ الْجَح۪يمِ) **şiddetle tutuşturulmuş o** (cehennem) **ateşin**(in) **ashâbıdır** (ve ayrılmaz arkadaşlarıdır).

Meâl-i Şerîf - 19

19- Ayrıca o kimseler ki; Allâh'a ve (hiçbirinin arasını ayırmaksızın tüm) **rasûllerine** (şeksiz şüphesiz bir inançla yakînen) **îmân etmiştirler;** (Habîbim!) **İşte sana! Ancak onlar, Rableri nezdinde sıddîklar ve şehitler** (mertebesinde bulunan kimseler)**in ta kendileridir.** (Ama gerçek sıddîklar ve şehitlerle aralarındaki fark belirsin diye, onlara ihsân edilen mükâfat katlamalarına mazhar değillerdir.)

Onlar için (dünyâda vaad olundukları üzere birçok) **ecirler ve nurlar vardır. Ama o kimseler ki kâfir olmuşturlar ve Bizim âyetlerimizi yalanlamıştırlar; işte sana! Onlar ancak şiddetle tutuşturulmuş o** (cehennem) **ateşin**(in) **ayrılmaz arkadaşlarıdır.**

اِعْلَمُٓوا اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَز۪ينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِۜ
كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَه۪يجُ فَتَرٰيهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًاۜ وَفِي الْاٰخِرَةِ
عَذَابٌ شَد۪يدٌۙ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌۜ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَٓا اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(اِعْلَمُٓوا) **Bilin,** neyi bilin? (اَنَّمَا الْحَيٰوةُ) **ancak o hayat,** öyle hayat ki, (اَلدُّنْيَا) **en alçak olucu,** nedir? (لَعِبٌ) **kıymetsiz bir oyundur,** daha nedir? (وَلَهْوٌ) **ve geçici bir eğlencedir,** daha nedir? (وَز۪ينَةٌ) **ve basit bir ziynettir,** daha nedir? (وَتَفَاخُرٌ) **ve büyük bir böbürlenme** (sebebi)**dir,** öyle böbürlenme ki nerede olucu? (بَيْنَكُمْ) **aranızda,** daha nedir? (وَتَكَاثُرٌ) **ve çoklukla övünme** (sebebi)**dir,** öyle övünme ki neler hakkında olucu? (فِي الْاَمْوَالِ) **mallar hakkında,** daha? (وَالْاَوْلَادِ) **ve çocuklar hakkında,** işte bütün bu anlatılanların durumu ne gibidir? (كَمَثَلِ غَيْثٍ) **bir yağmurun**

acâyip durumu gibidir, bu terkîb mahzûf bir mübtedânın haberdir ki takdîri (ذٰلِكَ كَمَثَلِ غَيْثٍ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* öyle yağmur ki, (اَعْجَبَ) **hoşlandırdı** (hayran bıraktı), kimi? (اَلْكُفَّارَ) **ekicileri,** ne? (نَبَاتُهُ) **onun bitkisi,** sonra ne olur? (ثُمَّ يَهِيجُ) **sonra o kurur,** sonra? (فَتَرٰى) **sonra sen görürsün,** neyi? (هُ) **onu,** yâni bitkileri, ne olmuş hâlde? (مُصْفَرًّا) **sapsarı olucu,** sonra ne olur? (ثُمَّ يَكُونُ) **sonra olur,** nedir olur? (حُطَامًا) **un ufak olan kırık bir** şey, (وَفِى الْاٰخِرَةِ) **âhirette ise vardır,** ne? (عَذَابٌ) **büyük bir azap,** öyle azap ki, (شَدِيدٌ) **çok şiddetli olucu,** daha ne vardır? (وَمَغْفِرَةٌ) **ve büyük bir mağfiret** (bağışlama), öyle mağfiret ki kimden olucu? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** daha ne vardır? (وَرِضْوَانٌ) **ve çok yüce bir rızâ** (ve hoşnutluk), (وَمَا الْحَيٰوةُ) **zâten o hayat olmadı,** öyle hayat ki, (اَلدُّنْيَا) **en alçak olucu,** (اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ) **ancak aldatmanın ta kendisi olan bir meta'** (ve geçici bir faydalanma)**dır.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Ey dünyâ nîmetleriyle mağrur olup âhiret için çalışmayı ihmâl eden kullarım!) **Bilin ki; o en alçak olan** (dünyâ) **hayât**(ı) **ancak** (çocukların boş yere kendilerini yorduğu oyunlar gibi) **kıymetsiz bir oyundur,** (gençlerin eğlenişi gibi kısa süren) **geçici bir eğlencedir,** (kadınların kısa bir zaman içinde bozulacak süsleri gibi) **basit bir ziynettir,** (yaşıtların birbirine karşı böbürlenmesi gibi) **aranızda büyük bir iftihâr** (vâsıtası)**dır ve** (esnaf-tüccarın, tûl-ü emele kapılarak artırma gayretine girdikleri ama kendilerinden istifâde edecek kadar dahî yaşayamadıkları o) **mallar ile çocuklar hakkında çoklukla övünme** (sebebi)**dir.**

(İşte bütün bunlar) **bir yağmurun acâyip durumu gibidir ki, onun bitkisi ekicileri**(ni hayran bırakarak) **hoşlandırmıştır, ama sonra o kurur da, artık** (ey gören kişi) **sen** (o yemyeşil ve taptâze hâlinden sonra) **onu sapsarı bir hâlde görürsün, daha sonra ise un ufak olan kırık bir şey oluverir.**

(Bu dünyâ zevklerine daldırıp, âhireti ihmâl eden kimseler için) **âhirette ise çok şiddetli olan büyük bir azap vardır, ama** (dünyâya meyletmeyip âhireti tercih edenlerin günahları için) **Allâh** (tarafın)**dan büyük bir mağfiret, üstelik çok değerli bir rızâ** (ve hoşnutluk) **vardır. Zâten o en alçak** (dünyâ) **hayât**(ının lezzet ve yaldızları) **ancak aldatmanın ta kendisi olan bir meta'** (ve geçici bir faydalanma)**dır.**

سَابِقُوا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اُعِدَّتْ لِلَّذِينَ
اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(سَابِقُوا) **Yarışın,** neleri kazanmaya? (اِلٰى مَغْفِرَةٍ) **büyük bir mağfiret**(i kazandıracak ameller)**e,** burada bir muzâf mahzûftır ki, takdîri (اِلٰى مُوجِبَاتِ مَغْفِرَةٍ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* öyle mağfiret ki kimden olucu? (مِنْ رَبِّكُمْ) **Rabbinizden,** daha neleri kazanmaya yarışın? (وَجَنَّةٍ) **ve çok değerli bir cennet**(i kazandıracak ameller)**e,** öyle cennet ki, (عَرْضُهَا) **onun eni,** ne gibidir? (كَعَرْضِ السَّمَاءِ) **göğün eni gibidir,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin,** yâni gökle yerin birbirine bitiştirilmesi hâlindeki enleri gibidir, yine öyle cennet ki, (اُعِدَّتْ) **hazırlanmıştır,** kim için? (لِلَّذِينَ) **o kimseler için ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَرُسُلِهِ) **ve rasüllerine,** (ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana bu ancak,** nedir? (فَضْلُ اللّٰهِ) **Allâh'ın** (lütf-u ve) **fazlıdır ki,** (يُؤْتِيهِ) **verir,** neyi? (هِ) **onu,** kime? (مَنْ) **o kimseye ki,** (يَشَاءُ) **diliyor,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (ذُو الْفَضْلِ) **fazl**(-u kerem) **sâhibidir,** öyle fazl ki, (الْعَظِيمِ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Öyleyse siz bu fânî hayâtın, faydası az ve zevâli çabuk olan güzel elbiselerini, kıymetli bineklerini ve değerli konaklarını kazanmak için koşuşturmayı bırakın da) **Rabbinizden** (gelecek) **büyük bir mağfiret** (kazandıracak İslâm, ihlâs ve tevbey)**e ve öyle değerli bir cennete** (girdirecek amelleri işlemeye) **doğru yarışın ki, onun** (içinde tek bir Müslüman'a verilecek olan mekânın) **eni** (bile) **gökle yerin** (birbirine bitiştirilmesi hâlindeki) **en**(ler)**i gibidir.**

O (cennet), **Allâh'a ve rasüllerine îmân etmiş olan o** (bahtiyar) **kimseler için** (daha şimdiden) **hazırlanmıştır.** (Habîbim!) **İşte sana! Bu** (nîmetlere nâiliyet) **ancak, Allâh'ın** (lütf-u ve) **fazlıdır ki, onu dilediği kimseye verir. Zâten Allâh çok büyük fazl**(-u kerem) **sâhibidir.**

مَا اَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فٖى اَنْفُسِكُمْ اِلَّا فٖى كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ
اَنْ نَبْرَاَهَا اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسٖيرٌ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(مَا اَصَابَ) **İsâbet etmedi,** ne? (مِنْ مُصِيبَةٍ) **herhangi bir musîbet,** burada (مِنْ) harfi zâidedir, nerede isâbet etmez? (فِى الْاَرْضِ) **yerde,** daha? (وَلَا فٖى اَنْفُسِكُمْ) **ve nefislerinizde olmaz,** yâni canlarınıza da isâbet etmez, işte bütün bunlar nerede yazılmıştır? (اِلَّا فٖى كِتَابٍ) **ancak yüce bir Kitâb** (olan Levh-i Mahfûz) **da** (yazılmış)**dır,** neden önce? (مِنْ قَبْلِ اَنْ نَبْرَاَ) **Biz yaratmadan önce,** neyi? (هَا)

onları, yâni belâları da, dünyâyı da, canlarınızı da yaratmadan önce, (اِنَّ ذٰلِكَ) **işte sana, şüphesiz ki bu**(nları bilip yazmak)**,** kime göre? (عَلَى اللّٰهِ) **Allâh'a göre,** nedir? (يَسِيرٌ) **çok kolay olucu bir şeydir.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Yer(yüzün)**de** (kıtlık ve pahalılık gibi) **herhangi bir musîbet** (ve felâket) **isâbet etmez ki, nefislerinizde** (ve canlarınızda hastalık ve fakirlik gibi bir belâ isâbet edecek) **de olmaz ki, Biz o** (ca)**nları**(nızı da, belâları da) **yaratmadan önce mutlaka** (bütün bunlar) **yüce bir Kitâb** (olan Levh-i Mahfûz)**da** (yazılmış)**dır.**

İşte sana! Şüphesiz ki bu (şekilde sonsuza kadar olacakları daha yaratmadan önce bilip tespit etmek, kullar hakkında düşünülemeyecek kadar zor bir şey ise de)**, Allâh'a göre çok kolay olan bir şeydir.**

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَٓا اٰتٰيكُمْۜ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍۙ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

Bunları size niçin haber verdik? (لِكَيْلَا تَأْسَوْا) **üzülmeyesiniz diye,** neye karşı? (عَلٰى مَا) **o şeylere karşı ki,** (فَاتَ) **geç**(ip git)**ti,** kimden? (كُمْ) **siz**(in eliniz)**den,** daha ne yapmayasınız diye? (وَلَا تَفْرَحُوا) **ve sevinmeyesiniz diye,** yâni şımarmayasınız diye, ne ile? (بِمَٓا) **o şeylerle ki,** (اٰتٰى) **verdi,** kime? (كُمْ) **size,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** ne yapmaz? (لَا يُحِبُّ) **sevmez,** kimi? (كُلَّ مُخْتَالٍ) **büyüklük taslayan her bir kimseyi,** öyle kibirli biri ki, (فَخُورٍ) (insanlara karşı) **çokça iftihâr edici.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- (Başınıza geleceklerin tamâmının yaratılmadan önce takdîr edilmiş olduğu size bildirilmiştir) **tâ ki siz**(in eliniz)**den geç**(ip git)**miş olan şeylere karşı** (kendinizi harâb edecek kadar) **üzülmeyesiniz, bir de O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun** (nîmet olarak) **size vermiş olduğu şeylerle** (şımarıp) **sevinmeyesiniz!**

(Zîrâ her şeyin kaderle olduğunu bilmeniz her sıkıntıda size tesellî verecek, her nîmete karşı da şükür ilhâm edecektir. Mâdemki sevinçsiz ve üzüntüsüz bir hayat yaşayamayacaksınız, o hâlde sevincinizi şükür, üzüntünüzü de sabır hâline dönüştürün.)

Zâten Allâh, büyüklük taslayan ve çokça iftihâr eden hiçbir kimseyi sevmez (ve onların yaptığına rızâ göstermez).

اَلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِۜ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

Onlardan bedel Allâh-u Te'âlâ kimi sevmez? (اَلَّذِينَ) **öyle kimseleri ki,** (يَبْخَلُونَ) **cimrilik yaparlar,** daha ne yaparlar? (وَيَأْمُرُونَ) **ve emrederler,** kime? (اَلنَّاسَ) **insanlara,** neyi? (بِالْبُخْلِ) **cimrilik yapmayı,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يَتَوَلَّ) (Allâh'a itâatten) **yüz çevirirse,** (فَاِنَّ اللّٰهَ) **artık şüphesiz ki Allâh,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (اَلْغَنِيُّ) (yarattığı hiçbir şeye muhtaç olmayacak derecede) **Ğaniyy'dir,** daha kimdir? (اَلْحَمِيدُ) (bütün hamdler Kendisine âit olan bir) **Hamîd'dir.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Allâh-u Te'âlâ) **o** (böbürlenen şımarık) **kimseleri** (sevmez) **ki; onlar** (hem) **cimrilik yaparlar, hem de insanlara cimrilik yapmayı emrederler.**

Ama her kim (Allâh'ın emir ve yasaklarına uymaktan) **yüz çevirirse, artık şüphesiz ki Allâh; ancak O,** (yarattığı hiçbir şeye muhtaç olmayacak derecede) **Ğaniyy'dir,** (kimse hamdetmese bile, bütün hamdler Kendisine âit olan bir) **Hamîd'dir.**

لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ
لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِۚ وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِۜ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(لَقَدْ اَرْسَلْنَا) **Andolsun ki; elbette elçi gönderdik,** kimi? (رُسُلَنَا) **rasüllerimizi,** ne ile? (بِالْبَيِّنَاتِ) (haklı olduklarını açıklayan) **çok açık deliller ile,** daha ne yaptık? (وَاَنْزَلْنَا) **ve Biz indirdik,** kimle berâber olduğu hâlde? (مَعَهُمُ) **onlarla berâber,** neyi? (اَلْكِتَابَ) **kitapları,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, *(el-Âlûsî)* daha neyi indirdik? (وَالْمِيزَانَ) **ve mîzânı,** yâni adâletle hükmetmeyi, İbnü Abbâs ve Katâde *(Radıyallâhu Anhümâ)* bu kelimeyi "Adâlet" ile tefsîr etmiştir, *(el-Fîrûzâbâdî; 'Abdürezzâk, et-Tefsîr, 3/160)* niçin indirdik? (لِيَقُومَ) **ayakta tutsun diye,** bu kelime ilerideki (بِ) harf-i cerri ile müte'addî olmuştur, kim? (اَلنَّاسُ) **insanlar,** neyi? (بِالْقِسْطِ) **adâleti,** daha ne yaptık? (وَاَنْزَلْنَا) **ve inzâl ettik,** yâni yarattık, İbnü Abbâs ve Hasen *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edildiğine göre burada (اِنْزَالْ) lafzı (خَلَقَ) mânâsındadır, *(et-Teysîr; el-Fîrûzâbâdî; el-Medârik)* neyi

yarattık? (اَلْحَدِيدَ) **demiri,** o demir ne olduğu hâlde? (فِيهِ) **onda olduğu hâlde,** ne? (بَأْسٌ) **bir kuvvet vardır,** öyle kuvvet ki, (شَدِيدٌ) **çok güçlü olucu,** daha ne vardır? (وَمَنَافِعُ) **ve birtakım faydalar,** kim için? (لِلنَّاسِ) **insanlar için,** Allâh-u Te'âlâ bunları niçin yaptı? (وَلِيَعْلَمَ) **ve görsün diye,** bu cümle mahzûf bir cümleye mâtûftur ki takdîri (لِيَنْفَعَهُمْ وَلِيَعْلَمَ) "Onlara fayda versin ve görsün için"şeklindedir. *(el-Âlûsî)* Müfessirlerin beyânı vechile; bu âyet-i kerîmede geçen "İlim" fiili; "Ru'yet (görme)" mânâsına gelmektedir. *(el-Vâhidî, el-Vecîz, sh:1071; el-Besît, 21/314; el-Beğavî, Me'âlimü't-Tenzîl, 5/33)* kim görsün? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimi? (مَنْ) **o kimseyi ki,** (يَنْصُرُ) **yardım edecek,** kime? (هُ) **O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na,** daha kime? (وَرُسُلَهُ) **ve rasüllerine,** o kişi ne ile mültebis olduğu hâlde? (بِالْغَيْبِ) **gayb ile,** yâni Allâh-u Te'âlâ'yı görmediği hâlde, (اِنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz ki Allâh,** kimdir? (قَوِيٌّ) **Kaviyy'dir,** daha kimdir? (عَزِيزٌ) **Azîz'dir.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Andolsun ki; muhakkak Biz rasüllerimizi (ümmetlerine, üstün mûcizeler ve) **çok açık delillerle elçi gönderdik, bir de** (hakkı bâtıldan ayırsın diye) **onlarla berâber kitapları ve insanlar** (kendi aralarındaki muâmelelerde) **adâleti ayakta tutsun diye adâlet**(le hükmetmey)**i** (kuvvetli bir emir olarak) **indirdik.**

Ayrıca demiri de Biz yarattık (ve onu mâdenlerden çıkarma sanatını size ilhâm ettik) **ki onda,** (ateşten başka bir şeyle yumuşatılamayan) **çok güçlü bir kuvvet ve insanlar**(ın tüm sanatlarında yararlanmaları) **için birtakım faydalar vardır.**

Tâ ki bu sâyede Allâh (demirden yapılacak harp âletlerini din düşmanlarıyla cihat uğrunda kullanarak Zâtını görmediği hâlde) **Kendisine ve rasüllerine gıyâben yardım edecek olan kimseyi görsün** (ve herkese göstersin).

Şüphesiz ki Allâh, (helâk etmek istediklerini yok etmeye son derece güçlü olan bir) **Kaviyy'dir,** (hiçbir kimsenin yardımına muhtaç olmayacak derecede de izzet sâhibi olan bir) **Azîz'dir.** (Bu sebeple dînine yardım etmek isteyenlerin kalplerini cesâretlendirir ve pekiştirir.)

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا وَاِبْرٰهِيمَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ
فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا) **Andolsun ki; elbette muhakkak Biz rasûl gönderdik,** kimi? (نُوحًا) **Nûh'u,** daha? (وَاِبْرٰهِيمَ) **ve İbrâhîm'i,** daha ne yaptık? (وَجَعَلْنَا) **ve Biz yerleştirdik,** nerede? (فِى ذُرِّيَّتِهِمَا) **o ikisinin zürriyeti içerisinde,** neyi? (اَلنُّبُوَّةَ) **nübüvveti** (peygamberliği), daha? (وَالْكِتَابَ) **ve kitapları,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, (فَمِنْهُمْ) **artık onlardan vardır,** kim vardır? (مُهْتَدٍ) **hidâyet bulucu,** (وَكَثِيرٌ) **birçoğu ise,** öyle birçoğu ki kimden olucu? (مِنْهُمْ) **onlar**(ın çocukların)**dan,** nedirler? (فَاسِقُونَ) **fâsık kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Andolsun ki; elbette Biz Nûh'u ve İbrâhîm'i (kavimlerine) **muhakkak rasûl gönderdik. Nübüvveti ve kitaplar**(a mazhar olma vasfın)**ı da o ikisinin zürriyeti içerisine yerleştirdik.**

Nihâyet onlar(ın çocukların)**dan hidâyet bulan kimse**(ler) **vardır. İçlerinden birçoğu ise** (dosdoğru yoldan çıkmış) **fâsık kimselerdir.**

Bu âyet-i celîlede beyân edildiği üzere; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* dâhil, Nûh ve İbrâhîm *(Aleyhimesselâm)*dan sonra gelen tüm peygamberler bu iki nebînin evlâdındandır. Dolayısıyla vahyedilen tüm kitaplar da bu ikisinin nesline gönderilmiştir.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ
وَجَعَلْنَا فِى قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَاْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةًۨ ابْتَدَعُوهَا
مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَٓاءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَاۚ
فَاٰتَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْۚ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(ثُمَّ قَفَّيْنَا) **Sonra ardına tâbi kıldık,** yâni art arda gönderdik, ne üzerinde? (عَلٰى اٰثَارِهِمْ) **onların izleri üzerinde,** kimi? (بِرُسُلِنَا) **rasûllerimizi,** daha ne yaptık? (وَقَفَّيْنَا) **yine** (onların) **ardına tâbi kıldık,** kimi? (بِعِيسَى) **Îsâ'yı,** öyle Îsâ ki, (ابْنِ مَرْيَمَ) **Meryem'in oğlu,** daha ne yaptık? (وَاٰتَيْنَا) **ve Biz verdik,** kime? (هُ) **ona,** neyi? (الْاِنْجِيلَ) **İncîl'i,** daha ne yaptık? (وَجَعَلْنَا) **ve yarattık,** nerede? (فِى قُلُوبِ الَّذِينَ) **o kimselerin kalplerindeki,** (اِتَّبَعُو) **iyice tâbi oldular,** kime? (هُ) **ona,** onların kalplerine neyi yerleştirdik? (رَاْفَةً) **bir esirgemeyi,** daha? (وَرَحْمَةً) **ve bir rahmeti** (acıma duygusunu), (وَرَهْبَانِيَّةً) **ve büyük bir ruhbanlığı** (bulup çıkardılar), bu kelime kendisinden sonra gelen fiilin tefsîr ettiği mahzûf bir fiille mensûbtur

ki takdîri (وَابْتَدَعُوا رَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا) şeklindedir, öyle ruhbanlık ki, (اِبْتَدَعُو) (kendi isteklerine göre) **benzersiz olarak çıkardılar,** *(el-Medârik)* neyi? (هَا) **onu,** (مَا كَتَبْنَا) (farz olarak) **yazmamıştık,** neyi? (هَا) **onu,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** (اِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ) **lâkin Allâh'ın rızâsını ara**(yıp bul)**mak için** (böyle yaptılar), burada istisnâ munkatı' olduğu için (اِلَّا) harfi (لٰكِنْ) mânâsındadır, *(et-Teysîr)* (فَمَا رَعَوْ) **ama riâyet etmediler,** neye? (هَا) **ona,** ne yapmakla? (حَقَّ رِعَايَتِهَا) **hak ettiği riâyetle,** (فَاٰتَيْنَا) **işte Biz verdik,** kime? (الَّذِينَ) **o kimselere ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** kimden oldukları hâlde? (مِنْهُمْ) **onlardan,** neyi verdik? (اَجْرَهُمْ) (hak ettikleri) **ecirlerini,** (وَكَثِيرٌ) **ve birçok**(ları) **ise,** öyle kimseler ki kimden olucu? (مِنْهُمْ) **onlar**(ın çocukların)**dan,** nedirler? (فَاسِقُونَ) **fâsık kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Sonra rasüllerimizi onlar(ca enbiyân)ın **izleri üzerinde tâbi kıl**(arak ümmetlerine yolla)**dık. Meryem oğlu Îsâ'yı da** (onların peşine) **tâbi kıl**(arak İsrâîloğullarına yolla)**dık.**

Ayrıca Biz ona İncîl'i verdik ve ona hakkıyla tâbi olmuş bulunan o (takvâ sâhibi) **kimselerin kalplerinde** (insanlardan şerleri defetmeye yönelik) **bir esirgeme ve** (herkesin faydasını temin etmeyi hedef alan) **bir** (acıma duygusu ve) **merhamet yerleştirdik.**

Sonra (onlar evlenmemek, az yemek, az içmek ve az uyumak sûretiyle dünyâ zevklerinin birçoğundan uzaklaşıp ibâdete yönelmek gibi) büyük bir ruhbanlığı (kendilerine vâcip ettiler) **ki, onlar onu bir yenilik olarak** (ortaya) **çıkardılar.**

(Hâlbuki) **Biz onu onların üzerine** (farz olarak) **yazmamıştık, lâkin Allâh'ın rızâsını aramak için** (böyle bir adakta bulunarak kendilerini buna mecbur tuttular. Tabî ki Allâh'a verilen bu söze riâyet, bozulması helâl olmayan bir farz hükmünde oldu).

Ama (netîcede peşlerinden gelenler üç ilâh inancına kapılarak, gösteriş yaparak ve en sonunda âhir zaman peygamberini inkâr ederek bu sözlerini bozdular ve) **hak ettiği** (bir) **riâyetle onu gözetmediler.**

İşte Biz o (Îsâ kulumuzun ümmeti olduğu iddiâsında ola)**nlar içerisinden kendileri** (âhir zaman peygamberine) **îmân etmiş olan o** (vefâlı) **kimselere** (hak ettikleri) **ecirlerini verdik.**

Onlardan birçok(ları) **ise** (kendi peygamberlerine bile tâbi olma dâiresinden çıkmış) **fâsık kimselerdir.**

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوا بِرَسُولِهٖ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهٖ
وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهٖ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحٖيمٌۙ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) (geçmiş peygamberlere) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, ne yapın? (اِتَّقُـوا) **hakkıyla sakının,** kimden? (اَللّٰهَ) **Allâh**(ın hükümlerine karşı çıkmak)**dan,** daha ne yapın? (وَاٰمِنُـوا) **ve îmân edin,** kime? (بِرَسُولِهٖ) **O'nun Rasûlüne,** yâni size son olarak göndermiş olduğu Muhammed *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e, îmân edin ki ne yapsın? (يُـؤْتِ) (bu sebeple) **versin,** kime? (كُـمْ) **size,** neyi? (كِفْلَيْـنِ) **iki nasîbi,** öyle iki nasip ki neden ibâret olucu? (مِـنْ رَحْمَتِهٖ) **O'nun rahmetinden,** daha ne yapsın? (وَيَجْعَـلْ) **ve versin,** kime? (لَكُـمْ) **size,** neyi? (نُـورًا) **büyük bir nûru,** öyle nur ki, (تَمْشُـونَ) **yürürsünüz,** ne ile? (بِهٖ) **onunla,** daha ne yapsın? (وَيَغْفِرْ) **ve mağfirette bulunsun,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (غَفُورٌ) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (رَحٖيمٌ) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Ey (geçmiş peygamberlere) **îmân etmiş olan kimseler! Allâh**(ın hükümlerine karşı çıkmak)**tan hakkıyla sakının ve O'nun** (size son olarak göndermiş olduğu Muhammed adındaki) **Rasûlüne îmân edin ki,** (geçmiş peygamberlere de, bu son peygambere de îmân ettiğiniz için) **O size rahmetinden iki nasip versin ve size** (hem dünyâda hem de kıyâmet gününde) **kendisiyle** (maddî ve mânevî yollarınızı rahatça görerek) **yürüyebileceğiniz büyük bir nur versin, üstelik sizin için** (günahlarınızı) **mağfirette bulunsun. Zâten Allâh** (îmân edip tevbe edenlerin günahlarını çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** (tevbe üzere ölebilenlere de çok ziyâde acıyan bir) **Rahîm'dir.**

لِئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَلَّا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتٖيهِ
مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظٖيمِ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(Allâh-u Te'âlâ böyle yaparsanız size iki nasip verecek), *(ed-Dürru'l-masûn)* niçin? (لِئَلَّا يَعْلَمَ) **bilsin diye,** buradaki (لَا) harfi zâidedir, *(el-Beyzâvî)* kim bilsin? (اَهْلُ الْكِتَابِ) **Ehl-i Kitâb,** neyi bilsin? (اَلَّا يَقْدِرُونَ) **güç yetiremezler,** ne üzerine? (عَلٰى شَيْءٍ) **hiçbir şey üzerine,** öyle şey ki neden ibâret olan? (مِـنْ فَضْـلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın fazlından** (ve kereminden), daha neyi bilsinler? (وَاَنَّ الْفَضْـلَ) **ve şüphesiz fazl**(-u ihsân)**ın**

tamâmı, neredEdir? (بِيَدِ اللّٰهِ) **Allâh'ın tasarrufundadır,** (يُؤْتٖى) **O verir,** neyi? (هِ) **onu,** kime? (مَنْ) **o kimseye ki,** (يَشَٓاءُ) **diliyor,** (وَاللّٰهُ) **zâten ancak Allâh,** kimdir? (ذُو الْفَضْلِ) **fazl**(-u kerem) **sâhibidir,** öyle fazl ki, (اَلْعَظٖيمِ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- (Allâh size bu hakîkati bildirdi ki) **Ehl-i Kitâb**(tan olup da Müslümanlara: "Bizden sizin kitâbınıza inananlar iki ecir alır, inanmayan ise sizin ecirleriniz gibi tek ecirle kalır" diyenler) **şu gerçeği bilsin diye ki;** (son peygambere ve kitâba îmân etmemeleri hâlinde ecirleri tamâmen bâtıl olacak, kendi kitaplarına îmânlarının da onlara bir faydası olmayacak ve bu durumda) **onlar Allâh'ın** (lütuf ve) **fazlından hiçbir şey** (elde etmey)**e güç yetiremeyeceklerdir ve şüphesiz fazl**(-u ihsân)**ın tamâmı Allâh'ın tasarrufundadır ki, onu dilediği kimseye verir.**

(O lütfa mazhar olacak kimseler ise, tüm peygamberlere ve kitaplara îmân edenlerdir.) **Zâten ancak Allâh çok büyük fazl**(-u kerem) **sâhibidir.**

28. Cüz

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ اثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ELLİ SEKİZİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-MÜCÂDELE SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Yirmi iki âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّت۪ى تُجَادِلُكَ ف۪ى زَوْجِهَا وَتَشْتَك۪ٓى اِلَى اللّٰهِۗ
وَاللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَاۜ اِنَّ اللّٰهَ سَم۪يعٌ بَص۪يرٌ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(قَدْ سَمِعَ) **Gerçekten işitti,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (قَوْلَ الَّت۪ى) **o kadının sözünü ki,** (تُجَادِلُ) **mücâdele ediyor,** kiminle? (كَ) **seninle,** ne hakkında? (ف۪ى زَوْجِهَا) **kocası hakkında,** daha ne yapıyor? (وَتَشْتَك۪ى) **ve şikâyetleniyor,** kime? (اِلَى اللّٰهِ) **Allâh'a,** yâni derdini Allâh'a arz ederek hüküm istiyor, (وَاللّٰهُ) **hâlbuki Allâh,** (يَسْمَعُ) **işitiyor,** neyi? (تَحَاوُرَكُمَا) **ikinizin karşılıklı konuşmasını,** (اِنَّ اللّٰهَ) **Şüphesiz ki Allâh,** kimdir? (سَم۪يعٌ) **Semî'dir,** daha kimdir? (بَص۪يرٌ) **Basîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **Kocası hakkında seninle mücâdele eden ve şikâyetini Allâh'a açıklayan o kadının sözünü Allâh gerçekten işitmiştir. Allâh her ikinizin karşılıklı konuşmasını işitiyordu.**

Şüphesiz ki Allâh (zorda kalanın şikâyetlenme ifâdeleri dâhil tüm sesleri idrâk sıfatına sâhip olan bir) **Semî'dir,** (dara düşmüşün durumu dâhil tüm hâlleri hakkıyla gören bir) **Basîr'dir.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Evs ibnü Sâmit'in hanımı Havle bintü Sa'lebe *(Radıyallâhu Anhümâ)*, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e gelerek kocasının kendisine söylemiş olduğu: "Sen bana annemin sırtı gibisin" sözü hakkında fetvâ istedi, şöyle ki; yaşlılığından dolayı biraz huyu bozulan kocası bir gün onun yanına girip kendisinden bir şey istemiş, istediği olmayınca da kızgınlıkla bu sözü söylemişti.

Câhiliyet devrinde bir adam hanımına bu sözü söylediğinde karısı ona haram sayılıyordu. Zıhar denen bu muâmele İslâm'da bir ilkti. Kocası ânında pişmân olup onu yanına çağırdıysa da o yemîn ederek: "Sen bu sözü söylemişken Allâh ve Rasûlü bizim hakkımızda hüküm verinceye kadar bana ulaşamazsın" diyerek geri durdu.

Sonra Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e gelerek, kocasının kendisiyle gençken evlendiğini, yaşlanıp çocuğu çoğaldığında ise kendisini annesi yerine koyarak terk ettiğini dile getirdi ve yeniden birleşebilmeleri için bir ruhsat istedi.

Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Şu âna kadar senin hakkında bana bir şey emrolunmadı ama ben senin ona haram olduğunu zannediyorum" buyurunca o, kocasının boşama ifâdesi kullanmadığını söyleyerek defâatle bu hususta mücâdeleye giriştikten sonra başını semâya kaldırarak: "Ey Allâh! Yalnızlığımın zorluğunu ve kocamın ayrılığının meşakkatini Sana şikâyet ediyorum! Üstelik benim küçük çocuklarım da var ki; onları ona versem zâyi olurlar, ben alsam aç kalırlar" diye durumunu Allâh-u Te'âlâ'ya arz etti ve daha yerinden ayrılmadan onun hakkında bu âyet-i kerîmeler nâzil oldu. Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Ey Havle! Müjde olsun!" buyurdu. O da: "Hayrolsun!" deyince, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ona bu âyet-i kerîmeleri okudu. *(et-Teysîr, 14/316-318; el-Âlûsî, 26/465)*

اَلَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ اُمَّهَاتِهِمْ اِنْ اُمَّهَاتُهُمْ اِلَّا الّٰٓـئِى وَلَدْنَهُمْ وَاِنَّهُمْ
لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اَلَّذِينَ) **O kimseler ki,** ne yapıyorlar? (يُظَاهِرُونَ) **zıhâr yap**(arak uzaklaş)**ıyorlar,** yâni hanımına: "Sen bana annemin sırtı gibisin" diyorlar, bu diyenler kimden oldukları hâlde? (مِنْكُمْ) **sizden,** kimden zıhâr yaparak uzaklaşıyorlar? (مِنْ نِسَائِهِمْ) **kadınlarından,** burada (يُظَاهِرُونَ) fiili (تَبَاعَدَ) mânâsını tezammun ettiği için (مِنْ) harf-i cerri ile müte'addî kılınmıştır, *(el-Keşşâf, 3/521)* (مَا هُنَّ) **o** (kadı)**nlar olmadı,** nedir olmadı? (اُمَّهَاتِهِمْ) **kendilerinin anneleri,** (اِنْ اُمَّهَاتُهُمْ) **onların anneleri değildir,** (اِلَّا الّٰٓـئِى) **ancak o kadınlardır ki,** (وَلَدْنَ) **doğurdular,** kimi? (هُمْ) **onları,** (وَاِنَّهُمْ) **ve gerçekten onlar,** ne yapıyorlar? (لَيَقُولُونَ) **elbette söylüyorlar,** neyi? (مُنْكَرًا) **münkeri,** yâni dînen de, aklen de güzel bilinmeyen ve meşrû sayılmayan bir şeyi söylüyorlar, öyle münker ki neden ibâret olan? (مِنَ الْقَوْلِ) **sözden,** daha neyi söylüyorlar? (وَزُورًا) **ve bir yalanı,** (وَاِنَّ اللّٰهَ) **ama gerçekten Allâh,** kimdir? (لَعَفُوٌّ) **elbette** (çokça afv eden bir) **Afüvv'dür,** daha kimdir? (غَفُورٌ) (bolca bağışlayan bir) **Ğafûr'dur.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Sizin içinizden o kimseler ki; kadınlarından zıhâr yap(mak sûretiyle onlarla birleşmeyi ebediyyen yasaklayarak uzaklaş)**maktadırlar,** (onlar büyük bir yanlış içindedirler, çünkü gerçekte) **o** (kadı)**nlar kendilerinin anneleri değillerdir.**

Onların anaları ancak o kadınlardır ki onları doğurmuşturlar. (Dolayısıyla ancak sütanneleri gibi, Allâh-u Te'âlâ'nın tâyin ettiği kadınlar haramlık husûsunda kendi annelerine benzeyebilir. Eşler ise, onların annesi yerinde olmaktan en uzak kimselerdir.) **Böylece şüphesiz onlar elbette** (hem dîne, hem de akla göre doğru) **bilinmeyen** (ve meşrû sayılmayan) **bir söz ve bir yalan söylemektedirler. Ama gerçekten Allâh elbette** (çokça afv eden bir) **Afüvv'dür,** (çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur.**

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَاسَّا
ذٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَالَّذِينَ) **Ve o kimseler ki,** (يُظَاهِرُونَ) **zıhâr yap**(arak uzaklaş)**ıyorlar,** kimden? (مِنْ نِسَائِهِمْ) **kadınlarından,** burada (يُظَاهِرُونَ) fiili (تَبَاعَدَ) mânâsını tezammun ettiği için (مِنْ) harf-i cerri ile müte'addî kılınmıştır, *(el-Keşşâf, 3/521)* yâni hanımlarına "Sen bana annemin sırtı gibisin" diyerek, onlarla birleşmeyi ebediyyen yasaklıyorlar, sonra ne yapmaktadırlar? (ثُمَّ يَعُودُونَ) **sonra dönme**(yi isteme)**ktedirler,** neye dönmek? (لِمَا) **o şey**(i nakzetmey)**e ki,** (قَالُوا) **dediler,** burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (لِنَقْضِ ما) "O dedikleri şeyi bozmaya dönmek istiyorlar" şeklindedir, *(el-Medârik)* işte böyle zıhâr yapan kimselerin yapması gereken nedir? (فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ) **artık bir** (kölenin) **boynu**(nu) **hürriyete kavuşturmaktır,** bu terkîb mukadder bir mübtedânın haberidir ki takdîri (فَعَلَيْهِمْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ) "Onlara gereken şey bir köle âzâd etmektir" şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* neden önce olduğu hâlde bunu yapmaları gerekir? (مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَاسَّا) **ikisi birbirine dokunmadan önce,** yâni cinsî münâsebette bulunmadan önce, (ذٰلِكُمْ) (ey Müslümanlar!) **İşte size! Bu** (hüküm), nedir? (تُوعَظُونَ) (öyle bir hükümdür ki) **vaaz olunuyorsunuz,** ne ile? (بِهِ) **onunla,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz,** yâni yaptığınız şeyleri kimdir? (خَبِيرٌ) **Habîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Bir de o kişiler ki; kadınlarından zıhâr yap(mak sûretiyle onlarla birleşmeyi ebediyyen yasaklayarak uzaklaş)**maktadırlar, sonra da** (bunu bozmak için) **söyledikleri şey**(i nakzetmey)**e dönme**(yi isteme)**ktedirler; artık** (onlara gereken şey; cinsî münâsebette bulunmadan önce yâhut tenâsül uzvuna şehvetle bakmadan ya da şehvetle) **ikisi birbirine dokunmadan önce** (erkeğin bir köle âzâd ederek, esâret bağı ile bağlı) **bir** (kölenin) **boynu**(nu) **hürriyete kavuşturmaktır!**

(Ey Müslümanlar!) **İşte size! Bu** (öyle bir hükümdür) **ki,** (böyle haramlar yapmayasınız diye) **siz onunla vaaz olunmaktasınız. Zâten Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri**(n görünen-görünmeyen tüm yönlerinden hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَآسَّاۚ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتّٖينَ مِسْكٖينًاۜ ذٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖۜ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِۜ وَلِلْكَافِرٖينَ عَذَابٌ اَلٖيمٌ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(فَمَنْ) **Fakat her kim,** (لَمْ يَجِدْ) (köle âzâd etme imkânı) **bulamadıysa,** bu durumda ona gereken nedir? (فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ) **artık** (ona gereken şey) **iki ayın orucudur,** bu terkîb mukadder bir mübtedânın haberidir ki takdîri (فَعَلَيْهِ) şeklindedir, *(el-Medârik)* öyle iki ay ki, (مُتَتَابِعَيْنِ) ikisi peşpeşe olucu, neden önce olduğu hâlde bunu yapması gerekir? (مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَآسَّا) **ikisi birbirine dokunmadan önce,** yâni cinsî münâsebette bulunmadan önce, (فَمَنْ) **ama her kim,** (لَمْ يَسْتَطِعْ) **güç yetiremediyse,** bu durumda ona gereken nedir? (فَاِطْعَامُ سِتّٖينَ) **altmışı doyurmaktır,** ne cihetinden? (مِسْكٖينًا) **yoksul bakımından,** (ذٰلِكَ) (ey mümin!) **İşte sana! Bu** (hükümlerin açıklanması), niçindir? (لِتُؤْمِنُوا) **îmân edesiniz diyedir,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولِهٖ) **ve Rasûlüne,** (وَتِلْكَ) **ve işte sana bun**(ca hüküm ve kural)**lar,** nedir? (حُدُودُ اللّٰهِ) **ancak Allâh'ın** (aşılması câiz olmayan) **sınırlarıdır,** (وَلِلْكَافِرٖينَ) **ve özellikle kâfirler için vardır,** ne vardır? (عَذَابٌ) **büyük bir azap,** öyle azap ki, (اَلٖيمٌ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Fakat her kim (köle âzâd etme imkânı) **bulamadıysa, artık** (cinsî münâsebette bulunmadan önce yâhut tenâsül uzvuna şehvetle bakmadan ya da şehvetle) **ikisi birbirine dokunmadan önce** (erkeğin yapması gereken şey)**, ikisi art arda gelen iki ayın orucudur. Ama her kim buna da imkân bulamadıysa artık** (yapması gereken şey) **altmış yoksulu yedirmektir.**

(Ey mümin!) **İşte sana! Bu** (hükümlerin açıklanması)**, siz Allâh'a ve Rasûlüne** (hakîkî mânâda) **îmân edesiniz** (de câhiliyet devrindeki kötü âdetlerin tümünü bırakarak onun şerîatının hükümleriyle amel edesiniz) **diyedir.**

İşte sana! Bun(ca hüküm ve kural)**lar, ancak Allâh'ın** (meşrû ettiği ve aşılmasını haram kıldığı) **sınırlarıdır. Ama özellikle** (bunları kabullenmeyen) **o kâfirler için, çok acı verici büyük bir azap vardır.**

اِنَّ الَّذٖينَ يُحَٓادُّونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوا كَمَا كُبِتَ الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَقَدْ اَنْزَلْنَٓا اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍۜ وَلِلْكَافِرٖينَ عَذَابٌ مُهٖينٌۚ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(اِنَّ الَّذٖينَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** ne yapıyorlar? (يُحَٓادُّونَ) **muhâlefet ediyorlar,** yâni karşı geliyorlar, kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولَهُ) **ve Rasûlüne,** bu kimselerin hâli nedir? (كُبِتُوا) **onlar rezil**(-ü rüsvâ) **edildiler,** ne gibi? (كَمَا كُبِتَ) **rezil**(-ü rüsvâ) **edildiği gibi,** kim? (اَلَّذٖينَ) **o kimseler ki,** kimden önce olucu? (مِنْ قَبْلِهِمْ) **onlardan önce,** (وَقَدْ اَنْزَلْنَٓا) **hâlbuki gerçekten Biz indirdik,** neyi? (اٰيَاتٍ) **birtakım âyetleri,** öyle âyetler ki, (بَيِّنَاتٍ) (kastedilen mânâya delâlet cihetinden) **çok açık olucular,** (وَلِلْكَافِرٖينَ) **ve özellikle kâfirler için vardır,** ne vardır? (عَذَابٌ) **büyük bir azap,** öyle azap ki, (مُهٖينٌ) **çok alçak edici.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Bir de o kimseler ki; Allâh'a ve Rasûlüne muhâlefet etmektedirler; şüphesiz onlardan önceki (din düşmanı) **kimseler rezil**(-ü rüsvâ) **edildiği gibi bunlar da rezil**(-ü rüsvâ) **edilmiştirler.**

Hâlbuki gerçekten kendileri (elçimizin doğruluğuna delâlet eden) **çok açık âyetler indirdik. Ama özellikle** (bunları) **inkâr edenler için, çok alçak edici büyük bir azap vardır.**

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمٖيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُواۜ اَحْصٰيهُ اللّٰهُ وَنَسُوهُۜ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهٖيدٌۚ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(Habîbim! Anlat), neyi? (يَوْمَ يَبْعَثُ) **dirilteceği günü,** burada zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiili ile mensûbtur, *(el-Beyzâvî)* kimi? (هُمْ) **onları,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** ne oldukları hâlde? (جَمٖيعًا) (hepsi) **bir araya gelici olduğu hâlde,** dirilttikten sonra ne yapacak? (فَيُنَبِّئُ) **sonra haber verecek,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (عَمِلُوا) (dünyâdayken) **yaptılar,** (اَحْصٰى) **O** (Allâh-u Te'âlâ tek tek) **say**(ıp yazdır)**dı,** neyi? (هُ) **onu,** yâni yapmış oldukları şeyleri, kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** (وَنَسُو) **hâlbuki onlar unuttu,** neyi? (هُ) **onu,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** neye karşı? (عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ) **her bir şeye karşı,** kimdir? (شَهٖيدٌ) (hakkıyla şâhit olan bir) **Şehîd'dir.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Habîbim! Ümmetine anlat) **o** (korkunç) **günü ki; Allâh onları topluca diriltecek, sonra** (dünyâdayken) **yapmış oldukları** (kötü) **şeyleri**(n fecî âkıbetini) **onlara** (bir bir) **haber verecek.** (Nitekim) **Allâh** (onların yapacakları her şeyi ezelde bilmiş ve) **onu** (tek tek) **say**(ıp yazdır)**mıştır, hâlbuki onlar onu unutmuşturlar. Zâten Allâh her şeye karşı** (hakkıyla şâhit olan ve hiçbir şey Kendisine gizli kalmayan bir) **Şehîd'dir.**

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۜ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَٓا اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَلَٓا اَكْثَرَ اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُواۚ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اَلَمْ تَرَ) (Habîbim!) **Gör**(ür gibi bil)**medin mi,** neyi? (اَنَّ اللّٰهَ) **gerçekten Allâh,** nedir? (يَعْلَمُ) **biliyor,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** nerededir? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerdedir,** daha? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** nerededir? (فِى الْاَرْضِ) **yerdedir,** (مَا يَكُونُ) **bulunmaz** (meydana gelmez), burada (كَانَ) fiil-i tâmme olup (يُوجَدُ) mânâsındadır, *(ed-Dürru'l-masûn)* ne? (مِنْ نَجْوٰى ثَلٰثَةٍ) (kişi bakımından) **üçün** (de) **gizlice konuşması,** burada (مِنْ) harfi zâidedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* (اِلَّا هُوَ) **ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (رَابِعُهُمْ) (ilmiyle) **onların dördüncüsüdür,** (وَلَا خَمْسَةٍ) **beş** (kişin)**in de** (gizlice konuşması vâki) **olmaz ki,** (اِلَّا هُوَ) **ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (سَادِسُهُمْ) **onların altıncısıdır,** (وَلَٓا اَدْنٰى) **daha az da olmaz,** neden? (مِنْ ذٰلِكَ) **işte sana bundan,** daha? (وَلَٓا اَكْثَرَ) **daha çok da olmaz,** (اِلَّا هُوَ) **ancak O** (Allâh-u Te'âlâ'nın ilmi), kimlerle berâberdir? (مَعَهُمْ) **onlarla berâberdir,** nerede? (اَيْنَ مَا) **her nerede,** (كَانُوا) **bulundular,** burada (كَانَ) fiili tâmmedir, (ثُمَّ يُنَبِّئُ) **sonra O** (Allâh-u Te'âlâ) **haber verecek,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (عَمِلُوا) **yaptılar,** ne zamanda haber verecek? (يَوْمَ الْقِيٰمَةِ) **kıyâmet gününde,** (اِنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz ki Allâh,** neyi? (بِكُلِّ شَيْءٍ) **her bir şeyi,** kimdir? (عَلِيمٌ) (hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Habîbim!) **Gör**(ür gibi bil)**medin mi ki; gerçekten Allâh göklerde olan şeyleri de, yerde bulunan şeyleri de** (küllî ve cüzî tüm teferruâtıyla) **bilmektedir.**

(Kişi bakımından) **üçün gizlice konuşması** (diye bir şey) **vukû bulmaz ki, mutlaka O** (Allâh-u Te'âlâ ilmiyle, işitmesiyle ve görmesiyle) **onların dördüncüsüdür, beş** (kişin)**in de** (vâki) **olmaz ki, mutlaka O**(nun ilmi ve gözetimi) **onların altıncısı** (olarak yanlarında hâzır bulunmakta)**dır.**

(Habîbim!) **İşte sana! Bundan daha az**(ı olan iki kişinin birbiriyle gizli konuşması ya da tek kişinin nefsiyle konuşması vâki) **olmaz,** (altı kişi ve fazlası gibi) **daha çok**(larının fısıldaşmaları) **da** (vâki) **olmaz ki, her nerede bulunduysalar mutlaka O** (Allâh-u Te'âlâ'nın ilmi) **onlarla birliktedir.**

Sonra kıyâmet gününde O onlara (dünyâdayken) **yapmış oldukları** (azâbı gerektiren kötü) **şeyleri haber vere**(rek onları rezil ede)**cektir. Şüphesiz ki Allâh** (kulların sırları dâhil) **her şeyi** (hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.**

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوٰى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَاِذَا جَٓاؤُكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللّٰهُ وَيَقُولُونَ ف۪ٓى اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا
يُعَذِّبُنَا اللّٰهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَص۪يرُ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اَلَمْ تَرَ) (Habîbim!) **Bakmadın mı?** burada (رُؤْيَة) fiili, (نَظَرْ) (bakmak) mânâsındadır, *(Tenvîru'l-mikbâs)* kime? (اِلَى الَّذِينَ) **o kimselere ki,** (نُهُوا) **nehyolundular** (yasaklandılar), neden? (عَنِ النَّجْوٰى) **fısıltıyla konuşmaktan,** (ثُمَّ يَعُودُونَ) **sonra geri dönüyorlar,** neye? (لِمَا) **o şeye ki,** (نُهُوا) **nehyolundular** (yasaklandılar), neden? (عَنْهُ) **ondan,** daha ne yapıyorlar? (وَيَتَنَاجَوْنَ) **ve gizlice konuşuyorlar,** ne ile? (بِالْاِثْمِ) **o** (en büyük) **günah** (olan yalan)**la,** daha? (وَالْعُدْوَانِ) **ve** (Müslümanlara) **düşmanlıkla,** daha? (وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ) **bir de o Rasûl**(ün gizli konuşma yapmamaları emrin)**e isyanla,** (وَاِذَا جَٓاؤُ) **ama geldikleri zaman,** kime? (كَ) **sana,** ne yaparlar? (حَيَّوْ) **selâm verirler,** kime? (كَ) **sana,** ne ile? (بِمَا) **o şeyle ki,** (لَمْ يُحَيِّ) **selâmlamadı,** kimi? (كَ) **seni,** ne ile? (بِهِ) **onunla,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** daha ne yaparlar? (وَيَقُولُونَ) **ve derler,** nerede? (ف۪ٓى اَنْفُسِهِمْ) **kendi nefislerinde,** yâni kendi kendilerine, neyi derler? (لَوْلَا يُعَذِّبُ) **azap etseydi ya,** kime? (نَا) **bize,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** ne sebebiyle? (بِمَا) **o şey sebebiyle ki,** (نَقُولُ) **biz diyoruz,** (حَسْبُهُمْ) **onlara yeterli olacak şey,** nedir? (جَهَنَّمُ) **cehennemdir,** (يَصْلَوْنَ) **girecekler,** neye? (هَا) **ona,** (فَبِئْسَ) **artık ne kötü oldu,** ne? (اَلْمَص۪يرُ) **o varış yeri.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Habîbim!) **Bakmadın mı o** (Yahûdî ve münâfık) **kimselere ki; fısıltıyla konuşmaktan nehyolunmuştular, sonra**(sında ise) **kendisinden yasaklanmış oldukları o şeye geri dönmektedirler ve o** (en büyük) **günah** (olan yalan)**la, bir de** (Müslümanlara) **düşmanlıkla ayrıca o Rasûl**(ün gizli konuşma yapmamaları emrin)**e isyanla** (ilgili konularda toplantılar yaparak) **gizlice konuşmaktadırlar. Ama sana geldikleri zaman, Allâh'ın seni kendisiyle selâmlamadığı bir şeyle sana sağlık dilerler.**

(Nitekim Allâh-u Te'âlâ: "Selâm O'nun seçtiği kulları üzerine olsun" buyurarak bütün peygamberler arasında sana da selâm vermekteyken, onlar: "Ölüm senin üzerine olsun" anlamına gelen "es-Sâmü aleyke" derler ve "İyi sabahlar" gibi laflar ederler.)

Kendi içlerinde ise: "(Mâdemki peygamberdir o hâlde aleyhine) **söylemekte olduğumuz şeyler sebebiyle Allâh bize azap etseydi ya!" derler.** (Artık) **kendilerine yeterli gelecek olan şey ancak cehennemdir ki onlar** (mutlaka) **ona gireceklerdir. İşte o varış yer**(ler)**i** (olan cehennem) **ne kötü olmuştur.**

Bu âyet-i kerîmede Yahûdîlerle münâfıkların müminleri gördükleri zaman aralarında fısıldaştıkları ve birbirlerine göz kırptıkları konu edilmiştir ki, böylece onlar gazâya çıkan yakınlarının yenildiği ya da şehit edildiğine dâir duyum almış havası vererek sahâbe-i kirâmı kızdırmayı hedeflerlerdi. Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* onları bu davranıştan yasakladığı hâlde tekrar aynı tutumu sergiliyorlardı. İşte bir sonraki âyet-i celîlede müminler böyle yapmaktan nehyolundular.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ
وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوٰىۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذ۪ٓي اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُٓوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (اِذَا تَنَاجَيْتُمْ) **gizli konuştuğunuz zaman,** ne yapmayın? (فَلَا تَتَنَاجَوْا) **artık gizlice konuşmayın,** ne ile? (بِالْاِثْمِ) (en büyük) **günah** (olan yalan)**la,** daha? (وَالْعُدْوَانِ) **ve** (Müslümanlara) **düşmanlıkla,** daha? (وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ) **ve o Rasûl'e isyanla** (ilgili konularda konuşmayın), daha ne yapın? (وَتَنَاجَوْا) **ama gizli konuşun,** ne ile? (بِالْبِرِّ) (müminlerin hayrına olan) **iyilik**(ler) **ile,** daha? (وَالتَّقْوٰى) **ve takvâ**(yı emreden kelâmlar) **ile,** daha ne yapın? (وَاتَّقُوا) **ve hakkıyla sakının,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh**(a isyan)**dan,** (الَّذ۪ٓي) **öyle Zât ki,** (اِلَيْهِ) **ancak O**(nun hesap yurdu)**na,** ne olacaksınız? (تُحْشَرُونَ) **haşroluna**(rak hepiniz mahşerde toplana)**caksınız.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Ey o îmân etmiş olan kimseler! (Siz münâfıklar gibi yapmayın, aksine) **gizli konuştuğunuz zaman o** (yalan, gıybet ve iftirâ gibi) **günah** (olan kelâmlar)**la,** (Müslümanlara) **düşmanlıkla ve o Rasûl'e isyanla** (ilgili konularda) **fısıldaşmayın. Ama siz** (müminlerin hayrına yönelik) **iyilik**(ler yapmakla alâkalı sözler) **ile ve** (Rasûl'e karşı gelmekten sakınma ve sakındırma anlamındaki) **takvâ**(yı emreden kelâmlar) **ile fısıldaşın.**

Bir de siz (yapacağınız ve terk edeceğiniz her işte) **O Allâh**(a isyan)**dan hakkıyla sakının ki, siz** (ölümünüzün ardından diriltilecek ve) **ancak O**(nun hesap yurdu)**na haşroluna**(rak hepiniz mahşerde toplana)**caksınız.**

اِنَّمَا النَّجْوٰى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَلَيْسَ بِضَٓارِّهِمْ شَيْـًٔا
اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِۜ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(اِنَّمَا النَّجْوٰى) **Ancak o** (günah ve zulüm husûsundaki) **gizli konuşma**(lar), kimdendir? (مِنَ الشَّيْطَانِ) **şeytan**(ın kışkırtmaların)**dan** (kaynaklanmış)**dır,** o gizli fısıldaşmalar niçindir? (لِيَحْزُنَ) **o** (fısıldaşma) **mahzun etsin diye,** kimi? (اَلَّذ۪ينَ) **o kimseleri ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** (وَلَيْسَ) **hâlbuki o** (fısdıldaşma) **olmadı,** nedir olmadı? (بِضَٓارِّهِمْ) **o** (inana)**nlara aslâ zarar verici,** ne ile? (شَيْـًٔا) **en ufak bir şeyle,** (اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ) **ancak Allâh'ın izni ile** (olması) **müstesnâ,** (وَعَلَى اللّٰهِ) **ve ancak Allâh'a,** ne yapsın? (فَلْيَتَوَكَّلِ) **hemen tevekkül etsin,** kim? (اَلْمُؤْمِنُونَ) **îmân edici kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- O (günah ve zulüm husûsundaki) **gizli konuşma**(lar) **ancak şeytan**(ın kışkırtmaların)**dan** (kaynaklanmış)**dır ki,** (bu tip laflar) **îmân etmiş olan o kimseleri** (yakınlarının başına kötü bir iş geldiği düşüncesine sevk ederek) **mahzun etsin diye** (söylenmekte)**dir.**

Hâlbuki o (fısıldaşmalar) **onlara en ufak bir şeyle bile aslâ zarar verici değildir. Ancak Allâh'ın izni** (ve onların başına bir felâket gelmesiyle ilgili takdîri) **ile** (onların zararına sebebiyet verecek olması) **müstesnâ.**

Artık müminler ancak Allâh'a tevekkül etsin (ve münâfıkların gizli-açık hiçbir konuşmalarına îtibar etmesinler).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِذَا ق۪يلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْۚ وَاِذَا ق۪يلَ انْشُزُوا فَانْشُزُوا يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْۙ وَالَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَب۪يرٌ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُٓوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (اِذَا ق۪يلَ) **denildiği zaman,** kime? (لَكُمْ) **size,** ne denildiği zaman? (تَفَسَّحُوا) **genişlik yapın,** yâni arkadaşlarınıza yer açın, nerede denildiği zaman? (فِي الْمَجَالِسِ) **o** (ilim) **meclisler**(in)**de,** bu mânâya göre (فِي) harf-i cerri (ق۪يلَ) fiiline müteallıktır, *(el-Âlûsî)* ne yapın? (فَافْسَحُوا) **hemen genişlik yapın ki,** (يَفْسَحِ) **genişlik yapsın,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** (وَاِذَا ق۪يلَ) **ve denildiği zaman,** ne denildiği zaman? (انْشُزُوا) **ayağa kalkın,** ne yapın? (فَانْشُزُوا) **hemen ayağa kalkın,** eğer ayağa kalkarsanız ne yapar? (يَرْفَعِ) (derece bakımından) **yükseltir,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kimi? (الَّذ۪ينَ) **o kimseleri ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** kimden olduğu hâlde? (مِنْكُمْ) **sizden,** daha kimi yükseltir? (وَالَّذ۪ينَ) **ve** (özellikle) **o kimseleri ki,** (اُو۫تُوا) **verildiler,** neye? (الْعِلْمَ) **ilme,** yâni kendilerine ilim verilen kimseleri de yükseltir, nelere? (دَرَجَاتٍ) **çok yüce birçok derecelere,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz,** yâni yaptığınız şeyleri, kimdir? (خَب۪يرٌ) (hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Ey o îmân etmiş olan kimseler! O (ilim) **meclisler**(in)**de** (oluşan izdiham yüzünden) **size** ("Arkadaşlarınız için yer açarak) **genişlik yapın" denildiği zaman hemen genişlik yapın ki, Allâh da sizin için** (hem rızkınızda, hem gönlünüzde, hem kabrinizde, hem de cennetteki yurtlarınızda) **genişlik yapsın. Ama** (meclise gelenlerin artması nedeniyle size:) **"Ayağa kalkın" denildiği zaman** (hiç gevşeklik yapmadan) **hemen ayağa kalkın ki, Allâh içinizden îmân etmiş olan o kimseleri** (bu emre uymalarına bir karşılık olarak âhirette derece bakımından) **yükseltsin.**

(İslâm dîni hakkında) **kendilerine** (ziyâde) **ilim verilmiş olan o kişileri ise** (sıradan Müslümanlara karşı) **çok yüce birçok derecelere** (yükseltsin). **Zâten Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri**(n görünen-görünmeyen tüm yönlerinden hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.** (Dolayısıyla bu emirleri tutanları mükâfatlandıracağı gibi, bunlara karşı gelen ya da tatbîkinden ağırlanan kişileri cezâlandıracaktır.)

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَةًۜ ذٰلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَاَطْهَرُۜ فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُٓوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (اِذَا نَاجَيْتُمُ) **gizlice bir şey arz et**(mek iste)**diğiniz zaman,** kime? (اَلرَّسُولَ) **o Rasûl'e,** ne yapın? (فَقَدِّمُوا) **hemen takdîm edin,** nerede? (بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ) **o gizli konuşmanızın öncesinde,** neyi? (صَدَقَةً) (fakirlere) **bir sadakayı,** (ذٰلِكَ) (ey mümin!) **İşte sana! Bu** (sadakayı vermek), nedir? (خَيْرٌ) **daha iyidir,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** daha nedir? (وَاَطْهَرُ) **ve** (günahlarınız için) **daha temizleyicidir,** (فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا) **ama eğer** (verecek bir şey) **bulamadıysanız,** (فَاِنَّ اللّٰهَ) **artık muhakkak Allâh,** kimdir? (غَفُورٌ) (çok bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (رَح۪يمٌ) (çok acıyan bir) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Ey o îmân etmiş olan kimseler! O Rasûl'e gizlice bir şey arz et(mek iste)**diğiniz zaman, o gizli konuşmanızın öncesinde** (fakirlere) **bir sadaka takdîm edin** (ki, böylece peygambere verdiğiniz değer ortaya çıksın, fakirler faydalansın, aşırı sorular karşısında Habîbim rahatsız olmasın, samîmi olanla münâfık seçilsin ve âhireti sevenle dünyâya meyleden belli olsun).

(Ey mümin!) **İşte sana! Bu** (şekilde sadaka vermeniz) **sizin için** (cimrilikten) **daha iyidir ve** (kalplerinizi mal sevgisi gibi günahlardan) **daha ziyâde temizleyicidir. Ama eğer** (verecek bir şey) **bulamadıysanız, şüphesiz ki Allâh** (çok bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** (ziyâde acıyan bir) **Rahîm'dir.** (Dolayısıyla imkânı olmayanlara sadaka vermeden de soru sorma ruhsatı vermiştir.)

ءَاَشْفَقْتُمْ اَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَاتٍۜ فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَاَق۪يمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَط۪يعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ وَاللّٰهُ خَب۪يرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(ءَاَشْفَقْتُمْ) **Korktunuz mu,** neden? (اَنْ تُقَدِّمُوا) **takdîm etmenizden,** nerede? (بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ) **o gizli konuşmanızın öncesinde,** neyi vermenizden? (صَدَقَاتٍ) **birtakım sadakaları,** (فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوا) **mâdemki yapmadınız,** (وَتَابَ) **zâten** (bu hükümden) **rücû etti,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kime karşı vermiş olduğu bu hükümden

rücû etti? (عَلَيْكُمْ) **size,** (فَاَقِيمُوا) **öyleyse hakkıyla edâ** (etmeye devâm) **edin,** neyi? (اَلصَّلٰوةَ) **o** (farz) **namaz**(lar)**ı,** daha ne yapın? (وَاٰتُوا) **ve verin,** neyi? (اَلزَّكٰوةَ) **zekâtı,** daha ne yapın? (وَاَطِيعُوا) **ve itâat edin,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولَهُ) **ve Rasûlüne,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (خَبِيرٌ) **Habîr'dir,** yâni hakkıyla bilendir, neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki?** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Ey imkân sâhipleri!) **Gizli konuşmalarınızın öncesinde birtakım sadakalar takdîm etmenizden** (niye çekindiniz? Yoksa şeytanın fakirlik tehdîdine aldandığınız için) **mi korktunuz?!**

Mâdemki (bunu) **yapmadınız, zâten Allâh da size karşı** (bu hükümden) **rücû etmiştir, öyleyse o** (farz) **namaz**(lar)**ı hakkıyla edâ** (etmeye devâm) **edin, zekâtı da ver**(meye devâm ed)**in ve** (her konuda) **Allâh'a da, Rasûlüne de itâat**(ta sebât) **edin** (ki, böylece bu husustaki eksikliğinizi telâfî edebilesiniz)**. Zâten Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri**(n görünen-görünmeyen tüm yönlerinden hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذ۪ينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْؕ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْۙ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(اَلَمْ تَرَ) (Habîbim!) **Bakmadın mı,** burada (رُؤْيَة) fiili, (نَظَر) (bakmak) mânâsındadır, *(Tenvîru'l-mikbâs)* kime? (اِلَى الَّذ۪ينَ) **o** (münâfık) **kimselere ki,** ne yaptılar? (تَوَلَّوْا) **dost edindiler,** kimi? (قَوْمًا) **bir toplum** (olan Yahûdî ulusun)**u,** öyle toplum ki, (غَضِبَ) **gazap etti,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** (مَا هُمْ) **o** (münâfık ola)**nlar olmadı,** kimden? (مِنْكُمْ) **sizden,** daha ne değiller? (وَلَا مِنْهُمْ) **onlardan da olmadı**(lar), (وَيَحْلِفُونَ) **bir de yemîn ederler,** ne üzerine? (عَلَى الْكَذِبِ) **yalan üzerine,** yâni "Müslümanız" diyerek yalan yere yemîn ederler, (وَهُمْ) **hâlbuki onlar,** nedirler? (يَعْلَمُونَ) (yalancı olduklarını) **biliyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (Habîbim!) **Bakmadın mı o** (münâfık) **kimselere ki; Allâh'ın kendilerine gazap etmiş olduğu bir toplum** (olan Yahûdî ulusun)**u dost edinmiştirler.** (Ey müminler!) **O** (münâfık ola)**nlar sizden olmadı**(lar), **onlardan da olmadı**(lar).

(Bilakis sizinle Yahûdîler arasında kararsız durumdadırlar.) **Bir de onlar** (kendilerinin yalancı olduklarını) **bildikleri hâlde** ("Müslümanız" diyerek) **yalan üzerine yemîn ederler.**

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَد۪يدًاۜ اِنَّهُمْ سَٓاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(اَعَدَّ) **Hazırladı,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** neyi? (عَذَابًا) **büyük bir azâbı,** öyle azap ki, (شَد۪يدًا) **çok şiddetli olucu,** (اِنَّهُمْ) **şüphesiz onlar,** (سَٓاءَ) **ne kötü oldu,** ne? (مَا) **o şeyler ki,** (كَانُوا) **oldular,** nedir oldular? (يَعْمَلُونَ) **sürekli yapıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Allâh onlara çok şiddetli olan büyük bir azap hazırlamıştır. Şüphesiz onlar (var ya); **sürekli yapar oldukları şeyler ne kötü olmuştur!** (Böylece onlar evvelden beri kötü amellere alıştıkları için, yalan yere yemîni de hafife almışlardır.)

اِتَّخَذُٓوا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُه۪ينٌ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(اِتَّخَذُوا) **Onlar edindiler,** neyi? (اَيْمَانَهُمْ) **yeminlerini,** nedir edindiler? (جُنَّةً) (canlarını kurtarmak için) **bir kalkan,** (فَصَدُّوا) **bu sebeple** (insanları) **engellediler,** neden? (عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolunda** (cihatta bulunmakta)**n,** (فَلَهُمْ) **artık özellikle onlar için vardır,** ne vardır? (عَذَابٌ) **büyük bir azap,** öyle azap ki, (مُه۪ينٌ) **çok alçak edici.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- O (münâfık ola)**nlar** (kanlarını ve mallarını korumak için) **yeminlerini bir kalkan edindiler de, bu sebeple** (Müslüman görünerek kazandıkları güvenlik sâyesinde Müslümanları) **Allâh'ın yolunda** (cihatta bulunmakta)**n engelle**(me gayreti içine gir)**diler. Artık özellikle onlar için ziyâde alçak edici çok büyük bir azap vardır!**

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔاۜ اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۜ هُمْ ف۪يهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(لَنْ تُغْنِيَ) **Aslâ defedemez** (uzaklaştıramaz), burada (لَنْ تُغْنِيَ) fiili (لَنْ تَدْفَعَ) mânâsındadır, *(el-Kirmânî)* kimden defedemez? (عَنْهُمْ) **onlardan,** ne? (اَمْوَالُهُمْ) **malları,** daha? (وَلَا اَوْلَادُهُمْ) **çocukları da** (defedici) **olamaz,** kimden gelecek azaptan? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh**(-u Te'âlâ)**dan** (gelecek azaptan), neyi defedemez? (شَيْـًٔا) **en ufak bir şeyi,** (اُولٰٓئِكَ) **işte sana! Onlar ancak,** kimdirler? (اَصْحَابُ النَّارِ) **o** (cehennem) **ateşin**(in) **ashâbı** (dâimî adamları)**dır,** (هُمْ) **onlar,** nerede? (فِيهَا) **orada,** nedirler? (خَالِدُونَ) **ebedî kalıcı kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- O (münâfık ola)**nların malları Allâh**(ın azâbın)**dan hiçbir şeyi onlardan aslâ defedemeyecektir, çocukları da** (defedici) **olamaz.** (Habîbim!) **İşte sana! Onlar ancak o** (cehennem) **ateşin**(in) **ashâbı** (ve ayrılmaz arkadaşları)**dır. Onlar onun içerisinde** (bir daha çıkmamak üzere) **ebedî kalıcı kimselerdir.**

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ عَلٰى شَيْءٍۜ اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(Habîbim! Anlat), neyi? (يَوْمَ يَبْعَثُ) **dirilteceği günü,** burada zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiili ile mensûbtur, *(el-Âlûsî, 26/504)* kimi? (هُمْ) **onları,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** ne oldukları hâlde? (جَمِيعًا) (hepsi) **bir araya gelici olduğu hâlde,** sonra ne yapacaklar? (فَيَحْلِفُونَ) **hemen yemîn edecekler,** kime? (لَهُ) **O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na,** öyle yemîn etmek ki ne gibi? (كَمَا يَحْلِفُونَ) (dünyâdayken) **yemîn ettikleri gibi,** kime? (لَكُمْ) **size,** (وَيَحْسَبُونَ) **ve zannedecekler,** neyi? (اَنَّهُمْ) **gerçekten onlar,** ne üzeredir? (عَلٰى شَيْءٍ) (onları kurtaracak) **bir şey üzeredir**(ler), (اَلَآ اِنَّهُمْ) **âgâh olun ki; şüphesiz onlar,** (هُمْ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلْكَاذِبُونَ) **yalan söyleyicilerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Habîbim!) **Allâh'ın onları topluca dirilteceği** (o korkunç) **günü** (onlara anlat) **ki, onlar** (bugün) **size** ("Müslümanız" diye yalan yere) **yemîn etmekte oldukları gibi,** (o gün de: "Rabbimiz olan Allâh'a yemîn olsun ki, biz müşrik kimseler değildik" diye) **O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na da yemîn edeceklerdir.**

Böylece onlar (âhirette yapacakları yalan yeminlerle) **kendilerinin gerçekten** (dünyâda olduğu gibi, fayda kazandıracak ya da zararı savuşturacak) **bir şey üzere bulunduklarını sanacaklardır. Âgâh olun ki; şüphesiz onlar** (var ya); **ancak onlar** (her şeyi bilen Zâtın huzûrunda dahî yalan söylemeye cesâret edecek kadar yalanda zirveye ulaşmış) **o yalan söyleyenlerin ta kendisidir.**

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَاَنْسٰيهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ
اَلَآ اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(اِسْتَحْوَذَ) **Gâlip geldi,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** kim? (اَلشَّيْطَانُ) **Şeytân,** sonra ne yaptı? (فَاَنْسٰى) **hemen unutturdu,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (ذِكْرَ اللّٰهِ) **Allâh'ı zikr**(etmey)**i,** (اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar,** nedir? (حِزْبُ الشَّيْطَانِ) **ancak şeytanın hızbidir** (ve fırkasıdır), (اَلَآ اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ) **dikkat edin ki; şüphesiz o şeytanın hızbi** (ve taraftarları), nedir? (هُمْ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلْخَاسِرُونَ) **hüsrâna uğramış olan kimselerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Şeytan onlara gâlip gelmiştir (ve onları kendi hükmü altına alarak istîlâ etmiştir) **sonra onlara Allâh'ı zikr**(etmey)**i unutturmuştur.**

(Habîbim!) **İşte sana! Onlar ancak şeytanın hızbidir** (ve fırkasıdır). **Dikkat edin ki; şüphesiz o şeytanın taraftarları** (var ya), **ancak onlar** (sonsuz nîmet yerine ebedî azâbı tercih ederek en büyük zarar ve) **hüsrâna uğramış olan kimselerin ta kendisidir.**

اِنَّ الَّذِينَ يُحَٓادُّونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُٓ اُولٰٓئِكَ فِى الْاَذَلّ۪ينَ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(اِنَّ الَّذِينَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** ne yapıyorlar? (يُحَٓادُّونَ) **muhâlefet ediyorlar,** yâni karşı geliyorlar, kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولَهُ) **ve Rasûlüne,** bu kimselerin hâli nedir? (اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar,** nerededir? (فِى الْاَذَلّ۪ينَ) **en alçak kimseler içerisindedir**(ler).

Meâl-i Şerîf - 20

20- Şüphesiz o kimseler ki; Allâh'a ve Rasûlüne (isyân ederek) **muhâlefet etmektedirler;** (Habîbim!) **İşte sana! Onlar en alçak kimseler içerisindedir**(ler). (Hasımları olan Allâh'ın izzet ve azameti nâmütenâhî olduğu ölçüde, bunların zillet ve hakâreti de sonsuzdur.)

كَتَبَ اللّٰهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلٖى اِنَّ اللّٰهَ قَوِىٌّ عَزٖيزٌ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(كَتَبَ) **Yazdı,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi yazdı? (لَاَغْلِبَنَّ) **andolsun, elbette Ben gâlip geleceğim,** kim? (اَنَا) **ancak Ben,** daha? (وَرُسُلٖى) **ve rasüllerim,** (اِنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz ki Allâh,** kimdir? (قَوِىٌّ) (peygamberlerine yardım etmeye son derece güçlü olan bir) **Kaviyy'dir,** daha kimdir? (عَزٖيزٌ) (hiç yenilmeyen yegâne) **Azîz'dir.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Allâh (tâ ezelde şu karârı kesinleştirip, daha sonra Levh-i Mahfûz'a) **yazmıştır ki; andolsun Ben, elbette Ben gâlip geleceğim, rasüllerim de** (düşmanlarına gâlip gelecekler).

Şüphesiz ki Allâh, (peygamberlerine yardım etmeye son derece güçlü olan bir) **Kaviyy'dir,** (hiç yenilmeyen yegâne) **Azîz'dir.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Allâh-u Te'âlâ'nın, rasüllerine vaad ettiği bu gâlibiyet ya delillerinin düşmanlarını âciz bırakacak kadar güçlü olması veyâ kılıç kullanarak kâfirleri mağlup etmeleri yoluyla gerçekleşecektir.

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ يُوَٓادُّونَ مَنْ حَٓادَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُٓوا اٰبَٓاءَهُمْ اَوْ اَبْنَٓاءَهُمْ اَوْ اِخْوَانَهُمْ اَوْ عَشٖيرَتَهُمْۜ اُو۬لٰٓئِكَ كَتَبَ فٖى قُلُوبِهِمُ الْاٖيمَانَ وَاَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُۜ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرٖى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدٖينَ فٖيهَاۜ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُۜ اُو۬لٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِۜ اَلَٓا اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(لَا تَجِدُ) (Habîbim!) **Sen bulamazsın,** kimi? (قَوْمًا) **bir toplumu,** öyle toplum ki, (يُؤْمِنُونَ) **îmân ediyorlar,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَالْيَوْمِ) **ve o güne,** öyle gün ki, (الْاٰخِرِ) **son olucu,** ne yaptıkları hâlde bulamazsın? (يُوَٓادُّونَ) **dost edinirler,** kimi? (مَنْ) **o kimseyi ki,** (حَٓادَّ) **muhâlefet etti,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولَهُ) **ve Rasûlüne,** (وَلَوْ كَانُٓوا) **o** (muhâlif ola)**nlar olsalar da,** nedir olsalar? (اٰبَٓاءَهُمْ) **babaları,** daha? (اَوْ اَبْنَٓاءَهُمْ) **ya da oğulları,** daha? (اَوْ اِخْوَانَهُمْ) **yâhut kardeşleri,** daha? (اَوْ عَشٖيرَتَهُمْ) **veyâ aşîret** (ve kabîle)**leri,** (اُو۬لٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar,** nedir? (كَتَبَ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **yaz**(ıp sâbit kıl)**mıştır,** nerede? (فٖى قُلُوبِهِمُ) **onların kalpleri içerisinde,** neyi? (الْاٖيمَانَ) **îmânı,** daha ne yapmıştır? (وَاَيَّدَ) **ve te'yîd etmiştir** (desteklemiştir), kimi? (هُمْ) **onları,** ne ile? (بِرُوحٍ) (ruhlarını

diriltmesi münâsebetiyle) **büyük bir rûh** (mesâbesinde olan Kur'ân) **ile,** öyle rûh ki kimden indirilmiş? (مِنْهُ) **O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**ndan,** daha ne yapar? (وَيُدْخِلُ) **ve girdirir,** kimi? (هُمْ) **onları,** nereye? (جَنَّاتٍ) **çok kıymetli cennetlere,** öyle cennetler ki, (تَجْرِى) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) (köşklerinin ve ağaçlarının) **altlarından,** ne? (الْاَنْهَارُ) **nehirler,** ne oldukları hâlde girdirecek? (خَالِدِينَ) **ebedî kalıcı kimseler olarak,** nerede? (فِيهَا) **orada,** (رَضِىَ) **râzı olmuştur,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kimden? (عَنْهُمْ) **onlar**(ın yaptıkların)**dan,** (وَرَضُوا) **onlar da râzı oldular,** kimden? (عَنْهُ) **O**(nun mükâfâtları)**ndan,** (اُولٰٓئِكَ) **işte sana! Ancak onlar,** kimdir? (حِزْبُ اللّٰهِ) **Allâh'ın hızbidir** (ve taraftarlarıdır), (اَلَٓا اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ) **dikkat edin ki; Allâh'ın hızbi** (ve taraftarları), nedir? (هُمُ) **ancak onlar,** kimlerdir? (الْمُفْلِحُونَ) **felâh** (ve kurtuluş)**a erenlerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Kendileri Allâh'a ve o son gün (olan kıyâmet)**e îmân etmekte olan bir toplumu, Allâh'a ve Rasûlüne muhâlefet eden kimselerle dostluk edenler hâlinde bulamazsın; velev ki o** (İslâm'a karşı çıka)**nlar, babaları yâhut oğulları veyâ kardeşleri ya da** (kavm-ü kabîleleri, soy-sop) **aşîretleri olsun.** (Zîrâ Allâh'a inanmanın îcâbı ve herkesin sevdiği ile birlikte haşrolunacağı o âhiret gününe îmânın gereği, din düşmanlarıyla her konuda tüm ilişkileri kesmektir.)

(Habîbim!) **İşte sana! Onlar** (o kimselerdir) **ki; O** (Allâh-u Te'âlâ) **onların kalpleri içerisine îmânı yaz**(ıp sâbit kıl)**mış ve Kendinden** (gönderilen, ayrıca ruhlarını diriltmesi münâsebetiyle) **bir rûh** (mesâbesinde olan Kur'ân) **ile onları kuvvetlendirmiştir** (ki böylece onlar dünyâda kalp huzûruna, âhirette ise ebedî saâdete kavuşmuşlardır).

Ayrıca O (Allâh-u Te'âlâ) **onları, içerisinde ebedî kalıcı kimseler olarak çok değerli cennetlere girdirecektir ki, onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından sürekli ırmaklar akmaktadır.**

Allâh onlar(ın ibâdet ve tâatın)**dan râzı olmuştur, onlar da O'n**(un vaad etmiş olduğu mükâfatlar)**dan râzı olmuşturlar.**

İşte sana! Ancak onlar Allâh'ın hızbidır (ve taraftarlarıdır). **Dikkat edin ki; şüphesiz Allâh'ın hızbi** (ve taraftarları var ya); **ancak onlar** (iki cihan saâdetine kavuşarak) **felâh** (ve kurtuluş)**a erenlerin ta kendisidir.**

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ اَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ELLİ DOKUZUNCU SÛRE-İ CELÎLE

el-HAŞR SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Yirmi dört âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(سَبَّحَ) **Tesbîh etti,** kimi? (لِلّٰهِ) **Allâh'ı,** burada (لِ) harfi zâidedir, *(el-Kirmânî, 9/194; ed-Dürru'l-masûn, 10/235; el-Medârik, 3/432)* neler tesbîh etti? (مَـا) **o şeyler ki,** nerededir? (فِـى السَّـمٰوَاتِ) **göklerdedir,** daha neler tesbîh etti? (وَمَـا) **ve o şeyler ki,** nerededir? (فِـى الْاَرْضِ) **yerdedir,** (وَهُـوَ) **zâten ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلْعَز۪يـزُ) **Azîz'dir,** daha kimdir? (اَلْحَك۪يمُ) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Göklerde olan şeyler ve yerde bulunan şeyler Allâh'ı (noksan sıfatlardan tenzîh etmek üzere) **tesbîhte bulunmuştur. Zâten ancak O** (Allâh-u Te'âlâ mülk ve saltanatında eşsiz güce sâhip olan bir) **Azîz'dir,** (hüküm ve kazâsında son derece hikmet sâhibi olan bir) **Hakîm'dir.**

هُوَ الَّذ۪ى اَخْرَجَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِۜ
مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّٓوا اَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ
فَاَتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ ف۪ى قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ
بُيُوتَهُمْ بِاَيْد۪يهِمْ وَاَيْدِى الْمُؤْمِن۪ينَ فَاعْتَبِرُوا يَٓا اُو۬لِى الْاَبْصَارِ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذِى) **öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki,** (اَخْرَجَ) **çıkarttı,** kimi? (اَلَّذِينَ) **o kimseleri ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** onlar da kimden oldukları hâlde? (مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ) **Ehl-i Kitâb'tan,** yâni Tevrât ehlinden, nereden çıkarttı? (مِنْ دِيَارِهِمْ) **yurtlarından,** ne zamanda çıkardı? (لِاَوَّلِ الْحَشْرِ) (Medîne Yahûdîlerinin başlarına gelen) **evvelki haşırda,** yâni Şâm'da toplanmaları için gönderildikleri ilk sürgünde, burada (لِ) harfi tevkît için olup (فِى) mânâsındadır, *(el-Kirmânî; el-Beyzâvî)* (مَا ظَنَنْتُمْ) (ey Müslümanlar!) **Siz zannetmediniz,** neyi? (اَنْ يَخْرُجُوا) **çıkacaklarını,** daha, (وَظَنُّوا) **onlar da zannetmişlerdi,** neyi? (اَنَّهُمْ) **gerçekten onlar,** nedir? (مَانِعَتُهُمْ) **onları engelleyicidir,** ne? (حُصُونُهُمْ) **kaleleri,** kimden gelecek olan şeyi? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan** (gelecek azâbı), (فَاَتٰى) **sonra geldi,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne? (اَللّٰهُ) **Allâh**(ın azâbı), ne cihetten? (مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا) **hiç hesap etmedikleri yönden,** Allâh-u Te'âlâ daha ne yaptı? (وَقَذَفَ) **ve attı,** nereye? (فِى قُلُوبِهِمْ) **kalplerinin içerisine,** neyi? (اَلرُّعْبَ) **şiddetli korkuyu,** (يُخْرِبُونَ) **tahrip ediyorlar**(dı), bu kelime isti'nâf-ı beyâniyedir, neyi tahrip ediyorlardı? (بُيُوتَهُمْ) **kendi evlerini,** ne ile? (بِاَيْدِيهِمْ) **kendi elleriyle,** daha? (وَاَيْدِى الْمُؤْمِنِينَ) **ve müminlerin elleriyle,** (فَاعْتَبِرُوا) **artık ibret alın,** (يَا اُولِى الْاَبْصَارِ) **ey basîretlere sâhip olanlar.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ancak O (Allâh-u Te'âlâ), **öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki; Ehl-i Kitâb'tan olan o kâfir olmuş** (Yahûdî) **kimseleri** (Arap yarımadasından Şâm'a doğru gerçekleşen) **evvelki** (sürgün ve) **haşırda yurtlarından çıkarmıştır.**

(Ey Müslümanlar!) **Siz** (onların gücünü bildiğiniz için) **onların** (evlerinden barklarından) **çıkacaklarını hiç zannetmemiştiniz.**

Kendileri de sanmıştılar ki; gerçekten onlar; kaleleri Allâh'tan (gelecek azaptan) **onları engelleyicidir. Sonra Allâh**(ın azâbı olan korku ve sürgün zorunluluğu) **onlara hiç hesap etmedikleri yönden gelmişti.**

Böylece O (Allâh-u Te'âlâ) **onların kalpleri içerisine şiddetli korkuyu atmıştı da, onlar evlerini** (Müslümanlara kalmasın diye içeriden) **kendi elleriyle ve** (dışarıdan) **müminlerin elleriyle tahrip ediyorlardı.**

Artık ey basîretlere sâhip olanlar! (Bunların başına geleni iyice düşünün de, söz bozmanın ve Allâh'tan gayrine güvenmenin sebebiyet vereceği tahrîbâtın bir benzerine uğramamak için) **hakkıyla ibret alın.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; bu sûre, bir Yahûdî tâifesi olan Nadîroğulları hakkında inmiştir, şöyle ki; onlar Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ile; ne aleyhinde ne de lehinde olmayacaklarına dâir antlaşma yapmışlardı.

Bedir günü gelen gâlibiyet üzerine: "İşte Tevrât'ta vasfedilen Peygamber budur" demişlerdi. Sonra Uhud gününün hezîmeti üzerine şüpheye düşerek sözü bozdular. Reisleri Kâ'b ibnü Eşref kırk atlıyla Mekke'ye giderek Kâ'be'nin yanında Ebû Süfyân ile anlaşıp dönünce, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Muhammed ibnü Mesleme'yi göndererek onu öldürttü ki böylece onlar hakkında azap süreci başlamış oldu.

Sonra Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ordusuyla birlikte onların kalesine varıp yirmi bir gece muhâsara altına aldı ve harp sahası açmak, bir de onları iktisâden çökertmek için hurmalıklarının kesilmesini emretti. Allâh onların kalplerine korku salınca barış teklif ettiler.

Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ise her üç hâne halkının bir deve üzerine istedikleri kadar eşyâ yüklemeleri karşılığında sürgüne gönderilmelerinden başka bir şeye müsâade etmedi. Böylece asırlardır sürgün yüzü görmemiş bu Yahûdî boyu, Şâm bölgesindeki Erîha ve Ezru'ât kasabalarına nefyedildiler (sürüldüler).

İşte o zaman yurtlarında duramayacaklarını anlayınca, terk-i diyâr etmeden kendi elleriyle evlerinden yıkabildiklerini yıktılar, o sırada bir yandan da Müslümanlar savaş alanını genişletmek ve onları rezil etmek için kalenin dış kısmını tahrip ediyorlardı. Ehl-i Kitâb için bu, Arap yarımadasından ilk sürgün oldu. İkinci sürgün ise Ömer *(Radıyallâhu Anh)* devrinde Hayber'den Şâm'a sürülmeleridir. *(el-Beyzâvî; et-Teysîr; en-Nesefî; el-Hâzin)*

وَلَوْلَٓا اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَٓاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِى الدُّنْيَاۜ وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَلَوْلَٓا اَنْ كَتَبَ) **Ve eğer yazmış olmasaydı,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمُ) **onların üzerine,** neyi? (الْجَلَٓاءَ) **o çıkışı** (ve sürgünü), (لَعَذَّبَ) **elbette azap ederdi,** kime? (هُمْ) **onlara,** nerede? (فِى الدُّنْيَا) **dünyâda,** (وَلَهُمْ) **zâten özellikle onlara âittir,** nerede? (فِى الْاٰخِرَةِ) **âhirette,** ne? (عَذَابُ النَّارِ) **o** (cehennem) **ateşin**(in) **azâbı.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Eğer Allâh onlar üzerine o çıkışı (ve sürgünü) **yazmış olmasaydı, elbette onlara dünyâda** (Kureyzaoğullarının başına gelen öldürülme ve esâret gibi başka vesîlelerle de) **azap edecekti. Zâten** (kendisinden daha büyük bir azap olmayan) **o** (cehennem) **ateşin**(in) **azâbı âhirette özellikle onlara âittir.**

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَٓاقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُۚ وَمَنْ يُشَٓاقِّ اللّٰهَ فَاِنَّ اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(ذٰلِكَ) **İşte sana bu** (kâfirlerin başına gelen hezîmet), ne sebepledir? (بِاَنَّهُمْ) **şu sebepledir ki şüphesiz onlar,** (شَٓاقُّوا) **muhâlefet ettiler** (ve karşı geldiler),

kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** daha kime? (وَرَسُولَهُ) **ve Rasûlüne,** (وَمَنْ) **zâten her kim,** (يُشَاقِّ) **muhâlefet ederse** (karşı gelirse), kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** (فَاِنَّ اللّٰهَ) **artık şüphesiz ki Allâh,** kimdir? (شَدِيدُ الْعِقَابِ) **azâbı çok şiddetli olucudur.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Habîbim!) **İşte sana! Bu** (Yahûdîlerin başına gelen hezîmet) **şu sebepledir ki; gerçekten onlar Allâh'a ve Rasûlüne muhâlefet etmiştirler** (ve onların hükümlerine karşı gelmiştirler). **Zâten her kim Allâh'a muhâlefet ederse, muhakkak ki Allâh, azâbı çok şiddetli olan** (bir Zât)**dır.**

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ اَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلٰٓى اُصُولِهَا فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(مَا) **Her ne şeyi ki,** (قَطَعْتُمْ) **kestiniz,** neden ibâret olduğu hâlde? (مِنْ لِينَةٍ) **değerli hurma ağaçlarından,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, daha? (اَوْ تَرَكْتُمُو) **yâhut bıraktıysanız,** neyi? (هَا) **onları,** ne oldukları hâlde? (قَائِمَةً) **ayakta durucu oldukları hâlde,** ne üzerine durucu? (عَلٰٓى اُصُولِهَا) **kökleri üzerine,** bu da ne sebebiyledir? (فَبِاِذْنِ اللّٰهِ) **işte Allâh'ın izni sebebiyledir,** Allâh-u Te'âlâ buna niçin izin vermiştir? (وَلِيُخْزِيَ) **ve O** (Allâh-u Te'âlâ) **rezil etsin diye,** bu cümle mahzûf bir cümleye müteallıktır ki takdîri (وَاَذِنَ لَكُمْ لِيُخْزِيَ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* kimi rezil etsin diye? (اَلْفَاسِقِينَ) **o** (yoldan çıkmış) **fâsıkları.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- O değerli hurma ağaçlarından (Acve dışında) **hangilerini kestiyseniz yâhut o** (Acve cinsinden ola)**nları kökleri üzerinde ayakta durur bir hâlde bıraktıysanız, işte** (bunların hiçbiri sizin kendi tasarrufunuzla değildir, bilakis) **Allâh'ın izni sebebiyledir ve** (O'nun tâatından çıkmış olan) **o fâsıkları rezil etsin diyedir.**

وَمَٓا اَفَٓاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَٓا اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(وَمَا) **Ve ne şeyi,** (اَفَاءَ) (ganîmet olarak) **geri döndürdü ise,** burada (مَا) lafzı şartiyyedir, kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kime? (عَلٰى رَسُولِهِ) **Rasûlüne,** kimden geri döndürdüğü hâlde? (مِنْهُمْ) **o** (Yahûdî ola)**nlardan,** işte o ganîmetler nedir?

(فَمَٓا اَوْجَفْتُمْ) **siz koşturmadınız,** yâni onlar sizin koşturduğunuz şeyler değildir, ne üzerine? (عَلَيْهِ) **onun üzerine,** yâni siz onları kazanmak için koşturmadınız, neleri? (مِنْ خَيْلٍ) **atlardan hiçbirini,** burada (مِنْ) harf-i cerri zâidedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* daha neyi koşturmadınız? (وَلَا رِكَابٍ) bineklerden hiçbir deveyi de (koşturmuş) **olmadı**(nız), burada geçen: (خَيْلٍ وَرِكَابٍ) kelimeleri lafzından cemîsi bulunmayan ism-i cemîdirler, *(ed-Dürre, Tefsîru'l-Kur'ân)* (وَلٰكِنَّ اللّٰهَ) **velâkin Allâh,** ne yapar? (يُسَلِّطُ) **musallat eder,** kimi? (رُسُلَهُ) **rasüllerini,** kimin üzerine musallat eder? (عَلٰى مَنْ) **o kimseler üzerine ki,** (يَشَٓاءُ) **diliyor,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** ne üzerine? (عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ) **her bir şey üzerine,** kimdir? (قَدِيرٌ) **Kadîr'dir,** yâni ziyâde gücü yetendir.

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Dünyâda yaşamak sâdece Rablerine îmân eden ve O'na itâatte bulunanların hakkıdır, dolayısıyla kâfirler dünyâda haksız yere yaşamaktadır. İşte bu nedenle) **Allâh'ın, Rasûlüne** (harpsiz bir ganîmet olarak) **o** (Yahûdî ola)**nlardan geri döndürmüş olduğu o şey** (var ya, o ganîmetlerde mü'minlerin hakkı yoktur); (çünkü Nadîroğullarının mekânı Medîne'ye iki mil kadar yakın olduğu için) **siz on**(lar)**a karşı atlardan hiçbirini koşturmadınız, binek develerden hiçbirini de** (koşturmuş) **olmadı**(nız, bilakis hepiniz yürüyerek geldiniz, demek ki siz onları harp yoluyla kazanmadınız); **lâkin Allâh**(ın değişmeyen kānunu şudur ki)**, rasüllerini dilediği kimseler üzerine sürekli musallat eder.** (İşte âhir zaman nebîsini de bu Yahûdîlere musallat kılmış ve görülmedik bir kolaylıkla onları mağlup etmiştir.) **Zâten Allâh her bir şey üzerine** (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir.**

(Nitekim Allâh-u Te'âlâ bâzen görünen vâsıtalarla, bâzen de hiçbir vâsıta olmaksızın hikmeti gereği dilediğini yapar. Dolayısıyla zahmet çekmeden kazandığınız Benînadîr mallarında sizin ganîmet olarak bir hakkınız bulunmamaktadır, bu yüzden Allâh onun tamâmını peygamberine tahsis etmiştir, artık o onları dilediği şekilde dağıtır.)

مَٓا اَفَٓاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى
وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْاَغْنِيَٓاءِ مِنْكُمْۜ وَمَٓا اٰتٰيكُمُ الرَّسُولُ
فَخُذُوهُ وَمَا نَهٰيكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُواۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِۢ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(مَٓا) **Ne şey ki,** (اَفَٓاءَ) (ganîmet olarak) **geri döndürdü,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kime? (عَلٰى رَسُولِهِ) **Rasûlüne,** kimden geri döndürdüğü hâlde? (مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى) **o**

şehirlerin (kâfir) **ahâlîsinden,** o ganîmetler de kim içindir? (فَلِلّٰهِ) **artık Allâh'a âittir,** daha? (وَلِلرَّسُولِ) **ve o Rasûl'e mahsustur,** daha kime âittir? (وَلِذِى الْقُرْبٰى) **ve** (soy bakımından) **karâbet sâhiplerine âittir,** yâni Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in **akrabâsına,** daha kime âittir? (وَالْيَتَامٰى) **ve yetimlere,** daha? (وَالْمَسَاكِينِ) **ve yoksullara,** daha? (وَابْنِ السَّبِيلِ) **ve yolda kalmışa,** Allâh-u Te'âlâ niçin böyle taksim yaptı? (كَىْ لَا يَكُونَ) **o** (ganîmetler) **olmasın diye,** nedir olmasın? (دُولَةً) **elden ele dolaşan bir şey,** öyle şey ki nerede dolaşan? (بَيْنَ الْاَغْنِيَاءِ) **zenginler arasında,** kimden oldukları hâlde? (مِنْكُمْ) **sizden,** (وَمَا) **ve o şeyler ki,** (اٰتٰى) **verdi,** kime? (كُمُ) **size,** kim? (الرَّسُولُ) **o Rasûl,** ne yapın? (فَخُذُو) **hemen alın,** neyi? (هُ) **onu,** daha? (وَمَا) **ve o şeyler ki,** (نَهٰى) **nehyetti,** yâni yasakladı, kimi? (كُمْ) **sizi,** neden? (عَنْهُ) **ondan,** ne yapın? (فَانْتَهُوا) (onlardan) **hemen vazgeçin,** (وَاتَّقُوا) **ve hakkıyla sakının,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh**(-u Te'âlâ'ya isyan)**dan,** (اِنَّ اللّٰهَ) **muhakkak Allâh,** kimdir? (شَدِيدُ الْعِقَابِ) **azâbı çok şiddetli olan** (bir Zât)**dır.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Allâh'ın, o (Medîne'ye uzakta bulunmaları nedeniyle ulaşımlarında zahmet çekilen Kureyza, Fedek ve Hayber gibi) **şehirlerin** (Yahûdî) **ahâlîsinden Rasûlüne** (bir ganîmet olarak) **geri döndürmüş olduğu** (mal ve akar gibi) **şeyler**(in taksîmine gelince; işte onlar) **ise Allâh'a âittir, o Rasûl'e mahsustur ve o** (peygambere soy bakımından) **yakınlık sâhiplerine âittir, bir de yetimlere, yoksullara ve yolda** (mağdur) **kalmışa âittir, tâ ki o** (mallar), **içinizden zenginler arasında elden ele dolaşan** (ve onların gücüne güç katan) **bir şey olmasın.**

Artık o Rasûl size ne verdiyse onu hemen alı(p kabûl edi)**n, ama o sizi nelerden nehyettiyse siz hemen** (onlardan) **vazgeçin ve Allâh**(ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten ve onları hafife almak)**tan hakkıyla sakının. Şüphesiz ki Allâh,** (peygamberine muhâlefet edenlere karşı) **azâbı çok şiddetli olan** (bir Zât)**dır.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; ganîmetlerden Allâh'a âit olan hisse Kâ'be ve diğer mescitlerin îmârında kullanılır; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e âit olan hisse ise onun tasarrufuna bırakılır, nitekim Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Fedek ve Hayber'i Allâh için fakirlere vakfetmişti ki, sağlığında kendisi, vefâtından sonra da dört büyük halîfe onların dağıtımını üstlenmiştiler.

Akrabâdan maksad; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in hısımları olan Hâşimoğulları ile, Muttaliboğullarının fakirleridir. Yetimler; babası olmayan, bir de bülûğa ermemiş olan Müslüman ve fakir çocuklardır. Beş hissenin diğer ikisi ise, yoksullara ve memleketinde zengin olsa da, yolda muhtaç duruma düşmüş olanlara âittir. Dolayısıyla bir önceki âyet-i kerîme, Medîne yakınlarında bulunan Nadîroğullarının ganîmeti hakkında olup, onun kullanımını sâdece Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e tahsis etmekte, bu âyet-i kerîme ise, Enfâl Sûresi 41. âyet-i celîlesinde anlatıldığı gibi, genel anlamda ganîmetlerin taksîminden bahsetmektedir.

Âyet-i celîlede geçen "Peygamberin verdiği ve yasakladığı şeyler" ifâdesi; burada özellikle ganîmetler hakkında ise de, sahâbenin ve ulemânın cumhûruna göre hüküm umûmîdir. Nitekim İbnü Mes'ûd *(Radıyallâhu Anh)*, dövme yapan ve peruk takan kadınların lânetli olduğuna Kur'ân'dan delil soran kadına bu âyeti okumuştur. *(el-Buhârî, el-Libâs:80, rakam:5587; Müslim, el-Libâs:33, rakam:2125)*

Böylece bâzı günahların isimleri Kur'ân'da sarâhaten beyân edilmese de bu günahların hadîs-i şerîflerde zikredildiğini, bu âyet-i kerîmede ise Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in nehyettiği her şeyden uzak durmak gerektiğinin tescil edildiğini beyân ederek İbnü Mes'ûd *(Radıyallâhu Anh)* hadislerde geçen hükümlerin tamâmının Kur'ân'da da zikredilmiş olduğunu ispat etmiştir. Demek ki hadîs-i şerîflerde geçen emir ve yasakların tümü, bu âyet-i kerîme hükmünce Kur'ân'da mevcut sayılmıştır. *(el-Âlûsî)*

لِلْفُقَرَٓاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَۚ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

O yoksullardan bedel ganîmetler kime âittir? *(el-Kirmânî)* (لِلْفُقَرَٓاءِ) **fakirlere âittir,** öyle fakirler ki, (اَلْمُهَاجِرِينَ) **muhâcir olanlar,** (اَلَّذِينَ) **öyle kimseler ki,** (اُخْرِجُوا) **çıkartıldılar,** nereden? (مِنْ دِيَارِهِمْ) **yurtlarından,** daha nereden? (وَاَمْوَالِهِمْ) **ve malların**(ın bulunduğu yurtların)**dan,** ne oldukları hâlde çıkartıldılar? (يَبْتَغُونَ) **aramakta oldukları hâlde,** neyi? (فَضْلاً) **büyük bir lütfu,** öyle lütuf ki kimden olucu? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** daha neyi talep ediyorlarken? (وَرِضْوَانًا) **ve değerli bir rızâyı** (ve hoşnutluğu)**,** daha ne yapıyorlarken çıkartıldılar? (وَيَنْصُرُونَ) **ve yardım ediyorlar**(ken)**,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh**(ın yolun)**a,** daha? (وَرَسُولَهُ) **ve Rasûlüne,** (اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar,** (هُمْ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلصَّادِقُونَ) **sâdık olan** (ve doğru söyleyen) **kimselerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Ganîmetler) **o muhâcirler**(den) **olan fakirlere âittir ki; onlar** (haksız yere) **yurtlarından ve mallarından çıkartıl**(arak muhtaç durumda bırakıl)**mıştırlar. Hâlbuki onlar** (sırf) **Allâh'tan büyük bir lütuf ve değerli bir** (hoşnutluk ve) **rızâ aramaktadırlar ve Allâh**(ın yolun)**a da Rasûlüne de yardım etmektedirler.** (Habîbim!) **İşte sana! Onlar** (var ya)**, ancak onlar** (îmân iddiâsında) **sâdık olan** (ve doğru söyleyen) **kimselerin ta kendisidir.**

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُ الدَّارَ وَالْاِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ اِلَيْهِمْ
وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّٓا اُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ
وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌۜ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَۚ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

O ganîmet malları daha kim içindir? (وَالَّذِينَ) **ve o kimselere âittir ki,** (تَبَوَّؤُ) **mekân edindiler,** neyi? (اَلدَّارَ) **o** (Medîne) **yurd**(un)**u,** daha ne yaptılar? (وَالْاِيمَانَ) **ve îmânı** (tercih ettiler), bu kelime mahzûf bir fiilin mef'ûlüdür ki takdîri (وَاٰثَرُوا الْاِيمَانَ) şeklindedir, *(el-Kirmânî; ed-Dürru'l-masûn)* kimden önce? (مِنْ قَبْلِهِمْ) **o** (muhâcir ola)**nlar**(ın hicret yapmasın)**dan önce,** o kimseler ne yaparlar? (يُحِبُّونَ) **severler,** kimi? (مَنْ) **o kimseleri ki,** (هَاجَرَ) **hicret etti,** kime? (اِلَيْهِمْ) **kendilerine,** daha ne yaparlar? (وَلَا يَجِدُونَ) **ve bulmazlar,** nerede? (فِى صُدُورِهِمْ) **göğüslerinde** (bulunan kalplerinde), neyi bulmazlar? (حَاجَةً) **en ufak bir hâceti,** yâni kıskançlığı, neden dolayı? (مِمَّا) **o şeyden dolayı ki,** (اُوتُوا) **onlar verildiler,** yâni muhâcirlere verilen ganîmet malı gibi şeylerden dolayı kalplerinde bir kıskançlık bulmazlar, daha ne yaparlar? (وَيُؤْثِرُونَ) **ve** (onları) **tercih ederler,** kimin üzerine? (عَلٰى اَنْفُسِهِمْ) **kendi nefsileri üzerine,** (وَلَوْ كَانَ) **ve bulunsa da,** nerede? (بِهِمْ) **onlarda,** ne? (خَصَاصَةٌ) **ziyâde ihtiyaç,** (وَمَنْ) **zâten her kim,** (يُوقَ) (Allâh tarafından) **korunursa,** neden? (شُحَّ نَفْسِهِ) **nefsinin cimrilik hırsından,** *(et-Teysîr)* (فَاُولٰئِكَ) **artık işte sana onlar,** (هُمُ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلْمُفْلِحُونَ) **felâha erenlerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Ganîmet malları) **bir de** (ensardan olan) **o kimseler içindir ki; kendileri o** (muhâcir ola)**nlar**(ın hicret yapmasın)**dan önce o** (Medîne) **yurd**(un)**u mekân edinmiştirler ve** (şirk ve nifâka karşı) **îmânı** (tercih etmiştirler).

Onlar, kendilerine hicret etmiş olan kimseleri (cân-ı gönülden) **severler ve onlara verilmiş olan** (ganîmet malı gibi) **şeylerden dolayı göğüslerinde** (bulunan kalplerinde, onlara verilenin kendilerine verilmesine dâir bir meyil ve) **en ufak bir hâcet bulmazlar, üstelik kendilerinde çok büyük ihtiyaç bulunsa da** (yemeyip yedirerek, giymeyip giydirerek) **kendi nefislerine karşı** (onları) **tercih ederler.**

Zâten her kim (Allâh tarafından) **nefsinin cimrilik hırsından korunur** (da, Allâh yolunda infâka muvaffak kılınır)**sa,** (Habîbim) **artık işte sana onlar** (var ya); **ancak onlar, felâh** (ve kurtuluş)**a erenlerin ta kendisidir.**

وَالَّذِينَ جَاؤُ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْاِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا رَبَّنَا اِنَّكَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Ganîmet malları daha kim içindir? (وَالَّذٖينَ) **yine o** (fakir) **kimseler içindir ki;** (جَٓاؤُ) **geldiler,** kimden sonra? (مِنْ بَعْدِهِمْ) **o** (muhâcir ve ensar ola)**nlardan sonra,** o sonra gelenler ne oldukları hâlde? (يَقُولُونَ) **der oldukları hâlde,** neyi derler? (رَبَّنَا) **ey bizim Rabbimiz!** (اِغْفِرْ) **mağfirette bulun,** yâni günahlarımızı bağışla, kim için? (لَنَا) **bizim için,** daha kim için? (وَلِاِخْوَانِنَا) **ve kardeşlerimiz için,** (الَّذٖينَ) **öyle kardeşlerimiz ki,** (سَبَقُو) (yaşayıp vefât ederek) **geçtiler,** kimi? (نَا) **bizi,** ne ile yaşayıp geçtiler? (بِالْاٖيمَانِ) **îmânla,** daha ne yap? (وَلَا تَجْعَلْ) **ve bulundurma,** nerede? (فٖى قُلُوبِنَا) **kalplerimizin içerisinde,** neyi? (غِلًّا) **en ufak bir kini,** kim için? (لِلَّذٖينَ) **o kimseler için ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** (رَبَّنَا) **ey Rabbimiz,** (اِنَّكَ) **şüphesiz ki Sen,** kimsin? (رَؤُفٌ) (çok esirgeyen bir) **Raûf**(sun), daha kimsin? (رَحٖيمٌ) (çok acıyan bir) **Rahîm**(sin).

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Ganîmet malları) **yine o** (fakir) **kimseler içindir ki; o** (muhâcir ve ensar ola)**nlardan sonra** (dünyâya) **gelmiş** (ve gelecek)**lerdir de: "Ey Rabbimiz! Bizim için ve îmânla** (yaşayıp vefât ederek) **bizi geçmiş olan o kardeşlerimiz için** (günahlarımızı) **mağfirette bulun ve o îmân etmiş kimseler için kalplerimiz içerisinde en ufak bir kin bulundurma. Ey Rabbimiz! Şüphesiz ki Sen** (çok esirgeyen bir) **Raûf'sun,** (çok acıyan bir) **Rahîm'sin.** (Dolayısıyla duâlarımızı lütfunla kabûl edersin)" **demektedirler.**

Bu âyet-i kerîmeden dolayı İmâm-ı Mâlik gibi bâzı müctehidler, sahâbe-i kirâmın hepsini sevmek ve rahmetle yâd etmek gerektiğine kāil olmuşlar ve: "Sahâbe-i kirâmdan herhangi birine dahî kalbinde kin ve nefret taşıyan kimse, müminlerle ilgili ganîmet taksîmi husûsunda bu ve öncesindeki iki âyet-i kerîmede sayılan üç kısımdan da hâriçtir ve gerçek Müslümanlar arasında onların bir nasîbi yoktur" demişlerdir. *(el-Hâzin; el-Âlûsî)*

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذٖينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِاِخْوَانِهِمُ الَّذٖينَ كَفَرُوا
مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطٖيعُ فٖيكُمْ اَحَدًا اَبَدًا
وَاِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(اَلَمْ تَرَ) (Habîbim!) **Bakmadın mı?** burada (رُؤْيَةٌ) fiili, (نَظَرٌ) (bakmak) mânâsındadır, *(Tenvîru'l-mikbâs)* kime? (اِلَى الَّذٖينَ) **o kimselere ki,** (نَافَقُوا) **münâfık oldular,** (يَقُولُونَ) **diyorlar,** kime? (لِاِخْوَانِهِمْ) **kardeşlerine,** (اَلَّذٖينَ) **öyle kardeşleri ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** öyle kâfirler ki kimlerden olucu? (مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ) **Ehl-i**

Kitâb'tan olan, neyi diyorlar? (لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ) **andolsun ki; siz** (yurtlarınızdan) **çıkarılırsanız,** ne yaparız? (لَنَخْرُجَنَّ) **elbette biz mutlaka** (yurdumuzdan) **çıkacağız,** kiminle berâber? (مَعَكُمْ) **sizinle birlikte,** daha ne yaparız? (وَلَا نُطِيعُ) **ve itâat etmeyiz,** kim hakkında? (فِيكُمْ) **sizin hakkınızda,** kime? (اَحَدًا) **hiçbir kimseye,** ne müddetçe? (اَبَدًا) **ebediyyen,** (وَاِنْ قُوتِلْتُمْ) **ve eğer sizinle savaşılacak olursa,** ne yaparız? (لَنَنْصُرَنَّ) **andolsun ki; mutlaka yardım edeceğiz,** kime? (كُمْ) **size,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** (يَشْهَدُ) **şâhitlik etmektedir,** neye? (اِنَّهُمْ) **şüphesiz onlar,** kimlerdir? (لَكَاذِبُونَ) **elbette yalan söyleyen kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Habîbim!) **Bakmadın mı o** (Abdullâh ibnü Übeyy, Vedî'a ibnü Mâlik ve Süveyd gibi) **münâfık olmuş kimselere ki; Ehl-i Kitâb'tan olan o kâfir olmuş** (Kureyza ve Nadîroğullarından olan) **kardeşlerine** (adam göndererek): **"Andolsun ki; siz** (yurtlarınızdan) **çıkarılırsanız, elbette biz de mutlaka sizinle birlikte çıkacağız** (ve nereye giderseniz oraya gideceğiz), **sizin** (mağlup edilmeniz için) **hakkınızda** (karar alan) **hiçbir kimseye** (ne kadar uzun zaman geçse de) **ebediyyen itâat etmeyeceğiz, eğer sizinle savaşılacak olursa, andolsun ki; mutlaka size yardım edeceğiz" diyorlar.**

Hâlbuki Allâh şâhitlik etmektedir ki, gerçekten onlar elbette (bu sözlerinde) **yalancı kimselerdir.**

لَئِنْ اُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْۚ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْۚ
وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(لَئِنْ اُخْرِجُوا) **Andolsun ki; eğer o** (Yahûdî ola)**nlar** (yurtlarından) **çıkarılacak olurlarsa,** (لَا يَخْرُجُونَ) **çıkmayacaklar,** kimlerle berâber? (مَعَهُمْ) **onlarla birlikte,** (وَلَئِنْ قُوتِلُوا) **ve kasem olsun, onlarla savaşılacak olursa,** (لَا يَنْصُرُونَ) **yardım etmeyecekler,** kime? (هُمْ) **onlara,** (وَلَئِنْ نَصَرُو) **yemîn olsun ki** (farz-ı misal); **yardım edecek olsalar da,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne yaparlar? (لَيُوَلُّنَّ) **elbette o** (münâfık ola)**nlar** (zoru görünce) **mutlaka** (size) **çevirirler,** neyi? (اَلْاَدْبَارَ) **arkaları**(nı), (ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ) **sonra yardım olunmazlar.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Andolsun ki; eğer (o Yahûdîler yurtlarından) **çıkarılacak olurlarsa bunlar onlarla birlikte çıkmayacaklardır; kasem olsun, onlarla**

savaşılacak olursa (bu münâfıklar sözlerini bozarak) **onlara yardım etmeyeceklerdir; yemîn olsun ki** (farz-ı misal); **onlara yardım edecek olsalar da elbette o** (münâfık ola)**nlar** (zoru görünce) **mutlaka arkaları**(nı) **dön**(üp firâr ed)**eceklerdir.**

Sonra (da münâfıklıkları açığa çıkacağından, nifakları kendilerine yararlı olamayacak, böylece Allâh onları helâk edecektir ve hiçbir kimse tarafından) **yardım olunmayacaklardır.**

لَاَنْتُمْ اَشَدُّ رَهْبَةً فٖى صُدُورِهِمْ مِنَ اللّٰهِ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(لَاَنْتُمْ) (Ey Müslümanlar!) **Elbette siz,** nesiniz? (اَشَدُّ) **daha şiddetli**(siniz), ne cihetinden? (رَهْبَةً) **korkulma bakımından,** öyle korku ki nerede olucu? (فٖى صُدُورِهِمْ) **onların göğüslerinde** (bulunan kalplerinde), sizden korkmaları kimden korkularından daha fazla? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** (ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Bu** (korku), ne sebebiyledir? (بِاَنَّهُمْ) **şu sebepledir ki gerçekten onlar,** nedirler? (قَوْمٌ) **bir toplumdur,** öyle toplum ki, (لَا يَفْقَهُونَ) (Allâh'ın büyüklüğünü) **iyice anlamazlar.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Ey Müslümanlar!) **Allâh'tan** (korkularından)**sa o** (münâfık ola)**nların göğüslerinde** (ve gönüllerinde yerleşen bir) **korku bakımından elbette siz daha şiddetlisiniz.**

(Onların zâhirde Allâh'tan korkuyormuş gibi görünmelerine aldanmayın, zîrâ size karşı içlerinde sakladıkları korku, görüntüde kalan Allâh korkularından daha kuvvetlidir.) (Habîbim!) **İşte sana! Bu şu sebepledir ki; gerçekten onlar öyle** (ahmak) **bir toplumdur ki** (Allâh'ın büyüklüğünü) **iyice anlamazlar.** (Artık böyle anlayışsız kimselerin Allâh-u Te'âlâ'dan korkmaları nasıl beklenebilir?!)

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمٖيعًا اِلَّا فٖى قُرًى مُحَصَّنَةٍ اَوْ مِنْ وَرَاۤءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدٖيدٌ
تَحْسَبُهُمْ جَمٖيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتّٰى ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(لَا يُقَاتِلُونَ) **Savaşamazlar,** kiminle? (كُمْ) **sizinle,** onlar ne oldukları hâlde? (جَمٖيعًا) (hepsi) **bir araya gelici olduğu hâlde,** bu kelime (مُجْتَمِعٖينَ) mânâsındadır, *(el-Beyzâvî)* (اِلَّا فٖى قُرًى) **ancak birtakım karyelerde** (savaşabilirler), öyle karyeler ki,

(مُحَصَّنَةٍ) (hendeklerle ve geçitlerle) **sıkıca korunmuş,** daha nerede savaşırlar? (اَوْ مِنْ وَرَآءِ جُدُرٍ) **ya da duvarların** (ve siperlerin) **ardından,** (بَأْسُهُمْ) **onların harbi,** nerede olan? (بَيْنَهُمْ) **aralarında,** nedir? (شَدِيدٌ) **çok şiddetli olucudur,** (تَحْسَبُ) (Habîbim!) **Sen zannedersin,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne zannedersin? (جَمِيعًا) (hepsi) **bir araya gelici,** (وَقُلُوبُهُمْ) **hâlbuki kalpleri,** nedir? (شَتّٰى) **farklı farklıdır,** bu kelime (شَتِيتٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Âlûsî)* (ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana bu** (kaplerinin darmadağınık olması), ne sebepledir? (بِاَنَّهُمْ) **şu sebeple ki gerçekten onlar,** kimdirler? (قَوْمٌ) **bir kavimdir,** öyle kavim ki, (لَا يَعْقِلُونَ) **akıllarını kullanmazlar.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- O (Yahûdîler ve münâfık ola)**nlar** (hendeklerle ve geçitlerle) **sıkıca korunmuş birtakım kasabalarda ya da duvarların** (ve siperlerin) **ardından olmadıkça** (hiçbir zaman ve hiçbir yerde) **bir araya gelici olarak sizinle savaşamazlar.** (Ama bu onların güçsüzlüğünden ve korkaklığından ötürü değildir, zîrâ) **kendi aralarındaki harpleri çok şiddetlidir** (fakat sizinle karşılaştıkları zaman, Allâh'ın kalplerine attığı korku sebebiyle ellerinin ve ayaklarının dermânı kesilir).

(Habîbim!) **Sen onları birlikte olan** (ve birbirini severek huzur içerisinde yaşayan) **bir topluluk zannedersin, oysa kalpleri darmadağınıktır.** (Dolayısıyla birbirlerine gerçek mânâda destek olamazlar. O hâlde birlik görünmelerine aldanıp da onlarla savaşmaktan geri durmayın.)

İşte sana! Bu (şekilde kaplerinin darmadağınık olması) **şu sebepledir ki; gerçekten onlar öyle bir toplumdur ki** (kaynaşma yolları ve birleşme sebepleri dâhil hiçbir şey hakkında) **akıllarını kullanmazlar.**

كَمَثَلِ الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرٖيبًا ذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌۚ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

Onların durumu kimlerin hâli gibidir? (كَمَثَلِ الَّذٖينَ) **o kimselerin acâyip hâli gibidir ki,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberdiridir ki takdîri (مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذٖينَ) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* kimden önce olan? (مِنْ قَبْلِهِمْ) **onlardan önce,** öyle zaman ki? (قَرٖيبًا) **çok yakın olucu,** bu kelime (مَثَلْ) kelimesine zarf düşen mahzûf bir (زَمَنًا) kelimesinin sıfatıdır, *(el-Medârik)* (ذَاقُوا) **tattılar,** neyi? (وَبَالَ اَمْرِهِمْ) (kötü) **işlerinin vebâlini,** (وَلَهُمْ) **ve özellikle onlar için vardır,** ne vardır? (عَذَابٌ) **büyük bir azap,** öyle azap ki, (اَلٖيمٌ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (O Medîne Yahûdîlerinden olan Nadîroğullarının durumu) **kendilerinden yakın bir zaman önceki o kimselerin acâyip hâli gibidir ki; o** (Kureyza kabîlesine mensup ola)**nlar** (onların başına gelenden iki sene kadar önce inkâr ve muhâlefet gibi kötü) **işlerinin vebâlini** (dünyâda peşînen) **tatmıştılar.** (Nitekim onların eli silah tutanları öldürülmüş, diğerleri ise esir edilmişti.) **Üstelik** (âhirette) **onlar için çok acı verici büyük bir azap** (da) **vardır.**

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ اِذْ قَالَ لِلْاِنْسَانِ اكْفُرْۚ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ اِنّ۪ي بَر۪ٓيءٌ مِنْكَ
اِنّ۪ٓي اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَم۪ينَ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

O münâfıkları hâli daha ne gibidir? (كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ) **şeytanın acâyip hâli gibidir,** ne zamandaki meseli gibi? (اِذْ قَالَ) **bir zaman ki demişti,** kime? (لِلْاِنْسَانِ) **insana,** neyi demişti? (اكْفُرْ) **kâfir ol,** (فَلَمَّا كَفَرَ) **ama ne zaman ki kâfir oldu,** (قَالَ) (şeytan ona) **dedi,** neyi dedi? (اِنّ۪ي) **şüphesiz ben,** kimim? (بَر۪ٓيءٌ) **tamâmen uzak biri**(yim), kimden? (مِنْكَ) **senden,** (اِنّ۪ٓي) **muhakkak ben,** (اَخَافُ) **korkarım,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh'tan,** öyle Allâh ki, (رَبَّ الْعَالَم۪ينَ) **âlemlerin Rabbi.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (O münâfık olanların insanları aldatmadaki mahâretli durumu) **şeytanın acâyip hâli gibidir. Hani o** (şeytan) **insana:** "(Allâh'ı inkâr ederek) **kâfir ol** (da seni kurtarayım)" **demişti. Ama o kâfir olunca** (şeytan ona): **"Gerçekten ben senden tamâmen uzak biriyim, muhakkak ki ben bütün âlemlerin Rabbi** (olan) **Allâh'tan korkmaktayım" demişti.** (İşte münâfıklar da Yahûdîleri böylece boş vaatlerle kandırıp âhir zaman nebîsine karşı çıkarttılar, yardıma en ziyâde muhtaç oldukları anda ise yardımsız bıraktılar.)

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَٓا اَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ ف۪يهَاۜ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظَّالِم۪ينَ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(فَكَانَ) **Nihâyet oldu,** nedir oldu? (عَاقِبَتَهُمَٓا) **o ikisinin âkıbetidir,** ne oldu? (اَنَّهُمَا) **gerçekten o ikisi,** nerededir? (فِي النَّارِ) **o** (cehennem) **ateş**(in)**dedir,** ne oldukları hâlde? (خَالِدَيْنِ) **o ikisi ebedî kalıcı oldukları hâlde,** nerede? (ف۪يهَا) **onun içerisinde,** (وَذٰلِكَ) **ve işte sana! Bu** (ebedî azap), nedir? (جَزٰٓؤُا الظَّالِم۪ينَ) **ancak o** (şirk koşan) **zâlimlerin cezâsıdır.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Nihâyet (şeytan ile kâfir ettiği insanın) **ikisinin de âkıbeti gerçekten şöyle olmuştur ki; o ikisi de içerisinde ebedî kalacakları o** (cehennem) **ateş**(in)**de** (azap edilecek)**dirler. İşte sana! Bu** (ebedî azap) **ancak** (şirk koşarak en büyük zulmü işlemiş olan) **o zâlimlerin cezâsıdır.**

Alî, İbnü Abbâs, İbnü Mes'ûd ve Vehb *(Radıyallâhu Anhüm)* gibi daha birçok sahâbî ve tâbi'înden rivâyet edildiğine göre; Benîisrâîl'de çok ibâdet eden, duâsıyla delilerin akıllandığı Bersîsâ isimli bir râhib vardı, güzel bir kadın hastalanınca okunması için kardeşleri tarafından onun manastırına getirildi, o kişi onun güzelliğine dayanamayıp onunla zinâ etti. Sonra şeytan, insan kılığına girip ona görünerek o kadını kardeşleri gelmeden öldürüp defnetmesini aksi takdirde rezil olacağını telkin etti.

Ardından da kardeşlerine giderek râhibin kadını hâmile bırakıp öldürdüğüne dâir vesvesler verdi ve nihâyet kardeşleri tarafından durum âşikâr edilerek idâmına hüküm verildi. Tam öldürüleceği anda şeytan ona gelip: "Bugüne kadar başına gelenleri ben tertip ettim, şimdi de seni benden başkası kurtaramaz, o hâlde Allâh'ı inkâr edip bana bir secde yap ki seni kurtarayım" dedi. Râhib sonunda İblîs'e secde ederek kâfir oldu ve hemen akabinde katledildi. İşte bu iki âyet-i kerîme bu râhibin hâlinden bahsetmektedir. *(el-Buhârî, et-Târîhu'l-Kebîr, 5/213; 'Abdürrezzâk, et-Tefsîr, rakam:3194, 3/300; el-Hâkim, el-Müstedrek, 2/484; et-Taberî, Câmi'u'l-Beyân, 22/541; el-Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, rakam:5450; 'Ömer en-Nesefî, et-Teysîr, 14/369-371; İbnü Kesîr, et-Tefsîr, 8/76; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 14/389-393)*

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ
اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(يَا اَيُّهَا الَّذِينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, ne yapın? (اِتَّقُوا) **hakkıyla sakının,** kimden? (اَللّٰهَ) **Allâh**(ın emir ve yasaklarına karşı çıkmak)**tan,** daha ne yapın? (وَلْتَنْظُرْ) **ve baksın,** kim? (نَفْسٌ) **her bir nefis,** neye? (مَا) **o şeye ki,** (قَدَّمَتْ) **takdîm etti,** yâni önceden gönderdi, niçin gönderdi? (لِغَدٍ) **yarın** (gibi yakın olan kıyâmet günü) **için,** daha ne yapın? (وَاتَّقُوا) **yine hakkıyla sakının,** kimden? (اَللّٰهَ) **Allâh**(ın emir ve yasaklarına karşı çıkmak)**tan,** (اِنَّ اللّٰهَ) **çünkü şüphesiz Allâh,** bu makam ta'lîl içindir, kimdir? (خَبِيرٌ) **Habîr'dir,** yâni hakkıyla bilendir, neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Allâh(ın emir ve yasaklarına karşı çıkmak)**tan hakkıyla sakının ve** (içinizden) **her bir nefis yarın** (gibi yakın olan kıyâmet günü) **için önceden ne** (gibi sâlih ameller) **hazırlamış olduğuna** (iyi) **baksın. Yine siz Allâh**(a isyân)**dan hakkıyla sakının.**

Şüphesiz Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri(n görünen-görünmeyen tüm yönlerinden hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسٰيهُمْ اَنْفُسَهُمْۜ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَلَا تَكُونُوا) **Ve olmayın,** kimler gibi? (كَالَّذِينَ) **o kimseler gibi ki,** ne yaptılar? (نَسُوا) **unuttular,** kimi? (اللّٰهَ) **Allâh'ı,** (فَاَنْسٰى) **bu sebeple O** (Allâh-u Te'âlâ) **unutturdu,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (اَنْفُسَهُمْ) **kendi nefislerini**(n menfaati için çalışmayı), (اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Onlar,** (هُمْ) **ancak onlar,** kimdir? (اَلْفَاسِقُونَ) **fâsık kimselerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Ey müminler! Siz de) **o kimseler gibi olmayın ki; onlar Allâh'ı**(n hukûkuna riâyeti) **unutmuşturlar, bu sebeple O da onlara kendi nefislerini**(n menfaati için çalışmayı) **unutturmuştur.** (Habîbim!) **İşte sana! Ancak onlar,** (Allâh'ın tâatından çıkan) **fâsık kimselerin ta kendisidir.**

لَا يَسْتَوٓى اَصْحَابُ النَّارِ وَاَصْحَابُ الْجَنَّةِۜ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَٓائِزُونَ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(لَا يَسْتَوٓى) **Eşit olmaz,** kim? (اَصْحَابُ النَّارِ) **o** (cehennem) **ateşin**(in) **ashâbı,** yâni dâimî adamları, daha kim? (وَاَصْحَابُ الْجَنَّةِ) **ve cennetin ashâbı,** (اَصْحَابُ الْجَنَّةِ) **o cennetin** (ayrılmaz arkadaşları olan) **ashâbı,** (هُمْ) **ancak onlar,** kimdir? (اَلْفَٓائِزُونَ) **kurtuluşa erenlerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- O (Rablerini unutarak cehennem) **ateşin**(in ayrılmaz arkadaşları ve) **ashâbı** (olan kâfirler) **ile** (îmân ve takvâya sarılarak) **cennetin ashâbı**(ndan olma şerefini kazanmış kimseler iki cihanda da hiçbir yönden) **eşit olamaz.**

(Zîrâ) **ancak o cennetin** (dâimî ehli olan) **ashâbı kurtuluşa erenlerin ta kendisidir.** (Ama ey insanlar! Aşırı gafletinizden ve başınıza gelecekleri az düşündüğünüzden dolayı siz sonsuz nîmetlere mazhar olanlarla, ebedî azaplara uğrayacak olanlar arasındaki büyük farkı anlamıyorsunuz.)

لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ لَرَاَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِۜ
وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(لَوْ اَنْزَلْنَا) (Habîbim!) **Eğer Biz indirseydik,** neyi? (هٰذَا) **işte bunu,** bundan bedel? (اَلْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı,** neyin üzerine? (عَلٰى جَبَلٍ) **büyük bir dağın üzerine,** ne olurdu? (لَرَاَيْتَ) **elbette sen görürdün,** neyi? (هُ) **onu,** ne olduğu hâlde? (خَاشِعًا) **iyice boyun eğici,** daha ne olduğu hâlde? (مُتَصَدِّعًا) **çatlayıp paramparça olucu,** neden dolayı? (مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ) **Allâh**(-u Te'âlâ'n)**ın korkusundan,** (وَتِلْكَ) **ve işte sana bunlar,** bunlardan bedel? (اَلْاَمْثَالُ) **bu misaller,** nedir? (نَضْرِبُ) **Biz açıklıyoruz,** neyi? (هَا) **onları,** kim için? (لِلنَّاسِ) **insanlar için,** (لَعَلَّهُمْ) **tâ ki onlar,** ne yapsınlar? (يَتَفَكَّرُونَ) **iyice düşünsünler.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Habîbim!) **Eğer Biz işte bu**(nca önemli konuları ihtivâ eden yüce) **Kur'ân'ı büyük bir dağın üzerine indirseydik** (ve size verdiğimiz gibi ona da akıl verecek olsaydık), **elbette sen** (katılıkta ve kendisine çarpan şeylerden etkilenmeme husûsunda örnek gösterilen) **onu**(n gibi sert bir şeyi dahî) **Allâh'ın korkusundan dolayı iyice boyun eğen ve çatlayıp paramparça olan bir şey olarak görürdün.**

İşte sana! Bu misaller ki; Biz onları insanlara beyân etmekteyiz. Tâ ki onlar iyice düşünsünler (de yola gelsinler)**!**

هُوَ اللّٰهُ الَّذٖى لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِۚ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحٖيمُ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(هُوَ) **Ancak O** (Rabbiniz), kimdir? (اَللّٰهُ) **Allâh'tır,** (اَلَّذٖى) **öyle Zât ki,** (لَٓا اِلٰهَ) **hiçbir ilâh yoktur,** (اِلَّا هُوَ) **ancak O** (vardır), daha kimdir? (عَالِمُ الْغَيْبِ) **tüm gaybları** (gizlileri) **bilendir,** burada harf-i târif istiğrâk içindir, *(el-Âlûsî, 27/54)* daha neyi bilendir? (وَالشَّهَادَةِ) **tüm görünenleri de,** (هُوَ) **Ancak O** (Rabbiniz), kimdir? (اَلرَّحْمٰنُ) **Rahmân'dır,** daha kimdir? (اَلرَّحٖيمُ) **Rahîm'dir!**

Meâl-i Şerîf - 22

22- O (Rabbiniz) **ancak öyle Allâh'tır ki; Kendisinden başka** (ibâdete lâyık) **hiçbir ilâh yoktur.** (Hiçbir yaratılmışın bilgisinin ve duyularının ulaşamayacağı) **tüm gizlileri de,** (herkes tarafından) **bütün görünenleri de** (dünyayı da, âhireti de, yoğu da, varı da hakkıyla) **bilicidir.**

Ancak O, (dünyâda mümin-kâfir ayırmaksızın her yaratığa son derece acıyan bir) **Rahmân'dır,** (âhirette yalnız îmân edenleri son derecede esirgeyen bir) **Rahîm'dir.**

هُوَ اللّٰهُ الَّذٖى لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزٖيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُۜ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(هُـوَ) **Ancak O** (Rabbiniz), kimdir? (اَللّٰهُ) **Allâh'tır,** (الَّـذٖى) **öyle Zât ki,** (لَٓا اِلٰـهَ) **hiçbir ilâh yoktur,** (اِلَّا هُـوَ) **ancak O** (vardır), daha kimdir? (اَلْمَلِـكُ) **Melik'dir** (her şeyin yegâne mâlikidir), daha kimdir? (اَلْقُدُّوسُ) **Kuddûs'dür** (bütün noksan sıfatlardan münezzehtir), daha kimdir? (اَلسَّـلَامُ) **Selâm'dır** (dostlarına selâm ve selâmet verendir), daha kimdir? (اَلْمُؤْمِـنُ) **Mü'min'dir** (müminlere emniyet verendir), daha kimdir? (اَلْمُهَيْمِنُ) **Müheymin'dir** (her şeyi koruyup gözetendir), daha kimdir? (اَلْعَزٖيـزُ) **Azîz'dir** (yegâne izzet ve ululuk sâhibidir), daha kimdir? (اَلْجَبَّارُ) **Cebbâr'dır** (zorla da olsa dilediğine istediğini yaptırandır), daha kimdir? (اَلْمُتَكَبِّـرُ) **Mütekebbir'dir** (kibriyâ ve azamet sâhibidir), (سُـبْحَانَ اللّٰهِ) **Allâh'ı tesbîh ile** (tenzîh ederim *(et-Teysîr)*), neden? (عَمَّـا) **o** (eş ve çocuk gibi) **şeylerden ki,** ne yapıyorlar? (يُشْرِكُونَ) **şirk koşuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- O (Rabbiniz) **ancak öyle Allâh'tır ki; Kendisinden başka** (kulluk edilmeye lâyık) **hiçbir ilâh yoktur.**

(Allâh-u Te'âlâ her şeyin yönetimi Kendisine âit olan ve tüm varlıkların yegâne mâlik ve sâhibi bulunan, istediğini üstün, dilediğini alçak kılabilen, kimse tarafından yönetilemeyen ve azledilmesi düşünülemeyen bir) **Melik'dir,** (noksanlık gerektiren her şeyden son derece arınmış ve bütün kâmil sıfatlar Kendisine âit olan, sınırlanmaktan münezzeh olan ve herhangi bir şekle sâhip olarak düşünülemeyen bir) **Kuddûs'dür,** (tüm âfetlerden ve yok oluşlardan uzak olup, tüm selâmetler sâdece Kendisinden umulan ve dostlarını sürekli selâmlayan bir) **Selâm'dır,** (Kendi Zâtına ve peygamberlerine evvelâ Kendisi îmân eden, yarattıklarını zulümden, müminleri de azaptan emin kılan bir) **Mü'min'dir,** (her şeyi hakkıyla koruyup gözeten ve her varlık üstünde hakkıyla gözcü olan bir) **Müheymin'dir,** (eşi-benzeri olmayan bir gâlibiyete sâhip olup, mertebesi aslâ düşürülemeyen bir) **Azîz'dir,** (zorla da olsa dilediği yaratığını irâdesi yönünde mecbur bırakabilen ve yaratılmışların tüm işlerini tam mânâsıyla yoluna koyan bir) **Cebbâr'dır,** (son derece büyüklük ve ululuk sâhibi olan ve kibir ancak Kendisine yakışan bir) **Mütekebbir'dir. Onların şirk koşmakta oldukları şeylerden Allâh'ı tesbîh ile** (takdîs eder ve bütün noksan sıfatlardan tenzîh ederim).

هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰىۜ يُسَبِّحُ لَهُ
مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(هُوَ) **Ancak O** (Rabbiniz), kimdir? (اَللّٰهُ) **Allâh'tır,** daha kimdir? (اَلْخَالِقُ) **halk edicidir** (her şeyi îcâd edendir), daha kimdir? (اَلْبَارِئُ) **Bâri'dir** (kusursuz yaratandır), daha kimdir? (اَلْمُصَوِّرُ) **Musavvir'dir** (şekil verendir), (لَهُ) **sâdece O'na âittir,** ne? (اَلْاَسْمَاءُ) **isimler,** öyle isimler ki, (اَلْحُسْنٰى) **en güzel olucular,** (يُسَبِّحُ) **sürekli tesbîh** (ve tenzîh) **eder,** kimi? (لَهُ) **O'nu,** burada (لَ) harfi zâidedir, *(el-Kirmânî, 9/194; ed-Dürru'l-masûn, 10/235; el-Medârik, 3/432)* ne tesbîh eder? (مَا) **o** (melekler ve cinler gibi) **şeyler ki,** nerededir? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerdedir,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerdedir,** (وَهُوَ) **ve ancak O,** kimdir? (اَلْعَزِيزُ) **Azîz'dir,** daha kimdir? (اَلْحَكِيمُ) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Ancak O (Rabbiniz yüce) **Allâh'tır; halk edicidir** (yoktan îcâd eden ve her şeyi bir hikmet üzere ölçüp biçerek vâr edendir), **Bâri'dir** (her yarattığını kusurlardan uzak bir şekilde yaratan ve kimini kiminden muhtelif şekillerle ayırandır), **Musavvir'dir** (dilediği şekilde her yaratığa farklı bir şekil verendir). **O en güzel** (mânâları ifâde eden) **isimler sâdece O'na âittir.**

Göklerde ve yerde bulunan şeyler O'nu(n noksan sıfatlardan münezzeh olduğunu ifâde etmek üzere) **sürekli** (tenzîh ve) **tesbîh etmektedir. Zâten ancak O** (son derece izzet ve ululuk sâhibi olan bir) **Azîz'dir,** (her işi yerli yerinde olan bir) **Hakîm'dir.**

سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ALTMIŞINCI SÛRE-İ CELÎLE

el-MÜMTEHINE SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
On üç âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَٓاءَ تُلْقُونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَٓاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّۚ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَاِيَّاكُمْ اَنْ تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْۜ اِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِى سَبِيلِى وَابْتِغَٓاءَ مَرْضَاتِى تُسِرُّونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِۗ وَاَنَا اَعْلَمُ بِمَٓا اَخْفَيْتُمْ وَمَٓا اَعْلَنْتُمْۜ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَٓاءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, ne yapmayın? (لَا تَتَّخِذُوا) **edinmeyin,** kimi? (عَدُوِّى) **Benim düşmanlarımı,** bu kelime müfrede kullanıldığı gibi cemî mânâsında da kullanılır, *(et-Teysîr)* daha? (وَعَدُوَّكُمْ) **ve sizin düşmanlarınızı,** nedir edinmeyin? (اَوْلِيَٓاءَ) **birtakım dostlar,** ne olduğunuz hâlde? (تُلْقُونَ) **ulaştırıyorsunuz,** kime? (اِلَيْهِمْ) **onlara,** neyi? (بِالْمَوَدَّةِ) **dostluğu,** (وَقَدْ كَفَرُوا) **hâlbuki gerçekten inkâr ettiler,** neyi? (بِمَا) **o şeyi ki,** (جَٓاءَ) **geldi,** kime? (كُمْ) **size,** o şey de neden ibâret olduğu hâlde? (مِنَ الْحَقِّ) **haktan,** o kâfirler daha ne oldukları hâlde? (يُخْرِجُونَ) **çıkartıyorlar,** kimi? (اَلرَّسُولَ) **o Rasûlü,** daha? (وَاِيَّاكُمْ) **ve sizi,** niçin? (اَنْ تُؤْمِنُوا) **îmân ediyorsunuz diye,** burada (اَنْ) harfi masdariyye olup, başında (لِ) harfi mahzûftur ki takdîri: (لِاَنْ تُؤْمِنُوا) şeklindedir *(el-Medârik)*, kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** O'ndan bedel? (رَبِّكُمْ) **Rabbiniz'e,** (اِنْ كُنْتُمْ) **eğer siz olduysanız,** nedir olduysanız? (خَرَجْتُمْ) **çıktınız,** niçin? (جِهَادًا) **cihâd için,** bu kelime mef'ûlun lehdir, *(el-Beyzâvî)* nerede? (فِى سَبِيلِى) **Benim yolumda,** daha niçin? (وَابْتِغَٓاءَ مَرْضَاتِى) **ve rızâmı ara**(yıp bul)**mak için,** burada şartın cevâbı

mahzûf olup takdîri (لَا تَتَوَلَّوْا اَعْدَائِي اِنْ كُنْتُمْ اَوْلِيَائِي) "Eğer Benim dostlarımsanız düşmanlarımı dost edinmeyin" şeklindedir, *(el-Âlûsî)* Benim düşmanlarıma dostluk ulaştırmanızdan bedel? (تُسِرُّونَ) **gizlice bildiriyorsunuz,** kime? (اِلَيْهِمْ) **onlara,** neyi? (بِالْمَوَدَّةِ) **dostluğu,** (وَاَنَا) **hâlbuki Ben,** kimim? (اَعْلَمُ) **çok iyi bilici**(yim), neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (اَخْفَيْتُمْ) **gizlediniz,** daha neyi biliciyim? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** (اَعْلَنْتُمْ) **açıkladınız,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يَفْعَلْ) **yaparsa,** neyi? (هُ) **onu,** yâni onları dost edinmeyi, kimden olduğu hâlde, (مِنْكُمْ) **sizden,** (فَقَدْ ضَلَّ) **artık muhakkak sapmıştır,** nereden? (سَوَاءَ السَّبِيلِ) **yolun** (doğrusundan ve) **ortasından,** burada (عَنْ) harf-i cerri mahzûftur. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Hem Benim düşmanlarımı hem de sizin düşmanlarınızı birtakım dostlar edinmeyin! Rabbiniz olan Allâh'a îmân ettiniz diye onlar o Rasûlü ve sizi (yurdunuz olan Mekke'den) **çıkartmaktayken ve size gelmiş olan o hakkı** (ve hakîkati) **gerçekten inkâr etmişlerken** (nasıl oluyor da hâlâ) **siz onlara dostluk ulaştırıyorsunuz** (böyle bir şey size hiç yakışmıyor).

Eğer siz Benim yolumda cihâd için ve rızâmı ara(yıp bul)**mak için** (muhâcir olarak vatanlarınızdan) **çıkmış olduysanız** (düşmanlarımı dost edinmeyi bırakın).

Ben sizin gizlemiş olduğunuz şeyleri de, açıklamış bulunduğunuz şeyleri de en iyi bilici iken, (siz nasıl Benden korkmadan) **onlara gizlice dostluk bildiriyorsunuz** (oysa gizli ve açık her şey Benim ilmimde eşittir, netîcede Ben Rasûlümü sizin gizli işlerinizden haberdâr edeceğime göre bunda sizin ne gibi bir faydanız bulunabilir?)**!**

Ama içinizden her kim bunu yaparsa muhakkak ki o kişi, yolun (doğrusundan ve) **ortasından sapmıştır.**

Alî ibnü Ebî Talib *(Radıyallâhu Anh)* şöyle anlatıyor: Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Zübeyr ve Mikdâd *(Radıyallâhu Anhümâ)* ile birlikte bana: "Doğruca gidin! Medîne'ye yakın bir yerde olan Hâh bostanına varın, orada üzerinde mektup bulunan bir kadın bulacaksınız, o mektubu ondan alın" buyurdu. Biz de yola düştük, o bostana vardığımızda birden o kadınla karşılaştık ve ona: "Çabuk mektubu çıkar" dedik.

O, yanında mektup olmadığını söyleyince: "Ya mektubu çıkarırsın ya da elbiselerini çıkarırsın" dedik. Bunun üzerine hemen saç örgülerinin içinden mektubu çıkarttı. Biz de onu alıp Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e ulaştırdık. Sonra mektubun, Hâtıb ibnü Ebî Belte'a tarafından, Mekke'de bulunan birtakım müşrik insanlara yazılmış olup, içeriğinde Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in Mekke fethiyle alâkalı bâzı sırları bulunduğunu anladık.

Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Ey Hâtıb! Bu ne?" diye sorunca, o: "Yâ Rasûlellâh! Hakkımda acele karar verme! Ben Kureyş'in kendi bünyesinden değilim, seninle birlikte olan diğer muhâcirlerin, Mekke'de bulunan âilelerini ve mallarını koruyacak akrabâsı var. Ben de orada bulunan akrabâmı korumak için: 'Mâdem soy bağım yok, bâri bir iyiliğim olsun da o vesîleyle yakınlarımı korusunlar' diye düşündüm.

Ben bunu bir kâfirlik ve dinden irtidâd niyetiyle yapmadım. Zâten İslâm'dan sonra kâfirliğe râzı olacak değilim" diye cevap verdi. O zaman Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* etrâfındakilere: "Gerçekten o size doğru söylemiştir" buyurdu. Bu durum karşısında şaşkına dönen Ömer *(Radıyallâhu Anh)*: "Yâ Rasûlellâh! Bırak beni de şu münâfığın boynunu vurayım" deyince, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*:

"Muhakkak ki o, Bedir'de bulunmuştur! Sen ne biliyorsun ki; Allâh Bedir ehline muttalî olmuş (ve onların ölene kadar neler yapacaklarını bilerek): 'Dilediğinizi yapın! Gerçekten Ben sizi (peşînen) bağışladım' buyurmuştur" dedi. İşte bunun üzerine Allâh-u Te'âlâ bu âyetleri indirdi. *(el-Buhârî, rakam:3081, 4/76; Müslim, rakam:2494, 4/1941; Ayrıca bkz.: el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin; el-Âlûsî)*

اِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ اَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ
وَاَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اِنْ يَثْقَفُو) **Zafer kazanırlarsa,** kime karşı? (كُمْ) **size karşı,** (يَكُونُوا) **olurlar,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** nedir olurlar? (اَعْدَاءً) **çok şiddetli düşmanlar,** daha ne yaparlar? (وَيَبْسُطُوا) **ve uzatırlar,** kime? (اِلَيْكُمْ) **size,** neyi? (اَيْدِيَهُمْ) **ellerini,** daha? (وَاَلْسِنَتَهُمْ) **ve dillerini,** ne ile? (بِالسُّوءِ) **kötülüklerle,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, daha ne yaparlar? (وَوَدُّوا) **ve arzu etmişlerdir,** neyi? (لَوْ تَكْفُرُونَ) **kâfir olsaydınız.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Onlar size karşı zafer kazanırlarsa, size çok çetin düşmanlar olacaklardır, ellerini ve dillerini (öldürme, esir etme ve hakārette bulunma gibi) **kötülüklerle size iyice uzatacaklardır. Zâten onlar siz kâfir olsaydınız diye** (sürekli) **istekte bulunmuşlardır.**

لَنْ تَنْفَعَكُمْ اَرْحَامُكُمْ وَلَا اَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(لَنْ تَنْفَعَ) **Aslâ fayda vermez,** kime? (كُمْ) **size,** ne? (اَرْحَامُكُمْ) **akrabâlığınız,** daha? (وَلَا اَوْلَادُكُمْ) **çocuklarınız da** (fayda verir) **olmadı,** (يَوْمَ الْقِيٰمَةِ) **kıyâmet**

gününde (ise), Allâh-u Te'âlâ ne yapacak? (يَفْصِلُ) **ayırma yapacak,** nerede? (بَيْنَكُمْ) **aranızda,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **sürekli yapıyorsunuz,** yâni yaptığınız şeyleri, kimdir? (بَصِيرٌ) (hakkıyla gören bir) **Basîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Âhirete vardığınızda) **akrabâlık ilişkileriniz aslâ size fayda vermeyecektir, çocuklarınız da** (bir zararı savuşturacak ya da bir fayda temin edecek) **olmamıştır. Kıyâmet gününde ise O** (Allâh birbirinizden kaçmanızı gerektirecek müthiş olaylar ortaya çıkararak) **sizin aranızda** (tam bir) **ayırma yapacaktır. Zâten Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri** (hakkıyla gören ve karşılığını verecek olan bir) **Basîr'dir.**

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فٖى اِبْرٰهٖيمَ وَالَّذٖينَ مَعَهُۚ اِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ اِنَّا بُرَءٰۤؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِۘ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَٓاءُ اَبَدًا حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَحْدَهٓ اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰهٖيمَ لِاَبٖيهِ لَاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَٓا اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍۜ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَاِلَيْكَ اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَصٖيرُ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(قَدْ كَانَتْ) **Muhakkak oldu,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** ne oldu? (اُسْوَةٌ) **bir örnek,** öyle örnek ki, (حَسَنَةٌ) **çok güzel olucu,** kimde? (فٖى اِبْرٰهٖيمَ) **İbrâhîm'de,** daha? (وَالَّذٖينَ) **ve o kimselerde ki,** kiminle berâberdir? (مَعَهُ) **onunla,** ne zamanda güzel bir örnek oldu? *(el-Beyzâvî)* (اِذْ قَالُوا) **dedikleri zamanda,** kime? (لِقَوْمِهِمْ) (müşrik) **kavimlerine,** neyi dediler? (اِنَّا) **gerçekten Biz,** kimleriz? (بُرَءٰۤؤُا) **tamâmen uzak olucu kimseler,** kimden? (مِنْكُمْ) **sizden,** daha? (وَمِمَّا) **ve o şeylerden ki,** (تَعْبُدُونَ) **tapıyorsunuz,** kimden başka oldukları hâlde? (مِنْ دُونِ اللّٰهِ) **Allâh'tan başka,** (كَفَرْنَا) **biz inkâr ettik,** kimi? (بِكُمْ) **sizi**(n dîninizi), (وَبَدَا) **ve zâhir oldu** (ve belirdi), nerede? (بَيْنَنَا) **bizim aramızda,** daha? (وَبَيْنَكُمُ) **ve sizin aranızda,** ne? (اَلْعَدَاوَةُ) **düşmanlık,** daha? (وَالْبَغْضَٓاءُ) **ve şiddetli öfke,** ne müddetçe? (اَبَدًا) **ebediyyen,** ne zamâna kadar? (حَتّٰى تُؤْمِنُوا) **siz îmân edinceye kadar,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** ne olduğu hâlde? (وَحْدَهُ) **O**(nun) **tek olduğu**(nu ikrâr ettiğiniz) **hâlde,** (اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰهٖيمَ) **lâkin İbrâhîm'in sözü müstesnâ,** kime? (لِاَبٖيهِ) **babasına,** hangi sözü? (لَاَسْتَغْفِرَنَّ) **andolsun ki; elbette mağfiret talep edeceğim,** kim için? (لَكَ) **senin için,** (وَمَٓا اَمْلِكُ) **hâlbuki mâlik olamam,** kim için? (لَكَ) **senin için,** kimden gelecek olduğu

hâlde? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** neye? (مِنْ شَيْءٍ) **hiçbir şey**(i defetmey)**e,** daha ne dedikleri zamanda onların sözünde örnek vardır? (رَبَّنَا) **ey Rabbimiz,** (عَلَيْكَ) **ancak sana,** ne yaptık? (تَوَكَّلْنَا) **tevekkül ettik,** daha? (وَاِلَيْكَ) **ve ancak Sana,** ne yaptık? (اَنَبْنَا) **inâbe ettik** (yöneldik), (وَاِلَيْكَ) **ve ancak Sana** (âit olan âhiret yurduna)**dır,** ne? (اَلْمَصِيرُ) **o** (son) **varış.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Gerçekten sizin için, İbrâhîm'de ve onunla birlikte olan kişilerde çok güzel bir örnek (vâki) **olmuştur. Bir zaman ki onlar** (müşrik) **kavimlerine: "Gerçekten biz sizden de, Allâh**(ı bırakıp da O'n)**dan başka tapmakta olduğunuz şeylerden de tamâmen uzak kimseleriz.**

Biz sizi(n dîninizi) **inkâr ettik. Siz Allâh'a, O**(nun) **tek olduğu**(nu ikrâr ettiğiniz) **hâlde îmân edinceye kadar bizimle sizin aranızda ebediyyen düşmanlık ve şiddetli öfke** (meydana gelmiş ve bu durum kalplerimizde yerleşmekle kalmayıp davranışlarımızda da) **belirmiştir" demiştiler.**

Ancak İbrâhîm'in, kendi babasına: "Ben senin için Allâh'tan (gelecek azaplardan) **hiçbir şey**(i defetmey)**e mâlik değilsem de, andolsun ki; yine de senin için mutlaka bağışlanma talebinde bulunacağım" sözü müstesnâ.**

(Zîrâ bu söz müşrikler için istiğfâr yasağından önce vukû bulduğundan dolayı örnek alınacak bir şey değildir. Ey müminler! İbrâhîm peygamber ve berâberindeki müminlerin şu sözlerini de örnek alın ki onlar:) **"Ey Rabbimiz!** (Tüm işlerimizi Sana ısmarlayarak) **ancak Sana tevekkül ettik ve ancak Sana yöneldik. O** (son) **varış da ancak Sana** (âit olan âhiret yurduna)-**dır"** (demişlerdi).

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَاۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(رَبَّنَا) **Ey Rabbimiz,** (لَا تَجْعَلْ) **yapma,** kimi? (نَا) **bizi,** nedir yapma? (فِتْنَةً) **fitneye** (ve azâba) **düşürülmüş** (kimseler), burada masdar mef'ûl mânâsındadır, *(et-Teysîr, el-Âlûsî)* öyle bir fitne ki kime âit olucu? (لِلَّذِينَ) **o kimselere ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** daha ne yap? (وَاغْفِرْ) **ve** (günahlarımızı) **mağfirette bulun,** kim için? (لَنَا) **bizim için,** (رَبَّنَا) **ey Rabbimiz,** (اِنَّكَ) **muhakkak ki Sen,** (اَنْتَ) **ancak Sen,** kimsin? (اَلْعَزِيزُ) (Kendisine sığınanı zelîl etmeyecek bir) **Azîz**(sin)**,** daha kimsin? (اَلْحَكِيمُ) (hikmetsiz iş yapmayan bir) **Hakîm**(sin)**.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (İbrâhîm peygamber ve berâberindeki müminler duâlarını şöyle sürdürmüşlerdi:) **Ey Rabbimiz! Bizi o kâfir olmuş kimselerden sebep fitnelenmiş** (ve onlar tarafından azâba mâruz bırakılmış kimseler) **yapma.** (Onları bize musallat etme ki, bize hakāret edemesinler ve işkence yapamasınlar.)

Ey Rabbimiz! Bizim için (günahlarımızı) **mağfirette bulun. Şüphesiz ki Sen;** (Kendisine sığınanı zelîl etmeyecek ve Kendisine güvenenin ümîdini boşa çıkarmayacak yegâne güce sâhip olan) **Azîz de,** (hikmetsiz hiçbir iş yapmayan) **Hakîm de ancak Sensin."**

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ
وَمَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(لَقَدْ كَانَ) **Andolsun ki; elbette oldu,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** kimde? (فِيهِمْ) **o** (İbrâhîm kulumuz ve berâberinde ola)**nlarda,** ne oldu? (اُسْوَةٌ) **bir örnek,** öyle örnek ki, (حَسَنَةٌ) **çok güzel olucu,** sizden bedel kim için oldu? (لِمَنْ) **o kimse için ki,** (كَانَ) oldu, nedir oldu? (يَرْجُوا) **umar,** neyi? (اللّٰهَ) **Allâh'ı**(n rızâsını)**,** daha neyi umuyor? (وَالْيَوْمَ) **ve o günü,** öyle gün ki, (الْاٰخِرَ) **son olucu,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يَتَوَلَّ) (Bizim emrimizden) **yüz çevirir** (de kâfirleri dost edinir)**se,** (فَاِنَّ اللّٰهَ) **artık şüphesiz Allâh,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (الْغَنِيُّ) (bütün yarattıklarından tamâmen ihtiyaçsız olan bir) **Ğaniyy'dir,** daha kimdir? (الْحَمِيدُ) (bütün hamdlere lâyık olan bir) **Hamîd'dir.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Andolsun ki; elbette o (İbrâhîm peygamber ve berâberinde ola)**nlarda sizin için; Allâh'ı**(n rızâsını) **ve o son günü**(n mükâfâtını) **ummakta olan o kimseler için muhakkak ki çok güzel bir örnek bulunmuştur.**

Ama her kim (Bizim emrimizden) **yüz çevirir** (de kâfirleri dost edinir) **se artık şüphesiz ki Allâh,** (bütün yarattıklarından tamâmen ihtiyaçsız olan) **Ğaniyy de,** (bütün hamdlere lâyık olan) **Hamîd de ancak O'dur.**

عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً
وَاللّٰهُ قَدِيرٌ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(عَسٰى) **Kesin oldu,** aslında bu fiil "Umuldu" mânâsında ise de Allâh-u Te'âlâ hakkında vârid olan (عَسٰى) fiili "Vücûb (kesinlik mânâsını ifade etmek)" içindir, *(et-Teysîr)* kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** yâni Allâh'ın ne yapması kesin oldu? (اَنْ يَجْعَلَ) **yaratması,** nerede? (بَيْنَكُمْ) **sizin aranızda,** daha? (وَبَيْنَ الَّذٖينَ) **ve o kimselerin arasında ki,** (عَادَيْتُمْ) **düşmanlık yaptınız,** onlar kimden oldukları hâlde? (مِنْهُمْ) **onlardan,** yâni o şirk koşan yakınlarınızdan, neyi yaratması? (مَوَدَّةً) **büyük bir sevgiyi,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (قَدٖيرٌ) (her şeye hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir,** (وَاللّٰهُ) **ve Allâh,** kimdir? (غَفُورٌ) (son derece bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (رَحٖيمٌ) (son derece merhamet sâhibi olan bir) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Şimdilik size Mekke müşrikleriyle dost olmak yasaklanmışsa da yakın bir zamanda) **kesin oldu ki Allâh,** (Mekke fethini müyesser kılıp onlara da îmân nasip ederek) **sizin aranızla, o** (şirk koşan yakı)**nlar**(ınız)**dan** (evvelce) **düşmanlık yaptığınız o kimseler arasında bir tür dostluk yaratacaktır.**

Zâten Allâh (kalpleri çevirmeye, hâlleri değiştirmeye ve dostluk sebeplerini kolaylaştırmaya hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir. Hem de Allâh** (son derece bağışlayan bir) **Ğafûr'dur** (bu yüzden evvelce kâfirlerle dostluk yaparak işlemiş olduğunuz günahları bağışlayacaktır), (son derece merhamet sâhibi olan bir) **Rahîm'dir** (böylece size acıyarak cemâatinizi dağıtmayacak ve İslâm'a girecek olan müşrikleri de rahmetine katacaktır).

لَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذٖينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِى الدّٖينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ اَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُٓوا اِلَيْهِمْ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطٖينَ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(لَا يَنْهٰى) **Nehyetmez** (yasaklamaz), kimi? (كُمْ) **sizi,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimden? (عَنِ الَّذٖينَ) **o kimselerden ki,** (لَمْ يُقَاتِلُو) **savaşmadılar,** kiminle? (كُمْ) **sizinle,** ne hususta? (فِى الدّٖينِ) **din husûsunda,** daha ne yapmadılar? (وَلَمْ يُخْرِجُو) **ve çıkarmadılar,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nereden? (مِنْ دِيَارِكُمْ) **yurtlarınızdan,** o kimselerden bedel neden engellemez? *(ed-Dürru'l-masûn)* (اَنْ تَبَرُّو) **iyilik yapmanızdan,** kime? (هُمْ) **onlara,** daha? (وَتُقْسِطُٓوا) **ve adâleti ulaştırmanızdan,** burada if'âl bâbının hemzesi (اِيصَالْ) içindir, kime ualaştırmanızdan? (اِلَيْهِمْ) **onlara,** (اِنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz ki Allâh,** ne yapar? (يُحِبُّ) **sever,** kimi? (اَلْمُقْسِطٖينَ) **adâletli davrananları.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Allâh sizi o kimselerden; onlara iyilikte bulunmanızdan ve kendilerine adâleti ulaştırmanızdan engellemez ki, onlar din konusunda sizinle savaşmamıştırlar ve sizi yurtlarınızdan çıkarmamıştırlar. (Zâten) **şüphesiz ki Allâh adâletli davrananları sever** (ve onların bu yaptıklarına rızâ gösterir).

Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)*ın kızı Esmâ *(Radıyallâhu Anhâ)* şöyle anlatıyor: "Kureyş zamânında şirk üzere olan annem, onların Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ile anlaşmaları üzerine birtakım hediyelerle beni ziyârete geldi. Ben onun hediyelerini kabûl etmekten, hattâ onu evime bile almaktan kaçındım. Derken ablam Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*ya haber gönderip Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e bu husûsu sormasını istedim. Bunun üzerine Allâh-u Te'âlâ bu âyet-i kerîmeyi indirince Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* hediyesini kabûl etmemi ve onu eve almamı emretti."

Bu sebeb-i nüzûlden anlaşıldığı üzere; âyet-i kerîme, önüne gelen kâfirle dostluk ve diyalog kurma anlamına gelmeyip, sâdece anne ve kardeş gibi karâbet hakkına sâhip olan, özellikle de kadınlar ve çocuklar gibi zayıf durumda bulunanlara iyi davranmakla alâkalıdır. Bundan dolayı ulemâ; büyük bir zararından korkulmadıkça, bir kâfire karşı iyi davranış sergilemek için ayağa kalkmanın câiz olmadığını açıklamışlar, buna delil olarak da: "Çünkü biz onların dînî konudaki yanlışlarına tepkimizi hareketlerimizle de ortaya koymakla memuruz, dolayısıyla onlara haklıymışlar izlenimini verecek şekilde saygılı davranışlardan kaçınmalıyız" demişlerdir. *(el-Âlûsî)*

اِنَّمَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذٖينَ قَاتَلُوكُمْ فِى الدّٖينِ وَاَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوَلَّوْهُمْۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(اِنَّمَا يَنْهٰى) **Ancak nehyeder,** yâni yasaklar, kimi? (كُمْ) **sizi,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimden? (عَنِ الَّذٖينَ) **o kimselerden ki,** (قَاتَلُو) **savaştılar,** kiminle? (كُمْ) **sizinle,** ne hususta? (فِى الدّٖينِ) **din husûsunda,** daha ne yaptılar? (وَاَخْرَجُو) **ve çıkarttılar,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nereden? (مِنْ دِيَارِكُمْ) **yurtlarınızdan,** daha ne yaptılar? (وَظَاهَرُوا) **ve birbirine arka çıktılar,** neye karşı? (عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ) **sizi çıkartmaya karşı,** o kimselerden bedel neden yasaklar? *(ed-Dürru'l-masûn)* (اَنْ تَوَلَّوْ) **dostluk kurmanızdan,** kiminle? (هُمْ) **onlarla,** (وَمَنْ) **ama** (buna rağmen) **her kim,** (يَتَوَلَّ) **dost edinirse,** kimi? (هُمْ) **onları,** (فَاُولٰٓئِكَ) **artık işte sana onlar,** (هُمْ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلظَّالِمُونَ) **zâlimlerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Allâh sizi ancak o kimselerden; onlarla dostluk kurmanızdan nehyetmektedir ki, onlar din husûsunda sizinle savaşmıştırlar, sizi yurtlarınızdan çıkarmıştırlar ve sizi (Mekke'den) **çıkarmaya karşı birbirine arka çıkmıştırlar.**

Ama (buna rağmen) **her kim onları dost edinirse, işte sana! Onlar** (var ya); (dostluk ve düşmanlık husûsunda yersiz davranışlarda bulunmakla ve canlarını ebedî azâba arz etmekle, kimseye değil, sâdece nefislerine) **zulmetmiş kimselerin ta kendisi ancak onlardır.**

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِذَا جَٓاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّؕ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاٖيمَانِهِنَّۚ
فَاِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِؕ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّؕ
وَاٰتُوهُمْ مَٓا اَنْفَقُواؕ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ اِذَٓا اٰتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّؕ وَلَا تُمْسِكُوا
بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسْـَٔلُوا مَٓا اَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْـَٔلُوا مَٓا اَنْفَقُواؕ ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِؕ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْؕ
وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ حَكٖيمٌ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُٓوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, ne zamanda? (اِذَا جَٓاءَ) **geldiği zamanda,** kime? (كُمْ) **size,** kim? (اَلْمُؤْمِنَاتُ) **îmân edici kadınlar,** ne oldukları hâlde? (مُهَاجِرَاتٍ) **hicret edici oldukları hâlde,** (فَامْتَحِنُو) **hemen imtihan edin,** kimi? (هُنَّ) **o kadınları,** (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimdir? (اَعْلَمُ) **çok iyi bilicidir,** neyi? (بِاٖيمَانِهِنَّ) **onların îmânını,** (فَاِنْ عَلِمْتُمُو) **artık eğer bilirseniz,** kimi? (هُنَّ) **o kadınları,** nedir bilirseniz? (مُؤْمِنَاتٍ) **îmân edici kadınlar** (olarak), (فَلَا تَرْجِعُو) **artık geri döndürmeyin,** kimi? (هُنَّ) **o kadınları,** kime? (اِلَى الْكُفَّارِ) **o kâfir** (olan eş)**ler**(in)**e,** (لَا هُنَّ) **çünkü o kadınlar olmadı,** nedir olmadı? (حِلٌّ) **helâldir,** kim için? (لَهُمْ) **o** (kâfir ola)**n** (koca)**lar için,** (وَلَا هُمْ) **o** (kâfir ola)**n** (koca)-**lar da olmadı,** nedir olmadı? (يَحِلُّونَ) **helâl olurlar,** kim için? (لَهُنَّ) **o kadınlar için,** daha ne yapın? (وَاٰتُو) **ve verin,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (مَٓا) **o şeyleri ki,** (اَنْفَقُوا) (mehir olarak) **harcadılar,** (وَلَا جُنَاحَ) **böylece hiçbir günah yoktur,** kimin üzerine? (عَلَيْكُمْ) **sizin üzerinize,** ne hususta? (اَنْ تَنْكِحُو) **nikâhlamanızda,** burada (فى) harf-i cerri mahzûftur, *(el-Âlûsî)* kimi nikâhlamanızda? (هُنَّ) **o kadınları,** ne zaman? (اِذَٓا اٰتَيْتُمُو) **verdiğiniz zaman,** kime? (هُنَّ) **o kadınlara,** neyi? (اُجُورَهُنَّ) **mehirlerini,** (وَلَا تُمْسِكُوا) **ve tutmayın,** neyi? (بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ) **o kâfir kadınların ismetlerini** (ve evlilik bağlarını), daha ne yapın? (وَسْـَٔلُوا) **ve isteyin,** neyi? (مَٓا) **o şeyleri ki,** (اَنْفَقْتُمْ) (mehir olarak) **harcadınız,** (وَلْيَسْـَٔلُوا) **ve o** (kâfir ola)**nlar da istesinler,** neyi? (مَٓا) **o şeyleri ki,** (اَنْفَقُوا) (size hicret eden îmânlı kadınlara mehir olarak) **harcadılar,** (ذٰلِكُمْ) (ey Müslümanlar!) **İşte size! Bu ancak,** nedir? (حُكْمُ اللّٰهِ) **Allâh'ın hükmüdür,** ne olduğu hâlde? (يَحْكُمُ) **hüküm vermekte**

olduğu hâlde, nerede? (بَيْنَكُمْ) **sizin aranızda,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (عَلِيمٌ) (her şeyi hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir,** daha kimdir? (حَكِيمٌ) (her hükmü yerli yerinde olan bir) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Ey o îmân etmiş olan kimseler! O (görünüşte) **îmân etmiş olan kadınlar** (kâfirlerin arasından) **hicret eden kimseler olarak size geldikleri zaman, onları**(n dilleriyle kalplerinin birbirine uyup uymadığı husûsunda kendilerini) **imtihan edin. Allâh onların îmânını en iyi bilicidir.** (Ama siz imtihan etmeden hakîkati bilemezsiniz.)

Şimdi eğer (onlar: "Vallâhi ben bir memleketi beğenmediğim yâhut kocamı sevmediğim için veyâ bir dünyâlık elde etmek arzusuyla Mekke'den çıkmadım! Ben ancak Allâh ve Rasûlünü sevdiğim için çıktım" diye yemîn ederlerse, siz de bu imtihanın ardından, güçlü bir zan ile) **onları** (gerçekten) **îmân eden kadınlar olarak** (anlayıp) **bilirseniz, artık onları o kâfir** (olan eş)**ler**(in)**e geri döndürmeyin. Çünkü o kadınlar onlar için helâl olmaz**(lar), **onlar da o kadınlara helâl olmazlar.**

Yine de (mehir olarak) **harcamış oldukları şeyleri onlar**(ın kocaların)**a verin. Böylece kendilerine mehirlerini verdiğiniz zaman onları nikâhlamanızda sizin üzerinize hiçbir günah yoktur.** (Zîrâ İslâm'a girmeleri, onların kâfir eşleriyle olan evvelki nikâhlarını feshetmiştir.)

Siz de (dârü'l-harpte kâfir olarak kalan ya da İslâm yurdundan mürted olarak dârü'l-harbe giden) **o kâfir kadınların ismetlerini** (ve evlilik bağlarını) **tutmayı**(p hemen onları boşayı)**n.**

Ayrıca (mehir olarak evvelce) **harcadığınız şeyleri** (yeni evlenecekleri müşrik kocalarından) **isteyin, onlar da** (size hicret eden îmânlı kadınlara mehir olarak) **harcadıkları şeyleri** (sizden) **istesinler.**

(Ey Müslümanlar!) **İşte size! Bu ancak Allâh'ın hükmüdür ki** (böylece) **O, aranızda** (adâletle) **hüküm vermektedir.**

Zâten Allâh (sizin menfaatiniz dâhil her şeyi hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir,** (her hükmü yerli yerinde olan bir) **Hakîm'dir.**

وَاِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ اِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَاٰتُوا الَّذ۪ينَ ذَهَبَتْ اَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَٓا
اَنْفَقُواۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذ۪ٓي اَنْتُمْ بِه۪ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَاِنْ فَاتَ) **Ve eğer kaçarsa,** kimden? (كُمْ) **sizden,** ne? (شَىْءٌ) **bir şey,** kimden olan bir şey? (مِنْ اَزْوَاجِكُمْ) **eşlerinizden,** kime kaçarsa? (اِلَى الْكُفَّارِ) **kâfirlere,** (فَعَاقَبْتُمْ) **sonra siz** (harpte onları mağlup edip) **cezâlandırır** (ve ganîmet alır)**sanız,** (فَاٰتُوا) **artık verin,** kime? (اَلَّذِينَ) **o kimselere ki,** (ذَهَبَتْ) **gitti,** kim? (اَزْوَاجُهُمْ) **eşleri,** neyi verin? (مِثْلَ مَا) **o şeyin bir mislini ki,** (اَنْفَقُوا) (mehir olarak) **harcadılar,** daha ne yapın? (وَاتَّقُوا) **ve hakkıyla sakının,** kimden? (اَللّٰهَ) **Allâh**(a isyân)**dan,** (اَلَّذٖى) **öyle Allâh ki,** (اَنْتُمْ) **siz,** kime? (بِهٖ) **ancak O'na,** kimlersiniz? (مُؤْمِنُونَ) **îmân edici kimseler**(siniz).

Meâl-i Şerîf - 11

11- Eğer eşlerinizden biri (mürted olup) **sizden kâfirlere kaçarsa** (ve o kâfirler size evvelce ödediğiniz mehirleri vermezlerse) **sonra da siz** (harpte onları mağlup edip) **cezâlandırır** (ve ganîmet alır)**sanız, artık** (mehir olarak) **harcadıkları şeyin bir mislini** (aldığınız ganîmetten ayırıp) **eşleri gitmiş olan o kimselere verin. Ayrıca siz O Allâh**(a isyân ederek bu hükümlere uymamak)**dan hakkıyla sakının ki, siz ancak O'na îmân edici kimselersiniz.**

يَٓا اَيُّهَا النَّبِىُّ اِذَا جَٓاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلٰٓى اَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللّٰهِ شَيْـًٔا وَلَا يَسْرِقْنَ
وَلَا يَزْنٖينَ وَلَا يَقْتُلْنَ اَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتٖينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرٖينَهُ بَيْنَ اَيْدٖيهِنَّ وَاَرْجُلِهِنَّ وَلَا
يَعْصٖينَكَ فٖى مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(يَٓا اَيُّهَا النَّبِىُّ) **Ey Nebiyy**(-i zîşân), (اِذَا جَٓاءَ) **geldiği zaman,** kime? (كَ) **sana,** kim? (اَلْمُؤْمِنَاتُ) **îmân edici kadınlar,** ne oldukları hâlde? (يُبَايِعْنَ) **bîat eder oldukları hâlde,** kime? (كَ) **sana,** ne üzerine? (عَلٰٓى اَنْ لَا يُشْرِكْنَ) **şirk koşmayacaklarına dâir,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** neyi? (شَيْـًٔا) **hiçbir şeyi,** daha? (وَلَا يَسْرِقْنَ) **ve hırsızlık yapmayacaklarına dâir,** daha? (وَلَا يَزْنٖينَ) **ve zinâ etmeyeceklerine dâir,** daha? (وَلَا يَقْتُلْنَ) **ve öldürmeyeceklerine dâir,** kimi? (اَوْلَادَهُنَّ) **çocuklarını,** daha? (وَلَا يَأْتٖينَ) **ve getirmeyeceklerine dâir,** neyi? (بِبُهْتَانٍ) **bir iftirâyı,** öyle iftirâ ki, (يَفْتَرٖينَ) **kadınlar uyduruyorlar,** neyi? (هُ) **onu,** nerede? (بَيْنَ اَيْدٖيهِنَّ) **ellerinin arasında,** daha? (وَاَرْجُلِهِنَّ) **ve ayaklarının arasında,** daha? (وَلَا يَعْصٖينَ) **ve isyân etmeyeceklerine dâir,** kime? (كَ) **sana,** ne husûsunda? (فٖى مَعْرُوفٍ) **mârûf bir şey husûsunda,** yâni aklen ve dînen iyi olarak kabûl edilen şey husûsunda,

(فَبَايِعْ) **artık bîatleş,** kiminle? (هُنَّ) **o kadınlarla,** daha ne yap? (وَاسْتَغْفِرْ) **ve mağfiret talep et,** kim için? (لَهُنَّ) **o kadınlar için,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh'tan,** (اِنَّ اللّٰهَ) **çünkü şüphesiz Allâh,** bu makam ta'lîl içindir, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* kimdir? (غَفُورٌ) (geçmiş günahları çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (رَحِيمٌ) (kullarına çok acıyan bir) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Ey Nebiyy(-i zîşân)**! Îmân eden kadınlar sana gelip de, Allâh'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaklarına, hırsızlık yapmayacaklarına, zinâ etmeyeceklerine,** (kızlarını diri diri gömerek) **çocuklarını öldürmeyeceklerine,** (başkasından doğurdukları çocukları kocalarına getirip: "Bu senin çocuğun" diyerek) **elleriyle ayakları arasında kendisini uyduracakları bir iftirâ** (meydana) **getirmeyeceklerine ve** (Allâh'a ve peygamberine itâat husûsunda) **mârûf** (ve meşrû) **olan herhangi bir şey hakkında sana isyân etmeyeceklerine dâir seninle bîatleş**(ip sözleş)**tikleri zaman, artık sen de o kadınlarla bîatleş ve kendileri**(nin günahlarının bağışlanması) **için Allâh'tan mağfiret talebinde bulun.**

Şüphesiz ki Allâh (geçmiş günahları çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** (kullarına çok acıdığı için, İslâm'a girdikten sonraki hayatlarında kendilerini muvaffak edecek olan bir) **Rahîm'dir.**

Taberî ve Hâkim gibi birçok müfessir ve muhaddisin tahriclerine göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Mekke fethi günü erkeklerin bîatini bitirince, kadınlardan bîat almaya başladı. O sırada kendisi Safâ tepesi üzerinde bulunuyor, Ömer *(Radıyallâhu Anh)* ise biraz aşağısında oturuyor, onun emriyle Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* adına onlara tebliğlerde bulunuyor ve Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* tarafından onların bîatini kabûl ediyordu. Ebû Süfyân'ın hanımı Hind *(Radıyallâhu Anhümâ)*, Hazret-i Hamza'ya yaptıklarından dolayı Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e tanınmamak için örtülü bir vaziyette kadınlar topluluğu arasında bulunuyordu.

İlk olarak "Şirk koşmama" şartı konu edildikten sonra, "Hırsızlık yapmamaları" kaydı açıklanınca o: "Ebû Süfyân çok cimri bir adamdır! Ben onun malından bir şeyler almıştım, peki bu bana helâl olur mu?!" dedi. O zaman Ebû Süfyân: "Geçmişte aldıkların sana helâl olsun" dedi.

Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* onu tanıyıp gülmeye başlayınca o: "Ey Allâh'ın Rasûlü! Geçmişi bağışla, ne olur" dedi. Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* de: "Allâh seni afv etsin!" buyurdu. Sonra "Zinâ yapmama" şartı mevzû edilince, o: "Hür kadın da zinâ mı edermiş?" diye şaşkınlığını ifâde etti.

Akabinde "Çocuklarını öldürmeme" şartı beyân edilince, Hind *(Radıyallâhu Anhâ)* Bedir günü Müslümanlar tarafından öldürülen Hanzala isimli oğlunu kastederek: "Biz onları küçükken büyüttük, siz ise onları büyükken öldürdünüz" dedi. Bunu duyan Ömer *(Radıyallâhu Anh)* sırtüstü uzanacak kadar gülmekten kendini alamadı, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ise tebessüm buyurdu. Ardından "İftirâ etmemeleri" şartı zikredilince o: "Vallâhi, bühtân çok çirkin bir iştir, sen ise bize ancak iyiliği ve güzel ahlâkı emretmektesin" diye konuştu.

Son olarak "Güzel bilinen şeylerde Rasûl'e isyân etmeme" koşulu anılınca: "Vallâhi biz bu meclise, herhangi bir konuda sana isyan fikriyle oturmadık" dedi. *(et-Taberî, Câmi'u'l-Beyân, 22/596; el-Hâkim, el-Müstedrek, 2/486; İbnü Sa'd, et-Tabekātü'l-kübrâ, 8/5, 9; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 14/428-429; el-Âlûsî, 27/94-95)*

Günümüzde hâlâ câhiliyetten kalma kini sürdürerek bu âyet-i kerîmede Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e bîatlerini kabûl etmesi ve kendileri için mağfiret talebinde bulunması emredilmiş olan Ebû Süfyân'ın eşi Hind *(Radıyallâhu Anhümâ)* hakkında ileri-geri konuşan Râfızîler, Şî'îler ve körü körüne onları taklîd edenler Allâh-u Te'âlâ'nın bu âyetini yok saydıkları için kâfir olmalarından korkulacak derecede bedbaht durumdadırlar.

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْاٰخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ اَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, ne yapmayın? (لَا تَتَوَلَّوْا) **dost edinmeyin,** kimi? (قَوْمًا) **bir toplumu,** öyle toplum ki, (غَضِبَ) **gazap etti,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** yine öyle toplum ki, (قَدْ يَئِسُوا) **muhakkak ümit kestiler,** neden? (مِنَ الْاٰخِرَةِ) **âhiretten,** öyle ümit kesmek ki ne gibi? (كَمَا يَئِسَ) (âhiret nîmetlerinden) **ümit kestiği gibi,** kim? (الْكُفَّارُ) **kâfirler,** o kâfirler kimlerden oldukları hâlde? (مِنْ اَصْحَابِ الْقُبُورِ) **kabirlerin ashâbından.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Bir toplumu dost edinmeyin ki, Allâh onlara gazap etmiştir, (daha önce ölüp defnedilmiş) **kabirlerin ashâbı olan kâfirler** (âhiretin ebedî nîmetlerinden) **ümit kestiği gibi, gerçekten onlar da âhiretten ümit kesmiştirler.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; bâzı fakir Müslümanların, meyvelerinden ve ürünlerinden faydalanmak için Yahûdîlerle dostluk kurması üzerine bu âyet-i kerîme nâzil olmuştur. *(el-Âlûsî)*

سُورَةُ الصَّفِّ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ اَرْبَعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ALTMIŞ BİRİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

es-SAFF SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
On dört âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(سَبَّحَ) **Tesbîh etti,** yâni noksan sıfatlardan tenzihte bulundu, kimi? (لِلّٰهِ) **Allâh'ı,** burada (لِ) harfi zâidedir, *(el-Kirmânî, 9/194; ed-Dürru'l-masûn, 10/235; el-Medârik, 3/432)* neler tesbîh etti? (مَا) **o şeyler ki,** nerededir? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerdedir,** daha neler? (وَمَا) **ve o şeyler ki,** nerededir? (فِى الْاَرْضِ) **yerdedir,** (وَهُوَ) **zâten ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلْعَز۪يزُ) **Azîz'dir,** daha kimdir? (اَلْحَك۪يمُ) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Göklerde olan şeyler ve yerde bulunan şeyler Allâh'ı (noksan sıfatlardan tenzîh etmek için) **tesbîhte bulunmuştur. Zâten ancak O,** (îmânsızlardan intikam alma gücüne sâhip olan bir) **Azîz'dir,** (emir ve kaderlerinde son derece hikmet sâhibi olan bir) **Hakîm'dir.**

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (لِمَ) **niçin,** (تَقُولُونَ) **söylüyorsunuz,** neyi? (مَا) **öyle şeyleri ki,** (لَا تَفْعَلُونَ) **yapmayacaksınız.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz?!

Rivâyete göre; sahâbeden bâzıları cihadla emrolunmadan önce: "Allâh'ın en sevdiği ameli bilseydik elbette onu yapardık" demişlerdi ama cihâd âyeti inince bâzıları ağırdan almıştı, Uhud gününde ise kimileri kaçmıştı. İşte bu âyet-i kerîme bu konuda bir uyarı mâhiyetinde olup, söylenen şeyin adak niteliği taşıdığını ve adağın mutlaka yerine getirilmesi gerektiğini beyân etmiştir. Bu âyet-i kerîme: "Yapmıyor olduğunuz şeyi niye söylüyorsunuz" şeklinde de tefsîr edilmiştir ki, buna göre yalan söylemenin müminlere yakışmayacağı açıklanmak istenmiştir. Gerçi mümin görünen münâfıklara bir kınama hitâbı olduğunu söyleyenler de olmuştur. *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)*

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(كَبُرَ) **Ne büyük oldu,** bu fiil (نِعْمَ) fiili gibi "Teaccüb" mânâsı ifâde etmektedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* ne cihetinden? (مَقْتًا) **şiddetli bir gazab**(a sebep olma) **bakımından,** kimin nezdinde büyük oldu? (عِنْدَ اللّٰهِ) **Allâh'ın nezdinde,** ne şey büyük oldu? (اَنْ تَقُولُوا) **söylemeniz,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** (لَا تَفْعَلُونَ) **yapmayacaksınız.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz Allâh nezdinde en şiddetli bir gazap (ve azâba sebebiyet verme) **bakımından ne büyük** (tesire sâhip) **olmuştur.**

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِهِ صَفًّا كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اِنَّ اللّٰهَ) **Muhakkak ki Allâh,** ne yapar? (يُحِبُّ) **sever,** kimi? (اَلَّذِينَ) **o kimseleri ki,** yâni o kimselerin amelinden râzı olur ki, (يُقَاتِلُونَ) **savaşıyorlar,** nerede? (فِى سَبِيلِهِ) **O'nun yolunda,** ne oldukları hâlde? (صَفًّا) **saf tutucu oldukları hâlde,** bu kelime ismi fâ'il ve cemî mânâsındadır ki takdîri (مُصْطَفِّينَ) şeklindedir, *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)* ne gibi oldukları hâlde saf tutuyorlar? (كَاَنَّهُمْ) **sanki onlar,** nelerdir? (بُنْيَانٌ) **çok sağlam bir binâdır,** bu kelime (بِنَاءٌ) kelimesi gibi müfreddir, *(et-Teysîr)* öyle binâ ki, (مَرْصُوصٌ) **parçaları birbirine iyice yapıştırılmış.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Şüphesiz Allâh o kimseleri sever (ve onların amellerini beğenip mükâfat verir) **ki, onlar O'nun yolunda saf tutarak savaşmaktadırlar. Sanki onlar** (aralarında hiçbir boşluk bırakmayacak şekilde) **parçaları birbirine iyice yapıştırılmış çok sağlam bir binâ** (gibi er meydanında sâbit durmakta)**dır**(lar).

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِه۪ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَن۪ي وَقَدْ تَعْلَمُونَ اَنّ۪ي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْۜ فَلَمَّا زَاغُٓوا
اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِق۪ينَ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(Habîbim! Anlat), neyi? (وَاِذْ قَالَ) **ve dediği zamânı,** burada zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiili ile mensûbtur, *(el-Medârik)* kim? (مُوسٰى) **Mûsâ,** kime? (لِقَوْمِه۪) **kavmine,** neyi dediği zamânı? (يَا قَوْمِ) **ey kavmim,** (لِمَ) **niçin,** (تُؤْذُونَ) **eziyet ediyorsunuz,** kime? (ن۪ي) **bana,** (وَقَدْ تَعْلَمُونَ) **hâlbuki gerçekten biliyorsunuz,** neyi? (اَنّ۪ي) **muhakkak ki ben,** kimim? (رَسُولُ اللّٰهِ) **Allâh'ın Rasûlü**(yüm), kime gönderilmiş? (اِلَيْكُمْ) **size,** (فَلَمَّا زَاغُٓوا) **ama ne zaman ki** (haktan ayrılıp) **kaydılar,** (اَزَاغَ) **kaydırdı,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (قُلُوبَهُمْ) **onların kalplerini,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** (لَا يَهْدِي) **hidâyet etmez,** kimi? (اَلْقَوْمَ) **o kavmi,** öyle kavmi ki, (اَلْفَاسِق۪ينَ) **fâsık kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (Habîbim!) **O vakti de** (ümmetine anlat) **ki; Mûsâ** (peygamber olarak gönderildiği) **kavmine: "Ey kavmim! Niçin bana eziyet ediyorsunuz?! Hâlbuki muhakkak siz benim gerçekten Allâh'ın size** (gönderdiği) **Rasûlü** (ve elçisi) **olduğumu bilmektesiniz" demişti.**

Ama onlar(ın ayakları haktan) **kayınca Allâh da onların kalplerini** (ona îmân etmekten) **kaydırdı. Zâten Allâh** (arzusunu ve gücünü hidâyet yönünde sarf etmeyerek emrinden çıkan) **o fâsıklar toplumunu** (doğru yolu bulmaya) **hidâyet etmez.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Allâh'ın bir şeyi yaratması, irâdesi doğrultusundadır, irâdesi ise ilmine göredir, ilmi de olayların gerçek yüzleriyle alâkalıdır. Dolayısıyla Allâh-u Te'âlâ bu kullarının, kendilerine verilen tercih haklarını sapıklık ve körlük yönünde kullandıklarını ezelî ilmiyle bilmiş ve bu hatâsız ilmine binâen onlara hakkı kabûlü nasip etmemiştir. *(el-Âlûsî)*

وَاِذْ قَالَ ع۪يسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَن۪ٓي اِسْرَٓاء۪يلَ اِنّ۪ي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْت۪ي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُٓ اَحْمَدُۜ
فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُب۪ينٌ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(Habîbim! Yine anlat), neyi? (وَاِذْ قَالَ) **ve dediği zamânı,** burada zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiili ile mensûbtur, *(el-Âlûsî)* kim? (ع۪يسَى) **Îsâ,** ondan bedel? (اِبْنُ مَرْيَمَ) **Meryem'in oğlu,** neyi dediği zaman? (يَا بَن۪ٓي اِسْرَٓاء۪يلَ) **ey İsrâîloğulları,** (اِنّ۪ي)

gerçekten ben, kimim? (رَسُولُ اللّٰهِ) **Allâh'ın Rasûlü**(yüm), kime gönderilmiş? (اِلَيْكُمْ) **size,** ne olduğum hâlde? (مُصَدِّقًا) **tasdîk edici olduğum hâlde,** neyi? (لِمَا) **o şeyi ki,** nerede olucu? (بَيْنَ يَدَيَّ) **iki elimin arasında,** yâni benden önce geçen, o tasdîk ettiğim de neden ibâret olduğu hâlde? (مِنَ التَّوْرٰيةِ) **Tevrât'tan,** daha ne olduğum hâlde size gönderilmiş bir Rasûlüm? (وَمُبَشِّرًا) **ve bir müjdeleyici olarak,** kimi? (بِرَسُولٍ) **çok kıymetli bir Rasûlü,** öyle Rasûl ki, (يَأْت۪ي) **gelecek,** kimden sonra? (مِنْ بَعْد۪ي) **benden sonra,** öyle Rasûl ki, (اِسْمُهُٓ) **onun ismi,** nedir? (اَحْمَدُ) **Ahmed'dir,** (فَلَمَّا جَٓاءَ) **fakat ne zaman ki getirdi,** buradaki fiil, ileride gelen harf-i cerr ile "Getirdi" mânâsına gelmiştir, kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (بِالْبَيِّنَاتِ) **çok açık mûcizeleri,** inanacakları yerde ne yaptılar? (قَالُوا) **dediler,** neyi dediler? (هٰذَا) **işte bu,** nedir? (سِحْرٌ) **bir sihirdir,** öyle sihir ki, (مُب۪ينٌ) (tesiri) **çok açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Habîbim!) **Bir de o vakti** (ümmetine anlat) **ki; Meryem oğlu Îsâ** (peygamber olarak gönderildiği Yahûdî milletine hitâben):

"Ey İsrâîloğulları! Gerçekten ben, kendimden önceki Tevrât'ı doğrulayan ve ismi Ahmed olup benden sonra gelecek olan çok kıymetli bir Rasûlü müjdeleyen biri olarak Allâh'ın size elçisiyim" demişti.

Fakat o onlara (ölüleri diriltmek, körleri ve alaca hastalarını iyi etmek gibi) **çok açık mûcizeler getirdiği zaman** (inanacakları yerde): **"İşte bu** (tesiri) **çok açık bir büyüdür" demişlerdi.** (Artık Îsâ *(Aleyhisselâm)*a inanmayan Yahûdîlerin, onun müjdelediği âhir zaman peygamberine inanmaları nasıl beklenebilir?!)

Âlûsî tefsîrinde zikredildiğine göre; İncîl'de Îsâ *(Aleyhisselâm)*ın şu sözü nakledilmiştir: "Benim Allâh(ın ikinci kat semâsın)a gitmem sizin için çok hayırlı olacaktır, çünkü ben gitmezsem Fâraklît size gelemez! Ben gittiğim zaman onu size göndereceğim. Benim çok söyleyeceklerim var ama siz onları kaldıramazsınız. Ama o size gelince bütün hakîkatlere sizi irşâd edecektir.

Çünkü o kendi nezdinden (ve isteğine göre) konuşmayacaktır, bilakis vahiy olarak işittiklerini anlatacaktır, tüm gelecekleri size bildirecektir ve Rabbime âit olan tüm vasıfları size anlatacaktır. Eğer beni seviyorsanız bu vasiyetlerimi iyi tutun. Gerçi ben de sizi yetim olarak bırakacak değilim, zîrâ çok yakında tekrar geleceğim!"

Îsâ *(Aleyhisselâm)*ın bu sözlerinde geçen "Fâraklît", ilim ve ihtisas sâhibi olan bâzı Nasrânî ulemâsı tarafından "Hamdedici" mânâsıyla tefsîr edilmiştir ki bu, "Ahmed" isminin karşılığıdır. Artık Allâh her kimin gözünden taassup perdesini açarsa, işte o kişi bu "Fâraklît" tâbirinden Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in kastedilmiş olduğunu kolayca anlar.

Îsâ *(Aleyhisselâm)*ın, "Kendisinin yakında gelecek olduğu"nu müjdelemesi ise, Deccâl'ı öldürmek ve İslâm dînini dünyâya hâkim kılmak üzere Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in ümmeti olarak âhir zamanda gökten ineceğinin bir ifâdesidir. *(el-Âlûsî, 27/106-107)*

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعٰٓى اِلَى الْاِسْلَامِۜ
وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَمَنْ) **Ve kim,** nedir? (اَظْلَمُ) **daha zâlimdir,** kimden? (مِمَّنِ) **o kimseden ki,** (اِفْتَرٰى) **uydurdu,** kime karşı? (عَلَى اللّٰهِ) **Allâh'a karşı,** neyi? (اَلْكَذِبَ) **bir yalanı,** (وَهُوَ) **hâlbuki o** (zâlim), nedir? (يُدْعٰٓى) **sürekli çağrılıyor,** nereye? (اِلَى الْاِسْلَامِ) **İslâm'a,** (وَاللّٰهُ) **ve Allâh,** (لَا يَهْدِى) **hidâyet etmez,** kimi? (اَلْقَوْمَ) **o kavmi,** öyle kavim ki, (اَلظَّالِمِينَ) **zâlim olan kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Ayrıca kim daha zâlimdir o kimseden ki; kendisi sürekli İslâm'a dâvet edilmekte olduğu hâlde (Allâh'ın gönderdiği peygambere: "Yalancı", âyetlerine de "Büyü" diyerek) **Allâh'a karşı yalan uydurmuştur?! Allâh ise** (kurtuluşa yönelmeyerek kendilerine yazık etmiş olan) **o zâlimler toplumunu** (felâha erdirecek yollara) **hidâyet etmez.**

يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُورِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(يُرِيدُونَ) **Onlar istiyorlar,** neyi? (لِيُطْفِؤُا) **söndürmelerini,** burada (لِ) harfi zâide olup, kendisinden sonra hazfedilen (اَنْ) harfi ile fiil mensûbtur, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Beyzâvî)* neyi söndürmelerini? (نُورَ اللّٰهِ) **Allâh'ın nûrunu,** ne ile? (بِاَفْوَاهِهِمْ) **ağızlarıyla,** yâni konuştukları laflarla, (وَاللّٰهُ) **hâlbuki Allâh,** kimdir? (مُتِمُّ نُورِهٖ) **nûrunu tamamlayıcıdır,** (وَلَوْ كَرِهَ) **velev ki hoş görmesin,** kim? (اَلْكَافِرُونَ) **o kâfirler.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Onlar Allâh'ın (peygamber gönderip kitap indirerek parlattığı) **nûrunu ağızları**(ndan çıkan şirk ve inkâr dolu birtakım sözler) **ile söndürmek istiyorlar. Hâlbuki Allâh** (tevhîdi yüceltip İslâm'ı aziz kılarak) **nûrunu tamamlayıcıdır, velev ki kâfirler** (bunu) **hoş görmesin!**

هُوَ الَّذٖى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدٖينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدّٖينِ كُلِّهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh), kimdir? (اَلَّـذٖى) **öyle bir Zâttır ki,** (اَرْسَـلَ) **gönderdi,** kimi? (رَسُـولَهُ) **Rasûlünü,** ne ile? (بِالْهُـدٰى) **hidâyet** (rehberi olan Kur'ân) **ile,** daha? (وَدٖيـنِ الْحَـقِّ) **ve hak din** (olan İslâm) **ile,** niçin gönderdi? (لِيُظْهِـرَ) **netîcede üstün kılsın için,** neyi? (هُ) **onu,** neyin üzerine? (عَلَـى الدّٖيـنِ) **o** (bâtıl) **dinlerin üzerine,** (كُلِّهٖ) **hepsinin,** (وَلَوْ كَرِهَ) **velev ki hoş görmesin,** kim? (اَلْمُشْرِكُونَ) **o müşrikler.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Ancak O (Allâh-u Te'âlâ), **öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki; Rasûlünü hidâyet** (rehberi olan Kur'ân) **ve hak din** (olan İslâm) **ile** (bütün kullarına) **elçi göndermiştir ve netîcede O** (Rabbi) **onu, o** (bâtıl) **dinlerin tamâmına karşı üstün kılacaktır, velev ki müşrikler hoş görmesin!**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Allâh-u Te'âlâ Rasûlü vâsıtasıyla İslâm dînini gönderip tüm dinleri yürürlükten kaldırarak bu sözünü yerine getirmiştir. Îsâ *(Aleyhisselâm)*ın ineceği âhir zamanda da ondan başka bir din bırakmayacaktır. *(el-Kirmânî; et-Teysîr; el-Medârik)*

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجٖيكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلٖيمٍ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(يَـا اَيُّهَـا الَّذٖيـنَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُـوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (هَلْ اَدُلُّ) **delâlet edeyim mi?** kimi? (كُـمْ) **sizi,** ne üzerine? (عَلٰى تِجَارَةٍ) **çok değerli bir ticâret üzerine,** öyle ticâret ki, (تُنْجٖـى) **kurtaracak,** kimi? (كُـمْ) **sizi,** neden? (مِنْ عَذَابٍ) **büyük bir azaptan,** öyle azap ki, (اَلٖيمٍ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Sizi çok acı verici büyük bir azaptan kurtaracak olan çok değerli bir ticâreti size göstereyim mi?

تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَتُجَاهِدُونَ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ
ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

O ticâret nedir? (تُؤْمِنُـونَ) (hakîkî mânâda) **îmân edeceksiniz,** kime? (بِـاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُـولِهٖ) **ve Rasûlüne,** daha ne yapacaksınız? (وَتُجَاهِـدُونَ) **ve cihâd edeceksiniz,** nerede? (فٖـى سَـبٖيلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolunda,** ne ile? (بِاَمْوَالِكُـمْ) **mallarınızla,** daha? (وَاَنْفُسِـكُمْ) **ve canlarınızla,** (ذٰلِكُـمْ) **İşte size! Bu**(nları yapmanız), nedir? (خَيْرٌ) **çok hayırlıdır,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** (اِنْ كُنْتُمْ) **eğer olduysanız,** nedir olduysanız? (تَعْلَمُونَ) (kârınızı) **biliyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Allâh'a ve Rasûlüne (hakîkî mânâda) **îmân edeceksiniz, mallarınızla ve canlarınızla da Allâh yolunda cihâd edeceksiniz. İşte size! Bu**(nları yapmanız) **sizin için çok hayırlıdır. Eğer siz** (bunun size ne kadar yararlı olacağını) **bilmekte olsaydınız** (elbette îmân ve cihâdı her şeye tercih ederdiniz).

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِى جَنَّاتِ عَدْنٍ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(Eğer böyle yaparsanız), Allâh-u Te'âlâ ne yapar? (يَغْفِرْ) **mağfiret eder,** yâni örter, kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyi? (ذُنُوبَكُمْ) **günahlarınızı,** daha ne yapar? (وَيُدْخِلْ) **ve girdirir,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nereye? (جَنَّاتٍ) **çok değerli cennetlere,** öyle cennetler ki, (تَجْرِى) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) **onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından,** ne? (اَلْاَنْهَارُ) **nehirler,** daha nereye girdirir? (وَمَسَاكِنَ) **ve meskenlere,** öyle meskenler ki, (طَيِّبَةً) **çok temiz ve hoş olucu,** yine öyle meskenler ki nerede olucu? (فِى جَنَّاتِ عَدْنٍ) **Adn cennetlerinde,** (ذٰلِكَ) (ey mümin!) **İşte sana! Ancak bu,** nedir? (اَلْفَوْزُ) **kurtuluştur,** öyle kurtuluş ki, (اَلْعَظِيمُ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Eğer böyle yaparsanız) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **sizin için günahlarınızı mağfiret eder ve sizi onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından sürekli ırmaklar akmakta bulunan çok değerli cennetlere ve** (sürekli ikāmetgâh olan) **Adn cennetlerinde bulunan çok temiz ve hoş meskenlere girdirir.** (Ey mümin!) **İşte sana! Ancak bu, çok büyük kurtuluştur.**

وَاُخْرٰى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Sizin için daha ne vardır? (وَاُخْرٰى) **ve** (nîmet olarak size verilecek) **başka bir şey,** bu kelime kendisinden evvel hazfedilmiş mukaddem bir haberin mübtedâsıdır ki takdîri (وَلَكُمْ نِعْمَةٌ اُخْرٰى) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* öyle nîmet vardır ki, (تُحِبُّونَ) **siz seviyorsunuz,** neyi? (هَا) **onu,** o diğer nîmetten bedel? (نَصْرٌ) **büyük bir yardım** (vardır), öyle yardım ki kimden olucu? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** o diğer nîmet daha nedir? (وَفَتْحٌ) **ve büyük bir fetih** (elde etmek)**dir,** öyle fetih ki, (قَرِيبٌ) **çok yakın olucu,** (وَبَشِّرِ) **ve** (Habîbim) **sen müjdele,** kimleri? (اَلْمُؤْمِنِينَ) **müminleri.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Îmân ve cihâd sâyesinde) **bir diğer** (nîmet)i (daha elde edeceksiniz) **ki, siz onu sevmektesiniz;** (o da) **Allâh'tan büyük bir yardım ve çok yakın bir fetih** (olan Mekke fethi)**dir.** (Yâ Muhammed!) **O** (anlatılan vasıfları takınan) **müminleri** (iki cihan saâdetiyle) **müjdele.**

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كُونُٓوا اَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ ع۪يسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيّ۪نَ مَنْ اَنْصَار۪ٓي اِلَى اللّٰهِۜ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ فَاٰمَنَتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ بَن۪ٓي اِسْرَٓاء۪يلَ وَكَفَرَتْ طَٓائِفَةٌۚ فَاَيَّدْنَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا عَلٰى عَدُوِّهِمْ فَاَصْبَحُوا ظَاهِر۪ينَ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, ne yapın? (كُونُٓوا) **olun,** nedir olun? (اَنْصَارَ اللّٰهِ) **Allâh'ın** (dîninin) **yardımcıları,** kime söylediği gibi müminlere de bu sözü söyledik? (كَمَا قَالَ) **dediği gibi,** kim? (ع۪يسَى) **Îsâ,** ondan bedel? (ابْنُ مَرْيَمَ) **Meryem'in oğlu,** kime dediği gibi? (لِلْحَوَارِيّ۪نَ) **havârîle-r**(in)**e,** neyi dedi? (مَنْ) **kim,** nedir? (اَنْصَار۪ٓي) **yardımcılarımdır,** kime yönelici olduğum hâlde? (اِلَى اللّٰهِ) **Allâh'a,** (قَالَ) **dedi,** kim? (اَلْحَوَارِيُّونَ) **o havârîler,** neyi dedi? (نَحْنُ) **biz,** kimiz? (اَنْصَارُ اللّٰهِ) **Allâh**(ın dâvâsın)**ın yardımcıları**(yız), (فَاٰمَنَتْ) **bunun üzerine îmân etti,** kim? (طَٓائِفَةٌ) **bir tâife,** öyle tâife ki kimden olucu? (مِنْ بَن۪ٓي) (اِسْرَٓاء۪يلَ) **İsrâîloğullarından**, daha? (وَكَفَرَتْ) **ve kâfir oldu,** kim? (طَٓائِفَةٌ) **diğer bir fırka,** (فَاَيَّدْنَا) **böylece Biz te'yîd ettik** (güçlendirdik), kimi? (اَلَّذ۪ينَ) **o kimseleri ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** kime karşı destekledik? (عَلٰى عَدُوِّهِمْ) **düşmanlarına karşı,** (فَاَصْبَحُوا) **netîcede dönüştüler,** burada fiil "Sayrûret" içindir, *(el-Beyzâvî)* kimlere? (ظَاهِر۪ينَ) **gâlip olucu kimselere.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Allâh'ın (dîninin) **yardımcıları olun. Nitekim Meryem oğlu Îsâ** (en yakın adamları olan) **havârîler**(in)**e: "Kim Allâh'a** (yönelici biri olan benim) **yardımcılarım** (olacak)**dır?** (Zîrâ Allâh'a yardım ancak peygamberine yardımla olur)**" demişti. Havârîler de: "Biz Allâh**(ın dâvâsın)**ın yardımcılarıyız" demişti. Bunun üzerine İsrâîloğullarından bir tâife** (Îsâ kulumuza) **îmân etmişti, diğer bir fırka ise inkâr etmişti. Böylece Biz o îmân etmiş olan kimseleri düşmanlarına karşı güçlendirmiştik de, netîcede onlar gâlip kimselere dönüştüler.**

Bâzı müfessirlere göre; bu gâlibiyet, delil ve huccet bakımından gerçekleşmiştir, diğer bir kısmına göreyse, Îsâ *(Aleyhisselâm)*ın semâya kaldırılmasının ardından müminlerle kâfirler savaşa tutuşmuş ve netîcede müminler kılıç gücüyle gâlibiyet sağlamışlardır. *(et-Teysîr)*

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ALTMIŞ İKİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-CUMU'A SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
On bir âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَك۪يمِ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(يُسَبِّحُ) **Tesbîh ediyor,** yâni noksan sıfatlardan tenzihte bulunuyor, kimi? (لِلّٰهِ) **Allâh'ı,** burada (لَ) harfi zaidedir *(el-Kirmânî, 9/194; ed-Dürru'l-masûn, 10/235; el-Medârik, 3/432)* neler tesbîh ediyor? (مَا) **o şeyler ki,** nerededir? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerdedir,** daha neler tesbîh ediyor? (وَمَا) **ve o şeyler ki,** nerededir? (فِى الْاَرْضِ) **yerdedir,** öyle Allâh ki, (اَلْمَلِكِ) (her şeyin yegâne Mâlik'i olan) **Melik,** yine öyle Allâh ki, (اَلْقُدُّوسِ) (tüm noksan sıfatlardan arınmış olan) **Kuddûs,** öyle Allâh ki, (اَلْعَزِيزِ) (ulu ve kavî olan) **Azîz,** yine öyle Allâh ki, (اَلْحَك۪يمِ) (her işi hikmetli olan) **Hakîm.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Göklerde olan şeyler ve yerde bulunan şeyler O (her şeyin yegâne Mâlik'i olan) **Melik,** (tüm noksan sıfatlardan uzak olan) **Kuddûs,** (ulu ve kavî olan) **Azîz ve** (her işi hikmetli olan) **Hakîm Allâh'ı** (noksan sıfatlardan tenzîh etmek için) **tesbîhte bulunmaktadır.**

هُوَ الَّذ۪ى بَعَثَ فِى الْاُمِّيّ۪نَ رَسُولاً مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِه۪ وَيُزَكّ۪يهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَف۪ى ضَلَالٍ مُب۪ينٍ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذ۪ى) **öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki,** (بَعَثَ) **gönderdi,** nerede? (فِى الْاُمِّيّ۪نَ) **ümmîlerin içerisinde,** kimi? (رَسُولاً) **değerli**

bir rasûlü, öyle rasûl ki kimden olucu, (مِنْهُمْ) **kendileri** (gibi Âdem nesli)**nden,** daha öyle rasûl ki, (يَتْلُوا) **art arda okuyor,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** neyi? (اٰيَاتِهٖ) **O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun âyetlerini** (Allâh-u Te'âlâ'nın indirdiği Kur'ân'ı)**,** daha ne yapıyor? (وَيُزَكّ۪يهِمْ) **ve tertemiz ediyor,** kimi? (هِمْ) **onları,** yâni onları kâfirlik ve mâsiyet pisliklerinden aklıyor, daha ne yapıyor? (وَيُعَلِّمُ) **ve tam mânâsıyla öğretiyor,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (اَلْكِتَابَ) **o Kitâb** (olan Kur'ân)**ı,** daha? (وَالْحِكْمَةَ) **ve hikmeti,** yâni sünneti, *(el-Medârik; el-Kirmânî; el-Hâzin)* (وَاِنْ كَانُوا) **hâlbuki şüphesiz onlar bulunuyordu,** burada (كَانَ) tâmme olup (وُجِدَ) mânâsındadır, neden önce? (مِنْ قَبْلُ) **bundan önce** (Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* gönderilmeden evvel)**,** ne içinde? (لَف۪ي ضَلَالٍ) **elbette bir dalâlet** (ve sapıklık) **içinde,** öyle sapıklık ki, (مُب۪ينٍ) (bozukluğu) **apaçık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ancak O (Allâh-u Te'âlâ)**, öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki;** (melek ve cin türünden değil de, anlaşmaları kolay olsun için) **kendileri** (gibi Âdem nesli)**nden olan değerli bir Rasûlü** (okuma-yazma bilmeyen) **ümmîler arasında göndermiştir ki, o onlar üzerine O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun âyetlerini peş peşe okumaktadır, onları** (maddî ve mânevî pisliklerden) **tertemiz etmektedir, bir de kendilerine o** (yüce) **Kitab** (olan Kur'ân)**ı ve** (hadîs-i şerîflerden ibâret olan sünnet ve) **hikmeti öğretmektedir.**

Hâlbuki şüphesiz onlar daha önce elbette apaçık bir dalâlet (ve sapıklık) **içinde bulunmuşlardı** (da îmândan ve hidâyetten mahrum bir vaziyette ilim ve irfandan nasipsiz olarak yaşıyorlardı)**.**

وَاٰخَر۪ينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْۜ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Rasûlünü daha kimler içerisinde gönderdi? (وَاٰخَر۪ينَ) **en geri kalıcılar içerisinde,** yâni diğerlerine nispetle sonra gelen başka kimseler içerisinde, bu kelime "Geri kaldı" mânâsına gelen (اَخَرَ) fiilinden ism-i tafdîldir, onlar kimden olduğu hâlde? (مِنْهُمْ) **o** (ümmî ola)**nlardan,** öyle diğerleri ki, (لَمَّا يَلْحَقُوا) **henüz kavuşmadılar,** kime? (بِهِمْ) **onlara,** (وَهُوَ) **ve ancak O,** kimdir? (اَلْعَز۪يزُ) (Kendisine inanmayanlardan intikam alma gücüne sâhip bir) **Azîz'dir,** daha kimdir? (اَلْحَك۪يمُ) (emrinde ve kazâsında son derece hikmet sâhibi bir) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Yine (Allâh-u Te'âlâ Rasûlünü) **o** (ümmî ola)**nlardan** (sâdece Araplara ve kendi asrında bulunanlara değil, Araplardan olsun olmasın) **o** (Kitâb Ehli olmayan) **diğer** (ümmî) **kişiler içerisinde** (göndermiştir) **ki;** (zaman îtibârıyla) **henüz onlar bunlara kavuşmamıştır.**

Zâten ancak O (Kendisine inanmayanlardan intikam alma gücüne sâhip olan bir) **Azîz'dir,** (emrinde ve kazâsında son derece hikmet sâhibi olan bir) **Hakîm'dir.**

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre; Cumu'a Sûresi nâzil olduğunda Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* onu ashâbına okurken bu âyete ulaşınca bir sahâbî: "Ya Rasûlellâh! Henüz bize kavuşmamış bu kişiler kimdir?" diye sordu. Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* elini Selmân-ı Fârisî *(Radıyallâhu Anh)*ın üzerine koyarak: "Canım, tasarrufunda olan Zâta yemîn olsun ki; îmân Süreyya (yıldızın)da da olsa, elbette bunlardan olan birtakım şahıslar uzanıp onu alır" buyurdu. *(el-Buhârî, rakam:4897, 6/151; Müslim, rakam:2546, 4/1972)*

Bundan anlaşıldığına göre; âyet-i kerîmeye konu olan değerli zatlar, Araplardan olmayıp, Fars ve Türk milletleri gibi daha sonra İslâm'a hizmetleri geçecek olan toplumların mensuplarıdır.

Nitekim Buhârî, Tirmizî ve İbnü Mâce gibi hadîs hâfızlarının birçoğu, Ebû Hanîfe ve İmâm Mâtürîdî *(Radıyallâhu Anhüm)* gibi hadislerden hüküm çıkaran müctehidlerin de bir kısmı Araplardan olmayıp, Fars ve Türk milleti gibi yabancı toplumlardandırlar ki, İslâm'ın bugün Müslümanlara sağlam bir şekilde ulaşması bu şahısların bu konudaki ciddî gayretleri sâyesinde olmuştur.

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana bu** (ihsanlara mazhar kılmak), nedir? (فَضْلُ اللّٰهِ) **ancak Allâh'ın** (lütf-u ve) **fazlıdır,** daha nedir? (يُؤْتِى) **O verir,** neyi? (هِ) **onu,** kime? (مَنْ) **o kimseye ki,** (يَشَٓاءُ) **diliyor,** (وَاللّٰهُ) **zâten ancak Allâh,** kimdir? (ذُو الْفَضْلِ) **fazl**(-u kerem) **sâhibidir,** öyle fazl ki, (اَلْعَظِيمِ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Ey Müslüman!) **İşte sana! Bu** (peygamber gönderip ona ümmet kılma nîmeti) **ancak Allâh'ın fazl**(-u ihsân)**ıdır ki onu dilediği kimseye verir. Zâten ancak Allâh çok büyük fazl**(-u kerem) **sâhibidir.**

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرٰيةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًاۜ بِئْسَ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(مَثَلُ الَّذٖينَ) **O kimselerin ilginç durumu ki,** (حُمِّلُوا) **yükletildiler,** neye? (اَلتَّوْرٰيةَ) **Tevrât'a,** yâni kendilerine Tevrât ilmi verilerek, içerisinde bulunan hükümlerle amel etme sorumluluğu üzerlerine yükletilmiş olan kimseler, sonra ne yaptılar? (ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا) **sonra yüklenmediler,** yâni amel etmeyerek taşımamış oldular, neyi? (هَا) **onu,** bu kimselerin ilginç durumu ne gibidir? (كَمَثَلِ الْحِمَارِ) **o eşeğin hâli gibidir,** öyle eşek ki, (يَحْمِلُ) **taşıyor,** neyi? (اَسْفَارًا) **birçok büyük kitapları,** bu kelime (سِفْرٌ) kelimesinin cemîsi olup "Büyük kitap" mânâsındadır, *(el-Medârik)* (بِئْسَ) **ne kötü oldu,** ne? (مَثَلُ الْقَوْمِ) **o kavmin şaşılacak hâli,** (اَلَّذٖينَ) **öyle kimseler ki,** (كَذَّبُوا) **yalanladılar,** neyi? (بِاٰيَاتِ اللّٰهِ) **Allâh'ın âyetlerini,** (وَاللّٰهُ) **ve Allâh,** (لَا يَهْدِى) **hidâyet etmez,** kimi? (اَلْقَوْمَ) **o kavmi,** öyle kavim ki, (اَلظَّالِمٖينَ) **zulmedici kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Kendilerine Tevrât (ilmi verilerek, içerisinde bulunan hükümlerle amel etme sorumluluğu üzerlerine) **yükletilmiş olan, sonra da** (o kitabın emirleriyle amel etmeyerek) **onu yüklenmemiş bulunan o kimselerin ilginç durumu; birçok büyük kitaplar taşıyan eşeğin hâli gibidir.**

Allâh'ın âyetlerini yalanlamış olan bu kavmin şaşılacak hâli çok kötü olmuştur. Allâh ise (bile bile inkâr ederek kendilerine yazık etmiş olan) **o zâlimler toplumunu** (kurtuluşa erdirecek yollara) **hidâyet etmez.**

Tefsîrlerde Yahûdî ulemâsının merkebe benzetilmesi: "Bir eşek, sırtında taşıdığı kitapların içeriğinden haberdâr olmadığı gibi, Yahûdî âlimleri de Tevrât'ta Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in sıfatlarını gördükleri hâlde ona inanmayarak, taşıdıkları şeyden faydalanmama husûsunda kendilerini eşek durumuna düşürdüler" şeklinde tefsîr edilmiştir. *(el-Medârik; el-Beyzâvî)*

قُلْ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ هَادُٓوا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَٓاءُ لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ
فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ) **ey o kimseler ki,** (هَادُٓوا) **Yahûdî oldular,** yâni ey Yahûdîler, (اِنْ زَعَمْتُمْ) **eğer iddiâ ettiyseniz,** neyi? (اَنَّكُمْ) **gerçekten siz,** kimlersiniz? (اَوْلِيَٓاءُ) **birtakım dostlar,** öyle dostlar ki kim için olan? (لِلّٰهِ) **Allâh için,** yâni Allâh'ın dostları, yine öyle dostlar ki kimden başka olucu? (مِنْ دُونِ النَّاسِ) **insanlardan başka,** (فَتَمَنَّوُا) (o hâlde) **hemen temennî edin,**

neyi? (اَلْمَـوْتَ) **ölümü,** (اِنْ كُنْتُـمْ) **eğer olduysanız,** nedir olduysanız? (صَادِقِينَ) **doğru söyleyen kimseler** (olduysanız işte hemen bunu isteyin). Burada şartın cevâbı mahzûftur ki takdîri (فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ) şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Habîbim!) **De ki: "Ey Yahûdî olmuş kimseler! Eğer siz** (Yahûdî olmayan) **diğer insanların değil de, yalnızca kendinizin gerçekten Allâh'ın dostları olduğunuzu iddiâ ediyorsanız, hemen ölümü temennî** (ederek bunu ispat) **edin. Eğer** (dâvânızda) **doğru kimseler olduysanız** (bir an önce dostunuza kavuşmayı istemeniz gerekir)."

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَلَا يَتَمَنَّوْنَ) **Ama o** (Yahûdî ola)**nlar temennî etmeyecekler,** neyi? (هُ) **onu** (ölümü), ne müddetçe? (اَبَـدًا) **ebediyyen** (hiçbir zaman), ne sebebiyle? (بِمَـا) **o şeyler sebebiyle ki,** (قَدَّمَـتْ) **takdîm etti** (işledi), ne? (اَيْدِيهِـمْ) **elleri,** yâni kendi işledikleri suçlar sebebiyle, (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh**(-u Te'âlâ), kimdir? (عَلِيمٌ) (hakkıyla bilen ve cezâlarını verecek olan bir) **Alîm'dir,** kimleri? (بِالظَّالِمِيـنَ) **o zulmedici kimseleri.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Ama o (Yahûdî ola)**nlar** (Tevrât'ı değiştirmek, âhir zaman nebîsini ve Kur'ân'ı inkâr etmek gibi, evvelce) **ellerinin** (bizzât işleyerek) **takdîm etmiş olduğu** (kötü) **şeyler sebebiyle** (yaşadıkları sürece) **ebediyyen** (ölümü isteyip) **onu temennî etmeyeceklerdir. Zâten Allâh o zâlimleri** (hakkıyla bilen ve cezâlarını verecek olan bir) **Alîm'dir.**

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذٖى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهُ مُلَاقٖيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(قُـلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (اِنَّ الْمَـوْتَ) **şüphesiz o ölüm,** (اَلَّـذٖى) **öyle ölüm ki,** (تَفِـرُّونَ) **siz kaçıyorsunuz,** neden? (مِنْـهُ) **ondan,** (فَاِنَّـهُ) **gerçekten de o** (ölüm), nedir? (مُلَاقٖيكُـمْ) **size kavuşucudur,** sonra ne olacak? (ثُـمَّ تُـرَدُّونَ) **sonra döndürüleceksiniz,** nereye? (اِلٰـى عَالِـمِ الْغَيْـبِ) **tüm gizlileri bilen** (Rabbinizin muhâsebesin)**e,** daha? (وَالشَّـهَادَةِ) **ve bütün görünenleri,** bu iki kelimedeki

(اَلْ) istiğrâk içindir, (فَيُنَبِّئُ) **böylece O** (Allâh-u Te'âlâ) **haber verecek,** kime? (كُمْ) **size,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (كُنْتُمْ) **oldunuz,** nedir oldunuz? (تَعْمَلُونَ) **sürekli yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Habîbim!) **De ki: "Şüphesiz sizin kendisinden sürekli kaçmakta olduğunuz o ölüm, gerçekten de o size kavuşucudur. Sonra** (kıyâmet günü) **siz tüm gizlileri ve bütün görünenleri** (duyularla idrâk edilen ve edilemeyen her şeyi) **bilen** (Rabbinizin muhâsebesin)**e döndürüleceksiniz, O da size** (dünyâdayken) **sürekli yapar olduğunuz şeyleri**(n cezâsını vererek, onların gerçek yüzünü) **tam mânâsıyla haber verecektir."**

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِذَا نُودِیَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ
وَذَرُوا الْبَيْعَۜ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُٓوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (اِذَا نُودِیَ) **nidâ edildiği zaman,** niçin? (لِلصَّلٰوةِ) **o** (cumâ) **namaz**(ı) **için,** hangi günde nidâ edildiği zaman? (مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ) **cumâ gününde,** burada (مِنْ) harf-i cerri (فِى) mânâsındadır, *(el-Kirmânî; ed-Dürru'l-masûn)* (فَاسْعَوْا) **hemen koşun,** nereye? (اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ) **Allâh'ın zikri** (olan cumâ namazının ikāmesi)**ne,** daha ne yapın? (وَذَرُوا) **ve bırakın,** neyi? (اَلْبَيْعَ) **alışveriş** (gibi tüm muâmeleler)**i,** (ذٰلِكُمْ) **işte size! Bu** (namaza gitmeniz), nedir? (خَيْرٌ) **çok hayırlıdır,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** (اِنْ كُنْتُمْ) **eğer olduysanız,** nedir olduysanız? (تَعْلَمُونَ) (kârınızı) **biliyorsunuz.** Burada şartın cevâbı mahzûftur ki takdîri (فَلَا تُؤْثِرُوا الشَّرَّ عَلَى الْخَيْرِ) "Eğer siz kârınızı biliyorsanız alışverişi bu hayra karşı tercih etmeyin" şeklindedir. *(el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 9

9- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Cumâ gününde o (cumâ) **namaz**(ı) **için** (ezan okunularak) **çağrıda bulunulduğu zaman, hemen Allâh'ın zikri** (olan cumâ namazının ikāmesi)**ne koşun ve alışveriş** (gibi tüm muâmeleler)**i bırakın.**

İşte size! Bu (namaza gitmeniz alışverişin geçici kârından) **sizin için çok hayırlıdır. Eğer siz** (kalıcı olan hayır ve şerri) **bilmekte olduysanız** (sonsuz ticâreti tercih edersiniz).

فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوا فِى الْاَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(فَـاِذَا قُضِيَـتْ) **Sonra bitirildiği zaman,** ne? (اَلصَّلٰوةُ) **o** (cumâ) **namaz**(ı), (فَانْتَشِرُوا) **artık siz dağılın,** nerede? (فِـى الْاَرْضِ) **yer**(yüzün)**de,** daha ne yapın? (وَابْتَغُوا) **ve** (rızkınızı) **arayın** *(el-Medârik; Tenvîru'l-mikbâs)* neden? (مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın fazlından,** daha ne yapın? (وَاذْكُرُوا) **ve zikredin,** kimi? (اَللّٰهَ) **Allâh'ı,** öyle zikretmekle ki, (كَثِيـرًا) **çok olucu,** bu kelime mef'ûlü mutlak olarak mahzûf olan (ذِكْـرًا) kelimesinin sıfatı düşmüştür, (لَعَلَّكُمْ) **tâ ki siz,** ne yaparsınız? (تُفْلِحُونَ) **felâh** (ve kurtuluş)**a erersiniz.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Sonra o namaz bitirildiği zaman artık siz yer(yüzün)**de dağılın ve Allâh'ın fazlından** (rızkınızı) **arayın ama Allâh'ı** (anmayı sâdece namaza tahsis etmeyip, tüm hâllerinizde O'nu) **çokça zikredin, tâ ki siz** (iki cihan saâdetine kavuşarak) **felah** (ve kurtuluş)**a erişebilesiniz.**

وَاِذَا رَاَوْا تِجَارَةً اَوْ لَهْوًا اِنْفَضُّوا اِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَاِذَا رَاَوْا) (Habîbim!) **Ve onlar gördükleri zaman,** neyi? (تِجَارَةً) **bir ticâreti** (dünyâ kârını), daha? (اَوْ لَهْـوًا) **ya da eğlendirici bir şeyi** *(et-Teysîr)* bu kelime masdar bima'nâ fâ'il olup (مُلْهِيًـا) mânâsına gelmektedir, ne yaptılar? (اِنْفَضُّـوا) **dağılıp yöneldiler,** nereye doğru? (اِلَيْهَـا) **ona doğru,** daha ne yaptılar? (وَتَرَكُـو) **ve bıraktılar,** kimi? (كَ) **seni,** ne olduğun hâlde? (قَائِمًـا) **ayakta olucu olarak,** (قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (مَا) **o şeyler ki,** kimin nezdindedir? (عِنْدَ اللّٰهِ) **Allâh'ın nezdindedir,** yâni Allâh'ın nezdinde olan sevaplar, nedir? (خَيْـرٌ) **daha hayırlıdır,** neden? (مِنَ اللَّهْوِ) **eğlencelerden,** daha neden? (وَمِنَ التِّجَارَةِ) **ve ticâretlerden,** bu iki kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, (وَاللّٰهُ) **zâten ancak Allâh,** kimdir? (خَيْرُ الرَّازِقِينَ) **rızık verenlerin hayırlısıdır.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Habîbim!) **Bir de onlar bir ticâret ya da eğlendirici bir şey gördükleri zaman** (senin etrâfından) **dağılıp ona doğru yöneldiler ve seni** (minberin üzerinde) **ayakta olduğun hâlde bıraktılar.**

De ki: "Allâh nezdinde (sevap ve mükâfât olarak) **bulunan şeyler eğlencelerden de ticâretlerden de daha hayırlıdır** (zîrâ âhiret mükâfâtı kalıcı ve kesindir, dünyâ menfaatleri ise kalıcı olmadığı gibi gerçekçi de değildir).

Zâten (kullar hiçbir şey yaratma imkânına sâhip olamayıp, temin ettikleri imkânlar da sebebiyetten öte geçemediğine göre) **ancak Allâh rızık verenlerin hayırlısıdır."**

Câbir ibnü Abdillâh *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edildiğine göre; Medîne'de açlık ve pahalılığın hüküm sürdüğü bir cumâ günü Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ayakta hutbe okurken Şâm'dan bir ticâret kāfilesi çıkageldi.

Cemâatten bâzıları mescidi terk ederek kāfileye koştular. Ebû Bekr, Ömer ve Câbir *(Radıyallâhu Anhüm)* mescitte kalanlardandı. Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Eğer hepsi çıkacak olsaydı, vâdî ateş olup onları yakacaktı" buyurdu.

Ancak Ebû Dâvûd *(Rahimehullâh)*ın, "el-Merâsîl" isimli eserinde Mukātil ibnü Hayyân *(Rahimehullâh)*dan naklettiğine göre; o dönem Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* bayram namazlarında olduğu gibi, cumâ namazını hutbeden önce kıldırıyordu, dolayısıyla sahâbe-i kirâm namazı terk etmiş olmadı, ancak hutbe dinlemenin namaz gibi zorunlu olduğunu bilmediklerinden onu terk ettiler. *(İbnü Kesîr)*

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ALTMIŞ ÜÇÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-MÜNÂFİKÛN SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
On bir âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِذَا جَٓاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِۢ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُولُهُۜ
وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنَافِق۪ينَ لَكَاذِبُونَۚ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِذَا جَاءَ) (Habîbim!) **Geldiği zaman,** kime? (كَ) **sana,** kim? (اَلْمُنَافِقُونَ) **münâfıklar,** ne yaparlar? (قَالُوا) **derler,** neyi derler? (نَشْهَدُ) **biz şâhitlik ederiz,** neye? (اِنَّكَ) **gerçekten sen,** kimsin? (لَرَسُولُ اللّٰهِ) **elbette Allâh'ın Rasûlü**(sün), (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** nedir? (يَعْلَمُ) **bilmektedir,** neyi? (اِنَّكَ) **şüphesiz sen,** kimsin? (لَرَسُولُهُ) **elbette O'nun Rasûlü**(sün), (وَاللّٰهُ) **ama Allâh,** ne yapıyor? (يَشْهَدُ) **şâhitlik ediyor,** neye? (اِنَّ الْمُنَافِق۪ينَ) **gerçekten münâfıklar,** nedirler? (لَكَاذِبُونَ) **elbette yalan söyleyen kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **Münâfıklar sana geldiği zaman: "Biz şâhitlik ederiz ki, şüphesiz sen elbette Allâh'ın Rasûlüsün" derler.**

(Seni gönderen) **Allâh biliyor ki, gerçekten sen elbette O'nun Rasûlüsün! Ama Allâh şâhitlik ediyor ki, şüphesiz münâfıklar**(ın söyledikleri söz doğru da olsa, mânâsına kalben inanmadıkları için) **elbette** (onlar) **yalancı kimselerdir.**

اِتَّخَذُٓوا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِۜ اِنَّهُمْ سَٓاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اِتَّخَذُوا) **Onlar edindiler,** neyi? (اَيْمَانَهُمْ) **yeminlerini,** nedir edindiler? (جُنَّةً) (canlarını kurtarmak için) **büyük bir kalkan,** (فَصَدُّوا) **bu sebeple** (insanları) **engellediler,** neden? (عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolunda** (cihatta bulunmakta)**n,** (اِنَّهُمْ) **şüphesiz onlar,** (سَاءَ) **ne kötü oldu,** ne? (مَا) **o şeyler ki,** (كَانُوا) **oldular,** nedir oldular? (يَعْمَلُونَ) **sürekli yaparlar.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- O (münâfık ola)**nlar** (kanlarını ve mallarını korumak için) **yeminlerini büyük bir kalkan edinmiştirler de, bu sebeple** (Müslüman görünerek elde etmiş oldukları güvenlik içerisinde, samîmî Müslümanları) **Allâh'ın yolunda** (cihatta bulunmakta)**n engelle**(me gayretine gir)**miştirler.**

Şüphesiz ki onlar; sürekli yapar oldukları şeyler ne kötü olmuştur. (İşte onlar evvelden beri kötü amellere alıştıkları için, yalan yere yemîn gibi en büyük bir günahı bile kolayca işleyebilmişlerdir.)

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana!** (Onların) **bu** (nifaklarını sürdürmeleri), ne sebebiyledir? (بِاَنَّهُمْ) **şu sebepledir ki gerçekten onlar,** ne yaptılar? (اٰمَنُوا) **îmân etmiş** (görüntüsü vermiş)**tiler,** *(el-Medârik)* (ثُمَّ كَفَرُوا) **sonra** (bâzı şirk lafları telaffuz ederek) **kâfir oldu**(klarını ortaya koydu)**lar,** (فَطُبِعَ) **bu sebeple mühür vuruldu,** ne üzerine? (عَلٰى قُلُوبِهِمْ) **kalpleri üzerine,** (فَهُمْ) **artık onlar,** ne yapmazlar? (لَا يَفْقَهُونَ) **iyice anlamazlar.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Habîbim!) **İşte sana!** (Onların) **bu** (şekilde yalan yeminlere sığınarak münâfıklıklarını sürdürmeleri) **şu sebepledir ki; gerçekten onlar** (kelime-i şehâdet okuyarak) **îmân etmiş** (görüntüsü vermiş)**tiler, sonra** ("Muhammed'in dedikleri hak ise, biz eşekten beteriz" gibi laflar konuştukları fark edilince) **kâfir oldu**(klarını ortaya koymuş oldu)**lar. Bu nedenle de kalpleri üzerine mühür vurulmuştu. Artık onlar** (ölünceye kadar gerçek îmânı) **iyice anlayamazlar.**

وَاِذَا رَاَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ اَجْسَامُهُمْ وَاِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَاَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ
يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(وَاِذَا رَاَيْتَ) (Habîbim!) **Ve gördüğün zaman,** kimi? (هُمْ) **onları,** (تُعْجِبُ) **hayran bırakır,** kimi? (كَ) **seni,** ne? (اَجْسَامُهُمْ) **onların cisimleri,** (وَاِنْ يَقُولُوا) **ve eğer** (laf) **söyleseler,** ne yaparsın? (تَسْمَعْ) **kulak verirsin,** niçin? (لِقَوْلِهِمْ) **onların sözü**(nü dinlemek) **için,** ne gibi oldukları hâlde? (كَاَنَّهُمْ) **sanki onlar,** nedirler? (خُشُبٌ) **kütüklerdir,** öyle kütükler ki, (مُسَنَّدَةٌ) (duvara) **dayandırılmış,** (يَحْسَبُونَ) **onlar zannederler,** neyi? (كُلَّ صَيْحَةٍ) **her bir sayhayı** (nârayı), kim üzerine olucu zannederler? (عَلَيْهِمْ) **kendilerinin üzerine,** (هُمْ) **onlar ancak,** kimlerdir? (اَلْعَدُوُّ) **düşmanlardır,** (فَاحْذَرْ) **o hâlde sakın,** kimden? (هُمْ) **onlardan,** (قَاتَلَ) **katletsin** (kahretsin), kimi? (هُمْ) **onları,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** (اَنّٰى) **nasıl,** (يُؤْفَكُونَ) (bile bile haktan bâtıla) **döndürülüyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Habîbim!) **Bir de sen o** (münâfık ola)**nları gördüğün zaman, cisimleri**(nin iriliği ve kılık-kıyâfetlerinin güzelliği) **seni hayran bırakır.**

Konuşacak olsalar (dillerinin tatlılığından ve çok edebiyatlı konuştuklarından dolayı) **sen bile onların sözünü dinlersin. Sanki gerçekten onlar** (senin meclisinde yaslanarak otururlarken, tek başına duramayıp duvara) **dayandırılmış birtakım kütüklerdir** (ruhsuz bedenlerdir, îmândan ve hayırdan tamâmen arınmış cisimlerdir).

Onlar (korkaklıklarından ve dünyâya düşkünlüklerinden dolayı) **her nârayı** (ve sesli konuşmayı) **kendilerinin aleyhine zannederler.** (Bir kayıp ilânı için bile bağırılacak olsa, "Acabâ kanlarını ve mallarını mübah edecek bir vahiy mi geldi?" diye akılları başlarından gider.)

Onlar ancak düşmanların ta kendisidir. Öyleyse (görüntülerine aldanmayı bırak da) **onlardan sakın. Allâh onları katletsin** (kahretsin. Ey müminler! Siz de onlara böylece bedduâ edin)**. Nasıl da** (bile bile haktan bâtıla) **döndürülüyorlar?!**

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللّٰهِ لَوَّوْا رُؤُسَهُمْ
وَرَاَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(وَاِذَا قِيلَ) **Ve denildiği zaman,** kime? (لَهُمْ) **o** (münâfık ola)**nlara,** ne denildiği zaman? (تَعَالَوْا) **gelin,** (يَسْتَغْفِرْ) **mağfiret talep etsin,** kim için? (لَكُمْ) **sizin** (günahlarınız) **için,** kim? (رَسُولُ اللّٰهِ) **Allâh'ın Rasûlü,** ne yaparlar? (لَوَّوْا) **çevirirler,**

neyi? (رُؤُسَهُمْ) **başlarını,** daha ne olur? (وَرَاَيْتَ) **ve sen görürsün,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne oldukları hâlde? (يَصُدُّونَ) **yüz çevirir oldukları hâlde,** (وَهُمْ) **üstelik onlar,** kimlerdir? (مُسْتَكْبِرُونَ) **çok büyüklenici kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Ayrıca o (münâfık ola)**nlara: "Gelin, Allâh'ın Rasûlü sizin** (günahlarınız) **için mağfiret talebinde bulunsun" denildiği zaman,** (kibirlerinden dolayı) **başlarını çevirirler. Bir de sen onları** (bu sözü kendilerine söyleyen kişiden) **yüz çevirir oldukları hâlde görürsün. Üstelik onlar çok büyüklenen kimselerdir.**

سَوَٓاءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْۜ لَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْۜ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(سَوَٓاءٌ) **Müsâvîdir** (eşittir), kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** ne? (اَسْتَغْفَرْتَ) **sen mağfiret talep etmiş misin,** burada hemze istifhâm için olup, istif'âl bâbının hemzesi ise hazfedilmiştir ki aslı (اَاسْتَغْفَرْتَ) idi, kim için istiğfâr etmiş misin? (لَهُمْ) **onlar için,** (اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ) **ya da istiğfâr etmemişsin,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** (لَنْ يَغْفِرَ) **aslâ** (günahlarını) **mağfirette bulunmayacak,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** (اِنَّ اللّٰهَ) **çünkü şüphesiz ki Allâh,** (لَا يَهْدِي) **hidâyet etmez,** kimi? (اَلْقَوْمَ) **o kavmi,** öyle kavim ki, (اَلْفَاسِقِينَ) **fâsık kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Sen onlar için bağışlanma talebinde bulunmuş musun ya da onlar için istiğfâr etmemişsin, (bir şey değişecek değildir, zîrâ iki durum da) **onlara karşı eşittir.**

Allâh onları aslâ mağfiret edecek değildir! Çünkü şüphesiz Allâh (îmânlarını gerektiren bunca açık delil gördükleri hâlde ve dilleriyle îmân açıklamalarına rağmen, kalben îmân etme dâiresinin dışına çıkmış olan) **o fâsıklar toplumunu** (gerçek îmâna) **hidâyet etmez.**

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلٰى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ حَتّٰى يَنْفَضُّواۜ
وَلِلّٰهِ خَزَٓائِنُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(هُـمُ) **Ancak onlar,** kimdir? (اَلَّذِيـنَ) **o** (bedbaht) **kimselerdir ki,** (يَقُولُـونَ) **diyorlar,** neyi diyorlar? (لَا تُنْفِقُوا) **harcama yapmayın,** kime? (عَلٰى مَنْ) **o kimselere ki,** kimin yanında olucudur? (عِنْـدَ رَسُـولِ اللّٰهِ) **Allâh'ın Rasûlünün yanında,** niçin? (حَتّٰـى يَنْفَضُّـوا) **tamâmen dağılsınlar diye,** burada (حَتّٰى) harfi, ta'lîl içindir, (وَلِلّٰهِ) **hâlbuki ancak Allâh'a âittir,** ne? (خَزَآئِـنُ السَّـمٰوَاتِ) **göklerin hazîneleri,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin,** (وَلٰكِـنَّ الْمُنَافِقِيـنَ) **velâkin münâfıklar,** ne yapmazlar? (لَا يَفْقَهُونَ) **iyice anlamazlar.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Onlar ancak o (bedbaht) **kimselerdir ki** (muhâcirlere yardım eden ensâra): **"Rasûlüllâh'ın yanında bulunan** (fakir ve muhâcir) **kimselere infakta bulunmayın ki tamâmen dağılsınlar" diyorlar.**

Hâlbuki göklerin ve yerin hazîneleri ancak Allâh'a âittir. (Dolayısıyla Medîne ehli, fakir muhâcirlere yardımı kesse de, tüm rızıkların sâhibi olan Allâh onların geçimini temin etmeye Kādir'dir.) **Velâkin o münâfıklar** (Allâh-u Te'âlâ'nın bu üstün gücünü) **iyice anlamazlar.**

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَٓا اِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْاَعَزُّ مِنْهَا الْاَذَلَّ وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(يَقُولُـونَ) **O** (münâfık ola)**nlar diyorlar,** neyi diyorlar? (لَئِـنْ رَجَعْنَـٓا) **andolsun ki dönersek,** nereye? (اِلَـى الْمَدِينَـةِ) **Medîne'ye,** ne olacak? (لَيُخْرِجَـنَّ) **elbette muhakkak çıkaracak,** kim? (اَلْاَعَـزُّ) **o en izzetli kişi,** nereden? (مِنْهَـا) **oradan,** kimi? (اَلْاَذَلَّ) **o en alçak olan kişiyi,** (وَلِلّٰهِ) **hâlbuki ancak Allâh'a âittir,** ne? (اَلْعِـزَّةُ) **izzet** (ve şeref), daha kime âittir? (وَلِرَسُـولِهِ) **ve Rasûlüne âittir,** daha? (وَلِلْمُؤْمِنِيـنَ) **ve müminler içindir,** (وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ) **velâkin münâfıklar,** (لَا يَعْلَمُونَ) **bilmezler.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- O (münâfık ola)**nlar: "Andolsun eğer** (Benî Mustalık gazvesinden) **Medîne'ye dönecek olursak, elbette o en izzetli kişi, o en alçak olanı mutlaka oradan çıkaracaktır" diyorlar.**

Hâlbuki izzet (ve şeref) **ancak Allâh'a mahsustur, Rasûlüne âittir ve müminler içindir. Velâkin o münâfıklar** (aşırı cehâletlerinden ve aldanmışlıklarından dolayı bu gerçeği) **bilmezler.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Benî Mustalık gazâsı yeni bitmişti ki; insanlar bir suyun başında toplanmışken, Ömer *(Radıyallâhu Anh)*ın işçisi Cehcâh ibnü Sa'îd ile münâfıkların reîsi olan İbnü Übeyy'in antlaşmalısı Sinân el-Cühenî su kuyruğunda kapıştılar. Cehcâh muhâcirlere seslenip, Sinân da ensârı yardıma çağırınca fakir muhâcirlerden biri Cehcâh'a yardıma geldi ve Sinân'a bir tokat attı.

O zaman İbnü Übeyy ona: "Bunu sen mi yaptın?! Zâten biz Muhammed'in yanına tokat yiyelim diye geldik! Vallâhi; onlarla bizim durumumuz ancak 'Besle köpeğini yesin seni' dendiği gibidir. Ama vallâhi Medîne'ye dönersek en ulu olan kişi en alçak olanı oradan çıkaracak" dedi ve "En ulu" tâbiriyle kendini, "En alçak" ifâdesiyle de Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*i kastetti. Derken kendi adamlarına dönüp: "Vallâhi siz bu fakirlere artıklarınızı yedirmeseydiniz şimdi boyunlarınıza binemeyeceklerdi! Öyleyse artık bunlara yardım yapmayın ki Muhammed'in etrâfından dağılsınlar" dedi.

O sırada yaşı genç olan Zeyd ibnü Erkam *(Radıyallâhu Anh)* bunu duyunca: "Vallâhi kavmi arasında sevilmeyen zelîl ve fakir sensin! Muhammed ise, mi'râc tâcı başında olan, Rahmân'ın izzetiyle azîz ve Müslümanlardan güç almış biridir!" dedi. Bunu duyan İbnü Übeyy: "Sus! Ben ancak şaka yapıyordum" dediyse de Zeyd *(Radıyallâhu Anh)* hemen Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e gidip duyduklarını anlattı.

O sırada Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in yanında bulunan Ömer *(Radıyallâhu Anh)*: "Yâ Rasûlellâh! Bırak beni de şu münâfığın boynunu vurayım" deyince Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "O zaman Medîne'de çok burunlar titrer (herkes korkuya kapılır ve güven ortamı bozulur)!" buyurdu. Bunun üzerine Ömer *(Radıyallâhu Anh)*: "Onu bir muhâcirin öldürmesini istemiyorsan o zaman bir ensârîye bunu emret!" deyince Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Peki insanlar: 'Muhammed adamlarını öldürüyor!' diye konuşurlarsa ne olacak?" buyurdu. Sonra Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* İbnü Übeyy'i çağırarak: "Bu sözleri sen mi konuştun?" diye sorunca, o: "Sana Kitâb indiren Allâh'a yemîn ederim ki, bunlardan hiçbirini ben demedim! Zeyd yalancıdır" dedi.

Orada bulunanlar: "Yâ Rasûlellâh! Bir çocuğun lafını bizim büyüğümüzün sözüne tercih mi ediyorsun?! Belki o yanlış anlamıştır!" dediler. Bu hâdise üzerine Zeyd *(Radıyallâhu Anh)* utancından bir süre evinden çıkamadı. Fakat bu sûre inince Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ona: "Ey genç! Gerçekten Allâh seni doğruladı, münâfıkları ise yalancı çıkardı!" buyurdu.

İbnü Übeyy'in yalanı ortaya çıkınca, bâzıları ona: "Senin hakkında çok şiddetli âyetler indi, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e gidip günahını îtirâf et de, senin için istiğfâr etsin" dediler. O da bu görüşü reddetmek üzere başını çevirerek: "Îmân et dediniz îmân ettim, zekât vermemi söylediniz onu da yaptım artık bana Muhammed'e secde etmemi emretmenizden başka bir şey kalmadı!" dedi. Bu hâl üzere birkaç gün daha yaşayıp geberdi. *(en-Nesefî; el-Hâzin)*

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ اَمْوَالُكُمْ وَلَٓا اَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِۚ
وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (لَا تُلْهِ) **alıkoymasın,** kimi? (كُمْ) sizi, ne? (اَمْوَالُكُمْ) **mallarınız,** daha? (وَلَٓا اَوْلَادُكُمْ) **evlâtlarınız da** (alıkoyar) **olmasın,** neden? (عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ) **Allâh'ın zikrinden** (ve

ibâdetinden), (وَمَنْ) **ama her kim,** (يَفْعَلْ) **yaparsa,** neyi? (ذٰلِكَ) **işte sana, bunu,** (فَاُولٰٓئِكَ) **artık işte sana, onlar,** (هُمُ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلْخَاسِرُونَ) **hüsrâna uğrayanların ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Mallarınız(la uğraşmanız namaz, cihâd ve Kur'ân okumak gibi) **Allâh'ın zikrinden** (ve ibâdetinden) **sizi alıkoymasın. Çocuklarınız**(a vakit ayırmanız) **da** (sizi Allâh'ın zikrinden uzaklaştırıcı) **olmasın. İşte sana! Her kim bunu yaparsa;** (ey mümin) **işte sana!** (Değerli ve sonsuz olan bir şeyi, basit ve fânî bir hayat karşılığında sattıkları için) **ancak onlar hüsrâna uğrayanların ta kendisidir.**

وَاَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَٓا اَخَّرْتَنٖٓي اِلٰٓى اَجَلٍ قَرٖيبٍۙ فَاَصَّدَّقَ وَاَكُنْ مِنَ الصَّالِحٖينَ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Ey müminler daha ne yapın? (وَاَنْفِقُوا) **ve infâk edin** (harcama yapın), nelerden? (مِمَّا) **o şeylerden ki,** (رَزَقْنَا) **rızık olarak verdik,** kime? (كُمْ) **size,** neden önce olduğu hâlde? (مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَ) **gelmesinden önce,** kime? (اَحَدَكُمْ) **birinize,** ne? (اَلْمَوْتُ) **ölüm,** sonra ne yapmadan? (فَيَقُولَ) **bu sebeple demesinden** (önce), neyi demesi? (رَبِّ) **ey Rabbim,** (لَوْلَٓا اَخَّرْتَ) **tehir etsen** (geciktirsen) **ya,** kimi? (نٖي) **beni,** ne zamâna kadar? (اِلٰٓى اَجَلٍ) **bir müddete kadar,** öyle müddet ki, (قَرٖيبٍ) **çok yakın olucu,** sonra ne yapayım? (فَاَصَّدَّقَ) **ben de bolca sadaka vereyim,** daha? (وَاَكُنْ) **ve olayım,** kimlerden? (مِنَ الصَّالِحٖينَ) (Sana karşı vazîfelerini yerine getiren) **sâlih kimselerden.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Ey mümin kullar!) **Ayrıca sizin birinize ölüm** (emâreleri) **gelmeden ve** (ölecek kişi zoru görünce) **o sebeple: "Ey Rabbim! Beni**(m ölümümü) **çok yakın bir süreye kadar geciktirseydin ya, bolca sadaka vereydim ve** (Sana karşı vazîfelerini yerine getiren) **sâlih kimselerden olaydım" demeden önce, Bizim size rızık olarak vermiş olduğumuz şeylerden** (bir kısmını muhtaçlara vererek) **infakta bulunun.**

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا اِذَا جَٓاءَ اَجَلُهَاۜ وَاللّٰهُ خَبٖيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَلَنْ يُؤَخِّرَ) **Ama aslâ geciktirmez,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimi? (نَفْسًا) **hiçbir nefsi** (canı), ne zaman? (اِذَا جَٓاءَ) **geldiği zaman,** ne? (اَجَلُهَا) **onun eceli,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (خَبِيرٌ) (hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Ama Allâh eceli geldiği zaman hiçbir nefsi aslâ geciktirmez. Zâten Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri(n görünen-görünmeyen tüm yönlerinden hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ ثَمَانِى عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ALTMIŞ DÖRDÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

et-TEĞÂBÜN SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
On sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(يُسَبِّحُ) **Tesbîh ediyor,** yâni noksan sıfatlardan tenzihte bulunuyor, kimi? (لِلّٰهِ) **Allâh'ı,** burada (لَ) harfi zâidedir, *(el-Kirmânî, 9/194; ed-Dürru'l-masûn, 10/235; el-Medârik, 3/432)* neler tesbîh ediyor? (مَا) **o şeyler ki,** neredidir? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerdedir,** daha neler tesbîh ediyor? (وَمَا) **ve o şeyler ki,** neredidir? (فِى الْاَرْضِ) **yerdedir,** (لَهُ) **sâdece O'na mahsustur,** ne? (اَلْمُلْكُ) **mülk** (ve saltanat), (وَلَهُ) **yine ancak O'na âittir,** ne? (اَلْحَمْدُ) **bütün hamdler,** (وَهُوَ) **ve O,** ne üzerine? (عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ) **her bir şey üzerine,** kimdir? (قَدِيرٌ) (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Göklerde olan şeyler ve yerde bulunan şeyler Allâh'ı (noksan sıfatlardan tenzîh etmek üzere) **tesbîhte bulunmaktadır. Mülk ancak O'na âittir,** (Kendi mülkünde dilediği şekilde sâdece Kendisi tasarrufta bulunabilir, hiçbir yetkide kimseyi ortak kabûl etmez) **hamd de sâdece O'na mahsustur.** (Tüm nîmetlerin asılları O'ndan geldiği için her hâlükârda övülen ancak O'dur.) **Yine ancak O, her şeye** (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir.**

هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذى) **öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki,** (خَلَقَ) **yarattı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** (فَمِنْكُمْ) **artık sizden vardır,** kim? (كَافِرٌ) **kâfir** (olan), daha? (وَمِنْكُمْ) **yine sizden vardır,** kim? (مُؤْمِنٌ) **mümin** (olan), (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz,** yaptığınız şeyleri kimdir? (بَصِيرٌ) (hakkıyla gören bir) **Basîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ancak O (Allâh-u Te'âlâ) **öyle** (yüce) **bir Zâttır ki; sizi** (yoktan) **yaratmıştır! Artık içinizden kâfir** (de) **vardır, yine sizden mümin** (de) **vardır. Zâten Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri** (hakkıyla gören ve amellerinize münâsip şekilde size karşılık verecek olan bir) **Basîr'dir.**

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْۚ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(خَلَقَ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **yarattı,** neyi? (اَلسَّمٰوَاتِ) **gökleri,** daha? (وَالْاَرْضَ) **ve yeri,** gökler ve yerler ne ile mültebis oldukları hâlde? (بِالْحَقِّ) (yaratılmalarını münâsip kılan) **hak**(lı bir hikmet) **ile,** bu mânâya göre bu terkîb, "Semâvât ve arz" kelimelerinden hâl düşmüştür ki buna göre takdîr (مُلْتَبِسَةً بِالْحَقِّ) yâni "Gökleri ve yeri yaratılmalarını münâsip kılan haklı bir hikmetle iç içe oldukları hâlde yarattı" şeklindedir, daha ne yaptı? (وَصَوَّرَ) **ve şekil verdi,** kime? (كُمْ) **size,** sonra ne yaptı? (فَاَحْسَنَ) **güzel de yaptı,** neyi? (صُوَرَكُمْ) **sûretlerinizi,** (وَاِلَيْهِ) **ve ancak O**(nun hesap yurdu)**nadır,** ne? (اَلْمَصِيرُ) **o son varış.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (Allâh-u Te'âlâ), **gökleri ve yeri** (mükelleflere imtihan yurdu olmasından ibâret üstün bir hikmet ve) **hak** (olan bir gâye) **ile iç içe oldukları hâlde yaratmıştır. Yine O size** (her birine kendine özgü ayrı ayrı) **şekil**(ler) **vermiş ve** (diğer canlılar içerisinde) **sizin sûretlerinizi güzel yapmıştır.** (Bu yüzden kendi şeklinizi hiçbir canlının sûretiyle değişmek istemezsiniz.) **O son varış da ancak O**(nun hesap yurdu)**nadır.** (O hâlde O sizin sûretlerinizi güzel yaptığı gibi, siz de sîretlerinizi ve amellerinizi güzelleştirin ki, azâba çarpılarak o güzel şekilleriniz bozulmasın.)

يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَۜ
وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(يَعْلَمُ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **biliyor,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** nerededir? (فِى السَّمٰوَاتِ) **göklerdedir,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerdedir,** daha ne yapıyor? (وَيَعْلَمُ) **yine biliyor,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** ne yapıyorsunuz? (تُسِرُّونَ) **gizliyorsunuz,** daha neyi biliyor? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** (تُعْلِنُونَ) **açık yapıyorsunuz,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (عَلِيمٌ) (hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir,** neyi? (بِذَاتِ الصُّدُورِ) **göğüslerin** (barındırdığı kalplerin) **sâhip olduğu şeyleri.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- O (Allâh-u Te'âlâ), **göklerde olan ve yerde bulunan her şeyi** (hakkıyla) **bilmektedir, gizli yaptığınız şeyleri de açık yaptığınız şeyleri de bilmektedir. Zâten Allâh, göğüslerin sâhip olduğu şey**(ler)**i**(n tümünü ve kalplerin barındırdığı tüm sırları, niyet ve inançları hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.**

اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُۘ فَذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(اَلَمْ يَأْتِ) (Ey müşrikler!) **Gelmedi mi,** kime? (كُمْ) **size,** ne? (نَبَؤُا الَّذِينَ) **o kimselerin önemli haberi ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** kimden önce oldukları hâlde? (مِنْ قَبْلُ) **bundan önce,** yâni sizden önce, (فَذَاقُوا) **işte onlar tatmıştılar,** neyi? (وَبَالَ اَمْرِهِمْ) **işlerinin vebâlini** (ve cezâsını), (وَلَهُمْ) **üstelik özellikle onlar için vardır,** ne? (عَذَابٌ) **büyük bir azap,** öyle azap ki, (اَلِيمٌ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (Ey müşrikler!) **Daha önce inkâr etmiş bulunan** (Nûh, Hûd ve Sâlih peygamberlerin kavimleri gibi) **o** (kâfir) **kimselerin önemli haberi size gelmedi mi?! İşte onlar** (kötü) **işlerinin** (ağır) **vebâlini** (daha dünyâdayken) **tatmıştılar. Üstelik** (âhirette) **onlar için ziyâde acı verici çok büyük bir azap vardır.**

ذٰلِكَ بِاَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا اَبَشَرٌ يَهْدُونَنَاۘ
فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللّٰهُ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(ذٰلِكَ) (Ey insan!) **İşte sana! Bu** (vebâl ve azap), ne sebebiyledir? (بِاَنَّهُ) **şu sebepledir ki şüphesiz o** (şânına önem verilmesi gereken hüküm), nedir?

(كَانَتْ) **olmuştu,** nedir olmuştu? (تَأْتِي) **sürekli getirir,** bu fiil kendisinden sonraki harf-i cerr ile "Getirir" mânâsına gelmiştir, kime getirir? (هِمْ) **onlara,** kim? (رُسُلُهُمْ) **rasülleri,** neyi? (بِالْبَيِّنَاتِ) **çok açık mûcizeleri,** sonra ne oldu? (فَقَالُوا) **ama onlar dediler,** neyi dediler? (اَبَشَرٌ) **birtakım insanlar mı,** ne yapacak? (يَهْدُونَ) **hidâyet edecekler,** kimi? (نَا) **bizi,** sonra ne yaptılar? (فَكَفَرُوا) **böylece kâfir oldular,** daha? (وَتَوَلَّوْا) **ve tamâmen yüz çevirdiler,** ama ne yaptı? (وَاسْتَغْنَى) **ama istiğnâ etti,** yâni onları helâk ederek kendilerine muhtaç olmadığını açıkladı, kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (غَنِيٌّ) (âlemlerin hiçbirine ihtiyâcı olmayan yegâne) **Ğaniyy'dir,** daha kimdir? (حَمِيدٌ) (Kendisine hamdedilmeye lâyık olan bir) **Hamîd'dir.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Ey insan!) **İşte sana! Bu** (şekilde kâfir kavimlerin helâk edilişi), **şu hakîkat sebebiyle olmuştur ki; rasülleri onlara sürekli çok açık mûcizeler getirmekte idi ama onlar** (peygamberin beşer olmasına akıl erdiremeyerek): **"Birtakım insanlar mı bizi hidâyete erdirecekler?!" demiştiler.**

Böylece onlar (kitapları da, peygamberleri de, âyetleri de) **inkâr etmiştiler ve** (onların getirdiği delilleri düşünmekten) **tamâmen yüz çevirmiştiler. Allâh da istiğnâ etti** (ve onları helâk ederek kendilerine muhtaç olmadığını açıklamış oldu). **Zâten Allâh** (değil mükelleflerin îmân ve tâatına, âlemlerin hiçbirine ihtiyâcı olmayan yegâne) **Ğaniyy'dir,** (hem sözlü ifâde ile hem de sözden daha fasîh olan hâl diliyle her yaratılmış tarafından Kendisine hamdedilen bir) **Hamîd'dir.**

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلٰى وَرَبِّى لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ
بِمَا عَمِلْتُمْ وَذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(زَعَمَ) **Yalan yere iddiâ etti,** kim? (الَّذِينَ) **o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** neyi iddiâ ettiler? (اَنْ لَنْ يُبْعَثُوا) **aslâ diriltilmeyecekler diye,** (قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (بَلٰى) **hayır** (dediğiniz doğru değil), (وَرَبِّى) **Rabbime yemîn olsun ki,** (لَتُبْعَثُنَّ) **elbette gerçekten diriltileceksiniz,** (ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ) **sonra gerçekten elbette haberdâr edileceksiniz,** ne ile? (بِمَا) **o şeylerle ki,** (عَمِلْتُمْ) **işlediniz,** (وَذٰلِكَ) **ve** (ey insan) **işte sana! Bu** (diriltme ve inkâr edenleri cezâlandırma), kime göre? (عَلَى اللّٰهِ) **Allâh'a göre,** nedir? (يَسِيرٌ) **çok kolay olan bir şeydir.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- O kâfir olmuş kimseler aslâ diriltilmeyecekler diye yalan yere iddiâ etti(ler). (Habîbim!) **De ki: "Hayır!** (Dediğiniz doğru değil!) **Rabbime yemîn olsun ki; elbette diriltileceksiniz, sonra da elbette yapmış olduğunuz şeyler**(in kötü âkıbetinin nasıl olacağı) **ile şüphesiz haberdâr edilecek** (ve hesâba çekilecek)**siniz."**

(Ey insan!) **İşte sana! Bu** (diriltme ve inkâr edenleri cezâlandırma), **Allâh'a göre çok kolay olan bir şeydir.**

فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَالنُّورِ الَّذٓى اَنْزَلْنَاۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبٖيرٌ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(فَاٰمِنُوا) **Öyleyse siz îmân edin,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولِهٖ) **ve Rasûlüne,** daha neye îmân edin? (وَالنُّورِ) **ve o nûr** (olan Kur'ân)**a,** (اَلَّذٓى) **öyle nûr ki,** (اَنْزَلْنَا) **Biz indirdik,** (وَاللّٰهُ) **Zâten Allâh,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (تَعْمَلُونَ) **yapıyorsunuz,** kimdir? (خَبٖيرٌ) (onların hepsinden hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Öyleyse siz Allâh'a ve Rasûlüne bir de indirmiş olduğumuz o nûr (olan Kur'ân)**a îmân edin. Zâten Allâh yapmakta olduğunuz şeyleri**(n görünen-görünmeyen tüm yönlerinden hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِۜ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ
وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّـَٔاتِهٖ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرٖى
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدٖينَ فٖيهَٓا اَبَدًاۜ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظٖيمُ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(Habîbim! Anlat), neyi? (يَوْمَ يَجْمَعُ) **O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun cem edeceği** (ve bir araya getireceği) **günü,** burada zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiili ile mensûbtur, *(el-Beyzâvî)* kimi? (كُمْ) **sizi,** ne zamanda? (لِيَوْمِ الْجَمْعِ) **o** (insanları mahşerde) **toplama gününde,** burada (لَ) harfi (فى) mânâsındadır, *(el-Âlûsî)* (ذٰلِكَ) (ey insan!) **İşte sana! Bu ancak,** nedir? (يَوْمُ التَّغَابُنِ) **birbirini aldatma günüdür,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يُؤْمِنْ) **îmân ederse,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَيَعْمَلْ) **ve işlerse,** neyi? (صَالِحًا) **sâlih amelleri,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla

tercüme edilmiştir, Allâh-u Te'âlâ ne yapar? (يُكَفِّرْ) **tamâmen örter,** kimden? (عَنْهُ) **ondan,** neyi? (سَيِّـَٔاتِهِ) **kötü işlerini,** daha? (وَيُدْخِلْ) **ve girdirir,** kimi? (هُ) **onu,** nereye? (جَنَّاتٍ) **çok değerli cennetlere,** öyle cennetler ki, (تَجْرِى) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) **onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından,** ne? (اَلْاَنْهَارُ) **nehirler,** cennete girenler ne oldukları hâlde? (خَالِدِينَ) **ebedî kalıcı kimseler oldukları hâlde,** nerede? (فِيهَا) **orada,** ne müddetçe? (اَبَدًا) **sonsuza kadar,** (ذٰلِكَ) (ey mümin!) **İşte sana! Ancak bu,** nedir? (اَلْفَوْزُ) **kurtuluştur,** öyle kurtuluş ki, (اَلْعَظِيمُ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Habîbim!) **O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun,** (evvelkileri ve sonrakileri mahşerde) **toplama** (vakti olan kıyâmet) **gününde sizi bir araya getireceği günü** (ümmetine anlat).

(Ey insan!) **İşte sana! O ancak, birbirini aldatma günüdür** (ve o gün aldatılanlar, cehennemlikler olacaklardır. Zîrâ îmânla ölmeleri durumunda cennette yerleşecekleri makamlarını Müslümanlara kaptıracaklar ve cehennemde yanarken, kendilerine o menziller gösterilince pişmanlığa boğulacaklardır).

Ama her kim Allâh'a îmân eder ve (namaz, oruç, hac, zekât gibi) **sâlih ameller işlerse, O** (Rabbi) **ondan kötü işlerini tamâmen örter ve içlerinde sonsuza kadar ebedî kalıcı kimseler**(den) **olarak onu öyle değerli cennetlere girdirir ki, onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından sürekli ırmaklar akmaktadır.** (Ey mümin!) **İşte sana! Ancak bu** (şekilde günahlardan kurtulup, cennete girmek, dünyâdaki geçici kurtuluşlara nazaran) **çok büyük kurtuluştur.**

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَاۜ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَالَّذِينَ) **Ama o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** yâni kendilerine gönderdiğimiz hidâyeti inkâr ettiler, daha? (وَكَذَّبُوا) **ve tekzib ettiler,** yâni ziyâdesiyle yalanladılar, neyi? (بِاٰيَاتِنَا) **Bizim âyetlerimizi,** (اُولٰٓئِكَ) **işte sana ancak onlar,** yâni zikredilen kâfirlik ve tekziple mevsuf (sıfatlanmış) olanlar, kimlerdir? (اَصْحَابُ النَّارِ) **o** (cehennem) **ateşin**(in ayrılmaz) **arkadaşlarıdır,** ne oldukları hâlde? (خَالِدِينَ) **ebedî kalıcı kimseler olarak,** nerede? (فِيهَا) **orada,** (وَبِئْسَ) **ve ne kötü oldu,** ne? (اَلْمَصِيرُ) **o son varılacak yer.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Ama o kimseler ki; kâfir olmuşturlar ve Bizim âyetlerimizi yalan saymıştırlar; (ey insan!) **işte sana! Ancak onlar, içerisinde ebedî kalıcı kimseler olarak o** (cehennem) **ateşin**(in) **ashâbı** (ve ayrılmaz arkadaşları) **dır. O son varılacak yer ne de kötü olmuştur.**

مَا اَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِۜ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ يَهْدِ قَلْبَهُۜ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(مَا اَصَابَ) **İsâbet etmedi,** ne? (مِنْ مُصِيبَةٍ) **hiçbir musîbet,** (اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ) **ancak Allâh'ın izni ile** (isâbet eder), (وَمَنْ) **ama her kim,** (يُؤْمِنْ) **îmân ederse,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** ne yapar? (يَهْدِ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **hidâyet eder,** yâni sabra muvaffak kılar, neyi? (قَلْبَهُ) **onun kalbini,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** neyi? (بِكُلِّ شَيْءٍ) **her bir şeyi,** kimdir? (عَلِيمٌ) (hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Allâh'ın izni (dilemesi ve imkân vermesi) **ile olmadıkça** (insanın malına, çocuğuna ve canına) **hiçbir musîbet** (ve belâ) **isâbet etmez.**

Ama her kim Allâh'a îmân ederse O onun kalbini (sabra ve başına geleni Allâh'tan bilip, rızâ göstermeye) **hidâyet eder** (ki, böylece o belâya uğrayan kişi, kendisine gelip çatanın zâten ona isâbet edecek olduğunu, ona isâbet etmeyenin de zâten kendisine gelip çatmayacağını yakînen bilir). **Zâten Allâh her bir şeyi** (hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.** (Dolayısıyla îmânlı kişinin yakînî inancını bildiği için musîbet ânında onun kalbini kaydırmaz.)

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha ne yapın? (وَاَطِيعُوا) **ve itâat edin,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** daha? (وَاَطِيعُوا) **yine itâat edin,** kime? (اَلرَّسُولَ) **o Rasûl'e,** (فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ) **ama yüz çevirirseniz,** (فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا) **artık Rasûlümüz üzerinde ancak vardır,** ne? (اَلْبَلَاغُ) **tebliğ** (ve duyurma), öyle tebliğ ki, (اَلْمُبِينُ) **çok açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Emir ve yasaklarına riâyet husûsunda) **Allâh'a da itâat edin, o Rasûl'e de itâat edin. Ama eğer** (onların hükümlerinden) **yüz çevirirseniz** (ne Allâh'a, ne de peygambere hiçbir zarar veremezsiniz).

Artık Rasûlümüzün üzerinde olan (vazîfe)**, ancak apaçık olan bir tebliğdir.** (O da bu vazîfesini hakkıyla yapmıştır. Dolayısıyla onun tebliğine uymayanlar sâdece kendilerine zarar vermiş olurlar.)

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(اَللّٰهُ) **Allâh,** kimdir? (لَٓا اِلٰهَ) **hiçbir ilâh yoktur,** (اِلَّا هُوَ) **ancak O** (vardır)**,** (وَعَلَى اللّٰهِ) **ve ancak Allâh**(-u Te'âlâ'y)**a,** (فَلْيَتَوَكَّلِ) **hemen tevekkül etsin** (güvenip dayansın)**,** kim? (اَلْمُؤْمِنُونَ) **müminler.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Allâh (öyle yüce ve kudret sâhibi bir Zâttır) **ki; O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. İşte îmân edenler de ancak Allâh'a** (güvenip) **tevekkül etsin.** (Zîrâ her şeyin Allâh-u Te'âlâ'dan geldiğine inanmak her işte sâdece O'na güvenmeyi gerektirir.)

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْۚ وَاِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُٓوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ) **şüphesiz eşlerinizden vardır,** daha? (وَاَوْلَادِكُمْ) **çocuklarınızdan da vardır,** ne vardır? (عَدُوًّا) **birtakım büyük düşmanlar,** öyle düşmanlar ki kim için olucu? (لَكُمْ) **sizin için,** (فَاحْذَرُو) **artık sakının,** kimden? (هُمْ) **onlar**(ın sizi yoldan çıkarmasın)**dan,** (وَاِنْ تَعْفُوا) **ama** (size karşı yaptıklarını) **afv ederseniz,** daha? (وَتَصْفَحُوا) **ve** (onları cezâlandırmaktan) **yüz çevirirseniz,** daha? (وَتَغْفِرُوا) **ve** (kusurlarını) **örterseniz,** (فَاِنَّ اللّٰهَ) **artık şüphesiz ki Allâh,** kimdir? (غَفُورٌ) (günahlarınızı bağışlayacak olan bir) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (رَحٖيمٌ) (çok merhametli olan bir) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Şüphesiz eşlerinizden ve çocuklarınızdan sizin için birtakım büyük düşmanlar vardır. Artık onlardan (sebep İslâm'ın bir hükmünü bile olsun aksatmaktan) **sakının.**

Ama eğer (onların bağışlanabilecek birtakım suçlarını) **afv ederseniz,** (kınama ve ayıplama yoluna başvuracak yerde bundan) **yüz çevirirseniz ve** (kusurlarını) **örterseniz, şüphesiz ki Allâh** (onlara yaptığınız muâmelenin bir misliyle size karşılık vererek günahlarınızı bağışlayacak olan bir) **Ğafûr'dur,** (çok merhametli olan bir) **Rahîm'dir.**

اِنَّمَٓا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌۜ وَاللّٰهُ عِنْدَهُٓ اَجْرٌ عَظ۪يمٌ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(اِنَّمَٓا اَمْوَالُكُمْ) **Mallarınız ancak,** daha? (وَاَوْلَادُكُمْ) **ve çocuklarınız,** nedir? (فِتْنَةٌ) **birer fitne** (ve imtihan vesîlesi)**dir,** (وَاللّٰهُ) **hâlbuki Allâh** (var ya); **nedir?** (عِنْدَهُٓ) **ancak O'nun nezdindedir,** ne? (اَجْرٌ) **değerli bir ecir** (ve mükâfât), öyle mükâfât ki, (عَظ۪يمٌ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Mallarınız ve çocuklarınız ancak (Allâh tarafından, kendileriyle sınanacağınız) **birer fitne** (ve imtihan vesîlesi)**dir.** (Artık sakın onların sevgisi yüzünden Allâh'a karşı gelerek imtihanı kaybetmeyin.) **Hâlbuki Allâh** (öyle bir Zâttır) **ki;** (rızâsını ve tâatını mal ve evlât sevgisine tercih edenler için) **çok büyük bir ecir** (ve mükâfat) **sâdece O'nun nezdindedir.**

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَاَط۪يعُوا وَاَنْفِقُوا خَيْرًا لِاَنْفُسِكُمْۜ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِه۪
فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(فَاتَّقُوا) **Artık hakkıyla sakının,** kimden? (اَللّٰهَ) **Allâh**(a isyan)**dan,** ne kadar sakının? (مَا اسْتَطَعْتُمْ) **güç yetirebildiğiniz kadar,** daha ne yapın? (وَاسْمَعُوا) **ve** (O'nun emirlerini) **dinleyin,** daha? (وَاَط۪يعُوا) **ve itâat edin,** daha? (وَاَنْفِقُوا) **ve** (hayır yollarına) **harcama yapın,** öyle bir infak ile ki? (خَيْرًا) **hayırlı olan** (bir harcama), bu kelime kendisinden önce geçen fiilin mahzûf mef'ûlü mutlağının sıfatıdır ki takdîri: (اِنْفَاقًا خَيْرًا) şeklindedir, *(el-Beyzâvî; el-Kirmânî; el-Medârik)* kim için hayırlı? (لِاَنْفُسِكُمْ) **kendi nefisleriniz için,** (وَمَنْ) **zâten her kim,** (يُوقَ) (Allâh tarafından) **korunursa,** neden? (شُحَّ نَفْسِه۪) **nefsinin cimrilik hırsından,** *(et-Teysîr)* (فَاُو۬لٰٓئِكَ) **artık işte sana onlar,** (هُمُ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلْمُفْلِحُونَ) **felâha erenlerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Artık siz güç yetirdiğiniz kadar Allâh(a isyan)**dan hakkıyla sakının,** (O'nun öğütlerini kabûl kulağıyla) **dinleyin,** (emir ve yasaklarına) **itâat edin ve** (size verdiği rızıklardan bir kısmını) **nefisleriniz için** (cimrilikten daha faydalı ve) **hayırlı olan bir şekilde** (Allâh-u Te'âlâ'nın emrettiği yerlere harcamak sûretiyle) **infakta bulunun.**

Her kim nefsinin cimrilik hırsından korunur (ve böylece Allâh yolunda infâka muvaffak kılınır)**sa,** (ey mümin!) **işte sana! Ancak onlar felâh** (ve kurtuluş)**a erenlerin ta kendileridir.**

Sa'îd ibnü Cübeyr *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre; "Allâh'tan hakkıyla sakının!" *(Âl-i 'İmrân Sûresi:102)* âyet-i kerîmesi nâzil olunca, sahâbe-i kirâm ayakları şişinceye ve alınları yara oluncaya kadar ibâdete başladılar.

Sonra Allâh-u Te'âlâ, Müslümanlara bir kolaylık olmak üzere bu âyet-i celîleyi indirerek, birinci âyet-i celîlenin hükmünü neshetti ve müminlerin, güçlerinin yetmeyeceği şeylerle mükellef kılınmayacağını beyân etti. Gerçi burada bir nesh bulunmadığını, ancak bu âyet-i kerîmenin, bir önceki âyet-i celîledeki icmâlin tafsîli (kısa ve kapalı ifâdenin açıklaması) olduğunu söyleyenler de vardır. *(el-Âlûsî)*

إِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(إِنْ تُقْرِضُوا) **Eğer ödünç verirseniz,** kime? (اللّٰهَ) **Allâh**(-u Te'âlâ'y)**a,** ne yapmakla? (قَرْضًا) **bir ödünç vermekle,** öyle ödünç vermek ki, (حَسَنًا) **güzel olucu,** yâni kim Allâh'a güzel bir ödünç verirse, O ne yapar? (يُضَاعِفْ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **katlar,** neyi? (هُ) **onu**(n verdiğinin sevâbını)**,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** daha ne yapar? (وَيَغْفِرْ) **ve mağfirette bulunur,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (شَكُورٌ) (büyük mükâfatlar bahşeden bir) **Şekûr'dur,** daha kimdir? (حَلِيمٌ) (cezâ vermekte acele etmeyen bir) **Halîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Eğer siz (Allâh-u Te'âlâ'nın tâyin ettiği yerlere ihlâs ve gönül hoşluğuyla yardımda bulunarak veyâ borç isteyene fâizsiz para vererek) **güzel bir ödünç vermekle Allâh'a borç verirseniz, O** (Rabbiniz) **o** (bağışta bulunduğu)**nu**(z şeyin sevâbını) **sizin için** (bire on, bire yedi yüz ve daha ziyâde olacak şekilde) **kat kat yapar ve sizin için** (günahlarınızı) **mağfirette bulunur.**

Zâten Allâh (az bir amel karşılığı çok büyük mükâfatlar bahşeden bir) **Şekûr'dur,** (cezâ vermekte acele etmeyen bir) **Halîm'dir.**

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

O Allâh-u Te'âlâ kimdir? (عَالِمُ الْغَيْبِ) **tüm gaybları** (gizlileri) **bilendir,** burada harf-i târif istiğrâk içindir, *(el-Âlûsî, 27/54)* bu terkîb mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ) şeklindedir, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* daha neyi bilendir? (وَالشَّهَادَةِ) **tüm görünenleri de,** daha kimdir? (اَلْعَزِيزُ) (son derece güçlü olan bir) **Azîz'dir,** daha kimdir? (اَلْحَكِيمُ) (her işi yerli yerinde olan bir) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Allâh-u Te'âlâ, duyu organlarıyla idrâk edilemeyen) **tüm gizlileri ve bütün görünenleri** (hakkıyla) **bilendir,** (istediğini yapmaya son derece güçlü olan bir) **Azîz'dir ve** (her işi yerli yerinde olan bir) **Hakîm'dir.**

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ اثْنَتَا عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ALTMIŞ BEŞİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

et-TALÂK SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
On iki âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَٓاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَاَحْصُوا الْعِدَّةَۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْۚ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ اِلَّٓا اَنْ يَأْت۪ينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍۜ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِۜ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُۜ لَا تَدْر۪ي لَعَلَّ اللّٰهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ اَمْرًا ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ) **Ey Nebiyy**(-i zîşân), (اِذَا طَلَّقْتُمُ) **boşa**(mayı arzula)**dığınız zaman,** kimi? (اَلنِّسَٓاءَ) **kadınları**(nızı), ne yapın? (فَطَلِّقُو) **artık boşayın,** kimi? (هُنَّ) **onları,** onlar neyi bekleyici oldukları hâlde? (لِعِدَّتِهِنَّ) **iddetlerinin vaktin**(in öncesin)**de,** burada (لَ) harfi tevkît (zaman mânâsı) içindir. *(el-Beyzâvî)* Bu terkîbde bir muzâf mahzûftur ki, takdîri (فِي قَبْلِ عِدَّتِهِنَّ) şeklindedir ki, farklı bir kırâatte Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in bu âyet-i kerîmeyi bu şekilde okumuş olması bu mânâya kesinlik kazandırmıştır, *(el-Medârik)* yâni üç hayız müddeti olan boşanma iddetlerinin birincisinin öncesindeki temizlik hâllerinde ve kendileriyle cimâ etmemişken onları boşayın, daha ne yapın? (وَاَحْصُوا) **ve sayı**(p hesap edi)**n,** neyi? (اَلْعِدَّةَ) **o iddeti,** (وَاتَّقُوا) **ve hakkıyla sakının,** kimden? (اَللّٰهَ) **Allâh**(a isyan)**dan,** O'ndan bedel? (رَبَّكُمْ) **Rabbinizden,** (لَا تُخْرِجُو) **çıkartmayın,** kimi? (هُنَّ) **o** (kadın)**nları,** nereden? (مِنْ بُيُوتِهِنَّ) (kendi mülkleri gibi oturmuş oldukları) **evlerinden,** (وَلَا يَخْرُجْنَ) **o** (kadın)**nlar da** (iddetlerinin bitimine kadar) **çıkmasınlar,** (اِلَّٓا اَنْ يَأْت۪ينَ) **ancak o** (kadın)**nların yapmaları müstesnâ,** neyi? (بِفَاحِشَةٍ) **çok çirkin olucu bir işi,** öyle çirkin iş ki, (مُبَيِّنَةٍ) (kötülüğü) **apaçık olucu,** (وَتِلْكَ) **ve** (ey mümin!) **İşte sana! Bun**(ca İlâhî

kānun)**lar ancak,** nedir? (حُدُودُ اللّٰهِ) **Allâh'ın sınırlarıdır,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يَتَعَدَّ) **geçerse,** neyi? (حُدُودَ اللّٰهِ) **Allâh'ın sınırlarını,** (فَقَدْ ظَلَمَ) **artık muhakkak zulmetmiştir,** kime? (نَفْسَهُ) **kendi nefsine,** (لَا تَدْرِى) **sen bilemezsin,** neyi? (لَعَلَّ اللّٰهَ) **ola ki Allâh,** (يُحْدِثُ) **meydana getirir,** neden sonra? (بَعْدَ ذٰلِكَ) **işte sana, bundan sonra,** yâni boşamak istediğinden sonra, neyi meydana getirir? (اَمْرًا) (fikir değiştirecek) **farklı bir işi.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Ey Nebiyy(-i zîşân)**! Kadınları boşa**(mayı arzula)**dığınız zaman onları** (üç hayız müddeti olan boşanma) **iddetlerinin** (birincisinin) **vaktin**(in öncesin)**de** (henüz onlar temizken ve kendileriyle cimâ etmemişken) **boşayın ve** (sonrasında) **iddeti** (hiç eksiksiz tamı tamına üç hayız müddeti olarak) **sayı**(p hesap edi)**n.**

Bir de siz Rabbiniz olan Allâh(a isyan)**dan hakkıyla sakının** (da, yalan yere iddet süresini uzun tutarak onlara zarar vermeyin).

Siz (kendi mülkleri gibi oturmuş oldukları) **evlerinden** (iddetleri bitinceye kadar) **o kadınları çıkarmayın, o kadınlar da** (iddetlerinin bitimine kadar) **çıkmasınlar!**

Lâkin (zinâ, hırsızlık, akrabâya sözlü sataşma ve kendi isteğine göre evden çıkıp dolaşma gibi kötülüğü) **çok açık olan çirkin bir iş yapmaları müstesnâ!** (Zîrâ bu durumda siz mesul olmazsınız.)

(Ey mümin!) **İşte sana! Bun**(ca İlâhî kānun)**lar ancak Allâh'ın sınırlarıdır! Ama her kim Allâh'ın** (bu hükümlerini çiğneyerek O'nun) **hudûdunu geçerse, muhakkak o kişi kendi**(sini azâba mâruz bırakarak, kimseye değil ancak) **nefsine zulmetmiştir.**

(Ey hanımını boşamaya niyetlenen insan!) **İşte sana! Bilemezsin; olur ki Allâh bu** (boşama arzusu)**nun ardından farklı bir iş meydana getirir** (de, nefreti sevgiye, yüz çevirmeyi yönelişe çevirebilir, o zaman da siz pişman olup bir talak verdikten sonra geri dönebilirsiniz).

فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ اَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
وَاَشْهِدُوا ذَوَىْ عَدْلٍ مِنْكُمْ وَاَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلّٰهِ ذٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(فَاِذَا بَلَغْنَ) **Sonra o** (boşanan) **kadınlar ulaş**(maya yaklaş)**tıkları zaman,** *(et-Teysîr; el-Beyzâvî; el-Medârik)* neye? (اَجَلَهُنَّ) **iddetlerinin sonuna,** yâni bekleme sürelerinin sonuna yaklaştıkları zaman, ne yapın? (فَاَمْسِكُو) **artık** (nikâhınızda) **tutun,** kimi, (هُنَّ) **o kadınları,** yâni onlara dönün, ne ile tutun? (بِمَعْرُوفٍ) **bir mârûf ile,** yâni aklen ve dînen iyi olarak kabûl edilen şekilde ki o da, ric'atle kadınlara zarar vermeyi kastetmeyip onlarla güzel geçinmeyi murâd etmektir, daha ne yapın? (اَوْ فَارِقُو) **yâhut ayrılın,** kimden? (هُنَّ) **o kadınlardan,** yâni onları boşayın, ne ile? (بِمَعْرُوفٍ) **bir mârûf ile,** yâni iyi olduğu bilinen bir yol ile, daha ne yapın? (وَاَشْهِدُوا) **ve şâhit tutun,** kimi? (ذَوَىْ عَدْلٍ) **adâlet sâhibi iki kişiyi,** öyle iki kişi ki kimden olucu? (مِنْكُمْ) **sizden,** daha ne yapın? (وَاَقِيمُو) **ve hakkıyla yerine getirin,** neyi? (اَلشَّهَادَةَ) **şâhitliği,** kim için? (لِلّٰهِ) **Allâh için,** (ذٰلِكُمْ) **işte size, bu** (hükümler), nedir? (يُوعَظُ) **vaaz olunuyor,** ne ile? (بِهِ) **onunla,** kim? (مَنْ) **o kimse ki,** (كَانَ) **oldu,** nedir oldu? (يُؤْمِنُ) **îmân ediyor,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَالْيَوْمِ) **ve o güne,** öyle gün ki, (اَلْاٰخِرِ) **son olucu,** (وَمَنْ) **ve her kim,** (يَتَّقِ) **hakkıyla sakınırsa,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh**(a isyan)**dan,** (يَجْعَلْ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **yaratır,** kim için? (لَهُ) **onun için,** neyi? (مَخْرَجًا) **bir çıkış yeri.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Sonra o (boşanan) **kadınlar** (iddet bekleme) **sürelerinin sonuna ulaş**(maya yaklaş)**tıkları zaman artık** (ric'at ve dönüş yaparak) **o kadınları** (iyi niyet, güzel geçim ve uygun nafaka gibi meşrû ve) **mârûf** (olan bir yol izlemek sûreti) **ile tutun ya da** (iddetleri bitinceye kadar kendilerine dönmeyip, zararsız ve iyi olduğu bilinen) **mârûf** (bir yol) **ile o kadınlardan ayrılın.** (Zîrâ iddetlerinin bitimine yakın onlara ric'at edip sonra tekrar boşarsanız, iddet süresini uzatarak kendilerine zorluk çıkarmış olursunuz ki, bu gibi zarar verici davranışlardan sakının).

Bir de siz (geri döneceğiniz yâhut tamâmen ayrılacağınız durumlarda) **içinizden adâlet sâhibi olan iki kişiyi şâhit tutun** (ki, ilerde bir inkâr söz konusu olmasın).

(Ey şâhitler!) **Siz de** (ne lehine, ne de aleyhine şâhitlik yapılanın kârını zararını gözetmeyip) **şâhitliği Allâh için hakkıyla yerine getirin. İşte size! Bu** (öğütlere riâyet edin) **ki, Allâh'a ve o son güne îmân etmekte bulunmuş olan kimseye bununla vaaz edilmektedir.** (Çünkü îmânsızlar âhiret azâbından korkmadıkları için bu hükümlere riâyet etmezler.)

Böylece her kim (bütün haramlardan uzak durma husûsunda takvâyı gözeterek) **Allâh**(a isyan)**dan hakkıyla sakınır** (da, boşamayı sünnet vechi üzere yapar, iddet bekleyen kadına zarar vermez, onu evinden çıkarmaz ve şâhit tutma konusunda ihtiyatlı davranır)**sa, O** (Allâh-u Te'âlâ) **onun için** (dünyânın şüphelerinden, ölümün şiddetlerinden ve kıyâmet gününün zorluklarından) **bir çıkış yeri yaratır.**

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ
اِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ اَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Allâh-u Te'âlâ daha ne yapar? (وَيَرْزُقْ) **ve rızıklandırır,** kimi? (هُ) **onu,** nereden? (مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ) **hiç hesap etmeyeceği yerden,** (وَمَنْ) **zâten her kim,** (يَتَوَكَّلْ) **tevekkül eder**(ek her işinde güvenir)**se,** kime? (عَلَى اللّٰهِ) **Allâh'a,** (فَهُوَ) **artık ancak O** (Allâh), kimdir? (حَسْبُهُ) **ona yeterli gelicidir,** (اِنَّ اللّٰهَ) **çünkü şüphesiz Allâh,** kimdir? (بَالِغُ اَمْرِهِ) **işine ulaşıcıdır,** yâni yapmak istediği her işin sonuna ulaşır, kimse O'na mâni olamaz, (قَدْ جَعَلَ) **muhakkak tâyin etti,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** niçin? (لِكُلِّ شَيْءٍ) **her bir şey için,** neyi tâyin etti? (قَدْرًا) (daha var olmadan evvel) **bir kaderi.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Ayrıca O (Allâh-u Te'âlâ) **hiç hesap etmeyeceği bir yerden de o** (takvâya riâyet eden kulu)**nu rızıklandırır. Zâten her kim** (bütün işlerinde) **Allâh'a tevekkül eder** (ve ancak O'na güvenir)**se, artık ancak O** (Allâh) **ona yeterli gelendir. Şüphesiz ki Allâh** (yapmak istediği) **işine ulaşıcıdır** (ki, hiçbir murâdı aslâ geri kalmaz ve yapmak istediği şeye kimse mâni olamaz). **Gerçekten Allâh her bir şey**(in hayat süresi, geçimi ve son bulması) **için** (daha var olmadan evvel) **bir kader tâyin etmiştir.**

وَالّٰٓـئِ يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَٓائِكُمْ اِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلٰثَةُ اَشْهُرٍ وَالّٰٓـئِ لَمْ يَحِضْنَ
وَاُولَاتُ الْاَحْمَالِ اَجَلُهُنَّ اَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ اَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(وَالّٰٓـئِ) **Ve öyle kadınlar ki,** ne yaptılar? (يَئِسْنَ) **ümit kestiler,** neden? (مِنَ الْمَحِيضِ) **hayız** (olmak)**dan,** kimden oldukları hâlde? (مِنْ نِسَٓائِكُمْ) **kadınlarınızdan,** (اِنِ ارْتَبْتُمْ) (onların iddetinin hükmü hakkında bir şey bilmediğiniz için) **eğer şüpheye düşerseniz,** (فَعِدَّتُهُنَّ) **işte onların iddeti,** nedir? (ثَلٰثَةُ اَشْهُرٍ) **üç aydır,**

daha hangi kadınların? (وَالّٰٓـئِى) **ve o kadınlar**(ın iddeti de üç aydır) **ki,** (لَـمْ يَحِضْـنَۜ) **hayız görmediler,** (وَاُولَاتُ الْاَحْمَـالِ) **ama yük sâhibi olan** (hâmile) **kadınlar,** nedir? (اَجَلُهُـنَّ) **onların** (iddet bekleme) **müddetinin sonu,** nedir? (اَنْ يَضَعْـنَ) (doğurup) **bırakmalarıdır,** neyi? (حَمْلَهُـنَّ) **yükleri** (olan bebekleri)**ni,** (وَمَنْ) **ve her kim,** (يَـتَّقِ) **hakkıyla sakınırsa,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh**(a isyan)**dan,** (يَجْعَـلْ) **O yaratır,** kim için? (لَـهُ) **onun için,** nerede? (مِـنْ اَمْـرِه۪) **işlerinde,** burada (مِـنْ) harf-i cerri (فِـى) mânâsındadır, *(el-Âlûsî)* bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, neyi yaratır? (يُسْرًا) **büyük bir kolaylığı.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Yine kadınlarınızdan öyleleri ki; (yaşlılıklarından dolayı bir daha) **hayız** (olmak)**dan ümit kesmiştirler; eğer** (onların iddetinin hükmü hakkında bir şey bilmediğiniz için) **şüpheye düştüyseniz, işte o kadınların da, o hiç hayız görmemiş olanların da** (beklemeleri gereken) **iddetleri üç aydır. Yük sâhibi olan** (hâmile) **kadınlar ise; onların** (iddet bekleme) **müddetinin sonu** (doğum yaparak) **yüklerini bırakmalarıdır.**

Bir de (şunu bilin ki) **her kim Allâh**(a isyan)**dan hakkıyla sakınırsa** (ve O'nun hükümlerini iyice korursa), **O** (Allâh-u Te'âlâ) **o kişi için işlerinde büyük bir kolaylık yaratır** (ve takvâsı sebebiyle bütün düğümleri çözerek onu iki cihanda rahata kavuşturur).

ذٰلِكَ اَمْرُ اللّٰهِ اَنْزَلَهُٓ اِلَيْكُمْۜ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّـَٔاتِه۪ وَيُعْظِمْ لَهُٓ اَجْرًا ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(ذٰلِـكَ) (Ey mümin!) **İşte sana! Bu** (anlatılan hükümler), nedir? (اَمْـرُ اللّٰهِ) **Allâh'ın emridir,** ne olduğu hâlde? (اَنْـزَلَ) **indirdi**(ği hâlde), neyi? (هُ) **onu,** kime? (اِلَيْكُمْ) **size,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يَتَّقِ) **hakkıyla sakınırsa,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh**(a isyan)**dan,** ne yapar? (يُكَـفِّرْ) **tamâmen örter,** kimden? (عَنْهُ) **ondan,** neyi? (سَيِّـَٔاتِه۪) **kötü işlerini,** daha ne yapar? (وَيُعْظِـمْ) **ve büyük yapar,** kim için? (لَـهُٓ) **onun için,** neyi? (اَجْرًا) **ecri** (ve sevâbı).

Meâl-i Şerîf - 5

5- (Ey mümin!) **İşte sana! Bu** (anlatılan hükümler), **ancak Allâh'ın emridir ki, onu size indirmiştir. Bir de her kim** (bu indirilen hükümlerle amel ederek) **Allâh**(a isyan)**dan hakkıyla sakınırsa, O** (Allâh-u Te'âlâ) **o** (takvâ sâhibi kulu)**ndan** (iyi amelleri sebebiyle) **kötü işlerini tamâmen örter ve onun için ecri** (ve mükâfâtı) **büyük yapar.**

اَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَاِنْ كُنَّ اُولَاتِ حَمْلٍ فَاَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتّٰى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَاِنْ اَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاٰتُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَاِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُٓ اُخْرٰى ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اَسْكِنُو) **Yerleştirin,** kimi? (هُنَّ) **o** (boşadığınız) **kadınları,** nereye yerleştirin? (مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ) **yerleştiğiniz yerden bir kısmında,** ondan bedel? (مِنْ وُجْدِكُمْ) **gücünüz nisbetinde** (bir yere), (وَلَا تُضَارُّو) **ve zarar vermeyin,** kime? (هُنَّ) **o kadınlara,** niçin? (لِتُضَيِّقُوا) **darlık yapmanız için,** kime? (عَلَيْهِنَّ) **o kadınlara,** (وَاِنْ كُنَّ) **ve eğer o** (boşadığınız) **kadınlar oldularsa,** nedir oldularsa? (اُولَاتِ حَمْلٍ) **yük sâhipleri,** yâni hâmile, bu durumda ne yapın? (فَاَنْفِقُوا) **artık nafaka verin,** kime? (عَلَيْهِنَّ) **o kadınlara,** ne zamâna kadar? (حَتّٰى يَضَعْنَ) **o kadınlar bırakıncaya kadar,** neyi? (حَمْلَهُنَّ) **yüklerini,** yâni doğum yapana kadar, (فَاِنْ اَرْضَعْنَ) **eğer** (çocuklarınızı) **emzirirlerse,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** ne yapın? (فَاٰتُو) **bu sebeple verin,** kime? (هُنَّ) **o kadınlara,** neyi? (اُجُورَهُنَّ) **ücretlerini,** daha ne yapın? (وَأْتَمِرُوا) **ve** (çocuğunuz hakkında) **istişârede bulunun,** nerede? (بَيْنَكُمْ) **aranızda,** ne ile? (بِمَعْرُوفٍ) (aklen ve şer'an güzel bilinen) **mârûf bir şey ile,** (وَاِنْ تَعَاسَرْتُمْ) **ve eğer birbirinize zorluk yaparsanız,** *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* yâni emzirme husûsunda anlaşamazsanız, (فَسَتُرْضِعُ) **o zaman yakında emzirir,** yâni çocuğunu emzirmek için bir kadını arasın bulsun, kim için emzirecek? (لَهُٓ) **onun için,** yâni o koca için, kim? (اُخْرٰى) **diğer bir kadın.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Ey iddet bekleyen kadınlar hakkında takvâya nasıl riâyet edeceklerini soran müminler!) **Yerleşmiş bulunduğunuz yerden bir kısmında gücünüz nispetinde** (bir yere) **o** (boşadığınız) **kadınları yerleştirin.**

Ama (kendileriyle geçinemeyecekleri insanları yanlarına yerleştirerek yâhut eşyâlar koyup mekânı kısıtlayarak) **kendilerine darlık yapasınız** (da evden çıkmaya mecbur olsunlar) **diye** (hîlelere başvurarak) **onlara zarar vermeyin.**

Eğer o (boşadığınız) **kadınlar** (hâmile kalarak) **yük sâhipleri oldu iseler, kendileri** (doğum yaparak) **yüklerini bırakıncaya kadar onlara nafaka verin. Şâyet o kadınlar** (doğum yaptıktan sonra) **sizin için** (çocuklarınızı) **emzirirlerse, bu sebeple o kadınlara ücretlerini verin.**

(Ey anneler ve babalar!) **Ayrıca** (babanın cimrilik yapmaması, annenin de güçlük çıkarmaması gibi, İslâm'da iyi hasletler olduğu bilinen) **mârûf bir şey ile aranızda** (çocuğunuz hakkında) **istişârede bulunun.**

Eğer (gereken ücret verilmeyerek yâhut konuşulandan fazlası istenerek) **birbirinize zorluk yaparsanız, o zaman çok yakında** (baba tarafından) **diğer bir kadın** (bulunup) **onun için** (çocuğunu) **emzirir.**

لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِۜ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّٓا اٰتٰيهُ اللّٰهُۜ
لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا مَٓا اٰتٰيهَاۜ سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(لِيُنْفِقْ) **Nafaka versin,** kim? (ذُو سَعَةٍ) **genişlik sâhibi,** neden? (مِنْ سَعَتِهِ) (maddî) **genişliğinden,** yâni zengin olan kişi boşadığı kadına maddî durumuna göre nafaka versin, (وَمَنْ) **ama her kim,** (قُدِرَ) **daraltıldı ise,** kimin üzerine? (عَلَيْهِ) **onun üzerine,** ne? (رِزْقُهُ) **rızkı,** bu durumda ne yapsın? (فَلْيُنْفِقْ) **artık nafaka versin,** neden? (مِمَّٓا) **o şeylerden ki,** (اٰتٰى) **verdi,** kime? (هُ) **ona,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** (لَا يُكَلِّفُ) **mükellef** (ve yükümlü) **tutmaz,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimi? (نَفْسًا) **hiçbir nefsi,** (اِلَّا مَٓا) **ancak o şeyle** (mesul tutar) **ki,** (اٰتٰى) (Allâh-u Te'âlâ) **verdi,** neyi? (هَا) **onu,** (سَيَجْعَلُ) **muhakkak yaratacak,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neden sonra? (بَعْدَ عُسْرٍ) **herhangi bir zorluktan sonra,** neyi? (يُسْرًا) **büyük bir kolaylığı.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Genişlik sâhibi olan kişi (boşadığı kadına maddî) **genişliğine göre nafaka versin. Kim de,** (Allâh tarafından) **ona rızkı daraltıldı**(ğı için fakir oldu) **ise, artık** (o da) **Allâh'ın ona vermiş olduğu şeylerden** (gücü nispetinde) **nafaka versin. Allâh hiçbir nefsi kendisine vermiş olduğu şeyden başkasıyla mükellef** (ve yükümlü) **tutmaz. Muhakkak ki Allâh** (karşılaşılan geçici) **bir zorluğun ardından büyük bir kolaylık yaratacaktır.**

وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ اَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًاۙ
وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَكَاَيِّنْ) **Ve nicesini,** ne cihetinden? (مِنْ قَرْيَةٍ) **karye cihetinden,** öyle karye ki, (عَتَتْ) **inadına geri durdu,** neden? (عَنْ اَمْرِ رَبِّهَا) **Rabbinin emrin**(i yerine getirmek)**den,** daha? (وَرُسُلِهِ) **rasüllerin**(in emrin)**den de,** böyle olan nice karye

halkını ne yaptık? (فَحَاسَبْنَا) **işte muhâsebeye tâbi tuttuk,** kimleri? (هَا) **onlar**(ın halkın)**ı,** ne yapmakla? (حِسَابًا) **bir hesâba çekmekle,** öyle hesap ki, (شَدِيدًا) **çok şiddetli olucu,** daha ne yaptık? (وَعَذَّبْنَا) **ve azap ettik,** kimlere? (هَا) **onlar**(ın halkın)**a,** ne ile? (عَذَابًا) **büyük bir azaplandırma ile,** burada (عَذَابًا) kelimesi (تَعْذِيبًا) mânâsında kabûl edilerek önceki fiilin mef'ûlü mutlağı düşmüştür, *(Ebû Hayyân, el-Bahru'l-Muhît, 8/484)* öyle azaplandırma ki, (نُكْرًا) **çok münker olan,** yâni eşi benzeri hiç görülmemiş.

Meâl-i Şerîf - 8

8- Bir de Rabbinin ve rasüllerinin emrinden inadına geri durmuş nice memleket (halkı vardı) **ki; Biz onları**(n halkını küçük-büyük her suçları hakkında) **çok şiddetli bir hesâba çekme** (yolu) **ile muhâsebe**(ye tâbi tutarak, yaptıkları hiçbir şeyi bağışlamayıp, her türlü kötü amellerinden sorumlu) **etmiştik ve onlar**(ın halkın)**a** (açlık, kıtlık ve katliâm gibi eşi benzeri görülmedik derecede) **çok münker olan büyük bir azaplandırma ile azap etmiştik.**

فَذَاقَتْ وَبَالَ اَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ اَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(فَذَاقَتْ) **Böylece o** (karye halkı) **tattı,** neyi? (وَبَالَ اَمْرِهَا) (kötü) **işlerinin vebâlini,** burada (اَمْرِ) kelimesi cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, daha ne oldu? (وَكَانَ) **ve oldu,** ne? (عَاقِبَةُ اَمْرِهَا) **işlerinin âkıbeti,** nedir oldu? (خُسْرًا) **büyük bir hüsrân** (ve ziyân).

Meâl-i Şerîf - 9

9- Böylece onlar (kötü) **işlerinin vebâlini** (ve cezâsını daha dünyâda iken) **tatmış ve işlerinin sonu çok büyük bir hüsrân** (ve ziyân) **olmuştu.**

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللّٰهَ يَٓا اُولِى الْاَلْبَابِ
اَلَّذِينَ اٰمَنُوا قَدْ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(اَعَدَّ) **Hazırladı,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** neyi? (عَذَابًا) **büyük bir azâbı,** öyle azap ki, (شَدِيدًا) **çok şiddetli olucu,** (فَاتَّقُوا) **öyleyse hakkıyla sakının,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh**(a isyan)**dan,** (يَٓا اُولِى الْاَلْبَابِ) **ey** (his ve vehim

karışıklıklarından arınmış) **hâlis akılların sâhipleri,** onlardan bedel? (اَلَّذِينَ) **öyle kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** (قَدْ اَنْزَلَ) **muhakkak indirdi,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kime? (اِلَيْكُمْ) **size,** neyi? (ذِكْرًا) **yüce bir zikri,** yâni çok etkili bir öğüt olan Kur'ân-ı Kerîm'i.

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Âhirette ise) **Allâh onlara çok şiddetli olan büyük bir azap hazırlamıştır. Ey** (his ve vehim karışıklıklarından arınmış) **hâlis akılların sâhipleri olan o îmân etmiş kimseler! Öyleyse siz Allâh**(a isyan)**dan hakkıyla sakının** (da bu hükümlere riâyet edin)**. Allâh size gerçekten yüce bir zikir** (ve çok etkili bir öğüt olan Kur'ân) **indirmiştir.**

رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَدًا قَدْ اَحْسَنَ اللّٰهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(رَسُولًا) (O size) **bir rasûlü** (göndermiştir), bu kelime mukadder bir (اَرْسَلَ) fiili ile mensûbtur, *(et-Teysîr)* öyle rasûl ki, (يَتْلُوا) **peşpeşe okuyor,** kimin üzerine? (عَلَيْكُمْ) **sizin üzerinize,** neyi? (اٰيَاتِ اللّٰهِ) **Allâh'ın âyetlerini,** o âyetler ne olduğu hâlde? (مُبَيِّنَاتٍ) **çok açıklayıcı oldukları hâlde,** *(el-Âlûsî)* o âyetleri niçin okuyor? (لِيُخْرِجَ) **çıkarsın diye,** kimi? (اَلَّذِينَ) **öyle kimseleri ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha? (وَعَمِلُوا) **ve işlediler,** neyi? (اَلصَّالِحَاتِ) **sâlih amelleri,** nereden çıkarıyor? (مِنَ الظُّلُمَاتِ) **o** (kâfirlik, sapıklık ve cehâlet) **karanlıklar**(ın)**dan,** nereye? (اِلَى النُّورِ) **o** (îmân) **nûr**(un)**a,** (وَمَنْ) **zâten her kim,** (يُؤْمِنْ) **îmân ederse,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** daha? (وَيَعْمَلْ) **ve yaparsa,** neyi? (صَالِحًا) **sâlih amelleri,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, Allâh-u Te'âlâ ne yapar? (يُدْخِلْ) **girdirir,** kimi? (هُ) **onu,** nereye? (جَنَّاتٍ) **çok değerli cennetlere,** öyle cennetler ki, (تَجْرِى) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) **onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından,** ne? (اَلْاَنْهَارُ) **nehirler,** ne oldukları hâlde? (خَالِدِينَ) **ebedî kalıcı oldukları hâlde,** nerede? (فِيهَا) **orada,** ne müddetçe? (اَبَدًا) **ebediyyen,** (قَدْ اَحْسَنَ) **gerçekten ne kadar büyük ve güzel yapmıştır,** burada ta'cîb ve tâzîm mânâsı vardır, *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kim için? (لَهُ) **onun için,** neyi? (رِزْقًا) **rızkı.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Çok değerli bir Rasûl'ü (de göndermiştir) **ki; Allâh'ın** (indirdiği hükümleri) **ziyâde açıklayıcı olan âyetlerini sizin üzerinize peş peşe okumaktadır. Tâ ki o** (Rasûl), **îmân** (şartlarına şüphesiz bir şekilde îtikād) **etmiş olan kişileri ve o** (namaz, oruç, hac, zekât gibi) **sâlih ameller işlemiş bulunan kimseleri o** (kâfirlik, sapıklık ve cehâlet) **karanlıklar**(ın)**dan** (uzaklaştırıp) **o** (îmân) **nûr**(un)**a çıkarsın.**

Zâten her kim Allâh'a îmân eder ve (namaz, oruç, hac, zekât gibi) **sâlih ameller işlerse, O** (Allâh-u Te'âlâ) **onu, içlerinde sonsuza kadar ebedî kalıcı kimseler olmak üzere öyle kıymetli cennetlere girdirir ki, onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından sürekli ırmaklar akmaktadır. Gerçekten Allâh onun için** (âhiretteki) **rızkı**(nı) **ne kadar büyük ve güzel yapmıştır.**

اَللّٰهُ الَّذٖى خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَمِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ
عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدٖيرٌ وَاَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَیْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(اَللّٰهُ) **Ancak Allâh,** kimdir? (اَلَّذٖى) **öyle** (kudretli) **bir Zâttır ki,** (خَلَقَ) **yarattı,** neyi? (سَبْعَ سَمٰوَاتٍ) **yedi** (kat) **göğü,** daha? (وَمِنَ الْاَرْضِ) **yerden de** (yarattı), neyi? (مِثْلَهُنَّ) **onların mislini,** (يَتَنَزَّلُ) **sürekli iner,** ne? (اَلْاَمْرُ) **o** (İlâhî) **emirler,** nerede? (بَيْنَهُنَّ) **onların arasında,** niçin yarattı? (لِتَعْلَمُٓوا) **bilesiniz diye,** neyi? (اَنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz Allâh,** ne üzerine? (عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ) **her bir şey üzerine,** kimdir? (قَدٖيرٌ) (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir,** daha neyi bilesiniz? (وَاَنَّ اللّٰهَ) **ve şüphesiz ki Allâh,** ne yaptı? (قَدْ اَحَاطَ) **muhakkak kuşattı,** neyi? (بِكُلِّ شَیْءٍ) **her bir şeyi,** ne cihetinden? (عِلْمًا) **ilim bakımından.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Ancak Allâh öyle (kudretli) **bir Zâttır ki; yedi** (kat) **göğü, yerden de onların mislini** (îcâd ederek yeryüzünü yedi tabaka hâlinde) **yaratmıştır. O** (İlâhî) **emirler** (ve kazâ-kaderden ibâret olan yaratma ve yönetme işleri) **o** (yedi kat gökle yedi kat yeri)**n** (tabaka)**lar**(ı) **arasında sürekli inmektedir.** (Böylece Allâh'ın, kullar hakkında hükmettiği hayat ve ölüm, zenginlik ve fakirlik, kuvvet ve acziyet gibi buyrukları her şey hakkında geçerliliğini sürdürmektedir.) **Tâ ki siz bilesiniz ki, gerçekten ancak Allâh her bir şeye** (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir ve şüphesiz ki Allâh ilim bakımından her bir şeyi muhakkak** (çepeçevre) **kuşatmıştır.**

Bu âyet-i kerîmede yerin de, göğün misli olarak yaratıldığı açıklanmıştır ki; bir şeyin bir şeye benzerliği, her bakımdan onunla eşit olması anlamına gelmez. Nitekim bâzı vasıflardaki ortaklık bu benzerliği doğrular.

Cumhûr ulemâya göre; yerin göğe benzerliği; yedi kat olması, birbiri üstünde duran tabakalara sâhip bulunması, her iki kat arasında gökle yer arasında olduğu gibi beş yüz senelik mesâfe bulunması ve her birinde Allâh'ın birtakım yarattıkları bulunması gibi, bâzı özel konulardadır. İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyete göre; yer tabakalarında bulunanlar ya melekler veyâ cinlerdir.

Bâzı âlimlerin, yer tabakalarını yedi iklim yâhut mâdenî tabakalar veyâ toprak parçaları gibi mânâlarla yorumlamaları, İmâm-ı Ahmed ve Tirmizî gibi muhaddislerin naklettiği hadîs-i şerîflerle çatışmaktadır. Zîrâ Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* her iki yer tabakası arasında beş yüz senelik mesâfe bulunduğunu açıkça beyân etmiş ve yedi kat yeri tek tek saymıştır. *(et-Tirmizî, rakam:3298; Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:8828)*

Dolayısıyla Âlûsî *(Rahimehullâh)*ın da beyânı vechile; yer tabakalarının birbirinden ayrı yedi tabaka olduğu ve her birinin kendine has sâkinleri bulunduğu görüşünü kabûl etme husûsunda ne aklen, ne de dînen hiçbir engel yoktur.

Bugüne kadar yer tabakalarında farklı mahlûkâta rastlanmaması bizim bunu inkâr etmemizi gerektirmez. Zîrâ îmân ettiğimiz şeylerin ekseriyeti gaybî konulardır. Allâh'ın mülkünün genişliğine ve kudretinin büyüklüğüne inanan kişilerin, âlimlerin çoğunluğunun görüşü üzere yedi kat yerin varlığını hiç duraksamadan tasdîk etmeleri gerekir. *(el-Âlûsî, 27/228-230)*

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ اثْنَتَا عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ALTMIŞ ALTINCI SÛRE-İ CELÎLE

et-TAHRÎM SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
On iki âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَٓا اَحَلَّ اللّٰهُ لَكَۚ تَبْتَغ۪ي مَرْضَاتَ اَزْوَاجِكَۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ) **Ey Nebiyy**(-i zîşân), (لِمَ) **niçin,** (تُحَرِّمُ) **haram ediyorsun,** neyi? (مَٓا) **o şeyleri ki,** (اَحَلَّ) **helâl etti,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** kim içi? (لَكَ) **senin için,** ne olduğun hâlde? (تَبْتَغ۪ي) **aramakta olduğun hâlde,** neyi? (مَرْضَاتَ اَزْوَاجِكَ) **zevcelerinin hoşnutluğunu,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** kimdir? (غَفُورٌ) (o zelleni hakkıyla bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (رَح۪يمٌ) (çok merhametli olduğu için seni sorumlu tutmayan bir) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Ey Nebiyy(-i zîşân)**! Zevcelerinin hoşnutluğunu aramakta olduğun hâlde niçin Allâh'ın sana helâl etmiş olduğu şeyleri** (kendine) **haram ediyorsun?!** (Gerçi bu, haddi zâtında günah değilse de, senin yüce makāmına nispetle evlâyı terk dahî günah gibi sayılacağından) **Allâh** (o zelleni hakkıyla bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** (çok merhametli olduğu için seni sorumlu tutmayan bir) **Rahîm'dir.**

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* şöyle anlatmıştır: "Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* tatlıyı, özellikle balı çok severdi. Zeyneb bintü Cahş *(Radıyallâhu Anhâ)*nın yanında ara sıra fazlaca kalıp bal şerbeti içerdi. Bundan dolayı bana bir kıskançlık ârız oldu ve yakın arkadaşım Hafsa ile: "Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* hangimizin yanına girerse, ona: 'Sende hoş olmayan bir koku hissediyorum, yoksa kötü kokulu bir şey mi yedin?' diyeceğimize dâir anlaştık." Bir kere o, eşi Hafsa'nın yanına girdiğinde o kendisine bunu söyleyince Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Hayır! Ben Zeyneb bintü Cahş'ın yanında bal şerbeti içtim. Ama bir daha içmeyeceğime yemîn ettim fakat bunu (yâni helâl olan bir şeyi kendime harâm ettiğimi) kimseye söyleme!" buyurarak bunu gizlemesini istedi. İşte bu hususta bu âyet-i celîle nâzil oldu. *(el-Buhârî, rakam:5267, 6691, 4912; Müslim, rakam:1474)*

Müfessirlerin sebe-i nüzûl hakkındaki nakilleri vechile; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Hafsa *(Radıyallâhu Anhâ)*nın yanından ayrılır ayrılmaz o, Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* ile arasındaki duvara vurarak ona bu durumu haber verdi ve kimseye söylememesini istedi. Derken Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* kendisine gelen vahiyle bu durumu öğrenince, sırrının açığa çıkmasından dolayı hiddetlenerek bir ay süreyle hiçbir hanımının yanına girmedi. İşte bu kıssa hakkında bu sûrenin başından îtibâren beş âyet-i celîle nâzil oldu. *(el-Hâzin, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/298)*

Bâzı câhillerin sandığı gibi burada bir günah söz konusu değildir, zîrâ İbnü'l-Müneyyir *(Rahimehullâh)*ın beyânı vechile; Allâh'ın helâlini haram kılmak iki türlü değerlendirilir: Bir helâlin haram olduğuna inanmak şeklinde ise, günahtan da öte insanı kâfir edecek bir inançtır ki, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* hakkında böyle bir şeyi düşünmek kâfirliktir. Ama Allâh'ın bir helâlini, yemîn etmek sûretiyle kendine yasaklamak anlamında kabûl edilirse, bu günah bile değildir. Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in yaptığı da budur! Ancak Allâh-u Te'âlâ Habîbine çok acıdığından ve eşlerini hoşnut etmek için kendisine zor gelecek şeylere katlanmasını onun yüce makāmına yakıştıramadığından dolayı bu âyet-i kerîmede ona bir merhamet siteminde bulunmuştur. *(İbnü'l-Müneyyir, el-İntisâf, 4/125; el-Âlûsî, 27/240)*

Bu âyet-i kerîmede helâl bir şeyin haram edilmesinden bahsedilirken, Allâh'ın helâlinin haram olduğuna inanma mânâsı kastedilmemiştir, zîrâ böyle bir inanç insanı kâfir eder. Lâkin bir insanın: "Ben sütü kendime harâm ettim" veyâ: "Eşimle cimâ etmeyi kendime harâm ettim" gibi laflar söyleyip helâl olan şeylerden istifâdeyi kendine harâm ettiğini ifâde etmesi Hanefî mezhebine göre "Yemîn etme" anlamına gelmektedir ki, bu durumda o kişinin o işi yaptıktan sonra yemîn keffâreti vermesi gerekir. *(el-Medârik, 3/504; el-Âlûsî, 27/239-243; İbnü Mâze, el-Muhîtu'l-Burhânî, 4/202; es-Serahsî, el-Mebsût, 8/147)*

قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْۚ وَاللّٰهُ مَوْلٰيكُمْۚ وَهُوَ الْعَلٖيمُ الْحَكٖيمُ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(قَدْ فَرَضَ) **Muhakkak farz kıldı,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyi? (تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْ) **yeminlerinizi çözmeyi** (istediğinizde keffâret vermeyi)**,** (وَاللّٰهُ) **zâten ancak Allâh,** kimdir? (مَوْلٰيكُمْ) (bütün işlerinizi yöneten) **Mevlâ'nızdır,** (وَهُوَ) **yine ancak O,** kimdir? (اَلْعَلٖيمُ) **Alîm'dir,** daha kimdir? (اَلْحَكٖيمُ) **Hakîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Muhakkak ki Allâh yeminlerinizi çözme(k istediğinizde keffâret verme)**yi size farz kılmıştır. Zâten ancak Allâh sizin** (bütün işlerinizi yöneten) **Mevlâ'nızdır. Yine ancak O Alîm'dir, Hakîm'dir.** (Her şeyi bilip her işte sizin menfaatinizi gözettiğinden dolayı ve kârınıza olan şeyleri bildiği için tüm emir ve yasakları hikmete uygundur.)

وَاِذْ اَسَرَّ النَّبِيُّ اِلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِهٖ حَدٖيثًاۚ فَلَمَّا نَبَّاَتْ بِهٖ وَاَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ
وَاَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍۚ فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ اَنْبَاَكَ هٰذَاۜ قَالَ نَبَّاَنِيَ الْعَلٖيمُ الْخَبٖيرُ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَاِذْ اَسَرَّ) (Habîbim!) **O vakti de** (ümmetine anlat) **ki; sır olarak söyledi,** burada zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiili ile mensûbtur, *(el-Âlûsî)* kim? (اَلنَّبِىُّ) **o Nebiyy,** kime? (اِلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِه۪) **zevcelerinden birine,** neyi? (حَد۪يثًا) **bir sözü,** (فَلَمَّا نَبَّاَتْ) **ama ne zaman ki o haber verdi,** neyi? (بِه۪) **onu,** daha ne oldu? (وَاَظْهَرَ) **ve açıkladı,** neyi? (هُ) **onu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kime? (عَلَيْهِ) **o** (Nebiyy-i zîşâ)**na,** (عَرَّفَ) **o** (Rasûl) **bildirdi,** neyi? (بَعْضَهُ) **onun bir kısmını,** daha ne yaptı? (وَاَعْرَضَ) **ve yüz çevirdi,** neden? (عَنْ بَعْضٍ) **diğer bir kısım**(ı anlatmak)**dan,** (فَلَمَّا نَبَّا) **artık ne zaman ki o** (Nebî) **haber verdi,** kime? (هَا) **o** (Hafsa isimli hanımı)**na,** neyi? (بِه۪) **onu,** (قَالَتْ) **o kadın dedi,** neyi dedi? (مَنْ) **kim,** (اَنْبَاَ) **haber verdi,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (هٰذَا) **işte bunu,** (قَالَ) **o** (Nebî) **dedi,** neyi dedi? (نَبَّاَ) **haber verdi,** kime? (نِىَ) **bana,** kim? (اَلْعَل۪يمُ) **O Alîm** (olan Allâh)**,** öyle Alîm ki, (اَلْخَب۪يرُ) **O Habîr** (olan Allâh)**.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Habîbim!) **O vakti de** (ümmetine anlat) **ki; o Nebiyy**(-i zîşân)**, zevcelerinden biri** (olan Hafsa isimli eşi)**ne sır olarak bir söz söylemişti, ama o kadın onu** (Âişe'ye) **haber verdiği zaman, Allâh da o** (Nebiyy-i zîşâ)**na onu açıklayınca, o** (Rasûl) **onun bir kısmını** (Hafsa'ya) **bildirdi, diğer bir kısımdan da yüz çevirdi. Artık o** (Rasûl) **o kadına bunu haber verince o** (Hafsa)**: "İşte bunu sana kim haber verdi?" dedi. O da: "**(Her şeyin görünen-görünmeyen tüm yönlerini hakkıyla bilen) **O Alîm ve Habîr bana haber verdi" dedi.**

Bu âyet-i celîlede zikredilen "Sır"dan ne kastedildiği hakkında iki görüş vardır, birincisi; ilk âyet-i kerîmenin tefsîrinden naklettiğimiz üzere Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in balı kendisine harâm etmesidir. İkinci kavle göre ise; kendisinden sonra kimlerin halîfe olacağını bildirmesidir. Nitekim Hazret-i Alî ve İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhüm)*den nakledildiğine göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Hafsa *(Radıyallâhu Anhâ)*ya: "Senin babanla Âişe'nin babası benden sonra ümmetin işlerini yöneteceklerdir, sakın bunu kimseye söyleme" diye bildirmiştir. *(Ebû Nu'aym, Fedâilü'l-hulefâi'r-râşidîn, rakam:178-179, sh:145; İbnü 'Asâkir, Târîhu Medîneti Dımeşk, 30/223; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 6/241; el-Âlûsî, 27/246-247)*

Dolayısıyla bu âyet-i kerîmede Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in Hafsa *(Radıyallâhu Anhâ)* ile yüzleştiği bildirilen konu, bal yemeyi ve câriyesi Mâriye ile cimâ'ı kendisine harâm ettiğini söylemesinden ibârettir, temâs etmediği mevzu ise babalarının hilâfeti konusudur. *(Sa'îd ibnü Mansûr, es-Sünen, rakam:1707; Taberânî, el-Evsat, rakam:2316; ez-Zeyla'î, Tahrîcü ehâdîsi'l-Keşşâf, 4/60; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 14/574-576; el-Âlûsî, 27/245-247)*

اِنْ تَتُوبَا اِلَى اللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَاۚ وَاِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰيهُ وَجِبْر۪يلُ
وَصَالِحُ الْمُؤْمِن۪ينَۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَه۪يرٌ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اِنْ تَتُوبَا) (Ey Âişe ve Hafsa!) **Eğer ikiniz tevbe ederseniz,** kime? (اِلَى اللّٰهِ) **Allâh'a,** burada şartın cevâbı mahzûf olup takdîri (فَذَالِكَ وَاجِبٌ عَلَيْكُمَا) "İşte bu ikiniz üzerine de farzdır" şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* (فَقَدْ صَغَتْ) **zâten gerçekten meyletti,** ne? (قُلُوبُكُمَا) **ikinizin kalpleri,** (وَاِنْ تَظَاهَرَا) **ama ikiniz birbirinize arka çıkarsanız,** kime karşı? (عَلَيْهِ) **o** (Rasûl-i zîşâ)**na karşı,** (فَاِنَّ اللّٰهَ) **artık şüphesiz Allâh,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (مَوْلٰيهُ) **onun Mevlâ'sıdır,** (وَجِبْرِيلُ) **Cibrîl ise,** daha? (وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ) (Ebû Bekr ve Ömer gibi) **müminlerin sâlih olanları,** bu kelime ism-i cinsdir, *(el-Beyzâvî)* daha? (وَالْمَلٰٓئِكَةُ) **ve melekler,** neden sonra? (بَعْدَ ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Bunun ardından,** yâni Cibrîl'in ve müminlerin yardımcılığından sonra, melekler de nedir? (ظَهِيرٌ) **yardımcılardır.** Bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Ey Âişe ve Hafsa!) **Eğer ikiniz** (peygamberime karşı yapmış olduğunuz bu işten) **Allâh'a tevbe ederseniz** (işte ikinizin de yapması farz olan şey budur). **Zâten gerçekten ikinizin kalpleri** (haktan) **meyletmiştir.** (Çünkü hak olan şey Rasûlüllâh'ın sevdiğini sevmek, sevmediğini de hoş karşılamamak idi.) **Ama** (bundan sonra da) **ona karşı ikiniz birbirinize arka** (ve destek) **çıkarsanız, şüphesiz ki ancak Allâh onun Mevlâ'sı** (ve yardımcısı)**dır.** (Habîbim!) **İşte sana! Bunun ardından Cibrîl de,** (Ebû Bekr ve Ömer gibi) **müminlerin sâlih olanları ve melekler de** (onun) **yardımcılar**(ı)**dır.**

عَسٰى رَبُّهُٓ اِنْ طَلَّقَكُنَّ اَنْ يُبْدِلَهُٓ اَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَٓائِبَاتٍ
عَابِدَاتٍ سَٓائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَاَبْكَارًا ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(عَسٰى) **Umulur,** bu âyet-i celîlede geçen (عَسٰى) kelimesine "Ummak" mânâsı verilir. Zîrâ Allâh-u Te'âlâ hakkında vârid olan (عَسٰى) fiili, Tahrîm Sûresi'nin bu âyet-i kerîmesi dışında Kur'ân-ı Kerîm'in her yerinde kesinlik mânâsı ifâde eder, *(et-Taberî, et-Tefsîr, 8/579; el-Kurtubî, et-Tefsîr, 3/93)* kimin ne yapacağı umulur? (رَبُّهُ) **onun Rabbi**(nin), (اِنْ طَلَّقَ) **eğer o** (Nebî) **boşarsa,** kimi? (كُنَّ) **siz** (eşlerin)**i,** ne yapması umulur? (اَنْ يُبْدِلَ) **bedel olarak vermesi,** yâni sizin yerinize vermesi, kime? (هُ) **ona,** kimi? (اَزْوَاجًا) **birtakım eşleri,** öyle eşleri ki, (خَيْرًا) **daha hayırlı,** kimden? (مِنْكُنَّ) **sizden,** yine öyle eşleri ki, (مُسْلِمَاتٍ) (kelime-i şehâdeti dil ile söyleyerek) **Müslüman olucuları,** *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* daha öyle eşleri ki, (مُؤْمِنَاتٍ)

îmân edicileri, yine öyle eşleri ki, (قَانِتَاتٍ) **namaz kılıcıları,** daha öyle eşleri ki, (تَائِبَاتٍ) **tevbe edicileri,** yine öyle eşleri ki, (عَابِدَاتٍ) **çokça ibâdet edicileri,** *(et-Teysîr)* daha öyle eşleri ki, (سَائِحَاتٍ) **oruç tutucuları,** yine öyle eşleri ki, (ثَيِّبَاتٍ) **dulları,** daha? (وَاَبْكَارًا) **ve bâkireleri.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- O (Rasûl) **sizi boşarsa, umulur ki Rabbi sizin yerinize ona sizden daha hayırlı olan zevceleri;** (kelime-i şehâdeti dil ile söyleyerek) **Müslüman olanları,** (kalplerinden) **îmân edenleri, namaz**(ı hakkıyla) **kılanları,** (günahlarından) **tevbe edenleri, çokça** (nâfile) **ibâdet edenleri, oruç tutanları, dulları ve bâkireleri** (eş olarak) **verir.**

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا قُوٓا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللّٰهَ مَٓا اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, (قُوٓا) **koruyun,** kimi? (اَنْفُسَكُمْ) **kendi nefislerinizi,** daha? (وَاَهْلِيكُمْ) **ve âilelerinizi,** neden koruyun? (نَارًا) **bir tür ateşten,** öyle ateş ki, (وَقُودُهَا) **onun yakacağı,** kimdir? (اَلنَّاسُ) **o** (kâfir) **insanlardır,** daha? (وَالْحِجَارَةُ) **ve o** (kibrit) **taşlar**(ı)**dır,** yine öyle ateşten sakının ki, (عَلَيْهَا) **onun üzerinde vardır,** kim? (مَلٰٓئِكَةٌ) **birtakım melekler,** öyle melekler ki, (غِلَاظٌ) **iri yapılılar,** yine öyle melekler ki, (شِدَادٌ) **sert tabiatlılar,** öyle melekler ki, (لَا يَعْصُونَ) **isyân etmezler,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** O'ndan bedel? (مَٓا) **o şeylere ki,** bu kelimenin evvelinde (فِى) harf-i cerrinin hazfi de mülâhaza edilebilir ki meâl-i şerîfteki mânâ buna göredir, *(Ebû Hayyân; el-Medârik)* (اَمَرَ) **emretti,** kime? (هُمْ) **onlara,** daha ne yaparlar? (وَيَفْعَلُونَ) **ve yaparlar,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** (يُؤْمَرُونَ) **emrolunuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Ey o îmân etmiş olan kimseler! (Emirleri tutup, yasaklardan kaçarak) **kendi nefislerinizi ve âilelerinizi farklı bir ateşten koruyun ki;** (diğer ateşler odunla tutuştuğu gibi) **onun yakacağı** (da)**, o** (kâfir) **insanlarla** (çabuk yanan ve çokça yakan) **o** (kibrit) **taşlar**(ı)**dır. Onun üzerinde** (görevli kılınmış) **birtakım melekler vardır ki kendileri iri yapılı, sert tabîatlıdırlar, onlar emretmiş olduğu şeyler husûsunda Allâh'a isyân etmezler ve emrolunmakta oldukları şeyleri** (hiç geciktirmeden hemen) **yaparlar.**

Ebû İmrân el-Cevnî *(Rahimehullâh)*dan nakledildiğine göre; zebânî diye bilinen bu meleklerin sayısı on dokuz olup, her birinin iki omuzunun arası yüz senelik mesâfedir. Kalplerinde hiçbir acıma duygusu bulunmayan bu melekler azap yapmak için yaratılmışlardır. Onlardan biri cehennem ehlinden birisine bir darbe vurduğu zaman, onu tepesinden tırnağına kadar öğütülmüş bir un hâline getirir. *('Abdullâh ibnü Ahmed, Zevâidü'z-Zühd, sh:312; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 14/592)*

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَۜ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(Allâh-u Te'âlâ kâfirlere kıyâmet gününde şöyle buyuracak:) (يَـا اَيُّهَـا الَّذٖيـنَ) **ey o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** yâni ey kâfirler, (لَا تَعْتَذِرُوا) **özür beyân etmeyin,** ne zaman? (اَلْيَوْمَ) **bugün,** (اِنَّمَا تُجْزَوْنَ) **siz ancak cezalandırılıyorsunuz,** ne ile? (مَـا) **o şeylerle ki,** (كُـنْـتُمْ) **oldunuz,** nedir oldunuz? (تَعْمَلُـونَ) **sürekli yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Kâfirler cehenneme atılırken özür dilemeye kalktıklarında onlara denir ki:) **"Ey inkâr etmiş olan o kimseler! Bugün özür dilemeyin! Siz ancak** (dünyâda) **sürekli yapmakta olduğunuz şeylerle cezâlandırılmaktasınız."**

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا تُوبُٓوا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًاۜ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرٖى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُۙ يَوْمَ لَا يُخْزِى اللّٰهُ النَّبِىَّ وَالَّذٖينَ اٰمَنُوا مَعَهُۚ نُورُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدٖيهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَاۚ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدٖيرٌ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ) **Ey o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** yâni ey îmân edenler, ne yapın? (تُوبُـوا) **tevbe edin,** kime? (اِلَـى اللّٰهِ) **Allâh'a,** nasıl bir tevbe ile? (تَوْبَـةً) **tam bir tevbe ile,** öyle tevbe ki, (نَصُوحًـا) **nasûh,** yâni tevbeyi bozmaması için sâhibine nasîhat edecek derecede samîmi bir tevbe, (عَسٰـى) **kesin oldu,** bu âyet-i celîlede geçen (عَسٰـى) kelimesine kesinlik mânâsı verilir. Zîrâ Allâh-u Te'âlâ hakkında kullanılan (عَسٰـى) fiili, Tahrîm Sûresi'nin 5. âyet-i kerîmesi dışında Kur'ân-ı Kerîm'in her yerinde kesinlik mânâsı ifâde eder, *(et-Taberî, et-Tefsîr, 8/579; el-Kurtubî, et-Tefsîr, 3/93)* kim? (رَبُّكُمْ) **Rabbiniz,** Rabbinizin ne yapması kesin oldu? (اَنْ يُكَفِّرَ)

tamâmen örtmesi, kimden? (عَنْكُمْ) **sizden,** neyi? (سَيِّـاٰتِكُمْ) **kötü işlerinizi,** daha ne yapması kesin oldu? (وَيُدْخِـلَ) **ve girdirmesi,** kimi? (كُـمْ) **sizi,** nereye? (جَنَّاتٍ) **çok kıymetli cennetlere,** öyle cennetler ki, (تَجْـرِى) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) **onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından,** ne? (اَلْاَنْهَارُ) **nehirler,** sizi ne zaman o cennetlere girdirecek? (يَـوْمَ لَا يُخْـزِى) **rezil etmeyeceği bir günde,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimi? (اَلنَّبِـيَّ) **o Nebiyy-i** (zîşânı), daha kimi? (وَالَّذِيـنَ) **ve o kimseleri ki,** (اٰمَنُـوا) **îmân ettiler,** kimle berâber? (مَعَهُ) **onunla berâber,** (نُورُهُمْ) **onların nûru,** nedir? (يَسْـعٰى) **koşacak,** nerede? (بَيْـنَ اَيْدِيهِـمْ) **ellerinin arasında,** yâni önlerinde, daha? (وَبِاَيْمَانِهِـمْ) **ve sağ** (taraf)**larında,** ne oldukları hâlde? (يَقُولُـونَ) **diyorlar,** neyi diyorlar? (رَبَّنَـا) **ey Rabbimiz,** (اَتْمِـمْ) **tamamla,** kim için? (لَنَا) **bizim için,** neyi? (نُورَنَـا) **nûrumuzu,** daha ne yap? (وَاغْفِـرْ) **ve** (günahlarımızı) **mağfirette bulun,** kim için? (لَنَا) **bizim için,** (اِنَّـكَ) **şüphesiz Sen,** ne üzerine? (عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ) **her bir şey üzerine,** kimsin? (قَدِيرٌ) (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr**(sin).

Meâl-i Şerîf - 8

8- Ey o îmân etmiş olan kimseler! Allâh'a (bir daha günahlara dönmemeye azmederek çok ihlâslı olan) **nasûh bir tevbe ile tevbe edin.** (Böyle yaparsanız) **kesin oldu ki; Rabbiniz kötü işlerinizi sizden tamâmen örtecek ve o Rasûlü, bir de onunla birlikte îmân etmiş olan kimseleri Allâh'ın rezîl**(-ü rüsvay) **etmeyeceği bir günde sizi** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altlarından sürekli ırmaklar akmakta olan çok kıymetli cennetlere girdirecektir.**

(Sırât'ı geçerlerken) **onların nûru ön** (cihet)**lerinde ve sağ** (taraf)**larında** (kendilerinden önce) **koşacaktır. Onlar** (münâfıkların nûrunun söndüğünü görünce)**: "Ey Rabbimiz! Bizim için nûrumuzu tamamla ve bizim için** (günahlarımızı) **mağfirette bulun. Şüphesiz ki Sen her bir şeye** (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'sin" diyeceklerdir.**

"Nasûh" kelimesi; mübâlağa vezinlerindendir ki aslında tevbe edenlerin vasfı iken mecâzî bir isnatla tevbenin sıfatı kılınmıştır. Buna göre mânâ "Tevbe etmek isteyenlerin, kendi nefislerine tevbeyi hakkıyla yerine getirme husûsunda nasîhat etmeleridir." Gerçi bu kelimenin tefsîrinde "Günahlar sebebiyle kişinin dînî hayâtında açtığı yırtıkları yamayan bir tevbe"; "Hâlis bir tevbe"; "Sâhibinde eseri belli olduğu için, diğer insanlara da örnek olacak nitelikte nasîhatkâr bir tevbe" gibi yirmi küsur farklı mânâ verilmiştir. *(el-Âlûsî; el-Beyzâvî)*

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ
وَمَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ) **Ey Nebiyy(**-i zîşân)**!** (جَاهِدِ) **cihâd et,** kimlerle? (اَلْكُفَّارَ) **kâfirlerle,** daha? (وَالْمُنَافِقِينَ) **ve münâfıklarla,** daha ne yap? (وَاغْلُظْ) **ve sert ol,** kime karşı? (عَلَيْهِمْ) **onlara karşı,** (وَمَأْوٰيهُمْ) **ve onların sığınağı,** nedir? (جَهَنَّمُ) **ancak cehennemdir,** (وَبِئْسَ) **ve ne kötü oldu,** ne? (اَلْمَصِيرُ) **o son varılacak yer.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Ey Nebiyy(-i zîşân)**!** (Kılıç kullanarak) **kâfirlerle ve** (delil açıklama yoluyla da) **münâfıklarla cihâd et ve onlara karşı sert ol.** (Çünkü onların dünyâdaki sonları, senin elinle azâba uğramaktır. Âhirette ise) **sığınakları da ancak cehennemdir ve o son varılacak yer ne kötü olmuştur.**

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَاَتَ نُوحٍ وَامْرَاَتَ لُوطٍ
كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا
عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(ضَرَبَ) **Açıkladı,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (مَثَلًا) **bir misâli,** öyle misâl ki kim için olucu? (لِلَّذِينَ) **o kimseler için ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** o misalden bedel neyi açıkladı? (اِمْرَاَتَ نُوحٍ) **Nûh'un hanımını,** daha? (وَامْرَاَتَ لُوطٍ) **ve Lût'un hanımını,** (كَانَتَا) **o ikisi idi,** nerede idi? (تَحْتَ عَبْدَيْنِ) **iki kulun** (nikâhı) **altında,** öyle iki kul ki kimlerden olucu? (مِنْ عِبَادِنَا) **Bizim kullarımızdan,** öyle iki kul ki, (صَالِحَيْنِ) **ikisi** (de) **sâlih,** (فَخَانَتَا) **fakat o iki kadın** (îmân etmeyerek) **hâinlik ettiler,** kime? (هُمَا) **o ikisine,** (فَلَمْ يُغْنِيَا) **ama o ikisi defedemedi** (gideremedi), *(et-Teysîr)* kimden? (عَنْهُمَا) **o ikisinden,** kimden gelecek olanı? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** neyi gideremedi? (شَيْـًٔا) **en ufak bir şeyi,** daha ne oldu? (وَقِيلَ) **böylece** (o iki kadına) **denildi,** ne denildi? (اُدْخُلَا) **ikiniz girin,** nereye? (اَلنَّارَ) **o** (cehennem) **ateş**(in)**e,** kimlerle berâber? (مَعَ الدَّاخِلِينَ) (cehenneme) **giren** (diğer kâfir)**lerle berâber.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Allâh(-u Te'âlâ)**, o kâfir olmuş kimseler için Nûh'un hanımı ile Lût'un hanımını bir örnek olarak açıklamıştır.**

Bu ikisi Bizim (özel) **kullarımız içerisinden sâlih olan o iki kimsenin** (nikâhı) **altında bulunmakta idiler; fakat o iki kadın** (îmân etmeyerek) **o ikisine hâinlik ettiler.**

O ikisi de (peygamber oldukları hâlde) **Allâh**(ın azâbın)**dan** (gelecek) **en ufak bir şeyi** (bile) **o iki kadından defedemediler.**

Böylece (kıyâmet günü onlara)**: "**(Cehenneme) **giren** (diğer kâfir)**lerle birlikte ikiniz de o** (cehennem) **ateş**(in)**e girin" denil**(eceğine dâir onlar hakkında hüküm veril)**di.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Nûh *(Aleyhisselâm)*ın hanımının hıyâneti, insanlara kocasının deli olduğunu söylemesi, Lût *(Aleyhisselâm)*ın hanımının hâinliği ise, eve gelen misâfirleri eşcinsel olan kötü niyetli kavmine bildirmesidir.

İmâm-ı Dahhâk *(Rahimehullâh)*dan rivâyete göreyse, ikisinin de hıyâneti; Allâh-u Te'âlâ'nın vahiylerini müşriklere ifşâ ederek söz taşımalarıdır. Nâmus bakımından hâinlik ise söz konusu değildir, nitekim İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*: "Hiçbir peygamberin hanımı zinâya düşmedi" *('Abdürezzâk, et-Tefsîr, rakam:1234)* demiştir. *(el-Âlûsî)*

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا امْرَاَتَ فِرْعَوْنَۢ اِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِى عِنْدَكَ بَيْتًا فِى الْجَنَّةِ
وَنَجِّنِى مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِى مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَضَرَبَ) **Yine açıkladı,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (مَثَلًا) **bir misâli,** öyle misâl ki kim için olucu? (لِلَّذِينَ) **o kimseler için ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** o misalden bedel neyi açıkladı? (اِمْرَاَتَ فِرْعَوْنَ) **Firavun'un hanımını,** ne zamandaki durumunu açıkladı? (اِذْ قَالَتْ) **dediği zamanda,** neyi dediği zaman? (رَبِّ) **ey Rabbim,** ne yap? (اِبْنِ) **binâ et,** kim için? (لِى) **benim için,** nerede olduğu hâlde? (عِنْدَكَ) **Senin nezdinde,** neyi binâ et? (بَيْتًا) **çok kıymetli bir evi,** Senin nezdinden bedel, nerede? (فِى الْجَنَّةِ) **cennette,** daha ne yap? (وَنَجِّ) **ve kurtar,** kimi? (نِى) **beni,** neden? (مِنْ فِرْعَوْنَ) **Firavun'dan,** daha? (وَعَمَلِهِ) **ve onun** (kötü) **amellerinden** (ve işkencesinden)**,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, daha ne yap? (وَنَجِّ) **yine kurtar,** kimi? (نِى) **beni,** kimden? (مِنَ الْقَوْمِ) **o toplumdan,** öyle toplum ki, (اَلظَّالِمِينَ) **zâlim kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Allâh o îmân etmiş olan kimseler için de Firavun'un hanımını bir örnek olarak açıklamıştır.

Hani o kadın: "Ey Rabbim! Senin nezdinde (çok değerli olan) **cennette benim için çok kıymetli bir ev binâ et. Beni Firavun'dan ve onun** (kâfirliğinden, Senden başkasına ibâdet ve insanları suçsuz yere cezâlandırma gibi kötü) **amellerinden kurtar. Yine Sen o zâlimler toplumu** (olan Firavun hânedânı)**ndan da beni kurtar" demişti.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; hanımı Âsiye'nin Mûsâ *(Aleyhisselâm)*a îmân ettiğini anlayan Firavun onu cezâlandırmak üzere kendisini sırt üstü yatırıp ellerini ve ayaklarını dört kazığa çaktırmıştı. Göğsü üzerine de büyük bir değirmen taşı yerleştirip onu güneşe karşı bırakmıştı. Bekçiler yanından ayrıldığında ise melekler onu gölgelendiriyordu. İşte Âsiye (vâlidemiz) o sırada bu âyet-i kerîmede zikredilen duâsını yapınca Allâh-u Te'âlâ kendisi için cennette inciden yapılmış olan köşkünü ona açıp gösterdi ve rûhunu Illiyyîn'e yükselterek onu o azaptan kurtardı. Artık o üzerine bırakılan taş ruhsuz bir bedenin üzerinde kalmış oldu.

Bundan anlaşıldığına göre; sıkıntılı anlarda Allâh-u Te'âlâ'ya sığınmak ve O'ndan kurtuluş istemek sâlihlerin sîretinden ve nebîlerin sünnetindendir! Şu bilinsin ki; Âsiye *(Radıyallâhu Anhâ)*yı metheden bâzı hadîs-i şerîfler vardır. Nitekim İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Cennet ehlinin kadınlarının en üstünü; Huveylid kızı Hadîce, Muhammed kızı Fâtıme, Firavun'un hanımı Müzâhim kızı Âsiye ve İmrân kızı Meryem'dir. Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü ise; tiridin, diğer yemeklere üstünlüğü gibidir!" buyurmuştur. *(Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:2668, 4/409; el-Buhârî, Enbiyâ:33, rakam:3230, 3/1252)*

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرٰنَ الَّتٖٓى اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فٖيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ
رَبِّهَا وَكُتُبِهٖ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتٖينَ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Allâh-u Te'âlâ daha kimi misâl olarak açıkladı? (وَمَرْيَمَ) **ve Meryem'i,** ondan bedel? (ابْنَتَ عِمْرٰنَ) **İmrân'ın kızını,** (الَّتٖى) **öyle kız ki,** (اَحْصَنَتْ) (zinâdan) **korudu,** neyi? (فَرْجَهَا) **fercini** (tenâsül uzvunu), (فَنَفَخْنَا) **Biz de** (Cibrîl vâsıtasıyla) **üfledik,** nereye? (فٖيهِ) **onun** (yakasının) **içerisine,** neden ibâret olan bir şey üfledik? (مِنْ رُوحِنَا) (diriltme sıfatımızdan ibâret olan) **rûhumuzdan,** o Meryem daha ne yaptı? (وَصَدَّقَتْ) **böylece o kadın tasdîk etti** (doğruladı), neyi? (بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا) **Rabbinin** (evvelce indirmiş olduğu sahîfelerinin âyetlerindeki) **kelimelerini,** *(el-Beyzâvî)* daha neyi tasdîk etti? (وَكُتُبِهٖ) **ve kitablarını,** (وَكَانَتْ) **zâten o kadın olmuştu,** kimlerden? (مِنَ الْقَانِتٖينَ) **ibâdete devâm eden kimselerden biri.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- İmrân kızı o Meryem'i de (Allâh müminler için bir örnek yapmıştır) **ki; o** (Meryem helâl ve haram olan her türlü ilişkiden tenâsül uzvunu ve) **fercini korumuştu da Biz** (diriltme sıfatımızdan ibâret olan) **rûhumuzdan** (Cibrîl vâsıtasıyla) **onun** (yakasının) **içerisine üfle**(yerek onun rahminde Îsâ'yı vâr et)**miştik.**

Üstelik o (Meryem), **Rabbinin** (İdrîs nebîye ve diğer peygamberlere indirmiş olduğu sahîfelerde bulunan âyetlerin bütün) **kelimelerini ve** (Tevrât, İncîl, Zebûr'dan ibâret tüm) **kitablarını** (doğrulayıp) **tasdîk etmişti, zâten o kadın, ibâdete devâm edenlerden biri olmuştu.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; bu âyet-i celîlede Allâh-u Te'âlâ'ya isnâd edilen "Rûh"tan maksad; O'nun fiilî (izâfî) sıfatlarından olan "İhyâ (diriltme ve can verme)" vasfıdır. Yoksa Allâh-u Te'âlâ canlılarda bulunan mânâda rûha sâhip olmaktan münezzehtir. Yine burada "Nefh (üfleme)" fiilinin Allâh-u Te'âlâ'ya isnâdı mecâzdır.

Zîrâ Meryem Sûresi'nin 17. âyet-i kerîmesinde Allâh-u Te'âlâ'nın Meryem *(Aleyhesselâm)*a Cibrîl *(Aleyhisselâm)*ı gönderdiği ve "(Elbisesinin yakasının içine) üfleme" fiilini ona yaptırdığı açıkça zikredilmiştir. Dolayısıyla "Nefh" fiilinin Cibrîl *(Aleyhisselâm)*a isnâdı hakîkat, Allâh-u Te'âlâ'ya isnâdı ise mecâzdır. *(el-Hâkim, el-Müstedrek, rakam:4156, 2/648; el-Beyhakî, el-Esmâ, rakam:773, 2/210; el-Âlûsî, 17/184)*

29. Cüz

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ وَثَلَاثُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ALTMIŞ YEDİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-MÜLK SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Otuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

تَبَارَكَ الَّذ۪ى بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(تَبَارَكَ) **Dâimâ çok bereket** (ve hayr) **sâhibi oldu,** *(el-Fîrûzâbâdî, Tenvîru'l-mikbâs, sh:478)* kim? (اَلَّذ۪ى) **O Zât ki,** (بِيَدِهِ) **ancak O'nun** (yönetim ve) **tasarrufundadır,** *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* ne? (اَلْمُلْكُ) **mülk** (ve saltanat), (وَهُوَ) **ve O** (Allâh-u Te'âlâ), ne üzerine? (عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ) **her bir şey üzerine,** kimdir? (قَد۪يرٌ) (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- O Zâtın (hayrı ve) **bereketi dâimâ çok olmuştur ki, mülk** (ve saltanat) **ancak O'nun** (yönetim ve) **tasarrufundadır ve O** (Allâh-u Te'âlâ), **her şeye** (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir.**

اَلَّذ۪ى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًاۜ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْغَفُورُۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

O Allâh-u Te'âlâ kimdir? (اَلَّذ۪ى) **öyle** (yüce bir) **Zâttır ki,** bu kelime mahzûf bir (هُوَ) mübtedâsının haberidir, *(el-Medârik)* (خَلَقَ) **yarattı,** neyi? (اَلْمَوْتَ) **ölümü,** daha? (وَالْحَيٰوةَ) **ve hayâtı,** niçin? (لِيَبْلُوَ) **imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **etsin diye,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne diye? (اَيُّكُمْ) **hanginiz,** nedir? (اَحْسَنُ) **daha güzeldir,** ne cihetinden? (عَمَلًا) **amel bakımından,** (وَهُوَ) **yine ancak O,** kimdir? (اَلْعَز۪يزُ) (kötü amel işleyene azap etme gücüne sâhip bir) **Azîz'dir,** daha kimdir? (اَلْغَفُورُ) (günahları ne kadar çok da olsa tevbe edenleri çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (O Allâh-u Te'âlâ) **öyle** (yüce bir) **Zâttır ki; amel bakımından hanginiz daha güzel** (davranıp İlâhî hükümleri anlama husûsunda daha akıllı, haramlardan daha sakınıcı ve Allâh'ın tâatına daha çabuk icâbet edici) **olacak diye sizi imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **etsin için ölümü ve hayâtı yaratmıştır** (ki, böylece hayatla ölüm arasında yönelteceği emir ve yasaklarla sizi imtihan ederek, yapacaklarınız hakkındaki ezelî ilmini ortaya çıkaracak, sonra da Kendi ilmine göre değil de, sizin yaptıklarınıza göre karşılığınızı verecektir).

Yine ancak O (kötü amel işleyene azap etme gücüne sâhip bir) **Azîz'dir,** (günahları ne kadar çok da olsa tevbe edenleri çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur.**

اَلَّذ۪ي خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقاًۜ مَا تَرٰى ف۪ي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍۜ
فَارْجِعِ الْبَصَرَۙ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

O Allâh-u Te'âlâ kimdir? (اَلَّذ۪ي) **öyle** (yüce bir) **Zâttır ki,** bu kelime mahzûf bir (هُوَ) mübtedâsının haberidir, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* (خَلَقَ) **yarattı,** neyi? (سَبْعَ سَمٰوَاتٍ) **yedi** (kat) **gökleri,** öyle yedi gök ki? (طِبَاقاً) **tabakalar**(a sâhip), **burada** bir muzâf mahzûftur ki takdîri (ذَاتَ طِبَاقٍ) şeklindedir *(el-Beyzâvî),* bu kelime hâl de düşebilir *(el-Âlûsî)* ki meâl-i şerîfteki mânâ buna göredir, (مَا تَرٰى) (ey insan!) **Göremezsin,** nerede? (ف۪ي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ) **O Rahmân'ın yaratışında,** neden bir şeyi? (مِنْ تَفَاوُتٍ) **münâsebetsizlikten** (ve uyumsuzluktan) **herhangi bir şeyi,** (فَارْجِعِ) **şimdi** (göğe doğru) **çevir,** neyi? (الْبَصَرَ) **gözü**(nü), sonra neye bak? (هَلْ تَرٰى) **görebilecek misin?** bu cümle mahzûf bir (فَانْظُرْ) cümlesinin mef'ûlü olarak mensûbtur, *(el-Âlûsî)* neyi görebilecek misin? (مِنْ فُطُورٍ) **çatlaklardan herhangi bir şeyi.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (O Allâh-u Te'âlâ) **öyle** (kudret sâhibi yüce bir) **Zâttır ki; yedi** (kat) **gökleri** (birbiri üzerine kurulmuş) **tabakalar hâlinde yaratmıştır.** (Ey gören insan! Ne kadar araştırsan da yarattıklarına son derece acıyan) **O Rahmân'ın yaratışında münâsebetsizlikten** (ve uyumsuzluktan) **herhangi bir şeyi göremezsin.** (Eğer bu hususta bir şüphe taşıyorsan) **haydi gözü**(nü göğe doğru) **çevir** (de bak) **ki, sen** (onda) **çatlaklardan herhangi bir şeyi görebilecek misin?!**

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(ثُمَّ ارْجِعْ) **Sonra** (göğe doğru tekrar) **çevir,** neyi? (اَلْبَصَرَ) **gözü**(nü), ne kadar? (كَرَّتَيْنِ) **iki kere,** (يَنْقَلِبْ) **dönsün,** kime? (اِلَيْكَ) **sana,** ne? (اَلْبَصَرُ) **o göz,** ne olduğu hâlde? (خَاسِئًا) (aradığını bulmaktan mahrum ve) **uzak kalıcı olarak,** (وَهُوَ) **hâlbuki o** (gözün), nedir? (حَسِيرٌ) **çok yorulucudur.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Sonra gözü(nü) **iki kere daha** (göğe doğru) **çevir ki,** (netîcede) **o göz**(ün art arda baktığı hâlde aradığını bulmaktan mahrum ve) **uzak kalmış bir hâlde, üstelik o** (gözün) **çok yorgun olarak sana dönecektir.**

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ
وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(وَلَقَدْ زَيَّنَّا) **Andolsun ki; elbette muhakkak Biz iyice süsledik,** neyi? (اَلسَّمَاءَ) **o göğü,** öyle gök ki, (اَلدُّنْيَا) **en yakın olucu,** ne ile süsledik? (بِمَصَابِيحَ) **kandiller** (gibi parlayan yıldızlar) **ile,** daha ne yaptık? (وَجَعَلْنَا) **ve yaptık,** neyi? (هَا) **onları,** nedir yaptık? (رُجُومًا) **atılacak şeyler,** *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* kim için? (لِلشَّيَاطِينِ) **o şeytanlar**(ı yakmak) **için,** daha ne yaptık? (وَاَعْتَدْنَا) **ve hazırladık,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** neyi? (عَذَابَ السَّعِيرِ) **çokça alevlendirilmiş ateş azâbını.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Andolsun ki; elbette Biz (size) **o en yakın olan göğü gerçekten kandiller** (gibi parlayan yıldızlar) **ile iyice süsledik ve onları** (melekler arasında müzâkere edilen vahiyleri duymak için kulak hırsızlığı yapan) **o şeytanlar**(ı yakmak) **için taşlayacak şeyler yaptık. Üstelik** (dünyâda yıldız parçalarıyla yakılmalarının ardından âhirette) **onlar için çokça alevlendirilmiş ateş azâbı hazırladık.**

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(وَلِلَّذِينَ) **Ve özellikle o kimseler için vardır ki,** (كَفَرُوا) **inkâr ettiler,** kimi? (بِرَبِّهِمْ) **Rablerini,** ne vardır? (عَذَابُ جَهَنَّمَ) **cehennem azâbı,** (وَبِئْسَ) **ve ne kötü oldu,** ne? (اَلْمَصِيرُ) **o son varılacak yer.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Gerek şeytanlardan, gerekse cinler ve insanlardan) **Rablerini inkâr etmiş olan o kimseler için cehennem azâbı vardır. O son varılacak yer de ne kötü olmuştur!**

اِذَآ اُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اِذَآ اُلْقُوا) **Onlar atıldıkları zaman,** neyin içerisine? (فِيهَا) **onun içerisine,** ne yaparlar? (سَمِعُوا) **işitirler,** kime âit olucu? (لَهَا) **o** (cehennem azâbı)**na âit,** neyi işitirler? (شَهِيقًا) **kötü ve korkunç bir sesi,** (وَهِيَ) **hâlbuki o** (cehennem), nedir? (تَفُورُ) **şiddetle sürekli kaynıyor.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Onlar (cehenneme sevkedilip) **onun içerisine** (büyük bir ateş içine atılan odunlar gibi) **atıldıkları zaman, kendisi** (kazan gibi) **şiddetle sürekli kaynarken ona âit kötü ve korkunç bir ses işitirler** (ki o, eşek anırmasını andırmaktadır).

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا اُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَاَلَهُمْ خَزَنَتُهَا اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(تَكَادُ) **O** (cehennem) **yakın oluyor,** nedir olmaya yakın oluyor? (تَمَيَّزُ) (parçaları) **birbirinden iyice ayrılıyor,** neden sebep? (مِنَ الْغَيْظِ) **o** (kâfirlere karşı) **öfke**(sin)**den sebep,** (كُلَّمَا اُلْقِيَ) **ne zaman ki atılır,** nereye? (فِيهَا) **onun içerisine,** ne? (فَوْجٌ) **bir topluluk,** (سَاَلَ) **sorar,** kime? (هُمْ) **onlara,** kim? (خَزَنَتُهَا) **onun bekçileri,** neyi sorar? (اَلَمْ يَأْتِ) **gelmemiş miydi?** kime? (كُمْ) **size,** kim? (نَذِيرٌ) **bir uyarıcı.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- O (kâfirlere karşı) **öfke**(sin)**den dolayı o** (cehennemin parçaları) **birbirinden iyice ayrılmaya yakın olacak.** ("O kâfirler ne zaman bana atılacaklar da onları yakacağım?" diye neredeyse çatlayacak ve her parçası başka bir yere fırlayacak!)

Her ne zaman (kâfir) **bir topluluk onun içerisine atılacak olsa** (Mâlik ve yardımcılarından oluşan cehennem) **bekçileri onlara sorar ki: "**(Bu günümüze kavuşacağınıza dâir) **size** (Allâh'ın âyetlerini okuyan) **bir uyarıcı gelmemiş miydi?!"**

قَالُوا بَلٰى قَدْ جَٓاءَنَا نَذ۪يرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍۚ
اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا ف۪ي ضَلَالٍ كَب۪يرٍ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(قَالُوا) **Onlar** (ise cevâben) **dediler,** neyi dediler? (بَلٰى) **evet,** (قَدْ جَٓاءَ) **gerçekten geldi,** kime? (نَـا) **bize,** kim? (نَذ۪يـرٌ) **bir uyarıcı,** (فَكَذَّبْنَا) **ama biz yalanladık,** daha ne yaptık? (وَقُلْنَا) **ve dedik,** neyi dedik? (مَا نَزَّلَ) **indirmedi,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi? (مِنْ شَيْءٍ) (vahiyden) **hiçbir şeyi,** burada (مِنْ) harfi zâidedir, (اِنْ اَنْتُمْ) **siz olmadınız,** (اِلَّا ف۪ي ضَلَالٍ) **ancak bir dalâlet içerisinde,** öyle dalâlet ki, (كَب۪يرٍ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Onlar (ise cevâben) **dediler ki: "Evet! Gerçekten bize bir uyarıcı gelmişti ama biz** (onun Allâh tarafından gönderildiğini) **yalanlamıştık ve:** '(Sizin bahsettiğiniz konularda) **Allâh hiçbir şey indirmemiştir, siz ancak çok büyük bir sapıklık** (ve haktan çok uzak kalmış bir görüş) **içindesiniz' demiştik."**

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ اَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا ف۪ٓي اَصْحَابِ السَّع۪يرِ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَقَالُوا) **Yine onlar** (suçlarını îtirâf için) **dediler,** neyi dediler? (لَوْ كُنَّا) **eğer biz olsaydık,** nedir olsaydık? (نَسْمَعُ) **işitiyoruz,** daha? (اَوْ نَعْقِلُ) **veyâ aklediyoruz,** yani anlıyoruz, (مَـا كُنَّا) **bulunmazdık,** burada (كَانَ) tâmmedir, nerede bulunmazdık? (ف۪ـٓي اَصْحَابِ السَّـع۪يرِ) **o şiddetle alevlendirilmiş** (cehennem) **ateşin**(in) **ashâbı içinde.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Yine onlar (suçlarını îtirâf için): **"Eğer biz** (uyarıları hakkı bulmak niyetiyle) **duymakta olsaydık ya da** (gerçekleri düşünen bir akılla) **anlamakta olsaydık,** (bugün biz) **o şiddetle alevlendirilmiş** (cehennem) **ateşin**(in) **halkı arasında bulunmazdık" dediler.**

فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْۚ فَسُحْقًا لِاَصْحَابِ السَّع۪يرِ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(فَاعْتَرَفُـوا) **Böylece îtirâf ettiler,** neyi? (بِذَنْبِهِـمْ) **günahlarını,** (فَسُـحْقًا) **artık tam bir uzaklaştırma ile** (Allâh onları rahmetinden uzak etsin), **bu kelime** mukadder bir fiilin mef'ûlü mutlakıdır ki takdîri (أَسْحَقَهُمُ اللّٰهُ سُحْقًا) şeklindedir,

(el-Beyzâvî; el-Âlûsî) kim için olan bir uzaklaştırmayla? (لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ) **o şiddetle alevlendirilmiş** (cehennem) **ateşin**(in) **ashâbı için**. Burada lâm harfi beyâniyyedir, yâni rahmetten uzaklaştırılan kimselerin kim olduğunu beyân etmektedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 11

11- Böylece onlar günahlarını îtirâf ettiler! Artık o şiddetle alevlendirilmiş (cehennem) **ateşin**(in) **ashâbı için tam bir uzaklaştırma ile** (Allâh-u Te'âlâ onları rahmetinden uzak etsin).

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(إِنَّ الَّذِينَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** (يَخْشَوْنَ) **sürekli korkarlar,** kimden? (رَبَّهُمْ) **Rablerin**(e karşı gelmek)**den,** Rableri ne olduğu hâlde? (بِالْغَيْبِ) (görünmediği için kendilerinin) **gıyâb**(ın)**da olduğu hâlde,** bu mânâya göre bu kelime mef'ûlden hâl düşmüştür, meâlde ise fâ'ilden hâl olmasına göre mânâ verilmiştir, *(ed-Dürru'l-masûn)* (لَهُمْ) **özellikle onlar**(ın günahları) **için vardır,** ne? (مَغْفِرَةٌ) **büyük bir mağfiret,** daha ne vardır? (وَأَجْرٌ) **ve çok değerli bir mükâfât,** öyle mükâfât ki? (كَبِيرٌ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- O kimseler ki; Rablerin(i görmedikleri hâlde Kendisin)**den gıyâben korkmaktadırlar, gerçekten** (günahları için) **büyük bir mağfiret ve çok değerli büyük bir mükâfât özellikle onlar içindir.**

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(وَأَسِرُّوا) **Ve** (ey kâfirler) **gizli yapın,** neyi? (قَوْلَكُمْ) **sözünüzü** (söylemeyi), (أَوِ اجْهَرُوا) **yâhut açık yapın,** neyi? (بِهِ) **onu** (söylemeyi), (إِنَّهُ) **çünkü şüphesiz O** (Allâh-u Te'âlâ), bu makam ta'lîl içindir, kimdir? (عَلِيمٌ) **Alîm'dir** (ziyâde bilicidir), neyi? (بِذَاتِ الصُّدُورِ) **göğüslerin** (ihtivâ ettiği kalplerin) **sâhip olduğu şey**(ler)**i.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Ey kâfirler!) **Sözünüzü** (söylemeyi) **gizli yapın ya da onu açık yapın** (fark etmez).

Çünkü muhakkak O (Allâh-u Te'âlâ), **göğüslerin sâhip olduğu şey-** (ler)**i**(n tümünü ve kalplerin barındırdığı tüm sırları, niyet ve inançları hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.**

اَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَؕ وَهُوَ اللَّطٖيفُ الْخَبٖيرُ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(اَلَا يَعْلَمُ) **Bilmez mi?** kim? (مَنْ) **O Zât ki,** (خَلَقَ) **yarattı,** (وَهُوَ) **ve hâlbuki ancak O,** kimdir? (اَللَّطٖيفُ) **Latîf'dir,** yâni bütün işlerin inceliklerini ve gizliliklerini çok iyi bilendir, daha kimdir? (اَلْخَبٖيرُ) (ziyâde haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (Her şeyi) **yaratmış olan Zât** (gizlileri de âşikâr olan şeyler gibi) **bilmez mi?! Hâlbuki ancak O** (Allâh-u Te'âlâ varlıkların en ince yönlerini hakkıyla bilen bir) **Latîf'dir,** (bütün varlıkların görünen-görünmeyen tüm hâllerinden haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyete göre; müşrikler Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in aleyhine gizli gizli konuşuyorlardı, Allâh-u Te'âlâ da o sırları Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e haber verdikçe, o bu haberleri onların yüzüne vuruyordu, bu da onları çok şaşırtıyordu. Buna karşı bir tedbir olarak aralarında: "Bir daha sesli konuşmayın ki, Muhammed'in Rabbi duyup ona haber veremesin" diye anlaştılar. Bunun üzerine bu âyet-i celîleler nâzil oldu. *(es-Sa'lebî, el-Keşf, 9/359; el-Vâhidî, el-Besît, 22/51)*

هُوَ الَّذٖى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فٖى مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهٖؕ وَاِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذٖى) **öyle** (kudretli bir) **Zâttır ki,** (جَعَلَ) **yaptı,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyi? (اَلْاَرْضَ) **yeri,** nedir yaptı? (ذَلُولًا) **zelûl,** yâni üzerinde dolaşılması, ekilip biçilmesi ve kendisinden her türlü istifâde çok kolay olan bir şey, (فَامْشُوا) **öyleyse yürüyün,** nerede? (فٖى مَنَاكِبِهَا) **onun omuzlarında,** yâni dağlarında, düzlüklerinde gezin dolaşın, daha ne yapın? (وَكُلُوا) **ve yiyin,** nelerden? (مِنْ رِزْقِهٖ) **O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun rızıklarından,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, (وَاِلَيْهِ) **ve ancak O'n**(un hesap yurdun)**adır,** ne? (اَلنُّشُورُ) **diriliş**(iniz ve dönüşünüz).

Meâl-i Şerîf - 15

15- Ancak O (Allâh-u Te'âlâ), **öyle** (kudretli bir) **Zâttır ki; yeri sizin için** (üzerinde kolayca yerleşip gezilmesi, ekip biçilmesi ve kendisinden her türlü istifâde edilmesi çok kolay olan) **zelûl bir şey yapmıştır.**

Öyleyse onun omuzlarında (dağlarında ve düzlüklerinde) **yürüyün ve O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun rızıklarından yiyin.**

Diriliş(iniz ve dönüşünüz) **de ancak O'n**(un hesap yurdun)**adır!** (İşte o zaman size bu nîmetlerinin şükrünü soracaktır.)

ءَاَمِنْتُمْ مَنْ فِى السَّمَٓاءِ اَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْاَرْضَ فَاِذَا هِىَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(ءَاَمِنْتُمْ) **Yoksa siz emin** (ve güvende) **mi oldunuz?!** burada istifhâm inkâriyyedir, kimden? (مَنْ) **O Zât**(ın size bir şey yapmayacağın)**dan,** O Zât ki O'nun Arş'ı nerededir? (فِى السَّمَٓاءِ) **göktedir,** ondan bedel O'nun ne yapmasından emin mi oldunuz? (اَنْ يَخْسِفَ) **batırmasından,** kimi? (بِكُمْ) **sizi,** nereye? (اَلْاَرْضَ) **yer**(in dibin)**e,** (فَاِذَا هِىَ) **sonra birdenbire o** (toprak), ne yapar? (تَمُورُ) **şiddetlice hareketlenir.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Yoksa siz (yüce Arş'ı ve yönetimi) **gökte bulunan Zâttan; O'nun** (Kārûn'a yaptığı gibi) **sizi yer**(in dibin)**e batırmasından** (bir güvence aldınız da) **emin mi oldunuz?! Sonra birdenbire o** (toprak sizi içine alıp) **şiddetlice hareketlenir.**

اَمْ اَمِنْتُمْ مَنْ فِى السَّمَٓاءِ اَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًاۜ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(اَمْ اَمِنْتُمْ) **Yoksa siz emin mi oldunuz?!** kimden? (مَنْ) **O Zât**(ın size bir şey yapmayacağın)**dan,** O Zât ki O'nun Arş'ı nerededir? (فِى السَّمَٓاءِ) **göktedir,** ondan bedel O'nun ne yapmasından emin mi oldunuz? (اَنْ يُرْسِلَ) **gönder**(ip sizi helâk et)**mesinden,** kimin üzerine? (عَلَيْكُمْ) **sizin üzerinize,** neyi? (حَاصِبًا) **taş yağdıran bir kasırgayı,** (فَسَتَعْلَمُونَ) **artık yakında bileceksiniz,** neyi? (كَيْفَ) **nasıldır,** ne? (نَذِيرِ) **Benim uyarım**(a kulak vermeyenlerin fecî âkıbeti). Burada (نَذِيرِ) kelimesi (اِنْذَارِى) mânâsındadır, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Beyzâvî)* bu terkîbin aslı (نَذِيرِى) olup, mütekellim yâsı hazfedilerek (رِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 17

17- Yoksa siz (kazâ ve kaderi, mülk ve saltanatı) **gökte olan Zâttan; O'nun sizin üzerinize taş yağdıran bir kasırga gönder**(ip sizi helâk et)**mesinden emin mi oldunuz?! Artık yakında Benim uyarı**(ları)**m**(ı dikkate almamanızın fecî âkıbeti) **nasılmış bileceksiniz?!**

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(وَلَقَدْ كَذَّبَ) **Andolsun ki; elbette muhakkak yalanladı,** kim? (اَلَّذِينَ) **öyle kimseler ki,** kimden önce olucu? (مِنْ قَبْلِهِمْ) **onlardan önce,** (فَكَيْفَ) **artık nasıl,** (كَانَ) **oldu,** ne? (نَكِيرِ) **Benim** (onları) **tanıma**(yıp azâba uğrat)**mam.** Burada (نَكِيرِ) kelimesi (اِنْكَارِى) mânâsındadır, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Beyzâvî)* bu terkîbin aslı (نَكِيرِى) olup, mütekellim yâsı hazfedilip (رِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 18

18- Andolsun ki; elbette onlardan önce olan o (kâfir) **kimseler de** (peygamberlerini) **gerçekten yalanlamıştı! Artık** (bunca güçlerine rağmen) **Benim** (onları) **tanıma**(yıp azâba uğrat)**mam nasıl olmuş?!** (O hâlde seni inkâr eden zavallılar da başlarına gelecek fecî âkıbetten sakınsınlar!)

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُ
اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(اَوَلَمْ يَرَوْا) **Onlar** (gâfil oldular da) **bakmadılar mı?** burada ru'yet fiili nazar mânâsında olup cümle mahzûf bir cümleye mâtûftur ki takdîri (اَغَفَلُوا وَلَمْ يَنْظُرُوا) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* nelere bakmadılar mı? (اِلَى الطَّيْرِ) **o kuşlara,** nerede olan? (فَوْقَهُمْ) **üstlerinde,** kuşlar ne oldukları hâlde? (صَافَّاتٍ) (kanatlarını) **açıp uzatıcılar oldukları hâlde,** daha ne oldukları hâlde? (وَيَقْبِضْنَ) **ve** (bâzen) **kapatır** (olduk) **lar**(ı hâlde), (مَا يُمْسِكُ) (havada) **tutmuyor,** neyi? (هُنَّ) **onları,** (اِلَّا الرَّحْمٰنُ) **ancak Rahmân** (Te'âlâ tutuyor), (اِنَّهُ) **zîra şüphesiz ki O,** neyi? (بِكُلِّ شَيْءٍ) **her bir şeyi,** kimdir? (بَصِيرٌ) (hakkıyla gören bir) **Basîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Bir de onlar (Allâh'ın yarattıklarında bulunan kudret eserlerinden tamâmen gâfil olup) **kendilerinin üstünde** (uçarken kanatlarını) **açıp uzatıcılar hâlindeki kuşlara bakmadılar mı ki, ve** (bâzen) **onlar** (güç kazanmak için dinlenmek üzere kanatlarını göğüslerine doğru) **kapatırlar?!**

(Kanatlarını açma ve kapama anlarında ise) **onları ancak O Rahmân tutmaktadır.**

(Onun için onları özel birtakım şekiller üzere yaratmış ve kendilerine havada uçabilecek hareketleri ilhâm etmiştir. Zâten rahmeti her şeyi kaplamış olan O Zâtın merhameti olmasa, tabîatları yere doğru çekilme olan ağır varlıkların hava boşluğunda rahatça durabilmeleri mümkün olmazdı.)

Zîrâ muhakkak ki O (Allâh-u Te'âlâ) **her bir şeyi** (hakkıyla gören ve neyi nasıl yaratacağını en iyi bilen bir) **Basîr'dir.**

اَمَّنْ هٰذَا الَّذٖى هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِؕ اِنِ الْكَافِرُونَ اِلَّا فٖى غُرُورٍۚ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(اَمَّنْ) **Yoksa kim?** nedir? (هٰذَا) **işte budur,** bundan bedel? (اَلَّذٖى) **öyle kimse ki,** (هُوَ) **o,** nedir? (جُنْدٌ) **büyük bir ordudur,** öyle ordu ki kim için olucu? (لَكُمْ) **sizin için,** yine öyle ordu ki, (يَنْصُرُ) (Allâh'tan gelecek azâba karşı) **yardım edecek,** kime? (كُمْ) **size,** kimden başka olduğu hâlde? (مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ) **O Rahmân'dan başka,** (اِنِ الْكَافِرُونَ) **kâfirler değildir,** (اِلَّا فٖى غُرُورٍ) **ancak büyük bir aldanış içindedir.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Yoksa kim, işte o (güçlü) **kimsedir ki;** (Allâh'ın azâbından) **sizin** (kurtulmanız) **için büyük bir ordu** (kurmuş)**dur da, O** (son derece merhamet sâhibi olan) **Rahmân'dan başka** (bir güç olarak) **size yardım edebilecektir?!** (Ama) **o** (putlarını yardımcı sanan) **kâfirler ancak büyük bir aldanış içindedirler.**

اَمَّنْ هٰذَا الَّذٖى يَرْزُقُكُمْ اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُۚ بَلْ لَجُّوا فٖى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(اَمَّنْ) **Yoksa kim?** nedir? (هٰذَا) **işte budur,** bundan bedel? (اَلَّذٖى) **öyle kimse ki,** ne yapacak? (يَرْزُقُ) **rızık verecek,** kime? (كُمْ) **size,** (اِنْ اَمْسَكَ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **tutarsa,** neyi? (رِزْقَهُ) **rızıklarını,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, burada şartın cevâbı mahzûf olup takdîri (فَمَنْ يَرْزُقُكُمْ غَيْرُهُ) "Artık O'ndan başka size kim rızık verecek" şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* (بَلْ لَجُّوا) **doğrusu onlar devâm ettiler,** nerede? (فٖى عُتُوٍّ) **büyük bir kibirlenme içinde** (hareket etmeye), daha? (وَنُفُورٍ) **ve** (haktan) **tam bir kaçış içerisinde.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Yoksa O (Allâh-u Te'âlâ kuraklık gibi nedenlerle) **rızıklarını tutacak olursa, kim işte o** (muktedir) **kimsedir ki sizi rızıklandırabilecek?!**

Doğrusu onlar (da böyle bir kimse bulunmadığını bildikleri hâlde hakka karşı) **büyük bir kibirlenme ve tam bir kaçış içerisinde devâm e**(dip gi)**ttiler.**

اَفَمَنْ يَمْشِى مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهٖٓ اَهْدٰى اَمَّنْ يَمْشِى سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(اَفَمَنْ) **Artık o kimse mi ki,** ne yapıyor? (يَمْشِى) **yürüyor,** ne olduğu hâlde? (مُكِبًّا) **tökezlenici olduğu hâlde,** bu fiil nâdirâttan olup sülâsîsi müte'addî, if'âl bâbı ise tam aksine lâzım fiildir ki isti'mâli (كَبَّهُ فَاَكَبَّ) şeklindedir, *(et-Teysîr)* ne üzerine tökezlenici? (عَلٰى وَجْهِهٖ) **yüzünün üzerine,** böyle olan bir kimse nedir? (اَهْدٰى) **ziyâde hidâyet sâhibidir,** (اَمَّنْ) **yoksa o kimse mi** (hidâyet sâhibidir) **ki,** (يَمْشِى) **yürüyor,** ne olduğu hâlde? (سَوِيًّا) **dimdik ve sağlam olarak,** ne üzerinde? (عَلٰى صِرَاطٍ) **bir yol üzerinde,** öyle yol ki, (مُسْتَقِيمٍ) **dosdoğru olucu.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Artık (düşünün) **yüzü üstü tökezlenici bir hâlde** (düşe kalka) **yürüyen o** (Ebû Cehil gibi kâfir) **kimse**(ler) **mi çok hidâyet sâhibidir, yoksa dosdoğru bir yol üzerinde** (ayağı hiç kaymadan) **dimdik ve sağlam olarak yürüyen** (Müslüman) **bir kişi mi?!**

قُلْ هُوَ الَّذٓى اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٔدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (هُوَ) **ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذٓى) **öyle** (kudretli bir) **Zâttır ki;** (اَنْشَا) **yoktan vâr etti,** kimi? (كُمْ) **sizi,** daha ne yaptı? (وَجَعَلَ) **ve yarattı,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyi? (اَلسَّمْعَ) **kulakları,** daha? (وَالْاَبْصَارَ) **ve gözleri,** daha? (وَالْاَفْـِٔدَةَ) **ve kalpleri,** *(Tenvîru'l-mikbâs)* (قَلِيلًا مَا) (şükür nâmına) **çok az olucu bir şeyle,** bu kelime kendisinden sonra gelen fiilin mahzûf olan mef'ûlü mutlağının sıfatı olmak üzere mensûbdur, (مَا) harfi mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir ki takdîri (تَشْكُرُونَ شُكْرًا قَلِيلًا) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* (تَشْكُرُونَ) **şükrediyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- (Habîbim!) **De ki: "Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), **öyle** (kudretli bir) **Zâttır ki; sizi yoktan yaratmıştır ve sizin için kulaklar, gözler ve kalpler yaratmıştır.** (Bunca nîmetlerine karşı ibâdet nâmına) **çok az bir şey ile şükrediyorsunuz."**

قُلْ هُوَ الَّذ۪ي ذَرَاَكُمْ فِي الْاَرْضِ وَاِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (هُوَ) **ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلَّذ۪ي) **öyle** (kudretli bir) **Zâttır ki,** (ذَرَاَ) **yaratıp yaydı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nerede? (فِي الْاَرْضِ) **yerde,** (وَاِلَيْهِ) **ve ancak O'n**(un muhâsebe yurdun)**a,** (تُحْشَرُونَ) (sevk edilip) **haşrolunacaksınız.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Habîbim!) **De ki: "Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), **öyle** (kudretli bir) **Zâttır ki; yer**(yüzün)**de sizi yaratıp yaymıştır.**

Zâten siz (ölüp dirilmenizin ardından kıyâmet günü) **ancak O'n**(un muhâsebe yurdun)**a** (sevk edilip) **haşrolunacak** (ve bir kişi bile kaybolmadan hepiniz mahşere toplanacak)**sınız."**

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(وَيَقُولُونَ) **Yine o** (kâfir ola)**nlar diyorlar,** neyi diyorlar? (مَتٰى) **ne zamandır,** bu isim mukaddem haberdir, ne? (هٰذَا) **işte bu,** ondan bedel? (اَلْوَعْدُ) **bu** (azap) **vaad**(i), (اِنْ كُنْتُمْ) **eğer olduysanız,** nedir olduysanız? (صَادِق۪ينَ) **doğru söyleyen kimseler.** Burada (اِنْ) harfinin cevâbı mahzûftur ki takdîri (فَبَيِّنُوا وَقْتَهُ) "Öyleyse o azâbın vaktini açıklayın" şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 25

25- O (kâfir ola)**nlar: "İşte bu** (azap) **söz**(ünün gerçekleşmesi) **ne zamandır?! Eğer doğru söyleyen kimseler olduysanız** (o azâbın vaktini açıklayın)**" diyorlar.**

قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِۖ وَاِنَّمَا اَنَا۬ نَذ۪يرٌ مُب۪ينٌ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (اِنَّمَا الْعِلْمُ) **o** (azap vakti ile ilgili) **ilim** (ve bilgi) **ancak,** kimin nezdindedir? (عِنْدَ اللّٰهِ) **Allâh'ın nezdindedir,** (وَاِنَّمَا اَنَا) **ben ise ancak,** kimim? (نَذ۪يرٌ) **bir uyarıcı**(yım), öyle uyarıcı ki, (مُب۪ينٌ) (O'nun bana bildirdiklerini) **iyice açıklayıcı.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Habîbim!) **De ki: "Bu** (husustaki) **ilim** (ve bilgi) **ancak Allâh nezdindedir! Ben ise ancak** (O'nun bana bildirdiklerini size) **iyice açıklayan bir uyarıcıyım."**

فَلَمَّا رَاَوْهُ زُلْفَةً سٖيٓـَٔتْ وُجُوهُ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَقٖيلَ هٰذَا الَّذٖى كُنْتُمْ بِهٖ تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(فَلَمَّا رَاَوْ) **Artık ne zaman ki gördüler,** yâni görecekler, neyi? (هُ) **onu,** yâni o azâbı, o gördükleri azap ne olduğu hâlde? (زُلْفَةً) **yakın bir şey olucu,** burada masdar fâ'il mânâsında olup (مُزْدَلِفًا) ile tefsîr edilmiştir, *(el-Âlûsî)* (سٖيٓـَٔتْ) **kötüleştirildi,** yâni çirkin bir hâle getirilecek, ne? (وُجُوهُ الَّذٖينَ) **o kimselerin yüzleri ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** azâbı görünce daha ne oldu? (وَقٖيلَ) **ve denildi,** yâni denilecek, ne denilecek? (هٰذَا) **işte bu** (azap), nedir? (اَلَّذٖى) **öyle** (bir) **şeydir ki,** (كُنْتُمْ) **siz olmuştunuz,** neyi? (بِهٖ) **özellikle onu,** nedir olmuştunuz? (تَدَّعُونَ) **sürekli istiyordunuz.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Artık onlar o (tehdit olundukları büyük azâbın fecî sonu)**nu yakın bir şey olarak gördükleri zaman, o** (dünyâda) **kâfir olmuş kimselerin suratları kötüleştiril**(ip çirkin bir hâle getiril)**di ve** (onlara): **"İşte bu** (azap) **o şeydir ki siz** (dünyâda inadına alaylı bir şekilde) **kendisini sürekli** (acele) **istemekte idiniz" denildi.**

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَهْلَكَنِىَ اللّٰهُ وَمَنْ مَعِىَ اَوْ رَحِمَنَاۙ فَمَنْ يُجٖيرُ الْكَافِرٖينَ مِنْ عَذَابٍ اَلٖيمٍ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (اَرَاَيْتُمْ) **gördünüz mü** (söyleyin bana), (اِنْ اَهْلَكَ) **eğer helâk ederse** (öldürürse), kimi? (نِى) **beni,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** daha kimleri? (وَمَنْ) **ve o kimseleri ki,** kiminle berâberdirler? (مَعِىَ) **benimle berâber,** daha ne yaparsa? (اَوْ رَحِمَ) **veyâ rahmet ederse** (acırsa), kime? (نَا) **bize,** (فَمَنْ) **artık kim,** ne yapar? (يُجٖيرُ) **kurtarır,** kimi? (اَلْكَافِرٖينَ) **o** (sizin gibi) **kâfirleri,** neden? (مِنْ عَذَابٍ) **büyük bir azaptan,** öyle azap ki, (اَلٖيمٍ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- (Habîbim! Senin ölümünü bekleyen kâfirlere) **de ki:**

"Gördünüz mü? (Söyleyin bana!) **Allâh beni ve berâberimde olanları** (size karşı zafer kazanmadan) **öldürecek olsa ya da bize rahmet eder** (de, ölümümüzden önce sizin helâkinizi bize gösterir)**se, artık o** (sizin gibi) **kâfirleri çok acı verici büyük bir azaptan kim kurtaracak?!"**

قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ اٰمَنَّا بِهٖ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَاۚ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فٖى ضَلَالٍ مُبٖينٍ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (هُوَ) **Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ), kimdir? (اَلرَّحْمٰنُ) (kullarına ziyâde acıyan) **Rahmân'dır,** (اٰمَنَّا) **biz îmân ettik,** kime? (بِهٖ) **O'na,** daha ne yaptık? (وَعَلَيْهِ) **ve ancak O'na,** (تَوَكَّلْنَا) **tevekkül ettik,** (فَسَتَعْلَمُونَ) **ama çok yakında bileceksiniz,** neyi? (مَنْ) **kim,** (هُوَ) **o,** nerededir? (فٖى ضَلَالٍ) **büyük bir sapıtma içinde,** öyle sapıklık ki, (مُبٖينٍ) (yanlışlığı) **çok açık olucu.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- (Habîbim! Onların faydasız temennîlerine cevap mâhiyetinde) **de ki: "Ancak O** (Allâh-u Te'âlâ kullarına analarından babalarından çok acıyan bir) **Rahmân'dır ki biz O'na îmân ettik ve ancak O'na tevekkül ettik.**

(Biz bütün işlerimizi O'na havâle ettiğimiz için O bizi rahmetiyle dünyâ ve âhiret azaplarından kurtaracaktır. Biz sizin gibi kâfir değiliz ki kurtarılmaktan ümitsiz olalım.)

Artık siz çok yakında (azâba düşenleri görünce), **kim o çok açık olan büyük bir sapıtma içindeymiş bileceksiniz?!"**

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَصْبَحَ مَٓاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتٖيكُمْ بِمَٓاءٍ مَعٖينٍ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (اَرَاَيْتُمْ) **gördünüz mü** (söyleyin bana), (اِنْ اَصْبَحَ) **eğer sabah vakti olursa,** bu mânâya göre (اَصْبَحَ) fiili kendi bâbı üzeredir ki mânâsı "Sabaha dâhil oldu" demektir, zîrâ âfetlerin ekserîsi sabaha doğru ârız olur, buna göre bir sonraki kelimenin edâtı "Ne olduğu hâlde sabaha çıkar?" şeklinde olur, *(ed-Dürru'l-masûn, 7/497, 501; Ebû Hayyân, 14/295; el-Âlûsî, 2/236)* ne? (مَٓاؤُكُمْ) **suyunuz,** ne olarak sabaha çıkarsa? (غَوْرًا) **tamâmen derine gidici olarak,** bu kelime masdar olup (غَائِرًا) mânâsındadır, *(el-Beyzâvî; et-Teysîr)* (فَمَنْ) **artık kim,** ne yapacak? (يَأْتٖى) **getirecek,** kime? (كُمْ) **size,** neyi? (بِمَٓاءٍ) **tatlı bir suyu,** öyle su ki? (مَعٖينٍ) **zâhir** (ve belirgin) **olan.** Bu mânâya göre bu kelime "Görme" mânâsına gelen (عَيْنٌ) masdarından mef'ûl vezni olup aslı (مَعْيُونٌ) idi,

nitekim (بَيْع) masdarından alınan (مَبِيع) vezni de bunun gibidir, sonra (مَبْيُع) kelimesi gibi i'lâl edilerek (فَعِيل) veznine intikāl etti ki buna göre başındaki (م) harfi zâidedir. *(İbnü Kemâl, et-Tefsîr, 9/32; Süleymân ibnü 'Ömer, el-Cemel, 13/307, 9/49-50)*

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Habîbim!) **De ki: "Gördünüz mü?** (Söyleyin bana!) **Bir sabah** (kalktığınızda) **suyunuz** (kovaların kendisine ulaşamayacağı şekilde yerde) **iyice derine giden bir şey olursa, artık akan bir suyu** */(ulaşımı kolay olan)* ***belirgin bir suyu/*** **size kim getirecektir?!"**

Rivâyete göre; bu âyet-i kerîme İbnü Zekeriyyâ el-Mutetayyib isimli bir zındığın yanında okununca: "Kazmalar ve külünkler getirecektir" demiş, o gece gözünün suyu kuruyarak kör olmuştur. *(en-Nesefî, el-Medârik)*

سُورَةُ الْقَلَمِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اثْنَتَانِ وَخَمْسُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ALTMIŞ SEKİZİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-KALEM SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Elli iki âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(نٓ) **Nûn!** Müfessirler bu gibi hurûf-u mukatta'anın tefsîrinde şöyle demişlerdir: (اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمُرَادِهٖ بِذٰلِكَ) "Bu harfler müteşâbih âyetlerden olduğu için bunlardan murâdının ne olduğunu ziyâdesiyle bilen ancak Allâh'tır." (وَالْقَلَمِ) **kalemlere yemîn olsun,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, daha neye yemîn olsun? (وَمَا) **ve o şeylere ki,** (يَسْطُرُونَ) (o kalemler) **yazıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Nûn! (Bu harfler, gerçek mânâlarını sâdece Allâh-u Te'âlâ'nın bildiği müteşâbih âyetlerdendir.) **Kalemlere ve** (o kalemlerin) **sürekli yazmakta oldukları şeylere andolsun!**

مَٓا اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍۚ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(مَٓا اَنْتَ) (Habîbim!) **Sen değilsin,** ne sebebiyle? (بِنِعْمَةِ رَبِّكَ) **Rabbinin nimeti sebebiyle,** nedir değilsin? (بِمَجْنُونٍ) **aslâ cinnet geçir**(erek delir)**miş biri.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Habîbim!) **Rabbinin** (sana ikrâm etmiş olduğu güçlü akıl, peygamberlik, kusursuzluk, fesâhat, güzel ahlâk ve üstün hikmet gibi birçok) **nîmeti sebebiyle sen aslâ cinnet geçir**(erek delir)**miş biri değilsin.** (Dolayısıyla sana deli diyenler yalancıdırlar.)

وَاِنَّ لَكَ لَاَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍۚ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَاِنَّ لَكَ) **Ve şüphesiz özellikle senin için vardır,** ne vardır? (لَاَجْرًا) **elbette çok büyük bir ecir** (ve mükâfât), öyle ecir ki, (غَيْرَ مَمْنُونٍ) (ardı arkası) **kesilmeyen.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Hiç şüphesiz ki (müşriklerden çektiğin bunca eziyet karşılığında) **özellikle senin için elbette** (ardı arkası) **kesilmeyen** (ve sonu gelmeyen) **çok büyük bir ecir** (ve mükâfât) **vardır.**

وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(وَاِنَّكَ) **Yine muhakkak ki sen,** ne üzeresin? (لَعَلٰى خُلُقٍ) **elbette çok üstün bir ahlâk üzeresin,** öyle ahlâk ki, (عَظِيمٍ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Yine muhakkak ki sen elbette (mâhiyeti kimse tarafından idrâk edilemeyecek kadar) **çok büyük olan üstün bir ahlâk üzeresin.** (Bu yüzden ülü'l-azm peygamberlerin bile tahammül edemeyeceği çilelere rahatça göğüs gerebilmektesin.)

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(فَسَتُبْصِرُ) **Artık yakında sen** (de) **göreceksin,** daha? (وَيُبْصِرُونَ) **onlar da görecekler.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Artık yakında sen (de) **göreceksin, onlar da görecekler.**

بِاَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Neyi görecekler? (بِاَيِّكُمْ) **hanginizdir,** burada (بَا) harfi zâidedir, *(et-Teysîr)* kim? (اَلْمَفْتُونُ) **o cinnet geçir**(erek delir)**miş biri.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Cinnet geçir(erek delir)**miş hanginiz miş** (yakında göreceksiniz)?!

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِۖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اِنَّ رَبَّكَ) **Gerçekten senin Rabbin,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (اَعْلَمُ) **en iyi bilicidir,** kimi? (بِمَنْ) **o kimseyi ki,** (ضَلَّ) **saptı,** nereden? (عَنْ سَبِيلِهِ) **Kendi yolundan,** (وَهُوَ) **yine ancak O,** kimdir? (اَعْلَمُ) **en iyi bilicidir,** kimi? (بِالْمُهْتَدِينَ) **hidâyet sâhibi kimseleri.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Gerçekten senin Rabbin (var ya)**, Kendi yolundan sapmış** (ve hakîkî mânâda aklını kaybetmiş) **olan kimseleri en iyi bilen ancak O'dur. Yine ancak O, hidâyet sâhibi** (olan akıllı) **kişileri de en iyi bilendir.**

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(فَلَا تُطِعِ) (Habîbim!) **Öyleyse itâat etme**(meye devâm et)**,** kime? (اَلْمُكَذِّبِينَ) **o yalanlayıcı kimselere.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Habîbim!) **Öyleyse artık o yalanlayıcı kimseler**(in, bir müddet Allâh'a, bir süre de putlara ibâdet etme teklifin)**e itâat etme**(meye devâm et)**.**

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَدُّوا) **O** (müşrik ola)**nlar istediler,** neyi? (لَوْ تُدْهِنُ) **sen yumuşak** (ve müsâmahalı) **davransan** (da), (فَيُدْهِنُونَ) **bu sebeple onlar** (da) **yumuşak davransalar.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- O (müşrik ola)**nlar istediler ki; sen yumuşak** (ve müsâmahalı) **davransan** (da) **bu sebeple onlar** (da) **yumuşak davransalar.**

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَلَا تُطِعْ) (Habîbim!) **Ve itâat etme**(meye devâm et), kime? (كُلَّ حَلَّافٍ) **her çokça yemîn edene,** öyle yemîn eden ki, (مَهِينٍ) **hakîr** (ve alçak) **olan.** Bu kelime "Hakîr oldu" mânâsına gelen (مَهُنَ) fiilinden sıfat-ı müşebbehedir. *(el-Kirmânî; el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Habîbim! Doğru yanlış her şeye) **çokça yemîn eden her bir alçağa itâat etme**(meye devâm et).

Cumhûr ulemâya göre; bu sûrenin 10-17. âyet-i kerîmelerinde kötü sıfatlarla vasfedilen kişi, Velîd ibnü Muğîre'dir. O, on oğlunu da: "İçinizden Müslüman olana yardımımı keserim" diye tehdit eden zorba, zâlim, kaba ve haşin bir adamdı. Kendisi de burada geçen on sıfatından dokuzunu kabullenmişti. Ama veled-i zinâ olduğunu bu âyetler gelinceye kadar bilmiyordu. Bunun üzerine annesine gidip: "Muhammed'in beni vasıfladığı veled-i zinâ olduğumu hiç bilmiyordum, ya bana doğruyu söylersin, ya da boynunu vururum" deyince, o: "Senin, baban diye bildiğin adam zengin ve kısır biriydi. Ben, ölmesi durumunda malının yabancıya gitmemesi için bir çobanla zinâ yaptım, işte sen o çobandansın" dedi. *(en-Nesefî; el-Beyzâvî)*

هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

Yine öyle kimseye itâat etme ki, (هَمَّازٍ) (herkesi) **çokça ayıplayıcı,** yine öyle kimse ki, (مَشَّاءٍ) (insanlar arasında) **çokça gezdirici,** bu kelime kendisinden sonraki harf-i cerr ile "Çokça gezdirici" mânâsına gelmiştir, neyi? (بِنَمِيمٍ) **sözleri.** Bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Herkesi) **çokça ayıplayan,** (bozgunculuk niyetiyle) **çokça söz gezdirene** (sakın itâat etme).

مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَثِيمٍۙ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha öyle kimseye itâat etme ki, (مَنَّاعٍ) **çokça mâni olan,** neye? (لِلْخَيْرِ) **iyiliğe,** daha öyle kimseye ki, (مُعْتَدٍ) (zulümde) **haddi aşıcı,** yine öyle kimseye ki, (اَثِيمٍ) **ziyâde günahkâr.** *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 12

12- İyiliği çokça engelleyene, (üstelik zulümde sınır tanımayıp) **haddi aşmış olan çok günahkâra** (sakın itâat etme).

عُتُلٍّ بَعْدَ ذٰلِكَ زَن۪يمٍۙ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Daha öyle kimseye itâat etme ki, (عُتُلٍّ) **kaba ve saldırgan olucu,** (بَعْدَ ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana, bundan sonra,** şu vasfa da sahip olan öyle kimseye itâat etme ki, (زَن۪يمٍ) **zinâ çocuğu.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Kaba ve saldırgan olana; (Habîbim!) **işte sana! Bunun ardından da zinâ çocuğu olan kişiye** (itâat etme).

اَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَن۪ينَۜ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

O yalancıya niçin itâat etme? (اَنْ كَانَ) **Olduğu için,** burada (اَنْ) harfi, masdariyye olup mukadder bir (ل) harfi ile (وَلَا تُطِعْ) fiiline müteallıktır, *(et-Teysîr)* nedir oldu? (ذَا مَالٍ) **çok mal sâhibi,** daha? (وَبَن۪ينَ) **ve oğullar.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- O kişi çok mal ve oğullar sâhibi oldu diye (onun sözünü dinleme).

اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا قَالَ اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

Bu kişiye niçin itâat etme? (اِذَا تُتْلٰى) **çünkü art arda okunduğu zaman,** bu makam ta'lîl içindir, kimin üzerine? (عَلَيْهِ) **onun üzerine,** ne? (اٰيَاتُنَا) **Bizim âyetlerimiz,** (قَالَ) **dedi,** neyi dedi, onun okudukları nedir? (اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ) **evvelkilerin yazıp çizmiş olduğu birtakım yalanlardır.** Bu terkîb gizli bir (هِيَ) mübtedâsının haberidir. *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)*

Meâl-i Şerîf - 15

15- Çünkü âyetlerimiz onun üzerine art arda okunduğu zaman: "Evvelkilerin yazıp çizmiş olduğu birtakım yalanlardır" demişti.

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(سَنَسِمُ) **Yakında damga vuracağız,** kime? (هُ) **ona,** ne üzerine damga vuracağız? (عَلَى الْخُرْطُومِ) **o burun üzerine.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Yakında (Bedir günü) **onu** (domuz ve fil hortumu gibi olan) **o** (çirkin) **burun üzere** (koyacağımız bir alâmetle) **damgalayacağız.**

Bu âyet-i celîlede Velîd ibnü Muğîre hakkında açıklanan tehdit tahakkuk etmiş, böylece Velîd, Bedir günü burnuna aldığı yarayla ölene kadar rezil olmuştur. Gerçi bu azâbın kendisine cehennemde tatbik edileceği, bu sebeple kendisinin yüz karalığıyla herkes tarafından tanınacağı görüşü de bâzı müfessirler tarafından zikredilmiştir. *(el-Beyzâvî, Envâru't-Tenzîl, en-Nesefî, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/328; el-Âlûsî, 27/345)*

اِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَٓا اَصْحَابَ الْجَنَّةِۚ اِذْ اَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(اِنَّا) **Şüphesiz Biz,** ne yaptık? (بَلَوْنَا) **imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **ettik,** kimi? (هُمْ) **onları,** öyle imtihan ki ne gibi? (كَمَا بَلَوْنَٓا) **imtihan etmemiz gibi,** bu terkîbteki (مَا) harfi masdariyye olup, (كَ) harfi ise mukadder bir mef'ûlü mutlağın sıfatı vâki olmuştur ki takdîri (بَلَاءً مِثْلَ بَلَائِنَا) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* kimi imtihan ettiğimiz gibi? (اَصْحَابَ الْجَنَّةِ) **o bostanın ashâbını** (adamlarını), ne zamanda imtihan etmiştik? (اِذْ اَقْسَمُوا) **yemîn ettikleri zaman,** ne diye? (لَيَصْرِمُنَّ) **andolsun ki; elbette kes**(ip devşir)**ecekler,** neyi? (هَا) **onu**(n ürününü), ne oldukları hâlde? (مُصْبِحِينَ) **sabaha ulaşan kimseler olarak.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Şüphesiz Biz, o bostanın (sâhipleri olan) **ashâbını imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **ettiğimiz gibi o** (Mekke ehlinden seni inkâr etmiş ola)**nları** (da senin bedduan sebebiyle kıtlıkla) **belâlandırdık.**

Bir vakitte (Biz onlara belâ yolladık) **ki onlar, elbette sabaha ulaşan kimseler olarak mutlaka onu**(n ürününü) **kes**(ip devşir)**eceklerine** (dâir) **andolsun ki** (diyerek) **yemîn etmişlerdi.**

وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

Ne oldukları hâlde yemîn etmişlerdi? *(el-Âlûsî)* (وَلَا يَسْتَثْنُونَ) ("İnşâallâh" diyerek) **istisnâ bile yapmıyorlardı.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Buna o kadar kararlıydılar ki "İnşâallâh" diyerek) **istisnâ bile yapmıyorlardı.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; (Yemen'deki) San'â'ya iki fersahlık mesâfede ikāmet eden sâlih bir zât bahçesini devşireceği zaman özellikle fakirleri çağırır, tırpana gelmeyen yâhut rüzgârın attığı veyâ hurmanın altına döşenen çarşaftan uzağa düşenlerin hepsini onlara verirdi ki, böylece düşkünlerin birçok ihtiyâcı görülürdü. O zât ölünce oğulları: "Biz çoluk-çocuğu kalabalık olan bir âileyiz, babamızın yaptığı gibi yapmaya kalkarsak geçim darlığına düşeriz, o hâlde alışkın olan fakirler uyanıp gelmeden sabah erkenden biz hurmayı devşirelim" diye and içtiler. İşte bundan sonra ilerideki âyet-i kerîmelerde anlatılanlar yaşandı. *(el-Âlûsî)*

فَطَافَ عَلَيْهَا طَٓائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَٓائِمُونَ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(فَطَافَ) **Sonra dönüp dolaştı,** neyin üzerinde? (عَلَيْهَا) **onun üzerinde,** yâni bostanın üstünde, ne? (طَٓائِفٌ) **bir dönüp dolaşıcı** (belâ), öyle belâ ki kim tarafından olucu? (مِنْ رَبِّكَ) **senin Rabbinden,** (وَهُمْ) **hâlbuki onlar,** kimlerdir? (نَٓائِمُونَ) **uyuyucu kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Sonra onlar uyuyan kimselerken senin Rabbin (nezdin)**den** (gönderilen) **dönüp dolaşıcı bir belâ** (inerek o bostanı kuşatıcı bir şekilde) **onun üzerinde dönüp dolaştı.**

فَاَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(فَاَصْبَحَتْ) **Hemen o** (bostan) **dönüştü,** *(el-Medârik)* nedir olmaya? (كَالصَّرِيمِ) (başkası tarafından) **kesil**(ip biçil)**miş bir şey gibi** (olmaya).

Meâl-i Şerîf - 20

20- Hemen o (bostan), (onlardan evvel başkası tarafından) **kesil**(ip biçil)**miş bir şey gibi oldu!**

فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَۙ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(فَتَنَادَوْا) **Nihâyet onlar birbirine seslendiler,** ne oldukları hâlde? (مُصْبِحِينَ) **sabaha ulaşan kimseler olarak.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Nihâyet onlar sabaha ermiş kimseler iken birbirine seslendiler.

اَنِ اغْدُوا عَلٰى حَرْثِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

Birbirlerine ne diye bağırdılar? (اَنِ اغْدُوا) **sabah çıkıp gidin diye,** nereye doğru? (عَلٰى حَرْثِكُمْ) **ürünlerinize doğru,** (اِنْ كُنْتُمْ) **eğer olduysanız,** nedir olduysanız? (صَارِمِينَ) (ürünleri) **kes**(meye kesin karar ver)**ici kimseler,** burada gerisindeki cümleden anlaşıldığı için şartın cevâbı hazfedilmiştir ki takdîri (اِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ فَاغْدُوا) şeklindedir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 22

22- "Sabah çıkıp ürünlerinize doğru gidin, eğer (onları) **kes**(meye kesin karar ver)**en kimseler olduysanız** (acele davranmanız gerekir)**."**

فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(فَانْطَلَقُوا) **Onlar hemen gittiler,** (وَهُمْ) **hâlbuki onlar,** ne yapıyorlar? (يَتَخَافَتُونَ) (istişâre etmek üzere) **gizlice konuşuyorlardı.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- Onlar hemen gittiler, bir de kendileri (istişâre etmek üzere) **gizlice konuşuyorlardı.**

اَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

Ne diye istişâre ediyorlar? (اَنْ لَا يَدْخُلَنَّ) **aslâ girmesin diye,** nereye? (هَا) **oraya,** ne zaman? (اَلْيَوْمَ) **bugün,** kimin yanına? (عَلَيْكُمْ) **sizin yanınıza,** kim girmesin? (مِسْكِينٌ) **hiçbir miskin** (ve yoksul)**.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- "Bugün hiçbir yoksul aslâ yanınıza (gelerek); **oraya girmesin."**

وَغَدَوْا عَلٰى حَرْدٍ قَادِرٖينَ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(وَغَدَوْا) **Ve erkenden gittiler,** neye güçlü olduklarını sanarak? (عَلٰى حَرْدٍ) **sâdece engelleme** (kastı) **üzere,** ne oldukları hâlde? (قَادِرٖينَ) **gücü yeten kimseler ol**(duklarını san)**arak.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Böylece onlar (kendilerince) **güçlü kimseler olarak sâdece engelleme** (kastı) **üzere erkenden gittiler.**

فَلَمَّا رَاَوْهَا قَالُوا اِنَّا لَضَٓالُّونَۙ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(فَلَمَّا رَاَوْ) **Ama ne zaman ki gördüler,** neyi? (هَا) **o** (bostanın durumu) **nu,** (قَالُوا) **dediler,** neyi dediler? (اِنَّا) **gerçekten biz,** kimleriz? (لَضَٓالُّونَ) **elbette** (bağımızın yolunu) **şaşırıcı kimseler**(iz).

Meâl-i Şerîf - 26

26- Ama o (bostanın durumu)**nu** (yanmış-yıkılmış bir hâlde) **gördükleri zaman dediler ki: "**(Bu bizim bostanımız olamaz.) **Gerçekten biz elbette** (bağımızın yolunu) **şaşırmış olan kimseleriz.**

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(بَلْ نَحْنُ) **Doğrusu biz,** kimleriz? (مَحْرُومُونَ) (rızıktan) **mahrum** (edilmiş) **kişiler**(iz).

Meâl-i Şerîf - 27

27- (Sonra düşününce oranın kendilerine âit olduğunu anlayarak, burası bizim bahçemiz!) **Doğrusu biz** (rızıktan) **mahrum** (edilmiş) **kişileriz"** (dediler).

قَالَ اَوْسَطُهُمْ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(قَالَ) **Dedi,** kim? (اَوْسَطُهُمْ) **en akıllıları,** neyi dedi? (اَلَمْ اَقُلْ) **ben demedim mi?** kime? (لَكُمْ) **size,** neyi demedim mi? (لَوْلَا تُسَبِّحُونَ) **'**(Allâh'ı) **tesbîh etseniz ya'.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- (O zaman) **en akıllıları: "Ben size '**(Allâh'ı) **tesbîh etseniz** (de, kendi gücünüze güvenerek kesin konuşmayıp "İnşâallâh" diye konuşsaydınız) **ya' dememiş miydim" dedi.**

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(قَالُوا) **Onlar dediler,** neyi dediler? (سُبْحَانَ رَبِّنَا) **Rabbimizi** (tenzîh ve) **tesbîh ile** (meşgul olarak O'nu bize zulmetmekten uzak tutarız), (اِنَّا) **çünkü gerçekten biz,** bu makam ta'lîl içindir, (كُنَّا) **olduk,** kimler olduk? (ظَالِمِينَ) **zâlim kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Onlar: "Rabbimizi tesbîh (ve tenzîh) **ile** (yâd ederek O'nu bize zulmetmekten uzak tutuyoruz). **Gerçekten biz** (fakirleri bağımızdan uzak tutarak kendi nefislerine) **zulmeden kimseler olduk" dediler.**

فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(فَاَقْبَلَ) **Sonra yöne ldi,** kim? (بَعْضُهُمْ) **onların bâzısı,** kime doğru? (عَلٰى بَعْضٍ) **diğer bir kısma doğru,** ne oldukları hâlde? (يَتَلَاوَمُونَ) **birbirlerini tenkit ediyor oldukları hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- Sonra onlardan bâzısı diğer bir kısma doğru, birbirlerini tenkit eder oldukları hâlde yöneldi.

قَالُوا يَا وَيْلَنَا اِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(قَالُوا) **Dediler,** neyi dediler? (يَا وَيْلَنَا) **ey bizim helâkimiz!** (Neredesin, gel! Şimdi tam senin zamânın!) (اِنَّا) **muhakkak biz,** (كُنَّا) **olduk,** kimler olduk? (طَاغِينَ) **haddi aşıcı kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- Dediler ki: "Ey bizim helâkimiz! (Neredesin, gel! Ölelim de kurtulalım! Şimdi tam senin zamânın!) **Muhakkak biz** (Allâh'ın hükümleri hakkında) **haddi aşan kimseler olduk.**

عَسٰى رَبُّنَٓا اَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَٓا اِنَّٓا اِلٰى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(عَسٰى) **Umuldu,** kim? (رَبُّنَٓا) **Rabbimiz,** ne yapması? (اَنْ يُبْدِلَ) **bunun yerine vermesi,** kime? (نَا) **bize,** neyi? (خَيْرًا) **daha iyisini,** neden? (مِنْهَٓا) **o** (helâk olan bosta)**ndan,** (اِنَّٓا) **gerçekten biz,** kime? (اِلٰى رَبِّنَا) **ancak Rabbimiz**(in afv-ü mağfiretin)**e,** kimleriz? (رَاغِبُونَ) **rağbet edici kimseler**(iz).

Meâl-i Şerîf - 32

32- Umuldu ki Rabbimiz bize bunun yerine o (helâk olan bosta)**ndan daha iyisini verir. Gerçekten biz ancak Rabbimiz**(in affı mağfiretine ve bize daha iyi şeyler vermesin)**e rağbet eden kimseleriz."**

كَذٰلِكَ الْعَذَابُۜ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُۢ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ۟ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(كَذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Ancak böylecedir,** ne? (اَلْعَذَابُ) **o azap,** (وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ) **elbette âhiret azâbı ise,** nedir? (اَكْبَرُ) **daha büyüktür,** (لَوْ كَانُوا) **eğer onlar olsalardı,** nedir olsalardı? (يَعْلَمُونَ) **biliyorlar.** Burada şartın cevâbı mahzûfdur ki takdîri (يَتَفَكَّرُونَ فِى الْعَوَاقِبِ) "Âkıbetler(i) hakkında iyice düşünürlerdi" şeklindedir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 33

33- (Habîbim!) **İşte sana!** (Mekke ehline isâbet ettirdiğimiz şiddetli kıtlık) **azâb**(ı da) **böylece** (başlarına gelecek)**dir. Âhiret azâbı ise elbette daha büyüktür! Eğer onlar bilmekte olsaydılar** (âkıbetleri hakkında iyice düşünürlerdi ve azâba sebebiyyet verecek şeylerden daha ziyâde sakınırlardı).

اِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّع۪يمِ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(اِنَّ لِلْمُتَّقِينَ) **Muhakkak takvâ sâhibi kimseler için özellikle vardır,** kimin nezdinde? (عِنْدَ رَبِّهِمْ) **Rablerinin nezdinde,** ne vardır? (جَنَّاتِ النَّع۪يمِ) (nîmetlerle dolu) **Na'îm cennetleri.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- Özellikle (haramlardan iyice sakınan) **takvâ sâhibi kimseler için Rableri nezdinde gerçekten** (de zevki bozacak her türlü sıkıntıdan ve elden çıkma korkusundan arınmış nîmetlerle dolu) **Nâ'îm cennetleri vardır.**

اَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَۜ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(اَفَنَجْعَلُ) **Şimdi Biz yapar mıyız?** kimi? (اَلْمُسْلِمِينَ) **Müslümanları,** kimler gibi? (كَالْمُجْرِمِينَ) **o** (şirk suçunu işlemiş) **mücrim kimseler gibi.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Şimdi Biz (haksızlık yaparak) **Müslümanları** (dünyâda ve âhirette) **o** (şirk suçunu işlemiş) **mücrimler gibi yapar mıyız** (hiç)?!

مَا لَكُمْ۠ كَيْفَ تَحْكُمُونَۚ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(مَا) (Delil olarak) **ne şey,** kim içindir? (لَكُمْ) **sizin içindir,** yâni size âittir, (كَيْفَ) **nasıl,** ne yapıyorsunuz? (تَحْكُمُونَ) **hüküm ver**(ebil)**iyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- (Ey müşrikler!) (Delil olarak) **ne şey sizin** (bu kanâata varmanız) **için** (tesir etmiş)**dir? Nasıl** (böyle yanlış bir) **hüküm ver**(ebil)**iyorsunuz?!**

اَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَۙ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(اَمْ لَكُمْ) **Yoksa sizin için var mıdır?** ne? (كِتَابٌ) (gökten inen) **bir kitâb,** öyle kitâb ki, (فِيهِ) **özellikle onda** (bularak), ne yapıyorsunuz? (تَدْرُسُونَ) **okuyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- Yoksa (gökten inen) **size âit bir kitâb var da, özellikle onda** (bularak) **mı okuyorsunuz?!**

اِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَۚ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

Neyi okuyorsunuz? (اِنَّ لَكُمْ) **gerçekten özellikle sizin için vardır,** nerede? (فِيهِ) **onda** (bulunan hükümler içerisinde), yâni o kitabta, ne var? (لَمَا) **elbette o şeyler ki,** ne yapıyorsunuz? (تَخَيَّرُونَ) (beğenip) **seçiyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Elbette o (size indirilen kitabın hükümleri arası)**nda gerçekten** (beğenip) **seçmekte olduğunuz şeyler** (iki cihanda da) **sizin için** (gerçekleşecek)**dir** (diye yazılı olduğunu onda mı okuyorsunuz?)**!**

اَمْ لَكُمْ اَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِۙ اِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَۚ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(اَمْ لَكُمْ) **Yoksa sizin için sâbit midir,** ne? (اَيْمَانٌ) **birtakım yemin**(li söz)-**ler,** öyle yeminler ki kimin üzerinde sâbit olucu? (عَلَيْنَا) **Bizim üzerimizde,** burada harf-i cerr mahzûf bir (ثَابِتَةٌ) kelimesine müteallıktır ki takdîri (ثَابِتَةٌ لَكُمْ عَلَيْنَا) şeklindedir, yine öyle yeminler ki, (بَالِغَةٌ) (onların bağlayıcı hükmü) **ulaşıcı,** ne zamâna kadar? (اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ) **kıyâmet gününe kadar,** ne diye yaptığınız yeminler? (اِنَّ لَكُمْ) **şüphesiz sizin için varmış,** ne? (لَمَا) **elbette o şeyler ki,** (تَحْكُمُونَ) (onların size âit olduğuna dâir) **karar veriyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- Yoksa sizin için Bizim üzerimizde (îfâsı gereken bir hak olarak sâbit olan ve bağlayıcı hükmü) **kıyâmet gününe kadar ulaşacak birtakım yemin**(li söz)**ler mi vardır ki;** (o yeminlere göre) **gerçekten** (âhirette size âit olacağına dâir) **karar vermekte olduğunuz şeyler elbette size âit** (olacak ve sâdece size verilecek)**miş?!**

سَلْهُمْ اَيُّهُمْ بِذٰلِكَ زَعِيمٌۚ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(سَلْ) (Habîbim!) **Sor,** kime? (هُمْ) **o** (müşrik ola)**nlara,** neyi sor? (اَيُّهُمْ) **onların hangisi,** (بِذٰلِكَ) **işte sana, özellikle bun**(un böyle olacağın)**a,** nedir? (زَعِيمٌ) **bir kefildir.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- (Habîbim!) **İşte sana! Sor o**(müşrik ola)**nlara ki; hangisi özellikle bun**(un böyle olacağın)**a** (dâir) **bir kefildir?!**

اَمْ لَهُمْ شُرَكَٓاءُۚ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَٓائِهِمْ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

(اَمْ لَهُمْ) **Yoksa o** (şir koşa)**nlar için var mıdır?** ne? (شُرَكَٓاءُ) (bu fikirde onlara katılan) **birtakım ortaklar,** (فَلْيَأْتُوا) **o hâlde getirsinler,** bu fiil kendisinden

sonraki harf-i cerr ile "Getirsinler" mânâsına gelmiştir, neyi? (بِشُرَكَٓائِهِمْ) **ortaklarını,** (اِنْ كَانُوا) **eğer olduysalar,** nedir olduysalar? (صَادِقِينَ) **doğru söyleyen kimseler.** Burada şartın cevâbı mahzûftur ki takdîri (فَلْيَأْتُوا) şeklindedir.

Meâl-i Şerîf - 41

41- Yoksa o (şirk koşa)**nlar için** (bu görüşte onlara katılan) **birtakım ortaklar mı vardır?! Haydi, ortaklarını getirsinler, eğer doğru söyleyen kimseler olduysalar** (en azından taklit edebilecekleri bir delil açıklasınlar)**!**

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَۙ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

(Habîbim! Anlat), neyi? (يَوْمَ يُكْشَفُ) (elbise) **açılacağı günü,** nereden? (عَنْ سَاقٍ) **baldırdan,** daha ne olacak? (وَيُدْعَوْنَ) **ve çağrılacaklar,** nereye? (اِلَى السُّجُودِ) **secde** (etme)**ye,** (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ) **fakat güç yetiremeyecekler.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- (Habîbim! İşin zorluğundan dolayı) **baldırdan** (elbise) **açıla**(rak yaka-paça sıvanıp kaçacak delik arana)**cağı ve onların secde** (etme)**ye çağrılacakları fakat** (buna) **güç bulamayacakları günü** (sürekli ümmetine anlat)**!**

خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌۜ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

Ne oldukları hâlde secdeye çağrılacaklar? (خَاشِعَةً) **zelîl** (ve korkar vaziyette) **olduğu hâlde,** ne? (اَبْصَارُهُمْ) **gözleri,** daha ne oldukları hâlde? (تَرْهَقُ) **kaplayacak olduğu hâlde,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne? (ذِلَّةٌ) **büyük bir zillet** (horluk ve hakirlik), (وَقَدْ كَانُوا) **hâlbuki muhakkak onlar olmuştular,** nedir olmuştular? (يُدْعَوْنَ) **sürekli çağrılıyorlar,** nereye? (اِلَى السُّجُودِ) **secde** (etme)**ye,** (وَهُمْ) **üstelik onlar,** kimdirler? (سَالِمُونَ) (sıhhatli ve sağ) **sâlim kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- O (dünyâda şirk koşa)**nların** (mahşere çıktıklarında yaşadıkları dehşet nedeniyle) **gözleri zelîl** (ve korkarak bakar) **bir hâlde** (bulunuyorlar) **iken, kendilerini büyük bir zillet** (horluk ve hakirlik de) **kaplayacakken** (secde etmeye çağrılacaklardır).

Hâlbuki şüphesiz onlar (dünyâda bütün engellerden uzak, sıhhatli ve sağ) **sâlim kimseler iken sürekli secde** (etme)**ye çağrılıyorlardı.** (Ama ezanları duydukları hâlde namaza icâbet etmiyorlardı.)

فَذَرْنِى وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَدِيثِۜ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَۙ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

(فَذَرْ) (Habîbim) **artık sen bırak,** kimi? (نِى) **Beni,** daha kimi? (وَمَنْ) **ve o kimseyi ki,** ne yapıyor? (يُكَذِّبُ) **yalanlıyor,** neyi? (بِهٰذَا) **işte bunu,** bundan bedel? (اَلْحَدِيثِ) **bu** (Kur'ân'dan ibâret yüce) **kelâmı,** (سَنَسْتَدْرِجُ) **muhakkak derece derece helâke yaklaştırıyoruz,** kimi? (هُمْ) **onları,** nereden? (مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ) **bir yönden ki** (ondan ne zarar geleceğini) **bilmiyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- (Habîbim!) **Artık sen Beni işte bu** (Kur'ân'dan ibâret yüce) **kelâmı yalan sayanlarla berâber** (yalnız) **bırak!** (Zîrâ onların şerrine kâfî gelecek ancak Benim!) **Muhakkak Biz** (kendileri hakkında ne yapmak istediğimizi) **bilmedikleri** (bir) **yönden onları derece derece helâke yaklaştırıyoruz** (ve böylece onlara nîmet sandıkları bâzı aldatıcı servetler ve imkânlar vererek ve bu rahatlığı gittikçe artırarak hiç fark ettirmeden onları yavaş yavaş azap uçurumuna doğru çekiyoruz ve nihâyet içine yuvarlayacağız).

وَاُمْلِى لَهُمْۜ اِنَّ كَيْدِى مَتِينٌ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

(وَاُمْلِى) **Ve Ben mühlet veriyorum,** kim için? (لَهُمْ) **onlar**(ın azması) **için,** (اِنَّ كَيْدِى) **muhakkak Benim yakalamam,** nedir? (مَتِينٌ) **çok kuvvetli bir şeydir.**

Meâl-i Şerîf - 45

45- Böylece Ben onlar(ın azması) **için** (uzun ömürler ve bol rızıklar nasip ederek) **mühlet veriyorum. Benim** (başta güven verip sonra) **yakalamam** (ise) **gerçekten çok** (acı verecek) **kuvvetli bir şeydir.**

اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَۚ ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

(اَمْ تَسْـَٔلُ) (Habîbim) **yoksa sen istiyor musun,** kimden? (هُمْ) **onlardan,** neyi? (اَجْرًا) **büyük bir ücreti,** (فَهُمْ) **bu sebeple onlar,** neden sebep? (مِنْ مَغْرَمٍ) **büyük bir borçtan sebep,** nedirler? (مُثْقَلُونَ) **ağır yük taşıtılan kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 46

46- (Habîbim!) **Yoksa sen** (elçilik vazîfeni tebliğe karşılık) **onlardan büyük bir ücret mi talep ediyorsun da, bu sebeple onlar büyük bir borçtan sebep** (kendilerine) **ağır yük taşıtılan** (ve bunu ödeyemedikleri için sana îmân etmeyen) **kimselerdir?!**

اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

(اَمْ عِنْدَهُمْ) **Yoksa sâdece onların yanında mıdır,** ne? (اَلْغَيْبُ) **gayb**(a âit ilimlerin kendisinde yazılı bulunduğu Levh-i Mahfûz), (فَهُمْ) **işte onlar,** ne yapıyorlar? (يَكْتُبُونَ) **yazı**(p bildiri)**yorlar**.

Meâl-i Şerîf - 47

47- Yoksa gayb(a âit ilimlerin kendisinde yazılı bulunduğu Levh-i Mahfûz) **sâdece onların yanındadır da, işte onlar** (insanlara meşrû ettikleri uydurma düzenleri ondan) **mı** (öğrenerek) **yazı**(p bildiri)**yorlar?!**

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِۢ اِذْ نَادٰى وَهُوَ مَكْظُومٌۜ ﴿٤٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

(فَاصْبِرْ) (Habîbim!) **Öyleyse sen sabret,** neye? (لِحُكْمِ رَبِّكَ) **Rabbinin** (onlara bir zaman daha mühlet vermesi husûsundaki) **hükmüne,** daha ne yap? (وَلَا تَكُنْ) **ve olma,** kim gibi olma? (كَصَاحِبِ الْحُوتِ) **o balığın arkadaşı** (olan Yûnus'un hâli) **gibi** (bir hâl sahibi olma), burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (كَحَالِ صَاحِبِ الْحُوتِ) şeklindedir, *(el-Âlûsî; ed-Dürru'l-masûn)* ne zamandaki hâli gibi olma? (اِذْ نَادٰى) **nidâ ettiği zamanda,** (وَهُوَ) **hâlbuki o,** kimdir? (مَكْظُومٌ) **öfke dolu biridir.**

Meâl-i Şerîf - 48

48- (Habîbim!) **Artık sen Rabbinin** (onlara biraz daha mühlet verme ve yardımı geciktirme) **hükmüne sabret ve o balığın arkadaşı** (olan Yûnus kulumuzun hâli) **gibi** (bir hâl içerisinde) **olma. Hani o** (Yûnus kulumuz balığın karnına düştüğü zaman, îmân etmeyen kavmine karşı) **öfke dolu bir hâlde** (Rabbine duâ etmek üzere) **nidâ etmişti.**

لَوْلَٓا اَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهٖ لَنُبِذَ بِالْعَرَٓاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

(لَوْلَٓا اَنْ تَدَارَكَ) **Eğer yetişmiş olmasaydı,** kime? (هُ) **ona,** ne? (نِعْمَةٌ) **büyük bir nîmet,** öyle nîmet ki kimden olucu? (مِنْ رَبِّه۪) **onun Rabbinden,** (لَنُبِذَ) **elbette atılmış olurdu,** nereye? (بِالْعَرَٓاءِ) **o** (ağaç ve bitkiden) **boş bir yere,** (وَهُوَ) **üstelik o,** nedir? (مَذْمُومٌ) **kınanmış biridir,** yâni kınanmış biri olarak boş bir arâziye atılırdı.

Meâl-i Şerîf - 49

49- Eğer ona Rabbinden büyük bir nîmet erişmiş olmasaydı, elbette o (Yûnus kulumuz ağaç ve bitkiden) **boş bir yere** (İlâhî rahmetten ve ikramdan mahrum kalan) **kınanmış biri olarak atılmış olurdu.** (Ama yine öyle geniş ve boş bir alana rahmete mazhar bir hâlde çıkarıldı.)

فَاجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِح۪ينَ ﴿٥٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 50

(فَاجْتَبٰى) **Nihâyet seçti,** kimi? (هُ) **onu,** kim? (رَبُّهُ) **Rabbi,** (فَجَعَلَ) **bu sebeple yaptı,** kimi? (هُ) **onu,** kimlerden? (مِنَ الصَّالِح۪ينَ) **sâlih kimselerden.**

Meâl-i Şerîf - 50

50- Nihâyet Rabbi onu (tekrar ümmetine göndermek ve tebliğ vazîfesini sürdürmek için) **seçti de, bu sebeple** (vahyi beklemeden ümmetini terk etmesi husûsunda) **kendisini** (mâzur saydı ve bundan dolayı onun mertebesine bir noksanlık vermeyip kendisini güzel vasıfların tümüne sâhip olan) **sâlih kimselerden yaptı.**

وَاِنْ يَكَادُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ
وَيَقُولُونَ اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 51

(وَاِنْ يَكَادُ) **Ve şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken hüküm şudur ki) **yakın oluyor,** buradaki (اِنْ) harfi (اِنَّ)den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur, *(el-Âlûsî)* kim? (اَلَّذ۪ينَ) **o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** neye yakın oluyorlar? (لَيُزْلِقُونَ) **elbette kaydıracaklar,** kimi? (كَ) **seni,** ne ile? (بِاَبْصَارِهِمْ) **gözleri ile,** ne zaman? (لَمَّا سَمِعُوا) **işittikleri zaman,** neyi? (اَلذِّكْرَ) **o Zik(i)r** (olan Kur'ân-ı Kerîm)**i,** (وَيَقُولُونَ) **ve diyorlar,** neyi diyorlar? (اِنَّهُ) **şüphesiz ki o,** kimdir? (لَمَجْنُونٌ) **elbette cinnet geçir**(erek delir)**miş biridir.**

Meâl-i Şerîf - 51

51- (Habîbim!) **Muhakkak o kâfir olmuş kimseler** (bir) **Zik**(i)**r** (olan Kur'ân-ı Kerîm)**i duydukları zaman elbette** (sana çok kızıyorlardı ve) **az kalıyordu ki gözleriyle seni** (yerinden) **kaydıracaklardı.**

Üstelik onlar (Kur'ân'da bulunan eşsiz ilimleri hiç anlayamadıklarından dolayı senin hakkında bir karar veremeyip)**: "Şüphesiz ki o elbette cinnet geçir**(erek delir)**miş bir kimsedir" diyorlardı.**

وَمَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 52

(وَمَا هُوَ) **Hâlbuki o** (Kur'ân) **değildir,** (اِلَّا ذِكْرٌ) **ancak büyük bir öğüttür,** öyle öğüt ki kim için olucu? (لِلْعَالَمِينَ) **tüm âlemler için.**

Meâl-i Şerîf - 52

52- Hâlbuki o (Kur'ân)**, tüm âlemler için ancak** (Allâh-u Te'âlâ tarafından gönderilen) **büyük bir öğüttür.** (Artık kendisine böyle bir Kur'ân indirilmiş olan zâtın deli olduğu nasıl söylenebilir?!)

Bu âyet-i kerîmeler göz ve nazarın hak olduğuna ve Allâh'ın izniyle tesir ettiğine delâlet etmektedir. Nitekim nazarın; deveyi kazana, insanı mezara sokacak kadar etkili olduğuna delâlet eden sahîh hadîs-i şerîfler mevcuttur. Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* zamânında Esedoğulları diye bilinen kabîlenin nazarı çok değerdi, onlardan biri üç gün aç kalıp sonra bir şeye kötü gözle bakar ve: "Böyle bir şey görmedim" derse o şey mutlaka helâk olurdu.

Müşrikler onlardan birini Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e getirip bu sözü söylettilerse de, Allâh-u Te'âlâ Habîbini o kişinin kötü nazarından muhâfaza etti! *(el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin)*

سُورَةُ الْحَاقَّةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اثْنَتَانِ وَخَمْسُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ALTMIŞ DOKUZUNCU SÛRE-İ CELÎLE

el-HÂKKA SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Elli iki âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اَلْحَاقَّةُ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اَلْحَاقَّةُ) **O** (vukûu) **hak olan şey** (ve gerçekleşmesi kesin olan kıyâmet var ya).

Meâl-i Şerîf - 1

1- O (vukûu) **hak olan şey** (ve gerçekleşmesi kesin olan kıyâmet var ya)**!**

مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(مَا) **Ne acâyip şeydir,** bu kelime te'accüb için olup mukaddem haberdir, *(el-Kirmânî; et-Teysîr)* ne? (اَلْحَاقَّةُ) **O** (vukûu) **hak olan şey** (ve gerçekleşmesi kesin olan kıyâmet)**!**

Meâl-i Şerîf - 2

2- O (vukûu) **hak olan şey** (ve gerçekleşmesi kesin olan kıyâmet ânında yaşanacak dehşetler ne kadar büyük ve) **ne acâyip şeydir!**

وَمَا اَدْرٰيكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَمَا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirdi,** kime? (كَ) (Habîbim!) **Sana,** neyi? (مَا) **ne acâyip şeydir,** ne? (اَلْحَاقَّةُ) **o** (vukûu) **hak olan şey** (ve gerçekleşmesi kesin olan kıyâmet)**!**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Habîbim!) **Sana ne bildirdi ki; o** (vukûu) **hak olan şey** (ve gerçekleşmesi kesin olan kıyâmet ânında yaşanacak dehşetler ne kadar büyük ve) **ne acâyip şeydir?!**

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(كَذَّبَتْ) **Yalanladı,** kim? (ثَمُودُ) (Sâlih peygamberin kavmi olan) **Semûd,** daha? (وَعَادٌ) **ve** (Hûd nebînin kavmi olan) **Âd,** neyi yalanladı? (بِالْقَارِعَةِ) (şiddetleriyle tüm âlemlere) **darbe vuran o şeyi,** yâni kıyâmeti.

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Sâlih peygamberin kavmi olan) **Semûd ve** (Hûd nebînin kavmi olan) **Âd** (toplumları şiddetleriyle tüm âlemlere ve özellikle insanlara) **darbe vuran o şeyi**(n vukûunu ve kıyâmetin gerçekleşeceğini) **yalanladı.**

فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(فَأَمَّا ثَمُودُ) **Şimdi** (Sâlih peygamberin kavmi olan) **Semûd'a gelince,** (فَأُهْلِكُوا) **işte onlar helâk edildiler,** ne ile? (بِالطَّاغِيَةِ) **haddi aşan bir** (sayha) **vâkıa**(sı) **ile.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Şimdi (Sâlih peygamberin kavmi olan) **Semûd'a gelince; işte onlar** (Cebrâîl'in nârası ile meydana gelen emsalsiz bir zelzele ve diğerlerine göre çok daha kuvvetli olması hasebiyle) **haddi aşan bir vâkıa ile helâk edildiler.**

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(وَأَمَّا عَادٌ) **Ve** (Hûd nebînin kavmi olan) **Âd'a gelince,** (فَأُهْلِكُوا) **işte onlar helâk edildiler,** ne ile? (بِرِيحٍ) **bir rüzgâr ile,** öyle rüzgâr ki, (صَرْصَرٍ) **çok soğuk,** yine öyle rüzgâr ki, (عَاتِيَةٍ) (çok şiddetli esmekte) **haddini aşıcı.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bir de Âd (kavminin yıkımın)**a gelince; işte onlar çok soğuk ve** (şiddetle esen, gürültü çıkarmakta ise) **haddi aşan büyük bir rüzgâr** (ve fırtına) **ile helâke uğratıldılar.**

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ اَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعٰى كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(سَخَّرَ) **O** (Rableri) **musallat etti,** neyi? (هَا) **onu,** yâni o rüzgârı, kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** ne zaman zarfında? (سَبْعَ لَيَالٍ) **yedi gece,** daha? (وَثَمَانِيَةَ اَيَّامٍ) **ve sekiz gün,** o yedi gece ne olduğu hâlde? (حُسُومًا) **birbirini tâkip edici oldukları hâlde,** yâni kesintisiz, bu kelime "Tâbi oldu (ve peşisıra geldi)" mânâsına gelen (حَسَمَ) fiilinden alınan (حَاسِمٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Beyzâvî)* (فَتَرَى) (ey görebilen kişi) **artık sen görürsün,** kimi? (اَلْقَوْمَ) **o kavmi,** nerede? (فِيهَا) **onlar içinde,** yâni o fırtınalı gece ve günlerde, bu zamîr "Onların karyesi"ne de râci' de olabilir, *(el-Bahru'l-muhît)* nitekim meâl-i şerîfteki mânâ buna göredir, ne oldukları hâlde görürsün? (صَرْعٰى) **çarpılıp yere yıkılmış kimseler hâlinde,** (كَاَنَّهُمْ) **sanki onlar,** nelerdir? (اَعْجَازُ نَخْلٍ) **hurma kütükleridir,** öyle kütükler ki, (خَاوِيَةٍ) **içi boş olucu.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- O (Rableri onları fırtına ile helâk etmek için) **onu art arda gelen yedi gece ve sekiz gün** (kesintisiz olarak) **onların üzerine musallat etmişti ki;** (ey görebilen kişi! O fırtınadan sonra) **sen orada** (bulunsan)**, o kavmi çarpılıp yere yıkılan kimseler olarak görürdün. Sanki onlar içi boş hurma kütükleri** (gibi yere serilmişler)**dir.**

فَهَلْ تَرٰى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(فَهَلْ تَرٰى) **Artık sen görüyor musun,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** neyi? (مِنْ بَاقِيَةٍ) **kalıntıdan hiçbir şeyi,** bu kelime (بَقِيَّةٍ) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 8

8- Artık (her görebilen insana:) **onlar için hiçbir kalıntı görebiliyor musun?!** (denilecek hâle geldiler.)

وَجَٓاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِۚ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَجَاءَ) Ve (meydana) **getirdi,** bu fiil kendisinden sonraki harf-i cerr ile "Getirdi" mânâsına gelmiştir, kim getirdi? (فِرْعَوْنُ) **Firavun,** daha kim getirdi? (وَمَنْ) **ve o kimseler ki,** kimden önce olucu? (قَبْلَهُ) **o** (Firavu)**ndan önce,** daha kim yaptı? (وَالْمُؤْتَفِكَاتُ) **o** (Lût kavminin) **ters döndürülen** (şehir)**ler**(inin ahâlîsi) **de,** neyi getirdiler? (بِالْخَاطِئَةِ) **o** (şirkten ibâret en büyük) **hatâyı.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Firavun da, ondan önce olanlar da, o (Lût kavminin) **ters döndürülen** (şehir)**ler**(inin ahâlîsi) **de** (hep) **o** (şirkten ibâret en büyük) **hatâyı** (meydana) **getirdi.**

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَاَخَذَهُمْ اَخْذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(فَعَصَوْا) **Böylece onlar âsî oldular,** kime? (رَسُولَ رَبِّهِمْ) **Rablerinin rasûlüne,** (فَاَخَذَ) **O** (Allâh) **hemen yakaladı,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne yapmakla? (اَخْذَةً) **büyük bir yakalayışla,** öyle yakalayış ki, (رَابِيَةً) **çok ziyâde şiddetli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Böylece onlar(ın hepsi de) **Rablerinin rasûlüne isyân ettiler, O** (Allâh) **da hemen onları fazlaca şiddetli olan büyük bir yakalayışla yakaladı.**

اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَٓاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِى الْجَارِيَةِۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(اِنَّا) **Şüphesiz ki Biz,** (لَمَّا طَغَا) **ne zaman ki haddini aş**(ıp en yüksek dağın üzerine çık)**tı,** ne? (اَلْمَاءُ) **su,** ne yaptık? (حَمَلْنَا) **taşıdık,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nerede? (فِى الْجَارِيَةِ) **o akıp giden** (gemi)**de.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Nûh tûfânında) **su** (alışılagelen) **haddini aş**(ıp en yüksek dağın üzerine bile on beş arşın çık)**tığı zaman, şüphesiz ki Biz** (o vakit Nûh nebîyi ve oğullarını, bir de onların sulplerinde bulunmanız hasebiyle) **sizi o akıp giden** (gemi)**de taşı**(t)**dık.**

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَٓا اُذُنٌ وَاعِيَةٌ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Sizi niçin gemide taşıttık? (لِنَجْعَلَ) **yapalım diye,** neyi? (هَا) **onu,** yâni o gemiyi, kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** nedir yapalım? (تَذْكِرَةً) **büyük bir** (ibret ve) **öğüt,** daha niçin böyle yaptık? (وَتَعِىَ) **ve muhâfaza etsin diye,** neyi? (هَا) **onu,** ne? (اُذُنٌ) **kulaklar,** öyle kulaklar ki, (وَاعِيَةٌ) (işittiklerini) **kavrayıcı.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Tâ ki onu sizin için (yaratıcının üstün gücüne ve engin rahmetine delâlet eden) **büyük bir** (ibret ve) **öğüt kılalım ve** (işittiklerini) **kavrayıcı kulaklar onu**(n sizi taşıyıp Nûh tûfanından kurtarma kıssasını) **muhâfaza etsin** (de o büyük nîmete şükretsin) **diye.**

فَاِذَا نُفِخَ فِى الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(فَاِذَا نُفِخَ) **Artık üflendiği zaman,** neyin içerisine? (فِى الصُّورِ) **Sûr'un içerisine,** ne? (نَفْخَةٌ) **bir üfürülüş,** öyle üfürülüş ki, (وَاحِدَةٌ) **tek olucu.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Artık Sûr'un içerisine tek (olan) **bir üfürülüşle** (ilk defâ) **üfürüldüğü zaman!**

وَحُمِلَتِ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Daha ne olduğu zaman? (وَحُمِلَتْ) **ve taşınılıp kaldırıldığı zaman,** ne? (اَلْاَرْضُ) **yer,** daha? (وَالْجِبَالُ) **ve dağlar,** daha? (فَدُكَّتَا) **peşisıra her ikisi** (de) **çarpılıp dümdüz edildiği zaman,** ne şekilde? (دَكَّةً) **bir darbeyle,** öyle darbe ki, (وَاحِدَةً) **tek olucu.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Bir de yer (küre) **ve dağlar** (İlâhî bir kudretle) **taşınılıp** (mekânlarından) **kaldırıldığı, ardı sıra** (da) **her ikisi tek bir darbeyle** (birbirine) **çarpıl**(ıp dümdüz yapıl)**dığı zaman!**

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(فَيَوْمَئِذٍ) **İşte o gün,** (وَقَعَتْ) **vâki oldu** (ve gerçekleşti), ne? (اَلْوَاقِعَةُ) **o** (kıyâmet) **vâkı'a**(sı).

Meâl-i Şerîf - 15

15- İşte (şüphesiz) **meydana gelecek o** (kıyâmet) **vâkı'a**(sı) **o gün gerçekleşmiştir.**

وَانْشَقَّتِ السَّمَٓاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌۙ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Daha ne oldu? (وَانْشَقَّتْ) **ve iyice yarıldı,** ne? (اَلسَّمَٓاءُ) **gök** (tabakaları), (فَهِيَ) **artık o,** ne zamanda? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** nedir? (وَاهِيَةٌ) **çok zayıf olucudur.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Kıyâmet kopmaya başladığı vakit) **gök de iyice yarılmıştır,** (bugünkü sağlam görüntüsüne rağmen) **artık o gün o çok zayıftır** (ve düştü düşecek bir hâldedir).

وَالْمَلَكُ عَلٰٓى اَرْجَٓائِهَاۜ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌۜ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(وَالْمَلَكُ) **Melekler de,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, ne üzerindedir? (عَلٰٓى اَرْجَٓائِهَا) **onun kenarlarının üzerindedir,** (وَيَحْمِلُ) **ve taşıyacaktır,** neyi? (عَرْشَ رَبِّكَ) **Senin Rabbinin Arş'ını,** Arş nerede olduğu hâlde? (فَوْقَهُمْ) **onların üstünde,** ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** kim taşıyacaktır? (ثَمَانِيَةٌ) **sekiz** (melek).

Meâl-i Şerîf - 17

17- Melekler de (yarılan sahalardan çekilme mecbûriyetinde kalıp, yarılmayan cihetlere doğru yönelmiş bir hâlde) **onun kenarlarının üzerindedir.** (Habîbim! İşte) **o gün senin Rabbinin, o** (meleklerden yedi kat semâda buluna)**nların üstünde olan Arş'ını sekiz** (melek) **taşıyacaktır.**

Hadîs-i şerîflerde beyân edildiği üzere: "Arş'ı taşıyan melekler o kadar büyüktürler ki; her birinin kulak yumuşağıyla boynu arası, yedi yüz senelik mesâfe kadardır, ayak tırnaklarıyla uylukları arası ise iki gök arası kadar uzundur." *(et-Tirmizî, rakam:3320; Ebû Dâvûd, rakam:4727)*

Hadîs-i şerifte zikredildiğine göre; kıyâmete kadar Arş'ı dört melek taşımaktadır. Bu âyet-i kerîmeden anlaşıldığına göre ise mahşer günü sekiz melek taşıyacaktır. *(et-Taberî, Câmi'u'l-Beyân, 23/229)*

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفٰى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(يَوْمَئِذٍ) **O gün,** (تُعْرَضُونَ) (muhâsebeye) **arz olunacaksınız,** ne olduğunuz hâlde? (لَا تَخْفٰى) **gizli kalmaz,** kimden sudûr eden? (مِنْكُمْ) **sizden,** ne? (خَافِيَةٌ) **hiçbir gizli iş,** bu kelime mahzûf bir mevsûfun sıfatıdır ki takdîri (فِعْلَةٌ خَافِيَةٌ) şeklindedir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 18

18- (İşte) **o gün siz** (muhâsebe için Allâh-u Te'âlâ'ya) **arz olunacaksınız ki,** (dünyâdayken) **sizden** (sudûr eden) **hiçbir gizli iş** (mahşerde) **gizli** (olarak) **kalmayacaktır.**

فَاَمَّا مَنْ اُوتِىَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهٖ فَيَقُولُ هَٓاؤُمُ اقْرَؤُا كِتَابِيَهْ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(فَاَمَّا مَنْ) **Artık o kimseye gelince ki,** (اُوتِىَ) **verildi,** neye? (كِتَابَهُ) **kitabına,** yâni amel defteri kendisine verildi, ne ile verildi? (بِيَمِينِهٖ) **sağ eliyle,** (فَيَقُولُ) **işte o diyecek,** neyi? (هَٓاؤُمُ) **alın,** bu kelime esmâ-i ef'âl'den yâni fiil mânâsına gelen isimlerdendir ki mânâsı (خُذُوا) demektir, *(ed-Dürru'l-masûn)* alın da ne yapın? (اِقْرَؤُا) **okuyun,** neyi? (كِتَابِيَهْ) **kitâbımı.** Bu ve peşisıra gelen âyetlerin sonundaki (ـهْ) harfleri durup istirahat (nefeslenmek) üzere sekte içindir. *(el-Beyzâvî; et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 19

19- Artık o kimseye gelince ki; kitâbı (ve amel defteri) **ona sağ eliyle verilmiştir, işte o** (sevincinden dolayı arkadaşlarına dönüp) **der ki: "Alın kitabımı okuyun** (da içindeki sâlih amelleri görün).

اِنّٖى ظَنَنْتُ اَنّٖى مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(اِنّٖى) **Şüphesiz ben,** ne yapmıştım? (ظَنَنْتُ) (yakînen) **bilmiştim,** burada "Zan" fiili "İlim" mânâsındadır, *(el-Medârik)* neyi yakînen bildim? (اَنّٖى) **muhakkak ki ben,** kimim? (مُلَاقٍ) **kavuşucu biri**(yim), neye? (حِسَابِيَهْ) **hesâbıma.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Şüphesiz ben (dünyâda yakînen) **bilmiştim ki; kesinlikle ben hesâbıma kavuşacak biriyim."**

فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(فَهُوَ) **Artık o,** ne içerisindedir? (فِى عِيشَةٍ) **güzel bir yaşantı içerisindedir,** öyle yaşantı ki, (رَاضِيَةٍ) **çok râzı olunan,** burada ism-i fâ'il, ism-i mef'ûl olan (مَرْضِيَّةٍ) mânâsındadır. *(et-Teysîr; ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 21

21- Artık o kişi çok râzı (ve hoşnut) **olunan güzel bir yaşantı içerisindedir.**

فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

O yaşantıdan bedel nerede olucudur? (فِى جَنَّةٍ) **kıymetli bir cennetin içindedir,** öyle cennet ki, (عَالِيَةٍ) (mekân ve kıymet bakımından) **çok yüksek olucu.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- (İşte o kişi, mekân ve kıymet bakımından) **çok yüksek olan bir cennettedir.**

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

Öyle cennet ki, (قُطُوفُهَا) **onun toplanacak ürünleri,** bu kelime (قِطْفٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Beyzâvî)* nedir? (دَانِيَةٌ) (ulaşmak isteyenler için) **çok yakın olucudur.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- Onun toplanacak ürünleri (yatanın bile uzanacağı derecede) **çok yakındır.**

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيـًٔا بِمَا اَسْلَفْتُمْ فِى الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(O gün onlara şöyle denilecek:) (كُلُوا) **yiyin,** bu cümle mahzûf bir (يُقَالُ) fiilinin mekûlüdür, *(ed-Dürru'l-masûn)* daha? (وَاشْرَبُوا) **ve için,** nasıl bir yiyip içmekle? (هَنِيـًٔا) **sıkıntısız olucu,** bu kelime mef'ûlü mutlak olarak hazfedilmiş (اَكْلًا

(وَشُرْبًا) kelimelerinin sıfatı olarak vâki olmuştur, *(ed-Dürru'l-masûn)* hâl düşmesi de câiz görülmüştür, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* ne sebebiyle yiyin-için? (بِمَا) **o şeyler sebebiyle ki,** burada (بَا) harfi sebebiyye içindir *(el-Kirmânî)*, mukâbele için de olabilir *(el-Âlûsî)* ki meâl-i şerîfteki mânâ buna göre verilmiştir, (اَسْلَفْتُمْ) **geçmişte yaptınız,** nerede? (فِى الْاَيَّامِ) **günlerde,** öyle günler ki, (اَلْخَالِيَةِ) **geçici olan.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (O gün onlara:) **"Geçmiş** (dünyâ) **günler**(in)**de** (amel ederek) **takdîm ettiğiniz** (güzel) **şeylere karşılık, sıkıntısız bir şekilde yiyin için** (hazmı âsân olsun, âfiyet olsun)" (denilecektir).

وَاَمَّا مَنْ اُوتِىَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِى لَمْ اُوتَ كِتَابِيَهْ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(وَاَمَّا مَنْ) **Ama bir de o kimse ki,** (اُوتِىَ) **verildi,** neye? (كِتَابَهُ) **kitabına,** yâni amel defteri kendisine verildi, ne ile? (بِشِمَالِهِ) **sol eliyle,** (فَيَقُولُ) **işte o der,** neyi der? (يَا لَيْتَنِى) **ah keşke ben,** (لَمْ اُوتَ) **verilmeyeydim,** neye? (كِتَابِيَهْ) **kitabıma,** yâni kitabım bana verilmeseydi.

Meâl-i Şerîf - 25

25- Ama bir de o kimse ki; kitâbı (ve amel defteri) **ona sol eliyle verilmiştir; işte o** (da defterindeki kötü amelleri gördüğünde) **der ki: "Ah keşke ben** (var ya)**; kitabım bana verilmeyeydi.**

وَلَمْ اَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

Daha ne der? (وَلَمْ اَدْرِ) **ve bilmeyeydim,** neyi? (مَا) **nedir,** ne? (حِسَابِيَهْ) **benim hesâbım.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Hesâbım da nedir bilmeyeydim!

يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(يَا لَيْتَهَا) **Ah ne olaydı o** (ölüm), (كَانَتْ) **olsaydı,** nedir olsaydı? (اَلْقَاضِيَةَ) **kesin karar verici bir şey.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Ah ne olaydı o (dünyâda tattığım ölüm, hayâtımı bitirme husûsunda), **kesin karar veren bir şey olaydı** (da tekrar diriltilmeyeydim).

مَٓا اَغْنٰى عَنّ۪ي مَالِيَهْۚ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(مَٓا اَغْنٰى) **Defedemedi,** *(el-Kirmânî; el-Hâzin)* yâni başıma gelen belâları savuşturamadı, kimden? (عَنّ۪ي) **benden,** ne? (مَالِيَهْ) **mal**(lar)**ım.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- (Başıma gelen azap karşısında) **mal**(lar)**ım benden** (hiçbir şeyi uzaklaştırıp) **defedemedi.**

هَلَكَ عَنّ۪ي سُلْطَانِيَهْۚ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(هَلَكَ) **Yok oldu** (gitti), kimden? (عَنّ۪ي) **benden,** ne? (سُلْطَانِيَهْ) **saltanatım** (ve imkânlarım).

Meâl-i Şerîf - 29

29- Saltanatım (ve insanlara musallat olacak hâkimiyet gücüm) **benden kayboldu** (ve şimdi zelîl bir hâlde kaldım)."

خُذُوهُ فَغُلُّوهُۙ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(O zaman zebânîlere şöyle denilir:) (خُذُو) **yakalayın,** bu cümleler mahzûf bir (يُقَالُ) fiilinin mekûlüdür, *(ed-Dürru'l-masûn)* kimi yakalayın? (هُ) **onu,** sonra ne yapın? (فَغُلُّو) **hemen bukağılarla bağlayın,** kimi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- (O zaman Allâh-u Te'âlâ cehennem bekçilerine buyurur ki:) **"Onu yakalayın ve hemen onu bukağılarla bağlayın.**

ثُمَّ الْجَح۪يمَ صَلُّوهُۙ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(ثُمَّ الْجَحِيمَ) **Sonra ancak şiddetle tutuşturulmuş o** (cehennem) **ateş(in)e,** ne yapın? (صَلُّو) **girdirin,** kimi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- Sonra onu ancak şiddetle tutuşturulmuş o (cehennem) **ateş(in)e girdirin.**

ثُمَّ فِى سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُۜ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(ثُمَّ فِى سِلْسِلَةٍ) **Sonra uzun bir zincirin içerisine,** öyle zincir ki, (ذَرْعُهَا) **onun uzunluğu,** nedir? (سَبْعُونَ) **yetmiştir,** ne cihetinden? (ذِرَاعًا) **arşın cihetinden,** onu ne yapın? (فَاسْلُكُو) **hemen girdirin,** kimi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- Sonra (da) **uzunluk bakımından yetmiş arşın olan uzun bir zincirin içerisine onu sokun** (da o zincirin halkaları onun her tarafını kaplasın ve en ufak bir hareket yapamasın).

اِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظِيمِۙ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

Niçin böyle yapın? (اِنَّهُ) **çünkü gerçekten o,** bu makam ta'lîl içindir, *(el-Beyzâvî)* (كَانَ) **olmuştu,** nedir olmuştu? (لَا يُؤْمِنُ) **îmân etmiyor**(du), kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** öyle Allâh ki, (اَلْعَظِيمِ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- Çünkü gerçekten o kişi (dünyâdayken kendisine bütün nîmetleri ihsân eden) **O çok büyük Allâh'a îmân etmezdi.**

وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِۜ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

Daha nedir olmuştu? (وَلَا يَحُضُّ) **ve teşvik etmiyor**(du), neye? (عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ) **yoksulu yedirmeye,** burada (طَعَامِ) kelimesi (اِطْعَامِ) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 34

34- Bir de o, (âhirete inanmadığı için sevap beklentisi taşımadığından) **yoksulu yedirmeye** (teşebbüs etmediği gibi, bir diğerini de iyiliğe) **teşvik etmezdi."**

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيمٌۙ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(فَلَيْسَ) **Artık olmadı,** kim için? (لَهُ) **onun için,** ne zamanda? (اَلْيَوْمَ) **bu günde,** nerede? (هٰهُنَا) **işte burada,** ne yoktur? (حَمِيمٌ) **hiçbir yakın dost.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Artık işte burada bugün onun için (kendisini himâye edecek) **hiçbir yakın dost yoktur.** (Çünkü dünyâdaki dostları ondan kaçacaklardır.)

وَلَا طَعَامٌ اِلَّا مِنْ غِسْلِينٍۙ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

Daha ne yoktur? (وَلَا طَعَامٌ) **Hiçbir yiyecek de olmadı,** ancak neden vardır? (اِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ) **ancak irin ve kandan.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- (Cehennem ehlinin yaralarından akan) **irin ve kandan başka** (onlar için) **hiçbir yiyecek de yoktur.**

لَا يَأْكُلُهُٓ اِلَّا الْخَاطِؤُنَ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

Öyle irin ve kan ki, (لَا يَأْكُلُ) **yemez,** neyi? (هُ) **onu,** kim yer? (اِلَّا الْخَاطِؤُنَ) **ancak kasten suç işleyen** (kâfir)**ler.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- Kasten suç işleyen (kâfir)**lerden başkası onu yemeyecektir.**

فَلَٓا اُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَۙ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(فَلَٓا اُقْسِمُ) **İşte elbette yemîn ederim,** burada (لَٓا) harfi mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir, neye yemîn ederim? (بِمَا) **o şeylere ki,** (تُبْصِرُونَ) **görüyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- İşte görmekte olduğunuz (yer, gök vesâir cisimler gibi) **şeylere elbette yemîn ediyorum.**

وَمَا لَا تُبْصِرُونَۙ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

Daha neye yemîn ediyorum? (وَمَا) **ve o şeylere ki,** (لَا تُبْصِرُونَ) **görmüyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- O (melekler, ruhlar vesâir gaybî) **şeylere de** (kasem ediyorum) **ki; görmüyorsunuz.**

اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍۚ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(اِنَّهُ) **Muhakkak ki o** (Kur'ân-ı Kerîm), nedir? (لَقَوْلُ رَسُولٍ) **elbette bir Rasûl'ün kelâmıdır,** öyle Rasûl ki, (كَرِيمٍ) **çok şerefli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- Muhakkak ki o (Kur'ân-ı Kerîm)**, elbette çok şerefli bir Rasûl olan** (Muhammed Mustafâ'n)**ın** (tebliğ ettiği) **kelâmıdır.**

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍۜ قَلِيلاً مَا تُؤْمِنُونَۙ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

(وَمَا هُوَ) **Ve o** (Kur'ân) **olmadı,** nedir olmadı? (بِقَوْلِ شَاعِرٍ) **aslâ bir şâirin sözü,** (قَلِيلاً مَا) (îmân nâmına) **çok az olucu bir şeyle,** bu kelime kendisinden sonra gelen fiilin mahzûf olan mef'ûlü mutlağının sıfatı olmak üzere mensûbdur, (مَا) harfi mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir ki takdîri (اِيمَانًا قَلِيلاً تُؤْمِنُونَ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-mâsun)* ne yapıyorsunuz? (تُؤْمِنُونَ) **îmân ediyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 41

41- O (Kur'ân sizin iddiâ ettiğiniz gibi) **aslâ bir şâirin sözü değildir.** (Aşırı inadınızdan dolayı çoğunu inkâr etseniz de, siz bile) **çok az**(ına) **îmân** (etmeye kendinizi mecbur hiss)**ediyorsunuz.**

وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍۜ قَلِيلاً مَا تَذَكَّرُونَۜ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

O Kur'ân daha ne değildir? (وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ) **aslâ bir kâhinin sözü de değildir,** (قَلِيلًا مَا) **çok az olucu bir şeyle,** bu kelime kendisinden sonra gelen fiilin mahzûf olan mef'ûlü mutlağının sıfatı olmak üzere mensûbdur, (مَا) harfi mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir ki takdîri (تَذَكُّرًا قَلِيلًا تَذَكَّرُونَ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî, 4/354)* ne yapıyorsunuz? (تَذَكَّرُونَ) **öğütleniyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- (Bâzen iddiâ ettiğiniz gibi Kur'ân) **bir kâhinin sözü de aslâ değildir. Çok az düşünüyorsunuz.** (Zîrâ biraz kafa yorsanız Kur'ân ifâdelerinin kehânete benzer bir yönü bulunmadığını kolayca anlayabilirsiniz.)

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

O Kur'ân nedir? (تَنْزِيلٌ) **peyderpey indirilmiştir,** bu kelime mahzûf bir mübtedânın haberidir ki takdîri (هُوَ تَنْزِيلٌ) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* ayrıca burada masdar ism-i mef'ûl mânâsında olup (مُنَزَّلٌ) şeklindedir, *(et-Teysîr, 14/272)* öyle indirilen ki kim tarafından olucu? (مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ) **bütün âlemlerin Rabbinden.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- (O Kur'ân-ı Kerîm) **bütün âlemlerin Rabbi** (nezdi)**nden indirilmiştir.**

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْاَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

(وَلَوْ تَقَوَّلَ) **Ve eğer o** (Rasûl) **iftirâ edecek olsaydı,** kime karşı? (عَلَيْنَا) **Bize karşı,** neyi? (بَعْضَ الْاَقَاوِيلِ) **uydurma sözlerin bâzısını.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- Eğer o (Muhammed, tarafımızdan kendisine vahiy gelmeksizin) **Bize karşı uydurma sözler iftirâ edecek olsaydı.**

لَاَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

Bu durumda Biz ne yapardık? (لَاَخَذْنَا) **elbette yakalardık,** kimden? (مِنْهُ) **ondan,** neyi? (بِالْيَمِينِ) **sağ elini,** burada (بَا) harfi zâidedir. *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)*

Meâl-i Şerîf - 45

45- Elbette ondan (özellikle) **sağ elini yakalardık.**

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

Sonra ne yapardık? (ثُمَّ لَقَطَعْنَا) **sonra elbette koparırdık,** kimden? (مِنْهُ) **ondan,** neyi? (الْوَتِينَ) **şah damarı**(nı).

Meâl-i Şerîf - 46

46- Sonra da elbette onun şah damarını koparırdık.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

(فَمَا مِنْكُمْ) **Sonra sizden olmazdı,** kimden biri? (مِنْ اَحَدٍ) **hiçbir kimseden,** kimden engelleyici? (عَنْهُ) **özellikle ondan,** nedir olmazdı? (حَاجِزِينَ) **engelleyici kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 47

47- Sonra sizden hiçbiri ondan (bu infâzı) **engelleyici kimseler olamazdı.**

وَاِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

(وَاِنَّهُ) **Ve muhakkak ki o** (Kur'ân), nedir? (لَتَذْكِرَةٌ) **elbette büyük bir öğüttür,** kim için? (لِلْمُتَّقِينَ) **takvâ sâhipleri için.**

Meâl-i Şerîf - 48

48- Bir de muhakkak o (Kur'ân), (herkes için vaaz-u nasîhat içermekteyse de îmân etmeyenler bundan yararlanamadığı için özellikle haramlardan sakınan) **takvâ sâhipleri için elbette büyük bir öğüttür.**

وَاِنَّا لَنَعْلَمُ اَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

(وَاِنَّا) **Ve gerçekten Biz,** ne yapıyoruz? (لَنَعْلَمُ) **elbette biliyoruz,** neyi? (اَنَّ مِنْكُمْ) **şüphesiz ki özellike sizin içinizden vardır,** kim vardır? (مُكَذِّبِينَ) (Kur'ân'ı) **yalanlayıcı kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 49

49- Gerçekten Biz elbette bilmekteyiz ki; içinizden bâzısı da kesinlikle (Kur'ân'ı) **yalanlayıcı kimselerdir!** (Dolayısıyla onlara hak ettikleri cezâyı vereceğiz.)

وَاِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 50

(وَاِنَّهُ) **Yine şüphesiz ki o** (Kur'ân), nedir? (لَحَسْرَةٌ) **elbette büyük bir hasret** (ve pişmanlık vesîlesi)**dir,** kim üzerine? (عَلَى الْكَافِرِينَ) **kâfirler üzerine.**

Meâl-i Şerîf - 50

50- Şüphesiz ki o (Kur'ân), **kâfirlere karşı elbette büyük bir hasret** (ve pişmanlık vesîlesi)**dir** (ki, ona inananların sevâbını gördükleri zaman târif edilemeyecek bir pişmanlığa düşeceklerdir).

وَاِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 51

(وَاِنَّهُ) Ve **Muhakkak ki o** (Kur'ân), nedir? (لَحَقُّ الْيَقِينِ) **elbette şüphesiz gerçek olan bir hakkın** (ve hakîkat olan bir haberin) **ta kendisidir**. Bu terkibteki izâfet mevsûfun, sıfatına izâfeti kabîlindedir ki, takdîri (حَقٌّ يَقِينٌ) şeklindedir. *(el-Kirmânî; ed-Dürru'l-masûn, 10/232)*

Meâl-i Şerîf - 51

51- Ayrıca muhakkak ki o (Kur'ân), **elbette** (hükümleri ve haberleri) **şüphesiz gerçek olan hakkın ta kendisidir.**

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 52

(فَسَبِّحْ) (Habîbim!) **Sen hemen tesbîhte bulun**(maya devâm et), neyi zikretmek ile? (بِاسْمِ رَبِّكَ) **Rabbinin ismi**(ni zikretmek sûreti) **ile,** burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (بِذِكْرِ اسْمِ رَبِّكَ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî, 5/182; el-Âlûsî, 26/360)* öyle Rabbin ki, (الْعَظِيمِ) **Azîm** (olan).

Meâl-i Şerîf - 52

52- (Habîbim!) **Artık sen O** (çok büyük ve) **Azîm** (olan) **Rabbinin ismi**(ni zikretmek) **ile** (meşgul olarak, O'nun Zâtının ve sıfatlarının tüm noksanlıklardan berî olduğunu ifâde etmek üzere tenzîhte ve) **tesbîhte bulun.**

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اَرْبَعٌ وَاَرْبَعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YETMİŞİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-ME'ÂRİC SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Kırk dört âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

سَاَلَ سَٓائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(سَاَلَ) **İstedi,** kim? (سَٓائِلٌ) **bir isteyici,** neyi? (بِعَذَابٍ) **müthiş bir azâbı,** öyle azap ki, (وَاقِعٍ) **kesinlikle vâki olucu.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Nadr ibnü'l-Hâris adındaki müşrik) **bir isteyici** ("Ey Allâh! Kur'ân hak ise başımıza taş yağdır" diyerek)**, vukûu kesin olan müthiş bir azâbı** (inadına) **talep etti.**

لِلْكَافِر۪ينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Öyle azap ki kim için olucu? (لِلْكَافِر۪ينَ) **kâfirler için,** yine öyle azap ki, (لَيْسَ) **olmadı,** niçin? (لَهُ) **onun için,** ne olmadı? (دَافِعٌ) **hiçbir defedici** (ve savuşturucu kimse).

Meâl-i Şerîf - 2

2- O (müşrik öyle bir azâbı istedi ki) **kâfirler için onu defedecek** (savuşturacak) **hiçbir kimse yoktur.**

مِنَ اللّٰهِ ذِى الْمَعَارِجِۜ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Bu azap kimin nezdinden gelecektir? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh** (tarafın)**dan** (gelecektir)**,** öyle Allâh ki, (ذِى الْمَعَارِجِ) (meleklerin Arş'a çıkmak için) **yükseliş basama**(ğı olarak kullandı)**kları** (gök tabakaları)**nın sâhibi.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (O azap) **Allâh** (tarafın)**dan** (gelecektir) **ki,** (O Allâh meleklerin Arş'a çıkmak için) **yükseliş basama**(ğı olarak kullandı)**kları** (gök tabakaları)**nın sâhibi.**

تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ اِلَيْهِ فٖى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسٖينَ اَلْفَ سَنَةٍۚ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(تَعْرُجُ) **Yükselir,** kim? (اَلْمَلٰٓئِكَةُ) **melekler,** daha kim? (وَالرُّوحُ) **ve o Rûh**(u'l-Kudüs diye adlandırılan Cibrîl)**,** nereye yükselir? (اِلَيْهِ) **o** (Arşürrahmâ)**na,** ne kadar zamanda? (فٖى يَوْمٍ) **bir gün içerisinde,** öyle gün ki, (كَانَ) **oldu,** ne? (مِقْدَارُهُ) **onun miktârı,** nedir oldu? (خَمْسٖينَ) **elli,** ne cihetinden? (اَلْفَ سَنَةٍ) **bin sene,** yâni elli bin sene.

Meâl-i Şerîf - 4

4- Melekler ve (özellikle) **Rûh**(u'l-Kudüs diye adlandırılan Cibrîl Allâh-u Te'âlâ'nın emir ve hükümlerinin iniş yeri olan) **o** (Arşürrahmâ)**na miktârı elli bin sene olan bir gün içerisinde yükselir.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Allâh-u Te'âlâ bu âyet-i kerîmesinde kâfirlere: "Sizin birinizin, dünyâ seneleri hesâbıyla elli bin senede kat edeceği mesâfeyi melek bir anda aşar. İşte mahşer günü de bu kadar uzun sürecektir, kâfirler de istedikleri azâbı o gün görecektir" buyurmuş olmaktadır. Ama hadîs-i şerîfte zikredildiğine göre; bu süre, müminler için dünyâda kıldıkları bir farz namaz kadar kısa gelecektir. *(el-Beğavî; el-Hâzin; Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:11717; İbnü Hıbbân, rakam:7334)*

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمٖيلًا ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(فَاصْبِرْ) (Habîbim) **öyleyse sen sabret,** ne yapmakla? (صَبْرًا) **sabretmekle,** öyle sabır ki, (جَمٖيلًا) **çok güzel olucu.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (Habîbim!) **Öyleyse sen** (onların bu alay ve inat dolu isteklerine karşı) **çok güzel bir sabırla sabret** (ve Benden başkasına dert yanma)**.**

اِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًاۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اِنَّهُمْ) **Şüphesiz ki o** (müşrik ola)**nlar,** (يَرَوْنَ) **görüyorlar,** neyi? (هُ) **onu,** yâni o azâbı, nedir görüyorlar? (بَعِيدًا) **çok uzak olucu bir şey.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Şüphesiz ki onlar onu (o Kur'ân-ı Kerîm'in haber verdiği azâbı, gerçekleşmesi) **pek uzak bir şey olarak görüyorlar.**

وَنَرٰيهُ قَرِيبًاۜ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَنَرٰى) **Ama Biz görüyoruz,** neyi? (هُ) **o** (azâbın vukûu)**nu,** nedir görüyoruz? (قَرِيبًا) **çok yakın olucu bir şey.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Ama Biz onu (vukûu) **çok yakın bir şey olarak görüyoruz.**

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَٓاءُ كَالْمُهْلِۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

O azâbın gerçekleşmesi ne zamanda olacak? (يَوْمَ تَكُونُ) **bir günde ki, olacak,** ne? (اَلسَّمَٓاءُ) **gök**(yüzü)**,** ne gibi olacaktır? (كَالْمُهْلِ) **zeytinyağı tortusu gibi** (simsiyah olacak)**.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (O azâbın gerçekleşmesi) **bir günde** (olacak) **ki; gök**(yüzü)**, zeytinyağı tortusu gibi** (simsiyah) **olacak.**

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَتَكُونُ) **Yine olacak,** ne? (اَلْجِبَالُ) **dağlar,** ne gibi? (كَالْعِهْنِ) **o** (havaya savrulan) **boyalı yün gibi** (olacak)**.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Toprakları rengârenk olan) **dağlar da** (darmadağın edilen) **o boyalı yün gibi** (savrulmuş) **olacak.**

وَلَا يَسْـَٔلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَلَا يَسْـَٔلُ) **Ve soramayacak,** kim? (حَمِيمٌ) **hiçbir yakın dost,** kime? (حَمِيمًا) **hiçbir yakın dost**(un)**a** (hâl hatır soramayacak).

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Herkes başının derdine düştüğünden) **hiçbir yakın dost da, hiçbir yakın dost**(un)**a** (hâl hatır) **soramayacak.**

يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(يُبَصَّرُونَ) **O** (yakın dost ola)**nlar gösterilecekler,** kime? (هُمْ) **o** (yakın ola)**nlara,** (يَوَدُّ) **temennî edecek,** kim? (اَلْمُجْرِمُ) **o** (şirke bulaşmış olan) **suçlu kişi,** neyi ister? (لَوْ يَفْتَدِي) **keşke fidye verse,** neden kurtulmak için? (مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ) **o günün azâbından,** kimi fidye vermek ister? (بِبَنِيهِ) **oğullarını.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Onların birbirine hâl hatır soramamaları birbirlerini göremediklerinden değildir. Nitekim) **o** (yakın dost ola)**nlar o** (yakın ola)**n** (dost)**lar**(ın)**a gösterileceklerdir.**

(Ama) **o** (şirke bulaşmış olan) **suçlu kişi** (âhirette büyük bir sıkıntıya düşeceği için yakınlarını sormak bir yana) **temennî edecek ki; keşke kendisi o günün azâbından** (kurtulmak için) **oğullarını fidye olarak ver**(ip kabûl ettir)**ebilse.**

وَصَاحِبَتِهِ وَاَخِيهِ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha kimi fidye vermek ister? (وَصَاحِبَتِهِ) **eşini de,** daha? (وَاَخِيهِ) **kardeşini de.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Eşini ve kardeşini de (fidye verip kurtulmak isteyecek).

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Daha kimi fidye vermek ister? (وَفَصِيلَتِهِ) **ve aşîretini,** (اَلَّتِى) **öyle aşîret ki,** (تُـؤْوِى) **barındırıyor,** kimi? (هِ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Kendisini barındıran o aşîretini de (fidye verip canını kurtarmak isteyecek)**.**

وَمَنْ فِى الْاَرْضِ جَمِيعًاۙ ثُمَّ يُنْجِيهِۙ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Daha kimi fidye vermek ister? (وَمَنْ) **ve o kimseleri ki,** nerede olucudur? (فِى الْاَرْضِ) **yerde,** ne oldukları hâlde? (جَمِيعًـا) (hepsi) **bir araya gelici olduğu hâlde,** bütün bunları fidye versin de sonra ne yapsın? (ثُمَّ يُنْجِى) **sonra kurtarsın,** kimi? (هِ) **onu,** yâni kendini.

Meâl-i Şerîf - 14

14- Hep birlikte olarak yer(yüzün)**de olan kimseleri de** (verse)**, sonra** (o fidyeyle) **kendini kurtarsa** (diye temennî edecektir)**.**

كَلَّاۜ اِنَّهَا لَظٰىۙ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(كَلَّا) **Hayır!** (Bunları yapsa bile aslâ kurtulamayacaktır) (اِنَّهَـا) **şüphesiz o** (cehennem), nedir? (لَظٰى) **hâlis** (ve katışıksız) **bir alevdir.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Hayır! (Bunları yapsa bile aslâ kurtulamayacaktır.) **Şüphesiz o** (cehennem)**, hâlis** (ve katışıksız) **bir alevdir.**

نَزَّاعَةً لِلشَّوٰىۚ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Bu azaptan neyi kastediyorum? (نَزَّاعَـةً) **ziyâde soyucuyu,** bu kelime zemm için olan mahzûf bir (اَعْنِـى) fiiliyle mensûbtur, *(el-Âlûsî)* neyi? (لِلشَّـوٰى) (el ve ayaklar gibi) **uç**(larda bulunan uzuv)**ları**(nı)**.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (İnsanın, el ve ayaklar gibi) **uç**(larda bulunan uzuv)**ları**(nı deriden ve etten) **çokça soy**(up ayır)**an** (o azâb)ı (kastediyorum).

تَدْعُوا مَنْ اَدْبَرَ وَتَوَلّٰىۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

O cehennem ne yapacak? (تَدْعُوا) **çağıracak,** bu cümle mahzûf bir (هِىَ) mübtedâsının haberidir, *(el-Âlûsî)* kimi çağıracak? (مَنْ) **o kimseyi ki,** (اَدْبَرَ) (hakka) **arka döndü,** daha ne yaptı? (وَتَوَلّٰى) **ve yüz çevirdi.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Cehennem herkesi değil) **o kimseyi** ("Bana gel" diye kendine) **çağıracaktır ki; o kişi** (hakka) **arka dönmüştür ve** (Allâh'ın tâatından) **yüz çevirmiştir.**

وَجَمَعَ فَاَوْعٰى ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

Daha ne yaptı? (وَجَمَعَ) **ve** (malları) **topladı,** daha ne yaptı? (فَاَوْعٰى) **sonra kap** (ve kasa gibi sağlam şeyler) **içinde sakladı.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Bir de (malları) **toplamıştır, sonra kap** (ve kasa gibi sağlam şeyler) **içinde saklamıştır** (ama fakirlere haklarını ödememiştir).

اِنَّ الْاِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًاۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(اِنَّ الْاِنْسَانَ) **Şüphesiz ki insan** (cinsi), nedir? (خُلِقَ) **yaratılmıştır,** ne olduğu hâlde? (هَلُوعًا) **çok hırslı ve çok sabırsız biri olarak.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Şüphesiz ki insan (cinsinin her ferdi) **çok hırslı ve çok sabırsız biri olarak yaratılmıştır.**

اِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًاۙ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(اِذَا مَسَّ) **Dokunduğu zaman,** kime? (هُ) **ona,** ne? (اَلشَّرُّ) (hastalık ve fakirlik gibi) **şer,** nedir olur? (جَزُوعًا) **çokça tasalanan biri,** bu kelime gizli bir (كَانَ) fiilinin haberidir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 20

20- Kendisine (hastalık ve fakirlik gibi) **şer dokunduğu zaman çokça tasalan**(ıp niyetlendiği bütün işleri bırakacak kadar ümitsiz ol)**an biri** (olarak yaratılmıştır).

وَاِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًاۙ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(وَاِذَا مَسَّ) **Ama dokunduğu zaman,** kime? (هُ) **ona,** ne? (اَلْخَيْرُ) (zenginlik ve sıhhat gibi) **hayr,** nedir olur? (مَنُوعًا) **çokça engelleyici biri,** bu kelime gizli bir (كَانَ) fiilinin haberidir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 21

21- Kendisine (zenginlik ve sıhhat gibi) **hayır dokunduğu zaman ise** (cimriliğinden dolayı iyilik ve yardımı) **fazlaca engelleyen biri** (olarak yaratılmıştır).

اِلَّا الْمُصَلّٖينَۙ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(اِلَّا الْمُصَلّٖينَ) **Ancak o** (farz) **namaz**(ları) **kılanlar müstesnâ!** Buradaki istisnâ, geride (17. âyet-i kerîmede) zikredilen (تَدْعُو مَنْ) cümlesindeki (مَنْ) kelimesinden istisnâdır ki, mânâsı "Şu kişiler cehennemin kendine çağırdığı kimselerden istisnâ edilmiştir" demektir. *(el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 22

22- Ancak (îmân edenler ve) **o** (farz) **namaz**(ları) **kılanlar** (cehenneme çağırılmaktan) **müstesnâ!**

اَلَّذٖينَ هُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ دَٓائِمُونَۙ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(اَلَّذٖينَ) **Öyle kimseler** (müstesnâ) **ki,** (هُمْ) **ancak onlar,** neye? (عَلٰى صَلَاتِهِمْ) (beş vakit) **namazlarına,** nedirler? (دَٓائِمُونَ) **devâm edicilerdir.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- O kimseler (cehenneme çağrılmayacak) **ki; onlar** (beş vakit) **namazlarına** (vakti vaktine) **devâm edici kimselerdir.**

وَالَّذِينَ فِى اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(وَالَّذِينَ) **Yine öyle kimseler ki,** (فِى اَمْوَالِهِمْ) **mallarında vardır,** ne? (حَقٌّ) **bir hak,** öyle hak ki, (مَعْلُومٌ) **bilinmiş olan** (zekât).

Meâl-i Şerîf - 24

24- Yine o kişiler (cehenneme dâvet edilmeyecek) **ki; mallarında** (zekât diye) **bilinen bir hak** (ve belirli bir nasip) **vardır.**

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

Öyle hak ki kim için olucu? (لِلسَّائِلِ) (yardım) **isteyici için**, daha kim için? (وَالْمَحْرُومِ) **ve mahrum** (bırakılmış) **kimse için,** yâni utancından dolayı isteyemediği için zengin sanılarak kendisine sadaka verilmeyen.

Meâl-i Şerîf - 25

25- (Yardım) **istey**(ip dilen)**en ve** (iffeti nedeniyle zengin sanılıp yardımdan) **mahrum olan için!**

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(وَالَّذِينَ) **Ve öyle kimseler** (cehenneme girmeyecek) **ki,** ne yapıyorlar? (يُصَدِّقُونَ) **tasdîk ediyorlar,** neyi? (بِيَوْمِ الدِّينِ) **cezâ gününü.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- O kimseler de (cehenneme çağrılmayacak) **ki;** (sâlih ameller işlemeye devâm ederek) **cezâ gününü tasdîk et**(tiklerini an be an göster)**mektedirler.**

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(وَالَّذِينَ) **Yine öyle kimseler** (cehenneme dâvet edilmeyecek) **ki,** (هُمْ) **özellikle onlar,** neden? (مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ) **Rablerinin azâbından,** nedirler? (مُشْفِقُونَ) **sürekli korkucu kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Bir de o kişiler (cehenneme dâvet edilmeyecek) **ki; onlar** (bunca güzel amellerine rağmen) **Rablerinin azâbından sürekli korkucu kimselerdir.**

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ) **Çünkü gerçekten Rablerinin azâbı,** bu makam ta'lîl içindir, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* nedir? (غَيْرُ مَأْمُونٍ) **emin olunacak bir şeyin ğayridir,** yâni olmayacağına güvenilecek bir şey değildir.

Meâl-i Şerîf - 28

28- Çünkü gerçekten Rablerinin azâbı, emin olunacak (ve gelmeyeceğine güvenilerek rahat hareket edilecek) **bir şey değildir.**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; hiçbir insan bütün vazîfeleri tam mânâsıyla edâ ettiğini ve tüm yasaklardan sakındığını iddiâ edemeyeceğine göre herkesin korkuyla ümit arasında olması gerekir. *(el-Hâzin)*

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

Daha kimler cehenneme dâvet edilmeyecek? (وَالَّذِينَ) **ve o kimseler ki,** (هُمْ) **özellikle onlar,** neleri? (لِفُرُوجِهِمْ) **tenâsül uzuvlarını,** nedirler? (حَافِظُونَ) (haramlardan) **devamlı koruyucu kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Ayrıca o kişiler (cehenneme dâvet edilmeyecek) **ki; özellikle onlar tenâsül uzuvlarını** (haramlara bulaşmaktan) **devamlı koruyucu kimselerdir.**

إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(اِلَّا عَلٰى اَزْوَاجِهِمْ) **Lâkin eşlerine karşı** (korumaları) **müstesnâ,** daha? (اَوْ مَا) **ya da o kimselere karşı** (müstesnâ) **ki,** burada (مَا) harfi (مَنْ) mânâsındadır, *(el-Kirmânî)* (مَلَكَتْ) **sâhip oldu,** ne? (اَيْمَانُهُمْ) **sağ elleri,** (فَاِنَّهُمْ) **çünkü gerçekten onlar,** nedirler? (غَيْرُ مَلُومِينَ) (bunlarla yaptıkları ilişkiden dolayı) **tenkit edilmiş kimseler değillerdir.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- Lâkin eşlerine ya da (câriyelerden) **sağ ellerinin sâhip bulunduğu kimselere karşı** (korumaları) **müstesnâ! Çünkü gerçekten de onlar** (bunlarla yaptıkları meşrû ilişkilerinden dolayı) **tenkit edil**(meyi hak et)**miş kimseler değillerdir.** (Dolayısıyla asıl onları tenkit edenler zulüm işlemiş olacakları için kınanmayı hak ederler.)

فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَٓاءَ ذٰلِكَ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْعَادُونَۚ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(فَمَنِ) **Artık her kim,** (اِبْتَغٰى) **ararsa,** neyi? (وَرَٓاءَ ذٰلِكَ) **işte sana, bundan ötesini,** (فَاُو۬لٰٓئِكَ) **işte sana onlar,** (هُمْ) **ancak onlar,** nedirler? (اَلْعَادُونَ) **haddi aşanların ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- (Habîbim!) **İşte sana! Artık her kim bu** (dört hür hanım ve sınırsız câriyeden ibâret geniş helâl alanı)**ndan ötesini ararsa** (ve gayr-i meşrû yollardan şehvetini tatmîne kalkışırsa)**, işte sana! Ancak onlar haddi aşanların ta kendisidir.**

وَالَّذ۪ينَ هُمْ لِاَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَۙ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

Daha kim cehenneme çağrılmayacak? (وَالَّذ۪ينَ) **yine o kimseler ki,** (هُمْ) **onlar,** neler için? (لِاَمَانَاتِهِمْ) **emânetleri için,** daha? (وَعَهْدِهِمْ) **ve verdikleri sözler için,** nedirler? (رَاعُونَ) **sürekli riâyet edici kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- Yine o kimseler (cehenneme çağrılmayacak) **ki; onlar** (Allâh-u Te'âlâ'nın dîninin emir ve yasaklarına hem de kullarla aralarındaki) **emânetlerine ve verdikleri sözlerine sürekli riâyet edici kişilerdir.**

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(وَالَّذِيـنَ) **Yine öyle kimseler** (cehenneme dâvet edilmeyecek) **ki;** (هُـمْ) **onlar,** neyi? (بِشَهَادَاتِهِمْ) **şâhitliklerini,** nedirler? (قَائِمُونَ) **yerine getiricilerdir.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- Bir de o kişiler (cehenneme çağrılmayacak) **ki; onlar şâhitliklerini sürekli** (adâletle) **yerine getirici kimselerdir.**

وَالَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

Daha kimler cehenneme dâvet edilmeyecek? (وَالَّذِيـنَ) **yine o kişiler ki,** (هُـمْ) **onlar,** ne üzerine? (عَلٰـى صَلَاتِهِـمْ) **özellikle** (farz) **namazları üzerine** (titizlikle yönelerek), ne yaparlar? (يُحَافِظُونَ) **sürekli muhâfazada bulunurlar.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- Ayrıca o kimseler (cehenneme dâvet edilmeyecek) **ki; onlar namazları üzerine** (titizlikle yönelerek ve onlarda bulunan farz, vâcib, sünnet ve müstehablara riâyet üzere onları vakti vaktinde edâ ederek) **sürekli muhâfazada bulunurlar.**

اُولٰٓئِكَ فٖى جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(اُولٰٓئِـكَ) (Habîbim) **işte sana! Onlar,** nerede yerleşicidirler? (فٖـى جَنَّـاتٍ) **çok kıymetli cennetler içerisinde,** daha nedirler? (مُكْـرَمُـونَ) **ikrâm olunmuş kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- (Habîbim!) **İşte sana! Onlar çok kıymetli cennetler içerisinde** (ebediyyen ikāmet edecekler)**dir,** (ayrıca onlar sonsuz) **ikram**(lar)**a mazhar kılınmış kimselerdir.**

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(فَمَا) **Şimdi hangi şey,** kim içindir? (لِلَّذِينَ) **o kimseler içindir ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** yâni o kâfir olmuş kimselere ne oldu ki, kime doğru? (قِبَلَكَ) **senin cihetine doğru** (koşuyorlar), ne oldukları hâlde? (مُهْطِعِينَ) **boyun uzatıp süratle koşan kimseler hâlinde.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- Şimdi ne oldu o kâfir olmuş kimselere ki; senin cihetine doğru boyun uzatıp süratle koşan kişiler hâlinde (yanına gelip uygunsuz laflar etmektedirler)**!**

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

O kimseler ne taraftan koşup geliyorlar? (عَنِ الْيَمِينِ) (Habîbim senin) **sağ**(ın)**dan,** daha? (وَعَنِ الشِّمَالِ) **ve sol**(un)**dan,** ne oldukları hâlde koşup geliyorlar? (عِزِينَ) **dağınık topluluklar olarak,** bu kelime "Nisbet etme" mânâsına gelen (عَزْو) masdarından alınan ve aslı (عِزْوَةٌ) olan (عِزَةٌ) kelimesinin cemîsidir ki mânâsı "Aynı babaya mensûb olmasıyla diğerlerinden ayrılan bir topluluk" demektir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 37

37- Sağ(ın)**dan ve sol**(un)**dan dağınık topluluklar olarak** (Kâ'be'nin yanında okuduğun Kur'ân'ı dinlemek için etrâfında halka halka toplanarak dinledikleriyle alay ediyorlar ve fakir sahâbîlerini göstererek: "Muhammed'in dediği gibi bunlar cennete girecekse, biz daha önce gireceğiz" diyorlar)**!**

اَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ اَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(اَيَطْمَعُ) **Ümit ediyor mu,** kim? (كُلُّ امْرِئٍ) **her bir kişi,** öyle kimse ki kimden olucu? (مِنْهُمْ) **onlardan,** neyi ümîd ediyor? (اَنْ يُدْخَلَ) **girdirilmeyi,** nereye? (جَنَّةَ نَعِيمٍ) **Na'îm cennetine,** yâni nîmetlerle dolu cennete.

Meâl-i Şerîf - 38

38- Yoksa onlardan her bir kimse (nîmetlerle dolu) **Na'îm cennetine** (müminler gibi) **girdirileceğini mi ümit ediyor?!**

كَلَّاۜ اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(كَلَّاۜ) **Hayır,** (اِنَّا) **gerçekten Biz,** ne yaptık? (خَلَقْنَا) **yarattık,** kimi? (هُمْ) **onları,** neden ibâret olan bir şeyden? (مِمَّا) **o** (menî denen) **şeyden ki,** (يَعْلَمُونَ) **biliyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- Hayır! Biz onları bilmekte oldukları (menî gibi değersiz bir) **şeyden yarattık.** (Dolayısıyla îmân ve tâat ile nefsini kemâle erdirmeyen ve melekî sıfatlarla vasıflanmayan kişiler aslî hılkâtleri olan menî hâli üzere kaldıkları sürece o nezih makāma giremezler.)

فَلَٓا اُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ اِنَّا لَقَادِرُونَۙ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(فَلَٓا اُقْسِمُ) **Artık elbette yemîn ederim,** burada (لَٓا) harfi mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir, neye yemîn ederim? (بِرَبِّ الْمَشَارِقِ) **doğuların Rabbine,** daha? (وَالْمَغَارِبِ) **ve batıların,** (اِنَّا) **muhakkak Biz,** kimiz? (لَقَادِرُونَ) **elbette** (her şeye gücü yeten) **Kādirler**(iz).

Meâl-i Şerîf - 40

40- Artık (her yıldızın ve her günün) **doğuların**(ı) **ve batıların**(ı yaratıp yöneten O yüce) **Rabbine kesinlikle yemîn ederim ki; muhakkak Biz, elbette** (her şeye gücü yeten) **Kādirler** (ancak Biz)**iz.**

عَلٰٓى اَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْۙ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

Ne üzerine Kādiriz? (عَلٰٓى اَنْ نُبَدِّلَ) **tebdîl etmemize,** yâni onların yerlerine getirmeye Kādiriz, kimleri? (خَيْرًا) **daha iyisini,** kimden? (مِنْهُمْ) **onlardan,** (وَمَا نَحْنُ) **zâten Biz olmadık,** nedir olmadık? (بِمَسْبُوقِينَ) **aslâ** (kimse tarafından) **geçil**(ip âciz duruma düşürül)**enler.**

Meâl-i Şerîf - 41

41- (Özellikle günahları sebebiyle onları topluca helâk edip) **yerlerine onlardan iyisini** (ve Allâh'a daha çok itâatlisini) **getirmemize** (gücümüz yeter). **Zâten aslâ Biz** (hiçbir zaman kimse tarafından âciz duruma düşürülüp önüne) **geçilenler olmadık.**

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذ۪ي يُوعَدُونَۙ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

(فَذَرْ) (Habîbim) **artık bırak,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne yapsınlar? (يَخُوضُوا) (şirke) **dalsınlar,** daha? (وَيَلْعَبُوا) **ve oynasınlar,** ne zamâna kadar? (حَتّٰى يُلَاقُوا) **onlar kavuşuncaya kadar,** neye? (يَوْمَهُمُ) **günlerine,** (الَّذ۪ي) **o günleri ki,** (يُوعَدُونَ) (onunla) **tehdit olunuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- (Habîbim!) **Artık bırak onları da o tehdit edilmekte oldukları günlerine kendileri kavuşuncaya kadar** (bâtıl inançlarına) **dalsınlar ve** (kısa ömürlerinde biraz daha) **oynasınlar** (bakalım).

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ سِرَاعًا كَاَنَّهُمْ اِلٰى نُصُبٍ يُوفِضُونَۙ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

O günlerinden bedel? (يَوْمَ يَخْرُجُونَ) **çıkacakları güne** (kadar onları terk et), nereden çıkacakları? (مِنَ الْاَجْدَاثِ) **kabirler**(in)**den,** ne oldukları hâlde? (سِرَاعًا) **süratli**(ce koşan) **kişiler hâlinde,** ne gibi oldukları hâlde? (كَاَنَّهُمْ) **sanki onlar,** nereye doğru? (اِلٰى نُصُبٍ) **dikili** (bayrak gibi) **birtakım şeylere doğru**, yâni yarış yapanların ulaşması için hedef olarak konulan bayrak gibi dikili şeylere doğru, bu kelime (نَصْبٌ) kelimesinin cemîsi olup o ise "Dikilmiş sey" anlamına gelen (مَنْصُوبٌ) kelimesi mânâsındadır, *(et-Teysîr)* ne yapıyorlar? (يُوفِضُونَ) **koşuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- O (müşrikler) **kabirler**(in)**den süratli**(ce koşan) **kişiler hâlinde çıkacakları güne** (kavuşuncaya kadar onlar adına hüzünlenme) **ki,** (o mahşer günü) **sanki onlar** (yarış yapanların ulaşması için hedef olarak konulan bayrak gibi) **dikili şeylere doğru koşuyorlar.**

خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌۜ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذ۪ي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

Ne oldukları hâlde koşuyorlar? (خَاشِعَةً) **zelîl** (ve korkar) **olduğu hâlde,** ne? (اَبْصَارُهُمْ) **gözleri,** (تَرْهَقُ) **kaplayacak,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne? (ذِلَّةٌ) **büyük bir horluk** (ve hakirlik), (ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Bu** (dehşet ânı), nedir? (اَلْيَوْمُ) **ancak o gündür,** (اَلَّذ۪ي) **öyle gündür ki,** (كَانُوا) **oldular,** nedir oldular? (يُوعَدُونَ) **sürekli tehdit olunuyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- (Yaşadıkları dehşet nedeniyle) **gözleri zelîl** (ve korkarak bakar) **bir hâlde** (bulunuyorlarken cezâlarını çekeceklerdir).

(İşte o zaman) **onları büyük bir horluk** (ve hakirlik) **kaplayacaktır.** (Habîbim!) **İşte sana! Ancak bu** (dehşetli ân)**, onların** (dünyâdayken) **sürekli tehdit edilmekte oldukları o** (kıyâmet) **gün**(ü)**dür.**

سُورَةُ نُوحٍ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ ثَمَانٍ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YETMİŞ BİRİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

NÛH SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yirmi sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِنَّٓا اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِنَّـا) **Şüphesiz ki Biz,** ne yaptık? (اَرْسَـلْنَا) **Rasûl gönderdik,** kimi? (نُوحًـا) **Nûh'u,** kime? (اِلٰى قَوْمِهٖٓ) **kavmine,** ne diye gönderdik? (اَنْ اَنْذِرْ) **uyar diye,** kimi? (قَوْمَكَ) **kavmini,** neden önce? (مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِـىَ) **gelmeden önce,** kime? (هُـمْ) **onlara,** ne? (عَذَابٌ) **büyük bir azap,** öyle azap ki? (اَلِيمٌ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Şüphesiz ki Biz: "Kendilerine çok acı verici büyük bir azap gelmeden önce kavmini uyar" diye Nûh'u kavmine Rasûl gönderdik.

قَالَ يَا قَوْمِ اِنّٖى لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(قَـالَ) (Nûh kulumuz onlara) **dedi,** neyi dedi? (يَـا قَـوْمِ) **ey kavmim,** (اِنّـٖى) **muhakkak ki ben,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyim? (نَذِيرٌ) **bir uyarıcı,** öyle uyarıcı ki, (مُبِينٌ) (hak husûsunda) **iyice açıklama yapıcı.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Nûh kulumuz onlara) **dedi ki: "Ey kavmim! Muhakkak ki ben sizin** (faydanız) **için** (gerçekleri beyân eden ve) **iyice açıklama yapan** (üstelik sizden hiçbir ücret istemeyen) **bir uyarıcıyım.**

اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ وَاَطِيعُونِ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Ne diye bir uyarıcıyım? (اَنِ اعْبُدُوا) **ibâdet edin diye,** kime? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** daha ne yapın? (وَاتَّقُو) **ve hakkıyla sakının,** kimden? (هُ) **O'n**(a isyân)**dan,** daha ne yapın diye? (وَاَطِيعُو) **ve itâat edin,** kime? (نِ) **bana,** burada mütekellim yâsı, âyetlerin sonu birbirine münâsib olsun diye hazfedilerek (نِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir. *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)*

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Ben size ancak) **Allâh'a ibâdet edin, O'n**(a karşı çıkmak)**dan hakkıyla sakının ve bana itâat edin diye** (duyuru yapmak için gönderildim).

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّىۜ اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ
اِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُۢ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Böyle yaparsanız Allâh-u Te'âlâ ne yapar? (يَغْفِرْ) **mağfiret eder,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neden bir kısmını bağışlar? (مِنْ ذُنُوبِكُمْ) **günahlarınızdan bir kısmını** (ki onlar da kul haklarına tealluk etmeyenlerdir), daha ne yapar? (وَيُؤَخِّرْ) **ve te'hîr eder** (geciktirir), kimi? (كُمْ) **sizi**(n yaşamanızı), nereye kadar? (اِلٰى اَجَلٍ) **bir süreye kadar,** öyle süre ki, (مُسَمًّى) **adı konulmuş,** (اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ) **çünkü muhakkak Allâh'ın** (size takdîr ettiği) **eceli,** ne zaman? (اِذَا جَاءَ) **geldiği zaman,** nedir? (لَا يُؤَخَّرُ) **geciktirilemez,** (لَوْ كُنْتُمْ) **eğer siz olsaydınız,** nedir olsaydınız? (تَعْلَمُونَ) **biliyorsunuz.** Burada şartın cevâbı mahzûftur ki takdîri (لَسَارَعْتُمْ لِمَا اٰمُرُكُمْ بِهِ) "Elbette emrettiğim şeyleri yapmaya koşardınız" şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Böyle yaparsanız Allâh-u Te'âlâ) **sizin için günahlarınızdan bir kısmını** (ve kul haklarına tealluk etmeyenleri) **mağfiret eder ve adı konulmuş bir süreye kadar sizi** (sıhhat ve âfiyet içerisinde hayırlı uzun ömürle yaşatarak hiçbir azâba uğratmadan dünyâda isyankârlardan sonraya bırakıp) **te'hîr eder. Şüphesiz ki** (kâfir olmanız hâlinde) **Allâh'ın** (size azap etmek için takdîr ettiği) **eceli geldiği zaman** (kimse tarafından) **geciktirilemez. Eğer siz** (bu hakîkatleri) **bilmekte olsaydınız** (elbette emrettiğim şeylere çabucak icâbet ederdiniz)."

قَالَ رَبِّ اِنّٖي دَعَوْتُ قَوْمٖي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(قَالَ) (Nûh kulumuz) **dedi,** neyi dedi? (رَبِّ) **ey Rabbim,** (اِنّى) **şüphesiz ki ben,** ne yaptım? (دَعَوْتُ) **dâvet ettim,** kimi? (قَوْمى) **kavmimi,** ne zaman? (لَيْلًا) **gece,** daha? (وَنَهَارًا) **ve gündüz.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (Nûh kulumuz dokuz yüz elli sene gibi uzun bir süre tebliğ görevini yerine getirdiği hâlde birkaç kişiden başkasının îmân etmediğini görünce, bu hususta şikâyetini Allâh-u Te'âlâ'ya arz etmek üzere) **dedi ki: "Ey Rabbim! Şüphesiz ki ben** (hiçbir gevşeklik yapmaksızın) **gece ve gündüz kavmimi** (îmâna) **dâvet ettim.**

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاۤءى اِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(فَلَمْ يَزِدْ) **Ama artırmadı,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne? (دُعَاۤءى) **benim dâvetim** (ve çağrım), ancak nelerini artırdı? (اِلَّا فِرَارًا) **ancak firar**(ların)**ı** (ve hakka tâbi olmaktan kaçışlarını).

Meâl-i Şerîf - 6

6- Ama benim dâvetim (ve çağrım) **onların** (hakka tâbi olmaktan) **kaçmalarından başka bir şeylerini artırmadı.**

وَاِنّى كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا اَصَابِعَهُمْ فى اٰذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ
وَاَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَاِنّى) **Yine muhakkak ben,** (كُلَّمَا دَعَوْتُ) **ne zaman ki** (dîne) **dâvet ettim,** kimi? (هُمْ) **onları,** niçin? (لِتَغْفِرَ) **mağfirette bulunasın diye,** kim için? (لَهُمْ) **onlar**(ın günahları) **için,** yâni onların bağışlanacak hâle gelmeleri için ne zaman onları Senin dînine dâvet ettiysem, ne yaptılar? (جَعَلُوا) **yerleştirdiler,** neyi? (اَصَابِعَهُمْ) **parmaklarını**(n uçlarını), neyin içerisine? (فى اٰذَانِهِمْ) **kulaklarının içerisine,** daha ne yaptılar? (وَاسْتَغْشَوْا) **ve tamâmen büründüler,** neye? (ثِيَابَهُمْ) **elbiselerine,** daha ne yaptılar? (وَاَصَرُّوا) **ve** (kâfirlikte) **ısrâr ettiler,** daha? (وَاسْتَكْبَرُوا) **ve iyice kibirlendiler,** ne yapmakla? (اِسْتِكْبَارًا) **görülmemiş bir büyüklenme ile.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Yine muhakkak ki ben, (îmân etsinler de bu sâyede) **Sen onlar için** (günahlarını) **mağfirette bulunasın diye her ne zaman onları** (dîne) **dâvet**

ettiysem, (benim vaazımı duymamak için) **parmaklarını**(n uçlarını) **kulaklarının içerisine yerleştirdiler ve** (hattâ bana karşı olan nefretlerinden dolayı beni görmesinler diye) **elbiselerine tamâmen büründüler, böylece** (kâfirlik ve günahlarda) **ısrarcı oldular ve** (benim dâvetime) **görülmemiş bir büyüklenme ile** (karşılık vererek bana itâat etmekten) **iyice kibirlendiler.**

ثُمَّ اِنّى دَعَوْتُهُمْ جِهَارًاۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(ثُمَّ اِنّى) **Sonra şüphesiz ben,** ne yaptım? (دَعَوْتُ) **dâvet ettim,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne yapmakla? (جِهَارًا) **açık yapılan** (bir dâvet) **ile,** bu kelime (مُجَاهَرًا) mânâsında masdar bima'nâ mef'ûl olup, mahzûf bir mef'ûlu mutlağın sıfatıdır ki takdîri (دُعَاءً مُجَاهَرًا) şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 8

8- Sonra şüphesiz ben (değişik tebliğ usulleri denemek üzere, hafif olan gizli dâvet usûlünü bir kenara bırakıp en güçlü şekle dönerek) **onları açık** (ve en yüksek sesle) **yapılan** (ulu orta bir çağrı) **ile** (îmâna) **dâvet ettim.**

ثُمَّ اِنّى اَعْلَنْتُ لَهُمْ وَاَسْرَرْتُ لَهُمْ اِسْرَارًاۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(ثُمَّ اِنّى) **Sonra muhakkak ben,** ne yaptım? (اَعْلَنْتُ) (dâvetimi) **îlân ettim** (ve açık yaptım), kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** daha ne yaptım? (وَاَسْرَرْتُ) **ve** (bâzen de dâveti) **gizli yaptım,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** ne yapmakla? (اِسْرَارًا) **tam bir gizlemekle.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Sonra (bu usûlün de tesir etmediğini görünce üslûp değiştirip üçüncü bir yol deneyerek gizli ve açık dâvetin arasını birleştirdim ve böylece) **muhakkak ben onlara** (bâzen dâvetimi) **îlân ettim** (ve açık yaptım) **ve onlar için** (yaptığım tebliği yerine göre bâzen de) **tam bir gizlemekle gizli yaptım.**

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهُ كَانَ غَفَّارًاۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(فَقُلْتُ) **Sonunda dedim,** neyi dedim? (اِسْتَغْفِرُوا) **istiğfâr edin** (mağfiret ve bağışlanma talep edin), kimden? (رَبَّكُمْ) **Rabbinizden,** (اِنَّهُ) **şüphesiz ki**

O (Allâh-u Te'âlâ), (كَانَ) **dâimâ oldu,** nedir oldu? (غَفَّارًا) (tevbe edenlerin günahlarını çokça bağışlayan bir) **Ğaffâr.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Nihâyet dedim ki: '(Îmân ederek) **Rabbinizden mağfiret** (ve bağışlanma) **isteyin. Şüphesiz ki O dâimâ** (tevbe edenlerin günahlarını çokça bağışlayan bir) **Ğaffâr olmuştur.**

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًاۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

İstiğfâr edin ki Allâh-u Te'âlâ ne yapsın? (يُرْسِلِ) **göndersin,** neyi? (اَلسَّمَاءَ) **göğü**(n yağmurunu), kimin üzerine? (عَلَيْكُمْ) **sizin üzerinize,** ne olduğu hâlde? (مِدْرَارًا) **bolca akan bir hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (İstiğfâr edin ki; yetmiş sene süren kuraklık ve kısırlıktan sonra rabbiniz) **göğü**(n yağmurunu) **üzerinize** (bardaktan boşanırcasına) **bolca akan bir hâlde** (art arda) **göndersin.**

وَيُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ اَنْهَارًاۜ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha ne yapsın? (وَيُمْدِدْ) **ve yardım etsin,** kime? (كُمْ) **size,** ne ile? (بِاَمْوَالٍ) **çok mallar ile,** daha? (وَبَنِينَ) **ve oğullar ile,** daha ne yapsın? (وَيَجْعَلْ) **ve yaratsın,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyi? (جَنَّاتٍ) **çok kıymetli bostanları,** daha ne yapsın? (وَيَجْعَلْ) **ve yaratsın,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyi? (اَنْهَارًا) **ırmakları.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- (İstiğfâra devâm edin ki) **çok mallarla ve oğullarla** (lütufta bulunarak) **size yardım etsin** (ve geniş imkânlar versin), **üstelik sizin** (faydalanmanız) **için çok kıymetli bostanlar yaratsın ve yine sizin için** (gürül gürül akan) **ırmaklar vâr etsin.'**

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلّٰهِ وَقَارًاۚ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(Nûh *(Aleyhisselâm)* sözlerine şöyle devâm etti:) (مَا) **ne şey,** kim içindir? (لَكُمْ) **sizin içindir,** yâni size ne oldu ki? (لَا تَرْجُونَ) **korkmuyorsunuz,** burada (رَجَاء)

kelimesi (خَوْف) mânâsındadır, *(et-Teysîr; el-Medârik)* o kudret kim için olduğu hâlde ondan korkmuyorsunuz? (لِلّٰهِ) **sâdece Allâh için,** bu terkîb kendisinden sonra gelen (وَقَارًا) kelimesinin sıfatı iken ondan önceye takdîm edilerek hâl düşmüştür, *(el-Kirmânî)* neden korkmuyorsunuz? (وَقَارًا) (O'na âit olan) **büyük bir vakar** (azamet ve kudret ile sizi yakalamasın)**dan.** *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 13

13- Ne oldu size ki; sâdece Allâh'a âit (olan) **büyük bir vakar** (azamet ve kudret ile sizi yakalamasın)**dan kormuyorsunuz** (ve bu nedenle O'na isyandan sakınmıyorsunuz)**?!**

وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(وَقَدْ خَلَقَ) **Hâlbuki muhakkak O** (Allâh-u Te'âlâ) **yarattı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne olduğunuz hâlde? (اَطْوَارًا) **farklı tavırlar**(a sâhip varlıklar) **hâlinde.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Hâlbuki O (Allâh-u Te'âlâ) **sizi farklı tavırlar**(a sâhip olan ve hâlden hâle dönen varlıklar) **hâlinde yaratmış** (ve önce bir damla sudan pıhtı kan hâline nakletmiş sonra bir çiğnem etten alıp cenin safhasına ve canlı insan şekline ulaştırmış)**tır.**

اَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًاۙ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(اَلَمْ تَرَوْا) **Görmediniz mi?** neyi görmediniz mi? (كَيْفَ) **nasıl,** (خَلَقَ) **yarattı,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neyi yarattı? (سَبْعَ سَمٰوَاتٍ) **yedi** (kat) **gökleri,** ne oldukları hâlde? (طِبَاقًا) **tabakalar hâlinde,** burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (ذَاتَ طِبَاقٍ) şeklindedir. *(el-Beyzâvî, 2/509; el-Âlûsî, 27/288)*

Meâl-i Şerîf - 15

15- Görmediniz mi ki; Allâh yedi göğü (üst üste gelen) **tabakalar hâlinde nasıl** (muhteşem bir nizam ile) **yaratmıştır?!**

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Daha ne yaptı? (وَجَعَلَ) **ve yaptı,** neyi? (اَلْقَمَرَ) **ayı,** nerede? (فِيهِنَّ) **onların içerisinde,** nedir yaptı? (نُورًا) **bir nur** (ve ışık kaynağı), daha ne yaptı? (وَجَعَلَ) **yine yaptı,** neyi? (اَلشَّمْسَ) **güneşi,** nedir yaptı? (سِرَاجًا) **büyük bir kandil.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Bir de onlar içerisinde ayı (gece karanlığında yer küreyi aydınlatan) **bir nur** (ve ışık kaynağı) **kılmış, güneşi de** (hem aydınlatan, hem ısıtan) **bir kandil yapmıştır.**

وَاللّٰهُ اَنْبَتَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ نَبَاتًاۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(وَاللّٰهُ) **Yine Allâh,** ne yaptı? (اَنْبَتَ) (bitkiyi yerden çıkarır gibi) **bitirdi,** kimi? (كُمْ) **sizi**(n babanız olan Âdem'i), nereden başlayarak? (مِنَ الْاَرْضِ) **yerden başlayarak,** burada (مِنْ) harfi, ibtidâ için olup, yaratmaya kendinden başlanan şeyi ifâde eden lafzın üzerine dâhil olmuştur, *(el-Âlûsî)* **ne yapmakla bitirdi?** (نَبَاتًا) **mükemmel bir bitirmekle.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Yine Allâh sizi(n babanız olan Âdem'i bir bitkiyi yerden çıkarırcasına) **mükemmel bir bitirişle** (ve eşsiz bir yaratışla) **yetiştirmeye topraktan başlamıştır.**

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ اِخْرَاجًا ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

Daha sonra ne yapacak? (ثُمَّ يُعِيدُ) **sonra iâde edecek,** kimi? (كُمْ) **sizi,** nereye? (فِيهَا) **onun içerisine,** daha ne yapacak? (وَيُخْرِجُ) **ve çıkaracak,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne yapmakla? (اِخْرَاجًا) **gerçek bir çıkarışla.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Sonra sizi (öldürdüğü zaman toprağa gömdürerek) **onun içerisine iâde edecektir ve** (dirilteceği zaman) **sizi gerçek bir çıkarışla** (oradan) **çıkaracaktır.**

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًاۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَاللّٰهُ) **Yine Allâh,** (جَعَلَ) **yaptı,** kim için? (لَكُمُ) **sizin için,** neyi? (الْاَرْضَ) **yeri,** nedir yaptı? (بِسَاطًا) **tam bir döşek** (gibi üstünde rahat yaşanabilecek bir şey).

Meâl-i Şerîf - 19

19- Yine Allâh yeri sizin (rahatça kullanabilmeniz) **için tam bir döşek** (gibi üzerinde yaşanmaya elverişli bir şey) **kılmıştır.**

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

Niçin yeri döşek yaptı? (لِتَسْلُكُوا) **giresiniz diye,** nereden? (مِنْهَا) **ondan,** neye? (سُبُلًا) **birtakım yollara,** öyle yollar ki, (فِجَاجًا) **geniş geniş olucu.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Tâ ki siz ondan birtakım geniş geniş yollar (açabilesiniz ve hedeflediğiniz yerlere varabilmek için onlar)**a giresiniz!"**

قَالَ نُوحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِى وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ اِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(قَالَ) **Dedi,** kim? (نُوحٌ) **Nûh** (kulumuz), neyi dedi? (رَبِّ) **ey Rabbim,** (اِنَّهُمْ) **gerçekten onlar,** ne yaptılar? (عَصَوْ) **isyân ettiler,** kime? (نِى) **bana,** daha ne yaptılar? (وَاتَّبَعُوا) **ve iyice tâbi oldular,** kime? (مَنْ) **o kimseye ki,** (لَمْ يَزِدْ) **artırmadı,** kimi? (هُ) **onu,** ne? (مَالُهُ) **malları,** daha? (وَوَلَدُهُ) **ve çocukları,** bu kelimeler cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, *(et-Teysîr)* ancak neyi artırdı? (اِلَّا خَسَارًا) **ancak zararı**(nı).

Meâl-i Şerîf - 21

21- Nûh (kulumuz dokuz yüz elli sene boyunca yapmış olduğu bunca vaazlarından hiç etkilenmeyen kavmini Allâh-u Te'âlâ'ya şikâyet etmek üzere) **dedi ki:**

"Ey Rabbim! Gerçekten onlar bana isyân(a devâm) **ettiler ve mallarıyla çocukları, kendisini ancak zarar bakımından artırmış olan kimse**(lerin bana karşı gelme)**ye** (teşvik husûsunda sarfettikleri sözlere) **iyice tâbi oldular.**

وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

Daha ne yaptılar? (وَمَكَرُوا) **ve tuzak kurdular,** ne yapmakla? (مَكْرًا) **görülmemiş bir hîle yapmak ile,** öyle hîle ki, (كُبَّارًا) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Böylece onlar(ın peşine gittiği liderler eşi benzeri) **görülmemiş çok büyük bir hîle yapmakla** (uğraşarak) **tuzak**(lar) **kurdular.**

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(وَقَالُوا) **Ayrıca dediler,** neyi dediler? (لَا تَذَرُنَّ) **sakın bırakmayın,** neyi? (اٰلِهَتَكُمْ) **ilâhlarınız**(a tapmay)**ı,** daha ne yapmayın? (وَلَا تَذَرُنَّ) **yine aslâ bırakmayın,** neyi? (وَدًّا) (taptığınız) **Vedd'i,** daha? (وَلَا سُوَاعًا) **Süvâ'ı da** (bırakmak) **olmaz,** daha? (وَلَا يَغُوثَ) **Yeğûs'u da** (bırakmak) **olmaz,** daha? (وَيَعُوقَ) **Ye'ûk'u da** (bırakmayın), daha? (وَنَسْرًا) **Nesr**(e ibâdet etmey)**i de** (terk etmeyin).

Meâl-i Şerîf - 23

23- Ayrıca onlar: 'Sakın ha ilâhlarınız(a tapmay)**ı bırak**(ıp Nûh'un Rabbine ibâdete başla)**mayın; özellikle de** (en büyük putlarınız olan) **Vedd**(e ibâdet)**i terk etmeyin, Süvâ'ı da** (bırakmak) **olmaz, Yeğûs** (isimli put)**u da** (bırakmak) **olmaz, ayrıca Ye'ûk'u ve Nesr**(e ibâdet etmey)**i de** (sakın terk etmeyin)**' dediler.**

وَقَدْ اَضَلُّوا كَث۪يرًاۚ وَلَا تَزِدِ الظَّالِم۪ينَ اِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(وَقَدْ اَضَلُّوا) **Böylece gerçekten saptırdılar,** kimi? (كَث۪يرًا) **birçoğu**(nu), (وَلَا تَزِدْ) (yâ Rabbi) **artık ziyâdeleştirme** (ve çoğaltma), kimi? (اَلظَّالِم۪ينَ) **o zâlimleri,** ancak nelerini artır? (اِلَّا ضَلَالًا) **ancak tam bir sapıtma**(larını).

Meâl-i Şerîf - 24

24- Böylece (teşvik ve tehditlerde bulunan) **o** (lider konumundaki) **kişiler gerçekten birçokları**(nı) **saptırdılar.** (Ey Rabbim!) **Artık Sen o zâlimleri**(n) **tam bir sapıtmaktan başka** (bir şeylerini) **artırma."**

مِمَّا خَط۪ٓيـَٔاتِهِمْ اُغْرِقُوا فَاُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(مِمَّا خَطِيٓـَٔاتِهِمْ) **Özellikle** (şirkten ibâret) **büyük hatâlarından sebep,** burada (مِنْ) ta'lîliyye olup (مَا) ise tekîd ve tâzîm için ziyâde edilmiştir, *(el-Beyzâvî)* ne oldular? (أُغْرِقُوا) **su ile boğuldular,** sonra ne oldular? (فَاُدْخِلُوا) **hemen girdirildiler,** neye? (نَارًا) **büyük bir ateşe,** (فَلَمْ يَجِدُوا) **artık bulamadılar,** kim için? (لَهُمْ) **kendileri için,** kimden başka olduğu hâlde? (مِنْ دُونِ اللّٰهِ) **Allâh'tan başka,** neyi bulamadılar? (اَنْصَارًا) **yardımcıları.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- (İşte Nûh nebînin kavmi) **özellikle o** (şirkten ibâret) **büyük hatâlarından sebep suyla boğuldular,** (sonra) **hemen** (berzah âleminde kabir azâbına çarptırılmak üzere) **büyük bir ateşe girdirildiler de artık kendileri için Allâh'tan başka yardımcılar bulamadılar.**

Ehl-i Sünnet ulemâsı bu âyet-i kerîmeyi kabir azâbının varlığına dâir delil getirmişlerdir. Zîrâ boğulur boğulmaz ateşe girdirilmeleri ve mahşere çıkmadan önce yakılmaları ancak berzah âleminde yapılacak kabir azâbıyla tefsîr edilebilir. *(el-Beyzâvî; et-Teysîr, el-Medârik)*

Gerçi burada: "Boğulup da cesedi bulunmayanların kabri olmaz" şeklinde akla gelecek bir suâle ulemâ: "Her kim suda boğularak veyâ ateşte yanıp kül olarak yâhut yırtıcılar parçalayarak ölür de kabre konulacak bir cesedi kalmazsa, kabre konulana hak ettiği azaptan ne isâbet edecekse onun da rûhuna aynı azap isâbet eder" demişlerdir. Nitekim İmâm-ı Dahhâk *(Rahimehullâh)* bu mânâda: "Bir taraftan suda boğulurlarken diğer cihetten ateşle yakıldılar" demiştir. *(el-Âlûsî)*

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(وَقَالَ) **Ve dedi,** kim? (نُوحٌ) **Nûh,** neyi dedi? (رَبِّ) **ey Rabbim,** (لَا تَذَرْ) **bırakma,** neyin üzerinde? (عَلَى الْاَرْضِ) **yerin üzerinde,** kimden olduğu hâlde? (مِنَ الْكَافِرِينَ) **kâfirlerden,** kimi bırakma? (دَيَّارًا) **gezip dolaşan hiçbir kimseyi.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Bir de (Allâh-u Te'âlâ) **Nûh** (Nebî'ye, o güne kadar inanan birkaç kişi dışında artık kimsenin kendisine îmân etmeyeceğini bildirince, onların bedduâyı hak ettiklerini anladı ve) **dedi ki:**

"Ey Rabbim! Yer üzerinde kâfirlerden gezip dolaşan bir fert bile (sağ) **bırakma.**

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا اِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(اِنَّكَ) **Çünkü gerçekten Sen,** bu makam ta'lîl içindir, (اِنْ تَذَرْ) **eğer bırakırsan,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne yaparlar? (يُضِلُّوا) **saptırırlar,** kimi? (عِبَادَكَ) **kullarını,** daha? (وَلَا يَلِدُوا) **zâten doğurmazlar,** (اِلَّا فَاجِرًا) **ancak fâcir birini,** öyle fâcir ki, (كَفَّارًا) **çokça kâfir olanı** (doğururlar).

Meâl-i Şerîf - 27

27- Zîrâ gerçekten Sen onları (hayatta) **bırakırsan** (sayıları az da olsa îmân etmiş olan) **kullarını saptırırlar. Zâten onlar** (bülûğa erdiği zaman inkârcı ve günahkâr) **bir fâcir** (olması kesin) **olan çokça kâfir bir kimseden başkasını** (da) **doğurmazlar.**

İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*nın rivâyetine göre; onlardan biri oğlunu alıp Nûh *(Aleyhisselâm)*ın yanına getirerek, onu gösterip: "Aman bundan sakın! Bu büyük bir yalancıdır! Babam da beni bundan sakındırmıştı" derdi. Sonra o öldüğünde, çocuğu da o şekilde inkârcı yetişirdi. *(el-Hâzin)*

رَبِّ اغْفِرْ لِى وَلِوَالِدَىَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِىَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ اِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(رَبِّ) **Ey Rabbim,** (اِغْفِرْ) **mağfirette bulun,** kim için? (لِى) **benim için,** daha kim için? (وَلِوَالِدَىَّ) **ve anne-babam için,** daha kim için? (وَلِمَنْ) **ve o kimse için ki,** (دَخَلَ) **girdi,** nereye? (بَيْتِىَ) **evime,** ne olduğu hâlde? (مُؤْمِنًا) **îmân edici biri olduğu hâlde,** daha kim için mağfirette bulun? (وَلِلْمُؤْمِنِينَ) **ve îmân edici erkekler için,** daha? (وَالْمُؤْمِنَاتِ) **ve îmân edici kadınlar için,** (وَلَا تَزِدِ) **ve ziyâdeleştirme,** kimi? (اَلظَّالِمِينَ) **o zâlimleri,** ancak nelerini artır? (اِلَّا تَبَارًا) **ancak büyük bir helâk**(lerin)**i.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Ey Rabbim! Benim için de, (Şemhâ ve Lemk adlarındaki) **anne-babam için de, evime** (mescidime ve gemime) **îmânlı olarak girmiş olan kimseler için de,** (kıyâmet gününe kadar gelecek) **tüm mümin erkeklerle îmânlı kadınlar için de** (günahlarını bağışlayarak) **mağfirette bulun.**

Ama Sen o (en büyük zulüm olan şirke düşmüş) **zâlimleri**(n ise bugünden sonra hiçbir nîmetlerini artırmayıp bilakis) **büyük bir helâktan başka** (bir şeylerini) **artırma."**

سُورَةُ الْجِنِّ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانٍ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YETMİŞ İKİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-CİNN SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yirmi sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

قُلْ اُوحِيَ اِلَيَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْاٰنًا عَجَبًا ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (اُوحِيَ) **vahyolundu,** kime? (اِلَيَّ) **bana,** ne diye? (اَنَّهُ) **gerçekten o** (şânına önem verilmesi gereken hüküm), nedir? (اِسْتَمَعَ) **dinledi,** kim? (نَفَرٌ) **bir topluluk,** öyle topluluk ki kimlerden olucu? (مِنَ الْجِنِّ) **cinlerden,** sonra ne yaptılar? (فَقَالُوا) **sonra dediler,** neyi dediler? (اِنَّا) **gerçekten biz,** ne yaptık? (سَمِعْنَا) **işittik,** neyi? (قُرْاٰنًا) **bir Kur'ân'ı,** öyle Kur'ân ki, (عَجَبًا) **çok şaşılacak bir şeyi.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **De ki: "Gerçekten bana o** (önemli hakîkat) **vahyolundu ki; cinlerden bir topluluk** (Kur'ân'ı) **dinledi**(ler) **ve dediler ki: 'Gerçekten biz** (insan sözüne hiç benzemeyen, nazmında ve mânâsında diğer kitaplardan tamâmen farklı olan) **çok şaşılacak bir Kur'ân'ı**(n âyetlerini) **işittik.**

يَهْدِي اِلَى الرُّشْدِ فَاٰمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا اَحَدًا ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Öyle Kur'ân ki, ne yapıyor? (يَهْدِي) **ulaştırıyor,** nereye? (اِلَى الرُّشْدِ) **doğru olan** (tevhîde ve îmân)**a,** (فَاٰمَنَّا) **biz** (de) **hemen îmân ettik,** neye? (بِهِ) **o** (Kur'â)**na,** (وَلَنْ نُشْرِكَ) **ve** (bundan böyle) **aslâ ortak koşmayacağız,** kime? (بِرَبِّنَا) **Rabbimize,** kimi? (اَحَدًا) **hiçbir kimseyi.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- O (Kitâb'ı dinledik ki), **doğru olan** (tevhîde ve îmân)**a ulaştırmaktadır. Biz** (de) **hemen o** (Kur'â)**na îmân ettik.** (Bundan böyle) **Rabbimize hiçbir kimseyi de aslâ ortak koşmayacağız.**

وَاَنَّهُ تَعَالٰى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًاۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَاَنَّهُ) **Ve gerçekten o** (şânına önem verilmesi gereken hüküm), nedir? (تَعَالٰى) **dâimâ çok yüce oldu,** ne? (جَدُّ رَبِّنَا) **Rabbimizin azameti** (ve büyüklüğü), (مَا اتَّخَذَ) **O edinmedi,** kimi? (صَاحِبَةً) **bir eşi,** daha? (وَلَا وَلَدًا) **bir çocuğu da** (evlât edinir) **olmadı.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Bir de şüphesiz o (önem verilmesi gereken hakîkat) **şudur ki; Rabbimizin azameti** (ve büyüklüğü) **dâimâ çok yüce olmuştur. O** (Allâh) **bir eş edinmemiştir, bir çocuğu da** (evlât edinir) **olmamıştır.**

وَاَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًاۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(وَاَنَّهُ) **Yine gerçekten o** (şânına önem verilmesi gereken hüküm), nedir? (كَانَ) **olmuştu,** nedir oldu? (يَقُولُ) **diyor,** kim? (سَفِيهُنَا) **bizim câhilimiz,** kime karşı diyordu? (عَلَى اللّٰهِ) **Allâh'a karşı,** neyi? (شَطَطًا) **haddi aşan bir sözü.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Yine muhakkak o (önem verilmesi gereken husus) **şudur ki; bizim câhilimiz** (olan İblîs ve ona uyan azgın cinler) **Allâh'a karşı** (gelip Kendisine eş ve çocuk isnâd ederek O'nun hakkında) **haddi aşan bir söz söyler olmuştu.**

وَاَنَّا ظَنَنَّا اَنْ لَنْ تَقُولَ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًاۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(وَاَنَّا) **Ve şüphesiz biz,** ne yaptık? (ظَنَنَّا) **zannettik,** neyi? (اَنْ لَنْ تَقُولَ) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken şey şudur ki) **aslâ söylemez,** burada (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur, *(el-Âlûsî)* kim? (اَلْاِنْسُ) **insanlar,** daha? (وَالْجِنُّ) **ve cinler,** kime karşı? (عَلَى اللّٰهِ) **Allâh'a karşı,** neyi? (كَذِبًا) **yalan bir şeyi.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (Cinler sözlerini şöyle bitirdiler:) **Bir de şüphesiz ki biz insanlar ve cinler Allâh'a karşı aslâ yalan bir şey söyleyemez diye zannetmiştik** (işte onun için bu zamâna kadar İblîs'e uymuştuk. Ama şimdi Kur'ân bize onların yalanını-yanlışını açıklayınca İblîs'i terk edip âhir zaman peygamberine îmân ettik).'

وَاَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْاِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًاۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Bana daha ne vahyolundu? (وَاَنَّهُ) **yine gerçekten o** (şânına önem verilmesi gereken hüküm), nedir? (كَانَ) **oldu,** kim? (رِجَالٌ) **birtakım erkekler,** öyle erkekler ki kimden olucu? (مِنَ الْاِنْسِ) **insanlardan,** o birtakım erkekler ne yapıyorlar? (يَعُوذُونَ) **sığınıyorlar,** kime? (بِرِجَالٍ) **birtakım erkeklere,** öyle erkekler ki kimden olucu? (مِنَ الْجِنِّ) **cinlerden,** (فَزَادُو) **böylece artırdılar,** kimi? (هُمْ) **onları,** onların neyini artırdı? (رَهَقًا) **kibir ve azgınlığı**(nı).

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Habîbim! Bundan sonra onlara de ki: "Ey Mekke müşrikleri! Yine bana şöyle vahyolundu:) **Şüphesiz o** (önem verilmesi gereken bir hakîkat de) **şudur ki; insanlardan birtakım erkekler cinlerden birtakım erkeklere sürekli sığınır olmuştular da, böylece bu** (şekilde cinlere sığına)**nlar kibir ve azgınlık bakımından onları artırmıştılar.**

Rivâyete göre; câhiliyet devrinde Araplardan biri yolculuğu esnâsında ıssız, sessiz ve korkunç bir arâzide gecelemek zorunda kalınca orada bulunan cinlerin büyüğünü kastederek: "Kavminin beyinsizlerinin şerrinden, bu vâdînin efendisine sığınırım" derdi ve böylece sabaha kadar güvenlik içerisinde yatardı. İşte bu sığınma, cinlerin reislerinin kibirlerini artırdığı için o kendisine sığınılan cinler: "Cinlerin de, insanların da efendisi biziz" derlerdi. *(el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin)*

Bu ve bir sonraki âyet-i kerîme cinlerin sözleri arasına mu'teriza olarak girmiş olup Allâh-u Te'âlâ'nın, kendisine vahyolunduğunu söylemesini Habîbine emrettiği kelâmındandır. *(ed-Dürru'l-masûn)*

وَاَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللّٰهُ اَحَدًاۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(Habîbim! Yine onlara de ki: "Ey Mekke müşrikleri! Yine bana şöyle vahyolundu: *(el-Beyzâvî)*) (وَاَنَّهُمْ) **ve gerçekten o** (cinlerden müşrik ola)**nlar,** ne yapmıştılar? (ظَنُّوا) **zannetmiştiler,** öyle zannetme ki ne gibi olucu? (كَمَا ظَنَنْتُمْ) **sizin**

zannetmeniz gibi, neyi zannetmiştiler? (اَنْ لَنْ يَبْعَثَ) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken şey şudur ki) **aslâ diriltmeyecek,** burada (اَنْ) harfi (اَنَّ) den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur, *(el-Âlûsî)* kim diriltmeyecek? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimi? (اَحَدًا) **hiçbir kimseyi.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Habîbim! Yine onlara de ki: "Ey Mekke müşrikleri! Yine bana şöyle vahyolundu ki:) **"Gerçekten o** (cinlerden müşrik ola)**nlar da sizin zannettiğiniz gibi, Allâh hiçbir kimseyi** (ölümünün ardından) **aslâ diriltmeyecek diye zannetmiştiler.** (Ama evvelce müşrik olan cinler şimdi Kur'ân'ı dinleyerek peygamberi ve dirilmeyi kabûl ettiler. Artık siz de âyetleri dinleyince îmân etmeyi düşünmüyor musunuz?!)

وَاَنَّا لَمَسْنَا السَّمَٓاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًاۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(Cinler aralarındaki konuşmayı şöyle sürdürdüler:) (وَاَنَّا) **ve muhakkak ki biz,** ne yaptık? (لَمَسْنَا) **istedik,** bu kelimenin masdarı olan (لَمْس) aslında "Dokunma" mânâsında ise de, bir şeye dokunan kimsenin aslında o dokunduğu şey hakkında bir şey öğrenmek istemesi hasebiyle burada "Taleb" mânâsında isti'âre (ve mecâzen isti'mâl) edilmiştir, *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* neyi? (اَلسَّمَٓاءَ) **göğü,** yâni biz göğe ulaşmak istedik, (فَوَجَدْنَا) **ama bulduk,** neyi? (هَا) **onu,** nedir bulduk? (مُلِئَتْ) **doldurulmuş,** ne cihetinden? *(ed-Dürru'l-masûn)* (حَرَسًا) **bekçiler bakımından,** bu kelime (حَارِسٌ) kelimesinin cemîsidir, *(et-Teysîr)* öyle bekçiler ki, (شَدِيدًا) **çok kuvvetli olucu,** daha ne cihetinden doldurulmuş bulduk? (وَشُهُبًا) **ve parlak birtakım ateş parçaları cihetinden.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Cinler aralarındaki konuşmayı şöyle sürdürdüler:) **Muhakkak ki biz** (evvelce olduğu gibi) **yine göğe ulaşmak** (ve onun halkının konuştuklarını dinlemek) **istedik, ama onu kuvvetli bekçiler** (olan melekler)**le ve** (yıldızlardan kopup, aşağı doğru kaydığı görünen) **parlak birtakım ateş parçalarıyla doldurulmuş bulduk** (ve bu nedenle göklerden uzak tutulduk).

وَاَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِۜ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْاٰنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَصَدًاۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَاَنَّا) **Yine gerçekten biz,** (كُنَّا) **olduk,** nedir olduk? (نَقْعُدُ) **oturuyoruz,** nereden bir kısmında? (مِنْهَا) **ondan bir kısmında,** yâni göğün bâzı yerlerinde, nerede oturuyorduk? (مَقَاعِدَ) **birtakım oturma yerlerinde,** niçin? (لِلسَّمْعِ) (meleklerin ne konuştuğunu) **dinlemek için,** (فَمَنْ) **artık her kim,** (يَسْتَمِعِ) **dinlemeye çalışırsa,** ne zaman? (اْلاٰنَ) **şimdi,** (يَجِدْ) **bulur,** kim için? (لَهُ) **kendisi için,** neyi bulur? (شِهَابًا) **parlak bir ateş parçasını,** öyle ateş parçası ki, (رَصَدًا) **gözeti**(p bekleyi)**ci,** bu kelime: "Gözledi" mânâsında olup, birinci bâbtan gelen (رَصَدَ) fiilinden alâ ğayri'l-kıyâs masdar olup, *(Tâcü'l-'arûs, 8/98)* burada mübâlağa olsun için (شِهَابًا) kelimesi masdar ile sıfatlanmıştır.

Meâl-i Şerîf - 9

9- Hâlbuki (daha önce) **gerçekten biz** (meleklerin gökte aralarında konuştukları gaybî haberleri) **dinlemek için onun bir kısmında birtakım oturma yerlerinde otur**(ma imkânı bul)**uyorduk.**

Ama şimdi (âhir zaman nebîsi gönderildikten sonra içimizden) **her kim** (gök haberlerini) **dinlemeye kalkışırsa,** (orada) **kendisi**(ni yakıp helâk etmek) **için gözeti**(p bekleyi)**ci olan parlak bir ateş parçası bulur.**

وَاَنَّا لَا نَدْر۪ٓي اَشَرٌّ اُر۪يدَ بِمَنْ فِي الْاَرْضِ اَمْ اَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًاۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَاَنَّا) **Ve şüphesiz ki biz,** (لَا نَدْر۪ٓي) **bilmiyoruz,** neyi? (اَشَرٌّ) **şer mi?** nedir? (اُر۪يدَ) **murâd edildi,** kimlere? (بِمَنْ) **o kimselere ki,** nerede olucudur? (فِي الْاَرْضِ) **yerde,** (اَمْ اَرَادَ) **yoksa murâd mı etti,** kime? (بِهِمْ) **onlara,** kim? (رَبُّهُمْ) **Rableri,** neyi? (رَشَدًا) **büyük bir hayrı.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Ayrıca gerçekten biz bilmiyoruz ki, (gök tabakaları cinlerden ve şeytanlardan korunarak) **yerde olan kimselere bir şer mi murâd edilmiştir ya da Rableri onlara büyük bir hayrı mı murâd etmiştir?!**

وَاَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذٰلِكَۜ كُنَّا طَرَٓائِقَ قِدَدًاۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَاَنَّا) **Yine gerçekten biz,** (مِنَّا) **bizim içimizden vardır,** kim? (اَلصَّالِحُونَ) **sâlih kimseler,** daha? (وَمِنَّا) **ve bizden vardır,** nerede olucu? (دُونَ ذٰلِكَ) **işte**

sana, bunun aşağısında, (كُنَّا) **biz olduk,** nedir olduk? (طَرَآئِقَ) **birtakım yollar**(a sâhip), burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (ذَوِى طَرَآئِقَ) "Yollara sâhip" şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* yâni "Îtikād ve amel bakımından farklı yollara gidenler" demektir, öyle yollar ki, (قِدَدًا) **parçalar**(a ayrılmış), bu kelime "Kesilip birbirinden ayrılmış parça" mânâsına gelen (قِدَّةٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 11

11- Yine hakîkaten biz (cinler öyle bir toplumuz ki); **içimizden** (îmânlı ve takvâ sâhibi) **sâlih kimseler de vardır.**

(Ey dinleyen!) **İşte sana! Yine bizden,** (salâh ve takvâda kemâle ulaşamayıp) **bunun aşağısında** (olanlar) **da vardır.**

Biz (öteden beri) **parça parça olan birtakım** (farklı) **yollar**(a; dinlere ve mezheplere sâhip varlıklar) **olmuştuk.**

وَاَنَّا ظَنَنَّا اَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللّٰهَ فِى الْاَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًاۙ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(وَاَنَّا) **Ve gerçekten biz,** ne yaptık? (ظَنَنَّا) **yakînen bildik,** neyi? (اَنْ لَنْ نُعْجِزَ) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken şey şudur ki) **biz aslâ âciz bırakamayız,** buradaki (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur, *(el-Âlûsî)* kimi âciz bırakamayız? (اَللّٰهَ) **Allâh'ı,** nerede olduğumuz hâlde? (فِى الْاَرْضِ) **yerde,** daha neyi bildik? (وَلَنْ نُعْجِزَ) **yine aslâ âciz bırakamayız,** kimi? (هُ) **O'nu,** ne olmakla? (هَرَبًا) **kaçmakla** (kaçıyor olmakla), bu kelime mahzûf bir (نَهْرُبُ) fiilinin mef'ûlü mutlağı düşmüştür ki takdîri (نَهْرُبُ هَرَبًا) şeklindedir, cümle ise (وَلَنْ نُعْجِزَ) fiilinin fâ'ilinden hâl düşmüştür. *(et-Tefsîru'l-Mazharî)*

Meâl-i Şerîf - 12

12- Bir de muhakkak biz şunu yakînen bilmişizdir ki; biz Allâh'ı aslâ (gökte de) **yerde** (de yapmasını istediği herhangi bir şeyi engelleyerek) **âciz bırakamayız ve** (yerden göğe) **kaç**(an kimseler ol)**makla** (bile) **O'nu aslâ âciz bırakamayız.**

وَاَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰٓى اٰمَنَّا بِهٖۜ فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهٖ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًاۙ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(وَاَنَّا) **Yine şüphesiz biz,** (لَمَّا سَمِعْنَا) **ne zaman ki işittik,** neyi? (اَلْهُدٰى) **o** (Kur'ân'ın) **hidâyeti**(ni), (اٰمَنَّا) (hemen) **îmân ettik,** neye? (بِهٖ) **ona,** (فَمَنْ) **şimdi**

her kim, (يُؤْمِنْ) **îmân ederse,** kime? (بِرَبِّهٖ) **Rabbine,** (فَلَا يَخَافُ) **artık korkmaz,** neden? (بَخْسًا) (sevâbında) **bir noksanlık yapılmasından,** daha neden korkmaz? (وَلَا رَهَقًا) **bir** (zillet ve) **alçaklık** (isâbet edip onu) **kuşatmasından da** (korkan biri) **olmaz.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Yine şüphesiz biz o hidâyeti(n ta kendisi olan Kur'ân-ı Kerîm'i) **işittiğimiz anda ona îmân ettik. İşte kim** (bizim gibi) **Rabbine îmân ederse, artık o kişi** (sevâbında) **bir noksanlık yapılmasından korkmaz,** (kendisine) **bir** (zillet ve) **alçaklık** (isâbet edip onu) **kuşatmasından da** (korkan biri) **olmaz.**

وَاَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَۜ فَمَنْ اَسْلَمَ فَاُو۬لٰٓئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(وَاَنَّا) **Hem muhakkak ki biz** (cinler topluluğu var ya); (مِنَّا) **içimizden vardır,** kimler? (اَلْمُسْلِمُونَ) **Müslüman kimseler,** daha? (وَمِنَّا) **yine bizden vardır,** kimler? (اَلْقَاسِطُونَ) (doğru yolu bırakarak ondan) **sap**(ıp kâfir ol)**an kimseler,** (فَمَنْ) **artık her kim,** (اَسْلَمَ) **Müslüman olursa,** (فَاُو۬لٰٓئِكَ) (ey Müslüman!) **Artık işte sana! Onlar,** nedir? (تَحَرَّوْا) **iyice ara**(yıp ulaş)**dılar,** neyi aradılar? (رَشَدًا) **büyük bir hidâyeti.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Hem muhakkak ki biz (cinler topluluğu var ya); **içimizden Müslümanlar da vardır. Yine bizden,** (doğru yolu bırakarak ondan) **sap**(ıp kâfir ol)**anlar da vardır. Artık her kim Müslüman olursa,** (ey Müslüman) **işte sana! Onlar büyük bir hidâyet arayışında bulunmuş** (ve hakkı bulmuş) **turlar.**

وَاَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًاۙ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(وَاَمَّا الْقَاسِطُونَ) **Ama o** (haktan) **sapanlara gelince,** (فَكَانُوا) **işte onlar oldular,** niçin? (لِجَهَنَّمَ) **özellikle cehennem için,** nedir oldular? (حَطَبًا) **bir odun.** Müfessirlerin beyânı vechile; burada biri çıkıp "Cinler zâten ateşten yaratılmışken cehennem ateşiyle nasıl azâba uğratılacaklar?" diyecek olursa buna cevâben: "Cehennemde onların yaratılış keyfiyeti değiştirilerek kan ve etten yaratılmış sûrete dönüştürülecekler" denilmiştir. *(el-Hatîb eş-Şirbînî, es-Sirâcü'l-münîr, 4/448; Süleymân el-Cemel, el-Fütûhâtü'l-İlâhiyye, 13/457)*

Meâl-i Şerîf - 15

15- Ama o (haktan) **sapanlara gelince; işte onlar da özellikle cehennem**(in ateşini tutuşturmak) **için birer odun olmuşturlar."**

وَاَنْ لَوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَاَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًاۙ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Bana daha ne vahyolundu? (وَاَنْ لَوِ اسْتَقَامُوا) **ve şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken hüküm şudur ki) **şâyet onlar istikāmet etselerdi,** buradaki (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur, ne üzerinde? (عَلَى الطَّرِيقَةِ) **o yol üzerinde,** ne yapardık? (لَاَسْقَيْنَا) **elbette suvarırdık,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne ile? (مَاءً) **bir su ile,** öyle su ki, (غَدَقًا) **çok bol ve faydalı,** bu kelime (عَلِمَ) bâbından masdar olup, *(Tâcü'l-'arûs, 26/237)* mübâlağa olsun için (مَاءً) kelimesi masdar ile sıfatlanmıştır.

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Habîbim! Bundan sonra onlara de ki: Yine bana Rabbimin şöyle buyurduğu vahyolundu:) **Şu da bir gerçek ki; eğer o** (cinler ve insa)**nlar** (İslâm'ın emir ve yasaklarına hakkıyla riâyet ederek) **o** (hak) **yol üzere istikāmet edebilselerdi elbette Biz onları çok bol ve faydalı bir su ile suvarır** (ve rızıklarını bollaştırır)**dık.**

لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِۜ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًاۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

Niçin böyle yapardık? (لِنَفْتِنَ) **imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **edelim diye,** kimi? (هُمْ) **onları,** nerede? (فِيهِ) **bu hususta,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يُعْرِضْ) **yüz çevirirse,** neden? (عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ) **Rabbinin zikrinden,** (يَسْلُكْ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **girdirir,** kimi? (هُ) **onu,** neye? (عَذَابًا) **büyük bir azâba,** öyle azap ki, (صَعَدًا) **üstün gelecek çok meşakkatli,** bu kelime masdar olup, mübâlağa olsun için (عَذَابًا) kelimesi masdar ile sıfatlanmıştır. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 17

17- Onları bu hususta imtihan (edenin muâmelesine tâbi) **edelim** (de, nîmetlerimize şükredip etmeyeceklerini herkese gösterelim) **diye** (onlara bol rızık verirdik).

Ama her kim Rabbinin (kitâbından, tevhîdinden, ibâdetinden ve öğütlerinden ibâret olan) **zikrinden yüz çevirirse, O** (Allâh) **onu** (gittikçe şiddeti artıp onu mağlup ederek kendisine) **üstün gelecek çok meşakkatli büyük bir azâba girdirir.**

وَاَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلّٰهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللّٰهِ اَحَدًاۙ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(Bana vahyolunanlardan biri de şudur ki:) (وَاَنَّ الْمَسَاجِدَ) **ve şüphesiz o mescitler,** kime âittir? (لِلّٰهِ) **Allâh'a mahsustur,** (فَلَا تَدْعُوا) **artık ibâdet etmeyin,** kimle berâber? (مَعَ اللّٰهِ) **Allâh ile berâber,** kime? (اَحَدًا) **hiçbir kimseye.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Bana vahyolunanlardan) **bir**(i) **de** (şudur ki) **şüphesiz** (Allâh için namaz kılınsın diye binâ edilmiş olan) **o mescitler Allâh'a mahsustur. Artık** (Yahûdî ve Hristiyanlar mâbetlerine girdiklerinde şirk koştukları gibi, siz de câmilerde) **Allâh ile birlikte hiçbir kimseye ibâdet etme**(kle şirke düşme)**yin.**

وَاَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللّٰهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًاۜ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَاَنَّهُ) **Yine gerçekten o** (şânına önem verilmesi gereken hüküm), nedir? (لَمَّا قَامَ) **ne zaman ki kıyamda bulundu,** kim? (عَبْدُ اللّٰهِ) **Allâh'ın kulu** (olan Muhammed), ne olduğu hâlde? (يَدْعُو) **ibâdet ediyor,** kime? (هُ) **O'na,** (كَادُوا) **o** (cin tâifesinden ola)**nlar yaklaşmıştı,** nedir olmaya? (يَكُونُونَ) **oluyorlar,** kime yönelici oldukları hâlde? (عَلَيْهِ) **özellikle onun üzerine,** ne oluyorlar? (لِبَدًا) **keçe gibi birbirine girmiş** (hattâ birbirini ezecek) **topluluklar,** bu kelime (لِبْدَةٌ) kelimesinin cemîsidir.

Meâl-i Şerîf - 19

19- Yine hakîkat şu ki; Allâh'ın (en büyük) **kulu** (olma vasfıyla şereflenmiş Muhammed kulumuz) **O'na ibâdet eder olduğu hâlde** (sabah namazının) **kıyâm**(ın)**da bulunduğu zaman, onlar**(ca cin) **onun etrâfında** (izdiham ederek) **keçe gibi birbirine girmiş** (hattâ birbirini ezecek) **topluluklar olmaya çok yaklaşmıştılar."**

İbnü Mes'ûd ve İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhüm)*den rivâyet olunduğuna göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Mekke vâdîlerinden biri olan Nahle mevkiinde ashâbına sabah namazını kıldırıyorken kalabalık bir cin topluluğu onun ibâdetini gördüklerinde ve kıyâm,

rükû, secde gibi hâllerinde ashâbının cemâat olarak ona uymasını izleyip kırâatini işittikleri zaman, o güne kadar hiç görmedikleri böyle bir manzara karşısında hayran kaldıkları için Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in başına toplandılar ve âyet-i kerîmede beyân edildiği üzere; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in namazını tâkip edelim diye ona yakın olmak için çıkan izdihamda az kalsın birbirini ezecektiler. *(Ebû Nu'aym, Delâilü'n-Nübüvve, sh:262-263; et-Taberî, Câmi'u'l-Beyân, 23/343; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 15/28)*

قُلْ اِنَّمَآ اَدْعُوا رَبّ۪ي وَلَٓا اُشْرِكُ بِه۪ٓ اَحَدًا ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (اِنَّمَٓا اَدْعُوا) **ben ancak ibâdet ederim,** kime? (رَبّ۪ي) **Rabbime,** daha? (وَلَٓا اُشْرِكُ) **ve ortak etmem,** kime? (بِه۪ٓ) **O'na,** kimi? (اَحَدًا) **hiçbir kimseyi.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Habîbim! O cinlere) **de ki: "Ben ancak Rabbime ibâdet ederim ve O'na hiçbir kimseyi ortak etmem.** (Benim vazîfem ancak O'na ibâdet olup ben de bu yükümlülüğümü yerine getiriyorum, bunda şaşılacak ne var ki, O'na ibâdetimi seyretmek için izdiham yapıyorsunuz?!)"

قُلْ اِنّ۪ي لَٓا اَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (اِنّ۪ي) **muhakkak ben,** (لَٓا اَمْلِكُ) **mâlik olamam,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neye? (ضَرًّا) **bir zarar**(ı savuşturmay)**a,** daha? (وَلَا رَشَدًا) **bir fayday**(ı ulaştırmay)**a da** (güç yetirmem söz konusu) **olamaz.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Habîbim!) **De ki: "Muhakkak ben sizin için bir zarar**(ı savuşturma imkânın)**a mâlik olamam** (ve bunu aslâ yapamam), **bir fayday**(ı ulaştırmay)**a da** (güç yetirmem söz konusu) **olamaz."**

قُلْ اِنّ۪ي لَنْ يُج۪يرَن۪ي مِنَ اللّٰهِ اَحَدٌ وَلَنْ اَجِدَ مِنْ دُونِه۪ مُلْتَحَدًاۙ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (اِنّ۪ي) **muhakkak ben,** (لَنْ يُج۪يرَ) **aslâ kurtaramaz,** kimi? (ن۪ي) **beni,** kimden? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan** (gelecek azaptan), kim? (اَحَدٌ) **hiçbir kimse,** daha neyi söyle? (وَلَنْ اَجِدَ) **ve kesinlikle bulamam,** kimi? (مِنْ دُونِه۪) **O'ndan başkasını,** nedir bulamam? (مُلْتَحَدًا) **meyledilip sığınılacak biri** (olarak).

Meâl-i Şerîf - 22

22- De ki: "Şüphesiz ki ben (var ya); (hakkımda bir kötülük murâd etmesi durumunda) **Allâh'tan** (gelecek azaptan) **beni kimse aslâ kurtaramaz ve kesinlikle ben O'ndan başkasını meyledilip sığınılacak biri** (olarak) **bulamam.**

İbnü Mes'ûd *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre; cinler Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e yanaşmak için izdiham çıkardıkları zaman onların efendisi konumunda olan Verdân: "Yâ Rasûlellâh! İstersen onları senden uzaklaştırayım" dediği zaman Allâh-u Te'âlâ Habîbine ona bu âyetle cevap vermesini emretmiştir. *(el-Beyhakî, Delâilü'n-nübüvve, 2/231-232; İbnü Hacer el-'Askalânî, el-İsâbe, 6/606; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 15/30-31)*

اِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللّٰهِ وَرِسَالَاتِهٖۜ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَاِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ
خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًاۜ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

Ancak neye gücüm yeter? (اِلَّا بَلَاغًا) **lâkin bir teblîğe,** öyle tebliğ ki kimden olucu? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh'tan,** daha neye mâlik olabilirim? (وَرِسَالَاتِهٖ) **ve O'nun elçiliklerin**(i size bildirmey)**e,** (وَمَنْ) **ama her kim,** (يَعْصِ) **isyân ederse,** kime? (اللّٰهَ) **Allâh'a,** daha? (وَرَسُولَهُ) **ve Rasûlüne,** (فَاِنَّ لَهُ) **artık şüphesiz onun için vardır,** ne vardır? (نَارَ جَهَنَّمَ) **cehennem ateşi,** ne oldukları hâlde? (خَالِدِينَ) **ebedî kalıcı kimseler oldukları hâlde,** nerede? (فِيهَٓا) **onun içerisinde,** ne müddet? (اَبَدًا) **ebediyyen** (sonsuza kadar).

Meâl-i Şerîf - 23

23- Lâkin Allâh (tarafın)**dan bir tebliğe ve O'nun elçiliklerin**(i size bildirmey)**e** (gücüm yeter)**! Ama her kim** (benim ulaştırdığım bu hükümleri kabullenmeyerek) **Allâh'a ve Rasûlüne isyân ederse, artık şüphesiz onun için,** (kâfirlerin) **sonsuza kadar içerisinde ebediyyen kalacakları cehennem ateşi vardır.**

حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ اَضْعَفُ نَاصِرًا وَاَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا) **Nihâyet gördükleri zaman,** neyi? (مَا) **o** (azap dolu) **şeyleri ki,** (يُوعَدُونَ) **tehdit ediliyorlar,** (فَسَيَعْلَمُونَ) **artık yakında bilecekler,** kimi? (مَنْ) **o kimseyi ki,** nedir? (اَضْعَفُ) **daha zayıftır,** ne cihetinden? (نَاصِرًا) **yardımcı bakımından,** daha nedir? (وَاَقَلُّ) **ve daha azdır,** ne cihetinden? (عَدَدًا) **sayı bakımından.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Kâfirler inatlarını sürdürerek müminleri aşağılamaya devâm edeceklerdir.) **Nihâyet o** (müşrik ola)**nlar tehdit olundukları o** (azap dolu) **şeyleri gördükleri zaman artık yakında bileceklerdir ki; kim yardımcı bakımından daha zayıftır ve** (kim) **sayı cihetinden daha az** (orduya sâhip) **olandır?!**

قُلْ اِنْ اَدْرٖى اَقَرٖيبٌ مَا تُوعَدُونَ اَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبّٖى اَمَدًا ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (اِنْ اَدْرٖى) **ben bilmiyorum,** burada (اِنْ) harfi nâfiyedir, *(et-Teysîr)* neyi? (اَقَرٖيبٌ) **çok yakın mıdır?** ne? (مَا) **o şeyler ki,** (تُوعَدُونَ) **tehdit olunuyorsunuz,** (اَمْ يَجْعَلُ) **yoksa tâyin edecek mi?** ne için? (لَهُ) **onun için,** kim? (رَبّٖى) **Rabbim,** neyi? (اَمَدًا) **uzun bir süreyi.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- (Habîbim!) **De ki: "Tehdit olunduğunuz o şeyler çok yakın mıdır, yoksa Rabbim onun için uzun bir süre mi tâyin edecek, bilemiyorum?**

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلٰى غَيْبِهٖٓ اَحَدًاۙ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

O Allâh-u Te'âlâ kimdir? (عَالِمُ الْغَيْبِ) **tüm gaybları** (gizlileri) **bilicidir,** burada harf-i târif istiğrâk içindir, *(el-Âlûsî, 27/54)* bu terkîb mahzûf bir (هُوَ) zamîrinin haberidir, *(el-Beyzâvî)* (فَلَا يُظْهِرُ) **artık O muttalî** (ve vâkıf) **kılmaz,** ne üzerine? (عَلٰى غَيْبِهٖٓ) **gaybları üzerine,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, kimi vâkıf kılmaz? (اَحَدًا) **hiçbir kimseyi.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- (O yüce Rabbim) **bütün gaybları** (ve gizlileri) **bilendir. Artık O hiçbir kimseyi gayblarına** (ve gizli ilimlerine) **vâkıf kılmaz.**

اِلَّا مَنِ ارْتَضٰى مِنْ رَسُولٍ فَاِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ رَصَدًاۙ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(اِلَّا مَنِ) **Ancak o kimse**(ye bildirmesi) **müstesnâ ki,** (ارْتَضٰى) **râzı oldu,** kimden olduğu hâlde? (مِنْ رَسُولٍ) **bir rasûlden,** (فَاِنَّهُ) **zîrâ şüphesiz ki O** (Allâh-u Te'âlâ), ne yapar? (يَسْلُكُ) **dizer,** hangi taraftan olduğu hâlde? (مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ) **onun**

iki eli arasından, yâni önünden, daha nereden? (وَمِنْ خَلْفِه۪) **ve arkasından,** kimleri? (رَصَدًا) **gözcülük yapan birtakım bekçileri,** bu kelime (رَاصِدٌ) kelimesinin cemîsidir. *(el-Kirmânî, 9/518)*

Meâl-i Şerîf - 27

27- Ancak (bâzı gaybları bildirmek üzere kulları içerisinden seçip) **râzı olduğu bir rasül**(e bildirmesi) **müstesnâ. Zîrâ muhakkak ki O** (Allâh-u Te'âlâ) **onun önünden ve ardından** (yerleştirilmiş olarak) **gözcülük yapan birtakım bekçiler dizer** (ve o peygamber vahyi tebliğ edinceye kadar onlar onu şeytanların vesveselerinden ve katmalarından korurlar).

Bâzıları bu âyetten yola çıkıp; kerâmet olarak evliyâullâha birtakım gaybların bildirilebileceğini inkâr etmişlerdir. Oysa bu, büyük bir cehâletten kaynaklanmaktadır. Zîrâ bu âyet-i kerîmenin zâhirine bakılarak, gaybların sâdece rasüllere bildirildiği hükmüne varılacak olsa, meleklere de, nebîlere de hiçbir gaybın bildirilmediğini kabullenmeleri gerekir.

Dolayısıyla burada "Allâh-u Te'âlâ'nın, bütün gayblarını rasüllerine bildirdiği" mânâsı çıkarılamayacağı gibi, "Rasûl olmayan hiçbir meleğe, nebîye ve velîye hiçbir gaybı bildirmeyeceği" hükmüne de varılamaz. Nitekim Hızır *(Aleyhisselâm)* gibi peygamberliği ihtilaflı olan bir zâta nice gaybların bildirildiği Kur'ân-ı Kerim'in açık beyanları *(el-Kehf Sûresi:60-82)* ile sâbittir. Ayrıca Sahîhayn'da: "Geçmiş ümmetlerde olduğu gibi, bu ümmette de ilhâma mazhar muhaddes kullar bulunduğu" bildirilmiştir. *(el-Buhârî, el-Enbiyâ:52, rakam:3282, 3/1279; Müslim, Fezâilü's-sahâbe:2, rakam:2398, 4/1864)*

O hâlde burada peygamberlere tahsis edilen bildirme, vâsıtasız olarak sâdece vahiy yoluyla olan ayân-beyân bir bildirmeden ibarettir, velîlere ise; rüyâ, sahih keşif, ferâset ya da ilhâm gibi vâsıtalarla bâzı gaybî konular bildirilmektedir.

Ama bu, peygamberlere bildirilen gibi kesin ilim ifâde etmez. Ayrıca bu bildirim, rasûle asâleten, velîye ise tebe'iyyet yoluyla yapıldığından dolayı, her velînin kerâmeti, tâbi olduğu peygamber için bir mûcize kabûl edilmektedir. *(el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin; -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/379-380; el-Âlûsî, 27/518-520)*

لِيَعْلَمَ اَنْ قَدْ اَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَاَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَاَحْصٰى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

Allâh-u Te'âlâ niçin gaybları dilediklerine bildirir? (لِيَعْلَمَ) **tâ ki o** (Rasûl) **bilsin diye,** neyi? (اَنْ قَدْ اَبْلَغُوا) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken hüküm şudur ki; melekler) **muhakkak teblîğ ettiler,** burada (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur ki takdîri (اَنَّهُ) şeklindedir, neyi teblîğ ettiler? (رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ) **Rablerinin gönderdiklerini,** (وَاَحَاطَ) **zâten O** (Allâh-u Te'âlâ) **kuşattı,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** nerede olucudur? (لَدَيْهِمْ) **onların yanında,** daha ne yaptı? (وَاَحْصٰى) **ve say**(ıp yazdır)**dı,** neyi? (كُلَّ شَيْءٍ) **her bir şeyi,** ne cihetinden? (عَدَدًا) **sayı bakımından.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Tâ ki o (kendisine vahiy gönderilen peygamber) **bilsin ki; şüphesiz** (önem verilmesi gereken hakîkat şudur ki), **o**(na vahyi getiren Cibrîl ve meleklerden onun refâkatinde buluna)**nlar Rablerinin elçiliklerini gerçekten tebliğ etmiştirler.**

Zâten O (vahyi gönderen yüce Rab) **onlar**(a vahiy getiren melâike-i kirâm)**ın yanlarında bulunan şeyleri kuşat**(ıcı şekilde bilip yaz)**mıştır ve yine O** (Allâh-u Te'âlâ yağmur damlalarına ve kum tânelerine varıncaya kadar bütün mahlûkâtı ve olmuş-olacak) **her şeyi aded bakımından** (tek tek) **say**(ıp Levh-i Mahfûz'da yazdır)**mıştır.**

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ عِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-MÜZZEMMİL SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yirmi âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

يَٓا اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(يَٓا اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ) **Ey o elbisesine iyice bürünen** (Rasûlüm)**!**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Ey o (vahye ilk olarak mazhar olduğunda dehşete kapılarak) **elbisesine iyice bürünen** (Rasûlüm)**!**

قُمِ الَّيْلَ اِلَّا قَل۪يلاًۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(قُمْ) (Namazda) **kıyamla geçir,** ne zamânı? (الَّيْلَ) **geceyi,** (اِلَّا قَل۪يلاً) **ancak çok azı müstesnâ.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Geceyi (teheccüd namazı için kalkıp) **kıyamla geçir; ancak çok azı müstesnâ** (onu da uykuyla geçir)**.**

نِصْفَهُٓ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَل۪يلاًۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

O azdan bedel? (نِصْفَهُ) (gecenin) **yarısını** (kıyamla geçir), yâhut? (اَوِ انْقُصْ) **veyâ eksilt,** neden? (مِنْهُ) **ondan,** yâni gecenin yarısından, ne kadar eksiltmekle? (قَل۪يلاً) **çok az olucu** (bir kısmını), bu kelime mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatıdır ki takdîri (نَقْصًا قَل۪يلاً) şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Gecenin) **yarısını** (kıyamla geçir) **ya da ondan biraz eksilt** (de üçte birini namazla geçir).

اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْت۪يلًاۜ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اَوْ زِدْ) **Yâhut ziyâde yap** (artır), ne üzerine? (عَلَيْهِ) **onun** (yarısının) **üzerine,** daha? (وَرَتِّلِ) **ve tertîl ile oku,** yâni dinleyen kimsenin, harflerini sayacağı şekilde yavaş yavaş ve açık açık oku, neyi? (اَلْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı,** nasıl bir okumakla? (تَرْت۪يلًا) **tam bir tertîl ile.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Yâhut onun (yarısının) **üzerine ziyâde** (ve artış) **yap**(arak üçte ikisini ibâdetle geçir)**! Kur'ân'ı da tam bir tertîl ile** (ve dinleyen kimsenin, harflerini sayacağı şekilde) **yavaş** (yavaş) **ve** (harflerini) **açık** (şekilde) **oku.**

اِنَّا سَنُلْق۪ي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَق۪يلًاۜ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(اِنَّا) **Muhakkak ki Biz,** (سَنُلْق۪ي) **yakında ilkā edeceğiz** (indireceğiz), *(el-Medârik)* kimin üzerine? (عَلَيْكَ) **senin üzerine,** neyi? (قَوْلًا) **bir kelâmı,** öyle kelâm ki, (ثَق۪يلًا) (emir ve yasakları nefse) **çok ağır olucu.** *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Muhakkak ki Biz yakında senin üzerine (emir ve yasakları mükelleflerin nefislerine) **çok ağır** (gelecek) **olan bir kelâmı** (vahiy olarak) **ilkā edeceğiz.**

اِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وَطْـًٔا وَاَقْوَمُ ق۪يلًاۜ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ) **Şüphesiz ki o geceleyin** (namaza) **kalkmak,** burada (فَاعِلَةٌ) vezni masdar mânâsında olup izâfet (ف۪ي) mânâsındadır, *(et-Teysîr; el-Âlûsî)* (هِيَ) **özellikle o** (gece kalkmak), nedir? (اَشَدُّ) **daha güçlüdür,** ne cihetinden? (وَطْـًٔا) (kalp ile dilin) **muvâfakat**(ı) **bakımından,** *(el-Medârik)* daha nedir? (وَاَقْوَمُ) **ve daha doğrudur** (ve hatâsızdır), *(el-Bahru'l-muhît; el-Âlûsî)* ne cihetinden? (ق۪يلًا) **okuma yönünden.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Şüphesiz ki geceleyin (namaza) **kalkmak; gerçekten de o** (vakit kılınan namaz kalp ile dilin) **muvâfakat**(ı ve birbiriyle uyum sağlaması) **bakımından daha güçlü ve** (el ayak çekildiği sessiz bir saate denk geldiği için) **okuma yönünden de** (gündüze göre daha hatâsız ve) **daha doğrudur.**

اِنَّ لَكَ فِى النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًاۜ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اِنَّ لَكَ) (Habîbim!) **Gerçekten senin için vardır,** ne zamanda? (فِى النَّهَارِ) **gündüzde,** ne vardır? (سَبْحًا) **birçok meşgale,** öyle meşgale ki, (طَوِيلًا) **çok uzun olucu.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Habîbim!) **Gerçekten senin için gündüzleyin çok uzun** (süren ve sürekli ibâdetine mâni olan) **birçok meşgale vardır.** (O hâlde gecelerini Rabbinin ibâdetine ayır.)

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْتِيلًاۜ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَاذْكُرِ) (Habîbim!) **Bir de sen zikret**(meye devâm et), neyi? (اِسْمَ رَبِّكَ) **Rabbinin ismini,** daha ne yap? (وَتَبَتَّلْ) **ve** (her şeyin ilgisinden) **ayrılıp yönel,** kime? (اِلَيْهِ) **O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na,** sen O'na hakkıyla yönelirsen O da seni her şeyden kesip ayırır, ne yapmakla? (تَبْتِيلًا) **tam bir koparıp ayırmakla,** burada (تَبْتِيلًا) kelimesi mahzûf bir fiilin mef'ûlü mutlağı düşmüştür ki takdîri (يُبَتِّلُكَ تَبْتِيلًا) şeklindedir. *(el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Habîbim!) **Bir de sen** (namaz kılarak, Kur'ân okuyarak, ilmî müzâkerelerde bulunarak ve tesbîh, tehlîl gibi amellerle meşgul olarak) **Rabbinin adını zikret**(meye devâm et).

Yine sen (Rabbinden gayri herhangi bir şeye ilgi ve alâka göstermeyi bırakıp) **sâdece O'na ayrılıp yönel ki** (O da seni her şeyden) **koparıp ayırmakla** (sâdece yüce Zâtına seçkin kılsın).

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

O Kendisine yönelmen emrolunan Zât kimdir? (رَبُّ الْمَشْرِقِ) **doğunun Rabbidir,** buradaki (رَبُّ) kelimesi mahzûf bir (هُوَ) mübtedâsının haberidir, *(el-Kirmânî)* daha? (وَالْمَغْرِبِ) **batının da** (Rabbidir), (لَٓا اِلٰهَ) **hiçbir ilâh yoktur,** (اِلَّا هُوَ) **ancak O** (vardır), (فَاتَّخِذْ) **öyleyse sen edin,** kimi? (هُ) **O'nu,** nedir edin? (وَكِيلًا) (her işinde Kendisine îtimâd edilecek) **bir vekîl.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Habîbim! Senin sâdece Kendisine yönelmen gereken O Zât) **doğunun ve batının Rabbidir ki, O'ndan başka hiçbir İlâh yoktur. Öyleyse sen** (sâdece) **O'nu** (her işinde Kendisine îtimâd edilecek) **bir vekîl edin.**

وَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَاصْبِرْ) (Habîbim!) **Ve sabırlı ol,** neye karşı? (عَلٰى مَا) **o şeylere karşı ki,** (يَقُولُونَ) **o** (müşrik ola)**nlar diyorlar,** daha ne yap? (وَاهْجُرْ) **ve terk et,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne yapmakla? (هَجْرًا) **bir terkedişle,** öyle terketmek ki, (جَمِيلًا) (onlardan kendine bir zarar getirmeyecek şekilde) **güzel olucu.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Ayrıca Sen o (müşrik ola)**nların** (Benim ve senin hakkında) **söylemekte oldukları** (uygunsuz) **şeylere karşı sabırlı ol ve** (her yaptıklarına karşılık vermeye kalkışmayıp idâreli bir şekilde) **güzel bir terk edişle onları** (kendi hâllerine) **bırak.** (Böylece sen zaman ve zemine göre hareket et, gücün yetmediği yerde onlara karşı çıkmayıp onların yaptıklarına sâdece kalbinden muhâlefetle yetin.)

وَذَرْنٖى وَالْمُكَذِّبٖينَ اُولِى النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلٖيلًا ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَذَرْ) **Ayrıca bırak,** kimi? (نٖى) **Beni,** kiminle berâber? (وَالْمُكَذِّبٖينَ) **o yalanlayıcı kimselerle berâber,** burada (وَ) ma'iyyet içindir, *(ed-Dürru'l-masûn)* öyle yalanlayıcılar ki, (اُولِى النَّعْمَةِ) **nîmetlenme** (ve geniş imkân) **sâhipleri,** daha ne yap? (وَمَهِّلْ) **ve mühlet ver,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne kadar bir mühlet vermekle? (قَلٖيلًا) **çok az olucu** (bir fırsat vermekle), bu kelime mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmüştür ki takdîri (تَمْهٖيلًا قَلٖيلًا) şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 11

11- Ayrıca sen Beni o (geniş imkânlarla) **nîmetlenme sâhipleri olan o** (İslâm'ı) **yalanlayıcı kimselerle birlikte** (yalnız) **bırak** (ve onları helâk etme işini Bana havâle et), **bir de onlara çok az** (bir süre daha fırsat vermek üzere) **mühlet ver.** (Zîrâ seninle alay eden o Kureyş müşriklerine yakın bir zaman sonra Bedir'de Ben kâfî geleceğim.)

اِنَّ لَدَيْنَٓا اَنْكَالًا وَجَح۪يمًاۙ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(اِنَّ لَدَيْنَٓا) **Çünkü muhakkak ancak Bizim nezdimizdedir,** bu makam ta'lîl içindir, *(el-Âlûsî)* ne? (اَنْكَالًا) **çok ağır zincirler,** daha? (وَجَح۪يمًا) **ve şiddetle tutuşturulmuş büyük bir ateş.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Çünkü muhakkak (kâfirlere azap etmek için) **çok ağır zincirler ve şiddetle tutuşturulmuş büyük bir ateş ancak Bizim nezdimizdedir.**

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا اَل۪يمًا ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Bizim nezdimizde daha ne vardır? (وَطَعَامًا) **ve kötü bir yiyecek,** öyle kötü yiyecek ki, (ذَا غُصَّةٍ) **boğaza takılma** (sıfatının) **sâhibi,** daha ne vardır? (وَعَذَابًا) **ve görülmemiş bir azap,** öyle azap ki, (اَل۪يمًا) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Bir de boğaza takılan (ateş dikenleri ve zakkum ağacı gibi ne mideye inen ne de dışarı çıkarılabilen) **kötü bir yiyecek ve çok acı veren görülmemiş bir azap** (vardır).

يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَث۪يبًا مَه۪يلًا ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Bu azaplar ne zaman gerçekleşecek? (يَوْمَ تَرْجُفُ) **şiddetle sarsılacağı günde,** ne? (الْاَرْضُ) **o** (yedi kat) **yer,** daha? (وَالْجِبَالُ) **ve tüm dağlar,** daha ne olduğu gün? (وَكَانَتِ) **ve oldu**(ğu gün), ne? (اَلْجِبَالُ) **o dağlar,** nedir olduğu gün? (كَث۪يبًا) **bir kum yığını,** öyle kum yığını ki, (مَه۪يلًا) **tamâmen akıcı.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- O (yedi kat) **yerin ve bütün dağların şiddetlice sarsılacağı ve** (hem sertlikte hem de yükseklikte örnek olan) **o dağların tamâmen akıcı bir kum yığını olduğu** (kıyâmet) **gün**(ün)**de** (bu azaplar gerçekleşecektir).

اِنَّٓا اَرْسَلْنَٓا اِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَٓا اَرْسَلْنَٓا اِلٰى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(اِنَّٓا) **Muhakkak Biz,** (اَرْسَلْنَٓا) **elçi gönderdik,** kime? (اِلَيْكُمْ) **size,** kimi? (رَسُولًا) **çok büyük bir Rasûl'ü,** öyle Rasûl ki, (شَاهِدًا) **tam mânâsıyla şâhit olucu,** kimin üzerinde? (عَلَيْكُمْ) **sizin üzerinizde,** öyle göndermek ki ne gibi? (كَمَٓا اَرْسَلْنَٓا) **gönderdiğimiz gibi,** bu kelime mahzûf bir masdarın sıfatıdır ki takdîri (اِرْسَالًا كَاِرْسَالِنَا) şeklindedir, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* kime? (اِلٰى فِرْعَوْنَ) **Firavun'a,** kimi? (رَسُولًا) **değerli bir Rasûl'ü.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (Ey âhir zaman ümmeti!) **Biz şüphesiz ki Firavun'a değerli bir Rasûl** (ve elçi olan Mûsâ kulumuzu) **gönderdiğimiz gibi** (sizi ıslâh etmesi için) **üzerinizde** (vazîfeli olup tüm amellerinize) **tam mânâsıyla şâhit olan çok kıymetli bir Rasûl'ü de size elçi gönderdik.**

فَعَصٰى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَاَخَذْنَاهُ اَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(فَعَصٰى) **Ama isyân etti,** kim? (فِرْعَوْنُ) **Firavun,** kime? (اَلرَّسُولَ) **o Rasûl'e,** (فَاَخَذْنَا) **sonra Biz yakaladık,** kimi? (هُ) **onu,** ne yapmakla? (اَخْذًا) **şiddetli bir yakalayışla,** öyle yakalayış ki, (وَبِيلًا) (âkıbeti) **çok ağır olucu.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Ama Firavun o Rasûl'e isyân etti de, sonra Biz onu (âkıbeti vahim olan) **çok ağır bir yakalayışla şiddetle yakaladık!**

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(فَكَيْفَ) **Artık nasıl,** (تَتَّقُونَ) **siz korunabileceksiniz,** (اِنْ كَفَرْتُمْ) **eğer kâfir olursanız,** neden korunabileceksiniz? (يَوْمًا) **büyük bir günde** (azâba uğratılmanızda)**n,** burada bir muzâf muahzûftur ki takdîri (عَذَابَ يَوْمٍ)

şeklindedir, *(el-Kirmânî; el-Beyzâvî)* öyle gün ki, (يَجْعَلُ) **yapacak,** kimi? (اَلْوِلْدَانَ) **çocukları,** nedir yapacak? (شِيبًا) **ak saçlı ihtiyarlar.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Ey insanlar!) **Eğer** (dünyâda) **kâfir olursanız, çocukları** (bile) **ak saçlı ihtiyarlar yapacak** (kadar) **müthiş bir gün** (olan kıyâmette zuhûr edecek azap ve felâketler)**den artık nasıl korunabileceksiniz?!**

اَلسَّمَٓاءُ مُنْفَطِرٌ بِه۪ۜ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(اَلسَّمَٓاءُ) **Gök**(ler), nedir? (مُنْفَطِرٌ) **tamâmen yarılıcıdır,** ne sebebi ile? (بِه۪) **onun** (dehşeti) **sebebi ile,** bu mânâya göre (بَا) harfi sebebiyye içindir, *(el-Kirmânî; el-Beyzâvî)* (فِى) mânâsında da olabilir *(el-Kirmânî; el-Kurtubî)* ki meâl-i şerîfteki mânâ buna göre verilmiştir, (كَانَ) **dâimâ oldu,** ne? (وَعْدُهُ) **O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun vaadi,** nedir oldu? (مَفْعُولًا) **kesinlikle yapılmış** (bitmiş) **bir şey.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Gök(ler bile onca büyüklüğüne ve sağlamlığına rağmen kıyâmet gününün dehşetine kapılıp) **onda tamâmen yarılıcıdır.**

(Hâl böyleyken diğer mahlûkâtın hâli nice olur?!) **O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun vaadi kesinlikle yapılmış** (bitmiş) **bir şey olmuştur.**

اِنَّ هٰذِه۪ تَذْكِرَةٌۚ فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّه۪ سَب۪يلًا ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(اِنَّ هٰذِه۪) **Gerçekten işte bu**(nca tehdit ihtivâ eden âyetler), nedir? (تَذْكِرَةٌ) **büyük bir hatırlatmadır,** (فَمَنْ) **artık her kim,** (شَٓاءَ) **dilerse,** ne yapar? (اِتَّخَذَ) **edinir,** kime? (اِلٰى رَبِّه۪) **Rabbin**(in cennetin)**e,** neyi edinir? (سَب۪يلًا) **bir yolu.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Gerçekten işte bu(nca tehdit ihtivâ eden âyetler) **büyük bir** (öğüt ve) **hatırlatmadır.**

Artık her kim (hidâyet bulmak) **isterse,** (işte) **o** (îmân ve tâat yolunu tutarak kendisini) **Rabbin**(in cennetin)**e** (ulaştıracak) **bir yol edinir.**

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُومُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَٓائِفَةٌ مِنَ الَّذ۪ينَ مَعَكَۜ وَاللّٰهُ
يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَۜ عَلِمَ اَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِۜ عَلِمَ
اَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضٰىۙ وَاٰخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِى الْاَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِۙ وَاٰخَرُونَ
يُقَاتِلُونَ ف۪ى سَب۪يلِ اللّٰهِۘ فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُۙ وَاَق۪يمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ
قَرْضًا حَسَنًاۜ وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَاَعْظَمَ اَجْرًاۜ
وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(اِنَّ رَبَّكَ) **Şüphesiz senin Rabbin,** nedir? (يَعْلَمُ) **bilmektedir,** neyi? (اَنَّكَ) **muhakkak sen,** ne yapıyorsun? (تَقُومُ) **kıyamda bulunuyorsun,** ne zamanda? (اَدْنٰى) **daha az** (zaman)**da,** bu kelime aslında "Daha yakın" mânâsında ise de burada (اَقَلَّ) kelimesinin mânâsında isti'âre (mecâzen isti'mâl) edilmiştir, *(el-Beyzâvî)* neden daha az? (مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ) **gecenin üçte ikisinden,** daha ne kadar zamanda kıyâmda bulunuyorsun? (وَنِصْفَهُ) **ve yarısında,** daha? (وَثُلُثَهُ) **ve üçte birinde,** daha kim kalkıyor? (وَطَٓائِفَةٌ) **ve bir tâife,** öyle tâife ki kimden olucu? (مِنَ الَّذ۪ينَ) **o kimselerden ki,** kiminle berâberdir? (مَعَكَ) **seninle berâber,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** nedir? (يُقَدِّرُ) **takdîr etmektedir,** neyi? (الَّيْلَ) **geceyi,** daha? (وَالنَّهَارَ) **ve gündüzü,** (عَلِمَ) **O bildi,** neyi? (اَنْ لَنْ تُحْصُو) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken hüküm şudur ki) **aslâ güç yetiremeyeceksiniz,** buradaki (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur, neye? (هُ) **o** (şekilde gecenin kıyâmı)**na,** (فَتَابَ) **bu sebeple O** (Allâh-u Te'âlâ) **rücû etmişti** (tevbenizi kabûl ederek dönüş yapmıştı), kime? (عَلَيْكُمْ) **size,** (فَاقْرَؤُا) **artık okuyun,** neyi? (مَا) **o şeyi ki,** (تَيَسَّرَ) **kolay oldu,** neden? (مِنَ الْقُرْاٰنِ) **Kur'ân'dan,** (عَلِمَ) **O** (Allâh-u Te'âlâ şunu da) **bildi,** neyi? (اَنْ سَيَكُونُ) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken şey şudur ki) **muhakkak bulunacak,** burada (كَانَ) fiili tâmmedir, kimden? (مِنْكُمْ) **sizden,** kimler? (مَرْضٰى) **hastalar,** daha kimler? (وَاٰخَرُونَ) **ve diğer birtakım kimseler,** ne yapacaklar? (يَضْرِبُونَ) **sefere çıkacaklar,** nerede? (فِى الْاَرْضِ) **yer**(yüzün)**de,** ne oldukları hâlde? (يَبْتَغُونَ) **arıyorlar,** neden? (مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın fazlından** (rızıklarını arayacaklar), daha kimler olacak? (وَاٰخَرُونَ) **ve başka bir kısım kimseler ki,** ne yapıyorlar? (يُقَاتِلُونَ) **savaşıyorlar,** nerede? (ف۪ى سَب۪يلِ اللّٰهِ) **Allâh'ın yolunda** (O'nun dînini yüceltmek için), (فَاقْرَؤُا) **artık siz okuyun,**

neyi? (مَا) **o şeyi ki,** (تَيَسَّرَ) **kolay oldu,** neden? (مِنْهُ) **o** (Kur'â)**ndan,** daha ne yapın? (وَاَقِيمُوا) **ve hakkıyla kılın,** neyi? (الصَّلٰوةَ) **o** (farz) **namaz**(lar)**ı,** daha ne yapın? (وَاٰتُوا) **ve verin,** neyi? (الزَّكٰوةَ) **zekâtı,** daha? (وَاَقْرِضُوا) **ve** (muhtaçlara yardım ederek ve ödünç vererek) **borç verin,** kime? (اللّٰهَ) **Allâh'a,** ne yapmakla? (قَرْضًا) **bir ödünç vermekle,** öyle ödünç ki, (حَسَنًا) **güzel olucu** (ve verdiğiniz kimsenin başına kakmadan), (وَمَا) **ve her ne şeyi,** (تُقَدِّمُوا) **takdîm eder** (önden gönderir)**seniz,** kim için? (لِاَنْفُسِكُمْ) **nefisleriniz**(in menfaati) **için,** o şey de neden olduğu hâlde? (مِنْ خَيْرٍ) **herhangi bir hayırdan,** yâni namaz, zekât ve sadaka gibi hayırlardan herhangi birini kendi menfaatiniz için âhirete önceden gönderirseniz, (تَجِدُوهُ) **bulursunuz,** neyi? (هُ) **onu**(n sevâbını), nerede? (عِنْدَ اللّٰهِ) **Allâh'ın nezdinde,** (هُوَ) **ancak onu,** nedir bulursunuz? (خَيْرًا) (dünyâda bıraktıklarınıza göre) **çok daha hayırlı,** daha? (وَاَعْظَمَ) **ve daha büyük,** ne cihetinden? (اَجْرًا) **sevap bakımından,** daha ne yapın? (وَاسْتَغْفِرُوا) **ve mağfiret talep edin,** kimden? (اللّٰهَ) **Allâh'tan,** (اِنَّ اللّٰهَ) **çünkü muhakkak Allâh,** bu makam ta'lîl içindir, kimdir? (غَفُورٌ) (tevbe edenlerin günahlarını çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** daha kimdir? (رَحِيمٌ) (kullarına çokça acıyan bir) **Rahîm'dir.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Habîbim!) **Şüphesiz senin Rabbin bilmektedir ki; muhakkak sen** (emrolunduğun şeyle amel etmek üzere teheccüd namazı için kalkarak bâzen) **gecenin üçte ikisinden daha az** (bir zaman)**da,** (bâzen) **yarısında ve** (bâzen) **üçte birinde kıyamda bulunuyorsun, seninle birlikte olan kimselerden bir topluluk da** (böylece yapmaktadır).

Zâten Allâh gece ve gündüzü(n saatlerini bâzen uzatıp bâzen kısaltarak Kendi murâdı üzere ayarlayıp) **takdîr etmektedir.** (Zâten ancak O gece ve gündüz vakitlerinde kimin ne yaptığını, gece saatlerinin ne kadarını ibâdetle, ne kadarını uykuyla geçirdiğini de hakkıyla bilmektedir.)

(Ey ayakları şişinceye kadar teheccüd kılan kullar!) **O** (Allâh-u Te'âlâ), **sizin bu** (şekilde gecenin kıyâmı)**na aslâ güç yetiremeyeceğinizi bilmiştir de, bu sebeple tevbenizi** (peşînen) **kabûl et**(mek sûretiyle gecenin kıyâmının farziyetini sizden nesh et)**miştir. Artık siz** (namazlarda) **Kur'ân'dan kolay**(ınız)**a geleni okuyun.**

O (Allâh-u Te'âlâ) **şunu da bilmiştir ki; muhakkak içinizden** (teheccüd kılamayacak derecede) **hastalar bulunacaktır; diğer birtakım kimseler de Allâh'ın fazlından** (rızık veyâ ilim) **aramakta oldukları hâlde yer**(yüzün)**de yolculuğa çıkacaklardır; başka birkısımları da Allâh yo-**

lunda (kâfirlerle) **savaşacaklardır** (ve gündüzün yorgunluğuyla gece sabahlara kadar ibâdet yapma gücü bulamayacaklardır).

O hâlde siz (namazlarda) **o** (Kur'â)**ndan kolay**(ınız)**a geleni okuyun, o** (farz) **namaz**(lar)**ı da hakkıyla kılın, zekâtı da** (iyice hesap ederek tastamam) **verin ve** (sâdece Bizim rızâmızı hedefleyerek, gönül hoşluğuyla dînî hizmetlere yardımcı olarak ve özellikle borç isteyenlere fâizsiz para vermek sûretiyle yardım yaptığınız kimselerin başına kakmaksızın) **güzel bir ödünçle Allâh'a borç verin.**

Zâten siz (sâlih amel ve ibâdetler gibi) **hayır**(lar)**dan kendi nefisleriniz**(in menfaati) **için** (önceden âhirete yollayarak) **ne takdîm ederseniz, Allâh nezdinde onu** (dünyâda bırakacaklarınızdan) **çok daha hayırlı ve sevap bakımından daha büyük olanın ta kendisi bulacaksınız.**

Yine (de) **siz** (bir beşer olarak günahtan ve noksandan arınmış kalamayacağınıza göre, tüm hâllerinizde) **Allâh'tan mağfiret** (ve bağışlanma) **isteyin. Çünkü muhakkak Allâh,** (tevbe edenlerin günahlarını çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** (kullarına çokça acıyan bir) **Rahîm'dir.** (Bu yüzden zayıf kullarına zor hükümler yüklememiştir.)

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سِتٌّ وَخَمْسُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-MÜDDESSİR SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Elli altı âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

يَٓا اَيُّهَا الْمُدَّثِّرُۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(يَٓا اَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ) **Ey örtülere iyice bürünen** (Peygamberim)**!**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Ey (Hirâ'da Cibrîl'i, gökle yer arasını kaplamış olarak gördüğünde dehşete kapılıp) **örtülere iyice bürünen** (Peygamberim)**!**

Câbir ibnü Abdillâh *(Radıyallâhu Anh)* Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in şöyle anlattığını rivâyet etmiştir: "Bir zaman Hirâ'da (ibâdet için) mücâvir bulundum, vaktimi doldurunca inerken bana bir nidâ geldi, sağıma baktım bir şey göremedim, soluma baktım bir şey göremedim, arkama baktım bir şey göremedim, sonra başımı kaldırdım bir de baktım bana Hirâ'da gelen o melek gökle yer arasında bir kürsînin üzerinde oturmuş. O zaman beni âni bir korku kapladı, evime dönüp Hadîce'ye: "Beni örtün, beni örtün" dedim. Onun üzerine bu âyetler nâzil oldu. *(Ebû Dâvûd et-Teyâlisî, el-Müsned, rakam:1793; İbnü Ebî Şeybe, el-Musannef, 14/294; el-Buhârî, rakam:4924)*

قُمْ فَاَنْذِرْۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(قُمْ) (Uzandığın yerden) **kalk,** (فَاَنْذِرْ) **hemen** (kavmine) **uyarıda bulun.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Uzandığın yerden) **kalk ve hemen** (kavmine) **uyarıda bulun.**

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha ne yap? (وَرَبَّكَ) **ve ancak Rabbini,** (فَكَبِّرْ) **hemen tekbîr et** (büyük tut ve yücelt).

Meâl-i Şerîf - 3

3- Bir de ancak Rabbini(n büyüklüğünü takdîr ederek ve bunu dilinle ikrâr etmek üzere "Allâh-u Ekber" diyerek) **hemen tekbîr et.**

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha ne yap? (وَثِيَابَكَ) **giyeceklerini de,** (فَطَهِّرْ) **hemen iyice temizle.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Giyeceklerini de (tüm pisliklerden) **iyice hemen temizle.**

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha ne yap? (وَالرُّجْزَ) **ve o azâb**(a sebebiyet verecek şirk ve inkâr)**ı,** *(el-Medârik)* (فَاهْجُرْ) **hemen terk et.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Ayrıca o azâb(a sebebiyet verecek şirk ve inkâr)**ı terk et**(meye devâm et).

وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(وَلَا تَمْنُنْ) **Bir de sen iyilik yapma,** ne olduğun hâlde? (تَسْتَكْثِرُ) **çok görür olduğun hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bir de sen (yaptığın bir yardımı) **çok görür olduğun hâlde iyilikte bulunma** (ve iyiliğini kimsenin başına kakma).

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَلِرَبِّكَ) **Ve ancak Rabbin**(in rızâsını kazanmak) **için,** (فَاصْبِرْ) **hemen sabret.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Bir de sen sâdece Rabbin(in rızâsını kazanmak) **için** (emirleri tutmak, yasaklardan kaçmak ve belâlara tahammül etmek gibi bütün konularda) **sabırlı ol.** (Nitekim dünyâ yakında nihâyete erecektir.)

فَاِذَا نُقِرَ فِى النَّاقُورِۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(فَاِذَا نُقِرَ) **Çünkü üflendiği zaman,** neyin içerisine? (فِى النَّاقُورِ) **o** (Sûr denen) **boru içerisine.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Çünkü o (Sûr denen) **boru içerisine üfürüldüğü zaman!**

فَذٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(فَذٰلِكَ) (Habîbim) **artık işte sana! O,** ondan bedel? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** nedir? (يَوْمٌ) **büyük bir gündür,** öyle gün ki, (عَسِيرٌ) **çok zor olucu.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Habîbim!) **İşte sana! İşte o gün çok zor olan büyük bir gündür.**

عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(عَلَى الْكَافِرِينَ) **Özellikle kâfirlerin üzerine,** nedir? (غَيْرُ يَسِيرٍ) **aslâ kolay değildir.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Kâfirlere karşı hiç de kolay değildir.

ذَرْنِى وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًاۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(ذَرْ) (Habîbim) **bırak,** kimi? (نِى) **Beni,** kimle berâber? (وَمَنْ) **o kimse ile berâber ki,** burada (وَ) harfi ma'iyyet içindir, (خَلَقْتُ) **yarattım,** Beni ne olduğum hâlde bırak? (وَحِيدًا) **tek olarak.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Beni o yaratmış olduğum (Velîd ibnü Muğîre adındaki) **kişiyle tek başıma bırak.**

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha ne yaptım? (وَجَعَلْتُ) **ve Ben verdim,** kime? (لَهُ) **ona,** neyi? (مَالًا) **bir malı,** öyle mal ki, (مَمْدُودًا) **uzunca döşenmiş** (çok bol).

Meâl-i Şerîf - 12

12- Üstelik Ben ona uzunca döşenmiş (çok bol) **bir mal vermiştim.**

وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Daha ne vermiştim? (وَبَنِينَ) **ve oğullar,** öyle oğullar ki, (شُهُودًا) **yanında durucular,** bu kelime (شَاهِدٌ) kelimesinin cemîsi olup, (حَاضِرٌ) mânâsındadır. *(el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Zengin oldukları için sefere ihtiyaç duymayıp bütün meclislerde dâimâ) **yanında duran oğullar da** (vermiştim).

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Daha ne yaptım? (وَمَهَّدْتُ) **ve** (bütün imkânları) **yaydım,** kim için? (لَهُ) **onun için,** ne yapmakla? (تَمْهِيدًا) **tam bir yaymakla.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Bir de Ben ona tam bir döşeme ile (bütün refah imkânlarını seferber edip) **yaymıştım.**

ثُمَّ يَطْمَعُ اَنْ اَزِيدَ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(ثُمَّ يَطْمَعُ) **Sonra heveslenyor,** neye? (اَنْ اَزِيدَ) (nîmetlerimi ona) **artırayım diye.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Sonra da (hırsından dolayı hâlâ nîmetlerimi ona) **artırayım diye heveslenyor.**

كَلَّا اِنَّهُ كَانَ لِاٰيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(كَلَّا) **Hayır** (bu beklentisini aslâ gerçekleştirmeyeceğim), (اِنَّهُ) **çünkü şüphesiz o,** bu makam ta'lîl içindir, *(el-Âlûsî)* (كَانَ) **oldu,** neye? (لِاٰيَاتِنَا) **özellikle Bizim âyetlerimize karşı,** nedir oldu? (عَنِيدًا) **çok inatçı biri.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Hayır! (Bu beklentisini aslâ gerçekleştirmeyeceğim!) **Çünkü şüphesiz o, Bizim âyetlerimize karşı** (bile bile inkârı sürdüren) **çok inatçı biri oldu.**

سَاُرْهِقُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(سَاُرْهِقُ) **Muhakkak zorlayacağım,** kimi? (هُ) **onu,** nereye? (صَعُودًا) (cehennemdeki) **çok sarp bir yokuşa** (çıkmaya).

Meâl-i Şerîf - 17

17- Muhakkak Ben onu (yetmiş senede çıkıp, yetmiş senede ineceği ve sonsuza kadar böylece azâba uğratılacağı) **çok sarp bir yokuşa** (çıkmaya) **zorlayacağım.**

اِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(اِنَّهُ) **Zîrâ gerçekten o,** bu makam ta'lîl içindir, ne yaptı? (فَكَّرَ) (Kur'ân hakkında) **çok düşündü,** daha? (وَقَدَّرَ) **ve** (ne konuşacağını) **takdîr etti** (iyice ölçüp biçti).

Meâl-i Şerîf - 18

18- Zîrâ gerçekten o (Kur'ân hakkında) **çokça düşündü ve** (ne konuşacağını) **takdîr etti** (iyice ölçüp biçti).

فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(فَقُتِلَ) **Artık o** (mel'ûn) **katlolsun** (ve kahrolsun), (كَيْفَ) **nasıl,** (قَدَّرَ) (Kur'ân hakkında ne konuşacağını) **takdîr etti** (iyice ölçüp biçti).

Meâl-i Şerîf - 19

19- Artık o (mel'ûn) **katlolsun** (ve kahrolsun); (Kur'ân hakkında ne konuşacağını) **nasıl da takdîr etti** (iyice ölçüp biçti).

ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَۙ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(ثُمَّ قُتِلَ) **Sonra yine o** (mel'ûn) **katlolsun** (ve kahrolsun), (كَيْفَ) **nasıl,** (قَدَّرَ) (Kur'ân hakkında ne konuşacağını) **takdîr etti** (iyice ölçüp biçti).

Meâl-i Şerîf - 20

20- Sonra o (mel'ûn) **katlolsun** (ve kahrolsun); (Kur'ân hakkında ne konuşacağını) **nasıl da takdîr etti** (iyice ölçüp biçti).

ثُمَّ نَظَرَۙ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(ثُمَّ نَظَرَ) **Sonra baktı.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Sonra (insanların suratlarına) **baktı.**

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَۙ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(ثُمَّ عَبَسَ) **Sonra kaş çatıp suratını astı,** daha ne yaptı? (وَبَسَرَ) **ve suratsızlığını dışa vurdu.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Sonra (tenkit edecek bir nokta bulamayınca) **kaş çatıp suratını astı ve** (herkes kendisinden önemli bir açıklama beklerken) **suratsızlığını dışa vurdu.**

ثُمَّ اَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(ثُمَّ اَدْبَرَ) **Sonra arka**(sını) **döndü,** daha ne yaptı? (وَاسْتَكْبَرَ) **ve iyice kibirlendi** (büyüklük tasladı).

Meâl-i Şerîf - 23

23- Sonra (haktan uzaklaşmak üzere) **arka**(sını) **döndü ve** (Peygamberime îmân etmekten) **iyice büyüklendi.**

فَقَالَ اِنْ هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(فَقَالَ) **Sonra dedi,** neyi dedi? (اِنْ هٰذَٓا) **işte bu** (Kur'ân) **değildir,** (اِلَّا سِحْرٌ) **ancak büyük bir sihirdir,** öyle sihir ki, (يُؤْثَرُ) (büyücülerden öğrenilip) **sürekli naklediliyor.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Çok düşündükten) **sonra dedi ki: "İşte bu** (Kur'ân) **ancak** (büyücülerden öğrenilip) **sürekli nakledilegelen büyük bir sihirdir.**

اِنْ هٰذَٓا اِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(اِنْ هٰذَٓا) **İşte bu** (Kur'ân) **değildir,** (اِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ) **ancak beşerin sözüdür.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- İşte bu (okunan Allâh kelâmı olamaz, olsa olsa) **ancak beşerin sözüdür."**

سَاُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(سَاُصْلِى) **Muhakkak Ben girdireceğim,** kimi? (هِ) **onu,** nereye? (سَقَرَ) **Sekar'a.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Muhakkak Ben onu Sekar'a girdireceğim.

وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا سَقَرُۜ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(وَمَٓا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirdi,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (مَا) **ne şey,** nedir? (سَقَرُ) **Sekar'dır.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- (Habîbim!) **Sana ne bildirdi ki Sekar da nedir?** (Bunu kimse bilemez ki bildirsin, ancak Ben bilirim, işte şimdi bildiriyorum.)

لَا تُبْق۪ي وَلَا تَذَرُۚ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(لَا تُبْقِى) **O** (öyle bir cehennemdir ki, yaktığı kişinin üzerinde hiçbir et) **bırakmaz,** daha nedir? (وَلَا تَذَرُ) **ve** (hiçbir kemiği de) **terk etmez.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- O (öyle bir cehennemdir ki; yaktığı kişinin üzerinde hiçbir et) **bırakmaz ve** (hiçbir kemik de) **terk etmez** (bilakis içine atılan her şeyi tümüyle helâk eder).

لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِۚ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

O Sekar nedir? (لَوَّاحَةٌ) **çokça yakıp karartıcıdır,** bu kelime gizli bir (هِىَ) mübtedâsının haberidir, *(ed-Dürru'l-masûn)* neyi? (لِلْبَشَرِ) **derilerin üstünü,** *(el-Beyzâvî)* bu kelime (بَشَرَةٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 29

29- (Cehennemin Sekar tabakası) **derilerin üstünü çokça yakıp karartıcıdır.**

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَۜ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(عَلَيْهَا) **Onun üzerinde** (görevli olarak) **vardır,** ne vardır? (تِسْعَةَ عَشَرَ) **on dokuz** (melek).

Meâl-i Şerîf - 30

30- Onun üzerinde (görevli olarak) **on dokuz** (melek) **bulunmaktadır.**

Rivâyetlere göre; bu meleklerin gözleri şimşek gibi parlak, azı dişleri kaleler gibi sağlamdır, ağızlarından alevler çıkmaktadır, her birinin iki omuz arası bir senelik mesâfedir ve her biri, yetmiş bin kişilik topluluğu cehennemden istediği yere atacak güçtedir. *(el-Vâhidî, el-Vesît fî tefsîri'l-Kur'âni'l-Mecîd, 4/384; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 15/79-80)*

وَمَا جَعَلْنَٓا اَصْحَابَ النَّارِ اِلَّا مَلٰٓئِكَةًۖ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ اِلَّا فِتْنَةً لِلَّذٖينَ كَفَرُوا
لِيَسْتَيْقِنَ الَّذٖينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اٖيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذٖينَ
اُو۫تُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَۙ وَلِيَقُولَ الَّذٖينَ فٖى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ
مَاذَٓا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًاۜ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدٖى مَنْ يَشَٓاءُۜ
وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَۜ وَمَا هِىَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(وَمَا جَعَلْنَا) **Ve Biz yapmadık,** kimi? (اَصْحَابَ النَّارِ) **o** (cehennem) **ateşin**(in) **bekçilerini,** (اِلَّا مَلٰٓئِكَةً) **ancak çok güçlü birtakım melekler** (yaptık), (وَمَا جَعَلْنَا) **yine Biz yapmadık,** neyi? (عِدَّتَهُمْ) **onların sayısını,** (اِلَّا فِتْنَةً) **ancak bir fitne** (ve imtihan sebebi yaptık), kim için? (لِلَّذٖينَ) **o kimseler için ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** niçin böyle yaptık? (لِيَسْتَيْقِنَ) **yakînen** (şüphesiz) **inansın için,** kim? (اَلَّذٖينَ) **o kimseler ki,** (اُو۫تُوا) **verildiler,** neye? (اَلْكِتَابَ) **kitâba,** yâni kendilerine kitap verilen Yahûdî ve Hristiyanlar, daha ne olsun diye? (وَيَزْدَادَ) **ve ziyâdeleşsin,** kim? (اَلَّذٖينَ) **o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** ne cihetinden ziyâdeleşsin? (اٖيمَانًا) **îmân**(ın nûru) **bakımından,** daha ne olsun diye? (وَلَا يَرْتَابَ) **ve şüphe etmesin diye,** kim? (اَلَّذٖينَ) **o kimseler ki,** (اُو۫تُوا) **verildiler,** neye? (اَلْكِتَابَ) **kitaba,** yâni kendilerine kitap verilenler, daha kim şüpheye düşmesin? (وَالْمُؤْمِنُونَ) **ve müminler,** yâni Kur'ân'a îmân etmiş olan kimseler, daha niçin cehennem bekçisi olan meleklerin sayısını böyle yaptık? (وَلِيَقُولَ) **ve desin diye,** kim? (اَلَّذٖينَ) **o kimseler ki,** (فٖى قُلُوبِهِمْ) **özellikle onların kalplerinde vardır,** ne? (مَرَضٌ) (şek ve nifaktan ibâret) **bir tür hastalık,** daha kim desin diye? (وَالْكَافِرُونَ) **ve kâfirler,** ne desinler diye? (مَاذَٓا) **ne şeyi,** (اَرَادَ) **murâd etti,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** ne ile? (بِهٰذَا) **işte bununla,** ne olduğu hâlde? (مَثَلًا) **bir misâl olarak,** (كَذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Böylece,** bu terkîb önündeki fiilden alınan mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmektedir ki takdîri (مِثْلَ ذٰلِكَ الْاِضْلَالِ وَالْهِدَايَةِ) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* ne yapar? (يُضِلُّ) **dalâlete**

düşürür, kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimi? (مَنْ) **o kimseyi ki,** (يَشَاءُ) **murâd ediyor,** daha ne yapar? (وَيَهْدِى) **ve hidâyet eder,** kimi? (مَنْ) **o kimseyi ki,** (يَشَاءُ) **diliyor,** (وَمَا يَعْلَمُ) **zâten bilemez,** neyi? (جُنُودَ رَبِّكَ) **Rabbinin ordularını**(n sayısını), (اِلَّا هُوَ) **ancak O** (bilir), (وَمَا هِىَ) **ve o** (Sekar) **değildir,** (اِلَّا ذِكْرٰى) **ancak büyük bir öğüttür,** kim için? (لِلْبَشَرِ) **bütün beşer** (ve tüm insanlık) **için.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- Biz o (cehennem) **ateşin**(in) **bekçilerini ise ancak çok güçlü birtakım melekler yaptık** (ve onlardan merhamet hissini söküp aldık ki, azap ettikleri kulların cinsinden olmadıkları için onlara acıyamasınlar. Ey müşrikler! Siz güçlerinizi onlarla kıyaslamaya başladınız, Biz onları insan cinsinden yapmadık ki kuvvetlerinizi karşılaştırmaya kalkıyorsunuz, hâlbuki onlardan her biri insanlar ve cinlerin tümünün gücüne sâhiptir).

Biz onların sayısını da (bu kadar az tutarak) **o kâfir olmuş kimseler için ancak bir imtihan** (sebebi) **yaptık.**

Nihâyet kendilerine kitab verilmiş olan o kimseler (bu sayıyı kendi kitablarına uygun bularak İslâm'ın doğruluğu hakkında) **yakînî bir inanca sâhip olsun, îmân etmiş olan o kimseler de** (İlâhî kitablar arasındaki bu uyumu görerek) **îmân bakımından ziyâdeleşsin, bir de kendilerine kitab verilmiş olan o kimselerle,** (Kur'ân'a) **îmân etmiş olan kişiler** (bu sayı hakkında) **en ufak bir şüpheye** (dahî) **düşmesin, ayrıca** (hicretin ardından Medîne'de münâfıklık belirince) **kalplerinde** (nifak gibi) **bir tür hastalık buluna**(cak ola)**n o** (münâfık) **kimseler ve o** (Mekke) **kâfirler**(i): **"Bir örnek olarak Allâh işte bununla ne** (gibi bir) **şeyi kastetti?" desin diye** (zebânîlerin sayısını on dokuz gibi az bir adetle sınırladık da bu sebeple onlar zebânîlerle baş edeceklerini sandılar.)

(Habîbim!) **İşte sana! Böylece Allâh** (yanlış yolu seçtiğini bildiği için kendisini saptırmayı) **murâd eder olduğu kimseyi dalâlete düşürür,** (hidâyeti seçtiğini bildiği için doğru yola iletmeyi) **dilemekte olduğu kişiyi de hidâyet eder.**

Zâten senin Rabbinin ordularını(n sayısını) **ancak O bilir! Bu** (âyetlerde anlatılan cehennemin Sekar tabakasındaki azaplar ve zebânîlerin sayısı) **ise, bütün beşer** (ve tüm insanlık) **için ancak büyük bir öğüttür.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; Zebânîlerin on dokuz adet olduğunu bildiren bir önceki âyetin inişi üzerine, Ebû Cehil, Kureyş'e: "Siz bunca kalabalığınızla birlikte, içinizden her bir on kişi, bu on dokuz melekten birini etkisiz hâle getirmekten âciz midir?!" deme cüretini gösterdi. O zaman kuvvetiyle meşhur olan Ebu'l-Eşüdd nâmındaki kâfir: "Onların on yedisine ben yeterim, siz de ikisini halledin" deyince ona cevâben bu âyet-i kerîme nâzil oldu. *(es-Sa'lebî, el-Keşfü ve'l-beyân, 10/74; el-Âlûsî, 28/66)*

Beled Sûresi'nin 5. ve 6. âyet-i kerîmelerinde de bu adamdan bahsedilmektedir ki; Ebu'l Eşüdd nâmındaki bu azılı kâfirin ne kadar güçlü olduğu hakkında nakledilen rivâyetlere göre; o kişi, ayağının altına sağlam bir deri döşer, on kişinin kendisini çekiştirmesine rağmen, ayaklarının altındaki deri paramparça olup sâdece ayağının bastığı kısım kalıncaya kadar kimse onu yerinden oynatamazdı. İşte o, bu gücüne güvenerek Zebânîlere bile güç yetirebileceğini sanmıştı. *(et-Teysîr, 15/100; el-Âlûsî, 29/48)*

كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(كَلَّا) **Hayır!** (O müşrikler Zebânîlerle baş edemezler) (وَالْقَمَرِ) **aya yemîn olsun.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- Hayır! (O müşrikler Zebânîlerle baş edemezler.) **Aya yemîn olsun!**

وَالَّيْلِ اِذْ اَدْبَرَ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

Daha neye yemîn olsun? (وَالَّيْلِ) **ve geceye yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذْ اَدْبَرَ) **arka döndüğü** (ve kaybolduğu) **zaman!**

Meâl-i Şerîf - 33

33- Arka döndüğü (ve kaybolduğu) **zaman geceye de yemîn olsun!**

وَالصُّبْحِ اِذَٓا اَسْفَرَ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

Daha neye yemîn olsun? (وَالصُّبْحِ) **sabaha da yemîn olsun,** ne zaman? (اِذَٓا اَسْفَرَ) **iyice aydınlandığı zaman.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- İyice aydınlandığı zaman sabaha da yemîn olsun!

اِنَّهَا لَاِحْدَى الْكُبَرِ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

Bütün bunlara yemîn olsun ki, (اِنَّهَا) **gerçekten o** (Sekar), nedir? (لَاِحْدَى الْكُبَرِ) **elbette o** (cehenemin) **en büyük** (dereke)**lerin**(in) **birisidir.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Gerçekten o (Sekar, cehenneme âit yedi tabaka içerisinde)**, elbette o en büyük** (dereke)**lerin birisidir.**

نَذ۪يرًا لِلْبَشَرِۙ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

O Sekar ne olduğu hâlde büyüklerin birisidir? (نَذ۪يرًا) **büyük bir uyarıcı olduğu hâlde,** kim için? (لِلْبَشَرِ) **bütün beşer** (ve insanlık) **için.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- Beşerin tümü için büyük bir uyarıcı (ve korkutucu) **olarak.**

لِمَنْ شَٓاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَتَقَدَّمَ اَوْ يَتَاَخَّرَۜ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

Beşerden bedel kim için uyarıcıdır? (لِمَنْ) **o kimse için ki,** (شَٓاءَ) **diledi,** o kimse kimden olduğu hâlde? (مِنْكُمْ) **sizden,** neyi diledi? (اَنْ يَتَقَدَّمَ) (hayırlara doğru) **öne geçmeyi,** daha? (اَوْ يَتَاَخَّرَ) **ya da** (iyi amellerden) **geri kalmayı.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- İçinizden (hayırlara doğru) **öne geçmeyi ya da** (iyi amellerden) **geri kalmayı dilemiş olan** (îmânlı ve îmânsız) **kimseler**(in tümü) **için** (cehennmdeki Sekar tabakası büyük bir uyarıda bulunmaktadır).

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَه۪ينَةٌۙ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(كُلُّ نَفْسٍ) **Her bir nefis,** ne sebebiyle? (بِمَا) **o şeyler sebebiyle ki,** (كَسَبَتْ) **kazandı,** nedir? (رَه۪ينَةٌ) **rehin alınmıştır,** bu kelime (مَرْهُونَةٌ) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 38

38- Her bir nefis kazanmış olduğu (kötü) **şeyler sebebiyle** (mahşerde) **rehin alınmıştır.**

اِلَّٓا اَصْحَابَ الْيَم۪ينِۜ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(اِلَّٓا اَصْحَابَ الْيَمٖينِ) **Lâkin o sağın ashâbı müstesnâ,** yâni onlar defterlerinde bulunan güzel ameller sâyesinde rehinlerini çözdürüp kurtuluşa ermişlerdir.

Meâl-i Şerîf - 39

39- Lâkin o sağın adamları müstesnâ! (Nitekim onlar defterlerinde bulunan güzel ameller sâyesinde rehinlerini çözdürüp kurtuluşa ermişlerdir).

فٖى جَنَّاتٍ يَتَسَٓاءَلُونَۙ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

Onlar neredwhedir? (فٖى جَنَّاتٍ) **çok değerli cennetler içerisindedir,** bu terkib mahzûf bir (هُمْ) mübtedâsının haberidir, *(el-Medârik; el-Âlûsî)* ne yaparlar? (يَتَسَٓاءَلُونَ) **birbirlerine sorarlar.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- (Onlar) **çok değerli cennetler içindedir**(ler) **ki, birbirlerine sormaktadırlar.**

عَنِ الْمُجْرِمٖينَۙ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

Kimlerden sorarlar? (عَنِ الْمُجْرِمٖينَ) **o** (en büyük günah olan şirke düşmüş) **suçlular**(ın durumun)**dan.**

Meâl-i Şerîf - 41

41- O (en büyük günah olan şirke düşmüş) **suçlular**(ın durumun)**dan** (birbirlerine soracaklar).

مَا سَلَكَكُمْ فٖى سَقَرَ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

Ne diye sorarlar? (مَا) **ne şey?** (سَلَكَ) **girdirdi,** kimi? (كُمْ) **sizi,** neyin içerisine? (فٖى سَقَرَ) **Sekar'ın içine.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- (Sonra cennetle cehennem arasındaki perde açılıp müşrikleri cehennemin dibinde görünce diyecekler ki:) **"Ne şey sizi Sekar'a girdirdi?"**

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَۙ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

(قَالُوا) **O** (Sekar'da ola)**nlar dediler,** neyi dediler? (لَمْ نَكُ) **biz olmadık,** kimlerden? (مِنَ الْمُصَلِّينَ) **namaz kılan kimselerden.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- (Cehennem ehli cevâben) **dediler ki: "Biz** (farz olduğuna inanmadığımız için) **namaz kılanlardan değildik.**

وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَۙ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

Daha neyi dediler? (وَلَمْ نَكُ) **yine biz olmadık,** nedir olmadık? (نُطْعِمُ) **yediriyoruz,** kimi? (اَلْمِسْكِينَ) **yoksul kimseyi.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- (Biz îmân da etmezdik) **yoksulu da yedirmezdik.**

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَۙ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

(وَكُنَّا) **Ve biz olduk,** nedir olduk? (نَخُوضُ) **dalıyoruz,** kimle berâber? (مَعَ الْخَائِضِينَ) (Allâh'ın âyetlerini inkâra) **dalanlarla berâber.**

Meâl-i Şerîf - 45

45- (Allâh'ın âyetleri hakkında inkâra) **dalanlarla birlikte biz de** (bâtıl konuşmalara) **dalmakta idik.**

وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِۙ ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

(وَكُنَّا) **Yine biz olduk,** nedir olduk? (نُكَذِّبُ) **yalanlıyoruz,** neyi? (بِيَوْمِ الدِّينِ) **cezâ gününü.**

Meâl-i Şerîf - 46

46- Zâten cezâ gününü de (inkâr edip) **yalanlamakta idik.**

حَتّٰٓى اَتٰينَا الْيَقٖينُۜ ﴿٤٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

Ne zamâna kadar böyle yaptık? (حَتّٰٓى اَتٰى) **nihâyet geldi,** kime? (نَا) **bize,** ne? (اَلْيَقٖينُ) (bütün şüpheleri gideren) **ölüm.**

Meâl-i Şerîf - 47

47- Tâ ki (bütün şüpheleri gideren) **ölüm bize geldi** (çattı da o zaman hakîkati anladık)."

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعٖينَۜ ﴿٤٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

(فَمَا تَنْفَعُ) **Artık fayda vermez,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne? (شَفَاعَةُ الشَّافِعٖينَ) **şefâat edicilerin şefâati.**

Meâl-i Şerîf - 48

48- Artık (melekler, peygamberler ve sâlihlerden oluşan tüm) **şefâatçiler** (aracı olmaya kalksa bile hiçbirin)**in şefâati o** (müşrik ola)**nlara fayda vermeyecektir.**

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضٖينَۙ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

(فَمَا) **Artık ne şey,** kim içindir? (لَهُمْ) **onlar içindir,** (عَنِ التَّذْكِرَةِ) **özellikle o** (Kur'ân gibi bir) **öğütten,** ne oldukları hâlde? (مُعْرِضٖينَ) **yüz çevirici kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 49

49- Şimdi ne oldu o (kâfir ola)**nlara; o** (Kur'ân gibi bir) **öğütten yüz çeviren kimseler olarak** (ne kötü hâldedirler)?!

كَاَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌۙ ﴿٥٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 50

Ne gibi olarak yüz çevirdikleri hâlde? (كَاَنَّهُمْ) **sanki onlar,** nedir? (حُمُرٌ) **yaban eşekleridir,** öyle eşekler ki, (مُسْتَنْفِرَةٌ) **şiddetle kaçıcı olan.**

Meâl-i Şerîf - 50

50- Sanki onlar şiddetle kaçan yaban eşekleridir.

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍۜ ﴿٥١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 51

Öyle yaban eşekleri ki, (فَرَّتْ) **kaçtı,** neden? (مِنْ قَسْوَرَةٍ) **aslandan.**

Meâl-i Şerîf - 51

51- (Sanki) **onlar aslandan kaçmıştır!** (İşte bu müşrikler de Kur'ân'ı ve vaazları dinlemekten böylece kaçmaktadırlar.)

بَلْ يُر۪يدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ اَنْ يُؤْتٰى صُحُفًا مُنَشَّرَةًۙ ﴿٥٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 52

(بَلْ يُر۪يدُ) **Doğrusu istiyor,** kim? (كُلُّ امْرِئٍ) **her bir kişi,** öyle kişi ki kimden olan? (مِنْهُمْ) **onlardan,** neyi istiyor? (اَنْ يُؤْتٰى) **kendisinin verilmesini,** neye? (صُحُفًا) **sahîfelere,** yâni o sahîfelerin kendisine verilmesini istiyor, öyle sahifeler ki, (مُنَشَّرَةً) **iyice açılmış.**

Meâl-i Şerîf - 52

52- Doğrusu onlardan her biri (açma zahmetine dahî katlanmayacağı şekilde önlerine) **iyice açılmış** (olan ve içerisinde: "Ey felanca kulum! Muhammed'e îmân et!" emri yazılı bulunan) **birtakım sayfalar kendisine verilsin diye arzulamaktadır.**

كَلَّاۜ بَلْ لَا يَخَافُونَ الْاٰخِرَةَۜ ﴿٥٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 53

(كَلَّا) **Hayır,** (بَلْ لَا يَخَافُونَ) **doğrusu onlar korkmuyorlar,** neden? (اَلْاٰخِرَةَ) **âhiret**(in azâbından ve muhâsebesin)**den.**

Meâl-i Şerîf - 53

53- Hayır! (Onlar bu taleplerine aslâ ulaşacak değillerdir!) **Doğrusu onlar** (kendilerine böyle bir kitap verilmediği için inkâr ediyor değiller bilakis) **âhiret**(in azâbından ve muhâsebesin)**den korkmuyorlar** (da onun için Kur'ân'dan yüz çeviriyorlar).

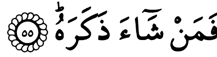
كَلَّٓا اِنَّهُ تَذْكِرَةٌۚ ﴿٥٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 54

(كَلَّا) **Hayır!** (Onların bu şekilde yüz çevirmeleri aslâ doğru değildir), (اِنَّهُ) **şüphesiz ki o** (Kur'ân), nedir? (تَذْكِرَةٌ) **büyük bir öğüttür!**

Meâl-i Şerîf - 54

54- Hayır! (Onların bu şekilde yüz çevirmeleri aslâ doğru değildir.) **Şüphesiz ki o** (Kur'ân bütün âlemler için) **büyük bir öğüttür.**

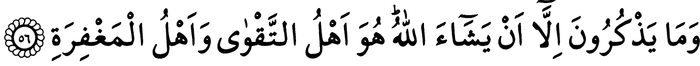

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 55

(فَمَنْ) **Artık her kim,** (شَاءَ) (öğütlenmeyi) **dilerse,** ne yapar? (ذَكَرَ) **öğüt alır,** neden? (هُ) **on**(un vaazların)**dan.**

Meâl-i Şerîf - 55

55- Artık her kim (iki cihan saâdetini kazanmak) **isterse on**(un vaazların)**dan öğüt alır.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 56

(وَمَا يَذْكُرُونَ) **Ama öğüt alamazlar,** (اِلَّا اَنْ يَشَاءَ) **ancak dilemesi** (vakti) **müstesnâ,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** (هُوَ) **ancak O,** kimdir? (اَهْلُ التَّقْوٰى) **sakınılmaya lâyık olandır,** daha kimdir? (وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ) **ve** (haramlarından sakınanlara karşı da) **mağfiret ehlidir.**

Meâl-i Şerîf - 56

56- (O müşrikler: "Mâdem öyle, istediğimiz zaman Kur'ân'ı inceleriz, işimize gelirse inanırız" diyorlar) **ama Allâh dilemedikçe onlar** (âyetlerden) **öğüt alamazlar.**

(Zâten) **ancak O** (Allâh, Kendisinden) **sakınılmaya lâyıktır ve** (Zâtından sakınanlara karşı) **mağfiret ehlidir.** (Bu yüzden büyük günahlardan sakınanların sâir günahlarını bağışlayacaktır.)

سُورَةُ الْقِيَامَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اَرْبَعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YETMİŞ BEŞİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-KIYÂME SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Kırk âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

لَٓا اُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(لَٓا اُقْسِمُ) **Kuvvetle yemîn ederim,** burada (لَٓا) harfi mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir, *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)* neye? (بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ) **kıyâmet gününe.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Kıyâmet gününe kuvvetle yemîn ederim!

وَلَٓا اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha ne yaparım? (وَلَٓا اُقْسِمُ) **yine kesinlikle yemîn ederim,** neye? (بِالنَّفْسِ) **o nefse,** öyle nefis ki, (اللَّوَّامَةِ) **çokça kınayıcı olan.** Burada kasemin cevâbı mahzûftur ki takdîri (لَيُبْعَثُنَّ) "Elbette (bütün kullar) hiç şüphesiz diriltileceklerdir" şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Takvâdaki kusûrundan dolayı kıyâmet günü kendisini) **çokça kınaya**(cak ola)**n o nefse de tekitle kasem ederim** (ki; bütün insanlar öldükten sonra diriltileceklerdir).

اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَلَّنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(اَيَحْسَبُ) **Zannediyor mu,** kim? (اَلْاِنْسَانُ) **insan,** neyi? (اَلَّنْ نَجْمَعَ) **Biz aslâ toplayamayacağız,** neyi? (عِظَامَهُ) **onun kemiklerini.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- İnsan zannediyor mu ki, (ölüp dağılmasının ve un ufak bir hâle gelerek toprağa karışmasının ardından) **onun kemiklerini Biz aslâ toplayamayacağız?!**

بَلٰى قَادِرِينَ عَلٰٓى اَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(بَلٰى) **Evet** (bir araya getireceğiz), ne olduğumuz hâlde? (قَادِرِينَ) **gücü yetenler olarak,** ne üzerine? (عَلٰٓى اَنْ نُسَوِّيَ) **düzgün bir şekilde yaratmaya,** neyi? (بَنَانَهُ) **onun parmak uçlarını,** *(el-Beyzâvî)* bu kelime (بَنَانَةٌ) kelimesinin cemîsidir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 4

4- Evet! (Diğer kemiklere nazaran çok küçük ve latif olmalarına rağmen) **onun parmak uçlarını** (bile hiçbir noksan ve değişiklik bulunmaksızın dünyâda olduğu hâliyle) **düzgünce yaratmamıza gücü yetenler olarak** (onun bütün kemiklerini bir araya toplayacağız).

بَلْ يُرِيدُ الْاِنْسَانُ لِيَفْجُرَ اَمَامَهُ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(بَلْ يُرِيدُ) **Doğrusu istiyor,** kim? (اَلْاِنْسَانُ) **insan,** neyi istiyor? (لِيَفْجُرَ) **isyânına devâm etmeyi,** nerede? (اَمَامَهُ) **önünde**(ki gelecekte de).

Meâl-i Şerîf - 5

5- Doğrusu; insan (hâl-i hazırda Allâh'a karşı geldiği gibi) **önünde**(ki gelecekte) **de isyânına** (ve günahına) **devâm etmek istiyor.**

يَسْـَٔلُ اَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(يَسْـَٔلُ) **O soruyor,** neyi soruyor? (اَيَّانَ) **ne zamandır?** burada zarf mukaddem haberdir, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* ne? (يَوْمُ الْقِيٰمَةِ) **kıyâmet günü.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Bir de inadına) **soruyor ki: "Kıyâmet günü ne zaman** (vukû bulacak)**dır?"**

فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(فَاِذَا بَرِقَ) **Artık korkuyla dehşete kapıldığı zaman,** ne? (اَلْبَصَرُ) **göz.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Artık (gördüğü şeylerin büyüklüğünden dolayı) **göz** (şimşeğe bakmış gibi) **korkuyla dehşete kapıldığı zaman!**

وَخَسَفَ الْقَمَرُۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

Daha? (وَخَسَفَ) **ve ışığı kaybolduğu zaman,** ne? (اَلْقَمَرُ) **ay**(ın).

Meâl-i Şerîf - 8

8- Ayın da (tutularak) **ışığı kaybolduğu zaman!**

وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Daha? (وَجُمِعَ) **ve bir araya getirildiğinde,** ne? (اَلشَّمْسُ) **güneş,** daha? (وَالْقَمَرُ) **ve ay.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Bir de güneşle ay (batıdan doğma noktasında) **birleştirildiği zaman!**

يَقُولُ الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفَرُّۚ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(يَقُولُ) **Diyecek,** kim? (اَلْاِنْسَانُ) **insan,** ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** neyi diyecek? (اَيْنَ) **nerededir?** burada zarf mukaddem haberdir, ne? (اَلْمَفَرُّ) **kaçış yeri.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- (İşte) **o gün insan: "Kaçış yeri nerededir?" diyecektir.**

كَلَّا لَا وَزَرَۜ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(كَلَّا) **Hayır,** (لَا وَزَرَ) **sığınılacak hiçbir yer yoktur.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Hayır! (Ey insan! Bu arayışından vazgeç!) **Sığınılacak hiçbir yer yoktur.**

اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّۜ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(اِلٰى رَبِّكَ) **Ancak senin Rabbin**(in göstereceği yer)**edir,** bu terkîb mukaddem haberdir, *(el-Cemel)* ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** ne? (اَلْمُسْتَقَرُّ) (insanların) **istikrâr**(ı ve yerleşmesi)**,** bu kelime masdar mânâsındadır. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 12

12- (İşte) **o gün** (insanların) **istikrâr**(ı ve yerleşmesi) **ancak senin Rabbin**(in göstereceği yer)**e** (göre cennet veyâ cehennemden biri olarak netîcelenecek)**dir.**

يُنَبَّؤُا الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَاَخَّرَۜ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(يُنَبَّؤُا) **İyice haberdâr edilir,** kim? (اَلْاِنْسَانُ) **insan,** yâni insana haber verilir, ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** ne ile? (بِمَا) **o şeylerle ki,** (قَدَّمَ) **takdîm etti** (yapıp öne sürdü)**,** daha? (وَاَخَّرَ) **ve** (yapmayıp) **geri bıraktı.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (İşte) **o gün insan,** (yapıp) **öne sürdüğü ve** (yapmayıp) **geri bıraktığı şeyler**(in hepsin)**den** (mesûl tutularak ve cezâsı verilerek) **iyice haberdâr edilecektir.**

بَلِ الْاِنْسَانُ عَلٰى نَفْسِهٖ بَصٖيرَةٌۙ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(بَلِ الْاِنْسَانُ) **Doğrusu insan,** kimin aleyhine? (عَلٰى نَفْسِهٖ) **kendi nefsinin aleyhine,** nedir? (بَصٖيرَةٌ) **çok kuvvetli bir huccet** (ve aleyhine şâhitlik edecek

bir delil)**dir,** bu kelime "Huccet (delîl)" mânâsında olup sonundaki (ة) harfi, (عَلَّامَةٌ) kelimesinde olduğu gibi, mübâlağa için ziyâde edilmiştir. *(et-Teysîr; el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 14

14- Doğrusu insan nefsinin aleyhine çok kuvvetli bir huccet (ve aleyhine şâhitlik edecek bir delil)**dir** (ki derileri ve uzuvları konuşup amellerini haber vereceği için başka delîle hâcet yoktur).

وَلَوْ اَلْقٰى مَعَاذ۪يرَهُۜ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(وَلَوْ اَلْقٰى) **Velev ki** (ortaya) **atsa,** neyi? (مَعَاذ۪يرَهُ) **tüm mâzeretlerini.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Velev ki tüm mâzeretlerini (ortaya) **at**(arak nefsini kurtarma uğrunda zorlu bir mücâdeleye kalkış)**mış olsun** (yine de bundan fayda göremez).

لَا تُحَرِّكْ بِه۪ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِه۪ۜ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(لَا تُحَرِّكْ) (Habîbim!) **Hareket ettirme,** ne ile? (بِه۪) **onunla,** yâni Kur'ân okurken, neyi acele ettirme? (لِسَانَكَ) **dilini,** niçin? (لِتَعْجَلَ) **acele alman için,** neyi? (بِه۪) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Ey Rasûlüm! Cibrîl'in getirdiği vahyi dinlerken bir şey kaçırmayayım diye o bitirmeden acele kırâate başlıyorsun, artık böyle yapma.) **Onu acele alasın diye** (vahyin tamamlanmasını beklemeden) **dilini onunla hareket ettirme.**

اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْاٰنَهُۚ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(اِنَّ عَلَيْنَا) **Şüphesiz ancak Bize âittir,** ne? (جَمْعَهُ) **onu** (senin kalbinde) **toplamak,** daha? (وَقُرْاٰنَهُ) **ve** (senin) **onu** (ezberden kolayca) **okuman**(ı sağlamak).

Meâl-i Şerîf - 17

17- Şüphesiz onu (senin hâfızanda) **toplamak da, ve** (senin) **onu** (ezberden kolayca) **okuman**(ı sağlamak) **da ancak Bize âittir.**

فَاِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهُ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(فَاِذَا قَرَأْنَا) **Artık Biz okuduğumuz zaman,** neyi? (هُ) **onu,** (فَاتَّبِعْ) **sen hemen iyice tâbi ol,** neye? (قُرْاٰنَهُ) **onun okumasına.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Artık Biz onu (Cibrîl vâsıtasıyla sana) **okuduğumuz zaman, sen hemen onun kırâatine iyice tâbi ol** (ve okumasını iyice izle, ayrıca zihninde yerleşsin diye Cibrîl'in kırâatinin ardından tekrâr et).

ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا) **Sonra şüphesiz ancak Bize âittir,** ne? (بَيَانَهُ) **onu beyân etmek** (ve mânâlarını açıklamak).

Meâl-i Şerîf - 19

19- Sonra onu(n mânâlarını ve hükümlerini) **açıklamak da şüphesiz sâdece Bize âittir** (ki sen onları yine sana vahyedeceğimiz hadislerle ümmetine anlatırsın).

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(كَلَّا) **Hayır** (dirilmeyi inkâra kalkmayın), (بَلْ تُحِبُّونَ) **doğrusu siz seviyorsunuz,** neyi? (اَلْعَاجِلَةَ) **o peşin olan** (dünyâ hayâtın)**ı.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Ey kullar!) **Hayır** (dirilmeyi inkâra kalkmayın)**! Doğrusu siz o peşin olan** (dünyâ hayâtın)**ı seviyorsunuz.**

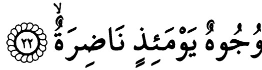
وَتَذَرُونَ الْاٰخِرَةَ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

Daha ne yapıyorsunuz? (وَتَذَرُونَ) **ve terk ediyorsunuz,** neyi? (اَلْاٰخِرَةَ) **âhireti.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Âhireti ise terk ediyorsunuz. (Ama âhiretin başlangıcı olan kıyâmet günü telâfisi ve dönüşü olmayan çok önemli hâdiselere gebedir.)

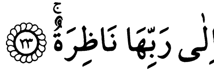

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(وُجُوهٌ) **Birtakım yüzler,** ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** nedir? (نَاضِرَةٌ) **çok güzel ve parlaktır.** *(el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 22

22- (İşte) **o gün birtakım yüzler çok güzel ve parlaktır** (sevinçlidir ve nurludur).

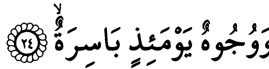

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(اِلٰى رَبِّهَا) **Ancak Rablerin**(in cemâlin)**e,** nedir? (نَاظِرَةٌ) **bakıcıdır.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- (Bir şekil yâhut kavrama veyâ benzetme söz konusu olmaksızın) **ancak Rablerin**(in cemâlin)**e bakıcıdır.**

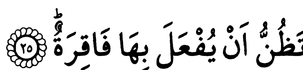

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(وَوُجُوهٌ) **Birtakım yüzler de,** ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** nedir? (بَاسِرَةٌ) **kaş çatıp surat asıcıdır.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (İşte) **o gün birtakım suratlar da kaş çatıp surat asıcı** (ve son derece kara)**dır.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(تَظُنُّ) **Onlar**(ın sâhipleri) **yakînen bilecektir,** neyi? (اَنْ يُفْعَلَ) **yapılacağını,** kime? (بِهَا) **kendilerine,** ne? (فَاقِرَةٌ) **bel kemiklerini kıracak büyük bir iş.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- (Evet! Birtakım yüzler mahşerde çok suratsız olacaktır, çünkü) **onlar**(ın sâhipleri) **yakînen bilecektir ki, bel kemiklerini kıracak büyük bir iş kendilerine yapılacaktır.**

كَلَّٓا اِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَۙ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(كَلَّٓا) **Hayır** (dünyâyı tercih etmeyin), (اِذَا بَلَغَتْ) **o** (can) **ulaştığı zaman,** neye? (اَلتَّرَاقِيَ) **köprücük kemiklerine.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Hayır! (Dünyâyı âhirete tercihten vazgeçin! Ölüm ânında) **o** (can), **köprücük kemiklerine ulaştığı zaman!**

وَقِيلَ مَنْ رَاقٍۙ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(وَقِيلَ) **Ve denildiği zaman,** ne denildiği zaman? (مَنْ) **kim,** nedir? (رَاقٍ) **okuyup üfley**(erek ilaç ed)**icidir.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- (Yanında bulunanlar tarafından o ölecek kimse hakkında:) **"Kim** (buna) **okuyup üfley**(erek ilaç ed)**icidir?" denildiği zaman!**

وَظَنَّ اَنَّهُ الْفِرَاقُۙ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(وَظَنَّ) **Böylece o yakînen bildiği zaman,** burada (ظَنَّ) fiili, (اَيْقَنَ) mânâsındadır, *(el-Medârik)* neyi? (اَنَّهُ) **gerçekten o** (başına gelen durum), nedir? (اَلْفِرَاقُ) **ancak** (dünyâdan çıkış, mal ve âileden de tamâmen) **ayrılıştır.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Böylece o (ölüm döşeğindeki) **kişi o** (başına gele)**n** (durum)**un gerçekten** (dünyâdan çıkış ve geri dönüşü olmayacak şekilde mal ve âileden) **tamâmen ayrılık olduğunu yakînen bildiği zaman!**

وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِۙ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(وَالْتَفَّتْ) **Ve** (kefenlenme ânında) **dolandığı zaman,** *(et-Teysîr; el-Kirmânî)* ne? (اَلسَّاقُ) **bacak,** ne ile? (بِالسَّاقِ) (diğer) **bacak ile.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Bir de (kefenlenme ânında) **bacak** (diğer) **bacak ile** (birbirine) **dolandığı zaman!**

اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُۜ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(اِلٰى رَبِّكَ) **Ancak senin Rabbin**(in göndereceği yer)**edir,** ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** ne? (اَلْمَسَاقُ) **sevk**(iyat).

Meâl-i Şerîf - 30

30- (İşte) **o gün** (beden toprağa veriliyorsa da rûhun) **sevk**(iyâtı) **ancak senin Rabbin**(in emredeceği yere; cennete veyâ cehennem)**edir.**

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلّٰىۙ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(فَلَا صَدَّقَ) **Ama o tasdîk etmedi,** yâni îmân şartlarını doğrulamadı, daha? (وَلَا صَلّٰى) **ve namaz kılmadı.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- Ama (öldükten sonra kemiklerinin aslâ bir araya getirilemeyeceğini iddiâ eden) **o** (Ebû Cehil gibi kâfirler inanılması gereken şeyleri) **tasdîk etmedi, namaz da kılmadı.**

وَلٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰىۙ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(وَلٰكِنْ كَذَّبَ) **Velâkin yalanladı,** daha ne yaptı? (وَتَوَلّٰى) **ve** (îmândan) **yüz çevirdi.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- Velâkin (Kur'ân'ı) **yalanladı ve** (îmândan) **yüz çevirdi.**

ثُمَّ ذَهَبَ اِلٰٓى اَهْلِه۪ يَتَمَطّٰىۜ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(ثُـمَّ ذَهَـبَ) **Sonra gitti,** nereye? (اِلٰـٓى اَهْلِـه۪) **ehline** (ve âilesine), ne olduğu hâlde? (يَتَمَطّٰى) **çalımla yürür olduğu hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- Sonra da (yaptığıyla iftihâr eder bir hâlde) **çalımla yürüyerek âilesine gitti** (de, Benim peygamberime yaptığı hakāretleri övünerek anlattı).

اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰىۙ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(اَوْلٰـى) (Şer ve) **helâk** (nasîb) **olsun,** bu kelime (وَيْلٌ) kelimesinden alınmış olup aslı (اَوْيَلُ) idi, sonra (يَا) ile (لَ) harfleri kalb edilerek (yerleri değiştirilerek) (اَوْلٰـى) hâline dönmüştür, *(et-Teysîr; el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* ayrıca bu kelime bedduâ mânâsındadır, *(el-Medârik)* helâk kim için sâbit olsun? (لَـكَ) **senin için,** (فَاَوْلٰـى) **yine helâk** (ve azap sana musallat) **olsun.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- (Her türlü şer ve) **helâk,** (ölüm ânında) **senin için olsun!** (Şer ardına şer senin peşini aslâ bırakmasın.) **Artık** (kabirde de) **helâk** (ve azap sana musallat) **olsun!**

ثُمَّ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰىۜ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(ثُمَّ اَوْلٰى) **Sonra** (şer ve) **helâk** (sâbit) **olsun,** kim için? (لَكَ) **senin için,** (فَاَوْلٰى) **artık helâk** (ve azap yine sana musallat) **olsun!**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Sonra (şer ve) **helâk,** (dirilirken de) **senin için olsun! Artık** (cehennemde de) **helâk** (ve azap yine sana musallat) **olsun!**

اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَنْ يُتْرَكَ سُدًىۜ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(اَيَحْسَـبُ) **Zannediyor mu?** kim? (اَلْاِنْسَـانُ) **o** (kâfir) **insan,** neyi? (اَنْ يُتْـرَكَ) **bırakılacağını,** ne olduğu hâlde? (سُدًى) **başıboş.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- O (kâfir) **insan** (emir ve nehiylerle mükellef tutulmaksızın) **başıboş bırakılacağını** (ve ölümünün ardından diriltilip cezâlandırılmayacağını) **mı zannediyor?!**

اَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنٰىۙ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(اَلَمْ يَكُ) **O** (yaratılmadan önce) **olmadı mı,** nedir olmadı mı? (نُطْفَةً) **bir nutfe,** yâni azıcık sâfî bir su, öyle nutfe ki neden ibâret olucu? (مِنْ مَنِيٍّ) **az bir menîden,** öyle menî ki, (يُمْنٰى) (ana rahmine) **bırakılıyor.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- O (insan), (babasının sulbünden ana rahmine) **bırakılan az bir menîden** (süzülen azıcık sâfî bir su olan) **bir nutfe değil miydi?!**

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوّٰىۙ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(ثُمَّ كَانَ) **Sonra oldu,** nedir oldu? (عَلَقَةً) **bir kan pıhtısı,** (فَخَلَقَ) **sonra O** (Allâh-u Te'âlâ onu insan olarak) **yarattı,** daha ne yaptı? (فَسَوّٰى) **akabinde** (onun sûretini) **çok düzgün yaptı.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Sonra o (insan sülük gibi rahim duvarına yapışıp kan emerek beslenen aşılanmış yumurtadan ibâret) **bir kan pıhtısı oldu da, akabinde O** (Allâh-u Te'âlâ onu insan olarak) **yarattı ve nihâyet** (uzuvlarını tamamlayıp takdîr edilen şekle sokarak insanın sûretini) **çok düzgün yaptı.**

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰىۜ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(فَجَعَلَ) **Sonra O** (Allâh-u Te'âlâ) **yarattı,** neden? (مِنْهُ) **o** (insan suyu)**ndan,** yâni menîden, neyi yarattı? (اَلزَّوْجَيْنِ) **iki sınıfı,** ondan bedel? (اَلذَّكَرَ) **erkeği,** daha? (وَالْاُنْثٰى) **ve dişiyi.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- Sonra O (Allâh-u Te'âlâ) **o** (insan suyu)**ndan iki sınıfı; erkek ve dişiyi yarattı.**

اَلَيْسَ ذٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتٰى ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(اَلَيْسَ) **Olmadı mı,** kim? (ذٰلِكَ) **işte sana! Bu**(nca yüce sanatın sâhibi olan) **Zât,** kimdir olmadı mı? (بِقَادِرٍ) **tam mânâsıyla Kādir** (ve gücü yeten)**,** ne üzerine Kādir olmadı mı? (عَلٰٓى اَنْ يُحْيِيَ) **diriltme üzerine,** neyi? (اَلْمَوْتٰى) **ölüleri.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- (Ey dirilmeyi inkâr eden kâfir!) **İşte sana! Bu**(nca eşsiz sanatın sâhibi olan yüce) **Zât, ölüleri diriltmeye tam mânâsıyla Kādir** (ve her şeye gücü yeten yegâne kudret sâhibi) **olmadı mı?!** (Elbette O, her şeye Kādir'dir.)

Mûsâ ibnü Ebî Âişe *(Radıyallâhu Anh)* Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in bu âyeti okuduğu zaman (سُبْحَانَكَ فَبَلٰى) "(Yâ Rabbi! Herhangi bir şeyden âciz kalmaktan) Seni tesbîh ile (tenzîh ederim)! Tabî ki evet! (Sen ölüleri diriltmeye elbette Kādir'sin!)" dediğini nakletmiştir. *(Ebû Dâvûd, es-Sünen, rakam:884, 1/391)*

سُورَةُ الْاِنْسَانِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ اِحْدٰى وَثَلَاثُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YETMİŞ ALTINCI SÛRE-İ CELÎLE

el-İNSÂN SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Otuz bir âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

هَلْ اَتٰى عَلَى الْاِنْسَانِ ح۪ينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْـًٔا مَذْكُورًا ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(هَلْ اَتٰى) **Muhakkak** (gelip) **geçti,** burada istifhâm tahkîk anlamında olduğu için (هَلْ) harfi, (قَدْ) mânâsındadır, *(el-Beyzâvî)* kimin üzerine? (عَلَى الْاِنْسَانِ) **insan üzerine,** ne? (ح۪ينٌ) **sınırlı bir zaman,** öyle sınırlı zaman ki neden alınmış olucu? (مِنَ الدَّهْرِ) **sonsuz uzun zamandan,** yine öyle zaman ki, (لَمْ يَكُنْ) **o** (insan) **olmamıştı,** nedir olmadı? (شَيْـًٔا) **bir şey,** öyle şey ki, (مَذْكُورًا) (adı sanı bilinip) **anılan.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Gerçekten sonsuz uzun zamandan sınırlı bir zaman (her) **insan üzerine** (gelip) **geçmiştir ki;** (o sırada) **o,** (anne karnında kendisine ruh üflenmeden önce adı sanı bilinip) **anılan bir şey değildi.**

اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ اَمْشَاجٍ نَبْتَل۪يهِ فَجَعَلْنَاهُ سَم۪يعًا بَص۪يرًا ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اِنَّا) **Muhakkak Biz,** (خَلَقْنَا) **yarattık,** kimi? (اَلْاِنْسَانَ) **insan cinsini,** neden? (مِنْ نُطْفَةٍ) **bir nutfeden,** yâni azıcık sâfî bir sudan, öyle nutfe ki, (اَمْشَاجٍ) **birbirine karışmışlar,** (نَبْتَل۪ى) **Biz imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **ediyoruz,** kimi? (هُ) **onu,** (فَجَعَلْنَا) **bu sebeple yaptık,** burada (فَا) harfi sebebiyye içindir, kimi? (هُ) **onu,** nedir yaptık? (سَم۪يعًا) **çok iyi işitici biri,** daha? (بَص۪يرًا) **çok iyi gören biri.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Muhakkak Biz insanı, (kadın ve erkeğe âit) **birbirlerine karışmış azıcık sâfî bir sudan yarattık ki** (böylece) **onu imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **ediyoruz, işte bu sebeple onu çok iyi işiten ve çok iyi gören biri yaptık.**

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(إِنَّا) **Gerçekten Biz,** (هَدَيْنَا) **hidâyet ettik,** yâni gösterdik, kime? (هُ) **ona,** neyi? (السَّبِيلَ) **o** (doğru) **yolu,** sonra o kişi ne olur? (إِمَّا شَاكِرًا) **ya hakkıyla şükredici biri** (olur), Kisâî'ye göre bu cümleden evvel bir (كَانَ) fiili mahzûftur, *(et-Teysîr)* veyâ ne olur? (وَإِمَّا كَفُورًا) **veyâ büyük bir kâfir** (olur).

Meâl-i Şerîf - 3

3- Gerçekten Biz (âyetler indirerek ve deliller ortaya koyarak) **ona o** (doğru) **yolu gösterdik; artık ya hakkıyla şükredici** (mümin) **bir kimse** (olur) **ya da büyük bir kâfir** (olur)**!**

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(إِنَّا) **Muhakkak Biz,** ne yaptık? (أَعْتَدْنَا) **hazırladık,** kim için? (لِلْكَافِرِينَ) **o kâfirler için,** neyi hazırladık? (سَلَاسِلَا) **müthiş zincirleri,** daha neyi? (وَأَغْلَالًا) **ve şiddetli bukağıları,** daha? (وَسَعِيرًا) **ve çokça alevlendirilmiş büyük bir ateş** (olan cehennem)**i.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Muhakkak Biz, o kâfirler(i cehennemde yüzleri üstüne sürüklemek) **için müthiş zincirler,** (ellerini boyunlarına bağlayacak) **şiddetli bukağılar ve çokça alevlendirilmiş büyük bir ateş hazırladık.**

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(إِنَّ الْأَبْرَارَ) **Şüphesiz o** (îmân etmiş) **iyi kullar,** nedirler? (يَشْرَبُونَ) **içecekler,** neden? (مِنْ كَأْسٍ) **dolu bir kadehten,** öyle kadeh ki, (كَانَ) **oldu,** ne? (مِزَاجُهَا) **onun karışımı,** nedir oldu? (كَافُورًا) (serin, tatlı, hoş kokulu ve beyaz) **bir kâfûr.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Şüphesiz o (îmân etmiş) **iyi kullar** (cennette) **öyle dolu bir kadehten içecekler ki, onun karışımı** (serin, tatlı, hoş kokulu ve beyaz) **bir kâfûr olmuştur.**

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(عَيْنًا) **Bir gözeyi** (kastediyorum) **ki,** bu kelime ihtisâs üzere mensûbtur ki takdîri (اَعْنِى عَيْنًا) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Âlûsî)* öyle göze ki, (يَشْرَبُ) **içecek,** neden? (بِهَا) **ondan,** burada (بَا) harf-i cerri (مِنْ) mânâsındadır, *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)* kim içecek? (عِبَادُ اللّٰهِ) **Allâh'ın** (seçkin) **kulları,** ne oldukları hâlde? (يُفَجِّرُونَ) **iyice akıtır oldukları hâlde,** neyi? (هَا) **onu,** ne yapmakla? (تَفْجِيرًا) **tam bir akıtmakla.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Öyle kıymetli) **bir gözeyi** (kastediyorum) **ki; Allâh'ın** (seçkin) **kulları ondan içecektir de, onu tam** (ve kolay) **bir akıtmayla** (diledikleri yerlere) **iyice akıtacaklardır.** (Böylece o su, parmaklarıyla işâret ettikleri yöne doğru kendiliğinden akıp gidecektir.)

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Onlar idiler, nedir idiler? (يُوفُونَ) **yerine getirirler,** Ferrâ'nın kavline göre bu cümle mahzûf bir (كَانُوا) fiili için haber vâki olmuştur, *(ed-Dürru'l-masûn)* neyi yerine getiriyorlar? (بِالنَّذْرِ) **o** (vaad ettikleri) **adağı,** daha nedir idiler? (وَيَخَافُونَ) **ve korkarlar,** neden? (يَوْمًا) **büyük bir gün**(ün şerrin)**den,** öyle gün ki, (كَانَ) **oldu,** ne? (شَرُّهُ) **onun şerri** (ve zararı), nedir oldu? (مُسْتَطِيرًا) **çok yaygın olucu.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- O (müjdelere nâil olacak ola)**nlar** (namaz, oruç ve fakirlere yardım gibi bir iyilik yapmayı adadıkları zaman) **o adağı** (ve bir konuda yemîn ettikleri zaman o yemîni, ayrıca hem Rablerine hem de insanlara verdikleri tüm sözleri) **yerine getirirler**(di) **ve şerri çok yaygın büyük bir gün** (olan kıyâmet gününün muhâsebin)**den korkarlar**(dı).

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلٰى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَاَسِيرًا ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

Daha ne yaparlardı? (وَيُطْعِمُونَ) **ve yedirirler**(di), neyi? (اَلطَّعَامَ) **yemeği,** ne üzerine oldukları hâlde? (عَلٰى حُبِّه۪) **onun sevgisi üzere,** yâni o yemeği çok sevmelerine rağmen yedirirlerdi, kime? (مِسْك۪ينًا) **yoksul kimseye,** daha? (وَيَت۪يمًا) **ve yetim olana,** daha? (وَاَس۪يرًا) **ve esire.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Bir de onlar (açlık ve kıtlık yüzünden kendileri yiyecek ihtiyâcına ve) **onun sevgisine** (mübtelâ olmalarına) **rağmen yoksula, yetime ve esire yemek yedirirler**(di).

اِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّٰهِ لَا نُر۪يدُ مِنْكُمْ جَزَٓاءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Ne deyici oldukları hâlde yedirirler? (اِنَّمَا نُطْعِمُ) **biz ancak yediriyoruz,** bu cümle önceki âyet-i kerîmede geçen (يُطْعِمُونَ) cümlesinin fâ'ilinden hâl düşen mahzûf bir (قَائِل۪ينَ) kelimesinin mekûlüdür, *(el-Âlûsî)* kimi yediriyoruz? (كُمْ) **sizi,** niçin? (لِوَجْهِ اللّٰهِ) **Allâh'ın Zâtı**(nın rızâsını kazanmak) **için,** (لَا نُر۪يدُ) **istemiyoruz,** kimden? (مِنْكُمْ) **sizden,** neyi? (جَزَٓاءً) **en ufak bir karşılığı,** daha? (وَلَا شُكُورًا) **az bir teşekkürü de** (bekleyici) **olma**(yı)**z.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Bunu yaparken de dediler ki:) **"Biz sizi ancak Allâh'ın Zâtı**(nın rızâsını kazanmak) **için yediriyoruz. Sizden** (hediye gibi) **en ufak bir karşılık istemiyoruz,** (övgü gibi) **az bir teşekkürü de** (bekleyici) **olma**(yı)**z.**

اِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَر۪يرًا ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(اِنَّا) **Çünkü muhakkak ki biz,** bu makam ta'lîl içindir, *(el-Cemel)* ne yapıyoruz? (نَخَافُ) **korkuyoruz,** kimden gelecek şeyden? (مِنْ رَبِّنَا) **Rabbimizden** (gelecek), neden? (يَوْمًا) **bir gün**(ün şerrin)**den,** öyle gün ki, (عَبُوسًا) (insanlar kendisinde) **çok asık suratlı olucu,** burada insanların suratının asıklığı kastedilmesi hasebiyle isnâd-ı mecâzî vardır, *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* yine öyle gün ki, (قَمْطَر۪يرًا) **zorluğu** (ve belâsı) **çok şiddetli olucu.** *(el-Bahru'l-muhît; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 10

10- Çünkü muhakkak ki biz, (insanların) **çok asık suratlı** (olup kendisinin) **zorluğu** (ve belâsı) **çok şiddetli olan bir günde** (karşılacağımız muhâsebenin zorluğunda)**n** (dolayı)**; Rabbimizden korkuyoruz** (ki; o gün kâfirlerin gözleri arasından katran gibi terler akacak ve suratları çok kötü olacaktır)**.**"

فَوَقٰيهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقّٰيهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًاۚ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(فَوَقٰى) **Bu sebeple korudu,** burada (فَـ) harfi sebebiyye içindir, *(el-Cemel)* kimi? (هُمْ) **onları,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** neden korudu? (شَرَّ ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Bunun şerrinden,** bundan bedel? (اَلْيَوْمِ) **bugünün,** daha ne yaptı? (وَلَقّٰى) **ve verdi,** kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (نَضْرَةً) (yüzlerine) **büyük bir güzelliği,** daha? (وَسُرُورًا) **ve** (kalplerine) **büyük bir sevinci.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Habîbim!) **İşte sana!** (Âhiretten) **bu** (kadar korkmaları) **yüz**(ün)**den Allâh onları o günün şerrinden korumuş ve kendilerin**(in yüzlerin)**e mükemmel bir güzellik ve** (kalplerine) **büyük bir sevinç vermiştir.**

وَجَزٰيهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًاۙ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Allâh-u Te'âlâ daha ne yaptı? (وَجَزٰى) **ve mükâfâtlandırdı,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne sebebiyle? (بِمَا صَبَرُوا) **sabretmeleri sebebiyle,** burada (بَا) harfi sebebiyye, (مَا) harfi ise masdariyyedir, *(el-Beyzâvî; ed-Dürru'l-masûn)* ne ile mükâfatlandırdı? (جَنَّةً) **çok kıymetli bir cennetle,** daha ne ile? (وَحَرِيرًا) **ve çok değerli bir ipekle.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Ayrıca O (Allâh-u Te'âlâ ibâdetlerin zorluğuna ve kâfirlerin eziyetlerine) **sabretmiş olmaları sebebiyle onları çok kıymetli bir cennet ve ziyâde değerli bir tür ipek**(ten elbise) **ile mükâfatlandırmıştır.**

مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى الْاَرَآئِكِۚ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًاۚ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Onlar oraya girdirildiler, ne oldukları hâlde? (مُتَّكِـِٔينَ) **yaslanıcı kimseler oldukları hâlde,** bu kelime mahzûf bir (اُدْخِلُوهَا) fiilinden hâl düşmüştür, *(el-*

Celâleyn) nerede? (فِيهَا) **orada,** ne üzerinde? (عَلَى الْاَرَائِكِ) (inci ve yâkuttan mâmul) **kubbeli gerdek odalarındaki** (süslü tüllerle kapatılmış) **döşekler üzerinde** (dizilmiş yastıklara), *(el-Beyhakî, el-Ba's, sh:334, 339, 341; ed-Dürru'l-mensûr, 9/538-539; el-Âlûsî, 15/334)* daha ne oldukları hâlde? (لَا يَرَوْنَ) **görmeyecekler,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (شَمْسًا) **bir güneşi,** daha neyi? (وَلَا زَمْهَرِيرًا) **şiddetli bir soğuğu da** (görür) **olmadı**(lar).

Meâl-i Şerîf - 13

13- Onlar (cennete girdirilip) **orada** (inci ve yâkuttan mâmul) **kubbeli gerdek odalarındaki** (süslü tüllerle kapatılmış) **döşekler üzerinde** (dizilmiş yastıklara) **yaslanan kimseler olarak** (nîmetleneceklerdir). **Kendileri orada bir güneş görmeyeceklerdir, şiddetli bir soğuğu da** (görür) **olmadı**(lar). (Zîrâ cennetin havası dâimâ mûtedil olup gölgesi de süreklidir.)

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Daha nasıl bir cennetle mükâfatlandırdı? (وَدَانِيَةً) **ve öyle bir şeyle** (mükâfatlandırdı) **ki çok yakın olucu,** bu kelime iki âyet önce (12. âyet-i kerîmede) zikredilen (جَنَّةً) kelimesine mâtûf olan mahzûf bir (جَنَّةً) kelimesinin sıfatı vâki olmuştur, *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* kimin üzerine yakın olucu? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** ne yakın olucu? (ظِلَالُهَا) **onun gölgeleri,** gölgeler ne olduğu hâlde yaklaştırıldı? (وَذُلِّلَتْ) **ve** (istifâdelerine) **itâatkâr kılındığı hâlde,** ne? (قُطُوفُهَا) **onun meyveleri,** ne yapılmakla? (تَذْلِيلًا) **tam bir boyun eğdirilmekle,** yâni o meyvelere diledikleri gibi kolayca ulaşabilecekler.

Meâl-i Şerîf - 14

14- Üstelik (ağaçlarının) **gölgeleri kendi üzerlerine çok yakın olan** (cennetlerden ikinci) **bir şey ile** (onları mükâfatlandırdı). **Onun meyveleri de** (diledikleri gibi kolayca ulaşabilmeleri için) **tam bir boyun eğdirilmekle** (istifâdelerine) **itâatkâr kılınmıştır.**

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَاَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا۬ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(وَيُطَافُ) **Ve dönüp dolaşılacak,** nerede? (عَلَيْهِمْ) **onların etrâfında,** bu terkîb (حَوْلَهُمْ) mânâsındadır, *(el-Âlûsî, 26/323)* ne ile? (بِاٰنِيَةٍ) **birçok kaplar ile,** öyle

kaplar ki neden mâmul? (مِنْ فِضَّةٍ) **gümüşten,** daha ne ile etraflarında dolaşılacak? (وَاَكْوَابٍ) **ve birtakım kulpsuz ibriklerle,** öyle ibrikler ki, (كَانَتْ) **oldular,** nedir oldular? (قَوَارِيرَا) **çok değerli** (şeffaf) **billur kadehler.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Gümüşten birçok kaplar ile ve birtakım kulpsuz ibriklerle de onların etrâfında (hizmetçiler tarafından pervâne gibi) **dönülecektir ki; onlar**(ca kaplar ve ibrikler Allâh'ın îcâdıyla) **çok değerli** (şeffaf) **billur kadehler olmuştur.**

قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

O kadehlerden bedel nedir olmuştur? (قَوَارِيرَ) **birtakım billur kadehler,** öyle kadehler ki neden mâmul? (مِنْ فِضَّةٍ) **gümüşten,** öyle kadehler ki, (قَدَّرُو) **o**(nlara bu kâseleri suna)**nlar takdîr ettiler,** neyi? (هَا) **onları,** ne yapmakla? (تَقْدِيرًا) (ağızlarına ve isteklerine göre) **tam bir ölçüp biçmeyle.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Gümüşten (mâmul) **birtakım billur kadehler**(le hizmetçiler onların etrafında dönüp dolaşacaktır) **ki; kendileri**(ne bu kâseleri takdîm eden hizmetçiler) **onlar**(a sundukları kadehleri ve kaplar)**ı** (cennet ehlinin arzuladığı miktar üzere) **tam bir ayarlamayla takdîr etmiştirler**(dir ki, böylece kadehler ellerine uygun getirilerek, ne büyük olup ağır gelecek, ne de küçük olup hakîr görülecek, içlerinde bulunan şaraplar da ne dolup taşacak, ne de eksik kalacaktır, artık içenler içtiklerini yeterli bulacaktır).

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

Cennet ehline daha ne muâmele yapılacak? (وَيُسْقَوْنَ) **ve içirilecekler,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neden? (كَأْسًا) **nice şarap dolu kâseden,** öyle kâse ki, (كَانَ) **oldu,** ne? (مِزَاجُهَا) **onun karışımı,** nedir oldu? (زَنْجَبِيلًا) **zencebîl** (zencefîl).

Meâl-i Şerîf - 17

17- Onlar orada (cennet) **şarapla**(rıyla) **dolu nice kâseden daha içirileceklerdir ki; onun karışımı** (tadı ve râyihası dünyâdakilere hiç benzemeyen eşsiz bir) **zencebîl** (zencefîl) **olmuştur.**

عَيْنًا فِيهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(عَيْنًا) **Bir gözeyi** (kastediyorum) **ki,** bu kelime ihtisâs üzere mensûbtur ki takdîri (أَعْنِى عَيْنًا) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Âlûsî)* öyle göze ki nerede olucu? (فِيهَا) **orada,** yine öyle göze ki, (تُسَمّٰى) **isimlendiriliyor,** ne diye? (سَلْسَبِيلًا) **Selsebîl diye.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Orada (bulunan) **bir gözeyi** (kastediyorum) **ki;** (onların şarâbına katılacak zencebîl o gözeden çıkmaktadır ve o pınar, suyu çok tatlı olup boğaza takılmadan kolayca akıp gittiği için) **Selsebîl diye isimlendirilmektedir.**

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَۚ اِذَا رَاَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

Cennette daha neler olacak? (وَيَطُوفُ) **ve sürekli dönüp dolaşacak,** nerede? (عَلَيْهِمْ) **onların etrâfında,** bu terkîb (حَوْلَهُمْ) mânâsındadır, *(el-Âlûsî, 26/323)* kim? (وِلْدَانٌ) **birtakım çocuklar**(ın şekli üzere yaratılmış hizmetçiler)**,** bu kelime (وَلِيدٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Kirmânî, 9/159)* öyle çocuklar ki, (مُخَلَّدُونَ) **ebedî** (hayâta mazhar) **kılınmışlar,** (اِذَا رَاَيْتَ) **sen gördüğün zaman,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne yaparsın? (حَسِبْتَ) **zannedersin,** kimi? (هُمْ) **onları,** nedir zannedersin? (لُؤْلُؤًا) **birer inci,** öyle inci ki, (مَنْثُورًا) (ortalığa) **saçılmış.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Bir de (gençlikleri ve güzel hâlleri hiç bozulmamak üzere cennette yaratılmış ve hiç ölmeyecek şekilde) **ebedî**(liğe mazhar) **kılınmış birtakım çocuklar onların etrâfında** (hizmet için) **dönüp dolaşacaktır.**

(Ey cennete girecek kişi!) **Sen onları gördüğün zaman** (renklerinin berraklığından, hizmet için meclislerde yayılmalarından ve parıltılarının birbirine yansımasından dolayı) **kendilerini** (ortalığa) **saçılmış birer inci sanırsın.**

Bu âyet-i kerîmede geçen (وِلْدَانٌ) kelimesinin dünyâ çocuklarından bahsetmediği ve onlarla cinsî münâsebet söz konusu olmadığı hakkında geniş mâlûmât için bakınız: *el-Vâkı'a Sûresi:17. âyet-i kerîme.*

وَاِذَا رَاَيْتَ ثَمَّ رَاَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(وَاِذَا رَاَيْتَ) **Ve** (ey cennetlik mümin) **sen gördüğün zaman,** nerede? (ثَمَّ) **orada,** (رَاَيْتَ) **görürsün,** neyi? (نَعِيمًا) **bol bir nîmeti,** daha? (وَمُلْكًا) **ve bir mülkü,** öyle mülk ki, (كَبِيرًا) (genişliği) **ziyâde büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Ey cennetlik mümin!) **Sen orada**(ki imkânları) **gördüğün zaman, çok bol bir nîmet ve** (geniş olan) **çok büyük bir mülk görürsün!**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; buradaki "Büyük mülk"ten maksad; "Ölümsüzlük", "Nîmetlerin elden çıkmaması" ve "Her mümine verilen cennetin arâzisinin genişliği"dir. Nitekim hadîs-i şerîfte zikredildiğine göre; "Mertebe bakımından cennet ehlinin en aşağısı bile, kendine âit mülkü bin senede dolaşılacak mesâfe kadar geniş bulacak ve en uzağı en yakını gibi görecektir." *(Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:5317; et-Tirmizî, rakam:2553)*

عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَاِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ
وَسَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(عَالِيَهُمْ) **Onların üzerinde vardır,** ne? (ثِيَابُ سُنْدُسٍ) **ince ipekten** (mâmul) **giyecekler,** öyle giyecekler ki, (خُضْرٌ) **yemyeşil olucu,** üzerlerinde daha ne vardır? (وَاِسْتَبْرَقٌ) **ve kalın ipek** (elbise), onlara daha ne yapılacak? (وَحُلُّوا) **ve süslendirildiler,** ne ile? (اَسَاوِرَ) **bileziklerle,** öyle bilezikler ki neden mâmul? (مِنْ فِضَّةٍ) **gümüşten,** (وَسَقٰى) **ve içirdi,** kime? (هُمْ) **onlara,** kim? (رَبُّهُمْ) **Rableri,** neyi içirdi? (شَرَابًا) **çok kıymetli bir içeceği,** öyle içecek ki, (طَهُورًا) **çok temiz olucu.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Onların üzerinde ince ipekten (mâmul) **yemyeşil** (renkli) **giyecekler ve kalın ipek** (elbise) **vardır. Ayrıca onlar gümüşten bileziklerle süslendirilmiştirler. Bir de Rableri onlara** (dünyâ şarapları gibi murdar olmayan) **çok temiz bir şarap içirmiştir.**

اِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

Bu âyet-i kerîmenin öncesinde bir cümle mahzûftur ki takdîri (فَيَقُولُ اللّٰهُ لَهُمْ) "Allâh-u Te'âlâ cennete girenlere şöyle buyuracaktır" şeklindedir, (اِنَّ هٰذَا) **muhakkak ki işte bu** (nîmetler), nedir? (كَانَ) **oldu,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,**

nedir oldu? (جَزَٓاءً) **tam bir karşılık,** daha ne oldu? (وَكَانَ) **yine oldu,** ne? (سَعْيُكُمْ) **sizin sa'y**(-ü gayret)**iniz,** nedir oldu? (مَشْكُورًا) **kabûl edilmiş bir şey.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- (Allâh-u Te'âlâ o gün cennet ehline:) "(Siz kimseden karşılık ve teşekkür beklemediğiniz için) **gerçekten işte bu** (nîmetler) **sizin** (amelleriniz) **için tam bir karşılık olmuştur, sa'y**(-ü gayret)**iniz de kabûl edilmiş bir şey olmuştur"** (buyuracaktır).

اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ تَنْزِيلاًۚ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(اِنَّا) **Şüphesiz ki Biz,** (نَحْنُ) **ancak Biz,** ne yaptık? (نَزَّلْنَا) **peyderpey indirdik,** kimin üzerine? (عَلَيْكَ) **senin üzerine,** neyi? (اَلْقُرْاٰنَ) **Kur'ân'ı,** ne yapmakla? (تَنْزِيلاً) **tam bir indirmekle.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- Şüphesiz ki Biz (Azîmüşşân); **bu Kur'ân'ı** (üstün bir hikmete münâsip olarak) **peyderpey bir indirişle sana ancak Biz indirdik!**

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ اٰثِمًا اَوْ كَفُورًاۚ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(فَاصْبِرْ) (Habîbim) **öyleyse sen sabret,** neye? (لِحُكْمِ رَبِّكَ) **Rabbinin hükmüne,** daha ne yap? (وَلَا تُطِعْ) **ve itâat etme,** kimlerden olduğu hâlde? (مِنْهُمْ) **o** (şirk koşa)**nlardan,** kime itâat etme? (اٰثِمًا) **herhangi bir günahkâra,** daha? (اَوْ كَفُورًا) **ya da son derece kâfir olana.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Habîbim!) **Öyleyse sen Rabbinin** (sana yardımını geciktirme husûsundaki) **hükmüne sabret ve o** (şirk koşa)**nlardan herhangi bir günahkâra ya da son derece kâfir olan**(ın çağrısın)**a itâat etme.**

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَاَصِيلاًۚ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

Habîbim! Daha ne yap? (وَاذْكُرْ) **ve zikret,** neyi? (اِسْمَ رَبِّكَ) **Rabbinin ismini,** ne zaman? (بُكْرَةً) **her gün başında,** daha? (وَاَصِيلاً) **ve her gün sonunda.** *(el-Kurtubî, 19/150; el-Beyzâvî, 4/233)*

Meâl-i Şerîf - 25

25- (Habîbim, bir de sen) **her gün başında ve her gün sonunda Rabbinin ismini zikret**(meye devâm et).

وَمِنَ الَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(وَمِنَ الَّيْلِ) **Gecenin bir kısmında da,** (فَاسْجُدْ) **hemen secde et,** kim için? (لَهُ) **O'nun** (rızâsını kazanmak) **için,** daha ne yap? (وَسَبِّحْ) **ve tesbîh et,** kimi? (هُ) **O'nu,** ne zamanda? (لَيْلًا) **gecenin bir kısmında,** öyle kısmı ki, (طَوِيلًا) **uzun olucu.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Gecenin bâzı saatlerinde de O'nun (rızâsını kazanmak) **için** (kıldığın namazlarda) **secde yap. Bir de gecenin uzunca bir kısmında** (zikre kalkarak) **O'nu** (bütün noksan sıfatlardan tenzîh ve) **tesbîh et**(meye devâm et).

اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَٓاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ) **Şüphesiz ki işte bu** (Kur'ân'a inanmaya)**nlar,** nedirler? (يُحِبُّونَ) **seviyorlar,** neyi? (الْعَاجِلَةَ) **o peşin olan** (dünyây)**ı,** daha ne yapıyorlar? (وَيَذَرُونَ) **ve bırakıyorlar,** nerede olduğu hâlde? (وَرَٓاءَهُمْ) **arkalarında,** *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* neyi? (يَوْمًا) **bir günü,** öyle gün ki, (ثَقِيلًا) (hesâbı ve azâbı) **çok ağır olucu.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Şüphesiz ki işte bu (Kur'ân'a inanmaya)**nlar o peşin olan** (dünyây)**ı seviyorlar ve** (hesâbıyla azâbı) **çok ağır olan bir günü** (önemsemedikleri için) **arkalarında bırak**(arak kıyâmet günü için hiç hazırlanm)**ıyorlar.**

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَٓا اَسْرَهُمْ وَاِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَٓا اَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(نَحْنُ) **Biz,** ne yaptık? (خَلَقْنَا) **yarattık,** kimi? (هُمْ) **onları,** daha ne yaptık? (وَشَدَدْنَٓا) **ve sağlam yaptık,** neyi? (اَسْرَهُمْ) (eklemlerinin) **bağlantılarını,** *(el-Beyzâvî)* (وَاِذَا شِئْنَا) **ama dilediğimiz zaman,** ne yaparız? (بَدَّلْنَا) (onları helâk edip) **yerine getiririz,** neyi? (اَمْثَالَهُمْ) **onların benzerlerini,** ne yapmakla? (تَبْدِيلًا) **kolay bir değiştirme ile.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Onları Biz yarattık, (eklemlerinin) **bağlantılarını da** (sinir ve damarlarla) **sağlamlaştırdık. Ama** (onları helâk etmeyi) **dilediğimiz zaman kolay bir değiştirme** (yapmak sûreti) **ile** (görüntüde o kâfirlerin) **benzerlerini** (fakat inkârda hiç de onlara benzemeyen îmânlı ve tâatli kimseleri) **onların yerine getiririz.**

اِنَّ هٰذِه۪ تَذْكِرَةٌۚ فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّه۪ سَب۪يلًا ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(اِنَّ هٰذِه۪) **Gerçekten işte bu** (sûrede bulunan âyetler), nedir? (تَذْكِرَةٌ) **büyük bir** (vaaz ve) **hatırlatmadır,** (فَمَنْ) **artık her kim,** (شَٓاءَ) **dilerse,** ne yapar? (اِتَّخَذَ) **edinir,** kime? (اِلٰى رَبِّه۪) **Rabbin**(in cennetin)**e,** neyi edinir? (سَب۪يلًا) **bir yolu.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Gerçekten işte bu (sûrede bulunan âyetler) **büyük bir** (vaaz ve) **hatırlatmadır. Artık her kim** (hidâyet bulmak) **isterse** (îmân ve tâat yolunu tutarak kendisini) **Rabbin**(in cennetin)**e doğru** (ulaştıracak) **bir yol edinir.**

وَمَا تَشَٓاؤُ۫نَ اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَل۪يمًا حَك۪يمًاۗ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(وَمَا تَشَٓاؤُ۫نَ) (Ey müşrikler!) **Ama siz** (hiçbir şeyi) **dileyemezsiniz,** (اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ) **ancak dilemesi** (hâli) **müstesnâ,** *(ed-Dürru'l-masûn)* kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** (اِنَّ اللّٰهَ) **şüphesiz ki Allâh,** nedir? (كَانَ) **dâimâ olmuştur,** kimdir oldu? (عَل۪يمًا) (kimin neye lâyık olduğunu hakkıyla bilen bir) **Alîm,** daha kimdir oldu? (حَك۪يمًا) (dilediğini hikmet üzere murâd eden bir) **Hakîm.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Ey müşrikler! Siz: "Mâdem bu irâde bize bırakılıyor, dilediğimiz zaman yola geliriz" diyorsunuz) **ama Allâh murâd etmedikçe siz** (hiçbir şeyi) **dileyemezsiniz.** (Allâh ise ancak doğru yol arayışında olduğunu bildiği kimselerin hidâyetini murâd eder.) **Şüphesiz ki Allâh dâimâ** (kimin neye lâyık olduğunu hakkıyla bilen bir) **Alîm ve** (dilediğini hikmet üzere murâd eden bir) **Hakîm olmuştur.**

يُدْخِلُ مَنْ يَشَٓاءُ ف۪ي رَحْمَتِه۪ۜ وَالظَّالِم۪ينَ اَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا اَل۪يمًا ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(يُدْخِلُ) **O girdirir,** kimi? (مَنْ) **o kimseyi ki,** (يَشَاءُ) **diliyor,** nereye girdirir? (فٖى رَحْمَتِهٖ) **rahmeti**(nin mahalli olan cenneti)**ne,** (وَالظَّالِمٖينَ) **zâlimlere ise,** (اَعَدَّ) **hazırladı,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** neyi? (عَذَابًا) **büyük bir azâbı,** öyle azap ki, (اَلٖيمًا) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- O (Rabbiniz)**, dilediği kimseyi rahmeti**(nin mahalli olan cenneti) **ne girdirir** (ki, o dilediği kişiler de hidâyeti seçeceklerini tâ ezelden bilmiş olduğu, yarattıktan sonra da hidâyet arayışında görmüş olduğu kimselerdir)**.**

(Kendilerine verilen irâde ve gücü doğru yol arayışında kullanmayan) **o zâlimlere ise; O** (Allâh-u Te'âlâ) **onlar için çok acı verici pek büyük bir azap hazırlamıştır.**

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ خَمْسُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YETMİŞ YEDİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-MÜRSELÂT SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Elli âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًاۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالْمُرْسَلَاتِ) **O gönderilen** (melek)**lere yemîn olsun,** ne için gönderilen? (عُرْفًا) **mârûf için,** yâni hayır, iyilik ve vahiy getirsinler diye.

Meâl-i Şerîf - 1

1- O mârûf için (hayır, iyilik ve vahiy getirsinler diye) **gönderilen** (melek)**lere yemîn olsun!**

فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًاۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha neye yemîn olsun? (فَالْعَاصِفَاتِ) **o peşisıra kuvvetlice esen** (rüzgâr gibi Rablerinin emrini yerine getirmek için koşan melek)**lere,** ne yapmakla esen? (عَصْفًا) **güçlü bir esme ile.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ardı sıra o (Rablerinin emrini yerine getirme yolunda kasırga gibi) **güçlü bir esme ile kuvvetlice** (koşan ve rüzgâr gibi) **esen** (melek)**lere** (de kasem olsun).

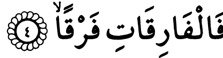
وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًاۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha neye yemîn olsun? (وَالنَّاشِرَاتِ) **o** (bulutları ve yağmurları) **neşreden** (melek)**lere yemîn olsun,** *(et-Teysîr; et-Taberî)* ne yapmakla? (نَشْرًا) **tam bir yaymakla.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (bulutları ve yağmurları) **tam bir yaymayla neşreden** (melek)**lere de yemîn olsun!**

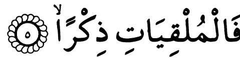

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha neye yemîn olsun? (فَالْفَارِقَاتِ) **bir de ayıranlara,** yâni hak ile bâtılın arasını ayıran Kur'ân âyetlerine yemîn olsun, *(et-Teysîr; el-Celâleyn)* ne yapmakla ayıranlara? (فَرْقًا) **tam bir ayırmakla.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Bir de (Kur'ân âyetlerinden hak ile bâtılı birbirinden) **tam bir ayırt etme ile ayıranlara** (andolsun).

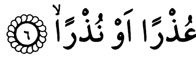

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha neye yemîn olsun? (فَالْمُلْقِيَاتِ) **sonra** (rasüllerden insanlara ulaştırıp) **bırakanlara,** neyi? (ذِكْرًا) **vahyi.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Sonra (rasüllerden olup insanlara) **vahyi** (ulaştırıp) **bırakanlara** (yemîn olsun).

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Vahyi niçin ulaştıranlar? (عُذْرًا) (îmân edenlerin işlediği) **kötülüğü silmek için,** daha? (اَوْ نُذْرًا) **ve uyarmak için,** burada (اَوْ) harfi (وَ) mânâsındadır. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Îmân edenlerin işlediği) **kötülüğü silmek ve** (bâtıl ehlini) **uyarmak için** (vahyi ulaştıran rasüllere de yemîn ederim).

اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

İşte bütün bunlara kasem olsun ki; (اِنَّمَا) **şüphesiz o şeyler ki,** (تُوعَدُونَ) **siz** (onlarla) **vaad olunuyorsunuz,** yâni size söz verilen şeyler nedir? (لَوَاقِعٌ) **elbette meydana gelicidir.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (İşte bütün bunlara kasem olsun) **şüphesiz ki; vaad olunmakta bulunduğunuz o** (kıyâmetin kopması ve cennet-cehennemle ilgili) **şeyler elbette meydana gelicidir.**

فَاِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(فَاِذَا النُّجُومُ) **Artık ne zaman ki yıldızlar,** (طُمِسَتْ) **ışıksız bırakıldı.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Artık (o kıyâmet günü) **yıldızlar ışıksız bırakıldığı zaman!**

وَاِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَاِذَا السَّمَاءُ) **Ve ne zaman ki gök**(yüzü), (فُرِجَتْ) **yarıldı.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Gök(yüzü) **de yarıl**(ıp kendisinde kapılar açıl)**dığı zaman!**

وَاِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَاِذَا الْجِبَالُ) **Bir de ne zaman ki dağlar,** (نُسِفَتْ) (yerinden koparılarak) **parçalanıp havaya savruldu.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Bir de dağlar (yerinden koparılarak) **parçalanıp havaya savrulduğu zaman!**

وَاِذَا الرُّسُلُ اُقِّتَتْۜ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَاِذَا الرُّسُلُ) **Ayrıca ne zaman ki rasüller,** (اُقِّتَتْ) (şâhitlik yapmaları için kendilerine) **vakit tâyin edildi.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Ayrıca (ümmetlerine şâhitlik yapmak üzere) **rasüllere vakit tâyin edildiği zaman!**

لِاَيِّ يَوْمٍ اُجِّلَتْۜ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(İşte bütün bunlar olduğu zaman denilecek), ne denilecek? (لِاَيِّ يَوْمٍ) **hangi büyük gün için**, bu cümle gizli bir (يُقَالُ) fiilinin mekûlüdür, bu gizli fiil ise (اِذَا) harfinin cevâbıdır, *(el-Beyzâvî)* (اُجِّلَتْ) (o peygamberlerin şâhitliği) **geciktirildi.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- (İşte o zaman denilecektir ki:) "(O peygamberlerin şâhitliği) **hangi büyük gün için geciktirildi?!**

لِيَوْمِ الْفَصْلِۚ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

O büyük günden bedel? (لِيَوْمِ الْفَصْلِ) **o ayırım yapma günü için** (geciktirildi).

Meâl-i Şerîf - 13

13- O (kullar arasında) **ayırım yapma** (zamânı olan kıyâmet) **günü için."**

وَمَا اَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِۜ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(وَمَا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirdi,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (مَا) **ne şey,** nedir? (يَوْمُ الْفَصْلِ) **o ayırma günüdür.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (Habîbim!) **Şimdi sana ne bildirdi ki o ayırma günü ne** (kadar dehşetli)**dir?** (Bir benzerini görmediğin için onun mâhiyetini sen dahî bilemezsin.)

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (Kur'ân'ı) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (İşte) **o gün** (vâkî olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun!**

اَلَمْ نُهْلِكِ الْاَوَّلِينَ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(اَلَمْ نُهْلِكِ) **Biz helâk etmedik mi,** kimi? (اَلْاَوَّلِينَ) **o evvelki** (ümmetlerin kâfir)**leri**(ni).

Meâl-i Şerîf - 16

16- Biz o evvelki (ümmetlerin kâfir)**leri**(ni) **helâk etmedik mi?!**

ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْاٰخِرِينَ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(ثُمَّ نُتْبِعُ) **Sonra tâbi kılacağız,** kime? (هُمْ) **onlara,** kimi? (اَلْاٰخِرِينَ) **sonraki** (kâfir)**leri.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Sonra gerideki (kâfir)**leri de** (helâke uğratılmakta) **onlara tâbi kılacağız.**

كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(كَذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Ancak böylece,** (görülmemiş bir iş yapmakla), bu terkîb önündeki fiilden alınan mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmektedir ki takdîri (مِثْلَ ذٰلِكَ الْفِعْلِ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* (نَفْعَلُ) **yapacağız,** kime? (بِالْمُجْرِمِينَ) **o** (şirk günahını işlemiş) **bütün mücrimlere.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Habîbim!) **İşte sana!** (Şirk günahını işlemiş) **tüm mücrimlere ancak böyle** (kötü muâmele) **yapacağız.**

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (Kur'ân'ı) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- (İşte) **o gün** (vâkî olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun!**

اَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَٓاءٍ مَهِينٍ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(اَلَمْ نَخْلُقْ) **Yaratmadık mı,** kimi? (كُمْ) **sizi,** neden? (مِنْ مَٓاءٍ) **bir sudan,** öyle su ki, (مَهِينٍ) **çok değersiz.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (Ey insanlar!) **Biz sizi** (iğrenilen) **çok değersiz bir sudan yaratmadık mı?!**

فَجَعَلْنَاهُ فٖى قَرَارٍ مَكٖينٍ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(فَجَعَلْنَا) **Sonra yerleştirdik,** neyi? (هُ) **onu,** neyin içerisinde? (فٖى قَرَارٍ) **yerleşecek bir yerde,** burada masdar ism-i mekân mânâsındadır ki takdîri (مَقَرٍّ) şeklindedir, öyle yer ki, (مَكٖينٍ) (korunmuş ve) **sağlam olucu.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Sonra Biz onu (korunmuş ve) **sağlam bir yerleşim mahalli** (olan ana rahmi)**nin içerisine yerleştirdik.**

اِلٰى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

Ne zamâna kadar orada bıraktık? (اِلٰى قَدَرٍ) **bir süreye kadar,** öyle süre ki, (مَعْلُومٍ) (ancak Allâh tarafından) **bilinen.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- (Doğum için takdîr edilen ve ancak Allâh tarafından) **bilinmiş olan bir miktâra kadar** (onu orada beklettik).

فَقَدَرْنَاۗ فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(فَقَدَرْنَا) **İşte Biz güç yetirdik,** (فَنِعْمَ) **artık ne güzel oldu,** kim? (اَلْقَادِرُونَ) **o** (her şeye) **güç yetirenler**(in kudret eserleri).

Meâl-i Şerîf - 23

23- İşte Biz (bunlara) **güç yetirdik. Demek ki o** (her şeye) **güç yetirenler** (olarak Bizim sanatlarımız dâimâ) **ne güzel oldu.**

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (Kur'ân'ı) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (İşte) **o gün** (vâki olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun.**

اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ كِفَاتًاۙ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(اَلَمْ نَجْعَلِ) **Biz yapmadık mı?** neyi? (اَلْاَرْضَ) **o yeri,** nedir yapmadık mı? (كِفَاتًا) **katıp toplayıcı bir şey,** bu kelime (كَفَتَ) fiilinden masdar olup burada ism-i fâ'îl mânâsındadır ki takdîri (كَافِتَةً) şeklindedir. ***(el-Celâleyn; el-Beyzâvî)***

Meâl-i Şerîf - 25

25- Biz (üzerinde yaşadığınız) **o yeri,** (herkesi kendisine) **katıp toplayan bir şey yapmadık mı?!**

اَحْيَاءً وَاَمْوَاتًاۙ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

Kimi katıp topluyor? (اَحْيَاءً) **dirileri,** bu kelime bir önceki âyet-i kerîmede geçen (كِفَاتًا) kelimesinin sıfatı düşen (تَكْفِتُ) fiilinin mef'ûlüdür, ***(el-Âlûsî)*** daha neyi topluyor? (وَاَمْوَاتًا) **ve ölüleri.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Üstünde) **dirileri ve** (altında) **ölüleri** (barındırması için yeryüzünü yaratmadık mı?)**!**

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ وَاَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

Daha ne yaptık? (وَجَعَلْنَا) **ve yarattık,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (رَوَاسِيَ) **sâbit dağları,** öyle dağlar ki, (شَامِخَاتٍ) **yüksek olucular,** daha ne yaptık? (وَاَسْقَيْنَا) **ve içirdik,** kime? (كُمْ) **size,** neyi? (مَاءً) **bir suyu,** öyle su ki, (فُرَاتًا) **çok tatlı.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Biz orada yüksek yüksek sâbit dağlar yarattık ve (gözelerle ırmaklar yaratarak) **size çok tatlı bir su içirdik.**

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- (İşte) **o gün** (vâkî olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun.**

اِنْطَلِقُوا اِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(Mahşerde müşriklere şöyle denilecek:) (اِنْطَلِقُوا) (yürüyün) **gidin,** nereye? (اِلَى مَا) **o şeye ki,** (كُنْتُمْ) **olmuştunuz,** neyi? (بِهِ) **özellikle onu,** nedir olmuştunuz? (تُكَذِّبُونَ) **yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- (Kıyâmet günü mahşerde elli bin sene beklemekten daralıp cehenneme bile gitmeye râzı gelen kâfirlere denilecektir ki:) "('Dirilmek ve cehennem diye bir şey yok' diyerek) **o kendisini sürekli yalanlamakta olduğunuz şeye** (doğru bağlardan çözülmüş gibi süratle) (yürüyün) **gidin.**

اِنْطَلِقُوٓا اِلٰى ظِلٍّ ذ۪ى ثَلٰثِ شُعَبٍۙ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(اِنْطَلِقُوٓا) (Yine yürüyün) **gidin,** nereye? (اِلٰى ظِلٍّ) **bir gölgeye,** öyle gölge ki, (ذ۪ى ثَلٰثِ شُعَبٍ) **üç şûbeye** (ve farklı üç kısım azâba) **sâhip olan.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Ateş, soğuk ve dumandan ibâret) **üç şûbeye** (ve farklı üç kısım azâba) **sâhip olan bir gölgeye** (ve bir cehennem dumanına doğru bağlardan çözülmüş gibi süratle yürüyün) **gidin.**

لَا ظَل۪يلٍ وَلَا يُغْن۪ى مِنَ اللَّهَبِۜ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

Öyle gölge ki, (لَا ظَل۪يلٍ) **azıcık bir gölge** (dahî) **yapıcı değil,** daha? (وَلَا يُغْن۪ى) **ve defedemez** (savuşturamaz), neden? (مِنَ اللَّهَبِ) **alevden.**

Meâl-i Şerîf - 31

31- (O gölge ki ateşin harâretine karşı) **azıcık bir gölge** (dahî) **yapıcı değildir, alevden de en ufak bir şey defedemez.**

اِنَّهَا تَرْم۪ى بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِۚ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(اِنَّهَا) **Gerçekten o** (cehennem), ne yapıyor? (تَرْم۪ى) **sürekli atıyor,** neyi? (بِشَرَرٍ) **büyük kıvılcımları,** bu kelime (شَرَرَةٌ) kelimesinin cemîsidir, öyle kıvılcım ki ne gibi? (كَالْقَصْرِ) (çok büyük) **saraylar gibi,** *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 32

32- Gerçekten o (cehennem), (çok büyük) **saraylar gibi büyük** (ve yüksek) **kıvılcımlar atmaktadır.**

كَاَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌۜ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(كَاَنَّهُ) **Sanki o** (cehennemin çıkardığı kıvılcımlar), nedir? (جِمَالَتٌ) **birçok erkek develerdir,** bu kelime (جَمَلٌ) kelimesinin cemîsidir, tenvîn de teksîr içindir, *(et-Teysîr; el-Âlûsî)* öyle develer ki, (صُفْرٌ) **sarı olucular.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- Sanki o(nun çıkardığı kıvılcımlar, peşpeşe atılma, renk ve kuvvet bakımından, kâfile içerisinde birbirini izleyen) **sarı sarı** (renkli) **birçok erkek develerdir."**

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- (İşte) **o gün** (vâki olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun!**

هٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

(هٰذَا) **İşte bu** (cehenneme giriş vakti), nedir? (يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ) **onların konuşamayacakları gündür.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- İşte bu (cehenneme giriş vakti), **onların** (kapıldıkları büyük dehşet ve aşırı şaşkınlık nedeniyle dilleri tutulup) **konuşamayacakları gündür!**

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

Daha ne yapılmaz? (وَلَا يُؤْذَنُ) **ve izin verilmez,** kime? (لَهُمْ) **onlara,** (فَيَعْتَذِرُونَ) **onlar da özür beyân edebilsinler.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- (Konuşup özür dileyebilmeleri için) **onlara izin de verilmeyecektir ki, özür beyân edebilsinler.**

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- (İşte) **o gün** (vâkî olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun!**

هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِۚ جَمَعْنَاكُمْ وَالْاَوَّل۪ينَ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

O gün kâfirlere şöyle denilecek: (هٰذَا) **işte bu**(gün), nedir? (يَوْمُ الْفَصْلِ) **ayırım yapma günüdür,** (جَمَعْنَا) **Biz topladık,** kimi? (كُمْ) sizi, daha? (وَالْاَوَّل۪ينَ) **ve evvelki** (kâfir)**leri.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- (O gün kâfirlere yapılacak hitaplardan biri de şudur:) **"İşte bu**(gün), (haklıyla haksız arasında) **ayırım yapma günüdür. Sizi de evvelki** (kâfir) **leri de** (işte) **Biz** (mahşerde) **topladık.**

فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَك۪يدُونِ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(فَاِنْ كَانَ) **Şimdi eğer olduysa,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** ne? (كَيْدٌ) **bir hîle,** (فَك۪يدُو) **artık tuzak kurun,** kime? (نِ) **Bana.** Bu terkîbin aslı (فَك۪يدُونى) olup, mütekellim yâsı hazfedilerek (نِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 39

39- Artık eğer sizin için (Benim azâbımdan kurtulma husûsunda) **bir hîle varsa, haydi** (hiç durmadan) **Bana tuzak kurun** (da azaptan sıvışın)."

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّب۪ينَ) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- (İşte) **o gün** (vâkî olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun!**

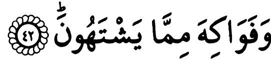
اِنَّ الْمُتَّق۪ينَ ف۪ى ظِلَالٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

(اِنَّ الْمُتَّق۪ينَ) **Gerçekten o takvâ sâhipleri,** nerede olucudur? (ف۪ي ظِلَالٍ) **çok koyu gölgeler içerisinde,** daha nerede? (وَعُيُونٍ) **ve çok değerli gözeler**(in çevresin) **dedir**(ler)**.**

Meâl-i Şerîf - 41

41- O (şirkten hakkıyla sakınan) **takvâ sâhipleri; gerçekten çok koyu gölgeler** (altında) **ve çok değerli gözeler**(in çevresin)**de** (cennet nîmetleriyle lezzetlenecek)**dirler.**

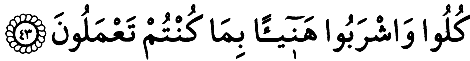

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

Daha neredеdirler? (وَفَوَاكِهَ) **ve türlü türlü meyveler**(in bahçeleri içerisin)**de,** öyle meyveler ki neden ibâret olucu? (مِمَّا) **o şeylerden ki,** (يَشْتَهُونَ) **canları çekiyor.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- Bir de canlarının çekmekte olduğu şeylerden (müteşekkil) **türlü türlü meyveler**(in bahçeleri içerisin)**de**(dirler)**.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

(Cennete girdiklerinde onlara şöyle denilecektir:) (كُلُوا) **yiyin,** bu cümleler mahzûf bir (يُقَالُ) fiilinin mekûlüdür, *(ed-Dürru'l-masûn)* daha ne denilecek? (وَاشْرَبُوا) **ve için,** nasıl bir yiyip içmekle? (هَن۪يٓـًٔا) **sıkıntısız olucu,** bu kelime mef'ûl-ü mutlak olarak hazfedilmiş (اَكْلًا وَشُرْبًا) kelimelerinin sıfatı olarak vâki olmuştur, hâl düşmesi de câiz görülmüştür, *(ed-Dürru'l-masûn, 10/69; ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân, 9/332)* meâl-i şerîfteki mânâ buna göre verilmiştir, ne sebebiyle yiyin-için? (بِمَا) **o şeyler sebebiyle ki,** buna göre (بِ) harfi sebebiyye içindir, mukâbele için de olabilir *(el-Beyzâvî, 2/434)* ki meâl-i şerîfteki mânâ buna göre verilmiştir, (كُنْتُمْ) **oldunuz,** nedir oldunuz? (تَعْمَلُونَ) **sürekli yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 43

43- (Cennete girdiklerinde kendilerine denilecektir ki:) "(Dünyâdayken) **sürekli yapar olduğunuz** (güzel) **şeylere karşılık** (şimdi burada mîde ağrısı, hazım sorunu ve dışarı çıkma sıkıntıları çekmeden hiç zahmetsiz ve) **meşakkatsiz bir hâlde yiyin için** (hazmı âsân olsun, âfiyet olsun)**.**"

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنٖينَ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

(اِنَّا) **Muhakkak ki Biz,** (كَذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana ancak böylece** (büyük bir mükâfatlandırma ile), bu terkîb önündeki fiilden alınan mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmektedir ki takdîri (مِثْلَ ذٰلِكَ الْجَزَاءِ الْعَظٖيمِ) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* ne yaparız? (نَجْزِى) **mükâfatlandırırız,** kimi? (اَلْمُحْسِنٖينَ) **güzel amel işleyen kimseleri.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- (Habîbim!) **İşte sana! Muhakkak ki Biz, güzel amel işleyen kimseleri** (iyiliklerine karşılık) **ancak böyle** (değerli karşılıklarla) **mükâfatlandırırız.**

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبٖينَ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبٖينَ) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 45

45- (İşte) **o gün** (vâkî olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun.**

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلٖيلًا اِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

(كُلُوا) (Ey kâfirler) **yiyin,** daha? (وَتَمَتَّعُوا) **ve faydalanın,** nasıl bir faydalanmakla? (قَلٖيلًا) **çok az olucu,** bu kelime mahzûf bir mef'ûlü mutlağın sıfatı düşmüştür ki takdîri (تَمَتُّعًا قَلٖيلًا) şeklindedir, *(el-Âlûsî)* (اِنَّكُمْ) **çünkü şüphesiz siz,** bu makam ta'lîl içindir, kimsiniz? (مُجْرِمُونَ) (şirk suçunu işlemiş) **mücrim kimseler**(siniz).

Meâl-i Şerîf - 46

46- (Ey kâfirler!) "(Dünyâda yaşayacağınız sayılı günler kadar) **yiyin ve biraz** (daha dünyâ nîmetlerinden) **faydalanın. Çünkü şüphesiz siz** (en büyük suç olan şirki işlemiş) **mücrim kimselersiniz.** (Bu yüzden nîmetiniz sürekli olmayacak ve sonunuz dâimî helâk olacaktır.)"

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبٖينَ ﴿٤٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 47

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 47

47- (İşte) **o gün** (vâki olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun!**

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 48

(وَاِذَا قِيلَ) **Ve denildiği zaman,** kime? (لَهُمْ) **onlara,** ne denildiği zaman? (ارْكَعُوا) (Allâh'a îmân emrine itâat edip) **eğilin,** ne yapmazlar? (لَا يَرْكَعُونَ) (itâat edip) **eğilmezler.**

Meâl-i Şerîf - 48

48- Bir de onlara: "(Bu kibri bırakın da Allâh'a îmân ederek O'na karşı itâatinizi göstermek için) **eğilin" denildiği zaman eğilmezler.**

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 49

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 49

49- (İşte) **o gün** (vâkî olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun.**

فَبِاَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 50

(فَبِاَيِّ حَدِيثٍ) **Artık hangi söze,** öyle söz ki neden sonra olucu? (بَعْدَهُ) **o** (Kur'-â)**ndan sonra,** ne yapacaklar? (يُؤْمِنُونَ) **îmân edecekler?!**

Meâl-i Şerîf - 50

50- Artık o (Kur'ân'a inanmaya)**nlar** (eşsiz ilimleri, mûcizeleri ve sonsuz hakîkatleri ihtivâ eden) **on**(un gibi yüce bir Kitâb'a inanmadık)**dan sonra** (hangi delîli görüp de) **hangi söze îmân edecekler?!**

30. Cüz

سُورَةُ النَّبَإِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اَرْبَعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YETMİŞ SEKİZİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

en-NEBE' SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Kırk âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

عَمَّ يَتَسَٓاءَلُونَۚ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(عَمَّ) **Hangi şeyden,** bu kelimenin aslı (عَنْ مَا) idi, harf-i cerr mâ-i istifhâma dâhil olmuştur, çok kullanıldığı için hafiflik olsun diye elif hazfedilmiştir, *(et-Teysîr)* (يَتَسَٓاءَلُونَ) **o** (müşrik ola)**nlar birbirine soruyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- O (müşrik ola)**nlar birbirine hangi** (mühim) **şeyden soruyorlar?**

عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Sordukları şeyden bedel? (عَنِ النَّبَإِ) **o önemli haberden,** öyle haber ki, (اَلْعَظِيمِ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Diriltilme konusundan ibâret) **o çok büyük olan önemli haberden!**

اَلَّذ۪ى هُمْ ف۪يهِ مُخْتَلِفُونَۜ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(اَلَّذ۪ى) **O** (haber) **ki,** (هُمْ) **onlar,** ne hakkında? (ف۪يهِ) **özellikle onun** (vukûu) **hakkında,** nedirler? (مُخْتَلِفُونَ) **ihtilâf edici kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (haber) **ki; onlar onun** (vukûu) **hakkında ihtilâf edici kimselerdir** (kimisi diriltileceğini kesinlikle inkâr etmekte, kimisi de şüphe içerisindedir)**.**

كَلَّا سَيَعْلَمُونَۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(كَلَّا) **Hayır** (bu konu ihtilaf mevzuu olamaz), (سَيَعْلَمُونَ) **yakında bilecekler.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Hayır! (Bu konu ihtilaf mevzuu olamaz.) **Yakında** (kabre girer girmez gerçeği) **bilecekler.**

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(ثُمَّ كَلَّا) **Sonra** (yine) **hayır,** (سَيَعْلَمُونَ) **yakında bilecekler.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Sonra (yine) **hayır!** (Diriltilme mevzûu aslâ inkâr edilemez.) **Yakında** (sordukları şeyi gerçekleşmiş olarak ayan-beyan görünce onun hak olduğunu) **bilecekler.**

اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهَادًاۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اَلَمْ نَجْعَلِ) **Biz yapmadık mı?** neyi? (الْاَرْضَ) **yeri,** nedir yapmadık mı? (مِهَادًا) (beşik gibi) **bir döşek.** *(el-Celâleyn)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- Biz (Azîmüşşân) **yeri bir döşek** (ve beşik gibi sallanmaya müsâit bir mekân) **yapmadık mı?!**

وَالْجِبَالَ اَوْتَادًاۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Daha neyi yapmadık mı? (وَالْجِبَالَ) **dağları da,** nedir yapmadık mı? (اَوْتَادًا) **birtakım kazıklar.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Yeryüzü sizi sallamasın diye) **dağları da güçlü birtakım kazıklar** (yapmadık mı?)**!**

وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًاۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَخَلَقْنَا) **Böylece Biz yarattık,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne olduğunuz hâlde? (اَزْوَاجًا) (erkekli-dişili) **birtakım eşler olarak.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Böylece Biz sizi (erkekli-dişili) **birtakım eşler hâlinde yarattık.**

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًاۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Daha ne yaptık? (وَجَعَلْنَا) **ve yaptık,** neyi? (نَوْمَكُمْ) **uykunuzu,** nedir yaptık? (سُبَاتًا) **kesinti sağlayan tam bir rahatlık.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Uykunuzu da (his ve hareketleriniz için) **kesinti sağlayan tam bir rahatlık yaptık.**

وَجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًاۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Daha ne yaptık? (وَجَعَلْنَا) **yine yaptık,** neyi? (اَلَّيْلَ) **geceyi,** nedir yaptık? (لِبَاسًا) **bir örtü.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Ayrıca Biz geceyi (karanlığıyla her şeyi örten) **bir örtü kıldık.**

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًاۖ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

Daha ne yaptık? (وَجَعَلْنَا) **ve yaptık,** neyi? (اَلنَّهَارَ) **gündüzü,** nedir yaptık? (مَعَاشًا) **geçim temin etme zamânı.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Gündüzü ise geçim temin etme zamânı yaptık.

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًاۙ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha ne yaptık? (وَبَنَيْنَا) **ve binâ ettik,** nerede? (فَوْقَكُمْ) **üzerinizde,** neyi? (سَبْعًا) **yediyi,** öyle yedi ki, (شِدَادًا) **çok sağlam olucular,** bu kelime (شَدِيدَةٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 12

12- Üzerinizde sağlam sağlam yedi (kat gök) **binâ ettik** (ki bu yüzden zaman aşımından etkilenerek kendisinde bir bozukluk meydana gelmez)**.**

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًاۖ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Daha ne yaptık? (وَجَعَلْنَا) **ve vâr ettik,** neyi? (سِرَاجًا) **ziyâdar bir kandili,** öyle kandil ki, (وَهَّاجًا) **parıl parıl parlayıcı.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Ayrıca Biz parıl parıl parlayıcı bir kandil (olan güneş)**i de** (semâda) **vâr ettik.**

وَاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَٓاءً ثَجَّاجًاۙ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Daha ne yaptık? (وَاَنْزَلْنَا) **ve indirdik,** nereden? (مِنَ الْمُعْصِرَاتِ) (rüzgârlar tarafından) **sıkılması yaklaşmış** (bulut)**lardan,** burada if'âl bâbının hemzesi "Haynûnet (yaklaşmak)" içindir, *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* neyi indirdik? (مَٓاءً) **bir suyu,** öyle su ki, (ثَجَّاجًا) **bolca dökülücü.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (Rüzgârlar tarafından) **sıkılması yaklaşmış** (bulut)**lardan da bolca dökülen bir su indirdik.**

لِنُخْرِجَ بِهٖ حَبًّا وَنَبَاتًاۙ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

O suyu niçin indirdik? (لِنُخْرِجَ) **çıkaralım diye,** ne sebebiyle? (بِهٖ) **onun sebebiyle,** neyi? (حَبًّا) **tâneleri,** daha? (وَنَبَاتًا) **ve bitkileri,** bu iki kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 15

15- Tâ ki onun sebebiyle (topraktan) **tâneler ve bitkiler çıkaralım** (diye yağmuru indirdik).

وَجَنَّاتٍ اَلْفَافًاؕ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Daha neyi topraktan çıkaralım? (وَجَنَّاتٍ) **kıymetli** (bağ ve) **bahçeleri,** öyle bahçeleri ki, (اَلْفَافًا) **birbirine dolaşıcılar,** bu kelime (لَفِيفٌ) kelimesinin cemîsidir.

Meâl-i Şerîf - 16

16- Ayrıca (ağaçları) **birbirlerine dolaşan kıymetli bahçeleri** (o su sebebiyle yetiştirdik).

اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًاۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ) **Şüphesiz o** (iyiyle kötü arasında) **ayırım yapma günü,** nedir? (كَانَ) **oldu,** nedir oldu? (مِيقَاتًا) **belirlenmiş bir vakit.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Şüphesiz o (iyiyle kötü ve haklıyla haksız arasında) **ayırım yapma günü** (olan kıyâmet), (dünyânın son bulup, yaratılmışların en büyük mahkemede toplanması için) **belirlenmiş bir zaman olmuştur!**

يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ فَتَأْتُونَ اَفْوَاجًاۙ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

Ayırım yapma gününden bedel? (يَوْمَ يُنْفَخُ) **üfürüleceği gün,** nereye? (فِى الصُّورِ) **Sûr'un içerisine,** (فَتَأْتُونَ) **peşi sıra geleceksiniz,** ne olduğunuz hâlde? (اَفْوَاجًا) **farklı cemâatler hâlinde.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- (İsrâfîl tarafından) **Sûr'un içerisine** (ikinci defâ) **üfürüleceği, peşi sıra sizin** (dünyâda tâbi olduğunuz önderlerle birlikte) **farklı toplumlar hâlinde** (mahşere) **geleceğiniz gün** (Allâh-u Te'âlâ tarafından herkesin karşılığını bulması için tâyin edilen bir zaman olmuştur).

وَفُتِحَتِ السَّمَٓاءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًاۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

Sûr'a üfürülünce daha ne olacak? (وَفُتِحَتْ) **ve açıldı,** bu cümle öncesinde geçen (فَتَأْتُونَ) cümlesine mâtûftur, *(Tefsîru'l-Cemel)* ne? (اَلسَّمَٓاءُ) **gök,** (فَكَانَتْ) **birden o oldu,** nedir oldu? (اَبْوَابًا) **birçok kapılar**(a ve yarıklara sâhip).

Meâl-i Şerîf - 19

19- Gök de (meleklerin inişi için yarılıp) **açılmış,** (bugün hiçbir çatlağı yokken) **birden o** (gökler o gün) **birçok kapılar**(a ve yarıklara sâhip) **olmuştur.**

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًاؕ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

Daha ne olacak? (وَسُيِّرَتْ) **ve yürütüldü,** ne? (اَلْجِبَالُ) **dağlar,** (فَكَانَتْ) **akabinde onlar oldu,** nedir oldu? (سَرَابًا) (güneş vurduğunda su gibi gözüken tozlardan ibâret) **bir serap.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Ayrıca dağlar (yeryüzünden koparılıp havada) **iyice yürütülmüş, sonra onlar** (güneş vurduğunda su gibi gözüken tozlardan ibâret) **bir serap olmuştur.**

اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًاۙ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(اِنَّ جَهَنَّمَ) **Muhakkak ki cehennem,** nedir? (كَانَتْ) **oldu,** nedir oldu? (مِرْصَادًا) **korkunç bir gözetim yeri.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Muhakkak ki cehennem (zebânîlerin, kâfirleri tâkip ettiği) **korkunç bir gözetim yeri olmuştur.**

لِلطَّاغ۪ينَ مَاٰبًاۙ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

Kim için olduğu hâlde? (لِلطَّاغ۪ينَ) **özellikle o haddi aşan** (inkârcı)**lar için,** nedir olmuştur? (مَاٰبًا) **korkunç bir dönüş yeri,** bu kelime önceki âyet-i kerîmedeki (كَانَتْ) fiil-i nâkısasının ikinci haberi vâki olmuştur. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 22

22- Özelikle o haddi aşan (inkârcı)**lar için korkunç bir dönüş yeri** (olmuştur)**!**

لَابِثِينَ فِيهَا اَحْقَابًاۚ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

O haddi aşanlar ne oldukları hâlde? (لَابِثِينَ) **durucu kimseler olarak,** nerede? (فِيهَا) **orada,** ne kadar zaman? (اَحْقَابًا) **art arda gelen sonsuz zamanlar kadar.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- Art arda gelen (ve biri bitince hiç kesintisiz diğeri başlayan) **sonsuz zamanlar boyunca** (azgın kâfirler) **orada duran kimseler olarak** (cehenneme gireceklerdir)**.**

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًاۙ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(لَا يَذُوقُونَ) **Onlar tatmayacaklar,** bu cümle müste'nefedir, *(Tefsîru'l-Cemel)* nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (بَرْدًا) **bir serinliği,** daha? (وَلَا شَرَابًا) **bir içeceği de** (tadar) **olmadı**(lar)**.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Onlar orada bir serinlik (bir uyku ve rahatlık) **tatmayacaklardır,** (susuzluklarını giderecek) **bir içecek de** (tadar) **olmadı**(lar)**.**

اِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًاۙ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

O içecekten bedel ancak neyi tadarlar? (اِلَّا حَمِيمًا) **ancak çok kaynayıcı bir suyu,** daha? (وَغَسَّاقًا) **ve çok iğrenç bir irini.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Ancak (yüzlerine yanaştırdıklarında derilerini dökecek ve içtikleri zaman bağırsaklarını paramparça edecek derecede) **çok kaynar bir suyu ve** (cehennem ehlinin derilerinden damlayan) **iğrenç bir irini** (içeceklerdir)**.**

جَزَٓاءً وِفَاقًاۜ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

Onlara ne yapılmakla karşılık verildi? (جَزَٓاءً) **tam bir karşılık verilmekle** (onlar mükâfatlandırıldılar), bu kelime mukadder bir fiilin mef'ûlü mutlağıdır ki takdîri (جُوزُوا جَزَاءً) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* öyle karşılık ki, (وِفَاقًا) **tamâmen uygun olucu,** burada masdar ism-i fâ'il yerinde olup (مُوَافِقًا) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Dünyâda yapmış oldukları kötü amellere) **tamâmen uygun olan yeterli bir cezâlandırma ile** (muâmele görerek inatçı kâfirler bu azaplara uğratılacaklardır).

اِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًاۙ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(اِنَّهُمْ) **Çünkü gerçekten onlar,** bu makam ta'lîl içindir, *(el-Âlûsî)* nedirler? (كَانُوا) **oldular,** nedir oldular? (لَا يَرْجُونَ) **ummuyorlar,** neyi? (حِسَابًا) **hiçbir hesâb**(a tâbi olacakların)**ı.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Zîrâ gerçekten onlar (dirilmeye inanmadıkları için, yaptıklarıyla ilgili) **hiçbir hesâb**(a ve sorgu-suâle tâbi olacakların)**ı ummuyorlardı.**

وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كِذَّابًاۜ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

Daha ne yapmıştılar? (وَكَذَّبُوا) **ve yalanladılar,** neyi? (بِاٰيَاتِنَا) **Bizim âyetlerimizi,** ne yapmakla? (كِذَّابًا) **tam bir yalanlamakla**, burada (فِعَّالٌ) vezni (تَفْعِيلٌ) mânâsında olup (تَكْذِيبًا) diye tefsîr edilmiştir. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 28

28- Üstelik tam bir yalanlamayla Bizim âyetlerimizi (inkâr ederek) **yalan** (ve uydurma) **saymışlardı.**

وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ كِتَابًاۙ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(وَكُلَّ شَيْءٍ) **Ve her bir şeyi,** ne yaptık? (اَحْصَيْنَا) **kaydettik,** neyi? (هُ) **onu,** ne ile kaydettik? (كِتَابًا) **tam bir yazmakla,** bu kelime bu mânâya göre (اَحْصَيْنَا) fiilinin ikinci mef'ûlüdür. *(el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 29

29- Ama Biz her bir şeyi; tam bir yazmakla (tesbît ederek) **onu** (Levh-i Mahfûz'da) **kaydetmişizdir.**

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

Cehennemde yanan kâfirlere şöyle denilecektir: (فَذُوقُوا) **o hâlde** (bu azâbı) **tadın,** burada bir kavl mahzûftur ki takdîri (يُقَالُ لَهُمْ) şeklindedir, *(el-Hâzin; el-Âlûsî)* (فَلَنْ نَزِيدَ) **zâten aslâ artırmayacağız,** kime? (كُمْ) **size,** neyi? (اِلَّا عَذَابًا) **ancak büyük bir azâbı** (artıracağız).

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Cehennemde yanan kâfirlere:) **"O hâlde tadın** (bu azâbı)**! Artık Biz sizin ancak azâbınızı artıracağız"** (denilecektir).

اِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(اِنَّ لِلْمُتَّقِينَ) **Gerçekten o takvâ sâhipleri için vardır,** ne vardır? (مَفَازًا) **büyük bir kurtuluş yeri,** bu mânâya göre bu kelime ism-i mekân kabûl edilmiştir. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 31

31- (Haramlardan sakınan) **takvâ sâhipleri için gerçekten** (de her isteklerine kavuşacakları ve her türlü sıkıntıdan çıkıp erişecekleri) **büyük bir kurtuluş yeri vardır.**

حَدَآئِقَ وَاَعْنَابًا ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

Kurtuluş yerinden bedel? (حَدَآئِقَ) **bahçeler,** daha ne vardır? (وَاَعْنَابًا) **ve üzüm bağları,** bu kelime (عِنَبٌ) kelimesinin cemîsidir, üzüm ağacının kendisine de, meyvesine de müştereken kullanılır. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 32

32- (Türlü türlü meyveler barındıran çok kıymetli) **bahçeler ve üzüm bağları** (vardır).

وَكَوَاعِبَ اَتْرَابًاۙ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

Daha ne vardır? (وَكَوَاعِبَ) **ve göğüsleri henüz kabarmaya başlamış kızlar,** bu kelime (كَاعِبٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Âlûsî)* öyle kızlar ki, (اَتْرَابًا) **yaşıt olanlar,** bu kelime (تِرْبٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 33

33- Bir de göğüsleri henüz kabarmaya başlamış yaşıt(lar olan) **kızlar** (vardır).

وَكَأْسًا دِهَاقًاۜ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

Daha ne vardır? (وَكَأْسًا) **ve şarap kâseleri vardır,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, öyle kâseler ki, (دِهَاقًا) **dolu.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- Ayrıca (cennet) **şarap**(larıyla) **dolu kâseler** (vardır).

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًاۚ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

O takvâ sâhipleri ne oldukları hâlde? (لَا يَسْمَعُونَ) **duymazlar,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (لَغْوًا) **boş bir sözü,** daha? (وَلَا كِذَّابًا) **ve bir**(birini) **yalanlama** (duyma diye bir şey de) **yoktur.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Onlar orada boş bir söz duymayacaklardır! Bir(birini) **yalanlamayı** (duymak) **da yoktur.**

جَزَٓاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَٓاءً حِسَابًاۙ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

Allâh-u Te'âlâ onları mükâfatlandıracak, ne yapmakla? (جَزَٓاءً) **tam bir karşılık vermekle,** bu kelime mukadder bir fiil için mef'ûlü mutlak düşmüştür ki takdîri (جَزَاهُمْ جَزَٓاءً) şeklindedir, *(el-Medârik)* öyle karşılık ki kim tarafından olucu?

(مِنْ رَبِّكَ) **senin Rabbinden,** o karşılıktan bedel? (عَطَٓاءً) **tam bir iyilik yapmakla,** öyle lütuf ki, (حِسَابًا) **tamâmen yeterli olucu,** bu kelime "Yeterli oldu" mânâsına gelen (اَحْسَبَ) fiilinden ism-i masdar olup ism-i fâ'îl mânâsı üzere (كَافِيًا) şeklinde tefsîr edilmiştir. *(el-Beyzâvî; ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 36

36- (Habîbim!) **Senin Rabbinden büyük bir karşılık verme ve tamâmen yeterli bir lütufta bulunma ile** (muâmele yaparak Allâh-u Te'âlâ cennet ehlini bu nîmetlere nâil kılacaktır).

رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

Senin Rabbinden bedel? (رَبِّ السَّمٰوَاتِ) **göklerin Rabbi,** daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin,** daha neyin Rabbi? (وَمَا) **ve o şeylerin ki,** nerede olucudur? (بَيْنَهُمَا) **o ikisi arasında,** öyle Rab ki, (اَلرَّحْمٰنِ) **Rahmân,** (لَا يَمْلِكُونَ) **mâlik** (ve sâhip) **olamazlar,** kime âit olarak? (مِنْهُ) **O'na âit,** burada (مِنْ) harf-i cerri (لَ) mânâsındadır, *(Tefsîru'l-Cemel)* neye mâlik olamazlar? (خِطَابًا) **herhangi bir hitâba.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- Göklerin, yerin ve o ikisi arasındakilerin Rabbi (olan) **O Rahmân'dan** (cennet ehline böyle mükâfâtlar verilecektir). **O** (mahşerde toplanan insa)**nlar** (korkularından dolayı kimsenin kurtuluşu hakkında şefâat için) **O'na herhangi bir hitapta bulunmaya güç yetiremeyeceklerdir.**

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

Ne zamanda mâlik olamazlar? (يَوْمَ يَقُومُ) **kıyâm edeceği** (ayakta duracağı) **gün,** kim? (اَلرُّوحُ) **o Rûh** (diye isimlendirilen Cibrîl), daha? (وَالْمَلٰٓئِكَةُ) **ve melekler,** ne oldukları hâlde? (صَفًّا) **saflar**(a dizilmişler) **hâlinde,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir, *(et-Teysîr)* (لَا يَتَكَلَّمُونَ) **konuşamazlar,** (اِلَّا مَنْ) **ancak o kimse müstesnâ ki,** (اَذِنَ) **izin verdi,** kim için? (لَهُ) **onun** (şefâat etmesi) **için,** kim? (اَلرَّحْمٰنُ) **Rahmân** (Te'âlâ), o kişi de ne yaptı? (وَقَالَ) **ve** (şefâat eden kimse) **dedi,** neyi dedi? (صَوَابًا) **dosdoğru olan şeyi,** yâni şefâat hakkını kelime-i tevhîdi dünyâda iken söylemiş olan kimse hakkında kullandı.

Meâl-i Şerîf - 38

38- O (hayat veren vahyi getirmesi hasebiyle kendisine) **Rûh** (denilen Cibrîl'in) **ve meleklerin saflar**(a dizilenler) **hâlinde ayakta duracağı gün, o** (cinler ve insa)**nlar**(dan hiçbiri şefâat konusunda Allâh-u Te'âlâ ile) **konuşamayacaklardır.**

Ancak o kimse(nin konuşması) **müstesnâ** (olarak vâki olacaktır) **ki; Rahmân** (Te'âlâ) **ona** (şefâat husûsunda konuşması için) **izin vermiştir, o da dosdoğru bir şey** (olan îmânı tercih ederek dünyâda kelime-i tevhîdi okumuş olan biri hakkında şefâat sözünü) **söylemiştir.**

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۚ فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّه۪ مَاٰبًا ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Ancak bu** (kıyâmet), ondan bedel? (اَلْيَوْمُ) **bugün** *(el-Âlûsî)*, nedir? (اَلْحَقُّ) **hakkın** (ve hakîkatin) **ta kendisidir,** (فَمَنْ) **artık her kim,** (شَٓاءَ) **dilerse,** ne yapar? (اِتَّخَذَ) **edinir,** kime kavuşmak için? (اِلٰى رَبِّه۪) **Rabbine,** neyi edinir? (مَاٰبًا) **iyi bir dönüş yolu.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- (Habîbim!) **İşte sana! Ancak bu** (kıyâmetin kopacağı) **gün,** (gerçekleşmesi kesin olan) **hakkın** (ve hakîkatin) **ta kendisidir.**

Artık her kim (o gün ebedî azaptan kurtulup sonsuz rahmete ulaşmayı) **dilerse** (îmân ve tâata yönelerek) **Rabbin**(in cennetin)**e** (ulaştıracak) **iyi bir dönüş yolu edinir.**

اِنَّٓا اَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًاۚ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ
وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَن۪ي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(اِنَّٓا) **Gerçekten Biz,** ne yaptık? (اَنْذَرْنَا) **uyardık,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne ile? (عَذَابًا) **büyük bir azapla,** öyle azap ki, (قَرِيبًا) **çok yakın olucu,** öyle azap ki ne zamanda olucu? (يَوْمَ يَنْظُرُ) **o günde ki bakacak,** kim? (اَلْمَرْءُ) **kişi,** neye? (مَا) **o şeye ki,** (قَدَّمَتْ) **takdîm etti** (ve yaptı), ne? (يَدَاهُ) **iki eli,** daha ne yapacak? (وَيَقُولُ) **ve diyecek,** kim? (اَلْكَافِرُ) **o** (dünyâda) **kâfir olan,** neyi diyecek? (يَا لَيْتَن۪ي) **ah ne olaydı ben,** (كُنْتُ) **olsaydım,** nedir olsaydım? (تُرَابًا) **bir toprak.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- (Ey kâfirler!) **Gerçekten Biz** (gerçekleşmesi) **çok yakın olan büyük bir azapla sizi uyardık.** (Zîrâ her gelecek yakındır ama kıyâmetin başlangıcı ölümle olacağından bu azap çok daha yakın olarak tahakkuk edecektir) **bir günde ki; kişi iki elinin sunmuş olduğu** (ve bizzât işlediği iyi-kötü her) **şeye bakacak, o kâfir** (ölen) **ise: "Ah ne olaydı ben** (dünyâda) **bir toprak olaydım** (da, mükellef biri olarak yaratılmayaydım)**" diyecektir** (işte azap o zaman gerçekleşecektir).

سُورَةُ النَّازِعَاتِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سِتٌّ وَاَرْبَعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YETMİŞ DOKUZUNCU SÛRE-İ CELÎLE

en-NÂZİ'ÂT SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Kırk altı âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًاۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالنَّازِعَاتِ) **Yemîn olsun o şiddetle** (rûhu bedenden) **söküp çeken** (melek)**lere,** ne yapmakla? (غَرْقًا) **iyice boğmakla,** bu kelime (إِغْرَاقٌ) mânâsında olup, (نَزَعَ) fiili ile mânâları aynı noktada buluştuğu için ondan mef'ûlü mutlak vâki olabilmiştir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- Yemîn olsun; o (kâfirlerin cesetlerine derinlemesine daldırıp onları) **tamâmen boğarak** (ruhlarını bedenlerinden) **şiddetle çeken** (melek)**lere.**

وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًاۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha kimlere yemîn ederim? (وَالنَّاشِطَاتِ) **o** (meleklerden, müminlerin ruhlarını alırken) **kolayca çıkaranlara da yemîn olsun,** (نَشْطًا) kelimesi "Kolaylıkla çıkartma" anlamına gelmektedir, *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* ne yapmakla? (نَشْطًا) **kolay bir çıkarma ile.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- O (meleklerden, ölürken cennetteki makamlarını gören müminlerin ruhlarını) **kolay bir çıkartma ile yumuşakça çıkaranlara da kasem olsun.**

وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًاۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha kime yemîn ederim? (وَالسَّابِحَاتِ) **ve yüzen** (melek)**lere andolsun,** ne yapmakla yüzen? (سَبْحًا) **tam bir yüzmekle.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (kulların canlarını alırken) **tam bir yüzme ile yüzen** (ve denizin derinliklerinden bir şey çıkaran dalgıç gibi rûhu bedenin en uzak bölgeleri olan parmak uçlarından ve tırnakların altlarından doğru çeken melek)**lere de andolsun!**

فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًاۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha? (فَالسَّابِقَاتِ) **sonra** (birbiriyle yarışırcasına) **öne geçen** (melek)**lere,** ne yapmakla? (سَبْقًا) **tam bir öne geçişle.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Ardı sıra (müminin rûhunu cennet bahçesine, kâfirin rûhunu ise cehennem çukuruna götürmek üzere yarışırcasına birbirinin) **ön**(ün)**e geçen** (melek)**lere.**

فَالْمُدَبِّرَاتِ اَمْرًا ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha? (فَالْمُدَبِّرَاتِ) **bir de yöneten** (melek)**lere,** neyi? (اَمْرًا) (kullara âit) **önemli işleri**, bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir. Burada kasemlerin cevâbı mahzûftur ki takdîri (لَتُبْعَثُنَّ) "Elbette hiç şüphesiz diriltileceksiniz" şeklindedir. *(et-Teysîr; ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Bir de (kullara âit) **önemli işleri yöneten** (o melek)**lere** (de yemîn olsun ki; elbette hepiniz diriltileceksiniz).

Fahrurrâzî ve Beyzâvî *(Rahimehümellâh)*ın beyânları vechile; âyet-i celîlelerde geçen yeminler, nebîlerin ve velîlerin ruhları gibi birtakım fazîletli ruhlara âit de olabilir ki, buna göre dünyâda iken nefislerini şehvetlerinden söken ve ölümle bedenlerinden tamâmen ayrılan bu kutsal ruhlar melekût âlemine sevinçli bir şekilde ulaşır, orada yüzer gibi gezinir, nezih makamlara süratlice varır, şerefinden ve mânevî gücünden dolayı da kulların işlerini yöneten rûhânîlere katılır. *(Fahruddîn er-Râzî, Mefâtîhu'l-ğayb, 31/29-30; el-Beyzâvî, Envâru't-Tenzîl, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/448)*

Bu noktada Beyzâvî Muhaşşîsi Allâme Şihâb: "İşte bu mânâlardan dolayı: 'İşlerinizde şaşkına döndüğünüz zaman kabir ehlinden yardım isteyin' buyrulmuştur. Asrımızdaki bâzı zındıklar inkâr etse de bundan dolayı bütün Müslümanlar selef-i sâlihînin kabirlerini ziyâret edip onlar ile tevessül (yâni onların Allâh nezdindeki makamlarını aracı yaparak onların hâtırı için istekte bulunma) husûsunda ittifâk etti" demiştir. *(Şihâbüddîn el-Hafâcî, Hâşiyetü'ş-Şihâb 'ale'l-Beyzâvî, 8/312-313)*

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Ne zamanda diriltileceksiniz? (يَـوْمَ تَرْجُـفُ) **iyice hareketlendirdiği günde,** bu zarf, öncesinde geçen kasemlerin cevâbı olarak hazfedilen (لَتُبْعَثُنَّ) cümlesine müteallıktır, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Celâleyn)* ne? (اَلرَّاجِفَـةُ) **o** (her şeyi öldürünceye kadar) **şiddetle sallayıcı** (olan Sûr'a ilk üfürüş), (رَجَف) fiili hem (تَحَرَّكَ), hem de (حَـرَّكَ) mânâlarına gelmektedir ki burada (تَرْجُـفُ) fiili (تُحَـرِّكُ) mânâsıyla, (اَلرَّاجِفَةُ) kelimesi ise (اَلْمُحَرِّكَةُ) mânâsıyla tefsîr edilmiştir. *(Hâşiyetü'ş-Şihâb; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- O (Sûr'a ilk üfürüş sebebiyle, her şeyi öldürünceye kadar) **şiddetle sallayıcı** (nefha)**nın** (yer üzerindeki bütün varlıkları) **kuvvetlice hareket ettirdiği günde** (hep birden öldürülüp diriltilme süreciniz başlayacaktır)**!**

تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

O sallanan ne olduğu hâlde? (تَتْبَـعُ) **tâkip ed**(ip izley)**ecek,** neyi? (هَـا) **onu,** yâni birinci sallanmanın peşine gelecek, ne? (اَلرَّادِفَـةُ) **o** (peşi sıra gelerek ona) **tâbi olan** (ikinci sarsıntı).

Meâl-i Şerîf - 7

7- O (Sûr'a yapılan ilk nefhaya) **tâbi olan** (ikinci üfürüş de) **onu izleyecektir** (ki böylece siz Sûr'a ikinci defâ üfürülmesiyle topluca diriltileceksiniz).

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(قُلُـوبٌ) **Birtakım kalpler,** ne zaman? (يَوْمَئِـذٍ) **o gün,** nedir? (وَاجِفَـةٌ) **şiddetle çarpıcıdır.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (İşte) **o gün birtakım kalpler şiddetle çarpıcıdır.**

اَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ۝٩

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(اَبْصَارُهَا) **Onların** (sâhiplerinin) **gözleri,** nedir? (خَاشِعَةٌ) **zelîl** (ve korkarak bakar bir hâlde)**dir.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Onların (sâhiplerinin) **gözleri** (gördükleri dehşet karşısında) **zelîl** (ve korkarak bakar bir hâlde)**dir.**

يَقُولُونَ ءَاِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِى الْحَافِرَةِ ۝١٠

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(يَقُولُونَ) **Onlar** (dünyâdayken) **derler**(di), neyi derlerdi? (ءَاِنَّا) **gerçekten biz mi?** kimleriz? (لَمَرْدُودُونَ) **elbette geri döndürülecek kimseler,** nereye? (فِى الْحَافِرَةِ) **ilk hâle,** *(el-Beyzâvî)* yâni dünyâda eriştiğimiz ilk hayat gibi yeni bir hayâta.

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Bu kâfirler dünyâdayken dirilmeyle alay etmek için) **derler**(di) **ki: "Gerçekten biz mi** (ölümümüzün ardından diriltilerek) **elbette ilk hâle geri döndürülecek kimseleriz?!**

ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ۝١١

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(ءَاِذَا كُنَّا) **Biz dönüştüğümüz zaman mı,** *(et-Teysîr)* nelere dönüştüğümüz zaman? (عِظَامًا) **birtakım kemiklere,** öyle kemiklere ki, (نَخِرَةً) **tamâmen çürüyücü.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Biz tamâmen çürümüş (ve un ufak olmuş) **birtakım kemiklere dönüştüğümüz zaman mı** (diriltilecek mişiz)?!"

قَالُوا تِلْكَ اِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ۝١٢

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(قَالُوا) **O** (müşrik ola)**nlar dediler,** neyi dediler? (تِلْكَ) (ey arkadaş!) **İşte sana bu,** (اِذًا) **o zaman,** nedir? (كَرَّةٌ) **bir dönüştür,** öyle dönüş ki, (خَاسِرَةٌ) **çok zarar edici,** yâni bizim için çok zararlı olacak.

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Bir de alay yollu) **dediler ki:** "(Ey arkadaş!) **İşte sana! O zaman bu çok zararlı bir dönüştür** (biz buna inanmadığımız için başımıza gelmesi hâlinde çok kaybederiz)."

فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(فَاِنَّمَا هِيَ) **İşte o** (diriltilmeniz) **ancak,** nedir? (زَجْرَةٌ) **tek bir sayha** (ve İsrâfîl'in atacağı bir nâra)**dır,** öyle sayha ki, (وَاحِدَةٌ) **tek olucu.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Ey inkârcılar! Diriltilmenizi zor bir şey zannetmeyin) **işte o** (diriltme fiili) **ancak tek bir sayha** (ve İsrâfîl'in atacağı bir nâra)**dır** (ki onun Sûr'a ikinci defâ üfürmesiyle vâki olacakdır)!

فَاِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(فَاِذَا هُمْ) **Artık birdenbire onlar,** neyin üzerindedir? (بِالسَّاهِرَةِ) **o** (gömüldükleri) **yeryüzünün** (içinden çıkarılmış vaziyette toprağın) **üzerindedir,** bu kelime "Yeryüzü" mânâsındadır, *(el-Âlûsî)* burada (بَا) harf-i cerri (عَلٰى) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 14

14- Artık birdenbire onlar o (gömüldükleri) **yeryüzünün** (içinden çıkarılmış vaziyette toprağın) **üzerindedir.**

هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ مُوسٰى ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(هَلْ اَتٰى) (Habîbim) **geldi** (değil) **mi,** kime? (كَ) **sana,** ne? (حَدِيثُ مُوسٰى) **Mûsâ'nın önemli haberi.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (Habîbim!) **Mûsâ'nın önemli haberi sana geldi** (değil) **mi?!** (İşte böylece sen kavminin inkârlarına karşı onunla tesellî bulacaksın.)

اِذْ نَادٰيهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًىۚ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Ne zamandaki haberi? (اِذْ نَادٰى) **nidâ ettiği zaman,** kime? (هُ) **ona,** kim? (رَبُّهُ) **Rabbi,** nerede? (بِالْوَادِ) **o vâdîde,** öyle vâdî ki, (اَلْمُقَدَّسِ) **mukaddes,** yâni bereketli ve tertemiz kılınmış olan, ondan bedel nerede nidâ etti? (طُوًى) **Tuvâ'da.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Bir zamanda (vâki olan haberi) **ki; Rabbi** (vahyin inişine mahal yaparak maddî-mânevî anlamda şereflendirip tertemiz ve çok bereketli kıldığı) **o mukaddes vâdî Tuvâ'da ona nidâ etmişti.**

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰىۘ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

Ne diye nidâ ettiği vakitte? (اِذْهَبْ) **git,** kime? (اِلٰى فِرْعَوْنَ) **Firavun'a,** (اِنَّهُ) **çünkü gerçekten o,** bu makam ta'lîl içindir, *(el-Âlûsî)* ne yaptı? (طَغٰى) **azdı.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- "Firavun'a git (de onu Bana kulluğa dâvet et)**. Çünkü gerçekten o** (kulluk sınırını aşarak) **azmış** (ve rablik iddiâsına kalkışmış)**tır.**

فَقُلْ هَلْ لَكَ اِلٰٓى اَنْ تَزَكّٰىۙ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(فَقُلْ) (Gidince) **hemen de,** neyi de? (هَلْ لَكَ) **senin için** (bir meyil ve istek) **var mıdır,** bu terkîb gizli bir mübtedânın haberdir ki takdîri (هَلْ لَكَ مَيْلٌ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* neye meyil? (اِلٰٓى اَنْ تَزَكّٰى) (îmân ederek) **iyice temizlenmene.** Bu fiil (تَفَعُّلْ) bâbından müfred-müzekker-muhâtab olup aslı (تَتَزَكّٰى) idi, tahfîf için iki (تَا) harfinden biri hazfedildi.

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Ey Mûsâ!) **Hemen** (Firavun'a) **de ki:** '(Şirkten ve günahlardan) **iyice temizlenmene** (vesîle olsun diye benim vaazımı dinlemeye) **senin için** (bir meyil) **var mıdır?!**

وَاَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخْشٰىۚ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

Daha neye meylin var mıdır? (وَاَهْدِيَ) **ve hidâyet etmeme,** kimi? (كَ) **seni,** kime? (اِلٰى رَبِّكَ) **Rabbin**(i bilmey)**e,** (فَتَخْشٰى) **bu sebeple** (O'ndan) **saygıyla korkarsın.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Bir de seni Rabbin(i bilmey)**e hidâyet etmeme** (vesîle olacak vaazları dinlemeye bir meylin var mıdır ki)**, bu sebeple** (O'ndan) **saygıyla korkasın'** (diye tebliğde bulun!)"

فَاَرٰيهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰىۘ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(فَاَرٰى) **Akabinde o** (Mûsâ) **gösterdi,** kime? (هُ) **ona,** neyi? (اَلْاٰيَةَ) **o âyeti,** öyle âyet ki, (اَلْكُبْرٰى) **en büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Sonra o (Mûsâ) **ona** (değneğin ejderhâya dönüşmesinden ibâret) **o en büyük âyet** (ve mûcizey)**i gösterdi.**

فَكَذَّبَ وَعَصٰىۘ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(فَكَذَّبَ) **Ama o yalanladı,** daha? (وَعَصٰى) **ve âsî oldu** (isyân etti).

Meâl-i Şerîf - 21

21- Ama o (Firavun bu mûcizenin Allâh tarafından olduğunu) **yalanladı ve** (Rabbinin emirlerine karşı) **isyân etti.**

ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْعٰىۘ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(ثُمَّ اَدْبَرَ) **Sonra arka döndü** (gitti), ne olduğu hâlde? (يَسْعٰى) (gördüğü ejderhadan kaçıp) **koşar olduğu hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Sonra (gördüğü ejderhadan kaçıp korkuyla) **koşar olduğu hâlde** (Mûsâ'ya) **arka döndü** (gitti).

فَحَشَرَ فَنَادٰى ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(فَحَشَرَ) **Derhal** (heyetini) **topladı,** (فَنَادٰى) **sonra nidâ etti** (seslendi).

Meâl-i Şerîf - 23

23- Derhal (bütün büyücüleri ve ordusunu) **topladı ve seslendi.**

فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(فَقَالَ) **Peşi sıra dedi,** neyi dedi? (اَنَا) **ancak ben,** kimim? (رَبُّكُمُ) **sizin rabbiniz**(im), öyle rab ki, (الْاَعْلٰى) **en yüce olucu.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Sonra o (Firavun): **"Ancak ben sizin en yüce rabbinizim" dedi.**

فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَالْاُولٰى ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(فَاَخَذَ) **Bu sebeple yakaladı,** kimi? (هُ) **onu,** kim? (اللّٰهُ) **Allâh,** ne ile? (نَكَالَ الْاٰخِرَةِ) **âhiretin ibretlik azâbıyla,** daha? (وَالْاُولٰى) **ve dünyânın.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Bu sebeple Allâh onu âhiretin ve dünyânın (gören-duyan herkese) **ibretlik azâbıyla yakaladı** (ve bunun netîcesi olarak dünyâda boğdu ve âhirette de cehenneme atılmasına karar verdi).

اِنَّ فٖى ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشٰى ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(اِنَّ فٖى ذٰلِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Gerçekten** (de) **bu** (anlatıla)**nda vardır,** ne vardır? (لَعِبْرَةً) **elbette büyük bir ibret,** kim için? (لِمَنْ) **o kimseler için ki,** ne yapıyor? (يَخْشٰى) (Allâh'tan) **saygıyla korkuyor.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Habîbim!) **İşte sana! Gerçekten bu** (anlatıla)**nda,** (Allâh'tan) **saygıyla korkmakta olan kimseler için elbette büyük bir ibret vardır.**

ءَاَنْتُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمِ السَّمَٓاءُۜ بَنٰيهَاࣞ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(Ey dirilmeyi inkâr edenler!) (ءَاَنْتُمْ) **siz mi,** nesiniz? (اَشَدُّ) **daha güç** (ve zor), ne cihetinden? (خَلْقًا) **yarat(ıl)ma(nız) bakımından,** (اَمِ السَّمَٓاءُ) **yoksa gök mü?** (بَنٰى) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **binâ etti,** neyi? (هَا) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- (Ey dirilmeyi inkâr edenler!) **Yarat(ıl)ma(nız) bakımından siz mi daha zorsunuz yoksa gök mü?! Onu O** (Allâh-u Te'âlâ) **binâ etmiştir.**

رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوّٰيهَاۙ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

Binâ etmesinden bedel? (رَفَعَ) **yüksek yaptı,** neyi? (سَمْكَهَا) **irtifâ** (miktâr)**ını,** *(el-Beyzâvî)* daha ne yaptı? (فَسَوّٰى) **böylece** (yarıksız ve çatlaksız olarak) **düzgün yaptı,** neyi? (هَا) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- Onun irtifâ (miktâr)**ını yüksek tutmuş, böylece onu** (yarıksız ve çatlaksız bir şekilde) **düzgün yapmıştır.**

وَاَغْطَشَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ ضُحٰيهَاࣕ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

Daha ne yaptı? (وَاَغْطَشَ) **ve karanlık yaptı,** neyi? (لَيْلَهَا) **gecesini,** daha ne yaptı? (وَاَخْرَجَ) **ve çıkarttı,** neyi? (ضُحٰيهَا) **gündüzünü.** Burada gündüzün en belirgin vakti olan kuşluk zamânı, mecâzen gündüzün tamâmı mânâsında kullanılmıştır.

Meâl-i Şerîf - 29

29- Ayrıca (gökte güneşi batırmakla) **gecesini karanlık yapmış, gündüzünü de** (güneş vâsıtasıyla ortaya) **çıkarmıştır.**

وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰيهَاۜ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(وَالْاَرْضَ) **Yeri de,** neden sonra? (بَعْدَ ذٰلِكَ) **işte sana, bu** (göğün yaratılışı)**ndan sonra,** *(el-Medârik)* ne yaptı? (دَحٰى) **döşedi,** neyi? (هَا) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- (Ey insan!) **İşte sana! Yeri de bu** (göğün yaratılışı)**ndan sonra onu O** (Allâh-u Te'âlâ) **döşemiştir.**

اَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعٰيهَاۖ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(اَخْرَجَ) **Çıkardı,** nereden? (مِنْهَا) **ondan,** neyi? (مَاءَهَا) **sularını,** daha? (وَمَرْعٰيهَا) **ve otlaklarını,** bu iki kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 31

31- Sularını ve otlaklarını onda (bulunan toprakta)**n çıkarmıştır.**

وَالْجِبَالَ اَرْسٰيهَاۙ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(وَالْجِبَالَ) **Dağları da,** ne yaptı? (اَرْسٰى) **sâbit kıldı,** neyi? (هَا) **onları.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- Dağları da; onları O (Allâh-u Te'âlâ) **sâbit kılmıştır.**

مَتَاعًا لَكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْۜ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

Bütün bunları niçin yaptı? (مَتَاعًا) **çokça faydalandırmak için,** bu kelime (تَمْتِيعًا) mânâsındadır, *(el-Beyzâvî)* kimi? (لَكُمْ) **sizi,** daha? (وَلِاَنْعَامِكُمْ) **ve davarlarınızı.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- (İşte Allâh-u Te'âlâ bütün bunları) **sizi ve davarlarınızı çokça faydalandırmak için** (yapmıştır).

فَاِذَا جَاءَتِ الطَّٓامَّةُ الْكُبْرٰىۘ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(فَاِذَا جَاءَتْ) **Nihâyet geldiği zaman,** ne? (اَلطَّٓامَّةُ) **üst**(ün)**e çıkan şey,** *(el-Beyzâvî)* yâni bütün belâları bastırıp hepsinin üstüne çıkan o kıyâmet ânı, öyle şey ki, (اَلْكُبْرٰى) **en büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- Nihâyet (bütün belâları bastırıp hepsinin) **üst**(ün)**e çıkan o en büyük şey** (olan kıyâmet ânı) **geldiği zaman** (böylece cennet ehli cennete, cehennem ehli cehenneme sevk edildiği zaman).

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ مَا سَعٰىۙ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

O kıyâmetin gelmesinden bedel? (يَوْمَ يَتَذَكَّرُ) **iyice düşüneceği gün,** kim? (اَلْاِنْسَانُ) **insan,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** (سَعٰى) (onu elde etme uğrunda) **sa'y**(-ü gayret) **etti.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- İnsanın (aşırı gafletten dolayı evvelce unutmuş olduğu amellerini defterinde görerek, dünyâda kavuşmak için) **sa'y**(-ü gayret) **ettiği şeyleri**(n âkıbetini) **iyice düşüneceği gün.**

وَبُرِّزَتِ الْجَحٖيمُ لِمَنْ يَرٰى ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

Daha ne zaman? (وَبُرِّزَتْ) **ve açığa çıkarıldı**(ğı zaman), bu kelime (جَاءَتْ) fiiline mâtûftur, ne? (اَلْجَحٖيمُ) **şiddetle tutuşturulmuş o** (cehennem) **ateş**(i), kim için açığa çıkarıldı? (لِمَنْ) **o kimse için ki,** (يَرٰى) **görüyor.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- Bir de görmekte olan herkes için şiddetle tutuşturulmuş o (cehennem) **ateş**(i hiç gizli kalmayacak şekilde) **açığa çıkarıldığı zaman!**

فَاَمَّا مَنْ طَغٰىۙ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(فَاَمَّا مَنْ) **Artık o kimseye gelince ki,** (طَغٰى) **azdı** (ve haddini aştı).

Meâl-i Şerîf - 37

37- Artık o kimseye gelince ki, (dünyâda kâfir olup) **azdı** (ve haddini aştı).

وَاٰثَرَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَاۙ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

Daha ne yaptı? (وَاٰثَرَ) **ve tercih etti,** neyi? (اَلْحَيٰوةَ) **o hayâtı,** öyle hayat ki, (اَلدُّنْيَا) **en alçak olucu.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Bir de (şehvetlerine uyarak) **o en alçak** (dünyâ) **hayâtı**(nın gayr-i meşrû zevklerini âhirete karşı) **tercih etti.**

فَاِنَّ الْجَح۪يمَ هِيَ الْمَأْوٰىۜ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

(فَاِنَّ الْجَح۪يمَ) **İşte gerçekten şiddetle tutuşturulmuş o** (cehennem) **ateş**(i), (هِيَ) **ancak o,** nedir? (اَلْمَأْوٰى) **yegâne sığınılacak yerdir.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- İşte gerçekten şiddetle tutuşturulmuş o (cehennem) **ateş**(i var ya); **ancak** (böyle bir kâfir için) **o, sığınılacak yer sâdece odur.**

وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّه۪ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰىۙ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(وَاَمَّا مَنْ) **Ama o kimseye gelince ki,** (خَافَ) **korktu,** neden? (مَقَامَ رَبِّه۪) **Rabbinin makāmında** (durup hesâba çekileceğinde)**n,** daha ne yaptı? (وَنَهَى) **ve engelledi,** neyi? (اَلنَّفْسَ) **nefsi**(ni), neden? (عَنِ الْهَوٰى) **kötü arzu**(sun)**dan.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- Ama her kim de Rabbinin (onu muhâsebe) **makāmında** (durdurup hesâba çekeceğinde)**n korktu ve o** (kötülüğü çokça emreden) **nefsi**(ni) **kötü arzu**(sun)**dan engelledi.**

فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوٰىۜ ﴿٤١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

(فَاِنَّ الْجَنَّةَ) **İşte gerçekten cennet,** (هِيَ) **ancak o,** nedir? (اَلْمَأْوٰى) **yegâne sığınılacak yerdir.**

Meâl-i Şerîf - 41

41- İşte şüphesiz (nîmetlerle dolu) **cennet** (var ya)**, ancak o** (böyle bir mümin için) **sığınılacak yer sâdece odur!**

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰيهَاۜ ﴿٤٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

(يَسْـَٔلُونَ) **Soruyorlar,** kime? (كَ) (Habîbim) **sana,** neden? (عَـنِ السَّـاعَةِ) **o** (kıyâmet) **ân**(ın)**dan,** neyi soruyorlar? (اَيَّـانَ) **ne zamandır?** ne? (مُرْسٰـيهَا) **onun gerçekleşmesi,** bu kelime "Sâbit kıldı" mânâsına gelen (اَرْسٰـى) fiilinden masdardır. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 42

42- (Habîbim!) **Sana o** (kıyâmet) **ân**(ın)**dan soruyorlar ki; onun gerçekleşmesi ne zaman** (olacak)**dır?!**

فِيمَ اَنْتَ مِنْ ذِكْرٰيهَاۜ ﴿٤٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 43

(فِيـمَ) **Hangi şeydedir,** kim? (اَنْـتَ) **sen,** yâni sen hangi şeydesin, neden? (مِـنْ ذِكْرٰيهَا) **onu anlatmaktan,** yâni sen onun vaktini bildirecek ilme sâhip değilsin.

Meâl-i Şerîf - 43

43- (Habîbim! Sen onun kesin saatini bilmediğin için) **neredesin sen onu**(n vaktini) **anlatmaktan?!**

اِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰيهَاۜ ﴿٤٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 44

(اِلٰى رَبِّكَ) **Ancak senin Rabbine** (âit)**dir,** ne? (مُنْتَهٰيهَا) **onun**(la ilgili bilginin) **nihâyeti.**

Meâl-i Şerîf - 44

44- Onun(la ilgili bilginin son hâli ve) **nihâyeti ancak senin Rabbine** (âit)**dir.**

اِنَّمَا اَنْتَ مُنْذِرُ مَنْ يَخْشٰيهَاۜ ﴿٤٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 45

(اِنَّمَـا اَنْـتَ) **Sen ancak,** kimsin? (مُنْـذِرُ مَـنْ) **o kimseyi uyarıcı**(sın) **ki,** (يَخْشٰـى) **korkuyor,** neden? (هَا) **o** (kıyâmet ânı)**ndan.**

Meâl-i Şerîf - 45

45- Sen (insanlara kıyâmetin vaktini söylemek için gönderilmiş değilsin) **ancak ondan korkmakta olan kimseleri uyarıcısın!** (Zîrâ senin vaazlarından ancak onlar faydalanabilir.)

كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُٓوا اِلَّا عَشِيَّةً اَوْ ضُحٰيهَا ﴿٤٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 46

(كَاَنَّهُمْ) **Sanki onlar,** ne zamanda? (يَوْمَ يَرَوْنَ) **görecekleri günde,** neyi? (هَا) **onu,** ne yapmadılar? (لَمْ يَلْبَثُوا) (dünyâda) **durmadılar** (sanacaklar), (اِلَّا عَشِيَّةً) **ancak bir** (günün) **zevâl** (vakti ve öğle) **sonrası** (kadar zaman dilimi) **müstesnâ,** daha? (اَوْ ضُحٰيهَا) **ya da onun kuşluğu**(nun zamânı) **dışında.**

Meâl-i Şerîf - 46

46- Onu görecekleri gün (insanlar mahşerde azâbın şiddetine ve süresinin uzunluğuna şâhit oldukları zaman) **sanki onlar bir** (günün) **zevâl** (vakti ve öğle) **sonrası**(ndaki kısa bir zaman dilimi) **ya da onun kuşluğu**(nun vakti) **hâriç** (dünyâda) **durmadılar** (sanacaklar).

سُورَةُ عَبَسَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اثْنَتَانِ وَاَرْبَعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

SEKSENİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

'ABESE SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Kırk iki âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

عَبَسَ وَتَوَلّٰىۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(عَبَسَ) **O** (Rasûlüm) **kaş çatıp yüzünü astı**, daha ne yaptı? (وَتَوَلّٰى) **ve yüz çevirdi.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- O (Rasûlüm) **kaş çatıp yüzünü astı ve yüz çevirdi.**

اَنْ جَاۤءَهُ الْاَعْمٰىؕ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Niçin yüz çevirdi? (اَنْ جَاۤءَ) **geldiği için,** burada (اَنْ) ve (اَنَّ)den harf-i cerrin hazfi kāidesine göre (لَ) harf-i cerri hazfedilmiştir, *(ed-Dürru'l-masûn)* kime? (هُ) **ona,** kim? (اَلْاَعْمٰى) **o âmâ.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Kendisine o âmâ geldi diye (böyle yaptı).

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكّٰىۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَمَا) **Ve ne şey,** nedir? (يُدْرِى) **bildiriyor,** kime? (كَ) **sana,** (لَعَلَّهُ) **ola ki o,** nedir? (يَزَّكّٰى) (günahlardan) **iyice temizlenecek.** Burada (يَزَّكّٰى) fiili (تَفَعُّلْ) bâbından olup aslı (يَتَزَكّٰى) idi, (تَ) harfi (زَ) harfine kalbedilip sonra idğâm edildi. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Habîbim!) **Sana ne bildirmektedir?! Belki de o** (senin vaazın sâyesinde bütün günahlardan) **iyice temizlenecek.**

اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰىؕ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اَوْ يَذَّكَّرُ) **Ya da iyice öğütlenecek,** burada (يَذَّكَّرُ) fiili (تَفَعُّلْ) bâbından olup aslı (يَتَذَكَّرُ) idi, (تَ) harfi (ذَ) harfine kalbedilip sonra idğâm edildi, *(et-Teysîr)* (فَتَنْفَعَ) **böylece fayda verecek,** kime? (هُ) **ona,** ne? (اَلذِّكْرٰى) **o öğüt.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Ya da iyice öğütlenecek de, böylece o öğüt ona fayda verecek.

اَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰىۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(اَمَّا مَنْ) **Ama o kimse ki,** (اِسْتَغْنٰى) **kendisini ihtiyaçsız saydı.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Ama o kimse ki (zenginliği sebebiyle Allâh'tan ve îmândan) **kendisini ihtiyaçsız saydı.**

فَاَنْتَ لَهُ تَصَدّٰىؕ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(فَاَنْتَ) **İşte sen,** kime? (لَهُ) **özellikle ona,** ne yapıyorsun? (تَصَدّٰى) **tamâmen yöneliyorsun,** *(el-Celâleyn)* bu fiil (صَدَدْ) masdarından alınmış olup (تَفَعُّلْ) bâbındandır ki iki (دَ) harfinden biri (ىَ) harfine kalbedilmiştir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- İşte sen özellikle ona (vaaz etmek için) **tamâmen yöneliyorsun.**

وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰىؕ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَمَا عَلَيْكَ) **Hâlbuki senin üzerine** (mesûliyet nâmına) **hiçbir şey yoktur,** ne hususta? (اَلَّا يَزَّكّٰى) **onun** (İslâm'a girmeyip) **temizlenmemesinde,** burada

(اَنْ) ve (اَنَّ)den harf-i cerrin hazfi kāidesine göre (فِى) harf-i cerri hazfedilmiştir, *(el-Âlûsî)* burada (يَزَّكّٰى) fiili (تَفَعُّلْ) bâbından olup aslı (يَتَزَكّٰى) idi, (تَ) harfi (زَ) harfine kalbedilip sonra idğâm edildi. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 7

7- Hâlbuki onun (İslâm'a girmeyerek) **temizlenmemesinde senin üzerine** (sorumluluk adına) **hiçbir şey yoktur.**

وَاَمَّا مَنْ جَٓاءَكَ يَسْعٰىۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَاَمَّا مَنْ) **Ama o kimseye gelince ki;** (جَٓاءَ) **geldi,** kime? (كَ) **sana,** ne olduğu hâlde? (يَسْعٰى) **koşuyor.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Ama o (âmâ) **kimse ki,** (bir ilim öğrenmek için) **koşar hâlde sana gelmiştir.**

وَهُوَ يَخْشٰىۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَهُوَ) **Üstelik o,** (يَخْشٰى) **korkuyor.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Üstelik o (hem Allâh'tan, hem kâfirlerin eziyetinden, hem de yolda tökezlenmekten) **korkmaktadır.**

فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰىۚ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(فَاَنْتَ) **İşte sen,** kimden uzaklaşarak? (عَنْهُ) **ondan uzaklaşarak,** ne yapıyorsun? (تَلَهّٰى) (îmâna gelmeyecek birine vaazla) **boşuna meşgul oluyorsun.**

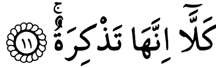
Meâl-i Şerîf - 10

10- İşte sen ondan uzaklaşıp (da îmâna gelmeyecek birine vaazla) **boşuna meşgul oluyorsun.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; bir keresinde Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Kureyş'in ileri gelenlerini İslâm'a dâvet ederken, âmâ olan Abdullâh ibnü Ümmi Mektûm *(Radıyallâhu Anh)* yanına gelerek: "Yâ Rasûlellâh! Allâh'ın sana öğrettiklerinden biraz bana öğret" sözünü birkaç defâ tekrarladı.

O sırada kendisi Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in müşriklerle uğraştığını bilmiyordu. Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* onun, sözünü kesmesinden hoşlanmayarak mübârek yüzünü ekşitti ve ondan yüz çevirdi.

İşte bunun üzerine bu âyet-i celîleler nâzil olarak Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*i uyardı. Bu hâdiseden sonra Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* ona çok ikrâm ederdi ve: "Kendisi hakkında Rabbimin bana sitem ettiği kişiye merhabâ!" buyururdu. Ayrıca iki yolculuğunda onu kendi yerine Medîne'de halîfe bıraktı. *(et-Taberî, 24/103; et-Teysîr; el-Âlûsî)*

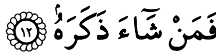

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(كَلَّا) (Habîbim!) **Hayır,** (اِنَّهَا) **şüphesiz ki o** (okumakta olduğunuz bu sûre)**,** nedir? (تَذْكِرَةٌ) **büyük bir öğüttür.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Habîbim!) **Hayır!** (Bir daha aslâ böyle bir şey yapma)**! Şüphesiz ki o** (okumakta olduğunuz bu sûre, kendisiyle amel edilmesi gereken) **büyük bir öğüttür.**

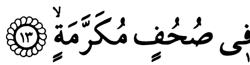

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(فَمَنْ) **Artık her kim,** (شَاءَ) **dilerse,** ne yapar? (ذَكَرَ) **düşünüp öğüt alır,** neden? (هُ) **ondan.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Artık dileyen kimse onu(n mânâlarını iyice) **düşünüp öğüt alır.**

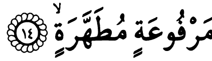

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

O öğüt nerededir? (فى صُحُفٍ) **çok kıymetli birtakım sahîfelerdedir,** yâni melekler tarafından istinsâh edilip (nüshası çıkarılıp) kaydedilmişdir, öyle sahîfeler ki, (مُكَرَّمَةٍ) **çok değerli kılınmış.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- (O Kur'ân'ın öğütleri Allâh tarafından) **çok değerli kılınmış** (ve Levh-i Mahfûz'dan alınmış) **çok kıymetli birtakım sahîfelerde** (melekler tarafından nüshası çıkarılıp kaydedilmiş)**dir.**

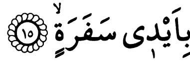

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Yine öyle sahifeler ki, (مَرْفُوعَةٍ) **yüksekte tutulmuş,** yâni yedinci kat semâdan ibâret göklerin en üst tabakasında bulundurulmuş, *(et-Teysîr; el-Âlûsî)* yine öyle sahîfeler ki, (مُطَهَّرَةٍ) (şeytanların karıştırmasından) **tertemiz kılınmış.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (O Kur'ân'ın âyetleri yedinci kat semâda kaydedilip) **yüksekte tutulmuş** (olan) **ve** (şeytanların katmalarından ve Allâh kelâmı dışındaki her şeyden) **tertemiz kılınmış** (olan Levh-i Mahfûz'dan alınmadır).

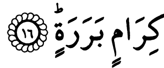

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

Öyle sahîfeler ki ne ile kaydedilmiştir? (بِاَيْدِى سَفَرَةٍ) **çok değerli birtakım kâtip** (melek)**lerin elleri ile** (Levh-i Mahfûz'dan nüshası alınıp kaydedilmiş)**dir.** (سَفَرَةٍ) kelimesi (سَافِرٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Cemel)* burada harf-i cerr, iki önceki âyette geçen (صُحُفٍ) kelimesinin sıfatı düşen mahzûf bir (مَكْتُوبَةٍ) kelimesine müteallliktır. *(Rûhu'l-beyân; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 15

15- (O âyetler) **çok değerli birtakım kâtip** (melek)**lerin elleri ile** (Levh-i Mahfûz'dan nüshası alınıp kaydedilmiş)**dir.**

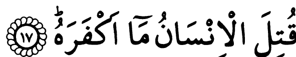

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Öyle melekler ki, (كِرَامٍ) **çok şerefliler,** yine öyle melekler ki, (بَرَرَةٍ) **çok itâatkâr-lar.** Bu kelime (بَارٌّ) kelimesinin cemîsidir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 16

16- (O melekler ki onlar Allâh nezdinde) **çok şerefliler ve** (O'nun emirlerine) **ziyâde itâatkârlar.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(قُتِلَ) **Katlolsun** (ve kahrolsun), kim? (اْلاِنْسَانُ) **o** (inkârcı) **insan,** (مَٓا) **ne acâyip şey,** nedir? (اَكْفَرَ) **kâfir yaptı,** kimi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Kahrolsun o (inkârcı) **insan!** (Bunca iyiliklerine mazhar olduğu Rabbine karşı) **onu inkârcı yapan şey ne acâyiptir.**

مِنْ اَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُۜ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(مِنْ اَيِّ شَيْءٍ) **Hangi bir şeyden?** (خَلَقَ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **yarattı,** kimi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- O (Rabbi) **onu hangi şeyden yaratmıştır?**

مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(مِنْ نُطْفَةٍ) **Bir nutfeden,** yâni sâfî az bir sudan, (خَلَقَ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **yarattı,** kimi? (هُ) **onu,** daha ne yaptı? (فَقَدَّرَ) **sonra takdîr etti,** yâni uzuvlarını biçimlendirdi, kimi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Sâfî az bir sudan onu yaratmış da, peşi sıra onu(n bütün uzuvlarını kolayca yaşayabilmesi için en münâsip şekilde biçimlendirip ayarlayarak) **takdîr etmiştir.**

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُۙ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(ثُمَّ السَّبِيلَ) **Sonra özellikle o** (anne karnından çıkış) **yolu**(nu)**,** ne yaptı? (يَسَّرَ) **çok kolay etti,** kime? (هُ) **ona.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Sonra o (anne karnından çıkış) **yolu**(nu) **ona iyice kolay** (etmek üzere rahmin ağzını açmış ve çocuğa ters dönmeyi ilhâm) **etmiştir.**

ثُمَّ اَمَاتَهُ فَاَقْبَرَهُۙ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(ثُـمَّ اَمَـاتَ) **Sonra öldürdü,** kimi? (هُ) **onu,** daha ne yaptı? (فَاَقْبَـرَ) **hemen kabre koydurdu,** kimi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Daha sonra (eceli geldiği zaman) **onu öldürmüş ve** (cesedini hayvanlar gibi dışarıda bırakmayıp) **hemen onu kabre koydurmuştur.**

ثُمَّ اِذَا شَٓاءَ اَنْشَرَهُ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(ثُمَّ اِذَا شَٓاءَ) **Sonra dilediği zaman,** ne yapar? (اَنْشَرَ) **diriltir,** kimi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Sonunda dilediği zaman onu (ölümünün ardından) **diriltir.**

كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَٓا اَمَرَهُۜ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(كَلَّا) **Hayır!** (لَمَّا يَقْضِ) **O** (inkârcı insan) **henüz yerine getirmedi,** neyi? (مَٓا) **o şeyi ki,** (اَمَرَ) **O** (Allâh-u) **emretti,** kime? (هُ) **ona.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- Hayır! (İnsan kâfirliği bırakmalıdır!) **O** (inkârcı insan) **O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun kendisine emretmiş olduğu** (îmân ve tâat gibi) **şeyleri henüz daha yerine getirmemiştir.**

فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ اِلٰى طَعَامِهۙ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(فَلْيَنْظُرِ) **Artık baksın,** kim? (اَلْاِنْسَانُ) **insan,** nereye? (اِلٰى طَعَامِهِ) **yediğine.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Şimdi insan yediğine (bir) **baksın** (da düşünsün)**!**

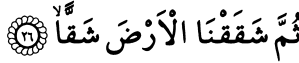
اَنَّا صَبَبْنَا الْمَٓاءَ صَبًّاۙ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

Yediklerine niçin baksın? (أَنَّا) **çünkü gerçekten Biz,** burada (أَنْ) ve (أَنَّ)den harf-i cerrin hazfi kāidesine göre (لِ) harf-i cerri hazfedilmiştir, *(ed-Dürru'l-masûn)* Biz ne yaptık? (صَبَبْنَا) **döktük,** neyi? (اَلْمَاءَ) **suyu,** ne yapmakla? (صَبًّا) **tam bir dökme ile.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Gerçekten Biz suyu tam bir dökme ile döktük (ve ekinleri bitirmeye kâfî miktarda yağmur yağdırdık).

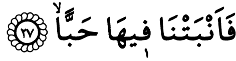

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(ثُمَّ شَقَقْنَا) **Sonra yardık,** neyi? (اَلْاَرْضَ) **yeri,** ne yapmakla? (شَقًّا) **tam bir yarma ile.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Sonra yeri tam bir yarmakla yar(ıp ondan mahsuller çıkar)**dık.**

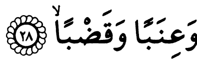

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(فَاَنْبَتْنَا) **Bu sebeple Biz bitirdik,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (حَبًّا) **türlü türlü tâneleri,** bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 27

27- Bu sebeple orada (buğday ve arpa gibi) **türlü türlü tâneleri bitirdik.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

Daha neyi bitirdik? (وَعِنَبًا) **ve çok kıymetli üzümleri,** daha neyi bitirdik? (وَقَضْبًا) **yoncaları da.** Bu kelimeler cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 28

28- Bir de çok kıymetli üzümleri ve nice yoncaları (da yetiştirdik).

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

Daha neyi bitirdik? (وَزَيْتُونًا) **ve çok değerli zeytin**(lik)**leri,** daha? (وَنَخْلًا) **ve nice hurmalıkları** (yetiştirdik).

Meâl-i Şerîf - 29

29- Çok değerli zeytin(lik)**leri de, nice hurmalıkları da** (yetiştirdik).

وَحَدَائِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

Daha neyi bitirdik? (وَحَدَائِقَ) **ve bahçeleri,** öyle bahçeler ki, (غُلْبًا) **ağaçları sık ve büyük olucu.** Bu kelime (غَلْبَاءُ) kelimesinin cemîsidir. *(el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 30

30- Ağaçları sık ve büyük olan bahçeleri de (yetiştirdik).

وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

Daha neyi bitirdik? (وَفَاكِهَةً) **ve türlü türlü meyveleri,** daha? (وَأَبًّا) **ve birçok merâları** (yetiştirdik).

Meâl-i Şerîf - 31

31- Türlü türlü meyveleri ve birçok merâları da (yetiştirdik).

مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

İşte bütün bunları niçin yaptık? (مَتَاعًا) **çokça faydalandırma olsun diye,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** daha? (وَلِأَنْعَامِكُمْ) **ve davarlarınız için.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- (İşte bütün bunları) **sizin için ve davarlarınız için tam bir faydalandırma olsun diye** (yaptık).

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(فَاِذَا جَٓاءَتِ) **Nihâyet geldiği zaman,** ne? (اَلصَّٓاخَّةُ) **o** (kulakları) **sağır edercesine zorlayan şey,** yâni o kıyâmet nârası, buradaki (اِذَا)nın cevâbı mahzûftur ki takdîri (اِشْتَغَلَ كُلُّ اَحَدٍ بِنَفْسِهِ) "Herkes kendi nefsiyle meşgul olacak"şeklindedir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 33

33- Nihâyet (kıyâmet kopması için atılan büyük nâra ile) **o** (kulakları) **sağır edercesine zorlayan şey geldiği zaman** (işte o zaman herkes kendi başının derdine düşecektir).

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اَخ۪يهِۙ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

Herkesin kendi başının derdine düşeceği zamandan bedel? (يَوْمَ يَفِرُّ) **kaçacağı gün,** kim? (اَلْمَرْءُ) **kişi,** kimden? (مِنْ اَخ۪يهِ) **kardeşinden.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- Kişinin kardeşinden kaçacağı gün (herkes kendi derdine düşecektir).

وَاُمِّه۪ وَاَب۪يهِۙ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

Daha kimden kaçacağı? (وَاُمِّه۪) **ve annesinden,** daha? (وَاَب۪يهِ) **ve babasından.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Annesinden ve babasından da (kaçacağı gün).

وَصَاحِبَتِه۪ وَبَن۪يهِۜ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

Daha kimden kaçar? (وَصَاحِبَتِه۪) **ve eşinden,** daha? (وَبَن۪يهِ) **ve oğullarından.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- Eşinden ve oğullarından da (kaçacağı kıyâmet günü artık o günün şiddetinden dolayı kimsenin kimseye bakacak ve arayıp soracak hâli kalmayacaktır).

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 37

(لِكُلِّ امْرِئٍ) **Her bir kişi için vardır,** öyle kişi ki kimlerden olucu? (مِنْهُمْ) **onlardan,** ne zamanda? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** ne vardır? (شَأْنٌ) **önemli bir iş,** öyle iş ki, (يُغْنِى) **yeterli oluyor,** kime? (هِ) **ona.**

Meâl-i Şerîf - 37

37- (Zîrâ) **o gün onlardan her bir kişi için, kendisine yeterli olacak** (ve başka bir şey düşündürmeyecek kadar) **önemli bir iş vardır.**

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 38

(وُجُوهٌ) **Birtakım yüzler,** ne zamanda? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** nedir? (مُسْفِرَةٌ) **çok parlayıcı** (ve aydın)**dır.**

Meâl-i Şerîf - 38

38- Birtakım yüzler (dünyâda kıldıkları teheccütler ve aldıkları abdestler nedeniyle işte) **o gün çok parlayıcıdır** (ve ziyâde nurludur).

ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 39

Daha nedir? (ضَاحِكَةٌ) **çok gülücüdür,** daha nedir? (مُسْتَبْشِرَةٌ) **çok sevinçlidir.**

Meâl-i Şerîf - 39

39- (Şâhit olduğu sonsuz nîmetler karşısında) **çok gülücüdür ve ziyâdesiyle sevinçlidir.**

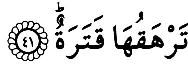
وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 40

(وَوُجُوهٌ) **Birtakım suratlar da,** ne zamanda? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** nedir? (عَلَيْهَا) **özellikle onların üzerinde vardır,** ne vardır? (غَبَرَةٌ) **yoğun bir toz.**

Meâl-i Şerîf - 40

40- Birtakım suratlar da, o gün özellikle onların üzerinde yoğun bir toz (ve bulanıklık) **vardır.**

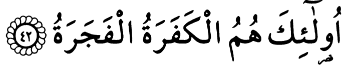

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 41

Daha öyle yüzler ki nedir? (تَرْهَقُ) **kaplar,** neyi? (هَا) **onları,** ne? (قَتَرَةٌ) **büyük bir karalık.**

Meâl-i Şerîf - 41

41- Onları(n suratlarındaki o tozu da) **büyük bir karalık** (ve karanlık) **kaplayacaktır.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 42

(اُولٰٓئِكَ) (Ey insan!) **İşte sana, onlar,** (هُمُ) **ancak onlar,** kimlerdir? (اَلْكَفَرَةُ) **kâfirlerin ta kendisidir,** daha? (اَلْفَجَرَةُ) **fâcirlerin ta kendisidir.**

Meâl-i Şerîf - 42

42- (Ey insan!) **İşte sana! Ancak onlar** (Allâh'ın haklarını inkâr eden) **kâfirlerin ve** (kul haklarını ihlâl eden) **fâcirlerin ta kendileridir.**

(Onlar kâfirlikle fâcirliği birleştirdikleri için suratlarında da toz ve siyahlık bir araya getirilecektir.)

سُورَةُ التَّكْوِيرِ مَكِّيَّةٌ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

SEKSEN BİRİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

et-TEKVÎR SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yirmi dokuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِذَا الشَّمْسُ) **Ne zaman ki güneş,** ne yapıldı? (كُوِّرَتْ) **dürüldü.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Güneş (sarık gibi) **dürüldüğü** (ve ışığı giderildiği) **zaman!**

وَاِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا النُّجُومُ) **ve ne zaman ki yıldızlar,** ne oldu? (اِنْكَدَرَتْ) **düştü.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Yıldızlar da (bulanıp karardıktan sonra gökteki yerlerinden) **düştüğü zaman!**

وَاِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْجِبَالُ) **ne zaman ki dağlar da,** (سُيِّرَتْ) **iyice yürütüldü.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Dağlar da (yeryüzünden koparılıp havada) **iyice yürütüldüğü zaman!**

وَاِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْعِشَارُ) **ve ne zaman ki on aylık yüklü develer,** ne yapıldı? (عُطِّلَتْ) **başıboş bırakıldı.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Arapların en kıymetli malı olan) **on aylık yüklü develer de** (sâhiplerinin ilgisizliği yüzünden) **başıboş bırakıldığı zaman!**

وَاِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْوُحُوشُ) **ne zaman ki vahşî hayvanlar da,** ne yapıldı? (حُشِرَتْ) **toplanıp bir araya getirildi.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Bir de vahşî hayvanlar (bile insanlardan kaçmayacak şekilde her taraftan) **toplanıl**(arak mahşere çıkarıl)**dığı** (ve birbirine tealluk eden haklarla ilgili kısasa tâbi tutulduğu) **zaman.**

وَاِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْبِحَارُ) **ve ne zaman ki denizler,** ne yapıldı? (سُجِّرَتْ) (tandır gibi) **kızdırıldı.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Denizler de (tandır gibi) **kızdırıldığı zaman!**

وَاِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا النُّفُوسُ) **ve ne zaman ki ruhlar,** ne yapıldı? (زُوِّجَتْ) **eşleştirildi,** yâni bedenlerine geri döndürülerek onlarla birleştirildi.

Meâl-i Şerîf - 7

7- Ruhlar da (bedenlerine geri döndürülerek onlarla) **eşleştirildiği zaman!**

وَاِذَا الْمَوْؤُدَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْمَوْؤُدَةُ) **ve ne zaman ki diri diri gömülen kız çocuğu,** (سُئِلَتْ) **soruldu.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Diri diri gömülen kız çocuğuna da ("Suçsuz yere öldürüldüm" cevâbını versin ve kātilini göstersin diye) **sorulduğu zaman!**

بِاَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(بِاَيِّ ذَنْبٍ) **Hangi günah sebebiyle,** (قُتِلَتْ) **öldürüldü.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- "O hangi günah sebebiyle öldürüldü?"

وَاِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الصُّحُفُ) **ve ne zaman ki sahîfeler,** ne yapıldı? (نُشِرَتْ) **açıldı.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- O (kulların amellerinin yazılı bulunduğu) **sayfalar da** (ölüm ânında dürülüp, sonra hesap zamânı) **açıldığı zaman!**

وَاِذَا السَّمَٓاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا السَّمَٓاءُ) **ve ne zaman ki gökler,** ne oldu? (كُشِطَتْ) (yerinden) **sıyrıldı.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Hayvanın derisi soyulduğu gibi) **gök de** (yerinden) **sıyrıldığı zaman!**

وَاِذَا الْجَح۪يمُ سُعِّرَتْۙ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْجَح۪يمُ) **ve ne zaman ki o tutuşturulmuş** (cehennem) **ateş**(i), (سُعِّرَتْ) **iyice alevlendirildi.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- O tutuşturulmuş (cehennem) **ateş**(i) **de iyice alevlendirildiği zaman!**

وَاِذَا الْجَنَّةُ اُزْلِفَتْۙ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْجَنَّةُ) **ne zaman ki cennet de,** (اُزْلِفَتْ) **yaklaştırıldı.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Cennet de (takvâ sâhibi kullara) **yaklaştırıldığı zaman!**

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَٓا اَحْضَرَتْؕ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Bütün bunlar olduğu zaman, (عَلِمَتْ) **bildi,** yâni kesinlikle bilecek, kim? (نَفْسٌ) **her bir nefis,** neyi? (مَٓا) **o şeyi ki,** (اَحْضَرَتْ) **hazırladı.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (İşte o zaman) **her bir nefis** (hayırdan ve şerden) **hazırlamış olduğu şeyi**(n getirisini ve götürüsünü) **bilmiştir.**

فَلَٓا اُقْسِمُ بِالْخُنَّسِۙ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(فَلَٓا اُقْسِمُ) **İşte elbette yemîn ederim,** burada (لَٓا) harfi, mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir, *(el-Kirmânî)* neye yemîn ederim? (بِالْخُنَّسِ) **geri**(sin geri başa) **dönücü** (gezegen)**lere,** bu kelime (خَانِسٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 15

15- O (burçlardan birinin sonuna vardığı zaman her seferinde) **geri**(sin geri başa) **dönen** (gezegen)**lere kesinlikle yemîn ederim!**

اَلْجَوَارِ الْكُنَّسِۙ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

O geri dönenlerden bedel neye yemîn ederim? (اَلْجَوَارِ) **o akıp gidici** (gezegen)-**lere,** bu kelime (جَارِيَةٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Âlûsî)* öyle akıp gidenler ki, (اَلْكُنَّسِ) (güneş çıkınca) **örtünücü** (gezegen)**lere,** bu kelime (كَانِسٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 16

16- O akıp giden (gezegen)**lere;** (güneş çıkınca onun ışığı altında) **örtünen** (gezegen)**lere** (yemîn ederim)**!**

وَالَّيْلِ اِذَا عَسْعَسَۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(وَالَّيْلِ) **Ve geceye yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذَا عَسْعَسَ) (karanlığıyla) **yöneldiği zaman.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Kasem olsun; (karanlığıyla) **yöneldiği zaman geceye!**

وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَۙ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(وَالصُّبْحِ) **Ve sabaha andolsun,** ne zamanda? (اِذَا تَنَفَّسَ) **iyice nefes al**(ıp ışığı yayıl)**dığı zaman!**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Andolsun; iyice nefes al(ıp ışığı yayıl)**dığında sabaha ki!**

اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

Bütün bunlara yemîn olsun ki, (اِنَّهُ) **muhakkak o** (Kur'ân)**,** nedir? (لَقَوْلُ رَسُولٍ) **elbette bir elçi** (olan Cibrîl-i Emî)**nin** (tebliğ ettiği) **sözüdür,** öyle elçi ki, (كَرِيمٍ) **çok şerefli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Muhakkak o (Kur'ân) **elbette** (Allâh nezdinde) **çok şerefli bir elçi** (olan Cibrîl-i Emî)**nin** (teblîğ ettiği) **sözüdür.**

ذِى قُوَّةٍ عِنْدَ ذِى الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

Yine öyle elçi ki, (ذِى قُوَّةٍ) **büyük kuvvet sâhibi,** kimin nezdinde olduğu hâlde? (عِنْدَ ذِى الْعَرْشِ) **Arş'ın sâhibinin nezdinde,** öyle elçi ki, (مَكِينٍ) **mertebesi yüce olucu.** Bu kelime (مَكَانَةٌ) masdarından (فَعِيلٌ) veznindedir. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 20

20- Büyük kuvvet sâhibi ve Arş'ın sâhibi nezdinde mertebesi yüce olan (bir melek tarafından Muhammed kulumuza teblîğ edilmiştir).

Tefsirlerde Cibrîl *(Aleyhisselâm)*ın kuvvetine misal olarak, Lût kavminin beş vilâyetini tek kanadıyla kökünden söküp göğe kaldırdıktan sonra ters çevirmesi, Semûd kavmini bir nâra ile helâk etmesi ve göz kırpmaktan daha çabuk bir sürede gökten yere inip çıkması özellikle zikredilmiştir. *(el-Cemel; el-Hâzin)*

مُطَاعٍ ثَمَّ اَمِينٍ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

Yine öyle elçi ki, (مُطَاعٍ) **itâat edilen,** nerede? (ثَمَّ) **orada,** yâni göklerde, yine öyle elçi ki, (اَمِينٍ) **çok güvenilen.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Göklerin bütün tabakalarında çok hürmet edilen) **ora**(lar)**da itâat edilen ve** (tebliğ ettiği vahyi muhâfaza husûsunda kendisine) **çok güvenilen.**

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(Ey müşrikler! Yine vasfı geçen gezegenlere yemîn olsun ki) (وَمَا صَاحِبُكُمْ) **sizin arkadaşınız da değildir,** nedir değildir? (بِمَجْنُونٍ) **aslâ cinnet geçir**(erek delir)**miş biri.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- (Ey müşrikler! Yine vasfı geçen gezegenlere yemîn olsun ki) **sizin arkadaşınız** (olan Muhammed kulumuz) **aslâ cinnet geçir**(erek delir)**miş biri de değildir.**

وَلَقَدْ رَاٰهُ بِالْاُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(وَلَقَدْ رَاٰ) **Andolsun ki; elbette muhakkak o** (Muhammed kulumuz) **gördü,** kimi? (هُ) **onu,** yâni Cibrîl'i, nerede? (بِالْاُفُقِ) **o ufukta,** öyle ufuk ki, (اَلْمُبِينِ) (güneşin kendisinde doğmasıyla varlıkları gösterici ve) **âşikâr edici olan,** bu mânâya göre bu kelime if'âl bâbının aslî mânâsı üzere müte'addîdir.

Meâl-i Şerîf - 23

23- Andolsun ki; elbette o (Muhammed kulumuz, Cibrîl'i altı yüz kanada sâhip olan aslî sûreti üzere müşâhede etmiş ve Hirâ'nın doğusuna düşen cihette, güneşin kendisinde doğmasıyla varlıkları gösterici ve) **âşikâr edici olan bir ufukta onu gerçekten görmüştür.**

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(وَمَا هُوَ) **Bir de o** (size gönderilen peygamber) **değildir,** neye karşı? (عَلَى الْغَيْبِ) **gayba karşı,** yâni kendisine vahyolunanı gizleme husûsunda değildir, nedir değildir? (بِضَنِينٍ) **aslâ cimri biri.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- Bir de o (size gönderilen peygamber), (vahiy yoluyla alıp tebliğ ettiği) **gayb**(lar)**a** (ve sizce mâlum olmayan bilgileri öğretmeye) **karşı aslâ cimri biri değildir** (ki, bildiklerini kâhinler gibi ücret almaksızın söylemesin).

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(وَمَا هُوَ) **O** (Kur'ân) **da aslâ değildir,** nedir değildir? (بِقَوْلِ شَيْطَانٍ) **aslâ şeytanın sözü,** öyle şeytan ki, (رَجِيمٍ) **kovulmuş.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Zâten o (Kur'ân) **aslâ kovulmuş bir şeytanın sözü değildir.**

فَاَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(فَاَيْنَ) **O hâlde nereye,** (تَذْهَبُونَ) **gidiyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- Artık siz (peygamber ve Kur'ân hakkında doğru inancı bırakıp yanlış yollara saparak) **nereye gidiyorsunuz?!**

اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَۙ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(اِنْ هُوَ) **O** (Kur'ân-ı Kerîm) **değildir,** (اِلَّا ذِكْرٌ) **ancak büyük bir öğüttür,** kim için? (لِلْعَالَمِينَ) **bütün âlemler**(in halkı) **için.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- O (Kur'ân-ı Kerîm)**, bütün âlemler**(de bulunan ins-ü cin) **için ancak büyük bir öğüttür.**

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

Âlemlerden bedel kim için öğüttür? (لِمَنْ) **o kimse için ki,** (شَاءَ) **diledi,** kimden olduğu hâlde? (مِنْكُمْ) **sizden,** neyi diledi? (اَنْ يَسْتَقِيمَ) **doğru yolda gitmeyi.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- İçinizden (hakkı arayıp, doğrudan ayrılmayarak) **doğru yolda gitmeyi isteyenler için** (Kur'ân büyük bir vaazdır).

وَمَا تَشَاؤُنَ اِلَّا اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(وَمَا تَشَاؤُنَ) (Ey müşrikler) **ama siz** (istediğiniz zaman istikāmette bulunmayı) **dileyemezsiniz,** (اِلَّا اَنْ يَشَاءَ) **ancak dilemesi** (vakti) **müstesnâ,** *(ed-Dürru'l-masûn; el-Beyzâvî)* kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** öyle Allâh ki, (رَبُّ الْعَالَمِينَ) **bütün âlemlerin Rabbi.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- (Siz: "Bu irâde bizimdir, dilediğimiz zaman doğru yolu buluruz" diyorsunuz) **ama âlemlerin Rabbi olan Allâh murâd etmedikçe siz dileyemezsiniz.** (Allâh ise ancak doğru yol arayışında bildiği kimseleri hidâyete erdirir.)

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ تِسْعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

SEKSEN İKİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-İ N F İ T Â R S Û R E - İ C E L Î L E S İ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
On dokuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِذَا السَّمَٓاءُ انْفَطَرَتْۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِذَا السَّمَٓاءُ) **Ne zaman ki gök,** ne oldu? (انْفَطَرَتْ) **yarıldı.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Gök yarıldığı zaman!

وَاِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْكَوَاكِبُ) **ve ne zaman ki yıldızlar,** ne oldu? (اِنْتَثَرَتْ) **dökülüp saçıldı.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Yıldızlar da (yerlerinden koparılıp ortalığa) **dökülüp saçıldığı zaman!**

وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْبِحَارُ) **ve ne zaman ki denizler,** ne oldu? (فُجِّرَتْ) **akıtıldı.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Denizler(in) **de** (bâzısı bâzısına doğru) **akıtıl**(arak hepsi tek bir deniz yapıl)**dığı zaman!**

وَاِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha ne olduğu zaman? (وَاِذَا الْقُبُورُ) **ve ne zaman ki kabirler,** ne oldu? (بُعْثِرَتْ) **altüst edildi.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Kabirler(de bulunan ölüler) **de** (diriltilip çıkartılarak, toprakları) **altüst edildiği zaman!**

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَاَخَّرَتْۜ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Bütün bunlar olduğu zaman ne olur? (عَلِمَتْ) **bildi,** yâni kesinlikle bilecek, kim? (نَفْسٌ) **her bir nefis,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** (قَدَّمَتْ) **takdîm etti,** yâni önceden yapıp gönderdi, daha? (وَاَخَّرَتْ) **ve** (yapmayıp) **geri bıraktı.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (İşte o zaman) **her bir nefis takdîm ettiği ve geri bıraktığı** (yaptığı ve terk ettiği iyi-kötü) **şeyleri**(n hepsinin kendisine neler kazandıracağını ve başına ne belâlar açacağını) **bilmiştir.**

يَٓا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(يَٓا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ) **Ey o** (dirilmeyi inkâr eden) **insan,** (مَا) **ne şey,** nedir? (غَرَّ) **aldattı,** kimi? (كَ) **seni,** kime karşı? (بِرَبِّكَ) **Rabbine karşı,** öyle Rabbin ki, (اَلْكَرِيمِ) **Kerîm** (olan).

Meâl-i Şerîf - 6

6- Ey (dirilmeyi inkâr eden) **insan! O** (sayısız nîmetlerle sana ikramda bulunmuş) **Kerîm** (olan) **Rabbine karşı seni aldatmış olan şey nedir** (ki: "Nasıl olsa O beni afv eder" diyerek O'na isyân etme cesâretini kendinde bulabiliyorsun ve şeytanın: "İstediğini yap, nasıl olsa Rabbin Kerîm, kimseye azap etmez" gibi laflarına aldanıyorsun)**?!**

اَلَّذ۪ي خَلَقَكَ فَسَوّٰيكَ فَعَدَلَكَۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اَلَّذٖى) **Öyle Zât ki,** ne yaptı? (خَلَقَ) **yarattı,** kimi? (كَ) **seni,** daha ne yaptı? (فَسَوّٰى) **sonra düzgün yaptı,** kimi? (كَ) **seni**(n uzuvlarını)**,** daha? (فَعَدَلَ) **böylece mûtedil** (ölçülü ve dengeli) **yaptı,** kimi? (كَ) **seni**(n uzuvlarını)**.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- O Zât ki; seni (yoktan) **yaratmıştır, sonra seni**(n uzuvlarını doğru) **düzgün** (ve kusursuz) **yapmıştır ve akabinde seni**(n uzuvlarını birbirine uygun yaparak) **mutedil** (ölçülü ve dengeli) **kılmıştır.**

(Bu yüzden bir elin diğerinden uzun, bir gözün diğerinden geniş, bir uzvun beyaz, bir uzvun siyah değildir. Yine bu nedenledir ki sen hayvanlar gibi yüzüstü değil, ayakta yürümektesin.)

فٖٓى اَىِّ صُورَةٍ مَا شَٓاءَ رَكَّبَكَۜ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(فٖٓى اَىِّ صُورَةٍ مَا) **Herhangi bir sûret içerisinde,** öyle sûret ki, (شَٓاءَ) **diledi,** ne yaptı? (رَكَّبَ) **bir araya getirdi,** kimi? (كَ) **seni**(n uzuvlarını)**.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Bunca canlı türü içerisinde seni) **herhangi bir** (kılık ve) **sûret içerisinde** (yaratmayı) **dilediyse** (ve yakınlarından kime benzemeni murâd ettiyse) **seni**(n uzuvlarını o şekilde) **bir araya getirmiştir.**

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدّٖينِۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(كَلَّا) **Hayır,** (بَلْ تُكَذِّبُونَ) **doğrusu siz yalanlıyorsunuz,** neyi? (بِالدّٖينِ) (kıyâmet gününde karşılaşacağınız) **cezâyı.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Hayır! (Allâh'tan bu kadar gâfil olmayın ve O'nun nîmetlerine aldanmayın!) **Doğrusu siz** (kıyâmet gününde karşılaşacağınız) **cezâyı yalanlıyorsunuz** (bu sebeple de sevap ve azap diye bir şeye inanmıyorsunuz)**!**

وَاِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظٖينَۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَاِنَّ عَلَيْكُمْ) **Hâlbuki gerçekten sizin üzerinizde vardır,** kimler vardır? (لَحَافِظِينَ) **elbette** (sizin amellerinizi gözleyen) **muhâfızlar.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Hâlbuki muhakkak sizin üzerinizde elbette (yaptıklarınızı ve konuştuklarınızı gözeten bekçiler konumunda) **muhâfızlar vardır.**

كِرَامًا كَاتِبِينَ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

Öyle muhâfızlar ki, (كِرَامًا) **çok şerefli olucular,** bu kelime (كَرِيمٌ) kelimesinin cemîsidir, yine öyle muhâfızlar ki, (كَاتِبِينَ) (amellerinizi) **yazıcılar.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Nezdimizde) **çok değerli** (melek)**ler** (ve amellerinizi) **yazıcılar ki!**

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(يَعْلَمُونَ) **Bilirler,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** (تَفْعَلُونَ) **yapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Onlar (küçük-büyük) **yapmakta olduğunuz şeyleri**(n tümünü) **bilmektedirler.**

اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفٖى نَعٖيمٍ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(اِنَّ الْاَبْرَارَ) **Şüphesiz o iyi kimseler,** nerede olucudur? (لَفٖى نَعٖيمٍ) **elbette büyük bir nîmet içerisindedir.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Şüphesiz o (îmânlı ve) **iyi kullar elbette büyük bir nîmet içerisindedir.**

وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفٖى جَحٖيمٍ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(وَاِنَّ الْفُجَّارَ) **Ama gerçekten o fâcirler,** nerededir? (لَفٖى جَحٖيمٍ) **elbette şiddetle tutuşturulmuş bir ateş içindedir**(ler).

Meâl-i Şerîf - 14

14- Gerçekten o (kâfir ve) **fâcirlerse, elbette şiddetle tutuşturulmuş bir ateş içindedir**(ler).

يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدّٖينِ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(يَصْلَوْنَ) **Girecekler,** neye? (هَا) **ona,** ne zaman? (يَوْمَ الدّٖينِ) **o** (inkâr ettikleri) **cezâ gününde.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- O (inkâr ettikleri) **cezâ gününde oraya gireceklerdir!**

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَٓائِبٖينَ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(وَمَا هُمْ) **Ve onlar olmadı,** neden? (عَنْهَا) **ondan,** nedir olmadılar? (بِغَٓائِبٖينَ) **aslâ kaybolacak kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Onlar (göz açıp kapayacak kadar bile) **oradan aslâ kaybolacak kimseler değillerdir.**

وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الدّٖينِ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(وَمَٓا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) (ey insan) **sana,** neyi? (مَا) **ne büyük şey,** nedir? (يَوْمُ الدّٖينِ) **o cezâ günüdür.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Ey insan!) **Hem sana ne bildirmiştir ki; o cezâ günü ne büyük şeydir?**

ثُمَّ مَٓا اَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الدّٖينِ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(ثُمَّ مَٓا) **Sonra ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) (ey insan!) **Sana,** neyi? (مَا) **ne büyük şey,** nedir? (يَوْمُ الدّ۪ينِ) **o cezâ günüdür.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Sonra sana ne bildirmiştir ki; o cezâ günü ne büyük şeydir?

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْـًٔاۜ وَالْاَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(Habîbim anlat), neyi? (يَوْمَ لَا تَمْلِكُ) **sâhip** (ve muktedir) **olamayacağı günü,** burada zarf mahzûf bir (اُذْكُرْ) fiilinin mef'ûlü bihidir, *(ed-Dürru'l-masûn)* kim? (نَفْسٌ) **hiçbir nefis,** kim için? (لِنَفْسٍ) (başka) **hiçbir kimse için,** neye? (شَيْـًٔا) (fayda ve zarar nâmına) **hiçbir şeye,** (وَالْاَمْرُ) **artık emir** (ve ferman, buyruk ve yetki), ne zamanda? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kime âittir? (لِلّٰهِ) **sâdece Allâh'a âittir.**

Meâl-i Şerîf - 19

19 - (Habîbim! Allâh'ın izni olmadan) **hiçbir nefsin hiçbir kimse için** (fayda ve zarar nâmına) **hiçbir şeye sâhip** (ve muktedir) **olamayacağı günü** (anlat). (Dünyâda bâzı insanlara yönetme yetkisi vermişse de) **o gün emir** (ve ferman, buyruk ve yetki) **sâdece Allâh'a âittir.**

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ سِتٌّ وَثَلَاثُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

SEKSEN ÜÇÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-MUTAFFİFÎN SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Otuz altı âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** kim için? (لِلْمُطَفِّفِينَ) **o** (ölçü ve tartıda) **eksik yapanlar için.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- O (ölçü ve tartıda) **eksiltme yapanlar için büyük bir helâk** (ve şiddetli azap) **olsun!**

اَلَّذِينَ اِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اَلَّذِينَ) **Öyle kimseler ki,** (اِذَا اكْتَالُوا) **ölçtükleri zaman,** kimin aleyhine? (عَلَى النَّاسِ) **insanların aleyhine,** buradaki (عَلٰى) onların yaptıkları ölçümün insanlara zarar verici olduğunu beyân içindir, *(el-Âlûsî)* ne yaparlar? (يَسْتَوْفُونَ) **bolca alırlar.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- O kimseler ki (kendileri nâmına) **ölçtükleri vakit insanların aleyhine** (davranarak haklarından fazlasını) **bolca alırlar.**

وَاِذَا كَالُوهُمْ اَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَۜ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَاِذَا كَالُو) **Ama ölçüm yaptıkları** (ve verdikleri) **zaman,** kime? (هُمْ) **o** (insa)**nlara,** (اَوْ وَزَنُو) **yâhut tartma yaptıkları** (ve verdikleri) **zaman,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne yaparlar? (يُخْسِرُونَ) (eksik vererek) **zarara uğratırlar.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Ama o (insa)**nlara** (haklarını vermek için) **ölçüm yaptıkları zaman yâhut onlara tartma yaptıklarında ise** (eksik vererek) **zarara uğratırlar.**

اَلَا يَظُنُّ اُولٰٓئِكَ اَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اَلَا يَظُنُّ) **Zannetmiyor mu?** kim? (اُولٰٓئِكَ) (ey insan!) **İşte sana onlar,** (اَنَّهُمْ) **gerçekten kendileri,** kimdir? (مَبْعُوثُونَ) **diriltil**(erek hesâba çekil)**ecek kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Ey insan!) **İşte sana!** (Mâdemki onlar âhirete yakînen inanmıyorlar, peki ya) **onlar** (en ufak bir) **zanda da mı bulunmuyor ki; gerçekten kendileri diriltil**(erek hesâba çekil)**ecek kimselerdir?!** (Dirileceğine dâir en ufak bir tahmîni olan bile böyle çirkin işlere cesâret edemezken, ya gerçekten îmân eden kimsenin bu gibi günahlara bulaşması nasıl düşünülebilir?!)

لِيَوْمٍ عَظِيمٍۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Niçin diriltilecekler? (لِيَوْمٍ) **bir gün**(de hesâba çekilmek) **için,** öyle gün ki, (عَظِيمٍ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (Dehşetleri ve muhâsebesi) **çok büyük olan bir gün**(de hesâba çekilmek) **için!**

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَۜ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Büyük günden neyi kastediyorum? (يَوْمَ يَقُومُ) **kalkacağı günü,** burada zarf gizli bir (اَعْنِى) fiili ile mensûbtur, *(ed-Dürru'l-masûn)* kim? (اَلنَّاسُ) **bütün insanlar,** kim için? (لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) **tüm âlemlerin Rabbi**(nin hükmüne ve cezâsına tâbi olmak) **için.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bütün insanların, tüm âlemlerin Rabbi(nin hükmüne ve cezâsına tâbi olmak) **için** (kabirlerinden) **kalkacağı günü** (kastediyorum)!

كَلَّٓا اِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفٖى سِجّٖينٍۜ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(كَلَّٓا) **Hayır** (dirilmekten ve hesaptan bu kadar gâfil olmayın!) (اِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ) **Şüphesiz fâcir kimselerin kitabı,** yâni çekinmeden günah işleyenlerin yaptıkları kötü amellerin yazıldığı amel defteri, neredたdir? (لَفٖى سِجّٖينٍ) **elbette Siccîn'dedir.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Hayır! (Dirilmekten ve hesaptan bu kadar gâfil olmayın!) **Şüphesiz** (çekinmeden günah işleyen) **fâcir kimselerin** (yaptıkları kötü amellerin kayıtlı olduğu amel defterinden ibâret) **kitabı elbette Siccîn'dedir.**

وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا سِجّٖينٌۜ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَمَٓا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (مَا) **ne büyük şey,** nedir? (سِجّٖينٌ) **Siccîn'dir.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Habîbim!) **Ayrıca sana ne bildirmiştir ki; Siccîn nedir?** (Kimse bilemez ki bildirsin, ancak Ben bilirim! İşte şimdi bildiriyorum ki).

كِتَابٌ مَرْقُومٌۜ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

O Siccîn nedir? (كِتَابٌ) **büyük bir kitaptır,** bu terkîb mahzûf bir (هُوَ) zamîrinin haberidir, öyle kitap ki, (مَرْقُومٌ) **iyice alâmetlenmiş.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (O Siccîn; içinde hiçbir hayır bulunmadığına dâir bir alâmetle) **iyice alâmetlenmiş büyük bir kitaptır** (ki, şeytanların amelleri dâhil ins-ü cinnin kâfirlerinin tüm yaptıkları bu kitapta yazılıdır, işte her kâfirin özel defteri bu büyük kitabın içindedir).

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; Siccîn adındaki bu kitab kâfirlerin ruhlarının kendisinde hapsedildiği yedinci kat yer tabakasında bulunmaktadır. *(el-Beğavî; el-Hâzin)*

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** öyle helâk ki ne zamanda olucu? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** kim için olsun? (لِلْمُكَذِّبِينَ) **o** (Kur'ân'ı) **yalanlayıcılar için.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- (İşte) **o gün** (vâki olacak) **büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **o** (kıyâmet gününü) **yalanlayıcılar için olsun!**

اَلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِۜ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(اَلَّذِينَ) (O helâk) **öyle kimseler için** (olsun) **ki,** ne yapıyorlar? (يُكَذِّبُونَ) **yalanlıyorlar,** neyi? (بِيَوْمِ الدِّينِ) **o cezâ gününü.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (O helâk) **öyle kimseler için** (olsun) **ki, onlar cezâ gününü yalan saymaktadırlar.**

وَمَا يُكَذِّبُ بِهٖٓ اِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ اَثِيمٍۙ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(وَمَا يُكَذِّبُ) **Hâlbuki yalanlamaz,** neyi? (بِهٖٓ) **onu,** (اِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ) **ancak haddi aşıcı her bir kimse,** öyle kimse ki, (اَثِيمٍ) **çok günah işleyici.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Hâlbuki her haddi aşan ve çokça günah kazanan kimseden başkası onu(n hak olduğunu ve kulların cezâ günü için diriltileceğini) **yalanlamaz.**

اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَۜ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(اِذَا تُتْلٰى) **Art arda okunduğu zaman,** kimin üzerine? (عَلَيْهِ) **onun üzerine,** ne? (اٰيَاتُنَا) **Bizim âyetlerimiz,** (قَالَ) **dedi,** neyi dedi, "Onun okudukları nedir?"

(اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ) (ona indirildiği iddiâ edilenler) **evvelkilerin yazmış olduğu yalanlardır.** Bu terkîb gizli bir (هِىَ) mübtedâsının haberidir ki takdîri (اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ هِىَ) şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 13

13- (O cezâ gününü bildiren Kur'ân'ı yalanlayan kişi, haktan o derece yüz çevirmiştir ki) **âyetlerimiz onun üzerine art arda okunduğu zaman: "Evvelkilerin yazdığı birtakım yalanlardır" demiştir** (ve böylece aklî ve naklî hiçbir delilden fayda görememiştir).

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(كَلَّا) **Hayır,** (bu azgının sözü aslâ doğru değildir), (بَلْ رَانَ) **doğrusu pasla kapladı,** ne üzerine? (عَلٰى قُلُوبِهِمْ) **onların kalpleri üzerine,** ne? (مَا) **o** (kötü) **şeyler ki,** (كَانُوا) **oldular,** nedir oldular? (يَكْسِبُونَ) **sürekli kazanıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Hayır! (Bu azgının sözü aslâ doğru değildir!) **Doğrusu onların sürekli kazanmakta oldukları** (kötü) **şeyler** (ve ısrarla işlemiş oldukları günahlar) **kalplerinin üzerini** (mânevî bir) **pasla kaplamıştır.** (İşte bu nedenle ölen kalpleri âyetlerden tesirlenmeyecek bir hâl almıştır.)

كَلَّا اِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(كَلَّا) **Hayır!** (Kalbi bürüyecek bu gibi kötü amelleri bırakın!) (اِنَّهُمْ) **gerçekten o** (kâfir ola)**nlar,** kimden? (عَنْ رَبِّهِمْ) **özellikle Rablerin**(i görmek)-**den,** ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** nedirler? (لَمَحْجُوبُونَ) **elbette perdelen**(erek engellen)**miş kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Hayır! (Kalbi bürüyecek bu gibi kötü amelleri bırakın!) **Şüphesiz o** (kâfir ola)**nlar** (işte) **o** (müminlerin Allâh-u Te'âlâ'yı görecekleri) **gün özellikle Rablerin**(i görmek)**den elbette perdelen**(erek engellen)**miş kişilerdir.**

ثُمَّ اِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(ثُمَّ اِنَّهُمْ) **Sonra muhakkak onlar,** nedirler? (لَصَالُوا الْجَحِيمِ) **şiddetle tutuşturulmuş o** (cehennem) **ateş(in)e elbette girici kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Sonra muhakkak onlar şiddetle tutuşturulmuş o (cehennem) **ateş(in)e elbette girici** (ve onun dayanılmaz sıcağına tahammüle mecbur edilen) **kimselerdir.**

ثُمَّ يُقَالُ هٰذَا الَّذٖى كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(ثُمَّ يُقَالُ) **Sonra** (onlara) **denilecek,** ne denilecek? (هٰذَا) **işte bu,** nedir? (اَلَّذٖى) **ancak öyle bir şeydir ki,** (كُنْتُمْ) **siz oldunuz,** neyi? (بِهٖ) **özellikle onu,** nedir oldunuz? (تُكَذِّبُونَ) **sürekli yalanlıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Sonra (onlara)**: "İşte bu** (azap) **ancak öyle bir şeydir ki siz** (dünyâda) **sürekli onu yalanlıyordunuz" denilecektir.**

كَلَّٓا اِنَّ كِتَابَ الْاَبْرَارِ لَفٖى عِلِّيّٖينَ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(كَلَّٓا) **Hayır!** (Bu inkârı bırakın da îmân ederek iyilere katılın), (اِنَّ كِتَابَ الْاَبْرَارِ) **şüphesiz ebrârın kitabı,** yâni sâlih amel sâhibi iyi kulların yaptıkları güzel amellerin kayıtlı olduğu amel defteri, neredKøbenhavn? (لَفٖى عِلِّيّٖينَ) **elbette 'Illiyyîn'dedir.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Hayır! (Bu inkârı bırakın da îmân ederek iyilere katılın!) **Şüphesiz ebrârın** (ve sâlih amel sâhibi iyi kulların yaptıkları güzel amellerin kayıtlı olduğu amel defterinden ibâret) **kitabı elbette 'Illiyyîn'dedir.**

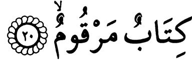
وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَمَٓا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (مَا) **ne büyük şey,** nedir? (عِلِّيُّونَ) **'Illiyyûn'dur.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Hem sana ne bildirmiştir ki; 'Illiyyûn ne büyük şeydir? (Kimse bilemez ki bildirsin, ancak Ben bilirim! İşte şimdi bildiriyorum:)

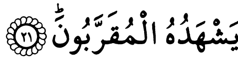
Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

O 'Illiyyûn nedir? (كِتَابٌ) **büyük bir kitaptır,** bu terkîb mahzûf bir (هُوَ) zamîrinin haberidir, öyle kitap ki, (مَرْقُومٌ) **iyice alâmetlenmiş.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- (O 'Illiyyûn; bütün hayırların, kendisinde bulunduğuna dâir bir alâmetle) **iyice alâmetlenmiş büyük bir kitaptır** (ki meleklerin amelleri dâhil ins-ü cinnin sâlihlerinin tüm amelleri bu kitapta kayıtlıdır. İşte her mü-minin özel defteri bu büyük kitabın içindedir.)

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; 'Illiyyûn adındaki bu kitap melâikenin efendileri olan Kerûbiyyûn meleklerinin de sâkin bulunduğu yedinci kat gökte Arş'ın altında bulunmaktadır. *(el-Medârik; el-Kirmânî; el-Hâzin)*

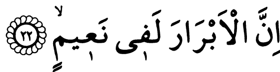

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

Öyle kitap ki, (يَشْهَدُ) **hâzır olur,** neye? (هُ) **ona,** yâni onun yanında bulunur, kim? (اَلْمُقَرَّبُونَ) **mukarreb** (melek)**ler,** yâni Allâh-u Te'âlâ'ya mânen son derece yakın kılınmış melekler o kitabın yanında bulunup onu korurlar.

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Allâh-u Te'âlâ'ya mânen son derece yakın kılınan) **mukarreb** (melek)**ler onun yanında bulun**(arak 'Illiyyûn nâmındaki kitabı koru)**maktadır.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(اِنَّ الْاَبْرَارَ) **Gerçekten o** (îmânlı ve) **iyi kimseler,** nerededir? (لَفٖى نَعٖيمٍ) **elbette büyük bir nîmet içerisindedir.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Şüphesiz o (îmânlı ve) **iyi kimseler elbette büyük bir nîmet içe-risindedir.**

عَلَى الْاَرَآئِكِ يَنْظُرُونَۙ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

Neler üzerinde? (عَلَى الْاَرَآئِكِ) **özellikle** (inci ve yâkuttan mâmul) **kubbeli gerdek odalarındaki** (süslü tüllerle kapatılmış) **döşekler üzerinde** (dizilmiş yastıklara), *(el-Beyhakî, el-Ba's, sh:334, 339, 341; ed-Dürru'l-mensûr, 9/538-539; el-Âlûsî, 15/334)* ne oldukları hâlde cennettedirler? (يَنْظُرُونَ) **bakıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- Özellikle (paha biçilmeyen mücevherlerle donatılmış ve kıymetli perdelerle kapatılmış) **kubbeli gerdek odalarındaki** (süslü tüllerle kapatılmış) **döşekler üzerinde** (dizilmiş yastıklara yaslanarak diledikleri cennet manzaralarına) **bakmaktadırlar.**

تَعْرِفُ فٖى وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعٖيمِۚ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(تَعْرِفُ) (Ey muhâtap) **sen anlarsın,** nerede? (فٖى وُجُوهِهِمْ) **onların yüzlerinde,** neyi? (نَضْرَةَ النَّعٖيمِ) **nîmetlenmenin güzelliğini ve parıltısını**, burada (اَلنَّعٖيمِ) kelimesi (تَنَعُّمْ) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Ey muhâtap!) **Nîmetlenmenin güzelliğini ve parıltısını onların yüzlerinde** (beliren alâmetlerden) **anlarsın.**

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحٖيقٍ مَخْتُومٍۙ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(يُسْقَوْنَ) **O** (cennet ehli ola)**nlar içirilirler**, neden? (مِنْ رَحٖيقٍ) **hâlis bir şaraptan,** öyle şarap ki, (مَخْتُومٍ) **mühürlenmiş,** yani şarap ırmağından alınmayıp kişiye özel îmâl edilip damgalanmış. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 25

25- O (cennet ehli ola)**nlar** (şarap ırmağında akanlardan hâriç kendileri için özel îmâl edilmiş ve onlardan başkasının çözemeyeceği şekilde) **mühürlenmiş hâlis bir şaraptan içirileceklerdir.**

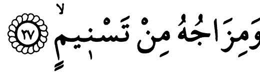
خِتَامُهُ مِسْكٌۜ وَفٖى ذٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَۜ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(خِتَامُهُ) **Onun mührü** (ve damgası), nedir? (مِسْكٌ) **bir misktir,** (وَفِى ذٰلِكَ) **ve işte sana, ancak bun**(ca nîmetlere kavuşma husûsun)**da,** (فَلْيَتَنَافَسِ) **artık çokça rağbet etsin,** kim? (الْمُتَنَافِسُونَ) **nefis şeylere rağbet edici kimseler.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- (Dünyâ şarapları çamur gibi şeylerle damgalanırken) **onun mührü** (ve damgası) **bir misktir.** (Ey insan!) **İşte sana!** (Çok kıymetli) **nefis şeylere rağbetli olanlar** (dünyâ nîmetlerine kavuşmaya değil de ibâdetlere koşarak) **ancak bun**(ca âhiret nîmetlerine kavuşma husûsun)**da rağbetli olsun**(lar).

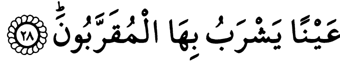

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(وَمِزَاجُهُ) **Bir de onun karışımı,** nedendir? (مِنْ تَسْنِيمٍ) **Tesnîm'dendir.**

Meâl-i Şerîf - 27

27- Bir de onun (o cennet şarâbının) **karışımı** (havada yüksekten akan ve cennet ehlinin kaplarına alabilecekleri miktar nispetinde dökülen) **Tesnîm'dendir.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(عَيْنًا) **Bir gözeyi** (methediyorum) **ki,** bu kelime medh üzere mensûbtur ki takdîri (اَمْدَحُ عَيْنًا) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Beyzâvî)* öyle göze ki, (يَشْرَبُ) **içecek,** neden? (بِهَا) **ondan,** burada (بَا) harf-i cerri (مِنْ) mânâsındadır, *(el-Âlûsî)* kim içecek? (اَلْمُقَرَّبُونَ) **mukarreb** (kimse)**ler,** yâni Allâh-u Te'âlâ'ya mânen çok yakın kılınan kullar.

Meâl-i Şerîf - 28

28- Bir gözeyi (methediyorum) **ki;** (Allâh-u Te'âlâ'ya mânen çok yakın kılınan) **mukarreb** (kimse)**ler ondan** (sâfî olarak) **içecektir.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(اِنَّ الَّذِينَ) **Muhakkak o kimseler ki,** ne yaptılar? (اَجْرَمُوا) (şirk) **suç**(unu) **işlediler,** o suç işleyenler nedirler? (كَانُوا) **olmuştular,** kimden sebep? *(ed-Dürru'l-masûn)*

(مِنَ الَّذِينَ) **o kimselerden ki,** buradaki (مِنْ) harf-i cerri ilerideki (يَضْحَكُونَ) fiiline müteallıktır, (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** nedir olmuştular? (يَضْحَكُونَ) **gülüyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- O (zengin) **kimseler ki** (şirk) **suç**(unu) **işlemiştirler, şüphesiz onlar îmân etmiş olan** (fakir) **kimselerden bâzısı**(nın imkânsızlıklarını görmeleri) **sebebiyle gülerlerdi.**

وَاِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَۘ ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(وَاِذَا مَرُّوا) **Ve o** (Müslüman ola)**nlar uğradıkları zaman,** kime? (بِهِمْ) **o** (kâfir ola)**nlara,** kâfirler ne yaparlardı? (يَتَغَامَزُونَ) **birbirlerine** (göstererek) **kaş-göz işâreti yaparlardı.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- Ayrıca o (Müslüman ola)**nlar bu** (kâfir ola)**nlara uğradıkları zaman** (kâfirler müminleri) **birbirlerine** (göstererek) **kaş-göz işâreti yaparlardı.**

وَاِذَا انْقَلَبُوا اِلٰٓى اَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَۘ ﴿٣١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 31

(وَاِذَا انْقَلَبُوا) **Döndükleri zaman ise,** kime? (اِلٰٓى اَهْلِهِمْ) **âilelerine,** ne yaparlar? (انْقَلَبُوا) **dönerler,** ne oldukları hâlde? (فَكِهِينَ) **lezzetlenici kimseler olarak,** yâni müminlere yaptıkları hakāretten dolayı kendilerini beğenip keyiflenerek.

Meâl-i Şerîf - 31

31- Bir de o (kâfirler ola)**nlar** (toplandıkları meclisten ayrılıp) **âilelerine döndükleri zaman,** (müminlere yaptıkları hakāretten dolayı) **lezzetlenen** (ve yaptıklarını beğenen) **kimseler olarak dönerlerdi.**

وَاِذَا رَاَوْهُمْ قَالُوا اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ لَضَٓالُّونَۙ ﴿٣٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 32

(وَاِذَا رَاَوْ) **Ve gördükleri zaman,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne yaparlar? (قَالُوا) **derler,** neyi derler? (اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ) **gerçekten işte şu** (Müslüman ola)**nlar,** kimlerdir? (لَضَٓالُّونَ) **elbette** (haktan) **sapmış kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 32

32- Üstelik onları gördükleri zaman: "Gerçekten işte şu (Müslüman ola)**nlar elbette** (Muhammed'in aldatmasına kanıp, âhiret beklentisiyle peşin lezzetleri bırakarak haktan) **sapmış kimselerdir" derlerdi.**

وَمَٓا اُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَۜ ﴿٣٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 33

(وَمَٓا اُرْسِلُوا) **Hâlbuki o** (kâfir ola)**nlar gönderilmediler,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** ne oldukları hâlde? (حَافِظِينَ) **muhâfızlar olarak.**

Meâl-i Şerîf - 33

33- Hâlbuki onlar (Müslümanların yaptıklarını gözetim altına alan ve onların hidâyet veyâ dalâletleri hakkında karar vermek üzere görevlendirilen) **muhâfızlar olarak onlar üzerine gönderilmediler.**

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَۙ ﴿٣٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 34

(فَالْيَوْمَ) **İşte o gün,** (اَلَّذِينَ) **o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** kimden sebep? *(ed-Dürru'l-masûn)* (مِنَ الْكُفَّارِ) **kâfirlerden sebep,** buradaki (مِنْ) harf-i cerri ilerideki (يَضْحَكُونَ) fiiline müteallliktır, ne yaparlar? (يَضْحَكُونَ) **gülerler.**

Meâl-i Şerîf - 34

34- İşte (dünyâda müşrikler müminlere güldükleri gibi) **o** (kıyâmet) **gün**(ünde de); **o îmân etmiş olan kimseler** (bukağılar içerisindeki rezil hâllerini gördükleri) **kâfirler**(in düştükleri kötü hâl)**den sebep gülecekler.**

عَلَى الْاَرَٓائِكِ يَنْظُرُونَۜ ﴿٣٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 35

Neler üzerinde? (عَلَى الْاَرَٓائِكِ) **özellikle** (inci ve yâkuttan mâmul) **kubbeli gerdek odalarındaki** (süslü tüllerle kapatılmış) **döşekler üzerinde** (dizilmiş yastıklara), *(el-Beyhakî, el-Ba's, sh:334, 339, 341; ed-Dürru'l-mensûr, 9/538-539; el-Âlûsî, 15/334)* ne oldukları hâlde cennettedirler? (يَنْظُرُونَ) **bakıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 35

35- Özellikle (paha biçilmeyen mücevherlerle donatılmış ve kıymetli perdelerle kapatılmış) **kubbeli gerdek odalarındaki** (süslü tüllerle kapatılmış) **döşekler üzerinde** (dizilmiş yastıklara yaslanarak diledikleri cennet manzaralarına) **bakmaktadırlar.**

هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 36

(هَلْ ثُوِّبَ) **Cezâlandırıldı mı,** kim? (اَلْكُفَّارُ) (müminlerle alay eden) **o kâfirler,** ne ile cezâlandırıldı mı? (مَا) **o** (kötü) **şeyler**(in karşılığı) **ile ki,** (كَانُوا) **olmuştular,** nedir olmuştular? (يَفْعَلُونَ) **sürekli yapıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 36

36- (Müminlerle alay eden) **o kâfirler** (azâba çarptırıldıkları zaman dünyâda) **sürekli yapar oldukları** (kötü) **şeyler**(in acı verici azâbı) **ile cezâlandırıldı değil mi?!**

سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

SEKSEN DÖRDÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-İNŞİKĀK SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yirmi beş âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِذَا السَّمَٓاءُ انْشَقَّتْۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِذَا السَّمَٓاءُ) **Ne zaman ki gök,** (انْشَقَّتْ) **yarıldı.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Gök (o beyaz bulutla) **yarıldığı zaman!**

وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha ne olduğu zaman? (وَاَذِنَتْ) **ve dinleyip itâat ettiği zaman,** kime? (لِرَبِّهَا) **Rabbine,** (وَحُقَّتْ) **zâten** (böyle yapması) **ona hak kılınmıştır,** yâni Allâh-u Te'âlâ onun yarılması ve emre itâat etmesi hakkında hüküm vermiştir. *(el-Âlûsî; el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 2

2- Böylece o (gökler) **Rabbini**(n emrini) **dinleyip itâat ettiği vakit! Zâten** (Allâh-u Te'âlâ tarafından göklerin yarılması hakkında emir verilmiş ve bu emre itâat etmesi) **on**(un hakkınd)**a hak** (bir hükümle sâbit) **kılınmıştır.**

وَاِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha ne zaman? (وَاِذَا الْاَرْضُ) **ve ne zaman ki yer**(yüzü), (مُدَّتْ) **döşenip düzlendi.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Ayrıca (dağların ve tepelerin giderilmesiyle) **yer**(yüzü) **döşenip düzlendiği zaman!**

وَاَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha ne zaman? (وَاَلْقَتْ) **bir de o** (yeryüzü) **attığı zaman,** neyi? (مَا) **o şeyleri ki,** nerede olucudur? (فِيهَا) **onun içinde,** daha ne olduğu zaman? (وَتَخَلَّتْ) **ve iyice boşaldığı zaman.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Bir de o (yeryüzü) **içindeki** (hazîneleri ve ölü)**leri** (toprak üstüne) **attığı ve iyice boşaldığı zaman!**

وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha ne olduğu zaman? (وَاَذِنَتْ) **ve dinleyip itâat ettiği zaman,** kime? (لِرَبِّهَا) **Rabbine,** (وَحُقَّتْ) **zâten** (böyle yapması) **ona hak kılınmıştır,** yâni Allâh-u Te'âlâ onun yarılması ve emre itâat etmesi hakkında hüküm vermiştir, *(el-Âlûsî; el-Cemel)* sûre-i celîlenin başında geçen (اِذَا) şartının cevâbı, bir sonraki âyet-i kerîmenin delâletiyle burada hazfedilmiştir ki takdîri (لَاقَى الْاِنْسَانُ كَدْحَهُ) "İnsan çabaladığı ameline kavuşur, yâni işte bu sayılanlar olduğu zaman insan dünyâda iken gayretle yaptığı amellerinin karşılığına kavuşur" şeklindedir. *(el-Beyzâvî; el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Böylece o (gökler) **Rabbini**(n emrini) **dinleyip itâat ettiği vakit! Zâten** (Allâh-u Te'âlâ tarafından göklerin yarılması hakkında emir verilmiş ve bu emre itâat etmesi) **on**(un hakkınd)**a hak** (bir hükümle sâbit) **kılınmıştır.** (İşte bu sayılanlar olduğu zaman insan dünyâda iken gayretle yaptığı amellerinin karşılığına kavuşur.)

يَٓا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ اِنَّكَ كَادِحٌ اِلٰى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(يَٓا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ) **Ey insan,** (اِنَّكَ) **şüphesiz ki sen,** nesin? (كَادِحٌ) **gayretle çalışıcı**(sın), *(el-Âlûsî)* kime kavuşmaya? (اِلٰى رَبِّكَ) **Rabbin**(e kavuşmaya ve O'nun

muhâsebesin)**e,** burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (اِلٰى لِقَاءِ رَبِّكَ) şeklindedir, *(el-Medârik)* yâni sen gayret ettiğin bütün amelleri Rabbine onlarla kavuşmak üzere yapmaktasın, ne yapmakla çalışıcısın? (كَدْحًا) **tam bir çalışıp çabalamakla,** sonra nesin? (فَمُلَاقِيهِ) **netîcede O'n**(un vereceği karşılığ)**a kavuşucu**(sun).

Meâl-i Şerîf - 6

6- Ey insan! Şüphesiz ki sen, (seni) **Rabbine** (kavuşturacak olan ölüme kadar O'nun muhâsebesine) **doğru** (iyi veyâ kötü yolda) **tam bir gayretle çalışarak ciddiyetle çalışıcısın ve netîcede O'n**(un vereceği karşılığ)**a kavuşucusun.**

فَاَمَّا مَنْ اُو۫تِيَ كِتَابَهُ بِيَم۪ينِه۪ۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(فَاَمَّا مَنْ) **Artık o kimseye gelince ki,** (اُو۫تِيَ) **verildi,** neye? (كِتَابَهُ) **kitabına,** yâni amel defteri kendisine verildi, ne ile verildi? (بِيَم۪ينِه۪) **sağ eliyle.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Artık o kimseye gelince ki; (amel defterinden ibâret) **kitabı kendisine sağ eliyle verilmiştir.**

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَس۪يرًاۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(فَسَوْفَ يُحَاسَبُ) **İşte yakında o muhâsebe edilecek,** ne yapılmakla? (حِسَابًا) **bir hesapla,** öyle hesap ki, (يَس۪يرًا) **çok kolay olucu.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- İşte muhakkak o kişi çok kolay bir hesapla muhâsebe edilecektir (ve böylece yaptığı iyiliklere karşı mükâfat alacak, kötülüklerine cezâ verilmekten vazgeçilecek ve amellerinin kendisine sunumu şeklinde gerçekleşecek olan bu muhâsebe kolayca geçiştirilecektir).

وَيَنْقَلِبُ اِلٰٓى اَهْلِه۪ مَسْرُورًاۜ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(وَيَنْقَلِبُ) **Ve o kişi dönecek,** kime? (اِلٰٓى اَهْلِه۪) (cennetteki) **âilesine,** ne olduğu hâlde? (مَسْرُورًا) **çok sevinçli biri olarak.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Böylece o kişi (cennetteki) **âilesine çok sevinçli bir hâlde dönecektir.**

وَاَمَّا مَنْ اُوتِىَ كِتَابَهُ وَرَآءَ ظَهْرِهٖۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَاَمَّا مَنْ) **Ama bir de o kimse ki,** (اُوتِىَ) **verildi,** neye? (كِتَابَهُ) **kitabına,** yâni amel defteri kendisine verildi, ne taraftan verildi? (وَرَآءَ ظَهْرِهٖ) **sırtının arkasından,** burada harf-i cerr hazfedilmiştir ki takdîri (من وَرَآءَ ظَهْرِهٖ) şeklindedir. *(el-Cemel; el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 10

10- Ama bir de o kimse ki; (sağ eli boynuna bağlanıp sonra sol eli sırtının arkasına doğru bükülerek) **kitabı kendisine sırtının arkasından** (sol eliyle) **verilmiştir.**

فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًاۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(فَسَوْفَ يَدْعُو) **İşte yakında o çağıracak,** neyi? (ثُبُورًا) **büyük bir helâki.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- İşte muhakkak o da ("Ey ölüm! Neredesin gel" diye) **bir helâk çağıracaktır.**

وَيَصْلٰى سَعٖيرًاۜ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha ne olacak? (وَيَصْلٰى) **ve girecek,** neye? (سَعٖيرًا) **çokça alevli korkunç bir ateşe.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Böylece o (eşi benzeri görülmemiş) **çokça alevli korkunç bir ateşe girecektir.**

اِنَّهُ كَانَ فٖى اَهْلِهٖ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(اِنَّهُ) **Çünkü şüphesiz ki o,** nedir? (كَانَ) **olmuştu,** nerede olduğu hâlde? (فٖى اَهْلِهٖ) (dünyâda) **âilesinin içinde** (yaşıyor) **iken,** nedir olmuştu? (مَسْرُورًا) **çok sevinçli** (şımarık ve kibirli) **biri.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Zîrâ şüphesiz ki o, (dünyâda) **âilesinin içinde** (bulunuyorken malı ve mevkiiyle övünen ve âhireti hiç düşünmeyen) **çok sevinçli** (şımarık ve kibirli) **biriydi!**

اِنَّهُ ظَنَّ اَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(اِنَّهُ) **Muhakkak ki o,** (ظَنَّ) **zannetti,** neyi? (اَنْ لَنْ يَحُورَ) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken şey şudur ki) **aslâ** (âhirete) **dönmeyecek,** buradaki (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 14

14- Muhakkak ki o kişi (ölümünün ardından diriltilerek) **aslâ** (Rabbine) **dönmeyecek diye zannetmişti!**

بَلٰىۚ اِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(بَلٰى) **Evet!** (O kesinlikle dönecektir!), *(el-Beyzâvî)* (اِنَّ رَبَّهُ) **çünkü şüphesiz onun Rabbi,** bu makam ta'lîl içindir, *(el-Âlûsî)* nedir? (كَانَ) **dâimâ oldu,** kimi? (بِهِ) **onu,** kimdir oldu? (بَصِيرًا) (hakkıyla gören bir) **Basîr.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Evet! (O kesinlikle Rabbinin muhâsebesine dönecektir!) **Şüphesiz ki Rabbi onu**(n bütün yaptıklarını) **dâimâ** (hakkıyla gören ve onu bir an bile başıboş bırakmayan, dolayısıyla da âhirette karşılıksız bırakmayacak bir) **Basîr olmuştur.**

فَلَٓا اُقْسِمُ بِالشَّفَقِۙ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(فَلَٓا اُقْسِمُ) **Artık elbette yemîn ederim,** burada (لَٓا) harfi, mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir, neye yemîn ederim? (بِالشَّفَقِ) **o şafağa.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Artık yemîn ederim o (güneşin batışından sonra ufukta görülen kızıllıktan ibâret olan) **şafağa.**

وَالَّيْلِ وَمَا وَسَقَۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

Daha neye yemîn olsun? (وَالَّيْلِ) **geceye** (de) **yemîn olsun,** daha? (وَمَا) **ve o şeylere ki,** (وَسَقَ) **topladı.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Kasem olsun geceye ve (karaltısı altında) **topladığı şeylere!**

وَالْقَمَرِ اِذَا اتَّسَقَۙ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

Daha neye yemîn olsun? (وَالْقَمَرِ) **aya yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذَا اتَّسَقَ) **iyice toplandığı vakit,** yâni dolunay olduğu zaman.

Meâl-i Şerîf - 18

18- Andolsun iyice toplandığı vakit o (dolunay olan) **kamere!**

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقاً عَنْ طَبَقٍۜ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(Bütün bunlara yemîn olsun ki) (لَتَرْكَبُنَّ) **yemîn olsun ki; elbette siz ulaşacaksınız,** neye? (طَبَقاً) **birbirine uygun bir hâle,** nereden uzaklaşarak? (عَنْ طَبَقٍ) **diğer bir benzer hâlden.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Yemîn olsun ki; elbette siz (ölüm ve ardında yaşayacağınız süreçte, zorluk bakımından) **birbirine uygun** (düşen) **bir hâlden uzaklaşıp başka benzer bir hâle mutlaka ulaşacak** (ve art arda gelen çok çetin hâdiselerle karşılaşacak)**sınız.**

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَۙ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(فَمَا) **Artık ne şey,** kim içindir? (لَهُمْ) **onlar içindir,** ne oldukları hâlde? (لَا يُؤْمِنُونَ) **îmân etmez oldukları hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Artık onlar için ne (engel) **vardır ki,** (kıyâmet gününe) **îmân etmiyorlar?!**

وَاِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْاٰنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

Daha? (وَاِذَا قُرِئَ) **ve okunduğu zaman,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** ne? (اَلْقُرْاٰنُ) **Kur'ân** (âyetleri), ne yapmazlar? (لَا يَسْجُدُونَ) **secde etmiyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Üzerlerine Kur'ân (âyetleri) **okunduğu zaman da secde etmiyorlar.**

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(بَلِ الَّذِينَ) **Doğrusu o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** ne yapıyorlar? (يُكَذِّبُونَ) (Kur'ân'ı) **yalanlıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Doğrusu o kâfir olmuş kimseler (dirilmeyi de, Kur'ân'ı da) **yalanlıyorlar.**

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(وَاللّٰهُ) **Hâlbuki Allâh,** kimdir? (اَعْلَمُ) **çok iyi bilicidir,** neyi? (بِمَا) **o şeyleri ki,** (يُوعُونَ) (kalplerinde) **topluyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- Hâlbuki Allâh onların (kâfirlik ve düşmanlık adına kalplerinde) **toplamakta oldukları şeyleri en iyi bilendir.**

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(فَبَشِّرْ) **Artık sen izi derilerinde belirecek şekilde haber ver,** *(el-Medârik)* kime? (هُمْ) **onlara,** neyi? (بِعَذَابٍ) **büyük bir azâbı,** öyle azap ki, (اَلِيمٍ) **çok acı verici.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Habîbim!) **Artık sen çok acı verici büyük bir azâbı onlara o şekilde haber ver ki; izi** (yüzlerinin) **derilerinde belirsin.**

اِلَّا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(اِلَّا الَّذ۪ينَ) **Lâkin o kimseler müstesnâ ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha? (وَعَمِلُوا) **ve işlediler,** neyi? (اَلصَّالِحَاتِ) **sâlih amelleri,** onların hâli nedir? (لَهُمْ) **özellikle onlar için vardır,** ne? (اَجْرٌ) **büyük bir ecir** (ve mükâfât), öyle ecir ki, (غَيْرُ مَمْنُونٍ) **kesintiye uğratılmayan.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Lâkin o kişiler müstesnâ ki; (Kur'ân'a) **îmân etmiştirler ve** (bu îmân gereği namaz, oruç, hac, zekât gibi) **sâlih ameller işlemiştirler. Kesintiye uğratılmayan çok büyük bir ecir** (ve sonsuz mükâfat) **sâdece onlar içindir.**

سُورَةُ الْبُرُوجِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

SEKSEN BEŞİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-BÜRÛC SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yirmi iki âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالسَّمَٓاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالسَّمَٓاءِ) **O göğe yemîn olsun,** öyle gök ki, (ذَاتِ الْبُرُوجِ) **burçlar sâhibi** (olan).

Meâl-i Şerîf - 1

1- O (güneş ve ayın konakları olan on iki yıldız kümesinden, gezegenlerden ve büyük yıldızlardan ibâret) **burçlar sâhibi** (olan) **göğe yemîn olsun!**

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha neye yemîn olsun? (وَالْيَوْمِ) **o** (kıyâmet) **gün**(ün)**e yemîn olsun,** öyle gün ki, (اَلْمَوْعُودِ) **vaad edilen.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- O vaad edilen (kıyâmet) **gün**(ün)**e** (de) **yemîn olsun!**

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍۜ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha neye yemîn olsun? (وَشَاهِدٍ) **o** (gün) **şâhitlik yapacak olana** (da) **yemîn olsun,** daha? (وَمَشْهُودٍ) (hakkında) **şâhitlik yapılacak olana** (da) **kasem olsun!**

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (gün) **şâhitlik yapacak olana** (da) **kasem olsun!** (Hakkında) **şâhitlik yapılacak olana** (da) **yemîn olsun!**

Tefsîrlerde zikredildiğine göre; "Şâhid"den murâd; "Allâh-u Te'âlâ" olarak tefsîr edilirse, "Meşhûd (hakkında şâhitlik yapılan)", "Bütün yaratılmışlar" kabûl edilir. "Şâhid", "Peygamberler" ile tefsîr edilirse o zaman "Meşhûd", "Ümmetleri"dir; "Şâhid"den murâd, "Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*" ise, o zaman "Meşhûd" "Âhir zaman ümmeti"dir; "Cumâ günü" ise, "Cumâ ehli"dir; "Hacerü'l-Esved" ise, "Kendisini istilâm edenler"dir. "Şâhid" "Günler ve geceler" olarak tefsîr edilirse, "Tüm insanlar" "Meşhûd" kabûl edilir. *(et-Teysîr; el-Medârik; el-Âlûsî)*

قُتِلَ اَصْحَابُ الْاُخْدُودِۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(Bütün bu zikredilenlere yemîn olsun ki), (قُتِلَ) **katledildi,** yâni helâk edilip öldürüldü, bu âyet-i celîle, başında (لَ) harfinin takdîri ile geride zikredilen kasemlerin cevâbıdır, *(ed-Dürru'l-masûn)* kim? (اَصْحَابُ الْاُخْدُودِ) **o hendeklerin ashâbı** (ve adamları).

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Bütün bu zikredilenlere yemîn olsun ki) **o hendeklerin halkı** (helâk edilip) **katledildi!**

اَلنَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Hendeklerden bedel? (اَلنَّارِ) **o** (hendeklerde bulunan) **ateşin** (yakıcıları), öyle ateş ki, (ذَاتِ الْوَقُودِ) **yakılacak çok şeylere sâhip.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- O çok fazla yakılacak şeylere sâhip (olup, içine atılan odunlar ve insanlarla dolu bulunan) **ateşin** (yakıcıları gebertildi)**!**

اِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Ne zamanda onlar öldürüldü? (اِذْ هُمْ) **bir zaman ki onlar,** nerede? (عَلَيْهَا) **onun etrafında,** burada (عَلٰى) harf-i cerri (عِنْدَ) veyâ (حَوْلَ) mânâsındadır, *(et-Teysîr; el-Âlûsî)* nedirler? (قُعُودٌ) **oturucu kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bir zaman ki onlar (müminler yanarken seyretmek için ateşin başında toplanıp) **onun etrâfında oturucu kimselerdi.**

وَهُمْ عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَهُمْ) **Üstelik onlar,** ne üzerine? (عَلٰى مَا) **o şey üzerine ki,** (يَفْعَلُونَ) **yapıyorlar,** kime? (بِالْمُؤْمِنِينَ) **müminlere,** nedirler? (شُهُودٌ) **şâhitlik yapıcı kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Üstelik onlar müminlere yapmakta oldukları şey(i hakkıyla icrâ ettiklerin)**e dâir** (hükümdârın huzûrunda birbiri hakkında) **şâhitlik yapıcı kimselerdi.**

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلَّا اَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَمَا نَقَمُوا) **Hâlbuki onlar ayıplamadılar,** kimden? (مِنْهُمْ) **o** (Müslüman ola)**nlardan,** yâni onlar Müslümanların hiçbir şeyini beğenmezlik etmediler, ancak neyi beğenmediler? (اِلَّا اَنْ يُؤْمِنُوا) **ancak îmân etmelerini,** kime? (بِاللّٰهِ) **Allâh'a,** öyle Allâh ki, (اَلْعَزِيزِ) **Azîz** (olan), yine öyle Allâh ki, (اَلْحَمِيدِ) **Hamîd** (olan).

Meâl-i Şerîf - 8

8- Hâlbuki o (kâfir ola)**nlar bu** (Müslüma)**nların** (hiçbir vasfını değil) **ancak O Azîz ve Hamîd** (olan) **Allâh'a îmânları**(ndan ibâret, en çok beğenilmesi gereken sıfatlarını ve en üstün vasıfları)**nı ayıplamışlardı.**

اَلَّذٖى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهٖيدٌ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(اَلَّذٖى) **O Zât ki,** (لَهُ) **ancak O'na âittir,** ne? (مُلْكُ السَّمٰوَاتِ) **göklerin mülkü** (saltanatı ve yönetimi), daha? (وَالْاَرْضِ) **ve yerin,** (وَاللّٰهُ) **zâten Allâh,** ne üzerine? (عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ) **her bir şey üzerine,** kimdir? (شَهٖيدٌ) (hakkıyla şâhitlik yapan bir) **Şehîd'dir.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Kâfirler Müslümanların) **O Zât**(a îmânlarını beğenmediler) **ki; göklerin ve yerin mülkü** (saltanatı ve yönetimi) **sâdece Kendisine âittir. Zâten Allâh her bir şey üzerine** (hakkıyla şâhitlik yapan bir) **Şehîd'dir.**

اِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ
عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(اِنَّ الَّذِينَ) **Muhakkak o kimseler ki,** ne yaptılar? (فَتَنُوا) (yakarak) **belâya uğrattılar,** kimi? (اَلْمُؤْمِنِينَ) **îmân eden erkekleri,** daha? (وَالْمُؤْمِنَاتِ) **ve îmân eden kadınları,** (ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا) **sonra tevbe etmediler,** (فَلَهُمْ) **bu sebeple özellikle onlar için vardır,** ne? (عَذَابُ جَهَنَّمَ) **cehennemin azâbı,** daha? (وَلَهُمْ) **yine özellikle onlar için vardır,** ne? (عَذَابُ الْحَرِيقِ) **o** (cehennemde) **yakma azâbı**, burada (اَلْحَرِيقِ) kelimesi masdar kabûl edilmiştir. *(el-Cemel; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 10

10- O kimseler ki; mümin erkeklerle îmân eden kadınları (dinleri uğrunda çeşitli eziyetlerle) **belâya uğratmıştırlar sonra da tevbe etmemiştiler; bu sebeple gerçekten** (de) **cehennem**(in türlü türlü) **azab**(lar)**ı özellikle onlar içindir,** (müminler yanarken sevinip eğlendikleri için) **o** (kişilere âit) **husûsî yakma azâbı da sâdece onlara âittir.**

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(اِنَّ الَّذِينَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha? (وَعَمِلُوا) **ve işlediler,** neyi? (اَلصَّالِحَاتِ) **sâlih amelleri,** onların hâli nedir? (لَهُمْ) **sâdece onlara âittir,** ne? (جَنَّاتٌ) **çok değerli cennetler,** öyle cennetler ki, (تَجْرِى) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) **onların** (ağaçlarının ve köşklerinin) **altından,** ne? (اَلْاَنْهَارُ) **nehirler,** (ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana ancak bu,** nedir? (اَلْفَوْزُ) **kurtuluştur,** öyle kurtuluş ki, (اَلْكَبِيرُ) **çok büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Şüphesiz o kimseler ki; îmân etmiştirler ve sâlih ameller işlemiştirler; onların (ağaçlarının ve köşklerinin) **altından sürekli ırmaklar akmakta olan çok değerli cennetler sâdece onlar içindir.** (Habîbim!) **İşte sana! Ancak bu** (cennetlere nâiliyet)**, çok büyük kurtuluştur!**

Suheyb *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte beyân edildiğine göre; geçmiş ümmetlerin birinde yaşayan bir hükümdâr, büyücüsünün yaşlandığını görünce, ondan sihir sanatını öğrenmesi için bir çocuğu yanına gönderdi.

Çocuk ona gidip gelirken yolda rastladığı bir âlimin vaazlarından etkilenerek büyücüyü bırakıp onun öğrettikleriyle amel eder oldu ve o derece ilerledi ki; duâsıyla körler, alacalılar vesâir hastalar iyileşmeye başladı.

Kralın yakınlarından olan kör biri bunu haber alıp çok değerli hediyeler getirerek kendisine şifâ vermesini istediyse de o çocuk, şifâyı ancak Allâh'ın vereceğini bildirerek Allâh'a îmân şartıyla kendisine duâ edebileceğini söyledi. O adam îmân edince çocuğun duâsıyla gözleri açıldı. Bu durumu gören melik, gözlerini kimin açtığını sordu. O: "Rabbim!" deyince, kral: "Senin benden başka Rabbin mi var?" dedi.

O: "Senin de, benim de Rabbim Allâh'tır!" deyince, ona işkence yapa yapa çocuğun duâsıyla iyileştiğini öğrendi. Sonra çocuğu getirttiğinde ondan da aynı cevapları alınca, işkenceyle ondan da o âlimin kim olduğunu öğrendi. Derken onları toplattı ve dinlerinden dönme teklifini kabûl etmemeleri üzerine âlimi de, gözü açılan yakınını da demir testereyle biçtirdi. Sonra çocuğa da bu teklifi yaptı ama red cevâbını alınca onu adamlarına teslim edip bir dağın zirvesinden aşağı atmalarını emretti.

O sırada çocuğun duâsıyla dağ sallanıp herkes ölünce, çocuk kurtulup krala döndü ve: "Allâh senin adamlarına karşı bana kâfî geldi" dedi. Bunun üzerine kral, adamlarına onu bir gemiyle açık denize götürüp atmalarını emretti. Ama o yine duâ edince gemi ters döndü, böylece o kurtulup krala giderek Allâh'ın kendisine kâfî geldiğini gösterdikten sonra: "Sen ne yapsan da beni öldüremezsin, ancak bütün insanları toplayıp beni bir hurma dalına bağlarsan, sonra torbamdan bir ok alıp: 'Bu çocuğun Rabbi olan Allâh'ın ismiyle!' diyerek atarsan, işte o zaman beni öldürebilirsin!" dedi.

Kral da böyle yaparak onu şehit etti ama böylece o çocuk murâdına ermiş oldu. Çünkü bu durum karşısında insanlar onun Rabbi olan Allâh'a îmân ettiler. Korktuğunun başına geldiğini gören kral çok sinirlenerek sokak başlarında büyük hendekler kazdırıp içlerini ateşle doldurdu ve dîninden dönmeyenin o ateşe atılmasını emretti. Bu sırada kucağında bebeğiyle gelen bir kadın ateşe atılmamak için hafif duraklamıştı ki, o bebek dile gelerek: "Anneciğim! Sabret, çünkü sen hak üzeresin!" dedi. *(Müslim, ez-Zühd:17, rakam:3005, 4/2301; et-Tirmizî, et-Tefsîr:77, rakam:3340, 5/437)*

Rivâyete göre; o sırada ateş yükseldi ve yanan müminleri izleyen kral ve adamlarını içine alarak helâk etti. İşte bu sûrenin başından buraya kadarki âyetlerde bu kıssa anlatılmaktadır. *(el-Celâleyn; el-Beyzâvî; en-Nesefî)*

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ) **Gerçekten senin Rabbinin kuvvetlice yakalaması,** nedir?
(لَشَدِيدٌ) **elbette çok şiddetlidir.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Habîbim!) Gerçekten senin Rabbinin kuvvetlice yakalaması elbette çok şiddetlidir.

إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(اِنَّهُ) **Muhakkak ki O** (Allâh-u Te'âlâ), (هُوَ) **ancak O,** ne yapar? (يُبْدِئُ) **baştan yaratır,** daha? (وَيُعِيدُ) **ve geri döndürür.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Muhakkak ki O (Allâh-u Te'âlâ)**, ancak O** (Zât bütün canlıları) **baştan yaratır,** (öldürdükten) **sonra da** (dirilterek) **geri döndürür.**

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(وَهُوَ) **Yine ancak O,** kimdir? (اَلْغَفُورُ) **Ğafûr'dur,** yâni günahları çokça bağışlayandır, daha kimdir? (اَلْوَدُودُ) **Vedûd'dür,** yâni Kendisine itâat edenleri çokça sevendir.

Meâl-i Şerîf - 14

14- Bir de ancak O (bütün ayıpları örten ve günahları çokça bağışlayan bir) **Ğafûr'dur,** (Kendisine itâat edenleri çokça seven bir) **Vedûd'dür.**

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

Daha kimdir? (ذُو الْعَرْشِ) **Arş'ın sâhibidir,** daha kimdir? (اَلْمَجِيدُ) **Mecîd'dir,** yâni Zâtı ve sıfatları çok yüce olan yegâne Zâttır.

Meâl-i Şerîf - 15

15- Arş'ın sâhibidir, Mecîd'dir (Zâtı ve sıfatları çok yüce olan yegâne Zâttır).

فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Daha kimdir? (فَعَّالٌ) **hakkıyla yapıcıdır,** neyi? (لِمَا) **o şeyleri ki,** (يُرِيدُ) **murâd ediyor.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Meydana gelmesini) **murâd etmekte olduğu her şeyi hakkıyla yapıcıdır** (ki, murâd ettiği hiçbir şeyin, irâdesi doğrultusunda gerçekleşmemesi düşünülemez).

هَلْ اَتٰيكَ حَد۪يثُ الْجُنُودِۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(هَلْ اَتٰى) **Geldi** (değil) **mi,** kime? (كَ) **sana,** ne? (حَد۪يثُ الْجُنُودِ) **o** (peygamberlerinin aleyhine ittifak kuran azgın) **orduların önemli haberi.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Habîbim!) **O** (peygamberlerinin aleyhine ittifak kuran azgın) **orduların önemli haberi sana geldi** (değil) **mi?!**

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَۜ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

O ordulardan bedel? (فِرْعَوْنَ) **Firavun'un** (ve ordularının), daha? (وَثَمُودَ) **ve Semûd'un.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Firavun'un (ve ordularının) **ve** (Sâlih nebînin inkârcı kavmi) **Semûd'un** (başına gelenler var ya; gerçekten de sen inkârları yüzünden o kâfirlerin başına gelenleri bilmektesin).

بَلِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا ف۪ي تَكْذ۪يبٍۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(بَلِ الَّذ۪ينَ) **Doğrusu o** (senin kavminden olan) **kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** neredelerdir? (ف۪ي تَكْذ۪يبٍ) **büyük bir yalanlama içerisindedir.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Doğrusu o (senin kavminden) **kâfir olmuş kimseler** (kendilerini azâba sürükleyecek) **büyük bir yalanlama içerisindedir**(ler).

وَاللّٰهُ مِنْ وَرَٓائِهِمْ مُح۪يطٌۚ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(وَاللّٰهُ) **Hâlbuki Allâh**(ın azâbı), nerelerinden doğru? (مِنْ وَرَٓائِهِمْ) **arkalarından doğru** (her taraflarını), nedir? (مُح۪يطٌ) (çepeçevre) **kuşatıcıdır.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Hâlbuki Allâh(ın azâbı) **arkalarından doğru** (çepeçevre onları) **kuşatıcıdır** (ki, kuşatılan bir şey kendisini kuşatandan kurtulamayacağı gibi, onlar da Allâh-u Te'âlâ'nın ilim ve kudret dâiresinden dışta kalamazlar ve onlara yapmak istediği şeyler husûsunda O'nu âciz bırakamazlar).

بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ مَجِيدٌۙ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(بَـلْ هُـوَ) **Doğrusu o** (inkâr etmiş oldukları Kitâb), nedir? (قُـرْاٰنٌ) **çok değerli bir Kur'ân'dır,** öyle Kur'ân ki, (مَجِيدٌ) **çok şerefli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Doğrusu o (inkâr etmiş oldukları Kitâb)**, çok şerefli olan yüce bir Kur'ân'dır.**

فٖي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

Yine öyle Kur'ân ki nerede olucu? (فِـى لَـوْحٍ) **bir Levh**(a)**da** (yazılmış)**dır,** öyle Levh(a) ki, (مَحْفُوظٍ) **iyice muhâfaza edilmiş,** yâni Levh-i Mahfûz'da.

Meâl-i Şerîf - 22

22- (O Kitâb'ın aslı şeytanların ulaşımından korunarak) **iyice muhâfaza edilmiş bir Levh**(a)**da** (yazılmış)**dır.**

Rivâyetlere göre; Levh-i Mahfûz bembeyaz bir inciden olup, uzunluğu gökle yer arası, eni de doğuyla batı arası kadardır. Kenarları inci ve yâkuttan, kalemi ise nurdandır. Arş'a bağlı bulunan bu levhaya Allâh-u Te'âlâ her gün üç yüz altmış kere tecellî buyurmaktadır. *(el-Âlûsî, 28/439)*

سُورَةُ الطَّارِقِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سَبْعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

SEKSEN ALTINCI SÛRE-İ CELÎLE

et-TÂRIK SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
On yedi âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالسَّمَاءِ) **Semâya yemîn olsun,** daha neye? (وَالطَّارِقِ) **ve târıka.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Andolsun (kusursuz yaratılan) **semâya ve târıka!**

وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا الطَّارِقُۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(وَمَٓا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (مَا) **ne büyük şey,** nedir? (اَلطَّارِقُ) **târıkdır.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Hem sana ne bildirmiştir ki; târık nedir?

اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

O târık nedir? (اَلنَّجْمُ) **yıldızdır,** bu kelime mahzûf bir (هُوَ) mübtedâsının haberidir, *(el-Âlûsî)* öyle yıldız ki, (اَلثَّاقِبُ) (ışığıyla karanlığı) **delici olan.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Târık, ışığıyla karanlığı) **delici olan yıldızdır.**

اِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اِنْ كُلُّ نَفْسٍ) **Hiçbir nefis olmadı,** burada (اِنْ) harfi nâfiyedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* (لَمَّا عَلَيْهَا) **ancak onun üzerinde vardır,** burada (اِلَّا), (لَمَّا) mânâsındadır, *(ed-Dürru'l-masûn)* ne vardır? (حَافِظٌ) **bir koruyucu.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Hiçbir nefis yoktur ki, mutlaka onun üzerinde (amellerini kollayan ve onu şerlerden koruyan) **bir muhâfız vardır.** (Nitekim her insanın yanında, onun yaptıklarını yazan ve onu kaderi dışındaki tehlikelerden koruyan farklı melekler bulunmaktadır.)

فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(فَلْيَنْظُرِ) **Artık baksın,** kim? (اَلْاِنْسَانُ) **insan,** (مِمَّ) **hangi şeyden,** (خُلِقَ) **yaratıldı.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Artık insan hangi şeyden yaratılmış olduğuna (bir) **baksın.**

خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(خُلِقَ) **Yaratıldı,** neden? (مِنْ مَاءٍ) **suyun bir parçasından,** öyle su ki, (دَافِقٍ) **süratle akıp dökülen,** *(el-Âlûsî)* bu kelime fâ'il bima'nâ mef'ûldür, yâni ism-i mef'ûl olan (مَدْفُوقٍ) mânâsındadır. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- O (insan), **süratle akıp dökülen suyun** (barındırdığı milyonlarca canlı hücrenin rahme girmesi takdîr edilen) **bir parçasından yaratılmıştır.**

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Öyle su ki, (يَخْرُجُ) **çıkar,** nereden? (مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ) (babanın) **bel kemiği arasından,** daha? (وَالتَّرَائِبِ) **ve** (annenin) **göğüs kemikleri** (arasından).

Meâl-i Şerîf - 7

7- O (su), (babanın) **bel kemiği ile** (annenin) **göğüs kemikleri arasından çık**(ıp, anne rahminde birbirine karış)**maktadır.**

اِنَّهُ عَلٰى رَجْعِهٖ لَقَادِرٌۜ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اِنَّـهُ) **Muhakkak ki O** (Allâh-u Te'âlâ), ne üzerine? (عَلٰـى رَجْعِهٖ) **özellikle onu döndürmeye,** kimdir? (لَقَادِرٌ) **elbette** (gücü yeten bir) **Kādir'dir.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Muhakkak ki O (Allâh-u Te'âlâ her şeye Kādir'se de), **özellikle onu** (yoktan vâr etmesinin ardından, öldürüp toprak ettikten sonra tekrar hayâta) **döndürmeye elbette** (gücü yeten bir) **Kādir'dir.**

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَٓائِرُۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Ne zamanda Kādir'dir? (يَـوْمَ تُبْلَـى) **araştırılıp açığa çıkarılacağı günde,** ne? (اَلسَّرَٓائِرُ) **bütün gizliler.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- O tüm gizlilerin araştırılıp açığa çıkarıl(ıp iyiyle kötünün birbirinden ayrıl)**acağı günde** (Rabbi onu diriltmeye Kādir'dir)**!**

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍۜ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(فَمَـا لَـهُ) **Artık onun için yoktur,** ne yoktur? (مِنْ قُـوَّةٍ) **hiçbir kuvvet,** daha? (وَلَا نَاصِرٍ) **ve hiçbir yardım edici yoktur.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Artık onun için (başına geleni savuşturacak) **hiçbir güç yoktur, hiçbir yardımcı da yoktur!**

وَالسَّمَٓاءِ ذَاتِ الرَّجْعِۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَالسَّمَٓاءِ) **O göğe yemîn olsun,** öyle gök ki, (ذَاتِ الرَّجْـعِ) **dönüş sâhibi,** yâni vakit vakit geri dönerek yağan yağmurlara sâhip göğe!

Meâl-i Şerîf - 11

11- Yemîn olsun; o (vakit vakit geri dönerek yağan yağmurların mahalli olan) **dönüş sâhibi semâya.**

وَالْاَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِۙ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha neye yemîn olsun? (وَالْاَرْضِ) **yer**(yüzün)**e yemîn olsun,** öyle yer ki, (ذَاتِ الصَّدْعِ) **yarılma sâhibi,** yâni bitkilerle, ağaçlarla ve gözelerle çatlayıp yarılan yere!

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Yine) **andolsun; o** (bitkilerle, ağaçlarla ve gözelerle çatlayıp) **yarılan yer**(yüzün)**e!**

اِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌۙ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(اِنَّهُ) **Muhakkak o** (Kur'ân-ı Kerîm), nedir? (لَقَوْلٌ) **elbette bir sözdür,** öyle söz ki, (فَصْلٌ) (hakla bâtıl arasını) **tamâmen ayırıcı,** burada masdar, (فَاعِلٌ) yâni (فَاصِلٌ) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî; et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 13

13- Muhakkak o (Kur'ân-ı Kerîm), **elbette** (hakla bâtıl arasını) **tamâmen ayıran bir sözdür.**

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِۜ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(وَمَا هُوَ) **Ve o** (Kur'ân-ı Kerîm) **değildir,** nedir değildir? (بِالْهَزْلِ) **aslâ şaka** (ve gayr-i ciddî).

Meâl-i Şerîf - 14

14- O (Kur'ân-ı Kerîm) **aslâ şaka** (ve oyun-eğlence malzemesi) **değildir!** (Bilakis tümüyle ciddiyettir. O hâlde onun verdiği tüm haberler ciddiye alınmalı ve okuyan da dinleyen de kırâat esnâsında şakalaşmalardan ve lâubâlîlikten sakınmalıdır.)

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًاۙ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(إِنَّهُمْ) **Şüphesiz ki o** (kâfir ola)**nlar,** ne yapıyorlar? (يَكِيدُونَ) **tuzak kuruyorlar,** ne yapmakla? (كَيْدًا) **tam bir hîle yapmakla.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Şüphesiz ki o (kâfir ola)**nlar** (Dâru'n-Nedve'de toplanıp Kur'ân'ın nûrunu söndürme konusunda) **tam bir tuzak kurarak hîle yapıyorlar.**

وَاَكِيدُ كَيْدًاۚ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(وَاَكِيدُ) **Ben de** (onların) **tuzaklarına karşılık veriyorum,** ne yapmakla? (كَيْدًا) **hîleye tam bir karşılık vermekle.** *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 16

16- Ben de (o) **hîleye tam bir karşılık olarak tuzaklarına karşılık vermekteyim** (ve haklarındaki murâdımı bilmedikleri yönden onlara nîmet gibi görünen şeyler vererek aslında kendilerini azar azar helâke yaklaştırmaktayım).

فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ اَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(فَمَهِّلِ) (Habîbim) **o hâlde sen mühlet ver** (ve süre tanı), kime? (اَلْكَافِرِينَ) **o kâfirlere,** mühlet vermekten bedel? (اَمْهِلْ) **mühlet ver,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne yapmakla? (رُوَيْدًا) **çok az bir mühlet vermekle,** bu kelime "Mühlet vermek" anlamına gelen (رُودْ) kelimesinin ism-i tasğîridir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Habîbim!) **O hâlde sen kâfirler**(den intikam alma derdin)**e** (düşmeyip onlara) **mühlet ver ve onlara** (cezâ verme husûsunda) **birazcık daha süre ver.**

سُورَةُ الْاَعْلٰى مَكِّيَّةٌ وَهِىَ تِسْعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

SEKSEN YEDİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-A'LÂ SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
On dokuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلٰىۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(سَبِّحِ) **Tesbîh et,** neyi? (اِسْمَ رَبِّكَ) **Rabbinin ismini,** öyle Rabbin ki, (اَلْاَعْلٰى) **en yüce olucu.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- O en yüce olan Rabbinin ismini tesbîh et (O'nun isimlerine yanlış mânâlar yüklemekten sakın, o isimleri başkalarına takma, uygunsuz hâllerde ve necâset bulunan mahallerde onları anma).

اَلَّذ۪ي خَلَقَ فَسَوّٰىۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اَلَّذ۪ي) **Öyle Zât**(ı tesbîh et) **ki,** (خَلَقَ) (her şeyi) **yarattı,** daha? (فَسَوّٰى) **sonra** (her şeyi) **düzgün yaptı.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Öyle Zât(ı tesbîh et) **ki;** (her şeyi) **yaratmıştır ve** (tüm yarattıklarını, varlıklarını sürdürebilmelerine en elverişli biçimde yaratmak sûretiyle doğru ve) **düzgün yapmıştır.**

وَالَّذ۪ي قَدَّرَ فَهَدٰىۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَالَّذٖى) **Yine O Zât**(ı tesbîh et) **ki,** (قَدَّرَ) **takdîr etti,** yâni her şeyi bir ölçü üzere yarattı, daha? (فَهَدٰى) **sonra hidâyet etti,** yâni her şeyi yaratılış gâyesine yönlendirdi.

Meâl-i Şerîf - 3

3- Yine O Zât(ı tesbîh et) **ki;** (tüm varlıkların cinsleri, türleri, şahısları, miktarları, sıfatları, yaptıkları, yapacakları ve ecelleri dâhil her şeylerini ayarlayıp) **takdîr etmiştir ve** (her şeyi yaratılış gâyesine) **yönlendir**(erek, her varlığa neden nasıl faydalanacağını öğret)**miştir.**

وَالَّذٖٓى اَخْرَجَ الْمَرْعٰىۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(وَالَّذٖى) **Yine öyle Zât**(ı tesbîh et) **ki,** (اَخْرَجَ) **çıkarttı,** neyi? (اَلْمَرْعٰى) (hayvanların otlayacağı bunca yeşil) **otlakları.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Yine O Zât(ı tesbîh et) **ki;** (hayvanların otlayacağı bunca yeşil) **otlakları** (topraktan) **çıkarmıştır.**

فَجَعَلَهُ غُثَٓاءً اَحْوٰىۜ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(فَجَعَلَ) **Sonra dönüştürdü,** neyi? (هُ) **onu,** yâni yeşil otlakları, nedir olmaya dönüştürdü? (غُثَٓاءً) **kupkuru** (ve) **kırılgan bir şeye,** *(et-Teysîr; el-Medârik)* burada (جَعَلَ) fiili (صَيَّرَ) mânâsında kabûl edildiği için (غُثَٓاءً) kelimesi ikinci mef'ûl düşmüştür, *(ez-Zühaylî, et-Tefsîru'l-münîr)* öyle şey ki, (اَحْوٰى) **esmer olucu.** *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Sonra (yemyeşil otlakların o güzel hâlini değiştirmiş ve) **onu esmer olan kupkuru** (ve) **kırılgan bir şeye dönüştürmüştür.**

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسٰىٓۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(سَنُقْرِئُ) **Muhakkak Biz okutuyoruz,** kimi? (كَ) (Habîbim) **seni,** (فَلَا تَنْسٰى) **artık sen** (Kur'ân'ı) **unutmayacaksın.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Habîbim!) **Muhakkak Biz seni okutuyoruz, artık sen** (Kur'ân'ı) **unutmayacaksın.**

اِلَّا مَا شَٓاءَ اللّٰهُۜ اِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفٰىۜ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اِلَّا مَا) **Lâkin o şeyler müstesnâ ki,** (شَٓاءَ) **murâd etti,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh**(-u Te'âlâ), (اِنَّهُ) **muhakkak ki O** (Allâh), nedir? (يَعْلَمُ) **bilmektedir,** neyi? (اَلْجَهْرَ) (kırâati) **açık** (ve sesli) **yapmayı,** *(el-Kurtubî)* daha? (وَمَا) **ve o şeyleri ki,** (يَخْفٰى) (sessiz ve) **gizli oluyor.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Lâkin Allâh'ın (âyetlerden hükmünü ve tilâvetini nesh etmeyi) **dilemiş olduğu şeyler müstesnâ!**

Muhakkak ki O, (kırâati) **açık** (ve sesli) **yapmayı da,** (okuma bakımından) **gizli olan şeyi de bilmektedir.** (Nitekim sen bir şey kaçırırım diye kalbinde endişe barındırarak Cibrîl'in tilâveti sırasında seslice okumaya başlıyorsun, ama artık buna ihtiyaç yoktur. Zîrâ Biz vahiyden hiçbir şeyi sana unutturmayacağız.)

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرٰىۚ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

Daha ne yapacağız? (وَنُيَسِّرُ) **ve kolayca ulaştıracağız,** kimi? (كَ) **seni,** neye? (لِلْيُسْرٰى) **o en kolay olan** (yol)**a,** yâni müsâmahalı bir şerîata. *(el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 8

8- Ayrıca Biz seni o en kolay olan (yol)**a** (ve müsâmahalı bir şerîata) **kolayca ulaştıracağız** (ve vahyi ezberlemeye, onunla amel etmeye ve onu tebliğ etmeye seni muvaffak kılacağız).

فَذَكِّرْ اِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرٰىۜ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(فَذَكِّرْ) **Öyleyse sen** (Kur'ân'la insanlara) **öğüt ver,** (اِنْ نَفَعَتْ) **eğer fayda verirse,** ne? (اَلذِّكْرٰى) **o öğüt.** Bir kavle göre burada bir cümle mahzûftur ki, takdîri (وَاِنْ لَمْ تَنْفَعْ) "Fayda verse de vermese de sen öğüt vermeye devâm et" şeklindedir. *(ed-Dürru'l-masûn; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 9

9- Öyleyse sen (Kur'ân'la insanlara) **öğüt ver; o öğüt fayda verirse** (de vermezse de sen vaaz etmeye devâm et, ama kalpleri kılıflı olan kişilere fayda vermeyeceği bellidir, bu yüzden de çok üzülme).

سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشٰىۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(سَيَذَّكَّرُ) **Mutlaka öğütlenecektir,** kim? (مَنْ) **o kimse ki,** (يَخْشٰى) (Allâh'tan) **saygıyla korkuyor.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- (Allâh'tan) **saygıyla korkmakta olan kimse mutlaka öğütlenecek** (ve dinlediği ile amel edecek)**tir.**

وَيَتَجَنَّبُهَا الْاَشْقٰىۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَيَتَجَنَّبُ) **Ama iyice uzaklaşır,** neden? (هَا) **ondan,** yâni Kur'ân'la yaptığın öğütlerden, kim? (اَلْاَشْقٰى) **o en şakî** (ve âsî) **olan kimse.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Ama o en şakî (bedbaht, serkeş, âsî ve kötü) **olan** (kâfir) **kimse o** (Kur'ân'la verdiğin vaazları)**ndan iyice uzaklaşacaktır.**

اَلَّذٖي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرٰىۚ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(اَلَّذٖى) **Öyle kimse ki,** (يَصْلَى) **girecek,** neye? (اَلنَّارَ) **o ateşe,** öyle ateş ki, (اَلْكُبْرٰى) **en büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- O kimse ki; o en büyük ateşe (sâhip olan cehenneme) **girecektir.**

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فٖيهَا وَلَا يَحْيٰىۜ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(ثُمَّ لَا يَمُوتُ) **Sonra ölemeyecek,** nerede? (فٖيهَا) **orada,** daha? (وَلَا يَحْيٰى) **ve yaşayamayacak.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Sonra o orada öl(üp istirâhat ed)**emeyecektir ve** (faydalanacağı bir hayatla da) **yaşayamayacaktır.**

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰىۙ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(قَدْ اَفْلَحَ) **Muhakkak felâha erdi,** kim? (مَنْ) **o kimse ki,** (تَزَكّٰى) (kâfirlikten ve günahlardan) **iyice temizlendi.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Muhakkak felâha ermiştir o kimse ki (kâfirlikten ve günahlardan kurtulup, gusül ve abdest ile de) **iyice temizlenmiştir.**

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّه۪ فَصَلّٰىۜ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

Daha ne yaptı? (وَذَكَرَ) **ve zikretti,** neyi? (اِسْمَ رَبِّه۪) **Rabbinin ismini,** daha ne yaptı? (فَصَلّٰى) **sonra** (beş vakit) **namaz**(ı) **kıldı.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- (Böylece namaza niyetlenip iftitah tekbiri okuyarak) **Rabbinin ismini** (kalben ve lisânen) **zikretmiştir de peşi sıra** (beş vakit) **namaz**(ı) **kılmıştır.**

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَاۘ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(بَلْ تُؤْثِرُونَ) (Ey kullar!) **Doğrusu siz tercih ediyorsunuz,** neyi? (اَلْحَيٰوةَ) **o hayâtı,** öyle hayat ki, (اَلدُّنْيَا) **en alçak olucu.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Ey kullar!) **Doğrusu siz o en alçak** (dünyâ) **hayâtı**(nı âhirete) **tercih ediyorsunuz.**

وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَاَبْقٰىۜ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(وَالْاٰخِرَةُ) **Hâlbuki âhiret,** nedir? (خَيْرٌ) **çok hayırlıdır,** daha nedir? (وَاَبْقٰى) **ve daha ziyâde bâkîdir.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Hâlbuki âhiret (hayâtı, fânî dünyâ yaşantısına göre) **çok hayrlıdır ve daha ziyâde bâkîdir.**

اِنَّ هٰذَا لَفِى الصُّحُفِ الْاُولٰىۙ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(اِنَّ هٰذَا) **Şüphesiz ki işte bu** (sûrede yazılanların bir benzeri), nerededir? (لَفِى الصُّحُفِ) **elbette sahîfelerde** (kaydedilmiş)**dir,** öyle sahîfeler ki, (اَلْاُولٰى) **evvelki olan.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Şüphesiz ki işte bu (sûrede yazılanların bir benzeri)**, elbette evvelki sahîfelerde** (de kaydedilmiş)**dir.**

صُحُفِ اِبْرٰهٖيمَ وَمُوسٰى ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

Önceki sahîfelerden bedel? (صُحُفِ اِبْرٰهٖيمَ) **İbrâhîm'in sahîfelerinde,** daha? (وَمُوسٰى) **ve Mûsâ'nın.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- İbrâhîm'in ve Mûsâ'nın sahîfelerinde (de bu âyet-i kerîmelerin bir benzeri vahyedilmiştir).

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ سِتٌّ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

SEKSEN SEKİZİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-ĞÂŞİYE SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yirmi altı âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(هَلْ اَتٰى) **Geldi** (değil) **mi,** kime? (كَ) **sana,** ne? (حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ) **o bürüyen müthiş hâdisenin önemli haberi.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **O** (insanları zorluklarıyla) **bürüyen** (kıyâmet gününden ibâret) **müthiş** (bir) **hâdisenin önemli haberi sana geldi** (değil) **mi?!**

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(وُجُوهٌ) **Birtakım yüzler,** ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** nedir? (خَاشِعَةٌ) **çok zelîl** (ve hor) **olucudur.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Birtakım yüzler(in sâhipleri işte) **o gün zelîldir** (ve taşıdığı endişeden dolayı etrâfa korkarak bakıcıdır)**!**

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

O yüzlerin sâhipleri daha nedir? (عَامِلَةٌ) **çok çalışıcıdır,** daha nedir? (نَاصِبَةٌ) **çok yorulucudur.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Cehennem içerisinde zahmetli işler yaparak) **çok çalışıcıdır ve** (zincirleri, bukağıları çekerek, balçığa batan develer gibi ateşe dalarak ve ateş dağlarına çıkıp inerek) **çok yorulucudur.**

تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(تَصْلٰى) **O** (yüzlere sâhip ola)**nlar girecek,** nereye? (نَارًا) **büyük bir ateşe,** öyle ateş ki, (حَامِيَةً) **son derece kızgın olucu.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- O (yüzlere sâhip ola)**nlar son derece kızgın olan büyük bir ateşe girecek.**

تُسْقٰى مِنْ عَيْنٍ اٰنِيَةٍ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(تُسْقٰى) **O** (yüzlere sâhip ola)**nlara içirilir,** neden? (مِنْ عَيْنٍ) **bir gözeden,** öyle göze ki, (اٰنِيَةٍ) **son derece sıcak olucu.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- O (yüzlere sâhip ola)**nlara çok sıcak bir gözeden içirilecektir** (ki onu içtiklerinde bağırsakları paramparça olup dökülecektir)**!**

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(لَيْسَ) **Olmadı,** kim için? (لَهُمْ) **onlar için,** ne? (طَعَامٌ) **hiçbir yiyecek,** (اِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ) **ancak darî'den,** yâni leşten daha pis ve ateşten daha sıcak olan zehirli çok acı dikenden başka.

Meâl-i Şerîf - 6

6- Onlar için darî' (denen; leşten murdar ve ateşten daha hâr olan zehirli çok acı diken)**den başka bir yiyecek yoktur.**

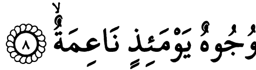
لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنٖى مِنْ جُوعٍ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Öyle bir yiyecek ki, (لَا يُسْمِنُ) **semizleştirmez,** yâni şişmanlatmaz, daha? (وَلَا يُغْنِى) **ve defedemez,** *(el-Cemel)* neyi? (مِنْ جُوعٍ) **hiçbir açlığı,** burada (مِنْ) harfi, zâidedir. *(el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 7

7- (O dikenli yiyecek ne kadar yense de hiç şişmanlatmaz ve) **semizleştirmez ve hiçbir açlığı defedemez.**

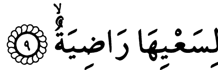

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وُجُوهٌ) **Birtakım yüzler,** ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** nedir? (نَاعِمَةٌ) **çok güzeldir.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Birtakım yüzler (de işte) **o gün çok güzeldir** (güleçtir, çünkü sâhipleri çok mutludur).

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(لِسَعْيِهَا) **Özellikle** (dünyâdaki) **çalışmaları sebebiyle,** burada (بَا), (لَ) mânâsındadır, *(el-Cemel)* nedir? (رَاضِيَةٌ) **çok râzıdır.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- (Dünyâda yapmış oldukları) **çalışmaların**(ın karşılığına âhirette kavuşmaların)**dan dolayı çok râzıdır** (ve hoşnuttur).

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

O yüzlerin sâhipleri nerede olucudur? (فِى جَنَّةٍ) **çok değerli bir cennettedir,** öyle cennet ki, (عَالِيَةٍ) **çok yüksek olucu.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- (O yüzlerin sâhipleri hem mekân hem de kıymet bakımından) **çok yüksek olan değerli bir cennettedir.**

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

Öyle cennet ki, (لَا تَسْمَعُ) **o** (cennette ola)**nlar işitmez,** nerede? (فِيهَا) **orada,** neyi? (لَاغِيَةً) **boş olan bir şeyi.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- O (cennette ola)**nlar orada boş olan bir şey işitmeyecektir.** (Zîrâ cennet ehli, mazhar oldukları sürekli nîmetlere karşı hamd-ü senâda bulunmak gibi hikmetli kelâmlar dışında fuzûlî lakırdılar konuşmayacaklardır.)

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Öyle cennet ki, (فِيهَا) **orada vardır,** ne? (عَيْنٌ) **birçok göze,** öyle göze ki, (جَارِيَةٌ) **sürekli akıcı.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Orada sürekli akan birçok göze vardır.

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

Yine öyle cennet ki, (فِيهَا) **orada vardır,** ne vardır? (سُرُرٌ) **birçok tahtlar vardır,** öyle tahtlar ki, (مَرْفُوعَةٌ) (hem mekân hem de kıymet bakımından) **çok yüksek** (ve değerli) **tutulmuş.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Orada (hem mekân hem de kıymet bakımından) **çok yüksek** (ve değerli) **tutulmuş birçok tahtlar vardır** (ki üzerine oturan bir mümin, kendisine verilen mülkün tamâmını görebilecektir).

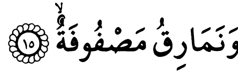
وَاَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

Daha ne vardır? (وَاَكْوَابٌ) **ve çok kıymetli kulpsuz kadehler,** öyle kadehler ki, (مَوْضُوعَةٌ) (hazırlanıp önlerine) **konulmuş olan.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- Bir de (cennette onlar için hazırlanıp önlerine) **konulmuş olan çok kıymetli kulpsuz kadehler** (ve kaplar vardır).

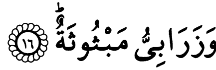

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

Daha ne vardır? (وَنَمَارِقُ) **ve kıymetli yastıklar,** öyle yastıklar ki, (مَصْفُوفَةٌ) **yan yana dizilmişler.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Ayrıca (üzerine oturulsun, sırt yaslanılsın ve kol dayanılsın diye) **yan yana dizilmiş kıymetli yastıklar.**

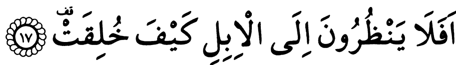

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Daha ne vardır? (وَزَرَابِيُّ) **ve çok değerli halılar,** öyle halılar ki, (مَبْثُوثَةٌ) **serilip döşenmişler.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- (Meclislere) **serilip döşenmiş** (**çok süslü ve enli**) **çok değerli halılar da** (onlar için cennette mevcuttur).

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(اَفَلَا يَنْظُرُونَ) **Şimdi o** (müşrik ola)**nlar** (dirilmeyi inkâr ediyorlar da) **bakmıyorlar mı,** neye? (اِلَى الْاِبِلِ) **develere,** (اَلْاِبِل) kelimesi ism-i cem' olup, lafzından müfredi yoktur, müfredi ise (نَاقَةٌ), (جَمَلٌ) ve (بَعِيرٌ) kelimeleridir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Cemel)* o develerden bedel? (كَيْفَ) **nasıl,** (خُلِقَتْ) **yaratıldılar.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Şimdi o (müşrik ola)**nlar** (dirilmeyi inkâr ederken) **develere bakmıyorlar mı ki; onlar** (yüksekçe, uzun boyunlu, her bitkiyi otlayacak ve on günden fazla susuzluğa tahammül edecek şekilde) **nasıl yaratıldılar?!** (İşte üzerlerine binilsin diye develer çöktüğü gibi, o tahtlar da mümine karşı öylece eğilecektir.)

Gerideki âyet-i kerîmelerin tefsîri sadedinde Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Cennette bulunan tahtların yüz sene(de dolaşılacak mesâfe) kadar yüksek, kadehlerin hesap edilemeyecek kadar çok, yastıkların ve halıların da geride zikredilen vasıflarını çok uzun ve enli olarak" beyân edince müşrikler bunları duyup şaşırarak: "İnsan o kadar yükseklikte bulunan tahta binmek isteyince ne yapacak, bu kadar uzun mesâfeye halılar nasıl döşenecek? Biz dünyâda böyle bir şey görmedik!" diye inkâr ettiler.

Bunun üzerine bu ve peşisıra gelen üç âyet-i kerîme nâzil olarak onlara dünyâda görüp şaşırmadıkları şeylerden örnekler ortaya koydu, şöyle ki; develerin uzun ve yerden yüksek yaratılması sonra onların üzerlerine binilmesi için çökmeleri, akabinde üzerlerine yük vurulduktan sonra kalkmaları, yüksekte bulunan tahtların inerek sâhiplerinin onların üstüne binmesine misâl verilmiştir.

Yüksek yaratılan gökteki yıldızların, kulların hesap edemeyeceği kadar çok olması cennetteki kadehlerin çokluğuna misâl getirilmiştir.

Çok uzun olan dağların dik durmaları cennetteki yastıkların uzunluğuna (ve düz durmalarına) misâl teşkîl etmiştir.

Yeryüzünün doğu ile batı arasında tek bir döşek gibi serilmesi de cennetteki halıların (dünyâda misli görülmeyecek kadar) uzun mesâfede serilmesine misâl olarak zikredilmiştir. *(et-Teysîr, 15/325; el-Vâhidî, el-Besît, 23/473; es-Sa'lebî, el-Keşf, 10/189)*

وَاِلَى السَّمَٓاءِ كَيْفَ رُفِعَتْۜ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

Daha nereye bakmazlar mı? (وَاِلَى السَّمَٓاءِ) **o göğe de,** (كَيْفَ) **nasıl,** (رُفِعَتْ) **yükseltildi.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Göğe de (bakmazlar mı) **ki, o** (direksiz bir şekilde) **nasıl yükseltildi?!**

وَاِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْۜ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

Daha nereye bakmazlar mı? (وَاِلَى الْجِبَالِ) **O dağlara da,** (كَيْفَ) **nasıl,** (نُصِبَتْ) **dikildi.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Dağlara da (bakmazlar mı) **ki, onlar** (uzunluklarına rağmen sağa sola yamulmayacak şekilde) **nasıl dikildi?!**

وَاِلَى الْاَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْۜ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

Daha nereye bakmazlar mı? (وَاِلَى الْاَرْضِ) **yere de,** (كَيْفَ) **nasıl,** (سُطِحَتْ) **yayılıp döşendi.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Yere de (bakmazlar mı) **ki, o** (döşek gibi) **nasıl yayılıp döşendi?!** (İşte yaratıcının gücünü gösteren bunca yaratılmış şeyleri görenler, cennetteki kadehlerin çokluğunu, yastıkların ve halıların uzunluğunu nasıl uzak görebilirler?!)

فَذَكِّرْ اِنَّمَٓا اَنْتَ مُذَكِّرٌۜ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(فَذَكِّرْ) (Habîbim!) **Öyleyse öğüt ver,** (اِنَّمَٓا اَنْتَ) **zîrâ sen ancak,** bu makam ta'lîl içindir, *(el-Âlûsî)* kimsin? (مُذَكِّرٌ) **bir öğüt verici**(sin).

Meâl-i Şerîf - 21

21- (Habîbim!) **Öyleyse** (onların bu âyetleri düşünüp düşünmediklerini önemsemeksizin sâdece) **öğüt ver**(mekle yetin ve Allâh'ın seni seçtiği bu vazifeyi îfâya devâm et ve bu uğurda çektiğin eziyetlere sabret). **Zîrâ sen ancak öğüt veren birisin.**

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍۙ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

(لَسْتَ) **Sen olmadın,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** nedir olmadın? (بِمُصَيْطِرٍ) **aslâ musallat kılınmış biri.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Sen aslâ onlar üzerine musallat kılınmış biri değilsin (ki onları îmâna zorlayasın).

اِلَّا مَنْ تَوَلّٰى وَكَفَرَۙ ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(اِلَّا مَنْ) **Lâkin o kimse ki,** ne yaptı? (تَوَلّٰى) **yüz çevirdi,** daha? (وَكَفَرَ) **ve kâfir oldu.**

Meâl-i Şerîf - 23

23- Lâkin her kim (senin bu öğütlerinden) **yüz çevirmiştir ve inkâr etmiştir.**

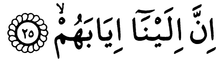
فَيُعَذِّبُهُ اللّٰهُ الْعَذَابَ الْاَكْبَرَۜ ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(فَيُعَذِّبُ) **İşte azap edecektir,** kime? (هُ) **ona,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** ne yapmakla? (اَلْعَذَابَ) **azap etmekle,** öyle azap ki, (اَلْاَكْبَرَ) **en büyük olucu.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- İşte Allâh ona o en büyük (âhiret) **azâb**(ıy)**la azap edecektir.**

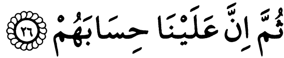

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(اِنَّ اِلَيْنَآ) **Gerçekten ancak Biz**(im hesap yurdumuz âhiret)**edir,** ne? (اِيَابَهُمْ) **onların dönüşleri.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- Şüphesiz (ölümlerinin ardından) **dönüşleri ancak Biz**(im hesap yurdumuz olan âhiret)**edir.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

(ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا) **Sonra gerçekten sâdece Bize âittir,** ne? (حِسَابَهُمْ) **hesapları**(nı görmek).

Meâl-i Şerîf - 26

26- Sonra (mahşerde cezâlarını vermek üzere) **hesapları**(nı yapmak) **da sâdece Bize âittir.**

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَلَاثُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

SEKSEN DOKUZUNCU SÛRE-İ CELÎLE

el-FECR SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Otuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالْفَجْرِۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالْفَجْرِ) **O fecre yemîn olsun.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Andolsun (tan yerinin ağarma vakti olan) **o fecre!**

وَلَيَالٍ عَشْرٍۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha? (وَلَيَالٍ) **ve gecelere yemîn olsun,** öyle geceler ki, (عَشْرٍ) **on.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Zülhiccenin başındaki) **çok kıymetli on geceye de yemîn olsun!**

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha? (وَالشَّفْعِ) (her şeyin) **çift**(in)**e yemîn olsun,** daha? (وَالْوَتْرِ) **teke yemîn olsun.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Her şeyin, özellikle bu gecelerin ve namazın) **çift**(in)**e de, tek**(in)**e de kasem olsun!**

وَالَّيْلِ اِذَا يَسْرِۚ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha? (وَالَّيْلِ) **o geceye yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذَا يَسْرِ) **geçip gittiği zaman.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Bir de) **geçip gittiği zaman o geceye yemîn olsun!**

هَلْ فٖى ذٰلِكَ قَسَمٌ لِذٖى حِجْرٍۜ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(هَلْ فٖى ذٰلِكَ) (Ey insan!) **İşte sana, bun**(lar)**da vardır değil mi,** ne? (قَسَمٌ) **büyük bir yemîn,** kim için? (لِذٖى حِجْرٍ) (yanlışlardan) **engelleyici bir akıl sâhibi için.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (Ey insan!) **İşte sana!** (Yanlışlardan) **engelleyici bir akıl sâhibi için bun**(lar)**da büyük bir yemîn** (konusu olacak çok önemli bir şey) **vardır, değil mi?!**

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اَلَمْ تَرَ) (Habîbim!) **Gör**(ür gibi bil)**medin mi,** neyi? (كَيْفَ) **nasıl,** (فَعَلَ) **yaptı,** kim? (رَبُّكَ) **senin Rabbin,** kime? (بِعَادٍ) (Hûd nebînin inkârcı kavmi olan) **Âd'a!**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Habîbim! Duyduğun mütevâtir haberlerle) **gör**(ür gibi bil)**medin mi ki; senin Rabbin nasıl** (azap) **yaptı** (Hûd nebîyi inkâr eden) **Âd** (toplumun)**a?!**

اِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Ondan bedel Rabbin kime azap yaptı? (اِرَمَ) (dedeleri) **İrem**(in ismiyle anılan o kabîley)**e,** *(el-Beyzâvî; et-Teysîr; el-Âlûsî)* öyle kabîle ki, (ذَاتِ الْعِمَادِ) **o direkler** (gibi uzun boylar) **sâhibi** (olan), bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 7

7- O direkler (gibi uzun boylar) **sâhibi** (olan ve dedeleri) **İrem**(in ismiyle anılan o kabîley)**e!**

اَلَّتِى لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِى الْبِلَادِ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اَلَّتِى) **Öyle kabîle ki,** (لَمْ يُخْلَقْ) **yaratılmadı,** ne? (مِثْلُهَا) **onların benzeri,** nerede? (فِى الْبِلَادِ) **şehirlerde.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Öyle kabîle ki; şehirlerde onların benzeri (güçte ve büyüklükte bir millet) **yaratılmamıştı.**

Müfessirlerin rivâyetlerine göre; Âd'ın, Şeddâd ve Şedîd isimli iki oğlu mevcut olup bunlar zâlimâne hüküm sürdüler. Şedîd'in ölümü üzerine dünyâ mülkü Şeddâd'a kaldı. O, cennetin bahsini duyunca: "Ben de öyle bir yer yapacağım" diyerek; (Yemen'de bulunan) Aden sahralarının birinde üç yüz senede öyle büyük bir şehir yaptı ki, köşkleri altın ve gümüşten, sütunları ise zeberced ve yâkuttandı, içerisinde türlü türlü ağaçlar ve ırmaklar bulunuyordu. Şehir tamamlandığı zaman memleketinin halkıyla birlikte oraya doğru yola çıktı, bir gün bir gecelik mesâfeye varınca Allâh-u Te'âlâ'nın gökten gönderdiği bir nâra ile hep birden helâk oldular. *(en-Nesefî; el-Beyzâvî; el-Hâzin)*

وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Rabbinin daha kime ne yaptığını görmedin mi? (وَثَمُودَ) **Semûd'a da,** (اَلَّذِينَ) öyle kimseler ki, (جَابُوا) **kestiler,** neyi? (اَلصَّخْرَ) **kayaları,** nerede? (بِالْوَادِ) **o** (Şâm yakınındaki Kurâ) **vâdî**(sin)**de**, burada (بَا) harfi, (فِى) mânâsında olup zarfiyyet içindir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 9

9- O (Şâm yakınındaki Kurâ) **vâdî**(sin)**de kayaları kes**(ip, sırf taştan bin yedi yüz şehir binâ et)**miş olan o** (azgın) **Semûd** (toplumun)**a da** (Rabbinin neler yaptığını görmedin mi?)**!**

وَفِرْعَوْنَ ذِى الْاَوْتَادِ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Rabbinin daha kime ne yaptığını görmedin mi? (وَفِرْعَوْنَ) **Firavun'a da,** öyle Firavun ki, (ذِى الْاَوْتَادِ) **kazıklar sâhibi.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- O (ordusunun çokluğu nedeniyle fazla çadırlar ve) **kazıklar sâhibi** (olan, işkence yapacağı kişileri de el ve ayaklarından dört kazığa çakan) **Firavun'a da** (ne yaptığını görmedin mi?)!

اَلَّذِينَ طَغَوْا فِى الْبِلَادِ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(اَلَّذِينَ) **Öyle kimselere ki,** (طَغَوْا) **haddi aştılar,** nerede? (فِى الْبِلَادِ) **şehirlerde.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- O kimselere ki, onlar şehirlerde haddi aşmıştılar;

فَاَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Daha ne yaptılar? (فَاَكْثَرُوا) **böylece çok yaptılar,** nerede? (فِيهَا) **oralarda,** neyi? (الْفَسَادَ) **fesâdı.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Böylece oralarda fesâdı (kâfirlik ve zulmü) **çok yapmıştılar!**

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(فَصَبَّ) **Bu sebeple döktü,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** kim? (رَبُّكَ) **senin Rabbin,** neyi? (سَوْطَ عَذَابٍ) **türlü türlü karışık azapları,** *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* burada (عَذَابٍ) kelimesi cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 13

13- Bu sebeple senin Rabbin onların üzerine türlü türlü karışık azaplar (yağdırıp) **dökmüştü.**

اِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(اِنَّ رَبَّكَ) (Habîbim!) **Şüphesiz senin Rabbin,** ne vasıftadır? (لَبِالْمِرْصَادِ) **elbette mirsâddadır,** yâni kulların amellerini gözetimdedir.

Allâh-u Te'âlâ mekândan münezzeh olduğu için, aslında "Gözetim yeri" mânâsında olan "Mirsâd" kelimesi burada isti'âre (ve gözetim yerindeki bekçilere yapılan teşbîh) mânâsında kullanılmıştır. *(el-Âlûsî)* Bundan dolayı meâl-i şerîfte kelimeyi aynen koruyarak zikrettik, mecâz olması hasebiyle de "Gözetleme" mânâsıyla tefsîr ettik.

Meâl-i Şerîf - 14

14- Şüphesiz senin Rabbin elbette mirsâddadır (ve kulların amellerini dâimâ gözetimdedir).

فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلٰيهُ رَبُّهُ فَاَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبّٖى اَكْرَمَنِۜ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(فَاَمَّا الْاِنْسَانُ) **Ama o** (kâfir) **insana gelince,** (اِذَا مَا ابْتَلٰى) **imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **ettiği zaman,** kimi? (هُ) **onu,** kim? (رَبُّهُ) **Rabbi,** daha? (فَاَكْرَمَ) **sonra ikrâm ettiği** (ve değer verdiği) **zaman,** kime? (هُ) **ona,** daha? (وَنَعَّمَ) **ve bolca nîmet verdiği zaman,** kime? (هُ) **ona,** o ne yapar? (فَيَقُولُ) **o hemen der,** neyi der? (رَبّٖى) **benim Rabbim,** ne yaptı? (اَكْرَمَ) **ikrâm etti,** kime? (نِ) **bana,** yâni "Ben bunu hak etmiştim" demek ister, burada mütekellim yâsı ihtisâr için hazfedilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 15

15- Ama o (kâfir) **insan;** (Rabbinin gözetimi altında bulunduğunu hiç düşünmeyip, sâdece dünyâyı önemsediğinden dolayı) **ne zaman ki Rabbi onu imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **eder de akabinde kendisine** (çok mal) **ikrâm eder ve ona bolca nîmet verir, işte o** (şükredecek yerde böbürlenerek ve Allâh'ın ikrâmını dünyâ malının çokluğunda görerek)**: "Rabbim bana ikrâm etti** (beni diğer insanlara karşı üstün yaptı, çünkü ben buna lâyıktım, zâten ben bunları hak etmiştim)**" der.**

وَاَمَّا اِذَا مَا ابْتَلٰيهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبّٖى اَهَانَنِۚ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(وَاَمَّا اِذَا مَا ابْتَلٰى) **Ama bir de imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **ettiği zaman,** kimi? (هُ) **onu,** daha ne yaptığı zaman? (فَقَدَرَ) **akabinde daralttığı zaman,** kimin üzerine? (عَلَيْهِ) **onun üzerine,** neyi? (رِزْقَهُ) **rızkını,** o ne yapar? (فَيَقُولُ) **o** (da) **hemen der,** neyi der? (رَبّٖى) **benim Rabbim,** ne yaptı? (اَهَانَ) **alçak etti,** kimi? (نِ) **beni,** burada mütekellim yâsı ihtisâr için hazfedilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 16

16- Fakat ne zaman ki O (yüce Rabbi) **onu imtihan** (edenin muâmelesine tâbi) **eder de akabinde ona rızkını daraltır, işte o** (kâfir insan fakirliğin ancak âhiret fakirliği olduğunu düşünmeyip, yoksulluğu bir alçaklık olarak değerlendirdiği için): **"Rabbim beni alçak etti" der.**

كَلَّا بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(كَلَّا) **Hayır,** (بَلْ لَا تُكْرِمُونَ) **doğrusu siz ikrâm etmiyorsunuz,** kime? (اَلْيَتِيمَ) **yetîme.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- Hayır! (Allâh'ın ikrâmı ve alçak kılması, dünyâlığı çok ya da az vermesiyle değil, bilakis kendi tâatına muvaffak kılıp-kılmamasıyla anlaşılır.) **Doğrusu siz yetime ikramda bulunmuyor** (ve ona mîrastan payını vermiyor)**sunuz.**

وَلَا تَحَاضُّونَ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِۙ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

Daha ne yapmıyorsunuz? (وَلَا تَحَاضُّونَ) **birbirinizi teşvik de etmiyorsunuz,** ne üzerine? (عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ) **yoksulu yedirme üzerine,** burada (طَعَامِ) kelimesi (اِطْعَامْ) mânâsındadır. *(el-Celâleyn; el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 18

18- Yoksulu yedirmeye de birbirinizi teşvik etmiyorsunuz.

وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ اَكْلًا لَمًّاۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

Daha ne yapıyorsunuz? (وَتَأْكُلُونَ) **ve yiyorsunuz,** neyi? (اَلتُّرَاثَ) **mîrâsı,** ne yapmakla? (اَكْلًا) **bir yeyişle,** öyle yeyiş ki, (لَمًّا) **çokça katılıp toplanmış olan,** bu kelime "Katıp topladı" anlamına gelen (لَمَّ) fiilinden masdar olup mef'ûl yâni (مَجْمُوعْ) mânâsındadır. *(et-Teysîr; ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Helâl-haram demeden) **çokça katılıp toplanmış olan** (malları hırslı) **bir yeyişle mîrâsı yiyorsunuz.**

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّاۜ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

Daha ne yapıyorsunuz? (وَتُحِبُّونَ) **ve seviyorsunuz,** neyi? (اَلْمَالَ) **malı,** ne yapmakla? (حُبًّا) **bir sevmekle,** öyle sevmek ki, (جَمًّا) **ziyâde çok olucu,** bu kelime ikinci bâbtan gelen ve "Çok oldu" demek olan (جَمَّ) fiilinden sıfat-ı müşebbehe olup aslı (جَمِمٌ) idi. *(el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 20

20- Ziyâde çok olan bir sevme ile de malı seviyorsunuz.

كَلَّٓا اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دَكًّا دَكًّاۙ ﴿٢١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(كَلَّٓا) **Hayır** (bu yaptığınız aslâ uygun değil), (اِذَا دُكَّتْ) (dağları) **yıkılıp dümdüz edildiği zaman,** ne(yin)? (اَلْاَرْضُ) **yer**(yüzünün), ne yapmakla? (دَكًّا) **tam bir yıkıp düzlemekle,** daha ne yapmakla? (دَكًّا) **başka bir yıkıp düzlemekle.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Hayır! (Bu yaptığınız aslâ uygun değil!) **Ne zaman ki yer**(yüzünün dağları), **tam bir yıkıp düzlemeden sonra başka bir yıkıp düzleme** (sebebi) **ile** (iyice zelzeleye uğratılıp üstünde yükselen bir şey kalmayıncaya kadar) **yıkılıp dümdüz edildiği zaman!**

وَجَٓاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّاۚ ﴿٢٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 22

Daha ne olduğu zaman? (وَجَٓاءَ) **ve geldiği zaman,** ne? (رَبُّكَ) **Rabbin**(in emri ve hükmü), burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (اَمْرُ رَبِّكَ) şeklindedir, *(el-Celâleyn; el-Âlûsî)* Allâh-u Te'âlâ gelip-gitme gibi intikallerden münezzeh olduğu için bu gibi yerlerde mutlaka bir muzâf takdîr edilmiştir, nitekim (اَتٰى اَمْرُ اللّٰهِ) âyet-i kerîmesinden burada hazfedilen muzâfın (اَمْرُ) kelimesi olduğu anlaşılmıştır, *(et-Teysîr, 3/160-161)* daha kim geldiği zaman? (وَالْمَلَكُ) **ve melekler** (geldiği zaman), ne oldukları hâlde? (صَفًّا) **saffa dizilenler hâlinde,** bu kelime masdar olup, ifti'âl bâbından ism-i fâ'il mânâsında kullanılmıştır ki takdîri (مُصْطَفِّينَ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn)* daha ne oldukları hâlde? (صَفًّا) **saffa dizilenler hâlinde.**

Meâl-i Şerîf - 22

22- Rabbin(in emri) **ve** (hükmü ayrıca her semânın) **melekler**(i mertebelerine göre) **bir saftan sonra diğer bir saffa dizilenler hâlinde** (mahşere) **geldiği zaman!**

وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ وَاَنّٰى لَهُ الذِّكْرٰى ﴿٢٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 23

(وَجِيءَ) **Ve getirildiği zaman,** ne vakitte? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** ne getirildiği zaman? (بِجَهَنَّمَ) **cehennem,** o yerin dümdüz edildiği vakitten bedel? *(el-Beyzâvî)* (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** bu zikredilenler olduğu zaman ne olacak? (يَتَذَكَّرُ) **iyice öğütlenecek,** bu cümle geride geçen (اِذَا دُكَّتِ) cümlesindeki (اِذَا)nın cevâbıdır, *(el-Celâleyn)* kim? (الْاِنْسَانُ) **insan,** (وَاَنّٰى) **hâlbuki nerededir,** kim için? (لَهُ) **onun için,** ne? (الذِّكْرٰى) **o öğütlenme**(nin faydası).

Meâl-i Şerîf - 23

23- Bir de o gün cehennem (her birinden yetmiş bin meleğin tuttuğu yetmiş bin yularla çekilerek) **getirildiği zaman,** (işte) **o gün insan** (dünyâda yaptığı günahları düşünerek) **iyice öğütlenecektir. Ama o öğütlenme**(nin faydası) **kendisi için nerededir?!**

يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 24

(يَقُولُ) **Diyecek,** neyi diyecek? (يَا لَيْتَنِي) **ah ne olaydı ben,** (قَدَّمْتُ) **takdîm etseydim,** yâni önceden yapmış olsaydım, niçin? (لِحَيَاتِي) (bu sonsuz) **hayâtım için.**

Meâl-i Şerîf - 24

24- (Nitekim) **o: "Ah ne olaydı ben** (bu sonsuz) **hayâtım için önceden** (dünyâdayken sâlih ameller) **yapmış olsaydım" diyecektir.**

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ اَحَدٌ ﴿٢٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 25

(فَيَوْمَئِذٍ) **İşte o gün,** (لَا يُعَذِّبُ) **azap edemez,** ne gibi? (عَذَابَهُ) **O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun azap etmesi gibi,** burada (عَذَابَ) kelimesi (تَعْذِيبَ) mânâsında olup öncesinde de bir muzâf mahzûftur ki takdîri (مِثْلَ تَعْذِيبِهِ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Celâleyn)* kim azap edemez? (اَحَدٌ) **hiçbir kimse.**

Meâl-i Şerîf - 25

25- İşte o gün O (Allâh-u Sübhânehû)**nun azap etmesi gibi hiçbir kimse azap yapamaz.**

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُٓ اَحَدٌ ﴿٢٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 26

Daha ne yapamaz? (وَلَا يُوثِقُ) **ve sağlam bağ vuramaz,** ne gibi? (وَثَاقَهُٓ) **O** (Allâh-u Sübhânehû)**nun sağlam bağlaması gibi,** burada (وَثَاق) kelimesi (اِيثَاق) mânâsında olup öncesinde bir muzâf mahzûftur ki takdîri (مِثْلَ اِيثَاقِهِ) şeklindedir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Celâleyn)* kim bağ vuramaz? (اَحَدٌ) **hiçbir kimse.**

Meâl-i Şerîf - 26

26- O'nun sağlam bağlaması gibi de hiçbir kimse (kimseye) **bağ vuramaz.**

يَٓا اَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 27

(Allâh-u Te'âlâ ölmek üzere olan mümin kuluna şöyle buyurur:) (يَٓا اَيَّتُهَا النَّفْسُ) **ey o nefis,** bunun öncesinde bir kavil mahzûftur ki takdîri (يَقُولُ اللّٰهُ تَعَالٰى لِلْمُؤْمِنِ) şeklindedir, öyle nefis ki? (اَلْمُطْمَئِنَّةُ) **mutmainne,** yâni zikirle itmi'nâna ve huzûra erici.

Meâl-i Şerîf - 27

27- (Allâh-u Te'âlâ, hesâbı tamamlanan mümin kuluna buyuracak ki:) **"Ey** (Benim zikrimle kalbi iyice yatışıp) **mutmainne olmuş** (ve başka bir şeye ihtiyacı kalmamış olan) **nefis!**

اِرْجِعٖٓى اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 28

(اِرْجِعٖى) **Dön,** nereye? (اِلٰى رَبِّكِ) **Rabbin**(in cennetin)**e,** ne olduğun hâlde? (رَاضِيَةً) (verdiği sevaplara) **râzı olucu biri olarak,** daha ne olduğun hâlde? (مَرْضِيَّةً) **râzı olunan biri olarak.**

Meâl-i Şerîf - 28

28- (Kavuştuğun nîmetlerden) **râzı olan ve** (Rabbin nezdinde amelleri kabûle elverişli bulunup) **râzı olunan biri olarak Rabbin**(in cennetin)**e dön.**

فَادْخُلِى فِى عِبَادِىۙ ﴿٢٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 29

(فَادْخُلِى) **Hemen gir,** nereye? (فِى عِبَادِى) (mukarreb) **kullarımın içerisine.**

Meâl-i Şerîf - 29

29- Hemen (sâlih) **kullarımın içerisine gir.**

وَادْخُلِى جَنَّتِى ﴿٣٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 30

(وَادْخُلِى) **Ve gir,** nereye? (جَنَّتِى) **cennetime.**

Meâl-i Şerîf - 30

30- Böylece (buyur) **cennetime gir."**

سُورَةُ الْبَلَدِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ عِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

DOKSANINCI SÛRE-İ CELÎLE

el-BELED SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yirmi âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

لَٓا اُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(لَٓا اُقْسِمُ) **Elbette yemîn ederim,** burada (لَٓا) harfi, mânâyı tekîd için ziyâde edilmiştir, neye yemîn ederim? (بِهٰذَا) **işte buna,** bundan bedel? (اَلْبَلَدِ) **bu beldeye.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Kuvvetle yemîn ederim işte şu (hürmetli) **belde** (olan Mekke-i Mükerreme)**ye!**

وَاَنْتَ حِلٌّ بِهٰذَا الْبَلَدِۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(وَاَنْتَ) **Hâlbuki sen,** nesin? (حِلٌّ) **konaklayıcı**(sın), bu kelime masdar olup ism-i fâ'il mânâsındadır ki takdîri (حَالٌّ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî; et-Teysîr; el-Âlûsî)* nerede? (بِهٰذَا) **işte bunda,** burada (بَا) harfi, (فى) mânâsındadır, bundan bedel? (اَلْبَلَدِ) **bu beldede.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Bir de sen (şu anda Mekke'de müşrikler tarafından çok eziyet çekmekte isen de ileride orayı fethederek) **işte bu beldede konaklayıcısın.**

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha neye yemîn ederim? (وَوَالِدٍ) (ilk) **babaya yemîn olsun,** daha? (وَمَا) **o kimselere** (de) **yemîn olsun ki,** burada (مَا) harfi (مَنْ) mânâsındadır, *(el-Kirmânî; el-Celâleyn)* (وَلَدَ) **o** (baba) **doğurdu.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (bütün insanların babası olması hasebiyle ilk) **babaya** (da) **kasem olsun, onun doğurmuş olduğu kişilere** (de; Âdem nebîye de, zürriyetine de) **yemîn olsun!**

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فى كَبَدٍ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

İşte bütün bunlara yemîn olsun ki; (لَقَدْ خَلَقْنَا) **elbette muhakkak Biz yarattık,** kimi? (اْلاِنْسَانَ) **insanı,** nerede? (فى كَبَدٍ) **büyük bir sıkıntı içinde.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (İşte bütün bunlara yemîn olsun ki) **elbette Biz insanı gerçekten büyük bir sıkıntı içinde yarattık.** (Bu yüzden ana rahminin darlığından başlayıp, dünyânın türlü sıkıntılarına göğüs germekle sürecek, dar ve karanlık mezar süreciyle de devâm edecek olan sonsuz hayâtında iki cihanın birçok musîbetiyle karşılaşacaktır.)

اَيَحْسَبُ اَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(اَيَحْسَبُ) **O** (kâfir insan) **zannediyor mu,** neyi? (اَنْ لَنْ يَقْدِرَ), **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken şey şudur ki) **aslâ güç yetiremeyecek,** burada (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* kimin üzerine güç yetiremeyecek? (عَلَيْهِ) **kendisi üzerine,** kim? (اَحَدٌ) **hiçbir kimse.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- O (kâfir insan), **kimsenin aslâ ona güç yetiremeyeceğini mi sanıyor.**

Âyet-i kerîme Ebu'l-Eşüdd adındaki bir kâfir hakkında inmiştir ki o, ayağının altına sağlam bir deri döşer, on kişinin kendisini çekiştirmesine rağmen, ayaklarının altındaki deri paramparça olup sâdece ayağının bastığı kısım kalıncaya kadar kimse onu yerinden oynatamazdı. İşte o, bu gücüne güvenerek Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e çok düşmanlıklar yapmış ve kıyâmet kopsa bile kimsenin ondan intikam alma gücüne sâhip olmadığını sanmıştı. *(el-Beyzâvî; el-Kurtubî; el-Âlûsî, 29/48)*

يَقُولُ اَهْلَكْتُ مَالاً لُبَدًاۜ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(يَقُولُ) **O** (kâfir) **diyor,** neyi diyor? (اَهْلَكْتُ) **tükettim,** neyi? (مَالاً) **bir malı,** öyle malı ki, (لُبَدًا) **çok yığınlarla,** bu kelime (لُبْدَةٌ) kelimesinin cemîsidir. *(el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- O (kâfir): **"Ben** (Muhammed'e düşmanlık uğrunda) **yığınlarla çok mal tükettim" diyor.**

اَيَحْسَبُ اَنْ لَمْ يَرَهُٓ اَحَدٌۜ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اَيَحْسَبُ) **O zannediyor mu,** neyi? (اَنْ لَمْ يَرَ) **şüphesiz** (şânına önem verilmesi gereken şey şudur ki) **aslâ görmedi,** burada (اَنْ) harfi (اَنَّ)den muhaffefe olup önünde ismi olarak şân zamîri mahzûftur, *(ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* burada (لَمْ) harfi, (لَنْ) mânâsındadır, *(el-Âlûsî)* kimi görmedi? (هُ) **onu,** kim? (اَحَدٌ) **hiçbir kimse.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- O zannediyor mu ki (kendisi bunları yaparken) **kimse onu görmemiştir?!**

اَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اَلَمْ نَجْعَلْ) **Biz vermedik mi,** kime? (لَهُ) **ona,** neyi? (عَيْنَيْنِ) **iki gözü.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Biz ona (varlıkları görmesini sağlayacak) **iki göz vermedik mi?!**

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Daha neyi vermedik mi? (وَلِسَانًا) **ve bir dili,** daha? (وَشَفَتَيْنِ) **ve iki dudağı.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Ayrıca (içindekilere tercümân olacak) **bir dil,** (ağzını kapatacak, konuşmasına ve yeyip içmesine yardımcı olacak) **iki de dudak** (vermedik mi?)**!**

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِۚ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Daha ne yapmadık mı? (وَهَدَيْنَا) **ve göstermedik mi,** kime? (هُ) **ona,** neyi? (اَلنَّجْدَيْنِ) **iki yolu.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Bir de ona (cennet ve cehenneme götüren) **iki yol göstermedik mi?**

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَۘ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(فَلَا اقْتَحَمَ) **Ama o girişemedi,** neye? (اَلْعَقَبَةَ) **o sarp yokuşa.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Ama o (insan bunca nîmetlerimize şükür için) **sarp yokuşa girişemedi.**

وَمَا اَدْرٰيكَ مَا الْعَقَبَةُۜ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(وَمَا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) **Sana,** neyi? (مَا) **ne büyük şey,** nedir? (اَلْعَقَبَةُ) **o sarp yokuş.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- (Habîbim!) **Hem sana ne bildirmiştir ki o sarp yokuş ne acâyip büyük bir şeydir?!**

فَكُّ رَقَبَةٍۙ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

O sarp yokuşa girmek nedir? (فَكُّ رَقَبَةٍ) **bir boyun çözmektir,** yâni köle âzâd etmektir, bu terkib gizli bir mübtedâ olan ve (اِقْتَحَمَ) fiilinden anlaşılan (اِقْتِحَامْ) kelimesine râci olan (هُوَ) zamîrinin haberidir ki takdîri (هُوَ فَكُّ رَقَبَةٍ) şeklindedir.

Meâl-i Şerîf - 13

13- (İnsanın teşebbüs etmesi gereken zor amellerden ibâret o sarp yokuşa girmek ise, esâret bağıyla bağlı) **bir boyun**(un kölelik bağını) **çözmektir.**

اَوْ اِطْعَامٌ فٖى يَوْمٍ ذٖى مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

O akabeye girmek daha nedir? (اَوْ اِطْعَامٌ) **yâhut yedirmektir,** nerede? (فٖى يَوْمٍ) **bir günde,** öyle gün ki, (ذٖى مَسْغَبَةٍ) **açlık ve yorgunluk sâhibi.** *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 14

14- Yâhut bir açlık ve yorgunluk gününde (yemek) **yedirmektir.**

يَتٖيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

Kimi yedirmek? (يَتٖيمًا) **bir yetimi,** öyle yetim ki, (ذَا مَقْرَبَةٍ) **yakın** (akrâba)**lık sâhibi.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Yakın (akrâba)**lık sâhibi olan bir yetimi!**

اَوْ مِسْكٖينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

Daha kimi yedirmek? (اَوْ مِسْكٖينًا) **ya da bir yoksulu,** öyle yoksul ki, (ذَا مَتْرَبَةٍ) (fakirlikten dolayı) **toprağa yapışma sâhibi.** *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 16

16- Ya da (fakirliğinden dolayı yere serilip) **toprağa yapışmış bir yoksulu** (yedirmektir)**!**

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(ثُمَّ كَانَ) **Sonra olamadı,** bu terkîb geride geçen (فَلَا اقْتَحَمَ) cümlesine mâtûf olduğu için nefy mânâsı verilmiştir, *(el-Beyzâvî, el-Âlûsî)* kimlerden olamadı? (مِنَ الَّذٖينَ) **o kimselerden ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha? (وَتَوَاصَوْا) **birbirine de tavsiyede bulundular,** ne ile? (بِالصَّبْرِ) **sabır**(lı olmak) **ile,** daha ne yaptılar? (وَتَوَاصَوْا) **yine birbirine tavsiyede bulundular,** ne ile? (بِالْمَرْحَمَةِ) **merhamet** (ve kullara acımak) **ile.**

Meâl-i Şerîf - 17

17- (Nefse ağır gelen sâlih amelleri işleyemeyerek sarp yokuşa göz kestiremeyen bu kişi) **sonra o kimselerden olamadı ki onlar îmân etmiştirler, bir de** (başlarına gelen belâları da tahammülsüzlükle ve feryâd-ü figanla karşılayanlardan olmayıp aksine) **sabır**(lı olmak)**la birbirine vasiyet etmiştirler ve merhamet**(li davranmak) **ile birbirine tavsiyede bulunmuşturlar.**

أُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِۜ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(أُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Ancak onlar,** kimdir? (اَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) **o sağın ashâbıdır,** yâni defterlerini sağ elinden alacak olan bahtiyar kimselerdir.

Meâl-i Şerîf - 18

18- (Habîbim!) **İşte sana! Ancak o** (vasıflara sâhip ola)**nlar o** (defterlerini) **sağın**(dan alarak ebedî saâdete erişecek olan, cennetin) **adamlarıdır.**

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِنَا هُمْ اَصْحَابُ الْمَشْـَٔمَةِۜ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَالَّذِينَ) **Ama o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **inkâr ettiler,** neyi? (بِاٰيَاتِنَا) **Bizim âyetlerimizi,** (هُمْ) **ancak onlar,** kimdir? (اَصْحَابُ الْمَشْـَٔمَةِ) **o solun ashâbıdır,** yâni amel defterlerini sol elinden alacak olanlardır.

Meâl-i Şerîf - 19

19- Ama o kimseler ki Bizim âyetlerimizi inkâr etmiştirler; ancak onlar (amel defterlerini sol elinden alacak olan) **o solun adamlarıdır.**

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(عَلَيْهِمْ) **Özellikle onların üzerindedir,** ne? (نَارٌ) **büyük bir ateş,** öyle ateş ki, (مُؤْصَدَةٌ) **sıkıca kapatılmış,** yâni içerisine hiçbir hava giremeyecek ve kendisinden hiçbir ses çıkmayacak şekilde kapakları sıkıca kapatılmış.

Meâl-i Şerîf - 20

20- (İçerisine hiçbir hava girmeyecek ve kendisinden hiçbir ses çıkmayacak şekilde kapakları) **sıkıca kapatılmış büyük bir ateş ancak onların üzerindedir.**

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ خَمْسَ عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

DOKSAN BİRİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

eş-ŞEMS SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
On beş âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالشَّمْسِ وَضُحٰيهَاۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالشَّمْسِ) **O güneşe yemîn olsun,** daha? (وَضُحٰيهَا) **onun** (kuşluk vaktindeki) **aydınlığına yemîn olsun.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Kasem olsun güneşe ve kuşluk vaktindeki aydınlığına!

وَالْقَمَرِ اِذَا تَلٰيهَاۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha neye yemîn olsun? (وَالْقَمَرِ) **aya yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذَا تَلٰى) **o** (ay) **izlediği zaman,** neyi? (هَا) **onu,** yâni güneşi.

Meâl-i Şerîf - 2

2- Aya (da) **yemîn olsun;** (ayın ilk yarısında) **onu**(n doğuşu, güneşin batışını) **izlediği zaman.**

وَالنَّهَارِ اِذَا جَلّٰيهَاۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha neye yemîn olsun? (وَالنَّهَارِ) **gündüze yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذَا جَلّٰى) **partlattığı zaman,** neyi? (هَا) **onu,** yâni güneşi.

Meâl-i Şerîf - 3

3- Gündüze (de) **andolsun; onu parlat**(ıp güneşi görenler için açığa çıkart)**dığı zaman!**

وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰيهَاۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha neye yemîn olsun? (وَالَّيْلِ) **geceye yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذَا يَغْشٰى) **bürüdüğü zaman,** neyi? (هَا) **onu,** yâni güneşi.

Meâl-i Şerîf - 4

4- Geceye (de) **kasem olsun; onu bürüdüğü** (ve güneşi örttüğü) **vakit!**

وَالسَّمَٓاءِ وَمَا بَنٰيهَاۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha neye yemîn olsun? (وَالسَّمَٓاءِ) **göğe yemîn olsun,** daha? (وَمَا) **O Zâta yemîn olsun ki,** burada (مَا) harfi, (مَنْ) mânâsındadır, *(el-Kirmânî; el-Beyzâvî)* (بَنٰى) (direksiz) **binâ etti,** neyi? (هَا) **onu,** yâni gökleri.

Meâl-i Şerîf - 5

5- Göğe (de) **yemîn olsun, onu** (direksiz) **binâ etmiş olan O** (sonsuz kudret sâhibi) **Zâta da yemîn olsun!**

وَالْاَرْضِ وَمَا طَحٰيهَاۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Daha neye yemîn olsun? (وَالْاَرْضِ) **yere yemîn olsun,** daha? (وَمَا) **O Zâta yemîn olsun ki,** burada (مَا) harfi, (مَنْ) mânâsındadır, *(el-Kirmânî; el-Celâleyn)* (طَحٰى) **döşedi,** neyi? (هَا) **onu,** yâni yeryüzünü.

Meâl-i Şerîf - 6

6- Yer(yüzün)**e** (de) **yemîn olsun, onu** (su üzerine) **döşemiş olan O** (eşsiz kuvvet sâhibi) **Zâta** (da) **kasem olsun!**

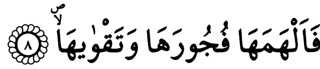
وَنَفْسٍ وَمَا سَوّٰيهَاۙ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Daha neye yemîn olsun? (وَنَفْسٍ) **her bir nefse** (ve şahsa) **yemîn olsun,** daha? (وَمَا) **O Zâta** (da) **yemîn olsun ki,** burada (مَا) harfi, (مَنْ) mânâsındadır, *(et-Teysîr; el-Celâleyn)* (سَوّٰى) **doğru düzgün** (ve kusursuz) **yaptı,** neyi? (هَا) **onları.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Her bir nefse kasem olsun, onları doğru düzgün (bir sûret üzere yaratarak, birbirine uyumlu uzuvlara mâlik ve rahatça yaşamalarına en elverişli bünyeye sâhip) **yapmış olan O Zâta** (da) **yemîn olsun!**

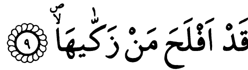

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

Sonra ne yaptı? (فَاَلْهَمَ) **akabinde ilhâm etti,** kime? (هَا) **ona,** neyi? (فُجُورَهَا) **fâcirliğini,** daha? (وَتَقْوٰيهَا) **ve takvâsını,** yâni neden sakınması ve neyi yapması gerektiğini.

Meâl-i Şerîf - 8

8- (Yaratmasının hemen) **akabinde O** (nefsi yaratan Rabbi) **ona fâcirliğini ve takvâsını ilhâm etmiş** (hayrı ve şerri, ibâdet ve günahı, neleri yapması ve hangi şeylerden sakınması gerektiğini öğretmiş)**tir.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

İşte bunca önemli şeye yemîn olsun ki; (قَدْ اَفْلَحَ) **muhakkak felâha erdi,** kim? (مَنْ) **o kimse ki,** (زَكّٰى) **tezkiye etti,** yâni kötü huylarından arındırdı, neyi? (هَا) **onu,** yâni nefsini.

Meâl-i Şerîf - 9

9- (İşte bunca önemli şeye yemîn olsun) **gerçekten** (her isteğine kavuşarak ve istenmedik her türlü şeyden kurtularak) **felâha erdi o kimse ki** (nefsini ıslâh edip bütün günahlardan uzak tutarak) **onu tezkiye etmiştir** (arındırmıştır).

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَقَدْ خَابَ) **Ve muhakkak ziyâna uğradı,** kim? (مَنْ) **o kimse ki,** (دَسّٰى) **iyice gizledi,** neyi? (هَا) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Onu (câhillik içerisinde) **iyice gizlemiş** (ve nefsini fâsıklık bataklığına gömmüş) **olan da muhakkak** (iki cihanda da zarar ve) **ziyâna uğramıştır.**

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوٰيهَآ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(كَذَّبَتْ) (Sâlih nebîyi) **yalanladı,** kim? (ثَمُودُ) **Semûd** (kavmi)**,** ne sebebiyle? (بِطَغْوٰيهَا) **haddi aşması sebebiyle.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Nitekim Sâlih nebînin gönderildiği) **Semûd** (kavmi) **haddi aşması sebebiyle** (peygamberlerinin bir mûcize olarak kayadan çıkardığı deve âyetini) **yalanladı.**

اِذِ انْبَعَثَ اَشْقٰيهَآ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Ne zaman haddi aştılar? (اِذِ انْبَعَثَ) **harekete geçtiği zaman,** kim? (اَشْقٰيهَا) **onların en kötüsü.**

Meâl-i Şerîf - 12

12- Bir zamanda (haddi aştılar) **ki; en kötüleri** (olan Kudâr ibnü Sâlif, deveyi kesme azmiyle) **harekete geçti.**

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللّٰهِ نَاقَةَ اللّٰهِ وَسُقْيٰيهَاۜ ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(فَقَالَ) **Bunun üzerine dedi,** kime? (لَهُمْ) **onlara,** kim? (رَسُولُ اللّٰهِ) **Allâh'ın Rasûlü** (olan Sâlih nebî)**,** neyi dedi? (نَاقَةَ اللّٰهِ) **Allâh'ın dişi devesin**(e zarar vermek)**den** (sakının)**,** burada izâfet "Teşrîf" yâni mûcize olarak yaratılan deveye şeref vermek içindir, nitekim bütün mescidler Allâh'a âit ise de Kâ'be'ye şeref vermek için "Beytullâh" denilmiştir, *(el-Hâzin; el-Cemel)* bu terkîb tahzîr (sakındırma fiilinin hazfi) üzere mensûbtur ki takdîri (اِحْذَرُوا نَاقَةَ اللّٰهِ) şeklindedir, *(el-Medârik)* daha neden sakının? (وَسُقْيٰيهَا) **ve onun içeceği suyun**(a mâni olmak)**dan.**

Meâl-i Şerîf - 13

13- Bunun üzerine Allâh'ın Rasûlü (Sâlih nebî) **onlara: "Allâh'ın** (mûcize olarak kayadan çıkardığı) **dişi devesin**(e zarar vermek)**den** (sakınının), **içeceği suyun**(a mâni olmak)**dan da** (uzak durun)**" dedi.**

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَاۖ فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوّٰيهَاۖ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(فَكَذَّبُو) **Ama onlar yalanladılar,** kimi? (هُ) **onu,** daha ne yaptılar? (فَعَقَرُو) **nihâyet ayaklarını keserek** (işe başlayıp) **boğazladılar,** neyi? (هَا) **onu,** (فَدَمْدَمَ) **netîcede** (azâbı) **kapatma yaptı,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** kim? (رَبُّهُمْ) **Rableri,** ne sebebiyle? (بِذَنْبِهِمْ) **günahları sebebiyle,** (فَسَوّٰى) **böylece O dümdüz etti,** kimleri? (هَا) **onları,** bu zamir "Kabîle" mânâsı mülâhaza edilerek "Semûd" kelimesine râcidir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 14

14- Ama onlar onu yalanladılar, netîcede (devenin) **ayaklarını keserek** (işe başlayıp) **onu boğazladılar. Artık günahları sebebiyle Rableri onların üzerine** (azâbı) **kapatma yaptı ve onları**(n kendilerini de, evlerini-ocaklarını da yerle bir ederek) **dümdüz yaptı.**

وَلَا يَخَافُ عُقْبٰيهَا ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(وَلَا يَخَافُ) **Zâten O** (Allâh-u Te'âlâ) **korkmaz,** neden? (عُقْبٰيهَا) **onun âkıbetinden,** yanî bu şekilde azap etmesinin sonucundan.

Meâl-i Şerîf - 15

15- Zâten O (Allâh yaptığı hiçbir şeyin özellikle) **bunun âkıbetinden** (ve kâr-zarar bakımından netîcesinin ne olacağından) **korkmaz.** (Ama cezâlandırma yapan herkes: "Acabâ bundan bir zarar gelir mi?" diye endişelenir.)

سُورَةُ الَّيْلِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اِحْدٰى وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

DOKSAN İKİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-LEYL SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yirmi bir âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰىۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالَّيْلِ) **Geceye yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذَا يَغْشٰى) **bürüdüğü zaman,** yâni karanlığıyla güneşi ve günü örttüğü zaman.

Meâl-i Şerîf - 1

1- Yemîn olsun geceye; (karanlığıyla güneşi ve günü) **bürü**(yerek ört)**düğü zaman!**

وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰىۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha neye yemîn olsun? (وَالنَّهَارِ) **gündüze** (de) **yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذَا تَجَلّٰى) **iyice parladığı zaman.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Gündüze (de) **kasem olsun;** (güneşin doğmasıyla) **iyice parladığı zaman!**

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰىۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha neye yemîn olsun? (وَمَا) **O** (yüce kudret sâhibi) **Zâta yemîn olsun ki,** burada (مَا) harfi, (مَنْ) mânâsındadır, *(et-Teysîr; el-Celâleyn)* (خَلَقَ) **yarattı,** neyi? (اَلذَّكَرَ) **erkeği,** daha? (وَالْاُنْثٰى) **ve dişiyi.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Bir de her canlı türünden) **erkeği ve dişiyi yaratmış olan O** (yüce kudret sâhibi) **Zâta kasem olsun!**

اِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّٰىۜ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اِنَّ سَعْيَكُمْ) **Şüphesiz sizin çalışmalarınız,** bu kelime lafzan müfred ise de haberi cemî olduğu için mânen cemîdir, *(el-Beyzâvî; eş-Şihâb, el-Cemel)* nedir? (لَشَتّٰى) **elbette farklı ve dağınık şeylerdir,** bu kelime (شَتِيتٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 4

4- Şüphesiz sizin çalışmalarınız elbette farklı ve dağınık şeylerdir! (Nitekim kiminiz canını cehennemden kurtarmaya çalışıyorsunuz, kiminiz de nefsini ateşe atmaya gayret etmektesiniz.)

فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى وَاتَّقٰىۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(فَاَمَّا مَنْ) **Artık o kimseye gelince ki,** (اَعْطٰى) **verdi,** yâni vermesi gereken zekât gibi farzları yerine getirdi, daha? (وَاتَّقٰى) **ve takvâ sâhibi oldu,** yâni haramlardan iyice sakındı.

Meâl-i Şerîf - 5

5- İşte o kimseye gelince ki (malında bulunan zekât gibi hakları muhtaçlara) **verdi ve** (haramlardan iyice sakınarak) **takvâ sâhibi oldu.**

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰىۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

Daha ne yaptı? (وَصَدَّقَ) **ve tasdîk etti,** yâni doğruladı, neyi? (بِالْحُسْنٰى) **o en güzel olan şeyi,** yâni kelime-i hüsnâyı (en güzel kelime olan tevhîd inancını ve İslâm dînini)! Bu kelime mahzûf bir (اَلْكَلِمَةِ) veyâ (اَلْمِلَّةِ) kelimelerine sıfat düştüğü için müennes olarak zikredilmiştir. *(el-Beyzâvî; el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- Bir de o en güzel (sevap olan cenneti, en makbul kelime olan kelime-i tevhîdi ve en doğru din) **olan** (İslâm)**ı tasdîk etmiştir.**

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرٰىؕ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(فَسَنُيَسِّرُ) **Artık Biz kolaylaştırırız,** kime? (هُ) **ona,** neyi? (لِلْيُسْرٰى) **o en kolay olan** (ibâdetleri yapmay)**ı.** *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 7

7- Artık muhakkak Biz (de) **o en kolay** (ve rahat yaşama yeri) **olan** (cennete kavuşturacak sâlih amellerden ibâret iyi) **şey**(ler)**i** (yapabilmeyi) **ona kolaylaştırırız.** (Bu nedenle cehennem ameli işlemek kendisine çok zor gelirken, cennet amellerini işlemek ise ona pek kolay gelir ve çok zevk verir.)

وَاَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰىۙ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَاَمَّا مَنْ) **Ama o kimseye gelince ki,** (بَخِلَ) **cimrilik yaptı,** daha? (وَاسْتَغْنٰى) **ve kendini** (İslâm'a girmekten) **ihtiyaçsız saydı.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Ama o kimseye gelince ki; o cimrilik etti (ve malında bulunan hakları ödemedi) **ve** (zenginliği sebebiyle) **kendisini** (Allâh'tan ve îmândan) **ihtiyaçsız say**(arak Rabbinin haramlarından sakınma)**dı.**

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰىۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Daha ne yaptı? (وَكَذَّبَ) **ve yalanladı,** neyi? (بِالْحُسْنٰى) **o en güzel olan şeyi,** yâni kelime-i hüsnâyı (en güzel kelime olan tevhîd inancını ve İslâm dînini)**!** Bu kelime mahzûf bir (اَلْكَلِمَة) veyâ (اَلْمِلَّة) kelimelerine sıfat düştüğü için müennes olarak zikredilmiştir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 9

9- Bir de o en güzel (sevap olan cenneti, en makbul kelime olan kelime-i tevhîdi ve en doğru din) **olan** (İslâm)**ı yalanladı.**

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرٰىؕ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(فَسَنُيَسِّرُ) **Artık kolaylaştırırız,** kime? (هُ) **ona,** neyi? (لِلْعُسْرٰى) **o en zor** (azâba sebep) **olan** (şirk ve günahlar)**ı.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Artık gerçekten Biz (de) **o en zor olan** (azaplara ulaştıracak şirkten ve günahlardan ibâret kötü) **şey**(ler)**i** (yapmayı) **ona kolaylaştırırız.** (Bu nedenle cennet ameli işlemek kendisine çok zor gelirken, cehennem amellerini işlemek ise ona pek kolay gelir ve çok zevk verir.)

وَمَا يُغْن۪ي عَنْهُ مَالُهُٓ اِذَا تَرَدّٰىۜ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَمَا يُغْن۪ي) **Ama defedemez** (savuşturamaz), bu mânâya göre (مَا) harfi, nâfiyedir, istifhâm için de olabilir *(el-Beyzâvî)* ki meâl-i şerifteki mânâ buna göredir, kimden uzaklaştırarak? (عَنْهُ) **ondan,** ne? (مَالُهُٓ) **malı,** ne zamanda? (اِذَا تَرَدّٰى) (ölüp) **helâk olduğu zaman.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Ama (ölüp) **helâk olduğu zaman** /*(mezar çukuruna ve cehennemin dibine)* ***yuvarlandığı zaman***/ (o cimrilik ettiği) **malı on**(a yönelen azaplar)**dan neyi savuşturabilir?!**

اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰىۘ ﴿١٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

(اِنَّ عَلَيْنَا) **Gerçekten Bize âittir,** ne? (لَلْهُدٰى) **elbette hidâyet etmek,** yâni kulları doğru yola ulaştırmak.

Meâl-i Şerîf - 12

12- Gerçekten (peygamberler gönderip kitaplar indirerek halkı hakka irşâd ve) **hidâyet etmek elbette Bize âittir.**

وَاِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُو۫لٰى ﴿١٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(وَاِنَّ لَنَا) **Yine şüphesiz ancak Bize âittir,** ne? (لَلْاٰخِرَةَ) **elbette o** (ebedî) **âhiret**(i vermek), daha? (وَالْاُو۫لٰى) **o ilk önce olan** (dünyâyı) **da** (vermek).

Meâl-i Şerîf - 13

13- Yine şüphesiz ki; o (ebedî) **âhiret**(i vermek de)**, ilk önce olan** (dünyâyı bağışlamak) **da elbette ancak Bize âittir.** (Dolayısıyla Biz iki cihanda da dilediğimize istediğimizi veririz.)

فَاَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظّٰىۚ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(فَاَنْذَرْتُ) **İşte Ben korkuttum,** *(el-Medârik; el-Celâleyn)* kimi? (كُمْ) **sizi,** neden? (نَارًا) **büyük bir ateşten,** öyle ateş ki, (تَلَظّٰى) **iyice tutuşup alevleniyor.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- (Ey kullar!) **İşte** (Rabbiniz olarak) **Ben sizi iyice tutuşup alevlenmekte olan büyük bir ateşten korkuttum.**

لَا يَصْلٰيهَٓا اِلَّا الْاَشْقٰىۙ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(لَا يَصْلٰى) **Girmeyecek,** nereye? (هَا) **oraya,** (اِلَّا الْاَشْقٰى) **ancak o** (kâfir olarak) **şakî** (ve bedbaht) **olan kimse.** Burada tafdîl mânâsı yoktur (zîrâ şakî olan kâfir de cehenneme girecektir). *(ed-Dürru'l-masûn; et-Teysîr; el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 15

15- Oraya ancak o (kâfir olarak) **şakî** (ve bedbaht) **olan** (îmânsız kimseler ebedî kalmak üzere) **girecektir.**

اَلَّذ۪ي كَذَّبَ وَتَوَلّٰىۜ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

(اَلَّذ۪ي) **Öyle kimse ki,** (كَذَّبَ) **yalanladı,** daha? (وَتَوَلّٰى) **ve yüz çevirdi.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- Öyle kimse (orada sonsuza dek kalacaktır) **ki;** (peygamberleri ve getirdiklerini) **yalanlamıştır ve** (ibâdetten) **yüz çevirmiştir.**

Bu âyet-i kerîmelerde geçen: "Eşkā kişi", Ebû Cehil ya da Ümeyye ibnü Halef'tir. Gerçi "Sebeb-i nüzûlün husûsî oluşu hükmün umûmî oluşuna zıt düşmez" kāidesi muktezâsınca, İslâmiyet'i inkâr edip Allâh'a kulluktan yüz çeviren herkes buraya dâhildir.

وَسَيُجَنَّبُهَا الْاَتْقٰىۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(وَسَيُجَنَّبُ) **Ama iyice uzak tutulacak,** neden? (هَا) **ondan,** kim? (اَلْاَتْقَى) **o en ziyâde takvâ sâhibi olan kimse.** *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 17

17- Ama o (şirkten ve günahlardan hakkıyla sakınarak) **en ziyâde takvâ sâhibi olan kişi** (cehennemde ebedî kalmak bir yana, ona hiç girmeyecek ve) **ondan iyice uzak tutulacak** (böylece o onun sesini, hattâ nefesini bile duymayacak)**tır.**

اَلَّذٖى يُؤْتٖى مَالَهُ يَتَزَكّٰىۚ ﴿١٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(اَلَّذٖى) **Öyle kimse ki,** (يُؤْتٖى) **veriyor,** neyi? (مَالَهُ) **malını,** niçin veriyor? (يَتَزَكّٰى) **iyice artsın diye,** yâni Allâh nezdinde sevâbı ziyâde olsun diye. *(el-Âlûsî, 29/92)*

Meâl-i Şerîf - 18

18- Öyle kimse ki; (gösteriş ve işittirme niyetiyle değil de, sâdece verdiği şey Allâh nezdinde) **iyice artsın diye malını vermektedir.**

وَمَا لِاَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزٰىۙ ﴿١٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(وَمَا لِاَحَدٍ) **Ve hiç kimse için yoktur,** kimin yanında olduğu hâlde? (عِنْدَهُ) **onun yanında,** ne yoktur? (مِنْ نِعْمَةٍ) **hiçbir nîmet,** öyle nîmet ki, (تُجْزٰى) **karşılık verilsin.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- Ve hiçbir kimse için o kişinin nezdinde (sâbit olan) **bir iyilik yoktur ki,** (yaptığı iyilikle) **on**(un yaptığı yardım)**a karşılık veril**(mesini kastet)**miş olsun.**

(O kişi verdiği malı fakirin evvelce ona yaptığı bir iyilikten dolayı değil sırf Allâh rızâsı için vermiştir.)

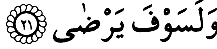
اِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰىۚ ﴿٢٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 20

(اِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ) **Lâkin** (o bu iyiliği) **Rabbinin Zâtını**(n rızâsını) **aramak için** (yapmıştır), öyle Rabbi ki, (اَلْاَعْلٰى) **en yüce olan.**

Meâl-i Şerîf - 20

20- Lâkin (o bu iyiliği) **O en yüce olan Rabbinin Zâtını**(n rızâsını) **aramak için** (yapmıştır).

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 21

(وَلَسَوْفَ يَرْضٰى) **Andolsun ki; elbette o yakında râzı** (ve hoşnut) **olacaktır.**

Meâl-i Şerîf - 21

21- Andolsun ki; elbette o (bahtiyar kişi âhirette alacağı sonsuz sevaplarla) **muhakkak hoşnut olacaktır!**

Bu âyet-i kerîmelerde geçen: "En takvâ sâhibi zât", Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)*dır ki; burada onun, müşrikler tarafından eziyete uğratılan fakir sahâbîleri, özellikle Bilâl *(Radıyallâhu Anh)*ı, hiçbir iyiliklerine karşılık olmak üzere değil, sâdece Allâh rızâsı için satın alıp âzâd etmesinden bahsedilmektedir.

Nitekim Bilâl *(Radıyallâhu Anh)*ı büyük mal sarfederek Ümeyye ibnü Halef'den satın alıp âzâd ettiği zaman bâzı müşrikler: "Herhâlde Bilâl'in ona evvelce iyiliği dokunmuştu da ona vefâ borcunu ödemek üzere Ebû Bekr onu âzâd etti" dediklerinde bu âyet-i celîleler nâzil olarak Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)*ın bunu bir karşılık olarak değil sâdece Allâh rızâsı için yaptığını beyân etmiş oldu. *(el-Beyzâvî; en-Nesefî)*

Gerçi "Sebeb-i nüzûlün husûsî oluşu hükmün umûmî oluşuna zıt düşmez" kāidesine göre, haramlardan sakınıp Allâh yolunda sırf Allâh rızâsı için mal harcayan herkes bu müjdeye dâhildir.

سُورَةُ الضُّحٰى مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

DOKSAN ÜÇÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

ed-DUHÂ SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
On bir âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالضُّحٰىۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالضُّحٰى) **Kuşluk vaktine yemîn olsun!**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Güneşin yükselme zamânı olan) **kuşluk vaktine yemîn olsun!**

وَالَّيْلِ اِذَا سَجٰىۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha neye yemîn olsun? (وَالَّيْلِ) **geceye yemîn olsun,** ne zamanda? (اِذَا سَجٰى) **sükûna erdiği zaman,** yâni içinde bulunan insanlar sâkinleştiği zaman. Burada mecâz-ı aklî bulunmaktadır, *(el-Beyzâvî; el-Cemel)* zîrâ gecenin sâkinleşmesinden maksad; içinde bulunan insanların sessizliğe bürünmesidir ki bu da gecenin ilerlemiş vakitlerinde tahakkuk eder.

Meâl-i Şerîf - 2

2- Geceye (de insanlar ve sesler kendisinde yatıştığı ve) **sâkinleştiği zaman kasem olsun!**

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰىۜ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Bütün bunlara yemîn olsun ki, (مَا وَدَّعَ) **terk etmedi,** kimi? (كَ) (Habîbim) **seni,** kim? (رَبُّكَ) **senin Rabbin,** daha ne yapmadı? (وَمَا قَلَى) **ve** (sana) **hiç buğzetmedi** (ve kızmadı).

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Habîbim!) **Rabbin seni** (seçti seçeli hiç) **terk etmedi ve** (seni sevdi seveli sana) **hiç buğzetmedi** (ve kızmadı).

Cündüb ibnü Süfyân *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre; Nebî *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* hastalanmış ve bu nedenle iki veyâ üç gece kalkamamış (dolayısıyla insanlara görünmemişti). Bunun üzerine (müşrikler gürûhundan) bir kadın, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e gelerek: "Ey Muhammed! Umarım ki şeytanın (olan Cibrîl) seni terk etmiştir, zîrâ iki-üç gecedir sana geldiğini görmedim" demişti. O zaman Allâh-u Azze ve Celle Duhâ Sûresi'ni indirdi. *(el-Buharî, rakam:4950; Müslim, rakam:1797; Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:18796; et-Tirmizî, rakam:3345)*

وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْاُولٰىۜ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(وَلَلْاٰخِرَةُ) **Ve elbette âhiret,** buradaki (لَ) harfi, ibtidâ (ve tekîd) içindir, *(ed-Dürru'l-masûn)* nedir? (خَيْرٌ) **çok hayırlıdır,** kim için? (لَكَ) **senin için,** neden? (مِنَ الْاُولٰى) **o ilk önce olan** (dünyâ hayâtın)**dan.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Elbette âhiret (hayâtında kavuşacağın nîmetler) **ise o ilk önce olan** (dünyâ hayâtın)**dan senin için çok hayırlıdır.** (Böylece senin gücün ve şerefin şu andaki yaşamına nisbetle günbegün artarak ilerleyecek ve netîcede sen iki cihanda da güzel bir âkıbete kavuşacaksın.)

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰىۜ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(وَلَسَوْفَ يُعْطِى) **Ve elbette yakında verecek,** buradaki (لَ) harfi, ibtidâ (ve tekîd) içindir, *(ed-Dürru'l-masûn)* kime? (كَ) **sana,** kim? (رَبُّكَ) **Rabbin,** sonra ne olacak? (فَتَرْضٰى) **sen de râzı** (ve hoşnut) **olacaksın.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Yine elbette Rabbin sana gerçekten (dünyâda da âhirette de hayırlı muratlarının tamâmını) **verecek de artık sen râzı** (ve hoşnut) **olacaksın.**

اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَاٰوٰىۖ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اَلَـمْ يَجِدْ) **O** (Rabbin) **bilmedi mi,** aslında "Bulmak" mânâsında olan (وُجُودْ) fiili, burada (عِلْمْ) "Bilmek" mânâsındadır, *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* kimi bilmedi mi? (ـكَ) **seni,** nedir bilmedi mi? (يَتِيمًا) **bir yetim,** sonra ne yaptı? (فَـاٰوٰى) **bu sebeple** (seni) **barındırdı.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- O (Rabbin) **seni bir yetim olarak bildi de bu sebeple** (seni amcan Ebû Tâlib'in yanında) **barındırmadı mı?!**

وَوَجَدَكَ ضَٓالًّا فَهَدٰىۖ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَوَجَـدَ) **Yine O bildi,** aslında "Bulmak" mânâsında olan (وُجُـودْ) fiili, burada (عِلْمْ) "Bilmek" mânâsındadır, *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* kimi bildi? (ـكَ) **seni,** nedir bildi? (ضَٓالًّا) **yolunu kaybetmiş biri** (olarak), sonra ne yaptı? (فَهَـدٰى) **netîcede** (seni doğru yola) **hidâyet etti.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Yine O seni (Şâm'a doğru çıkmış olduğun yolculuğunda) **yolunu kaybetmiş biri olarak bildi de netîcede** (seni kāfilenin izlediği doğru yola) **hidâyet etti.**

Sa'îd ibnü Müseyyeb *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlûllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* amcası Ebû Tâlib ile birlikte Hadîce *(Radıyallâhu Anhâ)*nın kölesi Meysere'nin ticâret kāfilesi içinde Şâm'a doğru bir sefere çıkmıştı, karanlık bir gecede devesinin üzerinde uyuya kalınca anayoldan saptı, bunun üzerine Cibrîl *(Aleyhisselâm)* gelerek devenin yularından tutup onu kāfileye iâde etti. İşte Allâh-u Te'âlâ bu âyet-i celîlede ona bu lütfunu beyân etti. *(es-Sa'lebî, el-Keşfü ve'l-beyân, 10/228; 'Ömer en-Nesefî, et-Teysîr, 15/390-391; el-Beyzâvî, Envâru't-Tenzîl; en-Nesefî, Medârikü't-Tenzîl; el-Hâzin, Lübâbü't-Te'vîl, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/528)*

وَوَجَدَكَ عَٓائِلًا فَاَغْنٰىۜ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَوَجَدَ) **Yine O** (Rabbin) **bildi,** aslında "Bulmak" mânâsında olan (وُجُودْ) fiili, burada (عِلْمْ) "Bilmek" mânâsındadır, *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* kimi bildi? (كَ) **seni,** nedir bildi? (عَٓائِلًا) **bir fakir olarak,** sonra ne yaptı? (فَاَغْنٰى) **sonra zengin etti.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Ayrıca O (Rabbin) **seni bir fakir olarak bildi de sonra** (hanımın Hadîce'nin malıyla) **zengin etti.**

فَاَمَّا الْيَت۪يمَ فَلَا تَقْهَرْۜ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(فَاَمَّا الْيَت۪يمَ) **O hâlde yetime gelince,** (فَلَا تَقْهَرْ) **artık sen** (onu) **alçaltarak mağlub etme** (ve ona musallat olarak ezme *(el-Âlûsî)*).

Meâl-i Şerîf - 9

9- O hâlde yetime gelince; artık sen (onu) **alçaltarak mağlub etme** (ve ona musallat olarak ezme, güçsüzlüğünden dolayı da malına müdâhale ederek onu zor duruma düşürme).

وَاَمَّا السَّٓائِلَ فَلَا تَنْهَرْۜ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَاَمَّا السَّٓائِلَ) **Bir de** (el açıp) **isteyen kişiye gelince,** (فَلَا تَنْهَرْ) **artık sert konuşarak** (onu) **kovma.** *(el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 10

10- Bir de (el açıp) **isteyen kişiye gelince; artık sert konuşarak** (onu) **kovma.** (Yanında bir şey varsa ver, yoksa da güler yüzle ve yumuşak sözle geri çevir.)

وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ) **Ve Rabbinin nîmetine gelince,** (فَحَدِّثْ) (bir şükür ifâdesi olarak) **artık** (onu) **çokça anlat.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Şimdi Rabbinin (sana Kur'ân'ı ve diğer hükümleri öğretme) **nîmetine gelince;** (bir şükür ifâdesi olarak) **artık** (onu) **çokça anlat.**

سُورَةُ الْاِنْشِرَاحِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ ثَمَانِى اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

DOKSAN DÖRDÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-İNŞİRÂH SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اَلَمْ نَشْرَحْ) **Biz genişletmedik mi,** kim için? (لَكَ) (Habîbim!) **Senin için,** neyi? (صَدْرَكَ) **göğsünü.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **Biz senin** (vahyin zorluğuna dayanabilmen ve ins-ü cinnin dâveti gibi ağır bir yüke kolayca göğüs gerebilmen) **için göğsünü genişletmedik mi?!**

وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha ne yaptık? (وَوَضَعْنَا) **ve indirdik,** burada (وَضَعَ) fiili, "İndirdi" mânâsına gelen (حَطَّ) fiili ile tefsîr edilmiştir, *(el-Hâzin; el-Celâleyn)* kimden uzaklaştırarak? (عَنْكَ) **senden,** neyi? (وِزْرَكَ) **ağır yükünü.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Vahyi teblîğden ibâret o) **ağır yükünü de senden uzaklaştırıp** (üzerinden) **indirdik.**

اَلَّذِى اَنْقَضَ ظَهْرَكَۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(اَلَّذٓى) **Öyle yük ki,** (اَنْقَضَ) **ağır geldi,** neye? (ظَهْرَكَ) **sırtına.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Öyle (yükten seni kurtardık) **ki, sırtına ağır gelmişti.** (İşte Biz risâleti teblîğden ibâret olan çok ağır bir vazîfeyi kolaylıkla yapabilmen için kalbine ziyâdesiyle kuvvet verdik de bu sâyede sen bu mesûliyetin uhdesinden kurtulabildin.)

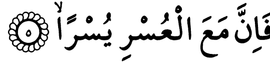

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha ne yaptık? (وَرَفَعْنَا) **ve yükselttik,** kim için? (لَكَ) **senin için,** neyi? (ذِكْرَكَ) (insanlar içinde hayırla) **anılmanı.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Ayrıca Biz anılmanı (şânını ve nâmını) **senin için yükselttik!** (Bu yüzden kelime-i şehâdet, ezan, ikāmet, hutbe ve tahiyyât gibi birçok önemli zikir ve ibâdette Benimle birlikte dâimâ anılacaksın.)

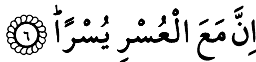

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ) **İşte gerçekten o** (karşılaştığın) **zorlukla berâber vardır,** ne vardır? (يُسْرًا) **büyük bir kolaylık.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- İşte gerçekten o (çektiğin bunca) **zorlukla birlikte** (hemen onun peşi sıra gelecek) **büyük bir kolaylık vardır!**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ) **Muhakkak o** (aynı) **zorlukla berâber vardır,** ne vardır? (يُسْرًا) **başka büyük bir kolaylık.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Muhakkak o (katlandığın aynı) **zorlukla birlikte başka büyük bir kolaylık** (daha) **vardır.** (Bir zorluk iki büyük kolaylığı yenemeyeceğine göre artık sen ne kadar sıkıntıya düşsen de Allâh'ın yardımından ümitsiz olma.)

فَاِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(فَـاِذَا فَرَغْـتَ) **O hâlde** (vazîfelerinden) **boş kaldığın zaman,** ne yap? (فَانْصَـبْ) **hemen** (nâfile ibâdetlerde) **yorul.** *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 7

7- O hâlde (tebliğ ve namaz gibi vazîfelerinden) **boş kaldığın zaman hemen** (nâfile ibâdetlerle meşgul olarak) **yorul** (şükür ve duâda bulun, hiçbir vaktini ibâdetten boş tutma ve nefsin için rahatlık arama).

Müfessirlerin beyânı vechile; bu âyet-i kerîmede Allâh-u Te'âlâ Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e: "Farzları bitirince nâfilelerle meşgul ol, ümmetine ta'lîmde bulunduktan sonra amel etmeye gayret et, cihâdın ardından ibâdetle meşgul ol, elçilik görevini tebliğin ardından da hem kendin, hem de müminler için istiğfâra devâm et" buyurmuş olmaktadır. *(el-Medârik; el-Hâzin)*

وَاِلٰى رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَاِلٰـى رَبِّـكَ) **Ve ancak Rabbin**(in fazl-u keremin)**e,** ne yap? (فَارْغَـبْ) **hemen rağbetli ol.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Bir de hemen sen ancak Rabbin(in fazl-u keremin)**e rağbetli ol!** (Sâdece O'na güven ve sırf O'nun fazl-u kereminden istekte bulun. Zîrâ senin tüm sıkıntılarını giderecek ancak O'dur!)

سُورَةُ التّينِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ ثَمَانِى اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

DOKSAN BEŞİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

et-TÎN SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالتّينِ وَالزَّيْتُونِۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالتّينِ) **İncire yemîn olsun,** daha? (وَالزَّيْتُونِ) **zeytine yemîn olsun.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Andolsun o (sayısız menfaatleri olan) **incire;** (ve) **kasem olsun zeytine!**

وَطُورِ سٖينٖينَۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha neye yemîn olsun? (وَطُورِ سٖينٖينَ) **Sînîn** (vâdîsin)**deki Tûr** (Dağı'n)**a** (da) **yemîn olsun.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Mûsâ nebînin Allâh-u Te'âlâ ile mükâlemesine mahal olmuş o çok mübârek) **Sînîn** (vâdîsin)**deki Tûr** (Dağı'n)**a** (da) **yemîn olsun!**

وَهٰذَا الْبَلَدِ الْاَمٖينِۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha neye yemîn olsun? (وَهٰذَا) **işte şuna yemîn olsun,** şundan bedel? (اَلْبَلَدِ) **o beldeye,** öyle belde ki, (اَلْاَمٖينِ) **çok güvenli olucu.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- İşte şu çok güvenli belde (olan Mekke-i Mükerreme)**ye** (de) **kasem olsun!**

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فٖى اَحْسَنِ تَقْوٖيمٍۘ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

İşte bütün bunlara yemîn olsun ki, (لَقَدْ خَلَقْنَا) **andolsun; elbette Biz yarattık,** kimi? (اَلْاِنْسَانَ) **insanı,** ne şekilde olduğu hâlde? (فٖى اَحْسَنِ تَقْوٖيمٍ) **en güzel bir biçim verme içerisinde.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Andolsun; elbette Biz insanı muhakkak en güzel bir biçim verme (sıfatımızın tezâhürü olarak en güzel sûret ve şekil) **içerisinde yarattık!** (Nitekim bunun bir netîcesi olarak insan yüzüstü değil de dik olarak yürümekte, eliyle yeyip içmekte, çok güzel bir şekle sâhip olup doğru-düzgün uzuvlara mâlik bulunmaktadır.)

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلٖينَۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(ثُمَّ رَدَدْنَا) **Sonra döndürdük,** kimi? (هُ) **onu,** nereye? (اَسْفَلَ سَافِلٖينَ) **aşağıların en aşağısı olan** (cehennemdeki kötü durum)**a.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Sonra (bu şekilde güzel yaratılış nîmetine şükretmediği için sonunda) **onu** (cehennem ehlinden yapıp görüntüsünü çok çirkinleştirerek) **aşağıların en aşağısı olan** (çok kötü bir durum)**a döndürdük.**

اِلَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍۜ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اِلَّا الَّذٖينَ) **Ancak o kimseler müstesnâ ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha? (وَعَمِلُوا) **ve işlediler,** neyi? (اَلصَّالِحَاتِ) **sâlih amelleri,** onların hâli nedir? (فَلَهُمْ) **artık özellikle onlar için vardır,** ne? (اَجْرٌ) **büyük bir ecir** (ve mükâfât)**,** öyle ecir ki, (غَيْرُ مَمْنُونٍ) **kesintiye uğratılmamış.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Ancak o kimseler müstesnâ ki; îmân (şartlarına şüphesiz bir şekilde îtikād) **etmiştirler ve** (namaz, oruç, hac, zekât gibi) **sâlih ameller işlemiştirler; işte o** (cehennem ehlinin aşağılık durumundan kurtula)**nlar için,** (cennette ardı arkası) **kesilmeyen çok büyük bir ecir** (ve mükâfât) **vardır.**

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِۜ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(فَمَا) **Artık hangi şey,** nedir? (يُكَذِّبُ) **tekzîbe** (ve yalanlamaya) **sevk ediyor,** *(et-Teysîr; el-Cemel)* kimi? (كَ) **seni,** neden sonra? (بَعْدُ) **bu**(nca kat'î delillerin açığa çıkması)**ndan sonra,** neyi yalanlamaya? (بِالدِّينِ) **o** (âhiretteki) **cezâyı.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- (Ey kâfir insan!) **Artık bu**(nca kat'î delillerin açığa çıkması)**ndan sonra hangi şey seni o** (âhiretteki) **cezâyı yalanlamaya sevk ediyor?!**

اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اَلَيْسَ) **Olmadı mı,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** nedir olmadı mı? (بِاَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ) **kesinlikle hâkimlerin en geçerli hüküm vereni.** *(el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 8

8- Kesinlikle Allâh hâkimlerin en geçerli hüküm vereni değil midir?! (Mâdemki öyledir, o hâlde kıyâmet günü kullar arasında isâbetli hükmünü verecek ve îmân edenleri cennete, kâfirleri ise cehenneme gönderecektir.)

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur: "Sizden her kim Vettîni'yi okuyup sonuna varırsa: (بَلٰى وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ) 'Evet! (Elbette; Allâh Ahkemü'l-hâkimîn'dir!) Ben de buna dâir şâhitlerdenim' desin!" *(Ebû Dâvûd, rakam:887, 1/234; Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:7391, 12/353)*

سُورَةُ الْعَلَقِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ تِسْعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

DOKSAN ALTINCI SÛRE-İ CELÎLE

el-'ALAK SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
On dokuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذٖى خَلَقَۚ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِقْرَأْ) (Habîbim! Kur'ân'ı) **oku,** burada (اَلْقُرْاٰنَ) kelimesi mahzûftur, *(el-Beyzâvî; et-Teysîr)* ne ile başlayarak oku? (بِاسْمِ رَبِّكَ) **Rabbinin ismi ile başlayarak,** burada (بَا) harfi ibtidâ içindir, *(el-Celâleyn)* (اَلَّذٖى) **öyle Zât ki,** (خَلَقَ) (her şeyi) **O yarattı.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **O Rabbinin ismiyle başlayarak** (Kur'ân'ı) **oku ki,** (her şeyi) **O yaratmıştır.**

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍۚ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(خَلَقَ) **O yarattı,** kimi? (اَلْاِنْسَانَ) **insan cinsini,** burada (اَلْ) cins içindir, *(el-Kirmânî)* insanı neden yarattı? (مِنْ عَلَقٍ) **pıhtılaşmış kan parçalarından.** Bu kelime (عَلَقَةٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 2

2- O (Allâh-u Te'âlâ) **insanları** (sülük gibi rahim duvarına yapışıp kan emerek beslenen aşılanmış yumurtadan ibâret) **pıhtılaşmış kan parçalarından yaratmıştır.**

اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(اِقْرَأْ) (Habîbim) **oku,** (وَرَبُّكَ) **zâten ancak senin Rabbin,** kimdir? (اْلاَكْرَمُ) **en ziyâde kerem** (ve iyilik) **sâhibidir.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (Habîbim!) **Oku! Zâten ancak senin Rabbin en ziyâde kerem** (ve iyilik) **sâhibi olandır.** (Çünkü ancak O karşılıksız verir ve hiçbir şeyden çekinmediği hâlde günahkârlara mühlet tanır.)

اَلَّذٖى عَلَّمَ بِالْقَلَمِۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اَلَّـذٖى) **Öyle Zât ki,** (عَلَّـمَ) (yazmayı) **öğretti,** burada mef'ûl mahzûftur ki takdîri (عَلَّـمَ الْخَـطَّ) şeklindedir, *(el-Beyzâvî)* ne ile öğretti? (بِالْقَلَمِ) **kalem**(i yaratmak) **ile.** *(el-Kirmânî)*

Meâl-i Şerîf - 4

4- Öyle (yüce) **Zât ki kalem**(i yaratmak) **ile** (insana yazmayı) **öğretmiştir.**

عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْؕ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(عَلَّـمَ) **O öğretti,** kime? (اْلاِنْسَـانَ) **insana,** neyi? (مَـا) **o şeyleri ki,** (لَـمْ يَعْلَـمْ) **bilmedi.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- O (Rabbin), **insana** (işitme, görme ve anlama gibi birtakım kuvvetler vererek ve âyetler indirip deliller sunarak) **bilmediği şeyleri öğretmiştir.**

كَلَّٓا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰىٓۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(كَلَّٓا) **Hayır,** (اِنَّ اْلاِنْسَـانَ) **gerçekten o** (kâfir) **insan,** burada (اَلْ) ahd-i hârici içindir, nedir? (لَيَـطْغٰى) **elbette haddi aşar.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Hayır! (İnsan bunca nîmetlere nankörlük etmemelidir.) **Gerçekten o** (kâfir) **insan elbette haddi aşmaktadır.**

اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنٰىؕ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Haddi niçin aşıyor? (اَنْ رَاٰ) **gördüğü için,** bu cümle mef'ûlü leh olup takdîri (لِاَنْ رَاٰ) şeklindedir, *(el-Cemel; el-Âlûsî)* kimi? (هُ) **kendisini,** nedir gördü? (اِسْتَغْنٰى) **müstağnî** (ihtiyaçsız) **oldu.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Çünkü kendisini (Allâh'tan ve îmândan) **ihtiyaçsız** (kalmış) **olarak görmüştür.**

اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰىؕ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ) **Muhakkak ancak senin Rabbin**(in muhâsebesin)**edir,** ne? (اَلرُّجْعٰى) **o** (son) **dönüş.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Şüphesiz (ölümün ardındaki) **o** (son) **dönüş ancak senin Rabbin**(in muhâsebesin)**edir.**

اَرَاَيْتَ الَّذ۪ي يَنْهٰىۙ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(اَرَاَيْتَ) **Gördün mü,** kimi? (اَلَّذ۪ى) **öyle kimseyi ki,** ne yapıyor? (يَنْهٰى) **engelliyor.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- Gördün mü öyle (şerli) **kimseyi ki engelliyor?!**

عَبْدًا اِذَا صَلّٰىؕ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Kimi engelliyor? (عَبْدًا) **bir kulu,** ne zamanda? (اِذَا صَلّٰى) **namaz kıldığı zamanda.**

Meâl-i Şerîf - 10

10- Namaz kıldığı zaman bir kulu.

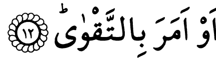
اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰىۙ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(اَرَاَيْتَ) (Ey muhâtab) **gördün mü** (ne acâyip şey), *(et-Teysîr; el-Âlûsî)* (اِنْ كَانَ) **eğer o** (namazdan engellenen kişi) **olduysa,** ne üzere? (عَلَى الْهُدٰى) **hidâyet** (ve dosdoğru bir yol) **üzere.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (Ey muhâtab!) **Gördün mü** (ne acâyip şey)**?! Eğer o** (namazdan engellenen kişi)**, hidâyet** (ve dosdoğru bir yol) **üzere olduysa** (ki kesinlikle öyledir)**.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 12

Yâhut ne yaptıysa? (اَوْ اَمَرَ) **yâhut emrettiyse,** ne ile? (بِالتَّقْوٰى) **takvâ ile,** yâni Allâh-u Te'âlâ'nın haramlarından sakınmayı. Bir önceki âyet-i celîlede geçen (اِنْ كَانَ) cümlesinde şartın cevâbı bundan sonra gelecek (اِنْ كَذَّبَ) cümlesindeki şartın cevâbı olarak 14. âyet-i kerîmede gelen (اَلَمْ يَعْلَمْ) cümlesinin delâleti ile burada hazfedilmiştir ki takdîri (اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰى فَيُجَازِيهِ) "Allâh'ın gerçekten onu gördüğünü ve ona mükâfât vereceğini bilmedi mi?!" şeklindedir. *(et-Teysîr; el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 12

12- Ya da (şirkten ve günahlardan sakınma ve) **takvâ ile emretmiş** (oldu) **ise** (ki kesinlikle öyle yapmıştır, artık o kişi Allâh-u Te'âlâ'nın kendisini gördüğünü ve ona bu güzel amellerinden dolayı mükâfât vereceğini bilmedi mi?)**!**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 13

(اَرَاَيْتَ) (Ey muhâtab) **gördün mü** (ne acâyip şey), *(et-Teysîr; el-Âlûsî)* (اِنْ كَذَّبَ) **eğer o** (namazdan nehyeden kişi) **yalanladıysa,** daha? (وَتَوَلّٰى) **ve yüz çevirdiyse** (ki öyle yapmıştır)**.** Buradaki şartın cevâbı bir sonraki âyet-i kerîmede zikredilmiştir. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 13

13- (Ey muhâtab!) **Gördün mü** (ne acâyip şey)**?! Eğer o** (kişi namazı engelleyerek hakkı) **yalanlamış ve** (ondan) **yüz çevirmişse** (ki öyle yapmıştır)**.**

اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰىؕ ﴿١٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 14

(اَلَـمْ يَعْلَـمْ) **O bilmedi mi,** neyi? (بِـاَنَّ اللّٰهَ) **gerçekten Allâh,** nedir? (يَـرٰى) **görmektedir.**

Meâl-i Şerîf - 14

14- O bilmedi mi ki; gerçekten Allâh (yaptıklarını) **görmektedir** (ve kesinlikle cezâsını verecektir)**?!**

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِۙ ﴿١٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 15

(كَلَّا) **Hayır** (bir daha böyle yapmasın), *(el-Âlûsî)* (لَئِـنْ لَـمْ يَنْتَـهِ) **andolsun ki; eğer vazgeçmezse,** ne yapacağız? (لَنَسْـفَعًا) **elbette muhakkak yakalayıp şiddetle sürükleyeceğiz,** *(et-Teysîr; el-Beyzâvî)* bu fiilin aslı (لَنَسْـفَعَنْ) şeklinde nûn-u muhaffefe ile olup burada Basralıların mezhebine uyularak (ا) ile yazılıp tenvîn ile okunmuştur, *(el-Âlûsî; ez-Zuhaylî)* ne ile yakalayıp? (بِالنَّاصِيَـةِ) **o alın saçı ile.**

Meâl-i Şerîf - 15

15- Hayır! (Bir daha böyle yapmasın!) **Andolsun ki; eğer o** (namazdan engelleyen kişi bu yaptığından) **vazgeçmeyecek olursa, elbette o**(nu) **alın saçından yakalayıp** (cehenneme) **şiddetle sürükleyeceğiz.**

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍۚ ﴿١٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 16

O alın saçından bedel? (نَاصِيَةٍ) **bir** (kişinin) **alın saçı,** öyle kişinin alın saçı ki, (كَاذِبَةٍ) **çok yalancı,** yine öyle kimsenin alın saçı ki, (خَاطِئَةٍ) **çok hatâ işleyici.**

Meâl-i Şerîf - 16

16- O çok yalancı ve ziyâdesiyle hatâlı (kişinin) **alın saçından** (yakalayacağız).

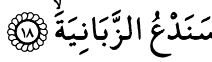
فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۙ ﴿١٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 17

(فَلْيَدْعُ) **Haydi o** (kâfir) **çağırsın,** kimi? (نَادِيَهُ) **meclisini**(n adamlarını)! Burada bir muzâf mahzûftur ki takdîri (أَهْلَ نَادِيهِ) şeklindedir. *(el-Âlûsî; el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 17

17- Haydi (o zaman) **çağırsın** (da görelim) **meclisini**(n adamlarını)!

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 18

(سَنَدْعُ) **Muhakkak Biz** (de) **çağıracağız,** kimi? (اَلزَّبَانِيَةَ) **zebânîleri.**

Meâl-i Şerîf - 18

18- Muhakkak Biz (de) **çağıracağız** (onu ateşe sürükleyecek) **zebânîleri!**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 19

(كَلَّا) **Hayır,** (لَا تُطِعْ) (Habîbim) **itâat etme**(meye devâm et), kime? (هُ) **ona,** daha? (وَاسْجُدْ) **ve secde**(ye devâm) **et,** daha? (وَاقْتَرِبْ) **ve** (Rabbinin rızâsına) **iyice yakınlaş.**

Meâl-i Şerîf - 19

19- (Habîbim!) **Hayır! O'na itâat etme**(meye devâm et). **Böylece sen secde**(ye devâm) **et de,** (Rabbinin rızâsına) **iyice yakınlaş.**

Rivâyete göre; Ebû Cehil: "Bir daha Muhammed'in sizin aranızda secde yaptığını görürsem, elbette boynuna basacağım ve yüzünü topraklara sürteceğim" dedi. Sonra onu namaz kılarken görünce yanına yaklaşmak istediyse de, ânîden elleriyle korunarak (ve bir şeyden sakınır gibi yaparak) gerisingeri kaçmaya başladı. Kendisine bunun sebebi sorulduğunda ise: "Onunla benim aramda birçok kanat ve ateşten bir hendek gördüm" dedi.

Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Bana yaklaşacak olsaydı, elbette melekler onun bütün uzuvlarını parçalayacaklardı" buyurdu. Sonra Ebû Cehil'i tutup sallayarak tehdit etti. O: "Bu vâdîde meclisi en kalabalık olan ben iken, sen nasıl beni tehdit edersin?" deyince, bu âyet-i kerîmeler nâzil oldu! Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Eğer meclisini toplamaya kalksaydı, elbette zebânîler onu herkesin gözü önünde yakalayacaklardı" buyurdu. *(el-Beyzâvî, Envâru't-Tenzîl; en-Nesefî; el-Hâzin; -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/541)*

سُورَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ خَمْسُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

DOKSAN YEDİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-KADR SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Beş âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِنَّٓا اَنْزَلْنَاهُ ف۪ى لَيْلَةِ الْقَدْرِۚ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِنَّٓا) **Muhakkak Biz,** (اَنْزَلْنَا) **inzâl ettik,** yâni topluca indirdik, neyi? (هُ) **onu,** ne zamanda? (ف۪ى لَيْلَةِ الْقَدْرِ) **Kadir Gecesi'nde.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Muhakkak Biz onu (o ebedî mûcize olan Kur'ân-ı Kerîm'i) **Kadir Gecesi'nde** (Levh-i Mahfûz'dan, birinci kat semâda bulunan Beytü'l-İzzet denilen makāma) **topluca indirdik.**

وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِۜ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(وَمَٓا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (مَا) **ne büyük şey,** nedir? (لَيْلَةُ الْقَدْرِ) **Kadir Gecesi'dir.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Habîbim!) **Hem sana ne bildirmiştir ki; Kadir Gecesi ne** (kadar büyük bir gece)**dir?** (Kimse bilemez ki bildirsin! İşte şimdi Ben sana bildiriyorum.)

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ شَهْرٍۜ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(لَيْلَةُ الْقَدْرِ) **Kadir Gecesi,** nedir? (خَيْرٌ) **daha hayırlıdır,** neden? (مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ) **bin aydan,** yâni içerisinde Kadir Gecesi bulunmayan bin aydan.

Meâl-i Şerîf - 3

3- Kadir Gecesi(ni ibâdetle ihyâ etmek, içerisinde Kadir Gecesi bulunmayan) **bin aydan daha hayırlıdır.** (Bu nedenle onda yapılan sâlih bir amel, seksen üç sene dört ay boyunca sürekli yapılan bir amele denk olmaktan öte, ondan daha fazîletlidir!)

تَنَزَّلُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(تَنَزَّلُ) **Sürekli iner,** kim? (اَلْمَلٰٓئِكَةُ) **melekler,** daha? (وَالرُّوحُ) **Rûh da,** nerede iner? (فِيهَا) **onda,** yâni o Kadir Gecesi'nde, ne ile iner? (بِاِذْنِ رَبِّهِمْ) **Rablerinin izniyle,** o gece neden selâmettir? (مِنْ كُلِّ اَمْرٍ) **her korkunç işten,** bu terkîb bir sonraki âyet-i kerîmeden anlaşılan mahzûf bir (سَلَامٌ) kelimesine tealluk etmektedir, *(eş-Şihâb, 8/384; ed-Dürru'l-masûn, 11/64)* buna göre takdîr (هِىَ سَلَامٌ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ) şeklindedir. Diğer bâzı müfessirlere göre ise kendisinden sonraki (سَلَامٌ) kelimesine müteallıktır ki mânâ aynıdır. *(et-Teysîr; el-Muharrarü'l-vecîz, 10/332; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 4

4- Melekler de, Rûh (diye adlandırılan Cebrâîl kulumuz) **da Rablerinin izniyle o**(nun tamâmı)**nda** (Müslümanlara selâm vermek için ve onların duâlarına 'Âmîn' demek için) **iner de iner.** (O gece) **her bir korkunç işten** (selâm ve selâmetler takdîr edilir).

سَلَامٌ هِىَ حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(سَلَامٌ) **Ancak selâmdır,** bu kelime mukaddem haberdir, *(el-Medârik)* ne? (هِىَ) **o** (gece), yâni melekler her mümine selâm verdikleri için o gece baştan sona selâm vermekle geçmektedir, *(et-Teysîr)* bu kelime "Selâmet (kurtuluş)" mânâsıyla da tefsîr edilmiştir *(el-Beyzâvî)* ki meâl-i şerîfte bu mânâ da verilmiştir, ne zamâna kadar selâmlama devâm eder? (حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ) **fecrin doğuşuna** (ve imsâk oluncaya) **kadar.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Fecrin doğuşuna (ve tan yeri ağarıncaya) **kadar** (melekler karşılaştıkları her îmânlı erkek ve kadına selâm verdikleri için) **o** (gece) **ancak bir selâm**(dan ibâret sayılmış)**dır.**

/(Başka zamanlarda Allâh-u Te'âlâ hem belâ hem de selâmet takdîr ederken) ***o*** *(geceki takdirler),* ***fecrin doğuşuna kadar ancak bir selâmdır*** *(ve tehliklerden selâmet olarak takdîr edilmektedir.)/*

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانِي اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

DOKSAN SEKİZİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-BEYYİNE SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

لَمْ يَكُنِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِك۪ينَ مُنْفَكّ۪ينَ حَتّٰى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(لَمْ يَكُنْ) **Olmadı,** kim? (اَلَّذ۪ينَ) **o kimseler ki,** (كَفَرُوا) **kâfir oldular,** kimlerden olduğu hâlde? (مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ) **Ehl-i Kitâb'tan,** daha? (وَالْمُشْرِك۪ينَ) **ve müşriklerden,** nedir olmadılar? (مُنْفَكّ۪ينَ) (kâfirlikten) **ayrılıcı kimseler,** ne zamâna kadar? (حَتّٰى تَأْتِيَ) **gelinceye kadar,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne? (اَلْبَيِّنَةُ) **o çok açık olucu delil.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Yahûdî ve Hristiyanların teşkil ettiği) **Kitap Ehli'nden ve** (puta tapan) **müşriklerden olan o kâfir olmuş kimseler kendilerine o çok açık delil gelinceye kadar** (kâfirlikten) **ayrılacak kimseler olmadı**(lar).

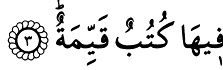
رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

O açık delilden bedel? (رَسُولٌ) **çok değerli bir Rasûl,** öyle Rasûl ki kim tarafından geldi? (مِنَ اللّٰهِ) **Allâh** (tarafın)**dan,** burada harf-i cerr mahzûf bir (جَاءَ) fiiline müteallıktır, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Kirmânî)* yine öyle Rasûl ki, (يَتْلُوا) **peşpeşe okuyor,** neyi? (صُحُفًا) **birtakım** (Kur'ân) **sahîfeleri**(ni), öyle sahîfeler ki, (مُطَهَّرَةً) (yalandan ve bâtıldan) **tertemiz kılınmış.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Allâh (tarafın)**dan** (gönderilen Muhammed adındaki)**, çok değerli bir Rasûl** (gelinceye dek kâfirlikte devâm ettiler) **ki;** (o peygamber onlara bâtıldan, yalandan ve iftirâdan) **tertemiz kılınmış birtakım** (Kur'ân) **sahîfeleri**(ni) **peş peşe okumaktadır.**

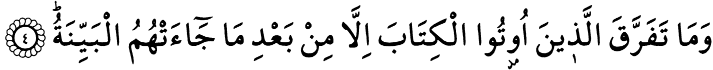

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Yine öyle sahîfeler ki, (فيها) **özellikle onlarda vardır,** ne? (كُتُبٌ) **yazılmış birtakım şeyler,** *(el-Beyzâvî; el-Medârik)* öyle şeyler ki, (قَيِّمَةٌ) (hükümleri) **dosdoğru olucu.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (mukaddes sayfalarda yazıla)**nların içerisinde** (hak ve adâleti açıklaması hasebiyle mânâları ve hükümleri) **dosdoğru olan yazılmış birtakım şeyler bulunmaktadır.**

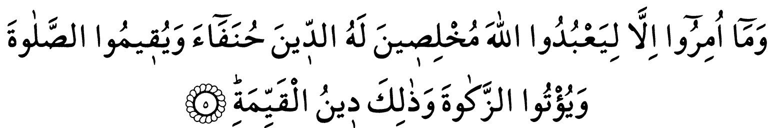

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(وَمَا تَفَرَّقَ) **Ve ayrılığa düşmedi,** kim? (اَلَّذِينَ) **o kimseler ki,** (أُوتُوا) **verildiler,** neye? (اَلْكِتَابَ) **kitâba,** yâni kendilerine kitap verilenler, neden sonra ayrılığa düştüler? (اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْ) **ancak geldikten sonra,** kime? (هُمْ) **onlara,** ne? (اَلْبَيِّنَةُ) **o çok açık delil** (olan âhir zaman peygamberi).

Meâl-i Şerîf - 4

4- Kendilerine kitab verilmiş olan o kimseler ise, ancak kendilerine o açık delil (olan âhir zaman peygamberi) **geldikten sonra ayrılığa düştü**(ler de, böylece kimisi ona îmân ederek hidâyete erdi, kimi de gerçeği bildiği hâlde azgınlık ve kıskançlık nedeniyle yine inkârı bırakmadı).

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(وَمَا اُمِرُوا) **Hâlbuki onlar** (hiçbir şeyle) **emrolunmadılar,** ancak ne ile emrolundular? (اِلَّا لِيَعْبُدُوا) **ancak ibâdet etmeleriyle,** burada (لِ) harf-i cerri, (بَا)

mânâsında olup sonrasında (أَنْ) mahzûftur ki takdîri (بِـأَنْ يَعْبُـدُوا) şeklindedir, *(el-Cemel)* kime ibâdet etmeleri ile? (اَللّٰهَ) **Allâh'a,** ne oldukları hâlde? (مُخْلِصِيـنَ) **hâlis kılıcı kimseler oldukları hâlde,** kim için? (لَـهُ) **ancak O'nun için,** neyi? (اَلدِّيـنَ) **dîni** (ve ibâdeti), daha ne oldukları hâlde? (حُنَفَـاءَ) (bâtılı bırakıp hakka yönelen) **hanîf kimseler oldukları hâlde,** daha ne ile emrolundular? (وَيُقِيمُـوا) **ve hakkıyla kılmalarıyla,** neyi? (اَلصَّلٰوةَ) **o** (farz) **namaz**(lar)**ı,** daha ne ile? (وَيُؤْتُوا) **ve vermeleriyle,** neyi? (اَلزَّكٰوةَ) **zekâtı,** (وَذٰلِكَ) (ey insan!) **İşte sana! Zâten ancak bu**(nları emreden din), nedir? (دِيـنُ الْقَيِّمَـةِ) **o dosdoğru olan** (ümmet ve cemâat)**ın dînidir.** Bu terkibte muzâf ile muzâfun ileyh arasında bir muzâf daha mahzûftur ki takdîri (دِينُ الْأُمَّةِ الْقَيِّمَةِ) şeklindedir. *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Hâlbuki onlar (kendi kitaplarında) **ancak dîni O** (Allâh-u Azîmüşşâ)**na hâlis kıla**(rak ibâdeti sâdece O'na tahsis ede)**n kişiler ve** (yanlış inançlardan uzaklaşıp tüm peygamberlere inanan) **hanîf kimseler olarak Allâh'a ibâdet etmeleriyle, o** (farz) **namaz**(lar)**ı hakkıyla kılmalarıyla ve zekâtı vermeleriyle emrolunmuşlardı.**

(Ey insan!) **İşte sana! Zâten ancak bu**(nları emreden din) **o dosdoğru olan** (ümmet ve cemâat)**ın dînidir.**

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَاۜ اُولٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(اِنَّ الَّذِيـنَ) **Muhakkak o kimseler ki,** (كَفَـرُوا) **kâfir oldular,** onlar kim olduğu hâlde? (مِـنْ اَهْـلِ الْكِتَـابِ) **Ehl-i Kitâb** (olan Yahûdî ve Hristiyanlar), daha kimler? (وَالْمُشْرِكِـينَ) **ve müşrikler,** Ehl-i Kitâb ve müşrikler nerededirler? (فِى نَارِ جَهَنَّمَ) **cehennem ateşindedir,** ne oldukları hâlde? (خَالِدِيـنَ) **ebedî kalıcı kimseler olarak,** nerede? (فِيهَـا) **onun içerisinde,** (اُولٰٓئِكَ) (Habîbim!) **İşte sana! Sâdece onlar;** (هُمْ) **ancak onlar,** kimlerdir? (شَرُّ الْبَرِيَّةِ) **yaratıkların en şerlisidir.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Kendileri kâfir olmuş o Ehl-i Kitâb (olan Yahûdî ve Hristiyanlar) **ve müşrikler; gerçekten ebediyyen içerisinde kalıcı kimseler olarak cehennem ateşindedirler.** (Habîbim!) **İşte sana! Sâdece onlar; yaratıkların en şerlisi ancak onlardır.**

Bu âyet-i kerîmelerin beyânı vechile; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* gibi bir beyyine kendilerine gelmiş olduğu hâlde, ona inanmayıp dînine girmemiş olan Yahûdî ve Hristiyanlar, Ehl-i Kitâb olma vasıflarına rağmen, kâfirlik sıfatından kurtulamazlar.

Günümüzdeki bâzı İlâhiyatçılar onları cennete sokma çabasında iseler de, bu âyet-i kerîme, Ehl-i Kitâb'tan da olsa, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e îmân etmeyen ve kendi dînini bırakıp İslâm'a tâbi olmayan kâfirlerin hepsinin cehennemde ebedî kalacağı husûsunda bir nasstır!

Nitekim müfessirlerin beyânı vechile "Hanîf"; "Aralarında hiçbir ayırım gözetmeksizin bütün peygamberlere inanan kimse" demektir. O hâlde peygamberlerin en şereflisi olan Muhammed *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e inanmayan kişi hanîf olamayacağı için cennet yüzü göremez!

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُولٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اِنَّ الَّذِينَ) **Şüphesiz o kimseler ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha? (وَعَمِلُوا) **ve yaptılar,** neyi? (اَلصَّالِحَاتِ) (namaz, oruç, hac ve zekât gibi) **sâlih amelleri,** (اُولٰٓئِكَ) **işte sana, sâdece onlar;** (هُمْ) **ancak onlar,** kimlerdir? (خَيْرُ الْبَرِيَّةِ) **yaratıkların en hayırlısıdır.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- Şüphesiz o kimseler ki îmân (şartlarına şüphesiz bir şekilde îtikād) **etmiştirler ve** (namaz, oruç, hac, zekât gibi) **sâlih ameller işlemiştirler; işte sana! Sâdece onlar; yaratıkların en hayırlısı ancak onlardır.**

جَزَٓاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِد۪ينَ ف۪يهَٓا اَبَدًاۜ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُۜ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(جَزَٓاؤُهُمْ) **Onların mükâfâtı,** kimin nezdinde olduğu hâlde? (عِنْدَ رَبِّهِمْ) **Rableri nezdinde,** nedir? (جَنَّاتُ عَدْنٍ) **çok kıymetli Adn cennetleridir,** öyle cennetler ki, (تَجْر۪ي) **sürekli akıyor,** nereden? (مِنْ تَحْتِهَا) **onların** (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından,** ne? (اَلْاَنْهَارُ) **nehirler,** ne oldukları hâlde? (خَالِد۪ينَ) **sürekli kalıcı kimseler olarak,** nerede? (ف۪يهَٓا) **onun içerisinde,** ne zamâna kadar? (اَبَدًا) **ebediyyen,** (رَضِيَ) **râzı oldu,** kim? (اَللّٰهُ) **Allâh,** kimden? (عَنْهُمْ) **onlardan,** daha? (وَرَضُوا) **onlar da hoşnûd oldular,** kimden? (عَنْهُ) **O'n**(un lütfetmiş olduğu mükâfatlar)**dan,** (ذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Bu** (mükâfat ve karşılıklı rızâ), kim içindir? (لِمَنْ) **o kimse içindir ki,** (خَشِيَ) **derin bir saygıyla korktu,** kimden? (رَبَّهُ) **Rabbinden.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Rableri nezdinde onların mükâfâtı; sonsuza kadar içlerinde ebedî kalacakları çok değerli Adn cennetleridir ki; onların (köşklerinin ve ağaçlarının) **altından sürekli ırmaklar akmaktadır.**

Allâh onlar(ın ibâdet ve tâatın)**dan râzı olmuştur, onlar da O'n**(un lütfetmiş olduğu mükâfatlar)**dan hoşnut olmuşturlar.**

(Habîbim!) **İşte sana! Bu** (mükâfat ve karşılıklı rızâ)**, derin bir saygıyla Rabbinden korkmuş olan kimseye mahsustur.**

سُورَةُ الزِّلْزَالِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ ثَمَانِى اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

DOKSAN DOKUZUNCU SÛRE-İ CELÎLE

ez-ZİLZÂL SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِذَا زُلْزِلَتْ) **Sarsıldığı zaman,** ne? (اَلْاَرْضُ) **yer,** ne olmakla? (زِلْزَالَهَا) **kendi**(ne has) **sarsıntısıyla.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Sûr'a üfürülüp de) **o yer kendi**(si için takdîr edilen ve büyüklüğüne yaraşan o müthiş) **zelzelesiyle iyice sarsıldığı zaman!**

وَاَخْرَجَتِ الْاَرْضُ اَثْقَالَهَا ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha ne olduğu zaman? (وَاَخْرَجَتْ) **ve çıkardığı zaman,** ne? (اَلْاَرْضُ) **yer**(yüzü), neyi? (اَثْقَالَهَا) **ağırlıklarını.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Bir de o yer(yüzü içinde bulunan ölüler ve defîneler gibi tüm) **ağırlıklarını** (dışarı fırlatıp ortaya) **çıkardığı zaman!**

وَقَالَ الْاِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha ne olduğu zaman? (وَقَالَ) **dediği zaman,** kim? (اَلْاِنْسَانُ) **insan,** neyi dediği zaman? (مَا) **ne şey,** niçindir? (لَهَا) **onun içindir,** yâni bu yeryüzüne ne oluyor.

Meâl-i Şerîf - 3

3- İnsan da (dehşete kapılarak)**: "Buna ne oluyor?" dediği zaman!**

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَاۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Sarsıldığı zamandan bedel? (يَوْمَئِذٍ) (işte) **o gün,** ne yapar? (تُحَدِّثُ) **o** (yeryüzü) **anlatacak,** neyi? (اَخْبَارَهَا) **haberlerini.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (İşte) **o gün o** (yeryüzü dile gelir de)**, kendi** (üzerinde işlenmiş olan hayır ve şerrin) **haberlerini** (halka) **anlatır** (ve günahkârlardan şikâyette bulunup aleyhlerine şâhitlik yapar, itâatkârlara ise şükrânını bildirip lehlerinde şâhitlikte bulunur).

بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَاۜ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Ne sebebiyle anlatır? (بِاَنَّ رَبَّكَ) **çünkü gerçekten senin Rabbin,** (اَوْحٰى) **vahyetti,** kime? (لَهَا) **ona,** burada (لَ) harf-i cerri (اِلٰى) mânâsındadır. *(el-Beyzâvî; et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Çünkü gerçekten senin Rabbin ona (konuşmasını) **vahyetmiş** (ve üzerinde yapılanları haber vermesini ona emretmiş)**tir.**

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتًاۙ لِيُرَوْا اَعْمَالَهُمْۜ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(يَوْمَئِذٍ) **O gün,** (يَصْدُرُ) (kabirlerinden) **çıkacak,** kim? (اَلنَّاسُ) **bütün insanlar,** burada (اَلْ) istiğrâk içindir, ne oldukları hâlde? (اَشْتَاتًا) **muhtelif fırkalar hâlinde,** bu kelime (شَتِيتٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Cemel)* niçin? (لِيُرَوْا) **gösterilsinler diye,** neye? (اَعْمَالَهُمْ) **amellerine,** yâni amellerinin karşılığı kendilerine gösterilsin diye.

Meâl-i Şerîf - 6

6- (İşte) **o gün insanlar, amelleri**(nin karşılığı) **kendilerine gösterilsin diye** (suratları beyaz ve siyah, güvenli ve korkak) **muhtelif fırkalar hâlinde** (kabirlerinden hesap sahasına doğru) **çıkacaktır.**

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(فَمَنْ) **Artık her kim,** (يَعْمَلْ) **yaparsa,** neyi? (مِثْقَالَ ذَرَّةٍ) **zerre ağırlığınca bir şeyi,** ondan bedel? *(ed-Dürru'l-masûn)* (خَيْرًا) **hayırlı bir şeyi,** ne olur? (يَرَ) **görür,** neyi? (هُ) **onu**(n sevâbını).

Meâl-i Şerîf - 7

7- Artık her kim (dünyâda) **zerre ağırlığınca hayırlı bir şey yaparsa onu**(n sevâbını âhirette) **görecektir.**

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَمَنْ) **Her kim de,** (يَعْمَلْ) **yaparsa,** neyi? (مِثْقَالَ ذَرَّةٍ) **zerre ağırlığınca bir şeyi,** ondan bedel? *(ed-Dürru'l-masûn)* (شَرًّا) **şerli bir şeyi,** ne olur? (يَرَ) **görür,** neyi? (هُ) **onu**(n cezâsını).

Meâl-i Şerîf - 8

8- Her kim de (dünyâda) **zerre ağırlığınca şerli bir şey yaparsa onu**(n cezâsını âhirette) **görecektir.**

سُورَةُ الْعَادِيَاتِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YÜZÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-'ÂDİYÂT SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
On bir âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًاۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالْعَادِيَاتِ) **Andolsun o süratlice koşan** (at)**lara,** ne oldukları hâlde? (ضَبْحًا) (cihâd yolunda) **kuvvetli sesle** (nefes alıp vererek) **soluyucu oldukları hâlde,** burada masdar fâ'il mânâsında olup takdîri (ضَابِحَاتٍ) şeklindedir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- Andolsun (cihâd yolunda) **kuvvetli sesle** (nefes alıp vermekle) **soluyarak o süratlice koşan** (at)**lara!**

Rivâyete göre; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Kinâneoğulları üzerine bir müfreze çıkarmıştı, fakat onların haberi bir ay kadar Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e ulaşmamış, bu nedenle de kendisi çok üzülmüştü.

İşte bunun üzerine bu sûre-i celîle nâzil olarak, evvelinde bulunan kasemlerle onların zaferini Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e bildirmiş oldu. *(el-Beyzâvî; Tenvîru'l-mikbâs; Hâşiyetü's-Sâvî; Lübâbü'n-nukûl)*

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًاۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha neye yemîn olsun? (فَالْمُورِيَاتِ) **peşi sıra kıvılcım çıkaran** (at)**lara,** ne oldukları hâlde? (قَدْحًا) (taşlara) **çarpıcı oldukları hâlde,** burada masdar fâ'il mânâsında olup takdîri (قَادِحَاتٍ) şeklindedir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 2

2- Peşi sıra (geceleyin gazâda taşlık arâzide giderlerken tırnaklarıyla taşlara) **çarparak kıvılcım çıkaran** (at)**lara** (yemîn olsun)**!**

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًاۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha neye yemîn olsun? (فَالْمُغِيرَاتِ) **ardından** (düşmana) **baskın yapan** (at)-**lara,** ne zamanda? (صُبْحًا) **sabah vakti**(nde), burada (صُبْحًا) kelimesi zarfiyyet üzere mensûbtur. *(el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 3

3- Ardından sabah vakti (düşmana) **baskın yapan** (at)**lara** (yemîn olsun)**!**

فَاَثَرْنَ بِهٖ نَقْعًاۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Sonra o atlar ne yaptılar? (فَاَثَرْنَ) **sonra onlar kaldırdılar,** ne zamanda? (بِهٖ) **o** (sabah ânı)**nda,** burada (بَا) harfi, (فِى) mânâsında olup, zamîr ise (صُبْحًا) kelimesine râcidir, *(ed-Dürru'l-masûn)* neyi kaldırdılar? (نَقْعًا) **büyük bir toz** (bulutun)**u.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Sonra onlar(ca at) **o** (sabah ânı)**nda büyük bir toz** (bulutunu) (havaya) **kaldırdılar.**

فَوَسَطْنَ بِهٖ جَمْعًاۙ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Sonra ne yaptılar? (فَوَسَطْنَ) **ardından ortaladılar,** ne zamanda? (بِهٖ) **o** (sabah ânı)**nda,** burada (بَا) harfi, (فِى) mânâsında olup, zamîr ise (صُبْحًا) kelimesine râcidir, *(ed-Dürru'l-masûn)* neyi ortaladılar? (جَمْعًا) **bir** (düşman) **topluluğu**(nu)**.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Ardı sıra onlar orada bir (düşman) **topluluğu**(nun) **ortala**(rına dal)**dılar.**

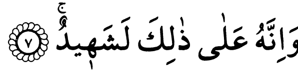
اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهٖ لَكَنُودٌۚ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(İşte bütün bunlara yemîn olsun ki), (اِنَّ الْاِنْسَانَ) **gerçekten insan cinsi,** *(et-Teysîr)* kime karşı? (لِرَبِّه۪) **Rabbine karşı,** nedir? (لَكَنُودٌ) **elbette çok inkârcı** (ve isyankâr)**dır.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (İşte bütün bunlara yemîn olsun ki) **şüphesiz insan cinsi** (kendisini yoktan yaratan) **Rabbin**(in bunca nîmetin)**e karşı elbette çok inkârcı** (olan bir nankör ve isyankâr)**dır.**

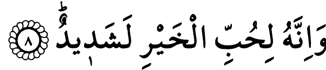

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(وَاِنَّهُ) **Ve gerçekten o** (insanlar), ne üzerine? (عَلٰى ذٰلِكَ) **işte sana, bunun üzerine,** yâni yaptığı nankörlüğe dâir, nedir? (لَشَه۪يدٌ) **elbette** (kendi aleyhine) **tam bir şâhittir.**

Meâl-i Şerîf - 7

7- İşte sana! Muhakkak ki o (insan cinsi) **bun**(ca nankörlüğüne, cimriliğine ve isyânın)**a dâir elbette** (kendi aleyhine) **tam bir şâhittir.**

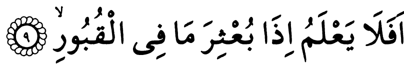

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَاِنَّهُ) **Yine gerçekten o** (insan), ne hususta? (لِحُبِّ الْخَيْرِ) **mal sevgisi husûsunda,** burada (لَ) harfi, (فى) mânâsındadır, *(el-Âlûsî)* nedir? (لَشَد۪يدٌ) **elbette çok şiddetli** (ve güçlü bir hırs sâhibi)**dir.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Yine gerçekten o (insan), (Rabbinin ibâdetine karşı çok zayıftır ama) **mal sevgisi husûsunda elbette çok şiddetli** (ve güçlü bir hırs sâhibi)**dir.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(اَفَلَا يَعْلَمُ) **O** (insan) **hâlâ bilmeyecek mi,** ne zaman? (اِذَا بُعْثِرَ) **deşil**(ip diriltil)**diği zaman,** kim? (مَا) **o kimseler ki,** burada (مَا) harfi, (مَنْ) mânâsındadır, *(et-Teysîr)* nerede olucudur? (فِى الْقُبُورِ) **kabirlerde.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- O (insan) **hâlâ bilmeyecek mi ki; ne zaman kabirlerdekiler deşil**(ip diriltil)**ir.**

وَحُصِّلَ مَا فِى الصُّدُورِۙ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

Daha ne olduğu zaman? (وَحُصِّلَ) **ve seçilip** (birbirinden ayırt edilerek) **ortaya konulduğu zaman,** *(et-Teysîr)* ne? (مَا) **o şeyler ki,** nerede olucudur? (فِى الصُّدُورِ) **göğüsler**(in içinde bulunan kalpler)**de.** Bir önceki âyet-i kerîmede geçen (اِذَا) harfinin cevâbı, bir sonraki âyet-i kerîmenin delâleti vechile hazfedilmiştir ki takdîri (اَنَّا نُجَازِيهِمْ) "Biz onlara (hak ettikleri) karşılıklarını vereceğiz diye insan bilmedi mi" şeklindedir *(el-Celâleyn)*. Şart ve cevâb cümleleri ise (لَا يَعْلَمُ) fiilinin mef'ûlü düşmektedir.

Meâl-i Şerîf - 10

10- Bir de ne zaman (şer ve hayır nâmına) **göğüslerde bulunan şeyler seçilip** (birbirinden ayırt edilerek) **âşikâr edilir.** (İşte o zaman Bizim onlara hak ettikleri karşılığı vereceğimizi insan bilmedi mi?!)

اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

Niçin onlara karşılıklarını vereceğiz? (اِنَّ رَبَّهُمْ) **çünkü şüphesiz onların Rabbi,** bu makam ta'lîl içindir, kimi? (بِهِمْ) **özellikle onları**(n tüm yaptıklarından), ne zaman? (يَوْمَئِذٍ) **o gün,** kimdir? (لَخَبِيرٌ) **elbette** (hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- Çünkü şüphesiz (dünyâda olduğu gibi işte) **o gün** (de)**, onların Rabbi elbette onları**(n gizli ve açık tüm yaptıklarından hakkıyla haberdâr olan bir) **Habîr'dir.** (Dolayısıyla herkese hak ettiği karşılığı verecektir.)

Allâh-u Te'âlâ bu sûre-i celîlede, kâfir insanın üç kötü sıfatı hakkında üç yemîn yapmıştır ki; böylece bir yandan Allâh yolunda gazâya çıkan mücâhitlerin atlarının üç vasfı beyân edilerek onların yüceliği anlatılırken, diğer bir cihetten ise düşman üzerine gönderilen mücâhitlerin zafer kazandığı müjdesi Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e iletilmiş, bu vesîleyle de insanın bile bile nankörlüğü, mal hırsı ve âhiretten gafleti kınanmıştır.

سُورَةُ الْقَارِعَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YÜZ BİRİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-KĀRİ'A SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
On bir âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اَلْقَارِعَةُ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اَلْقَارِعَةُ) **O şiddetli sesle** (kalplere) **çarp**(ıp korku sal)**acak** (kıyâmet) **hâdise**(si var ya)**!**

Meâl-i Şerîf - 1

1- O (Sûr'a üfürüldüğünde) **şiddetli ses**(iy)**le** (kalplere) **çarp**(ıp korku ve dehşet sal)**acak** (kıyâmet) **hâdise**(si var ya)**!**

مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(مَا) **Ne acâyip şeydir,** bu kelime te'accüb için olup mukaddem haberdir, *(et-Teysîr, 14/555)* ne? (اَلْقَارِعَةُ) **kuvvetli ses**(iy)**le** (kalplere) **çarpacak o hâdise.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Kuvvetli ses(iy)**le** (kalplere) **çarpacak o hâdise ne acâyip şeydir!**

وَمَا اَدْرٰيكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَمَا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (مَا) **ne acâyip şeydir,** ne? (اَلْقَارِعَةُ) **o kuvvetli ses**(iy)**le** (kalplere) **çarpacak hâdise.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Hem sana ne bildirmiştir ki; güçlü ses(iy)**le** (kalplere) **çarpacak o hâdise ne acâyip şeydir!** (Kimse bilemez ki bildirsin. İşte şimdi Ben sana bildiriyorum.)

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

O şiddetli ses ne zamanda vukû bulacak? (يَوْمَ يَكُونُ) **o günde ki olacak,** kim? (اَلنَّاسُ) **bütün insanlar,** burada (اَلْ) istiğrâk içindir, ne gibi olacak? (كَالْفَرَاشِ) **kelebekler gibi,** bu kelime (فَرَاشَةٌ) kelimesinin cemîsidir, *(et-Teysîr)* öyle kelebekler ki, (اَلْمَبْثُوثِ) **yayılmış.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- O günde (Sûr'un sesi insanların kalplerini korkuyla dolduracaktır) **ki; bütün insanlar** (ateş etrâfında pervâne olan) **yayılmış kelebekler gibi** (kalabalık, zelîl, zayıf ve çırpınır bir hâlde, kendilerini çağıran dâvetçiye doğru uçar gibi koşuşur) **olacak.**

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha ne olacak? (وَتَكُونُ) **ve olacak,** ne? (اَلْجِبَالُ) **dağlar,** ne gibi? (كَالْعِهْنِ) (farklı renklerle) **boyanmış yünler gibi,** bu kelime (عِهْنَةٌ) kelimesinin cemîsidir, *(et-Teysîr)* öyle yünler ki, (اَلْمَنْفُوشِ) (hallâc tarafından havaya) **atılmış.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- (O günde Sûr'un gür sesi onların kalplerine çarpacaktır ki) **dağlar da** (hallâc tarafından) **atılmış** (ve farklı renklerle) **boyalı yünler gibi** (parçaları birbirinden ayrılan ve havada uçuşan şeyler) **olacak.**

فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(فَاَمَّا مَنْ) **Artık o kimseye gelince ki,** (ثَقُلَتْ) **ağır geldi,** ne? (مَوَازِينُهُ) **onun tartılan** (sevap)**ları,** bu kelime "Tartılan şey" anlamına gelen (مَوْزُونٌ) kelimesinin cemîsidir. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- Artık o kimseye gelince ki; (o gün) **onun tartılan** (sevap)**ları ağır geldi.**

فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(فَهُوَ) **İşte o,** nerede olucudur? (فِى عِيشَةٍ) **çok değerli bir yaşantı içerisinde,** öyle yaşantı ki, (رَاضِيَةٍ) **çok râzı** (ve hoşnut) **olunan,** burada (رَاضِيَةٍ) kelimesi, (مَرْضِيَّةٍ) mânâsındadır. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 7

7- İşte o kişi, çok râzı (ve hoşnut) **olunan pek değerli bir yaşantı içerisindedir.**

وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(وَاَمَّا مَنْ) **Ama o kimseye gelince ki,** (خَفَّتْ) **kıymetsiz oldu,** bu kelimeye lügatta da karşılığı olan bu mânânın verilmesi tercih edilmiştir, zîrâ kâfirlerin amelleri mîzâna konulmayacaktır, *(el-Mazharî, 6/405)* neler kıymetsiz olursa? (مَوَازِينُهُ) **onun tartılan** (hayır)**ları.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Ama o kimseye gelince ki; (hiçbir hasenesi olmadığından ya da günahları sevaplarına ağır bastığından dolayı) **onun tartılan** (hayır)**ları kıymetsiz oldu.**

فَاُمُّهُ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

(فَاُمُّهُ) **Artık onun anası**(nın kucağı gibi sokulacağı ve sığınacağı yer), nedir? (هَاوِيَةٌ) **Hâviye'dir.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- İşte onun anası(nın kucağı gibi sokulacağı ve sığınacağı yer) **Hâviye'dir.**

وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 10

(وَمَٓا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (مَا) **ne acâyip şeydir,** ne? (هِيَهْ) **o** (Hâviye), bu âyetin sonundaki (ه) harfi (durup istirahat etmek üzere) sekte içindir. *(el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 10

10- Hem sana ne bildirmiştir ki; o (Hâviye) **ne acâyip** (fecî bir azap mahalli)**dir.**

نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 11

(نَارٌ) (O Hâviye) **çok büyük bir ateştir,** bu kelime mahzûf bir (هِىَ) mübtedâsının haberidir, *(et-Teysîr)* öyle ateş ki, (حَامِيَةٌ) **son derece kızgın olucu.**

Meâl-i Şerîf - 11

11- (O Hâviye) **son derece kızgın olan çok büyük bir ateştir** (ki, cehennemin en alt tabakası olan bu yere, başları üstüne ters çevrilmiş olarak atılanlar ancak yetmiş senede dibini bulabileceklerdir).

سُورَةُ التَّكَاثُرِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ ثَمَانِى اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YÜZ İKİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

et-TEKÂSÜR SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Sekiz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اَلْهٰيكُمُ التَّكَاثُرُۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اَلْهٰى) **Meşgul etti,** kimi? (كُمْ) **sizi,** ne? (اَلتَّكَاثُرُ) **çoklukla övünmek.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Malınızı, çoluk-çocuğunuzu ve bâzı üstünlüklerinizi anlatarak) **çoklukla övünmek sizi** (Rabbinize itâat etmekten ve gazabından kurtaracak fazîletli amelleri yapmaktan) **meşgul etti.**

حَتّٰى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَۜ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(حَتّٰى زُرْتُمُ) **Tâ ki siz ziyâret ettiniz,** neyi? (اَلْمَقَابِرَ) **kabristanları.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Tâ ki siz (aşîretinizin ve kavm-ü kabîlenizin çokluğuyla övünmek için dirileri saymakla yetinmeyip) **kabristanları ziyâret ettiniz** (de ölümden ibret alacak yerde işi tersine çevirerek kabir ziyâretini bir gaflet sebebi yaptınız).

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(كَلَّا) **Hayır,** (سَوْفَ تَعْلَمُونَ) **yakında** (gerçeği) **bileceksiniz.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Hayır! (Kendini düşünen bir kişinin dînine önem vermeyip bütün gayretini dünyâya sarfetmesi olacak şey değildir.) **Yakında** (can boğaza dayandığı zaman ve kabre girdiğinizde yaptığınız işin kötü sonucunu) **bileceksiniz.**

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَۜ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(ثُمَّ كَلَّا) **Sonra** (yine) **hayır** (bu yaptığınız doğru değil), (سَوْفَ تَعْلَمُونَ) **yakında** (gerçeği) **bileceksiniz.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Sonra (yine) **hayır!** (Akıllı birinin gafleti bu kadar sürdürmesi yakışır bir şey değildir.) **Yakında** (dirilirken uyarılarımızın ne kadar yerinde olduğunu) **bileceksiniz.**

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِۜ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(كَلَّا) **Hayır,** (artık korkutulduğunuz şeyi hafife almayı bırakın!) (لَوْ تَعْلَمُونَ) **şâyet bilseydiniz,** nasıl bir bilmek ile? (عِلْمَ الْيَقِينِ) (gözle görür gibi) **şüphesiz olan bir ilimle,** bu terkîb, mevsûfun sıfata izâfeti kabîlinden olup takdîri (عِلْمًا يَقِينِيًّا) "Şüphesiz olan bir ilimle" şeklindedir, *(et-Teysîr)* burada şartın cevâbı mahzûf olup takdîri (لَرَجَعْتُمْ عَنْ كُفْرِكُمْ) "Elbette kâfirliğinizden dönerdiniz" şeklindedir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Hayır! (Artık korkutulduğunuz şeyi hafife almayı bırakın!) **Eğer siz** (gözle görür gibi) **şüphesiz olan bir ilimle** (önünüzdeki tehlikeleri) **bilseydiniz** (elbette bu düşünce sizi diğer meşgûliyetlerinizden alıkoyardı ama ne var ki siz câhil ve sapık kimselersiniz).

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(لَتَرَوُنَّ) **Andolsun ki elbette siz** (cehenneme girmeden önce) **göreceksiniz,** *(et-Teysîr; el-Âlûsî)* burada (لَ) harfi kasem içindir, *(el-Kirmânî)* neyi göreceksiniz? (اَلْجَحِيمَ) **şiddetle tutuşturulmuş o** (cehennem) **ateşi**(ni).

Meâl-i Şerîf - 6

6- Andolsun ki; elbette siz (cehenneme girmeden önce) **o şiddetle tutuşturulmuş** (cehennem) **ateşi**(ni) **göreceksiniz.**

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(ثُمَّ لَتَرَوُنَّ) **Sonra** (yine) **andolsun ki; elbette siz** (cehenneme girince) **göreceksiniz,** *(et-Teysîr; el-Âlûsî)* neyi? (هَا) **onu,** nasıl bir görmekle? (عَيْنَ الْيَقِينِ) **şüphesiz olan bir görmekle,** burada geçen (عَيْنَ) kelimesi, "Görmek" anlamına gelen "Mu'âyene" masdarından alınmadır, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Celâleyn)* buna göre bu terkîb, mevsûfun sıfata izâfeti kabîlinden olup takdîri (مُعَايَنَةً يَقِينِيَّةً) "Şüphesiz olan bir görmekle" şeklindedir.

Meâl-i Şerîf - 7

7- Sonra (yine) **yemîn olsun ki; elbette siz** (cehenneme girdiğiniz zaman) **şüphesiz olan bir görmekle muhakkak onu göreceksiniz.**

ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ) **Sonra** (tekrar) **kasem olsun ki; elbette siz sorulacaksınız,** ne zamanda? (يَوْمَئِذٍ) **o günde,** nelerden? (عَنِ النَّعِيمِ) **tüm nîmetler**(in şükrün)**den,** burada (اَلْ) istiğrâk içindir. *(el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 8

8- Sonra (tekrar) **kasem olsun ki;** (işte) **o gün siz**(i dünyâda Rabbinize itâatten alıkoymuş olan) **nîmetler**(in şükrün)**den elbette sorulacaksınız.**

Birçok sahîh hadîs-i şerîfte; hurma ve su gibi zarûrî yiyecek ve içeceklerden dahî kulların mesul tutulacağı, özellikle güvenlik ve sağlık, göz ve kulak gibi nîmetlerin şükrünün sorulacağı bildirilmişse de, bu sorgu, inkâr eden kâfirler ve farzları ihmâl eden fâsık Müslümanlar hakkında azâba dönüşen bir azarlama niteliği taşıyacak, ibâdetlerini yapan müminler hakkında ise, nîmeti hatırlatma kabîlinden olacaktır. *(el-Hâzin)*

سُورَةُ الْعَصْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ ثَلَاثُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YÜZ ÜÇÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-'ASR SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Üç âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَالْعَصْرِۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَالْعَصْرِ) **O** (insanların işlerinin yoğun olduğu vakte rastlayan) **ikindi namazına yemîn olsun!** *(el-Beyzâvî; el-Medârik)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- Yemîn olsun o (insanların işlerinin yoğun olduğu vakte rastlayan) **ikindi namazına!**

اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفٖى خُسْرٍۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اِنَّ الْاِنْسَانَ) **Gerçekten bütün insanlar,** burada harf-i ta'rîf cins ve istiğrâk içindir, *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* ne içinde olucudur? (لَفٖى خُسْرٍ) **elbette çok büyük bir zarar içindedir,** burada tenvîn, tâzîm içindir. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 2

2- Gerçekten bütün insanlar elbette çok büyük bir zarar içindedir! (Zîrâ en büyük sermâyeleri olan ömürlerini, âhirette kendilerine hiç faydası bulunmayacak, aksine zarar verecek olan nefsânî arzularını tatmin uğrunda harcamaktadırlar.)

اِلَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(اِلَّا الَّذِينَ) **Ancak o kimseler müstesnâ ki,** (اٰمَنُوا) **îmân ettiler,** daha? (وَعَمِلُوا) **ve işlediler,** neyi? (اَلصَّالِحَاتِ) (namaz, oruç, hac ve zekât gibi) **sâlih amelleri,** daha ne yaptılar? (وَتَوَاصَوْا) **ve birbirine tavsiyede bulundular,** ne ile? (بِالْحَقِّ) **o** (inkâr edilemeyecek) **hak** (ve hakîkatleri yapmak) **ile,** daha ne yaptılar? (وَتَوَاصَوْا) **yine birbirine tavsiyede bulundular,** ne ile? (بِالصَّبْرِ) **sabır**(lı olmak) **ile.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Ancak o kimseler müstesnâ ki; îmân (şartlarına şüphesiz bir şekilde îtikād) **etmiştirler,** (namaz, oruç, hac ve zekât gibi) **sâlih ameller de işlemiştirler ve birbirlerine** (Allâh'a îmân ve her konuda O'nun kitaplarına ve peygamberlerine hakkıyla tâbi olma gibi) **o** (inkâr edilemeyecek) **hak** (ve hakîkatleri yapmak) **ile tavsiyede bulunmuşturlar, bir de** (ibâdetlerin zorluklarına ve günahlardan sakınmanın sıkıntısına, ayrıca hastalık ve musîbetlere karşı) **sabır**(lı olmak)**la birbirine tavsiyede bulunmuşturlar.**

(İşte bunlar, fânî ve basit olan şeyleri satıp bâkî ve değerli olan sonsuz hayâtın nîmetlerini satın aldıklarından dolayı, kurtuldukları zarar bir yana aynı zamanda büyük bir kârdadırlar.)

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ تِسْعُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YÜZ DÖRDÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-HÜMEZE SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Dokuz âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(وَيْلٌ) **Büyük bir helâk olsun,** kim için? (لِكُلِّ هُمَزَةٍ) (insanları) **arkadan çokça ayıplamayı âdet hâline getiren her bir kimse için,** öyle hümeze ki, (لُمَزَةٍ) **yüze** (karşı) **çokça ayıplamayı âdet hâline getiren** (her bir kimse için). Arapça'da (فُعَلَةٌ) vezni "Bir işi âdet hâline getirip çokça işleyen her bir kimse" hakkında kullanılmaktadır. *(el-Beyzâvî; el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- (İnsanları) **arkadan çokça ayıplamayı alışkanlık hâline getiren, yüze** (karşı el, kaş ve göz hareketleri ile) **tenkidi** (de) **âdet hâline getiren her bir** (kâfir) **kimse için büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **olsun!**

Tefsirlerde bu âyet-i kerîmenin; Ümeyye ibnü Halef, Übeyy ibnü Halef, Velîd ibnü Muğîre ve Cemîl ibnü Âmir gibi, insanların yüzüne karşı ve arkalarından konuşup onları ayıplamayı âdet edinen özel birtakım kâfirler hakkında nâzil olduğuna dâir muhtelif rivâyetler mevcûd ise de sebeb-i nüzûlün husûsiyyeti hükmün umûmiyyetine zıt düşmez, zîrâ bu kötü vasıflara sâhip olan herkes bu âyet-i kerîmede zikredilen bedduâya dâhil olur. *(es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 15/645; el-Beyzâvî; el-Medârik, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/566; el-Cemel, 14/440)*

اَلَّذ۪ي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اَلَّذ۪ي) **Öyle** (kâfir) **kimse ki,** (جَمَعَ) **topladı** (ve yığdı), neyi? (مَالًا) **büyük bir malı,** daha ne yaptı? (وَعَدَّدَ) **ve tekrar tekrar saydı,** neyi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Öyle (kâfir) **kimse ki; büyük bir mal topla**(yıp yığ)**mıştır da,** (aşırı hırsından dolayı) **onu tekrar tekrar say**(ıp onu kötü gün için bir hazırlık yap)**mıştır.**

يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُٓ اَخْلَدَهُۚ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Ne olduğu hâlde topladı? *(ed-Dürru'l-masûn)* (يَحْسَبُ) **zannediyor,** neyi? (اَنَّ مَالَهُٓ) **gerçekten onun malı,** ne yapacak? (اَخْلَدَ) **ebedî kılacak,** kimi? (هُ) **onu.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Hâlbuki o zannediyor (du) **ki; gerçekten malı** (hiç tükenmeyip) **onu** (dünyâda) **ebedî** (ölümsüz) **kılacaktır.**

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِى الْحُطَمَةِۘ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(كَلَّا) **Hayır** (onun bu düşüncesi aslâ doğru değildir), (لَيُنْبَذَنَّ) **andolsun ki; elbette o kişi atılacak,** neyin içerisine? (فِى الْحُطَمَةِ) **Hutame'ye,** yâni cehennemde bulunan ve içerisine atılan her şeyi kırıp geçiren özel bir mevkîye.

Meâl-i Şerîf - 4

4- Hayır! (Onun bu düşüncesi aslâ doğru değildir!) **Andolsun ki; elbette o kişi** (cehennemde bulunan ve içerisine atılan her şeyi kırıp geçiren özel bir mevkî olan) **Hutame'ye atılacaktır.**

وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا الْحُطَمَةُۜ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(وَمَٓا) **Ve ne şey,** nedir? (اَدْرٰى) **bildirmiştir,** kime? (كَ) **sana,** neyi? (مَا) **ne acâyip korkunç şeydir,** burada ism-i istifhâm olan (مَـا), ta'cîb ve tehvîl (korkutma) mânâsında kullanılmıştır, *(el-Medârik; el-Celâleyn)* ne? (اَلْحُطَمَةُ) **o Hutame.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Hem sana ne bildirmiştir ki; ne acâyip korkunç bir şeydir o Hutame?! (Kimse bilemez ki bildirsin. İşte şimdi Ben sana bildireceğim.)

نَارُ اللّٰهِ الْمُوقَدَةُۙ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

O Hutame nedir? (نَارُ اللّٰهِ) **Allâh'ın büyük ateşidir,** burada izâfet tefhîm içindir, *(el-Cemel)* bu terkîb mahzûf bir (هِىَ) mübtedâsının haberidir, *(el-Medârik)* öyle ateş ki, (اَلْمُوقَدَةُ) **son derece tutuşturulmuş.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- Allâh'ın son derece tutuşturulmuş olan büyük ateşidir!

اَلَّتِى تَطَّلِعُ عَلَى الْاَفْـِٔدَةِ ﴿٧﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

(اَلَّتِى) **Öyle ateş ki,** (تَطَّلِعُ) **tırmanarak üste çıkıyor,** nelerin üstüne? (عَلَى الْاَفْـِٔدَةِ) **kalplerin ortası**(nda bulunan merkez nokta)**nın üstüne,** bu kelime (فُؤَادٌ) kelimesinin cemîsi olup, (فُؤَادٌ) ise "Kalbin tam ortasında bulunan merkez" demektir. *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 7

7- Öyle ateş ki; (insan vücudundaki tüm uzuvları yiyip bitire bitire sonunda kötü inançların barınağı olan ve acıyı en çok hisseden) **kalplerin ortası**(nda bulunan merkez nokta)**nın üstüne kadar tırmanıp çıkacaktır.**

اِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 8

(اِنَّهَا) **Şüphesiz ki o** (ateş)**,** kimlerin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** nedir? (مُؤْصَدَةٌ) **sıkıca kapatılmıştır.**

Meâl-i Şerîf - 8

8- Şüphesiz ki o (ateş, içerisine hiçbir hava girmeyecek ve kendisinden hiçbir ses çıkmayacak şekilde) **onların üzerine sıkıca kapatılmıştır!**

فِى عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 9

Neyin içerisinde oldukları hâlde? (فِى عَمَدٍ) **birtakım sütunlar içerisinde,** bu kelime (عِمَادٌ) kelimesinin cemîsidir, *(ed-Dürru'l-masûn; el-Medârik)* öyle sütunlar ki, (مُمَدَّدَةٍ) **iyice uzatılmış.**

Meâl-i Şerîf - 9

9- İyice uzatılmış birtakım sütunlar içerisinde (elleri ve ayakları zincir ve bukağılara takılı vaziyette) **oldukları hâlde** (kat kat bağlarla azâba uğratılacaklardır).

سُورَةُ الْفِيلِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ خَمْسُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YÜZ BEŞİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-FÎL SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Beş âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْف۪يلِۜ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اَلَمْ تَرَ) (Habîbim) **gör**(ür gibi bil)**medin mi,** neyi? (كَيْفَ) **nasıl,** (فَعَلَ) **yaptı,** kim? (رَبُّكَ) **senin Rabbin,** kime? (بِاَصْحَابِ الْف۪يلِ) **o fîlin ashâbına**, yâni Ebrehe'nin ordusunun başında bulunan Mahmûd isimli filin arkasında bulunan adamlara.

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim! Eserlerini müşâhede ederek ve tevâtür eden haberlerini duyarak) **gör**(ür gibi bil)**medin mi ki; senin Rabbin o** (Yemen kralı Ebrehe'nin ordusunun başına koyduğu) **fîlin** (arkasında bulunan adamlardan müteşekkil) **ashâbına nasıl** (azap) **yaptı?!**

اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ ف۪ي تَضْل۪يلٍۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اَلَمْ يَجْعَلْ) **Yapmadı mı,** neyi? (كَيْدَهُمْ) **onların hîlesini,** ne içerisinde? (ف۪ي تَضْل۪يلٍ) **tam bir boşa çıkarma içerisinde.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Onların (Kâ'be'yi harap etme husûsundaki) **hîlesini tam bir boşa çıkarma içerisinde yapmadı mı?!**

وَاَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيلَۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha ne yaptı? (وَاَرْسَلَ) **ve gönderdi,** kimin üzerine? (عَلَيْهِمْ) **onların üzerine,** neyi? (طَيْرًا) **kuşları,** bu kelime (طَائِرٌ) kelimesinin cemîsidir, *(et-Teysîr)* öyle kuşlar ki, (اَبَابِيلَ) **bölük bölük,** bir kavle göre bu kelimenin kendi lafzından müfredi yoktur, diğer bâzı kavillere göre ise müfredi (اِبَّالَةٌ) veyâ (اِبِّيلٌ) kelimeleri olup "Sürü ve bölük" anlamında kulanılan (قِطَيعٌ) mânâsındadır. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 3

3- Hem onların üzerine bölük bölük olan kuşlar gönderdi.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Yine öyle kuşlar ki, (تَرْمِى) **atıyor,** kime? (هِمْ) **onlara,** neyi? (بِحِجَارَةٍ) **taşları,** öyle taşlar ki neden ma'mûl? (مِنْ سِجِّيلٍ) (cehennemde) **pişirilmiş çamurdan.** Bu kelime Farsça'dan muarreb (Arapça'ya çevrilmiş) olup aslı, "Taş" anlamına gelen (سَنْكْ) ile "Toprak" mânâsına gelen (كِيلْ) kelimelerinin birleşiminden meydana gelmiştir ki kastedilen mânâ: "Pişirilerek taş gibi katılaşan toprak" demektir. *(el-Kirmânî; et-Teysîr; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 4

4- (O kuşlar) **onlara** (cehennemde) **pişirilmiş çamurdan taşlar atıyordu** (ki o taşlar üzerine atıldığı kişinin miğferini yakıp delerek, makadından çıkıp bindiği fili de yakıp helâk ediyordu).

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(فَجَعَلَ) **Böylece O** (Allâh-u Te'âlâ) **yaptı,** kimi? (هُمْ) **onları,** ne gibi yaptı? (كَعَصْفٍ) **ekin yaprakları gibi,** bu kelime (عَصْفَةٌ) kelimesinin cemîsidir, *(el-Kurtubî)* öyle ekin ki, (مَأْكُولٍ) (böcekler tarafından) **yenil**(ip çiğnen)**miş.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Böylece O (Allâh-u Te'âlâ) **onları** (böcekler tarafından) **yenil**(ip çiğnen)**miş ekin yaprakları gibi yaptı.**

Kelbî ve Mukātil *(Rahimehümellâh)* gibi müfessirlerden nakledildiğine göre; Yemen hükümdârı Ebrehe Yemen'in büyük şehirlerinden olan San'â'da bir kilise yaptırıp, Mekke'ye giden hacıları oraya yönlendirmek istemişti.

O sırada Kinâne kabîlesinden bir adam bir gece o kilisenin içerisine girip oturarak dışkısını yaptı sonra kendi pisliğini oranın kıblesine sürdü, o sırada Araplardan bir cemâat onun etrâfında ateş yakmışlardı, rüzgâr o ateşi o kiliseye sirâyet ettirerek kiliseyi yaktı. Bunun üzerine çok sinirlenen Ebrehe bir fil ordusu hazırlayıp onlarla birlikte Kâ'be'yi yıkmak için Mekke'ye doğru yola çıktı, Allâh-u Te'âlâ da bu sûrede beyân ettiği vechile onları helâk etti.

Ulemânın beyânı vechile; bu hârikulâde hâdise Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in doğumuna elli gün kadar kalmışken meydan geldiği için irhâsâttan yâni onun peygamber olmasından önce, risâletine bir işâret olmak üzere Allâh-u Te'âlâ'nın gösterdiği hârikulâde olaylardan sayılmıştır. *(el-Kurtubî, 22/484; el-Âlûsî, 29/322-325)*

سُورَةُ قُرَيْشٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اَرْبَعُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YÜZ ALTINCI SÛRE-İ CELÎLE

KUREYŞ SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Dört âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

لِاِيلَافِ قُرَيْشٍۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(لِاِيلَافِ قُرَيْشٍ) (Allâh-u Te'âlâ) **Kureyş'i ülfet ettirdiği** (ve alıştırdığı) **için,** buradaki (لِ) harfi ileride gelecek olan (فَلْيَعْبُدُوا) fiiline müteallıktır. *(et-Teysîr)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Allâh-u Te'âlâ) **Kureyş'i** (yolculuklarında esenlik ve güvenliğe) **ülfet ettirdiği için!**

اِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَٓاءِ وَالصَّيْفِۚ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Ondan bedel? (اِيلَافِهِمْ) **onları alıştırdığı için,** neye? (رِحْلَةَ الشِّتَٓاءِ) **kışın yolculuğuna,** daha? (وَالصَّيْفِ) **ve yazın** (yapacakları yolculuğa).

Meâl-i Şerîf - 2

2- Onları (deve kâfileleriyle güven içerisinde) **kışın** (Yemen'e) **ve yazın** (Şâm'a doğru yapacakları ticâret) **yolculuğuna alıştırdığı için!**

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(فَلْيَعْبُدُوا) **Bu sebeple ibâdet etsinler,** kime? (رَبَّ هٰذَا) **işte şunun Rabbine,** şundan bedel? (الْبَيْتِ) **şu Beyt'in.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- (İşte) **bu sebeple onlar şu Beyt'in Rabbine ibâdet** (ve kulluk) **etsinler** (ki, Kâ'be-i Muazzama'yı fil ordusundan ve bütün tehlikelerden ancak O korumuştur).

اَلَّذٖٓى اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَاٰمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(اَلَّذٖى) **Öyle Zâta** (kulluk etsinler) **ki,** (اَطْعَمَ) **yedirdi** (ve doyurdu), **kimi?** (هُمْ) **onları,** neden sebep? (مِنْ جُوعٍ) **büyük bir açlıktan dolayı,** burada (مِنْ) harfi, ta'lîliyyedir, *(el-Cemel)* daha ne yaptı? (وَاٰمَنَ) **ve emîn kıldı,** kimi? (هُمْ) **onları,** neden? (مِنْ خَوْفٍ) **büyük bir korkudan.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Artık Kureyş putlara tapmayı bıraksınlar da) **öyle** (yüce bir) **Zâta** (kulluk etsinler) **ki;** (leş yemeye muhtaç kaldıkları) **büyük bir açlıktan dolayı onları yedirmiştir,** (cüzam ve vebâ gibi salgın hastalıkların korkusundan ve fil ordusu gibi saldırıların meydana getirdiği) **şiddetli bir korkudan da onları emîn** (ve güven içerisinde) **kılmıştır.**

سُورَةُ الْمَاعُونِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ سَبْعُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YÜZ YEDİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-MÂ'ÛN SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Yedi âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اَرَاَيْتَ الَّذ۪ى يُكَذِّبُ بِالدّ۪ينِ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اَرَاَيْتَ) (Habîbim!) **Gördün mü,** kimi? (اَلَّذ۪ى) **o kimseyi ki,** (يُكَذِّبُ) **yalanlıyor,** neyi? (بِالدّ۪ينِ) **o** (âhiretteki) **cezâyı.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **Gördün mü o kimseyi** (ve onun kötü hâllerini) **ki; o** (âhiretteki) **cezâyı yalan saymaktadır.**

فَذٰلِكَ الَّذ۪ى يَدُعُّ الْيَت۪يمَ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(فَذٰلِكَ) (Habîbim) **işte sana! Bir de o,** kimdir? (اَلَّذ۪ى) **ancak öyle** (kötü huylu bir) **kimsedir ki,** (يَدُعُّ) **sertçe kovuyor,** kimi? (اَلْيَت۪يمَ) **yetîmi.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Habîbim!) **İşte sana! Bir de o ancak öyle** (kötü huylu bir) **kimsedir ki, yetimi**(n hakkını gasp etmek için onu) **sertçe kovmaktadır!**

Âyet-i kerîmenin, Ebû Cehil, Amr ibnü Âiz, Âs ibnü Vâil ve Velîd ibnü Muğîre hakkında indiğine dâir farklı rivâyetler mevcuttur. Nitekim vasîsi olduğu bir yetim bir keresinde çıplak vaziyette Ebû Cehil'e gelip kendi malını istediği zaman onu şiddetle kovmuştu. Câhiliyet döneminde müşrikler, kadınlara ve çocuklara mîrastan pay vermedikleri için buradaki hakkın, mîras mânâsında değerlendirilmesi de uygundur. *(el-Celâleyn; es-Sâvî)*

وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha ne yapmıyor? (وَلَا يَحُضُّ) **ve teşvik etmiyor,** neye? (عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ) **yoksulu yedirmeye,** burada (طَعَامِ) kelimesi (اِطْعَامِ) mânâsındadır. *(el-Celâleyn)*

Meâl-i Şerîf - 3

3- Yine o kişi (âhirete inanmadığı için yaptığı iyiliğin boşa gideceğini sandığından dolayı) **yoksulu yedirmeye** (teşebbüs etmediği gibi, bir başkasını da) **teşvik etmemektedir.**

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(فَوَيْلٌ) **Artık büyük bir helâk olsun,** kim için? (لِلْمُصَلِّينَ) **o namaz kılan** (münâfık)**lar için.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Artık o namaz kılan (münâfık)**lar için büyük bir helâk** (ve sonsuz bir yıkım) **olsun.**

اَلَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(اَلَّذِينَ) **Öyle kimseler ki,** (هُمْ) **onlar,** neden? (عَنْ صَلَاتِهِمْ) **özellikle namazlarından,** nedirler? (سَاهُونَ) **gaflet edici kimselerdir.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Öyle kimseler (helâk olsun) **ki; onlar özellikle namazlarından gaflet edici kimselerdir.**

Müfessirler bu âyet-i celîlenin tefsîrinde: "Onlar namazlarından gâfil oldukları için, kılıp kılmadıklarını, vaktin girip çıkmasını ve kaç rekât kıldıklarını önemsemezler, kılsalar da Rablerini akıllarına getirmezler ve ta'dîl-i erkâna riâyet etmedikleri için tavuk tâne toplar gibi süratle kılarlar. Kimileri de namazın farziyetine inanmadıklarından, tek başlarına kaldıklarında hiç kılmazlar" şeklinde mânâlar zikretmişlerdir. *(el-Hâzin; et-Teysîr)*

اَلَّذِينَ هُمْ يُرَاۤؤُنَ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

O kimselerden bedel? (اَلَّذِينَ) **öyle kimseler** (helâk olsun) **ki,** (هُمْ) **onlar,** ne yaparlar? (يُرَاۤؤُنَ) **gösteriş yapıyorlar.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (Özellikle) **o kimseler** (helâk olsun) **ki onlar** (insanların sevgi ve övgüsünü hedefledikleri̇nden dolayı dâimâ) **gösteriş yaparlar.**

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 7

Daha ne yaparlar? (وَيَمْنَعُونَ) **ve menederler,** yâni insanlardan engellerler, neyi? (اَلْمَاعُونَ) **faydalı olan şeyleri,** *(et-Teysîr)* bu kelime cins kabûl edildiği için cemî mânâsıyla tercüme edilmiştir.

Meâl-i Şerîf - 7

7- Üstelik onlar (zekât ve sadaka gibi faydalı şeyleri, konu-komşu arasında emânet olarak verilip alınan çanak çömlek ve kap-kacak gibi) **faydalı şeyleri menederler** (ve onların insanlara ulaşmasına mâni olurlar).

سُورَةُ الْكَوْثَرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَلَاثُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YÜZ SEKİZİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-KEVSER SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Üç âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِنَّٓا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَۜ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِنَّا) **Muhakkak Biz,** (اَعْطَيْنَا) **Biz verdik,** kime? (كَ) (Habîbim!) **Sana,** neyi? (اَلْكَوْثَرَ) **Kevser'i.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Muhakkak Biz (Azîmüşşân); **Kevser'i sana Biz verdik.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; "Kevser" kelimesi; aslında "Bolca hayır" anlamında ise de, burada; ilim, amel, iki cihan şerefi, Kur'ân-ı Kerîm, nübüvvet, hikmet(li ilimler) ve ümmetinin çokluğu gibi mânâlarla tefsîr edilmiştir. Nitekim farklı bâzı hadîs-i şerîflerde Kevser'in ne olduğu hakkında: "Cennette bir nehirdir ki; (onun suyu) sütten daha beyaz, baldan daha tatlı, kardan daha soğuk ve köpükten daha yumuşaktır. Kenarları altından olup, yatağı inci ve yâkuttur, toprağı miskten daha hoş kokuludur, kâseleri ise göğün yıldızları kadar çoktur. Ondan bir kere içen artık ebediyyen susamayacaktır" şeklinde rivâyetler mevcuttur.

Bâzı hadîs-i şeriflerde ise Kevser'in, mahşerde Sırat'tan önce uğranacak olan bir havuz olduğu rivâyeti mezkûrdur ki, Kâdî 'Iyâd *(Rahimehullâh)*ın beyânı vechile; biri Sırat'tan önce, diğeri ise Sırat'tan sonra olmak üzere Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e âit iki havuz mevcut olup, ikisine de Kevser ismi verilmiştir. Âlûsî *(Rahimehullâh)*ın nakli vechile; "Kevser" kelimesinin mânâları hakkında yirmialtı görüş zikredilmiştir. *(el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/580; el-Âlûsî, 29/360-364)*

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْۜ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(فَصَلِّ) (Habîbim!) **Öyleyse namaz kıl,** kim için? (لِرَبِّكَ) **Rabbin için,** daha ne yap? (وَانْحَرْ) **ve kurban kes.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (Habîbim!) **Öyleyse Rabbin için** (beş vakit namazı, özellikle kurban bayram) **namaz**(ını) **kıl ve** (putlar adına kurban kesenlere muhâlefet olmak üzere sâdece Allâh-u Te'âlâ'nın rızâsı için O'nun adıyla) **kurban kes** (de, muhtaçları kovanların aksine sen kurban etlerini yoksullara dağıt).

اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(اِنَّ شَانِئَكَ) **Şüphesiz sana buğzede**(rek kıza)**n kimse,** (هُوَ) **ancak o,** kimdir? (اَلْاَبْتَرُ) **ebterin ta kendisidir,** yâni bütün hayırlardan kesilmiş olan ancak odur.

Meâl-i Şerîf - 3

3- Şüphesiz sana buğzede(rek kıza)**n kimse** (var ya); **ancak o** (bütün hayırlardan kesilmiş olan) **ebterin ta kendisidir.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; Mekke döneminde Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in ilk çocuğu olan Kāsım *(Radıyallâhu Anh)* iki yaşında vefât ettikten sonra Abdullâh isimli oğlu da ölünce, müşriklerden Âs ibnü Vâil, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e: "Nesli yaşamayan kişi" anlamına gelen "Ebter" vasfını yakıştırdı. İşte bunun üzerine bu âyet-i kerîme nâzil oldu. *(İbnü Sa'd, et-Tabekāt, 3/7; İbnü 'Asâkir, Târîhu Dimeşk, 3/125-126; es-Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 15/707-710)*

İşte böylece Allâh-u Te'âlâ Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in kıyâmete kadar gelecek tüm müminlerin babası olduğunu, bu îtibarla nâmının sonsuza kadar yaşayacağını, ayrıca bütün minberlerde, ezanlarda, ikāmetlerde ve her âlimin dilinde, Allâh-u Te'âlâ'nın zikrinden sonra ikinci olarak onun anılacağını açıklamıştır. *(Tefsîru Mukātil, 4/880; en-Nesefî, el-Medârik)*

سُورَةُ الْكَافِرُونَ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ سِتُّ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YÜZ DOKUZUNCU SÛRE-İ CELÎLE

el-KÂFİRÛN SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Altı âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

قُلْ يَٓا اَيُّهَا الْكَافِرُونَۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (يَٓا اَيُّهَا الْكَافِرُونَ) **ey kâfirler.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim! O îmân etmeyecekleri Allâh tarafından bilinen husûsî müşriklere) **de ki: "Ey kâfirler!**

لَٓا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(لَٓا اَعْبُدُ) **Ben ibâdet etmiyorum,** neye? (مَا) **o şeylere ki,** (تَعْبُدُونَ) **siz** (onlara) **tapıyorsunuz.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ben sizin tapmakta olduğunuz (âciz) **şeylere ibâdet yapmıyorum!**

وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُۚ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(وَلَٓا اَنْتُمْ) **Ve siz olmadınız,** nedir olmadınız? (عَابِدُونَ) **ibâdet edici kimseler,** kime? (مَٓا) **O Zâta ki,** burada (مَٓا) harfi (الذى) mânâsındadır, *(el-Medârik)* (اَعْبُدُ) **ben** (O'na) **sürekli ibâdet ediyorum.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Siz de (şu an için) **benim sürekli ibâdet etmekte olduğum Zâta ibâdet edici kimseler olmadınız!**

وَلَٓا اَنَا۬ عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْۙ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha ne yapmayacağım? (وَلَٓا اَنَا) **ben de olmayacağım,** nedir olmayacağım? (عَابِدٌ) **ibâdet edici bir kimse,** neye? (مَا) **o şeylere ki,** (عَبَدْتُمْ) **siz** (bu zamâna kadar onlara) **taptınız.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Zâten ben sizin tapmış olduğunuz (âciz) **şeylere** (hiçbir zaman) **ibâdet edecek biri olmayacağım.**

وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُۜ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(وَلَٓا اَنْتُمْ) **Siz de olmayacaksınız,** kimler olmayacaksınız? (عَابِدُونَ) (ileride) **ibâdet edici kimseler,** kime? (مَٓا) **O Zâta ki,** burada (مَا) harfi (اَلَّذٖى) mânâsındadır, *(el-Medârik)* (اَعْبُدُ) **ben sürekli** (O'na) **ibâdet ediyorum.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Siz de (hiçbir zaman) **benim sürekli** (Kendisine) **ibâdet etmekte olduğum Zâta ibâdet edici kimseler olmayacaksınız.**

لَكُمْ دٖينُكُمْ وَلِيَ دٖينِ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

(لَكُمْ) **Ancak size âittir,** ne? (دٖينُكُمْ) **sizin** (bâtıl) **dîniniz,** daha? (وَلِىَ) **ve ancak bana âittir,** ne? (دٖينِ) **benim** (hak) **dînim**. Bu terkîbin aslı (دٖينٖى) olup, mütekellim yâsı hazfedilerek (نِ) harfinin kesresi ile iktifâ edilmiştir. *(el-Cemel)*

Meâl-i Şerîf - 6

6- Sizin (bâtıl) **dîniniz ancak size âittir** (artık siz onu bırakacak değilsiniz); **benim** (hak olan) **dînim de ancak bana mahsustur** (artık ben de onu terk edecek değilim)."

Tefsirlerde zikredildiğine göre; sûre-i celîle, Âs ibnü Vâil, Velîd ibnü Muğîre ve Ümeyye ibnü Halef gibi azılı müşriklerin de aralarında bulunduğu bir topluluk hakkında inmiştir. Onlar Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e gelerek: "Yâ Muhammed! Gel sen bizim dînimize uy, biz de senin dînine uyalım; şöyle ki, bir sene sen bizim ilâhlarımıza taparsın, bir sene de biz senin ilâhına ibâdet ederiz, böylece senin getirdiğin doğru ise biz ondan nasîbimizi almış oluruz, yok eğer bizim elimizdeki hayırlı ise sen de ondan nasiplenirsin" dedikleri zaman Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*: "Başkasını Allâh'a ortak koşmaktan Allâh'a sığınırım" buyurdu.

O zaman: "Bâri putlarımızdan birine olsun elini sür de, seni tasdîk edelim ve ilâhına ibâdet edelim" dediklerinde, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* vahiy beklemeye başlamıştı ki sonra bu sûre-i celîle nâzil oldu. Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* sabah erkenden Mescid-i Harâm'a gitti ve bu teklifi getirenlerin de aralarında bulunduğu müşriklerin kodamanlarına bu sûreyi okudu.

İşte o zaman Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in kendilerine tâviz vermesinden tamâmen ümitlerini kestiler ve ona da, ashâbına da eziyeti artırdılar. Dolayısıyla bu sûre-i celîle îmân etmeyecekleri ezelde bilinmiş olan birtakım özel kâfirler hakkında nâzil olduğu için bunda, ne kâfirliğe bir müsâmaha, ne de cihâda bir engel ifâdesi mevzûbahis değildir.

Buna göre ise; cihâd âyetiyle nesholunduğu hükmüne varılamaz. Ama her bir fırkanın, diğerini kendi dîninde serbest bırakarak, mütâreke yapmaları anlamında yorumlanırsa, o zaman cihâd âyetleriyle neshedildiği kabûl edilir. *(el-Beyzâvî; en-Nesefî; el-Hâzin, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/586)*

سُورَةُ النَّصْرِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ ثَلَاثُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YÜZ ONUNCU SÛRE-İ CELÎLE

en-NASR SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Üç âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

اِذَا جَٓاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(اِذَا جَٓاءَ) **Geldiği zaman,** ne? (نَصْرُ اللّٰهِ) **Allâh'ın yardımı,** daha? (وَالْفَتْحُ) **ve o** (Mekke) **feth**(i). *(el-Beyzâvî)*

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **Allâh'ın** (düşmanlarına karşı sana) **yardımı ve** (şirk beldelerinin, özellikle de) **o** (Mekke'nin) **feth**(i) **geldiği zaman.**

وَرَاَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ ف۪ي د۪ينِ اللّٰهِ اَفْوَاجًاۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Daha ne olduğu zaman? (وَرَاَيْتَ) (Habîbim!) **Bir de sen gördüğün zaman,** kimi? (اَلنَّاسَ) **insanları,** ne oldukları hâlde? (يَدْخُلُونَ) **giriyorlar,** nereye? (ف۪ي د۪ينِ اللّٰهِ) **Allâh'ın dînine,** ne oldukları hâlde giriyorlar? (اَفْوَاجًا) **kalabalık cemâatler hâlinde.** *(el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 2

2- Bir de sen (Mekke, Tâif ve Yemen ehliyle, Hevâzin vesâir Arap kabîlelerine mensup) **insanları**(n evvelce tek tek Müslüman olduklarını görmüşken, daha sonra onları) **kalabalık cemâatler hâlinde Allâh'ın dînine giriyorlarken gördüğün zaman.**

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(فَسَبِّحْ) (Habîbim) **sen hemen tesbîh et,** ne ile birlikte olduğun hâlde? (بِحَمْدِ رَبِّكَ) **Rabbine hamd** (etme) **ile birlikte olarak,** bu mânâya göre (بَا) harfi musâhabet içindir, *(ed-Dürru'l-masûn, 1/256; ed-Dervîş, İ'râbü'l-Kur'ân)* yâni tesbîhi hamd ile birleştirip "Sübhânellâhi ve bihamdihî" diye zikret, daha ne yap? (وَاسْتَغْفِرْ) **ve mağfiret talep et,** kimden? (هُ) **O'ndan,** (اِنَّهُ) **çünkü gerçekten O,** bu makam ta'lîl içindir, (كَانَ) **dâimâ oldu,** nedir oldu? (تَوَّابًا) (tevbeleri çokça kabûl eden bir) **Tevvâb.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Artık sen (dâimâ) **Rabbine hamd** (etme) **ile birlikte olarak** (ve şânına yakışmayan tüm noksan sıfatlardan O'nun uzak olduğunu ifâde etmek üzere) **tesbîhte bulun ve** (bir de nefsini kırmak ve amelini küçümsemek için) **O'ndan mağfiret talep et! Zîrâ muhakkak ki O, dâimâ** (tevbeleri çokça kabûl eden bir) **Tevvâb olmuştur.**

Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* günahsız bir insan olduğu için, burada kendisine emredilen istiğfâr, evlâ olan bir şeyi terk etmesi gibi kendi yüce makāmına nisbetle bağışlanması talep edilecek bâzı hususlardır ki aslında onlar ümmetinin diğer fertlerine nisbetle fazîletli ameller kabîlindendir. *(el-Mâtürîdî, et-Te'vîlât, 9/275; 'Ömer en-Nesefî, et-Teysîr, 13/450; el-Âlûsî, 25/238)*

Beyzâvî *(Rahimehullâh)*ın beyânı vechile; burada Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e nefsini kırma ve amellerini küçük görme vasıflarını kazandırmak için istiğfâr emredilmiştir. Bâzı ulemâya göre ise; burada kendi adına değil de ümmetinin günahları için istiğfârda bulunması emredilmiştir. *(el-Beyzâvî; el-Medârik, -Mecmû'atü't-tefâsîr-, 6/596)*

سُورَةُ تَبَّتْ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ خَمْسُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YÜZ ON BİRİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

TEBBET SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Beş âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

تَبَّتْ يَدَٓا اَبِى لَهَبٍ وَتَبَّؕ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(تَبَّتْ) **Helâk olsun,** ne? (يَدَٓا اَبِى لَهَبٍ) **Ebû Leheb'in iki eli,** (وَتَبَّ) **zâten o helâk oldu.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- Ebû Leheb'in (Benim peygamberime atmak için taş alan) **iki eli helâk olsun; zâten o**(nun iki eli bir yana, bütün bedeni de) **helâk oldu.**

مَٓا اَغْنٰى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَؕ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(مَٓا اَغْنٰى) **Defedemedi,** *(el-Kirmânî; el-Hâzin)* yâni başına gelen belâları savuşturamadı, kimden uzaklaştırarak? (عَنْهُ) **ondan,** ne? (مَالُهُ) **malı,** daha? (وَمَا) **ve o şeyler ki,** (كَسَبَ) **kazandı.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- Malı da, kazanmış olduğu (kârı da, çocukları da, fayda umûduyla yaptıkları) **da** (başına gelecek azapları) **ondan savuşturamadı.**

سَيَصْلٰى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍۚ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(سَيَصْلٰى) **Muhakkak o** (Ebû Leheb) **girecek,** nereye? (نَارًا) **büyük bir ateşe,** öyle ateş ki, (ذَاتَ لَهَبٍ) **çok alev sâhibi.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Muhakkak ki o (Ebû Leheb), **çok alevli pek büyük bir ateşe girecektir.**

وَامْرَاَتُهُۜ حَمَّالَةَ الْحَطَبِۚ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha kim girecek? (وَامْرَاَتُهُ) **karısı da,** ne olduğu hâlde? (حَمَّالَةَ الْحَطَبِ) **odunları** (ve dikenleri) **çokça taşıyıcı olduğu hâlde.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- O (Rasûl'ün yoluna geceleyin döşemek için taşıdığı demet demet dikenleri ve) **odunları çokça yüklenmekte olan karısı da** (cehenneme girecektir).

فٖي جٖيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha ne olduğu hâlde? (فٖي جٖيدِهَا) **boynunda olduğu hâlde,** ne? (حَبْلٌ) **bir ip,** öyle ip ki neden olucu? (مِنْ مَسَدٍ) **sıkıca bükülmüş bir lifden.** *(el-Celâleyn; el-Âlûsî)*

Meâl-i Şerîf - 5

5- Boynunda (ise) **sıkıca bükülmüş bir lifden** (yapılan) **bir ip bulunduğu hâlde!**

İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivâyete göre; en yakın akrabâsını korkutma emri alan Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem),* Safâ tepesine çıkıp Kureyş boylarını İslâm'a dâvet ettiği zaman, onları önlerindeki şiddetli azaptan korkutunca, Ebû Leheb: "Helâk olasın! Biz de önemli bir şey var diye işimizi gücümüzü bırakıp toplandık, bizi bunun için mi çağırdın?!" dedi.

Diğer bir rivâyete göreyse; Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e atmak için taş almıştı ki, bu sûre-i celîle ile elleri de, kendisi de lânetlendi. O dâimâ: "Yeğenimin dediği (cehennem) hak ise malımı ve üç oğlumu verir kurtulurum" derdi. Ama Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in bedduâsıyla bir oğlunu aslan yedi, kendisi de Bedir vakasından yedi gece sonra bulaşıcı bir hastalığa yakalanarak helâk oldu, bulaşma korkusuyla yakınları ondan uzak durdukları için, üç gün o hâlde kalarak kokmaya başladı.

Artık utandıkları için bir çukur kazıp bir sopayla onu içerisine attılar, üzerini de taşlarla örttüler. Ümm-ü Cemîl adındaki karısı ise (geceleyin); Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in yoluna döşemek üzere dikenler toplar ve bir iple boynuna bağlayıp taşırdı. O çok soylu bir âileden olmasına rağmen, cimriliğinden dolayı (başka birine yaptırmaz), bir de Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e karşı şiddetli nefreti yüzünden bu işi bizzât kendisi yapardı. İşte buna mukābil, boynunda cehennem bukağıları ve sırtında ateş odunları bulunduğu hâlde cehenneme gireceği bu sûre-i celîlede beyân edildi. *(el-Beyzâvî; en-Nesefî)*

سُورَةُ الْاِخْلَاصِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ اَرْبَعُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YÜZ ON İKİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

el-İHLÂS SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî'dir (Mekke-i Mükerreme döneminde inmiştir).
Dört âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌۚ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(قُلْ) (Habîbim) **söyle,** neyi söyle? (هُوَ) **O** (bana vasıflarını sorduğunuz Zât), kimdir? (اَللّٰهُ) **ancak Allâh'tır,** daha kimdir? (اَحَدٌ) **Ehad'dir**, yâni birdir, ikincisi olma ihtimâli bulunmayan bir Zâttır.

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **De ki: "O** (bana vasıflarını sorduğunuz Rabbim)**, ancak Allâh'tır;** (O, hiçbir yönden ikincisi olma ihtimâli bulunmayan ve hiçbir vasfında hiçbir varlıkla ortaklığı olmayan bir) **Ehad'dir.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; Allâh-u Te'âlâ'nın Zât-ı İlâhîsi hakkında çokluk, parçalara ihtiyaç, maddî olan-olmayan tüm cevherlerden ve unsurlardan birleşme gibi ikilik belirtisi olan şeyler aslâ söz konusu olamaz. Bu îtibarla O'nun Zâtı hakkında da, sıfatları husûsunda da, fiilleri hakkında da başkalarıyla herhangi bir ortak noktası bulunduğu düşünülemez. *(et-Teysîr; el-Âlûsî)*

اَللّٰهُ الصَّمَدُۚ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

(اَللّٰهُ) **Ancak Allâh,** kimdir? (اَلصَّمَدُ) **Samed'dir,** yâni her şey Kendisine muhtaç olan, Kendisi ise hiçbir şeye ihtiyaç duymayan bir Zâttır.

Meâl-i Şerîf - 2

2- Ancak Allâh (her şey Kendisine muhtaç olan, Kendisi ise hiçbir şeye ihtiyaç duymayan bir) **Samed'dir.**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; Allâh-u Te'âlâ yemekten, içmekten, uyumaktan, musîbetlere mâruz kalmaktan, mağlûb edilmekten ve sonradan yaratılma belirtisi olan noksanlık getirecek her türlü ihtiyaçtan son derece uzaktır. Dolayısıyla Allâh-u Te'âlâ kimsesiz durur ama kimse O'nsuz duramaz! *(el-Beyzâvî; et-Teysîr; el-Âlûsî)*

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

(لَمْ يَلِدْ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **doğurmadı,** daha? (وَلَمْ يُولَدْ) **ve doğurulmadı,** yâni O hiçbir kimseyi doğurmadı, hiçbir kimse de O'nu doğurmadı.

Meâl-i Şerîf - 3

3- O (Allâh-u Te'âlâ) **doğurmamıştır** (hiçbir çocuğu yoktur) **ve doğurulmamıştır** (anne-babası yoktur).

Müfessirlerin beyânı vechile; Allâh-u Te'âlâ'nın hemcinsi yoktur ki, onunla birleşme netîcesi bir doğum söz konusu olabilsin, zâten yardımcıya da, yerine kalacak birine de ihtiyâcı yoktur.

Yine böylece Allâh-u Te'âlâ'nın anne-babası yoktur, zîrâ her doğan sonradandır ve cisimdir. O ise varlığının başlangıcı olmayan bir Kadîm'dir, dolayısıyla varlığı öncesinde hiçbir yokluğun geçmiş olması söz konusu değildir. *(el-Beyzâvî; el-Medârik)*

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

(وَلَمْ يَكُنْ) **Ve olmadı,** kim için? (لَهُ) **O'nun için,** nedir olmadı? (كُفُوًا) **denk** (eşit), kim? (اَحَدٌ) **hiçbir kimse.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Hiçbir kimse de O'na (hiçbir yönden benzer, eş, eşit ve) **denk olmamıştır."**

Hemen hemen bütün tefsirlerde zikredildiğine göre; okunduğunda elde edilecek sevap bakımından, Kur'ân-ı Kerîm'in üçte birine denk olan bu sûre-i celîle, Kureyş müşriklerinin Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e: "Yâ Muhammed! Bizi Kendisine ibâdete dâvet etmekte olduğun Rabbini bize târif et" demeleri üzerine inmiş ve Allâh-u Te'âlâ'nın öz Zâtını anlamaktan âciz olan kullara O'nu, en önemli bâzı sıfatlarıyla tanıtmıştır. *(el-Beyzâvî; et-Teysîr; el-Medârik)*

سُورَةُ الْفَلَقِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ خَمْسُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

el-FELAK SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Beş âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (اَعُوذُ) **ben sığınırım,** kime? (بِرَبِّ الْفَلَقِ) **sabahın Rabbine.**

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **De ki: "Sabahın Rabbine sığınırım.**

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Nelerden sığınırım? (مِنْ شَرِّ مَا) **O şeylerin şerrinden ki,** (خَلَقَ) **O** (Allâh-u Te'âlâ) **yarattı.**

Meâl-i Şerîf - 2

2- (İnsanlar ve cinlerden) **yaratmış olduğu tüm** (şerli) **şeylerin şerrinden.**

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Daha neden sığınırım? (وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ) ve **koyu karanlık gecenin şerrinden,** ne zamanda? (اِذَا وَقَبَ) **girdiği zamanda.**

Meâl-i Şerîf - 3

3- Bir de (karanlığı her şey üzerine çöküp) **girdiği zaman, koyu karanlık gecenin şerrinden.**

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Daha neden sığınırım? (وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ) **ve tükürükle üfleyen o** (büyücü) **kadınların şerrinden,** *(el-Beyzâvî; el-Âlûsî)* burada (اَلْ) ahd içindir, *(el-Âlûsî)* nereye üflüyor? (فِى الْعُقَدِ) (büyü yapmak için attıkları) **o düğümlerin içerisine.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- Yine (büyü yapmak için attıkları) **o düğümlerin içerisine tükürükle üfleyen o** (büyücü) **kadınların şerrinden!**

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

Daha neden sığınırım? (وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ) **bir de hased edicinin şerrinden,** ne zamanda? (اِذَا حَسَدَ) **hased**(inin gereğini yapıp onu belli) **ettiği zamanda.**

Meâl-i Şerîf - 5

5- Bir de hased(inin gereğini yapıp onu belli) **ettiği zaman, hased eden kişinin şerrinden."**

Tefsirlerde zikredildiğine göre; hasedini içinde gizleyenin zararı ancak kendisine dokunacağı için, hased edilen kişinin bundan sığınması gerekmez.

Birçok sahâbîden rivâyet edildiğine göre; Yahûdîlerden Lebîd ibnü A'sam isimli bir adam Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in mübârek başının saçlarından ve tarak dişlerinden bir kısmını ele geçirerek, kızlarıyla birlikte Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e sihir yaptı. Bu yüzden Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* birkaç gün hastalandı.

Derken Cibrîl *(Aleyhisselâm)* gelerek ona: "Yahûdîlerden bir adam sana büyü yapmak için bâzı iplere düğümler atıp falan kuyu içerisine bıraktı" dedi. Bunun üzerine Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* Alî *(Radıyallâhu Anh)*ı gönderdi. O gidip kuyunun içindeki bir kayayı kaldırdığında, Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*in tarağına takılan bâzı saçlarını ve tarak dişlerini onun altında buldu ki, üzerlerine iğne ile on bir düğüm atılmıştı.

Sonra onları alıp Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e getirdiği zaman, Cibrîl *(Aleyhisselâm)* da toplamı on bir âyet-i kerîme olan bu iki sûre-i celîleyi getirdi ve onları Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e okuyup üfledi.

Böylece her bir âyeti okuduğunda bir düğüm çözülüyor ve Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* bir hafiflik hissediyordu. Sonunda tüm düğümler çözülünce Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)* bağlardan çözülmüş gibi rahatladı. *(el-Beyzâvî; el-Medârik; el-Âlûsî)*

سُورَةُ النَّاسِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ سِتُّ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ SÛRE-İ CELÎLE

en-NÂS SÛRE-İ CELÎLESİ

Medenî'dir (Medîne-i Münevvere döneminde inmiştir).
Altı âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm (olan) **Allâh'ın ismiyle!**

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِۙ ﴿١﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 1

(قُلْ) (Habîbim!) **Söyle,** neyi söyle? (اَعُوذُ) **ben sığınırım,** kime? (بِرَبِّ النَّاسِ) **tüm insanların Rabbine,** burada (اَلْ) istiğrâk içindir.

Meâl-i Şerîf - 1

1- (Habîbim!) **De ki: "Sığınırım tüm insanların** (yaratıcısı ve terbiye edicisi olan) **Rabbine.**

مَلِكِ النَّاسِۙ ﴿٢﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 2

Ondan bedel? (مَلِكِ النَّاسِ) **bütün insanların** (sâhibi ve yöneticisi olan) **Melik'ine.** Bu terkîbin sıfat olması da câizdir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 2

2- Bütün insanların (sâhibi ve yöneticisi olan) **Melik'ine!**

اِلٰهِ النَّاسِۙ ﴿٣﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 3

Ondan bedel? (اِلٰهِ النَّاسِ) **tüm insanların** (ibâdetlerini hak eden) **İlâhına.** Bu terkîbin sıfat olması da câizdir. *(ed-Dürru'l-masûn)*

Meâl-i Şerîf - 3

3- Tüm insanların (ibâdetlerini hak eden) **İlâhına!**

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 4

Neden sığınırım? (مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ) (çok vesvese verdiği için) **vesvesenin ta kendisi olan** (şeytan)**ın şerrinden,** *(el-Celâleyn)* öyle vesvese veren şeytan ki, (اَلْخَنَّاسِ) **o çokça geri kaçıcı.**

Meâl-i Şerîf - 4

4- (Çok vesvese verdiği için) **vesvesenin ta kendisi olanın ve** (kul Rabbini zikrettiğinde) **o çokça geri kaçan** (şeytan)**ın şerrinden.**

اَلَّذٖى يُوَسْوِسُ فٖى صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 5

(اَلَّذٖى) **Öyle vesvese veren ki,** (يُوَسْوِسُ) **sürekli vesvese veriyor,** neyin içerisinde? (فٖى صُدُورِ النَّاسِ) (zikirden gâfil olan) **insanların göğüsleri içerisinde** (bulunan kalplerinde).

Meâl-i Şerîf - 5

5- Öyle (şeytandan sığınırım) **ki;** (dilleriyle zikirde görünseler de, kalpleriyle zikirden gâfil olan) **insanların göğüslerinin içerisinde** (bulunan kalplerine hortumunu sokup) **sürekli vesvese vermektedir.**

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

Âyet-i Kerîmenin Kelime Mânâsı - 6

O şeytan kimlerden olduğu hâlde? (مِنَ الْجِنَّةِ) **cinlerden,** daha? (وَالنَّاسِ) **ve insanlardan.**

Meâl-i Şerîf - 6

6- (O vesvese veren şeytanlar) **cinlerden ve insanlardan** (olmak üzere iki sınıftır ki, insanları cinlerden de beterdir).

SÛRE-İ CELÎLELER

القرآن العظيم

Üstâdımız Hacı
Mahmud Efendi Hazretleri
bizlere dâimâ, mânâ verirken
kelime kelime mânâ vermemizi ve
insanlara da bu şekilde ders okutmamızı
tenbih ederdi ve “Benim murâdım Kur’ân-ı
Kerîm’in her bir kelimesinin mânâsının
iyice anlaşılmasıdır” buyururdu.

İşte biz de mürşid-i kâmilimizin bu
murâdını gerçekleştirme arzusuyla
kendisinin bize tâlim ettiği usûl üzere
bu eseri sizlere hazırladık.

Gayret bizden, himmet
mürşidimizden ve tevfik Yüce
Rabbimiz’dendir!

TK. 978-605-73821-0-8